REŞİD RAHMETİ ARAT

KUTADGU BİLİG

I

METİN

T. D. K. TARAFINDAN NEŞREDİLMİŞTİR

İSTANBUL, MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ
1947

ÖN SÖZ

Ḳutaḍġu bilig'in eldeki nüshaları eserin yazıldığı tarihten çok sonraki devirlere âittir. Bunların aralarındaki farklar manzûm bir eserde beklenilebileceklerden çok fazladır. Bir çok hususlarda, diğerlerine nisbetle, daha itinalı ve düzgün olduğu görülen Fergana nüshasında da, dil tarihi bakımından, daha yeni şekillere tesâdüf edilmektedir. Bütün bunlar bize bu nüshaların hiç birini esâs kabûl etmek imkânını vermemektedir. Onun için metnin tesbitinde, her üç nüshadan aynı şekilde istifâde edilerek, türk dil bilgisinin bugünkü neticelerine göre, asıl nüshanın metnine uygun olması lâzım gelen şekiller tercih edilmiş ve böylece, bu nüshaların verdiği mâlzeme çerçivesi içinde kalmak şartı ile, nüshaların ayrı-ayrı her birinden farklı, fakat asıl nüshaya mümkün mertebe yakın bir esâs elde etmeğe çalışılmıştır.

Metnin tesbitinde şu veya bu kelime veya şeklin tercihinde elde bulunan ve çok defa birbirini tutmayan dil mâlzemesi göz önünde tutulmuş, fakat bunların münâkaşasına girişilmemiştir. Nüshaların yazılmış olduğu alfabelerde bâzı vokal ve konsonantlar iyice ayırt edilmemiş olduğu gibi, bunların kullanılışında eserin kendisinde de bir ittirat gözetilmemiştir. Bu gibi noksan ve ihmâllerin bir kısmı belki de asıl nüshaya kadar dayanmaktadır. Eserin hacimli olması ve nüshalar arasındaki farkların fazlalığı notları zâten yüklü bir hâle getirmiş olduğundan, bir de izahı icap eden noktaları bunlara eklenmek suretiyle, metin kısmının genişlemesi ve böylece istifâdeyi güçleştirmesinden sakınılmıştır. Türk dili tarihinde bir çok meselelerin yeninden gözden geçirilmesine vesile teşkil eder mâhiyette olan bu eser üzerinde, gerek dil ve gerek mevzû bakımından, ayrı-ayrı araştırmalar yapılması zarûrîdir ve bu noktalar üzerinde ileride ayrıca durulacaktır.

Bir çok devirler aşmış ve bir çok fikir ve kalem sâhiplerinin elinden geçmiş olan bu eserin bugünkü hâlinde her bakımdan tamamiyle anlaşılmış ve burada tesbit edilmiş olan metnin de en doğru şekli aksettirmiş olduğunu söylemek mevsimsiz bir iddia olur. Türklük bilgisi ve sâhası ile yakından alâkalı olanlar bu yolda çalışanların ne kadar büyük güçlükler ile karşılaştıklarını ve ne kadar dar ve karanlık bir dehlizde dolaştıklarını pek iyi bilirler. Her araştırıcıdan beklenilen şey

onun bu dehlizin, hiç olmazsa, bir kısmını aydınlatabilecek bir fener dikmesidir. *Ḳutaḍġu bilig* üzerinde bugüne kadar çalışmış olanlar, türklük bilgisinin o günkü imkânlarına göre, bu vazifeyi yapmağa uğraşmışlar ve dolayısı ile türk dil bilgisinin ilerilemesine büyük yardımda bulunmuşlardır. Türklük bilgisinin bu öncülerini burada derin hurmetle anmak en zevkli bir borçtur.

Ḳutaḍġu bilig neşrinin ilk hâzırlıklarını idrâk etmiş olan muhterem hocam Willi Bang-Kaup (1869—1934)'ın hâtırasını burada sonsuz sevgi ve hurmetle anmak, benim için, içten gelen bir ihtiyacdır. Türk milletine ve onun diline gönülden bağlı olan bu büyük âlim, kendi faâliyeti ile, bu sâhada yalnız yeni bir devir açmak ve bu sâhadaki çalışmalara yeni bir istikamet vermekle kalmamış, aynı zamanda mukayeseli türk dil bilgisi mektebinin kurucusu olmuştur. Kendisini minnet ve şükranla yâdederken, gerek bu sâha mensûplarının ve gerek türk milletin samimî duygularına tercüman olduğuma inanıyorum.

Ḳutaḍġu bilig neşrinin ehemmiyetini takdir eden ve bunun başarılması için lâzım olan imkânları hâzırlamış bulunan maarif vekillerinden Hikmet Bayur ile Hasan Âli Yücel'e ve bu çalışmayı yakından tâkip ve teşvik eden Dr. Adnan Adıvar'a burada bilhassa teşekkür etmeği bir borç bilirim.

Neşrin maddî kısmını üzerine almış olan TDK ve onun başkanına, göstermiş olduğu ilgi için, teşekkür ederken, ilk hâzırlıklar sırasında kıymetli müzâheretini esirgemeyen Fâik Reşid Unat ile mesâî arkadaşlarıma ve kendileri ile müşterek çalışmalarımızı dâima bir zevkle hâtırlayacağım genç arkadaşlarıma, gösterdikleri alâka ve yardıma karşı, ne kadar borçlu olduğumu ayrıca belirtmek isterim.

İSTANBUL, 15. I. 1947. PROF. DR. REŞİD RAHMETİ ARAT.

GİRİŞ

I. Ḳutaḍġu bilig ve türklük bilgisi. Türk dili ve edebiyatının olduğu kadar, türk kültür tarihinin de en muazzam eserlerinden biri olan *Ḳutaḍġu bilig*, hâlâ el sürülmemiş bir âbide hâlinde, karşımızda durmaktadır. Yalnız *Ḳutaḍġu bilig*'in değil, ondan evvel veya sonra yazılmış olan diğer bir çok eserlerin de bugüne kadar, her kesçe ve emniyetle istifâde edilebilecek bir şekilde, işlenmemiş olmalarının tabi'î sebepleri vardır. Bu sebeplerden biri, ayrı devir ve kültür muhitlerinde, türklerin vücûda getirmiş oldukları bu gibi eserlerin doğru okunması ve anlaşılmasını te'min edecek esâsların hâlâ iyice hazırlanamamış olmasıdır. Diğer filolojilere nisbetle, daha yeni bir ilim şûbesi olan türk dil bilgisi, kısa müddet içinde, büyük adımlar atmış olmakla berâber, bu sâhada yapılmış, fakat dağınık bir hâlde bulunan araştırmaların neticelerini kontroldan geçirerek, kolayca müracaat edilebilecek el kitaplarını vücûda getirmek için, henüz fırsat bulamamıştır. Kendi sâhasındaki araştırmaları teşvik ve tanzim edecek bir teşkilâta sâhip bulunmayan bu ilim şûbesinin inkişâfı, daha çok, ferâgatle çalışan ve sayıları pek mahdut olan âlimlerin şahsî gayret ve imkânlarına bağlı kalmıştır. Diğer mühim sebeplerden biri de, türklük bilgisi sâhasında bir taraftan kendi kolları ve diğer taraftan da türklük bilgisi ile çok yakından temasta bulunması lâzım gelen ilim şûbeleri arasında sıkı iş birliğinin te'min edilememiş olmasıdır. Bu sâhadaki çalışmaların tanzimi işini üzerine almış bulunan muhitlerden bu hususta bir az daha anlayış ve alâka isterken, bütün ilim dünyasının da kendilerinden bunu beklediğini hatırlatmak yerinde olur.

Ḳutaḍġu bilig'in arap harfleri ile yazılmış olan nüshaları, tam olarak, ancak son senelerde neşredilebilmiştir. Bu eser üzerinde bugüne kadar yapılan araştırmalara esâs teşkil eden nüshanın son devir uygur harfleri ile yazılmış olması da, kendisinden geniş ölçüde istifâdeye engel olmuştur. Eseri ilk okuma ve tercüme tecrübeleri de türk dil bilgisinin daha başlangıcına ve çok eksik olan bir hazırlık devresine tesâdüf etmiştir. Bu ilk tecrübelerin en mühimini teşkil eden Radloff neşrinde kullanılan alfabenin muhitin alışmamış olduğu bir alfabe ve transkripsiyon sisteminin eserin yazılmış olduğu dilin fonetiğine aykırı olması da, yalnız dolayısı ile alâkadar olan muhitin değil, aynı zamanda bu sâhada çalı-

şanların da bu emeğin mahsûlünden istifâdesini güçleştirmiştir. Onun için bu araştırmalar da, tıpkı eserin nüshaları gibi, geniş okuyucu kütlesinden uzak kalmış ve ilim muhitinde de, kendi ehemmiyeti ile mütenâsip, bir alâka uyandıramamıştır. Böylece eser hakkında şimdiye kadar bildiklerimiz, asıl metnin tetkikine değil, daha ziyâde, şu veya bu münâsebetle, parça-parça yapılan temas neticelerine dayandığı için, bu sâhada öne sürülen fikirler birbirini tamamlamadıktan başka, çok defa yanlış ve birbirine zıt bir mâhiyet göstermektedir. Daha çok eserin dış tavsifinde ve mevzuunun tesbitinde görülen ve birbirini tutmayan bu fikirler, eserin iç kıymeti hakkında ne gibi tasavvur ve telâkkiler ile karşılaşacağımızı tahmine kâfi gelir zannındayım.

★

Ḳutaḍġu bilig'in böylece bir kenarda unutulup kalmasının sebeplerinden biri de, eserin yazıldığı devrin, gerek siyâsî ve gerek kültür tarihi bakımından, türk-islâm muhitinin çok mühim bir merhalesini teşkil etmesine rağmen, bugüne kadar tamâmen mechûl kalmış olmasıdır. Türk tarihinin hiç bir devrinin tam mânası ile işlenmiş, maddî ve mânevî varlıkların, tarih çerçevesi içinde, âhenkli bir şekilde yerleştirilmiş ve neticelerinin kendinden evvelki ve sonraki devirlere bağlanmış olduğunu iddia etmek, bugün için, mümkün değildir. Bunların ne ana kaynakları taranmış ve kontrol edilmiş, ne de bu devrin kültür mâlzemesi her kesin istifâde edebileceği bir hâle getirilmiştir. Bu vaziyette ele geçen her hângi bir eseri ve onunla bağlılığı olan meseleleri muhit ve tarih çerçevesi içinde tetkik etmek güç ve belki de imkânsız olmakta ve neticede bu yolda yapılan araştırmalar da çok defa şahsî mütâleaların hudûdunu aşamayarak, müphem kıymetler ifâde etmekten ileri gidememektedir.

★

Kara-Hanlılar devri için hâlâ müracaat edilen en iyi tetkik olarak, Barthold'un bundan yarım asır evvel kaleme almış olduğu Türkistan hakkındaki eseri (*Turkestan v epoḫu mongolskago naşestviya*, Petersburg, 1900; ingl. trc. *Turkestan down to the Mongol invasion*, *GMNS*, V, London, 1928) durmaktadır. Bunda bir çok meseleler müphem kalmış olmakla berâber, o zamana kadar mâlûm olan kaynaklardan en iyi bir şekilde istifâde edilmiştir. Müellif bu eserinde Kara-Hanlılar devletinin daha çok garp kısmı üzerinde durmuş ve bizi burada asıl alâkadar eden şark kısmı hakkında ise, daha önce yazmış olduğu bir makalesini (bk. *Pam. kn. Semir. obl.*, II, 102 v.d.) zikretmekle iktifa etmiştir. Bu makaleyi

elde etmek, maalesef, mümkün olamadı. Mevcut mâlzemenin de bu devletin tarihi için pek az mâlûmat ihtiva ettiği görülüyor. Şark tarihçilerinin üzerinde çok durduğu hukümdar sıraları ile nesepleri de bu devir için, tam olarak, tesbit edilememiştir. *Ḳutaḍġu bilig*'in ithaf edilmiş olduğu Ṭavġaç Uluġ Buġra Ḳara Ḫan (Ḫaḳan) Ebu ʿAli Ḥasan b. Süleyman Arslan Ḳara Ḫan (Ḫaḳan)'ın Kara-Hanlı hukümdarları cedvelinde yeri dahi yoktur. Bu zâtın uzun bir devre süren hukümdarlığı ancak, aynı devreye âit olup, Yârkend'de tanzim edilmiş olan arapça bir mahkeme vesikası ile tesbit edilebilmektedir (bk. Barthold, V., *Kutadgu bilig'in zikrettiği Bugra Han kimdir?* ve E. Denison Ross'un notu, *Türkiyat*, 1925, I, 226). Bu vesika ile birlikte Yârkend'de bulunan vesikaların sayısı on beş olup, ekserisi tarihlidir ve 474—529 (1081—1135) senelerinde tanzim edilmiştir. Bu vesikaların yedisi arapça, yedisi türkçedir (bunların dördü arap ve üçü uygur harfleri ile yazılmıştır); arapça yazılanlar arasında bir tânesinde şâhidlerin imzalarının uygur harfleri ile yazılmış olduğu anlaşılıyor. Kara-Hanlıların ilk devirleri için mühim mâlûmatı ihtivâ ettiği bildirilen Ebü 'l-Fażl Muḥammed b. Ḥuseyn Beyḥaḳi (386 — 470 = 996 — 1078)'nin eserinden hâlâ istitifâde edecek durumda değiliz. Bu derece karanlık kalan bir devir için ne kadar mühim olduğu kendiliğinden anlaşılan bu eser ve vesikaların bugüne kadar tetkik dışında kalmış olmasının ilim adına izahı müşküldür. Kara-Hanlılar tarihi bizim için, yalnız bir türk devletinin tarihi olması bakımından değil, daha çok bütün türk milletinin kendi tarihî mukadderatına yeni bir istikamet veren yeni bir kültür çerçevesine girmiş olmasının maddî ve mânevî esaslarını aydınlatması bakımından da mühimdir.

★

II. Kara-Hanlılar ve komşuları ile münâsebetleri. Kara-Hanlılar sülâlesinden islâmiyeti ilk kabûl eden ve Kâşgar'da ilk türk islâm devletini kuran ʿAbdü 'l-Kerim Satuḳ Buġra Ḳara Ḫan'ın gerek şahsı ve gerek islâmiyeti kabûl edişi hakkında, menkıbelerden başka, bir şey bilmiyoruz. Bu menkıbelerin en eskisi, ʿAbdü 'l-Ġafir (aş. bk.)'in Kâşgar tarihine âit eserinden naklen Çemal Ḳarşi (Ebü 'l-Fażl b. Muḥammed)'nin 681 (1282) yılında Kâşgar'da yazmış olduğu *Müḫaḳatu 's-surah*'ında kaydedilmiştir. Buna göre, Satuḳ Buġra Ḫan islâmiyeti, Kara-Hanlılara iltica etmek mecbûriyetinde kalan Sâsânîler hânedanına mensûp şehzâde Naṣr'ın te'siri altında, 12 yaşında iken, kabûl etmiş ve 25 yaşında Kara-Hanlılar tahtına çıkmıştır. Satuḳ Buġra Ḫan 344 (955)'te ölmüş ve Kâşgar'ın şimâlinde bulu-

nan Artış (Artuç)'ta gömülmüştür. İbnü'l-Esir 349 (960)'da kalabalık bir türk zümresinin islâmiyeti kabûl ettiğini kaydediyor. Tarih kayıtlarının pek kat'î olmadıkları göz önünde tutularak, bu vak'aların birleştirilmesi ve böylece ilk türk-islâm devletinin kurulması veya mevcut islâm merkezinin kuvvetlenmesi için lâzım gelen temelin hâzırlanmış olduğu düşünülebilir. Şarkî Türkistan ve bilhassa Kâşgar civarının yakın ve uzak şark arasında bir geçit sâhası teşkil etmesi ve bu mıntakada islâmdan önce yayılmış olan dinlerin tarihi göz önünde bulundurulursa, buraların islâm dünyası ile olan münâsebeti daha eski devirlere çıkarılabileceği gibi, islâmın burada kendi zümresini daha evvelce hazırlamış olduğunu kabûl etmekte de fazla tereddüt göstermeğe yer kalmaz.

Kara-Hanlılar devletinin asıl merkezi Kâşgar (Ordu-Kend) olmakla berâber, devletin daha ilk devirlerinde şimâlde Balasagun (Ḳuz-Ordu)'a kadar genişlediğini ve buranın, Kara-Hanlıların en mühim şahsiyetlerinden olan Harun tarafından, ikinci bir merkez ittihaz edildiğini görüyoruz. Daha sonra, devletin garba doğru genişleme devrinde ve garp kısmının merkezi Semerkand'a nakledilinceye kadar, bunların ortasında bulunan Özkend'in mühim bir idâre merkezi olduğu görülmektedir. XI. asırda ahâlisi türkler ile sogdlulardan teşekkül ettiği anlaşılan Balasgun (Ḳuz-Ordu, yerli ahâlice Ḳuz-Uluş ve daha sonraları Ḳuz-Balık adlarını da almıştır), Maḥmud Kaşğarî'de mârûf ve meşhûr bir şehir olarak geçmesine rağmen, şehrin asıl mevkiinin tâyininde güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Bunun Taraz (Talas, bugünkü Evliya-Ata)'ın şimâl-i şarkîsinde bulunmuş veya Tokmak şehrine tekabül etmiş olması muhtemeldir. Her hâlde Çu ırmağı sâhasının cenup kısmında olduğu muhakkaktır. Özkend hakkında Maḥmud Kaşğarî'de verilen mâlûmat, diğerlerine nisbetle, daha azdır (Özkend'in coğrafî vaziyeti, zamanımıza kadar muhafaza edilen tarihî eserleri hakkında mâlûmat ve bibliyografya için bk. *Türkiyat*, I, 347—350).

★

Türklerin nisbeten küçük zümrelerini ihtivâ eden ve tabi'î vaziyetleri bakımından mahfuz durumda bulunan bu istinat noktaları Kara-Hanlıların eline geçince, ülkelerinin genişleme plânı, mevcut vaziyete göre, kendiliğinden belirmiş oluyordu. Kara-Hanlıların, şarktan ziyâde, garba dönüşlerinin sebebi, bu sülâlenin islâm dünyası ile olan bağlılığı ve Sâmânîlerin zayıflamasından dolayı, garbî Türkistan işlerine müdâhalenin daha kolay olmasından başka, belki de bu devirlerde türk kabîlelerinin garba doğru kaymış olmaları ile izah edilebilir. Şimdiye kadar ana hatları ile dahi tesbit edilmemiş olmakla berâber, türk kabîleleri

arasında mevcut millî bağlılığın çok kuvvetli olması ve garba doğru ilerileyen türk boyları arasında Kara-Hanlılara rakip çıkabilecek ikinci bir türk devletinin daha kurulmamış bulunması, bu boyların bir türk devleti merkezine bağlanmak imkânlarını kolaylaştırmıştır. Türk millî an'anesini temsil eden Kara-Hanlıların, bu dağınık zümreleri kendilerine, Sâmânîlere nisbetle, daha çabuk ısındırmış olmaları pek tabi'îdir. Kâşgar'ın tabi'î hinterlandı olan Hoten'in fethi bile daha sonraya kalmıştır.

Türk devletleri, türk kavmî teşkilâtının üstünde olmakla berâber, aynı kavmî teşkilât esâsları üzerine kurulmuş olduklarından, bunların hiç birinde tam bir idârî merkeziyet teessüs edememiştir. Devletin ayrı bölgelerinin, iç ve hattâ dış idâre işlerinde çok geniş salâhiyetler ile, hânedan mensûplarının idâresine verilmesi ve bu bölgelerin, karşılaştıkları vaziyete göre, birbirinden çok farklı bir hız ile inkişâf etmeleri, asıl merkezin ehemmiyetini çok defa zayıflattığı veya ortadan kaldırdığı gibi, devlet reisliğinde verâset an'anesini de bir münazaa mevzuu hâline getirmekte ve seneler geçtikçe sayıları artan rakipleri birbirine karşı devamlı bir itimatsızlığa sevketmektedir. Bu vaziyette, bilhassa aralarından kuvvetli bir şahsiyet çıkarak, kendi hâkimiyetini diğerlerine kabûl ettiremediği devirlerde, devletin umûmî menfaatlerinin müdâfaası güçleşmekte ve çok defa imkânsız bir hâle gelmektedir. Lehinde bir çok söz söylenebilecek olan ve zamanında, kavmî teşkilât esâsına dayanan türk millî bünyesi bakımından, faydasız olmayan bu idâre şeklinin, bilhassa hâricî düşmanlar ile devamlı temâs hâlinde bulunan devletler için, felâketli bir netice vereceğini söylemeğe bile lüzûm yoktur. Kara-Hanlılar devletinin nisbeten kısa bir müddet yaşamış olmasında ve eski türk kültür sâhasında kurulmuş olmasına rağmen, türk kültür tarihinde kendinden beklenilen neticeleri vermemiş bulunmasında da bu istikrarsızlığın büyük bir te'siri olduğunda şüphe yoktur. Bütün bunlara rağmen Kara-Hanlılar, garba giden türk kavimlerinin rehberliği diğer bir türk hânedanı olan Selçuklulara geçinceye kadar, bunların millî husûsiyetlerini mahfûz bulundurmak sureti ile, tarihî vazifelerini yapmışlardır.

★

Kara-Hanlıların garbî Türkistan işlerine ilk mühim müdâhaleleri Harun (ölm. 383 = 993)'un Balasagun'dan yaptığı sefer ile başlamıştır. Harun, Mâverâünnehr'de hiç bir ciddî mukavemet görmeden, Buhârâ'ya kadar ilerilemiş ve burada zâten zayıf düşmüş olan Sâmânî kuvvetlerini mağlûp ederek, 992'de Buhârâ'yı Nuḥ (ölm. 387 = 997)'un elinden almıştır. Ancak bu ilk muvaffakiyetten istifâde edilememiş; Harun'un hastalanması üzerine, Kara-Hanlı kuvvetleri geri çekilmiştir.

Sâmânîlerin zayıf durumu ve Kara-Hanlıların müdâhalesi, daha sonra Sâmânîlerin yerine geçecek olan Gaznelilerin yükselmesine yardım etmiştir. 367 (977)'de Gazne emîri ilân edilmiş olan Sevüg-Tigin, 386 (996)'da Özkend'den hareket eden Kara-Hanlı Naṣr (ölm. 403 = 1012/1013)'ın kuvvetleri Mâverâünnehr'e girdiği vakit, Nuḥ tarafından yardıma çağırılıyor ve Sevüg-Tigin ile Naṣr arasında yapılan anlaşmaya göre, Sır-Derya havzası Kara-Hanlıların idâresine geçiyor; Sevüg-Tigin ise, Amu-Derya'nın cenûbundaki bütün eyâletlerin bilfiil hâkimi oluyor. Nuḥ'un ölümünden sonra, Naṣr, mücâdelesiz, Buhârâ'yı işgâl ediyor (389 = 999). Fakat Naṣr Kara-Hanlı kuvvetlerini bir kaç defa mağlûbiyete uğratan Sâmânîlerden Ebu İbrahim İsmaᶜil (ölm. 395 = 1005) ile bir müddet daha uğraşmıştır.

Bundan sonra artık Sâmânîler meselesi halledilmiş ve garbî Türkistan'da iki türk hukümdarı karşı-karşıya kalmıştır. Bir taraftan Türkistan'dan ziyâde Hindistan ile meşgûl olan Gazneliler ve diğer taraftan merkeze sıkı sûrette bağlı olmayan ve bu bölgelerin başındaki kendi hânedan âzalarına pek itimat etmeyen Kara-Hanlıların, kendi durumlarını iyi kavrayarak, aralarındaki dostluğa ehemmiyet vermiş olduklarını görüyoruz. Gazneli Maḥmud (389—421 = 999—1030)'un 1001'de Naṣr'ın kızı ile evlenmesi, bu iyi münâsebeti akrabalık bağları ile kuvvetlendiriyor. Naṣr'dan sonra yerine geçen Toğan (ölm. 408 = 1017/1018) da Maḥmud'un müttefiki olarak kaldığı gibi, onun kardeşi ve halefi Arslan Ḫan (ölm. 416 = 1025?) zamanında da bu iyi münâsebetler devam ediyor. Maḥmud, büyük oğlu Meṣᶜud için, Arslan Ḫan'ın akrabasından bir kızı alıyor ve gelin Belh'te büyük merâsimle karşılanıyor. Kara-Hanlılardan Semerkand hanı Yusuf Ḳadır Ḫan'ın, Toğan'ın ölümünden sonra, Arslan Ḫan'ı tanımak istememesi üzerine, meselenin halli için, Maḥmud'a mürâcaat edildiğini görüyoruz. Bundan sonra Kara-Hanlı devletinin başına geçerek, diğer sülâle mensûplarına, kuvvetli şahsiyeti ile, kendi hâkimiyetini zorla tanıtan Yusuf Ḳadır Ḫan (ölm. 423 = 1032) 1019'da Maḥmud ile görüşüyor ve bunun neticesinde iki devlet arasındaki ittifak bağı bir kat daha sıkılaşıyor. Kara-Hanlılar arasındaki iç kavgadan istifâde etmek isteyen Maḥmud 416 (1025)'da Semerkand yakınlarına kadar geldiği vakit, iki hukümdar tekrar buluşup, aralarındaki meseleler üzerinde anlaşarak, ziyâfetler ve her iki taraftan bol hediyeler takdimi ile, işi tatlıya bağlıyorlar. Sonradan tam tatbik edilmemiş olan bu anlaşmaya Kara-Hanlılar arasındaki bâzı ihtilâfların halli (Mâverâünnehr'in ᶜAli-Tigin elinden alınarak, Yusuf Ḳadır Ḫan'ın ikinci oğlu Yağan'a verilmesi ve Ḳadır Ḫan'ın kızı ile Maḥmud'un ikinci oğlu Muḥammed'in ve Maḥmud'un kızı ile Yağan'ın evlenmesi) de dâhil idi.

Maḥmud'un 421 (1030)'de ölmesi üzerine, yerine, kısa bir müddet için, küçük oğlu Muḥammed ve bunun yerine Meṣᶜud (ölm. 432 = 1041) geçtikten sonra da, aradaki münâsebetler eskisi gibi devam etmiştir. Meṣᶜud 1031'de, cülûsunu bildirmek ve eski dostluğun devamını istemek üzere, Kâşgar'a, Ḳadır Ḫan'a bir sefâret göndermiştir. Bu sefâretin vazifeleri arasında Ḳadır Ḫan'ın kızını Meṣᶜud için ve Ḳadır Ḫan'ın oğlu Buğra-Tigin'in kızını da Meṣᶜud'un oğlu Meᵛdud için istemek de vardı. Fakat bu müzâkereler, araya Ḳadır Ḫan'ın ölümünün (423 = 1032) girmesi yüzünden, bir az uzamıştır. Meṣᶜud, âdeti yerine getirmek için, Kâşgar'a Buğra-Tigin Süleyman Arslan Ḫan (ölm. 425 veya 448 = 1034 veya 1056)'a, babasının ölümünden dolayı tâziye ve cülûsundan dolayı tebriklerini bildirmiş ve elçiler de vazifelerini muvaffakıyetle tamamlayarak, 425 (1034)'te Gazneye'ye dönmüşlerdir. Meᵛdud'un nişanlısı yolda ölmüş, fakat Meṣᶜud'un nişanlısı Gazne'ye vâsıl olmuş ve orada büyük merâsim ve şenlikler ile karşılanmıştır.

Her iki taraf için mühim olan bu ittifak ve dostluk tezâhürlerine rağmen, bu iki devlet arasında, vakit-vakit, sebepleri pek iyi anlaşılmayan çarpışmalar (msl. 396 = 1006'da Maḥmud Hindistan seferinde iken, Naṣr'ın Nişapur, Ṭus ve Belh'i zaptetmesi ve Maḥmud'un geri dönmesi ile, ağır bir hezimete uğraması, 398 (1008)'de tekrar bir ağır çarpışmanın vukua gelmesi ve nihâyet 410 (1019)'da Arslan Ḫan ile Ḳadır Ḫan'ın birlikte Maḥmud'un ülkesine hücûmları) vukua gelmiş ise de, bunun aradaki münâsebetleri değiştirecek bir mâhiyet almamış olduğu görülüyor.

Kara-Hanlıların kendi aralarındaki ihtilâf arttıkça, merkezin daha çok zayıflamış olduğu ve garbî Türkistan işlerine müessir bir müdâhalede bulunamadıkları anlaşılıyor. Meṣᶜud, Maḥmud'un kızını, verâset meselesine karışacağından korktuğu için, Yağan'a vermek istemediği gibi, ᶜAli-Tigin'e karşı da siyâsetini değiştirmiş ve kendi aleyhine harekete geçen Selçuklular ile mücâdelede yardım şartı ile, ᶜAli-Tigin'in oğlu Alp-Tigin ile anlaşmak lüzûmunu duymuştur. Meṣᶜud'un oğlu Saᶜid, Alp-Tigin'in kız kardeşi ile ve Maḥmud'un akrabasından olan Naṣr'ın kızı da, Alp-Tigin ile evlenmişlerdir.

★

430 (1039)'da Mâverâünnehr'in hâkimiyeti Naṣr'ın oğlu İbrahim (Böri-Tigin; ölm. 460 = 1068)'in eline geçmiştir. Meṣᶜud'un

müttefiki olan Alp-Tigin'e karşı hareketi Selçuklular tarafından desteklenen ve Kara-Hanlılar tarafından da hoş görülen İbrahim, başlangıçta Kara-Hanlıların bir vassalı gibi hareket etmiş, fakat çok geçmeden, burasını ayrı bir devlet hâline getirmiştir. Bu işte Selçukluların 1040'ta Gazneli Meṣʿud'u mağlûp ederek, Horasan'da hâkimiyeti ellerine almış olmalarının da yardımı dokunmuştur. Bu vaziyet pek uzun sürmemiş ve Gaznelilerin yerine geçen Selçuklular da Mâverâünnehr'de hâkimiyet için mücâdeleye başlamışlardır. İbrahim'in ölümünden sonra, yerine geçen Şemsü'l-Mülk (ölm. 472 = 1080 ?) 'ün zamanında Selçukluların hücûmları artmış ve nihâyet Meliksah (ölm. 485 = 1092)'ın Semerkand üzerine yaptığı seferden sonra, Şemsü'l-Mülk Selçukluları kendine metbû tanımıştır. Kara-Hanlılardan Yusuf Kadır Han'ın oğulları Tuğrul ile Harun'un, bu vaziyetten istifâde etmek isteyerek, Şemsü'l-Mülk üzerine yürüdükleri ve neticede iki Kara-Hanlı devleti arasındaki hudûdun Hocend olmak üzere tâyin edildiği görülüyor. Şemsü'l-Mülk'ün yerine kardeşi Hızır (ölm. 473 = 1081) ve bunun yerine oğlu Aḥmed (ölm. 488 = 1095) geçmiştir. Bu sonuncusu zamanında Meliksah 482 (1089)'de Buhârâ'yı zaptederek, tekrar Semerkand üzerine gelmiş ve Özkend'e kadar ilerilemiştir. Bu münâsebetle Kâşgar hanı Özkend'e gelmiş ve iki hükümdar arasında, Meliksah'ın ichinde, bir anlaşma yapılmıştır.

Garp Kara-Hanlılarının tarihi bundan sonra Selçuklular ile sıkı bir sûrette bağlanıyor ve burada hukûmet süren Kara-Hanlılar Selçukluların tâbi'i sıfatı ile hareket ediyorlar. Buna rağmen garbî Türkistan'da hayat dâimâ sükûn içinde geçmemiş ve buradaki vaziyeti kendi lehlerinde halletmek için, Selçuklular, gerek Meliksah ve gerek Sencer, bir kaç defa Semerkand üzerine sefer yapmak mecbûriyetinde kalmışlardır. Bu devirde memleket idâresinin başında bulunan en mühim şahsiyet Süleyman oğlu Muḥammed Arslan (ölm. 525 = 1131) idi. 1109'da dâhilî istikrarı te'min eden Muḥammed Arslan'ın devrinde buraları, 20 sene müddetle, huzûra kavuşmuştur. Sencer'in ölümünden (552 = 1157) sonra, Mâverâünnehr'i hâkimiyetleri altına alan Ḫvarizmşahlar zamanında da, garp Kara-Hanlılarının son mümessili ʿOsman (ölm. 610 = 1213)'ın hal'ına kadar, bu vaziyet büyük bir değişiklik göstermemiş olsa gerektir.

★

Kara-Hanlıların asıl merkezi olan Kâşgar, Balasagun, Özkend ve bunlara bağlı bölgelerin tarihi, garp Kara-Hanlıları tarihine nisbetle, daha karanlıktır. İslâm müverrihlerinde Kara-Hanlılar hakkında, bunların kendilerinden ziyâde, islâm dünyası ile olan münâsebetleri dolayısı ile mâlûmat verilmektedir. Bundan dolayıdır ki, bu müverrihlerin eserlerinde islâm âleminin merkezine yakın olan ve oradaki vak'alara iştirâk eden garp Kara-Hanlıları hakkında daha çok mâlûmata tesâdüf edildiği hâlde, o merkezden uzak kalarak, oradaki vak'alar ile alâkası çok azalmış olan şark Kara-Hanlıları bahis mevzuu edilmemektedir. Arada bir tesâdüf edilen kayıtlarda verilen mâlûmat da, çok defa, yanlış ve karışıktır. Bütün Kara-Hanlı devletinin başı olarak tanınan son hukümdar Yusuf Kadır Han'ın oğlu ve halefi Süleyman Arslan Han olmuştur. Yukarıda zikredildiği gibi, Kâşgar'da 703 (1304)'te bu sıfatla Süleyman Arslan Han ile Gazneli Meṣʿud arasında ittifak akdedilmiştir. Mâverâünnehr'de Naşr oğlu İbrahim (Böri-Tigin)'in faâliyeti neticesinde Kara-Hanlı devleti, şark ve garp olmak üzere, fiilen iki kısma ayrılmış oldu. Fakat İbrahim'in veya, hiç değilse, Süleyman Arslan Han'ın ölümüne kadar, garp kısmının Kâşgar hukümdarını, devletin reisi olarak, tanımakta devam etmiş olması muhtemeldir.

Yusuf Kadır Han'ın vefatından (423 = 1032) sonra, Kâşgar'da büyük oğlu Süleyman Arslan Han (Buğra-Tigin), Taras (Talas), İsficab ve Şaş (Taşkend)'ta küçük oğlu Maḥmud (Muḥammed) Buğra Han (Yağan-Tigin) ve Özkend'de diğer iki oğlu Tuğrul ile Harun hâkim olmuşlardır. Bu merkezler arasındaki münâsebetlerin ne şekilde devam ettiğini gösteren sarih mâlûmat olmamakla berâber, taşıdıkları unvanlara bakılırsa, Kâşgar hanlarının, diğer merkezlerin hâkimleri tarafından, baş olarak tanınmış olduğu kabûl edilebilir. Şemsü'l-Mülk'e karşı yapılan ve Kara-Hanlıların şark ve garp kısımları arasında hudût olarak Hocend'in tâyini ile sona eren sefer, her hâlde Tuğrul (ölm. 467 = 1074/1075?) ile Harun (ölm. 496 = 1103?) tarafından yapılmış olacaktır. İsficab ve civarının hâkimi Maḥmud (Muḥammed) Buğra Han ve haleflerinin, daha çok, garp Kara-Hanlıları sâhası ile alâkadar oldukları anlaşılıyor. Bu âileye mensûp olanlardan Maḥmud'un torunu Kadır Han Cebrâ'il 495 (1102)'te Mâverâünnehr'i işgâl etmiş ve Selçuklular sâhasına kadar ilerileyerek, Tirmiz'i almış; fakat bu şehir civarında cereyan eden muhârebede, Sencer tarafından, mağlûp edilmiş ve kendisi maktûl düşmüştür. Aynı âileden olan Muḥammed Arslan da garp Kara-Hanlıları tahtında en mühim şahsiyetlerden biri oldu.

Kâşgar'da hukûmet süren Süleyman Arslan ve halefleri hakkında da pek az mâlûmat vardır. 423 (1032)'te babasının yerine geçen Süleyman Arslan Han'ın 448 (1056) yılına kadar hukûmet sür-

müş olması muhtemeldir. Süleyman Arslan Han'dan sonra, elde mevcût kayıtlarda daha şu hukümdarların isimleri verilmektedir: 1. Ḥaşan b. Arslan, 2. Aḥmed b. Ḥaşan, 3. İbrahim b. Aḥmed, 4. Muḥammed b. İbrahim, 5. Yusuf b. Muḥammed ve 6. Muḥammed b. Yusuf. Bunlardan Ḥaşan b. Arslan (ölm. 496 = 1103 ?)'a 462 (1069/1070)'de yazılmış olan *Ḳutaḍġu bilig* ithaf edilmiş olduğu gibi, yine aynı hukümdar zamanında, 474 (1082) veya 494 (1101)'te, Yârkend'de tanzim edilmiş bir mahkeme vesikası da mevcuttur. Aḥmed b. Ḥaşan 496 (1103)'da tahta oturmuş olmalıdır. Bu hukümdarın 1105'te Maḥmud b. ʿAbdü 'l-Celîlü 'l-Kaşġari adında birini halife Müstaẓhir Billah nezdine elçi gönderdiğini ve halifenin kendisine *nurü 'd-devle* lekabını vermiş olduğunu öğreniyoruz. Aynı hukümdar 522 (1128)'de, Kâşgar'dan bir günlük mesâfede, Kara-Hıtayları mağlûbiyete uğratmış ise de, bu muvaffakiyete rağmen, Kara-Hıtayların hücûmları durdurulamamıştır. Kara-Hıtayların merkez edindikleri Balasagun'u mücâdelesiz ve belki de buradaki hâkimin rakiplerine karşı, yardımcı sıfatı ile, dâvet edilmeleri üzerine, ele geçirmiş oldukları doğru ise, Kara-Hanlıların kendi aralarındaki anlaşamazlıkların da artmış olduğuna hukmedilebilir. Kâşgar'ın, bir müddet Kara-Hıtaylara mukavemet ettikten sonra, yeni hâkimleri tanımak mecbûriyetinde kaldığı şüphesiz olmakla berâber, bunu aydınlatacak mâlûmat, maalesef, elimizde yoktur. Şark Kara-Hanlıları listesinde zikredilen İbrahim b. Aḥmed ile Muḥammed b. İbrahim hakkında hiç bir kayıt olmadığı gibi, Yusuf b. Muḥammed'in 601 (1204)'de ve Muḥammed b. Yusuf'un ise, 607 (1210/1211)'de ölmüş olduklarından başka mâlûmatımız yoktur.

★

Yukarıda Kara-Hanlıların komşuları, bilhassa Gazneliler, ile olan münâsebetlerinde, bu iki hânedân arasındaki evlenme bahisleri üzerinde durulmuştur. Bu münâsebetlerin belki de kan asâleti düşüncesi ile yapılan ve tarihin kaydettiği yalnız bu nevi resmî bağlılıklardan ibâret kalmadığını tasavvur etmek güç değildir. Devlet reislerinin ve büyüklerin çocukları yanında, diğer bir çok şahsiyetlerin de buna benzer âile münâsebetleri ile bağlanmış olmaları mümkündür. Taclı ve tacsız şehzâdelerin böyle saraylarda terbiye görmeleri ve ilk hayat dersi almaları bilhassa türk muhitinde çok görülen vak'alardandır. Bu saraylar arasında resmî ve gayr-i resmî devamlı ziyâretler ve misâfirlikler olmuştur. Şehzâdelerin yanında bulunan şahıslar, resmî ve gayr-i resmî elçilikler ve ziyâretler, her iki tarafın da kendi muhitlerinde alışmış oldukları maddî ve mânevî varlığı kendi yanlarında bulundurmak istemeleri ve yeni muhitte bulduklarını akraba ve yakınlarına göstermek arzusu, şüphesiz ki, resmî hediye listelerine girmeyen bir çok kültür mâlzemesinin de bir taraftan öteki tarafa nakline sebep olmuştur. Böylece her iki muhitte zevkle okunan eserlerin de bu gibi nâdir hediyeler arasında bulunmuş olması tabi'îdir. Bundan başka Kara-Hanlıların gerek Sâmânîler ve gerek Gazneliler ile olan harp ve sulh zamanlarınki münâsebetleri ve nihâyet tahsil ve ticâret vesilelerinin kültür mübâdelesi işinde her yerde ve her devirde oynamış oldukları rolü eski ticâret yolunun bu mühim düğüm noktasında da ve daha kolaylıkla oynamış olmaları tabi'îdir. Bagdad'a kadar giden ve meşhûr eserini orada kaleme alan türk âlimi Maḥmud Kaşġari bu hususta bir istisnâ değil, bu gibi münâsebetlerin te'yidi için bir misâl teşkil eder. Bunun aksi istikamette de aynı şekilde cereyân etmiş olduğunu kolaylıkla düşünebiliriz.

Kâşgar ve civarının bu münâsebetleri yalnız garp ile değil, aynı zamanda ve belki de daha çok şark ile de idâme ettirmiş olduğu muhakkaktır. İslâmdan önceki türk kültür sâhasında oturan uygurların Kâşgar ile asırlarca devam ettirdikleri bağlılıklarını birden bire kesmiş oldukları tasavvur edilemez. Kâşgar sâhasında islâmın yayılması ve yeni müslümanların ve bilhassa bunların rûhânî zümresinin, diğer dinlere karşı daha haşîn davranmış olması mümkündür. Fakat insanlar arasındaki münâsebetleri tanzim eden esâslara, hiç bir yerde ve bilhassa türk tarihinde, yalnız din gözü ile bakılmamış olduğu da, isbata muhtac olmayacak derecede, bedihîdir.

★

III. Kâşgar hukümdarı Ḥaşan b. Süleyman. *Ḳutaḍġu bilig*'in ithaf edilmiş olduğu bu Kâşgar hukümdarı, eserin Fergana nushasında, *ḫaḳanü 'l-eçellü 'l-müʾeyyed naṣırü 'l-ḥaḳḳı ve 'd-din ṭavġaç uluġ buġra ḳara ḫan ebu ʿali ḥaṣan bin arslan ḫan* („yüce, ilâhî kudretle desteklenmiş, hak ve dinin yardımcısı, Ḫakan Tavġaç Uluġ Buğra Ḳara Ḫan Ebu ʿAli Ḥaşan b. Arslan Ḫan") ve aynı devre âit olup, Yârkend'de tanzim edilmiş olan arapça bir mahkeme vesikasında lekap ve nesebi, daha açık olarak, *el-ḫaḳanü 'l-eçellü 's-seyyidü 'l-melikü 'l-müʾeyyedü 'l-muẓafferü 'l-manṣur ʿizzü 'd-din müşeyyidü 'd-devletî 'l-ḳahire ve burhanü 'l-milletî 'l-bahire ve kehfü 'l-ümmetî 't-ṭahire ġıyaşü 'l-müslimin melikü 'l-meşrikı va 's-şın ṭavġaç buġra ḳara ḫakan ebu ʿaliyyinü 'l-ḥaṣan bin süleyman arslan ḳara ḫakan müctebâ ḫalifetî 'llahî veliyyi ve emiri 'l-müʾminin* („yüce, ulu, ilâhî kudretle desteklenmiş, muzaffer ve gâlip padişah, dinin şerefi, kahir devletin kurucusu, üstün

ve nûrlu milletin delîli, pâk ümmetin sığınağı, müslümanların kurtarıcısı şark ile Çin'in hâkimi, mü'minlerin velîsi ve emîri olan Allahın halifesinin güzîdesi Ḫaḳan Tavġaç Buġra Ḳara Ḫaḳan Ebu ʿAli Ḥaṣan b. Süleyman Arslan Ḳara Ḫaḳan") şeklinde kaydedilmiştir.

Yusuf Ḳadır Ḫan'ın oğlu ve halefi Buġra-Tigin Süleyman Arslan Ḫan'ın 448 (1056) senesine kadar hukûmet sürdüğü doğru ise, bu hukümdarın 24 sene Kâşgar tahtında kalmış olması icap eder. Buna istinâden, bizi burada yakından alâkadar eden oğlu ve halefi Ḥaṣan devri için, şu tarihleri gösterebiliriz: Yusuf'un *Ḳutaḍġu bilig*'i takdim ettiği 462 (1069/1070) yılı Ḥaṣan'ın hukümdarlığının 14. yılına ve Yârkend mahkeme vesikasının tanzim edildiği 474 (1082) veya 494 (1101) yılı ise, 26. veya 45. yılına tesâdüf eder. (Vesika zedelenmiş olduğundan, *sebʿin* mi, yoksa *tisʿin* mi olduğu iyice okunamıyor; bu tarihlerden birinin kat'îleşmesi için, bu vesika ile birlikte bulunan diğer 14 vesikanın tetkik ve neşrini beklemek lâzımdır). Ḥaṣan'ın Kâşgar tahtına çıktığı vakit kaç yaşında olduğunu tahmin etmek güçtür. Sikkelere göre, kendisinin bir müddet Taraz'da hukûmet sürdüğü anlaşılmaktadır. Bunlar Ḥaṣan'ın, daha babasının sağlığında, bu civarın hâkimi sıfatı ile bulunduğu zamana âit olabileceği gibi, tahta geçmesinden sonraya âit de olabilir. Tahta geçtiği vakit pek genç yaşta olmadığını tahmin ettiğimiz bu hukümdarın ölüm senesi olarak gösterilen 1103 tarihi doğru ise, 47 yıl gibi, uzun bir müddet huküm sürdüğü ve ilerilemiş bir yaşta öldüğü anlaşılır. 1089'da Selçuklu Meliksah ile Özkend'de bir anlaşma yapan Kâşgar hukümdarının da Ḥaṣan olması icap eder.

Ḥaṣan hukümdarlığının 10. senelerinde Kara-Hanlıların asıl sâhası olan şarkî Türkistan'ın islâm eyâletleri ile şimâlde Balasagun ve Taraz bölgelerini hâkimiyeti altına almış, nizâma koymuş ve iyi bir hukümdar ve insan olarak, şöhretini civar memleketlere de yaymış bulunuyordu. İslâm dünyasının şarkında bu devirde vukua gelen hareketler, Gaznelilerin ortadan kalkması, Selçuklu hâkimiyetinin burada daha teşekkül safhasında bulunması ve Mâverâünnehr'deki Kara-Hanlıların kendi aralarındaki mücâdeleler ile normal hayatın çığırından çıkmış olduğu bir zamanda, Kâşgar, ardı-arası kesilmeyen mücâdeleden bıkmış âlim ve mütefekkirler için, arzu edilen bir huzûr diyarı sayılmış olabilir. Yârkend'de tanzim edilen mahkeme vesikasında ismi geçen, o civarın hâkim ve kadısı olan şeyh kadı ve imam Ebu Bekir Muḥammed b. ʿAbdu 's-Ṣamed b. İsmaʿil al-Buḫari'nin de bu devirde aynı duygular ile buralara kadar gelen ve me'muriyet alan şahısların ilki ve sonuncusu olmaması muhtemeldir.

★

IV. Kara-Hanlılar devrinde yazılan eserler. Kara-Hanlılar devrinde türklerin fikir ve san'at hayatları hakkında mâlûmat veren hiç bir esere sâhip değiliz. Orta Asya tarihine âit kaynakları büyük bir ihtimam ile gözden geçiren Barthold Kara-Hanlılar sâhasında yazılmış ancak bir kaç eser ismi zikretmektedir. Bunlardan biri — Meǧdü 'd-Din Muḥammed b. ʿAdnan'ın Türkistan ve Hıtay tarihine âit eseri olup, İbrahim b. Naṣr (ölm. 460 — 1068) için yazılmıştır. Eser bize kadar gelmemiştir. Eserin Türkistan'a âit kısmından ʿAvfi (ölm. 630 = 1233) istifâde etmiş ve Kara-Hanlılar sülâlesinin ceddi Ḳara Ḫan hakkındaki efsânevî menkıbeyi nakleylemiştir. Hıtay tarihi kısmından ise, Şükrü 'llah Zeki'nin *Beḥçetü 't-tevarih* (aş.-yk. 861 = 1457)'inde zikredilmektedir. İkinci eser — Muḥammed b. ʿAli al-Katib al-Semerḳandi'nin *Aġrażu 's-siyase fi ʿilmi 'r-riyase*'si olup, Meṣʿud b. ʿAlî (488 — 490 = 1095 — 1097) için yazılmıştır. Bir nüshası zamanımıza kadar gelen bu eser (bk. Cod. Lugd., 904), Selçuklulardan Sencer (ölm. 552 = 1157) dâhil, muhtelif hukümdarların hâl tercümelerinden, ekseriya fıkralar hâlinde, bahsetmektedir. Eserin Meṣʿud devrine âit vak'aları ihtivâ eden kısmı en mühim olanıdır.

Asıl Kara-Hanlıların merkezinde yaşamış olan âlimlerden yalnız birinin eserleri mâlûmdur. Bu âlim Ebü 'l-Fütuḥ ʿAbdü 'l-Ġafir (veya ʿAbdü 'l-Ġaffar) b. Ḥuseyni 'l-Alma ʿiyü 'l-Kackari (ölm. 476 = 1083?)'dir. Müellifin babası, oğlunun vefatından sonra, 486 (1093)'da ölmüştür. Müellifin Kâşgar tarihi hakkında yazmış olduğu eserden Cemal Ḳarşi istifâde etmiştir (aş. bk.). İkinci eseri olan *Muʿcemü 's-süyuḫ*, Semʿani'de zikredilmektedir. Daha sonraki devrelerde Kâşgar'da yaşamış olan âlimlerden biri de Cemal Ḳarşi (Ebü 'l-Faẓl b. Muḥammed)'dir. Babası Balasagunlu olup, kendisi Almalık'ta doğmuş olan Cemal Ḳarşi 681 (1282)'de el-Cevheri'nin *aṣ-Ṣiḥaḥ fi 'l-luġa* adlı lûgatini, *aṣ-Ṣuraḥ* adı ile, arapçadan farsçaya tercüme etmiş ve XIV. asrın tam başlarında buna arapça bir ilâve (*Mülḥaḳatu 's-ṣuraḥ*) eklemiştir. Bu ilâvede Cemal Ḳarşi bâzı orta Asya sülâleleri ile bilhassa buralarda meşhûr olan şeyh ve âlimler hakkında mâlûmat vermiştir. XVI. asır müelliflerinden Muḥammed Ḥaydar, Cemal Ḳarşi'yi Balasagun'a karşı tarafgîrlik göstermiş olmakla itham eder. Cemal Ḳarşi her şehrin mühim şahsiyetlerini zikrederken, Semerkandlılardan 10 şahsı noksan saydığı hâlde, Balasagunluları o kadar fazla göstermiştir ki, tek bir şehirde aynı devirde o kadar çok mühim şahsın bir arada bulunabilmesini Muḥammed Ḥaydar mâkûl bulmamaktadır. Fakat bu eserin bugüne kadar ele geçen nüshasında böyle bir şey görünmemekte ve hattâ Balasagun zikr bile edil-

memektedir. Burada müellif, Balasagun'a mensûp olmak üzere, ancak kendi şeyhi Şemsü'd-Din Eyyub ile oğlu Rüknü'd-Din Aḥmed'i zikretmiştir. Bütün bunlardan Cemal Ḳarşi'nin eserinin tam nüshası zamanımıza kadar gelmediği veya Muḥammed Ḥaydar'ın ona âit olarak bahsettiği eserin hâlâ ele geçmemiş olduğu neticesine varılabilir.

Barthold Kara-Hanlılar devleti sâhasında tarihe âit pek çok eser yazılmamış olduğu fikrindedir; buna bilhassa şark tarihçilerinin bu sâhaya âit bütün mâlûmatı İran'da yazılmış eserlerden almış olmalarını delîl göstermektedir. *Ḳutaḍġu bilig* şâiri Yusuf'un büyük türk hukümdarı Tonga Alp Er (Efrâsyâb) hakkındaki mâlûmatı iran kaynaklarından öğrendiğini kaydetmiş olması da, buna ilâve edilebilir (bk. beyit 280—282). Tarihe âit olanlar dışında kalan eserler hakkındaki mâlûmatımız daha azdır. Yusuf'un *Ḳutaḍġu bilig*'de her fırsatta fikirlerine mürâcaat ettiği şahıslar ile isimlerini zikretmediği devlet adamlarının sözleri halk arasında dolaşacak şifâhî nakillere benzemediği gibi, Maḥmud Kaşġari'nin eserinde gördüğümüz edebî parçaların da hepsi halk edebiyatı mahsûlü olmasa gerektir. Maḥmud'un „türk şâirinin adı" diye târif ettiği Çuçu belki fazla izaha lüzûm göstermeyen mâlûm bir şahsiyet idi. Türk milletinin ayrı-ayrı devirlerini bildiren en mühim eserler bugüne kadar az-çok birer tesâdüf eseri olarak keşfedilmiştir. Orhun âbideleri ve hâlâ pek az kısmını görebildiğimiz muazzam uygur edebiyatı bu şekilde mâlûm olmuştur. Fakat artık türk siyâset, edebiyat ve umûmiyetle kültür tarihinin aydınlanması için, böyle tesâdüfleri beklemek doğru olmasa gerektir. Bir taraftan eski türk kültür merkezleri sâhalarında, bir plân dâhilinde, kazılara devam etmek zarûrî bir vazife olduğu gibi, diğer taraftan da dünya kütüphânelerinin tozları arasında aynı tarzda yapılacak planlı araştırmalardan da çok verimli neticeler alınacağını söylemeğe bile lüzûm yoktur.

★

V. Yusuf Ḫaṣ Ḥaciḅ. Yusuf ile Maḥmud aynı devir ve aynı muhitin yetiştirdiği türk münevverlerinin mümessilidirler. Eserlerini birbirinden uzakta yazmış, birbirlerini tanımamış ve bilmemiş olmalarına rağmen, ikisi de aynı mâlzeme üzerinde çalışmışlar ve birbirini tamamlamışlardır. Bunlardan Maḥmud, bilhassa dil sâhasında, devri için orijnal modern bir filolog zihniyeti ile çalışan ve nisbeten yeni olan mukayeseli dil tetkiki tarihinde mühim bir yer almağa hak kazanmış olan bir türk âlimidir. Maḥmud'un alâkası yalnız dil sâhasına inhisar etmemiştir. O türk milleti ve türk memleketleri hakkında tarihî mâlûmatı ihmâl etmediği

gibi, kendi devri için de kıymetli müşâhedelere sâhiptir. Türk dünyasının mühim bir kısmını dolaşmış, türk halkının yaşayışını görmüş, kendisinin bizzat göremediği türk kavim ve ülkeleri hakkında mâlûmat toplamış, geniş sâhaya yayılmış olan bu kavimlerin oturdukları yerleri bir harita üzerinde tesbit etmiş ve ayrı türk boylarının birbirleri ile olan münâsebetlerini tetkik etmiştir. Eserine, her hangi bir sözün tevsikı için koyduğu edebî parçalar her hâlde yalnız bu maksatla toplanmış şeyler olmayıp, icabında müracaat ettiği ve el altında bulundurduğu eserlerden alınmış olacaktır. Belki Maḥmud bu eserlerden başka bir şekilde de istifâde etmiştir. Maḥmud'un, yazmış olduğunu söylediği, fakat bugüne kadar mechûl kalmış olan gramer kitabından başka, diğer eserleri de olduğunu tahmin etmek yerinde olur. Maḥmud'un bize kadar gelmiş olan eserinden, onun daha çok türk millî bünyesinin dış kısmı ile ilgili olduğu görülüyor. Yusuf ise, bu millî bünyenin iç kısmı üzerinde durmaktadır. O da milletinin tarihine ve türk fikir mahsûllerine yakından vâkıftır ve sırası geldikçe bunlardan bol-bol istifâde ediyor. Türklerin ictimâî teşkilâtını yakından biliyor. Gençliğinden beri türk devlet teşkilâtı içinde mühim vazifeler görmüş ve belki de ölünceye kadar aynı teşkilât içinde çalışmakta devam etmiştir. Yusuf'un eseri ilk bakışta doğrudan-doğruya devlet teşkilâtı ile alâkadar gibi görünürse de, şâir eserinde, tecrübenin verdirği bir olgunlukla, cemiyeti teşkil eden ferdler ile bunların cemiyet içindeki mevki ve vazifelerini tâyin etmeğe daha çok yer ayırmaktadır.

★

Ḳutaḍġu bilig'in yazıldığı devir ve muhitin ictimâî bünyesi, gerek ayrı ferdler, gerek ayrı sınıf ve zümrelerin bilgi ve fikir seviyeleri ile bir de bu sâhalarda türklerin kendileri tarafından inkişâf ettirilmiş olan husûsiyetler ve komşu millet ve kültür dâireleri ile olan münâsebetlerinin eserdeki akisleri üzerinde, ileride, eserin tahlîli sırasında, ayrıca durulacaktır. Yusuf bu meselelere bâzan bunlara tahsis etmiş olduğu ayrı bâblarda ve bâzan da dolayısı ile temas etmektedir. Eserin esâsını teşkil eden kâmil insan mefhûm ve târifi yanında, daha bir çok fazîletler vardır. Bunlar arasında her türlü bilgi edinmek, okumak, yazmak, güzel yazmak, „bütün" alfabeleri ve „bütün" dilleri bilmek, şiir yazmak, belâgat, hesap ve hendese öğrenmek, hey'et ilmine vâkıf olmak, tıp bilmek, rüyâ tâbir etmek v.b. v.b. gibi, devrin ilim şûbelerini teşkil eden mevzûlar bulunduğu gibi, türk muhitine hâs avcılık, kuşçuluk, ok atmak, çögen ve satranç oyunları gibi, mahâretlere âit bahisler de vardır. Bâzan bunların büyük bir kısmının bir tek şahısta toplanmış olması da

istenilmektedir. Yusuf bunları bâzan ayrı bir bilgi şûbesi gibi vasıflandırıyor ve bâzan bunların ictimâî hayatta amelî tatbikı üzerinde duruyor. Yusuf, münevver ve mütefekkir bir şahsiyet sıfatı ile, kendi devir ve muhitinde elde edilebilecek bütün bilgi ve fikirleri edinmeğe çalışmış olduğu gibi, bunların bir kısmını bizzat elde etmiş olması da tabi'îdir. İlim şûbelerinin bir kısmının, eserde kullanlan ıstılâhlara göre, arapça ve farsça eserlerden istifâde sureti ile elde edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Yusuf'un arapça ve farsça bildiği ve islâm dünyasını alâkadar eden ilim şûbeleri ile edebiyatlarını tâkip etmiş olduğu eserin tetkikinden kolaylıkla anlaşılabileceği gibi, kitapta bu muhitin eski türk mâlzemesini teşkil eden burkancılık kültür ve felsefesine de âşinâ olduğunu belirten emâreler eksik değildir. Bilhassa bilgi nazariyesinde bu sonuncu felsefenin te'siri görülmektedir. Mansıp sâhiplerinde ve bilhassa devlet reislerinde bulunması lâzım gelen vasıflarda, Yusuf ile islâm âleminin ilk ve büyük feylesofu Farabi (ölm. 950) arasında çok sıkı bir yakınlık vardır (krş. S. Maksudî Arsal, *Hukuk felsefesi tarihi*, İstanbul, 1946, s. 130 v.d.). Şâirin soydaş ve vatandaşı olan Farabi 'nin eserlerini mütâlea etmiş ve onun fikirlerini belki her kesten daha iyi anlamış olduğunu kabûl etmek mümkündür. X. ve XI. asırların başlıca mümessillerinden olan bu iki mütefekkirin eserlerini mukayeseli bir tetkike tâbi tutmak, bu yakınlığın nerelere kadar gittiğini göstereceği gibi, türk fikir hayatının gelişmesini izaha yarayacak mühim neticeler de verebilecektir.

★

Yusuf kendi adını eserinde yalnız bir defa zikretmektedir (bk. beyit 6627). Onun hâl tercümesi hakkında bildiklerimiz, *Kutadğu bilig*'i okuyuculara takdim etmek maksadı ile, sonradan eklenmiş olan manzûm ve mensûr mukaddimelerde verilen mûlûmata inhisar etmektedir. Bunlardan anlaşıldığına göre, şâir Balasagun = Kuz-Ordu (A ve C nüshalarının müstensihleri bu ismi artık bilmiyorlar)'da doğmuştur. Asîl bir âileye mensûp olup, ilmi, fazîletleri, zühd ve takvası ile cemiyetin içinde en yüksek hurmet mertebesine ermiş bir zâttır. Eserini Balasagun'da yazmağa başlamış, sonra Kâşgar'a giderek, orada tamamlamış ve Tavğaç Kara Buğra hanlar hanının huzûrunda okumuştur. Hukümdar, şâirin kalem kudretini takdir ederek, ona iltifat etmiş ve yanına alarak, ona *ḫaṣ ḥaciḇ* unvanını vermiştir. Bundan dolayı adı Yusuf Ḫaṣ Ḥaciḇ veya Yusuf Uluğ Ḫaṣ Ḥaciḇ diye meşhûr olmuştur.

Eserin içinde, şâirin temas ettiği mevzûlardan hayatının bâzı noktalarını, bir dereceye kadar, tesbit veya tahmin etmek mümkün ise de,

tam bir hâl tercümesini vücuda getirmeğe, tabi'î, imkân yoktur. Üzerinde 18 ay uğraştığı eserini 462 (1069/1070)'da tamamladığına ve yazmağa başladığı vakit 50 yaşlarında bulunduğuna bakılırsa, Yusuf 410 (1019) yılı civarında doğmuş olmalıdır. Ölümü hakkında mâlûmatımız yoktur. Eserin ilâve kısmında, kendisinden bahsederken, ihtiyarladığını, hayatını insanlara hizmetle geçirerek, Tanrıya ibâdette geç kaldığını söylemesinden, oldukça uzun yaşamış olduğu düşünülebilir.

★

Eserin metni tamamiyle anlaşılmadan ve eserde geçen bahisler üzerinde mümkün olan bütün tahliller yapılmadan, ayrı-ayrı parçalardan her hângi bir netice çıkarmağa kalkışmak, insanı yanlış yollara sevkedebilir. Nitekim bugüne kadar yapılan bâzı tecrübelerde de bunu görmekteyiz. Bu ihtiyat kapısını açık bırakmak şartı ile, *Kataḍğu bilig*'de *ḳut* (saâdet, ikbâl, devlet)'u temsil eden Ay-Toldı ile *uḳuş* (akıl)'u temsil eden Ögdülmiş'in şahıslarında şâirin kendisini tasvir etmiş olduğunu söyleyebiliriz. Bu ikisi hakkında eserden öğrendiklerimiz Yusuf'un şahsı hakkında bildiklerimize uymaktadır. Bu karşılaştırmada, tabi'î, eserdeki hareketlerin inkişâfı ve harekete iştirâk eden şahısların oynadıkları roller dolayısı ile zarûrî olan farklar göz önünde tutulmalıdır. Her türlü fazîletlere sâhip, fakat kendi muhitinde bu fazîletlerinden istifâde edilemediği için, vaktini boş geçiren Ay-Toldı, bir gün hukümdar Kün-Toğdı'nın iyiliklerini, meziyetlerini ve kendi etrafına fazîletli adamları topladığını öğreniyor ve onun hizmetine girmek, kendisine faydalı olmak niyeti ile, uzun ve eziyetli bir yolculuğa katlanarak, hukümdarın bulunduğu şehre gidiyor. Yanında götürdüğü altından, kendisinin servet sâhibi olduğu ve hukümdarın hizmetine girmek arzusunun yalnız kazanç maksadı ile değil, ona hakikaten hizmet etmek emeli ile olduğu anlaşılıyor. Bu seyâhat ve yabancı şehirdeki ilk günler, şâir tarafından, çok tabi'î bir eda ile ve hissedilerek yazılmıştır. Bu kısımda Ay-Toldı'nın seyâhati hakkındaki tasvir ile bu seyâhate sâik olan fikrin şâirin doğrudan-doğruya kendi hayat ve tecrübesinden çıkarılmış olması mümkündür. Şâirin bu hukümdar ile, daha tahta çıkmadan, onun Taraz hâkimi bulunduğu esnâda, karşılaşmış ve onu yakından tanımış olması ve sonra tahta çıkınca, onun yanına gitmiş olması da muhtemeldir.

Kitapta Ay-Toldı'nın bundan sonraki husûsî hayatı hakkında mâlûmat yoktur. Yalnız ihtiyarlayarak, ölüm yatağına düşünce, daha genç yaşında olduğu anlaşılan oğlu Ögdülmiş meydana çıkıyor. Gerçi *oğul* tâbiri, eserin bâzı yerlerinde, umumiyetle küçüklere hitap için kullanılmakta ise de, bu kelimeyi, 186.—190. beyitlerde Yusuf'un kendi oğlu

mânasında anlamak da mümkündür. Şâirin dağınık veya toplu bir hâlde kendi hâlet-i rûhiyesini anlatan parçalar ile Ögdülmiş'in hayatının son zamanları karşılaştırılırsa, Ögdülmiş'in tasvirinde de tekrar Yusuf'un kendisini bulmak mümkündür. Bilhassa hayatının sonlarına doğru Ögdülmiş'in, kendisini sıkı bir nefs muhâsebesinden geçirerek, dünya işlerini bırakmak ve ibâdetle meşgûl olmak arzusu, şâirin eserinin sonunda kendisi hakkında söylediği sözlere tamâmen uymaktadır.

Bununla berâber *Kutadgu bilig*'in bir otobiyografi olduğu düşüncesine kapılmamalıdır. Eserde tasvir edilen hayat ile idealize edilmiş olan şahısların şâirin kendi devrinden evvelki bir zamana âit olduğu açıkça bellidir. Yusuf bu şekilde ideal ferdlerden teşekkül eden cemiyet ve devleti göz önünde canlandırdıktan sonra, kendi devrinden acı-acı şikâyet etmekte ve eserinde büyük bir meziyet olarak gösterdiği hareket ve düşüncelerin artık kalmadığını söylemektedir (bk. beyit 6427—6528: „onlar o zaman adam idi iseler, bugünkü halk nedir; eğer biz adam isek, onlara şüphesiz melek demeli"). Eserin kaleme alınmasında asıl maksadın insanları şâirin tasavvur ettiği ideal bir hayata kavuşturmak olduğu açıktır.

★

Yusuf inanmış bir müslümandır. O Allahın varlığına ve birliğine, akla müracaat etmeden, gönülden inanıyor. Allah insanı seçerek yaratmış ve ona en büyük fazîletleri vermiştir. Her iyilik ve kötülük Allahtan gelmekle berâber, insan ne ekerse, onu biçer. İbâdet lâzımdır, fakat bu tek başına bir gâye değildir. İnsanın iyiliği, onun cemiyet içinde faydalı olup-olmaması ile ölçülür. Bu mevzûda Ögdülmiş ile Oḏğurmış arasında geçen muhâvere dikkate değer. Ölüm mefhûmu, insanları iyi yola sevketmek için, en mühim âmillerden biridir. İyi ve kötü şahıslar için, ecir ve ceza olarak, cennet ve cehennemden ziyâde, bu dünyada insanların onlar hakkında verdikleri huküm mühimdir. İyi ad bırakarak ölmek ve öldükten sonra, bu iyi ad sâyesinde, yaşamakta devam etmek — işte insan için en yüksek gâye ve asıl mükâfat budur.

Yukarıda da işâret edildiği gibi, Yusuf, devrinin en geniş mânada, bir âlim ve mütefekkiridir. Onun askerî zümre ile alâkası olmadığı, bu zümreye temas ettiği vakit kullandığı ifâde tarzından açıkça bellidir. Yusuf, gerek şâir ve gerek mütefekkir sıfatı ile, kendi ehemmiyetini müdriktir ve bunu iftiharla ifâde etmekten geri kalmıyor. Kitabın ithâfiyesinde (bk. beyit 112—115) eserinin ebediyeti hakkında söylediklerinden ne kadar emin olduğu, aradan dokuz asır geçtikten sonra, bunun şimdi her kes tarafından tasdik edilmesi ile sâbittir ve şahsiyetinin kuvvetini göstermek için, bu bile kâfî bir delîldir. O yalnız eserini ithaf ettiği ve zamanla unutulacak bir hâle gelmiş olduğunu gördüğümüz hükümdarına yeniden bir hayat bağışlamakla kalmamış, türk tarihinin mühim bir devresi için, kendisinin severek kullandığı bir tâbir ile, sönmeyen bir meş'ale yakmıştır.

★

VI. Kutaḏğu bilig. *Kutadgu bilig*, isminden de anlaşıldığı gibi (*kut-aḏ-gu bil-i-g*), insana her iki dünyada, tam mânası ile, kutlu olmak için lâzım olan yolu göstermek maksadı ile, kaleme alınmış bir eserdir. Birbiri ile çok sıkı bağlı olan ferd, cemiyet ve devlet hayatının ideal bir şekilde tanzimi için lâzım olan zihniyet, bilgi ve fazîletlerin ne olduğu ve bunların ne şekilde elde edileceği ve nasıl kullanılacağı üzerinde duran şâir-mütefekkir, bununla kendi devrinde gündelik hayatın üstüne yükselenlerin düşüncelerine tercüman olmuştur. O, bir çoklarının ısrarla iddia ettikleri gibi, mansıp sâhiplerine, iyi olmaları için, tatsız mecazlarla, ahlâk dersi veren kuru bir nasihatçı değildir. Yusuf, bu eseri ile, insan hayatının mânasını tahlil ve onun cemiyet ve dolayısı ile devlet içindeki vazifesini tâyin eden bir felsefe, bir hayat felsefesi sistemi kurmuştur.

Yusuf'un *Kutadgu bilig*'i ne gibi sâiklerin te'siri ile kaleme alınmış olduğu, açık olarak, bilinmemekle berâber, eserde bunun dışarıdan gelen bir emir veya arzu üzerine yazılmış olduğunu gösteren bir işârete de tesâdüf edilmiyor. Bu devirde orta Asya'da hânedân mensûplarının birbirine karşı mücâdelelerinin kuvvetlenmiş olması ve bu iç kargaşalık arasında, gerek ayrı ferdlerin vaziyetinin ve gerek cemiyet ve devlet esâslarının sarsılmış bulunması göz önünde tutulursa, cemiyetin temelini teşkil eden ahlâk prensiplerini yeniden tanzim etmenin bir zarûret hâline gelmiş olduğu düşünülebilir. Yusuf eserinin ayrı bir bâbında, şâirlerin vazifesi mansıp sâhiplerini medih veya zemmetmekten ibâret olup, hatırları kıldan ince, dilleri kılıçtan keskin bulunan bu şâirler ile, onlara her istediklerini vermek sureti ile, iyi geçinmek ve kendisini onların dilinden kurtarmak mümkün olduğunu söylemekle berâber, kendisi bu şâirler zümresinden değildir ve eserini göze girmek, iltifat görmek ve ihsan koparmak maksadı ile, yalnız şahsî menfaatlerini sağlamak için yazmamıştır. Yoksa Yusuf'un eseri de, bir medhiye mecmuası olurdu. Hâlbuki burada ferd ve mansıp sâhiplerinden tahakkuku her devirde güç olan fazîlet ve fedakârlıklar istenilmekte ve geçmiş günlerde ideal bir cemiyetin tasviri yolu ile, şâir kendi devrini tenkit etmektedir. Şahsî ihtiraslar ve geçici menfaatler arkasından koşuşan insanlar arasında

şâir-mütefekkirin ortaya koyduğu fikrin müdâfaası kolay olmamıştır. Şâir, bu eseri sâyesinde, *ḫaṣ ḥaciḃ* veya *uluġ ḥaciḃ* mevkiini elde etmiş ise, bu belki de hukümdarın şahsî muhabbeti sâyesinde olmuştur. Fakat Yusuf'u vakit-vakit acı şikâyetlere sevkeden etrafındakilerin „dikenleri" şâiri râhat bırakmamıştır. Yalnız nasıl olduğunu kolayca tasavvur edebileceğimiz böyle bir muhitte değil, bugün dahi böyle bir tezle ortaya çıkaçak bir mütefekkirin karşılaşacağı zihniyet göz önüne getirilirse, eserin içten gelen bir duygu ve içinde bulunduğu cemiyete karşı derin bir mes'ûliyet hissi ile kaleme alınmış olduğu düşüncesi kuvvetlenir ve şâir bir mücâhit mertebesine yükselir.

Türk yazı dili mâlzemesine hâkim ve inceliklerine vâkıf olan ve bu sâhada uygurların an'anesini devam ve inkişâf ettiren sâir eserinde, iran san'atkârlarını örnek tutarak, arûz kalıbını kullanmıştır. Bunun kendisi için büyük bir meziyet veya kusûr olduğu hakkında her hângi bir mutaleada bulunmadan önce, eğer umumiyetle böyle bir mesele bahis mevzuu olabilirse, hiç değilse, çağdaşlarının eserlerinin meydana çıkmasını beklemek daha doğru olur. Eser, şâirin intihap etmiş olduğu yarı hikâye ve yarı temsil tarzında, arada hareketi hazırlayıcı ve izah edici monologlar ve canlı tabiat tasvirleri ile süslenmiş olan sahneleri ile, bütün olarak, öyle mükemmel bir üslûp ve mimari içine yerleştirilmiştir ki, bu mâlzemeye başka ne gibi bir şekil verilebileceğini düşünmek bile güçtür.

★

Ḳutaḍġu bilig'de şâirin, asıl maksadı olan ideal bir hayat nizamını ifâde ederken, içinde bulunduğu muhite ne dereceye kadar temas etmiş ve hayatın realitelerine ne kadar yer vermiş olduğu meselesine gelince, yukarıda da işâret edildiği gibi, eserin her bakımdan tahlîli ve tetkiki yapılıncaya kadar, bu hususta kat'î bir söz söylemek doğru olmayacaktır. Bu mesele üzerinde düşünürken, Yusuf'un, her şeyden önce, bir şâir olduğunu unutmamak lâzımdır. *Ḳutaḍġu bilig* ne vak'aları nakleden bir tarih, ne mıntaka ve şehirleri tasvir eden bir coğrafya, ne din âlimlerinin ictihadlarını toplayan bir te'lif, ne hakîmlerin fikirlerine istinat eden bir felsefe ve ne de şeyhlerin vecîzelerine dayanan bir nasihat kitabıdır. Burada yakından tasrih ve târif edilen hiç bir isme tesâdüf edilmiyor. Bir edebî eserden bu gibi teferruatı beklemek ve eseri, ayrı sâhaların karanlık noktalarını aydınlatmağa yarayıp-yaramaması bakımından, kıymetlendirmeğe çalışmak çok dar görüşlülük olurdu. Yusuf, gündelik hayat kaygularının üstüne çıkmış ve kendi muhitinin seviyesinden çok yükselmiş olmakla berâber, insan olarak, o da muhitin bir semeresidir; düşünce ve tasvirlerini muhitinin mâlzemesi ile ifâde etmek ve

anlatmak istediklerini de dinleyenlerin anlayabileceği şekil ve usûller ile terennüm etmek mecbûriyetindedir. Şâir eserinde, devrinin üslûp ve tarzına uyarak, kendi fikirlerini takviye için, bugün yapıldığından daha çok, muhitin fikir mahsûllerine müracaat etmiş görünmektedir. Eğer bu müracaat edilen şahıs ve eserler bugün bizim için bir şey ifâde etmiyorsa, burada kabahat şâirde değil, o günkü türk muhiti ile bugünküsü arasındaki seviye farkında ve o devir hakkında hiç bir mâlûmata sâhip olmayan ve belki de bu yolda hiç bir esâslı teşebbüste bulunmayan ilim muhitimizdedir. Gün geçtikçe bu hususların daha iyi aydınlanacağında şüphe etmeğe hakkımız olmadığı gibi, buna mahal de yoktur. Eserde türlü mevzûlara âit fikirleri nakledilen ve cemiyetin muhtelif zümrelerine mensûp bulunan şahısların isimleri geçmektedir ki, bunların ya şâirin devrinde yaşayan veya eserleri ile tanınan veyahut bu gibi vesileler ile böyle eserlerde adları geçen mârûf kimseler olduğunda şüphe yoktur. Msl. bunlar arasında *böke yavġusı* (5043, 5523), *ıla atlığı* (841, 1629, 2319), *ıla begi* (1779), *ıla erkini* (4752), *il ḳend begi* (216, 3460), *uluġ ḳend begi* (5354), *öge buyruḳı* (2941), *ötüken begi* (1962, 2682), *türk buyruḳı* (1163), *türk ḫanı* (3817), *uç ordu begi* (1594), *uç ordu ḫanı* (2966, 3815) ve *yaġma begi* (1758) gibi, nisbeten tasrih edilmiş olan şahsiyetler ve *buḍun başçısı, ajun tutġuçı, ajun ilçisi, ajunçı beg, ilçi beg, ilçi bügü, bügü beg, bügü bilge beg, bügü ilçi beg, törü bilmiş er, törü birgüçi* v. b. gibi, imâlarla zikri geçen devlet adamları yanında, âlim, hakîm, şâir, muallim, kumandan, kahraman, tecrübeli ihtiyar, rûhânîler zümresine mensûp zâtlar, zâhid ve başka bir çok kimselerin fikirleri söylenmekte ve arapça eserler (*tazi tili*) ile iran uleması (*tejik bilgesi*) zikredilmektedir. Hukümdar, âkıbeti temsil eden Oḍġurmış ile görüştükten sonra, dünyadaki hayatın ne olduğunu anlayarak, üzerindeki ağır yükü taşımakta devam etmek istemediğini Ögdülmiş'e söylemesi üzerine, bu zât, hukümdarın yapacağı işleri hâtırlatıyor ve ona iyi ad kazanmak için, yeni bir faâliyet sâhası gösteriyor. Müslümanların birbirine karşı kardeş olduklarını, onlara karışmamak lâzım geldiğini, fakat kâfirlere karşı harekete geçmesini, ev barklarını yakmasını, çoluk-çocuğunu esir etmesini, mallarının hazineye alınmasını, „burhanını" kırarak, yerine mescid yapmasını ve onlar arasında islâmiyeti yaymasını tavsiye ediyor. Şâir bununla Kâşgar zimamdarlarının, devlet garbî Türkistan işlerine karışacak durumda olmadığından, daha çok şarka doğru, burkancı uygurlar ve onların komşularına karşı, hareket edilmesi ve bunun aynı zamanda dinî bir vazife olduğu hakkındaki fikirlerine tercüman olmuş olacaktır. *Ḳutaḍġu bilig*'de askerî kuvvet hakkında yürütülen mütâlealardan da bu devletin pek büyük teşebbüslere girişecek bir durumda bu-

lunmadığı neticesini çıkarmak mümkündür. Yusuf'un eserinde kendi devir ve muhitine temas ettiği noktaların yalnız bu gelişi-güzel çıkarılmış bir kaç misâle inhisar etmediğini hatırlatmağa bile lüzûm yoktur.

★

VII. Kutadğu bilig'in asıl nüshaları. *Kutadğu bilig*'in bundan sonraki tarihi de mühimdir. Kitabın, yazıldıktan bir müddet sonra, unutulmuş veya çok dar bir muhitin istifâdesine münhasır kalmış olduğu anlaşılıyor. Eserin kıymetini takdir eden zümrelerce, *Kutadğu bilig* iki defa tarihin karanlık perdesi arkasından aydınlığa çıkarılmıştır. Her iki defasında da esere eklenmiş olan mukaddimeler, bunları yazanların fikir seviyelerini gösterdiği gibi, bu muhitlerin eser hakkındaki görüşlerini de ihtivâ etmektedir. Bu sonradan yazılmış olan satırlarda, türk tarihi ve bilhassa kültür tarihi için, istifâde edebileceğimiz bâzı noktalar da vardır.

Yusuf kendi eserini kısa, fakat vecîz bir şekilde takdim etmiştir (bk. beyit 350—352):

kitab atı urdum kutadğu bilig
kutadsu okığlıka tutsu elig
sözüm sözledim men bitidim bitig
sunup iki ajunnı tutğu elig
kişi iki ajunnı tutsa kutun
kutadmış bolur bu sözüm çın bütün

(„Kitap adını *Kutadğu bilig* koydum; okuyana kutlu olsun ve ona yol göstersin. Sözümü söyledim ve eserimi yazdım; elini uzatan iki dünyayı kut ile tutarsa, o kutlu olmuş olur; bu sözüm doğrudur, inan").

Eserin esâsını teşkil eden dört şey (*neng*) ile bunları canlandıran timsâlî şahsiyetler şunlardır (bk. beyit 355—357): 1. Kün-Toğdı — *köni törü* (doğru kanun), 2. Ay-Toldı — *kut* (saâdet, ikbâl, devlet), 3. Ögdülmiş — *ukuş* (akıl) ve 4. Oğdurmış — *'akıbet* (hayatın sonu).

★

Kitaba ilk ilâve edilen manzûm mukaddimede, bir taraftan eserin kendisi ve müellifi hakkında mâlûmat verilmekte, diğer taraftan mukaddimeyi yazanın fikirlerine göre, eserin en mühim kısımları tebârüz ettirilmektedir. Bu 77 beyitlik mukaddimeyi yazan şâir, gerek kendisi, gerek muhiti ve devri hakkında açık bir fikir edinmemize yarayacak hiç bir ip ucu vermemiştir. *Kutadğu bilig*'in üslûbunu benimsemiş olan bu şâirin, eserin esâs fikrini iyi kavramamış olmasına rağmen, terkip kudretine sâhip bir san'atkâr olduğu görülüyor. Türk muhitinde daha son-

raları umûmî olan bâzı tâbir ve ıstılâhlar dışında, manzûm mukaddimenin dili *Kutadğu bilig*'inkine çok yakındır. Bu mukaddimeden artık bu muhitte bir çok türklerin *Kutadğu bilig*'in mânasını doğrudan-doğruya anlayamadıkları ve izâha lüzûm görüldüğü, eserin „Buğra Han vaktı içinde", „han dilince„ söylendiği ve „Kâsgar ilinde" tamamlandığı kaydı ile, arapça ve farsçaya mukabil, „bizim dilimiz" ve kendi şiiri için, „türkçe" tâbirlerini kullanmasından, mukaddimeyi yazan şâirin Kâşgar dışında ve daha sonraki bir devre mensûp olduğu anlaşılıyor. Mukaddimede, *bu* zamîrinin kullanılışı karışıktır ve ifâdesinden kat'î hüküm çıkarılmak istenilirse, bu noktanın göz önün tutulması lâzımdır. Mukaddimeyi yazanın, Balasagun yerine, Kuz-Ordu ismini kullanmış olmasının da, devrini tâyinde bir yardımı olacağı gibi, mukaddimede eseri tavsif eden ve eser hakkında muhitin telâkkisini gösteren beyitlerden de bu hususta istifâde edilebilir.

Bu mukaddimeye göre, eser çok kıymetli bilgileri ve hakîmlerin sözleri ile te'yit edilmiş bir çok fikirleri ihtivâ eden, çok fâydalı ve hiç bir zararı olmayan „aziz" bir kitaptır. Bu kitap her kesin işine yaradığı gibi, bilhassa hukümdarlara (burada *ilig* veya *beg* yerine *melik* tâbiri kullanılmaktadır) memleket idâresi için lüzûmludur. Bir devletin ayakta durması veya yıkılması sebeplerini izah eder ve onu korumanın şartlarını anlatır. Bunda memleketi idâre etmek için lâzım olan vasıfları, hukümdarların halk ve halkın hukümdarlara karşı haklarını, halkın itaatli olması için, hukümdarların tebaasına nasıl muâmele edeceği, kendisine kimleri yakın ve kendisinden kimleri uzak tutacağı, idârede nasıl bir siyâset ve ferâset kullanacağı anlatılır ve askerin tanzimi ve harbetmek usûlleri ile düşmanın mağlûp edilmesi için çâreler gösterilir. Çin ve Maçın hakîmleri ve şark ilindeki bütün türk ve çin bu kitabın faydalı bir eser olduğunda müttefiktirler. Şark meliki ve Maçin beylerinin hepsi bu kitabı benimsemişlerdir. Miras yolu ile kendilerine intikal eden bu eseri başkalarına vermemişlerdir. Ayrı memleket, şehir ve saraylarda bu illerin hakîmleri, kendi âdet ve usûllerine göre, kitaba ayrı-ayrı ad vermişlerdir; çinliler — *Edebü 'l-müluk*, maçinliler — *Enisü 'l-memalik*, şark ilinin büyükleri — *Ziynetü 'l-ümera*², iranlılar — *Şahname* ve turanlılar — *Kutadğu bilig* demişlerdir.

Bunlardan anlaşıldığına göre, mukaddimeyi yazan ve dolayısı ile onun muhiti *Kutadğu bilig*'i daha çok bir nevi siyâsetnâme telâkki etmektedir. Türklerin muhtelif zümrelerince esere verilmiş olduğu söylenilen diğer isimler de bunun bu şekilde anlaşıldığını göstermektedir. Eserin asıl insânî ve beşerî kıymeti bu suretle ikinci plâna atılarak, kitapta çok tâlî bir yer işgâl eden meselelerden bâzıları, msl. askerlik

işleri, ön plâna alınmıştır. Arapça ve farsçada pek çok kitap olduğu hâlde, şark ilinde ve bütün türk ve Çin'de bunun gibi bir kitabın, bundan evvel ve sonra, yazılmamış olması kaydından da, bu mukaddimeyi yazanın ve muhitinin irfanca pek parlak bir seviyede olmadığı kanaati hâsıl oluyor. Eserin üzerine bina edilmiş olduğu 4 temelin (burada: *nik şerif*) üçüncüsü olan *uḳuş*, mukaddimede *ḫireḍ*, dördüncüsü olan *ʿaḳıbet* ise, *ḳanaʿat* şeklinde geçmekte olup, bu keyfiyet son zamanlarda *Ḳutaḍġu bilig*'in üzerinde uğraşanların hepsini de yanlış yola sevketmiştir. Eserin en mühim motiflerinden birini teşkil eden *ʿaḳıbet*'in burada *ḳanaʿat* (bâzan *ḳanaʿat* ve *ʿafiyet*) şekline girmesinin sebebi bir yanlış okuma neticesi olabilir; her hâlde mukaddimeyi yazanın buna yeni bir mâna vermek istemiş olmasını tasavvur etmek mümkün değildir.

★

Ḳutaḍġu bilig'in üçüncü defa meydana çıkarılması daha sonraki bir devreye âittir. Bu defa esere manzûm mukaddimenin eksik ve kötü bir hulâsası olan mensûr bir mukaddime eklenmiş, fakat bunun ne zaman ve nerede yazıldığı hakkında hiç bir mâlûmat verilmemiştir. Dil ve üslûp husûsiyetleri bu mukaddimenin daha yeni bir devreye âit olduğunda hiç bir şüpheye yer bırakmıyor. Mukaddimeyi yazanın, eser ve kıymeti hakkında, husûsî bir görüşü de yoktur. Eseri okuyan ve onu izah edenin kitabın kendisinden daha aziz olduğu kaydından, eserin bu devirde artık daha az anlaşılmış olduğu neticesi çıkarılabilir. Coğrafya ve kavim isimleri burada daha çok basitleştirilmiş, millet ismi olarak, türk tâbiri büs-bütün atılmış ve yerine Çin, Maçin ve Meşrik tâbirleri kullanılmıştır. Manzûm mukaddimedeki *meḷik* tâbiri yerine, burada artık *padişah* tâbiri tercih edilmiştir. Muhtelif yerlerde esere verilen isimler arasında, manzûm mukaddimeden farklı olarak, Maçin meliki hakîmlerinin *Ayinü'l-memleke* veya *Eminü'l-memleke*, iranlıların ise *Şahname-i türki* veya *Pendname-i müluk* dedikleri kaydedilmiştir. Eserin 4 temelinin (burada: *uluġ ağır ul*) ilk üçü, gerek eserin kendisinde ve gerek ilk mukaddimeden farklı olarak, arapça tâbirler (1. *ʿaḍil*, 2. *devlet* ve 3. *ʿaḳıl*) ile ifâde edilmekte, dördüncüsü olan *ʿaḳıbet* ise, manzûm mukaddimede olduğu gibi, burada da *ḳanaʿat* olarak geçmektedir. Yusuf'un doğduğu yer için Balasagun ismi kullanılmış ve şâirin eserinden dolayı almış olduğu *ḫaş ḥacib* unvanı burada *uluġ ḫaş ḥacib* şekline girmiştir.

★

Bu mukaddimelerden *Ḳutaḍġu bilig*'in 2. ve 3. defa canlanmasının eserin asıl yazılmış olduğu muhitin dışında ve birbirinden oldukça uzun fâsılalar ile vukû bulduğu anlaşılmaktadır. Ancak bunları, zaman ve mekân bakımından, daha dar hudutlar içine almak şimdilik güçtür. Her iki mukaddimedeki coğrafî tâbirler, bunların Kâşgar'ın garbında yazılmış olduğunu belirtmektedir. Türk ülkesinin şark bölgelerinde, böyle bir eserin dikkati yeniden üstüne çekmesine en müsâit yer olarak, türk kültür merkezlerinin en mühimi olan Semerkand düşünülebilir. Manzûm mukaddimedeki bâzı yeni tâbirler (msl. *uḳuş* yerine *ḫireḍ*) bu merkezin İran te'siri altında bulunduğu devri hâtırlattığı gibi, devlet idâresi ve bilhassa askerlik işlerinin ön plâna alınmış olması da, mukaddimenin yazıldığı muhitin pek emin olmayan kargaşalık devrine tesâdüf etmiş olması ile izah edilebilir. Şimdilik bir taraftan bu husûsların aydınlatılmasına yarayacak yeni kayıtları beklerken, diğer taraftan mukaddimelerde geçen coğrafî tâbirlerin türk ülkelerinin nerelerine delâlet ettiği ve bunların hangi devirlerde bir ıstılâh mâhiyeti almış olduklarının, türk tarih ve coğrafyacıları için, mühim bir araştırma mevzuu teşkil edeceği de hatırlatılabilir.

★

Ḳutaḍġu bilig'in bugün elimizde bulunan her üç nüshası, eserin bu üçüncü tedvinine âittir. Aynı nüshanın birer istinsahları olan elimizdeki nüshalar arasındaki farklara bakılırsa, eserin yazıldığı tarihten asırlarca sonra tesbit edilmiş olan bu yeni metinlerin ne gibi değişikliklere uğramış olacağını tasavvur etmek güç olmaz. Mevcût nüshaların birbirlerine olan münâsebetleri hakkında bir huküm vermek için daha erken olmakla berâber, Mısır ile Herat nüshalarının, Fergana nüshasına nisbetle, birbirine daha yakın olduğu söylenebilir. Türk dilinin XI. asırdan sonraki inkişâf tarihi göz önünde tutulursa, bu değişikliklerin eserin lehine değil, bilâkis aleyhine olduğu kolayca tahmin edilebilir. Metinde ara-sıra tesâdüf edilen ve eserin yazıldığı tarihte bulunması lâzım gelen bâzı ses ve eklerin daha sonraki şekilleri ile karışık kullanılmasını, kafiye ve vezin bozuklukları ile eserin umûmî hey'etine daha uygun olan bâzı tâbirler yerine, yerinde olmayan yabancı tâbirlerin bulunmasını, Yusuf'un kaleminden ziyâde, eserin geçirdiği bu maceralara atfetmek daha doğru olacaktır. Bunlara bir de eldeki metni istinsah etmiş olanların, bilerek veya bilmeyerek, kattıkları bir çok uygunsuzluklar da ilâve edilmelidir. Daha eski devirlere âit nüshalar, hiç olmazsa, eserin ikinci defa yazılmış şekli ele geçinceye kadar, eserde görülen uygunsuzlukları şâir hesabına kaydetmek, ona karşı büyük bir

haksızlık olacağı gibi, türk dilinin tarihî inkişâfı meselesine de lüzûmsuz bir karışıklık sokmaktan başka bir fayda te'min etmeyecektir.

★

Yusuf'un, *Kutadgu bilig*'i yazarken, kullanmış olduğu alfabe meselesi alâkadarlarca sık-sık bahis mevzuu olmuştur. Bu devirde Kâşgar ve civarının islâm muhiti ile olan sıkı bağlılığı ve islâm edebiyatının daha evvelce de buralarda kendine bir zemin hazırlamış olması göz önüne alınınca, türklerin o devirde, millî alfabeleri olan uygur alfabesi yanında, arap alfebesini de yadırgamadıkları kabûl edilebilir. *Kutadgu bilig*'in ithaf edildiği hukümdarın devrine âit Yârkend'de tanzim edilmiş mahkeme kararları arasında, uygur harfleri ile yazılanlar ile birlikte, arap harfleri ile de türkçe vesikalar bulunduğu gibi, arap harfleri ile arapça vesikalar da vardır. Bu vesikaların bâzılarında şâhitlerin imzaları uygur harfleri iledir. Yusuf'a gelince, yukarıda da işâret edildiği gibi, şâirin bu alfabelerden ikisini de aynı kolaylıkla kullanacak bir durumda olduğu şüphesizdir. Yalnız Mahmud Kaşgari'nin uygur alfabesi hakkında verdiği mâlûmat bu muhitte, bilhassa resmî muâmelede, hângi alfabenin esâs olarak kullanıldığı meselesinde kat'î bir huküm verdirebilecek mâhiyettedir. Mahmud'un ifâdesinden türk yazısı olarak adlandırılan uygur alfabesinin o muhitte artık türkler arasında, eskiden kullanılmış olan diğer alfabeler yerine, tek bir yazı olarak, kullanılmakta olduğu anlaşılıyor. Kâşgar'dan yukarı Çin'e kadar, bütün türk ülkelerinde hukümdar ve beylerin yarlığ ve mektuplarının uygur alfabesi ile yazıldığına bakılırsa, idârede bu alfabenin hâkim olduğu anlaşılır. Uygur alfabesi ile yan-yana kullanıldığını yukarıda gördüğümüz arap alfabesinin hângi tarihten itibâren hâkim vaziyete geçtiğini şimdilik bilmiyoruz; uygur alfabesinin ise, orta Asya, Altın-Ordu ve İran sâhalarındaki türk devletlerinde XVII. asra kadar ve bâzı hâllerde Fâtih Sultan Mehmed devrinde İstanbul'da bile kullanılmakta devam ettiği görülüyor. Bu hâle göre, *Kutadgu bilig*'in hukümdara takdim edilen asıl nüshasının uygur harfleri ile yazılmış olduğunu kabûl etmek, şimdilik, daha doğru olur. *Kutadgu bilig*'in bizi burada alâkadar eden ve bugün elimizde bulunan nüshalarına esâs olan üçüncü defa yazılışında kullanılan alfabeye gelince, bunun arap harfleri ile yazılmış olduğunda şüphe edilecek bir cihet yoktur. Uygur alfabesi ile yazılmış olan Herat nüshasının da arap harfleri ile yazılmış bir nüshadan istinsah edilmiş olduğu muhakkaktır.

★

VIII. Kutadgu bilig'in bugünkü nüshaları. A. Herat nüshası. *Kutadgu bilig*'in zamanımızda ilk mâlûm olan ve dolayısı ile bu eser üzerindeki çalışmalara esâs teşkil eden nüshası Herat nüshasıdır ki, arap harfleri ile yazılmış bir nüshadan uygur harflerine çevrilmiştir. Müstensihin oldukça işlek yazabilecek bir şekilde uygur alfabesine vâkıf olduğu görülüyor. Nüsha çok itinasız yazılmıştır ve belli-başlı bir kütüphâne veya şahıs için yazılmış olmaktan ziyâde, müsvedde olarak tasarlanmış olsa gerektir. Bir çok defa beyitlerin mısrâlarının yerleri değiştirildiği, kelime ve satırlar atlandığı gibi, bâzan bir kaç satır tekrar edilmiş ve sonra, yanlışlığın farkına varılarak, mısrâlara *mu'aḫḫar — muḳaddem* veya *oñg — sol* kelimelerinin ilâvesi ile düzeltilmiş, eksik satırlar satır üstüne yazılmış ve fazla yazılmış olan satırlar, itinasız bir şekilde, üzerinden çizilerek, iptâl edilmiştir. Bu nüshaya esâs teşkil eden arap harfleri ile yazılmış nüshanın da pek muntazam olmadığını gösteren emâreler vardır. 19. sahifede 7. satırdan sonra 197.— 228., 180. sahifede 5. satırdan sonra 6304.—6351. ve 184. sahifede 16. satırdan sonra 6521.—6604. beyitleri ihtiva eden kısım eksiktir. Bunun, müstensihin dikkatsizliği yüzünden sahifelerin atlanmış olmasından ileri geldiği düşünülebileceği gibi, bu kısmın asıl nüshada da eksik olması ihtimâli vardır. 98. sahifenin sonundan itibâren 2739.— 3473. beyitleri ihtiva eden sahifeler, her hâlde nüsha tanzim edildikten sonra, kaybolmuştur. Arap harfleri ile yazılmış olan esâs nüshada noktaların bulunmaması veya bunların karışık olmasından ileri gelen yanlışlar da Herat nüshasında oldukça mühim bir yekûn tutmaktadır. Müstensih her hâlde *Kutadgu bilig*'in metnini pek iyi okuyamamış ve uygur harflerine çevirirken, mânalarını bilmediği ve bilhassa vokal işâretsiz yazılan kelimeleri çok defa kendi düşüncesine göre okumuş veya onların sâdece şekillerini nakletmiştir. Bâzı kelimelerin altında mânalarını kaydetmeğe lüzûm görmesinden ve böyle yaparken, bâzan yanlışlıklara düşmüş olmasından da, metnin artık kendisince pek iyi anlaşılmadığı görülüyor.

Müstensihin bu nüshaya getirdiği en büyük yeniliklerden biri de, bir kısım konsonantlar ile vokallerin okunuşunda kendi telâffuzunu esâs tutmuş olmasıdır. Müstensihlerden dil bilgisi ve dilin tarihî inkişâfı hakkında mâlûmat aramak ve onların bu sâhada ilmî bir mes'ûliyet duygusu ile çalışmış olacaklarını farzetmek, tabi'î, doğru değildir. Buna mukabil her istinsahta müstensihin, zamanın dil itiyatlarının te'siri altında, bilerek veya bilmeyerek, asıl metindeki kelimelerden bâzıları üzerinde tasarruflarda bulunması da umumiyetle görülen hâllerdendir. Burada bu mesele üzerinde, onları haklı veya haksız çıkarmaktan ziyâde, bugün bu gibi eserler üzerinde uğraşanların dikkatlerini bu noktaya çekmek maksadı

ile durulmuştur. Bilhassa türk dili gibi, devir ve muhite göre, henüz en mühim ve esâs husûsiyetlerin tesbit edilmemiş olduğu bir sâhada çalışanların en lüzûmlu olan dil mâlûmatını elde etmeden ve türk dilinin tarihî inkişâfı hakkında bir fikir sâhibi olmadan, gelişi-güzel ve mes'ûliyetsiz bir şekilde hareket etmeleri, faydadan ziyâde, telâfisi güç zararlar doğmasına sebep olabilir. Bunun canlı misâllerinden birini *Ḳutaḍġu bilig*'in, diğer üzerinde yapılan araştırmalarda da görüyoruz. *Ḳutaḍġu bilig*'in, diğer nüshaları arasında, imlâ, okunuş ve anlayış bakımından, en kıymetsiz nüshasının ilk önce mâlûm olması ve dolayısı ile ilk çalışmalara esâs teşkil etmesi, türk dil biligisi için, bir tâlihsizlik olmuştur. Bu ilerilemiş araştırmaların seyrini Mısır nüshasının meydana çıkması da, maalesef, değiştirememiştir.

Herat nüshası, 185 $_{26-27}$: *tükendi ḳutad-ġu (bilig) kidabı tırıḫ se-kiz (yüz) ḳırḳ üç yıl-ta ḳoy yıl muḥar(r)em ay-nıng tört-i herü-te* („Ḳutaḍġu bilig kitabı sekiz yüz kırk üç tarihinde, koyun yılında, muharrem ayının dördünde, Herat'ta tamamlandı") ve daha tam olan 189 $_{9-14}$: *tırıḫ sekiz yüz ḳırḳ üç-te ḳoy yıl aḫır-ı muḥar(r)em ay-nıng tört yangı-sı herü şehrin-te bidilti* („sekiz yüz kırk üç tarihinde, koyun yılının sonunda, muharrem ayının dördünde Herat şehrinde yazıldı") kayıtlarından anlaşıldığı gibi, 4 muharrem 843 (17. VI. 1439)'te istinsah edilmiştir. Eserin sonuna ($186_1 - 189_3$) eklenmiş olan 38 beyitlik bir kasîdenin 37. beytindeki

bu ḳar-a sayil adaġ-ım ev-(v)el adım ol ḥasan
hem üçünçi el-ḳabım şemz açtı rab ḥikmet kanı

mâlûmatın müstensihe âit olduğu kabûl edildiği takdirde, kendisinin Ḥasan Ḳara Sa'il (?) Şems adını taşıdığı, gerek bu kasîdesinden ve gerek kasîdenin sonuna eklenmiş olan daha iki beyitten anlaşıldığı gibi, edebiyat ile iştigâl eden ve bir dereceye kadar kalem kullanmayı da bilen bir zât olduğu düşünülebilir. İkinci tarih kaydından sonra, güzel bir sülüs ile, farsça yazılmış olan rübâ'înin kendisine âit olması şüphelidir.

★

Herat nüshasının Anadolu'ya geçmesi, önce Tokat'a ve sonra 879 (1474)'da İstanbul'a gelmiş olması hakkında, esere sonradan eklenmiş şu kayıt vardır (189 $_{15-18}$):

tırıḫ-ḳa sekiz yüz yidmiş doḳuz-ta yılan yıl bu ḳudatġu biligi üç tab-nı (*-nı* satır üstünde yazılmış) *abdur-ras(s)aḳ şeyḫ-sade baḫş-ı üçün isdambul-ta tokaddın fenar-i oġlı ḳaz-ı ʿali bidig yiberip keldürt-i-te mübarek bolz-ün tevlet kilz-ün mihnet kidz-ün* („sekiz yüz yetmiş dokuz tarihinde, yılan yılında, Abdürrezzak Şeyh-zâde Bahşı için, Fenârî-zâde Kadı Ali İstanbul'dan mektûp göndererek, Tokat'tan getirttiler; mübarek olsun, devlet gelsin ve mihnet gitsin").

Osmanlı imparatorluğunun ilk devirlerinde, Anadolu türklerinin diğer türk ülkeleri ile olan münâsebetlerinin, sonraki devirlere nisbetle daha sıkı olduğunu biliyoruz. Türkiye orta Asya türk devletleri ile, siyâsî bakımdan, yakından alâkadar olduğu gibi, her iki ülkedeki ilim merkezleri ve muhtelif âlimler arasındaki münâsebetler de bugün tasavvur edildiğinden çok daha sıkı ve ehemmiyetli idi. Bir çok âlimler oralardan Türkiye'ye gelir veya celbedilir, bir çok türkler de, ilim tahsil etmek için, Anadolu'dan orta Asya merkezlerine giderlerdi. *Ḳutaḍġu bilig*'i, Abdürrezzak Bahşı için, Tokat'tan İstanbul'a getirtmiş olan Fenârî-oğlu Kadı Ali de, tahsil için, orta Asya merkezlerini ziyâret eden âlimlerdendir. İsmaʿil Beliġ, *Güldeste-i rıyaz-ı ʿirfan* (Bursa, 1302, s. 245—248)'da verilen mâlûmata göre, meşhûr türk âlimi Şemseddin Mehmed b. Hamza Fenârî'nin torunu olan Alâeddin Ali b. Yusuf Bâlî b. Fenârî, Herat, Buhârâ ve Semerkand'da tanınmış âlimlerden ders görmüştür. Fâtih Sultan Mehmed devrinin başlarında tekrâr Anadolu'ya dönmüş ve Molla Gürânî'nin delâleti ile, Bursa'daki Manastır medresesine müderris tâyin edilmiştir. 878 (1473/1474)'de kendisine kazaskerlik tevcih edilmiş, 894 (1489)'te Rumeli sadrı ve bir müddet sonra, Anadolu sadrı tâyin edilmiştir. Son günlerini Bursa'da geçiren Alâeddin Ali 901 (1497/1498)'te vefat etmiştir. Devrinin bir çok ilimlerinde salâhiyet sâhibi olan bu âlimin kuvvetli bir hâfızaya mâlik olduğu, ezberden sayısız farsça ve arapça beyit bildiği ve kendisinin de bu sâhada kalem kullandığı kaydedilmektedir. Meçdi, *Şeḳaʾiḳ-ı nuʿmaniye tercümesi* (İstanbul), s. 277—278'de verilen kısa mâlûmatta, Alâeddin Ali'nin Fenârî evlâdından olmayıp, ona intisâbından dolayı bu ismi almış olduğu kaydedilmektedir.

Osmanlı devlet teşkilâtında bu türk ülkeleri ile resmî muhâbereyi idâre eden husûsî kalemler vardı. *Baḫşı* unvanını taşıyan bu me'murların aynı zamanda bu ülkelerin siyâsî ve ilmî vaziyetine vâkıf olan ve ekseriyâ oralardan gelen kimselerden seçildiği anlaşılıyor. Şeyh-zâde Abdürrezzak Bahşı da, Fâtih Sultan Mehmed zamanında böyle bir vazife ile İstanbul'da bulunanlardandır. Fâtih Sultan Mehmed'in Uzun Hasan'a karşı muvaffakiyetle neticelenen seferinden sonra, muhtelif memleketlere gönderilen zafernâmeler arasında, her hâlde orta Asya devletlerine gönderilmek üzere, uygur ve arap harfleri ile 3. VIII. 1473 tarihinde yazılan yarlığın da Şeyh-zâde Abdürrezzak

Bahşı tarafından kaleme alınmış olduğu anlaşılıyor. Aynı zât Ayasofya kütüphânesinde 4757 numarada, içinde *ʿAtebetü 'l-ḥaḳa'iḳ*'ın da bulunduğu uygur-arap harfleri ile yazılan bir mecmuanın tertip ve istinsahını „sekiz yüz seksen dört tarihinde, domuz yılında, Zilkâde ayının on yedisinde cumartesi günü" tamamlamıştır (bk. s. 159).

Böylece 843 (1439)'te Herat'ta istinsah edilmiş olan bu nüshanın 879 (1474)'da İstanbul'a gelmesinin sebep ve âmilleri anlaşılmış oluyor. Eserin bundan sonraki mâcerasını tâkip etmek güçleşiyor. Nüshanın 190. sahifesinde Abdürrezzak Bahşı tarafından yazılan parçadan sonra, 13.—14. satırlardaki: *naʿl-bent ḥamż-e-tin sadġun* (*-ġ-*?) *alduḳ molla ḥayre-t(t)in-ning cumʿ-a mescit-i-ning yan-ı-ta aşin-a* (*-i-* yerine *-a-* ile) *ḫoca* (?) *ḥacı tel(l)al* („Nalbant Hamza'dan satın aldık; Molla Hayreddin'in cuma mescidi yanında, şâhit Hoca Hacı dellâl") kaydından sarîh bir fikir edinmek müşküldür. Açıkça anlaşılan bir nokta varsa, o da eserin, satın alınma yolu ile, sâhip değiştirmiş olmasıdır. Kayıtta adı geçen Hoca (Ḫvace) Hayreddin, Fâtih Sultan Mehmed'in üstâdı olup, 880 (1475)'de vefat etmiştir. İstanbul'da o tarihlerde bu zâtın nâmına iki mescit vardı. Bunlardan biri Mesîh-Paşa semtinde, eski kiliseden çevrilmiş bir mecit ve diğeri ise, Un-Kapanı'nda 874 (1469/1470) tarihinde bina edilmiş olan mescittir. Kayıtta bahis mevzuu olan mescidin bu sonuncusu olması muhtemeldir (bk. *Ḥadiḳatü 'l-cevamiʿ*, İstanbul, 1281, I, 53, 101). Bu kaydın da Abdürrezzak Bahşı'ya âit olması pek mümkündür. Sahifenin sonunda el ile çizilen ve altında, arap harfleri ile, *baḫşı bilgüsi* kaydı bulunan girift yazılmış uygurca imza, bâzı güçlüklerle, *şeyḫ-sade belgüçü* (?) şeklinde okunabilir. Abdürrezzak Bahşı'ya âit olan kitapların bir kısmı Ayasofya kütüphânesinde bulunmaktadır. *Ḳutaḍġu bilig*'in Abdürrezzak Bahşı'nın mülkiyetine geçip-geçmediği ve eğer geçmiş ise, diğer kitapları ile birlikte, neden dolayı vakfedilmemiş olduğu şimdilik mechûldur. Sultan Mahmud I (1730—1754) zamanında Abdürrezzak Bahşı'ya âit kitapların vakıf kaydını yazan *el-müftettiş evḳaf el-ḥaremeyn* Ahmed Şeyh-zâde (bk. Ayasofya, nr. 4012 ve 4757) her hâlde bu zâtın ahfâdından biri olacaktır. Şeyh-zâde ismini taşıyan diğer şahsiyetler için bk. Bursalı Tâhir, *Osmanlı müellifleri*, I, 334.

★

B. Fergana nüshası. *Ḳutaḍġu bilig*'in ele geçen nüshaları arasında en mühimi olan Fergana nüshası hakkında, nüshayı bulan Fitret, *Maʿarif ve oḳutġuçı* (Taşkend, 1925, II, 68—74; makalenin türkçesi için bk. *Türkiyat*, 1927, I, 344—347 ve almancası için bk. *Ungar. Jahrb.*

VI, H. 1/2, s. 154—158) mecmuasında, eser hakkında umûmî mâlûmat ile bu nüshanın 145. sahifesinin faksimilesini vermiş, fakat nüshanın tavsifini yapmamıştır. Nüsha hakkında bu makaleden yalnız sahifelerinin dağılmış ve sonradan bir araya getirilerek, dikilmiş ve dörtlüklerin altın suyu ile yazılmış olduğunu öğreniyoruz. Bu nüshayı 1913 yılında Nemengân'da bir şahsın husûsî kütüphânesinde görmüş olan Ahmed Zeki Velidî (bk. *ZOV*, XXII, 312—313) de eserin ithaf kısmına âit bir başlık ile metinde *Ḳutaḍġu bilig*'in ismi geçen kısmından üç beyit nakletmekle iktifa etmiş, fakat nüsha hakkında ayrıca mâlûmat vermemiştir. Nakledilen başlık ve beyitlerdeki farklar her hâlde dikkatsizlik eseri olacaktır ve bunların aynı nüsha olduğunu kabûl etmek mümkündür.

Nüshanın baş ve son kısmı eksiktir ve nerede, ne zaman, kimin tarafından ve kimin için yazılmış olduğu hakkındaki kayıtlar da, bu eksik sahifeler ile birlikte, kaybolmuştur. Yazıldığı tarih hakkındaki bilgimiz de yalnız tahminden ibârettir. Fitret, nüshanın sülüs hattı ile yazıldığına bakarak, bunun Herat nüshasından daha evvel yazılmış olacağını tahmin etmekle iktifa etmiştir. Arap yazısı mütehassısı olan Moritz (bk. *Ungar. Jahrb.*, *göst. yer.*) ise, arap harflerinin bu şekillerinin İran'da VI. (XII.) asırda meydana geldiğine ve bu şeklin Suriye ve Mısır'da Eyyûbîler (569—650 = 1174—1252) zamanında kullanılmış olduğuna, fakat üç noktalı *p*, *j* ve *g* harflerinin VI. asırda İran'da henuz kullanılmadığına ve ancak VII. asırda bunlara tek-tük tesâdüf edildiğine işâret ederek, Fergana nüshasının, Mısır nüshasına nisbetle, daha eski bir devreye âit olduğunu ve belki de VII. asırda yazılmış olabileceğini tahmin etmektedir. Mamafih Moritz'in eserin yalnız bir tek sahifesinin tetkikine dayanan bu fikri, kendisinin de haklı olarak kaydettiği gibi, kat'î değildir. Diğer nüshalara nisbetle daha itinalı yazılmış olan ve ilk bakışta daha eski bir devreye âit olduğu hissini veren bu nüshanın dil ve imlâsında ara-sıra diğer nüshalarda bulunmayan bâzı yeni şekillere de tesâdüf edilmektedir (bk. meselâ *aygır*, *yalavaç* v. b.; fakat diğer taraftan *erser*). Nüshanın bulunduğu yere ve ithaf edilen hukümdarın ismini taşımasına bakılırsa, bunun şark Kara-Hanlıları an'ane ve tarihinin daha canlı olarak muhafaza edildiği bir devir ve merkezde yazılmış olması muhtemeldir.

Herat ve Mısır nüshalarında başta mensûr mukaddime, bunun arkasından manzûm mukaddime, ondan sonra bâbların fihristi ve nihâyet asıl *Ḳutaḍġu bilig*'in metni gelmektedir. Fergana nüshasında ise, manzûm mukaddime yoktur; mensûr mukaddimeden sonra bâbların fihristi ve arkasından eserin metni başlar. Mensûr mukaddime ile bâbların fihris-

ti aynı sahifede bulunduğuna göre (bk. faksimile, s. 3), manzûm mukaddimeyi ihtiva eden kısmın sonradan düşmüş olmasına ihtimâl verilemez. Eğer manzûm mukaddime, her hângi bir şekilde, sonradan kaybolmuş ise, bunun ya mensûr mukaddimeden evvel veya bâbların fihristinin sonunda bulunmuş olduğu düşünülebilir. Nüshanın ilk sahifesi oldukça zedelenmiş (faksimiledeki ilk sahife nüshaya âit değildir ve sonradan, Mısır nüshasına göre, doldurulmuştur) ve sonunda 445. sahifeden sonra 6232. — 6645. beyitleri ihtiva eden ve takriben 30 sahifelik bir kısım eksiktir. Bir—iki sahife müstesna, nüsha çok iyi muhafaza edilmiştir.

★

C. Mısır nüshası. *Ḳutaḍġu bilig*'in Mısır nüshası 1896'da Kahire'de, Hidiv (bugünkü Kıral) kütüphânesinin o zamanki müdürü alman âlimlerinden Moritz tarafından, bulunmuştur. Bu kütüphâne tanzim edilirken, bodrum kata atılmış olan dağınık kitap ve sahife yığınları gözden geçirildiği sırada, *Ḳutaḍġu bilig*'e âit parçalar toplanarak, bir araya getirilmiş ve böylece, bir çok tesâdüflerin yardımı ile, bu mühim nüsha kaybolmaktan kurtarılmıştır. Radloff'un verdiği mâlûmata göre, bu nüshanın sahifeleri 35—36 cm. büyüklüğünde, satırları 18,5 cm. uzunluğunda ve satır araları 1,5 cm. genişliğindedir. Yazısı açık ve okunaklı nesih ile yazılmıştır. Nüshanın başında ve ortalarında bâzı sahifeler, rutûbet te'siri ile, zedelenmiş; geri kalan büyük kısmı ise, iyi muhafaza edilmiştir. Kitabın bulunması esnâsındaki vaziyetten de tahmin edilebileceği gibi, nüshanın bâzı kısımları zâyi olmuştur; 16. (beyit 73—454), 24. (587—646), 36. (836—971), 72. (1504—1562), 272. (4579—4610), 374. (6245—6303), 377. (6352—6417) ve 392. (6632—6645) sahifelerden sonra gelen kısımlar nüshada eksiktir. Nüsha çok dikkatle yazılmış ve atlanıl- mış kelime ve beyitlerin, yerleri işâret edilerek, sahife kenarına eklenmiş olduğuna bakılırsa, nüsha yazıldıktan sonra, tekrar karşılaştırılmış olacaktır. Fotograflardan nüshanın ithaf sahifesi ile bâblarının başka bir renkte ve belki de altın suyu ile yazılmış olduğu anlaşılıyor.

Nüshanın baş sahifesinde ve sahifenin yarı genişliği kadar büyük ve içi süslü bir dâire içinde *oḳıġıl silig* sözleri ve bu dâirenin üst ve alt kısımlarında güzel bir sülüs ile, *el-emiriyeti 'l-eçeliyeti 'l-kebiriyeti 'l-ʿizziyeti ʿizze 'd-din aydemirü 'd-devadarü 'n-naṣıri* ibâresi yazılmıştır. Burada zikredilen Ay-Demir, Naşır (693—741=1293—1341)'in memlûklerinden olup, derece-derece devâdârlığa kadar yükselmiş, Halep ve Trablus nâipliğinde bulunmuş ve sonra Mısır'da baş-kumandan olmuştur. Âdil ve mütevâzi olarak tavsif edilen bu Ay-Demir, 70 yaşını geçmiş olduğu hâlde, 762 (1361) veya 776 (1374) yılında ölmüştür (bk. İbnü 'l-Ḥaçer, *ed-Dürerü 'l-kamine*, I, 429, nr. 1127).

Bu nüshanın ʿİzzeddin Ay-Demir ed-Devadar'dan, bir müddet için, İlbuġa el-Ḥaşaki 'l-Çerkeşi eline geçtiği anlaşılıyor (nüshada bu zâtın, belki de mührünü taklit etmek suretiyle, isminin yazılması için bk. faksimile s. 9, 59, 143, 219, 267, 267, 281). İlbuġa, Sultan Ḥasanü 'n-Naşir (748—762=1347—1361) zamanında, binbaşı, emîr meclis ve sonra sultanın muhâfızı olmuş; Ḥasan ölünce, yerine geçen Muḥammedü 'l-Manşur (762—764=1361—1363)'un atabeyi vazifesinde bulunmuş ve bu sultanı tahtından indirmiştir. Yerine getirdiği Şaʿbanü 'l-Eşref (764—778=1363—1377) zamanında devletin idâresini elinde bulunduran bu zât 768 (1367) yılında öldürülmüştür (bk. Yilbuġa el-Ḥaşaki 'n-Naşir, İbnü 'l-Ḥaçer, *ayn. esr.*, III, 438, nr. 1218). Bu nüshanın bundan sonra geçirdiği safhalar hakkında mâlûmat için, baş sahifedeki kayıtlar ile 379. sahifedeki notun incelenmesi lâzımdır. Bu sonuncusu fotografta iyi çıkmamıştır; sahifenin sol-alt köşesinde sonradan ilâve edilen bu 11—12 kelimelik nottan, tahmin sureti ile, ... *teḥerdarı sulṭanę ... el-ḥaccü ḫalilüni 't-ṭa'iʿ* ... kelimeleri okunabilmektedir.

★

D. *Ḳutaḍġu bilig*'in bu üç nüshasından başka, bir de ayrı-ayrı vesileler ile, eserdeki bâzı beyitlerin zikredilmesine rastlanmaktadır. Bunlardan iki beyit Ankara Maarif vekâleti kütüphânesinde bir mecmuada bulunmaktadır. Bu mecmuanın ancak türkçe beyitleri ihtiva eden beş sahifesinin fotografları elimde bulunduğundan, diğer kısımlarını tetkik etmek imkânını bulamadım. Fakat Fuat Köprülü (*Türk dili ve edebiyatı hakkında araştırmalar*, İstanbul, 1934, s. 74—83) bu mecmuayı tetkik etmiş ve bizi alâkadar eden meseleyi aydınlatmağa yarayacak mâlûmat vermiştir. Müellif bu mecmuada arapça, farsça ve türkçe şiir, hikâye ve mektuplar ile türk hukümdarlarının ahlâk ve tabiatlarına dâir mâlûmat toplamak istemiş, fakat sonra türkçe olanların bir kısmını çıkarmıştır. Mevcut kayıtlardan mecmuanın Gazi b. ʿAli b. Ḳutluġı 'l-Cubati tarafından tertip ve el-emirü 'l-muʿaẓẓam şemsü 'l-ḥaḳḳi ve 'd-din Muḥammed b. 's-Sa'id Seyfü 'd-Din Aydemirü 'l-Cubati'ye takdim edildiği anlaşılmaktadır. Sonunda tertip edildiği tarih kaydedilmiş ise de, zedelenmiş olduğundan, iyi okunamamaktadır (*fi evasiṭı şevval min senęti ... sebʿamiʾętini 'l-hilaliyye*). F. Köprülü'nün tetkikinden, emîr Ay-Demir, 703—758 (1303—1357) yıllarında İran'ın bâzı sâhalarında hukümran olan İncü âilesinin son hukümdarı Emir Şeyḫ Ebu İs-

ḥaḳ'ın baş-kumandanı olup, 755 (1354)'te Şiraz şehrini Muzafferîlerin vâlisi Şah Sultan'ın elinden almak için yapılan harpte maktûl düşmüştür. Mecmua babasının yerine geçen oğlu Muḥammed zamanında tertip edildiğine göre, bunun 755 (1354)'ten sonraki bir tarihte yazılmış olması lâzımdır.

Mecmuadaki beyitler, o zaman artık „moğul hattı" adı ile anılan uygur harflerine âit fasılda bulunmaktadır. Bu fasılda önce uygur harflerinin şekilleri, sonra üstte uygur harfleri ile yazılmış ve altta arap harfleri ile tekrarlanmış olan türkçe sayılar ve arkasından *ʿAtebetü 'l-ḥaḳaʾiḳ*'a âit bir dörtlük ile *Ḳutaḍġu bilig*'e âit iki beyit (1139 ve 1476) gelmektedir. Beyitler, dil bakımından, asıllarından oldukça farklıdır. Bundan sonra, yalnız arap harfleri ile, 10 satırlık ve muhtevası bakımından, *ʿAtebetü 'l-ḥaḳaʾiḳ*'a benzeyen parça yazılmıştır. Satırlar arasındaki geniş aralıklar, her hâlde sonradan uygur harfleri ile doldurulmak için, açık bırakılmış olacaktır.

★

E. *Ḳutaḍġu bilig*'dekine benzer bir beyit de 1909'da Sarayçık'ta 6—7 m. derinliğinde toprak altından çıkarılan bir vazoda yazılmış bulunmaktadır. 24 parça olan vazo kırıkları, sonradan birleştirilerek, yapıştırılmış ve Uralsk askerî müzesine konulmuştur. 1910—1911 senelerinde kendisine verilmiş olan fotoğrafları A. Samoyloviç (*Srednеaziatsko-turetskiya nadpisi na glinyanom kuvşine iz Sarayçika*, *ZVO*, 1912, XXI, cüz I, s. 038—047) tarafından okunmuş, tercüme edilmiş ve vazonun tam bir tavsifi yapılmıştır. Vazonun yüksekliği 80 cm., alt kısmı 23 cm., ortadaki geniş kısmı 60 cm. ve ağzının genişliği 28,5 cm. olup, boyun kısmına yakın yerinin her iki tarafında, arap harfleri ile,

kişi körki yüz ol bu yüz körki köz
bu öz körki til ol bu til körki söz
taḳı körk kişi-ke bilig hem hünęr
yuluġ ḳılġu can-nı bilig-lig-ke er

beyitleri ve daha aşağıda, vazonun geniş kısmında, iki satır üzerine,

bu küp-nüng içinde yaş ḳuyar bolur

ibâresi yazılmıştır. Bu sonuncu ibâreden ve bilhassa *yaş* sözünden, Samoyloviç bu vazonun defin ile alâkadar olduğunu düşünmekte ve Sarayçık'ta Altın-Ordu hanlarının mezarları bulunduğunu hâtırlatmaktadır. Bu beyitlerden birincisi *Ḳutaḍġu bilig*'te türkçe mesel olarak getirilen 274. beyit ile mukayese edilmektedir. Oldukça farklı olan bu beytin, belki de ikinci beytin de bulunduğu başka bir eserden alınmış olması da pek mümkündür. Mamafih bu beyit *Ḳutaḍġu bilig* nüshalarında da az çok farklıdır.

★

IX. Kutaḍġu bilig'in faksimileleri. Herat nüshasının Radloff tarafından neşredilmiş olan faksimilesi nüshanın aslı ile karşılaştırılınca, faksimilede bâzı çizgilerin temizlenmiş olduğu görülmektedir. Diğer nüshalar meydana çıktıktan sonra, artık bu temizleme ameliyesinden ileri gelen eksikliklar büyük bir mahzûr teşkil etmez. TDK bu nüshayı faksimile ederken, Radloff neşrini esâs tutmuştur. Nüshanın aslına müracaat edilmiş olsa idi, hem sıhhat bakımından daha isâbetli hareket edilmiş, hem de bu gibi baskılarda şu veya bu teknik sebeplerden husûle gelen yanlışların aynı sebeplerle daha fazla çoğalmasına imkân verilmemiş olurdu.

Ḳutaḍġu bilig üzerinde çalışmalara başlarken, Fergana nüshası fotoğraflarının elde edilmesine teşebbüs edilmişti. 1934 yılında türk dil kurultayına iştirâk eden Samoyloviç, rus ilim akademisinin kurultaya bir armağanı olarak, bu nüshanın bir fotoğrafını takdim etmiştir. Fakat arada geçen zaman içinde bu fotoğraflar iyi muhafaza edilememiş ve faksimilenin neşrine girişilirken, yeni bir fotoğrafa ihtiyac hâsıl olmuştur. Bu defa da fotoğraflar çekilirken, evvelkisinden daha dar bir karton çerçeve kullanılmış ve sahifeler, ister büyük ve ister küçük olsun, bu çerçeve içine sıkışmak vaziyetinde bırakılmıştır. Böylece bâzı sahifelerin baş ve sol kenarları fotoğrafların dışında kalmıştır. Fotoğrafları çekenler iki sahifede bu eksikliği tamamlamağa çalışmışlar ve 224_1'de bunu muvvaffakiyetle yapmışlar ise de, 217_1'de ikinci mısraın ilk kelimesi olan *erej* büs-bütün başka bir şekle girmiştir. Diğer sahifelerde kelimelerin okunmasını güçleştiren ve doldurulması zârûrî olan bu gibi eksiklikler, daha evvelki fotoğraflara göre, tamamlanmıştır. Faksimile basıldığı vakit, klişelerin büyüklüğü ayarlanırken, bâzı sahifeler bir az daha küçülmüş ve metnin bir kısmı klişe dışı bırakılmıştır.

Fergana nühasının faksimilesi hazırlanırken, eserin sahife numaraları yanlış konulmuştur. Bu yüzden nüshanın 1. sahifesinin açık bırakılmış olduğu ve nüshanın son sahifesi olan 445. sahifenin arkasında boş sahifenin *Ḳutaḍġu bilig*'e âit olmayan bir metnin yazılması için kullanılmış olduğu kanaatı hâsıl olmaktadır. Bu karışıklığa imkân vermemek için, sahife numaralarını 445 yerine, 444 veya 446 şeklinde tasavvur etmek ve nüshayı son sahifenin ön tarafında değil, arka tarafında kesilmiş gibi kabûl etmek lâzımdır.

Mısır nüshası, yazısı bakımından, nüshalar arasında en iyi olanıdır.ve fotograf tekniği bakımından da kusursuzdur. Onun için faksimilesi hiç bir müdâhale yapılmadan, basılabilirdi. Maalesef faksimilenin neşri ile meşgûl olanlar en çok bu nüsha üzerinde uğraşmışlar ve silik görünen her nokta ve çizgi üzerinden kalem gezdirmişlerdir. İyi niyetle yapılan bu mesâinin faksimilenin lehinde olmadığını söylemeğe lüzûm bile yoktur. Buna bir misâl olmak üzere, 274ı 'de noktasız *t-* ile yazılmış olan *ṭadung* kelimesinin, böyle bir tashihten sonra, *ḷadung* şekline girmiş olmasını göstermek kâfîdir. Bu gibi işlerde metne ve yazı karakterine vâkıf olmayanların böyle hatalara düşmeleri dâimâ melhûz olacağından, en iyisi, faksimilelere el sürmemektir. Bu nüshada olduğu gibi, faksimilelerin tereddütle istifâde edilecek bir hâle getirilmesi, neşrinden beklenilen maksada aykırı bir hareket olabilir.

★

Nüshalarda eserin ismini taşıyan başlıklara gelince, Herat nüshasının ayrı bir baş sahifesi olmadığı görülüyor ki, bu hâl belki de nüshanın müsvedde mâhiyetinde yazılmış olmasından ileri gelmiştir. Fergana nüshasının ilk sahifesi kaybolduğundan, nüshanın başında eserin isminin, her hângi bir şekilde, belirtilmiş olup-olmadığını bilemiyoruz. Mısır nüshasına gelince, bunun baş nahifesi mevcuttur; fakat eserin isminin bulunması beklenilen yerde, *oḳıġıl silig* gibi, büs-bütün başka bir ibâre görülmektedır.

Ḳutaḍġu bilig metninin Herat nüshasına âit bir kısmını ilk defa neşr etmiş olan Vámbéry uygur harfleri ile dizdirmiş olduğu kısımda *Ḳutaḍġu bilig* isminin matbaa harfleri ile basılmış şeklini alarak (bk. Vámbéry, *Uigurische Sprachmonumente und das Kudatku Bilik*, Innsbruck, 1870, s. 44, str. 14—15), büyütmüş ve bunu kırmızı renkle neşrinin baş sahifesine koymuştur. Radloff ise, aynı nüshanın sonunda İstanbul'da ilâve edilmiş olan bir kayıtta geçen *Ḳudatġu bilig* kelimesini oradaki şekilleri ile (bk. faksimile, s. 189, str. 15) büyüterek, bunu kendi faksimilesine başlık yapmıştır. TDK, faksimileleri neşrederken, Herat nüshasında görülen bu şekli aynen almış olduğu gibi, Fergana nüshasının mensûr mukaddimesindeki yazılış şeklini (faksimile, s. 2, str. 7) taklit ederek, büyütmüş ve bunu Fergana ve Mısır nüshalarının faksimilelerinin kabında, bir başlık gibi, bastırmıştır. Hiç isâbetli olmayan bu tarzın, âdetâ an'aneleşerek, devam ettiği görülür ki, bunun okuyucuları şaşırtmak ve yanlış yollara sevketmekten başka, bir faydası olmayacağı meydandadır.

★

X. Ḳutaḍġu bilig'in metin neşrine âit izahlar. *Ḳutaḍġu bilig*'in metin neşrinden istifâde etmek isteyenler için, aşağıdaki noktaların ayrıca göz önünde tutulması faydalı olur.

1. Metnin tesbitinde, İstanbul üniversitesi edebiyat fakültesince hazırlanmış ve Millî Eğitim bakanlığınca bastırılmış olan transkripsiyon sistemi (bk. *Türk ilmî transkripsiyon kılavuzu*, İstanbul, 1946) tatbik edilmiştir. Türkçe kelimelerin transkripsiyonunda $d > \underline{z} > y$ sesinin, şekil bakımından, metnin dâhil bulunduğn uygur devri metinlerinden uzak düşmemesi için, $\underline{z}$ yerine $\underline{d}$ şekli ile gösterilmesi uygun görülmüştür. Türk alfabesinden farklı olan diğer işâretler için aş. bk.

2. Metnin türkçe kısmı normalleştirilmiştir. Yabancı kelimelerin asıl imlâları metinde ayrıca belirtilmiştir. Sayısı nisbeten az olan bu yabancı kelimelerin okunuşunda, ayrı bir zarûret bulunmadıkça, türklerin bugünkü söyleyişi tercih edilmiştir. Burada bu yabancı kelimelerin XI. asırdaki telâffuz şekillerine sıkı bir surette bağlanmak gayretinden ziyâde, metinden mümkün olduğu kadar geniş bir okuyucu zümresinin kolayca istifâde etmesi maksadı göz önünde tutulmuştur. Türkçeye muhtelif devirlerde girmiş olan yabancı kelimelerin okunuşu meselesi üzerinde, ileride ayrıca durulacaktır.

3. Nüshalarda bâzı beyitlerin sırası karışıktır. Bunlar, metnin gelişine göre, düzeltilmiş ve muhtelif nüshalardaki yerlerine notlar da işâret edilmiştir. Nüshaların yalnız birinde bulunan ve metnin gelişine göre, sıraya alınmasında tereddüt edilen beyitler ile istinsah yanlışlığı yüzünden, bozulmuş veya tekrar edilmiş olan beyitler not kısmına alınmıştır.

4. Metinde oldukça büyük bir yekûn tutan ve eserin araştırılmasında mühim bir yer alacak olan dörtlüklerin, metnin diğer kısmından ayrılması ve derhâl görülebilmesi için, önce italik harfler ile dizilmesine karar verilmiş iken, matbaada buna imkân bulunmamasından, bunların notlarda belirtilmesi ile iktifa etmek zorunda kalınmıştır.

5. *Ḳutaḍġu bilig*'in aslına âit olan kısım ile buna sonradan eklenmiş olan kısımları kolayca seçebilmek için, her kısım ayrı bir harf ile gösterilmiştir.

A. mensûr mukaddime
B. manzûm mukaddime
C. bâbların fihristi
D. asıl metin
E. Yusuf tarafından yazılmış olduğu hâlde, şekil ve mevzû bakımından, *Ḳutaḍġu bilig*'e âit olmayan parçalar.

6. İleride tetkik ve iktibaslarda metinden kolayca istifâde edilebilmesini te'min için, beyitler, yukarıda (bk. 5) gösterilen gruplar için-

de, numaralanmıştır. Her ikisi de Yusuf'a âit olan D ve E kısımlarında ise, numaralara inkıtâsız devam edilmiştir. Metinden faksimileye ve faksimileden metne derhâl geçmekte kolaylık olmak üzere, aynı numaraların, hiç olmazsa, faksimile sahifelerinin altına konulması düşünülmüş ise de, maalesef, buna imkân bulunamamıştır.

7. Gerek büyük bâbların ve gerek küçük başlıkların işâret edilme tarzı nüshalarda birbirinden farklı olduğu gibi, nüshaların fihristinde gösterilenler ile metinlerinde geçenler de birbirine uymamaktadır. Bâblara âit metnin bir kısmı, çok defa, bâbların başlıklarından evvel gelmekte ve sonunda, ayrıca işâret edilmeden, bahis değişmektedir. Başlıkların asıl nüshada bulunmayarak, sonradan ilâve edilmiş olmaları da pek muhtemeldir. Metin tesbitinde, nüshaların umûmî hey'etine uyularak, bâb mâhiyetinde bulunan büyük başlıklara sıra numarası verilmiş ve küçük başlıklar da yerli-yerine konulmuştur. Bunların nüshalardaki vaziyetleri notlarda ayrıca gösterilmiştir. Bâb taksimatı bahisleri tam bir surette çerçevelemediği için, bir bahsi tetkik etmek isteyenlerin, yalnız bâb başlıklarına değil, bahsin asıl başı ile sonuna da dikkat etmeleri gerektir. Bir mevzûdan başka birine geçilen, fakat nüshalarda ayrıca gösterilmemiş olan yerler bir çizgi ile işâret edilmiştir. Tetkik edeceklere bu hususta bir kolaylık olmak üzere, giriş kısmının sonuna tahlîlî bir fihrist ilâve edilmiştir (bk. XI).

8. Notlardan mümkün mertebe kolay istifâde etmek ve lüzûmsuz kalabalığa yer vermemek maksadı ile, tesbit edilmiş metinden farklı olan husûsların şekli gösterilmesi tercih edilmiş ve metnin izâhı ile alâkalı her hângi bir noktanın ihmâl edilmemesine çalışılmıştır.

9. Notlarda ayrı nüshalara işâret eden A (Herat), B (Fergana) ve C (Mısır) harfleri yanındaki rakamlar sahifelerin satırlarını göstermektedir. Burada, not kısmını rakamlara boğmamak için, nüsha sahifelerinin işâret eden rakamların gösterilmesinden vazgeçilmiştir. Bu eksikliğin telâfisi için, metin sahifelerinin sol kenarında nüsha sahifelerinin başları ve yukarıda dış köşelerde de bu sahifelerin devamı belli edilmiştir. Bunların yardımı ile, notlarda gösterilen satır rakamlarının hângi sahifeye âit olduğu kolayca bulunabilecektir.

10. Notlarda köşeli kavsin solunda bulunan kısım, asıl metni ve sağındaki kısım ise, nüshalardaki farkları gösterir. Yuvarlak kavisler içerisine alınan harf ve kelimeler, metinde bulunması lâzım gelen, fakat nüshalarda eksik olan harf ve kelimeleri gösterir. Aynı kavisler içine bir de izâhı zarûrî görülen cümleler alınmıştır. Notlarda kelimeleri tekrarlamamak için, metnin iki kelimesi arasındaki kısım üç nokta ile işâret edilmiştir.

11. Notlara, esâs itibarı ile, nüshalarda farklı kelime ve ekler alınmış olmakla berâber, şüpheli görülen veya her hângi bir şekilde başka türlü okunuş ve izâhı mümkün olan kelimeler ile cümle hâlinde alınmış olan parçalarda, kelimelerin yazılış şekilleri ayrıca tebârüz ettirilmiştir.

12. Metin ve nüshalardaki her hângi mühim bir husûsiyete dikkat çekilmek istenilen hâllerde, notların bu kısmına ayrı bir satır olarak başlanmıştır.

*

Kutadğu bilig metninin tesbitinde de kullanılmış olan transkripsiyon sistemini izah eden *Türk ilmî transkripsiyon kılavuzu*'nun her kesin elinde bulunmamak ihtimâli göz önünde tutularak, bu transkripsiyon sisteminde türk alfabesinden farklı olan işâretlerin izâhı aşağıda sıralanmıştır.

Vokallerde:

1. *ą* türk alfabesinde yazıda işâret edilmeyen *a* sesi.
2. *a₀* arap alfabeside kalın sırada ◌َ veya ◌ٰ işâretleri.
3. *ę* türk alfabesinde yazıda işâret edilmeyen *e* sesi.
4. *ę̄* uygur alfabesinde *a* yerine kullanılan *e* işâreti.
5. *e₀* arap alfabesinde ince sırada ◌َ veya ◌ٰ işâretleri.
6. *ı* türk alfabesinde yazıda işâret edilmeyen *ı* sesi.
7. *i* » » » » » *i* »
8. *o* » » » » » *o* »
9. *ō* uygur alfebesinde eksik yazılan *ö* işâreti.
10. *ȫ* türk alfabesinde yazıda işâret edilmeyen *ö* sesi.
11. *ū* » » » » » *u* »
12. *ų̄* uygur alfabesinde eksik yazılan *ü* işâreti.
13. *ų̈* türk alfabelerinde yazıda işâret edilmeyen *ü* sesi.

Konsonantlarda:

1. *ḍ* türkçe sözlerde ◌ْ işâreti.
2. *ġ* türk alfabelerinde kalın sırada *g* işâretleri.
3. *ḥ* arap alfabesinde ح işâreti.
4. *ḫ* » » خ »
5. *ķ* türk alfabelerinde kalın sırada *k* işâreti.
6. *ŋ̄g* » » sağır kaf »
7. *ṣ* arap alfabesinde ص işâreti.
8. *s̱* » » ث »
9. *ṭ* » » ط »
10. *ṷ* » » ق »
11. *ẓ* » » ظ »
12. *ż* » » ض »
13. *ẕ* yabancı sözlerde ذ »
14. ‘ arap alfabesinde ع »
15. ’ » » ء »

XI. Ḳutaḍġu bilig'in tahlîlî fihristi. Aşağıda *Ḳutaḍġu bilig*'in içindeki bölümler, bâblar, metinde işâret edilmiş olan küçük başlıklar ile ayrıca işâret edilmemiş olan başlıklar (bu sonuncuları yuvarlak kavisler içine alınmıştır) ve şâirin karşılıklı konuşmalar arasına serpilen kendi ağzından söylenmiş sözler (bu sonuncular sırada çizgiler ile belirtilmiştir) sıralanmıştır. Rakamların ilk sırası satır, bâb ve beyit sayılarını ve ikinci sırası ise, bunların bulunduğu sahifeleri göstermektedir.

A.	(MENSÛR MUKADDİME)	1— 38	1— 3
B.	(MANZÛM MUKADDİME)	1— 77	4—10
C.	FİHRİSTÜ 'L-ḖBVAB	1— 82	11—16
D.	(ḲUTAḌĠU BİLİG)		
I.	TEN͡GRİ 'AZZE VE CELLE ÖGDİSİN AYUR	1— 33	17—20
II.	YALAVAÇ 'ALEYHİ 'S-SELAM ÖGDİSİN AYUR	34— 48	20—22
III.	TÖRT ṢAḤABE.NİN͡G ÖGDİSİN AYUR	49— 62	22—23
IV.	YARUḲ YAZ FAṢLIN ULUĠ BUĠRA ḤAN ÖGDİSİN AYUR	63—123	23—29
V.	YİTİ YULDUZ ON İKİ ÜKEKNİ AYUR	124—147	29—31
VI.	YALN͡GUḲ OĞLANI AĞIRLIḲI BİLİG UḲUŞ BİRLE ERDÜKİN AYUR	148—161	31—33
VII.	TİL ERDEMİN MÜNİN ASIĠIN YASIN AYUR	162—191	33—35
VIII.	ḲİTAB İDİSİ ÖZ 'UZRİN AYUR	192—229	36—38
IX.	EDGÜLÜK ḲILMAḲ ÖGDİSİN ASIĠLARIN AYUR	230—286	39—43
X.	BİLİG UḲUŞ ERDEMİN ASIĠIN AYUR	287—349	44—49
XI.	ḲİTAB ATI YÖRÜGİN YİME AVUÇĠALIḲIN AYUR	350—397	49—54
XII.	SÖZ BAŞI KÜN TOĠDI İLİG ÖZE	398—419	54—56
	(kün toġdı ilig sözi)	420—425	56—57
		426—461	57—60
XIII.	AY TOLDI KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠIN͡GA KELMİŞİN AYUR		
		462—465	60—61
	(ay toldı sözi)	466—474	61—62
		475	62
	(ay toldı sözi)	476—485	62—63
		486—508	63—65
	ḥaciḅ cevabı küsemişke	509—510	65
	küsemiş sözi ay toldıḳa	511—518	66
		519—522	66—67
	ḥaciḅ sụ'ali ay toldıḳa	523—525	67
	ay toldı cevabı ḥaciḅḳa	526—529	67
		530—537	67—68
	ḥaciḅ cevabı ay toldıḳa	538—541	68—69
		542—552	69—70
	(ḥaciḅ cevabı ay toldıḳa)	553—557	70
	ay toldı cevabı ḥaciḅḳa	558—560	70—71
		561—562	71
	(ḥaciḅ sözi)	563—567	71
		568—569	72
	ilig cevabı ḥaciḅḳa	570—573	72
		574—578	72—73
	ilig cevabı ḥaciḅḳa	579	73
	(ḥaciḅ sözi ay toldıḳa)	580	73
XIV.	AY TOLDI KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠIN͡GA KÖRÜNMİŞİN AYUR		
		581—582	73
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	583	74
		584—588	74
	ay toldı cevabı iligke	589—592	74—75
		593	75
	ilig cevabı ay toldıḳa	594—597	75
	ay toldı cevabı iligke	598—600	75—76
		601—619	76—77
XV.	AY TOLDI İLİGKE ÖZİ DEVLEṬ ERDÜKİN AYUR		
		620—628	78
	kilig sözi ay toldıḳa	629—636	79
	ay toldı sụ'ali iligke	637—642	79—80
	ilig cevabı ay toldıḳa	643—656	80—81
XVI.	AY TOLDI İLİGKE DEVLEṬ ṢIFATIN AYUR		
	(ay toldı cevabı iligke)	657—670	82—83
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	671—672	83
	ay toldı cevabı iligke	673—682	83—84
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	683	84
	ay toldı cevabı iligke	684—696	85—86
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	697	86
	ay toldı cevabı iligke	698—700	86
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	701	87
	ay toldı cevabı iligke	702—713	87—88
	ilig cevabı ay toldıḳa	714—719	88—89
	ay toldı cevabı iligke	720—727	89
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	728—729	89—90
	ay toldı cevabı iligke	730—750	90—92
	ilig cevabı ay toldıḳa	751—759	92—93
		760—764	93
XVII.	KÜN TOĠDI İLİG AY TOLDIḲA 'ADİL ṢIFATIN AYUR		
		765—773	93—94
	ilig sụ'ali ay toldıḳa	774—775	94

ay toldı cẹvabı iligke 776—784 94—95
ilig sụ'ali ay toldıḳa 785 95
ay toldı cẹvabı iligke 786—791 95—96

XVIII. KÜN TOĠDI İLİG AY TOLDIḲA 'ADİL ŞIFATI NETEG ERDÜKİN AYUR

(ilig cẹvabı ay toldıḳa) 792— 822 96— 99
ay toldı sụ'ali iligke 823 99
ilig cẹvabı ay toldıḳa 824— 835 100—101
ay toldı sụ'ali iligke 836— 845 101—102
ilig cẹvabı ay toldıḳa 846— 853 102
ay toldı sụ'ali iligke 854— 855 102—103
ilig cẹvabı ay toldıḳa 856— 858 103
ay toldı sụ'ali iligke 859— 861 103
ilig cẹvabı ay toldıḳa 862— 869 103—104
ay toldı sụ'ali iligke 870— 871 104
ilig cẹvabı ay toldıḳa 872— 895 104—106
ay toldı sụ'ali iligke 896— 898 106—107
ilig cẹvabı ay toldıḳa 899— 906 107
ay toldı sụ'ali iligke 907— 908 108
ilig cẹvabı ay toldıḳa 909— 938 108—111
ay toldı cẹvabı iligke 939— 950 111—112
951— 954 112

XIX. AY TOLDI İLİGKE TİL ERDEMİN SÖZ ASIĠLARIN AYUR

955— 956 112—113
ilig sụ'ali ay toldıḳa 957 113
ay toldı cẹvabı iligke 958— 967 113—114
ilig cẹvabı ay toldıḳa 968— 975 114—115
ay toldı cẹvabı iligke 976— 980 115
ilig sụ'ali ay toldıḳa 981— 983 115
ay toldı cẹvabı iligke 984— 994 116
ilig sụ'ali ay toldıḳa 995— 997 117
ay toldı cẹvabı iligke 998— 999 117
ilig sụ'ali ay toldıḳa 1000 117
ay toldı cẹvabı iligke 1001—1003 117—118
ilig sụ'ali ay toldıḳa 1004 118
ay toldı cẹvabı iligke 1005—1009 118
ilig sụ'ali ay toldıḳa 1010—1011 118—119
ay toldı cẹvabı iligke 1012—1016 119
ilig sụ'ali ay toldıḳa 1017—1018 119
ay toldı cẹvabı iligke 1019—1028 119—120
1029 120
(ilig sözi) 1030—1033 120—121
1034—1044 121

XX. ḲUT ḲIVLIḲIN DEVLEṬ İRSELLİKİN AYUR

ilig sụ'ali ay toldıḳa 1045—1068 122—124
ay toldı cẹvabı iligke 1069 124
ilig cẹvabı ay toldıḳa 1070—1079 124—125
ay toldı cẹvabı iligke 1080—1084 125—126
ilig cẹvabı ay toldıḳa 1085—1106 126—128
(ay toldı sözi) 1107—1109 128
(ay toldı sözi) 1110—1115 128—129
(ay toldı sözi) 1116—1120 129
1121—1127 129—130
1128—1136 130—131
1137—1150 131—132
1151—1156 132—133
1157 133

XXI. AY TOLDI ÖGDÜLMİŞKE PẸND BİRMİŞİN AYUR

(ay toldı sözi ögdülmişke) 1158—1160 133
ögdülmiş sụ'ali ay toldıḳa 1161—1183 133—135
ay toldı cẹvabı ögdülmişke 1184—1194 135—136
ögdülmiş cẹvabı ay toldıḳa 1195—1202 136—137
ay toldı cẹvabı ögdülmişke 1203—1207 137—138
1208—1217 138—139
ögdülmiş cẹvabı ay toldıḳa 1218—1228 139—140
1229—1248 140—142
ay toldı cẹvabı ögdülmişke 1249—1250 142
1251—1255 142—143
(ay toldı sözi) 1256 143
1257—1264 143—144
(ay toldı sözi ögdülmişke) 1265—1272 144
1273—1277 144—145

XXII. AY TOLDI ÖGDÜLMİŞKE ÖTLEMİŞİN AYUR 1278—1341 145—151

XXIII. AY TOLDI KÜN TOĠDI İLİGKE ḲUMARU BİTİG BİTİMİŞİN AYUR

(ay toldı bitigi iligke) 1342 152
1343—1495 152—166
(ay toldı sözi ögdülmişke) 1496 167
1497—1498 167
(ay toldı sözi ögdülmişke) 1499—1500 167
1501—1509 167—168
(ay toldı sözi) 1510 168
1511—1516 168—169
1517—1547 169—171

XXIV. KÜN TOĠDI İLİG ÖGDÜLMİŞNİ OḲIMIŞIN AYUR

1548
(ilig sözi ögdülmişke) 549—1552
ögdülmiş cevabı iligke 553—1555
1556
(ilig sözi) 557—1561 172—173
562—1573 173—174
(ilig sözi) 574—1579 174—175
1580

XXV. ÖGDÜLMİŞ KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠINGA KÖRÜNMİŞİN AYUR

1581
ilig sụ'ali ögdülmişke 582—1584
ögdülmiş cevabı iligke 585—1589 175—176
1590

XXVI. ÖGDÜLMİŞ KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠINGA KİRMİŞİN AYUR

(ilig sözi ögdülmişke) 1591—1600 176—177
ögdülmiş cevabı iligke 1601—1603
1604—1612
(ilig sözi) 1613—1640 178—181
1641—1644
(ilig sözi) 1645—1651 181—182
1652—1654
ilig sụ'ali ögdülmişke 1655—1657 182—183
ögdülmiş cevabı iligke 1658—1664
ilig sụ'ali ögdülmişke 1665
ögdülmiş cevabı iligke 1666—1676 184—185
ilig sụ'ali ögdülmişke 1677—1678
ögdülmiş cevabı iligke 1679—1683 185—186
(ilig sözi) 1684—1691
1692—1782 186—195
(ilig sözi) 1782—1785 195—196
1786—1790
ilig sụ'ali ögdülmişke
1791
(ilig sözi ögdülmişke) 1792—1795 196—197
ögdülmiş cevabı iligke 1796—1814 197—199
ilig sụ'ali ögdülmişke 1815—1816
ögdülmiş cevabı iligke 1817—1831 199—201
ilig sụ'ali ögdülmişke 1832—1834
ögdülmiş cevabı iligke 1835—1846 201—
ilig sụ'ali ögdülmişke 1847—1849

XXVII. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE UḲUŞ ṢURḘTİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 1850—1871
ilig cevabı ögdülmişke 1872—1885
1886—1888
ilig sụ'ali ögdülmişke 1889—1891
ögdülmiş cevabı iligke 1892—1893
ilig sụ'ali ögdülmişke 1894—1895
ögdülmiş cevabı iligke 1896—1902 207—
ilig sụ'ali ögdülmişke 1903—1904
ögdülmiş cevabı iligke 1905—1908
ilig cevabı ögdülmişke 1909—1910 208—
ögdülmiş cevabı iligke 1911—1916
ilig cevabı ögdülmişke 1917
ögdülmiş cevabı iligke 1918—1920 209—

XXVIII. BEGLİKKE SḘZA BOLĠU TEG BEG NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

(ilig sụ'ali ögdülmişke) 1921—1929 210—211
ögdülmiş cevabı iligke 1930—1936 211
ilig cevabı ögdülmişke 1937—1947 211—212
ögdülmiş cevabı iligke 1948—2174 213—233
ilig sụ'ali ögdülmişke 2175—2180 233

XXIX. ÖGDÜLMİŞ BEGLERKE VḘZİR BOLĠU NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2181—2264 233—241
ilig sụ'ali ögdülmişke 2265—2268 241

XXX. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE SÜ BAŞLAR ER NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2269—2429 241—256
ilig sụ'ali ögdülmişke 2430—2434 257

XXXI. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE ULUĠ ḤAĊİBLIḲḲA NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2435—2525 257—265
ilig sụ'ali ögdülmişke 2526—2527 265—266

XXXII. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE ḲAPUĠ BAŞLAR ER NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2528—2591 266—272
ilig sụ'ali ögdülmişke 2592—2595 272

XXXIII. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE YALAVAÇ IDĠUḲA NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2596—2668 273—279
ilig sụ'ali ögdülmişke 2669—2671 279—280

XXXIV. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE BİTİGÇİ ILIMĠA NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 672—2739 280—286
ilig sụ'ali ögdülmişke 740—2742 286

XXXV. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE AĞIÇI NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2743—2822 287—293
ilig sụ'ali ögdülmişke 2823—2827 294

XXXVI. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE AŞ BAŞÇI ḤʷAN SALAR NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2828—2879 294—298
ilig sụ'ali ögdülmişke 2880—2882 299

XXXVII. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE İDİŞÇİ BAŞI NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

(ögdülmiş cevabı iligke) 2883—2947 299—305
ilig sụ'ali ögdülmişke 2948—2949 305
ögdülmış cevabı iligke 2950—2955 305—306
ilig sụ'ali ögdülmişke 2956 306

XXXVIII. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE TAPUĠÇILAR ḤAḲI BEGLER ÖZE NEGÜ TEG ERDÜKİN AYUR

(ögdülmüş cevabı iligke) 2957—3014 306—310
ilig cevabı ögdülmişke 3015—3024 311
ögdülmiş cevabı iligke 3025—3049 311—313
3050 313
ilig cevabı ögdülmişke
3051 314
(ilig sözi) 3052—3060 314
(ilig sözi ögdülmişke) 3061—3066 314—315
3067—3096 315—317
ilig sụ'ali ögdülmişke
3097 317
(ilig sụ'ali ögdülmişke) 3098—3101 317—318
ögdülmiş cevabı iligke 3102—3115 318—319
3116 319
(ilig sözi) 3117—3119 319
ilig sụ'ali ögdülmişke 3120—3136 319—320
ögdülmiş cevabı iligke 3137—3152 320—321
ilig sụ'ali ögdülmişke 3153—3156 321
ögdülmiş cevabı iligke 3157—3160 321
ilig cevabı ögdülmişke 3161—3174 323—324
ögdülmiş cevabı iligke 3175—3184 324—325
ilig cevabı ögdülmişke 3185—3186 325

XXXIX. KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞḲA BİTİG BİTİP IDMIŞIN AYUR

3187—3188 325
(ilig bitigi oḍġurmışḳa 3189—3218 325—327
ilig pẹndi oḍġurmışḳa 3219—3274 328—332
3275 332
(ilig sözi ögdülmişke) 3276—3280 332
3281—3288 332—333

XL. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞ TAPA BARMIŞIN AYUR

3289—3301 333—334
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 3302—3305 334
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3306—3317 335

XLI. OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞ BİRLE MUNAẒARA ḲILMIŞIN AYUR

(oḍġurmış cevabı ögdülmişke) 3318—3320 336
ögdülmiş cevabı öḍġurmışḳa 3321—3333 336—337
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 3334—3366 337—340
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3367—3375 340
oḍġurmış cevabı ogdülmişke 3376—3402 341—343
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3403—3450 343—346
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 3451—3453 347
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3454—3471 347—348
3472 348
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 3473—3475 348—349
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3476—3481 349
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 3482—3486 349—350
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3487—3511 350—352

XLII. OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE DÜNYANING ʿAYIBLARIN AYUR

(oḍġurmış cevabı ögdülmişke) 3512—3645 353—366

XLIII. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA DÜNYA BİRLE ʿUḲBİ ḲAZĠANĠUSIN AYUR

(ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa) 3646—3681 367—370
3682 370
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 3683—3706 370—372
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3707—3712 373

XLIV. OḌĠURMIŞ İLİGKE BİTİG BİTİP IDMIŞIN AYUR

(oḍġurmış cevabı ögdülmişke) 3713 373
3714—3715 373—374

(oḍġurmış bitigi iligke) 3716—3810 374—
3811

(oḍġurmış sözi ögdülmişke) 3812—3820 383
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3821—3825 384—
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 3826—3832
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3833
3834—3841

ilig sụ'ali ögdülmişke 3842—3843 386—
3844—3845

(ilig sụ'ali ögdülmişke) 3846—3848
ögdülmiş cevabı iligke
3849

(ögdülmiş sözi) 3850—3852 387—
3853—3857

ilig cevabı ögdülmişke 3858—3861
ögdülmiş cevabı iligke 3862—3865
ilig cevabı ögdülmişke 3866—3874 389—
ögdülmiş cevabı iligke 3875—3887 390—
ilig cevabı ögdülmişke 3888—3889
ögdülmiş cevabı iligke 3890—3892
ilig cevabı ögdülmişke 3893—3895

XLV. KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞḲA İKİNÇ BİTİG IḌMIŞIN AYUR

3896—3897

(ilig bitigi oḍġurmışḳa) 3898—3940 393—
3941—3942

(ilig sözi ögdülmişke) 3943—3945
3946—3959 397—

oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 3960—3964
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 3965—3968 399—
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 3969—3970

XLVI. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞ BİRLE İKİNÇ ḲATA MUNAẒARA. ḲILMIŞIN AYUR

(ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa) 3971—3994 400—
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 3995—4004 403—
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 4005—4006
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 4007—4016 404—
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 4017—4022 405—
oḍġurmış cevabı ögdülmişke 4023—4026
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 4027—4030

XLVII. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA BEGLERKE TAPINMAḲ TÖRÜSİN TOḴUSIN AYUR

(ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa) 4031—4158 407—
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 4159—4164

XLVIII. ÖGDÜLMİŞ ḲAPUĠDAḲI ER AT BİRLE NEGÜ TEG TİRİLGÜSİN AYUR

(ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa) 4165—4313 419—433
oḍġurmiş sụ'ali ögdülmişke 4314—4317 433
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 4318—4319 434

XLIX. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA ḲARA 'AM BUḌUN BİRLE NETEG ḲATILĠU KEREKİN AYUR 4320—4335 434—435

L. 'AḶEVİLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4336—4340 436

LI. BİLGE 'ALİMLER BİRLE ḲTILMAḲNI AYUR 4341—4354 436—437

LII. OTAÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4355—4360 438

LIII. MU'AZZİMLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4361—4365 438—439

LIV. TÜŞ YORĠUÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4366—4375 439—440

LV. YULDUZÇILAR BİRLE ḲATIMAḲNI AYUR 4376—4391 440—441

LVI. ŞA'İRLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4392—4399 441—442

LVII. TARIĠÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4400—4418 442—444

LVIII. SATIĠÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4419—4438 444—446

LIX. İGDİŞÇİLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4439—4455 446—447

LX. UZLAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4456—4468 447—448

LXI. ÇIĠAYLAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR 4469—4474 449

LXII. EVLİK NEGÜ TEĠ ALMAḲNI AYUR 4475—4503 449—452

LXIII. OĠUL ḲIZ TOĠSA NETEG İGİḌGÜSİN AYUR 4504—4526 452—454

LXIV. ELİG ASRAḲILARIĠ NEGÜ TEG TUTĠUSIN AYUR

(ögdülmiş sözi oḍġurmışḳa) 4527—4566 455—458
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 4567—4572 458—459

LXV. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA AŞḲA BARMAḲ TÖRÜSİN AYUR 4573—4643 459—466

LXVI. ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA AŞḲA OḴIMAḲ TÖRÜSİN AYUR 4644—4679 466—469

LXVII. OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE DÜNYADIN YÜZ EVRÜP BARIN̂GA TAPI BOLMAḲIN AYUR

(oḍġurmış cevabı ögdülmişke) 4680—4873 469—486
ögdülmiş cevabı oḍġurmışḳa 4874—4880 487
4881—4897 487—489
ilig sụ'ali ögdülmişke 4898—4899 489
ögdülmiş cevabı iligke
4900—4902 489

ilig cẹvabı ögdülmişke 903—4918 490—49
ilig sụ'ali ögdülmişke 919—4931 491—49
932—4933 49

LXVIII. KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞNI ÜÇÜNÇ YOLI ÜNDEYÜ IḌMIŞIN AYUR

(ilig sözi ögdülmişke) 4934—4940 492—49
ögdülmiş cẹvabı iligke 4941—4944 49
ilig cẹvabı ögdülmişke 4945—4954 49
ögdülmiş cẹvabı iligke 4955—4957 49
4958—4972 495—49
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 4973—4975 49
4976 49
ögdülmiş cẹvabı oḍġurmışḳa 4977—4989 497—49
oḍġurmış cẹvabı ögdülmişke 4990—5006 498—49
ögdülmiş cẹvabı oḍġurmışḳa 5007—5009 499—50
5010 50
(ögdülmiş sözi oḍġurmışḳa 5011—5013 50
5014—5015 50
ilig sụ'ali ögdülmişke 5016—5017 500—50
ögdülmiş cẹvabı iligke 5018—5019 50
ilig cẹvabı ögdülmişke 5020—5026 501—50
5027—5030 50

LXIX. OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞ TAPA KELMİŞİN AYUR 5031—5034 50

LXX. KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞ BİRLE KÖRÜŞMİŞİN AYUR

5035—5038 50
(ilig sözi öḍġurmışḳa) 5039 50
oḍġurmış cẹvabı iligke 5040—5049 503—50
ilig sụ'ali oḍġurmışḳa 5050—5053 50
oḍġurmış cẹvabı iligke 5054—5071 505—50
ilig cẹvabı oḍġurmışḳa 5072—5080 506—50
oḍġurmış cẹvabı iligke 5081—5091 507—50
ilig cẹvabı oḍġurmışḳa 5092—5103 508—50
oḍġurmış cẹvabı iligke 5104—5113 509—51
ilig cẹvabı oḍġurmışḳa 5114—5117 510—51
oḍġurmış cẹvabı iligke 5118—5125 51
ilig cẹvabı oḍġurmışḳa 5126—5131 51

LXXI. OḌĠURMIŞ İLİGKE PẸND BİRMİŞİN AYUR

(oḍġurmış cẹvabı iligke) 5132—5396 512—53
ilig cẹvabı oḍġurmışḳa 5397—5401 536—53
oḍġurmış cẹvabı iligke 5402—5438 537—54
5439—5454 540—54
ilig sụ'ali ögdülmişke 5455—5466 542—54

LXXII. ÖGDÜLMİŞ İLİGKE İL İTGÜ TÖRÜSİN AYUR

(ögdülmiş cẹvabı iligke) 5467—5492 543—546
ilig cẹvabı ögdülmişke 5493—5499 546—547
ögdülmiş cẹvabı iligke 5500—5608 547—556
5609 556
ilig cẹvabı ögdülmişke 5610—5621 557—558
5622—5631 558—559

LXXIII. ÖGDÜLMİŞ KEÇMİŞ TİRİGLİKKE AÇIP TẸVBẸḲA OĠRAMIŞIN AYUR

(ögdülmiş sözi) 5632—5646 559—560
5647 560
(ögdülmiş sözi) 5648—5660 561—562
5661—5662 562
ögdülmiş sụ'ali iligke 5663—5664 562
ilig cẹvabı ögdülmişke 5665—5667 562—563
5668—5684 563—564
oḍġurmış sụ'ali ögdülmişke 5685—5687 564
ögdülmiş cẹvabı oḍġurmışḳa 5688—5720 565—567

LXXIV. OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE KİNGEŞ BİRMİŞİN AYUR 721—5761 568—571

LXXV. KÖNİLİKKE KÖNİLİK KİŞİLİKKE KİŞİLİK ḲILMAḲIN AYUR

(oḍġurmış cẹvabı ögdülmişke) 5762—5815 572—576
ögdülmiş cẹvabı oḍġurmışḳa 5816—5821 576—577
5822—5830 577—578
ilig sụ'li ögdülmişke 5831—5834 578
ögdülmiş cẹvabı iligke 5835—5845 578—579
ilig cẹvabı ögdülmişke 5846—5853 580
ögdülmiş cẹvabı iligke 5854—5878 580—582
ilig cẹvabı ögdülmişke 5879—5893 583—584
ögdülmiş cẹvabı iligke 5894—5933 584—587
ilig cẹvabı ögdülmişke 5934—5937 587—588
5938—5952 588—589

LXXVI. OḌĠURMIŞ İGLİG BOLUP ÖGDÜLMİŞNİ ÜNDEMİŞİN AYUR

5953 589
(ögdülmiş sözi oġlanḳa) 5954 589
oġlan cẹvabı ögdülmişke 5955 590
ögdülmiş sụ'ali oġlanḳa 5956 590
oġlan sụ'ali yumuşçıḳa 5957 590
yumuşçı cẹvabı oġlanḳa 5958 590
oġlan cẹvabı ögdülmişke 5959 590

———	5960	590
ögdülmiş sụ'ali yumuşçıḳa	5961	591
yumuşçı cevabı ögdülmişke	5962—5963	591
ögdülmiş cevabı yumuşçıḳa	5964	591
yumuşçı cevabı ögdülmişke	5965—5966	591
	5967—5974	591—592
ögdülmiş sụ'ali öḏġurmışḳa	5975	592
oḏġurmış cevabı ögdülmişke	5976—5977	592—593
ögdülmiş cevabı oḏġurmışḳa	5978—5985	593
oḏġurmış cevabı ögdülmişke	5986—5988	594
ögdülmiş cevabı oḏġurmışḳa	5989—5992	594
LXXVII. ÖGDÜLMİŞ OḎĠURMIŞḲA TÜŞ YÖRÜGİN AYUR	5993—6031	594—598
LXXVIII. OḎĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE TÜŞ KÖRMİŞİN AYUR	6032—6036	598
LXXIX. ÖGDÜLMİŞ OḎĠURMIŞ TÜŞİNGE TA'BİR ḲILMIŞIN AYUR	6037—6046	599
LXXX. OḎĠURMIŞ BU TÜŞKE AḌIN YÖRÜG AYUR	6047—6086	600—603
LXXXI. ÖḎĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE PẸND BİRMİŞİN AYUR		
(oḏġurmış sözi ögdülmişke)	6087—6185	603—611
ögdülmiş cevabı oḏġurmışḳa	6186—6187	611
oḏġurmış cevabı ögdülmişke	6188—6195	613
	6196—6226	613—616
ilig sụ'ali ögdülmişke	6227—6235	616—617
ögdülmiş cevabı iligke		
	6236—6237	617
ilig sụ'ali ögdülmişke	6238—6242	618
ögdülmiş cevabı iligke	6243—6244	618
ilig cevabı ögdülmişke	6245—6264	618—620
ögdülmiş cevabı iligke	6265—6272	620—621
ilig cevabı ögdülmişke	6273	621
———	6274—6278	621
ögdülmiş sụ'ali iligke	6279—6280	621—622
ilig cevabı ögdülmişke	6281—6282	622
	6283—6285	622
LXXXII. ḲUMARU ÖGDÜLMİŞKE OḎĠURMIŞNING ÖLMİŞİN AYUR		
	6286	622
(ḳumaru sözi ögdülmişke)	6287—6291	622—623
	6292	623
LXXXIII. ḲUMARU ÖGDÜLMİŞKE TA'ZİYẸT ḲILMIŞIN AYUR	6293—6298	623

LXXXIV. ÖGDÜLMİŞ OḎĠURMIŞḲA YAS TUTMIŞIN AYUR		
(ögdülmiş sözi)	6299	624
	6300—6303	624
[metin eksik]		
LXXXV. İLİG ÖGDÜLMİŞKE TA'ZİYẸT ḲILMIŞIN AYUR		
(ilig sözi ögdülmişke)	6304	624
	6305—6319	625—626
———	6320	626
ögdülmiş cevabı iligke		
(ögdülmiġ sözi iligke)	6321—6322	626
ilig cevabı ögdülmişke	6323—6324	626
	6325—6326	626
———	6327	626
(ilig sözi ögdülmişke)	6328—6337	627
ilig sụ'ali ögdülmişke	6338—6346	627—628
———	6347	628
(ilig sözi ögdülmişke)	6348—6350	628
ögdülmiş cevabı iligke	6351	628
[metin eksik]		
ögdülmiş cevabı iligke	6352—6357	629
ilig cevabı ögdülmişke	6358	629
[metin eksik]		
ögdülmiş cevabı iligke	6359—6378	629—631
ilig sözi ögdülmişke	6379—6386	631—632
ögdülmiş cevabı iligke	6387—6419	632—634
	6420—6520	634—643
———		
E. (İLÂVELER)		
I. YİGİTLİKKE AÇIP AṾUÇĠALIḲIN AYUR	6521—6564	644—647
II. ÖḌLEK ARTAḲIN DOSTLAR CẸFASIN AYUR	6565—6604	647—650
III. KİTAB İḌİSİ YUSUḲ ULUĠ ḤACİB ÖZİNGE PẸND BİRÜR	6605—6645	650—654

A.

B1 C2

BİSMİ 'LLAHİ 'R-RAḤMANİ 'R-RAḤİM

A 2

1 ḥamd-u sipas-ü minnet vę öküş ögdi tengri ʿazzę vę
2 cellęka kim uluġluḳ idisi tükel ḳudretlıġ padişah turur
3 yirli kökli yaratġan ḳamuġ tınlıġlarḳa ruzi birgen neni
4 kim tiledi erse ḳıldı yime neni tilese ḳılur *yef'alü 'llahü ma yę-*
5 *şa'* *vę yaḥkümü ma yürid* taḳı sansız sęlam-ü dürud ḥalḳ-
6 larda yigi yalavaçlarda ödrüntüsi uluġ savçısı muḥammęd-i
7 muṣṭafa öze bolsun taḳı ma anıng işleri ʿaziz aġırlıġ ṣa-
8 ḥabeler öze *rizvanu 'llahi ʿaleyhim ecmaʿin* bu ḳitab yav-
9 laḳ ʿaziz turur çin ḥukęmalarının emsalleri birle bezen-
10 miş maçin ʿulęmalarının eşʿarları birle arastę ḳılınmış tu-
11 rur bu ḳitabnı oḳıġlı bu bęyitlerni maʿlum ḳılıġlı ḳitab-
12 dın yaḳşı ʿazizraḳ turur çin-ü maçin ʿalimleri vę ḥakim-

bismi 'llahi...'r-raḥim] A yok B 'de nushanın ilk sahifesini teşkil ve 14. satırda *buġra ḫan tilinçe* cümlesine kadar devam eden metin eksik (faksimiledeki ilk sahife, C'ye göre, sonradan doldurulmuştur).

1 *ḥamd-u ... ögdi*] A_1 *sipasu minet ǫküş ǫgdi* C_2 *... minnęt vę ögdi* | *ʿazzę vę cellęka*] A_1 *asevecel* (satır üstünde yazılmış)*-ka* || **2** *uluġluḳ ... turur*] A_{1-2} *u. idiz-i tükel ḳuduret-lıġ padş-a t.* C_{1-2} *uluġ-luġ ... padişah* || **3** *yirli ... yaratġan*] A_3 *yer-ni kök-ni yarad-ġan* C_3 *... yaratġan* | *birgen*] A_4 *bergen* | *neni kim*] A_4 *nekim* || **4** *erse*] A_4 *ǫrz-e* C_4 yok | *neni*] A_5 *ne* | *ḳılur*] C_4 *ḳılġan* (*-n* satır üstünde sonradan yazılmış) || **4—5** *yef'alü ... yürid*] A_5 *yef'alü 'llahü ...* (ar. harfl. yazılmış) C_4 *yef'alü ma ...* || **5—7** *taḳı ... bolsun*] A_{5-8} *taḳ-ı s. selama turut ḫalḳ-lar-ta neki yalvaç-lar-ta* (?) *ed-ründüz-i* (satır altında ar. harfl. *güzide*) *uluġ sav-çız-ı* (satır altında ar. harfl. *peyġamber*) *muḥammet-i muz-tafa öz-e bolz-un* C_{4-5} *yime ḫalḳ-larda ödürdi tęngri yalavaçı öze san-sız dürud b.* || **7** *taḳı ... anıng*] C_5 yok || **7—8** *işleri ... öze*] A_8 *eş-ler-i öz-e* || **8** *rizvan ... ecmaʿin*] A_9 ar. harfl. ile yazılmış || **8—9** *bu ... turur*] A_9 *bu kidaba turur ęti asiz* (satır üstünde yazılmış) *yavlaḳ* (satır altında ar. harfl. *nik*) *tangsuḳ* || **9** *çin ... bezenmiş*] A_{10} *... eşʿar-lar-ı bile araz-te* C_{6-7} *ç. ḥakim-lerning ...* *yaramış* (oku *bezemiş*) || **10** *maçin ... turur*] A_{11-12} *... em-sal-i birle* (veya *bilen*) *bisen-miş t.* C_{7-8} *m. ḥakim-lerning ... ḳılmış* || **11** *bęyitlerni*] A_{12} *beyit-ler-ni* C_8 *beyit-leri-ni* | *ḳılıġlı*] A_{13} *ḳılġuçı-lar.* || **12** *yaḳşı ... turur*] A_{13} *'asiz-raḳ ǫrür* C_{8-9} *yaḫşı ... turur* | *çin-ü ... ḥakimleri*] A_{13-14} *... 'alim-ler-i* C_9 *maçin ...*

13 leri ḳamuġ ittifaḳ boldılar kim meşrik vilayetinde ḳamuġ
A3 B2 14 türkistan illerinde buġra ḫan tilinçe türk luġatınçe bu ki-
15 tabdın yaḳşıraḳ hergiz kim erse taşnif ḳılmadı bu kitab
16 ḳayu padişahḳa ya ḳayu iḳlimḳa tegdi erse ġayet uzlu-
17 ḳındın nihayettin keçe körklüglükindin ol illerning ḥakim-
18 leri ʿalimleri ḳabul ḳılıp tegme biri bir türlüg at laḳab
19 urdılar çinlıġlar edebü 'l-müluk atadılar maçin melikining
20 ḥukemaları ayinü 'l-memleke tidiler meşrikliġlar zinetü 'l-
21 ümera tip aydılar iranlıġlar şahname-i türki atamışlar baʿ-
22 żıları ma pendname-i müluk timişler turanlıġlar ḳutadġu bi-
23 lig tip aymışlar bu kitabnı taşnif ḳılıġlı balasaġun mev-
24 ludluġ perhiz idisi er turur emma bu kitabnı kaşġar dın-
25 de tükel ḳılıp meşrik meliki tavġaç buġra ḫan üskünge
26 kigürmiş turur melik buġra ḫan ma anı ağırlap uluġlap
27 öz ḫaş ḥaciblıḳını anga birü yarlıḳamış turur anıng üçün
C3 28 yusuf uluġ ḫaş ḥacib tip atı çavı ajunda yayılmış turur
29 bu ʿaziz kitab tört uluġ ağır ul öze bina ḳılınmış turur

A4 30 bir ʿadil ikinçi devlet üçünçi ʿaḳıl törtünçi ḳanaʿat yana
31 tegme biringe türkçe bir at birmiş turur ʿadilḳa kün toġ-
32 dı ilig at birip padişah ornınga tutmış turur devletḳa ay
B3 33 toldı at birip vezir ornınga ḳodmış turur ʿaḳılḳa ögdül-
34 miş at birip vezirning oġlı yirinde tutmış turur ḳanaʿatḳa
35 oḍġurmış at birip vezirning ḳarındaşı tip aymış turur ta-
36 kı anlar ara munazara suʾali cevabı keçer teg sözler söz-
37 lemiş turur oḳıġlınıng köngli açılıp muşannifnı edgü duʿa
38 birle yad ḳılsun tip

13 *ḳamuġ ittifaḳ*] A14 *ḳamuġ-ı idifaḳ* | *meşrik ... ḳamuġ*] A14–15 *m. vilayet-i-lu ḳ.* C *meşr[ik]* (yerine işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) *vilayetinde* || 14 *illerinde*] A15 *ilin-te* C10 *il(l)erinde* | *türk luġatınçe*] C10 yok || 15 *yaḳsıraḳ ... ḳılmadı*] A1–2 *... ḳılmay turur* B1 ve C10–11 *yaḫşı-raḳ ...* || 16 *ḳayu ... erse*] A2–3 *ḳayuma padş-a-ḳa ḳayu-ma iḳlam-ḳa t. ġrz-e* B1–2 *ḳ. padişah-ḳa* (iyi okunmuyor) ... C11 *ya ḳayu* (*ḳa-* satır üstünde yazılmış) *iḳlim-ke tegdi irse* | *uzluḳındın*] C11 *edgüsindin* || 17 *nihayettin*] A4 *uruġ-tın* B2 *nihayet-din* (*n-* ?) C11 yok || 17–18 *ol ... ḳılıp*] B3 *... ḥakemaları ...* C12 *ol ḥakema* | *at laḳab*] C12 *laḳab at* || 19 *urdılar*] B4 *birdi-ler* | *edebü 'l-müluk atadılar*] A6 *edeb-bül-muluk a.* B4 *edebü 'l-müluk at birdiler* || 19–20 *maçin ... tidiler*] A7–8 *.., ayinül-memleket teti-ler* B4–5 *m. m. nedim-leri a. atadılar* C13 *maçin-lıġ-lar eminü 'l-memleke t.* | *zinetü 'l-ümera*] A8 *sinedün ümer-a* C13 *zinü 'l-ümera* || 21 *tip aydılar*] A8 *tep aytı-lar* C13 *at birdi-ler* | *iranlıġlar ... atamışlar*] B6 *... tidiler* C13 *iranlıġ-lar* (*i-* dikkat; istinsah edilirken, bir satır atlanmış olacak; aş. bk.) | *baʿżıları ma*] B7 *baʿżı-lar ma* C14 *baʿżı-lar* || 22 *timişler*] A10 *temişler* || 23 *aymışlar*] C14 *aytmış-lar* (yk. bk.) | *ba ... mevludluġ*] A11–12 *buu ḳitab-a ḳoşuġ-nı bila-saġun mevlut-lıġ* B7–8 *... balasaġun mevlad-lıġ* C14–15 *.bu ḳitab ḳılġan balasaġun mevludlıġ* || 24 *perhiz idisi*] C15 *parsı-ça pür hüner-lıġ* | *emme* C15 *yime* | *kaşġar ilinde*] A13 *k. il-i-te* C15 *kaşġarda* || 25 *ḳılıp ... üskünge*] A13 *... tavġaç ḫanı uskin-ge* (satır altında uyg. harfl. *kaş-ı-ḳa*) B9 *... tavġaç han* C16 *tavġaç buġra ḫan meşrik meliki üşkinde* || 26 *turur*] B9 eksik C16 yok | *melik ... aluġlap*] A15 *... ağır-lap* B10 eksik C16 *melik me anı ağırlap uluġlap* || 27 *ḫa ... turur*] A16–17 *ḫ. ḥacib-lıḳ-ı-nı* (satır altında ar. harfl. *vezir*) *angga berü* ... B10 [...]*-mış turur* C17 *ḫ. ḥacib-lıḳı angar birmiş* || 28 *uluġ*] A17 ve C17 yok | *ittifaḳ turur*] A17–18 *tep atı acun-ta ...* B11 eksik C17–1 *tip atı çavı birilmiş turur* || 29 *ʿaziz* A18 *ʿasiz* B12 ve C1 yok | *uluġ .... turur*] A19 *... öz-e tam-a ḳodürül-miş ġrür* B12 *ağır ... turur* C1 *ağırlıġ nime ... ḳılmış turur* ...

30 B 'de *bir* 'den başlayarak, 33. satırda *ögdülmiş* sözüne kadar devam eden kısım eksik | *bir ʿadil*] A19–20 *buu ġvel-i ʿadil turur tüz yuridmek* | *devlet*] A20–1 *ḳud tevlet turur* | *ʿaḳıl*] A1 *aḳıl uḳaş ġrür* | *ḳanaʿat*] A1–2 *ḳan-a-ʿat öz-e tirilmek turur* | *ḳana*] A2 *yim-e* || 31 *türkçe ... turur*] A2–3 *bir ġ(n)gün ġren-ler adın adamış turur* || 32 *birip ... ornınga*] A4 *berip padş-a ġsin-ge tegmiş* C3 *... özinge* (*-z-* noktasız, aş. bk.) *t.* || 33 *birip ... ḳodmış*] A5 *berip vesir ornın-ġa ornadmış* || 34 *birip ... yirinde*] A5 *berip ... yerin-te* B1 *... yirinde* C4–5 *birip vezir oġlı özinge* (yk. bk.) || 35 *birip vezirning*] A7 *berip vesir-ning* B2 *birip* C5 *birip vezir* || 36 *munazara ... sözler*] A6 *suval cuvab munasar-a k. t.* C6 *suʾal ve cevab munazara keçer sözler* || 37 *oḳıġlınıng ... muşannifnı*] A9 *buu ḳamuġ-ı ... musanif-ḳa* B3 *oḳıġlı ... muşannif-ḳa* C7 *... açılsun yime muşfunnı-nı* || 38 *yad ... tip*] A10 *yat ḳılz-un tep insil(?)ʿasiz* B4 *yad ḳılsun inşaʾallahü taʿala* C7–8 *yarlıḳaga ḳola yad kılsun tip li-reşadihi 'l-ʿaziz* (*-ş-* noktasız) *ve hüve alemü bi 'ş-şavab*

B.

1 uġan bir bayat ol ḳamuġda oza
öküş ḥamd-u ögdi aṇgar oḳ seza

2 uluġluḳ iḍisi uġan ẕü 'l-celal
yaratġan törütgen me ḳadir kemal

3 ay yir kök iḍisi ḥalayıḳ bile
ruzını anutmış yigil sen küle

4 saḳışsız birigli ḳamuġḳa ruzi
yitürür ḳamuġnı ma yimez özi

5 açın ḳoḍmaz hergiz ḳamuġ tınlıġıġ
yitürür içürür tözü sanlıġıġ

6 neteg kim tiledi me boldı ḳamuġ
kimi kim tilese ḳılur ol uluġ

7 dürud ol öḍürmiş reṣülḳa selam
yine işleriṇge selam hem ulam

8 muḥammed yalavaç ḥalayıḳ başı
ḳamuġ barçalarḳa ol ol köz ḳaşı

A5 9 yime bu kitab ol iḍi ök ʿaziz
biligligke bolġay biligdin teṇgiz

C4 10 bezenmiş ağırlıġ biligler bile
ḳalı kim şükür ḳıl ḳanaʿat tile

11 ḳamuġ barçasıṇga bügüler sözi
tizip yinçüleyü ḳamuġ tüp tüzi

12 bu meşrik meliki maçinlar begi
biliglig uḳuşluġ ajunda yigi

13 ḳamuġ bu kitabnı alıp özlemiş
ḫazineꝺ içinde urup kizlemiş

14 birindin biriṇge miraslar ḳalıp
aḍınlarḳa birmez özinge alıp

15 asıġlıġ turur bu yoḳ ol hiç yası
öküş türkler uḳmaz munıṇg maʿnisi

16 kitabdın eşitgen bilür uş anı
oḳıġan bitigen uḳumaz munı

17 elig köz tutar kör kitab sözleri
ikigün ajunda iter işleri

18 maçinlar ḫakimi bu çin yumġısı
tözü barça aymış munıṇg yaḳşısı

19 bu meşrik ilinde ḳamuġ türk-ü çin
munı teg kitab yoḳ ajunda aḍın

20 kitab ḳadrini me biliglig bilir
uḳuşsuz kişidin aḍın ne kelir

21 ay tegme kişike kitab birmegü
apaṇg dostuṇg erse imin bolmaġu

1 B'de mukaddimenin bu manzum kısmı yok.; B 34'te biten mensûr parçadan sonra, 35'te babların fihristi başlıyor ve 12. sahifenin sonuna kadar devam ediyor | *ḳamuġda*] A12 *ḳamaġ-tın* || 2 *uluġluḳ*] C9 *uluġ-luġ* | *yaratġan törütgen*] A13 *y. [illegible] gen* C10 *yaratḳan törütgen* (*-g-* çizgisi yok) || 3 *ay yir*] A14 *ay* (tek çizgi!) *yigil*] A14 *yegil* || 4 *birigli*] A15 *berigli* | *yitürür ... yimez*] A15 *yedürür ḳ. m. yemez* C11 *y. ḳamaġnı m. yimes* || 5 *ḳoḍmaz hergiz*] A16 *ḳoymaz ol bu* (satır üstünde) harfl. *hem.*) C12 *ḳoḍmas h.* | *yitürür*] A16 *yedürür* || 6. *kılar*] A17 *bolur*] || 7 *dürud* A18 *turat* C14 *dürud* | *öḍürmiş*] A18 *ǫdürmiş* (satır altında ar. harfl. *güzide*) | *işleriṇge* A18 *eş-leriṇge* C14 *işleri-ke* || 8 *ol ol*] A19 *ol* || 9 *iḍi*] A1 *eti* | *teṇgiz*] C16 *tiṇ* || 10 *bezenmiş*] A2 *bisenmiş* (*-s-* altında ar. harfl. *z*) C1 *yaranmış* | *kıl*] C1 *ol*

11 *barçasıṇga bügüler*] A3 *barça-sında bugü-ler* (satır altında uyg. harfl. *bilig-lig-ler*) | *yinçüleyü*] A3 *inçü-leyü* C2 *yinciüleyü* || 12 *meliki maçinlar*] A4 *meliki maçın-lıġ* C3 *meliki* (*-i-* sonradan eklenmiş?) *m.* | *yigi*] A4 *yegi* (satır altında ar. harfl. *nik*) || 14 *birindin*] A6 *bir-i-tin* C5 *biri-din* | *aḍınlarḳa birmez*] A6 *adın-lar-ḳa* (satır altında ar. harfl. *özge*) *bermez* C5 *nadan-larḳa birmes* || 15 *hiç yası*] A7 *heç yaz-ı* (satır altında ar. harfl. *bi günah*) | *uḳmaz ... maʿnisi*] A7 *u. munung m.* C6 *uḳmas m. maʿnası* || 16 *eşitgen bilür*] A8 *ş. bolur* C7 *işitgen b.* | *uḳumaz*] C7 *uḳumas* || 17 *elig ... kör*] A9 *ilig k. tadaşu* | *ikigün*] A9 *ikegün* C8 *ikigün* (*-k-* çizgisi yok) || 18 *yumġısı*] A10 *yum-ġız-ı* (satır altında ar. harfl. *hemꝺ*) C9 *yumġası* (*-ġ-* noktasız) | *tözü ... yaḫşısı*] A10 *töz-i b. a.* (*ermiş?*) *munung y.* C9 *... yaḫşısı* || 19 *türk-ü çin*] A11 *türkü çin* C10 *türk için* | *munı ... aḍın*] A11 *munung ... ǫsin-tın aḍın* (satır altında ar. harfl. *diger*) C10 *mnıng ... idin* (satır kenarında başka elle *adın*) || 20 *bilür*] A12 *bilür* | *kişidin ... kelir*] A12 *kişi-tin ... kelür* C11 *kişi-de a. ni kelir* || 21 *ay ... birmegü*] A18 *buu ... bermegü* | *apaṇg*] A13 *a.* (satır altında ar. harfl. *eger*) C13 *a.* (önce *apang* yazılmış, sonra *epkeng* şeklinde tashih edilmiş) | *erse imin*] A13 *e. mmin* C12 *irse i.*

22 neteg kim biligsiz bilümez munı
ukuşluġ ukupan küzetür anı

23 bu buġra ḫan vaḳıtı içre anı
yime ḫan tilinçe bu aymış munı

24 munı teg kitabnı kim aymış oza
kidin me kim ayġay munı teg uza

25 kim erse munı teg itermü ḳanı
itigli bar erse öger men anı

26 ḳayu kend uluş ordu ḳarşı yire
kitabḳa öŋgin at atamışlara

C 5 27 ol ilniŋ bügüsi ḫakimi turup
at urmış ol ilniŋ törüçe körüp

28 çiniler ḍḍebü 'l-müluk tip ayar
maçinlar ḍnisü 'l-mḍmalik atar

29 bu meşrik ilinde uluġlar munı
zinetü 'l-ümḍra tiyürler köni

A 6 30 iranlıġlar şahname. tirler muŋgar
turanlıġ ḳutaḍġu bilig tip ukar

31 ne türlüg bu sözler öŋgin tildeki
kigürmiş muŋgar kör ḳamuġ ildeki

32 yime bu kitabḳa at urmış uluġ
bayat yarlıḳasu ol eḍgü ḳuluġ

33 ay ol bu kitabḳa ḳabul bolduḳı
bu türkler tilinde ʿaçeb kördüki

34 yine bu kitab kör ḳamuġḳa yarar
mḍliklerke artuḳ ilig kend tutar

35 kim ol ma bu mülkni tutuġlı ḳayu
kereklig aŋgar bu ḫakimler ayu

36 mḍlikler ḳoruġı ma ḍsbab tüze
bu tertib-ü şartı ḍmaret öze

37 bu mülkniŋ ḫarabı bḍkası nedin
ya mülkḍt ḳaluru barurı adın

38 yime bu çerig sü er at ma ḳamuġ
negü teg tirilgü yir bulġu yoluġ

39 muniŋ tertibin me kitabda aça
adırmış öḍürmiş ḳamuġnı seçe

40 yana berk bu mülkni tutuġlı kişi
yaraġlıġ erenke buyurdı işi

41 kereklig ukuşluġ birisi oŋgay
yulaḳa negü teg açıġ ḳıldı ay

42 buḍunniŋ ḫaḳı bar mḍlikler öze
mḍlikniŋ ḫaḳı ma buḍundın tüze

43 yine bu raʿiyyḍt küḍezgü anı
mḍlik me küzetse tḍni me canı

C 6 44 ḳayu ol mḍlik kim tokış ḳılġunı
uruşlar öḍinde çerig tüzgüni

45 ayur kör negü teg itingü ḫile.
bu düşman çerigin sıġuḳa tile

---

22 *bilümez munı*] C_{13} *bilümez mnı* (?) | *anı*] A_{14} *ḳanı* (*ḳ-*?) C_{13} *tḍni* ‖ **23** *ḫan ... anı*] A_{15} *ḫan ol vaḳt i. munı | aymış*] C_{14} *aytmış* ‖ **24** *munı ... oza*] *munung ... öz-e* C_{15} *munıng ... | kiḍin ... munı*] A_{16} *kedin ... munung* C_{15} *... aytı (-t-* noktasız) *munıng* ‖ **25** *erse ... itermü*] A_{17} *ġrz-e manung t. ġder-mü* C_{16} *munıng ... | itigli*] A_{17} *ayıdġıl* ‖ **26** *kend*] A_{18} *kent* C_{17} *kind* (önce *kid* yazılmış sonra tashih edilmiş) | *yire*] A_{18} *yer-e | kitabḳa öŋgin*] A_{18} *kiḍab-ke ḡ(n)gün* C_{18} *kitab-ke ö.* ‖ **27** *bügüsi*] A_{19} *bugü-si* (satır altında ar. harfl. *bilgüçi*) | *ol*] C_1 *ol* ‖ **28** *çiniler ... ayar*] A_{20} *ç. ġdeb-bül-müluk tep adar | atar*] A_{20} *me ter* C_2 *me ate* (veya *ayar*; her iki şekilde okunabilecek gibi noktalanmış; ilk mısraın sonu da karışıktır) ‖ **29** *zinetü 'l-ümḍra tiyürler*] A_{21} *sinedün-ümer-a teyür-ler* C_3 *z. tiyürler* ‖ **30** *iranlıġ ... tirler*] A_1 *iran-lıġ ma ş. ter-ler* C_4 *i. ş. tir | turanlıġ ... tip*] A_1 *... tep* C_4 *turanlıġ-la ...* ‖ **31** *öŋgin*] A_2 *ḡ(n)gün* C_5 *ö(n)gin | kigürmiş*] A_2 *kıgürmiş* ‖ **32** *kitabḳa*] A_3 *kitab-ke* ‖ **33** *kitabḳa*] A_4 *kidab-ke* C_7 *kitab-ke*

34 *mḍliklerke ... tutar*] A_5 *melik-ler-ke arduḳ kṣü teg tudar* B_8 *mḍlik-ler-ḳa a. ilig ..* ‖ **35** *ma*] A_6 *men* C_9 *mḍn | kereklig*] A_6 *kerek-li* ‖ **36** *ḳoruġı*] A_7 *ḳaruġ-ı | şartı ḍmaret*] A_7 *şartı 'imaret* C_{10} *şartı* (satır altında *ed*, yeri?) *ḍ.* ‖ **37** *nedin*] C_{11} *ni-din | adın*] A_8 *adın* (satır altında ar. harfl. *diger*) ‖ **38** *negü ... yoluġ*] A_9 *... a. bırıl-ġu toluġ* C_{12} *nigü teg y. bulġu* (*b-* noktasız) *yoluġ* (*y-* yerine *b-* ile) ‖ **39** *muniŋ ... aça*] A_{10} *munung ter-tibi men kidab-tan neçe* C_{13} *mṇıng tertibi ...* ‖ **40** *erenke*] C_{14} *iren-ke* ‖ **41** *birisi oŋgay*] A_{12} *yurüş-i* (satır altında ar. harfl. *yürüşi*) *ongġag yıgulaḳa negü*] A_{12} *yulaḳ-a* (satır altında ar. harfl. *yaruḳ-luḳ*) *n.* C_{15} *y. nigü* ‖ **42** *buḍunniŋ*] A_{13} *budunnıng* (satır altında ar. harfl. *il*) C_{16} *buḍun-nıng | ma*] A_{13} *bar* ‖ **43** *mḍ ... me*] A_{14} *me ... me* (satır altında ar. hafrl. *me*) C_{17} *me küzetse* (*-ts-* bir çizgi fazla) *me* ‖ **44** *tokış*] A_{15} *tokuş | öḍinde*] A_{15} *ġdin-te* (satır altında ar. harfl. *vaḳt*) ‖ **45** *negü ..hile.*] A_{16} *n. t. ġdin-güü-çiler* C_2 *nigü teg itingü ḫ. | sıġuḳa tile*] A_{16} *sıġın-ḳa tiler*

46 meliḳke negü teg itingü kerek
özi teg buḍunlar könülgü kerek

47 bu yaŋlıġ meliḳni buḍunlar seʋer
yüzini körey tip aḍınlar iʋer

48 ḳutı bar yaḳın tip tapuġ ḳılġuḳa
kimini yaġutup yıraḳ ḳoʋġuḳa

49 bir ança bekitip yaḳın tutġunı
bu ḳutsuz yaʋuz tip yıraḳ salġunı

50 yana bir siyaset başın kesgüke
ikinçi firaset köŋgül birgüke

A7 51 uḳuşluġ biliglig toŋga alp yürek
ḫazine tolulap aḳıtġu kerek

52 raʿiyyetḳa bolsa öküş ṭaḳati
ḳamuġ iş içinde bulur raḥati

53 bu ḳaç ḥarfḳına men ḳumaru saŋga
ḳoḍundum unıtma duʿa ḳıl maŋga

54 baḳa kör kitabnı bu tirgen kişi
hünerlig er ermiş kişiler başı

55 bu türlüg fażayil uḳuşlar bile
araste ol ermiş yorımış küle

56 bütünlük me ḫurmet bu züḥdlıġ öze
saḳınuḳ biliglig arıġlıġ oza

46 *negü ... itingü*] A17 *n. t. ẹdin-güü* (satır altında uyg. harfl. *ḳılmaḳ*) C3 *nẹgi teg ịtingü* | *özi ... könülgü*] A17 *öz-i-ning budun-lar* (satır altında ar. harfl. *il*) *kọni-lik* C3 *özi-ning bạdun-lar könülgü* (*-l-* sonradan tashih edilmiş) || 47 *buunlar*] A18 *budun-lar* (satır altında uyg. harfl. *barça*) | *tip iʋer*] A18 *tep ... ẹver* (satır altında uyg. harfl. *aşuḳur*) || 48 *tip*] A19 *tep* | *yaġutap ... ḳoʋġuḳa*] A19 *yavadup ... ḳav-ġa-ḳa* C6 *yạġutup ... ḳoʋḳuḳa* || 49 *bekitip ... tutġunı*] A20 *bekü-tüp* (satır altında uyg. harfl. *ḳọderip*) ... C6 *nẹgü tat yaḳın tutḳunı* || 50 *firaset ... birgüke*] A21 *yaraşap ... bergü-ke* || 51 *toŋga ... yürek*] A1 *tongga a. yụrek* (satır altında ar. harfl. *yürḳ*) *tolulap*] A *tọl-a-lap* || 52 *raʿiyyetḳa ṭaḳati*] A2 *raʿiyat-ḳa ... taʿ-a-ti* | *raḥati*] A2 *rahat-i* || 53 *ḥarfḳına ... ḳumaru*] A3 *harf ḳoyar* (dikkat, sonradan tashih edilmiş) *men ḳumardı* (satır altında ar. harfl. *yadigar*) C10 *ḥarf-ḳıyar* (*-r* sonradan ilâve edilmiş; satır üstünd *ḳoyar, -y-* noktasız) *ḳ.* | *ḳoḍundum unıtma*] A3 *ḳodun-tum* (satır altında uyg. harfl. *ḳoydum*) *unudm-a* C10 *ḳọdundum unıtma* || 54 *tirgen*] A4 *ẹdken* | *er ermiş*] C11 *irmiş* || 55 *araste ... yorımış*] A5 *araz-te o. e. yụrümiş* C12 *iraste o. irmiş y.* || 56 *züḥdlıġ*] A6 *suradlıġ* | *saḳınuḳ ... oza*] A6 *saḳ-ı-yuḳ b. a. suz-e* C13 *saḳınuḳ bịlig-lig*

57 bu teŋri turuġlaġ ḳuz ordu ili
tüp aṣlı neseḇdin yorımış tili

58 bu toġmış ilindin çıḳıp barġanı
kitabnı ḳoşupan tükel ḳılġanı

59 barusın bitimiş yetürmiş niẓam
bu kaşġar ilinde ḳoşulmış tẹmam

60 meliḳniŋ öŋginde oḳımış munı
bu taʋġaç ḳara buġra ḫanlar ḫanı

C7 61 aġırlamış artuḳ öküş ḫilʿati
ḳalẹmniŋ ḫaḳı tip uḳuş ḫurmẹti

62 bu ḫaş ḥaciḇ atın tegürmiş muŋa
munı bu öziŋe yaġutmış yana

63 bu maʿni üçün kör aġırlar anı
yusuf ḫaş ḥaciḇ tip ayurlar köni

64 yana bu kitabnıŋ bẹyanın ayur
bu tört nik şẹrifler özele ḳılur

65 birisi me ʿadl ol könilik öze
ikinçi bu dẹvlẹt ḳut iḳbal tüze

66 üçünçi ḫired ol uluġluḳ bile
törtünçi ḳanaʿạt vẹ ʿafyẹt bile

67 bu tegme biriŋe at urmış öŋgin
bu yaŋlıġ atını atamış kiḍin

68 ʿadilḳa kün toġdı ilig tip atar
anı kör meliklik ḳurıŋa tutar

69 bu ay toldı dẹvlẹt atanur köni
vẹzirlik yiriŋe tutar kör munı

57 *bu ordu*] A8 *munung ki t. ḳur o.* C14 *ma tẹngi* (noktasız) *turuġlaḳ ḳut ordu* || 58 *barġanı*] A8 *barġal-ı* | *ḳılġanı*] A8 *ḳılġal-ı* || 59 *barusın ... yetürmiş*] A9 *yaraz-ı* (? dikkat) *bidimiş tadar-mış* C16 *b. bịtimiş yẹtürmiş* | *ilinde*] A9 *ẹlin-te* || 60 *öŋginde oḳımış*] A10 *ọ. oḳumış* C17 *öngịnde* (*ön-* bir çizgi fazla) || 61 *ḳalẹmniŋ ... tip*] A11 *ḳ. ḥaḳ-ı tep* C1 *ḳalẹm-ni(n)g ...* || 62 *muŋa*] A12 *mangga* C2 *maŋga* | *yaġutmış*] A12 *yavadmış* C2 *yaġutmıs* || 63 *tip*] A13 *tep* || 64 *kitabnıŋ bẹyanın*] C4 *kịtab-nı(n)g bẹyanı* | *nik*] A14 *neng* || 65 *ʿadl ol*] A15 *ʿadil ol* | *tüze*] A15 *ọz-e* || 66 *uluġluḳ*] C6 *uluġ-luġ* | *vẹ ... bile*] A16 *ʿafiyet til-e* || 67 *öŋgin*] A17 *ọ(n)gün* C7 *ọ̈(n)gin* | *bu ... kiḍin*] A17 *bu y. atı-nı adamış telim* C7 *b. yaŋluḳ-lıḳnı ayamış kidin* || 68 *ilig tip*] A18 *elig tep* | *tutar*] A18 *ḳodar* || 69 *vẹzirlik yiriŋe*] A19 *vesir-lik yerin-ge* C9 *vẹzirlıġ yịringe*

70 ḫirędḳa atadı bu ol ögdülmiş
munı ma vęzirning oġlı tip timiş

71 ḳana'ątḳa oḍġurmış atı birür
mungar ma vęzirning yaġuḳı tiyür

72 munıng ḫikmęti kör bu tört neng öze
kįtabnı tüketmiş bularnı tüze

A8 73 'ąrąbça tejikçe kįtablar öküş
bizing tilimizçe bu yumġı uḳuş

74 biliglig bilür ol munıng ḫurmęti
uḳuşluġ uḳar ol bilig ḳıymęti

75 bu türkçe ḳoşuġlar tüzettim sanga
oḳırda unıtma dų'a ḳıl manga

76 barur men ajundın eşit sen özüng
öküş 'ibręt alġıl ma açġıl közüng

77 įlahi sen ök sen tözü yarlıḳa
ruzi ḳıl ḳamuġ mü'minlarḳa liḳa

70 *bu ol*] A20 *uşol* | *vęzirning ... timiş*] A20 *vesir-ning oġlı temiş* C10 *vęzirni(n)g yaġuḳı tiyür*] A21 *berür* | *vęzirning ... tiyür*] A21 *vesir-ning yavaḳ-ı teyür* C11 *... tüketmiş*] A22 *tükedmiş* | *bularnı*] A22 *bularnı ol* C12 *tüze*] A22 *tüzedi* | *mü'minlarḳa*] A23 *mü'minlarḳa*

71 *birür*] A21 *berür* | *vęzirning ... tiyür*] A21 *vesir-ning yavaḳ-ı teyür* C11 *... ||* 72 *munıng*] A22 *munung* || 73 *tejikçe*] A1 *tecik-çe* C2 *vęzirni(n)g yaġaġı tiyür* || 72 *munıng*] A22 *munung* || 73 *tejikçe*] A1 *tecik-çe* C2 *tęjeikçe* | *bizing ... yumġı*] A1 *bising tilimiz-ke burunḳ-ı* C13 *bizing* (noktalara gö *bizni(n)g*)

74 A'da bu beyit yok | *munıng*] C14 *munung* || 75 *tüzettim sanga*] A2 *tuset-tü sangga* C15 *tüzet(t)im sanga* | *unıtma ... manga*] A3 *unudm-a tuu'a ḳıl mangga* C16 *manga* || 76 *ajundın*] A3 *acun-tın* | *'ibręt alġıl*] C16 *alġıl 'ibręt* || 77 *sen ... tözü*] A *s. ök s. tözi* | *mü'minlarḳa liḳa*] C17 *bar* (satır üstünde sonradan yazılmış)-ça *mi minlarḳa*

C.

C8 ## FİHRİSTÜ 'l-ĘBVAB

1. bab tengri 'ązzę vę cęllęning ögdisin ayur
2. bab yalavaçımız uluġ muḥammęd-i muṣṭąfa ögdisin ayur
3. bab yalavçımızning tört işlerining ögdisin ayur
4. bab yaz fąşlın buġra ḫan ögdisin ayur
5. bab yiti yulduz on iki ükekni ayur
6. bab yalnguḳ oġlı ağırlıḳı uḳuş bilig birle erdükin ayur
7. bab til erdemin münin asıġın yasın ayur
8. bab kįtab iḍisi öz 'uzrin ayur
9. bab eḍgülük ḳılmışḳa öt savi erig tutuzur

B4 10. bab bilig uḳuş erdemin asıġın ayur
11. bab kįtab atı yörügin yime avuçġalıḳın ayur
12. bab ḳılıḳ ḳılınç artaḳı yasın ayur
13. bab söz başı kün toġdı ilig 'ąḍil şıfątın ayur

fihristü 'l-ębvab] A5 *fehriz-ti ęb-vab* C1 *bismį 'llahį 'r-raḥmanį 'r-raḥim*

1 B 'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A6 *ęvel b. tengr-i 'asevecel-ning ęgdüz-in a.* C2 *b. tengri 'azzę vę cęllę-ning tevḥidin aytur*

2 B 'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A6–7 *ikinç b. yalavaç-lar u. maḥam(m)ęt-i mus-dafa ęgdüz-in a.* C3 *yalavaçımız 'alęyhį 's-sęlam fażlın a.*

3 B 'de bu bab yok | *bab... ayur*] A7–8 *üçünç b. y. tört ęş-ler-i-ning ęgdüz-i-ni a.* C4 *b. ṣaḥabelerni(n)g 'alęyhį 's-sęlam fażlın a.*

4 B 'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A8 *tördünç bab orduken ḫanı beg medḥın a.* C5 *b. yaz fęşli-ni* (-ş- yerine -ż- yazılmış) *buġra ḫ. ögdisi-ni a.* || 5 *bab ... ayur*] A9 *bişinç b. yeti y. tört yaḳın o. i. ukek-ning* (satır altında ar. harfl. *burc*) *ərdüki-ni a.* B5 *b. kįtab başı y. kęvakįb o. i. buruc* C6 *b. yiti kęvakįb o. i. yulduzını a.* || 6 *bab ... ayur*] A10 *aldınç b. yangluḳ oġlı ḳız-ı ...* B6 *b. yangluḳ aġırlıḳın a.* C7 *b. adęm oġlı a. bilig birle irdükin* || 7 *bab ... asıġın*] A11 *yedinç b. ţ. munung* B7 *b. [ti]l e. asıġın* C8 *b. t. irdemin asıġın* || 8 *bab ... ayur*] A11–12 *seksinç b. kedab igez-i söz-lemiş-i-ke 'usrin ḳolur* B8 *b. k. iḍisi ...* C9 *b. k. ıdisi ö. 'uzrin-ni a.* || 9 *bab ... tutuzur*] A12–13 *toḳsınç b. ţ. ḳ. ęd savi ţ. tudusur* B9 *bab* (başka bir elle başlanmış ve doldurulmamış) C10 *idgü öt savi-ni* (-v- yerine -ḳ- ile) *sözleyür* || 10 *bab ... ayur*] A13–14 *onunç b. yangluḳ aġır-lıḳ-ı b. u. bil-e ərdükin söz-ler* C11 *b. b. u. 'ilm erdemi-ni a.* || 11 *bab ... ayur*] A14 *on birinç b. kidab adı yoruġın yem-e avuçg-a-lıkın söz-ler* B2 *b. a. yörügin avuçġalıḳın a.* C12 *b. ..., avuçġalıḳ-nı a.*

12 A ve C 'de bu bab yok || 13 *bab ... ayur*] A14–15 *on ikinç b. ...* B15 *b. kįtab başı k. t. 'ą. sözi* C13 *b. s. başı ... 'a. şıfatı*

14. bab ay toldı kün toġdı iligke kelmişin ayur
15. bab ay toldı kün toġdı iligke körünmişin ayur
16. bab ay toldı iligke özi dęvlęt erdükin ayur
B5 17. bab dęvlęt ṣıfatı ḳılḳı irsellikin ayur
C9 18. bab kün toġdı ilig ay toldıḳa özin belgürtmişin ayur
19. bab kün toġdı ʿadil ṣıfatı neteg erdükin ayur
20. bab ay toldı iligke sụ'al ḳılmışın ayur
21. bab ilig cęvabı ay toldıḳa
22. bab til erdemlerin söz asıġların ayur
23. bab ay toldı vęzir sụ'ali ilig cęvabı
B6 24. bab sözlemekmü eḍgürek azu şük turmaḳmu
A9 25. bab ḳut ḳıvılıḳın dęvlęt irsellikin ayur
26. bab ay toldı oġlı ögdülmişni ötlemişin ayur
27. bab ay toldı iligke ḳumaru bitig bitimişin ayur
28. bab ilig ögdülmişni oḳıp tapuġḳa körünmişin ayur
29. bab ilig sụ'ali ögdülmişke

14 *bab ... ayur*] A15–16 *on üçünç b. kụn toġtı ilig yan-a kelip kȫrün-miş-in a.* B6 *b. a. t. k. toġdı-ḳa kęlmişi bęyanı* C14 *b. a. t. dęvlęt ...* || 15 *bab ... ayur*] A16–17 *on tȫrdünç b. a. toltı kụn toġtı topuġın-ġa kirmişin a.* B6 *b. ... körünmişi bęyanı* C15 *b. kirmişin a.* || 16 *bab ... ayur*] A17–18 *on bişinç b. a. toltı ȫz-i tevlet e. bilgürd-miş-in a.* B7 *b. a. t. ilig-ke dęvlęt erdükin bęyanın a.* C16 *b. ... irdükin-ni a.* || 17 *bab ... ayur*] A18 *on aldınç b. tevlet sıfadı ḳılıḳın ȫrz-e-likin a.* B1–2 'de iki bab hâlindedir: 1. *bab yana dęvlęt ṣıfatı erdemin ayur* ve 2. *bab yana dęvlęt tıvalıḳı irselikin ayur* C17 *b. d. ṣ. ḳılḳı irsel-liki-ni a.* || 18 *bab ... ayur*] A19 *on yedinç b. ... ȫsin bildürt-mişin a.* B8 *b. ... özin bęlgürtür* C8 *b. ... özini bęlgürtmişin a.* || 19 *bab ... ayur*] A20 *on seksinç b. kụn toġtı 'adil neng erdükin ay toltı-ḳa a.* B4 *b. k. t. s. męngü biliġın uḳturur* C2 *b. 'ạdil ṣıfatı-n nigülük-ni a.* || 20 *bab ... ayur*] A21 *on toḳsınç b. o. t. ilig-ke suval ḳ. a.* B5 *b. a. t. sụ'ali ilig-ke* || 21 *bab ... ay toldıḳa*] A22 *yigirminçi b. i. cuvabı ...* C4 *b. ay toldı-ḳa uġur*

22 B 'de bu bab yok | *bab ... söz*] A22–23 *yigirmi birinçi b. ...* C5 *b. t. ırdem-lerin a.*

23 B ve C 'de bu bab yok | *bab ... cęvabı*] A23–24 *yigirmi ikinçi b. a. toltı vesir suval-ı i. cuvabı tapuġında yararın yaramasın ayur* || 24 *bab ... turmaḳmu*] A24–25 *yigirmi üçünçi b. ... asu şuḳ turmaḳ* B7 *b. sözlemek-mü eḍgü ya. ṣ. turmaḳ-mu bęyanı ḳılar* C6 *b. sözlemek-mü yigrek azu şük* (*ṣ-* noktasız, *-k* çizgisi yok) *t.* || 25 *bab. ayur*] A25–1 *yigirmi tȫrdünç b. ḳudsıḳ-ı* (veya *ḳudḳıḳ-ı*) *tevlet ȫrz-e-likin vefa-siz-likin a.* B5 *b. ḳut ḳıvı-lıḳın* (*-v-* yerine *-ḳ-* ile) *dęvlęt yayıġlıḳın a.* C7 *b. ḳut ḳıvı-lıḳın* || 26 *bab ... ayur*] A1–2 *yigirmi bişinçi b. a. toltı vesir o. ȫgdül-miş-ke ȫd-lemişin a.* B8 *b. a. t. oġlı-ḳa naṣıḥat ḳılurın a.* || 27 *bab ... ayur*] A2–3 *yigirmi aldınçı b. a. toltı ilig-ke pent berip ḳumar-u* (satır altında ar. harfl. *yadigar*) ... B3 *b. ... ḳumaru b. ḳodmuş a.* C9 *b. ... ḳumaru pęnd bitig bitimişin* || 28 *bab ... ayur*] A3–4 *yigirmi yedinçi b. a. ȫgdülmiş-ke pent bermişin ayur* B4 *b. ilig ögdülmişni ündemişi sözi* C10 *b. ögdülmiş-ni ilig oḳıp tapuġḳa kȫrünmişin a.* || 29 *bab ... ögdülmişke*] A4–5 *yigirmi seksinçi b. i. suval-lar-ı ȫgdül-miş-ke yan-a anıng cuvab-lar-ı* (aş. bk.) B5 *b. iliġ .* C11 *b. ögdülmiş-ke cęvabı birle ayur* (aş. bk.)

30. bab ögdülmiş cęvabı iligke
31. bab ögdülmiş iligke uḳuş ṣıfatın ayur
B7 32. bab begler negü teg kerekin ayur
33. bab vęzirler negü teg kerekin ayur
34. bab sü başlar er negü teg kerekin ayur
35. bab uluġ ḥacib negü teg kerekin ayur
36. bab ḳapuġ başlar er negü teg kerekin ayur
C10 37. bab yalavaç negü teg kerekin ayur
38. bab bitigçi ılımġa negü teg kerekin ayur
B8 39. bab aġıçı negü teg kerekin ayur
40. bab aş başçısı ḫon-salar negü teg kerekin ayur
41. bab idişçiler başı şerabdar negü teg kerekin ayur
42. bab tapuġçılar ḥaḳḳı begler öze negü erdükin ayur
43. bab ilig sụ'allerinȫe ögdülmiş cęvabların ayur
44. bab kün toġdı ilig oḍġurmışḳa bitig ıḍmışın ayur
45. bab ögdülmiş oḍġurmış tapa barmışın ayur
B9 46. bab ögdülmiş oḍġurmış birle munazara ḳılmışın ayur
47. bab ögdülmiş oḍġurmışnı oḳımışın ayur

30 A ve C 'de bu bab 29 ile birleştirilmiştir (yk. bk.) || 31 *bab ... ayur*] A5–6 *yigirmi toḳsunçı b. ... uḳuş suradın a.* B7 *b. uḳaş ornı şureti aylur* C12 *b. ... ṣıfatı-nı a.* || 32 *bab ... ayur*] A6 *odusunçı b. beg-lik-ke n. teg ȫr vesir nedeg kerekiin a.* (aş. bk.) B1 *b. begler nigü teg kerekin a.* C13 *b. beglik-ke nigü teg ir kerekin a.*

33 A 'da bu bab 32 ile birleştirilmiştir (yk. bk.) | *bab ... ayur*] B2 *... nigü ...* C14 *b. beglerke vezir nigü tig* (*-i-* noktasız) *ir kerekin a.* || 34 *bab ... ayur*] A7 *oduz birinçi b. söz baş-çız-ı ȫr n. ...* B3 *b. işfehsalar nigü teg kerekin a.* C15 *b. s. başlar ir nigü teg kerekin aytur* || 35 *bab ... negü*] A7–8 *oduz ikinçi b. ...* B4 *b. ḥacib nigü* || 36 *bab ... negü*] A8–9 *oduz üçünçi b. ḳapuġ* (satır altında ar. harfl. *dęr*) *b. ȫr n.* B5 *b. pęrdedar nigü* C17 *b. ḳapuġ başlar ir nigü* || 37 *bab ... teg*] A9 *oduz tȫrdünçi b. yalavaç-lıḳ-ḳa* (satır altında ar. harfl. *ilçi*) *ıdġu ȫr n. t.* B6 *b. yalavaç nigü teg* C1 *b. yalavaç ıdġuḳa nigü teg ir* || 38 *bab ... negü*] A10 *oduz bişinçi b. beg-ler-ke bidig-çi ılımġa* (*ạlımġa?*) *n.* B7 *b. bitkeçi ı. nigü* C2 *b. bitigçi ı. nigü* || 39 *bab ... ayur*] A11 *oduz aldınçı b. padş-a-ḳa aġ-ı-çı ... a.* B1 *b. ḫazinedar nigü ...* C3 *b. a. nigü teg ir kerekin-lerini a.* || 40 *bab ... negü*] A11–12 *oduz yedinçi b. aş başçız-ı ḫon-salar n.* B2 *ḫvan-salar nigü* C4 *b. a. başçı-sı ḫvan-salar nigü* || 41 *bab ... teg*] A12–13 *oduz seksinçi b. ... nedeg* B3 *b. şerab-dar nigü teg* C5 *b. idişçi ṭamġaçı şerabdar nigü teg*

42 C 'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A13–14 *oduz toḳsunç-ı tapuġ-çı ḥaḳ-ı b. öz-e nedeg ȫ. a.* B4 *tapuġçı-lar ḥaḳḳı beg-ler öze negü e.* || 43 *bab ... ayur*] A14–15 *ḳırḳınçı b. i. suval-ların-ġa ȫ. cuvab-ların a.* B5 *b. i. sụ'ali ögdülmiş-ke* C6 *b. i. sụ'ali ö. cęvabı-nı aytur* || 44 *bab ... ayur*] A15–16 *ḳırḳ birinçi b. ...* B6 *b. k. t. o. bitig ıḍmışı* C7 *b. ilig ögdülmiş-ni o. ı. a.*

45 A 'da bu bab yok | *bab ... ayur*] | B7 *b. ... tapa barmışı* C8 *b. ... tapa barmışın ȫ.* || 46 *bab ... ayur*] A16–17 *ḳırḳ ikinçi b. oḍġurmış ögdül-miş bil-e ...* B1 *b. ö. o. birleki manazara-sı* C9 *b. ... manazara-sın a.*

47 A B 'de bu bab yok

48. bab dünya erdemin asığın yasın ḫaber birür
49. bab oḍğurmış ögdülmişke dünyanıñ münin ʿayıbların ayur
50. bab ögdülmiş oḍğurmışḳa fani dünya birle baḳi ʿuḳbi ḳazğanğusın ayur
51. bab oḍğurmış iligke pend bitip ıdmışın ayur
52. bab ilig oḍğurmışḳa ikinç yolı bitig ıdmışın ayur
53. bab ögdülmiş oḍğurmış birle ikinç munaẓara ḳılmışın ayur
B10 54. bab beglerke tapınmaḳ törüsin toḳusın ayur
55. bab ḳapuğdaḳı er at birle negü teg tirilgüsin ayur
C11 56. bab ḳara buḍun birle negü teg ḳatılğusın ayur
57. bab ʿaḷeviler birle neteg ḳatılğusın ayur
58. bab ʿilim adamları birle ḳatılmaḳın ayur yime otaçılar muʿaẓzimler muʿabbirler münecciмler şaʿirler tarığçılar igdişçiler uzlar çığaylar birle ḳatılmaḳ negü teg kerekin kerekmezin ayur
59. bab evlik almaḳ oğul ḳız igidmekni ayur
60. bab elig asraḳılarığ neteg tutğusın ayur
61. bab aşḳa oḳımaḳ hem barğu barmağusın ayur

48 A ve C'de bu bab yok || 49 *bab ... münin*] A_{17-18} *ḳırḳ üçünçi b. a. ö.* B8 *b. yaña dünya müni* C_{11} *b. o. d. m.* || 50 *bab ... ayur*] A_{18-19} *ḳırḳ tördünçi b. ö. oḍğur-mış-ke tuny-a bulup tin birl-e ʿuḳbi ḳasğan-ğusın a.* B_4 *b. fani ... ḳazğanmaḳın a.* C_{12} *b. dünya b. ʿuḳbi ḳazğanğusın aytur* || 51 *bab ... ayur*] A_{19-20} *ḳırḳ bişinçi b. o. i. bidig-te pent berip ıdmışın a.* B_5 *b. ilig bitigi-ning cevabın ıdur* || 52 *bab ... ayur*] A_{20-21} *ḳırḳ aldınçı b. ikilinç yol-ı ilig bidig ıdmışın oḍğurmış-ḳa a.* B_6 *b. ilig ögdülmişni o. ikinç ıdmışı* C_{14} *b. i. oḍğurmış-ke ikinç ...* || 53 *bab ... ayur*] A_{21-22} *ḳırḳ yedinçi b. ...* B_7 *b. ikinç munaẓara-sın* C_{15} *b. ... ikinç munaẓara-sın* || 54 *bab ... ayur*] A_{22-23} *ḳırḳ seksinçi b. b. t. tör-e-sin toḳ-a-sın a.* B_1 *b. begler tapuğçı törüsin a.* C_{16} *b. begler tapuğçı törüsin t. aytur* || 55 *bab ... ayur*] A_{23-24} *ḳırḳ toḳsançı b. ḳapuğ-ta ḳ. a. bil-e n. t. yaraş-ğuz-ın a.* B_2 *b. ḳapuğdaḳı er aṭ şaḥbeṭ-leri aylur* C_{17} *a. ḳapuğdaḳı ir at b. neteg t. a.*

56 B'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{24-25} *ilginçi b. ḳ. ʿam budun-ḳa* (satır altında ar. harfl. *il*) *n. t. ḳadıl-ğuz-ın a.* C_1 *b. ḳara baḍun b. neteg ḳılğusın a.*

57 B'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{25} *elig birinçi b. ʿalevi-ler* (satır altında ar. harfl. *seyyid*) *bil-e ḳadıl-maḳın a.* C_2 *b. ʿa. b. neteg ḳılğusın a.*

58 B ve C'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{25-28} *elig ikinçi b. ʿi. ada(m)-lar-ı odaçı-lar* (satır altında ar. harfl. *ṭabib*) *muʿasim-ler muʿabir-ler munecim-ler şayir-ler tarnağ-çı-lar sadığ-çı-lar i. üz-ler ç. bil-e ḳadılmaḳ n. t. kereki-ni kerek-mez-i-ni* || 59 *bab ... ayur*] A_{28-29} *elig üçünçi b. evlik o. ḳ. igidmek-liki-ni a.* B_3 *b. evlük neteg alğusın o. ḳ. igtülegü neteg kerekin a.* C_3 *b. evlük ...* || 60 *bab ... ayur*] A_{29-30} *elig törtünçi b. ilig asıraḳığ-larığ nedüg t. a.* B_4 *b. raʿiyeṭ-ler birleki şaḥbeṭ-sözi* C_4 *b. ilig asraḳını idgü tutmaḳını aytur* || 61 *bab ... aytar*] A_{30} *elig bişinçi b. a. o. barğu-sın* B_5 *b. a. barğu ya barmağu sözi*

62. bab aşḳa barsa negü teg yigüsin yimegüsin ayur
63. bab yumğıḳa oḳımaḳ beyanı ḳılınur
B11 64. bab oḍğurmış dünyanı yirip ʿayıbların aytıp ḳanaʿaṭ ögmişin ayur
65. bab ğafilliḳtın oḍanmaḳ beyanı ḳılınur
66. bab ögdülmiş oḍğurmışnı ziyareṭ üçün oḳığalı barmışın ayur
67. bab oḍğurmış ilig tapa kelmişin ayur
68. bab oḍğurmış iligke pend birmişin ayur
69. bab ögdülmiş iligke il itgü törüsin ayur
70. bab ögdülmiş ökünüp tevbeḳa oğramışın ayur
B12 71. bab kişilikke kişilik yanut ḳılmaḳın ayur
72. bab oḍğurmış iglig bolup ögdülmişni oḳımışın ayur
73. bab oḍğurmış tüş körmişin ayur
74. bab oḍğurmış tüşinge taʿbir ḳılmışın ayur
75. bab oḍğurmış ögdülmişke pend birmişim ayur
76. bab ögdülmiş iligke oḍğurmış iglemişin ayur
77. bab ögdülmiş ḳadaşı tapa barmışın ayur
C12 78. bab ögdülmiş oḍğurmışḳa yas tutmışın ayur

62 *bab ... ayur*] A_1 *elig aldınçı b. a. barz-a n. t. yegü-sin a.* B_6 *b. tirki edeb-ler* (satır altında ar. harfl. *ḳıyası*) *ḳılınur* C_6 *b. ... nigü teg yigüsin-lerini a.*

63 A ve C'de bu bab yok || 64 *bab ... ayur*] A_{1-2} *elig yedinçi b. ... yerip ʿa. ayıp ḳan-a-ʿar-tın-ı* (sonradan satır üstünde tashih edilmiş) *ğger* B_1 *b. fani ʿalem-din irip bakı bendk sözi* C_7 *b. ... yirinip* (harfl. noktasız) *ḳ. ö.*

65 A ve C'de bu bab yok || 66 *bab ... ayur*] A_3 *ellig seksinçi b. ğ. s(i)yaret ü. ... B3 b. iliğ ögdülmiş-ni ziyareṭ ü. ıdmışı* || 67 *bab ... ayur*] A_{3-4} *ellig toḳsunçı b. o. i. tapar-nı ...* B_4 *b. o. iliğ-ke kelmişi sözi* C_9 *b. o. i. taparu kilmişin a.* || 68 *bab ... ayur*] A_{4-5} *altmış-şınçı b. ilig-ke oḍğur-mış pent bermişin a. yem-e ar-a-ların-ta suval-ler cuvab-lar keçmişin ayur* B_5 *b. o. iliğ-ke naṣihaṭ ḳılmışı sözi* C_{10} *b. ilig-ke oḍğurmış ...* || 69 *bab ... ayur*] A_6 *altmış birinçi b. ğ. i. el ğdgü-sin tör-e-sin a.* B_6 *b. il abadan-lıḳı asğın a.* || 70 *bab ... ayur*] A_7 *altmış ikinçi b. ğ. ğkün ğkünüp toba-ḳa ...* B_7 *b. ... oğramışı* C_{12} *b. ... oğramış-nı a.* || 71 *bab ... ayur*] A_8 *altmış üçünçi b. kişi-liḳ* (!) *ḳılmaḳ-ḳa yanudı kişi-lıḳ* (!) *ḳ. a.* B_1 *b. edgülük ḳılmaḳ-ḳa yanatın a.* || 72 *bab ... ayur*] A_{8-9} *altmış tördünçi b. o. ğgdül-miş-ning oḳumışın a.* B_2 *b. ... oḳımışı-nı a. vę ʿs-selam* C_{14} *b. ... oḳımışın* || 73 *bab ... ayur*] A_{9-10} *altmış bişinçi b. o. tüş körgenin a.* B_3 *b. ... körmişi beyanı a.* C_{15} *b. o. kiçe t. k. aytur*

74 B'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{10-11} *altmış aldınçı b. o. tuşin-ge ...* C_{16} *b. o. tüş-ke ...*

75 B'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{11-12} *altmış yedinçi b. o. ğ. pent bermişin a.*

76 B ve C'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{12-13} *altmış şeksinçi b. ... yiglemişin* (satır altında ar. harfl. *ḫasta*) *a.*

77 A ve C'de bu bab yok.

78 B'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A_{13-14} *altmış toḳsuncı b. oḍğur-mış-ḳa ğgdülmiş ḳadaş-ı yaz* (satır altında ar. harfl. *taʿziyeṭ*) *tudmışın a.* C_1 *b. oḍğurmış-ḳa ögdülmiş yaz* (*-s* yerine *-ş* ile) *tuşmışın a.*

79. bab tiriglik yaẇa ḳılmışḳa ökünmekin ayur
80. bab yusụf çalbaşı yigitlikke ökünüp aẇuçġalıḳın ayur
81. bab öḍlek artaḳın dostlar cẹfasın ayur
82. bab kịtab iḍisi özin͡ge pẹnd birip öz ʿụẕrin ḳolur

79 *bab ... ayur*] A14 *yedmişinçi b. t. yaẇa ḳ. ǫkün-meklikin a.* B5 *b. fani* [illegible] *ịrilip tiriglik yạẇa* (noktasız) *bolmışı* C2 *b. t. yạẇa ...*

80 B'de bu bab yok | *bab ... ayur*] A14–15 *yedmiş birinçi b. y.* [illegible] *ǫ. aẇuç-ġa-lıḳın* (satır altında ar. harfl. *pịri*) *a.* C3 *b. y. çalbaşı* (ç- noktasız, ?) *yigit-lik* [illegible] *öknüp aẇuçġalığını a.* || 81 *bab ... ayur*] A16 *yetmiş ikinçi b. ǫ. ar-taḳ-ı tosd ḳadaş c.* [illegible] B6 *b. zạmane tıẇası ...* C4 *b. ö. artaḳı-nı ...*

82 B'de bu bab yok | *bab ... ḳolur*] A16–17 *song b. kidab igez-i ǫsin-ge pẹnı* [illegible] *ǫz ʿusrin ḳ.*

Bablardan sonra B7'de, süslü yazı ile, şu ibâre gelmektedir: *rạbbẹna ʾftạḥ bị-ʾl-ḥạy* [illegible] *vẹ ʾḫtụm bị-ʾl-ḫạyrị vẹ ʾcʿạl ʿakịbẹta ụmurịna ịla ḫạyrịn tẹvẹffẹna mụslịminẹ*; [illegible] kenarında, *vẹ ʾl-ḥịḳna bị-ʾṣ-ṣalịḥin* ilâvesi ile, tekrarlanmıştır C6'de *bu bab-lar* [illegible] *kịtab tẹmam bolur* cümlesi yazılmıştır.

D.

B 13 BỊSMỊ ʾLLAHỊ ʾR-RẠḤMẠNỊ ʾR-RẠḤỊM

I.

TEN͡GRİ ʿẠZZẸ VẸ CẸLLẸ ÖGDİSİN AYUR

1 bayat atı birle sözüg başladım
törütgen igiḍgen keçürgen iḍim

2 öküş ögdi birle tümen min͡g sẹna
uġan bir bayatḳa an͡gar yoḳ fẹna

3 yaġız yir yaşıl kök kün ay birle tün
törütti ḫạlayıḳ öḍ öḍlek bu kün

4 tiledi törütti bu bolmış ḳamuġ
bir ök bol tidi boldı ḳolmış ḳamuġ

5 ḳamuġ barça mun͡gluġ törütülmişi
mun͡gı yoḳ iḍi bir an͡gar yoḳ işi

6 ay erklig uġan men͡gü mun͡gsuz bayat
yaramaz senin͡gdin aḍınḳa bu at

7 uluġluḳ san͡ga ol beḍüklük san͡ga
senin͡gdin aḍın yoḳ san͡ga tuş ten͡ge

bịsmị ʾllahị ...] A18 ar. harfl. *bịsmị ʾllahị ... vẹ bịhị nẹstẹʿin* [illegible] *ayur*] B ve C'de bu başlık yok A19 *t. ʿasev-e-cel ǫ. a.*

1 B'de bu beyit yok | *igiḍgen*] A20 *yigidgen* || 2 *tümen*] A21 *tilim* C9 *tẹlim* | *an͡gar*] A21 *anggar* || 3 *yir*] A22 *yer* C10 *yịr* | *törütti ... kün*] A22 *tǫredti ḫ. ǫ. ǫ. bụkün* B3 *yạrut(t)ı ḫ. ö. öḍlek* (satır altında *vạḳt-lıġ vạḳ(t)ıda*?, noktalar yok) ... C10 *tǫrüt(t)i* || 4 *törütti*] A23 *tǫredti* B4 ve C11 *tǫrüt(t)i* | *bir ök ... tidi*] A23 *b. ǫk b. teti* B4 ve C11 *birük b. t.* || 5 *törütülmişi*] A24 *tǫrüdil-miş-i* | *iḍi*] B24 *iti* C12 *ịḍi* || 6 *erklig ...* [illegible] *mengü*] A25 *. mingü* C13 *irklig u. menggü* | *yaramaz senin͡gdin*] A25 *y. sening-tin* B6 *yạramas sẹningdin* C13 *yạramas sẹnịng-den* || 7 *senin͡gdin*] A26 *sen ǫk sen* C14 *sẹnük sẹn*

8 aya bir birikmez sanga bir adın
ḳamuġ aṣnuda sen sen öngdün kidin

9 saḳışḳa ḳatılmaz sening birliking
tözü nengke yetti bu erkliglikiŋ

10 siziksiz bir ök sen ay mengü açu
ḳatılmaz ḳarılmaz saḳışḳa saçu

A 11
C 13
11 ay iç taş biligli ay ḥaḳḳu 'l-yaḳin
közümde yıraḳ sen köngülke yaḳın

12 barıng belgülüg sen kün ay teg yaruḳ
neteglikke yetgü köngül ögde yoḳ

13 ne ersedin ermez sening birliking
ne erselerig sen törüttüng sening

14 ḳamuġ sen törüttüng ne erselerig
yoḳadur ne erse sen ök sen tirig

B 14
15 törütgen barınga törütmiş tanuḳ
törimiş iki bir tanuḳı anuḳ

16 anıng oḳşaġı yoḳ azu mengzegi
neteglikke yetmez ḥalayıḳ ögi

17 yorımaz ne yatmaz uḍımaz oḍuġ
ne mengzeg ne yangzaġ kötürmez boḍuġ

8 *birikmez*] C_{15} *birikmes* | *aṣnuda ... kidin*] A_{27} *aṣnu-ta s. s. ŋngding* [sat
üstünde *ŋ(n)gdüng*) *kedin* B_8 *a. sẹn se ...* C_{15} *aṣnu'da sẹn se*^{n} ... || 9 *ḳatılmaz* | C_{15}
ḳatılmas | *tözü ... erkliglikiŋ*] A_{28} *tọsü iki-ke yedti ẹ.* B_9 *t. nẹng-ke yẹt(t)i b.*
C_{16} *t. iki-ke yẹt(t)i irklig-liking* || 10 *bir ... açu*] A_{29} *bir oḳ sẹn ...* B_{10} *birük*
a. mẹngü a. (satır altında *raṣan*) C_{17} *birüksen a. mẹnggü a.* | *ḳatılmaz .* saçu] A
ḳadılmaz ... saçu C_{17} *ḳatılmas ḳarılmas saḳış-ḳa* (*-tan* ?) *saçu* || 11 *biligli* yaḳın
A_1 *biligliġ a. ḥaḳal-yaḳın* (satır altında ar. harfl. *ḥaḳḳu 'l-yaḳin*) C_1 eksik közümd
A_1 *kọsüm-tin* C_1 eksik || 12 *ay teg*] A_2 *ay-tın* || 13 *ersedin ermez*] B_{13} *e. ermez*
irsed[eksik] | *törüttüŋ*] A_3 *tọredgen* B_{13} *törüt(t)üng* C_3 eksik || 14 *törüttüŋ*
töret-ting B_{14} *törüt(t)üng* C_4 *tör*[eksik] | *sen ök*] A_4 *sen oḳ* B_{14} *sẹnük* || 15 törütgen
törütmiş] A_5 *töredgen biringe* (*b-*?) *tọr-e-miş* C_5 *törütgen b*[eksik] | *törimiş*] A_5
remiş B_1 *törimiş* (*törütmiş* ?) || 16 *anıng ... azu*] A_6 *angar o. y. öz-ü* (önce *asu*
aṣu yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) B_2 ... *azu* (satır altında *ya*)
oḥş[eksik] | *yetmez ... ögi*] A_6 *tegmez osu* (?) *meng-segi* B_2 *yẹtmez ḥalayıḳ*
okunmuyor) *ö.* C_6 eksik || 17 *yorımaz ... oḍuġ*] A_7 *y. ne yadmaz u. o.* (satır alt
ar. harfl. *bidar*) ... B_3 *y. ne* (noktasız) ... C_7 *yorımas ya yatmas* [eksik] *ne*
boḍuġ] A_7 *ne m. ne y. kedürmez b.* B_3 *ya m. ne* (noktasız) *y. kötürmez* boḍuġ (
üç hece iyi okunmuyor) C_7 eksik

18 kidin öngdün ermez ne soldın ongun
ne astın ne üstün ne otru orun

19 orun ol törütti orun yoḳ angar
anıngsız orun yoḳ bütün bol mungar

20 ay sırḳa yaḳın ay köngülke eḍiz
tanuḳ ol sanga barça ṣuret beḍiz

21 törüttüng tümen ming bu sansız tirig
yazı taġ tengiz kötki oprı yirig

22 yaşıl kök bezeding tümen yulduzun
ḳara tün yaruttung yaruḳ kündüzün

23 uçuġlı yorıġlı tınıġlı neçe
tirilgü seningdin bulup bir içe

24 eḍiz 'arşta altın şeraḳa tegi
tözü barça mungluġ sanga ay iḍi

25 aya birke bütmiş tiling birle ög
köngül bütti şeksiz amul tutġıl ög

26 neteglikke kirme küḍezgil köngül
barınga bütün bolġıl amrul amul

27 ḳalı ḳançaḳa kirme tutġıl özüng
ḳalı ḳançasız bil uzatma sözüng

C 14
28 ay mungsuz iḍim sen bu mungluġ ḳuluġ
suyurḳap keçürgil yazuḳın ḳamuġ

18 *kidin ... ongun*] A_8 *kedin ẹ. ẹ. ne s. kedün* (?) B_4 ... *ya* ... C_8 *k. ö. irmes*
[eksik] | *ne ... orun*] A_8 *ne asdın ne ụsdün ne odru o.* (önce *adın* yazılmış, sonra tashih
edilmiş) B_4 *ya a. ne* (noktasız) *ü. ne* (noktasız) ... C_8 eksik || 19 *orun ... törütti*] A_9
acun ol tọredti B_5 ve C_9 *o. ol tọrüt(t)i* | *bütün bol*] A_9 *budün bil* B_5 *maḳırr b.* C_9 eksik
|| 20 *sırḳa ... köngülke*] A_{10} *sır-ġa y. sen kọngül-tin* | *ṣuret beḍiz*] A_{20} *sur-rat* (veya
suu-rat, satır altında ar. harfl *ṣuret*) B_6 *ṣ. beḍiz* (sahife kenarında *zinet*) C_{10} eksik || 21
törüttüng] A_{11} *töret-ting* B_7 ve C_{11} *törüt(t)üng* | *kötki ... yirig*] A_{21} *ködki odru yerig*
B_7 *kötki* (*-t-* önce noktasız yazılmış, sanradan *-y-* şeklinde noktalanmış ; satır altında
beglk) *oprı* (satır altında *çuḳur*) *yirig* C_{11} eksik || 22 *yaruttung*] B_8 *yạrat(t)ung* C_{12}
eksik || 23 *yorıġlı ... neçe*] A_{13} *yoraġ-lı n.* B_9 ... *niçe* C_{13} *y. tınıġlı* (*tını-* dikkat) *nẹçe*
| *içe*] A_{13} *neçe* C_{13} eksik || 24 *eḍiz ... şeraḳa*] A_{14} *ẹdiz* (satır altında ar. harfl. *bala*)
'arş-tın aldın ser-a-ġa (satır altında ar. harfl. *ḥak*) B_{10} *d. 'arş-da aldın ṣ.* C_{14} *ediz*
'arş-ta a. ṣ. tözü] A_{14} *tọsü* B_{10} *tạrur* || 25 *bütti*] A_{15} *but-ti* B_{11} ve C_{15} *büt(t)i* || 26
küḍezgil] A_{16} *kụsẹdgil* C_{16} *küdezgil* | *barınga bütün*] A_{16} *barıng-ġa muḳır* B_{12} *b. bụtün*
C_{16} *b. maḳırr* || 27 *ḳalı — ḳalı*] A_{17} *ḥal-ı — ḥal-ı* B_{13} ve C_{17} *ḳalı — ḳalı*

29 sa[ng]ar oḳ sığındım umınçım sa[ng]a
mu[ng]aḍmış yirimde elig tut ma[ng]a

B 15 30 sevüg savçı birle ḳopurġıl mini
elig tuttaçı ḳıl könilik küni

31 tözü tört işi[ng]e tümen mi[ng] selam
tegürgil kesüksüz tutaşı ulam

32 ulu[ġ] künde körkit olarnı[ng] yüzin
elig tuttaçı ḳılġıl eḍgü sözin

A 12 33 sini erdükü[ng] teg ögümez özüm
sini senmet öggil kesildi sözüm

II.

YALAVAÇ ʿALEYHİ 'S-SELAM ÖGDİSİN AYUR

34 sevüg savçı ıḍtı bağırsaḳ iḍi
buḍunda talusı kişide keḍi

35 yula erdi ḥalḳḳa karan[ġ]ku tüni
yaruḳluḳı yaḍtı yaruttı sini

36 oḳıçı ol erdi bayattın sa[ng]a
sen ötrü köni yolḳa kirdi[ng] to[ng]a

37 atasın anasın yulu[ġ] ḳıldı ol
tilek ümmet erdi ayu birdi yol

29 *sa[ng]ar ... umınçım*] A19 *sanga ... umun-çum* B15 ... *umunçum* C2 eksik | *yirimde*] A19 *yerim-te* B15 *yirim-de* C2 eksik || 30 *savçı ... mini*] A20 *sav-çı* (altında ar. harfl. *reṣul*) *b. ḳoparġıl meni* C3 eksik | *tuttaçı*] B1 *tut(t)açı* C3 eksik | *tözü ... işi[ng]e*] A21 *anıng tġrt gş-i-ke* C4 eksik | *tegürgil*] A21 *tegür-sü* B2 *tegür* C4 eksik || 32 *olarnı[ng]*] A22 *alar-nıng* B3 *olarnı(n)g* (?) C5 eksik | *elig ... eḍgü*] A *ilig taddaçı* (satır üstünde *tudaçı* şeklinde tashih edilmiş) *ḳ. ġ.* B3 *e. tut(t)açı ḳ. e.* [eksik] *l idgü* || 33 *sini erdükü[ng]*] A1 *seni er-tüküng* B4 *s. erdüküng* C6 eksik A1 *seni* C6 eksik

yalavaç ... ayur] A2 *yalvaç 'aley-hi-selam ġgdüz-in a.* B5 *fi fżayiḍ 'a-ʿalęyhi 's-sęlam* C7 eksik

34 *bağırsaḳ iḍi*] A3 *bağır-saḳ* (satır altında ar. harfl. *ġamm ḥvar*) *idi* B6 *b.* eksik | *talusı ... keḍi*] A3 *taluz-ı* (satır altında ar. harfl. *nik*) *kişi-te kedi* (satır ar. harfl. *ayża[n]*) || 35 *yula*] A4 *yul-a* (satır altında ar. harf. *çıraġ*) | *yaḍtı ... sini*] A4 *y. seni* B7 ve C9 *yaḍtı yarut(t)ı s.* || 36 *ötrü*] B8 *ötrü* (satır altında *üçün*) *to[ng]a*] *tonga* (sahife kenarında *tenge* ?) || 37 *yulu[ġ]*] A6 *yulu[ġ]* (satır altında ar. harfl. *fiḍa*) *erdi ... yol*] A6 *ġrti anga berti y.* (veya *bartı ol* ?) C11 *irdi ...*

38 künün yimedi kör tünün yatmadı
sini ḳoldı rabda aḍın ḳolmadı

39 sini ḳoldı tün kün bu emgek bile
anı ög sen emdi sevinçin tile

40 ḳamu[ġ] ḳaḍġusı erdi ümmęt üçün
ḳutulmaḳ tiler erdi raḥat üçün

41 atada anada bağırsaḳ bolup
tiler erdi tutçı bayattın ḳolup

42 bayat raḥmęti erdi ḥalḳı öze
ḳılınçı silig erdi ḳılḳı tüze

B 16
C 15 43 tüzün erdi alçaḳ ḳılınçı silig
uvutlu[ġ] bağırsaḳ akı kin[ġ] elig

44 yağız yir yaşıl kökte erdi küsüş
an[ġ]ar birdi tenġri ağırlıḳ öküş

45 başı erdi örgdün ḳamu[ġ] başçıḳa
kiḍin boldı tam[ġ]a ḳamu[ġ] savçıḳa

46 kön[ġ]ül badım emdi anın[ġ] yolın[ġ]a
sevip sözi tuttum bütüp ḳavlın[ġ]a

38 *yimedi kör*] A7 *aş yemet-i* C12 eksik | *sini ... rabda*] A7 *seni ḳol-tı rab-tın* C12 *s. ḳ rab-da[n]* || 39 *sini*] A8 *seni* | *sevinçin*] A8 *sevün-çin* B11 *sęvünçin* || 40 *erdi ... üçün*] C14 *irdi ... içün* | *erdi ... üçün*] C14 *irdi ümmęt* (*-mmęt* sonradan eklenmiş) *içün* || 41 *atada anada*] A10 *ada-tın an-a-tın* C15 *atada[n] anada[n]* | *tutçı*] A10 *but-çı* (tashih edilmiş) B13 *tutşı* C15 *butçı* || 42 *erdi*] C16 *irdi* | *silig erdi*] A12 *uluġ erti* B14 *silig* (satır altında *körklüg*) *e.* C16 *köni irdi* || 43 *erdi ... ḳılınçı*] A13 *ġrti a. m-a ḳılḳ-ı* C] *irdi a. ya* (noktasız) *ḳılḳı* | *kin[ġ] elig*] A13 *keng e.* C1 *k. ilig* || 44 *yir ... küsüş*] A14 *yer y. kọk-tin ġrti küsüş* B2 *y. y. kökde e. küşüş* (satır altında *'aziz*) C2 *yir yaşıl kök-te irdi küşüş* | *birdi*] A14 *berti* || 45 *erdi örgdün*] A15 *ġrti ọng-tin* C3 *irdi ö.* | *kidin ... ḳamu[ġ]*] A15 *kedin ... tösü*

A16–18 'de daha şu üç beyit gelmektedir :

1 *sevüg can-tan ġrti sevüg-rek manga*
yan-a m-a sevüg balz-u sen-tin sanga

2 *yağız yer kenür* (?) *erti ḳılġ-ı ġmig*
buu suret ġrür kör kidab-ta ġdig

3 *buu yuz-ni nedeg m-e biz-e-se bolur*
ḳaçan ma bediz-ni adaz-a bulur

46 *sevip ... tuttum*] A19 *sevüg s. t.* B4 *sęvip s. tut(t)um* C4 *sęvip s. tut(t)um*

47 ịlạhi küḍezgil meniṅg köṅglümi
sev̇üg sav̇çı birle ḳopur ḳopġumı

48 ḳıyamętte körkit tolun teg yüzin
elig tuttaçı ḳıl ịlạhi özin

III.

A13 TÖRT ṢAḤABE-NİṄG ÖGDİSİN AYUR

49 anıṅg tört işi ol av̇ınġu körüp
kiṅgeşçi bular erdi birle turup

50 iki ḳaḍın erdi küḍegü iki
bular erdi öḍrüm buḍunda iki

51 ʿạtiḳ erdi aşnu ḳamuġda oza
bayatḳa bütügli köṅgül til tüze

52 yuluġ ḳıldı malı tęni canını
yalav̇aç sev̇inçi tiledi köni

53 basa faruḳ erdi kişi öḍrümi
tili köṅgli bir teg buḍun köḍrümi

54 bu erdi basutçı köni dinḳa kök
şeriʿạt yüzindin kiterdi eşük

55 basa ʿụsman erdi uv̇utluġ silig
kişide öḍürmiş aḳı kiṅg elig

47 *küḍezgil*] B5 *k.* (satır altında *saḳ tutġıl*) | *ḳopur ḳopġumı*] A20 *ḳopar* [illegible] *ḳ. ḳ.* (sahife kenarında *ḳıyamęt-te ḳoparġıl* ?) || 48 *körkit*] C6 *körküt* | *özin*] A31 [illegible] *tört ... ayur*] A1 *t. saḥabe-ning* (satır altında ar. harfl. *ṣạḥabe*) *fasilet-in* [illegible] *fi fạża'ịlị aṣḥabị 'n-nębịyyị rịżvanụ 'llahị 'ạlęyhịm* C7 *bab fạża'ịlị 's-ṣạḥabętị 'l-erb*[illegible] *rịżvanụ 'llahị 'ạlęyhịm ęcmę'in*

49 *işi ... körüp*] A2 *ęş-i* ... B8 ... *körüp* C8 ... *av̇ınġu' k.* | *kiṅgeşçi* [illegible] *kengeş-çi olar ęrti* B8 *kịngeşçi* ... C8 ... *irdi* || 50 *erdi*] C9 *irdi* | *erdi* ... *iki*] A3 [illegible] *ǫ. b. yegi* ... B9 ... *iki* ((sahife kenarında *aşil*) C9 *irdi* ... *yịgi* || 51 *erdi* [illegible] *ęrti a. ḳ. öz-e* C10 *irdi aşnu' ḳamuġ-dan o.* | *bütügli*] A4 *tenüg-li* || 52 *malı* [illegible] A5 *mulu tenü c.* C11 *m. tęni hęm canı* | *sev̇inçi*] A5 *sev̇inçi* (sonradan tashih [illegible] B11 *sęv̇ünçi* || 53 *erdi*] C12 *irdi* || 54 *bu ... kök*] A7 *buu ęrti boo-sudçı k. tin-ka kǫrk* [illegible] B13 *bu e. bạsutçı hụ̈da d. körk* C13 *bu irdi bạsutçı hụ̈da d. k.* | *yüzindin* [illegible] *tın-ı-tın kǫdür-ti e.* C13 *y. kötürdi e.* || 55 *'ụsman erdi*] B14 *erdi 'ụsman* C14 [illegible] *kiṅg*] A8 *keng*

B 17 56 fịda ḳıldı barın neṅgin hęm özin
yalav̇aç aṅgar birdi iki ḳızın

57 ʿạli erdi munda basaḳı talu
kür ersig yüreklig meṅgesi tolu

C 16 58 aḳı erdi elgi yüreki teḍük
biliglig saḳınuḳ kör atı beḍük

59 bular erdi din hęm şęriʿạt köki
bular yüḍti kafịr mụ̈nafịḳ yüki

60 bu tört iş maṅga tört tadu teg turur
tüzülse tadu çın tiriglik bolur

61 meniṅgdin bularḳa öküş miṅg sęlam
tegürgil iḍim sen kesüksüz ulam

62 olarnı meniṅgdin sev̇indür tuçı
uluġ künde ḳılġıl elig tuttaçı

IV.

YARUḲ YAZ FẠŞLIN ULUĠ BUĠRA ḤAN ÖGDİSİN AYUR

63 toġardın ese keldi öṅgdün yili
ajun itgüke açtı uştmaḫ yolı

56 *barın ... özin*] A9 *b. anga hem ǫsin* B1 *b. nęngi h. ö.* C15 *barı nęngin h. ö.* [illegible] *angar birdi*] A9 *anga berti* || 57 *erdi munda*] C16 *irdi mundan* | *kür ... meṅgesi*] A1 [illegible] *kǫrer-sig* (?) *y. mengsi* B2 ... *męngesi* C16 ... *męngisi* || 58 *erde ... teḍük*] A11 *ęrt* [illegible] *ilgi y. tesük* B3 ... *bęḍük* C1 *irdi ... tödük* | *biliglig ... beḍük*] A11 *bilig-ligi saḳ yo*[illegible] *k. ęrür bisük* B3 *b. sạḳınuḳ k. a. bęḍük* C1 *bịliglig sạḳı-nuḳ k. a. bęḍük* || 59 *erdi*] C [illegible] *irdi* *bular yüḍti*] A12 *alar yụt-ti* B4 *b. yüḍti* (satır altında *kötürdi*) || 60 *iş ... tadu* [illegible] A13 *ęş m. tǫrt tesük* B5 ... *tęḍük* (satır altında *'ạnaşır*) | *tüzülse ... çın*] A13 *tụsülz-*[illegible] *tatu can* B5 *tüzülse* (*-z-* noktasız) *tạdu* (satır oltında *'ạnaşır*) *ç.* C3 *t. tạdu ç.* || 61 [illegible] *bularḳa öküş*] A14 *olar-ġa tụmen* | *tegürgil*] A14 ve C4 *tegür ay* || 62 *sev̇indür tuçı* [illegible] A15 *sev̇ün-tür t.* B7 *sęv̇ündür tuçı* (satır altında *dayịm*) C5 *sęv̇ündür t.* | *tuttaçı*] B1[illegible] ve C5 *tut(t)açı*

yaruḳ ... ayur] A16 ... *ǫgdüz-in* ... B8–9 *lị-ḫaḳanị 'l-ęcęllị 'l-mụẓạffęrị 'l-mụ̈'ęy-yędị naşịrị 'l-ḥạḳḳị vę 'd-din ṭạv̇ġaç uluġ buġra ḫan ęba 'ạli ḥạsạn bịn arslan ḫan rạḥmętụ 'llahị 'ạlęyhị* C6 *bab ṭạv̇ġaç uluġ buġra ḫan tęngri 'ạzzę vę cęllę yạrlịḳasun*

63 *öṅgdün yili*] A17 *ǫngdin yel-i* (satır altında ar. harfl *bạhar*) C7 *ö. yịli* | *ajun* [illegible] *uştmaḫ* A17 *acun ędgü-ke a. uçmaḳ* C7 ... *ụştmaḳ*

64 yağız yir yıpar toldı kafur kitip
bezenmek tiler dünya körkin itip

65 irinçig kışığ sürdi yazkı esin
yaruk yaz yana kurdı devlet yasın

66 yaşık yandı bolğay yana ornınga
balık kudrukındın kozı burnınga

A14
B18

67 kurımış yığaçlar tonandı yaşıl
bezendi yipün al sarığ kök kızıl

68 yağız yir yaşıl torku yüzke badı
hıtay arkışı yadtı tavğaç edi

69 yazı tağ kır oprı töşendi yadıp
itindi kolı kaşı kök al kedip

70 tümen tü çiçekler yazıldı küle
yıpar toldı kafur ajun yıd bile

71 şaba yili koptı karanfil yıdın
ajun barça bütrü yıpar burdı kin

72 kaz ördek kuğu kıl kalıkığ tudı
kakılayu kaynar yokaru kodı

C—

73 kayusı kopar kör kayusı konar
kayusı çapar kör kayu suv içer

74 kökiş turna kökte ünün yangkular
tizilmiş titir teg uçar yilkürer

64 *yir ... kitip*] A18 *yer ıpar t. k. kedip* B11 ve C8 *yir ...* | *dünya*] C8 *dunya* ‖ 65 *irinçig ... esin*] A19 *grin* (*-r-* ?) *-çig* (sonradan tashih edilmiş) *kaşığ surti yaz-ğı eşi* B12 *i.* (satır altında *renc*) ... ‖ **66** *yaşık ... ornınga*] A20 *yaşık* (satır altında ar. harfl. *aftab*) *tıntı bolğ(a)y y. orn-ı-ka* (?) B13 *yaşık* (satır altında *kün*) *yandı b. yana ornı(n)ga* | *kudrukındın ... burnınga*] A20 *kuyruk-ın-tın k. burun-ı-ka* (?) B13 ... *burnı(n)ga* ‖ 67 *kurımış ... tonandı*] A1 *kuvar-mış y. toğtı* C11 *kovurmış yığaç-lar t.* | *yipün*] A1 *bu* B1 *yipün* C11 *yibün* ‖ **68** *yir*] A2 *yer* B2 ve C12 *yir* | *arkışı ... edi*] A2 *a.* (satır altında ar. harfl. *karvan*) *y. tavğaç eti* B2 *a. yadtı tavğaç idi* C12 *a. yadtı tavğaç edi* ‖ 69 *oprı*] A3 *tarayr-ı* B3 *yir o.* | *itindi*] A3 *gdin-ti* ‖ **70** *tü çiçekler*] A4 *tu çeçek-ler* C9 *t. çiçek-ler* | *ajun yıd*] A4 *acun ıd* ‖ **71** *yili ... yıdın*] A5 *yel-i k. karam-ful y.* | *ajun ... kin*] A5 *acun b. budrü ...* C15 *a. b. b. ıpar burdı k.* ‖ **72** *kalıkığ*] A6 *kılı-kığ* C9 *kalıkığ* | *kakılayu kaynar*] A6 *kak-ı-layu kadnar* B6 *k. kaynar* C16 *kukılayu kaynar*

73 B 'de bu beyit yok; C 'de 73. — 454. beyitleri içine alan sahifeler eksiktir

74 *kökiş ... ünün*] A8 *kokiş ... unin* B7 *kökiş* (*-ş* noktasız) ... | *titir ... yilkürer* A8 *tedir ... yel-küler* B7 *titir ... yilkürer*

75 ular kuş ünin tüzdi ünder işin
silig kız okır teg köngül birmişin

76 ünin ötti keklik küler katğura
kızıl ağzı kan teg kaşı kap kara

77 kara çumğuk ötti sıta tümşukın
üni oğlağu kız üni teg yakın

78 çiçeklikte sandvaç öter ming ünün
okır şuri 'ibri tünün hem künün

79 elik külmiz oynar çiçekler öze
sığun muyğak ağnar yorır tip keze

80 kalık kaşı tügdi közi yaş saçar
çiçek yazdı yüz kör küler katğurar

81 bu öğte ajun öz özinge bakıp
küvenip sevinip edinge bakıp

82 iletü manga açtı dünya sözin
ayur körmedingmü bu hakan yüzin

83 udır erding erse tur aç emdi köz
eşitmeding erse eşit minde söz

B19

84 tümen yılda berü tul erdim tulas
bu tul tonı suçlup örüng kedtim as

85 bezendim begim boldı hakan ulug
ötündüm munu kolsa canım yulug

86 bulıt kökredi urdı nevbet tuğı
yaşın yaşnadı tarttı hakan tuğı

75 *tüzdi ... işin*] A9 *tardtı u. şin* | *silig ... birmişin*] A9 *sılığ ... bermişin* ‖ **76** *ünin ... küler*] A10 *unun adtı ... kul-e* B9 *ü. ötti ...* ‖ **77** *çumğuk ... tumşukın*] A11 *ç. adtı sıda t.* B10 *çumğuk öt(t)i sıta* (*-t-* noktasız) *tumşukı* | *kız ... yakın*] A11 *kaz ü. t. u.* B10 *... takı* ‖ **78** *sandvaç öter*] A12 *sınvaç adar* B11 *sanvaç öter* | *şuri ... künün*] A12 *s. 'iberi kunün hem tunün* ‖ **79** *elik ... çiçekler*] A13 *ilik kül-müz o. çeçek-ler* | *muyğak*] A13 *munğak* B12 *muyğak* ‖ **80** *kalık*] A14 *halk* | *çiçek ... küler*] A14 *çeçek y. yuz kor* (*-z* ?) *kul-e*

81 B 'de bu beyit yok | *bu ... özinge*] A15 *buu o. acun öz oz-i-ge* | *küvenip sevinip*] A15 *kevenip sevünüp* ‖ **82** *açtı dünya*] A16 *tuny-a astı* | *körmedingmü*] A16 *kormeding* ‖ 83 *tur ... köz*] A17 *turaç ming koz* | *minde*] A17 *mende* ‖ **85** *bezendim*] A19 *besin-tim* B2 *yarandım* ‖ **86** *bulıt*] A20 *bulut* | *tarttı ... tuğı*] B3 *tart(t)ı h. tığı* (*tı-* noktasız)

87 biri kında çıktı sunup il tutar
biri küsi çavı ajunka yeter

88 ajun tuttı tavġaç uluġ buġra han
kutadsu atı birsü iki cihan

89 ay din ʿizzi devletka nasir muʿin
ay millетka tac ay şeriʿatka din

90 bayat birdi barça tilemiş tilek
bayat ok bolu birsü arka yülek

91 ay dünya çemali uluġlukka körk
ay mülketka nur ay yayıġ kutka örk

92 bolu birdi evren ilig birdi taht
tuta birsü tengri bu taht birle baht

93 ajun tındı ornap bu hakan öze
anın ıdtı dünya tanguklar tüze

94 esirdin keligli kalık kuşları
kayu ray-i hindi kayu kayşarı

95 öger atın ündep ünin türtüşüp
küvenç birle avnur sevinçke tuşup

96 bu türlüg çiçek yirde munça bediz
yazı taġ kır oprı yaşıl kök mengiz

97 kayusı yıdı birle tapnur tapuġ
kayu körk mengiz birle açtı kapuġ

98 kayusı elig sundı tütsüg tutar
kayu büvkirer kin ajun yıd kopar

87 *sunup ... tutar*] A21 *sunup til tuser* | *ajunka*] A21 *acun-ga* || **88** *ajun* A22 *acun tudtı* B5 *a. tut(t)ı* | *kutadsu ... iki*] A22 *kudadsu* (önce *kudadu* yazılmış, sonra tashih edilmiş ; satır altında ar. harfl. *cur'a*. ?) *bu erti yarut-suu* || **89** *ay ... ʿizzi*] A23 *adın ʿiz-i* | *tac ay*] A23 *tacı* || **90** *birdi*] A24 *berti* | *birsü*] A24 *bersü* || **91** *nur ... örk*] A25 *nur-ı tapıġ kurdk-a ork* B8 *n. a. bayıġ kut-ka ö.* || **92** *birdi* birdi] A26 *berti evren i. berti* B9 *... elig ...* | *birsü*] A26 *bersü* || **93** *ajun*] A27 *acun* ıdtı] A27 *adtı t. anguġ-lar tuz-e* || **94** *esirdin*] A28 *eser-tin* | *hindi*] A28 *hinti* (altında ar. harfl. *hind*) || **95** *türtüşüp*] A29 *turġusup* B12 *türtüşüp* (*t-* ve *-ş-* noktası | *küvenç ... tuşup*] A29 *kevenç b. evnur sevünç-ke* (önce *-ka* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *tusup* B12 *... sevünç-ke tüşüp* (*-ş-* noktasız) || **96** *çiçek yirde*] A30 çeçek yer B13 *ç. yirde* | *kır oprı*] A30 *tarayr-ı* (*taryar-ı* ?) B13 *tir* (*-i-* noktasız) *oprı* (satır altında *çukur*) || **97** *yıdı ... tapnur*] A31 *ıtı b. t.* B14 *... yınur* | *açtı*] A31 *aşdı* || **98** *elig ... tütsüg*] A32 *ilig tudşüg* B15 *... tütşüg* | *büvkirer ... ajun*] A32 *buu kor erkin* cun B *büfkirer ...*

B 20 99 kayusı togardın tutar ming tanguk
kayusı batardın tapuġçı anuk

A 15 100 tapuġka kelip kut kapuġda turur
kapuġda turuġlı tapuġda turur

101 bu yanglıġ topuġka itindi ajun
yağı boynı egdi kötürdi özün

102 ajunda çavı bardı hakan küsi
körümegli közlerde kitti usı

103 ajun inçke tegdi tüzüldi törü
törü birle atın kopurdı örü

104 akı şuretin kim köreyin tise
kelip körsü hakan yüzini usa

105 cefasız vefalıġ tilese kutun
yüzi kör kılıncı vefa ol bütün

106 asıġ kolsa barça özüng yassızın
berü kel tapuġ kıl köngül bir ısın

107 tüzün kılkı alçak bağırsak köngül
köreyin tise kel munı kör amul

108 ay edgü kılınç aşlı edgü uruġ
ajun kalmasunı sizingsiz kuruġ

109 bayat birdi devlet ay terken kutı
anıng şükri kılġu okıp ming atı

110 idi kiçki söz ol meşelde kelir
ata ornı atı oġulka kalır

99 *tanguk*] A33 *ganguk* (*nanguk* ?) || **100** *kut kapuġda*] A1 *kut* (satır altında ar. harfl. *devlet*) *kapuġ-ta* (satır altında ar. harfl. *der*) || **101** *itindi ajun*] A2 *yilinti acun* B3 *itindi* (*-t-* noktasız) *a.* | *egdi ... özün*] A2 *igdi* (*ingdi* ?) *kader-ti esün* || **102** *körümegli ... usı*] A3 *kerü mung-lı köz-ler-te kini öz-i* B4 *... kit(t)i u.* || **103** *ajun inçke*] A4 *acun ençke* | *kopurdı*] A4 *kopar-tı* || **104** *akı*] A5 *ah-ı* || **105** *kutun*] A6 *kudun* (satır altında ar. harfl. *devlet*) | *bütün*] A6 *budün* B7 *kutun*

106 A8 'de bu beyit **107** 'den sonra geliyor | *yassızın*] A8 *yaz sırın* B8 *yas-sızın* (*ç-* noktasız) | *bir ısın*] A8 *ber eşin* B8 *b. ısın*

107 A7 'de bu beyit 106 'dan önce geliyor | *munı*] A7 *munu* || **108** *aşlı*] A9 *asıl-ı* | *ajun ... sizingsiz*] A9 *acun tapl-a-sun-i sisik-siz* || **109** *birdi ... kutı*] A10 *berti arsu keng kudı* B11 *... terken kutı* | *anıng ... atı*] A10 *munung ş. k. okup m. ati* || **110** *idi ... kelir*] A11 *e-ti* (*e-* dikkat) *keçgü s. bu m. kilir* | *ornı ... kalır*] A11 *at-ı orn-ı o. kalur*

111 ata ornı ḳaldı atı ma bile
aḍın ma taḳı bolsu miṅg miṅg ula

112 talu neṅg taṅguḳ tuttı miṅg miṅg elig
munu ḳıl taṅguḳı ḳutaḍġu bilig

113 olarnıṅg taṅguḳı kelir hem barır
meniṅg bu taṅguḳ boldı meṅgü ḳalır

114 neçe tirse dünya tüker alḳınur
bitise ḳalır söz ajun tezginür

B 21 115 ḳitabḳa bitindi bu ḫaḳan atı
bu at meṅgü ḳaldı ay terken ḳutı

116 ya rạb üste devlẹt tükel ḳıl tilek
ḳamuġ işte bolġıl sen arḳa yülek

117 sevẹrin esen tut yaġısın kötür
sevinçin tolu tut saḳınçın ḳotur

118 yaġa tursu yaġmur yazılsu çiçek
ḳurımuş yıġaçtın salınsu küjek

119 bolu birsü evren tuçı evrilü
ḳoḍı bolsu düşmạn başı ḳavrılu

120 yaġız yir baḳır bolmaġınça ḳızıl
ya otta çiçek önmeginçe yaşıl

121 tirilsüni terken ḳutı miṅg ḳutun
yalınsunı körmez ḳaraḳı otun

122 taḳı ma negü erse arzu tilek
bayat oḳ bolu birsü arḳa yülek

123 sevinçin avınçın küvençin ili
aşasu yaşasunı luḳman yılı

V.

YİTİ YULDUZ ON İKİ ÜKEKNİ AYUR

124 bayat atı birle sözüg başladım
törütgen igiḍgen keçürgen iḍim

125 törütti tilek teg tözü ʿalẹmıġ
yaruttı ajunḳa künüg hem ayıġ

126 yarattı kör evren tuçı evrilür
anıṅg birle tezginç yime tezginür

127 yaşıl kök yarattı öze yulduzı
ḳara tün törütti yaruḳ kündüzi

B 22 128 bu kökteki yulduz bir ança bezek
bir ança ḳulavuz bir ança yezek

129 bir ança yarutmış ḫalayıḳḳa ol
bir ança ḳulavuz bulur yitse yol

111 B 'de bu beyit yok || 112 *talu ... elig*] A13 *tegü n. nanguḳ tardtı yuz m.* B13 *talu neng tanguḳ tut(t)ı ...* | *ḳıl tanguḳı*] A13 *ḳol nanguḳ-ı* || 113 *olarnıṅg ...* A14 *o. nanguḳ-ı ...* B14 *olarnıng tanguḳı ... barır* | *meniṅg ... ḳalır*] A14 *m. b. b. mingü ḳalıur* B14 *meni(n)g* (*ming* şeklinde yazılmış) *b. tanguḳ b. mengü ḳ.* || 114 *... alḳınur*] A15 *berz-e ... a.* (satır altında ar. harfl. *ḳem* ?) | *ajun tezginür*] A15 *tiz-ginür* || 115 *ḳitabḳa bitindi*] A16 *kitab-ta bidilti* | *meṅgü ... ḳutı*] A15 *mingü ... şder keng ḳudı* B1 *mengä ... terken ḳutı* || 116 *ya ... üste*] A17 *yarab iş-te* (önce veya *uş-te* yazılmış, sonra tashih edilmiş) || 117 *sevẹrin ... kötür*] A18 *sivẹrin* (atlında ar. harfl. *dost*) *ş. tud y. kedür* | *sevinçin ... ḳotur*] A18 *sevinçin t. tud ḳ.* B3 *seẏünçin ... ḳ.* (*-t-* noktasız) || 118 *yaġmur ... çiçek*] A19 *yamġur yaşıl su* | *ḳurımış ... küjek*] A19 *ḳovur-mış* (satır altında ar. harfl. *ḳovurmış*) *yıġaç-ta s.* B4 *ḳurumış y. s. küjek* (*-j-* noktasız ; satır altında *yaprak*) || 119 *bolu ... evrilü*] A *bolur bolz-a ẹvren* (satır altında ar. harfl. *fẹlẹk*) *t. ev bilür* (satır altında uyg. *evrilür*) B5 *... evren* (satır altında *dẹvlẹt*) *t.* (satır altında *dayim*) *evrülü* , *ḳavrılu*] A20 *ḳovı ... ḳav* (?) *yulur* (satır altında uyg. harfl. *tesginür*) B5 *ḳutı ḳavrulu* || 120 *yir*] A21 *yer* | *çiçek*] A21 *çeçek*

121 *terken ... ḳutun*] A22 *tụke ẹz-i m. ḳudun* (satır altında ar. harfl. *dẹvlẹt*) | *yalınsunı ... otun*] A22 *tọkül-süü ḳaraḳ-ı kọrü* (önce *kọrün* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *-mez orun* B7 *tẹlinsüni ...* || 122 *negü*] B8 *niġü* | *bayat ... yülek*] A23 *bayad-tın ḳedil-sü angga ḳut yụlek* (satır altında ar. harfl. *mẹdẹd*) || 123 *sevinçin ... ili*] A24 *sevinçin a. kevinçin ş-li* (satır altında uyg. harfl. *ẹl-i* ; eğer altındaki harf *h* ise, *ahal-i* ?) *yiti ... ayur*] A25 *yeti ... ụkek buruc a.* B10 *y. kẹvakịb o. i. bụruc*

124 *törütgen*] A26 *tọredgen* || 125 *törütti*] A27 *tọred-ti* B12 *tọrüt(t)i* | *yaruttı ... ayıġ*] A27 *y. acun-ta ... ayıġ* (satır altında uyg. harfl. *ay*) B12 *yarut(t)ı* (*y-* noktasız) || 126 *yarıtı ... evrilür*] A28 *y. k. ẹvren* (satır altında ar. harfl. *çarḫ-ı fẹlẹk*) *t. ẹ.* B13 *yarat(t)ı evrülür* | *tezginür*] A28 *tiz-ginür* || 127 *yarattı öze*] A29 *yarạdtı yem-e* B14 *yarat(t)ı ö.* | *törütti*] A29 *yarudtı* B14 *tọrüt(t)i* (*t-* noktasız) || 128 *kökteki*] B1 *kökdeki ḳulavuz ... yezek*] A30 *ḳudez-çi* (satır altında ar. harfl. *nigẹh-ban*) *bu yek-ke yẹsek* B1 *... yẹzek* (satır altında *miḫ* ?)

129 A31 'de mısrâların yeri değiştirilmiş | *yarutmış ḫalayıḳḳa*] A31 *yarudmış ḫalıḳ-ka* B2 *törimiş* (*-i-* noktasız) *ḫ.* | *ḳulavuz ... yitse*] A31 *ḳul-a-ġuz* (satır altında ar. harfl. *-vuz*) *b. yidz-e* B2 *ḳ. bolur tạpsa*

130 ḳayusı örürek ḳayusı ḳoḍı
ḳayusı yaruḳraḳ ḳayu eksüdi

A 16 131 bularda eṅg üstün sekentir yorır
iki yıl sekiz ay bir evde ḳalır

132 anıṅgda basa boldı ikinç oṅgay
bir evde ḳalır on aḍın iki ay

133 üçünçi kürüd keldi köksün yorır
ḳayuḳa bu baḳsa yaşarmış ḳurır

134 yaşıḳ boldı törtinç yaruttı ajun
yaḳışsa yarutur baḳışsa özün

135 sevüg yüz urundı bişinçi sevit
seve baḳtı erse sen özni avıt

136 basa keldi arzu tilek arzular
ḳayuḳa yaġuşsa aṅgar öz ular

137 bularda eṅg altın bu yalçıḳ yorır
yaşıḳ birle utru baḳışsa tolır

138 on iki ükek ol bularda aḍın
ḳayu iki evlig ḳayu birke in

139 ḳozı yazḳı yulduz basa uḍ ḳelir
erentir ḳuçıḳ birle sançu yorır

140 kör arslan bile ḳoşnı buġday başı
basa ülgü boldı çaḍan ya işi

130 *eksüdi*] A_{32} *ɇksüdi* (satır altında ar. harfl. *tire*) || 131 *bularda* .. *yorır*] *bular-tın ing uzdün sekendiz* (satır altında ar. harfl. *züḥal*) *y.* B_4 *seken tir y.* || 132 *boldı* ... *oṅgay*] A_2 *kelti iklinç ongġay* (satır altında ar. harfl. *müşteri*) || 133 ... *köksün*] A_3 *kurüd* (satır altında ar. harfl. *merriḥ*) *kök-sin* B_6 *kürüd* ... || *yaşıḳ* ... *ajun*] A_4 *y.* (satır altında ar. harfl. *aftab*) *toltı t. yaru-tı acun* B_7 *b. t. yarut(t)ı a.* | *yaḳışsa* ... *baḳışsa*] A_4 *baḳışz-a y. yaḳışz-a* B_7 *yaḳışsa* (*y-* ve noktasız) *yarutur baḳışsa* (*b-* ve *-ş-* noktasız) || 135 *bişinçi sevit*] A_5 *beşinçi* (satır altında ar. harfl. *züḥre*) || 136 *tilek*] A_6 *t.* (satır altında ar. harfl. *ʿuṭarid*) *yaġuşsa*] A_6 *yavuz-a* || 137 *eṅg* ... *yorır*] A_7 *ing* ... *yalçıḳ* (satır altında ar. *mah*) *yarur* | *baḳışsa*] A_7 *yaḳışz-a* B_{10} *baḳışsa* (*b-* ve *-ş-* noktasız) || 138 *iki* ... A_8 *ikki* (*idki* ?) *u.* (satır altında ar. harfl. *burc*) *ɇv bular ming adın* | *evlig*] *evlüg* || 139 *ḳozı* ... *uḍ*] A_9 *ḳ.* (satır altında ar. harfl. *ḥamel*) ... *ud* (satır altında harfl. *şevr*) | *erentir* ... *yorır*] A_9 *ɇren-tez* (satır altında ar. harfl. *cevza*) *sab-çu y.* B_{12} *iren-din ḳuçıḳ* (*ḳ-* noktasız, *ḳu-* sonradan ilâve edilmiş ?) *sançu* (noktasız) *yo*(*rır*; yer açık bırakılmış) || 140 *bile* ... *buġday*] A_{10} *birl-e ḳoos-tı* | *ülgü* ... *çaḍan*] A_{10} *u.* (satır altında ar. harfl. *mizan*) *b. çıdan*

141 basa keldi oġlaḳ könek hem balıḳ
bular toġdı erse yarudı ḳalıḳ

142 üçi yazḳı yulduz üçi yayḳı bil
üçi küzki yulduz üçi ḳışḳı bil

B 23 143 üçi ot üçi suv üçi boldı yil
üçi boldı toprak ajun boldı il

144 bularda birisi biriṅge yaġı
yaġıḳa yaġı ıḍtı kesti çoġı

145 ḳarışmaz yaġılar yaraştı için
körüşmez yaġılar kötürdi öçin

146 itigli bayatım ite birdi öz
ite birdi tüzdi yaraşturdı tüz

147 basa aydım emdi munu yalṅguḳuġ
– aġırlıḳı boldı bilig öġ uḳuġ

VI.

YALṄGUḲ OĞLANI AĞIRLIḲI BİLİG UḲUŞ BİRLE ERDÜKİN AYUR

148 törütti öḍürdi seçü yalṅguḳuġ
aṅgar birdi erdem bilig öġ uḳuġ

149 köṅgül birdi hem me yorıttı tilig
uvut birdi ḳılḳ hem ḳılınçı silig

150 bilig birdi yalṅguḳ beḍüdi bu kün
uḳuş birdi ötrü yazıldı tügün

141 *basa* ... *balıḳ*] A_{11} *baz-a k. o.* (satır altında ar. harfl. *cediy*) *ḳonek* (satır altında ar. harfl. *delu*) *h. b.* (satır altında ar, harfl. *ḥut*) B_{14} *yana* ... || 142 *küzki*] A_{12} *kuskū* || 143 *suv*] A_{13} *su* B_1 *sụv* | *boldı*... *ajun*] A_{13} *kelti*... *acun* || 145 *yaġılar*] A_{15} *yaġ-ı* | *kötürdi*] A_{15} *ḳoder-ti* || 146 *itigli* ... *öz*] A_{16} *ɇdig-li b. ɇdti ɇ.* | *ite birdi*] A_{16} *ɇde berti*

147 A'da bu bu beyit yok
yalṅguḳ ... *ayur*] A_{17} *yalıṅġuḳ oġlan-ı ʿaziz-lıḳ-ı bilig* ... B_6 *yangluḳ aġırlıḳın sözleyür bilig birle*

148 *törütti* ... *yalṅguḳuġ*] A_{18} *tȯredti adırtı* (satır altında ar. harfl. *ayırdı*) *saçu gel obu* (*-b-* açık yazılmamış) *ḥoḳ* (satır altında ar. harfl. sırası ile *ateş* (?), *bad* ve *ḫak*) | *aṅgar birdi*] A_{18} *anggar berti* || 149 *birdi* ... *yorıttı*] A_{19} *berti sȯz hem yürüdti* B_8 ... *yorıt(t)ı* | *uvut* ... *ḳılḳ*] A_{19} *u. berti ḳalḳ* B_8 *u.* (satır altında *ögüt*) ... || 150 *birdi* .. *beḍüdi*] A_{20} *berti yangluḳ* ... B_9 *b. yạngluḳ* (satır altında *ʿaḳıl-lıḳ*) *b.* (satır altında *büzürg*) | *birdi*] A_{20} *berti*

151 bayat kimke birse uḳuş ög bilig
öküş eḍgülükke uzattı elig

152 biligni beḍük bil uḳuşnı uluġ
bu iki beḍütür öḍürmiş ḳuluġ

153 bu sözke tanuḳı munu keldi söz
bu sözni eşitgil sözüng munda üz

154 uḳuş ḳayda bolsa uluġluḳ bulur
bilig kimde bolsa beḍüklük alur

155 uḳuşluġ uḳar ol biliglig bilir
biligli uḳuġlı tilekke tegir

B 24 156 bilig maʿnisi bil negü tir bilig
bilig bilse ötrü yırar erde ig

157 biligsiz kişi barça iglig bolur
igig emlemese kişi terk ölür

158 yorı ay biligsiz igingni ota
biligsiz otın sen ay bilge ḳuta

159 uḳuş ol burunduḳ anı yetse er
tilekke tegir ol tümen arzu yir

160 uḳuş bolsa erke kör asġı öküş
bilig bilse ötrü bolur er küsüş

A 17 161 uḳuş birle işle ḳamuġ iş küḍüg
bilig birle bekle bu bulmış öḍüg

151 *birse ... ög*] A21 *berz-e u. ǫg* (satır altında ar. harfl. *ʿaḳıl*) B10 ... *ög* (satır altında *fehm*) | *uzattı elig*] A21 *usadı ilig* B10 *uzat(t)ı e.* || 152 *beḍük ... uḳuşnı* A22 *b.* (satır altında ar. harfl. *büleṇdi*) *b. uḳuş-şuġ* B11 *beḍük* (satır altında *büzürg* ... | *iki ... öḍürmiş*] A22 *ikin* (satır altında ar. harfl. *du*) *b. ǫdürmiş* B11 ... (satır altında *ozdurmış*) || 153 *munu*] A23 *mesel* | *bu ... munda*] A23 *buu söz iş tudġıl sǫsüng m.* B12 ... *minde*

154 A 'da bu beyit 155 'ten sonra geliyor | *uluġluḳ*] A25 *uḳuġ-luġ* | *kimde ... alur*] A25 *ḳayda bidig-lig ulur* B13 ... *beḍüklük* (satır altında *uluġ-luḳ*) *a.*

155 A 'da bu beyit 154 'ten önce geliyor | *bilir*] A24 *bilür* | *uḳuġlı*] A24 *uḳuġ* || 156 *negü tir*] A26 *negü ol* B1 *negü t.* | *yırar ... ig*] A26 *arır ǫ. i.* B1 *y. ǫ. i.* (satır altında *yaḫşı*) || 157 *igig*] B2 *i.* (satır altında *bilgüçi*) || 158 *otın ... ḳuta*] B3 (satır altında *özüngni*) ... *ḳuta* || 159 *burunduḳ ... ir*] A29 *b. a. tudz-a i.* B4 (satır altında *nişane*) *a. yetse* (satır altında *bilse*) *er* | *yir*] A29 *yer* || 160 *küsüş*] A *küşüş* (satır altında ar. harfl. *payende*) B5 *küşüş* (kenarda *yaḫşı ʿaziz*) || 161 *işler ... küḍüg*] A1 *işl-e ḳ. i. kedüg* B6 ... *küḍüg* (satır altında *bilip*) | *bekler ... bekl-e b. bilmiş ǫ.* B6 *beḳler b. bulmış ö.* (satır atlında *özini*)

asıġın ... ayur] A2 *asġ-ı ...* B7 *asıġın münlerin sözleyür*

VII.

TİL ERDEMİN MÜNİN ASIĠIN YASIN AYUR

162 uḳuşḳa biligke bu tılmaçı til
yaruttaçı erni yorıḳ tilni bil

163 kişig til aġırlar bulur ḳut kişi
kişig til uçuzlar barır er başı

164 til arslan turur kör işikte yatur
aya evlig er saḳ başıngnı yiyür

165 tilin emgemiş er negü tir eşit
bu söz işke tutġıl özüngge iş it

166 mini emgetür til iḍi ök telim
başım kesmesüni keseyin tilim

167 sözüngni küḍezgil başıng barmasun
tiling̃ni küḍezgil tişing̃ sınmasun

B 25 168 biliglig bilig birdi tilke bışıġ
aya til iḍisi küḍezgil başıġ

169 esenlik tilese sening̃ bu özüng̃
tiling̃de çıḳarma yaraġsız sözüng̃

162 *tılmaçı til*] A3 *tıl-maçıdil* (satır altında ar. harfl. *ḳele◦çi*) | *yaruttaçı ... yorıḳ*] A3 *yaru-taçı yer-ni yaruḳ* B8 *yarut(t)açı ... yorıḳ* (satır altında *ḳızıl*) || 163 *kişig ... ḳut*] A4 *k. bil* ... B9 *kişig* (satır altında *kişi*) *t. a.* (satır altında *saḳlar*) *b. ḳut* | *kişig başı*] A4 ... *öz b.* B9 *kişig* (satır altında *kişi*) *t. u.* (satır altında *yęngil-ler*) *barır* (*b-* yerine *y-* ile) *e. başı* || 164 *işikte yatur*] A5 *i. yadur* B10 *işikde yatur* | *evlig ... yiyür*] A5 *ę. arsaḳ b. yidür* B10 *evlüg er sıḳ başı(n)gnı yigür* || 165 *emgemiş ... bir*] A8 *ę.* (satır altında ar. harfl. *muḳle◦ ġamz ?*) *ę. n. ter* B11 *e. ęr ... nigü t.* | *özüngge ... it*] A6 *kęngül-ni lesid* || 166 *mini ... telim*] A7 *men-i imgedür b. ęti ǫk tilim* B12 *... teḫlim* || 167 *küḍezgil*] A8 *kusedgil* | *küḍezgil*] A8 *kusedgin*

B14 'de, 167 'den sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 194):

buḍun tili yaḫlaḳ sini sözlegey
kişi kılkı kirtüç eting-ni yigey

168 *birdi ... bışıġ*] A9 *berti t. başıġ* B1 *b. tıl-ḳa bışıġ* | *iḍisi*] A9 *evnde* (?)

169 A17 'de bu beyit 176 'dan sonra geliyor | *tiling̃de*] A17 *tiling-tin*

170 bilip sözlese söz biligke sanur
biligsiz sözi öz başını yiyür

171 öküş sözde artuḳ asıġ körmedim
yana sözlemişte asıġ tulmadım

172 öküş sözleme söz birer sözle az
tümen söz tügünin bu bir sözde yaz

173 kişi söz bile ḳoptı boldı meḷik
öküş söz başıġ yirke ḳıldı kölik

174 öküş sözlese yaŋşadı tir bilig
yana sözlemese aġın tir tilig

175 ḳalı mundaġ erse yorıḳ utru ur
yorıḳ utru ursa kişig yoḳlatur

176 tilig keḍ küḍezgil küḍezildi baş
sözüŋni ḳısurġıl uzatıldı yaş

177 til asġı telim bar yası ma öküş
ara ögdilür til ara miŋ söküş

178 ḳalı mundaġ erse bilip sözle söz
sözüŋ bolsu közsüz ḳaraġuḳa köz

179 biligsiz ḳaraġu turur belgülüg
yorı ay biligsiz bilig al ülüg

180 toġuġlı ölür kör ḳalır belgü söz
sözüŋ eḍgü sözle özüŋ ölgüsüz

170 *bilip ... sanur*] A10 *b. sösl-e söz-ni bilig kisenür* | *sözi ... yiyür*] A10 *[illegible] ọz b. yeyür* || 171 *sözlemişte ... tulmadım*] A11 *s. tadıġ kọrmedim* B4 *sözlemişde a. tulmadım* (*t-* noktasız) || 173 *bile ... meḷik*] A13 *birl-e ḳopdı bultı mạlük* | *başıġ ... kölik*] A13 *baş-ı ḳıltı yerke kọlük* || 174 *yaŋşadı tir*] A14 *ikşit-i ter* | *aġın tir*] A *aġın* (satır altında ar. harfl. *ṣụmm*) *ter* || 176 *tilig ... küḍezildi*] A16 *tiling-ni kụsed-[illegible] kụsedil-ti* B9 *tılıġ keḍ* ...

A17 'de, 176 'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 169):

ṣsen-lik tilez-e sening bu ọsüng
tiling-tin çıḳarm-a yaraġ-sız sọsüng

177 *telim ... ma*] A18 *tilim b. yaz-ı m-a* B10 *tẹlim b. yasınma* (oku *yası* ... || 178 *ḳalı*] A19 *ḫal-ı* B11 *neçe* | *közsüz*] B11 *körsü* || 179 *ḳaraġu*] A20 *ḳarġu* | *ülüg* A20 *ụlüg* (satır altında ar. harfl. *ülüş*) || 180 *ölür ... ḳalır*] A21 *ọler kör bolır ölgüsüz*] A21 *ọlgü söz*

181 iki neŋ bile er ḳarımaz özi
bir eḍgü ḳılınçı bir eḍgü sözi

182 kişi toġdı öldi sözi ḳaldı kör
özi bardı yalŋuḳ atı ḳaldı kör

B 26 183 tiriglik tilese özüŋ ölmegü
ḳılınçıŋ sözüŋ eḍgü tut ay bügü

184 tilig ögdüm ança ara söktüküm
tilekim söz erdi saŋa yördüküm

185 ḳamuġ sözni yıġsa uḳuş taplamaz
kerek sözni sözler kişi kizlemez

186 sözüm oġluma sözledim men toŋa
oġul minde altın maŋa ne teŋe

187 saŋa sözledim men sözüm ay oġul
saŋa birdi bu pẹnd özüm ay oġul

188 kümüş ḳalsa altun meniŋdin saŋa
anı tutmaġıl sen bu sözke teŋe

A 18 189 kümüş işke tutsa tüker alḳınur
sözüm işke tutsa kümüş ḳazġanur

190 kişidin kişike ḳumaru söz ol
ḳumaru sözüg tutsa asġı yüz ol

191 bu kün tügme ḳaşıŋ ay bilge bügü
özüm ʿụẓrin aysa yime eymenü

181 *er*] A22 *ẹr* B14 *ẹr* || 182 *kör*] A23 *kọr* B15 *köz* | *özi ... atı*] A23 *söz-i birl-e [illegible] ọl eḍgü ḳılınçı sọsüng ḫut* (?, satır altında ar. harfl. *rẹha kụn*) *bụgü* B1 ... *bügü* || 184 *tilig söktüküm*] A25 *tılıġ ọgdüküm hem a. yesdüküm* B2 *tılıġ ...* | *saŋa*] A25 *saŋga* || 185 *yıġsa*] A26 *yaġz-a* B3 *yıġsa* | *sözler*] A26 *sọz-le* || 186 *toŋa*] A27 *saŋa* B4 *t.* (satır altında *toġa*) | *minde ... teŋe*] A27 *men-tin al-ın manganı tengge* B4 *m. altın mạnga ni tẹnge* || 187 *birdi*] A28 *berti* || 188 *meniŋdin*] B6 *mẹni(n)gdin* | *tutmaġıl tụkel* | *tutsa*] A1 *tudġıl* (önce *-l* yerine *-n* yazılmış, sonra tashih edilmiş)

190 A 'da bu beyit yok | *ḳumaru*] B8 *ḳụmaru* (satır altında *pẹnd*) | *sözüg*] B8 *sözi*

191 A 'da bu beyit yok *tügme bügü*] B9 *tügme* (satır altında *çıtma*) *bügü* | *aysa*] B9 *aysam*

VIII.

KİTAB İDİSİ ÖZ ʿUZRİN AYUR

192 tilekim söz erdi ay bilge bügü
kiḍin keldeçike özüm sözlegü

193 uḳuş keldi utru ayur bütrü kör
sözüŋ bolsa yaŋguḳ saŋa bolġa ḳor

194 buḍun tili yavlaḳ sini sözlegey
kişi ḳılḳı kirtüç etiŋni yigey

195 baḳa kördüm erse yinik boldı yük
özüm aydı sözle sözüŋ barı tök

B 27 196 negülük tise sen ayayın saŋa
eşitgil sözümni ay ersig toŋa

A — 197 bu yalŋguḳ atı boldı yaŋguḳ üçün
bu yaŋguḳ uruldı bu yalŋguḳ üçün

198 yaŋgılmaz kişi kim ayu bir maŋa
yaŋgılmış tümen miŋ ayayın saŋa

199 biligliġ iḍi az biligsiz öküş
uḳuşsuz öküş bil uḳuşluġ küsüş

200 biligsiz biligligke boldı yaġı
biligsiz biligligke ḳıldı çoġı

201 kişide kişi aḍruḳı bar telim
bu aḍruḳ biligdin ayur bu tilim

kitab ... ayur] A2 *kidab idiz-i söz-lemiş-ke öz 'usrin kolur* B10 *k. i. özinge uzur*

192 *bilge bügü*] A3 *belge begü* B11 *bilge büġü* | *kiḍin keldeçike*] A3 *kedin kel çerke* || **193** *ayur ... kör*] A4 *yurü tərü kər* B12 *a. bütrü k.* | *sözüŋ ... bolġa*] *sösüm bolz-a y. sangga kılġ-a*

194 B 2414 'te beytin tekrarlanması için bk. beyit 167 not | *buḍun ... sini*] *... sen-i* B13 *b.* (satır altında *yaman*) | *kirtüç ... yigey*] A5 *kirdüç ḍing-ni yeger* B 13 *kirtü* (B 2414 *kirtüç*, -ç noktasız) ... || **195** *yinik*] A6 *yenik* B14 *yinik* || **196** *negülük tise*] A7 *n. tez-e* B1 *nigülük t.* | *eşitgil sözümni*] B1 *sözümni ayayın*

197 A 'da 197. — 228. beyitler yok; burada A nushasında sahife eksikliği mevcut olmadığına göre, bu kısım ya noksan bir nushadan istinsah edilmiş veya istinsah edilirken, sahifeler atlanılmış olmalıdır | *yalŋguḳ*] B2 *yangluḳ* | *yalŋguḳ*] B3 *yangluḳ* | **198** *küsüş*] B4 *küşüş* (sahife kenarında *yaḫşı 'aziz*) || **200** *çoġı*] B5 ç. (satır altında *çevab*) || **201** *tilim*] B6 *tilim*

202 biligligke sözledim uş bu sözüm
biligsiz tilini bilümez özüm

203 biligsiz bile hiç sözüm yoḳ meniŋ
ay bilge özüm uş tapuġçı seniŋ

204 sözüm sözlemişke saŋa eymenü
özüm ʿuzri ḳoldı saŋa uş munu

205 sözüg sözledeçi azar hem yazar
uḳuşluġ eşitse oŋarur tüzer

206 burunduḳluġ ol söz tive burnı teg
barur ḳança yetse titir boynı teg

207 bilip sözledeçi kişi bar öküş
anı bildeçi er maŋa keḍ küsüş

208 ḳamuġ eḍgülükler bilig asġı ol
bilig birle buldı meşel kökke yol

209 bilig birle sözle ḳamuġ sözni sen
biligin beḍük bil ḳamuġ özni sen

210 yaşıl köktin indi yaġız yirke söz
sözi birle yalŋguḳ aġır ḳıldı öz

B 28 211 kişi köŋgli tüpsüz teŋiz teg turur
bilig yinçü sanı tüpinde yatur

212 teŋizdin çıḳarmasa yinçü kişi
kerek yinçü bolsun kerek say taşı

213 yaġız yir ḳatındaḳı altun taş ol
ḳalı çıḳsa begler başında tuş ol

214 biliglig çıḳarmasa bilgin tilin
yarutmaz anıŋ bilgi yatsa yılın

215 uḳuşlı biligli iḍi eḍgü neŋ
ḳalı bulsa işlet uçup kökke teŋ

202 *uş bu*] B7 *uşbu* || **203** *meniŋ*] B8 *meni(n)g* | *seniŋ*] B8 *seni(n)g* || **206** *yetse titir*] B11 *yetse titir* || **207** *er ... küsüş*] B12 *er maŋa keḍ küşüş* (satır altında *körküz aziz*) || **210** *köktin ... yirke*] B15 *kökdin ... yaġız yirke* | *yalŋguḳ*] B15 *yaŋgluḳ* || **211** *yinçü*] B1 *yünçü* || **212** *yinçü*] B2 *yünçü* | *yinçü ... taşı*] B2 *günçü ... taşı* (*t-* noktasız) || **213** *yir*] B3 *yir* | *başında taş*] B3 *başında tuş* (*-ş* noktasız) || **215** *ḳalı ... teŋ*] B5 *ḳalı bulsang uçup k. teng* (noktasız)

216 negü tir eşitgil bu il kẹnd begi
uḳuşḳa biligke yetürmiş ögi

217 ajun tutġuḳa er uḳuşluġ kerek
buḍun basġuḳa ög kerek hẹm yürek

218 uḳuş birle tuttı ajun tutġuçı
bilig birle bastı buḍun basġuçı

219 ajunḳa apa inmişinde berü
uḳuşluġ uru keldi eḍgü törü

220 ḳayu öḍte erse bu künde burun
biligligke tegdi beḍükrek orun

221 uḳuş birle aslur kişi artaḳı
bilig birle süzlür buḍun bulġaḳı

222 bu ikin itümese ḳoḍġıl bilig
ḳılıçḳa tegürgil sen ötrü elig

223 bügü bilge begler buḍunḳa başı
ḳılıç birle itmiş biligsiz işi

224 ajun tutġuḳa er uḳuş bilse keḍ
buḍun basġuḳa er bilig bilse keḍ

225 bu iki birikse bolur er tükel
tükel er ajunuġ tẹmam yir tüke

B 29 226 apaṉ̄ iki ajun ḳolur erse sen
otı eḍgülük ol ḳılur erse sen

227 ḳalı eḍgü bolmaḳ tilese özüṉ̄
yorı eḍgülük ḳıl kesildi sözüṉ̄

228 kişi meṉ̄gü bolmaz bu meṉ̄gü atı
anın meṉ̄gü ḳaldı bu eḍgü atı

A 18 229 özüṉ̄ meṉ̄gü ermez atıṉ̄ meṉ̄gü ol
atıṉ̄ meṉ̄gü bolsa özüṉ̄ meṉ̄gü ol

216 *negü ... kẹnd*] B6 *nigü ... kẹnt* || **217** *buḍun*] B7 *b.* (satır altında *yaṃan* ; krş. 194 ve 218) || **218** *tuttı*] B8 *tut(t)ı* | *buḍun*] B8 *b.* (satır altında *yaṃan* , krş. 217 || **219** *ajunḳa ... berü*] B9 *a. a.* (satır altında *dünyake adem*) *inmişinde birü* B9 *uru* (*-r-* yerine *-z-* ile) || **223** *bügü*] B18 *büġü* || **224** *er ... er*] B14 *ġr ... ġr* | *er ... er*] B15 *ġr ... ġr* || **229** *meṉ̄gü*] A8 *mingü* | *meṉ̄gü*] A8 *mingü*

IX.

EḌGÜLÜK ḲILMAḲ ÖGDİSİN ASIĠLARIN AYUR

230 ḳalı bolsa elgiṉ̄ buḍunḳa uzun
ḳamuġ eḍgülük ḳıl ḳılınçın sözün

231 yigitlik ḳaçar ol tiriglik uçar
bu tüş teg ajundın özüṉ̄ terk keçer

232 tiriglikni mün ḳıl asıġ eḍgülük
yarın bolġa eḍgü yigü keḍgülük

233 negü tir eşitgil kişi eḍgüsi
yorıp tın toḳıġlı aḫır ölgüsi

234 ajunda ne yaṉ̄glıġ eren toġdı kör
bir ança yorıdı yana öldi kör

235 kerek beg kerek ḳul ne eḍgü isiz
özi öldi erse atı ḳaldı iz

236 saṉ̄ga tegdi emdi kezigçe orun
ḳamuġ eḍgülük ḳıl sen eḍgü burun

237 tirig ölgü aḫır töşengü yirig
kişi ölse eḍgün kör atı tirig

238 iki türlüg at ol bu tilde yorır
bir eḍgü bir isiz ajunda ḳalır

B 30 239 isizke söküş eḍgü ögdi bulur
özüṉ̄ke baḳa kör ḳayusın ḳolur

eḍgülük ... ayur] A9 *ẹ. ḳ. ẹgdiz-in a. sọz-ler* B5 *eḍgülerke ḳatılmaḳ edgüsin a.* **230** *kılınçın*] A10 *sevinçin* || **231** *ḳaçar*] A11 *keçẹr* B7 *ḳaçar* (*ḳ-* iyi okunmuyor) | *keçer*] A11 *kọçer* B7 *keçer* || **232** *mün ḳıl*] A12 *mụn ḳ.* (*mun-ġıl* ?) | *bolġa ... yigü*] A12 *bolġu ẹ. yegü* || **233** *negü ... eşitgil*] A13 *n. ter işit-gin* B9 *nigü ...* | *aḫır*] B13 *ọçır* (satır altında ar. harfl. *aḫır*)

234 A14–15 'te bu iki beyit dörtlük şeklindedir ve ayrıca sahife kenarında ar. harfl. *ḫr* sözü yazılarak, işâret edilmiştir | *ajun*] A14 *acun* | *yorıdı*] A14 *tirilti* (*-l-* çizgisi yanlış yere konulmuş) || **235** *ya ... isiz*] A15 *ni ẹ. esiz* (satır altında ar. harfl. *beḍ*) | *iz*] A15 *kör* (krş. beyit 234 not) || **236** *saṉ̄ga ... orun*] A16 *sangga t. ẹrz-e keşig-çe acun* | *burun*] A16 *tụsün* B12 *bụrun* || **237** *töşengü yirig*] A17 *tọsüngü yeriig* B13 *t. yirig* | *eḍgün kör*] A17 *ẹdgü ẹr* || **238** *eḍgü ... ajunda*] A18 *ẹdgü* (satır altında ar. harfl. *nik*) *b. ẹsiz* (satır altında ar. harfl. *beḍ*) *acun-ta* || **239** *isizke*] A19 *ẹ-siz-ke* (*ẹ-* dikkat)

240 özüng eḍgü bolsa atıng ögdilig
ḳalı bolsa isiz söküş ay silig

241 söküşlüg nelük boldı żaḫḫak otun
nelük ögdi buldı ferīdun ḳutun

242 biri eḍgü erdi anı ögdiler
biri isiz erdi anı söktiler

243 isizmü sanga yig azu eḍgümü
söküşmü ḳolur sen azu ögdimü

244 ḳayusın tilese öḍürgil birin
isiz eḍgü bolsa ökünme yarın

245 mungar mengzetür söz sınamış kişi
sınamış kişi bildi il kün işi

246 kişi eḍgü atın kör alḳış bulur
atıḳmış isiz ölse ḳarġış bulur

247 neçe me sınadım isiz ḳılġuçı
kite bardı künde üzüldi küçi

248 neçe kördüm erse isizler işi
ozu bolmadı ay biliglig kişi

249 sizlik ot ol ot küyürgen bolur
yolında keçig yoḳ ötülgen bolur

250 körü tursa bizde oza barġuçı
ḳara tut ya begler ajun tutġuçı

240 *ḳalı ... isiz*] A20 *ḥal-ı b. ç-siz* (*ç-* dikkat)

241 A22'de bu beyit 242'den sonra geliyor | *żaḫḫak*] A22 *saḥak* (satır altında ar. harfl. *żaḫḫak*) | *ögdi*] A22 *ḍgdü*

242 A21'de bu beyit 241'den önce geliyor | *biri*] A21 *bu bir* | *isiz ... söktiler*] A[illegible] *ç-siz* (!) ... B4 ... *sökdiler* || 243 *isizmü ... aza*] A23 *ç-siz-mü s. yeg aşu* [illegible] *azu ögdimü*] A23 *aşu* (*'aşu*) *kesgü-mü* || 244 *öḍürgil*] A24 *ḍdürgin* | *isiz ... yarın*] A[illegible] *çsiz* (*ç-* yerine *he-* ? ; satır altında ar. harfl. *biḥayr*) *ç. b. urun-m-a yegin* || 245 *mun[illegible] mengzetür*] A25 *munġar mingsedür* || 246 *isiz*] A26 *ç-siz* (*ç-* dikkat)

247 A28'de bu beyit 248'den sonra geliyor | *me ... isiz*] A28 *men ... ç-siz* (!) | *kit[illegible] ... künde*] A28 *kede bartı kunde* B9 *k. bardı k.*

248 A27'de bu beyit 247'den önce geliyor | *kördüm ... işi*] A27 *kordim [illegible] ç-siz-ler başı* | *ozu bolmadı*] A28 *osu kelmeti* B10 *ozu b.* (*b-* noktasız) || 249 *isizlik ... küyürgen*] A29 *ç-siz-liġ ... kevürgen* | *ötülgen*] A29 *ġyilgen* || 250 *körü ... bizde*] A[illegible] *bilü barz-a biz-tin* | *ya ... ajun*] A30 ... *acun* B12 *ya* (noktasız) ...

251 bularda ḳayu buldı erse bilig
olar urmış öḍ kün ajunḳa elig

A 19 252 bilig kimde erse ajun begleri
törü eḍgü urmış kişi yigleri

253 bu kün me kim eḍgü atansa kişi
olar boldı aşnu ol eḍgü başı

B 31 254 bügü beg kim erse biligke yaḳın
biliglig kişig ḳılmış özke yaḳın

255 elig urmış işke baḳıp işlemiş
bilig işke tutmış buḍun başlamış

256 ilin itmiş ötrü bayumış ḳara
ḳara baylıḳın ḳılmış özke tura

257 atı eḍgü bolmış atanmış aḳı
aḳı ölse atı tirig tip uḳı

258 ölürin bilip ḳılmış özke itig
bitip ḳoḍmış atın tirigke bitig

259 bu kün kim oḳısa olarıġ bilir
angar ötgünür andın eḍgü kelir

260 negü bar ajunda biligde küsüş
biligsiz tise erke körksüz söküş

261 negü tir eşitgil biliglig kişi
ajunda sınayu yetilmiş yaşı

262 biligsizke törde orun bolsa kör
bu tör ilke sandı ilig buldı tör

263 ḳalı bilgeke tegse ilde orun
ol il boldı törde taḳı keḍ burun

251 *bilig*] A31 *uḳuş* | *olar ... elig*] A31 *ḳılmış edgü acun-ta ḍḳüş* || 252 *bilig ...* [illegible] A1 *bilig-lig kim ġrz-e* | *törü ... yigleri*] A1 *tġrü ġ. ...* B14 *tözü ... yigleri* || 253 *[illegible] ... atansa*] A2 *bu* (*m-a* çizilmiş) *kim ġ. adınz-a* (*ġdinz-e* ?) || 254 *bügü*] A3 *begü* B1 *[illegible]gü* | *kişig*] A3 *kişi* || 255 *elig*] A4 *ilig* | *tutmış*] A4 *butmiş* || 256 *itmiş*] A5 *ġdmiş* | *[illegible]aylıḳın*] A6 *bay-lıġın* B3 *baylıḳı* || 257 *atanmış aḳı*] A6 *adın-mış aḥ-ı* | *aḳı ... tip*] A[illegible] *aḥ-ı bolz-a ... tep* || 258 *tirigke bitig*] A7 *bisig-ke bidip* || 259 *angar ötgünür*] A8 *anggar ġng-nür* || 260 *negü ... küsüş*] A9 *n. ... acun-ta bilig-tin kuşüş* B7 *negü ... [illegible]lig-ke küşüş* | *tise*] A9 *tez-e* || 261 *tir eşitgil*] A10 *ter işit-gin* | *ajunda ... yetilmiş*] A[illegible] *acun-ta s. yidilmiş* || 263 *ḳalı ... orun*] A12 *ḥal-ı ... il-tin aşun* | *ol ... burun*] A[illegible] *Bu tor-te taġ-ı kez yirün* B10 ... *burun* (*b-* noktasız)

264 biligke turur bu aġırlıḳ ḳamuġ
ajunḳa kerek tör kerek il ḳapuġ

265 iki türlüg ol kör bu aṣlı kişi
biri beg biri bilge yalñguḳ başı

266 anıñgda naru barça yılḳı sanı
tilese munı tut tilese anı

267 sen emdi ḳayu sen manga ay aça
ikide biri bol üçünçte ḳaça

268 ḳılıç aldı biri buḍunuġ tüzer
ḳalęm aldı biri yorıḳ yol süzer

B 32 269 olardın ḳalu keldi eḍgü törü
ḳumaru turur tegse ḳoprur örü

270 ölügdin tirigke ḳumaru söz ol
ḳumaru sözüg tutsa asġı yüz ol

271 biligsiz ḳaraġu turur belgülüg
ay közsüz ḳaraġu bilig al ülüg

272 kişi körki söz ol bu söz ök telim
yorı eḍgü sözlüg kişig ög tilim

273 męṣęl keldi türkçe munğar menğzetür
anı sözledim men munu yañgzatur

274 uḳuş körki til ol bu til körki söz
kişi körki yüz ol bu yüz körki köz

275 tili birle yalñguḳ sözi sözlenür
sözi yaḳşı bolsa yüzi suvlanur

264 *ajunḳa*] A13 *ęsünge* || 265 *biri ... yalñguḳ*] A14 *bir b. yangluġ* B11 *yangluḳ* || 266 *anıñgda naru*] A15 *aning-tan aru* (*naru* ?; satır üstünde uyg. tekrarlanmış) || 267 *ḳayu ... manga*] A16 *ḳayusın mangga* | *üçünçte*] A16 *u.* B14 || 268 *biri buḍunuġ*] A17 *b. budun-nuġ* (*b.-'uġ* ?) B15 *birdi b.* | *ḳalęm ... biri*] edilmiş) | *ajunda ... yidi*] A27 *acun-ta yedik ęr yeti* || 280 *tejikler*] A29 *tun-ı id-ler tilep* B11 *tut(t)ı ...* || 281 *idi ... ög*] A30 *ęt-i ...* *bilig birl-e b.* B15 *ḳ. a. birdi* || 269 *ḳalu*] A18 *talu* (satır altında ar. harfl. *nik*) *talap*] A29 *tun-ı id-ler tilep* B11 *tut(t)ı ...* || 281 *idi ... ög*] A30 *ęt-i ...* A18 *ęrü* (satır altında ar. harfl. *yoḳarı*) || 270 *ölügdin*] A19 *ęleg-tin* | *ḳumaru* B12 *idi ... ol* (*-k* çizgisi unutulmuş olacak) | *ajun ... elig*] A30 *acun t. yedz-e* A19 *ḳumar-ı* (satır altında ar. harfl. *yadigar*) *söz-i* B2 *ḳ.* (satır altında *pend*) B12 *orun ...* || 282 *tejikler*] A31 *tecik-ler* || 283 *idi ... er*] A1 *iti y. ayıdmış* || 271 *közsüz ḳaraġu*] A20 *kǫz-süz bilig-siz* B3 *k. ḳaraġu* || 272 *bu ... ök*] A21 *asġ-ı* | *kişig*] A21 *kişi* || 273 *munğar męñgzetür*] A22 *munggąr ming-sedü* | *yañgzatur*] A22 *men-'uu yang-sadu* (satır altında ar. harfl. *'ḳṣt nbm* ?) || 274 *til ... söz ol* || 275 *yalñguḳ ... sözlenür*] A24 *yangluġ sǫsin sözleyür* B7 *yąngluḳ s.* | *yaḳşı ... suvlanur*] A24 *yaḥşı ... sevlinür* B7 *yaḥşı ...* A4 *tudz-a*

276 körü barsa emdi bu türk begleri
ajun beglerinde bular yigleri

277 bu türk beglerinde atı belgülüg
toñga alp er erdi ḳutı belgülüg

278 beḍük bilgi birle öküş erdemi
biliglig uḳuşluġ buḍun köḍrümi

279 ne öḍrüm ne köḍrüm ne ersig eren
ajunda tetig er yidi bu cihan

280 tejikler ayur anı ęfrasiyab
bu ęfrasiyab tuttı iller talap

281 idi artuḳ erdem kerek ög bilig
ajun tutġuḳa ötrü sunsa elig

282 tejikler bitigde bitimiş munı
bitigde yoḳ erse kim uḳġay anı

A 20 283 idi yaḳşı aymış azıġlıġ kür er
azıġlıġ eren berk tügünler yazar

284 miñg erdem kerek bu cihan tutġuḳa
kör arslan kerek bu ḳulan basġuḳa

B 33 285 ajunçıḳa erdem kerek miñg tümen
anın tutsa il kün kiterse tuman

286 ḳılıç ursa bıçsa yağı boynını
törü birle tüzse ili buḍnını

276 *ajun ... yigleri*] A25 *acun ... yeg-ler-i* B8 *bu türk b. tąkı y.*

277 A28 'de bu beyit 279 'dan sonra geliyor | *beglerinde*] A28 *beg-ler-i-te* (*beg-* yerine önce *il-* yazımış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) | *toñga ... ḳutı*] A28 *tongga ... atı* B9 *toġa ... ḳutı*

278 A26 'da bu beyit 276 'dan sonra geliyor | *erdemi*] A26 *ędrem-i* | *biliglig ...* *köḍrümi*] A29 *olar boltı kǫrgin kişi ędrüm-i* B10 *... köḍrümi* (sahife kenarında *yaḥşı ...*)

279 B 'de bu beyit yok | *ersig*] A27 *sig* (önce *sen* veya *sin* yazılmış, sonra tashih

280 *tejikler*] A29 *tecik-ler* | *ajunda ... yidi*] A27 *acun-ta yedik ęr yeti* || 280 *tejikler*] A29 *tecik-ler* | *talap*] A29 *tun-ı id-ler tilep* B11 *tut(t)ı ...* || 281 *idi ... ög*] A30 *ęt-i ...*

281 *idi ... ol* (*-k* çizgisi unutulmuş olacak) | *ajun ... elig*] A30 *acun t. yedz-e*

282 *tejikler*] A31 *tecik-ler* || 283 *idi ... er*] A1 *iti y. ayıdmış*

283 *idi ...* | *azıġlıġ ... yazar*] A1 *asıġ-lıġ ... tuu-gün-ler yorır* B14 *asġ-ı* | *kişig*] A21 *kişi* || 273 *munğar męñgzetür*] A22 *munggąr ming-sedü* | *yañgzatur*] A22 *men-'uu yang-sadu* (satır altında *'aḳıl-lıġ*) *... yazar* || 284 *miñg erdem*] A2 *meng ędrim* | *bu ...*

284 *miñg erdem*] A2 *meng ędrim* | *bu ... kör arslan kerek bu ḳulan basġuḳa*] A2 *kez ḳ. tudġu-ḳa* || 285 *ajunçıḳa*] A3 *acun-çı-ġa* | *il ... kiterse*] A3 *i. kun* B1 *ildin k.* || 286 *ḳılıç ... boynını*] A4 *ḳılınç urz-a yasz-a y. bodı-nı* | *tüzse*]

X.

BİLİG UḲUŞ ERDEMİN ASIĠIN AYUR

287 tilekim söz erdi ay bilge bügü
uḳuşuġ biligig özüm sözlegü

288 uḳuş ol yula teg ḳaraṉġu tüni
bilig ol yaruḳluḳ yaruttı sini

289 uḳuşun aġar ol biligin beḍür
bu iki bile er aġırlıḳ körür

290 muṉġar bütmese kör bu nuşin reṿan
uḳuş közi birle yaruttı cihan

291 törü tüz yoruttı bayudı buḍun
atın eḍgü ḳıldı ol eḍgü öḍün

292 maṉġar tegdi mundaġ biligli sözi
tamudın yırar tip tamuluḳ özi

293 kiçig oġlanıġ kör uḳuşḳa ulam
yaşı yetmeginçe yorımaz ḳılam

294 uḳuşluġ kişi kör ḳarısa munar
uḳuş kitti tip hem ḳalem me tınar

295 ḳalı tilve ursa kör ölse kişi
ölüm yoḳ aṉġar hem birilmez şişi

296 negülük tise sen uḳuşsuz turur
uḳuşsuz kişiler ülügsüz turur

297 uḳuşḳa turur bu aġırlıḳ itig
uḳuşsuz kişi bir aṿuççа tetig

298 körü barsa yaḳşı ayur bu sözüg
uḳuşsuz biligsiz beḍütmez özüg

B 34 299 körü barsa barça urur bu keḍük
uḳuşluġ biliglig kör aşlı keḍ ök

300 uḳuş bolsa aşlı bolur bolsa er
bilig bolsa beglik ḳılur ḳılsa er

301 kimiṉġde uḳuş bolsa aşlı bolur
ḳayuda bilig bolsa beglik bulur

302 yaġız yir öze yalṉguḳ oġlı elig
kötürdi ḳamuġḳa yetürdi bilig

303 uḳuş birle aşlı atanur kişi
bilig birle begler iter il işi

304 tümen miṉġ tü erdem öküş ögdiler
uḳuş birle ḳılmış üçün ögdiler

bilig ... ayur] A5 *yal(n)guḳ arıḳ-lıġ-ı b. u. birl-e ṣrdükin a.* B3 *b. u. eḍreṃin*

287 *bügü*] A6 *begü* B4 *bügü* | *biligig*] A6 *b.* (önce *biligin* yazılmış, sonra tas edilmiş) B4 *biliglig* || **288** *yula*] B5 *yula teg* (satır altında *açuḳ yol tig*) | *yaruḳluḳ* *sini*] A7 *y. yarudur sen-i* B5 *yaruḳluġ yaṛut(t)ı s.* || **289** *beḍür*] A8 *besür* B9 *beḍür* *aġırlıḳ körür*] A8 *arıġ-lıḳ kesür* || **290** *muṉġar ... nuşin reṿan*] A9 *mungġar bydma* *k. b. nuşirevan* | *közi ... yaruttı*] A9 *kǫrki ...* B7 *... yaṛut(t)ı*

291 B9'da bu beyit 292'den sonra geliyor | *törü ... buḍun*] A10 *tǫrü tuz tǫrü* (satır altında ar. harfl. *yürüt*) *yayudı busun* (satır altında ar. harfl. *raʿiyyet*) B9 *t.* (*t-* noktasız) *yüzini* (*y-* noktasız) ... | *öḍün*] A10 *ǫsün* (satır altında ar. harfl. *an vaḳt*)

A11'de, 291'den sonra, daha şu beyit gelmektedir:

anıng atı ḳaltı acun-ta aḳ-ı
ǫsüng-ni anıng ḳıl-ġın-a tut taḳ-ı

292 B8'de bu beyit 291'den önce geliyor | *maṉġar*] A12 *mangġar* | *tamudın* *tip*] A12 *tamu-tın yarar tep* B8 *tamudın yırar* (*y-* noktasız) *t.* || **293** *oġlanıġ*] A *oġlan-'ıġ* | *yorımaz ḳılam*] A13 *yoramaz ḳalem* || **294** *kişi kör*] A14 *kişi-ler* *kittti tı* A14*kedti tep* B11 *kit(t)i t.*

295 *tilve ... ölse*] A15 *tilve* (*-v-* 'den ziyâde *-g-*) *urup kǫr ǫlz-e* B12 önce *t. ölse* *ursa* yazılmış, sonra *ḫ* ve *ḳ* işâretleri ile tashih edilmiş | *aṉġar ... şişi*] A15 *angġar* *tirilmiş ş.* B12 ... *birilmez* (*biri-* noktasız) *ş.* || **296** *negülük*] B13 *nigülük* || **297** *itig*] *gedig* B14 *itig* (noktasız) | *aṿuççа tetig*] A17 *odça* (satır altındar ar. harfl. önce *ameḳ* yazılmış, sonra *iş* şeklinde tashih edilmiş?) B14 *a. tętig* (*t-* ve *-t-* noktasız)

298 B'de bu beyit yok (krş. beyit 299) | *yaḳşı ... sözüg*] A18 *yaḫşı ǧ. b. sǫsüg* | *beḍütmez özüg*] A18 *bisüdmez ǫsüg*

299 A'da bu beyit yok (krş. beyit 298); B1'de bu beyit 297'den sonra geliyor | *... keḍük*] B1 *ṷrur b. keḍük* | *keḍ ök*] B1 *keḍük*

300 A19'da bu beyit 298'den sonra geliyor; B'de bu beyit yok | *bolsa er*] A19 *ḳılz-a ir* | *ḳılsa er*] A19 *ḳılz-a ǧr*

301 B2'de bu beyit 299'dan sonra geliyor | *kimiṉġde*] B2 *kimüngde* | *bulur*] *ög alur*

302 A22'de bu beyit 303'ten sonra geliyor | *yir ... elig*] A22 *yer yuz-e yangluḳ* (satır altında ar. harfl. *adęmi*) *o. ilig* B3 *yir ö. yangluḳ ...* | *kötürdi*] A22 *kedür-ti* *kǫtürdi*

303 A21'de bu beyit 302'den önce geliyor | *uḳuş .. aşlı*] A21 *bilig birl-e asıl-ı* | *... iter*] A21 *uḳuş ... ǫder* || **304** *tü*] A23 *tuḳ* | *uḳuş ... ögdiler*] A23 *uḳuş tu* *ogti-ler* (*-t-*?)

305 uḳuş azın azlanma asġı öküş
bilig azın azlanma erke küsüş

306 bu tört neṅg azın azḳa tutma negü
bügü sözlemiş söz eşitgü ögü

307 bu törtte biri ot birisi yaġı
üçünçi ig ol kör tiriglik aġı

308 basası bilig ol bularda biri
bu tört neṅg uçuz tutma yüksek töri

309 bu tegme biri asġı yası telim
ḳayusı birim teg ḳayusı alım

310 bilig kimya' teg ol neṅg irklü turur
uḳuş ordusı ol neṅg üglü turur

311 yıparlı biligli teṅgi bir yaṅgı
tutup kizlese bolmaz özde öṅgi

312 yıpar kizlese sen yıḍı belgürer
bilig kizlese sen tilig ülgüler

A 21 313 bilig baylıḳ ol bir çıġay bolġusuz
tegip oġrı tevlig anı alġusuz

314 kişen ol kişike bilig hem uḳuş
kişenlig yaraġsızḳa barmaz öküş

B 35 315 sevügrek atın er kişenlig tutar
kereklig atın kör küḍezlig tutar

316 kişenlig küremez kerekçe yorır
tuşaġlıġ yıramaz tilekçe barır

317 uḳuş ol saṅga eḍgü andlıġ adaş
bilig ol saṅga keḍ bağırsaḳ ḳadaş

318 biligsizke bilgi ḳılınçı yaġı
aḍın bolmasa tap bu iki çoġı

319 muṅgar meṅgzetü keldi türkçe meşel
oḳıġıl munı sen köṅgül ögke al

320 uḳuşluġ kişike işi tap uḳuş
biligsiz kişike atı tap söküş

321 biligligke bilgi tükel ton aş ol
biligsiz ḳılınçı yavuz ḳoldaş ol

322 uḳuşluġ keḍ er övke özdin yırat
biliglig beg er buşma eḍgü ḳıl at

323 bu iki bile işke yaḳma ive
ḳalı yaḳsa ḳıldıṅg tiriglik yava

324 ökünçlüg bolur tutşı övke işi
yazuḳluġ bolur işte buşsa kişi

325 amulluḳ kerek erke ḳılḳı oṅgay
örüglük kerek begke toġsa kün ay

326 tüzünlük kerek hem siliglik kerek
uḳuşluġ kerek hem biliglig kerek

327 uḳuşluġ kerek keḍ öḍürse kişig
biliglig kerek keḍ bütürse işig

328 yaraġlıġ yaraġsızını titrü körüp
kereklig kereksizni kirtü sorup

329 aḍırsa öḍürse seçe bilse öz
ḳamuġ iş içinde yitig tutsa köz

305 *azlanma*] A24 *aslan-maz* (?) | *azlanma*] A24 *az temek* || 306 *tutma negü*] *tudmış begü* B7 *t. nigü* (*n-* noktasız) | *bügü ... ögü*] A26 *begü ... işidgü negü* B7 *... işitgü ö.* || 307 *ig ... aġı*] A28 *yig ... aḫ-ı* || 308 *basası*] A27 *baḳ-a-sı* (*-ḳ-* ?) | *töri* | A27 *yeksek yor-ı* B9 *yüksęk* (*y-* noktasız) *töri* (*t-* noktasız) || 309 *tegme ... yası*] A28 *tęgm-e ... ya-sı* (satır altında ar. harfl. *ziyan*) | *birim*] A28 *yarım* || 310 *kimya' ... irklü*] A29 *kimiy-a t. o. tek ęrklü* | *ordusı ... üglü*] A29 *ęr ten-i ol kęrük* || 311 *yıparlı ... yaṅgı* | A30 *ıpar-lı b. tingi ...* B12 *... tęngi* (*nęngi* ?) *b. yaṅgı* (?) | *yıpar ... belgürer*] A31 *yapar ... yıtı bilgüü-rer* | *bilig ... ülgüler*] A31 *til-i yıl-gü* || 313 *bir ... bolġusuz*] A1 *bil ç. bolġu söz* | *tevlig ... alġusuz*] A1 *a. alġu söz* B14 *tivlig* (*ti-* noktasız) ... || 314 *barmaz*] B15 *bąrmas* || 315 *er kişenlig*] *ol k.* B1 *ęr k.* (satır altında *bęnd*) | *kör*] B1 *ęr* || 316 *küremez*] A4 *kųremiş* A4 *turmaz*

317 *saṅga ... andlıġ*] A5 *sangga ę. anat* (*'ahd* ?) *-lıġ* || 318 *bilgi*] A8 *ḳılġı* || 319 *meṅgzetü*] A7 *mingsedü* | *oḳıġıl*] A7 *oḳı-ġın* || 320 *işi tap*] A8 *işidip* || 322 *keḍ er* | A10 *beg ... at*] A10 *basar ... ḳılat* || 323 *yaḳma ive*] A11 *y. eve* B9 *bąkma i.* | *ḳalı yaḳsa*] A11 *ḫal-ı y.* B9 *ḳalı bąksa* || 324 *tutşı*] A12 *tud-ḫı* (satır altında ar. harfl. *tayveste*) || 325 *oṅgay*] A13 *ongġay* | *begke*] B11 *erke* || 326 *tüzünlük*] A14 *amul-luġ* 327 *keḍ ... kişig*] A15 *kez adırsa k.* B13 *ḳęd ö. bilig* | *bütürse*] A15 *bųdürz-e* B13 *ḳędrü kęrüü* || 328 *titrü körüp*] A16 *terü kęrü* B14 *titrü* (*t-* noktasız) *k.* | *kirtü sorup*] A16 *ḳız* B15 *tuta bilse öz* || 329 *öḍürse ... öz*] A17 *yędürz-e ... öz* | *yitig ... köz*] A17 *yedig tudz-a*

B 36

330 bolur ötrü işler bütün hem bışığ
biliglig kişiler bışığ yir aşığ

331 tilekke tegir ol bu yaŋlığ kişi
ikigü ajunda itiglig işi

332 buşaḳlıḳ bile erke övke yavuz
bu iki bile tutçı emger et öz

333 eşitgil negü tir bügü bilge teŋ
bu söz işke tutġıl aya ḳızġu eŋ

334 buşı bolsa yalŋuḳ biligsiz bolur
ḳalı övke kelse uḳuşsuz ḳılur

335 buşılıḳ yavuz erke iltür bilig
otunluḳ ḳılur buşsa ḳılḳı silig

336 eşitgil negü tir biliglig kişi
biliglig sözi çın sevüg can tuşı

337 bu bir ḳaç neŋ ol kör kişike yavuz
munı bilse yalŋuḳ ılıḳar et öz

338 bularda birisi bu til yalġanı
munıŋda basası sözüg ḳıyġanı

339 üçünçi taḳı bir bor işçe seve
siziksiz bu er boldı birtem yava

340 taḳı biri erke bu arḳuḳ ḳılınç
bu arḳuḳ ḳılınçlıġḳa bolmaz sevinç

341 yana bir arıġsız bu ḳılḳı otun
kişiler evinde bu ḳoprur tütün

330 *bışığ*] A18 *başığ* B1 *bışığ* | *bışığ yir*] A18 *başığ bil* B1 *bışığ y.* || 331 *teger* A19 *tiger* | *ikigü ... itiglig*] A19 *ikegün acun-ta ędig-lig* B2 *ikegü a.* (satır altında *dünyada*) *itiglig* || 332 *buşaḳlıḳ ... erke*] A20 *buş-ı-lıġ til-e ę.* | *bile ... öz*] A20 *but-çı imger ędüz* || 333 *eşitgil ... beŋ*] A21 *işidgin n. ter ... bek* (? tashih edilmiş) B4 *e. nigü t. bügü b. teŋ* (noktasız) | *tutġıl ... eŋ*] A21 *tudġın ay-a ęrde erk* B4 *kızġu* (*-z-* noktasız) *e.* || 334 *yalŋuḳ*] A22 *yangluḳ* B5 *yąngluḳ* | *ḳılur*] A22 || 335 *erke iltür*] A23 *yerke kedrür* B6 *e. iltür*

336 A 'da bu beyit yok || 337 *bilse ... öz*] A24 *ḳılz-a yal(n)guḳ al-ı-ḳar e-tüz* | *yalġanı*] A25 *bal-ġanı* (satır altında ar. harfl. *yalġanı*) | *munıŋda ... ḳıyġanı*] *munung-tan ...* B9 *munungda ... sözüng ḳıyġanı* || 339 *bor içse*] A26 *bu bağz-a* (?) *bu ... birtem*] A26 *b. ęr boltı bir-tęm* B10 *bolur boldı birtęm* || 340 *arḳuḳ*] B11 *artuḳ ḳılınçıġ-ḳa b. sęvinç* || 341 *evinde ... tütün*] A28 *ḳadın-ta ḳoparur tųdün*

342 yana bir tili il buşı övkelig
ulıtur kişig sökse açsa tilig

343 bu ḳaç neŋ birikse biregü öze
anıŋdın yırar ol ıḍuḳ ḳut teze

344 bolu birmez evren başı tezginür
anıŋ birle ḳılḳı yaŋı tezginür

B 37

345 yorı eḍgülük ḳıl ay eḍgü kişi
itiglig bolur tutçı eḍgü işi

A 22

346 negü tir eşit emdi ḳılḳı silig
sınayu tegip ilke sunmış elig

347 ḳarımaz bu eḍgü neçe yıllasa
isizlik eḍikmez neçe eḍlese

348 yaşı ḳısġa isiz ökünçün ḳarır
uzun yaşlıġ eḍgü ökünçsüz yorır

349 tilekin bulur eḍgü künde yaŋı
isizniŋ küniŋe miŋ artar muŋı

XI.

KİTAB ATI YÖRÜGİN YİME AVUÇĠALIḲIN AYUR

350 ḳitab atı urdum ḳutaḍġu bilig
ḳutaḍsu okıġlıḳa tutsu elig

342 *tili ... övkelig*] A29 *til il b. evkelig* B13 *t. il* (' yok, *-y-* noktasız) *tusı* (*tuşı* ?) 343 *yırar ... teze*] A30 *birer ol esük ḳ. tųz-e* || 344 *birmez ... başı*] A31 *bermez ...ran teki* | *yaŋı*] A31 *yangġu* B15 *nengi* || 345 *yarı ... ḳıl*] A32 *yųrü edgü ḳıl-ġıl* | *...ilig*] A31 *ędig-lig* || 346 *negü ... ḳılḳı*] A1 *n. ter bilip e. ḳılġ-ı* B2 *nigü ...* | *ilke*] *... çlke* || 347 *isizlik ... eḍlese*] A2 *ęsiz-lik idikmiş n. ul-laz-a* B3 *i.* (satır altında *...maz*) *e.* (satır altında *az bolmaz*) ... || 348 *ḳısġa ökünçün*] A3 *k. ęsiz ękünçin* B4 *...ıka .* || 349 *isizniŋ küniŋe*] A4 *ęsiz-ig* (*-ke* ?) *kųnin-te* B5 *isizni(n)g k.*

kitab ... ayur] A5 *kidab at-ı yųrügin ayur yim-e avuç-ġa-lıġ sözler* B6 *k. a. ...sükin avuçġalıḳı-nı a.*

350 A7 'de bu beyit 351 'den sonra geliyor | *ḳutaḍġu*] A7 *ḳudadġu* (satır altında ...harfl. *yą'ni ḥuçeste.*) | *ḳutaḍsu ... elig*] A7 *ḳudat-ġu* (satır altında ar. harfl. *ḥuçeste.*) ... *ilig*

...tadgu bilig

351 sözüm sözledim men bitidim bitig
sunup iki ajunnı tutġu elig

352 kişi iki ajunnı tutsa ḳutun
ḳutaḍmış bolur bu sözüm çın bütün

353 bu kün toġdı ilig tidim söz başı
yörügin ayayın ay eḍgü kişi

354 basa aydım emdi bu ay toldını
anıñgdın yaruyur ıḍuḳ ḳut küni

555 bu kün toġdı tigli törü ol köni
bu ay toldı tigli ḳut ol kör anı

356 basa aydım emdi kör ögdülmişig
uḳuş atı ol bu beḍütür kişig

357 anıñgda basası bu oḍġurmış ol
munı ʿaḳibet tip özüm yörmiş ol

B 38 358 bu tört neñg öze sözledim men sözüg
oḳısa açılġay yitig ḳıl közüg

359 sevinçin yorıġlı ay eḍgü yigit
sözümni yaṽa ḳılma köñglün eşit

360 ḳatıġlan yaṅılma könilik yolın
yigitlik yaṽa ḳılma asġın alın

361 küsüş tut yigitlik keçer sinde terk
ḳaçar bu tiriglik neçe tutsa berk

362 seniñgde bar erken yigitlik küçi
yaṽa ḳılma ṭaʿaṭ tapuġ ḳıl tuçı

351 A_6'da bu beyit 350'den önce geliyor | *sözün*] A_6 *sösüg* | *ajunnı* . A_6 *acun-nı tudz-un ilig* || 352 *ajunnı tutsa*] A_8 *acun-nı bilz-e* || 353 *tidim*] A_9 *yörügin*] A_9 *yorigin* B_{10} *tüzükin*

354 A'da bu beyit yok | *yaruyur ... ḳut*] B_{11} *yaruyur ... ḳut* || 355 *tigli*] A_{10} *k. toġtı* (satır altında ar. harfl. *ʿadl ve rasti*) *tegli* | *tigli ḳut*] A_{12} *ḳud* (satır altında ar. harfl. *iḳbal*) B_{12} *t. ḳut* || 357 *anıñgda basası*] A_{12} *basa kör* | *ʿaḳibet tip*] A_{12} *ʿa. tep* B_{14} *ʿafiyet t.* || 358 *yitig*] B_1 *yitig* || 359 *yorıġlı*] A_{14} *sevünçin y.* B_2 *sevünçin yürügli* | *köñglün*] A_{14} *köngülün* || 360 *yaṅılma*] A_{15} *ġil* (satır altında tekrarlanmış) *-m-e* | *ḳılma ... alın*] A_{15} *ġdm-e* || 361 *küsüş ... sinde*] A_{16} *köküş ... sende* B_4 *küsüş tut* (satır üstünde *ʿaziz tut*) ... || 362 *ḳılma ... tuçı*] A_{17} *ḳılmaġıl sen tapuġ* ... *tuçı* (-ç- noktasız)

363 küser men yigitlikke öknür özüm
ökünçüm asıġ yoḳ keser men sözüm

364 kimiñg ḳırḳta keçse tiriglik yılı
esenleşti erke yigitlik tili

365 tegürdi maṅga elgin elig yaşım
ḳuġu ḳıldı ḳuzġun tüsi teg başım

366 oḳır emdi altmış maṅgar kel tiyü
busuġ bolmasa bardım emdi naru

367 kimiñg yaşı altmış tüketse saḳış
tatıġ bardı andın yayı boldı ḳış

368 otuz yıġmışın yandru aldı elig
negü ḳılġay altmış tegürse elig

A 23 369 negü ḳıldım erki elig men saṅga
nelük türdüñg emdi bu öçke maṅga

370 tatıġ erdi barça yigitlik işim
aġu ḳıldı emdi maṅga yir aşım

371 boḍum erdi oḳ teg köñgül erdi ya
köñgül ḳılġu oḳ teg boḍum boldı ya

363 *küser ... öknür*] A_{18} *ḳuser* (satır altında ar. harfl. *arzu*) ... *ġ.* (satır altında ar. harfl. *nedamet*)

A_{19-20}'de, 363'ten sonra, daha şu beyitler gelmektedir (sırası için bk. beyit 372 ve 4693):

1 *yigitlik negü berti ġrz-e mangga*
ḳarılıḳ kelip altı kelgey sanga

2 *yigit-lik-te yaṽraġ bayat tapġı ḳıl*
ḳar-ı-lıġ-ta bolmaz munı terü bil

364 *kimiñg ... yılı*] A_{21} ... *yigit-lik y.* B_7 *kimüng ...* | *esenleşti ... tili*] A_{21} *... kesti ġ. tiriglik yel-i* || 365 *elgin*] A_{22} *ilgi* B_8 *elgi* | *tüsi*] A_{22} *buşı* || 366 *emdi ... busuġ*] A_{23} *... manga kel teyü* B_9 *elig emdi maṅgar kẹl tiyü* | *bolmasa ... naru*] A_{23} *çıkmaz-a yolda bardım sayu* || 367 *kimiñg*] B_{10} *kimüng* | *tatıġ ... yayı*] A_{24} *ḳadıġ b. a. ḳışı* B_{10} *bayıġ* (-ı- noktasız) ... || 368 *otuz ... elig*] A_{25} *odur ber-miş-in yanduru altı elig* B_{11} *otuz* (-z noktasız) *yıġmışın yaṅdur ...* || 369 *negü*] B_{12} *nigü* | *türdüñg ... maṅga*] A_1 *terding ġmti buu ọçlük mangga* || 370 *tatıġ ... işim*] A_2 *tedig ġrti b. y. yaş-ım* | *maṅga yir*] A_2 *mangga yer* || 371 *ḳılġu oḳ*] A_3 *ḳılġu-luġ* (*l-* çizgisi yanlış olacak)

372 yigitlik negü yıġdı erse mañga
ḳarılıḳ kelip aldı kelgey sañga

B 39 373 aya çergüçi kel mini çergüle
yıl ay tutġunı boldum emgek bile

374 kişensiz külündi mañgumaz aḍaḳ
tünerdi yarumaz körügli ḳaraḳ

375 tatıġ bardı öçti ḳuruġsaḳ otı
yıradı meniñgdin yigitlik atı

376 oḍunġıl ay kökçin ölümke anun
bu keçmiş künüñke sıġıt ḳıl ünün

377 keçip bardı öḍ kün yaṽalıḳ bile
bu ḳalmış künüñg birle ʿuzrüñg tile

378 ay muñgsuz iḍim meñgü tutçı tirig
ölümke törüttüñg bu sansız tirig

379 tiler men seniñgdin dụʿam bu sözün
tirig tutġıl ança yaşım ḳıl uzun

380 seniñgdin ḳolup küç bu söz başladım
tükel ḳılġuḳa küç sen ök bir iḍim

381 tilim tınma öggil yaratıġlını
yaraġsızını mindin yıratıġlını

382 öḍürdi törütti yaruttı kөñgül
köni yol öze tuttı köñglüm amul

372 A22$_{19}$'da bu beyit 363'ten sonra geliyor | *negü ... mañga*] A$_{19}$ *n. berti ... mangga* B$_{15}$ *nigü yıġdı ... manga*

373 A$_4$'te bu beyit 371'den sonra geliyor | *mini*] A$_4$ *men-i* || 374 *käländi*] A$_4$ *kynül-ti* || 375 *tatıġ ... otı*] A$_6$ *tadıġ b. ɣçti ḳuruġ-saḳ ɣdi* (satır altında ar. harfl. *çöp*) B$_3$ *tatıġ* (noktalara dikkat!) ... *ḳuruġ-saḳ o.* || 376 *oḍunġıl ... anun*] A$_7$ *oγıt-ġd ... a.* (satır altında ar. harfl. *amade*) | *bu ... ünün*] A$_7$ *keçürmiş kөngül-ke sıġıt ḳ. oḍu* B$_4$ *... künü(n)g-ke ...* || 377 *öḍ kün*] A$_8$ *ɣdrün* (*-r-* ?) || 378 *meñgü tutçı*] A$_9$ *tadı mengü* | *törüttüñg ... tirig*] A$_9$ *tөret-ting ḳamuġ teprerig* B$_6$ *törüt(t)üng ...* || 379 *dụʿam*] A$_{10}$ *tuvam* (*-v-* altında ar. harfl. ˚ işâreti) || 380 *sen ... bir*] A$_{11}$ *sen ɣḳ bi* B$_8$ *sөnük b.* || 381 *yaratıġlını*] A$_{12}$ *yaran-ɣay-lını* (*-r-* üstünde nokta ?) B$_9$ *yaratıġlı-n* | *mindin yıratıġlını*] A$_{12}$ *mendin yaran-ɣılını* B$_9$ *m. yıratıġlı-nı* || 382 *öḍürdi ... yaruttı*] A$_{13}$ *yarat-tı yaradtı ɣdür-ti* B$_{10}$ *ö. töröt(t)i yarut(t)ı* | *tuttı köñglüm*] A$_{13}$ *tut köngülü* B$_{10}$ *tut(t)ı k.*

383 ḳarañgḳuda erdim yaruttı tünüm
tünerikte erdim toġurdı künüm

384 azıp yügrür erdim ayu birdi yol
küyer erdim otḳa küḍezmese ol

385 öḍürdi aḍırdı kötürdi mini
azuḳlar yolındın kiterdi mini

386 köñgülüg bezedi yaruḳluḳ bile
tilimni bezedi tanuḳluḳ bile

B 40 387 köñgül birdi köz hem uḳuş ög bilig
aça birdi sözüm yoruttı tilig

388 ḥabib saṽçı yolı mini yetteçi
ol oḳ saṽçı bolsu elig tuttaçı

389 bu barça iḍim faẓlı erdi ḳamuġ
ağırladı minteg tapuġsuz ḳuluġ

390 munıñg şükri emdi neteg öteyin
tirig bolsa özüm yılın hem ayın

391 ilâhi bilür sen bu ʿacjzlıḳım
sañgar oḳ açar men muñgum hem taḳım

392 ḳılumaz ma şükrüñg sañga men bire
meniñgdin şükür ḳıl sañga sen şira

383 *karañgḳuda ... yaruttı*] A$_{14}$ *ḳarangḳu s. y.* B$_{11}$ *ḳarangḳuda ... yarut(t)ı* | *tünerikte*] A$_{14}$ *tụn-e-rik-te* (satır altında ar. harfl. *şikem-i mader*) B$_4$ *tünerik*(*-i-* yerine *-t-* ile) *-de* || 384 *azıp ... birdi*] A$_{15}$ *asıp ... berti* B$_{12}$ *azıp* (*-z-* noktasız) ... | *otḳa*] A$_{15}$ *ot-ta*

385 A$_{17}$'de bu beyit 386'dan sonra geliyor | *öḍürdi ... mini*] A$_{17}$ *adır-tı ɣdürti* | *kөder-ti meni* | *azuḳlar ... mini*] A$_{17}$ *azuġ-lar* (satır altında ar. harfl. *azğan*) *y. kederti meni*

386 A$_{16}$'da bu beyit 385'ten önce geliyor | *köñgülüg bezedi*] A$_{16}$ *yarut-tı buu kөnglüm*

387 B$_1$'de bu beyit 388'den sonra geliyor | *birdi*] A$_{18}$ *berti* | *birdi ... tilig*] A$_{18}$ *berti ...* B$_1$ *b. söz hem bitidi elig*

388 B 391$_5$'te bu beyit 387'den önce geliyor | *saṽçı ... yetteçi*] A$_{19}$ *saṽçı* (satır altında ar. harfl. *reşad*) *y. men-i yedgüçi* (satır altında ar. harfl. *piş-va*) B$_{15}$ ... *yıt(t)açı* (*yi-* noktasız) | *ol ... tuttaçı*] A$_{19}$ *uluġ s. b. ilig tut-ġuçı* B$_{15}$ *oluḳ ... tut(t)açı* || 389 *ḳamuġ*] A$_{20}$ *uluġ* | *ağırladı ... tapuġsuz*] A$_{20}$ *arıġ-latı meniġ yazuġ-luġ* || 390 *munıñg ... öteyin*] A$_{21}$ *manung ş. terü nedeg ɣdneyin* B$_3$ *munung ... nigü teg öteg* | *sözüm ... ayın*] A$_{21}$ *ɣggü ...* B$_3$ *... ba ay* || 391 *ilâhi*] A$_{22}$ *ilayi* | *sañgar ... taḳım*] A$_{22}$ *sangga ... rasım* B$_4$ *... yeğım* || 392 *bire*] A$_{23}$ *sez-u* | *sañga ... şira*] A$_{23}$ *... sez-e* B$_5$ *sөngar ...*

393 köni yol öze tüz tuta bir mini
suçulma meniñgdin bu iman tonı

394 tẹnimdin çıḳarda meniñg bu canım
şẹhadẹt bile kesgil aḫır tınım

395 özüm ḳalsa yalñguz ḳara yir ḳatın
mañgar ıḍġıl anda öküş rạḥmẹtin

396 tapuġsuz ḳulung men yazuḳum öküş
özüñg fạżlı birle keçür ay küsüş

397 ḳamuġ mụ̈ʾmịnıġ sen tözü yarlıḳa
yarınḳı bẹḳadın bu kün ḳıl lịḳa

XII.

SÖZ BAŞI KÜN TOĠDI İLİG ÖZE

398 uḳuş ötgünür kör bilig bildürür
yayıġ dụ̈nya ḳılḳın sañga uḳturur

399 bu irsel yayıġ ḳılḳı ḳurtġa ajun
ḳılınçı ḳız ol körse yaşı uzun

400 ara ḳılḳı ḳız teg ḳılınçı silig
sev̇itür sunup tutsa birmez elig

B41 401 sev̇iglini sev̇mez keyik teg ḳaçar
ḳaçıġlıḳa yapçur aḍaḳın ḳuçar

402 ara körse yügrür bezenip uḍu
ara körmedük teg ḳılur yir ḳoḍu

393 *öze ... mini*] A24 *özel-e t. ber meni* | *meniñgdin*] A24 *meniñg-tin* B8 *mẹnị(n)gdin* || 395 *yalñguz ... yir*] A26 *yalġuz ḳ. yer* B8 *yạngluz* (*-z* noktasız) *ḳạra y.* | *mañgar ... rạḥmẹtin*] A26 *manga ı. iş ay idim raḥmeding* || 396 *men*] B9 *me* , *küsüş*] A1 *kụ̈şüş* B9 *kụ̈şüş* (*-ş* noktasız) || 397 *tözü*] A2 *töz-i* | *bu kün*] A2 *tükel*

söz ... öze] A3 ... *ọz-e uz-latı* (?) *buu ʿadil turur*

398 *yayıġ ... sañga*] A4 *tadıġ ... sangga* B12 *yayıġ* (*-yı-* noktasız) *sạng* || 399 *irsel ... ajun*] A5 *ẹrsel yanıġ tụny-a ḳurdġa* (satır altında ar. harfl. *ḳarı*) *acun* B13 *i. yayıġ* (noktasız) *ḳ. ḳurtḳa a.* || 400 *sev̇itür ... birmez*] A6 *sevütür* *berme* || 401 *sev̇iglini ... keyik*] A7 *sevüg-li-ni* ... B1 *sẹv̇ügli-ni sẹv̇mez kẹḍik* | *ḳaçıġlıḳa yapçur*] A7 *ḳaçıġ-lıġ-ḳa yapşur* || 402 *yügrür ... uḍu*] A8 *yụgrür* (*-g-* yüzünden, satır altında tekrarlanmış) *besenip* (satır altında ar. harfl. *araste*) *udu* (satır altında ar. harfl. *dẹmadẹm*) | *yir ḳoḍu*] A8 *baş ḳodu* B2 *yir ḳọḍu*

403 ara körse ev̇rer yana terk yüzin
av̇aġlar neçe tutsa birmez özin

404 öküş beg ḳarıttı ḳarımaz özi
telim beg keçürdi kesilmez sözi

405 beg erdi ajunda bügü bilge baş
bu beglik özele uzun boldı yaş

406 bu kün toġdı erdi atı belgülüg
ajunda çav̇ıḳmış ḳutı belgülüg

407 ḳılınçı köni erdi ḳılḳı oñgay
tili çın bütün hẹm közi köñgli bay

408 biliglig beg erdi uḳuşluġ oḍuġ
isizke ot erdi yaġıḳa yoḍuġ

409 yana kür küv̇ez erdi ḳılḳı köni
küniñge kötürdi bu ḳılḳı anı

410 bu yañglıġ beg erdi bu bilgi öze
tirildi yorıdı ḳılınçın tüze

411 sịyasẹt ḳılur erdi hịmmẹt bile
bu hịmmẹt yaraşur mụ̈rụ̈vvẹt bile

412 muñgar meñgzetü keldi şaʿịr sözi
oḳısa açılġay oḳıġlı közi

413 kerek erke hịmmẹt mụ̈rụ̈vvẹt teñgi
yav̇ûz yunçıġ andın yırasa öñgi

403 *ara .. ev̇rer*] A9 *sev̇-e kirz-e ẹv-rür* | *av̇aġlar ... birmez*] A9 *ov̇uġ-lar n. kolz-a bermez* A3 *a.* (satır altında *av̇undurur*) ... || 404 *öküş ... ḳarıttı*] A10 *ọküş ... B4 neçe ... ḳarıt(t)ı* || 405 *ajunda bügü*] A11 *acun-ta bügü* B5 *a. bụ̈gü* || 406 *ajunda ... ḳutı*] A12 *acun-ta çavuḳ-mış ḳudı* B6 *a. çav̇ıḳmış ḳụtı* || 407 *oñgay*] A13 *ongġay* || 408 *isizke ... yoḍuġ*] A14 *ẹsiz-ke ... yoduġ* B8 *i.* (satır altında *yạmạn-ġa*) ... *yọḍuġ* (sahife kenarında *buzġuçı*) || 409 *küv̇ez ... ḳılḳı*] A15 *kiv̇er ẹrti kọngli* B9 *küv̇ez* (satır altında *özin yạḳa tutmaḳ*) ... | *kötürdi*] A15 *bedüt-ti*

410 B'de bu beyit yok | *ḳılınçın tüze*] A16 *ḳılınçı ọz-e* || 411 *mụ̈rụ̈vvẹt*] A17 *mụrü-vet* (*-v-* şeddeli) B10 *sịyasẹt* || 412 *şaʿịr*] A18 *şayır* (satır altında ʿ işâreti ile) *oḳıġlı*] A18 *yuḳuġ-lı*

Dörtlük, A'da ayrı satırda, ortada *şayir* (oku *şiʿir*) sözü ve B'de çizgiler ile işâret edilmiştir

413 *mụ̈rụ̈vvẹt teñgi*] A19 *mụrüvet t.* B12 *m. tẹngi* (*t-* noktasız) *yunçıġ yırasa*] A19 *y. adın yıraz-a* (*y-* ?) B12 *yụnçıġ* (noktasız) *a. yịrasa*

414 kişilikke hjmmęt mürüvvęt kerek
kişi ķadri hjmmęt mürüvvęt yaŋı

415 bu kün toġdı ilig bu ķılķı bile
yarudı ajunķa kün ay teg yala

416 uķuşluġ kim erse oķıttı anı
biliglig kim erse beḍütti anı

B 42 417 yumıttı aŋar bek ajun öḍrümi
uķuşluġ biliglig buḍun köḍrümi

418 özi itti tüzdi kör il kün işi
takı ma tiler erdi öḍrüm kişi

419 özinge basut ķılsa iş başlasa
özi tınsa ança ol iş işlese

A 25 420 muŋaḍıp ayur bir kün oldrup özi
beḍük iş bu beglik işi hem sözi

421 baş aġrıġ köp ol körse işi öküş
öküş işni süzgen uķuşluġ küsüş

422 ķılumaz özüm bu ķamuġ il işin
maŋa er kerek tir bilir iş başın

423 kerek tir maŋa emdi öḍrüm kişi
uķuşluġ biliglig kişiler başı

414 *mürüvvęt*] A20 *mųrüvet* | *mürüvvęt yaŋı*] A20 *mųret nenggi* B13 *m. yaŋ* (noktasız) ‖ 415 *yarudı ... yala*] A21 *yarut-tı acunuġ kün aydeg kųl-e* B14 *yarudı ... yąla* ‖ 416 *kim ... oķıttı*] A22 *k. grs-e* (tashih edilmiş) *o.* B15 *... oķıdı* | *beḍütti*] B *beḍüt(t)i* (satır altında *büzürg*) ‖ 417 *yumıttı ... ajun*] A23 *yumut-tı* (satır altında ar. harfl. *yiġildı*) *anggar gr acun* B1 *gumut(t)ı ...* | *buḍun*] A23 *kişi* ‖ 418 *itti*] A *gt-ti* B2 *it(t)i*

A25'te, 418'den sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 1975):

mengi-lig ķayu ol mangga grdür-e
kişi ķudluġ-ı kim kişi-ler ar-a

419 *basut*] A28 *bo-sut* B3 *bosut* | *ança*] A28 *neçe* ‖ 420 *muŋaḍıp ... oldrup*] A *mungarıp a. bir kųn* (*gr-ken?*) *oldurup* B4 *m. a. oldurup kün* ‖ 421 *köp ... işi*] A *tellm yer yirim-i* (?) | *süzgen ... küsüş*] A2 *sųsgen u. kųşüş* B5 *süzgen* (*-z-* ?) *u. kųş* ‖ 422 *maŋa ... bilir*] A3 *mangga gr k. bir bilür* B6 *mąngar er* (*-r* yerine (*-z* ... ‖ 423 *tir ... öḍrüm*] A4 *bir mangga gmti g.* B7 *t. mąngar e. ö.* (satır altında *ra* | *kişiler*] A4 *talu gr*

424 bağırsaķ bütün çın ķılınçı köni
tili körŋli tüz bolsa bilse munı

425 ķılu birse erdi meniŋ işlerim
körü barsa erdi içim taşlarım

426 negü tir eşit bu sınamış kişi
başında keçürmiş yetürmiş yaşı

427 basutçı kerek erke yarıçılar
uķuşluġ biliglig bügü ilçiler

428 basutçı kerek barça işni bilir
bilip işlese er tilekke tegir

429 basutçı telim bolsa beg emgemez
işi barça itlür törü artamaz

430 basutçı kerek barça işte bilin
bu beglik işiŋge takı köp ķılın

431 basutçı tilep bulmadı kör ilig
tegürdi özi barça işke elig

B 43 432 tegir boldı künde kör emgek öküş
erej ķolsa emgek tegir ol ülüş

433 körü barsa yaķşı ayur uş bu söz
sınap sözlegüçi ıduķ ķutluġ öz

434 erej ķolsa emgek tutaşı barır
sevinç ķolsa ķaḍġu tutaşı yorır

435 neçe er beḍüse baş aġrıġ beḍür
neçe baş beḍüse beḍük börk keḍür

424 *çın*] A5 *hem* | *bolsa*] A5 *tudz-a* ‖ 425 *birse ... meniŋ*] A6 *berz-e grti m.* B9 *... meniŋg* | *birse*] A6 *berz-e* ‖ 426 *tir ... kişi*] A7 *ter şşit-gil yaşamış eren* | *başında ... yaşı*] A7 *baş-ın k. sınamış gren* B10 *başında keçürmiş yętürmiş yaşı* (*y-* yerine *b-* ile) ‖ 427 *basutçı ... erke*] A8 *bosut-çı* (satır altında ar. hartl. *başlar*) *k. ilke* B11 *başutçı kerek grke* | *bügü*] A8 *bugü* B11 *büğü* ‖ 428 *basutçı ... bilir*] A9 *talu gr k. iş-te yahşı b.* B12 *başutçı* (satır altında *bilgüçi*) *... bilür* | *er ... tegir*] A9 *gr ...* B12 *er ... tęgür* ‖ 429 *basutçı*] A10 *bo-sut-çı* B13 *başutçı* | *itlür törü*] A10 *gdlü barır* ‖ 430 *basutçı ... işte*] A11 *bosut-çı ... iş-ke* ‖ 431 *basutçı*] A12 *bosut-çı* B15 *başutçı* | *tegürdi ... elig*] A12 *tegür ... ilig* ‖ 432 *tegir ... künde*] A13 *teger boltı begke* | *erej ... ol*] A13 *griz* (*ḫariz* ?) *ķolz-a e. t. lųk* B1 *erij bulsa* (*b-* noktasız) *...* ‖ 433 *yaķşı ... bu*] A14 *yahşı ...* B2 *yąhşı a. uşbu* | *iduķ ķutluġ*] A14 *adı kıluķ* (?) B2 *ı. ķutluġ* (satır altında *ozġan*) ‖ 434 *erej ... barır*] A15 *ḫariz birl-e g. yan-a-şu yorır* B3 *erij ...* | *sevinç ... tutaşı*] A15 *sevünç birl-e ķ. yoraşu* ‖ 435 *beḍüse ... beḍür*] B4 *beḍüse* (satır altında *büzürg bolsa*) *boş a.* (satır altında *'illęti*) *beḍür* (satır altında *ulaġ*)

436 ilig köz ḳulaḳ tuttı ilde ḳamuġ
açıldı aŋ̄ar barça beklig ḳapuġ

437 yaraġsızını boġdı eligde urup
isizig yırattı ilindin sürüp

438 bu saḳlıḳ bile kör ilin başladı
ḳutı künde arttı örü yoḳladı

439 ḳamuġ yirde erke bu saḳlıḳ kerek
bu beglik işiŋ̄e taḳı saḳ kerek

440 bu saḳlıḳ oḍuġluḳ bu il şiŋ̄e
tözü asġı boldı uzun yaşıŋ̄a

441 muŋ̄ar meŋ̄zeyü keldi şaʿir ti
bu şaʿir tili boldı sözke ulı

442 oḍuġluḳ bu saḳlıḳnı ögdi eren
usallıḳ bile öldi er miŋ̄ tümen

443 usal bolma saḳlan ḳamuġ işte sen
bu saḳlıḳ bile iki ajun tilen

444 kişi imini kör usallıḳ ḳılur
yaġı yetse öŋ̄dün usallar ölür

445 negü tir eşit bu ajun tutmış er
tükel saḳlap ötrü yaġıġ utmış er

436 *köz ... tuttı*] B_5 *köz* (*-z* noktasız) *k. tut(t)ı* || 437 *boġdı ... urup*] A_{18} *ġuḍı ilig* (tashih edilmiş) *y-a u.* B_6 *b.* (noktasız) ... | *isizig ... ilindin*] A_{18} *ġ-sisig ġ. ġelin-tin* B_6 *i. yırat(t)ı i.* || 438 *başladı*] A_{19} *saḳ-latı* | *ḳutı ... yoḳladı*] A_{19} *ḳuḍ* (satır altında ar. harfl. *dęvlęt*) *kunde ardıp ǫ. y.* B_7 *ḳutı* (satır altında *dęvlęt*) *k. art(t)ı ö. y.* (satır altında *bülęnd boldı* ?)

439 B'de bu beyit yok | *yirde ... saḳlıḳ*] A_{20} *yerde ę. buu saġ-lıġ* | *taḳı saḳ*] A_{20} *taġ-ı saġ*

440 B'de bu beyit yok | *bu ... işiŋ̄e*] A_{21} *buu saġlıġ oḍuġ-luġ* (satır altında ar. harfl. *bidar*) *buu i. iş-i-ge* | *tözü ... yaşıŋ̄a*] A_{21} *tǫsü ... yer-ige* || 441 *meŋ̄zeyü keldi*] A_{22} *mengsetü ayur* | *boldı*] A_{22} *urtı*

Dörtlük, A'da satır arasında, ortada *şayir* (oku *şi'ir*) sözü ve B'de çizgiler ile işâret edilmiştir

442 *oḍuġluḳ ... saḳlıḳnı*] A_{23} *oḍuġ-luġ buu saġ-lıġ-nı* B_9 *oḍuġluġ b. saḳlıḳ-ı* (*-s,* noktalara dikkat, *şt-* ?) | *usallıḳ ... miŋ̄*] A_{23} *u. ḳıl-a ǫlti ęrsig* B_9 *usal(l)ı ... ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) || 443 *usal ... işte*] A_{23} *u. bolz-a saġ tur ...* B_9 *... işte* | *bu ... tilen*] A_{24} *buu saġlıġ bilen i. acun t.* B_{10} *usayuḳ ajunı* (*?, -j-* ve *-n-* noktasız) *tkegüde* (*i-* noktasız) *san* || 444 *imini*] A_{25} *onmaz-ı* (*?*) | *yetse ... ölür*] A_{25} *dü-s tudçı usal-lıġ ǫlür* (tashih edilmiş) || 445 *tir ... ajun*] A_{26} *ter eşit-gil acun* | *urmış* A_{26} *udmış* B_{12} *urmuş*

A 26

446 ilig ḳolsa saḳlan ajunçı kişi
bu saḳlıḳ erür hem şeriʿat işi

447 usal er teger köz usalın uḍır
usal bolma saḳlan ay ḳılḳı ḳaḍır

448 ilig saḳlıḳı ḳıldı ilke asıġ
bu asġı bile boldı ilde tatıġ

B 44

449 ilin itti tüzdi bayudı buḍun
böri ḳoy bile suvladı ol öḍün

450 sevigli sevinçin anı ögdiler
yaġıları eştip boyun egdiler

451 ḳayu sıġnu keldi tiledi köşik
ḳayu keldi öpti iligke işik

452 negü tir eşit emdi köŋ̄li oḍuġ
sözi kör çiçek teg tümen tü boḍuġ

453 bu beglik uluġluḳ iḍi eḍgü neŋ̄
yorıḳı köni erse ay ḳızġu eŋ̄

454 iḍi eḍgü beglik taḳı eḍgürek
törü ol anı tüz yorıtġu kerek

C 17

455 ne ḳutluġ bolur öḍ buḍunḳa küni
begi eḍgü bolsa yorısa köni

456 ne ḳutluġ ḳut ol erke eḍgü atı
bu eḍgü atı bardı meŋ̄gü ḳutı

446 *ilig ... ajunçı*] A_1 *ılıḳ ḳolz-a saḳl-a acun-nı* | *bu ... işi*] A_1 *buu saġ-lıġ turur ... baş-ı* || 447 *er ... köz*] A_2 *arsaḳ-a ol* B_{14} *er teger köz* (*-z* noktasız) | *ḳadır*] A_3 *ḳadır* B_{14} *ḳadır* || 448 *ilde*] A_3 *ilke* || 449 *itti ... buḍun*] A_4 *ęt-ti t. bųyidi budun* B_1 *il(t)i ... b.* (satır altında *yąman*) | *bile suvladı*] A_4 *bilęn suḳ-lat* B_1 *b. s.* (satır altında *su içti*)

A_5'te, 449'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 461):

acun-luġ bilin-ge batı ḳud ḳur-ı
ḳoz-ı birl-e ḳadlıp yorıtı bǫr-i

450 *sevigli sevinçin*] A_6 *sevüg-li sevünçin* B_2 *sevügli sevünçin* || 451 *sıġnu*] A_7 *sıġnu* (önce *saġnu* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *öpti ... işik*] A_7 *ęrke* (*anga* ?) *kör ǫpdi eşik* || 452 *tir*] A_8 *ter* | *çiçek ... boḍuġ*] A_8 *çeçek t. ǫngindü b.* B_4 *... boḍuġ* (sahife kenarında *tüzgüçi*) || 453 *uluġluḳ iḍi*] A_9 *u. ęti* B_5 *oḍuġluḳ iḍi* | *erse ... eŋ̄*] A_9 *bolz-a a. ḳısġu neng* || 454 *iḍi*] A_{10} *iti* B_6 *iḍi* | *yorıtġu*] A_{10} ve B_6 *yüritgü* || 455 *öḍ ... küni*] A_{11} *ol ...* B_7 *... kişi* | *eḍgü*] C_1 *idgü* || 456 *ne ... eḍgü*] A_{12} *naḳıluġ ... begke ę.* B_8 *ne ḳutluġ ḳut ...* C_2 *ne ... irke idgü* | *eḍgü ... meŋ̄gü*] B_8 *... birdi* (*b-* noktasız) *męngü* C_2 *idgü ... bardı męnggü*

457 ne eḍgü bolur beg ol eḍgü kişi
kişilik bile itse il kün işi

458 tözü ilke tegdi ilig eḍgüsi
ajunḳa yaḍıldı bu çaṿı küsi

459 dụ'a arttı ilde kör eḍgü atı
beḍüdi künin̂ge atı hem ḳutı

460 ajun buḍnı eştip anı arzulap
aṿa yığlu keldi an̂gar öz ulap

461 ajunḳa badı kör tükel ḳut ḳurı
ḳozı birle ḳatlıp yorıdı böri

XIII.

AY TOLDI KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠIN̂GA KELMİŞİN AYUR

462 bir ay toldı atlıġ er erdi tetig
eşitti bu çaṿıġ itindi itig

B45 463 yigit erdi oġlan ḳılınçı amul
ukuşluġ biliglig hem öglüg kön̂gül

464 yüzi körklüg erdi körüp köz ḳamar
sözi yumşaḳ erdi tili tüz tamar

457 *eḍgü ... eḍgü* C3 *idgü bolur ol ma* (sonradan yazılmış) *idgü* | *itse ... ,kün*] A13 *ḍz-e il kụn* C3 *i. i. kẹnd* || 458 *tözü ... eḍgüsi*] A14 *tọz-i ... ḍ.* C4 *barı ... idgün*] A14 *acun-ġa yayıl-tı bu* (satır üstünde yazılmış) *... kụz-i* || 459 | *ajunḳa ... küsi*] A15 *tuv-a* (*-v*, satır altında ') ... B11 *d. art(t)ı ...* C5 *d. art(t)ı ... dụ'a ... eḍgü*] A15 *tuv-a* (*-v-* satır altında ') ... B11 *d. art(t)ı ...* C5 *d. art(t)ı ... idgü* || 460 *ajun ... arzulap*] A16 *acun b. işdep a. arsa-lar* B12 *a. b.* (satır altında *'ụlẹmaları ?*) ... C6 ... *eşit ...* | *aṿa ... ulap*] A16 *aṿa ... ular* B12 *aṿa* (*-v-* yerine *-ḳ-* ile) C6 *ive ...*

461 B'de bu beyit yok (A'daki tekrar için bk. 449 not) | *ajunḳa ... tükel*] A 265 *acun-luġ bilin-ge batı* A 2617 *acun-ġa batı kọr t.* | *ḳatlıp*] A 265 *ḳadlıp* A 2617 *suv-lup* (*-lap ?*, tashih edilmiş; satır altında ar. harfl. *ḳatlıp*)

ay toldı ... ayur] B13 ... *tapġınga oġramışın a.* C8 *bab ... ilig tapuġınga kẹlmişin* (*-ş-* noktasız)

462 *er erdi*] C9 *ir irdi* | *eşitti ... itig*] A19 *ẹ. buu çavluġ inidti idig* B14 *ve* C9 *eşit(t)i ...* || 463 *erdi ... amul*] B1 ... *amul* (satır altında *uzun fikirlig*) C10 *irdi ...* | *kön̂gül*] B1 *amul* || 464 *erdi*] C11 *irdi* | *erdi*] C11 *irdi*

465 ḳamuġ türlüg erdem tükel ögrenip
yorır erdi erdem eligke alıp

466 özin̂ge baḳıp aydı men me bu kün
tümen erdemim birle ilde burun

467 negüke yorır men bu yirde ḳuruġ
iligke barayın ḳılayın tapuġ

468 iligke tusulsun bu erdemlerim
açınsun menin̂g kitsü emgeklerim

469 ukuşluġ biliglig beg ermiş amul
tiler ermiş erdem iḍilerin ol

A 27 C 18 470 ukuş ḳaḍrini hem ukuşluġ bilir
bilig satsa bilge biliglig alır

471 sözin aydı şa'ir mun̂gar men̂gzetü
tili laḍzı birle an̂gar yan̂gzatu

472 bilig ḳıymętini biliglig bilir
ukuşḳa aġırlıḳ biligdin kelir

465 *erdem ... ögrenip*] A22 *ẹ ... ọrgenip* C12 *irdim ...* | *erdi ... eligke*] A22 *ọrti ẹ. ilig-ke* C12 *irdi irdim eligke* (*-g-* çizgisiz) || 466 *özin̂ge ... bu kün*] A23 *ọsin-ge* (*ọ-* yerine *yạ- ?*) ... *men men bụkün* B4 ... *mẹnme* ... C13 ... *men me ...* | *erdemin ... ilde*] A23 *ẹ. b. il-tin* B4 *erdẹmüm ... ḥalḳ-da* C13 *irdemim ...* || 467 *negüke ... ḳuruġ*] A24 ... *buu yerde ḳ.* B5 *nigü teg ... ḳuruġ* C14 *nigüke ... yirde ḳuruġ* || 468 *iligke .. erdemlerim*] A25 *ẹ. tusulz-u buu ẹ.* B6 *i. t.* (satır altında *biltürsün ?*) ... C15 *i. tụsulsu b. irdem-lerim* | *açınsun ... kitsü*] A25 *açın-su m. kedsü* B6 *açılsun mẹning ḳ.* C15 *açınsu mini k.* || 469 *ermiş amul*] B7 *e. a.* (satır altında *daru*) C16 *irmiş a.* | *ermiş ... ol*] A26 *ẹ. ẹ. ide-lerin o.* B7 ... *idilerin o.* C16 *irmiş irdem ...*

470 B9'da bu beyit 471'den sonra geliyor (aş. bk.) | *ḳadrini*] A1 *ḳadr-i* | *bilge*] A1 *ilke* B9 *bilge*

471 B8'de bu beyit 469'dan sonra geliyor | *tili ... birle*] A2 *til-i lafs-ı maġn-i* (*-ġ-* altında ar. ') C2 *bu til* (önce *tili* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... *mạ'ni*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir. Metnin bu kısmı nushalarca farklıdır. Bu farklar, yalnız istinsah hatası olmayıp, kısmen eserin üzerinde işlemiş kimselerin çalışma mahsûlü olmalıdır. Ben burada, büyük bir tereddütle, yukarıdaki sırayı tesbit ettim; nushalardaki dörtlükler ise, şu şekildedir:

A3 *bilig-lig bilür ol bilig-ning atı*
biligsiz ne bilgey bilig ḥur-met-i

A4 *bilig ḳadr-i-ni hem biliglig bilür*
gụher ḳadr-i nạḳıt salır ḳıymeti

B9 *ukuş ḳadrini hem ukuşluġ bilir*
bilig satsa bilge biliglig alır

B10 *negü bilge tilve bilig ḳadrini*
bilig ḳayda bolsa biliglig bilir

473 negü bilge tilve bilig ḳadrini
bilig ḳayda bulsa biliglig alır

474 bu ay toldı itti kör at ton tolum
ayur köndüreyin tapuġḳa yolum

475 özinge kerekin itindi itig
iligke yüz urdı bu bilge tetig

476 yana aydı mundın barur men turup
ilig tapġınga bu özüm yüz urup

B 46 477 ġaribluḳ yirinde kerek bolġa neng
bu elgim tarusa sarıġ ḳılġa eng

478 iḍi keḍ ḳatıġ bu ġaribluḳ işi
ġaribluḳta yanglur talu er başı

C4 *bilig ḳıymetini biliglig bilir*
uḳuş-ḳa aġırlıḳ uḳuş-dın ḳelir

C5 *bilig ḳadri-ni hem biliglı uḳar*
güher ḳıymetini nadan ne bilir

B11–12'de, dörtlükten sonra, daha şu iki beyit gelmektedir (yk. bk.):

biliglig bilir ol bilig-ning atı
biligsiz ne bilge bilig ḳıymeti

bilig ḳadrini hem biliglig bilir
güher ḳadrini hem güher oḳ bilir

474 *itti ... tolum*] A5 *it-ti* (satır altında ar. harfl. *ḍa*) *ḳoret* (satır altında ar. harfl. *saḥt*) *ton* (*t-* altında ar. *ṭ*) *tolum* (satır altında ar. harfl. *silaḥ*) B13 *it(t)i* ... harfl. *saḥt*) *ton* (*t-* altında ar. *ṭ*) *tolum* (satır altında ar. harfl. *silaḥ*) B13 *it(t)i* ... | *tolum* C6 *it(t)i* ... | *köndüreyin*] A5 *k.* (satır altında ar. harfl. *(ḥ)idayet künem?*) | *köndüreyin* C6 *it(t)i* ... | *köndüreyin*] A5 *k.* (satır altında ar. harfl. *(ḥ)idayet künem?*) | *kerekin ... itig*] A6 *kerekin-i ḳıltı ġdig* B14 *ḳerekini ḳ. i.* C7 ... *itig* | *iligke* ... *urd* A6 ve C7 *yüz urdı iligke* ...

A7'de, 474'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir:

ton-a-nıp ḳongül urtı barmaḳ öz-e
sefer ḳadġuz-ı birl-e çıḳmaḳ ǫz-e

476 *mundın barur*] A8 *m. barır* B15 *mindin barur* C8 *m. barır* | *ilig* ... *bu*] *elig tapġın-a buu*

A9'da, 476'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir:

turup çıḳtı ildin buu yavraḳın (?) ol
oġur-luġ sefer-ġa çıḳıp altı yol

477 *ġaribluḳ yirinde*] A10 *ġarib-luġ yerin-te* B1 *ġarib-luḳ yirin-de* C9 *ġ. yirind* ... *bu ... eng*] A10 *buu ilgim taruz-a* ... B1 *bu nengim tükense s. bolġa e.* C9 *bu il* ... *ing*

478 B ve C'de bu beyit yok | *iḍi .. işi*] A11 *ǫti ket ḳ. buu ġarib-luġ ġaribluḳta ... ǫr*] A11 *ġarib-luġ-ta ... ǫr*

479 siziksiz kerek bolġa altun kümüş
özüm işleteyin tise men öküş

480 negü tir eşit emdi bilgi tengiz
sözin yangzatur körse ḳızġu mengiz

481 kim erse tapuġḳa kireyin tise
iki neng kerek bil söz aydım kese

482 tiriglik kerek bir tuçı igsizin
tapınsa ḳıyıḳsız yarutsa yüzin

483 taḳı bir saν altun kerek ay tetig
anı işletip itse özke itig

484 anıngda basala yarar bu tapuġ
munı bilse bolmaz bu beklig ḳapuġ

485 kötürdi saν altun kümüş neng tavar
ayur öz mungaḍsa manga bu yarar

486 eνindin turup çıḳtı keldi berü
bir ança yorıyu bir ança turu

C 19 487 kelip tegdi ilig turur orduḳa
ögi köngli ḳolmış tilek arzuḳa

488 kirip kend içinde tiledi tüşün
tüşün bulmadı kör tarudı ajun

489 mungaḍtı muyanlıḳta tüşti barıp
kiçe yattı anda tünedi serip

479 *siziksiz ... bolġa*] A12 *sesik-siz k. bolġay* | *tise*] A12 *tez-e* || 480 *negü ... emdi*] A13 *n. ter ġsit-gil ay* B8 *nigü ...* C11 *nigü t. eşitgil ay* | *yangzatur ... ḳızġu* A13 *.. ḳısġur* B8 *berkitür emdi* || 481 *erse ... tise*] A14 *ǫrz-e ... tez-e* C12 *irse ...* | *kerek bil*] B4 *kereklig* C12 *kerek mün* || 482 *tuçı igsizin*] A15 *t. yig* (satır altında harfl. *ḥaste*) *-siz-in* B5 *tuşı i.* | *tapınsa*] A15 *tapunz-a* B5 ve C13 *tapunsa* || 483 *saν* A16 *saν* B6 *son* C14 *saν* (*-ν* üç noktalı) | *itse ... itig*] A16 *ǫdz-e ǫske ǫdig* || 484 *basala*] B7 *başalar* | *bilse ... beklig*] B7 *bolsa ...* C15 *b. bolmas b. b.* (satır altında *maġlıḳ*) || 485 *kötürdi ... kümüş*] A18 *ketürti saν ...* B8 *köturdi ...* C16 *k. saν* (üç noktalı) ... *öküş* | *öz ... bu*] A18 *mung yerin-te mangga buu* || 486 *eνindin ... berü*] A19 *ǫ. ... naru* B9 *e. ..., berü* C17 *iνindin ... berü* | *yorıyu ... turu*] A19 *... baru* B9 ve C17 *yorıyu ...* 487 *kelip ... turur*] B10 *aḥır ... baru* | *ḳolmış*] A20 *tegm* (*-g-* yerine *-d-*?) C1 *tegmiş* || 488 *kirip*] C2 *ḳelip* | *kör ... ajun*] A21 *boltı tar bı anan* (*a-*?) C2 *boldı tar bu a.* || 489 *muyanlıḳta*] A22 *muyan-lıġ* B12 *müyenlik-de* (*muyanlıḳ-ta* | *kiçe ... serip*] A22 *keçe ...* B12 *k. yat(t)ı ... s.* (satır altında *ṣabr ḳılı* C3 *k. yat(t)ı ...*

490 negü tir eşitgil uḳuşluġ bilip
sanga sözledi söz biligdin alıp

491 iḍi ters bolur kör bilişmez kişi
ḳalın yat ara kirse yalnguz başı

492 iḍi sarp bolur bu yangı kelgüçi
bilişi yoḳ erse mungaḍsa tuçı

B 47 493 bilişmez kişiler ḳaraġu sanı
ḳaraġu yorıḳ yazsa sökme anı

494 kişi kirmedük ilke kirse ḳalı
kelin teg bolur er aġın teg tili

A 28 495 yatıġ yarlıḳaġıl içür bir yigü
ümeg eḍgü tutġıl ay bilge bügü

496 yatıġ eḍgü tutsa yarur er közi
ümeg eḍgü tutsa yaḍıldı sözi

497 kişike kerek tegme yirde biliş
biliş birle itlür ḳamuġ türlüg iş

498 bu ay toldı ança yorıdı bu yang
ġariblıḳ saḳınçı sarıġ ḳıldı eng

499 bilişti yime ol kişiler bile
otaġ tuttı özke yarudı küle

500 yime tuttı iş tuş yakın ḳıldı öz
uluġḳa kiçigke açuḳ tuttı yüz

490 *negü ... uḳuşluġ*] A23 *n. ter ...* B13 *nigü tir eşit emdi bilge* C4 *nigü ...* ‖ 491 *iḍi ... kör*] A24 *ġti ... buu* B14 *iḍi ...* | *ḳalın ... başı*] A24 *ḳılın tap ... yangluz b.* B14 *... yaṇgluz başı* C4 *... yaṇgluḳ* (*y-* noktasız) *işi* ‖ **492** *iḍi ... bu*] A25 *ġti ... bolumat* B15 *iḍi ...* C6 *iḍi sarp bolur yat* | *erse*] C6 *irse* ‖ **493** *bilişmez ... kişiler*] A28 *bilümez kişi ol* C7 *b. kişi ol* | *yorıḳ yazsa*] A28 *y. barz-a* B1 *yorıḳ azsa* C7 *yorıp yazsa* ‖ **494** *kirmedük ilke*] A27 *kgr-medük yerke* C8 *k. yerke* (*-e-* harekeli *er*] A27 *ol* B2 *er* C8 *ol* ‖ **495** *yarlıḳaġıl ... yigü*] A1 *yarlıġ* (satır altında ar. harfl. *miskin*] *-a-ġıl i. ber begü* | *ümeg ... bügü*] A1 *u. g. ... bugü* B3 *ü.* (satır altında *anı*) *... bügü* C9 *ö. idgü ... bügü* ‖ **496** *eḍgü ... közi*] A2 *ġtgü ... gr yuz-i* B4 *... gr k.* C10 *idgü ... ir k.* | *ümeg eḍgü*] B4 *ü.* (satır altında *müsafir*) *e.* C10 *ü. idgü* ‖ **497** *tegme yirde*] A3 *t. yerde* B5 *tegme y.* C11 *tigme yirde* | *itlür*] A3 *ġdlür* ‖ **498** *yang*] B6 *neng* | *ġariblıḳ*] B6 ve C12 *ġarib-luḳ* ‖ **499** *bilişti ... ol*] A5 *biliş-i y. ọk* B7 *bilişti körüşti* | *otaġ ... yarudı*] A5 *biriş-ti yaruş-tı yaruntı* B7 *o. tut(t)ı ...* C13 *barıp kelişti yorıdı* ‖ **500** *tuttı ... ḳıldı*] A6 *t. ġş tost ...* B8 *tut(t)ı ... tut(t)ı* C14 *tut(t)ı ... dost ...* | *açuḳ tuttı*] B8 *a. tut(t)ı* C14 *yaruḳ tut(t)ı*

bu ay toldı özke kör itti işig
adaştı kingeşti bir atlıġ kişig

502 adaş tuttı ay toldı eḍgü kişi
küsemiş atı erdi eḍgü işi

503 angar açtı ay toldı köngli sözi
ne ermiş tileki kim ermiş özi

C 20 504 yirindin bu ilke nelük kelmişin
ayu birdi barça özi bilmişin

505 iligke yaḳın ḫaş ḥaçib erdi bir
ayı ersig ilig bile sözke sır

506 küsemiş angar bardı bir kün turup
sözin sözledi sözke ul tüp urup

507 ayıttı bu ḥaçib sözin yetrürek
tileki ne ermiş taḳı bütrürek

508 küsemiş ayu birdi barça sözin
ne erdi tileki kim ermiş özin

ḤAÇİB CEVABI KÜSEMİŞKE

B 48 509 ḥaçib aydı aşnu manga kelsüni
köreyin anı men mini körsüni

510 yana uḳturayın iligke bu söz
ḳayu kün körüngü ḳaçan kelgü öz

501 B'de bu beyit yok | *itti işig*] A7 *ġdti ġ.* C15 *it(t)i i.* | *adaştı ... bir*] A7 *adaş tut-tı anda b.* ‖ **502** *tuttı ... eḍgü*] B1 *tut(t)ı ...* C16 *tut(t)ı ... idgü* | *erdi eḍgü*] C16 *irdi idgü* ‖ **503** *açtı*] B10 *aydı* | *ermiş ... ermiş*] C17 *irmiş ... irmiş* ‖ **504** *yirindin ... kelmişin*] A10 *yerin-tin buu yerke ...* B11 *yirindin ... nigün kelmişi* C1 *yirindin bu yerke ..* | *birdi ... bilmişin*] A10 *berti b. ọsin b.* B11 *... bilmişi* ‖ **505** *ḥaçib erdi*] C2 *irdi bu* | *ayı ... sır*] A11 *atı ersin ...* B12 *atı ... bir* C2 *atı ...* ‖ **506** *tüp urup*] B13 *tüp kolup* (sahife kenarında yazılmış) ‖ **507** *ayıttı*] B14 ve C4 *ayıt(t)ı* | *ermiş ... bütrürek*] A13 *e. .. yet-rü-rek* B14 *... bütrürek* C4 *irmiş ...*

508 A'da bu beyit yok | *sözin*] C5 *sözi* | *erdi ... özin*] C5 *irdi ... irdi özi*

ḥaçib . küsemişke] nushalarda bu başlık yok

509 *aydı*] A14 *aydtı* | *köreyin ... körsüni*] A14 *... meni k.* C6 *bileyin ... bilsüni*

510 krş. beyit 539 not | *iligke*] A15 *ġlig-ke*

ḳaçan bilig

KÜSEMİŞ SÖZİ AY TOLDIḲA

511 küsemiş turup çıḳtı andın yana
kelip aydı ay toldı toġdı küne

512 yorı bar biliş emdi ḥaçib bile
tilekiŋ negü erse andın tile

513 sini körsü bilsü eşitsü sözüŋ
tilekiŋ ne erse tilin ay özüŋ

514 aŋgar sözledim men sözüŋni neçe
taḳı minde yigrek sen ayġıl aça

515 iḍi yaḳşı aymış tili köŋli tüz
körü barsa yetrü köni ök bu söz

516 kişi sözler ök kör kişiniŋ sözi
kişide bağırsaḳ öz işke özi

517 neçe keḍ kişi bolsa özke yaḳın
özinde bağırsaḳ bolurmu saḳın

518 bağırsaḳ tilese özüŋke özüŋ
özüŋde bağırsaḳ yoḳ ol kes sözüŋ

519 tonın keḍti ay toldı turdı örü
küsemiş bile çıḳtı bardı naru

520 ḳapuġḳa tegip tüşti kirdi yorıp
körü aldı ḥaçib kişisi kelip

C 21 521 küsemiş kirip tuştı yandru çıḳıp
alıp kirdi ḥaçib taparu oḳıp

---

küsemiş ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

511 *andın*] A16 *aytı* || **512** *yorı ... emdi*] A17 *yoruyu yer b. ġmti* (önce *boltı* ve *körügli ... yigü*] A2 *berigli ... yegü* B1 *körügli ... C4 k. ... yigü* || **525** *ayıttı*] B2 *bolur* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *negü erse*] C9 *nigü irse* || **513** *sini*] A18 *ayıt(t)ı* C5 *ayıt(t)ı* | *negü ... sen*] B2 *nigü ... sen* C5 *nigü i. tiler sen* | *ne ... tilin*] A18 *n. ġ. bilin* B5 *ni ...* C10 *n. irse ...* || **514** *neçe*] A19 *seçe* | *minde ... ay toldı ... ḥaçibḳa*] nushalarda bu başlık yok *aça*] A19 *men-te yegrek ...* B6 *m. yigrek ... biçe* C11 *munda yigrek ...* || **515** *iḍi ... aymış*] A20 *iti yaḥşı söz-ler* B7 *iḍi yaḥşı a.* C12 *idi yaḳşı a.* | *barsa ... ök*] A20 *bar ... ök ġ. ... elig* B4 *eşit(t)im yıraḳdın a.* C7 *eşit(t)im yıraḳ-dın ilig* | *uḳuşun ... saviını*] *yedrü kŋni ŋk* B7 *barsa yetrü k. ök* C12 *birse yetrü k. ol* || **516** *kör*] A21 *hem* C13 *kişi-deⁿ* || **517** *özinde ... saḳın*] A22 *ŋsüŋ-ten* C14 *özüŋ-deⁿ* | *kişide*] A21 *kiş-i-tin* C13 *kişi-deⁿ* || **517** *özinde ... saḳın*] A22 *ŋsüŋ-ten* C14 *özüŋ-deⁿ* | *tapuġıŋa*] A6 *... ḳapuġ-ıngga* B5 *tapunġalı ... tapġınga* C8 *tapunġalı ...* || **529** *iligke ... yaḳın* || **518** *tilese*] B10 *tileseng* | *özüŋde*] A23 *ŋsüng-tin* C15 *özüng-deⁿ* | *tapunsa*] A7 *ŋlig-ke tapunz-a* B6 ve C9 *i. tapunsa* | *ötünse*] A7 *ŋdünsü* C9 *ötünsü* || **530** *o.* (sonradan yazılmış) || **519** *tonın*] A24 ve C16 *tonı* || **520** *ḳapuġḳa*] A25 *tapuġḳa*] A8 *tilin-ge y.* B7 ve C10 *t. yorıt(t)ı*

522 körü aldı ḥaçib orun birdi tör
isig sözledi söz tilin yaḳşı kör

ḤAÇİB SU ALİ AY TOLDIḲA

A 29 523 ayıttı ḥaçib emdi köŋlüŋ neteg
kelip ḳayda tüştüŋ ne ornuŋ neteg

B 49 524 bilişiŋ ne barmu adaş ya ḳadaş
körügli ne barmu yigü içgü aş

525 yana ma ayıttı tilekiŋ ne ol
negü iş ḳılur sen kerekiŋ ne ol

AY TOLDI CEVABI ḤAÇİBḲA

526 bu ay toldı aydı ay ḥaçib ḳutı
eşittim bu kün toġdı ilig atı

527 eşittim yıraḳtın anıŋ çavını
biligin uḳuşın silig savını

528 özüm arzuladı anıŋ tapġıŋa
tapıŋġalı keldim anıŋ ḳapġıŋa

529 tilek bu iligke tapınsa özüm
yaraġ körse ḥaçib ötünse sözüm

530 körüp sevdi ḥaçib bu ay toldını
tilinde yorıttı ḳamuġ ögdini

522 *birdi*]] A27 *berti* C2 *birdi* | *isig ... yaḳşı*] A27 *i.* (satır altında ar. harfl. *aġzın?*) *... aġz-ı* B14 *i. ... yaḥşı* C2 *i. ... yaḳşı*

ḥaçib ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

523 *ayıttı ... emdi*] A1 *ayur ḥ. ay toltı* B15 *ayıt(t)ı ...* C3 *ayıt(t)ı ...* | *ne ornuŋ*] A1 *ŋ-a ŋsüng* B45 *ne* (noktasız) *o.* C3 *ya o.* || **524** *bilişiŋ*] B1 *bilişiŋ* C4 *bilişi(n)g* | *ay toldı ... ḥaçibḳa*] nushalarda bu başlık yok

526 *eşittim ... ilig*] A4 *ġ. ... elig* B3 ve C6 *eşit(t)im ...* || **527** *eşittim ... anıŋ*] *ilig* B4 *eşit(t)im yıraḳdın a.* C7 *eşit(t)im yıraḳ-dın ilig* | *uḳuşun ... saviını*] C7 *uḳuşun s. çavı-nı*

528 B5 'te mısrâların yeri değiştirilmiş | *tapġıŋa*] B5 *ḳapġınga* | *tapıŋġalı ... tapġınga*] A6 *... ḳapuġ-ıngga* B5 *tapunġalı ... tapġınga* C8 *tapunġalı ...* || **529** *iligke tapunsa*] A7 *ŋlig-ke tapunz-a* B6 ve C9 *i. tapunsa* | *ötünse*] A7 *ŋdünsü* C9 *ötünsü* || **530** *tilinde yorıttı*] A8 *tilin-ge y.* B7 ve C10 *t. yorıt(t)ı*

531 yüzi körki ḳılḳı ḳılınçı özi
ḳamuġ yaḳşı kördi tili uz sözi

532 iḍi sevḍi köŋlün anı topladı
ilig topġınga bu yaraġay tidi

533 negü tir eşitgil sevitmiş kişi
sevitse kişi kör mün erdem başı

534 kimi sevse ʿaybı kör erdem bolur
kimi sevmese erdem öktem bolur

535 bu sözke tanuḳı munu keldi söz
oḳıġıl munı sen aya eḍgü öz

536 köŋgül kimni sevse mün erdem bolur
ḳamuġ tetrüsi oŋ ḳoḳuzı tolur

537 köŋgül kimni sevse ḳamuġı sevüg
körür közke ursa körünmez bolur

ḤACİB CEVABI AY TOLDIḲA

C 22 538 yanut birdi ḥaciḇ kör ay toldıḳa
ayur emdi ivme maŋga tur baḳa

539 men aşnu ayayın iligke sözüŋ
ne ermiş tilekiŋ kim ermiş özüŋ

B 50 540 sini bilsü ötrü yüzüŋ körsüni
uçuz tutmasunı aġır tutsunı

541 saŋga men kerekiŋ baḳa turġa men
ḳamuġ işleriŋni seve ḳılġa men

542 öküş eḍgü sözler tilin sözledi
işiŋ itge men tip ḳatıġ ḳur badı

543 bu yaŋlıġ bolur bu kişi eḍgüsi
kişi eḍgüsi ol buḍun yüḍgüsi

544 negü tir eşitgil buḍun başlar er
ḳamuġ işni yetrü körüp işler er

545 kimiŋ devlęti baş kötürse örü
ḳamuġ edgü ḳılġu buḍunḳa törü

546 kimiŋ elgi bolsa buḍunḳa uzun
silig bolġu ḳılḳı ḳılınçı tüzün

547 yorıḳ bolsa kimiŋ buḍunḳa sözi
süçig tutġu til söz me ḳoḍḳı özi

548 yayıġ ol bu devlęt iter hęm buzar
ne irsel turur terk irikse tezer

531 *yüzi ... özi*] A9 *bir-i kørki ḳılġ-ı ḳ. øz-i* B8 *y. k. körklüg ḳılınçı kön*
yaḳşı ... sözi] A9 *yaḫşı ...* B8 *anda k. könilik tonı* C11 *yaḳşı ...*

532 B 'de bu beyit yok | *iḍi ... tapladı*] A10 *anın ...* C12 *i. sivḍi ... tapı*
(-p- ?) | *tapġınga ... tidi*] A10 *tapġı-ġa buu y. teti*

533 C 'de bu bu beyit yok | *negü ... kişi*] A11 *n. ter ḫ. sevüdmiş k.* B9
t. e. sevitmiş (*-t-* noktasız) *kişi* | *sevitse ... başı*] A11 *sevüdz-e kişi mun-i ḫ. ö.*
sevitse (*-t-* yerine *-i-* ile) ... *başı* || 534 *kimi ... erdem*] A12 *ḫ. økdem* B10 *e. öktęm* C13 *irdem ö.* ||
... C13 ... *pak irdim* | *erdem öktem*] A12 *ḫ. økdem* B10 *e. öktęm* C13 *irdem ö.* ||
tanuḳı ... söz] A18 *munu kelti ṣaʿrim tanuḳ* C14 *manu ḳeldi şiʿrim tanuḳ* | *oḳıġıl*
öz] A18 *tanuġ bolz-a ḫrke tileki anuġ* C14 *tanuḳ bolsa sözke tilekim anuḳ*

Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de
satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

536 *erdem*] C16 *irdim* | *tetrüsi oŋ*] A14 *yetrü-si ong* (*o-* noktalı, *-nang ?*) B12
(*t-* noktasız) *o.* || 537 *sevse ... sevüg*] A15 *sevüz-e ḳ. sevüg* | *körür ... körünmez*
kører køz-ke k. køsrümez C17 ... *köz önmes*

ḥaciḇ ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

538 *yanut birdi*] A16 *øgüt berti* | *emdi ... maŋga*] A16 *ędm-e ømti*
evme (*-v-* ?) *emdi maŋga*

539 B15 'te bu beyit şu şekildedir (krş. beyit 510):
eng aşnu ilig-ke ayayın bu söz
ḳayu kün körüngü ḳaçan kelgü öz

iligke ayayın] C2 *ayayın ilig-ke* | *kim ermiş*] C2 *k. irmiş* || 540 *sini*] A18 *sen-i* |
tutmasanı tutsunı] A18 *tudmasan a. tut-suu-nı* B1 ... *körsüni* C3 ... *tusanı* || 541
saŋga baḳa] A19 *sangga men kerekin yapa* B2 *saŋga męn kęreking baḳa* C4 *munu*
męn küninge baḳa (*b-* noktasız) | *seve ḳılġa*] C4 *uḳa turġa* || 542 *tilin*] A20 *bilin* |
işiŋ ... badı] A20 *işig ... ḳurba-tı* || 543 *ba*] A21 ve C6 *ol* | *eḍgüsi ... yüḍgüsi*] A21
ḫ. .. but-ġaz-ı B4 *e. ... yuḍġusı* C6 *idgüşi ...* || 544 *negü ... er*] A22 *n. ter işidgil*
(önce *-gin* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... *ḫr* B5 *nigü ... ḫr* C7 *nigü ... ir* | *işni*
... er] A22 *iş-te ... ḫr* B5 ... *ḫr* C7 ... *ir* || 545 *kimiŋ*] B6 *kimüng* | *eḍgü*] C8 *idgü*
|| 546 *kimiŋ elgi*] A24 *k. ilgi* B7 *kimüng e.* | *bolġa ... tüzün*] A24 *b. ḳılġın ḳılınçın*
tüzün B7 *bolsa* . C9 *b. ḳılḳın ḳılınçın sözün* || 547 *yorıḳ ... sözi*] A25 *yoruġ b. kim-ning*
... B8 *y. b. kimüng b. sözi* (?) C10 ... *kim-ning* | *süçig ... özi*] A25 *suçüg ... søz*
maġad-ḳı øz-i B8 *s. tutsu t. s. ne* (*n-* noktasız) *ḳotḳı* (*-t-* veya *-s-* noktasız) *özi* (*-z-*
noktasız) C10 *siyüçig tutġu' ... ne ḳotḳı* (*-tḳ-* noktalara dikkat !) *ö.* || 548 *yayıġ ...*
iter] A26 *tadıġ ... ęder* B9 *yayıġ* (noktasız) ... | *ne ... tezer*] A26 *hem ersel ...*
irikkz-e ḳaçar B9 *ne* (*n-* noktasız) ...

549 bu ḳutḳa ınanma usa eḍgü ḳıl
bu kün munda erse yarın anda bil

550 bu ḳutḳa küvenme ay ḳut bulġuçı
keligli turur ḳut yana barġuçı

A 30 551 ay devlęt iḍisi bu devlęt bile
turayın tise tur sen eḍgü tile

552 saŋga tegse beglik uluġluḳ oḳa
kiçiglik anuḳ tut örüŋ bolġuḳa

553 yana aydı ḥaçib sen emdi yorı
sevinçin tirilgil badıŋ ḳut ḳurı

554 sen az ivme işler öḍiŋe tapuġ
öḍi kelse açlur bu beklig ḳapuġ

B 51 C 23 555 yime yaḳşı aymış biliglig sözi
biliglig sözi körse barçın tözi

556 ḳayu işke ivse uzar kiç ḳalur
ive ḳılmış işler ökünçlüg bolur

557 öḍiŋe küḍezgü işig ivmegü
ḳamuġ iş öḍinde bolur ay bügü

AY TOLDI CẹVABI ḤACİBḲA

558 eşitti bu ay toldı barça sözüg
ayur serneyin men tutayın özüg

559 mini kördi ḥaçib sözüm tıŋladı
yaraġı körü tursu vaḳtı öḍi

560 ḳayu öḍte ḥaçib tilese mini
ol öḍte keleyin tidi söz küni

561 turup çıḳtı ay toldı andın yana
evinge kelip kirdi yazdı tona

562 ḥaçib kördi ay toldı ḳılḳı yaŋı
erende aḍınsıġ kişide öŋi

563 ayur körmişim yoḳ bu yaŋlıġ kişi
biliglig uḳuşluġ buḍunda başı

564 bu mundaġ kişiler bolur iḍi ḳız
bu ḳız ḳızlıḳı ḳıldı ḳız atı ḳız

565 ḳayu neŋ ḳız erse uş ol neŋ küsüş
küsüş neŋ tilep bulmaz emger öküş

66 bu mundaġ kişiler iligke kerek
iligke kerek neŋ kör ilke kerek

567 ḳamuġḳa tusulur kör erdemlig er
bu erdem bile er tilek arzu yir

549 *eḍgü*] C_{12} *idgü* | *erse*] C_{12} *irse* || 550 *küvenme*] A_{28} *ınan-m-a* || 551 *iḍi*] A_9 *t.* (önce *tursun* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *v.* C_5 *t. vaḳtı* || 560 *mini*] A_{10} B_{12} *iḍi-si* | *tur ... tile*] B_{12} *tursu e. bile* C_{14} *... idgü t.* || 552 *saŋga*] A_2 *saŋgga* B_7 *e. kęlip bạrdı* C_7 *ivinge ...* || 562 *ḥaçib ... yaŋı*] A_{12} *ḥacib* (satır *mạnga* | *örüŋ*] A_2 *ọsüng* B_{13} ve C_{15} *özüng* || 553 *aydı*] C_{16} *ay-dı* (*-dı* satır üstünde ar. harfl. *vęzir*) ... *yaŋlıġ* | *kişi-te ọngi* B_8 *eren-de ...* C_8 *eren-deⁿ a. kişi-deⁿ ö.* || 563 *buḍunda*] A_{13} sonradan yazılmış) | *sevinçin ... ḳut*] A_3 *sivinçin tirig-lik b. ḳ.* (satır altında ar. harfl. *vęzir*) ... *dęvlęt*) C_{16} *sivinçin tirilglil* (!) *bağıl ḳ.* || 554 *tapuġ*] A_4 *tuduġ* B_{15} *tạpuġ* (*-p-* noktasız) *ḳapuġ*] A_4 *ọdi* (satır altında ar. harfl. *vaḳt*) ... *bağ-lıġ ḳ.* B_{15} *ọatuġ* C_{17} *... tirklig ḳapuġ* || 555 *yime yaḳşı*] B_1 *yạna yaḥşı* C_1 *y. yaḥşı* | *barçın tözi*] A_5 *barçın* (*-r-* ?) *tọz-i* B_1 *b. tözi* (*-z-* noktasız) C_1 *b. yüzi* || 556 *işke ... kiç*] A_6 *i. ivz-e* ... altında ar. harfl. *kęm*) B_{11} ... *iḍi ḳ.* C_{10} *munung teg ...* | *ḳız ḳızlıḳı*] A_{14} *kız-sız-lıḳ-ı* altında ar. harfl. *iştab*) *usar keç* B_2 *i. iver ...* C_2 *ış-ḳa i. uzalur* | *ive*] C_2 *ivek* || 565 *erse küsüş*] A_{15} *ẹrz-e uşol n. kuşüş* (satır altında ar. harfl. *arzu*) B_{12} *e. uşol öḍinge ... ivmegü*] A_7 *ọdün-ge kụdesgü i. i.* (satır altında ar. harfl. *ṣạbr ḳılġu*) B_8 ... *neng küsüş* C_{11} *irse uş ol neng küşüş* (*-ş-* noktalarına dikkat !) | *küsüş ... emger*] A_{15} *işing i.* C_3 *... ivmegü* | *öḍinde ... bügü*] A_7 *ọdün-ge* (satır altında ar. harfl. *vaḳt*) ... *teng im-ger* B_{12} ve C_{11} *küşüş ...* ... *begü* B_3 ... *bügü* C_3 ... *bügü*

ay toldı ... ḥaçibḳa] nushalarda bu başlık yok

558 *eşitti*] A_8 *işit-ti* B_4 *eşit(t)i* C_4 *eşi t(i)i* | *serneyin men*] A_8 *men sınan-tım* ... 566 B_{10}'da bu beyit 563'ten sonra geliyor | *neng ... ilke*] A_{16} *teg ḳọrel-ke* C_{12} *serneyin mẹn* C_4 *sirneyin mẹn* ...

567. B_{13}'te bu beyit 565'ten sonra geliyor | *kör ... r*] A_{17} *kọr ẹ. ẹ.* B_{13} *bu erdm-lüg e.* C_{13} *k. irdem-lig ir* | *erdem ... yir*] A_{17} *ẹ. .. yer* C_{13} *irdem b. ir ...*

568 ödi boldı ḥaciḃ iligke sözin
aça aydı ay toldı ḳılḳı tözin

569 ayu birdi ḳılḳın ḳılınçı yaŋ͡gın
sayu birdi bilgin uḳuşı teŋ͡gin

İLİG CEVABI ḤACİḂḴA

B 52 570 eşitti ilig aydı keldür ḳanı
ḳayuda turur bir köreyin anı

571 tiler erdim emdi bu yaŋ͡glıġ kişig
uḍu barsa ḳılsa bu beglik işig

C 24 572 tilek barça buldum bu ol bir sözüm
bu yaŋ͡glıġ kişike muŋ͡gaḍur özüm

573 yorı bar oḳıġıl anı sen maŋ͡ga
tapuġḳa körüṅdür ay ersig toŋ͡ga

574 turup çıḳtı ḥaciḃ ḳapuġḳa tegip
bir oġlan yügürtti tilin söz ıḍıp

575 bu oġlan yügürdi tegürdi sözi
tonın keḍti turdı sevinçin özi

576 atın mindi keldi ḳapuġḳa tüşüp
yorıp utru ḥaciḃ oḳıḍı tuşup

568 *öḍi ... sözin*] A18 *ǫḍi* (satır altında ar. harfl. *vaḳt*) *boltı ḥacib* (satır altında ar. harfl. *vezir*) *ı. soşin* B14 ... *sözi* | *aça ... tözin*] B14 ... *tözi* (*-z-* noktasız) C ... *a. sözledi* ... || 569 *birdi ... yaŋ͡gın*] A19 *berti ḳ. ḳılınçın yaŋ͡gġın* B15 ... *sözle* ... *ḳılınçın yaŋ͡gın* (*yn-* veya *nn-* ?, ilk çizgi üstünde tek nokta ile) | *birdi ... teŋ͡gin* A19 *berti ... uḳuşın yaŋ͡gġın* B15 *b. bilgi u. teŋ͡gin* (*tn-* noktasız) C15 *b. bi(l)gin u... teŋ͡gin* (*tn-* veya *nn-* ?, ilk çizgi üstünde tek nokta ile)

ilig ... ḥaciḃḳa] nushalarda bu başlık yok

570 *eşitti*] A2 *eşit-ti* B1 *eşit(t)i* C16 *eşit(t)i* | *bir*] A20 *men* C16 *meṇ* || 571 *e... ... kişig*] A21 *ġrti ... kişi* B2 ... *kişi* C17 *irdim ...* | *uḍu ...* | *işig*] A21 *uda* B2 ... *başı* || 572 *bir*] B3 *tir* || 573 *bar ... maŋ͡ga*] A23 *b. oḳ-ı-ġın ... mangga* B... ... | *tapuġḳa ... toŋ͡ga*] A23 *tapuġ-ta ... irsig* (satır altında ar. harfl. *nik*, *-s-* altı ar. *z* ?) *tongga* C2 *t. kögürgey meṇ irsig t.* || 574 *ḳapuġḳa tegip*] A24 *ḳ.* ... satır altı ar. harfl. *dęr*) *t.* B5 ... *kęlip* | *yügürtti ... ıḍıp*] A24 *yuġürti ... ędip* B5 *yügürti* ... C3 *yügürdi ...* || 575 *yügürdi ... sözi*] A25 *tegür-ti yuġur-ti bu soz* C4 ... *bu sözi tonın ... özi*] A25 ... *sevünç birl-e ǫz* C4 *toni kędti t. sęvinç birle öz* || 576 *atın ... ḳapuġḳa*] A26 *adın minti k. ḳapuġ-ta* B7 *aṭın mündi ...* C5 *a. mündi ...* | *yorıp tuşup*] A26 *yuṛup kirti ... oḳutı t.* B7 ... *ötündi oḳıp* C5 *y. kirdi ḥ. oḳıdı uşup*

577 aġırladı ḥaciḃ orun birdi tör
ędęb birle ay toldı oldurdı kör

578 ḥaciḃ kirdi ilig tapa yüz urup
iligke ötündi aḍaḳın turup

İLİG CEVABI ḤACİḂḴA

79 ilig aydı ünde maŋ͡ga kirsüni
köreyin anı men mini körsüni

580 ḥaciḃ çıḳtı aydı ay ay toldı tur
tapuġḳa körüṅgil ḳutuŋ͡ badı ḳur

XIV.

AY TOLDI KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠIŊ͡CA KÖRÜNMİŞİN AYUR

581 bu ay toldı kirdi köründi söküp
açıldı ilig köŋ͡gli ol yüz körüp

582 yükündi iligke kör açtı sözin
süçitti sözi hęm sevitti özin

577 *birdi tör*] A27 *berti tǫǫr* | *ay ... kör*] A27 *oldurtı a. t. kǫr* (önce *ol* yazılmış, sonra tashih edilmiş) B8 ... *olturdı kör*

578 B ve C'de bu beyit yok
ilig ... ḥaciḃḳa] nushalarda bu başlık yok

579 *maŋ͡ga*] A29 *mangga* | *köreyin ... mini*] A29 *tapuġ-ḳa kǫrün-sün meni* C... *tapuġḳa körünsü m.* || 580 *aydı ... toldı*] A30 *ay toltı-ḳa aytı* C8 *ay ... aydı* | *tapuġḳa ... ḳutuŋ͡*] A30 *t. kǫrün-gin ḳapung* B10 *ilig-ke k. ḳutung* C8 *t. körüngil* (*-n-* bir çizgi fazla) ...

ay toldı ... ayur] A31 ... *ilig-ke kirip tapuġ-ḳa* ... B11 *ay t. ilig-ke körünmişi* C9 *bab ... aytur*

581 *söküp*] A32 *seküp* (satır altında ar. harfl. *bęzanu ḥidmęt-i o* ?) B12 ... *söküp* C10 ... *çöküp* [*yüz körüp*] B12 *köz yarup* (*-z* ve *y-* noktasız) || 582 *yükündi ... sözin*] A33 *oḳıtı ilig kǫr aytı sǫsin* B13 ... *sözi* C11 *oḳıdı ilig kör ayıt(t)ı sözi* | *süçitti ... özin*] A33 *seküüş-ti ... sevidti yųsin* B13 *süçit(t)i ... sęvit(t)i özi* C11 *süçit(t)i ... sęvi(t)i yüzi*

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

583 ilig aydı kim sen negü ol atıng̃
ḳayudın kelir sen negü ol yatıng̃

B 53 584 amulluḳ bile açtı ay toldı til
siliglik bile öz sözin aydı bil

A 31 585 amulluḳ siliglik uḳuş ḳılḳı ol
uḳuşsuz kişiler ḳamuġ yılḳı ol

586 mung̃ar meng̃zetü aydı şa'ir bu beyt
işing̃ tüşse ivme ṣabır birle ayt

C 587 ive kirme işke ṣabır ḳıl serin
ive ḳılmış işler ökünçi yarın

588 ḳamuġ işte ivme serin öz tutun
serinse bulur ḳul bu beglik ḳurın

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

589 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
tapuġ birle ḫoş boldı ḳulluḳ atı

590 atım ḳul tapuġçı kör ornum ḳapuġ
ḳılınçım könilik me ḳılḳım tapuġ

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

583 *sen ... atıng̃*] A34 *... eving* (?) | *kelir ... yatıng̃*] A34 *kelür sen yegü* (*-g-?*) *ol yiging* (satır alında ar. harfl. *dęrd*) B14 *... nigü ol yatıng* (*y-* noktasız) C12 *k. ne nigü o. atıng* || **584** *amulluḳ*] A35 *a.* (satır altında ar. harfl. *aḥęsti*) B1 *a.* (satır altında *fikir* ?) || **585** *amulluḳ*] B2 *a.* (satır altında *tęḥąmmül* ?) | *ḳamuġ*] A1 ve C14 *tükel* | 586 *mung̃ar meng̃zetü*] A2 *munggar mingsedü* | *işing̃ ... ṣabır*] A2 *işig tudz-a ivm-e* (satır altında ar. harfl. *ṣab męḳūn*) *sabur* B3 *i. bütse i. ṣabr* (? harekeli) C15 *i. t. aḫır* .

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

C'de 587.—646. beyitleri içine alan sahifeler eksiktir

587 *ive ... serin*] A3 *ęve ... ṣabur ḳ. sirin* B4 *... ṣerin* (satır altında *sorgul*) || **588** *serin*] A4 *sirin* | *serinse ... ḳurın*] A4 *sirinz-e tapuġ-çı banur* (satır altında ar. harfl. *baġlar*) *ḳut ḳ.* B5 *ṣerinse* (satır altında *soralsa*) ...

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

590 *könilik me*] B7 *kişilik bu*

591 sang̃a keldim oġrap uzun yol yorıp
tilekke bu kün tegdim arzum ḳanıp

592 tilekim bu ol sen mini yirmedin
tapuġḳa yaḳın tut mang̃a irmedin

593 eşitti bu söz kör sevindi ilig
tilek teg bululdı sınadı erig

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

594 ilig aydı ay toldı kördüm sini
sevitti bu körküng̃ bu ḳılḳıng̃ mini

595 tapın öz oġurluġ baġırsaḳlıḳın
ḳapuġda asung̃ıl mang̃a bol yaḳın

596 meninġdin açıġ bolsu sindin tapuġ
tapuġ bolsa ötrü açar ḳut ḳapuġ

597 bu künde naru sen ḳıyılma tapın
tapınsa öter beg tapuġçı ḥąḳın

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

498 yir öpti kör ay toldı aydı ilig
yarutsa közin birdi devlęt elig

B 54 499 tapınmaḳ üçün keldim evdin turup
uzun yol yorıdım sang̃a yüz urup

591 *sang̃a*] A7 *sangga* | *bu ... ḳanıp*] A7 *bu tegdim arsam tapıp* || **592** *mini yirmedin*] A8 *men-i yerm-e-tin* (satır altında ar. harfl. *bimir neguy*) B9 *m. yirmedin* (*y-* yerine *b-* ile) | *irmedin*] A8 *er-me-tin* (satır altında ar. harfl. *bęzman neşęvi*) || **593** *eşitti ... ilig*] A9 *... sevün-ti elig* B10 *eşit(t)i ...* | *erig*] A9 *irig*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

594 *sini*] A10 *sen-i* B11 *şini* | *sevitti ... mini*] A10 *sevidti b. k. ne ḳ. kǫn-i* B11 *eşit(t)i ... mini* || **595** *ḳapuġda ... mang̃a*] A11 *tapuġ-ḳa asan-ġıl* (*-s-* altında ar. harfl. *z* ?) *mangga* || **596** *meninġdin ... sindin*] A12 *yering-tin* (önce *yerin* veya *yarın* yazılmış, sonra *-g* eklenmiş) *... sen-tin* B13 *... şindin* | *tapuġ ... ḳut*] A12 *tapuġ-luġ tişi-ke a. ḳut* (satır altında ar. harfl. *dęvlęt*) || **597** *künde ... ḳıyılma*] A13 *kǫn-ten ... A14 kün-de ... ḳıyılma* (*-yı-* noktasız) | *tapınsa*] A13 *tapun-sa*

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

598 *yir*] A14 *yer* | *közin ... elig*] A14 *yųsin berti tevlet ilig* || **599** *yorıdım sang̃a*] A15 *yürüdüm sangga*

600 bayat birsü küç bu tapuġ ḳılġuḳa
küḍezsü san͡gar öz tapuġ yazġuḳa

601 turup çıḳtı sev̇nü ḳapuġḳa küle
ögi kön͡gli açlıp yarudı yula

602 negü tir eşit bu ḳutun ḳopmış er
ḳutı birle arzu tilek bulmış er

603 küle baḳsa begler kişike közün
ögi kön͡gli tirlür küv̇enür özün

604 yaruḳ tutsa begler kişike yüzi
yarur er közi hẹm yarayur sözi

605 kimi tutsa begler özin͡ge yaḳın
ḳamuġ nen͡g yaḳınlıḳ ḳılur kör baḳın

606 ḳut ol beg yaḳın bolsa ḳutḳa kişi
tilekin bulur barça itlür işi

607 tapındı bu ay toldı anda naru
tapuġda ḳıyılmadı erte turu

608 künün turdı turġaḳ tünün yatġaḳın
tapındı ḳıyıḳsız baġırsaḳlıḳın

600 *birsü ... bu*] A16 *birsün-i kụç* | *küḍezsü ... yazġuḳa*] A16 *kụdez-sü* (satır altında ar. harfl. *nịgẹhdarẹd*) *bayadım* ... B2 ... *bạrġuḳa*

A17 'de, 600 'den sonra, daha şu beyit gelmektedir :

tapuġ ḳıl tapuġ-ḳa timen-m-e baḳ-a
bu pent-ler-ni berti kọr ay toltı-ḳa

601 *sev̇nü*] A18 *sivnü* | *yarudı*] A18 *yarun-tı* B3 *yạrudı* || **602** *negü* .. *ḳopmış* A19 *n. ter işidgil ḳ. ḳodmış* B4 *nigü* ... *ḳụtun ḳomış* | *bulmış*] A19 *bilmiş* || 603 *kö*[illegible] A20 *kọsün* B5 *közin* | *küv̇enür özün*] A20 *kev̇enür ọsün* B5 *k. özin* || **604** *begler* *kişi*[illegible] A21 *kim-ke bu begler* | *hẹm yarayar*] A21 *kọr yụrür hem* || **605** *özin͡ge*] A22 *öz-i-ge* [illegible] *özin-ge* | *kör baḳın*] A22 *bil yaḳın* B7 *k. ·bạḳın* (*b-* noktasız) || **606** *bolsa*] A23 *tur*[illegible] | *tilekin ... barça*] A23 *tileki bolur kụnde* || **607** *tapındı ... anda*] A24 ... *andın* [illegible] *tạpundı ...* | *tapuġda ... erte*] A24 *tapuġ-ḳa ... ẹrde* B9 *ḳạpuġda ḳıyılmadı e.* | [illegible] *künün ... yatġaḳın*] A25 *kụn-i turtı tụrġaḳ tụn-i tıġ-a-sın* B10 ... *turġa t. yạtġaḳın* [illegible] *tapındı*] B10 *tạpundı*

609 iligke kirü hẹm çıḳa türçidi
ilig eḍgü közün baḳa türçidi

610 tapuġ arturu bardı künde yan͡gı
aġırladı ilig künin͡ge ön͡gi

611 tapuġ birle begler aġırlar ḳuluġ
tapuġ sin͡gse boldı kiçig öz uluġ

612 tapuġ ḳıl tapuġ birle ḳul beg bolur
tapuġ sin͡gmeginçe tilek kim bulur

613 eşit emdi bilge sözi ne tiyür
sözin yan͡gzatur sözke yinçke ayur

B 55 614 tegimsiz tapuġ birle törke tegir
yaraġsız yaransa kör ilke tegir

615 tapınġu ḳıyıḳsız tapuġ ḳılġuçı
tapuġ sin͡gse ötrü tilekke tegir

616 bu ay toldı künde yetürdi tapuġ
ilig me açıġ birle açtı ḳapuġ

617 künin͡ge örü bardı içrek bolu
ḳoḳuz boldı ḳaḍġu sev̇inçi tolu

618 tapuġḳa süçindi bu ay toldı keḍ
ilig me açındı yarı arttı eḍ

A 32 619 ḳamuġ türlüg işke sınadı ilig
tilek teg tükel buldı tapnur erig

609 *közün*] A26 *kọsin* || **610** *bardı ... yan͡gı*] A27 *turtı kụnin-ge yanggı* B12 *bạrdı k. yạngı* | *künin͡ge ön͡gi*] A27 *m-e berti ọngi* || **611** *tapuġ ... aġırlar*] A28 *tapuġ-un aġır-lar bu beg-ler* || **613** *bilge ... tiyür*] A30 *şa'ir söz-i kọr ne ter* B15 ... *tịyür* | *yan͡gzatur ... ayur*] A30 *mingsedü söz-ke neçe tapar*

Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şị'r* sözü ve B 'de çizgiler ile ayırt edilmiştir

614 *kör ilke*] A31 *ẹgür* (?) || **615** *tapınġu ḳıyıḳsız*] B2 *tạpunġu ḳıyịḳ-sız* (satır üstünde *sansịz*) | *tapuġ ... tilekke*] A32 *tapuġ-ın singürmiş-te tọrke* || **617** *künin͡ge*] A34 *kụnun-ge* | *ḳoḳuz ... sev̇inçi*] A34 *ḳoḳur* (satır altında ar. harfl. *kẹm*) ... *sivịnçi* || 618 *süçindi bu*] A35 *sụçün-ti kọr* | *yarı ... eḍ*] A35 *turu ardtı ẹt* B5 *yạrı* (*y-* yerine *b-* ile) *art(t)ı e.* || **619** *işke ... ilig*] A1 *iş-te* ... B6 *i. sınadı* (satır altında *sundı*) *ịlig* | *erig*] A1 *irig* B6 *erig* (sahife kenarında *tapuġ ḳılġuçı* ?)

XV.

AY TOLDI İLİGKE ÖZİ DEVLET ERDÜKİN AYUR

620 ilig bir kün oldrup özi yalŋuzun
oḳıp kirdi ay toldı sevnür özün

621 kirip turdı ay toldı utru örü
ilig imledi kelgil oldur berü

622 çıḳardı topıḳ ḳoḍtı ay toldı kör
anı yastanıp ötrü oldurdı kör

623 ayıttı ilig tegme türlüg bilig
yanut birdi ay toldı açtı tilig

624 sevindi ilig kör yaruttı yüzin
anı kördi ay toldı yumdı közin

625 sözin kesti ilig hiç ündemedi
közin yumdı ay toldı hiç açmadı

626 yana aytu kirdi ilig öz sözin
yanut birdi ay toldı tügdi yüzin

B 56 627 baḳa kördi ilig ḳamuġ türlügün
tükel buldı bilgi uḳuşı ögün

628 seve baḳtı ilig avıtdı özin
bu ay toldı terkin evürdi yüzin

ay toldı ... ayur] A2 *a. t. ǫz-i tevlet ǫrdükin ilig-ke biltürmişin a.* B7 *a. t. özi ...*
620 *oldrup ... yalŋuzun*] A3 *odrup ǫz-i yalġusun* (*-s-* yerine *-ş-* ile) B8 *... yalŋuzun* (*-z-* noktasız ; satır altında *yalġuzun*) | *oḳıp ... sevnür*] A3 *oḳup ... sivnü* || **621** *imledi ... berü*] A4 *inl-e-ti kelgin ...* B9 *... birü* || **622** *topıḳ ḳoḍtı*] A5 *toyıḳ ḳoytı* B10 *topıḳ* (noktasız) *ḳ.* | *yastanıp*] A5 *bastı* || **623** *ayıttı*] B11 *ayıt(t)ı* | *birdi*] A6 *berti* || **624** *sevindi ... yarattı*] A7 *sivin-ti ...* B12 *... yarut(t)ı* || 625 *hiç ündemedi*] A8 *az ot* (?) *teggm-e-ti* | *yumdı ... açmadı*] A8 *açtı ... kǫz yum-madı*
A9–11'de metin, beyitlerin mısrâları karıştırılarak, yanlış istinsah edilmiş; sonra üzerinden çizilerek, tekrar yazılmıştır
A12'de, karışık satırlardan sonra, daha şu beyit gelmektedir :

serin-ti ilig me tüket-ti söz-i
an-ı ḳǫrti ay toltı sirti yuz-i

626 *birdi*] A13 *berti* || **627** *kördi*] A14 *berti* | *buldı ... uḳuşı*] A14 *b. ir-ni uḳuşın bildi ...* || **628** *seve ... avıttı*] A15 *sive ...* B2 *seve baḳtı i. avıt(t)ı* | *terkin*] A15 *yerki*

İLİG SÖZİ AY TOLDIḲA

629 ilig buştı artuḳ ḳararttı menŋiz
ayur ay ivéklik kişike isiz

630 yaŋıldı bu tüşte meniŋ bu özüm
negü teg açayın kişike sözüm

631 negü tir eşitgil biliglig tilin
ive ḳılmış işler ökünçi yılın

632 ive ḳılmış işler neçe yig bolur
ive bışmış aşnı yise ig bolur

633 ivéklik turur barça yaŋluḳ başı
amulluḳ turur barça eḍgü işi

634 ivéklik bu erdi sini bilmedin
yaḳın tuttum özke tapındurmadın

635 ḳayu erse begler tapuġçı ḳulın
tapındurġu ötrü açınsa yolın

636 bışurġu tapuġda sınaġu körü
aġırlasa ötrü kötürgü örü

AY TOLDI SU'ALİ İLİGKE

637 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
negüke buşar erki toldı otı

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok
629 *ḳararttı menŋiz*] A16 *ḳısar-tı* (*-s-* altında ar. harfl. *z*) *minggiz* B8 *ḳarart(t)ı mengiz* | *iveklik ... isiz*] A16 *ǫvek-lik ... ǫsiz* || **630** *yaŋıldı ... bu*] A17 *tǫnggel-ti bu tuş-tın m.* B11 *yaŋıldı bu tuş-da meniŋ* | *negü ... açayın*] A17 *n. t. ay-a-yın* B4 *ügü ...* || **631** *negü ... eşitgil*] A18 *n. ter işidgin* B9 *nigü ...* | *ive ... yılın*] A18 *ǫve .. bilin* B5 *... yılın* (*y-* noktasız) || **632** *ive ... yig*] A19 *ǫve ... tayı yeg* | *ive ... ig*] A19 *ǫve başmış iş-ni tez-e yig* B6 *i. bışmış a. yise* (*y-* noktasız) *i.* || **633** *iveklik ... başı*] A20 *ǫve* (satır altında ar. harfl. *iştab*) *turur b. bu yanglıḳ b.* B7 *... işi* || 634 *iveklik ... sini*] A21 *ǫvek-lik ... seni* | *tuttum ... tapındurmadın*] A21 *tutdum ǫake tapun-tar-madın* B8 *tut(t)um ö. tapındurmadın* || **635** *ötrü ... yolın*] A22 *açnu açınz-a anın* || **636** *bışurġu ... sınaġu*] A23 *boşar-ġu ... sınayu* B10 *bışurġu ...* | *ötrü kötürgü*] A23 *ǫdrü kedürz-e* B10 *ötrü' kǫtürgü*
ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok
637 *negüke buşar*] B11 *nigüke tuşar*

638 yazuḳum ne erki bilümez özüm
ayu birsü evre eşitsü sözüm

639 bar erse yazuḳum ḳına erk sanga
yoḳ erse yüzüngni ḳarartma manga

640 negü tir eşitgil uḳuş mengzetü
ḳıyas maʿni birle angar yangzatu

641 tapuġçı yangılsa oḳıtġu kerek
negüke yangılmış ayıtġu kerek

B 57 642 yazuḳı bar erse ḳınaġu tutup
yoḳ erse ming eḍgün avıtġu kerek

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

643 yana oḳ buşup aydı ilig sözi
ayur ay biligsiz kişi munduzı

644 özüngke baḳa kör kim erding manga
ḳayudın kelir bu fuẓulluḳ sanga

645 tapuġluġ tise men özüng tapġı yoḳ
tusuġluġ tise men yana asġı yoḳ

646 tapuġsuz ağırlap açındım sini
orun birdim erse basındıng mini

638 *birsü ... eşitsü*] A25 *bersü ş. işidsü* || 639 *sanga*] A26 *sangga* | *ḳarartma manga*] A26 *ḳısart-m-a mangga* || 640 *negü ... mengzetü*] A27 *uḳuş-luġ söz-i kör manggar mingsedür* B14 *nigü ...* | *angar yangzatu*] A27 *anggar yangsadur* (*-s-* altında ar. harfl. *ṣ*)

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *ṣi'r* sözü ve B'de çizgiler ile ayrıl edilmiştir.

641 *negüke ... ayıtġu*] A28 *n. yangġıl-mış a.* B15 *negüke yangılmış-nı sorġu* | 641 *ming*] B1 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile)

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

643 *yana ... ilig*] A30 *yen-e ọk tuşup* (*-ş-* altında *z*?) *aytı elig* B2 ... *buşap* (*b-* noktasız) ... | *munduzı*] A30 *m.* (satır altında ar. harfl. *gol*) || 644 *kelir* .. *sanga*] A31 *tegir bu fasul-luḳ sangga* || 645 *tise men*] A32 *tez-e sen* | *tusuġluġ* ... *asgı*] A33 *yaḳın-lıḳ tez-e sen im-e oskı* (*-s-* altında ar. harfl. *z*) B4 *tusuġluġ* (*t-* yerine *b-* ile; satır altında *'aḳıl-lıḳ*) ... || 646 *tapuġsuz ... sini*] A33 *tapuġ söz a. içindim sen-i* | *orun ... mini*] A33 *usun bardım ẹrz-e b. men-i*

Nushalarda metnin 646. beyitten sonra gelen kısmında bir karışıklık olmaktadır. A'da ikinci mısraın başındaki *sọsüm tıngl-a-mading*'ın metne uymaması, B'de kafiyelerin tutmaması, bundan sonra gelen beytin B'de bulunmaması ve son mısraın bir beyit sonra aynen tekrarlanmış olması ve C'de *ikinçi* sözünün yersiz bulunması bunu göstermektedir.

C 25 647 topıḳ yastadıng emdi oldurġuḳa
ne oldruġ yiri bu ma könglün uḳa

A 33 648 sanga sözledim men sözüng tıngladım
közüng yumdung erse özüm tangladım

649 keçürdüm yana sözledim söz sanga
nelük yüz evürdüng ayu bir manga

650 eşitmezmü erding bügüdin bu söz
yaḳın bolsa begke küḍezgü keḍ öz

651 ayu birmedimü atang ya anang
ay oġlum begingke özüng ḳılma teng

652 tutuzmadımu kör sanga ḫil başıng
basınma beginġni küḍezgil başıng

653 bu begler ot ol otḳa barma yaġuḳ
ḳalı bardıng erse küyürmek anuḳ

654 usal bolma begler küyer ot turur
küyer otḳa yaḳsa angar yut turur

655 baḳa körse begler küyer ot sanı
basınsa üzer baş sorar öz ḳanı

656 baḳa tursa artuḳ anın ḳorḳu tur
ḳalı ḳorḳmasa sen küçün ḳorḳıtur

647 *topıḳ oldurġuḳa*] A34 *t. baz-tıdıng ọdrü oldar-ġuu-ġa* | *ne ... uḳa*] A34 *ọsüm tıngl-a-mading m-a könggül-ün aḳ-a* B6 *ne oldurġ yiri bu ayu bir maṅga*

A ve C'de, 647 'den sonra, birbirinden bir az farkla, daha şu beyitler gelmektedir:

A35 *ne oldruġ yer-i ol sen ayġın sangga*
nelük yuz ọvür-tüng ayu ber mangga

C1 *ne oldurug ne kürsi yiri ol sanga*
nelük yüz ivürdüng ayu bir manga

648 *men*] C2 *söz* | *erse*] A1 *ẹrz-e* C2 *irse* || 649 *söz*] A2 *men* | *evürdüng ... bir*] C3 *ivür-tüng a. ber* C3 *ivürdüng ikinçi* || 650 *eşitmezmü ... bu*] A3 *işit-mez-mü ẹ. tıngl-ın buu* B9 *işitmez-mü ... büğüdin b.* C4 *eşitmes-mü irding ...* | *küḍezgü ... öz*] C4 *küḍez-gil kebes* C4 *küḍezgil ...* || 651 *birmedimü atanġ*] A4 *bermeti-mü adang* C5 *apang begingke özüngke*] A4 *ọsüng-ke bilig* C5 *özüngke bęging* || 652 *tutuzmadımu*] C6 *tutazmadımu* (*t-* veya *b-* ?) C6 *tutazmadımu* (*t-* noktasız; *b-* ?) || 653 *otḳa ... barma*] A5 *barm-a ot-ḳa yavuḳ* C7 *ot-ḳa barma yavuḳ* | *erse*] C7 *irse* || 654 *küyer ot*] A6 *ḳayır arslan* || 656 *tursa ... tur*] A9 *berz-e arduḳ a. ḳorḳudur* B15 ... *anı ḳorḳıtur*

XVI.

B 58 AY TOLDI İLİGKE DEVLET ŞIFATIN AYUR

657 küle aydı ay toldı uktı özüm
ayıttıng munı sen eşitgil sözüm

658 ukup kıldım emdi bu işlerni men
kerek erdi sen me munı uksa sen

659 munu men me emdi sanga keldüküm
mening kılkım erdi bu körkittüküm

660 orun birding aşnu men oldurmadım
orun yok manga sen munı uk tidim

661 topık yirde urdum bu söz berkitü
özüm yangzağını sanga körkitü

C 26 662 neteg kim orunsuz topık yuvlunur
anı teg me devlet özüm yolunur

663 seve baktıng erse közüm yümdüküm
sanga körkitür men negü erdüküm

664 bu kün men me devlet karağu sanı
manga kim ilinse tutar men anı

665 yana sözleding sen yime sözledim
seve baktıng erse yüzüm kizledim

666 özüm körkitür öz kılınçın sanga
ayur kılkım irsel inanma manga

667 negü tir eşit emdi türkçe meşel
başında keçürmiş bu kökçin sakal

668 küvenme kıvı kutka kutluğ kişi
ınanma özüng kutka atlığ kişi

669 akar suv yorık til bu kut turmadı
ajun tezginürler yorıp tınmadı

B 59 670 ınançsız turur kut vefasız yayığ
yorırda uçar terk adakı tayığ

İLİG SU'ALİ AY TOLDIKA

671 ilig aydı uktum açıldı sözüng
yazuk 'uzri koldung kutuldı özüng

672 manga ayğıl emdi ne ol erdeming
bedük sözledi söz bu öktem tiling

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

673 bu ay toldı aydı kör erdem öküş
meningdin tegir tegse erke ülüş

ay toldı ... ayur] A10 *tevlet sıfadı kılk-ı ersel-lik-in a.* B1 *bab ... ṣıfatı-nı ... kitür* C11 *bab ... ṣıfatı-nı beyan* (?) *kılur*

657 *ayıttıng ... eşitgil*] A11 *ayıday ... işid-gil* B2 *ayıttıng ...* C12 *ayıt(t)ıng* 665 *yana yime*] A19 ... *söz yem-e* C4 *yime s. söz yime* | *seve ... erse*] A19 || 658 *ukup kıldım*] B3 *u. koptum* (*-p-* noktasız) C13 *ukup* (*-ku-* sonradan satır üstü *-e bakdıng erse* C4 *seve b. irse* || 666 *körkitür ... sanga*] A20 *körküdür ez kılınçım* yazılmış) *k.* | *erdi sen me*] B3 *e. senme* C13 *irdi senme* || 659 *muna sanga* | *irsel manga*] A20 *ersel ... mangga* || 667 *negü ... emdi*] A21 *n. ter işit-gil mun-a ... tevlet sangga* B4 ve C14 *m. menme e. sanga* | *mening ... körkittüküm*] B11 ve C3 *nigü ...* | *başında ... bu*] A21 *başın-tın k.* C6 *başında ...* || 668 *küvenme ... körküt-tüküm* B4 *mening ... körküt(t)üküm* C14 *mening k. irdi bu körküt(t)üküm*] A22 *küvenm-e kovı* B13 *k. kıvı* (*-ıv-* noktasız) C7 *küvenme k.* | *ınanma özüng*] A22 || 660 *orun birding*] A14 *osun berding* | *manga ... tidim*] A14 *mangga ... tedim*] A22 *kutka* B13 *usanma ö.* || 669 *yorık ... turmadı*] A23 *yoruk ... turm-a-tı* C8 *yorık bil manga* (sonunda *h*?) ... || 661 *topık yirde*] A15 *toyak yerke* B6 ve C16 *t. yürüp* | *ajun ... tınmadı*] A23 *adın t. yürüp tınm-a-tı* || 670 *vefasız yayığ*] A24 *ufa-sız yangzağını sanga*] A15 *yangsağ-ı* (sahife kenarında uyg. harfl. tekrarlanmış) *kgr* | *yorırda ... tayığ*] A24 *yurür-te ...* C9 *... balığ* || 662 *topık yuvlunur*] A16 *toyak boğ-luu-nur* B7 ve C1 *t. yuvlınur* | *anı ... yo* | *ilig ... ay toldıka*] B ve C'de bu başlık yok | *su'ali*] A25 *suval-ı* A16 *an-ı tegm-e t. ez-i çuv-runar* B7 *anıng ... tezginür* C1 *... yükülünür* (*-kü-* 671 *yazuk ... koldung*] A28 *işing 'usr-i aydıng* || 672 *ne ... erdemiñ*] C11 *no ol* sonra bir *v* çizilmiş, *-nü-* satır üstünde yazılmış) || 663 *seve ... erse*] A17 *siv-e ... ming* | *bedük ... öktem*] A27 *bidük ... öktüm* (satır altında uyg. harfl. *qkdem*) *seve ... irse* | *sanga ... erdüküm*] A17 *sangga kör-küdür men nedeg e.* (satır altı uyg. harfl. *neçük erkenim*) B8 ... *nigü e.* C2 *nigü irdüküm* || 664 *men karağu*] *ay toldı ... iligke*] B ve C'de bu başlık yok | *cevabı*] A28 *cuvabı* *men m-e t. kadağu* B9 ve C3 *menme d. karağu* | *manga*] A18 *mangga* 673 *erdem*] C12 *irdem* | *tegir ... erke*] A29 *teger ... irke* C12 ... *irke*

674 kılınçım ongay körse yaşım kiçig
ḳamuġ beg beḍükke meninġdin keçig

675 yüzüm körki körklüg ne ḳılḳım silig
tilemiş tilekke yetürdüm elig

676 özüm ḳayda bolsa ḳamuġ arzular
meninġ birle yügrür manga öz ular

677 erej minde emgek meninġdin tezer
sevinç minde saḳınç manga yol azar

678 manga öznese kim özelip ölür
manga kim boyun egse arzu bulur

C 27 679 urayın tigüçi özi ursuḳar
basayın tigüçi özi bassıḳar

A 34 680 munġar menġzetü keldi emdi bu söz
munı eştip uḳsu biliglig keḍ öz

681 bu ḳut ḳayda bolsa boyun bir yaraş
ḳalı öznese ḳutḳa ḳaḍġun küreş

682 bu ḳut kelse yalnguḳ ḳutaḍur köni
tümen arzu birle talulap yir aş

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

683 ilig aydı uḳtum bu erdemleriṅ
münüṅ barmu ayġıl bileyin seniṅ

674 *ongay*] A30 *ongġay* | *beg beḍükke*] A30 *bey b.* C13 *beg tidükke* || 675 *ne kıl*[illegible] *tigü*] A6 *men-i yangluḳ ersel teyü* C7 *m. yaṇgluḳ i. tiyü* | *ayıġlap ... ayu*] A6 A31 *kılınçım* | *yetürdüm elig*] A31 *tegür-tüm e.* C14 *yetürdüm ilig* || 676 *ḳamuġ*] B7 *ıġ-laya yagrur k. a-yuu* C7 *ayıġ-lap yorır mẹn kişi-ler kezü* || 686 *mün ... irsellikim*] | *manga*] A32 *mangga* || 677 *erej ... tezer*] A33 *ṣr-içm-e mende imgek m. tiser* C11 [illegible] *mẹn* (satır altında uyg. harfl. *mung*) *ṣ. mengga kọr ersel-likim* B2 *m. ermes ...* C8 *... meningd*(*-in, -e, -en, -in* ?) *tẹzer* | *sevinç ... manga*] A33 *sıünç* (*seṿünç*?) *ermes* | *neṅg ... bekim*] A7 *yeg talu-lar ọsüm ay ḥakim* C8 *... yẹkim* || 687 *s. mangga* || 678 *manga ... ölür*] A34 *mangga ọz-nesekim ọselip ọlür* C17 *... [illegible] meṅgler*] A8 *ṣ. yang-lar* C9 *iski nẹng-ler* | *irinçig ... yirinçig*] A8 *irin-çek yangı* (*-z-* noktasız) *... ọlür* || 679 *tigüçi ... ursuḳar*] A35 *tegü-çi ö. yoḳ sıḳar* | *tigü[illegible] berin-çek* B3 *i. bolur hẹm yirinçig* C9 *... yirinçig* || 688 *ne*] A9 *neng* || 689 *yaṅġıda bassıḳar*] A35 *tegüçi ö. baz-sıḳar* C1 *... başruḳar* || 680 *munġar menġzetü*] A1 *mun[illegible] barça*] A10 *yangġı-ta b. barça kọrz-e* | *er ... emger*] A10 *kọr* (satır üstünde uyg. *mingsedü* | *eştip ... öz*] A1 *işdip a. yedig ḳılsu köz* C2 *eşit ...* *ṣr*) *imger* (satır altında uyg. harfl. *ṣmgenür*) C11 *ir ...*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü ve B'de çizgiler ile [illegible] 690 A'da metnin sırası karışmıştır; beytin ilk mısraı A3411'de olduğu hâlde, edilmiş; C'de dörtlük şeklinde değildir mısraı ve devamı A3822'de bulunmaktadır (krş. beyit 827 not) | *yayıġ ... üçün*]

681 *bir*] A2 *ber* | *ọznese*] A2 *ọsn-e-se* B12 *özneseng* (*-z-* noktasız) C3 *ö[illegible] ayıġ* (satır altında ar. harfl. *bi ṣẹbat*) *tep ...* C12 *... ḳılım içün* | *manġa ... üçün*] (*-z-* noktasız) || 682 *yalnguḳ*] A3, B13 ve C4 *yangluḳ* | *talulap ... aş*] A3 *t. yaṇg[illegible] mangga mụn u. bau a. ụçün* C12 *... içün* || 691 *er*] C13 *ir* | *tanuḳ*] C13 *yaġuḳ bụlurlar anı*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

683 *erdemleriṅ*] C5 *irdem-lering* | *münüṅ ... bileyin*] A4 *mụnụng* (satır [illegible] 691 *törümiş ... yoḳalġu*] A24 *tọremiş ne ẹrz-e y.* C15 *t. ning irse yoḳalġu* (*y-* uyg. harfl. *mung*) *b. ay-ġın til-e-yin* *-e* ile) | *törütügli ... ḳolsa*] A24 *tọrün küll-i ḥalıḳ-ta ḳ.* C15 *... ni ḳılsa ḳ.*

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

684 bu ay toldı aydı manga yas ḳılur
münüm yoḳ velikin kişiler ayur

B 60 685 münüm bu mini yalnguḳ irsel tiyü
ayıġlap yorırlar kişike ayu

686 mün ermez manga kör bu irsellikim
yangı neng talular ma özke bekim

687 ḳamuġ eski nengler irinçig bolur
irinçig yüki kör yirinçig bolur

688 yangı neng bolurda bu eski nerek
talu neng bolurda yaṿuz ne kerek

689 yangıda bolur körse barça tatıġ
tatıġnı tilep er kör emger ḳatıġ

690 yayıġ tip sökerler bu ḳılḳım üçün
A 38 manga mün ururlar bu atım üçün

691 munġar menġzetü aydı alp er açuḳ
anıṅ maʿnisi kör bu sözke tanuḳ

692 törümiş neng erse yoḳalġu turur
törütügli ḥalıḳ ne ḳolsa ḳılur

693 tiriglik tidükünğ bu yil teg keçer
ḳaçar tutsa bolmaz anı kim bulur

694 küvenme bu ḳutḳa kelir hem barır
ınanma bu devlęt birür hem alır

C 28 695 yayıġ ermez erse bu devlęt özi
ne edgü nenğ erdi bu ḳut ay ḳozı

696 kelip barmaz erse bu devlęt yana
tünermegey erdi yarumış küne

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

697 ilig aydı uḳtum bu irsellikinğ
irip kitgü yirde bolurmu bekinğ

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

698 bu ay toldı aydı menimğ bu özüm
keyik teg turur ḳılḳı kestim sözüm

699 mini terk bulumaz tilegli seve
ḳalı bulsa tutmaz ḳılur terk yava

A 39 B 61 700 mini buldaçı er tutup beklese
ḳaçumaz men andın söz aydım kese

693 *tidükünğ ... keçer*] A25 *yedüküng şin teg k.* B9 *t. bu yil teg keçer* C11 *... yil tig kiçer* | *tutsa ... bolmaz*] B9 *tise* (*yętse* ?) *bolmas* || 694 *küvenme ... kevin-m-e buu ... terk* C17 *küvenme ...* | *birür*] A26 *berir* || 695 *yayıġ ... bayıġ ş. şrz-e* C1 *y. irmez irse* | *ne ... ḳozı*] A27 *ne ḳıluḳ neng şrti buu ... ne idgü neng irdi ...* || 696 *barmaz ... dęvlęt*] A28 *b. şrz-e buu ḳut ḳıv* B13 *... | tünermegey erdi*] A28 *tuner-megęy şrti* C2 *t. irdi*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

697 *irsellikinğ*] A29 *şrz-e-liking* | *irip ... bekinğ*] A29 *şrip kedgü yerde b.* B13 *... yirde ...* C3 *... yirde b. bęking* (*b-* yerine *n-* ile)

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

698 *keyik*] B14 *kęyik* C4 *kęzik* || 699 *mini ... bulumaz*] A31 *men-i ... bulumas* C5 *m. tirk ...* | *tutmaz*] B15 *tutmas* || 700 *mini ... beklese*] A1 *men-i ... m. bildeçi ir t. bęrklese* | *ḳaçumaz men*] A1 *ḳaçur-maz* (*-r-* ?) B1 *ḳaçumaz men*] *ḳaçumaz men*

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

701 ilig aydı ayġıl bu berkinğ ḳayu
negü teg kişen ol sini berklegü

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

702 bu ay toldı aydı manğa berk kişen
bu bir ḳaç nenğ ol kör bireyin nişan

703 mini bulġuçı ḳılḳı alçaḳ kerek
köngül ḳoḍḳı til sözde yumşaḳ kerek

704 özini küḍezse ayı ertmese
yavuz yunçıġ işke yaḳın turmasa

705 tengi birle tutsa tirilmiş nengin
yorıḳ tüzse ḳılḳı ḳılınçı yangın

706 özinde uluġḳa tapuġ ḳılsa öz
özinde kiçigke süçig tutsa söz

707 kişig satġamasa küvezlik bile
basıtmasa özde kiçigke küle

708 yavalıḳ bile borḳa baş soḳmasa
yavalıḳḳa boşlaġ nengin saçmasa

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

701 *ilig*] A2 *ęlig* | *negü ... berklegü*] A2 *... sen-i b.* B3 *nigü t. nişan ...* C7 *... berkleyü*

B2'de bu beyit, ikinci mısraı farklı olarak (krş. beyit 702), her hâlde yanlışlıkla tekrarlanmıştır

ilig aydı ayġıl bu bęrking ḳayu
bu bir ḳaç neng ol kör bireyin sayu

ay toldı .. iligke] nushalarda bu başlık yok

702 *ḳaç .. nişan*] A3 *ḳaç neng (ning ?) o. kşr bereyin nişan* C8 *ḳ. ning ...*

703 *mini*] A4 *men-i* | *ḳoḍḳı ... sözde*] A4 *ḳot-ḳı t. mumda* B5 *ḳoşḳı ...* C9 *ḳotḳı ...* || 704 *özini ... ertmese*] A5 *şsin ked k. adıġ art tez-e* B6 *... ayı e.* C10 *atı e.*

705 *tengi ... tirilmiş*] A6 *yangı b. yez-e terilmiş* C11 *tęngi b. tutsa* (satır üstünde *tise*) *t. tüzse ... yangın*] A6 *ştgü turz-a ḳılınçı yangın* B7 *t. ḳ. ḳılınçı yangın* (*y-* noktasız) || 706 *özinde*] A7 *şsin-tin* C12 *özindin* | *özinde ... süçig*] A7 *şsin-tin ... süçüg* C13 *özinden* || 707 *satġamasa*] A8 *sat-ġamaz-a* (satır altında uyg. harfl. *ḳadıġ sǫz*) | *basıtmasa*] A8 *öz-tin* C13 *özdin* || 708 *soḳmasa*] A9 *savmaz-a* (*-z-* ?) | *yavalıḳḳa ... nengin*] A9 *yava-lar-ḳa ... şkin* (?)

709 oyunḳa ḳatılmasa elgin tilin
könilik-öze tutsa ḳılḳı yaŋgın

710 yayıġ ḳut kişeni bu neŋgler turur
bu yaŋglıġ basa ḳutnı ḳaçmaz ḳalur

711 bu sözke tanuḳı bu şaʿir sözi
bu şaʿir sözi sözke ḳattı tuzı

C 29 712 keyik sanı devlet kişike tezig
ḳalı kelse bekle tuşa hem tizig

713 tuta bilse devlet tezümez turur
ḳalı tezse tegmez yana terk kezig

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

B 62 714 ilig aydı uḳtum aya ḳut sini
ḳatıġ sevdim erdi irer sen mini

715 yayıġlıḳ yoḳ erse bu irselliking
ne edgü iş erdi sening kelmeking

716 velikin yayıġ sen özüng bi-vefa
vefa körkitür sen ḳılur sen cefa

717 anada atada bağırsaḳ bolup
ayada tutar sen küler yüz urup

718 ara körmedük teg yüz evrer özüng
aḍınsıġ bolur barça ḳılḳıng sözüng

709 *elgin*] A_{10} *ilgin* | *ḳılḳı yaŋgın*] A_{10} *ḳılḳ-ın yolın* C_{15} *ḳılḳın yangın* || 710 *ya[illegible] ... bu*] A_{11} *bayıġ ... buu* B_{12} ... *nişanı b.* | *ḳaçmaz ḳalur*] A_{11} *ḳ. ḳılur* B_{12} *[illegible] ḳaçmas ḳ.* || 711 *ḳattı*] B_{13} ve C_{17} *ḳat(t)ı*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda [illegible] sözü ile ayırt edilmiştir

712 *keyik ... tezig*] A_{13} ... *kişi-tin yesig* C_2 *kędik ...* | *tuşa ... tizig*] A_{13} *[illegible] tezig* || 713 *tezümez*] A_{14} *tgrümiş* B_{15} *tęzümes* | *tezse tegmez*] A_{14} *terz-e tegmiş* [illegible] *tęzse tęgmes*

ilig ... aa toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

714 *sini*] A_{15} *sen-i* | *sevdim ... mini*] A_{15} *sevdüm ęrti ęrer s. men-i* B_1 *[illegible] e. irer ...* C_4 *sędim irdi ...* || 715 *yayıġlıḳ ... irselliking*] A_{16} *bayıġ lıḳ ... [illegible] ęrsel-liking* | *edgü ... sening*] B_2 ... *sęning* (*-i-* harekeli) C_5 *idgü iş irdi sening* [illegible] *velikin ... sen*] A_{17} *v. bayıġ sęn* B_3 *vęlikin y. se* (*sen* ?) | *körkitür ... sen*] A_{17} [illegible] *kedürz-e ...* B_3 *körkitür se ḳılur se* || 717 *anada atada*] A_{18} *ar-a-la an-atın* C_7 [illegible] *atadan* || 718 *evrer*] C_8 *ivrer*

19 tirer sen yumıtsa saçar sen ḳamuġ
oḳır sen yüz ursa yapar sen ḳapuġ

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

720 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
münüm erdemim barça aydım atı

721 mini kim bulup berk tutayın tise
ayu birdim ol neŋgni tutsun usa

722 maŋga urmasa örk mini tuttaçı
keyik teg ḳaçar men kim ol yetteçi

723 negü tir eşitgil sınamış ḳarı
sınamış ḳarılar sözi söz ḳurı

724 kelir ḳut tuta bilmese sen barır
birür neŋg yiyü bilmese sen alır

725 yayıġ ḳutnı bulsa iḍi bekrü tut
ḳalı beklemese yana bardı büt

726 ḳutaḍmış kişi kör saḳınmış kerek
ḳamuġ teŋgsiz iştin yıramış kerek

727 arıġ bolsa özi yorısa köni
munıng bağı mundağ bilingü munı

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

C 30 728 ilig aydı uḳtum mününg erdeming
bu ay toldı atıng ne ol bu sening

719 *tirer ... sen*] A_{20} *ter ęrz-e y. saçar ça* B_6 *t. se y. sąçar se* C_9 *t. sen y. sąçar sen* | *oḳır ... sen*] A_{20} *oḳız-a ... yaparz-a* B_6 *oḳısa ... yąpar se* C_9 *o. sen ... yąpar sen*

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

720 *ilig*] A_{21} *elig* | *erdemim*] C_{10} *irdemim* || 721 *mini ... tise*] A_{22} *men-i ... bek [illegible] tez-e* B_8 ve C_{11} ... *bęk ...* | *birdim ... tutsun*] A_{22} *berdim ... tudġu* C_{11} ... *ning-ni [illegible]* || 722 *mini tuttaçı*] A_{23} *men-i tudaçı* B_9 ve C_{12} *m. tut(t)açı* | *keyik ... yetteçi*] A_{23} *[illegible] teser men k. ol yedeçi* B_9 ... *yęt(t)eçi* C_{12} *kędik ... yęt(t)eçi* || 723 *negü tir*] A_{24} *n. ter* B_{10} ve C_{13} *nigü t.* || 724 *birür ... yiyü*] A_{25} *berür n. yedü* C_{14} *b. ning yiyü* || 725 *yayıġ ... iḍi*] A_{26} *bayıġ ḳudı b. anı* B_{12} ... *iḍi* C_{15} ... *bilse* (sahife kenarında *birse*) *i.* | *beklemese*] A_{26} *berk-lemez-e*

726 A ve B'de bu beyit yok | *iştin yıramış*] C_{16} *iş-din yıramış*

727 A ve B'de bu beyit yok | *munıng*] C_{17} *munung*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

728 *ilig ... erdemiŋ*] A_{27} *ęlig a. bildim mųnüng ę.* C_1 ... *müning irdeming* | *ne ... bu*] A_{27} *nelük ol* C_1 *nigü ol*

729 negü ol munıñg mą'nisi ay mañga
bileyin uḳayın büteyin sañga

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

A 40 730 bu ay toldı aydı meniñg atımı
bügü meñgzetür ayḳa bu ḳılḳımı

B 63 731 bu ay toġsa aşnu iḍi az toġar
küniñge beḍüyür yoḳaru aġar

732 tolun bolsa tolsa ajunḳa yarur
ajun ḫalḳı andın yaruḳluḳ bulur

733 tükel bolsa kör ay bu aġsa eḍiz
yana irlü türçir kiter körk meñgiz

734 yaruḳluḳı eksür yana yoḳ bolur
toġar kiçe azın yana oḳ tolur

735 meniñg bu özüm me bu yañglıġ turur
ara bar bolur ma ara yoḳ bolur

736 neçe yunçıġ özke yüz ursa özüm
baru körki artar keser men sözüm

737 bayusa beḍüse yaḍılsa çavı
kiter men anıñgdın kiter yüz suvı

738 yana saçlur andın tirilmiş neñgi
söki teg bolur yandru ḳılḳı yañgı

739 muñgar meñgzetü keldi şa'ir sözi
bu şa'ir sözi ol biligsiz közi

729 *negü ... munıñg*] A_{28} ... *munung* B_{14} *negü o. munung* C_2 *nigü ...*
ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok
730 *bügü ... bu*] A_1 *begü mengsedür grz-e buu* || 731 *iḍi*] A_2 *ṣti* B_1 *iḍi* 73
tolsa ... yarur] A_8 *tolz-a acun-ka yurür* B_2 *t. ajunda barur* C_5 *andın* (sonradan satır
üstünde yazılmış) *a. yarur* || 733 *kör ... eḍiz*] A_4 *körgün ay aġz-a ediz* (satır altında
uyg. harfl. *yoḳarı*) C_6 ... *iḍiz* | *irlü ... kiter*] A_4 *ay-rıla* (önce *ṣr-ilü* yazılmış, sonra
tashih edilmiş) *tur keder* || 734 *eksür*] A_5 *ṣksür* C_7 *iksür* | *kiçe ... oḳ*] A_5 *kiçin* (veya
kiçkin-e ?) *ay yen-e ṣk* || 735 *meniñg*] B_5 *męni(n)g* (*ming* gibi yazılmış) C_8 *mening* (
| *ma*] A_6 *men* B_5 ve C_8 *męn* || 736 *baru*] A_7 *bir-i* B_6 *bąru* C_9 *bọdı* (?) || 737 *bayusa*
yaḍılsa] A_8 *besüz-e bayuz-a* (*-a-* ?) *yasıl-sa* | *kiter ... kiter*] A_8 *keder ... keder* || 73
tirilmiş neñgi] A_9 *terilmiş tengi* | *yandru*] C_{11} *yąnduru* (*-u* sonradan yazılmış) || 73
muñgar ... keldi] A_{10} *mungġar mingsedü aytı*
Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de ıyn
satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

740 kelir ḳut kişike atı çavlanur
yañgı ay teg artar yaruḳı tolur

741 yayıġ tilve devlęt köñgül bamaġıl
tolun teg bu devlęt yana irilür

742 taḳı bir bu mą'ni ayayın sañga
eşitgil anı sen munu büt mañga

743 bu ay ornı boldı evi münḳaḍib
orunsuz bolur münḳaḍib neñg ḳılıp

C 31 744 bu ay burcı serṭan bu ev evrilür
evi evrilür hęm özi çevrilür

745 ḳayu evke kirse bu ay terk çıḳar
çıḳarı üçün terk yatarın yıḳar

B 64 746 meniñg me özüm kör añgar oḳşadı
ara ḳılḳım ildi ara yoḳladı

747 kelir men barır men yorır men burun
ajunuġ kezer men mañga yoḳ orun

748 bu mą'ni üçün atım ay toldı tip
atadı biliglig sözin yinçke yip

749 munu men me devlęt münüm erdemim
ayu birdim emdi igim hęm emim

740 *kelir ... çavlanur*] A_{11} *kelür ... çavı-lur* | *yañgı ... tolur*] A_{11} *yanggı ... ardıp yaruḳ-luḳ talur* B_{10} ... *bolur* || 741 *yayıġ ... devlęt*] A_{12} *bayıġ tụny-e-ke sen* B_{11} ve C_{15} ... *tilve ...* | *yana irilür*] A_{12} *tụkel i.* C_{15} *tükel hęm ölür* || 742 *eşitgil ... mañga*] A_{18} *işidgil mun-ı sen mun-a bụt mangga* || 743 *ornı ... münḳaḍib*] A_{14} *ǫz-ni b. ǫvi mung ḳalıp* B_{13} ve C_{17} ... *ivi m.* | *bolur ... ḳılıp*] A_{14} *bolup mung ḳalıp tang ḳalıp* C_{17} *turur* (*-ur* sonradan satır üstünde yazılmış) *m. ning ḳ.* || 744 *burcı ... evrilür*] B_{14} *bụrc ... ivi evrülür* C_1 *b. ... ivi ivrülür* | *evi ... çevrilür*] A_{15} *ǫvrilür ...* B_{14} *ivi evrülür ... çevrülür* C_1 *e. evrülür ... çevrülür* || 745 *evke*] B_{15} ve C_2 *ivke* | *çıḳarı ... yıḳar*] A_{16} *yoḳarı ... baḳar* B_{15} ... *yatarın* (*yt-* noktasız) *yıḳar* (*yı-* noktasız) C_2 *yatar hęm* (satır üstünde yazılmış) *yıḳar* (*-ı-* noktasız) || 746 *añgar oḳşadı*] A_{17} *anggar oḳ-şatı* B_1 ve C_3 *a. oḫşadı* | *ḳılḳım ildi*] A_{17} *ḳılḳıng ẹlti* || 747 *kelir ... burun*] A_{18} ... *yurür men barın* B_2 *kẹlir me bąrır me y. me b.* C_4 *kẹlir men bąrır men y. men b.* | *ajunuġ ... orun*] A_{18} *acun-nuġ kiser men mangga y. ụçün* B_2 *a. kẹzer me ...* C_4 *a. kẹzer men ...* || 748 *tip*] A_{19} *tep* | *sözin ... yip*] A_{19} *sǫsün inçke ęp* B_3 *s. yinçke yip* (*-i-* noktasız) C_5 *s. yinçke yịp* (önce *ip* yazılmış, sonra elif silinmiş ; sahife kenarında *dip*) || 749 *men ... erdemim*] A_{20} *men m-e ...* B_4 *mẹnme ... erdẹmüm* C_6 *mẹnme ... erdemüm* | *birdim ... emim*] A_{20} *berdim ... ẹm-im* B_4 ... *emüm* C_6 ... *imüm*

750 aça sözledim söz manga emdi büt
ıḍayın tise ıḍ ḳalı tutsa tut

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

751 ilig aydı barça eşittim sözüng
yaruttı sözüng hem yaradı özüng

752 tiler erdim emdi sini teg kişi
bayat birdi arzu ay erde başı

753 bayat kimke birse tilek arzusı
anıng şükri boldı yanut ḳılgusı

754 bu künde naru bu özüm tınmadın
munıng şükri ḳılgu kerek irmedin

755 negü tir eşit emdi bilge tetig
özi bardı ḳoḍtı bizinge bitig

756 şükür ḳıl ay niʿmet iḍisi unur
şükür ḳılsa niʿmet bayat arturur

750 *ıḍayın ... ıḍ*] A_{21} *ıdayın* (satır altında uyg. harfl. *yeberey*) *tez-e ıt* (satır altında uyg. harfl. *yeber*)

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

751 *eşittim*] A_{22} *işiddim* B_6 ve C_8 *eşit(t)im* | *yaruttı ... yaradı*] A_{22} ... *bezedi* B_6 ve C_8 *yarut(t)ı ... yaradı* || 752 *erdim ... sini*] A_{23} *ş. ... sening* C_9 *irdi ... sini* | *birdi ... erde*] A_{23} *berti arsu ay ş.* C_9 *... irde* || 753 *birse*] A_{24} *berz-e* || 754 *künde ... tınmadın*] A_{25} *kun ... tın-matı* C_{11} *tınmadı* | *munıng ... irmedin*] A_{25} *munung ... şrmedi* B_9 *munung ...* C_{11} *munung ... irmedi* || 755 *negü ... eşit*] A_{26} *n. ter işit* B_{10} ve C_{12} *nigü ...* | *bardı ... bizinge*] A_{26} *... bisin-ge* (*-n-* ?) B_{10} *ḳoḍtı bardı bizing-ke* (*b-* ve *-z-* noktasız) C_{12} *bardı ḳodtı yiring-ke*

Metnin bu kısmı nushalarda karışıktır. A_{17-18} deki beyitler, kafiyelere bakılırsa (*unur : arturur — özin : turur*), dörtlük olarak düşünülmüş olabilir. B'de ayrıca işaret edilmemiş olduğu gibi, kafiyeler de beyitleri geçmemektedir. C'de ise, ayrı satırda *şiʿr* sözü ile, ayırt edilmiş, fakat diğer iki nushadan fazla olarak, metnin umûmî gidişine pek de uygun olmayan şu dörtlük ilâve edilmiştir:

C_{14-15} *ne ḳaldı idim sen manga birmeding*
bu maʿyub ḳulung-nı çıḳar sürmeding
yazuḳluḡ ceḥaçı bu ʿaşı ḳulung
ḳamuḡ beḥre birding ḳurug ḳodmadıng

756 *şükür*] C_{16} *şükri* (*-i* sonradan silinmiş !)

757 bu niʿmet iḍisi unıtur özin
munıng şükri ḳılsa evürmez yüzin

C 32 758 az eḍgüke artuḳ öküş şükri ḳıl
öküş bolsa niʿmet anıng ḳadri bil

759 şükür ḳılsa niʿmet biri on bolur
biri on bolup kör evi neng tolur

760 ilig birdi alḳış kör ay toldıḳa
ayur tünle kündüz manga tur baḳa

B 65 761 telim neng tavar birdi ögdi öküş
aġırladı birdi kör altun kümüş

A 41 762 angar sözledi sözni barça ilig
anıngdın tiledi ḳamuġ ög bilig

763 kör ay toldı ma bu aġırlıḳ bulup
tapındı bütün çın baġırsaḳ bolup

764 bir ança yorıdı sınadı ilig
ḳamuġdın tükel buldı bulmış erig

XVII.

KÜN TOĞDI İLİG AY TOLDIḲA ʿADİL ŞIFATIN AYUR

765 ilig bir kün oldrup özi yalnguzun
evin ḳıldı ḫali irikti özün

766 oḳıdı kör ay toldıḳa ḳıldı yol
bu ay toldı kirdi ḳavuşturdı ḳol

757 *unıtur*] A_{28} *unudur* | *munıng yüzin*] A_{28} *munung ş. bilz-e* (*-i-* ?) *ḳaçumaz turur* B_{12} *munung ş. bilse evürmes y.* C_{17} *... övürmez y.* || 758 *ḳadri*] C_1 *şükri* || 759 *biri*] A_{30} *ivi* (satır altında uyg. harfl. *ṣv*) B_{14} ve C_2 *ivi* || 760 *birdi*] A_{31} *berti* | *baḳa*] B_{15} *yaḳa* ||761 *birdi*] A_{32} *berti* C_4 *birdi* | *birdi ... kümüş*] A_{32} *arduḳ buu boltı kuşüş* C_4 *... kümüş* (*k-* çizgisi yok) || 762 *ilig*] A_1 *ḷlig* C_5 *tilig* || 763 *kör*] A_2 *buu* | *tapındı*] A_5, B_8 ve C_6 *tapandı* || 764 *buldı bulmış*] A_3 *boldı* (sonradan tashih edilmiş) *ḳolmış kün toġdı ... ayur*] A_4 *kün toġtı ilig ʿadil safadı-tın ay toldı-ḳa ṣsin belgürdmiş-in a.* B_5 *bab k. t. ilig a. t. ʿadl ṣıfatı-nı aytur* C_8 *bab ... ṣıfatını uḳturur*

765 *oldrup ... yalnguzun*] A_5 *oldurup ... yalġuz-un* C_9 *oldurap* (*-ld-* tashih edilmiş) *... yalnguzun* | *evin ... irikti*] A_5 *orun ḳıltı ḳalıḳ şrik-ti* B_6 ve C_9 *ivin ...*

767 ilig ötrü turdı aḍaḳın örü
ilig sözlemedi bir ança turu

768 baḳıp kördi ilig közin imledi
i̧şaręt bile kelgil oldur tidi

769 bu ay toldı oldurdı aḳru amul
közin yirke tikti yaruttı köñgül

770 iligke baḳa kördi yaşru közin
ḳaşı közi tügmiş açıtmış yüzin

771 kümüş kụ̈rsi urmış öze oldurur
bu kụ̈rsi aḍaḳı üç aḍrı turur

772 beḍük bir biçekig eligde tutar
solındın uraġun oñgındın şękęr

C 33 773 anı kördi erse bu ay toldı çın
ḳatıġ ḳorḳtı özke ḳoḍı aldı tın

İLİG SỤ'ALİ AY TOLDIḲA

B 66 774 bir ança turup baş kötürdi ilig
bu ay toldıḳa aydı tepret tilig

775 nelük sözlemez sen aġın teg bolup
mini munda yalñguz bu yañglıġ bulup

AY TOLDI CẸVABI İLİGKE

776 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
meniñg sözlegüke özüm yoḳ şatı

767 *ilig ... örü*] A7 *elig ǫdrü ... ǫrüp* | *ilig ... turu*] A7 *elig ... turup* C11 *sözled* (satır üstünde, biri *-la-* 'dan ve diğeri *-di* 'den sonra olmak üzere, iki *me* yazılmış) || 768 *ilig*] A8 *elig* | *i̧şaręt ... tidi*] A8 *iş-a-ret ... teti* C12 *işaręt ...* || 769 *yirke ... yaruttı* A9 *yer-ke ...* B10 *yi̧rke ... yạrut(t)ı* C13 *yęrke* (harekeli) ... *yạrut(t)ı* || 770 *iligke ... közin*] A10 *ilig-ni b. turtı ...* B11 ve C14 *i. bạḳa k. yạşru közün* | *ḳaşı közi*] A10 *köz-i ḳaş-ı* || 771 *oldurur*] A11 *ol-turur* B12 *olturur* || 772 *biçekig*] A12 *neçe kek* | *uraġun*] A12 *ur-a-sun* || 773 *erse*] A13 *ẹrz-e* C1 *irse* | *ḳorḳtı*] A13 *ḳorḳ-ı*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

774 *kötürdi*] A14 *kǫderti* | *tepret*] C2 *tẹprer* || 775 *sözlemez*] B2 *sözlemes* | *mini ... bulup*] A15 *buu yanglıġ men-i munda yalġuz b.* C3 *bu yạnglıġ mini munda yạlnguz bulup*

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

776 *ilig*] C4 *bẹg-ler* | *meniñg*] A16 *sangga*

777 aḍınsıġ körür men bu kün ḳılḳ itig
añgar eymenür men ay bilge tetig

778 ḳaraḳa bilig birdi bilgi açuḳ
buşar öḍte beglerke barma yaġuḳ

779 taḳı yaḳşı aymış biliglig bügü
buşar öḍte begler bolur ot aġu

780 ḳalı bolsa begler buşup öv̇kelig
yaḳın turma anda ay ḳılḳı silig

781 buşar bolsa begler kelip öv̇kesi
yıraḳ turġıl anda tegürgey yası

782 muñgar meñgzetü keldi emdi bu söz
köñgülke alınġıl küḍezgil keḍ öz

783 buşar öḍte beglerke barma yaġuḳ
ḳalı bardıñg erse uçuzluḳ anuḳ

784 kör arslanḳa oḳşar bu begler özi
buşursa keser baş ay bilgi yaruḳ

İLİG SỤ'ALİ AY TOLDIḲA

785 ilig aydı keldür mañga ay sözüñg
negüni tañgırḳadı emdi özüñg

AY TOLDI CẸVABI İLİGKE

786 bu ay toldı aydı tañgım bu meniñg
kümüş kụ̈rsi ornuñg ne ol bu seniñg

777 *körür ... itig*] A17 *kǫrer ... edig* || 778 *birdi bilgi*] A18 *berti bilge* | *beglerke ... yaġaḳ*] A18 *beg-ke yụrüm-e yavuḳ* || 779 *yaḳşı ... bügü*] A19 ... *begü* C7 *idgü ...* || 781 *begler*] A21 *yangluḳ* | *turġıl*] A21 *turġın* || 782 *muñgar meñgze'ü*] A22 *munggar mingsedü* | *alınġıl ... öz*] A22 *alıl-ġıl kụdez-gin ket ǫz* C10 ... *et öz*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harf. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözu ile ayırt edilmiştir

783 *beglerke ... yaġuḳ*] A23 *barm-a beging-ke yayık* | *erse*] C12 *irse* || 784 *oḳşar ... özi*] A24 *oḫşayu beg-ler öz-i* B11 *oḫşar ...* C13 *oḫşar ... ḳạlı* | *keser ... bilgi*] A24 *keser* (*-s-* ?) . *kǫngli*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

785 *negüni ... emdi*] A25 *n. tanggır-ḳatı ayġıl* B12 ve C14 *nigüni ...*

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

786 *ornuñg ... seniñg*] A26 *ordung ... işig* B13 *orung ... sẹnịng* (*-i-* harekeli) C15 *... sening*

787 bu oldruġ ne kürsi yiri ol saŋga
bu maʿni uḳayın ayu bir maŋga

788 ikinçi eligde ne ol bu biçek
munı ma özüm yetrü bilgü kerek

A 42
B 67
C 34

789 üçünçi oŋgunŋdın negü ol şeḳer
solunŋdın uraġun ne ol bu saŋgar

790 baḳa kördüm erse özüŋ övkelig
munı kördüm erse yitürdüm bilig

791 bu yaŋlıġ körüp bu özüm eymenip
ötüg ötnümez men tilimni yazıp

XVIII.

KÜN TOĠDI İLİG AY TOLDIḲA ʿAḌİL ŞIFAṬI NETEG ERDÜKİN AYUR

792 ilig aydı uḳtum sözüŋ belgülep
açayın sözümni saŋga ülgülep

793 sini men oḳıdım eŋ aşnuḳı ʿkün
aġırlıḳ bile birdim ol kün orun

794 bu taŋ taŋsuḳ işler maŋga körkitip
buşurduŋ mini sen işiŋ berkitip

795 körüp buştum erse ilendi özüŋ
serildim saŋga men tügüldi yüzüŋ

796 sen aydıŋ maŋga ḳut men bilgil mini
saŋga uḳturu ḳıldım uḳġıl munı

797 negü ḳılmışıŋnı sen aḍra seçe
yora birdiŋ uḳtum ḳamuġnı aça

798 keçürdüm men anda seniŋ ʿuẕrüŋi
aġırladım ötrü ol erdem teŋi

799 bu kün me meniŋ bu özüm ḳılḳların
saŋga körkitür barça erdemlerin

800 munu men me körgil könilik törü
törü ḳılḳları bu baḳa tur körü

801 bu kürsi özele öz oldurdukı
aḍaḳı üç ol kör ay köŋlüm toḳı

B 68 802 ḳamuġ üç aḍaḳlıġ emitmez bolur
üçegü turur tüz ḳamıtmaz bolur

803 ḳalı üç aḍaḳta emitse biri
ikisi ḳamıtar uçar ol eri

C 35 804 ḳamuġ üç aḍaḳlıġ köni tüz turur
ḳalı bolsa tört kör bir egri bolur

805 ḳayu neŋ tüz erse ḳamuġı uz ol
ḳamuġ uz körü barsa ḳılḳı tüz ol

806 ḳayu neŋ emitse kör egri bolur
ḳamuġ egriler isiz urġı bulur

787 *oldruġ ... yiri*] A27 *o. ... biri* B14 *... yiri* C16 *olduruġ ... yiri* | *bu ...* B[illegible] A27 *... ber* B14 *nu ...* C16 *b. m. ayu bir uḳayın* || 788 *eligde ... biçek*] A28 *ilig-te ... yeçek* B15 *iligde ...* C17 *nigü ol ilig-de b.* || 789 *üçünçi ... ol*] A1 *uçünçi-si ong-gung ne ol buu* | *uraġun ... saŋgar*] A1 *ur-a-sun ... seker* (?) B1 ve C1 *... sangar* || 790 *erse ... övkelig*] A2 *arduḳ ṣsüng iövke-lig* B2 *e. özüm ö.* C2 *irse ...* | *erse yitürdüm*] C2 *irse yitürdüm* || 791 *körüp bu*] A3 *kǫrüp iş* C3 *körüp* (sanradan *p* 'nin sonuna bir *-e* eklenmiş ve harekelenmiş: *körüpe*[n]) | *ötnümez ... yazıp*] A3 *aydumaz* (*-y-* ?) *... yidip* B3 *ötnümesmen ... yazıp* (*-z-* noktasız) C3 *ötnümesmen ... yązıp* (*-z-* noktasız)

kün toġdı ... ayur] A4 *kųn toġtı ilig ʿadl-i nedeg ęrdükin ay toltı-ka a.* B4 *ödk[illegible] ... ni tig e. a.* (sahife kenarında) C4 *bab k. t. iliġ ʿądl turur ʿądl ṣıfątı ... aytur*

792 *belgülep*] A5 *ųl-gülep* (*yų-* ?) | *ülgülep*] A5 *bilgü-lep* || 793 *sini*] A[illegible] *sen-i* | *bile birdim*] A6 *b. berdim* C6 *birle b.* || 794 *bu ... körkitip*] A7 *bude t. ü[illegible] mangga kör-kidip* B7 ve C7 *... körkütüp* | *mini ... berkitip*] A7 *men-i ...* B7 ve C7 *... berkütüp*

795 *buştum özüŋ*] A8 *b. öz-ke ilen-ti* (satır altında ar. harfl. *deriġ ḫurdęm*) [illegible] *buştum özüŋ* (*-z-* noktasız) C8 *b. irse ... özüm* | *serildim ... yüzüŋ*] A8 *[illegible]ril-tim* (satır altında ar. harfl. *ṣabr kęrdęm*) *sangga men tųkel-ti yųsüm* B8 *... büküldi [illegible]züng* C8 *sirildi ... sözüng* || 796 *ḳut ... mini*] A9 *ḳud m-a b. men-i* B9 *ḳut ma ... [illegible]. bilgil mini* | *uḳturu ... uḳġıl*] B9 *uḳtur ... uḳḳıl* C9 *... uḳıl* (*uḳ(ḳ)ıl* ?) || 797 *[illegible]ü ... aḍra*] A10 *n. ḳ. bereyin* B10 ve C10 *nigü ...* | *yora ... ḳamuġnı*] A10 *y. berding ... ḳapag-nı* C10 *ayu ...* || 798 *erdem teŋi*] A11 *ę. yanggı* C11 *irdim tęngi* (*tn-* noktasız) [illegible] 799 *meniŋ ... ḳılḳların*] A12 *m. m-e ǫsüm ḳ.* C12 *ayur bu ö. ḳılḳ-ların* (önce *ḳılḳı* ya[illegible]ılmış, sonra tashih edilmiş) | *erdemlerin*] C12 *irdim-lerin* || 800 *munu ... me*] A13 *munı m-e* B13 ve C13 *m. męnme* | *törü ... tur*] A13 *... yoḳ-a-tur* B13 *törü ...* || 802 *üç ... emitmez*] A15 *... imit-mez* B1 *üç* (satır üstünde yazılmış) *a. emitmes* C15 *üç adaḳın ... tüz ḳamıtmaz*] A15 *kǫr kımıt-maz* B1 *t. ḳayıtmas* || 803 *emitse*] A16 *imidz-e* | *[illegible]ıtar eri*] A16 *kımıdar ... urı* B2 ve C16 *ḳamıtar ... eri* || 805 *neŋ ... erse*] C2 *[illegible]ŋ t. irse uz*] A18 *öz* || 806 *neŋ emitse*] A19 *n. imidz-e* C3 *ning e.*

807 ḳayu tüz emitse turumaz tüşer
ḳayu neng̃ köni bolsa tüşmez serer

808 meniñg̃ ḳılḳım ol kör emitmez köni
köni egri bolsa könilik küni

809 könilik özele keser men işig
aḍırmaz men begsig ya ḳulsıġ kişig

810 bu bögde biçek kim eligde turur
bıçıġlı kesigli turur ay unur

811 biçek teg bıçar men keser men işig
uzatmaz men daʿvi ḳılıġlı kişig

812 şeḳer ol kişi bir aṅg̃ar küç tegip
törü bulsa mindin ḳapuġ̃ḳa kelip

813 şeḳer teg süçiyü barır ol kişi
sevinçlig bolur anda yazlur ḳaşı

814 uraġun yime ol kişiler içer
özi küçkey erse könidin ḳaçar

815 maṅg̃a kelse tütşü törü birse men
uraġun içer teg açır körse men

816 bu ḳaşım tügüki bu körksüzlüküm
küçemçi kelirke bu yüzsüzlüküm

B69 817 kerek oġlum erse yaḳın ya yaġuḳ
kerek barḳın erse keçigli ḳonuḳ

807 *emitse ... tüşer*] A20 *imidz-e töremiz tuşer* | B6 *e. turumas t.* C4 . bolur (s... bk.) | *neng̃ ... serer*] A20 ... *sirer* B6 *tüz ... tüşmes serer* C4 *ning ... serer* (... kenarında *bolur şḥ* ; yk. bk.) || 808 *emitmez*] A21 *imidmez* B7 *emitmes* bolsa] ... *kelz-e* || 809 *aḍırmaz men*] A22 *aḍır-maz m-a* B8 *aḍırmas ma* C6 *aḍırmaz ma* [... *bögde ... turur*] A23 *bgg-te neçek* (satır altında ar. harfl. *dęsne. kardęm*) *k. ilig-te t...* ... *tutar* C7 *bögde* (*b-* yerine *y-* ile) ... | *unur*] B9 *unar* || 811 *bıçar ... men*] ... *keser men bıçar men* B10 *kęser męn bıçar męn* | *uzatmaz ... ḳılıġlı*] A24 *uzan-mez ta'vi sılıġ ḳan* B10 *uzatmas me ...* C8 *uzatmasmen* || 812 *aṅg̃ar*] A25 *anggar* B11 ... | *mindin ḳapuġ̃ḳa*] A25 *men-tin ḳapuġ̃-ta* || 813 *süçiyü barır*] A26 *suçiyü barur* ... *süçinü barır* C10 *süçiyü barır* | *sevinçlig ... ḳaşı*] A26 *sevünç-lüg b. barça y...* || 814 *yime*] A17 *yem-e* | *küçkey erse*] A27 *kuçi-key ę.* C11 *ḳaçḳan irse* || 815 *tütşü birse*] A28 *tut-çı tęrüü berz-e* B14 *tütşü* (*-ş-* noktaşız) ... C12 *tütşür ...* | *açır* ... *içer* || 816 *körksüzlüküm*] A29 *kęrk söz-lüküm* | *küçemçi kelirke*] A29 *tęr-e-ke kelir...* || 817 *erse ... ya*] A30 *ęrz-e kerek yat* B1 *e. yıraḳ ya* (*y-* noktasız) C14 *irse ...* (*y-* noktasız) *ya* | *barḳın erse*] A30 *bir* (satır altında ar. harfl. *bigane.*) *ḳın* (*ḳ-...* *s-* ?) *ę.* C14 *barḳın irse*

818 törüde ikigü maṅg̃a bir sanı
keserde aḍın bulmaġay ol mini

819 bu beglik ulı kör könilik turur
köni bolsa begler tiriglik bolur

820 muṅg̃ar meng̃zetü sözler öglüg kişi
kim öglüg sözin tutsa itlür işi

A43 C36 821 könilik öze boldı beglik ulı
bu beglik köki ol könilik yolı

822 törü ḳılsa ilke köni bolsa beg
tilek arzu bulġay bu ḳolsa ḳalı

AY TOLDI SŲʾALİ İLİGKE

823 yana aydı ay toldı ilig ḳutı
nelük boldı kün toġdı ilig atı

818 *törüde ... maṅg̃a*] A31 *törü-te ikigün mangga* C15 *tururda i. maṇga* | *keserde ... mini*] A31 *kęn-i-ten ... men-i*

A32'de, aşağıdaki dörtlüğe âit beyitlerden biri (bk. beyit 822 not), yanlış ve bozuk olarak, istinsah edilmiştir :

tęrü ḳılz-a ilig kęn-i bolz-a beg
tilek arzu bulġay acun-ta bu beg

819 *kör*] A33 *ol* | *tiriglik bolur*] C16 *bu bęglik bulur* || 820 *muṅg̃ar meng̃zetü*] A34 *munggar ming-sedü* C17 *m. męngzetü'* | *sözin ... itlür*] A34 *sęsin t. edlür* B4 ve C17 *sözi*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü ve B'de çizgiler ile ayırt edilmiş ; C'de ise, ayrıca işâret edilmemiştir

821 *öze boldı*] A1 *öz-e ol buu* C1 *bile b.* | *köki ... yolı*] A1 *kęni bil kęni-lik bol-ı* | 822 *bulġay*] C2 *bulġa*

A2'de bu beyit, yanlış olarak, şu şekilde yazılmıştır (yk. bk.) :

tęrü bir tęrü buu talu talu yegil
taḳ-ı bir acun y-e bu ḳalz-a ḳal-ı

Bu satır, sanifedeki diğer satırlara nisbetle, çok aralıklı yazılmış olduğundan, bu... önce boş bırakılarak, sonradan doldurulmuş olduğu düşünülebilir ; satır başındaki işaretler de (bunlar faksimilede temizlenmiştir !) müstensihin veya okuyanların beytin doğru olup-olmadığı hakkında tereddüt ettiklerini göstermektedir

ay tolda iligke] nushalarda bu başlık yok

823 C'de bu beyit iki satır üzerine vazılmıştır | *ilig*] A3 *elig* | *atı*] A3 *ędı* C4 ... (önce *ḳutı* yazılmış, sonra tashih edilmiş)

İLİG CEVABI AY TOLDIKA

824 ilig aydı bilge meninğ kılkımı
körüp menğzetü urdı bu atımı

825 künüg kör irilmez tolu oḳ turur
yaruḳluḳı bir teg talu oḳ turur

826 meninğ me kılınçım anğar oḳşadı
könilik bile toldı eksümedi

A 34 827 ikinçi toġar kün yarur bu ajun
tözü ḫalḳḳa tegrür yoḳalmaz özün

828 meninğ me törüm bu yoḳalmaz özüm
ḳamuġ ḫalḳḳa bir teg ne kılkım sözüm

829 üçünçi bu kün toġsa yirke isig
çiçek yazlur anda tümen minğ tüsig

830 ḳayu ilke tegse meninğ bu törüm
ol il barça itlür taş erse ḳorum

831 toġar kün arıġ ya arıġsız timez
ḳamuġḳa yaruḳluḳ birür eksümez

B 70 832 meninğ me kılınçım bu ol belgülüg
tözüke tegir barça mindin ülüg

833 yana ma bu kün burcı şabit turur
bu şabit tidüküm tüpi berk bolur

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

824 *menğzetü*] A4 *mingsedü* || **825** *künüg ... irilmez*] A5 *kunüng kor i.* B9 ... *irilmes* | *talu*] A5 *bolu* B9 ve C6 *tạlu* || **826** *anğar oḳşadı*] A6 *anggar o.* B10 ve C1 ... *oḫşadı* | *eksümedi*] A6 *ǫksül-m-e-ti* C7 *iksümedi*

827 A'da metnin sırası karışmıştır; metin, sırası ile, A43$_6$'ya kadar geliyor ve bundan itibâren A34$_{11}$'deki beytin ikinci mısraından devam ediyor. Beytin ilk mısrı başka bir beytin ikinci mısraı yerine yazılmış olduğundan, ikinci mısraı artık yazılmıştır (krş. beyit 699) | *toġar ... ajun*] A34$_{11}$ *toġar* (*-ġ-* ?) *kụn yarudur acun* ... *yoḳalmaz özün*] A'da bu mısrâ yok B11 *yoḳalmas* (*y-* noktasız) *özün* (*-z-* noktasız) C8 *yoḳalmaz* (*y-* noktasız) *ajun* || **828** *törüm ... yoḳalmaz*] A12 *tọrem buu yọḳ ilme* B12 ... *yoḳalmas* || **829** *yirke*] A13 *yerke* B13 ve C10 *yịrke* | *çiçek ... minğ*] A13 *çeç* ... B13 ... *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) || **830** *törüm*] A14 *tọrem* C11 *sözüm* | *erse*] A ... *ẹrz-e* C11 *irse* || **831** *timez*] A15 *temez* B15 ve C12 *times* | *birür eksümez*] A15 *bẹr ǫksü-mez* B15 *b. eksümes* C12 *b. iksümek* || **832** *tegir ... mindin*] A16 *teger ... men-tu* ||**833** *tidüküm ... berk*] A17 *tedüküm ... C14 ... birk* (*bi-* noktasız)

834 bu kün burcı arslan bu burc tepremez
evi tepremezi üçün artamaz

835 meninğ kılkımı kör yime bir yanğın
özüm tegşürülmez yaruḳta öngin

AY TOLDI SU'ALİ İLİGKE

C— 836 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
aşasu ajun il yaḍılsu atı

837 meninğ me özüm bu uzun yol yorıp
sanğa keldi emgep hem artuḳ arıp

838 bu kılkınğ bu erdemlerinğ bar üçün
küsep keldim emdi tapuġḳa küçün

839 ayu bir manğa sen neteg tapnayın
sevinçinğ ḳayu ol anı tutnayın

840 tapuġ beg tapısı öze bolmasa
yaramaz bu tapġı neçe emgese

841 negü tir eşitgil ıla atlıġı
tapuġun beḍümiş kişi ḳutluġı

842 tapınsa tapuġçı beginğe ḳalı
ḳatıġ tutġu begler sevinçi yolı

843 bu begler tapısı öze kıl tapuġ
begi taplasa tapġı açtı ḳapuġ

... ay toldı ... iligke] A20 ... *suval-ı i.* B5 ... *ilig-ke* (*-k-* üç noklalı) C17 ... *ilig-ke bu turur*

834 *evi ... artamaz*] A18 *adı* ... B3 *ivi tepremese ü. artamas* C15 *atı tepremezi ... artamaz* || **835** *yime ... yanğın*] A19 *yem-e b. yangġın* B4 ... *yanğın* (*y-* noktasız, ... ?) C16 ... *adın* | *tegşürülmez ... öngin*] A19 *teng-şürülmez bu kılḳ-ta ǫ(n)gin* B4 ... *tegşürülmes* ...

836 C'de 836.—957. beyitler eksik | *aşasu ... yaḍılsu*] A21 *aş-a-suu* (önce *-sun* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *acun basıl-su* || **837** *yorıp*] A22 *yurüp* | *sanğa ... imgep*] A22 *sangga kelti imgep* || **838** *küsep ... emdi*] A23 *kusep* (satır altında ar. *tarîl, arzu*) *k. ǫdrü* || **839** *bir ... sen*] A24 *ber sangga men* || **840** *tapısı*] A25 *tapınz-a ... yaramaz ... emgese*] A25 *yarạmaz ... imgez-e* B10 *yạramas ...* || **841** *negü ... eşitgil*] A26 *n. ter işit-gin* B11 *nigü ...* | *tapuġun beḍümiş*] A26 *tapuġın basa-maz* || **842** *tapınsa*] B12 *tapunsa* || **843** *tapısı*] A28 *tapınz-a*

844 tapuġçı tapuġ bilse törke tegir
tapuġ bilmese tördin ilke kelir

B71 845 begin keḍ sevindürse tapnur ḳulı
açıldı bu ḳulḳa aġırlıḳ yolı

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

846 ilig aydı uḳtum men emdi sözüŋ
sevinçim tile keḍ küḍezgil özüŋ

847 saŋa men ayayın yaraġsızlarıġ
yaraġsızḳa yaḳma yorıġıl arıġ

848 özüm taplamaz neŋ biri yalġan ol
munıŋda basası bu küç ḳılġan ol

849 suḳ erse ḳılınçı yig erse özi
ivek erse ḳılkı uvutsuz közi

850 buşı erse işte yime övkelig
yava erse borçı ya ḳıyġan elig

A35 851 bu yaŋlıġ kişiler yaramaz maŋa
ayu birdim emdi açuḳluġ saŋa

852 yarayın tise sen maŋa belgülüg
bu ḳaç neŋ özüŋdin yırat ay külüg

853 yaḳın bolġa sen künde ötrü maŋa
aġırlıḳ açıġ artġa mindin saŋa

AY TOLDI SU'ALİ İLİGKE

854 bu ay toldı aydı eşittim munı
taḳı bir sözüm bar ayu bir anı

844 *tapuġ*] A29 *tapa* || 845 *sevindürse*] A30 *sevün-türz-e* B1 *sevündürse*
ilig cevabı] A31 *i. cuvabı*
846 *sevinçim*] A32 *sevünçüm* || 847 *men*] B4 *me* | *yaḳma ... arıġ*] A33 *baḳma yurügin a.* B4 *baḳma y. fariġ* || 848 *taplamaz*] B5 *taplamas* | *munıŋda basası*] A *munung-tın baz-a-ḳı* B5 *munungda b.* || 849 *yig*] A35 *beḳ* B6 *yig* (*y-* noktasız) *ivek ... uvutsuz*] A35 *ivek* (satır altında uyg. harfl. *şidab*) ... *uvut-suz* (satır altında uyg. harfl. *uyat-sız*) || 850 *yime*] A36 *ǫz-i* | *ya ... elig*] A36 *yaḳı-ġan* (*-ı-* ?) *ilig* | *yaramaz*] B8 *yaramas* | *birdim emdi*] A1 *berdim uş men* || 852 *bu ... ay*] A2 *bu ḳaç neng ...* B9 *... ay* (sonradan satır üstünde yazılmış) || 853 *künde* A3 *ǫdrü kun-te mangga* | *mindin saŋa*] A3 *men-tin sangga*
su'ali iligke] A4 *suval-ı i.* B11 *s. ilig-ke* (*-k-* üç noktalı)
854 *eşittim munı*] A5 *işiddim mun-ıı* B12 *eşit(t)im m.* | *bir*] A5 *ber*

855 bu eḍgü ḳayu ol neteg ol özi
negü teg bolur eḍgü ḳılkı tözi

B72

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

856 ilig aydı eḍgü bu ḳılkı yaŋı
tusulur bolur ḫalḳḳa asġı öŋi

857 tözü ḫalḳḳa barça ḳılur eḍgülük
yana minnet urmaz kişike külük

858 öz asġın tilemez kişike asıġ
birür ol asıġdın bu ḳolmaz yanıġ

AY TOLDI SU'ALİ İLİGKE

859 yana aydı ay toldı uḳtum bu söz
taḳı bir tilekimni aytur bu öz

860 maŋa ay könilik ḳayu ol köni
anıŋ birle yalŋuḳ yarutsa küni

861 ḳayunı ayurlar könilik yolı
negü teg bolur bu könilik ulı

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

862 ilig aydı körgil köni er özi
tili köŋli birle biriker sözi

863 taşı teg içi ol içi teg taşı
bu yaŋlıġ bolur ol köni çın kişi

855 *negü*] B13 *nigü*
ilig ... ay toldıḳa] A7 *i. cuvabı a. toltı-ḳa*
857 *ḫalḳḳa barça*] A9 *barça ḫalḳ-ḳa* | *urmaz*] B3 *urmas* || 858 *tilemez*] B4 *tilemes* | *birür yanıġ*] A10 *tiler ... ţilemiş tadıġ* B4 *... ḳolmas yanıġ*
su'ali iligke] A11 *suval-ı i.* B5 *s. ilig-ke* (*-k-* üç noktalı)
860 *anıŋ . yalŋuḳ*] A13 *an-ı b. yangluḳ*
861 A'da mısrâların yeri değiştirilmiştir | *negü ... ulı*] A14 *.. ol k. ul-ı* (satır altında ar. harfl. *bünyad*) B8 *nigü ...*
ilig cevabı] A15 *i. cuvabı* B9 *ilig* (*-g* üç noktalı) *c.*
862 *köni er*] A16 *kǫn-i ǫr* B10 *köni-ler* | *biriker*] A16 *birikz-e* || 863 *taşı teg*] B11 *taşı ol*

864 köñgülin çıḳarsa ayada urup
yorısa uyaḍmasa yalñguḳ körüp

B 73 865 könilik kerek erke ḳopsa ḳutun
könilik atı ol kişilik bütün

866 ḳız ermez bu yalñguḳ kişilik ḳız ol
az ermez bu yalñguḳ könilik az ol

867 muñgar meñgzetü aydı şaʿịr bu söz
sañga sözledi emdi körgil bu öz

868 yorıġlı bu yalñguḳ iḍi ök öküş
köni çın bütün er mañga keḍ küsüş

869 ḳız ermez kişi kör kişilik ḳız ol
köni çın kişilerni ögdi uḳuş

AY TOLDI SỤʾALİ İLİGKE

870 yana aydı ay toldı ilig ḳutı
mañga açsu emdi bu söz bük ḳatı

871 bu eḍgü kişiler bolurmu isiz
isiz me ururmu kör eḍgüke iz

İLİG CẸVABI AY TOLDIḲA

872 ilig aydı eḍgü iki türlüg ol
munıñgda biri çın tutar eḍgü yol

864 *köñgülin ... ayada*] A18 ... *ayada* (satır altında ar. harfl. *dẹst*) B12 *köngül-ni ...* | *yorısa ... yalñguḳ*] A18 *yụrüdz-e uyadmaz-a* (*-ya-* ?) *yangluḳ* || 865 *könilik ... ḳopsa*] A19 *kọn-i-lük ... ḳoyz-a* B1 ... *ḳopsun* || 866 *ermez ... yalñguḳ*] A20 *irmez bu yanglıġ* B2 *ermes ...* | *az ... az*] A20 *kişi-lik-ni bilgü kọn-i-lik iz* B2 *az ermes ...* || 867 *muñgar meñgzetü*] A21 *mangġar mingsedü* | *sañga ... bu*] A21 *sangga s. söz kọr ẹmti bu*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şị'r* sözü ve B'de çizgiler ile ayırt edilmiştir

868 *yalñguḳ ... ök*] A22 *yanglıġ ẹti me* B4 *yạlnguḳ iḍi ök* | *er ... küsüş*] A22 *anın az kụşüş* B4 *ẹr ... kụ̈şüş* || 869 *ermez ... ol*] A23 *irmez ... kişi-liki ḳız* B5 *ermes ... sụʾali iligke*] A24 *suval-ı i.* B6 *s. ilig-ke* (*-k-* üç noktalı)

870 *mañga ... ḳatı*] A25 *mangga açsun* (*-s-* ?) *ẹmti bu söz-ning ḳudı* (*-u-* ?) B6 *... söz bük ḳạtı* (*ḳıtı* ?) || 871 *isiz*] A26 *ʿaciz* | *isiz me*] A26 *ʿaciz-ke*

ilig ... ay toldıḳa] A27 *i. cuvabı a. toltı-ḳa*

872 *ol*] A28 *ọk* | *munıñgda ... yol*] A28 *munung-ta ... edgü-lük* B10 *munungda ...*

873 bir eḍgü bolur kör anadın toġup
yorır ol köni çın kör eḍgü bolup

874 taḳı biri eḍgü kör ötgünç bolur
isizke ḳatılsa ol isiz ḳılur

875 iki türlüg ol kör bu isiz yime
ikigüni bir tip isizke sama

B 74 876 toġa isiz ol kör munıñgda biri
bu er ölmeginçe arımaz kiri

877 taḳı biri ötgünç bolur bu isiz
işi eḍgü bolsa tüzer bu ma iz

A 36 878 toġa eḍgüdin tutçı eḍgü kelir
ajun buḍnı andın asıġlar alır

879 toġa isiz erse añgar yoḳ otı
ajunḳa bẹla ol buḍunḳa yutı

880 muñgar meñgzetü aydı türkçe mẹsẹl
eşitgil munı sen uḳup özke al

881 örüñg süt bile kirse eḍgü ḳılıḳ
ölüm tutmaġınça eṽürmez yorıḳ

882 tadu birle ḳatlıp törümiş ḳılınç
ölüm buzmaġınça buzulmaz erinç

883 ḳarında törümiş ḳılınç ögretig
yaġız yir ḳatında kiter ay tetig

884 ḳalı eḍgüke bolsa isiz işi
isiz boldı ḳılḳı ol isiz tuşı

873 *ol ... çın*] A29 *ẹdgü bolçıḳ* (satır altında ar. harfl. *tamm, t-* noktasız) || 874 *isizke ... ol*] A30 ... *kọr* B12 *isizḳa* ... || 875 *ol ... yime*] A31 *kọr ol ... yem-e* | *ikigüni sama*] A31 *ikegü-ni bir teg i. sım-a* || 876 *isiz ... munıñgda*] A32 *ẹsiz kör ol munung-tan* B1 ... *munung-da* | *arımaz*] B1 *arımas* || 877 *isiz*] A33 *ẹsiz* | *işi ... tüzer*] A33 *kişi ẹ. bolz-a busar* || 878 *tutçı*] A1 *tudçı* (satır altında ar. harfl. *daʾịm*) | *ajun buḍnı*] A1 *acun but-nı* || 879 *isiz ... otı*] A2 *esiz ẹrz-e anggar y. odı* (satır altında ar. harfl. *uyat*), *ajunḳa*] A2 *acun-ḳa* || 880 *muñgar meñgzetü*] A3 *mungġar mingsedü* | *eşitgil ... özke*] A3 *işidgil ... ọgke* (satır altında ar. harfl. *dịl*) || 881 *örüñg süt*] A4 *ẹsüng sụt* (satır altında uyg. harfl. *an-a sụt-i*) | *eṽürmez*] B6 *eṽürmes* || 882 *tadu ... törümiş*] A5 *tosu birl-e ḳılıp tọr-e-miş* B7 *tạḍu ...* | *buzulmaz erinç*] A5 *busul-maz irinç* B7 *buzulmas e.* || 883 *törümiş ... ögretig*] A6 *tọremiş ḳ. ọrge-tig* | *yir ... kiter*] A6 *yer ... keder* B8 *yịr* . || 884 *ḳalı ... isiz*] A7 *ḫal-ı ... ẹsiz* | *isiz ... isiz*] A7 *ẹsiz ... ẹsiz*

885 isiz me ḳatılsa kör eḍgü bile
ḳamuġ eḍgülükke bu buldı yula

886 taḳı bir sèbèb kör bu eḍgü isiz
yaḳınlıḳ yolından tüzer tüzse iz

887 begi eḍgü bolsa buḍun barça tüz
bolur ḳılḳı eḍgü yorıḳları uz

888 yaḳın tutsa begler kör eḍgü kişig
isiz barça eḍgü ḳılur ol işig

889 isizler yaḳın bolsa begler tapa
uzadı isiz elgi ilke tüpe

890 isiz baş kötürse kör eḍgü yiter
bu eḍgü elig bulsa isiz kiter

B 75 891 ḳalı eḍgü bolsa bu begler ḳutun
ḳamuġ eḍgü boldı ḳarası bütün

892 bu begler isiz bolmaġınça isiz
ol ilde sevinçin ḳızartmaz mengiz

893 ne eḍgü törü urdı begler begi
isizke bu ḳın berge zindan yigi

894 ḳalı eḍgü bolsa buḍun başçısı
ḳamuġ eḍgü boldı anıng işçisi

895 apang eḍgü bolsa bu begler özün
bayur buḍnı barça kör itlür ajun

AY TOLDI SU'ALİ İLİGKE

896 yana aydı ay toldı uḳtum munı
ilig yarlıḳadı bu sözler köni

885 *isiz me*] A8 *ġsiz m-e* B10 *isizke* | *bu ... yula*] A8 *buu bultı yul-a* altında ar. harfl. *çıraġ* ?) || 886 *sèbèb ... isiz*] A9 *sebeb* (*-b-* ?) ... *ġsiz* ... *iz*] A9 *ḳar-a beg yol-ı-tın tuser tęz-seriz* || 887 *yorıḳları uz*] A10 altında ar. harfl. *iş*) *tüz* || 888 *isiz*] A11 *ġsiz* || 889 *isizler*] A12 *ġsiz-ler* , *isiz elgi*] *ġsiz ilgi* || 890 *isiz ... kötürse*] A13 *ġsiz ... kǫderz-e* | *elig ... kiter*] A13 *ilig b.* *keder* || 892 *isiz ... isiz*] A15 *ġsiz ... ġsiz* | *ilde ... mengiz*] A15 *il-tin sevünç çın ḳızar* *-mış menggiz* B2 *i. sęvünçün ḳızartmas mengiz* || 893 *isizke ... yigi*] A16 *ġsiz-ke* (*ġsiz-lerke* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *ḳılın birge sindan* (*-n* sonradan eklenmiş) *beg* (*begin* ?) B3 ... *birge z. yigi* || 895 *ajun*] A18 *acun*
... *ay toldı su'ali*] A19 *a. toltı suval-ı*
896 *ilig*] A20 *elig*

897 bu eḍgüg bilir ol kişi eḍgü tip
asıġlıġ erürin munı ḳılġu tip

898 sever barça yalnguḳ tiler arzular
anı ḳoldaçılar nelük buldılar

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

899 ilig aydı eḍgü talu neng turur
talu nengni tutçı talular ḳolur

900 ḳayu neng talu bolsa öḍrüm aġır
anıng ḳılmaḳı barça özke aġır

901 isizlik uçuz ol anı ḳıldaçı
yavuz iş uçuz ol isiz boldaçı

902 ḳayu neng uçuz bolsa yirde yatur
aġı çuz aġır boldı törde yatur

903 bu eḍgü aġış teg aġır aġġuḳa
yavuz neng iniş ol uçuz bulġuḳa

B 76 904 mungar mengzetü sözledi kör uḳuş
uḳuşluġ sözi tutsa asġı öküş

A 37 905 aġış teg bu eḍgü aġumaz kişi
tegip tegme yalnguḳ ḳılumaz işi

906 aġır neng ḳamuġı aġır ḳılġuḳa
ḳılumaz bu işni biligsiz buşı

897 *bilir ... tip*] A21 *bilür ... tep* | *asıġlıġ ... tip*] A21 *asız-lıḳ ġrür-ke ... tep*
898 *ḳoldaçılar nelük*] A22 *ḳıldaçı az elig*
ilig ... ay toldıḳa] B 'de bu başlık yok A23 *elig cuvabı a. toltı-ḳa*
899 *ilig*] A24 *elig* | *tutçı ... ḳolur*] A24 *tudçı talu ġr ḳılur* B10 *tutşı talular ḳ.*
900 *aġır*] B11 *bolur* | *ḳılmaḳı ... aġır*] A25 *ḳılḳ-ı b. ǫske a.* B11 ... *bolur* || 901 *isizlik*] A25 *ġsiz-lik* | *iş ... boldaçı*] A26 *ol ġsiz-ler ḳılur ay içi* || 902 *yirde*] A27 *yerde* B13 *yirde* *aġı çuz*] A27 *aġır neng* || 903 *aġış ... aġġuḳa*] A28 *yoḳuş ...* B14 *aġış* (*-ı-* harekeli) *... aġġuḳa* | *yavuz ... uçuz*] A28 *yaḳut teg ḳız ol ḳǫr tilep*
A29 'da, 903 'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir :

ġsiz-lik ġniş teg ġz ġnz-e tegir
enig-li uçuz bolġa (?) *aġ-saḳ aġır*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de ise, çizgiler ile ayırt edilmiştir.
905 *aġumaz*] A31 *aġu-mış* (*- mas* ?) B2 *aġulmaz* | *yalnguḳ*] A31 *yangluḳ* B2 *yangluḳ*
906 *neng*] B3 *teg* | *buşı*] B3 *kişi*

AY TOLDI SU'ALİ İLİGKE

907 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
bu ögdi bile munça eḍgü atı

908 müni barmu yalŋuḳ anı sözlegü
uḳuşluġ uḳarmu bilirmü negü

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

909 ilig aydı eḍgü tuçı ögdilür
müni bu isizler ara savlanur

910 yaḳınlıḳ ḳılur er kişike tuşı
yavuz bolmasa ḳılmaz eḍgü işi

911 bu satġaġ basınçaḳ üçün eḍgüni
isizler yorıp kör yarutmaz küni

912 kim eḍgü tiler erse eḍgü ḳılur
basınçaḳ ya satġaġḳa baḳmaz bolur

913 kim erse bu künlük tilese sevinç
isizlik ḳılur ol yarın yir saḳınç

914 bu eḍgü tilegli negü tir eşit
ḳamuġ eḍgülük ḳıl özüŋke iş it

ay toldı ... iligke] B 'de bu başlık yok A2 *a. toltı suval-ı elig-ke*

907 *ilig*] A3 *elig* | *bu ... eḍgü*] A3 *buu ŋgdi* (önce *edgü* yazılmış, sonra çizilmiş) *b. ş. munça* || **908** *yalŋuḳ*] B5 *yaŋluḳ* | *uḳarmu ... negü*] A4 *ayur-mu bilür-mü beg* B5 ... *nigü*

ilig cevabı] A5 *elig cuvabı*

909 *ilig*] A6 *elig* | *bu ... savlanur*] A6 *buu şsiz-ler ar-a sat ḳılur* || **910** *yaḳınl* ... *tuşı*] A7 *yavaş-lıḳ ḳılur ŋtgü basnur kişi* | *yavuz ... işi*] A7 *yavaş bolmas-* *bolmaz ŋtgü baş-ı* || **911** *satġaġ ... eḍgüni*] A8 ... *ŋdgü ŋr* B9 *sątġıġ ...* | *isizler* ... *küni*] A8 *şsiz-ler yerip kŋr yorıdmaz küyer* B9 ... *yarutmas k.* || **912** *tiler ...* B10 *ḳılur bolsa e. bulur* | *basınçaḳ ... baḳmaz*] A9 *b. ne* (önce *-ḳa* yazılmış, sonra ta hih edilmiş) *s. baḳmış* B10 *başınçaḳ ya* (*y-* noktasız) *sątġıġ-ḳa baḳmaz* || 913 *isizlik* A10 *şsiz-lik* B11 *isiz-lıḳ* || **914** *negü tir*] A11 *n. ter* B12 *negü t.* | *iş it*] A11 *ŋş it* (radan tashih edilmiş)

B13–14 'te, 914 'ten sonra, yanlış olarak, d ö r t l ü k şeklinde ve çizgiler ile edilmiş hâlde aşağıdaki beyitler tekrarlanmaktadır (sırası için bk. beyit 922 ve 923)

kim eḍgü yirer erse isiz bolur
tiler men ay eḍgü sini men ḳolup
ay eḍgü sąngar kim toḍar ay manga
berü kil açayın sąngar men ulup

B 77

615 yas ermez bu eḍgü bu künlük saŋga
yarın bolġa asġıŋ bu kün büt muŋga

916 asıġ körnür erse isizlik bu kün
yarın yas ḳılur anda uḳġıl ögün

917 bu eḍgü oŋ ol kör isizlik bu sol
soluŋdın tamu ornı uştmaḫ oŋ ol

918 neçe me erejlense isiz bu kün
ökünç birle emger yarınḳı künün

919 neçe satġaġ erse bu eḍgü kişi
ökünmez yarın anda itlür işi

920 ḥaḳiḳat munı bil ay ay toldı sen
ökünçsüz men eḍgü atın ölse men

921 ne eḍgü söz aymış köni er tili
köni er tili urdı sözke ulı

922 kim eḍgüg yirer erse isiz bolup
tiler men ay eḍgü sini men ḳolup

923 ay eḍgü saŋgar kim toḍar ay maŋga
berü kelgil emdi men aç men saŋga

924 neçe satġaġ erse bu eḍgü kişi
tapı men bolayın bu eḍgü işi

925 isizlik bile erse beglik maŋga
kerekmez bu beglik ḳoḍur men saŋga

915 *yas ... saŋga*] A12 *yaz ŋrz-e ... sangga* | *bolġa ... muŋga*] A12 *bolġaz-a* ... *bugil mangga* || **916** *körnür ... kün*] A13 *kŋrnür ŋrz-e şsiz-lik bukün* B2 *kör* ... *ursa bu künlük sąnga* | *uḳġıl ögün*] B2 *bütgil anga* || **917** *isizlik ... sol*] A14 ...*-lik* B3 *i. sol ol* | *tamu ... uştmaḫ*] A14 *tamu* (satır altında uyg. harfl. *tamuġ*) ...*maḫ ornı* B3 *tąmu ...* || **918** *erejlense ... bu*] A15 *ŋrinç-lenz-e şsiz buu* B4 *erejlense* ... yerine *-z-* ile) ... | *yarınḳı*] A15 *yarıt-ġay* (?) || 919 *itlür*] A16 *ŋdlür* || **920** *ḥaḳiḳat*] ...*anı sat* şeklinde de okunabilir | *ökünçsüz ... atın*] A17 *ŋkünç söz me ŋtgü adın* B6 ...*me e. atın* (*-t-* yerine *-n-* ile, *anın* ?) || **921** *ne ... söz*] B7 *aya eḍgü*

922 B13'teki tekrar için bk. beyit 914 not | *edgüg ... esiz*] A19 *ŋtgü birer ŋrz-e* ... B8 *eḍgü ḳılur bolsa i.* | *sini*] A19 *sen-i* B8 *anı*

923 B14 teki tekrar için bk. beyit 914 not | *sąngar ... maŋga*] A20 *sanga ... mangga* ...] B8 *iç* (noktasız) || **924** *işi*] A21 *baş-ı* B10 *işi* (*i-* tek noktalı) || **925** *isizlik ... maŋga*] ...*şsiz at bile beglik ŋrz-e mangga* | *kerekmez ... saŋga*] A22 *kerek-siz buu b. ḳodar* ...*anggu*

926 kişi ḳılḳı isiz körür men közün
ereji az ol kör ökünçi uzun

927 mun͡gar men͡gzetü aydı şaʿi̥r bu söz
oḳısa açılġay yiti ḳıl bu köz

928 ḳayu eḍgü öknür kör eḍgü üçün
atıḳmış isiz aḫı̥r öknür küçün

929 isiz ḳılsa isiz yanutı ökünç
usa eḍgülük ḳıl isizke öçün

B 78 930 negü teg ögeyin bu isiz kişig
negü teg tileyin bu isiz işig

931 otunluḳ bıv̇alıḳ yav̇alıḳ ḳamuġ
isizler ḳılınçı bolur ay uluġ

932 bẹla mi̥ḥnẹt emgek ökünçün sıġıt
isizlik yanutı bolur ay yigit

933 ḳalı sev̇meyin kör bu eḍgü kişig
ḳalı ögmeyin men bu eḍgü işig

A 38 934 aḳılıḳ kişilik asıġ eḍgülük
bu eḍgü kişidin kelir belgülüg

A 37 935 bu eḍgü kişi barça iş eḍgüsi
bu eḍgü iş ol barça iş eḍgüsi

A 38 936 işin͡g eḍgü bolsa negü ḳolsa ḳol
iş eḍgü kerek ol özün͡g bulsa yol

926 *kişi ... közün*] A23 *yaş-ı ḳısḳ-a ẹsiz kọrün men bụkün* | *ereji ... uzun*] ... *ẹrici usun ẹtgü baḳdım usun* B12 *eriji ...* || 927 *aydı*] A24 *buu* | *ḳıl bu*] A24 ...

D ö r t l ü k, A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de ise, çizgiler ile ayırt edilmiştir

928 *atıḳmış ... küçün*] A25 *adıḳ-mış ẹsiz ... ụçün* B14 *atı̥ḳmış* (*-t-* noktası) ... *ökünür ḳ.* || 929 *esiz ... yanutı*] A26 *ẹsiz ḳılm-a ẹsiz yanun-ı* | *usa ... öçün*] A26 ... *ẹtgü ḳıl ẹsiz-ke ọ.* B15 ... *öçün* (iyi okunmuyor) || 930 *negü ... kişig*] A27 ... *buu* ... *kişi* B1 *nigü ...* | *negü ... işig*] A27 *n. t. ḳılayın kör ẹsiz iş-i* B1 *nigü ...* || 931 ... *yav̇alıḳ*] A23 *yav̇a-lıḳ yıv̇alıḳ* | *isizler ... uluġ*] A28 *ẹsiz-ler ...* B2 ... *yuluġ* || 932 ... *... sıġıt*] A29 *ọkünçin ... sıġıp* | *isizlik ... yigit*] A29 *ẹsiz-lik ... yigip* B3 *isizler* ... *yigit* || 933 *ögmeyin*] A30 *ḳılmayın*

934 A382 'de bu beyit 936 'dan sonra geliyor | *kelir*] A1 *kelür*

935 A3731 'de bu beyit 933 'ten sonra geliyor; A 'da mısrâların yeri değiştirilmiş | *barça*] A31 *barç* (?) *buu* || 936 *işin͡g ... ḳol*] A1 *işig ẹtgü bulz-a negü bulz-a* bul B... *nigü ḳ. ḳıl*

37 erej arzu ni̥ʿmẹt küv̇ençin av̇ınç
bu eḍgü yanutı bolur bu sev̇inç

938 ilig aydı ay toldı uḳġıl bu söz
ayıtmış sözün͡gke yanut ḳıldı öz

AY TOLDI CẸVABI İLİGKE

939 yir öpti kör ay toldı turdı örü
ayur ay ıḍuḳ ḳut ay eḍgü törü

940 ajun erki buldun͡g uzun bolsu yaş
erej eḍgü birle esen bolsu baş

941 buzulmasu beglik beḍüklük bile
av̇ınçın tirilgil sev̇inçin küle

942 uluġluḳ bile bul öküş ilke erk
bu erk birle beglik ulı bolsu berk

943 aḳa kelsü arzu ḳurımaz bolup
ḳapuġ tutsu dẹvlẹt ḳarımaz bolup

944 sev̇inç barça yumġı san͡ga kelsüni
saḳınç birle dụ̈şmạn sızıp ölsüni

945 sẹza ol san͡ga kim tapınsa tapuġ
sẹzaḳa tapınsa açar ḳut ḳapuġ

B 79 946 negü tir eşitgil tapuġ ḳılmış er
tapuġ birle arzu tilek bulmış er

947 tapuġ ḳılma ḳılsa sẹzaḳa tapın
sẹza beg bilir ol tapuġçı ḥạḳın

937 A3 'te bu beyit 934 'ten sonra geliyor | *erej ... küv̇nçin*] A3 *ẹric ... kev̇inçin* (...?) *bu sev̇inç*] A3 *buu saḳınç* || 938 *ilig ... uḳġıl*] A4 *elig ...* B9 ... *uḳḳıl* ... *ay toldı ... iligke*] nushalarda bu başlık yok

939 *yir*] A5 *yer* B10 *yi̥r* | *ıḍuḳ ḳut*] A5 *aduḳ ḳud* B10 *ı. bẹg* || 940 *ajun ... bolsu*] A6 *acun .. boltı* | *erej eḍgü*] A6 *ẹric arsu* || 941 *beglik beḍüklük*] A7 *b. besük-lük* B12 *begler beḍüklük* | *tirilgil*] A7 ve B12 *tirig-lik* || 942 *erk*] A8 *berk* || 943 *ḳurımaz*] B14 *ḳarımas* | *ḳarımaz*] B14 *ḳạrımas* || 944 *barça ... san͡ga*] A10 *birl-e ... sangga* B15 ... *yumḳı s.* | *saḳınç ... sızıp*] A10 *sev̇inç b. tụşmạn sasıp*

945 B 'de bu beyit yok || 946 *negü tir*] A12 *n. ter* B1 *nigü t.* | *birle*] A12 *bile* || 947 *bilir*] A13 *bilür*

948 tapınma tapınsa aḳı tapġı ḳıl
aḳı evi altun kümüş ḳapġı bil

949 saranḳa tapınma ay tapnur kişi
tiriglik yaṿa bolġa isiz başı

950 özinge esirker saran öz nengin
kişike ḳaçan birge ayġıl tengin

951 sözin kesti ay toldı çıḳtı turup
evinge yüz urdı sevinçlig bolup

952 ḳıyıḳsız tapuġ ḳıldı anda naru
tüni yattı yatġaḳta kündüz örü

953 ḥaḳiḳat tapındı bağırsaḳlıḳın
ilig tuttı künde özinge yaḳın

954 yime keçti öḍler bir ança bu yang
bu ay toldı tapġun ḳızıl ḳıldı eng

XIX.

AY TOLDI İLİGKE TİL ERDEMİN SÖZ ASIĠLARIN AYUR

955 ilig bir kün ay toldını ündedi
A 43 orun birdi oldur tiyü imledi

948 *tapınma tapınsa*] A14 *tapuġ ḳılm-a ḳılz-a* B3 *tapunma tapunsa* | *evi*] A14 *evi* B3 *ivi* || **949** *tapınma*] B4 *tapunma* | *bolġa ... başı*] A15 *bolġ-a* (*-ġ-* yerine satır üstünde *-z* ?) *ġsiz baş-ı* B4 *b. isiz başı* || **950** *esirker ... nengin*] A16 *eser* (?) *bar* ... *ne(n)gin* | *birge ... tengin*] A16 *ber-ge alġıl te(n)gin* B5 *... tengin* (*t-* yerine *n-* ile) || **951** *turup*] A17 *yurüp* | *sevinçlig*] A17 *sevünç-lüg* || **952** *anda*] A18 *andın* | *yatġaḳta*] A18 *yat-tı tır-ġaḳ* B7 *yaṭ(t)ı yaṭġaḳ-ta* || **953** *tapındı*] B8 *tapundı* | *ilig künde*] A19 *ġlig ḳunde tut-tı* B8 *i. tut(t)ı kün-de* || **954** *öḍlder*] A20 *öz-lek* | *ḳıldı eng*] A20 *ḳıldı* (tashih edilmiş) *neng*

ay toldı ... ayur] A21 *til ṛrdemin söz asiġ-lıḳın ayur söz-lemek-mü aru* (oku *arı*) *şuḳ turmaḳ* (*-r-* ?) *-mu* B10 *bab sözlemek-mü eḍgürek azu ya şük turmaḳ-mu eḍgürek aytur*

955 A'da metnin sırası karışmıştır; metin, sırası ile, A38$_{22}$'ye kadar geliyor, bundan itibâren A43$_7$'deki beytin ilk mısraından devam ediyor. A38$_{22}$'deki beytin ikinci mısraı 690. beyte âittir (bk. not). A43$_7$'de beytin ikinci mısraı, belki müstensih tarafından, gelişi-güzel doldurulmuştur : *anıng söz-ler-i-ni barın çum-leti* | *ilig ... indedi*] A38$_{22}$ *ġlig ... indeti* | *birdi ... tiyü*] A43$_7$ *berti oldur teyü* B11 *... oltur tiyü*

956 bu ay toldı oldurdı aḳru silig
közin yirke tikti bekütti tilig

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

C 37 57 ilig aydı ay toldı sözle sözüng
nelük şük turur sen ne boldı özüng

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

958 bu ay toldı aydı ay begler begi
ḳulı beg yüzin körse yitrür ögi

B 80 959 ilig yarlıḳamaz negü sözleyin
ayıtmazda aşnu negü ötneyin

960 biliglig sözin sen eşit özneme
ayıtmazda aşnu sözüng sözleme

961 kişig kim oḳısa kereklep tilep
ol oḳ sözlegü aşnu sözni ulap

962 ayıtmazda aşnu sözüg sözlese
köni sözledi kim ay yılḳı tise

963 taḳı tilve munduz kişi bu bilin
ayıtmadı beglerke açsa tilin

964 ḳızıl til ḳılur ḳısġa yaşlıġ sini
esenlik tilese ḳatıġ ba anı

956 *oldurdı*] B12 *olturdı yirke . tilig*] A8 *yerke tikdi beküti bilig* B12 *yirke t. ḳılt(t)ı t.*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok || **957** *sen*] B13 *se* C1 *sen*

ay toldı . iligke] nushalarda bu başlık yok

958 *ḳulı . ögi*] A10 *kun-i ...* B14 *... yüzi ... özi* C2 *... yitrür ö.* || **959** *yarlıḳamas negü*] B1 *yarlıḳamas nigü* C3 *yarlıḳasun nigü* | *ayıtmazda ... negü*] A11 *ayıtmas-ta ...* B1 *ayıtmas-ta ... nigü* C3 *ayıtmas-ta ... nigü* || **960** *sözin ... eşit*] A12 *söz-i ...* B2 *söz-i ..* | *ayıtmazda ... sözüng*] A12 *ayıtmaz-ta a. sǫsüg* B2 *ayıtmas-ta ...* C4 *ayıtmas-ta ...* || **961** *kişig*] A13 *kişi* | *ol ... sözni*] A13 ve B3 *oluḳ ...* C5 *oluḳ ...* *aşnu* || **962** *ayıtmazda ... sözlese*] A14 *ayıdmaz-tın a. sǫsug sǫz-lez-e* B4 *ayıtmas-ta sözüng sözleme* C6 *ayıtmas-dan ...* | *yılḳı tise*] A14 *yılḳ-ı tez-e* B4 *yılḳı* (*y-* noktasız) C6 *tilvi t.* || **963** *tilve ... bilin*] A15 *yelve ...* B5 *tilve ... bilin* (*b-* noktasız) C7 *tilvi ... tilin* | *ayıtmadı*] A15 *ayıdm-a-tı* B5 *ayıtmadı* C7 *ayıtmadnı* || **964** *ḳızıl ... sini*] A16 *ḳız-a yaş-lıġ ḳısıl til sen-i* B6 *... şini* | *ba*] C8 *bas*

Catchword: bilig

965 negü tir eşitgil özin ḳısġan er
esen tirlür inçin özin basġan er

966 ḳara baş yaġısı ḳızıl til turur
neçe baş yidi bu taḳı ma yiyür

967 başıŋnı tilese tiliŋni küḍez
tiliŋ tegme künde başıŋnı yanur

İLİG CẹVABI AY TOLDIḲA

968 ilig aydı uḳtum sözüŋni tükel
tirig sözlemese iḍi ök muḥal

969 męgęr iki türlüg kişi ol bilin
birisi biligsiz birisi aġın

970 aġın kendü berklig tili sözlemez
biligsiz tili ol sözin kizlemez

971 biligsiz tili tutçı berklig kerek
biliglig kişi tilke erklig kerek

C38 972 biliglig sözi yirke suv teg turur
aḳıtsa suvuġ yirde nj'met önür

973 biliglig kişiniŋ savı eksümez
aḳıġlı süzük yul suvı eksümez

965 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... er*] A17 *n. ter* (sonradan tashih edilmiş) *ǫsün tudġan ǫr* B7 *nigü* ... C9 *nigü ... ḳısġan ir* | *tirlür er*] A17 *tirilür söz için yudġan ǫr* C10 ... *ir*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

966 *turur*] A18 *ǫrür* | *yidi ... yiyür*] A18 *yedi kör ... yeyür* C12 ... *yiyür* | *yanur*] A19 *yayur* B9 *yiyür* (? *yiy-* için ancak iki nokta var) C13 *yanur*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarde bu başlık yok

968 *iḍi*] A20 *ǫr-i* || 969 *męgęr ... bilin*] A21 *munggar* ... C15 *męger ... tilin* | *aġın ... sözlemez*] A22 ... *beklig* (bundan sonra *aġın* yazılmış ve üzerinden çizilmiş) ... B12 *aġın* (satır altında *'aḳil*) ... *sözlemes* C16 ... *sözlemes* | B12 ve C16 *kizlemes* || 971 *tutçı berklig*] A23 *tudçı beklig* B13 *tutçı* (satır altında *berklig* | *kişi tilke*] A23 *yim-e yılḳ-a* B13 ve C17 *kişi tıl-ḳa* || 972 *yirke*] A24 *yerke* ve C1 *yirke* | *suvuġ yirde*] A24 *s. yerke* B14 *sụvuġ* (*-ġ* dikkat) *yirde* C1 || 973 *savı eksümez*] A25 *söz-i ǫksümez* B15 *sąvı eksümes* C2 *savı iksümes* | *eksümez*] A23 *sǫsin ... öksümez* B15 *s. yul sụvı eksümes* C2 *süzük* (önce böyle yazılmış iken, sonradan *-n-* ilâvesi ile, *sözüng* şeklinde tashih edilmiş) *y. sụvı eksümes*

B81 974 üyük çim osuġluġ bolur bilgeler
çıḳar suv ḳayuda aḍaḳ tepseler

975 biligsiz kişi köŋgli ḳum teg turur
ögüz kirse tolmaz ap ot yem önür

AY TOLDI CẹVABI İLİGKE

976 yana aydı ay toldı ilig uḳar
bu til yası tegse tiriglik tüker

977 tirig bolsa yalŋuḳ ḳalı sözlemez
kerekligni sözler kişi kizlemez

978 ayıtġu kerek söz kişi sözlese
ayıtmasa sözni ḳatıġ kizlese

979 ayıtmaḳlıḳ erkek turur ay ilig
cẹvabı tişi ol yetürse bilig

980 tişike bir erkek bolur kör eri
anıŋdın toġar toġsa iki urı

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

981 ilig aydı uḳtum sözüŋ barça çın
ayıtġu sözüm bar taḳı bir aḍın

982 bu til yasın aydıŋ eşittim anı
anıŋ asġı barmu ayu bir köni

A44 983 bu til yasıŋa ḳorḳsa emdi özüŋ
yatu ḳalġa barça asıġlıġ sözüŋ

974 *üyük ... osuġluġ*] A26 *ųyek* ... B1 ... *osuġlųġ* (satır altında *'aḳl*) | *tepseler*] A27 *badz-a ǫr* C3 *urza ir* | 975 *köŋgli ... turur*] A27 *könggül-i ... bolur* C4 ... *bolur* A28 *ap .. yem*] A27 *abat yem* B2 *ap* (satır altında *ni*) *ot yęm* C4 *ni* (önce *ap* yazılmış ... muhtemeldir ; e l i f sonradan silinmiş) *ot yęm*

ay toldı iligke] nushalarda bu başlık yok

977 *yalŋuḳ sözlemez*] B4 ... *sözlemes* C6 *yąngluḳ ... sözlemes* | *kizlemez*] A28 *kizlemez* B5 *kizlemes* || 978 *ayıtġu*] A30 *ayıduḳ* || 979 *cẹvabı ... yetürse*] A31 *cuvabı ... gidürz-e* (*-i-* tashih edilmiş) || 980 *kör eri*] A32 *ol öz-i* | *urı*] A32 *yuz-i ilig ay toldıḳa*] A33 *i. saval-ı a. toltı-ḳa* C10 *ol ilig* ...

981 *yasın ... eşittim*] A35 ... *işiddim* B10 *yası* (satır altında *zęban 'ąybı ?*) ... *eşit(t)im* C12 *yası ... eşit(t)im* | *asġı ... köni*] A35 *asġ-ı-nı-muu a. ber ḳan-ı* || 983 *başıng-ga* A1 *başıŋ-ga*

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

984 bu ay toldı aydı söz asġı telim
ḳalı sözleyü bilse uş bu tilim

B 82 985 yaṽa söz biligsiz tilindin çıḳar
biligsiz kişig bilge yılḳı atar

986 ḳara ḳılḳı teŋsiz yaṽa sözlegen
yaṽa söz turur bu ḳara baş yigen

C 39 987 yaṽa sözlese söz neçe yas ḳılur
eger sözleyü bilse asġı bolur

988 ḳara ḳarnı toḍsa kör uḍ teg yatur
yaṽa sözke aṽnur özin semritür

989 yise toḍsa yatsa bu yılḳı turur
bu yılḳı tidüküm bu ḳılḳı turur

990 biliglig kişiler et öz yaṽrıtur
bilig birle aṽnur canın semritür

991 et öz ülgi barça boġuzdın kirür
bu can ülgi çın söz ḳulaḳtın kirür

992 bilig belgüsi kör iki neŋ turur
bu iki bile er ḳızıl eŋ urur

993 biri til turur kör birisi boġuz
bu iki basa tutsa asġı ögüz

994 biliglig boġuz tilke erklig kerek
boġuz til küḍezgen biliglig kerek

cevabı iligke] A2 *cuvabı i.* B12 *c. ilig-ke* (*-k-* üç noktalı) C14 *c. ilig-ke*
984 *telim*] A3 *tilim* | *ḳalı ... bu*] A3 ... *uşbu* B15 ... *uşbu* C15 *ḳayu* .. *uşbu*
985 A5 'te bu beyit 987 'den sonra geliyor | *yaṽa söz*] B1 *yaṽa* (satır altında *yaṽa*) *s.* C16 *yaṽa söz* (yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) | *bilge*] C16 *tilke* || 9[illegible] *ḳara*] A6 *ḳarak* | *bu ... yigen*] A6 ... *yegen* B2 *bu* (sonradan satır üstünde yazılmış)
987 A4 'te bu beyit 984 'ten sonra geliyor | *eger*] A4 *bilip*
988 A7 'de bu beyit 986 'dan sonra geliyor | *aṽnur ... semritür*] A7 *nanga* (?) *ḳsin simridür* B4 *aḳtur* ... || 989 *yise ... tarur*] A8 *yez-e ... bolur* | *tidüküm ... turur*] A8 *yedüküm ... bolur* | 990 *yaṽrıtur*] A9 *yaṽradur* (*-ṽ-* veya *-g-* ?) | *aṽnur ... semritür*] A9 *aṽnap ... simridür* || 991 *et öz ülgi*] A10 *et öz ulgi* C5 *et ülgi bu ḳulaḳtın kirür*] A10 *k. urur* B7 *ḳulaḳdın k.* C5 *ḳulaḳ-dın k.* || 992 *belgüsi*] B8 *belgüsi* C[illegible] *bilgüsi* | *eŋ*] A11 *neng* || 993 *iki ... ögüz*] A12 *ikin baḳ-a tudz-a a. egüz* || 994 *til ... kerek*] A13 ... *bolur* B10 *tıl-ḳa* ... C8 *tıl-ḳa irklig k.* | *küḍezgen ... kerek*] A13 *küḍez-e ... bolur*

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

995 ilig aydı uḳtum bu söz belgülüg
söz aşlı neçe ol negü ol ülüg

996 ḳayudın çıḳar söz ḳayuḳa barır
munı ma ayu bir manga ay bilir

997 neçe sözlemegü neçe sözlegü
negü tir biliglig uḳuşluġ bügü

B 83

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

998 bu ay toldı aydı söz ornı sır ol
söz ülgi on ol sözlegüsi bir ol

999 biri sözlegü ol toḳuzı tıḍıġ
tıḍıġ söz tüpi aşlı barça yıḍıġ

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

1000 yana aydı ilig söz asġı neçe
yası ma neçe ol manga ay aça

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

C 40 1001 bu ay toldı aydı söz asġı uluġ
yirinçe tüşürse bedütür ḳuluġ

1002 söz asġı bile kör yaġız yirdeki
yaşıl kökke yoḳlar bolur törde[illegible]

ilig su'ali] A14 *i. suval-ı*
995 *belgülüg*] C10 *bilgülüg* | *negü*] B12 ve C10 *nigü* || 996 *ḳayudın ... ḳayuḳa*] A16 *ḳayur-tın ...* C11 *ḳayudın ... ḳayudın* | *bir manga*] A16 *ber mangga* || 997 *negü ...* [illegible]*ügü*] A17 *n. ter ... begü* B14 *nigü tir uḳuşluġ biliglig bügü* C12 *nigü ...*
ay toldı ... iligke] A18 *a. toltı cuvabı i.* B1 ... *ilig-ke* (*-k-* üç noktalı) C13 ... *ilig-ke bu turur*
999 *tıḍıġ*] A20 *tısıġ tıḍıġ . yıḍıġ*] A20 *tısıġ söz tör* ... B3 . *yıḍıġ* (satır al[illegible]*nda arıġ* ?)
ilig ... ay toldıḳa] A21 *i. suval-ı a. toltı-ḳa* C16 ... *ay taldı-ḳa bu turur*
1000 *aydı ... neçe*] B5 ... *niçe* C17 *ay-dı* ...
ay toldı ... iligke] A 'da bu başlık yok | B6 ... *ilig-ke* (*-k-* üç noktalı) C1 ... *ilig-ke bu turur*
1001 *aydı*] B7 *aydı* (satır üstünde yazılmış) | *yirinçe ... bedütür*] A23 *yerinçe tüşürz-e* (?) *besüdür* B7 ve C2 *yirinçe ...* || 1002 *yirdeki*] A24 *yer-teki* B8 ve C3 *yirdeki*

1003 ḳalı sözleyü bilmese til sözüg
yaşıl kökte erse kör indrür özüg

İLİG SỤ'ALİ AY TOLDIḲA

1004 yana aydı söznüñg öküşi neçe
azı ma neçe ol mañga ay aça

B 84

AY TOLDI CẸVABI İLİGKE

1005 bu ay toldı aydı öküş söz ol ol
ayıtmadı sözlep irikse köñgül

1006 bu az söz ol ol kim ayıtmışḳa öz
cẹvab birse sözke yanut ḳılsa söz

1007 muñgar meñgzetü aydı şaʿịr sözin
tilin söz bile tüzdi açtı yüzin

1008 sözüg yaḳşı sözle iḍi saḳnu öz
ayıttuḳta sözle yana terkin üz

1009 öküş söz eşitgil telim sözleme
uḳuş birle sözle bilig birle tüz

İLİG SỤ'ALİ AY TOLDIḲA

1010 ilig aydı uḳtum bu sözni yime
taḳı bir sözüm bar sen ay kizleme

1003 *erse ... indrür*] A25 *ẹrz-e kọr ild-rür* B9 *... indür* C4 *irse ... indürür*
ilig ... ay toldıḳa] A26 *i. suval-ı a. toltı-ḳa*
1004 *söznüñg ... neçe*] A27 *ilig ...* B11 *... niçe* | *neçe ... mañga*] A27 *...* B11 *niçe ... mạnga*
ay toldı ... iligke] A'da bu başlık yok B1 *... ilịg-ke* (*-k-* üç noktalı)
1005 *irikse*] A28 *erik-se* || **1006** *cẹvab ... ḳılsa*] A29 *cuvab berz-e ọske y.* || **1007** *muñgar ... sözin*] A30 *mungġar mingsedü ... sọsin* B4 *... sözi* | *tilin ... yüzin* A30 *sọsin ... ayçdtı* (önce *ayıdtı* yazılmış olup, sonradan *açtı* şeklinde tashih edilmek istenilmiş olması muhtemeldir) *tụsin* B4 *tili ... yüzi* C10 *tili ...*
D ö r t l ü k, A'da sahife kenarındn ar. harfl. *şị'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şị'r* sözü ile ayırt edilmiştir
1008 *yaḳşı ... iḍi*] A31 *y. söz-lez-e ọyü* B5 *yạḳşı ... ịḍi* C12 *yạḥşı ...* | *ayıttuḳta* A31 *ayıduḳ-ta* B5 *ayıt(t)uḳta* C12 *ayıtġuḳta* (*-ıt-* üstünde şedde) || **1009** *söz ... telim* A32 *aşnu yerm-e tilim*
ilig ... ay toldıḳa] A'da bu başlık yok
1010 *yime*] A33 *yem-e* B8 *yịme*

1011 kimiñgdin eşitgü kerek söz çını
sözüg kimke ayġu mañga ay munı

AY TOLDI CẸVABI İLİGKE

C 41

1012 bu ay toldı aydı sözüg bilgedin
eşitgü biligsizke aysa kiḍin

1013 uluġdın eşitgü kereklig sözüg
kiçigke ayu birgü tutsa özüg

B 85

1014 öküş tıñglaġu söz birer sözlegü
mañga mundaġ aydı biliglig bügü

1015 öküş sezleyü bilge bolmaz kişi
öküş eştü bilge bulur tör başı

A 45

1016 aġın bolsa yalñguḳ bilir hẹm bilig
tuñgu bolsa tegmez biligke elig

İLİG SỤ'ALİ AY TOLDIḲA

1017 yana aydı ilig uḳuldı bu söz
taḳı bir sözüm bar anı aysun öz

1018 tilig şükmü tutġu azu sözlese
sözüg açsamu yig azu kizlese

AY TOLDI CẸVABI İLİGKE

1019 bu ay toldı aydı eşitsü ilig
tilin sözlemese ḳalur bu bilig

1011 *eşitgü*] A34 *işidgü* | *ayġu ... munı*] A34 *ayu mangga ay köni* B9 *... köni*
ay toldı ... iligke] A35 *a. toltı cuvabı i.*
1012 *eşitgü ... kiḍin*] A36 *işidgü ... kedin* || **1013** *eşitgü*] A37 *işidgü* | *birgü*] A37 *bergü* C2 *birse* || **1014** *mañga ... bügü*] A38 *mangga ... begü* || **1015** *bolmaz*] B2 *bolmas* | *eştü*] A39 *aşnu* B2 *eştü* (*-ş-* noktasız) || **1016** *yalñguḳ*] B3 *yạlnguḳ* (satır altında *adẹm*) C5 *yạngluḳ* | *tuñgu ... elig*] A1 *negü bolz-a tegmiş b. ilig* B3 *tụngu b. tẹgmes* ... C5 *nigü* ..
ilig ... ay toldıḳa] A2 *elig suval-ı a. toltı-ḳa*
1017 *aysun*] A3 *aydsun* C7 *ay sẹn* || **1018** *tilig*] A4, B6 ve C8 *tılıġ* | *yig*] A4 *beg* B6 ve C8 *yig*
ay toldı ... iligke] A5 *a. toltı cuvabı elig-ke* B7
1019 *eşitsü ilig*] A6 *ẹşid-süü i.* B8 *e. ịlig*

1020 tilig sökse bolmaz telim öggüsi
sözüg öggüsi bar yime sökgüsi

1021 ḳamuġ teprenigli bu sansız ḳalın
tanuḳluḳ birür bir bayatıġ tilin

1022 törütti tümen miṅ ḫalayıḳlarıġ
tili birle teṅgrig ögerler arıġ

1023 et özlüg kişike kereki bu ol
birisi tilin söz birisi köṅgül

1024 köṅgül til törütti köni söz üçün
sözi egri bolsa küyer ol küçün

B86 1025 köni sözlese söz kör asġı öküş
ḳalı sözlese egri barça söküş

1026 köni sözler erse tiliṅ tepresü
sözüṅ egri erse özüṅ kizlesü

C42 1027 tilin sözlemese aġın tir kişi
öküş sözlese atı yaṅşaḳ başı

1028 kişide uçuzı kişi yaṅşaḳı
kişide aġırı kişi ol aḳı

1029 bu sözler eşitti sevindi ilig
közin kökke tikti kötürdi elig

1030 bayatḳa şüḳür ḳıldı ögdi öküş
ayur ay iḍim sen baġırsaḳ küsüş

1031 ḳamuġ eḍgülük tegdi sindin maṅga
tapuġsuz ḳuluṅ men yazuḳluġ saṅga

1032 tilekimni birdiṅ ḳamuġ arzular
erej dünya devlet öküş eḍgüler

1020 *tilig*] A7, B9 ve C11 *tılıġ* | *bolmaz*] B9 *bolmas* | *sökgüsi*] B9 *sökgüsi* (*-k-* çizgisi eksik) C11 *öggüsi* (sahife kenarında *sgüsi*) || **1021** *birür*] A8 *berür* || **1022** *törütti*] A9 *tgrüt* -*ti* B11 ve C13 *törüt(t)i* | *teṅgrig*] A9 *tengri* B11 ve C13 *tạngrıġ* || **1023** *et . . kereki*] C1 *et özlek kişi-ke kẹrek me* || **1024** *törütti köni*] A11 *tgrüdi kẹn-i* B13 *törüt(t)i köngül* C1 *törüt(t)i k.* | *ol küçün*] A11 *ọrk uçün* || **1026** *erse*] C17 *irse* | *egri erse*] A18 *g. bolz-a* C *e. irse* || **1027** *tir*] A14 *ter* || **1028** *uçuzı*] B4 ve C2 *yaḅuzı* || **1029** *eşitti sevindi*] A16 *işi* *siünti* B5 ve C3 *eşit(t)i s.* | *tikti . . . elig*] A16 *t. kọder-ti ilig* B5 *tkiti . . .* C3 *. . . ilig* || 10 *sen . . . küsüş*] A17 *sen b. kügüş* B6 *se b. küsüş* C4 *sen b. küşüş* || **1031** *tegdi . . . ma* A18 *t. sen-tin mangga* C5 *tigdi . . .* | *men . . . saṅga*] A18 *men yasuḳ-luġ sangga* B7 *m* . . . C5 *men yazuḳluḳ s.* || **1032** *birdiṅ*] A19 *berding* | *erej . . . öküş*] A19 *eric . . . tell*

1033 bu şüḳruġ negü teg ötey öz özün
muniṅ şüḳri sen ḳıl saṅga ay tüzün

1034 sözin kesti açtı aġı ḳaznaḳı
üledi öküş neṅ çıġaylar ḫaḳı

1035 aġırladı ilig bu ay toldını
açıġ birdi elgin tilin ögdini

1036 veẓirlıḳ aṅgar birdi tamġa ayaġ
tuġı kövrügi birle birdi ḳuyaġ

1037 ḳamuġ ilke ḳıldı kör elgi uzun
boyun egdi düşman kiterdi özün

1038 bu ay toldı sordı ḳamuġ iş küḍüg
küvenç ḳıldı özke bu bulmış öḍüg

1039 bayudı buḍun hem itildi ili
iligke duʿa ḳıldı buḍnı tili

B87 1040 ḳutuldı buḍun kitti emgekleri
ḳuzı birle ḳatlıp yorıdı böri

1041 itildi ili hem tüzüldi törü
ilig devleti boldı künde örü

1042 yorıdı bir ança bu yaṅlıġ ḳutun
tüzüldi ili buḍnı barça bütün

1043 telim arttı ilde yaṅı kend uluş
ilig ḳaznaḳı toldı altun kümüş

C43 1044 sevindi ilig inçke tegdi özi
ajunda yaḍıldı kör atı sözi

1033 *negü . . . özün*] A20 *nedeg tap ọder men ọsüm* B9 ve C7 *nigü . . .* | *muniṅ* . . . *tüzün*] A20 *munung . . . sangga ọz ọsüm* B9 ve C7 *munung . . .* || **1035** *ilig*] A22 *birdi elgin*] A22 *berti ilgin* || **1036** *angar birdi*] A23 *angga berti* (satır üstünde yazılmış) C10 *a. birdi* | *tuġı . . . ḳuyaġ*] A23 *taḳ-ı . . . yar-ı ḳuyaġ* B12 ve C10 *. . . ḳuyaġ* || **1037** *elgi*] A24 *ilgi* C11 *ülgi* | *kiterdi*] A24 *kedür-ti* C11 *kiterdi* || **1038** *küḍüg*] A25 *kedük* | *küvenç . . . bulmış*] A25 *kevünç . . . bilmiş*

1039 bu beyit 1571'de her üç nushada aynen tekrarlanmaktadır | *itildi*] A26 *ẹdil-ti* **1040** *kitti emgekleri*] A27 *ilgke . . budnı*] A26 *i. tuv-a ardtı budun* B15 *ilig-ke . . .* || *bütün*] A29 *bayutı ili todtı budti budun* || **1043** *telim . . . uluş*] A30 *tegim yangı kend u.* B4 ve C17 *telim art(t)ı . . .* | *ilig*] A30 *ilin* || **1044** *sevindi*] A31 *sevün-ti ajunda yaḍıldı*] A31 *acun-ka yasıl-tı*

XX.

ḲUT ḲIVILḲIN DEVLEṬ İRSELLİKİN AYUR

1045 tükel buldı ay toldı arzu tilek
ḳıvı ḳut ḳarıp yıḳtı arḳa yülek

A 46 1046 yime yaḳşı aymış biliglig bügü
tükel bolsa niʿmeṭ bulumaz yigü

1047 taḳı munda yigrek bilig sözlemiş
tükel bolsa niʿmeṭ tüker yaş timiş

1048 iḍi yaḳşı aymış biliglig sözi
bu bilge sözi ol biligsiz közi

1049 inigli aġar ol aġıġlı iner
yaruġlı tunar ol yorıġlı tınar

1050 ne kim işler erse tükelin küḍer
tükegli tükese inişke yanar

1051 bu ay toldı buldı tilekin tükel
tüketti tiriglig turu ḳaldı mal

1052 yana irlü kirdi bu tolmış ayı
ḳaḍır ḳışḳa yandı yarumış yayı

B 88 1053 yaraşıḳ tadular ḳarıştı için
küçendi biri tuttı bastı üçin

1054 tadu tegşürüldi aşı boldı yig
aġır boldı körgli ḳatıġ tuttı ig

1055 tadu artadı kör küçi eksüdi
ḳaġıl teg köni boḍ egildi ḳoḍı

1056 tutup çaldı yirke aġır ig kelip
töşekke kirip yattı murgluġ ulıp

1057 otaçı tirildi tamur kördiler
ol ig kem ne ermiş ayu birdiler

C 44 1058 ḳayu aydı ḳan tutmış emdi munı
aça birgü ekçek aḳıtġu ḳanı

1059 ḳayu aydı ötrüm içürgü kerek
özi ḳatmış emdi boşutġu kerek

1060 ḳayusı soġıḳ itti ḳattı cülab
ḳayu ḳıldı birdi kereklig şerab

1061 ot em ḳalmadı kör neçe ḳıldılar
yaraşıḳ ne erse anı birdiler

1062 asıġ ḳılmadı künde arttı igi
ḳoradı küçi künde yitti ögi

1063 negü tir eşitgil saḳınuḳ kişi
saḳınuḳ kişi ol kişiler başı

064 kerek ḳat şelise kerek tiryaḳ it
kerek maṭrıdus ḳat ya çurnı ögit

ḳut ... ayur] A32 *ḳud ḳıv-lıḳın tevlet ersel-likin a.* B6 *bab ḳ. ḳıvı-lıḳın* (-v- iki nokta) talı) *d. i. beyan ḳılur* C2 *bab ḳ. ḳıvı-lıḳın dlba d. i. aytur* (noktasız) *tururlar* (*t-* noktasız

1045 *ḳıvı ... yıḳtı*] A33 *ḳuvı berti* || **1046** *yime ... bügü*] A1 *yem-e ... begü* C *y. yaḫşı ...* | *niʿmet ... yigü*] A1 *arsu b. yegü* B8 *n. bulumas y.* C4 *n. bulamaz y.* || **1047** *yigrek*] A2 *yeg-rek* B9 ve C5 *yigrek* | *yaş timiş*] A2 *öz temiş* || **1048** *idi aymış*] A3 *negü ter işidgil* B10 *iḍi ...* C6 *idi yaḫşı a.* | *bu bilge*] A3 *bilig-lig*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

1049 *inigli ... iner*] A4 *toluġ-lı yasar ... iler* | *yaruġlı ... tınar*] A4 *badar ol yoruġ-lı ider* || **1050** *ne ... küḍer*] A5 *nekim ardar ġrz-e tụkelin tiler* B *tükeli k.* C9 *... irse tükeli k.* | *tükegli ... yanar*] A5 *tụkeli ... yeder* B12 *... yanar* C9 *tükel-ke ... yanar* || **1051** *tilekin*] C10 *tileki* | *tüketti*] B13 ve C10 *tüketti* || **1052** *irlü ... ayı*] A7 *ayrılu* (?) *kirti tolmış a.* B14 *irlü* (*-r-* yerine *-z-* ile) *... yirgü ... ayyı* || **1053** *yaraşıḳ tadular*] A8 *yaraşıḳ* (satır altında ar. harfl. *ḳar* *tasu-lar* B1 *... tạdular* C12 *yaraşmış tạdulur* | *küçendi ... tuttı*] A8 *kụçedi b.* *tuttı* ve C12 *... tut(t)ı*

1054 *tadu ... yig*] A9 *tasu tọg-şürül-ti iş-i b. yeg* B2 *tạḍu ...* | *tuttı*] B2 ve C13 *tut(t)ı* || **1055** *tadu ... eksüdi*] A10 *tasu ard-tatı ... ọk-süti* B3 *tạḍu ...* | *ḳaġıl*] A10 *ṣığıl* (?) || **1056** *yirke ... ig*] A11 *yerke ... yig* B4 *yirke ...* C15 *yirke ...* | *yattı*] B4 ve C15 *yạt(t)ı* || **1057** *otaçı ... kördiler*] A12 *odaçı* (satır altında ar. harfl. *ṭabib*) *yiril-ti* C16 *... tut(t)ı-lar* | *ig ... birdiler*] A12 *yig kim ... berti-ler* C16 *ig kim ...* || **1058** *... akıtġu*] A13 *bergü ġ. akıdz-a* C1 *... akıtġu'* || **1059** *ötrüm içürgü*] A14 *muṣhil ḳ. suv* | *ḳatmış*] A14 *ḳoymış* || **1060** *soġıḳ ... ḳattı*] A15 *soġuḳ ḳadtı ġdti* B8 *s. it(t)i* C3 *soġuḳ it(t)i ḳạt(t)ı* | *birdi kereklig*] A15 *berti kụḍez-lig* || **1061** *em*] C4 *im* | *... birdiler*] A16 *ne ġrz-e a. berti-ler* B9 *ni ...* C4 *ni irdi ...* || **1062** *künde ... igi*] *... yangı* B10 *... art(t)ı i.* C5 *art(t)ı künde i.* | *künde ... ögi*] A17 *anda tad-tı ṇngi* (?) B10 *k. yit(t)i ö.* C5 *k. yitti* (*yit-* noktaları sonradan eklenmiş) *ọ.* || **1063** *negü ... saḳınuḳ*] A18 *n. ter ṣ. saḳ-ı-yuḳ* B11 ve C6 *nigü ...* | *saḳınuḳ*] A18 *saḳ-ı-yuḳ* || **1064** *... it*] A19 *ḳut şelide k. ter-yaḳ ġd* | *kerek ... ögit*] A19 *k. m-a-tiri tosdud y-a ... ṣarı-nı ggid* B12 *k. maṭrıdus ḳạt ...* C7 *k. maṭrıduş ḳạt ...*

1065 kerek tut otaçı kerek erse ḳam
ölüglike ḥergiz asıġ ḳılmaz em

1066 usal bolmaġıl ay tirig boldaçı
tirig boldung erse özüng öldeçi

1067 bu ay toldı ḥalin eşitti ilig
ölüm tutġaḳı ig tegürmiş elig

B 89 1068 ilig aytu keldi bu ay toldını
kelip kördi ilig yatur ḥalini

İLİG SU'ALİ AY TOLDIḲA

1069 ayıttı ilig emdi köngülüng neteg
negü ol iging emdi uḍḳung neteg

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

1070 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
mini tuttı ol ig angar yoḳ otı

1071 tolu erdi ayım irildi tolu
talu erdi ḳılḳım barır bu talu

1072 sevinçin toġar erdi toġmış künüm
künüm batġalır teg yarumaz tünüm

1073 küvençlik tiriglik kötürdi özin
yayıġ dünya mindin evürdi yüzin

1065 *erse ḳam*] C8 *īrseḳam* | *ḳılmaz*] B13 *ḳılmas* || 1066 *erse*] C9 *irse* | 1067 *eşitti*] B15 ve C10 *eşit(t)i* | *tutġaḳı ... elig*] A22 *tud-ġıḳ-ı ... ilig* C10 ... *ilig* | 1068 *kelip*] A23 *kirip*

ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok

1069 *ayıttı ... köngülüng*] A24 ... *aytı ḥal-iing* B2 *ayıt(t)ı* ... C12 *ayıt(t)ı* ... | *negü ... uḍḳung*] A24 *negü ... uskıng* B2 ve C12 *nigü ... uyḳung*

ay toldı ... iligke] nushalarda bu başlık yok

1070 *mini ... angar*] A25 *men-i ... neng anggar* B3 ve C13 *mini tut(t)ı ...* || 1071 *erdi ... irildi*] A26 *ġrti adım ġril-ti* (*ġ-* üstündeki nokta yanlış olacak) B4 *e. ... izildi* C14 *irdi ...* | *erdi ... talu*] B4 ... *barır yoḳalu* C14 *irdi ... tąlu* || 1072 *sevi... ... erdi*] A27 *sevün-çin* ... C15 ... *irdi* | *yarumaz*] B5 ve C15 *yarumas* || 1073 *küven... .. kötürdi*] A28 *kev-ençü* (?) ... *ḳoderti* | *mindin*] A28 *men-tin*

1074 sevinç arzu niᶜmet turu ḳalġalır
saḳınç ḳadġu miḥnet manga kelgelir

C 45 1075 munu aḍrılur men seningdin bu kün
ulıyu barır men ökünçün mungun

1076 negü tir eşitgil bügü il begi
buḍun başlaġuçı kişide yigi

1077 ne edgü neng erdi bu devlet kelip
yana barmaz erse tilekçe yelip

1078 ne yaḳşı neng erdi bu beglik işi
ölüm tutmaz erse yorısa kişi

1079 ne körklüg kün erdi yigitlik küni
ḳarılıḳ yoḳ erse yorısa köni

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

A 47 1080 ilig aydı ay toldı ḳoḍġıl bu söz
bu söz sözlemegil aya köngli tüz

B 90 1081 kişi barça igler kör edgü bolur
sanga yalnguz ermez bu ig ay unur

1082 nelük tilde körksüz yorır bu sözüng
nelük köngülüngi artatur sen özüng

1074 *saḳınç ... manga*] A29 *sevinç ... mangga* || 1076 *negü ... begi*] A31 *n. ter ... mangga ilçi big* (*b-* ?) B9 *nigü* ... C2 *nigü ... bu kün il bęgi* | *kişide yigi*] A31 *Sıl-ler-te yig* B9 *kişide yigi* C2 *kişi-de yigi*

1077 A33 'te bu beyit 1078 'den sonra geliyor | *ne ... erdi*] A33 *ne yaḳşı iş ġrti ... ne edgü nęng irdi* | *barmaz ... yelip*] A33 ... *yorıp* B10 *bąrmas ... yęlip* C3 *b. ... t. bilip*

1078 A32 'de bu beyit 1077 'den önce geliyor | *yaḳşı ... erdi*] A32 *edgü ... ġrti ... yaḳşı nęng irdi* | *tutmaz ... kişi*] A32 ... *tirilz-e iş-i* B10 *tutmas ... ... -e gurüz-e* C5 *irse y.*

1079 A34 'te bu beyit 1077 'den sonra geliyor | *erdi*] C5 *irdi* | *erse yorısa*] A34 *ilig ... ay toldıḳa*] A35 *i. cuvabı a. toltı-ḳa*

1080 *bu sözlemegil*] A1 *yavuz sǫz-lem-e-gin* (satır üstünde tekrarlanmış) || 1081 *... kör*] A2 *yig-lüg sanga ... ermez*] A2 *sangga yalġuz ş.* B1 *sąnga yąlnguz ermes ... sanga yąnguz irmez* || 1082 *körksüz ... sözüng*] A3 *körk söz yorıdur sęn söz | ... özüng*] A3 *n. arda-turz-a bu kənglüng yavuz* B2 *nęlük könglüngi* (önce *köngli* ... sonra *-ng-* üstüne *ngü* eklenmiş ; *köngüli* ?) ...

1083 sa[ng]a emdi a[ng]nıp yorır erdi öz
ma[ng]a titgü teg sen aḍın boldı söz

1084 bayat eḍgü ḳılġay bu söz sözleme
tügün urma otun mening[ng] kö[ng]lüme

AY TOLDI CEVABI İLİGKE

1085 bu ay toldı aydı ay ilig ḳutı
bu igke emi yoḳ tileme otı

1086 ḳayu kim toġar erse ölgü kerek
ḳayu ne[ng] aġar erse ilgü kerek

1087 aġışḳa iniş ol eḍizke batıġ
sevinçke saḳınç ol açıġḳa tatıġ

1088 yana ma sa[ng]a aydım uş bu sözüm
ḳılınçım yayıġ tip ne irsel özüm

1089 mening[ng] ḳılḳımı aydım erdi sa[ng]a
kö[ng]ül bamaġu erding[ng] emdi ma[ng]a

C 46 1090 barır men mu[ng]ar sen sizik tutmaġıl
toġuġlı kim ölmez tise bütmegil

1091 ınançsız time emdi sökme mini
ınanç ḳılmaġa dünya ḳoḍġa sini

1092 ceḥa ḳıldı tip sen ilenme ma[ng]a
mening[ng]de ceḥaçı bu dünya sa[ng]a

1083 *sa[ng]a ... erdi*] A4 *sangga ... yurur grti* C10 *... irdi* | *ma[ng]a ... ren*] A5 *mangga yedgü tegz-e* B3 *manga nitgü teg se* C10 *manga t. teg sen* || 1084 *ḳılġay*] B4 C11 *ḳılġa* | *tügün ... otun*] A5 *tugün u. ḍdük* B4 *bu kün ...*

ay toldı cevabı] A6 *a. toltı cuvabı*

1085 *emi*] A7 ve C13 *imi* || 1086 *erse*] C14 *irse* | *erse ilgü*] A8 *grz-e ilgü* B5 C14 *irse ingü* || 1087 *sevinçke ... tatıġ*] A9 *saḳınç-ḳa sevinç ...* B8 *tıġ* || 1088 *ma ... bu*] A10 ve B9 *... uşbu* C16 *men ... uşbu* | *yayıġ ... özüm*] A10 *yayıġ tep-* *grsel ǫsüm* B9 *yatıġ* (*y-* ve *-ı-* noktasız) *... sözüm* || 1089 *mening[ng] ... erdi*] A11 *ḳılḳın-ı ...* B10 *... aydım* (*-d-* yerine *-ḍ-* ile) ... C17 *... irdi* | *bamaġu erdi*] A12 *ta-maġu grti* C17 *b. irding* || 1090 *mu[ng]ar ... sizik*] A12 *mungġar ...* C1 *... ölmez tise*] A12 *ǫ. tez-e* B11 ve C1 *ölmes t.* || 1091 *time ... mini*] A13 *tem-e ǫmti men-i* | *sini*] A13 *seni* C2 *sïni* || 1092 *tip ... ma[ng]a*] A14 *ter sęn ilin-m-e mening[ng]de ... sa[ng]a*] A14 *mening-tin cefa-sı ... sangga*

1093 usanma ölür sen mening[ng]de basa
ınanma bu dünyaḳa bütme usa

B 91 1094 aġırladı[ng] erdi tapuġsuz mini
tapuġ yetrümedim ay ilig ḳanı

1095 tilek arzun ermez mening[ng] ölmekim
bu kün bolmış ermez kelip barmaḳım

1096 özelü barır men öz erksiz bolup
ḳutulġu yirim yoḳ tiriglik bulup

1097 yoḳ erdim törütti igiḍti mini
kiçig oġlan erdim beḍütti mini

1098 yalı[ng] yüzlüg erdim bütürdi saḳal
ḳara ḳuzġun erdim ḳuġu ḳıldı çal

1099 boḍum erdi oḳ teg egildi boḍum
tiriglik tükedi yetildi öḍüm

1100 yine yaḳşı aymış bügü bilgi kin[ng]
eşitgil munı sen aya ḳızġu en[ng]

1101 ḳayu başḳa kirse ḳuġu ḳırtışı
ḳuġu teg örün[ng] ḳılġu kö[ng]lin kişi

1102 kimi[ng] egri bolsa köni tal boḍı
köni ḳılġu kö[ng]lin yetildi öḍi

1103 örün[ng] boldı erse ḳara saç saḳal
anunġu busuġçı ölümke tükel

1093 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ölür ... basa*] A15 *ǫsüng sen mening-tin oaz-a* | *dünyaḳa*] A15, B14 ve C5 *dünyeke* || 1094 *erdi ... mini*] A16 *grti ... men-i* C6 *irdi ...* | *yetrümedim ... ḳanı*] A16 *terü-medim ... ḫan-ı* B1 *... ḳanı* C4 *... ḳanı* || 1095 *arzun ermez*] A17 *arsu grmez* B2 *... ermes* C7 *... irmez* | *bu ... kelip*] A17 *ḳolup ǫulmış ǫ. mening* B2 *... ermes ḳelip* C7 *... irmez męning* || 1096 *barır*] A18 *barur* B3 *ölür* | *yirim*] A18 *yerim* B3 ve C8 *yirim* || 1097 *erdim ... mini*] A19 *ǫ. igrdti i. men-i* B4 *e. törüt(t)i ...* C9 *irdim törüt(t)i ...* | *erdim ... mini*] A19 *... men-i* B4 *i. będüt(t)i m.* C9 *irdim będüt(t)i m.* || 1098 *yalın[ng] ... bütürdi*] A20 *yalın ḳǫz-läg ǫ. yedil-* C10 *... irdim ...* | *erdim*] C10 *irdim* || 1099 *erdi ... egildi*] A21 *oḳ teg grti ǫ.* C11 *irdi ... igildi öḍüm*] B6 *özüm* || 1100 *yime ... bilgi*] A22 *yem-e ... begü bilge* C12 *yana yaḫşı* | *eşitgil ... en[ng]*] A22 *işidgil ... ḳırġu ęng* C12 *... ing* || 1101 *örün[ng] ... kiši*] A23 *ǫsüng kǫnglin* (*-ǫ-* ?) *kişi* C13 *... könglin kişi* (sonra üzerinden çizilerek, sahife kenarında *yumġı işi* yazılmış) || 1102 *tal*] A24 *bil* B9 *tal* C14 *teg* | *köni ... öḍi*] A24 *kǫn-i ḳ. kǫngli ...* B9 *ḳuġu ... özi* || 1103 *örün[ng] ... saç*] A25 *ǫsüng b. grz-e bu saç ḳaş* C15 *... irse ...* | *anunġu busuġçı*] A25 *urun-ġu buşuġ-çı* C15 *onunġu başġuġçı*

1104 mungar mengzetü aydı şa'ir bu söz
eşitgil munı sen aya eḍgü öz

C 47 1105 ḳara saç örüngi ölümdin yumuş
ḳılur ol tirigke tiriglik küsüş

1106 tü ni'met yiding me tiriglik yiding
ölüm yir sini sen usanma öküş

İLİG CEVABI AY TOLDIḲA

1107 ilig aydı ay toldı ivme serin
ig ol bu yazuḳlarḳa yulġı yarın

1108 ölür erdi erse ḳamuġ iglegen
kişi ḳalmaġay erdi ruzi yigen

B 92 1109 bayat eḍgü ḳılġay bu igdin sini
köngülüng çökürme sen inç yat köni

1110 du'a ḳıldı ilig kör açtı tilig
şifa ḳoldı rabdın kötürdi elig

1111 turup çıḳtı andın saḳınçın tügük
kelip ḳarşıḳa kirdi köngli tüşük

1112 çıġayḳa üledi öküş neng tavar
asıġ ḳılġamu tip saḳındı angar

1113 asıġ ḳıldı erse ölümke kümüş
kümüş ḳılġay erdi er özke yuluş

1114 ölümke yuluş ḳıldı erse kişi
yulup ölmegey erdi ilçi başı

A 48 1115 bu ay toldınıng kör igi aġrudı
umınçsız bolup candın elgin yudı

1116 öküdi ayur ay tiriglik isiz
yavalıḳḳa ıḍtım isiz körk beḍiz

1117 tiriglik keçürdüm usallıḳ bile
yigitlikni ıḍtım yavalıḳ bile

1118 küremiş kürek erdi uş bu özüm
eçel tuttı iltür ne asġı sözüm

1119 ajun malı tirdi özüm suḳluḳun
ḳalır neng barır men bu kün yoḳluḳun

C 48 1120 elig til uzun ḳıldım erdi öküş
ölüm keldi tuttı tınım ḳıstı uş

1121 bu yangılıġ öküdi öküş yıġladı
ökünçi ölümke asıġ ḳılmadı

1122 ne mungluġ turur bu apa oġlanı
tilek teg bulumaz tiriglik küni

1123 tilek bulsa bolmaz tiriglik yigü
tirig bolsa bulmaz tilek ay bügü

1104 *mungar mengzetü*] A_{28} *mungġar mingsedü* | *eşitgil ... sen*] A_{28} *işidgil bu söz-ü*
Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir
1105 *örüngi ... yumuş*] A_{27} *ǫsüng-ni ... yamaş* | *ḳılur ... küsüş*] A_{27} *kelir ... kögüş* B_{12} *... küşüş* C_1 *ḳ. o. tiriglik tirigke küşüş* || **1106** *tü ... yiding*] A_{28} *tuş ... yedürdüng t. yeding* B_{13} *bu n. yidüküng ...* C_2 *... yidüng me* (satır üstünde ilâve edilmiş) ... | *ölüm ... sen*] A_{28} *tuker ol tirig-li*
ilig ... ay toldıḳa] nushalarda bu başlık yok
1107 *serin*] A_{29} *sirin* | *yulġı yarın*] A_{29} *y. yalın* C_3 *bulġı y.* || **1108** *ölür ... erse* C_4 *ölüm irdi irse* | *erdi ... yigen*] A_{30} *ǫrti ... yegen* C_4 *irdi ...* || **1109** *igdin sini* A_{31} *yig-tin sen-i* | *köngülüng ... inç*] A_{31} *... seniç* C_5 *köngül-lüng ...* || **1110** *kötürü elig*] A_{32} *ḳǫder-ti ilig* C_6 *kötürüp e.* || **1111** *andın ... tügük*] A_{33} *ilig sevünçin teşük* | *tüşük*] A_{33} *teşük* || **1112** *tip ... angar*] A_{34} *tep ... anggar* || **1113** *erse ... ölümke*] A_{35} *ǫrz-e ǫlüm-ke* (tashih görmüş; iyi okunmuyor) C_9 *irdi ...* | *erdi ... özke*] A_{35} *ǫrz ǫlüm-ke* C_9 *irdi ...*

1114 C_{10}'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yuluş ... erse*] A_{36} *yuluġ ḳ. ǫrz-e ... irse yulup ... ilçi*] A_{36} *tirig ḳalġay ǫrti acun-çı* B_6 *bolup ...* C_{11} *... irdi i.*
1115 *igi*] A_1 *yigi* | *umınçsız ... yudı*] A_1 *umunç-suz can-ḳa iligi budı* B_7 ve C_{12} *... ...* || **1116** *isiz*] A_2 *ǫsiz* B_8 *işiz* | *yavalıḳḳa ... beḍiz*] A_2 *yava-lık-ta ı. ǫsiz mingiz* B_8 *... işiz ...* || **1117** *keçürdüm usallıḳ*] A_3 *keçür-tim u.* B_9 *keçürdüm usalık*
1118 *kürek . bu*] C_{15} *kürek-ke me* (sonradan satır üstünde yazılmış) ... B_{14} ve C_{15} *... | tuttı iltür*] B_{10} ve C_{15} *tut(t)ı iltür* || **1119** *ajun ... tirdi*] A_5 *acun ... terti ... tirdim men bu kün*] A_5 *m. ǫsüm* B_{11} *me ...*
C_{17}'de, **1119**'dan sonra, ayrı satırda *şi'r* sözü yazılmış; her hâlde yanlış olacak
1120 *elig . erdi*] A_6 *ilig til usun ḳıltı berti* | *keldi ... ḳıstı*] A_6 *tuḍtı ǫmti tilim* B_{12} ve C_1 *tut(t)ı ...*
1121 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ölümke*] A_7 *bu yerde* || **1122** *apa*] ... (satır altında ar. harfl. *adem*) || **1123** *tilek ... yigü*] A_9 *tirig ... yegü* B_{15} *... bulmaz ... bügü*] A_9 *... begü* B_{15} *bulmas ...*

B 93

az eḏgüke tegse unıtur özin
yaşıl kökte üstün yorıtur sözin

ağırlıḳḳa tegse küvez kür bolur
ölüm tutsa uḏlur ökünçün ölür

yise toḏsa ḳılḳı bolur buġraġu
ḳalı ḳarnı açsa bilip yir aġu

saḳınçḳa sızar kör erejke irer
seᵛerin bulur bulsa terkin yirer

ökündi bu ay toldı tındı uluġ
ayur men yitürdüm könilik yoluġ

nelük tirdim erdi bu altun kümüş
nelük ḳılmadım men çıġayḳa ülüş

nelük ḳoḏtum erki bu eḏgü işig
nelük söktüm erki yazuḳsuz kişig

burun ıḏġum erdi ḳamuġ eḏgülüg
asıġ ḳılġay erdi yarın belgülüg

negü asġı bar bu ökünçüm bu kün
ölüm tuttı kesti bu söz birle ün

negü tir eşitgil yiti közlüg er
kişike bağırsaḳ köni sözlüg er

tözü tın toḳırḳa ölüm bir ḳapuġ
kirür bu ḳapuġḳa yorıġlı ḳamuġ

negü ol tiriglik negü ol ölüm
ḳayudın kelir men ḳayuḳa yolum

1124 *az ... tegse*] C6 *ir e. tigse | kökte ... yorıtur*] A10 *kǫk-te* (önce *teng* yaz... sonra tashih edilmiş?) *uşdün·yuŋrudür* C6 *kök-te*ⁿ ... || **1125** *tegse küvez*] A11 ter... *küvez* (-ö- veya -g- ?) C7 *tigse ... | tutsa*] A11 *yedz-e* || **1126** *yise ::: buġraġu* | *yir*] A12 *yer* || **1127** *erejke*] A13 *ŋriz-ke | bulur .. yirer*] A1... *yez-e ... baġraġu* | *yir*] A12 *yer* || **1127** *erejke*] A13 *ŋriz-ke | bulur .. yirer*] A1... ... B4 ... *yirer* C9 *bulur ... yirer* (*-i-* harekeli) || **1129** *tirdim*] A15 *terdim* || 113... C13 *irki | söktüm ... yazuḳsuz*] A16 *sụrdim* (?) *erti yazuḳ söz* C12 *s. irki* ... *burun ... erdi*] C13 *bụrun* (satır üstünde *burun*) *ı. irdi | yarın*] A17 *barın* || 113... ... *bu*] A18 ... *bar-mu* B9 ve C14 *nigü ... | tuttı*] B9 ve C14 *tut(t)ı* || **1133** *negü ... er*] A... *n. ter işid-gin* ... B10 *nigü ... ŋr* C15 *nigü ... ir | er*] C15 *ir* || **1134** *tözü ... tokır...* A20 *turu yig bakır-ḳa | kirür ... yorıġlı*] A20 *kǫrer ol ḳapuġ-ta yụrüg-li* || 1135 ... *negü*] A21 *negü-lük* ... B12 ve C17 *nigü ... nigü | men*] A21 *min* (önce *-tin* yaz... sonra tashih edilmiş) B12 *me* C17 *men*

C 49

nelük toġdum erki yana ölgeli
nelük küldüm erki sıġıt körgeli

ajunda ölümdin ḳatıġraḳ ḳayu
toġuġlı kişi öldi mundaġ ayu

muŋġar meŋzetü aydı şaʿir sözi
muŋıŋġ maʿnisi uḳsa açlur közi

B 94

negü bar ajunda ölümdin ḳatıġ
ölümüg saḳınsa kiter miŋ tatıġ

ölüm bir teŋiz ol uçı yoḳ tüpi
baḳa körse yetrü tüpi yoḳ batıġ

ölümni biligli usansa özün
ölüm tutsa asġı bulunmaz sözün

erejlerke avnıp usal bolġuçı
ölüm tutsa oḏlur yetilmez küçi

öküş neŋgke toḏmaz közi suḳ kişi
eçel tutsa öknür itümez işi

yayıġ ḳutḳa avnıp küvenür kür er
yaġız yir ḳatında yürekin yirer

sevinçlerke avnıp öküş külgüçi
sıġıtḳa anunġu aya ölgüçi

1136 *sıġıt*] A22 *sıġıt* (satır altında ar. harfl. *ġiryeₒ*) || **1137** *ajunda ölümdin*] A23 ...*un-ta ġ.* B14 *a. ölümde | toġuġlı*] A23 *toġıġ-lı* || **1138** *muŋġar ... aydı*] A24 *mungġar ...ingsedü kelti | muning ... açlur*] A24 *munung a. açlur* B15 ve C3 *munung ...*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı ...sında *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

1139 *negü ... ḳatıġ*] A25 *acun-ta negü bar ǫlüm-tin k.* B1 *nigü ...* C5 *nigü ... ...ölüm-de*ⁿ D2 5 *. acun-ta ǫlün-tin ḳadıḳ* (ar. *acun-da ö. ḳatıḳ*) | *ölümüg ... tatıġ*] A25 *...keder* D2 6 *ǫlüm-ni s. keder m. tadıḳ* (ar. *ölüm-ni sağınsa keter m. dadıḳ*) || **1140** *...ǫlz ol*] A26 *sikir | tüpi ... batıġ*] A26 *iki y. yadıġ*

1141 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ölümni biligli*] A27 *ǫlüm-üng ...lig bulunmaz*] A27 *bulumaz* B3 *bụlulmas* C8 *bụlunmas* || **1142** *erejlerke*] A28 *...rle-lerke* C9 *erejlerke* (harekeli) | *yetilmez*] B4 ve C9 *yẹtilmes* || **1143** *toḏmaz*] A29 *...ḏmaz* B5 *toḏmas | eçel ... itümez*] A29 *ne ki ḳılz-a ǫ. udumaz* B5 *... itümes* || **1144** *... er*] A30 *bayıġ ḳ. ǫsrüp kevenür kürer* C11 *... ir | yir ... yirer*] A30 *yer ḳ. ...ölüm ǫknür ŋr* B6 *yir ... yirer* C11 *yir ḳ. yüreki yẹrer* (harekeli) || **1145** *sevinçlerke ... külgüçi*] A31 *saḳınç-lar-ḳa ... kelgüçi* B7 *s. avınıp ... | anunġu*] A31 *onun-ġu*

1146 negü tir eşitgil uḳuşluġ bilir
bu söz işke tutsa kör asġı alır

1147 yarınlıḳ orun eḍgü ḳolsa özün
isiz ḳılmasunı bu iki ajun

1148 isiz ḳılmaġıl sen ay ḳılḳı tüzün
bu kün eḍgü ḳılġıl ḳılınçın sözün

1149 bu ay toldı öknüp öküş yıġladı
ökünçi bu yirde asıġ ḳılmadı

1150 çıġayḳa üledi kör altun kümüş
ḳadaşlarḳa ḳıldı ḳumaru öküş

A 49 C 50 1151 közin kökke tikti ayur ay iḍim
seniñgde aḍın men iḍi bilmedim

1152 törüttüñg igiḍtiñg beḍüttüñg mini
seniñg fażlıñg erdi bilir men munı

1153 sanga tapnur erdi meniñg bu özüm
munuḳı eçeḷ tuttı kesti sözüm

B 95 1154 ḳutulġu yirim yoḳ yitürdüm bilig
seniñg raḥmetiñg tutsu emdi elig

1155 otunluḳ bile ḳıldım isiz öküş
tüzünlük bile sen keçür ay küsüş

1146 C'de bu beyit, yeri gösterilerek, sahife kenarında yazılmış | *negü ... eşitg*[il] A22 *n. ter işidgil* B8 ve C *nigü ...*

1147 Metnin bu kısmı nushalarda farklıdır. A'da 1147. ve 1148. beyitlerin mâ[nâ]râları, 1147a — 1148b ve 1147b — 1148a şeklinde sıralanmıştır. C'de bu beyit [...] satır üzerine yazılmış | *yarınlıḳ orun*] A33 *barın-lıḳ urup* | *isiz ... ajun*] A34 *'aci[z] ḳolmasang kör* (*k-* ?) *bu* (satır üstünde yazılmış) *ikki acun* || **1148** *isiz ḳılmaġ[ıl] ... sözün*] A33 *bolġın ... sǫsün* C15 *... sözin* || [1149] A34 *'aciz ḳıl-maġın* | *ḳılġıl ... sözün*] A33 *bolġın ... sǫsün* C15 *... sözin* || 1150 *yıġladı* (*y-* sonradan eklenmiş) | *yirde*] A35 *yerde* B11 *yirde* || 1151 *seniñgde ... ḳıldı ... öküş*] C16 *yıġladı* C17 *birdi ...* || **1151** *seniñgde ... iḍi*] A36 *ḳıltı ḳ. ulüş* B12 *ḳaldı ḳ. ǫküş* C17 *birdi ...* || **1152** *törüttüñg ... mini*] A1 *sening-tin ... yigidding bidüddüng men-i* B14 *törüt(t)üng i. beḍüt(t)üng m.* C2 *törüt(t)üng igiḍ[ding] ... bedüt(t)üng m.* | *erdi ... munı*] A2 ve B14 *... an-ı* C2 *irdi ...* || **1153** *munuḳı ... kesti*] A3 *man-a-ḳı ş. tudtı keslür* B15 ve C3 *... tut(t)ı ḳesti* || **1154** *yirim*] A4 *yirim* B1 ve C4 *yirim* | *tutsu ... elig*] A4 *tudsun ǫmti ilig* || **1155** *isiz*] A5 *esiz küsüş* A5 *kuşüs* B2 ve C5 *küşüş*

1156 yavalıḳta keçti tiriglik isiz
süre ıḍtım öḍ kün bu beglik isiz

1157 sözin kesti ança saḳındı turup
aḳıttı közün yaş kör oġlın körüp

XXI.

AY TOLDI OĠLI ÖGDÜLMİŞKE PEND BİRMİŞİN AYUR

1158 bir ök oġlı erdi bu ay toldınıñg
kiçig erdi yaşı uş ol oġlınıñg

1159 atı erdi ögdülmiş aşlı arıġ
yüzi körklüg erdi me ḳılḳı arıġ

1160 oḳıdı bu oġlın özinge yaḳın
tutup ḳuçtı közde aḳıttı aḳın

1161 ayur emdi oġlum barır men munu
sanga ḳaldı ornum barı neñg unu

1162 sen erdiñg manga köz yaruḳı tükel
barır men seniñgdin esen eḍgü ḳal

1163 yime yaḳşı aymış bu türk buyruḳı
körür köz yaruḳı oġul ḳız oḳı

1164 oġul ḳız saḳınçı bu tüpsüz teñgiz
oġul ḳız sarıġ ḳıldı ḳızġu meñgiz

1156 *yavalıḳta .. isiz*] A6 *yava iş-ke ǫddim ...* B3 *... isiz* C6 *yavalık-da ...* | *ǫd ... isiz*] A6 *ǫdgün . B3 ... isiz* || **1157** *aḳıttı ... yaş*] A7 *yaş aḳt-ı kǫsin-tin* B4 ve C9 *aḳıt(t)ı*

ay toldı ... ayur] A8 *... bermiş-in a.* B5 *bab ay toldı ...* C8 *bab ... aytur* 1158 *erdi*] C9 *irdi* | *erdi ... ol*] A9 *yerti* (*-r-* ?) *... uşol* B6 ve C9 *... uşol* || **1159** *me ḳılḳı*] B7 *ne fi'li* C10 *me fi'li* || **1160** *oḳıdı ... özinge*] A11 *oḳadı ... ǫz-i-ke* | *tutup ... aḳıttı*] A11 *alıp ḳ. başın a.* B8 ve C11 *... aḳıt(t)ı* || **1161** *emdi ... barır*] A12 *ayogul men barur* C12 *oġlum emdi b.* | *sanga ḳaldı*] A12 *sangga ḳoddam* || **1162** *erdiñg*] C13 *irding* || **1163** *yime ... türk*] A14 *iti ... terek* B11 *yime* (*y-* yerine *n-* ile) C14 *y. yaḳşı* | *körür*] A14 *ḳorer* || **1164** *teñgiz*] A15 *tinggiz* | *ḳızġu meñgiz*] A15 *ḳırġa mingiz* B11 *ḳızġa* (*-z-* noktasız) *m.* C15 *ḳızġu m.*

1165 kiming boldı erse oğul qız kisi
negü teg kelir ol kişining usı

C 51 1166 oğul qızda ötrü ata yir etin
oğul qız atamaz atası atın

B 96 1167 bu ay toldı aydı eşit ay oğul
sözümni unıtma manga tut köngül

1168 mini kör ata erdim emdi sanga
atım erdi ay toldı baq kör manga

1169 tirigliki toldı bu ay toldının
ökünçün ulır kör asığ yoq anın

1170 süçig bu tiriglik açığ bu ölüm
anındı qanı emdi qaççu yolum

1171 avındım bu dünyaqa könglüm birip
vefa qılmadı kör menindin irip

1172 mini ardı dünya oqıdı seve
köngül birdim erse irikti ive

1173 cefa qıldı dünya qarıdı bu qut
sini armasını munu sözke büt

1174 kereklig işim barça yirde qodup
kereksizni qıldım havaqa udup

1175 tüpi yil keçer teg tiriglik keçip
asığsız ulır men özümke açıp

1176 orunçun ya malın itilmez işim
elig tuttaçı yoq bu kün bir kişim

1177 negü tir eşitgil odulmış kişi
ölümüg uqup yetrü bilmiş kişi

1178 bügü bilgi kitti ölümüg körüp
uquşluğ ögi yitti ögsüz bolup

1179 ne yavlaq neng ol bu ölüm tarmaqı
ne yavlaq erür bu kişig urmaqı

1180 itiglig sarayığ buzuğlı ölüm
qamuğ yumğılarığ saçığlı ölüm

1181 mungar mengzetü aydı şi'r ayğuçı
oqığıl munı sen aya bilgüçi

B 97 1182 negü bar ajunda angar hilesiz
C 52 negü hile bar kim angar çaresiz

1183 qamuğ nengke hile itig çare bar
meğer bu ölümke ölüm hilesiz

ÖGDÜLMİŞ SU'ALİ AY TOLDIQA

A 50 1184 eşitti oğul kör atası sözin
til açtı ataqa evürdi yüzin

1185 ayur ay atam bir sözüm bar sanga
anı aytayın men ayu bir manga

1165 *kiming ... kisi*] A_{16} ... *söz kiş-i* B_{13} *kimüng ... kisi* C_{16} ... *irse o. k.* ... | *negü ... usı*] A_{16} *n. t. kilir ... iş-i* B_{13} ve C_{16} *nigü ...* || 1166 *qızda ... etin*] ... *qız-tın qdrü ada bir adın* B_{14} ... *yir (y-?) etin* C_1 *qızdın ... atanır atın* ' *atamaz* ... A_{17} *adamış* B_{14} ve C_1 *atamas* || 1167 *eşit*] A_{18} *işit* | *sözümni ... manga*] A_{18} *sgüm-* ... *mangga* || 1168 *mini ... erdim*] A_{19} *men-i ... grdim* C_3 ... *irdim* | *erai*] C_3 *irü* ...

1170 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *süçig*] A_{21} *siçüg* | *anandı*] ... *ayun-tı (-y-?)* || 1171 *avındım ... birip*] A_{22} *ayun-tum b. tuny-e-ke k. berip* C_7 ... *dünye-ke* | *kör ... irip*] A_{22} *tuny-e men-tin grip* || 1172 *mini ... seve*] A_{23} *men-i ... siv-e* | *birdim ... irikti*] A_{23} *berdim grz-e grikdi* C_8 ... *irse ...* || 1173 *sini ...* ... A_{24} *sen-i ... mun-a* || 1174 *yirde*] A_{25} *budrü* B_8 ve C_{10} *yirde* || 1175 *tüpi ...* ... A_{26} *tuz-i bil ... leçip* B_9 *t. yil ...* | *ulır men*] A_{26} *ulur men* B_9 *ulur me* C_{11} *u. me* ... || 1176 *ya ... itilmez*] A_{27} *yamalın gdilmez* B_{10} *ya ... itilmes* | *elig ... kişim*] ... *ilig tuddaçım ... eşim* B_{10} ve C_{12} *e. tut(t)açı ...*

1177 *negü ... odulmış*] A_{28} *n. ter işidgin odan-mış* B_{11} ve C_{13} *nigü ...* | *uqup yetrü*] A_{28} *u. yedürü* C_{13} *uqu yetrü* || 1178 *bügü kitti*] A_{29} *bigü bilgü kedti* B_{12} ve C_{14} *... kit(t)i* | *yitti ... bolup*] A_{29} *iddi ... kqrüp* B_{12} ve C_{14} *yit(t)i ...* || 1179 *erür*] C_{15} *irür* || 1180 *yumğılarığ*] A_{31}, B_{14} ve C_{16} *yumqılarığ* || 1181 *mungar ... ayğuçı*] A_{32} *mungğar mingsedü a. beyt aydğuçı*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfi *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı ... *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1182 *negü .. ajunda*] A_{33} ... *acun-ta* B_1 ve C_2 *nigü ...* | *negü ... angar*] A_{33} ... *anggar* B_1 ve C_2 *nigü ...* || 1183 *nengke ... itig*] A_{34} ... *udüg* C_3 *ning-ke ... angar ... mangga* || 1168 *mini ... erdim*] A_{19} *men-i ... grdim* C_3 ... *irdim* | *erai*] C_3 *irü* ... A_{4935} — 501'de, 1183'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir:

qlüm ol busuğ-lı bu ordu tör-e
begü bilgi yedti bu iş-tin kör-e
uz-a ğdgü-lük qıl qlüm-ke anan
tapuğ qıl uğan-qa tunün hem kunün

ögdülmiş ... ay toldıqa] nushalarda bu başlık yok

1184 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eşitti*] A_2 *işidti* B_3 ve C_4 *eşit(t)i* | *evürdi*] C_5 *ivürdi* || 1185 *atam ... sanga*] A_3 *ada ... sangga* | *bir manga*] A_3 *ber mangga*

1186 bu dünya içinde tirildiŋ öküş
bilig bildiŋ erdem oḳıdıŋ uḳuş

1187 ayıttıŋ eşittiŋ yime ögrenü
sınayu tirildiŋ ḳamuġnı körü

1188 negü erse barmu ölümke itig
anı utru tutġıl ay bilge tetig

1189 eger ḥile çare yoḳ erse aḍın
ḳamuġ neŋ ḫazine ülegil barın

1190 ḫazine bu neŋ bolsa başḳa yuluş
esen bol yana bolġa altun kümüş

1191 negü tir eşitgil közi toḳ kişi
tuz etmek iḍisi aḳı er başı

1192 üle neŋ kişike yitür hem içür
sini neŋ keçürgey sen anı keçür

1193 esenlik kerek erke neŋ eksümez
tiriglik kerek ḳuşḳa meŋ eksümez

1194 tirig bolsa yalŋuḳ tileki anuḳ
et öz baş esen bolsa arzu yaġuḳ

AY TOLDI CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

B98 1195 yanut birdi ay toldı aydı oġul
eşitgil sözümni bu iştin töŋül

C53 1196 ölümke asıġ ḳılmaz altun kümüş
ölümüg tıḍumaz bilig ya uḳuş

1186 *oḳıdıŋ*] A4 *uḳul-tı* || 1187 *ayıttıŋ ... yime*] A5 *ayıddıng* (*-y-*?) *işidiŋ* ... *yem-e* B6 *ayıt(t)ıng işit(t)ing y.* C8 *ayıt(t)ıng eşit(t)ing y.* || 1188 *negü ... itig*] A6 ... *yidig* B7 *nigü ...* C9 *nigü irse ...* | *tetig*] A6 *tidig* || 1189 *eger ... erse*] A7 *munung ...* C10 *... irse* | *ḳamuġ ... barın*] A7 *anıng teg ḫasin-e ıl-e ber birin*] A8 *neŋ ... başḳa*] A8 *teg bolsu taş-ḳa* | *bolġa*] A8 *bolġay* || 1191 *negü ... eşitgil*] A9 *ter işidgil* B10 ve C12 *nigü ...* | *etmek iḍisi*] C12 *ötmek iḍisi* || 1192 *yitür hem*] A9 *yedür-gil* | *sini ... keçürgey*] A10 *sen-i teg k.* C13 *... neng keçürgen* || 1193 *esenlik ... eksümez*] A11 *ɛsen bolz-a ɛrke bu n. ɔksümez* B12 *... eksümes* C14 *... irke ... tiridi ... eksümez*] A11 *ɑçuġ-lı ɔrüng ḳ. ming ɔksümez* B12 *... eksümes* || 1194 *yalŋuḳ*] A12 *yangluḳ* C15 *yaŋgluḳ* | *yaġaḳ*] A12 *yavuḳ*

ay toldı ... ögdülmişke] A13 *... cuvabı oġlın-ġa* C16 *... oġlı ö.*

1195 *birdi*] A14 *berti* | *eşitgil ... iştin*] A14 *işidgil ...* B1 ve C17 *... işdin*] A15 *ḳılmaz*] B2 ve C1 *ḳılmas* | *tıḍumaz ... ya*] A15 *tadamaz ... ne* B2 *tıḍumas ...* (*y-* noktasız) C1 *tıdumas ... ya*

1197 ölümüg tıḍar erse dünya neŋi
bolup ölmegey erdi begler begi

1198 ḥakimlerke ḥikmet asıġ ḳılmadı
bügülerke bilgi elig tutmadı

1199 ölümke asıġ ḳıldı erse ot em
otaçı turu ḳalġay erdi ulam

1200 ölüm yüz ḳılur erdi erse körüp
aġır savçılar ḳalġay erdi turup

1201 toġuġlı tirigler ölümke sanı
ölümke toġuġlı tirig kim ḳanı

1202 tüşün ol bu dünya keligli keçer
yigen yil büke teg yir erken açar

ÖGDÜLMİŞ CEVABI AY TOLDIḲA

1203 eşitti kör ögdülmiş aydı ata
iḍi keḍ uḳulmış ölümüg yete

1204 negülük usandıŋ tiriglik ıḍıp
negüke ilenür sen emdi ulıp

1205 nelük tirdiŋ erdi bu ḳalġu neŋiŋ
negüke ülemediŋ artġu neŋiŋ

1197 *tıḍar ... neŋi*] A16 *tırar ɛrz-e tüny-a* (*-ü-* tashih görmüş) *n.* C2 *tıdar irse ... begi* ' *bolup ... erdi*] A16 ve B8 *bolup ...* C2 *yulup* (*y-*, bir noktanın sonradan eklenmiş olması muhtemel) *... irdi* || 1198 *ḥakimlerke*] C3 *ḥakim-ler-ḳa* | *elig*] A17 *tüg* || 1199 *erse ... em*] A18 *ɛrz-e ... im* C4 *irse ... im* | *erdi*] C4 *irdi* || 1200 *erdi erse*] C5 *irdi irse* | *savçılar ... erdi*] A19 *savçı-ḳa* (satır altında ar. arafl. *peyġamber*) C5 *... irdi* || 1201 *ölümka sanı*] A20 *ɛlüg-ke sɑlur* | *ḳanı*] A20 *ḳɑlur* || 1202 *keçer*] B9 *köçer* C7 *keçer* | *yigen ... yir*] A21 *begen bil buke teg bir* B8 *yigen* (*-i-* noktasız) *yil ...* C7 *yigen* (*yi-* noktasız) *yil teg yir* (*yi-* noktasız); sahife kenarında: *ḳapuġ-dın çıḳar*

... ögdülmiş ... ay toldıḳa] A22 *ɛ. cuvab-ı adaz-ı* (satır üstünde yazılmış) ... C8 *ö. cevabı atası ...*

1203 *eşitti*] A23 *işit-ti* B10 ve C9 *eşit(t)i* | *iḍi ... yete*] A23 *iti ket ... bada* B10 *iḍi keḍ ... yana* C9 *idi keḍ ... yete* (*yata*?, harekeli) || 1204 *negülük*] B11 ve C10 *nigülük* | *negüke ... sen*] B11 *... se* C10 *nigüke ... sen* || 1205 *erdi ... neŋiŋ*] A25 *irdi ... ninging* C11 *irdi ... ni(n)ging* | *negüke ... neŋiŋ*] A25 *... arduḳ ninging* C11 *nigüke ...*

1206 tirilse usal bolsa yalŋuḳ özün
ökünsü özinge ilensü sözün

1207 bu kün öknüp asġı negü ay ata
başın yirke çalsa ulıp miŋ ḳata

B 99 AY TOLDI CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

1208 bu ay toldı aydı ay oġlum eşit
mini kör usanma yarınlıḳ iş it

1209 usallıḳ mini alḳtı öknür özüm
oḍunġıl usal bolma körklüg yüzüm

1210 toġuġlı neçe toġdı ölgü üçün
neçe barmasa iltür aḫır küçün

C 54 1211 ölügli kişi barça öḍke tutuġ
yetilse öḍi kör mangıtmaz butuġ

1212 mungar mengzetü aydı şa'ir tili
tükel söz turur bu uḳulsa ḳalı

1213 ḳamuġ nengke vaḳt ol küni belgülüg
nefes tın toḳırḳa sanı belgülüg

1214 yıl ay kün keçer teg tiriglik keçer
keçer kün keçürgey sini belgülüg

A 51 1215 yana aydı ay toldı kör ay oġul
ne ḥalin barır men mini kör oḍul

1216 sen ök sen saḳınçım barır men mungun
kiçiglikte minsiz ḳalır sen bu kün

1217 negü teg bolur sen meningde kiḍin
mening yoḳ saḳınçım munıngda aḍın

1218 ata emgeki bolsa oġlı öze
ol oġlı bilir ötrü ḳılḳ yang tüze

1219 ḳısa tutsa oġlın kör eḍgü bolur
atası anası yarungu bolur

1220 ḳalı ḳıstaçı bolmasa ol oġul
yava boldı sen ol oġuldın töngül

B 100 1221 oġulluġ ata bolsa bilge tetig
ḳısa tutġu tutçı emi bu itig

1222 negü tir eşitgil oġulluġ kişi
başında keçürmiş yetilmiş yaşı

1223 kiming oġlaġu bolsa oġlı ḳızı
angar yıġlaġu boldı mungluġ özi

1224 kiçigde ata ıḍsa oġlın yava
oġuldın yazuḳ yoḳ atadın çefa

1225 oġul ḳız isiz bolsa ḳılḳı yangı
ol isiz ata ḳıldı ıḍtı ongı

C 55 1226 ḳısa tutsa oġlın ata ögretü
uluġ bolsa sevnür oġul ḳız yetü

1206 *tirilse ... yalŋuḳ*] A26 *bilir tin u. bolm-a yangluḳ* C12 *... yangluḳ* | *özinge ... sözün*] A26 *ǫsünge yelin-sün soşün* C12 *... sözüng* || **1207** *negü ay*] A27 *n. ol* B10 *nigü a.* C13 *nīgü a.* | *başın ... ḳata*] A27 *başıng yerke çal-sang ... ḳada* B14 *b. yirke çalsa u. ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *ḳata* C13 *b. yerke* (*-e-* harekeli) ...

ay toldı ... öġdülmişke] A28 *adaz-ı ay t. cuvab-ı oġlı ö.* C14 *... cevabı oġlı ö.*

1208 *eşit*] A29 *işit* | *mini ... iş*] A29 *men-i ... yarın-lıḳ* (satır altında ar. harfl. *aḫiret*) *iş* B2 *m. k. unıtma ...* || **1209** *usallıḳ mini*] A30 *oz-a-lıḳ men-i* || **1210** *içün*] C9 *içün* | *iltür aḫır*] B4 *aḫır iltür* || **1211** *öḍke*] A32 *ǫdke* (satır altında ar. harfl. *vaḳt*) | *mangıtmaz*] B5 ve C1 *mangıtmas* || **1212** *mungar ... aydı*] A33 *mungġar mingzedi kelti* | *turur*] A23 *tau-rur* (?) B6 *turur* C2 *turu*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1213 *küni belgülüg*] A34 ve C4 *k. bilgülüg* || **1214** *sini belgülüg*] A34 *sen-i b.* C5 *s. bilgülüg*

1215 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *aydı*] C6 *ay-dı* | *men mīnī*] A35 *m. munı* B9 *me m.* C7 *men m.*

1216 *sen ... mungun*] A2 *... saḳınçın ... munggun* B10 *senük se ... me m.* C8 *senük sen ... men m.* | *minsiz ... sen*] A2 *men-siz ḳalur sen* B10 *m. ḳalır se* C8 *minsiz ḳalır sen* || **1217** *negü ... kiḍin*] A3 *... mening-tin kedin* B11 *nigü ... se meningde* C9 *nigü ... sen meningdin k.* | *mening ... aḍın*] A3 *aḍın ... munung-tın aḍın* B11 *meningde ... manungda a.* C9 *... munung-dan a.* || **1218** *emgeki ... oġlı*] A4 *imgeki ... oġul-ı* | *bilir ... tüze*] A4 *... ḳalḳ-ning tuz-e* B12 *... ḳılḳ* (harekeli) *yang* (*y-* noktasız) *tüz* C10 *bilür ... ḳılḳıng t.* || **1219** *yarungu*] A5 *yarangġu* || **1220** *ol*] A6 ve C12 *kör sen ol*] A6 *uşol* C12 *uş ol* || **1221** *oġulluġ ... tetig*] A7 *... ada ḳolz-a b. tidig* B1 *oġuluġ ata ḳılsa b. tetig* C13 *oġul-luḳ ... | emi ... itig*] A7 *im-i ... idig* B1 *imi bu itig* || **1222** *negü ... kişi*] A8 *n. ter işidgil ...* B2 *nigü ... oġuluġ k.* C14 *nigü ... oġul-luḳ k. başında ... yetilmiş*] B2 *b. ... yetürmiş* C14 *başında ...* || **1223** *kiming*] A9 *kimüng angar yıġlaġu*] A9 *angġar yavlaġu* || **1224** *kiçigde ... ıḍsa*] A10 *... ḳılḳ-ıçen ... | oġuldın*] A10 *oġul-ta* || **1225** *isiz*] A11 *şsiz | isiz ... ıḍtı*] A11 *... şḍti* B5 *... andın* C17 *... ıḍtı* || **1226** *oġlın*] B6 *oğlan | sevnür ... yetü*] A12 *s. o. yer yedü* B6 *tiyü* C1 *... yir yetü* (*y-* noktasız)

1227 oġuluġ ḳısa tut ata bolġuçı
saŋga külmesüni kiḍin kelgüçi

1228 oġul ḳızḳa ögretgü erdem bilig
bu erdem bile bolsu ḳılḳı silig

ÖGDÜLMİŞ CEVABI AY TOLDIḲA

1229 yanut birdi ögdülmiş aydı ata
seniŋ ḳaḍġuŋı yip küyer men tüte

1230 seniŋde kiḍin men tirig turmayın
seniŋ ḳaḍġularıŋ közün körmeyin

1231 seniŋ canıŋı bir bağırsaḳ iḍi
maŋga birsü ḳaḍġun mini ḳoḍmadı

1232 ḳalı birmez erse yetilse ençel
bitilmiş bolur bu ençelke ezel

1233 nerek ḳaḍġurar sen nerek bu sıġıt
bayat ḥukmi keldi sıġıtnı ağıt

1234 ḳalı dünya devlet ḳalırı üçün
sıġıt ḳılsa ḳılma bu bolmaz küçün

1235 ḳalı bu tü niʿmet ḳalırḳa yime
özüŋ yıġlar erse yorı yıġlama

B101 1236 telim dünya yigli seniŋde oza
ḳoḍup bardı barça bu ınçıḳ öze

1237 bilir erdiŋ emdi çefaçı ajun
çefa ḳılġusın sen usandıŋ özün

1238 ḳamuġ dünya bolsa biregüke tüz
ḳalır dünya ülgi tegir iki böz

1239 tiriglik üçün öknür erse özüŋ
ökün tutçı yıġla ḳurıtma közüŋ

1240 yana yanġu ermez keçürmiş künüŋ
negü ḳıldıŋ erse anundı tünüŋ

1241 maŋga erse emdi bu ḳadġu saḳınç
saḳınç ḳılma ḳılġıl sen emdi sevinç

1242 törütülmiş erdiŋ törügli ölür
törügli ölür ol törütgen ḳalur

C56 1243 atam erdiŋ artuḳ bağırsaḳ aḳı
seniŋde bağırsaḳ törütgen taḳı

1244 sini ol törütti saŋga birdi ḳut
maŋga birmegeymü munu sözke büt

A52 1245 uçuzḳa ağırlıḳ anıŋdın tegir
kiçigke uluġluḳ ol ıḍsa kelir

1227 *oġuluġ*] A13 *oġul-nı* (önce *-luġ* yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) | *saŋga ... kelgüçi*] A13 *sangga k. kedin külgüçi* B7 *sanga külmesüni ...*

1228 A ve C'de bu beyit yok

ögdülmiş ... ay toldıḳa] A14 *ǫ. cuvabı adaz-ı* (satır üstünde yazılmış) *a.* C3 *ö. cevabı* (satır üstünde yazılmış) *atası a. t.*

1229 *birdi*] A15 *berti* | *yip*] A15 *yep* || **1230** *seniŋde kiḍin*] A16 C5 *seŋing-deⁿ k.* | *közün*] A16 *kǫz-e* B11 *közin* || **1231** *canıŋı bir*] A17 *maŋga ... mini*] A17 *mangga bersü ḳodġun men-i* || **1232** *ḳalı ... erse*] A18 (satır altında ar. harfl. *eǧer*) *bermez ǫrz-e* C7 *ḳalı ... irse* | *bitilmiş ... çeçlke*] *yedilmiş ... acal-ḳa* B13 ve C7 *... çeçl-ḳa* || **1233** *nerek ... sıġıt*] A19 *n. ḳaḍġa ... sıġıd* (satır altında ar. harfl. *giryeₒ*) B14 *bayat ḥukmi-ḳa bu n. ...* C8 *nerek ḳaḍ... senⁿ n. ...* | *bayat ... keldi*] A19 *bayad ḥuküm-i birl-e* B14 *iḍi ḥukmi k.* C8 *bayat ḥu... birle*

1234 B'de bu beyit yok

1235 B'de bu beyit yok ; C11'de ise, 1236'dan sonra geliyor *ḳalı .. yime*] *ḥal-ı yu tuu ḳalur-ḳa yem-e* | *yorı*] A21 *yurü*

1236 C10'da bu beyit 1235'ten önce geliyor | *telim ... oza*] A22 *tilim tuny-a yegl-i ...ing-tin o.* C10 *... seŋing-deⁿ o.* || **1237** *bilir ... ajun*] A23 *bilür ... acun* C12 *bilir ... | özün*] A23 *asun* || **1238** *ḳalır ... böz*] A24 *... teger iki yuz* B8 *tegir d. ü. ...ga iki b.* || **1239** *tutçı ... közüŋ*] A25 *tudı çıġ-lı ḳurut-m-a ḳǫsüng* B4 *tutşı yıġla ...küŋ* C14 *yıġla tutçı ...* || **1240** *yanġu ermez*] A26 *yıġnu ǫ.* B5 ve C15 *yanġu ermes ...negü*] B5 ve C15 *nigü* || **1241** *ḳılma ... sevinç*] A27 *ḳılmaġıl sen ǫmti sevinç* B6 *ḳılma ...adl ne aşġı saḳınç* || **1242** *törügli*] A28 *tǫrüglü* B7 *törügli* | *törügli ... törütgen*] A28 *...rüg-lü ǫlür ǫk tǫredgen* C17 *törügen ölürük ...* || **1243** *erdiŋ ... aḳı*] B8 *... taḳı* (noktasız) C1 *ırding ...* | *seniŋde ... taḳı*] A29 *sening-ten b. töredgen t.* B8 *... baḳı* C9 *seŋing-deⁿ ...*

1244 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sini ... birdi*] A30 *sen-i ol ...rt-ti s. berti* B9 ve C2 *s. törüt(t)i ...* | *birmegeymü ... sözke*] A30 *bermegey-mü ...birge* B9 *birmegeymü mnu s.* C8 *birmegey-mü negi* (önce *munı* yazılmış, sonra *negi* şeklinde tashih edilmiş olacak) *birge* (kenarda başka bir el ile : *bu bir sözke ...*) | **1245** *tegir*] C4 *ḳelir* | *uluġluḳ ... kelir*] A1 *uluġ ol ǫdz-e alır* B10 *uluġḳa ol ...dır alır*

1246 mungar mengzeyür körse öglüg sözi
bu öglüg sözi ol kör ögsüz közi

1247 ʿaziz ol ʿaziz kim ʿazizlarka ʿiz
anıngdın tegir ʿiz ʿaziz emdi kız

1248 uçuzka ağır ol kiçigke uluğ
yavuzka yüleki beḍükke eḍiz

1249 eşitti kör ay toldı oğlı sözin
kötürdi elig kökke tikti közin

B 102 1250 bayatka şükür kıldı artuk öküş
bayat birmişinge oğulka ukuş

AY TOLDI CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

1251 ayur oğluma boldı könglüm bütün
bayat fazlı birle tirilgil kutun

1252 çın aymış ukuşluğ körü bar bu söz
anıng maʿnisi bil yiti kıl bu köz

1253 bayat kimke birse ukuş ög bilig
kamuğ arzularka yetildi elig

1254 kiming kılkı eḍgü kılınçı ongay
tilek buldı barça yaruttı kün ay

1255 kamuğ eḍgüke mün bu eḍgü kılınç
kılınç eḍgü bolsa bolur ming sevinç

1256 bu ay toldı elgin kötürdi yana
bayatığ öküş ögdi kıldı şena

C 57 1257 ayur ay iḍim sen törüttüng tözüg
yimi birle igḍür sen sansız özüg

1258 törüttüng mini sen kötürdüng kutun
yazukluğ kulung men tapuğsuz otun

1259 iḍi eḍgü tuttung bu öḍke tegi
kamuğ arzu birding bu dünya yigi

1260 tözü arzu niʿmet tükel men yidim
sevinçlig men sindin ay eḍgü iḍim

1261 manga tegdi hukmüng barur men munu
bir ök oğlum erdi koḍur men unu

1262 ata erdim emdi ölür bu ata
iḍim sen tirig sen angar bir kuta

1263 erejke yakın tut yırak tut bela
ikigün ajunda munı sen yula

1246 *mengzeyür ... öglüg*] A2 ... *ogli* B11 *mengzetü* ... | *ol ... ögsüz*] B... *körse közsüz*

B12'de, 1246'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir (krş. beyit 1397 not):

bu öglüg sözini ögüng birle uk
anıng birle süzgil kamuğ bulganuk

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

1247 *kim*] A8 ve B13 *ol* | *tegir ... emdi*] A3 *teger ʿiz ʿiz ol şti* C7 *kelir ʿiz ol idi* || **1248** *ağır ... kiçigke*] B14 *ağırlık kiçig(k)e* | *yüleki*] B14 *yüleki* (*y-* noktasız)

A5–6'da, 1248'den sonra, daha şu beyitler gelmektedir:

ʿasiz ol kıyış-maz anıng-tın bu ʿiz
ḍig-siz ʿasiz-lık tapul-mak-ı kız
uşol yangluğun (?) *ʿiz bereyin tez-e*
erilm-e söz-inge uş aydım kez-e

1249 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eşitti ... sözin*] A7 ... B15 *eşit(t)i ...* C9 *eşit(t)i ... sözi* | *kötürdi ... közin*] A7 *kḍer-ti ilig ... kez-i* C9 *kök(k)e t. közi* || **1250** *birmişinge*] A2 *bermiş-in-ge* B1 *birmiş üçün*

ay toldı ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

1251 *tirilgil*] A9 *liril-gin* || **1252** *körü bar*] B8 *körü bar* C13 *k. bar* | *bil ...* A10 ... *sözi* B3 *b. yiti kılğa k.* C13 *kör yitig ...* || **1253** *birse ... bilig*] A11 *berz-i* B4 ... *ög* (*-g* çizgisi yok) *bilig* | *yetildi elig*] A11 *yedilti ilig* B4 *uzat(t)ı e.*

1254 *kiming ... ongay*] A12 ... *uu-gak-ı* (?) *onggay* B5 *kimüng ...* | *tilek ... yarattı*] A12 ... *kudut-tı* B5 *tileki-ni b. yarut(t)ı* C15 ... *kutadsu* || **1255** *mün*] B8 *mün* (satır altında *kut*) | *ming*] C16 *mening* || **1256** *elgin kötürdi*] A14 *ilgi kḍer-ti* | **1257** *törüttüng tözüg*] A15 *tgret-ting tgsüg* B8 *törüt(t)üng tözüg* (*-z-* noktasız) C1 *törüt(t)üng t.* | *birle ... sen*] A15 *yer-le* (*y-* ?) *grdürz-e* B8 *b. igdür se* C1 *b. igdür se ...* || **1258** *törüttüng ... kötürdüng*] A16 *töret-ting men-i sen kḍer-ting* B9 *törüt(t)üng* (satır altında *yarat(t)ıng*) ... C2 *törüt(t)üng ...* | *men*] C2 *men* || **1259** *idi ... öḍke*] A17 *iti ... gt-ke* B10 *idi e. tut(t)ung ...* C3 ... *tut(t)ung bu od-ka* | *birding ... yigi*] A17 *berding ... nengi* B10 ... *nengi* C3 .... *yigi* || **1260** *tözü ... yidim*] A18 ... *yedim* B11 *tözü* (*-z-* noktasız) ... C4 *nçe ...* | *sevinçlig ... ay*] A18 *sevinç-lüg me sendin ay* (!) B11 *sevünçlüg me ...* C4 *sevinç-lig men* ... || **1261** *manga ... munu*] B12 *mangar ... manu* (satır altında *can*) | *bir ... unu*] A19 ... *kodar m-e* B12 *birük ...* C5 ... *irdi k. munu* || **1262** *erdim emdi*] B13 *e. erdi* C6 *irdim e.* | *idim ... bir*] A20 *idim se t. se angar ber* B13 *i. sen tiriglik ...* C6 *idim sen tirig sen* || **1263** *erejke ... bela*] A21 *gric-ke ... kıl bile* | *ikigün ajunda*] A21 *iki-guu ...an-ta* B14 *ikegü a.*

1264 isizdin küḍezgil ula eḍgüke
muṅgaḍturmaġıl sen yigü keḍgüke

B 103 1265 köṅgüldin birü ḳıldı eḍgü dụ'a
ay eḍgü dụ'a sen belanı yıġa

1266 negü tir eşitgil saḳınuḳ kişi
saḳınuḳ kişi ol kişiler başı

1267 bayat kimke ḳılsa 'inayet basut
ikigü ajunda bu er buldı ḳut

1268 ḳayu ḳulḳa bolsa bayattın yülek
bu buldı ikigün ajunda tilek

1269 bayat fażlı bolsa kim erze öze
ḳamuġ arzu ni'metke tegdi tüze

1270 muṅgar meṅgzetü aydı öglüg kişi
kim öglüg sözi tutsa itlür işi

A 53 1271 küḍezildi kimni küḍezse iḍi
tilek buldı ni'met talusın yidi

1272 ḳayu ḳul bayatḳa ınansa turup
bela ḳaḍġu ḳapġın özinge tudı

C 58 1273 yana aydı ay toldı uḳ ay oġul
ölümüg unıtma öyü tur oḍul

1274 ınanma tiriglikke yil teg keçer
usanma bu dünyadın öz terk köçer

1275 bayatḳa tutuzdum sini men ḳatıġ
tilese küḍezgey yitürgey tatıġ

1276 munu aḍrılur men seniṅgdin bu kün
ökünçün sıġıt birle yıġlap ögün

1277 meniṅgde kiḍin sen negü ḳılġunġı
ayayın eşitgil uḳulmış teṅgi

XXII.

AY TOLDI OĞLI ÖGDÜLMİŞKE ÖTLEMİŞİN AYUR

B 104 1278 köṅgül til köni tut bayatḳa tapın
usanma yarınlıḳ işiṅgni itin

1279 ḳamuġ eḍgü isiz bayat ḥụkmi bil
bayatḳa ınanġıl anıṅg tapġı ḳıl

1280 negü kim kerekiṅg anıṅgdın tile
anıṅgda aḍın yoḳ saṅga küç bile

1281 aġır tut negü erse yarlıġların
aġır ḳılġa teṅgri bu kün hem yarın

1282 yorıḳıṅg köni tut yaṅgılma özüṅg
köṅgül til kiçig tut beḍütme sözüṅg

1264 *isizdin*] A22 *ẹsiz-tin* | *yigü*] A22 *yegü* || 1265 *köṅgüldin birü*] A23 *kṇgül-[illegible]* *yaru* B1 *kṇgülde birü* (*bi-* noktasız) C9 *köngül-din yaru* (önce *yaruḳ* yazılmış, sonra *dünya yime terk k.* || 1275 *tutuzdum sini*] A5 *tapuz-tum* (satır altında uyg. harfl. tashih edilmiş olacak) | *ay ... belanı*] A23 *ay* (!) ... B1 ... *dụ'a tap* (?) *beladin* || 1276 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bu kün*] A6 *bụkün* | *ögün*] B12 *negü ... kişi*] A24 *n. ter ... saḳ-ı-yuḳ k.* B2 *nigü ... kişi eḍgüsi* C10 *nigü ... saḳınuḳ ... başı*] A24 *saḳ-ı-yuḳ* ... B2 *bu eḍgü kişidin bolur belgüsi* C10 *saḳıyuḳ ... başı* || 1277 *meniṅgde ... negü*] A7 *mening-tin kedin* ... B13 *meṇingde* (satır altında *ḳılsa ... basut*] A25 *ḳılz-a ... bo-sut* B3 *birse ... başut* C11 *ḳ. ... bīsüt* (?) | *ikigü ... ḳut*] A25 *tkegü acun-ta bolur ol yanud* B3 *ikegü ... bu ẹr ...* C11 *i. ... bolur ... ḳut*] A25 *tkegü acun-ta bolur ol yanud* B3 *ikegü ... bu ẹr ...* C11 *i. ... bolur* || 1268 *bayattın*] C12 *bayat-dın* | *ikigün ajunda*] A26 *ikigü acun-ta* B4 *ikegü ... yaṇut* || 1269 *ni'mętke*] A27, B5 ve C13 *ni'met-ḳa* || 1270 *meṅgzetü aydı*] A28 *meng-[illegible]* *sẹz bu* C14 *m. sözler* | *itlür*] A28 *ẹdlür*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'da ayrı satırda ni[illegible] sözü ile ayırt edilmiştir

1271 *küḍezildi*] A1 *kụdez ḳıltı* (*ḳ-* ?) B7 *küḍezildi* (satır altında *bülẹnd boldı*) | *talusın yidi*] A1 *talu-sı yeti* B7 *tạlusın yịdi* C16 *tạlusı yīdi* || 1272 *bayatḳa ınansa*] C2 *ınansa bạyat-ḳa* | *ḳapġın ... tudı*] A2 *s-ġı* (*s-* ?). *ọsin-ge t.* B8 ... *tudı* (satır altında *yụmdı*) C17 *ḳapġı ...* || 1273 *ay*] A3 *ay* (*ah* ?) | *öyü tur*] A3 *ọyü tur* B9 *anun* (satır altında *ḥażır bolmaḳ*) *tur* C1 *udırda*

1274 *yil teg*] A4 *yeldeg* B10 ve C2 *yịl tẹg* | *dünyadın ... köçer*] A4 ... *keçer* [illegible] *dünya yime tẹrk k.* || 1275 *tutuzdum sini*] A5 *tapuz-tum* (satır altında uyg. harfl. [illegible] *tapur-tam*) *sen-i* | *tatıġ*] A5 *yıdıġ*

1276 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bu kün*] A6 *bụkün* | *ögün*] B12 [illegible] || 1277 *meniṅgde ... negü*] A7 *mening-tin kedin* ... B13 *meṇingde* (satır altında [illegible] *kedin songra*) .. *nigü* C6 ... *nigü* | *ayayın ... teṅgi*] B13 *ayayı ... neṅgı* C6 *ayagın* [illegible] *neṅgi*

[illegible] *ay toldı* *ayur*] B14 *ay toldı ögdülmiş-ke* ... C7 *bab ... ögdülmiş-ke pẹnd* [illegible] *birmişin aytur*

[illegible] 1278 *tapın*] B1 *tapın* (satır altında *bütmeklik*) | *usanma ... itin*] A9 ... *ẹdin* B1 [illegible] *anma ...* || 1279 *isiz*] A10 *ẹsiz* B2 *isiz* (satır altında *yaman*) | *bayatḳa*] B2 *angaruḳ* [illegible] 1280 *negü .. anıṅgdın*] B3 *nigü k. kẹreklig-ni andn* C10 *nigü ...* | *anıṅgda ... bile*] [illegible] *anıng-tın ... il-e* B3 ... *bịle* C10 *anıng-da[illegible]* ... || 1281 *aġır ... erse*] B4 *aġır* (satır [illegible] *ünda 'qziz*) *t. nigü ...* C11 ... *nigü irse* | *bu kün*] A12 *buu* || 1282 *yorıḳıṅg ...* [illegible] *oğulma*] B5 *yorıḳıng* (satır altında *boyunnı*) ... *unıtma* | *kiçig ... sözüṅg*] A13 [illegible] *kiçi t. bezüdnı-e ọsüng*

1283 tirildim bir ança barır men sakın
negü kıldı dünya manga kör bakın

1284 özüng otka atma bu dünya üçün
kişi nengin alma küçeme küçün

1285 tire bildi bu öz yiyü bilmedi
künüm keçti öknüp asıg kılmadı

1286 sanga kaldı malım manga boldı yük
erej birle yip yat sevinç birle bük

C59 1287 tuta bilse tap bu tirilmiş nenging
ikigün ajunda kızartgay enging

1288 tuta bilmese sen adın munça neng
sanga yetmegey kör sarıg kılga eng

1289 köni bol bütünlük bile tut kılınç
könilik içinde turur bu sevinç

1290 negü tir eşit bu köni kılklıg er
bu iki ajunug köni kılklıg yir

1291 erejlig tilese kişi öz künin
könilik içinde tilegü emin

1292 özüng bay bolayın tise belgülüg
könilikte buldı bu baylar ülüg

B105 1293 bedüklük tilese budunka ulug
özüngke açuk tut könilik yolug

1283 B_7'de bu beyit 1284'ten sonra geliyor | *tirildim ... men*] A_{14} *kar-a kurmt tüny-e-ke arduk* C_{13} *karagama dünyaka artuk* | *negü ... bakın*] A_{14} *... men-i kı sakın* B_7 *nigü ... bakın* (*b-* noktasız) C_{13} *nigü ... yakın*

1284 B_8'da bu beyit 1283'ten önce geliyor | *atma ... üçün*] A_{15} *at-tıng ... yü* C_{14} *... içün* | *kişi ... küçeme*] A_{15} *kişi-tin neng gldım kuç tenim* (?) B_6 *kişi neng...* || **1285** *tire ... yiyü*] A_{16} *ter-e ... bayu* (satır altında uyg. harfl. tekrarlanmış) $C_{...}$ *... yiyü* | *öknüp*] A_{16} *gkün-çüp* || **1286** *malım manga*] A_{17} *malum mangga erej ...* *bük*] A_{17} *gric b. yep yad sevünç b. buk* B_9 *... yip ... şük* C_{16} *tap* (*t-* noktasız) *yi ...* || **1287** *tap ... tirilmiş*] A_{18} *... terilmiş* B_{10} *tut ...* C_1 *tap bu tiriglig ikigün ...* *kızartgay*] A_{18} *ikegü acun-ta kısart-gay* B_{10} *ikegün ... kızartga* (*-z-* noktasız) $C_{...}$ *ikigün* (*-k-* çizgisiz) ... || **1288** *sanga ... eng*] A_{19} *sangga temege ... kılg-a ...* B_{11} *sangar ...* C_2 *... kılma e.*

1290 C'de bu beyit yok | *negü ... bu*] A_{21} *n. ter şit-gil* B_{13} *nigü ... bu ...* *yir*] A_{21} *buu i. acunug kgni kılk-ı yer* || **1291** *erejlig*] A_{22} *gric-lig* B_{14} *erijlig tileg...* *emin*] B_{14} *tilesün imin* (*i-* dikkat) || **1292** *bay ... tise*] A_{23} *... teseng* B_{15} *beg ...* *könilikte ... baylar*] B_{15} *könilik içinde bu buldı* || **1293** *bedüklük*] A_{24} *besük-lük ...* *yolug*] A_{24} *yolug* (satır altında uyg. harfl. *yol*) B_1 *yolug*

1294 ongay bolsa yalnguk kılınçı köni
ikigün ajunda yaruyur küni

1295 yana aydı ay toldı oglum eşit
özüng edgü birle tamudın köşit

1296 kamug edgülük kıl isizdin yıra
kamug edgü kelgey sen oldur tura

A 54 1297 isiz işke yakma sanga kılga kor
isizlik yılan ol sini tikge kör

1298 iki yüzlüg erke sözüng sözleme
yadılgay sözüng sır açılgay yime

1299 evingke yagutma uşakçı kişig
bütün ilke yadgay körüp bilmişig

1300 sınamış bütülmiş kişig tut katıg
sanga teggey andın tümen ming tatıg

1301 sözüg barça tıngla yime bütme terk
köngül sırrı açma katıg kizle berk

C60 1302 kişig tepsemegil yime içme song
bu iki kılınçlıg bulur tutçı mung

1294 *ongay ... kılınçı*] A_{25} *onggay ...* B_2 *... yalnguk ya* (*y-* noktasız) *kılkı* C_7 *... yangluk ...* | *ikigün ... yaruyur*] A_{25} *ikegü acun-ta yarudur* B_2 *ikegü ... yürüyür* (noktasız; *r*'den sonraki *-ü-* satır üstünde eklenmiş) C_7 *... yaruyur* || **1295** *aydı*] C_8 *amdi* | *özüng ... tamudın*] A_{26} *... tamu-tın* (satır altında uyg. harfl. *tamug*) C_8 *bu öz birle özni tamug-dın* || **1296** *edgülük ... isizdin*] A_{27} *etgü kıl-gıl şiz-tin* | *tura*] B_4 *yıra* (*y-* noktasız) || **1297** *isiz*] A_1 *şiz* | *isizlik ... tikge*] A_1 *şiz-lik ... seni* (satır üstünde yazılmış) *tekge* B_5 ve C_{10} *... tikge*

A 542–3, B 1056–7 ve C 5911–12'de metnin sırasına uymayan ve kısmen tekrardan ibaret olan beyitler için bk. beyit 1334, 1335 ve 1337

1298 *yüzlüg ... sözüng*] A_4 *turlüg şrke sösüng* B_8 *yüzlüg* (*y-* noktasız; üstteki işarete dikkat!) *şrke sözüg* | *yadılgay ... yime*] A_4 *yasılz-a ... yan-a* B_8 *yadılgay ... hem ...* C_{13} *yazılga ...*

C_{14}'te, 1298'den sonra, belki de 1298'deki *iki yüzlüg* sözünün *iki türlüg* okunmasından ileri gelen, şu beyit vardır:

biri ol kişi-ke veşasız özi
ikinçi uvutsuz bu yalgan sözi

1299 *evinge yagutma*] A_5 *evüng-ke yavudm-a* B_9 *özüng-ke yagutma* C_{15} *evüng-ke yagurma* || **1300** *bütülmiş*] B_{10} *tapulmış* | *tatıg*] B_{10} *asıg* || **1301** *sözüg ... yime*] A_7 *sögüng ...* C_{17} *... yana* | *kizle*] A_7 *bekle* || **1302** *yime ... song*] B_{12} *silig kıl özüng* C_1 *yime* (*yi-* noktasız) *yençe song* | *kılınçlıg ... tutçı*] A_8 *kılın-çıg ... tudçı* B_{12} *kılınçıg ... tutşı*

1303 tişig boşlaġ ıḍma yapa tut ḳapuġ
tişidin tegir erke teŋsiz ḳamuġ

1304 yatıġ evke ıḍma çıḳarma tişig
ḳatılmazda aşnu sınaġıl kişig

1305 ḳılınç eḍgü tut neŋke ḳaḍġurmaġıl
ḳılınç eḍgü bolsa kelir neŋ tigil

B 106 1306 muŋar meŋzer emdi bu sözni eşit
bu söz işke tutġıl özüŋke iş it

1307 nerek neŋ kişike kerek eḍgü yaŋ
kerek bolsa bulġay ḳamuġ eḍgü neŋ

1308 isizke negülük kerek neŋ tavar
neçe kirse bolġay çıġay birle teŋ

1309 uvutsuz kişidin yıraḳ tur teze
meniŋdin miŋ alḳış uvutluġ öze

1310 ḳamuġ işte ivme serin öz buḳa
serimlig kişiler tegir arzuḳa

1311 ḳayu işte bolsa yoruḳ utru tut
yoruḳ utru tutsa saŋa örge ḳut

1312 tiliŋni küḍezgil közüŋni küḍez
boġuzuŋ küḍezgil ḥalal yigil az

1313 buḍun munḳa bolsa yıraḳ tur saça
ḳara bulġaḳıŋa ḳatılma ḳaça

1314 tiliŋde yorımasu begler sözi
meger eḍgülükte aḍın ay ḳozı

1315 kişi yası ḳolma özüŋ ḳılma yas
neçe eḍgülük ḳıl hava arzu bas

1316 ḳayu işke kirse çıḳışıŋnı kör
çıḳış körmese iş bolur erke ḳor

1317 ḳalı kelse övkeŋ ḳatıġlan serin
serimlig kişiniŋ sevinçi yarın

1318 negü tir eşitgil seringen kişi
serinse iter er buzulmış işi

C 61 1319 serinse kişi öz tilekin tapar
serip turdaçı er örüŋ ḳuş tutar

B 107 1320 ḳalı tegse emgek ya ḳaḍġu saḳınç
serinse kelir ötrü ḳayra sevinç

1321 apaŋ irse devlet yapulsa ḳapuġ
serinse yana işi itlür ḳamuġ

1322 seringil serinmek eren ḳılkı ol
serinse bulur er meşel kökke yol

1303 C_3'te bu beyit 1304 'ten sonra geliyor; fakat sonradan her iki satır üstünde *ma'aḫḫar* ve *maḳaddem* sözleri yazılarak, sıra doğrulanmıştır | *tişig boşlaġ*] A_9 *işi başlaġ* C_8 *t. boşlaġ* | *tişidin ... ḳamuġ*] A_9 *kişi-tin ...* B_{13} *t. tegir erke şeksiz tamu* C_8 *t. teger ...*

1304 C_2'de bu beyit 1303 'ten önce geliyor (krş. beyit 1303 not) | *yatıġ ... tiş* A_{10} *bayıġ evke* (satır altında uyg. harfl. tekrarlanmış) *edm-e çıḳarm-a tişing* B_{14} *ivke ...* | *ḳatılmazda ... kişig*] A_{10} *kıyılmaz-tın ...* B_{14} *ḳatılmazda* (*-tı-* noktasız) *kişig* (*-i-* yerine *-n-* ile) || **1305** *neŋ tigil*] A_{11} *terk yegil* B_{15} *neng tigil* (*t-* noktasız) C_4 *neng tigil* (ilk *-i-* noktasız) || **1306** *bu ... it*] A_{12} *buu ... et* C_5 *bu sözke işte tut ...*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de, satır ve mi arasında, sonradan eklenmiş *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1307 *nerek ... yaŋ*] A_{13} *terek teg ... neng* (tashih görmüş) B_2 *tirig teg* (*n(n)g* || 1 *neŋ*] B_2 *ne(n)g* || 1 *nęng* C_6 *nęrek nęng* (*-n-* noktasız) ... *yąng* | *neŋ*] B_2 *nę(n)g* || 1 *mal* C_7 *i. yime ök nęrek n.* B_3 ... *mal* C_7 *i. yime ök nęrek nęng* || **1308** *isizke ... neŋ*] A_{14} *ęsiz-ke yim-e ęk nerek n.* B_3 ... *mal* C_7 *i. yime ök nęrek nęng* || **1308** *neçe ... bolġay*] A_{14} *saça kirz-e* (satır altında uyg. harfl. tekrarlanmış) *b.* B_3 *neçe kirse bolġąy* C_7 *saça* ... || **1309** *kişidin*] C_8 *kişi-de*^{n} | *meniŋdin miŋ*] C_8 *aning-dın* [illegible] || **1310** *ivme ... buḳa*] A_{16} *ęv-me ... yıġ-a* B_5 ... *buḳa* C_9 ... *yıġa* | *serimlig ... arzuḳa*] A_{16} ... *teger a.* B_5 *şerimlüg* ... C_9 *şerim-lüg ... arzuġa* || **1311** *işte bolur ... ḳut*] A_{17} *sanggar ərge ḳud* C_{10} *sanga bolğa* B_6 *yirde erse* C_{10} *iş-de b.* | *saŋa ... ḳat*] A_{17} *sanggar ərge ḳud* C_{10} *sanga bolğa*

1312 *boġuzuŋ ... yigil*] A_{18} *boġuz-nı ... yegil* (önce *-gin* yazılmış, sonra tashih edilmiş veya tersine) B_7 *boġaznı ...* || **1313** *munḳa ... saça*] A_{19} *muŋ-ḳa ...* B_8 ... *ḳaça* C_{11} *ḳauġa ...* | *ḳara ... ḳaça*] A_{19} *k. bulġ-a-ḳı-tın kede* (*-d-* ?) *tur ḳ.* B_8 ... *saça* C_{12} *ḳara bulġaḳındın kite tur ḳaça* || **1314** *eḍgülükte ... ḳozı*] A_{20} ... *söz-i* B_9 *eḍgülük-de ḳayın ay ḳ.* || **1316** *işke kirse*] B_{11} *yirke kirseng* | *körmese*] B_{11} *bilmese* || **1317** *ḳalı ... serin*] A_{23} *ḳ. bolz-a ... sirin* B_{12} *ḳaçan ...* | *serimlig ... sevinçi*] A_{23} *s. kişi-ler seŋün-çi* B_{12} *şerimlüg ... sevünçi* C_{16} *şerim-lüg kişi-ler s.* || **1318** *negü ... eşitgil*] A_{24} *a. ter şşidgil* B_{13} *nigü t. eşit bu* C_{17} *nigü ...* | *iter ... işi*] A_{24} *yupar ər* (önce *ider*? yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) *yasul-mış kişi* B_{13} *i. ər buzulmış* (*baz-* noktasız) *i.* C_{17} *iter* (bir çizgi fazla) *er buzulmış i.* || **1319** *turdaçı ... tutar*] A_{25} *udru ... kuş ḳ. sıpar* B_{14} *t. ər ...* C_1 *utru turğan ... tutar* || **1320** *ḳalı ... ya*] A_{26} *ḳ. kelz-e ...* B_{15} *apang tęgse ...* C_2 *ḳalı kelse ę. me* | *ḳayra*] A_{26} *sır-a* B_{15} ve C_2 *ḳayra* || **1321** *apaŋ ... ḳapuġ*] A_{27} *apang* (*-p-* veya *-d-*, ikisinden biri tashih edilmiş) *ərz-e devlet y-a bulz-a ḳudaġ* B_1 *ḳalı erse d. bilişse ḳutuġ* C_3 *a. irse d. yapulsa* (*-p-* yerine *-b-* ile) *ḳ.* | *serinse ... itlür*] A_{27} ... *ędlür* B_1 *şerip irmese barça i.* || **1322** *er ... kökke*] A_{28} *ər yaşıl kǫk-te* B_2 *ər ...*

1323 ölümüg unıtma anuḳ tur saḳın
özüñgni unıtma tübüñgke baḳın

1324 ḳalınḳa ḳatılsa sen bekle sözüñg
kişiler evinde küḍezgil közüñg

A 55 1325 kirişke körü sen çıḳış ḳıl neñging
sözüñg sözlemegil meggeŕ öz teñging

1326 tiliñgde çıḳarma bu yalġan sözüg
bu yalġan sözün er uçuzlar özüg

1327 ḳadaş yaḳ yaġuḳḳa yaḳınlıḳ ula
uluġḳa kiçigke sevüg bol küle

1328 tuz etmekni kiñg tut kişike yitür
kişi ʿaybı körse sen açma yitür

1329 tapuġḳa irig bol bayatḳa tapın
yazuḳtın yıraḳ tur özüñgni saḳın

1330 bolu birse deŕvlet küvezlenmegil
usa eḍgülük ḳıl isiz ḳılmaġıl

1331 aŕınma bu dünyaḳa erter barır
ınanma bu deŕvletḳa terkin ḳarır

1332 tayanma tiriglikke tüş teg keçer
küvenme ḳıŕı ḳutḳa ḳuş teg uçar

1323 *ölümüg ... saḳın*] A29 *ölümüng unudm-a ayur turz-a sen* C5 ... *oḍuġ tur- saḳın* | *unıtma ... baḳın*] A29 *yangılm-a tµpin-ge b.* C5 *u. tapuġ ḳıl yaḳın*

1324 B'de bu beyit yok | *sen*] A30 *sęn* C6 *sen* | *eŕinde ... közüñg*] C6 *iŕinde k. özüñ*

1325 B'de bu beyit yok | *neñging*] A1 *yenging* C7 *nenging* (*-n-* noktasız) | *teñging*] A1 *iging* || 1326 *tiliñgde ... sözüg*] A2 *tiling-tin ...* B4 ... *sözüng* C8 *tiling-den ... sözün ... özüg*] A *sęsün* (önce *-ng* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... *ęsüg* B4 *sözüñ ... terk u. özüng* C8 ... *uçuzla(r) ö.* || 1327 *ḳadaş ... yaḳınlıḳ*] A3 *ḳ. yat yaġuḳ-ḳa* (satır altında ar. harfl. *nęzdik*) *y.* B5 *ḳaḍaş-ḳa yaḳın-ḳa yaġuḳluḳ* || 1328 *etmekni ... yitür*] A4 *ędmek-ni keng ... yedür* C10 *ötmek-ni ...* | *körse ... yitür*] A4 *kęrz-e ...* B6 *körseng ...* C10 *körsen söz a. keçür* || 1329 *bayatḳa tapın*] B7 *b. tapın* (bir çizgi fazla) C11 *usanma tapın* | *yazuḳta ... saḳın*] A5 *yasuḳ-tın ...* B7 *yazuḳdın ... yazuḳ-dan ... yıġın* || 1330 *birse ... küvezlenmegil*] A6 *berz-e ... kuvez-len-megil* C9 ... *küvezlenmegil* | *isiz*] A6 *ęsiz* || 1331 *aŕınma ... erter*] A7 ... *tavlat-ḳa gŕder* B8 ... *dünyake e.* C13 *iŕinme ...* | *terkin*] C13 *tirkin* || 1332 *tayanma tiriglikke*] A8 *t. bu tµny-e-ke* B10 *ınanma t.* C14 *tąyanma* (*-y-* noktasız ; *-y-* 'den sonra bir çızgı fazla ; sonradan tashih görmüşe benziyor) *t.* | *küvenme ... ḳutḳa*] A8 *kevęn-m-e* (alttaki lâveler dikkat, *i* ?) *ḳuv-ı ḳ.* B10 *k. ḳubı* (*-b-* noktasız) *ḳ.* C14 *küvenme bu deŕvlet-ḳa*

1333 tiriglik yaŕa ḳılma eḍgü ḳılın
keçer kün içinde kereking alın

1334 bor içme fęsadḳa ḳatılma yıra
zına ḳılma fasiḳ atanma ḳara

1335 bu iki ḳılıḳtın ıḍuḳ ḳut ḳaçar
ol erke çıġaylıḳ yolını açar

C 62 1336 negü tir eşitgil sınamış kişi
sınamış kişiler bilir iş başı

1337 bor içme zinaḳa ḳatılma ḥaẓęr
bu iki çıġaylıḳ tonını keḍer

B 108 1338 bu bordın ḳopar ming yazuḳḳa yürek
zınadın ḳaçar ḳut yüzüñgke suḍar

1339 sözin kesti ay toldı aydı oġul
unıtma sanga söz kereki bu ol

1340 tükel sözledim men munga bütse sen
sevinç eksümegey sözüm tutsa sen

1341 sanga sözledim söz ḳumaru atı
unıtma bu sözler köngülke biti

1334 A542 ve B1056'da bu beyit, bir az farklı olarak, tekrarlanmıştır (krş. beyit 1297 ve 1335 not); aynı sırada bulunan C 5911'deki beyit ise, 1337. beytin aynıdır (aş. ...) | *bor ... yıra*] A10 *bor* (satır altında ar. harfl. *şęrab*) A 542 ... *ayun-ḳa* (*-sa* ?) *yaşlm-a yarı* B 1056 *b. i. otun-ḳa ḳ. yarı* | *zina ... ḳara*] A10 *sin-a* (*s-* altında ar. harfl. *z*) *birl-e* (satır üstünde yazılmış) *fasıḳ adın m-a ḳır-a* A 542 *ęsüng bolġ-a ḳut-suz ...üng ket tur-ı* B12 ... *tara* B 1056 *özüng eḍgü bolġa esenin yarı* C16 ... *ḳara* || 1335 A 543, B 1057 ve C 5912'de bu beyit bir az fark ile, tekrarlanmıştır (krş. beyit 1297 ve 1334 not) | *ḳılıḳtın ıḍuḳ*] B13 ve B 1057 *ḳılıḳdın ı.* C17 *ḳılıḳ-dın ı.* C 5912 *ḳılıḳ-dın ...ḍar* | *ol ... açar*] A 543 *çıġay-lıḳ yolın ęr ęsün-ge a.* B13 *o. ęrke ...* C17 *o. irke ...* C5913 *çıġay-lıḳ yolın er özinge a.* || 1336 *negü tir*] A12 *n. ter* B14 ve C1 *nigü t.* | *bilir*] A13 *bilür*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* işâreti ile ayırt edilmiştir

1337 C 5911'de bu beyit, yanlış olarak, aynen tekrarlanmıştır (krş. beyit 1297 ve 1334 not) | *zinaḳa ... ḥaẓęr*] A13 *sin-a-ke ḳadılm-a ḥaser* B15 *zinake yaġuma ḥ.* C3 *...nake* | *keḍer*] A13 *keser* (*-s-* altında ar. harfl. *z*) || 1338 *bu ... yürek*] A14 *...üng-tin ...* B1 ... *yürek* (*y-* noktasız) C4 ... *nişan* | *yüzüñgke suḍar*] A14 ... *susar* C4 *yüzünge sudar* || 1339 *unıtma*] A15 *unudm-a* || 1340 *men munga*] A16 ve C6 *söz sanga* || *sevinç eksümegey*] A16 *sevünç ęksümegey* B3 *sęvinç eksümegęy* || 1341 *sanga ... ḳumaru*] A17 ... *ḳumar-u* (satır altında ar. harfl. *yadigar*) B4 *sangar ... męn ḳ. unıtma ... biti*] A17 *unudm-a bda ... yiti* B4 ... *köngülde biti*

XXIII.

AY TOLDI KÜN TOĠDI İLİGKE ḲUMARU BİTİG BİTİMİŞİN AYUR

1342 bitigü bile ḳoldı kaġıd tetig
bayat atı birle bitidi bitig

1343 bayat atı birle sözüg başladı
törütgen igiḍgen keçürgen iḍi

1344 törütti tümen mingˇ bu sansız tirig
tirilgü birür ḳoḍmaz açın birig

1345 yorıtur ḳamuġḳa tilemiş tilek
kerek bolmaz anda kör arḳa yülek

1346 tilese törütür bolur ḳolmışı
tilep boldı barça anıngˇ ḳılmışı

1347 ölümke törütti bu sansız ḳonum
tirig barça ölgü angˇar yoḳ ölüm

1348 sevüg savçıḳa mingˇ meningˇdin selam
tegürsün bayatım kesüksüz ulam

1349 tözü işleringˇe yime ök aḍın
C 63 tegürsün selamım iḍim kesmedin

1350 uzun kiç yaşaġıl ay ilig ḳutı
öküş il aşaġıl bu beglik atı

B 109 1351 atım erdi ay toldı ḳılḳım tolu
irildi toluluḳ tüker öz ölü

A 56 1352 ölüm tutġaḳı keldi tuttı ḳatıġ
ḳutulġu yirim yoḳ kiterdi tatıġ

1353 mini eḍgü tuttungˇ açındıngˇ öküş
sangˇa tapnumadın barır bu öz uş

1354 bu eḍgü yanutı ḳumaru bitig
bitip ḳoḍtum emdi sangˇa ay tetig

1355 bu dünya işingˇe iş erdim bile
işingˇni yorıttım könilik bile

1356 munu emdi artuḳ bağırsaḳlıḳın
bitip ḳoḍtum öt savˇ ḳumaru oḳın

1357 negü tir eşitgil bağırsaḳ kişi
bağırsaḳlıḳ ol kör kişilik başı

1358 bağırsaḳ kişiningˇ sözi tut savˇı
bu söz savˇ sangˇa bolġa devlęt avˇı

1359 bağırsaḳ kişi ol kişide çını
bağırsaḳ sözi tut beḍütgey sini

1360 ay ilig munu men bağırsaḳ sangˇa
sözüm işke tutġıl ay ersig tongˇa

1361 ölüm utru keldi ökündi özüm
asıġ ḳılmadı bu ökünçüm sözüm

ay toldı ... ayur] A_{18} *a. t. vezir* (satır üstünde yazılmış) *elig-ke ...* B_5 ... *ḳodmışın a.* C_8 *bab a. t. vęzir ilig-ke ...*

1342 *bitigü ... tetig*] A_{19} *tovad birl-e ḳ. ḳaġat yidig* B_6 *bitigünle aldı bu kağıt* (*-ı-* harekeli) *bitig* || **1343** *sözüg*] B_7 *sözin* | *törütgen ... iḍi*] A_{20} *töredgęn ... iḍi* ... *iḍi* C_{10} ... *tidi* || **1344** *törütti ... sansız*] A_{31} *töret-ti ...* B_8 *törüt(t)i ḥalaqıḳ tümen ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) C_{11} *törüt(t)i ...* | *birür ... birig*] A_{21} *berür ... yerig* B_8 ... C_3 *irdi irildi* (*-r-* yerine *-z-* ile) || **1352** *tuttı*] B_2 ve C_4 *tut(t)ı* | *ḳatulġu ... kiterdi*] A_1 *ḳudul-ġu yerim y. keder-güü* B_2 *ḳutulġu yirim ...* C_4 *ḳ. yirim ...* || **1353** *mini ... tuttangˇ*] A_2 *mani etgü t.* B_3 ve C_5 ... *tut(t)ung* | *sangˇa ... bu*] A_2 *s. tapnu-matı barur bau* B_3 *sanga tapnamadı barır ö.* C_5 *sanga tapnumadım barır b.* || **1354** *bu eḍgü*] A_3 *bau etgü* B_4 *ol sangˇa* | *sangˇa*] A_3 *sangga* B_4 *sangar* || **1355** *yorıttım könilik*] B_5 *yętürdüm k.* C_7 *yorıt(t)ım ... ḳavam* B_{11} *törüt(t)i ...* C_{14} *törüt(t)i ...* || **1348** *sevüg ... meningˇdin*] B_{12} *ḥabib ... ḥötünlük* || **1357** *negü ... eşitgil*] A_8 *n. ter ş.* B_7 *nigü t. eşit bu* C_9 *nigü ... ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *męn(in)gdin* C_{15} *sęvüg ... męning ming* (harekelere ... *mening*) *-din* | *tegürsün*] A_{25} *tegürz-e* **1358** A_8'de bu beyit 1359'dan sonra geliyor | *söz*] B_8 *öt* | *avı*] A_8 *at-ı* **1359** A_7'de bu beyit 1358'den önce geliyor | *beḍütgey sini*] A_7 *besüt-gey sen-i* B_7 ve C_9 *beḍütge s.*

1349 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tözü*] A_{26} *törü* (satır altında ... harfl. *töre*) | *tegürsü ... iḍim*] A_{26} *tegürz-ün ... tuçı* B_{13} *selamam tegürsü i.* C_1 *tegürsü selamım tutçı* (*-tçı* üstünde *-çı*)

1360 A_9'da bu beyit 1358'den sonra geliyor; C'de iki satır üzerine yazılmış | *tongˇa*] A_9 *tongga* || **1361** *bu*] A_{10} *heç*

1362 kerek boldı emdi bu ḳılmış tapuġ
ökünç boldı ḳılmış isizlik ḳamuġ

1363 yatu ḳaldı tirmiş bu altun kümüş
mangga tegdi saḳış anıngdın ülüş

1364 ulır men ökünüp asıġ yoḳ ökünç
iḍim raḥmetinde aḍın yoḳ umunç

C64 1365 bu kün men barır men munu erksizin
yarın sen kelir sen uḍu şeksizin

B110 1366 ölüm tutmaz erken oḍun ay ilig
işingni itingil yetürgil bilig

1367 beḷa küç yirinde sen eḍgü ḳılın
buḍunuġ sevindürgil elgin tilin

1368 esenlik öḍinde sen eḍgü titür
tavar nenġ barında üle hem yitür

1369 negü tir eşitgil köni sözlüg er
kiçigde oḍunmış yiti közlüg er

1370 ölüm kelmez erken ölümke itin
tiriglik öḍinde tapuġ ḳıl tapın

1371 ölüm kelse tutsa ökünç asġı yoḳ
neçe me ulısa ḳara yir ḳatın

1372 ay ilig ḳatıġlan meningde kiḍin
yavа ḳılma öḍ kün tapuġda aḍın

1373 sini armasun dünya devlet bile
ḳamuġ iş içinde könilik tile

1374 törü tüz yorıtġıl buḍunka köni
kününg eḍgü bolġay könilik küni

1375 özüng otḳa atma bu dünya üçün
hava boynı biçgil et özke öçün

1376 bu dünya begi sen angga bolma ḳul
sini ḳoḍmaz erken anı ḳoḍġu tul

1377 küvezlenme artuḳ kötürme köngül
ınanç ḳılġu ermez bu dünya töngül

1378 yaḳın tut özüngke kişi eḍgüsi
isizdin yıraḳ tur toḳıġay yası

1379 kişi suḳınga birmegil sen işing
veфasız kişike yitürme aşıng

A57 1380 tapuġḳa irig bol yazuḳta tıdın
C65 sangga teggü ermez tapuġda aḍın

B111 1381 ölümüg unıtma angar yoḳ tolum
busuġdın çıḳar teg çıḳar bu ölüm

1382 neçe ḳaçsa aḫır ölüm tutġusı
neçe ḳalsa aḫır ölüm yetgüsi

1383 ölümke usanma köngül tut tirig
neçe kiç tirilse töşengü yirig

1362 *ḳılmış*] A11 *taġaṭ* C15 *ṭa'aṭ* | *isizlik*] A11 *ġsiz-lik* || 1363 *yatu ... tirmi*ş] A12 ... *termiş* B13 *ṭaru ḳ. birmiş* C16 *yaṭu ...* | *saḳış*] C16 *saḳınç* || 1364 *ulır ... yoḳ*] A13 ... *ġkünip ...* B14 *ölür meṇ ükünçün ne asġı* C17 *ulır meṇ meṇ öknüp ' iḍim ... yoḳ*] A13 *i. raḥmet-i-de ...* B14 *özüm-din töngüldüm köṭürdüm* C17 *iḍim raḥmeṭi-din ...* || 1365 *barır*] B15 *ṭurur* | *yarın sen*] C1 *barır meṇ* || 1366 *erken oḍun*] B1 *e. oḍ* C2 *irken o.* | *itingil ... bilig*] A15 *ḍin-gil buḍürgil b.* B1 *itingil y. silig* C2 *itingil ...*

1367 B3'te bu beyit 1368'den sonra geliyor | *beḷa ... sen*] A16 *bil-e k. yerin-de iş* B3 ... *yirin-de seṇ* C3 ... *yirinde seṇ* | *sevindürgil elgin*] A16 *sevin-tür bir ilgin* B4 ve C3 *seviṇdürgil* ...

1368 B2'de bu beyit 1367'den önce geliyor | *titür*] A17 *yedür* C4 *titür* (*t-* sonradan eklenmiş) | *tavar ... yitür*] A17 ... *ber yedür* C4 *ṭavarıng* ...

1369 B4'te bu beyit 1367'den sonra geliyor | *negü ... er*] A18 *n. ter ... er* B4 *nigü ... ġr* C5 *nigü ... ir* | *oḍunmış ... er*] A18 *usan-mış iki kęslüg e.* B4 ... *ir* C5 ... *yiti k. ir*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

1370 *ölüm ... itin*] A19 *ġ. tudmaz ... edin* B5 *ęçęl kęlmez ...* C7 *ęçęl tutmaz ... büṭin* (*-ü-* harekeli) | *öḍinde ... ṭapın*] A19 *barın-ta ... yaḳın* C7 *barında ...* | *ölüm ... asġı*] A20 *ecel kelz-e ṭudz-a ġ. asıġ-ı* | *neçe ... yir*] A20 *ḳaçan m-a*

1372 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *meningde kiḍin*] A21 *mening-tin* ... C9 *męning-deⁿ k.* | *öḍ ... aḍın*] A21 *ġdgü tapuġ-ta a.* B7 ... *özüng tiglikin* ... (*tengligin?*) || 1373 *sini armasun*] A22 *sen-i armaz-u* C11 *s. armasu* || 1375 *üçün*] C13 ... | *hava*] A24 *hav-a* B10 *ḥava* C13 *ḥavi* || 1376 *begi ... anga*] A25 *nengin-e angar* ... *nengi* (*n-* noktasız, sonradan eklenmiş) *seṇ angar* C14 *bęgi seⁿ a.* | *sini ... tul*] A25 ... *tudmaz ęrkęn anı ḳod ḳodur* B11 ... *ḳoḍmaġıl* || 1377 *küvezlenme*] C15 *küvezlenme* ... *ilġu*] A26 *ḳılk-ı* || 1378 *isizdin ... toḳıġay*] A27 *ġsiz-ni y. tut toḳ-ı-ġa* || 1379 *suḳınga ... birmegil*] A28 *suḳ-ı-ġa bermegil* | *yitürme*] A28 *yedür-me* B14 *yiyürme* || 1380 *tapuġḳa ... tıdın*] A1 *tapuġ-ḳa ęrig b. yasuḳ-ḳa yadın* B15 *özüng ṭapnu* (*-p-* noktasız) *tınma ... yazuḳdın ṭ.* C1 ... *yazuḳ-taⁿ t.* | *sangga ... tapuġda*] A1 *sangga ...* B15 *ṣangar teg(g)ü ... ...ıma it ṭ.* || 1382 *ḳaçsa*] C3 *ḳalsa* | *ḳalsa*] A3 *tez-e* C3 *ḳaçsa* || 1383 *kiç ... yirig*] A4 *keç* (*keyn?*) ... *yerig* B8 ... *yirig* C4 *ḳalsa aḫır ... yirig*

1384 ḳanı kim ḳutuldı ölümdin ḳaçıp
ḳanı kim aşundı öḍindin keçip

1385 iḍi yaḳşı sözler bilig yaŋgzatu
bu öḍ kün tirigliklerig meŋgzetü

1386 apa oġlanı körse arḳış sanı
örüg turġu bolmaz örügler ḳanı

1387 ata arḳasındın toġulsa oġul
ana ḳarnı mẹnzịl ḳaç aylıḳ amul

1388 anasında toġsa atansa atı
müsafịr bolup mindi öḍlek atı

1389 küni bir maŋgım ol tüni bir maŋgım
iletür ölümke ḳurıtur eŋgim

1390 ajun bir tüşün ol gürüŋ bir tüşün
bu tüşün ḳopursa tüşün ol ajun

1391 küḍer ol ajunda saŋga iki yol
bu iki yoluŋgda ḳayu erki yol

1392 yoluŋ oŋgça kelse itildi işiŋ
ḳalı solça kelse ulıp çal başıŋ

1393 tarıġlaġ erür dünya ilig ḳutı
tarısa orar er tirilgü otı

1394 negü ekse yirke yana ol önür
negü birse evre anı oḳ alur

1384 *aşundı öḍindin*] C_5 *oşnundı* (satır üstünde başka bir el ile *aşundı*) *öḍ*
|| 1385 *yaḳşı ... yaŋgzatu*] A_8 *... mengset-ü* B_5 *yaḳşı sözle ilig y.* C_6 *yaḳşı ...*
... meŋgzetü] A_8 *ẹdgü tiriglig-lerin yangsadu* B_5 *... tiriglig-lering m.* || 1386 *oġlan*
A_7 *oġlı* | *örüg ... ḳanı*] A_7 *orun tarġu b. bir asraḳ ḳ.* C_7 *... bạlmaz bir azruḳ (+*
silinmiş) *ḳ.* | 1387 *arḳasındın toġulsa*] A_8 *arḳ-a-sı-tın yedülz-e* B_7 *arkasında toġulsa (*
noktasız) C_8 *a. törüs-e* | *mẹnzịl ... aylıḳ*] A_8 *menzil ḳ. aygıl* C_8 *mẹnzil ḳ. ay-lıḳ* || 1
anasında ... atansa] C_9 *anasından t. atalsa* | *mindi öḍlek*] A_9 *mụndi öşlek* B_8 *mündi*
|| 1389 *bir ... maŋgım*] A_{10} *tirmekim tụn-i ber-medim* B_9 *bir mạngım ... mạngım*
ḳurıtur eŋgim] A_{10} *ḳurıdur ingim* C_{10} *ḳazıtur ingim*

1390 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ajun ... bir*] A_{11} *acun yer tụ*
ol kọsüng b. | *tüşün ... ajun*] A_{11} *tüş-tin ḳoparz-a tụşün ol acun* B_{10} *tüşkün ḳopar*
(*yi-* noktasız, şekle dikkat !) ... C_{12} *tüş tün ḳ.* || 1391 *küḍer ... saŋga*] A_{12} *kụḍer*
acun-ta sangga B_{11} *kürer ...* C_{13} *küder ...* | *erki*] C_{13} *irki ...* || 1392 *oŋgça ...*
A_{13} *ongga kilz-e ẹdil-ti* | *ulıp*] A_{13} ve C_{14} *ulı* || 1393 *erür*] A_{14} *turur* C_{15} *tạr*
orar er] A_{14} *ụser ir* B_{13} *... gr* || 1394 *negü ... yirke*] A_{15} *n. yerke ikz-e* B_{14} *ve*
nigü e. yịrke | *negü ... evre*] A_{15} *n. berz-e ẹ.* B_{14} *nigü ...* C_{16} *nigü b. ivren*

1395 kişi neŋgi alma yime tökme ḳan
bu iki yazuḳḳa ulır çıḳsa can

B 112 C 66

1396 bu tüş teg tiriglik keçer belgüsüz
kerek beg kerek ḳul barır kelgüsüz

1397 ḳanı tüş sanı boldı keçmiş küniŋ
ökünçte aḍın yoḳ bu ḳalmış küniŋ

1398 negü tir eşitgil oḍunmış kişi
oḍunmışta kiḍin ökünmüş kişi

1399 tüşüŋ teg keçürdüŋ tiriglik oḍuġ
ḳanı asġı körkit maŋga bir boḍuġ

1400 küniŋni keçürdüŋ tilek arzuḳa
tiriglik tükeḍi ökünç ol yoḍuġ

1401 usanma tiriglikke artuḳ saḳın
tiriglik ölümke iḍi ök yaḳın

1402 saran bolma ilig aḳı bol aḳı
ḳalır meŋgü ölmez aḳılık atı

1403 er at sü bu neŋgke küvenme öküş
asıġ ḳılmaġay sü bu altun kümüş

1395 *neŋgi ... yime*] A_{16} *... yan-a* C_{17} *malı a. yạna* | *yazuḳḳa*] A_{16} *yasuḳ-tın* C_{17}
yazuḳ-dın || 1396 *belgüsüz*] A_{17} *b.* (*-söz* !) | *beg ... kelgüsüz*] B_1 *ḳal kerek beg*
... C_1 ... *ḳalġusuz* || 1397 *ökünçte ... küniŋ*] A_{18} *ọkünç-tin ... kelmiş kụnüng* B_2
ökünç-de ... C_2 *ökünç-den ... ütüng* || 1398 *negü ... eşitgil*] A_{19} *n. ter işidgil* B_3 ve
C_3 *nigü ...* | *oḍunmışta kiḍin*] A_{19} *o. kedin* B_3 *oḍunmış-da k.*

B_4'te, 1398 'den sonra, daha şu beyit gelmektedir (krş. beyit 1246 not):

iḍi yaḳşı sözler bu şa'ir anı
bu şi'r ma'nisini oḳıġıl ḳanı

Dörtluk, A 'da sahife kenarında ar. hartl. *şi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de ayrı
satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1399 *tüşüŋ ... oḍuġ*] B_5 *... ọḍuġ* C_5 *töşüng-ni* (*-ni* sonradan eklenmiş) ... |
-kit ... boḍuġ] A_{20} *kọrgin mangga ...* B_5 *... boḍuġ* C_5 *körküt ... köz b.* || 1400
küniŋni keçürdüŋ] A_{21} *kụnüng il-gil-e-ting* C_6 *kününg çelepleding* | *yoḍuġ*] B_6
tınmaġ

1401 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *iḍi ... yaḳın*] A_{22} *ẹti ọḳ y.* B_7
ḳed baḳın || 1402 *ilig ... bol*] B_8 *saḳlan ay ilig* | *meŋgü ... atı*] A_{23} *mingü ...*
B_8 *mẹnggü ...* C_9 *mẹnggü ... bakı* || 1403 *neŋgke küvenme*] A_{24} *tegm-e kevenm-e*
ai manma | *sü bu*] A_{24} *sụụ b.* C_{10} *bu sü*

1404 yuluġ ḳılma özni aḍınlar üçün
suyurḳa özüŋni küyürme küçün

1405 seniŋgde ozaḳı ajun begleri
ajun ḳoḍtı bardı yatur kör güri

1406 saŋga ma anunmış turur bu ölüm
öḍiŋge küḍer ay yarumış künüm

1407 negü tir eşit dünya ʿaybın bilip
saŋga sözlegüçi uḳuştın alıp

1408 açıġ suv teg ol kör bu dünya neŋgi
neçe içse ḳanmaz ölimez tili

1409 kölike teg ol kör bu dünya toŋga
eḍerse ḳaçar ḳaçsa yapçur saŋga

1410 saḳıġ ol körü barsa dünya işi
tutayın tiyü sunsa yitrür kişi

C 67 1411 ay ilig ḳatıġlan özüŋ eḍgü bol
begi eḍgü bolsa buḍun eḍgü ol

A 58 1412 buḍun ḳoy sanı ol begi ḳoyçısı
bağırsaḳ kerek ḳoyḳa ḳoy kütçisi

1413 ḳapuġda tirildi ḳalın aç böri
ay ilig ḳoyuġ keḍ küḍezip yorı

1414 buşı bolma işte sen övke yıġın
buşı bolsa begler buzar beglikin

1415 irig sözlemegil kişike tilin
irig til ot ol kör küyer teg yalın

1416 örüg bol amul bol tüzün bol silig
ḳamuġ eḍgülükke tegürgil elig

1417 yüz utru turur bu uzun yol seḥer
uḳuşluġ bu yolḳa azuḳ keḍ iter

1418 saray ḳarşı itme ay ilig ḳutı
anundı saŋga ev ḳara yir ḳatı

1419 eḍiz kiŋ beḍizlig sarayıŋ ḳalıp
ḳaraŋgḳu yir evde yatur sen ulıp

1420 nerek kenç urur sen bu altun kümüş
saŋga teggüsi ol iki böz ülüş

1421 muŋgar meŋzetü aydı şaʿir tili
bu şaʿir sözi kör açar söz yolı

1422 usal yalŋguḳ oġlı öküş neŋ tirer
yigüke tegirmü saḳınmaz birer

1423 bayusa tileki bulunsa tükel
tüketür tiriglik uçup can yırar

ajun] A₈
A₂₈ ozaḳı
öḍiŋge ...
sonradan eklenmiş) ...
B₁₃ ...
uḳuş-...
...
neŋgi ...
ölimez tili] A₂₉ ögümez tingi B₁₄ ö...
tuny-e tengge-...
yaḍur ...] B₁₀ sen C₁₁ seⁿ | saŋga ... ol] A₈ sangga t. tur B₁₀ sangar ... || 1421 muŋgar meŋzetü] A₉ munggar mingsedü | söz ... yolı] A₉ til-i ... B₁₁ sözi urdı sözke ulı
B₁ bərsa (?) C...
...
...
küḍçiz-...
...
...
C₃ ḳoy...
yazılmış)

1414 A₂ ve B₅'te bu beyit 1412'den sonra geliyor | işte ... yıġın] A₂ ... ev̈m-e
... veya -d-?) y. B₅ işde ... yayın (yay- noktasız) | buzar] A₂ boşar || 1415 sözle-
...egil] A₃ söz-lemegin | irig ... yalın] A₃ irig-lik ot ol bir kuyer teg bilin B₆ iriglik
... ot küyürme yalın C₅ ... teg yalın || 1416 tüzün] A₄ tuşüm | elig] A₄ ve C₆ ilig
1417 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | uzun] A₅ acun | keḍ iter] A₅
...d (önce kəp yazılmış, sonra tashih edilmiş) ɣder B₈ köp i. || 1418 itme] A₆ ɣdm-e |
...anndı ... yir] A₆ a. sangga ɣv ḳ. yer B₉ ... yir C₉ anut-tı saŋga iv ḳara yïr
1419 B'de bu beyit yok | kiŋ ... sarayıŋ] A₇ keng ... C₁₀ ... sarayıġ |
...uraŋḳu ... sen] A₇ ḳ. yer ev̈-ke yadur sen C₁₀ ḳırangḳu yïr iv̈-de yatur seⁿ || 1420
...] B₁₀ sen C₁₁ seⁿ | saŋga ... ol] A₈ sangga t. tur B₁₀ sangar ... || 1421 muŋgar
...zetü] A₉ munggar mingsedü | söz ... yolı] A₉ til-i ... B₁₁ sözi urdı sözke ulı
Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. şi'r sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı
...da şi'r sözü ile ayırt edilmiştir
1422 usal ... tirer] A₁₀ uşol yalngġuḳ ... yerer B₁₂ ve C₁₄ u. yangluḳ ... |
...yigüke ... birer] A₁₀ negü-ke tigir-mü saḳın-mış birer B₁₂ yigüke (y- yerine n- ile)
...iger-mü (t- noktasız) ... C₁₄ yigüke (-i- noktasız) tigirmü ... birer || 1423 tileki
...bulunsa] A₁₁ bolılz-a tileki B₁₃ tileki-ni bulsa C₁₅ t. bulunsa | tüketür ... yırar] A₁₁
...ecel can tirer B₁₃ ... ecel can yırar (y- noktasız) C₁₅ tükel tüz t. öcüp c. birer

1424 avınma erejke küvenme ay beg
avınçıñ küvençiñ uḍıtġay u teg

C 68 1425 tiriglik yaṽa ḳılma dünya üçün
keçigli turur bolġa emgek küçün

B 114 1426 aġı çuz töşenür özüñ oġlaġu
ḳara yir töşengü turur ay bügü

1427 avınçu sevügler bile avnur öz
ḳara yir ḳatında yaşıp yatġu tüz

1428 yayılmaz yorıġa kevéldin tüşüp
eḍersiz yıġaç mingü munġluġ bolup

1429 bularnı saḳınġıl ölümke itin
ökünme yarın bu ḳara yir ḳatın

1430 ḳamuġ işke tevfiḳ bayattın tile
bayat birge şeksiz sanġa küç bile

1431 negü kelse tapla kör eḍgü isiz
boyun bir ḳażaḳa köni tut aġız

1432 özüñ ḳolsa iki ajun begliki
bu biş işke yaḳma bu ol yigliki

1433 ḥaramḳa ḳatılma yime ḳılma küç
kişi ḳanı tökme ḥaşım ḳılma öç

1434 bor içme fesaddın yıraḳ tur teze
bu ḳaç neñ yorır tutçı beglik buza

435 özüñ meñgü beglik tilese tuçı
törü ḳıl buḍundın kötürgil küçi

1436 buḍunḳa başı sen ay ilig bu kün
buḍunuġ küḍezgil oḍuġ tur ögün

1437 uluġ yük boyunḳa yüḍürdi ilig
usal bolma saḳlan ay ḳılḳı si.ig

1438 et öz arzu sürgen ḥavaḳa bulun
bulun bolma bolsa özüñni yulun

1439 keçürmiş tirig ik tüpi boldı yil
bu ḳalmış tiriglik neçe birge il

1440 yaṽa ḳılma emdi bu ḳalmış künüñ
özüñdin arıtġıl yazuḳuñ münüñ

B 115 C 69 1441 veḟa ḳılġu ermez bu dünya bilin
keçer dünyada öz azuḳuñ alın

1442 negü tir eşitgil saḳınuḳ kişi
saḳınuḳ kişi ol ajunda başı

443 bu ajun tüşün ol sen arḳış sanı
tüşünde neçe bolġa arḳış küni

1424 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *erejke küvnme*] A_{12} *gric-ke kevenme* | *küvençiñ ... teg*] A_{12} *kevin-çing udunz-a ụdeg* B_{14} *k. uḍıtġa* (*-t-* noktasız) *ot teg* C_{11} *k. udıtġa* (*-ıt-* noktasız) *u teg* (*t-* yerine *y-* ile) || **1425** *keçigli ... küçün*] A_{13} *... üçün* B_{15} *k. tạrur uş bu e. üçün* C_1 *kiçigli tạrur bolġay ...* || **1426** *töşenür*] A_{14} *tor-r-u* B_1 *töşengü* | *yir ... bügü*] A_{14} *yer tọşengü ... begü* B_1 *yir ... bügü* || **1427** *sevügler* | *yir ... tüz*] A_{15} *yer ḳadın-ḳa basıp ...* B_2 *yịr ḳ. kirip yatġu ọz* C_2 *seṽügler* | *yir ... tüz*] A_{15} *yer ḳadın-ḳa basıp ...* B_2 *yịr ḳ. kirip yatġu ọz* C_3 *yaşıp yatġu t.* || **1428** *yayılmaz ... kevéldin*] A_{16} *yatı-mış y. kevil-tin* B_3 *yayılmaz ... kéveł-din* | *eḍersiz ... mingü*] A_{16} *idiz-siz y. menggü* C_4 *... müngü* || **1429** *itin*] A_{17} *ḍin* | *bu ... yir*] A_{17} *... yer* B_4 *sẹn ... yir* || **1430** *bayattın*] B_5 ve C_6 *bạyat-dın* | *birge ... bile*] A_{18} *berge ṣ. sangga kụç il-e* B_5 *...* (*-i-* üzerindeki işârete dikkat !) || **1431** *negü ... isiz*] A_{19} *... 'aciz* (?) B_6 *nigü ... küḍezgü i.* C_7 *nigü ...* | *bir*] A_{19} *ber* || **1432** *ḳolsa ... ajun*] A_{20} *ḳolz-a ... acun-a bulsa ...* | *yaḳma ... yigliki*] A_{20} *... yeg-liki* B_7 *bạḳma ...* C_8 *yạḳma ... yigliki* [A_{21} *yime*] A_{21} *yan-a* C_9 *yạna* || **1434** *fesaddın ... teze*] A_{22} *... tiz-e* B_9 *... tẹze* C_{10} *fesaddın (-ḳa?) ... tize* | *yorır ... buza*] A_{22} *yụrür ...* B_9 *... tüze*

1435 *meñgü*] B_{10} ve C_{11} *mẹnggü* | *törü ... kötürgil*] A_{23} *tụsü ... kọdür-gil* B_{10} *... buḍun-ḳa kötürgil* C_{11} *... kitergil* || **1436** *buḍunuġ*] A_{24} *budun-'uġ* (veya *oḳ* ?) || **1437** *... boġunka yüḍürdi*] B_{12} *yüḍürdüng bọyun-ḳa* || **1438** C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış (satırların sonundaki ilâvelere dikkat) || **1439** *tüpi ... yil*] A_{27} *boy, boltı bil* (*b-* ?) B_{14} *... yịl* | *birge il*] A_{27} *berz-e yil* B_{14} *b. ịl* C_{16} *b. ịl* (*ị-* harekeli) || **1440** *özüñdin ... münüñ*] B_{15} *özüngni unıtġıl ... yorụng yolung* || **1441** *veḟa ... bilin*] A_{29} *yaṽa ...* B_1 *... ermes ... sanga* | *keçer ... alın*] B_1 *veḟa ḳıldı-mu emdi bạḳġıl manga* || **1442** *negü ... kişi*] A_{30} *begü ter işitgil ... saḳ-ı-yuḳ başı* B_2 *nigü tir eşit bu saḳınuḳ k.* C_2 *... saḳı-yuḳ k.* | *saḳınuḳ ... başı*] A_{30} *... saḳ-ı-yuḳ baş-ı ol acun-ta kişi* B_2 *saḳınuḳ biliglig kişiler başı* C_2 *saḳıyuḳ ... kişi* || **1443** *... acun ... arḳış*] A_{31} *acun ... arḳış* (satır altında uyg. harfl. *kervan*) | *bolġa ... küni*] A_{31} *bolġay a. kụn-i* B_3 *bolġay a. sanı*

A ve C 'de, 1443 'ten sonra, metnin sırasına pek de uygun olmayan, daha şu beyitler ilâve edilmektedir (krş. beyit 3723):

A_{32} *tedig-sig bu türek ɣv saḳınçı usun*
busulġu turur emti ḳalmaz usun

C_4 *neteng-sig* (?) *bu börk iv saḳınçı uzun*
buzulġu tạrur emdi ḳalmaz ajun

1444 saray ol ajun kör bu ḳazġanç yiri
negü bulsa munda naru ıḍ yorı

1445 özüñg köçgü mundın köçüñg aşnu ıḍ
kerekligni alġıl kereksizni tıḍ

1446 munu men barur men mini kör oḍun
ḳatıġlan özüñgke at eḍgü ḳoḍun

1447 negü tir eşitgil ölügli tirig
ölürde birip bardı öt savı erig

A 59 1448 ölügli tirigke birür pend tilin
eşitgil anı sen köñgülke alın

1449 ayur ay tirig sen usanma oḍun
usandım ökünçün yatur men yılın

1450 ay ilig bu beglik uzun ḳolsa sen
ḳaç iş ḳıl ḳaç iş ḳoḍ ḳılur erse sen

1451 törü ḳıl ḳatıġlan bolup ḳılma küç
tapuġ ḳıl bayatḳa anıñg ḳapġı ḳuç

1452 ikinçi usal bolma saḳ tur oḍuġ
sañga tegmesün bir müfaca yoḍuġ

1444 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ol ... yiri*] A33 *ol acun bil ... yer-i* B4 *bil ajun-nı b. ḳazġanç yiri* | *negü ... munda*] A33 ... *mundın* B4 *nigü bolu* (önce *bolsang* yazılmış, sonra *-ng* üzerinden çizilmiş) *min-de* || 1445 *köçgü ... ıḍ*] A34 *k. ḳoḍ keçgü m. kçün gng-tin ıt* B5 *k. mindin k. ıḍ burun* | *kerekligni ... tıḍ*] A34 *k. ḳoḍ* (önce *-gın* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *kerek gske tıd* B5 *kereklig-ni a. kereks ḳoḍun* C7 *kereksizni ḳoḍġıl kereksizni* (satır üstünde *yaraġsızını sh*) *tıd* || 1446 *barur men*] A35 *barur* C8 *barır men* | *özüñke*] A35 *gsünge*

1447 B'de bu beyit yok | *negü ... eşitgil*] A36 *n. ter işidgin* (önce *-gil* yazılmış sonra tashih edilmiş) C9 *nigü ...* | *birip*] A36 *berip*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir; B'de bu dörtlük yok

1448 B'de bu beyit yok | *birür*] A1 *berür*

1449 B'de bu beyit yok | *yatur ... yılın*] A2 *y-a-tur men tilin* C12 *yetürdim yılın* (*-ı-* noktasız)

1450 C'de bu beyit yok | *uzun*] A3 *acun* | *ḳaç ... sen*] A3 *üç iş ḳıl üç ḳot unur grz-e sen* B7 ... *erse* (*sen* belki sahfe kenarında yazılmış olmuş, fotoğ girmemiş)

1451 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *törü ... bolup*] B8 ... *bolıp* (tasız) C13 *biri ḳıl turur sen b.* || 1452 *saḳ tur*] A5 *saḳdur* | *sañga ... yoḍuġ*] A *sangga tegmesün-i mafa-ca y.* B9 ... *yoḍuġ* C15 *s. tegmesüni ...*

1453 iki öḍte ḳılma ḳayu erse iş
ḥava övke kelse serip ḳısġu tiş

1454 bu ḳaç neñg küḍezgil küḍezildi il
uzun turġa beglik sañga birge il

C 70 1455 ḳamuġ eḍgülerig aġır tut kötür
isizlerni tutma iliñgdin ḳotur

1456 isiz öñgdi urma törü eḍgü ur
künüñg eḍgü bolġay ḳutuñg baġa ḳur

1457 negü tir eşitgil ay bilge külüg
bu sözdin kötürgil özüñke ülüg

1458 törü eḍgü ur ay törü birgüçi
turu öldi isiz törü urġuçı

1459 isiz öñgdi urma ay ilçi bügü
isiz bolsa bolmaz ajunuġ yigü

1460 isiz öñgdi ursa özi öz öḍin
isiz ḳoḍtı atın özinde kiḍin

B 116 1461 kim erse urup ḳoḍsa eḍgü törü
anın tikti atın aḍaḳın örü

1462 özüñgni yañgılma ay ilig bakın
tüpüñgni unıtma öyü tur saḳın

1453 *ḥava ... tiş*] A6 *hav-a ifke k. sirip* ... B10 ... *ḳılġu iş* C16 *ḥavi* ... || 1454 *sañga .. il*] A7 *sangga ḳaltı il* B11 ... *il* C17 ... *al* || 1455 *eḍgülerig*] B12 *eḍgülering* | *tizlerni ... ḳotur*] A8 *gsiz-ler-ni ilig-tin ḳodur* B12 ... *ḳopur* C1 ... *ilig-den ḳ.* || 1456 *tiz ... urma*] A9 *gsiz ngdü turġıl* C2 ... *buzġıl* | *bolġay ... baġa*] A9 *b. ḳudun ḳak-a* B13 ve C2 *bolġa* ...

1457 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... eşitgil*] A10 *n. ter işidgil* B14 ve C3 *nigü ...* | *kötürgil*] A10 *ḳodergil*

1458 B'de bu beyit yok, krş. 1459 not | *ur ... birgüçi*] A11 *ber ay tgrü bergüçi turu ... isiz*] A11 *t.* (*edgü* yazılmış, sonra üzerinden çizilmiş) *ılti gsiz* C5 *turu* (satır üstünde *terḥim*) ...

1459 B'de metnin bu kısmı karışıktır; beytin ilk mısraı 1458'e göre başlamakta ve 1459'a göre devam etmektedir; ikinci mısraı ise, diğer iki nushanın hiç birine benzemektedir | *isiz ... bügü*] A12 *gsiz g. ... begü* B15 *törü eḍgü urġıl ay ...* C6 *törü isiz u. ... tiz ... yigü*] A12 *gsiz ngdi buz-tı tümen ming ggü* C6 *isiz öngdi buzdı tümen ming ögü*

1460 B ve C'de bu beyit yok | *isiz ... öḍin*] A13 *gsiz ngdi urz-a ... ḍin* | *isiz ... kiḍin*] A13 *gsiz ḳ. öz-i gsin-tin kedin* || 1461 *urup*] A14 *urup* (*-p* veya *-ḳ* ?) | *... örü*] A14 *adın bek-ti ḍgün adağın grü* C7 *atın tikti edgü ...* || 1462 *yañgılma ... bakın*] A15 *yangġıl-m-a ...* B2 *yangılma ay bilge yakın* | *tüpüñgni ... tur*] A15 *tgüng-ni unudm-a uyudur* B2 ve C9 ... *öyü tur*

1463 isiz ḳılḳı tutma ay elgi uzun
isiz ḳılḳ ulıtur ikigün ajun

1464 uzun boldı elgiŋ buḍunḳa yaḳın
füsusun keçer bu tiriglik baḳın

1465 keçigli turur dünya keçti saḳın
keligli ölüm utru keldi saḳın

1466 mini kör meniŋdin kötür öt erig
ökünme yarın sen bu kün sen tirig

1467 kişi ölse andın ḳumaru ḳalır
munuḳı ḳumarum saŋga ay bilir

1468 seẇerim sen erdiŋ ay ilig maŋga
asıġlıġ ḳumarumnı ḳoḍtum saŋga

1469 asıġlıġ ḳumaru kişike söz ol
ḳumaru sözüg tutsa asġı yüz ol

C 71 1470 munu söz bitip ḳoḍtum emdi çını
unıtma bu sözni unıtma mini

1471 neçe kiç yaşap öz tirig tursa sen
ölüm boldı aḫır yanış körse sen

1472 siziksiz ölüm bir kün aḫır kelir
tirilmiş bu canlıġ canın alġalır

1473 oḳıġçı kelürke anunġu kerek
uzun yol yorırḳa itingü kerek

1474 ölümdin ḳutulġu yarı yoḳ bilin
ölümke itingil kerekiŋ alın

1475 negü tir eşitgil ögi yetmiş er
ölümüg ölürde oza uḳmış er

1476 kezigçe kelir bu ölümniŋ ḳurı
ölümke özüŋ çın anuḳlap yorı

B 117 1477 kümüş ḳur baġuçı munu men tiyü
ölüm tuttı erse üzüldi ḳurı

1478 ay ilig munu men ötedim ḥaḳıŋ
tükel ḳıldım emdi baġırsaḳlıḳıŋ

1479 bayat birsü tẹvfik ḳamuġ eḍgüke
ḳutaḍsu bu eḍgü yigü keḍgüke

1480 esenin tirilgil öküş yıl yaşa
seẇinçin aẇınçın öküş il aşa

1481 baġırsaḳlıḳ erdi meniŋ bu sözüm
esen ḳal sẹlamẹt ay körklüg yüzüm

A 60 1482 munu men barır men ay ilig ḳutı
turu ḳaldı oġlum bu baġrım otı

1483 bayatḳa tutuzdum munı yalẇara
tilese küḍezgey küyer ot ara

1484 saŋga ḥaçẹtim bu körü bir munı
süre ıḍma bolġay yaẇalar sanı

1463 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *isiz ... elgi*] A_{16} *ẹsiz tadm-* ... 1474 *yarı*] A_{27} *yar-ı* B_{13} ve C_5 *yarı* | *itingil*] A_{27} *idin-gin* || 1475 *negü ... er*] A_{28} *ḳılḳın ay ilgi* C_9 *i. ḳılḳ-nı ...* | *isiz ... ajun*] A_{16} *ẹsiz ... ikegü acun* B_3 ... *ikegü* ... *tır işidgil egü yedmiş ir* B_{14} *nigü t. eşit bu ögi* (*-g-* çizgisi yok) ... *ẹr* C_6 *nigü ajun* (*-j-* noktasız) C_{10} ... *ikigü a.*

1464 B'de bu beyit yok | *elgiŋ ... yaḳın*] A_{17} *ilging usadm-a yıġın* C_{11} ... ... ir | *ölümüg ... er*] B_{14} *ölümün ... aymış ẹr* C_6 ... *ir*

(*b-* noktası şüpheli) | *füsusun ... baḳın*] A_{17} *ḳısur-tı keçer kụn* ... C_{11} ... Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de satır arasında *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

|| 1465 *keldi saḳın*] B_4 ve C_{12} *ḳeldi saḳın* || 1466 *mini ... erig*] A_{19} *men-i ... kġdn* ... 1476 *kezigçe ... ḳurı*] A_{29} *kisig-çe* (satır altında ar. harfl. *nẹvbẹt*) *turur bu irig* B_5 ... *mẹni(n)gdin k. ö. irig* | *bu ... sen*] A_{19} *bu künz-e* B_5 ... *sẹn* C_{13} ... ...ün-ning ḳ. D_{27} *kesig-çe kelür b. ọ.* ... (ar. *kezig-çe ḳẹlür* ...) | *ölümke ... anuḳlap*] || 1467 *ḳumaru*] A_{20} *ḳumaru* (satır altında ar. harfl. *yadigar*) ... *anuḳl-a* D_{31} *öz-üng-ni ḳlümke a.* || 1477 *kümüş ... tiyü*] A_{30} *mening ḳurda-ġuçı*

1468 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *seẇerim ... maŋga*] A_{21} *sẹẇẹrim* ... *anā men teyü* B_1 *ḳur altun* ... C_8 ... *tiyü* | *tuttı*] B_1 ve C_8 *tut(t)ı* || 1479 *birsü*] A_{32} ... *mangga* C_{15} ... *bilge maŋga* || 1469 *sözüg*] B_8 *sözi* || 1470 *bu ... mini*] A_{23} *sẹsün-ẹ* ... *birsü* | *ḳutaḍsu ... yigü*] A_{32} *ḳudud-su ... yegü* || 1480 *esenin ... yıl*] A_{33} *isenin angga* (satır altında ar. harfl. *sẹġına ?*) *tur meni* C_1 *sözümni* ... || 1471 *kiç* ... *tirilgin ẹ. y.* B_4 *e. tiriglik ö. ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) C_{11} *e. tiriglik* ... | *seẇinçin* ... A_{24} *keç ... turz-a sẹn* B_{10} *kim ... yorısa* (*-ı-* noktasız) *mẹn* | *yanış ... sen*] A_{24} *tẹ-* ...] A_{33} ... *acun* B_4 *küẇẹnçin* ... C_{11} ... *ajun* || 1481 *meniŋ*] A_{34} *ḳamuġ* B_5 *tükel* ... B_{19} ... *mẹn* || 1472 *tirilmiş ... alġalır*] A_{25} ... *can-lıġ yen-e ọk ọlir* C_8 *birlen-* ... 1482 *barır*] A_1 *barur* || 1483 *tutuzdum munı*] A_2 *tudaz-tum ḳadıġ* B_7 *tạpuzdum m. bu cạn-nı yạna oḳ alır* || 1473 *oḳıġçı ... anunġu*] A_{26} *oḳunçı k. anuḍġu* C_4 *oḳıçı ...* ... 1484 *saŋga ... bir*] A_3 *sangga ... ber* B_8 *sạngar* ... | *ıḍma bolġay*] A_3 *yıdm-a b. yorırḳa itingü*] A_{26} *yụrer-ke idin-güü* (satır altında ar. harfl. *yarạġ*) B_{12} *yorır-ke* ... C_3 *i. bolġa*

1485 ḳamuġ neŋke teŋri ḳılur ol sebeb
ḳamuġ edgü isiz aŋar öz ülep

1486 oġul ḳız sebebi ata ol ana
ḳılınç artasa ya itilse yana

C 72 1487 munu men atası ölür men bu kün
kiçig ḳaldı oġlum yetim ögsüzün

1488 bar erse ḳalı bu tapuġçı ḥaḳı
sebeb bol munı edgü yolḳa oḳı

1489 körü ıdma ögretgil erdem bilig
bilig erdemin bulsu ilke elig

1490 itilsü ḳılınçı tüzülsü yorıḳ
tusulsu tapuġḳa alınsu alıḳ

1491 yaʻva ıdma boşlaġ yıġa tut ḳısa
yıġa tutsa oġlan bulur ḳut basa

B 118 1492 negü tir eşitgil ḳarı köklemiş
sınamış uḳup hem bilip sözlemiş

1493 kiçig erken ögret oġulḳa bilig
kiçigde bilig bilse kötrür elig

1494 ayama oġul ḳızḳa berge yitür
oġul ḳızḳa berge bilig ögretür

1495 kiçiglikte bilse oġul ḳız neni
ḳarıp ölmegınçe unıtmaz anı

1485 *neŋke ... sebeb*] A4 ... *seveb* (*-v-* veya *-y-* ?) B9 ... *sebeb* (*-b-* nok-
tasız) C16 *ning-ke ... sebeb* (noktalara dikkat !) | *isiz aŋar*] A4 *esiz anggar* | 148
sebebi] A5 *sevebi* (*-v* veya *-y-* ?) B10 *sebebi* | *artasa*] A5 *ardz-a* || **1487** *ḳaldı*] A8 *ḳalır*
|| **1489** *körü ... ögretgil*] A8 *yerü ı. ǫgret-gin* | *erdemin ... elig*] A8 *irdemin*
B13 *erdemün ...* || **1490** *yorıḳ*] A9 *yırıḳ* | *tusulsu ... alıḳ*] A9 *yedil-sü ... yılıḳ* C4 *yetil*
... || **1491** *ıdma boşlaġ*] A10 *başl-a ḳınm-a* C5 *boşlaġ ıdma* | *yıġa*] B15 *ḳısa*
1492 B2 'de bu beyit 1495 'ten sonra geliyor | *negü ... ḳarı*] A11 *n. ter ʻşidgil*
B2 *nigü ... ḳarı* (*-ı* 'dan önce bir noktasız çizgi var) C6 *nigü ...* || **1493** *kiçigde*
elig] A12 ... *ilig* C7 *kiçig-den ... ilig* || **1494** *berge yitür*] A13 *b. yedür* B4 *berge y.*
birge yitür | *berge bilig*] A13 *b. ǫgüt* B4 *berge b.* C8 *birge b.*
1495 B1 'de bu beyit 1492 'den önce geliyor | *unıtmaz*] A14 *unudmaz* C9 *unıtmaz*
A15 'te, 1495 'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir :
tal erken yıġaç igz-e tuġz-e bolur
ḳarız-a ḳaçan an-ı igz-e bolur

1496 tüketti bitig türdi badı tutup
alıp oġlıŋa birdi elgin sunup

497 ayur bu bitig tut yitürme oġul
iligke tegürgil ḳumarum bu ol

1498 bitigim oḳısun sözüm tutsunı
ölümke anunsun işin itsüni

1499 uluġ tındı ötrü oġulḳa baḳa
ayur sen munı uḳ könike yaḳa

1500 yana aldı oġlın ḳonıŋa ḳuça
öpüp yıġladı bürnü yaşın saça

1501 ayur ay oġul kördüŋ emdi mini
ne ḥalin barır men unıtma munı

1502 saŋa ma siziksiz bu öḍ kelgü ol
usal bolma aḫır özüŋ ölgü ol

1503 kereklig sözüg men tutuzdum saŋa
sözümni unıtma duʻa ḳıl maŋa

C— 1504 ḳalı ilig öḍlep tilese sini
yorıḳ tüz tapuġ ḳıl basınma anı

1505 yaʻva bolma boşlaġ yügürme özün
köni bol silig bol ḳılınçın sözün

1496 *tüketti ... tutup*] B5 *tüket(t)i bitig tüzdi b. tutup* (*t-* ve *-t-* noktasız) C10
tüket(t)i ... | oġlıŋa ... sunup] A16 *oġlı-ġa berti ilgi s.* C10 ... *tutup* || **1497** *iligke ...*
ku] A17 *eligke ... buu* B6 *ilig-ke ... ḳumaru bu* || **1498** *oḳısun*] A18 *oḳ-ı-su* C12 *oḳısu*
anunsun ... itsüni] A18 ... *ǫdsün-i* B7 *anutsun işig tutsunı* C12 *anunġu ...*
1499 B 'de bu beyit yok | *ötrü*] A19 *arduḳ* | *sen ... yaḳa*] A19 *ay tirig-a tiriglik*
baḳ-a C13 ... *yaḳa* (*y-* noktalarına dikkat !) || **1500** *ḳonıŋa*] A20 *ḳoyın-ḳa* B8 *ḳonınga*
(ilk *-n-* noktasız) | *öpüp ... bürnü*] A20 *tudup y. bir-nü* B8 *öpüp y. bürnü* (noktasız)
C14 ... *bürnü* (*-n-* yerine *-b-* ile) || **1501** *mini*] A21 *men-i* B9 *mini* | *barır ... munı*] A21
barur men unudm-a men-i B9 ... *mini* C15 *barır men* ... || **1502** *saŋa ... öḍ*] A22 ...
anık-sız ǫdü B10 *saŋar ... bu kün* | *bolma*] C16 *turma* || **1503** *sözüg ... saŋa*] A23
sözüŋ m. tuduz-sun saŋa B11 *sözüm men yętürdüm* (*y-* noktasız ; oku *tutuzdum* ?) *s.*
sözümni ... maŋa] A23 *sǫsümi unudm-a tuv-a ḳ. mangga* B11 *oḳıp sen sözüm-ni ...*
1504 C 'de 1504. — 1562. beyitler eksik | *öḍlep ... sini*] A24 *öslep ... seni* | *yorıḳ*
... basınma] A24 *ḳapuġ ḳıl yorıḳ tuz b.* B12 ... *sınama* || **1505** *boşlaġ ... özün*] A25
taşlaġ ... ǫsün | *ḳılınçın sözün*] A25 *silig çın sǫsün* B13 *ḳ. tüzün* (*-z-* noktasız)

1506 kiçe yatsa kiç yat yana erte tur
yatıp erte ḳopġan ḳutın arturur

1507 bayat yarlıġın sen aġır tut aġır
iligke tapuġ ḳıl isingil baġır

B 119 1508 isizke yaġuma yıraḳ tur teze
yorı eḍgülük ḳıl yorıḳ yol tüze

1509 sözüñgni küḍezgil sẹlamẹt yorı
özüñgni küḍezgil esenin ḳarı

1510 sözin kesti oġlın ḳuçup yıġladı
ulındı yana ol ökünçler yidi

1511 ayur ay ınançsız ajun bi-vẹfa
nelük ḳıldıñg emdi mañga sen cẹfa

1512 tü nịʿmẹt bile bu igiḍmiş özüm
kirür bu ḳara yirke körklüg yüzüm

1513 anadın neteg toġdum erse bu kün
anıñg teg barır men yalıñgın muñgun

A 61 1514 negü tir eşitgil ölügli ök er
ölümke ökünüp ulıġlı bek er

515 ḳarındın çıḳardıñg ḳarınḳa kirür
şẹḳẹrdin igiḍtiñg yılanḳa birür

516 isizim yigitlik tiriglik isiz
ökünçün sıġıt birle gürke kirür

1517 sıġıt ḳoḍtı ay toldı yetrüp ögin
ḳumaru üledi kişike neñgin

1518 bạḫịl ḳoldı barça ḳadaşlarḳa ol
tiler boldı canı yaşıl kökke yol

1519 közin kökke tikti kötürdi elig
şẹhadẹt bile kesti teprer tilig

1520 yaruḳ can üzüldi tünerdi küni
bayat atı birle kesildi tını

1521 eḍizlik tiledi süzük can turuġ
uçup bardı can ḳaldı kalbụ̈d ḳuruġ

1522 bolup toġmaduḳ teg yitip bardı can
ajunda atı ḳaldı belgü nịşan

B 120 1523 negü tir eşit emdi köñgli köni
usallıḳ usındın oḍunmış küni

1524 et öznüñg eṽi ol beḍizlig eṽing
süzük can eṽi ol beḍiz teg tẹniñg

1525 ḳuruġ ḳaldı kalbụ̈d uçup barsa can
bayat bildi ḳança barır erse can

1506 *kiçe ... kiç*] A26 *keçe y. keç* | *ḳopġan ... arturur*] A26 *turġıl ḳudun arda tur* A27 'de, 1506 'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir :

apang ḳopmaz ẹrz-e ọsüng ang il-e
ẹşik ardaḳ-ı çın ḥaḳ-i-ḳat bile

1507 *yarlıġın sen*] A28 *yarlıġ-ı-nı* | *isingil baġır*] A28 *esit-gil b.* B15 *ị. baġır* (b- noktasız)

1508 B119$_{1-9}$ ve 15. satırlarda mısrâların ortasında sonradan yapılmış çizgi ve işâretlere dikkat | *isizke yaġuma*] A29 *ẹsiz-lerke yaḳm-a* | *yorı ... yol*] A29 *ḳadıl ẹrgü-ler-ke yorıḳ bol* B1 *yorı* (*y-* noktasız, *-r-* yerine *-z-* ile) ... *yol* (*y-* noktasız) || 1509 *küḍezgil ... ḳarı*] A30 *kọni tut* ... B2 ... *ḳorı* || 1510 *yana ... yidi*] A31 *yen-e ọk y. yeti* || 1511 *ajun*] A32 *acun* | *mañga sen*] A32 *mangga sẹn* B4 *mạngar sẹn* || 1512 *tü ... igiḍmiş*] A33 *tụụ ... yigit-miş* B5 *bu ...* || 1513 *toġdum*] A34 *toġtı* | *barır ... yalıñgın*] A34 *barur mẹn yalang ming* || 1514 *negü ... er*] A1 *n. ter eşid-gin ọ. iger* B7 *nigü ... ölügi öng* (*ong*) *ẹr* | *ölümke ... er*] A1 *ọlürin-te* (*-r-* veya *-g-* ?) *bẹg ẹr* B7 *bẹk ẹr*

Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şịʿr* sözü ve B 'de çizgiler ile ayırt edilmiştir

1515 *çıḳardıñg .. kirür*] A2 *çıḳar teg ... kirür men* | *igiḍtiñg ... birür*] A2 *i. ... ḳa berür mẹn* B8 *ş. igidtịm ...* || 1516 *isizim ... isiz*] A3 *ẹsiz-üm tiriġ-a tiriġ-lik* ... *tiriglik ịsizim tiriglik* (*ti-* noktasız) | *ökünçün ... kirür*] A3 *ökün-çüm s. kọr kelir* (tashih edilmiş) *barur mẹn*

1517 B11 'de bu beyit 1518 'den sonra geliyor | *yetrüp ögin*] A4 *berti ọgin* B11 *yetrüp* (*-i-* noktasız) *ö.* | *kişike neñgin*] A4 *tọsike ne-gin*

1518 B10 'da bu beyit 1517 'den önce geliyor | *bạḫịl ... ḳadaşlarḳa*] A5 *bıḫıl ... ḳadaş il-tin* | *kökke*] A5 *kọk-te* || 1519 *kötürdi elig*] A6 *kọder-ti ilig* B12 *ayur ay ilig* ... *kesti*] A6 *bastı* || 1521 *can ... kalbụ̈d*] A8 ... *kenti* B14 *c. ḳaldı* (satır üstünde yazılmış) *kalbụ̈t* (*-ẹ-* harekeli) || 1522 *yitip*] A9 *yedip* B15 *yịtip* | *ajunda*] A9 *acun-ta* || 1523 *negü tir*] A10 *n. ter* B1 *nigü t.* | *usallıḳ ... oḍunmış*] A10 *uz-a-lıḳ u. odın-mış* || 1524 *öznüñg ... eṽiñg*] A11 *ösüng ẹṽi* ... B2 ... *eti ol tiriglik işig* | *ol ... tẹniñg*] A11 *bu ... neng t.* B2 *ol eḍizlik bịtig* (*b-* noktasız)

1525 A12 'de, ikinci mısraın yerine, önce beytin ilk mısraı yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş | *kalbụ̈d ... barsa*] A12 *ẹṽler* ... B3 *kalbụ̈d u. bạrdı*

1526 eḍiz boldı ornı ay ḳutluġ ḳuta
teñgise ḳoḍı inse boldı yuta

1527 ikide biri boldı şeksiz ülüg
tirildi ölümsüz uzun meñgülüg

1528 ne muñgluġ turur körse yalñguḳ özi
yorırda yatar eti keslür sözi

1529 ḳayudın kelir erki ḳança barır
ḳayuda turur erki ḳayda yorır

1530 biligli bilirmü negü tir negü
uḳuġlı uḳarmu negü tir bügü

1531 biligli bayat ol bilir bu işig
uḳuġlı uġan ol uḳar bu işig

1532 ara bir ıçar kör yorır belgüsüz
ara köz körürde bolur belgüsüz

1533 iḍi ḳısġa özlüg bu yalñguḳ özi
saḳınçı uzun hem beḍük til sözi

1534 körü barsa yalñguḳ bu erksizlikin
nelük munça yavlaḳ kötürdi egin

1535 iki künlük erter ajunuġ bulup
nelük kerdi kögsin ḳaya teg bolup

1536 negü tir eşitgil oḍunmış kişi
ölümüg uḳup yolḳa könmiş kişi

1537 ne teñgsiz ölüm sen ay yavlaḳ ölüm
tusulmaz sañga itse tük miñg tolum

B 121 1538 tözüke tegir sen ḳutulmaz biri
isiz eḍgü neñgke sen ök sen tor ı

1539 kerek erdi bilge tirilse ḳutun
ḳamuġ ölsün erdi biligsiz otun

1540 isiz eḍgü ḳalmaz neçe tüz ölür
uluġ ya kiçig tut ḳara yir bolur

1541 ölümke keçig yoḳ tirig boldaçı
nece kiç tirilse ölüm keldeçi

1542 ne yaḳşı ayur bu buḍun başlar er
biligin uḳuşun işin işler er

1543 ne eḍgü iş erdi ölüm bolmasa
ne körklüg iş erdi kişi ölmese

A 62 1544 erejke tegürdi mini bu ölüm
ölüm ol buzuġlı tüpüm hem ulum

1545 ölümke tañg ermez toġuġlı ölür
toġuġlı ölür kör ḳara yir bolur

1546 kişi isiz ermez kişilik isiz
eren isiz ermez könilik isiz

1547 bu ḳurtġa ḳılınçı bu ol öñgdisi
kerek öñgdi tutġıl kerek töñgdisi

1526 *eḍiz ... ornı*] A13 *ġriz bolz-a öz-ni* | *teñgise ... yuta*] A13 *tąngedz-e* ḳoḍı ilə- (önce ġ- yazılmış, sonra tashih edilmiş) *anınça* (?) *buda* B4 *tęngise* (*t-* yerine *n-* ile, -ə) 1537 *tusulmaz ... tolum*] A24 ... *talum* B15 *basulmaz ... ming* (*-i-* yerine *-n-* noktasız) ... *yuta* (*y-* noktasız) || **1527** *meñgülüg*] B5 *menggülüg* || **1528** *muñgluġ* ... -lə) *tolum* || **1538** *tegir sen*] A25 *tegirz-e* | *isiz ... tor ı*] A25 *ġsiz ġtgü teg ḳolz-a yalñguḳ*] A15 ... *baḳz-a yangluḳ* B6 *yąnglıġ ... yąngluḳ* | *yatar*] A15 *ider* || 1539 *bilə-ə t.* B1 . *sęnüḳ sęn tor ı* (*t-* noktasız) || **1539** *bilge*] A26 *ġtgü* | *ölsün*] A26 *mü ... negü*] A17 *bilür-mü n. ter begü* B8 ... *nigü t. nigü* | *negü ... bügü*] A17 *n. te-* ... -ġə || 1540 *isiz ... tüz*] A27 *ġsiz ... tąz* B3 ... *niçe yüz* | *ya ... bolur*] A27 *tut tegü* B8 *nigü t. bügü* (*b-* yerine *n-* ile) || **1531** *biligli ... bu*] A18 *biligi b. oḳ* bilür ... *t. tut ḳ. yer b.* B3 *y. k. but ḳ. yir tolur* || **1541** *ölümke keçig*] A28 *ġlüm-tin keçiş* | B9 *b. yąna yoḳ ...* | *ol ... işig*] A18 *oḳ ... kişig* || **1532** *ara ... belgüsüz*] A19 *ḳar-a ... ... keldeçı*] A28 *keç oluḳ ġl-teçi* B4 *me ...* || **1542** *yaḳşı ... bu*] A29 ... *ḳor* B5 *but bolur taḳu söz* | *köz ... belgüsüz*] A19 ... *bilgü-süz* B10 *köz* (*-z* noktasız) *körə-* ... . | *uḳuşun*] A29 *uḳuş-ın* B5 *uḳuşun* || **1543** *iş*] A30 *neng* || **1544** *erejke ... bu*] *b. belgüsüz* || **1533** *iḍi ... özi*] A20 *ġti ḳ. ġdlek buu yangluḳ ö.* B11 *iḍi yąngluḳ ... ə-ic-ke t. meni buu* B7 *erijke ...* | *tüpüm*] A1 *bodum* (*-z-* noktasız) | *saḳınçı ... beḍük*] A20 *sevinçi usun hem besük* B11 *s. beḍük hęm* ... 1545 B9 'da bu beyit 1546 'dan sonra geliyor | *tañ*] B9 *tąng* (*t-* noktasız) | *ölür ...* || **1534** *kötürdi egin*] A21 *ḳędür tin igin* || **1535** *künlük ... ajunuġ*] A22 *k. ġrder* ncun-... -lar] A2 *ġlüp kor yer aldın ḳalur* B9 ... *yir tolur* B13 *köngli ...* | *kerdi ... teg*] A22 *barur* (?) *kök-şin ḳar-a neng* 1546 B8 'de bu beyit 1545 'ten önce geliyor | *isiz ... isiz*] A3 *ġsiz ... ġsiz* B8 *isiz*

1536 A23'te, beytin ikinci mısraı yerine, 1537. beytin ilk mısraı yazılmağa başlanmış ... *işiz* | *isiz ... isiz*] A3 *ġsiz ... kọni-lik ġsiz* B8 *isiz ermes ... işiz* || **1547** sonradan farkına varılarak, üzerinden çizilmiş | *negü ... eşitgil*] A23 *n. ter ş.* B14 *nig-* ... -gdisi] A4 *ọng-tüz-i* B10 *igdüsi* | *kerek ... töñgdisi*] A4 *öz-i sem-ridür kem öz-i yegüçi t. eşit bu* ... -ə *k. öngdü* *töngdüsi*

XXIV.

KÜN TOĠDI İLİG ÖGDÜLMİŞNİ OḴIMIŞIN AYUR

1548 bu ay toldı yasın keçürdi ilig
oḳıp oġlıŋa birdi öt sav erig

1549 ayur ay oġul ḳılma artuḳ saḳınç
saḳınç keçse aḫır tüpinde sevinç

1550 saŋa tegmedi bu saḳınç yalŋuzun
maŋa tegdi ḳaḍġu saḳınçlar uzun

B 122 1551 köŋülni çökürme özüŋni avıt
baḳa tur maŋa öz tapuġḳa ivit

1552 ataŋ öldi erse ata men saŋa
atalıḳ ḳılayın oġul bol maŋa

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1553 yir öpti kör ögdülmiş aydı ilig
uzun kiç yaşaġıl aşayu ilig

1554 men igdiş ḳuluŋ men tapuġçı seniŋ
yuluġ bolsu canım iligke meniŋ

1555 atam canı boldı iligke yuluġ
yuluġ ḳılsu teŋri saŋa bu ḳuluġ

1556 çıḳardı atası bitigin oġul
iligke ötündi kör aḳru amul

1557 ilig aldı açtı oḳıdı bitig
sözin uḳtı aydı isiz ay tetig

1558 ayur ay bağırsaḳ kişide burun
ḳapuġum ḳurıttıŋ ḳor ittiŋ orun

1559 tirigle tapındıŋ ötediŋ ḥaḳım
ölürde muŋqadıp yidiŋ hem ġamım

1560 ḥaḳımgnı öteyümedim men seniŋ
bayat oḳ ötesün seniŋ ḥaḳlarıŋ

1561 neteg kim sevinçlig men sindin bu kün
bayat birsüni miŋ sevinçiŋ ḳutun

1562 sözin kesti ilig közi yaş saça
turup çıḳtı andın saḳınçıġ ḳuça

C 73 1563 evinge kelip kirdi köŋli tüşük
ḳapuġ yaptı ḳaç kün saḳınçın tügük

1564 bu ay toldınıŋ ḳıldı oġlı yoġı
çıġayḳa üledi kümüş hem aġı

1565 keçürdi yime ök ata ḳaḍġusın
yaḳın ḳıldı özke kişi eḍgüsin

B 123 1566 ata pendi tuttı yorıdı köni
ḳutı künde arttı yarudı küni

1567 negü tir eşit emdi öglüg kişi
başında keçürmiş bilir il işi

kün toġdı ... ayur] A5 *elig ay toltı oġlı ...* B11 *ilig ḫaḳan ögdülmişke* [illegible] *birmişin a.*

1548 *oġlıŋa ... erig*] A6 *oġlı-ḳa berti ǫdsuv e.* B12 *... elig* || **1549** *tüpinde*] [illegible] *tünin-ge* || **1550** *saŋa ... yalŋuzun*] A8 *sangga ... yalġuz-un* B14 *sanga .* [illegible] | *maŋa ... saḳınçlar*] A8 *mangga ...* B14 *mangar tegdi emgek bu saḳınç* [illegible] *köŋülni çökürme*] B1 *köngülde keçürme* | *maŋa ... ivit*] A9 *mangga ... evid* || [illegible] *ata ... saŋa*] A10 *ada ... sangga* B2 *atang ...* | *maŋa*] A20 *mangga*

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

1553 *yir öpti*] A11 *yer ǫ.* B3 *y. öpti* (*-p-* sonradan eklenmiş) | *kiç ...* [illegible] A11 *keç yaş-a-su aş-a-su* || **1554** *igdiş ... seniŋ*] A12 *ǫgdiş ...* B4 *... meniŋ* || [illegible] *saŋa bu*] A13 *sangga men* || **1557** *isiz ay*] A15 *ay ersig* B7 *isiz ay*

1558 *ḳurıttıŋ orun*] A16 *ḳodar-tung ḳurıd-tıng o.* B8 *ḳurıt(t)ıng ḳ. it(t)ing o.* | **1559** *tapındıŋ*] B9 *tapunaung* | *ölürde ... ġamım*] A17 *ǫler-te mungad-ting munggum* [illegible] *tenim* || **1560** *bayat . ötesün*] A18 *b. oḳ ǫde süü* B10 *yana yoḳ ö.* || **1561** *sevinçlig ...* [illegible] *sindin*] A19 *... sen-tin* B11 *sevünçlügme s.* | *birsüni ... sevinçiŋ*] A19 *ber-süni ...* B11 *b.* [illegible] *ng* (*-i-* yerine *-n-* ile) *sevünçün* || **1562** *andın*] B12 *körgil* (sonradan, başka bir el ile, [illegible] *ahır* üstünde yazılmış) || **1563** *tüşük*] A21 *tişük* B13 *tüşük* | *yaptı ḳaç*] A21 *bad-tı ḳ.* B13 *yaptı bir* C1 *yaptı ḳ.* || **1564** *bu ... oġlı*] B14 *yime ḳıldı oġlı atası* | *kümüş*] C2 *bu böz* [illegible] A23 'te, 1564 'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir :

yoġ ǫdti ada-sı-ḳa aş suv ǫküş
çıġay-ḳa uleti ḳop ǫldun kumüş

1565 *ök ... ḳaḍġusın*] B15 *bu a. ḳaḍġusı* | *eḍgüsin*] B15 *eḍgüsi* || **1566** *tuttı*] B1 [illegible] C4 *tut(t)ı ḳutı ... yarudı*] A25 *ḳanı ... yaruntı* B1 *art(t)ı kün-de yǫrudı* C4 *ḳ. k.* [illegible] *rt(t)ı yǫrudı* || **1567** *negü ... öglüg*] A26 *n. ter ...* B2 *nigü ...* C5 *nigü ... erklig* | [illegible] *... işi*] A26 *b. ay kişi* C5 *bilür ...*

D ö r t l ü k, A 'da sahife kenarında ar. harf. *şi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de ayrı [illegible] *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1568 ata pẹndini sen ḳatıġ tut ḳatıġ
ḳutaḍġay kününg birge künde tatıġ

1569 atangnı anangnı sevindür tapın
yanut birge tapġung tümen ming asıġ

1570 ilig me ḳatıġlandı anda naru
küninge uru bardı eḍgü törü

1571 bayudı buḍun hẹm itildi ili
iligke dụʿa ḳıldı buḍnı tili

1572 ilig bir kün oldurdı yalnguz özün
kemişti kịtab ötrü baḳtı uzun

1573 tügüldi ögi köngli yetlümedi
tiledi ayıtġu kişi bulmadı

1574 saḳındı kör ay toldı erdemleri
ayur ay dịriġa ol erde eri

1575 ḳapuġ körki erdi manga eḍgü iş
buḍun asġı erdi angar tegse iş

1576 ḳuruġ ḳaldı ornı irildi işim
irükler bütürgü ḳanı bir kişim

1577 yana saḳnu aldı kör ögdülmişig
ayur men unıtmış men eḍgü işig

C 74 1578 ölürde ol ay toldı oġlın manga
tutuzdı anı men unıttım tanga

1568 *ata*] B3 *atang* | *ḳutaḍġay ... künde*] A27 ... *berge kụnde* B3 *ḳutaḍġ... bolġa kün-din* C7 *ḳutadġa ḳutung künde birgey* || 1569 *sevindür tapın*] A28 *sevün... t.* B4 *sẹvindür tutşı* | *birge*] A28 *berge*

1570 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *anda*] A29 *andın* | *küninge... eḍgü*] A29 *k. u. bartı ẹ. bartı* B5 *küni(n)ge* ...

1571 krş. beyit 1039 | *bayudı ... ili*] A30 *bayuu(-u* veya *-r ?)-tı b. m-a ... ẹli* || 1572 *yalnguz*] A31 *yalngġuz* B7 *yạngluz* | *uzun*] B7 *közün* || 1573 *tügüldi ... yetlümedi*] A32 *tụgül-ti söz-i* ... B8 *tọngụldi* (*t-* noktasız) ... *tıḍulmadı* C13 *t. söz... yẹtlümedi* (*yt-* yerine *ti-* ile) || 1574 *ol ... eri*] A33 *ol ẹrdem ẹr-i* B9 *eren-de ẹri* || 1575 *ḳapuġ ... manga*] A34 *tapuġ ... mangga* | *angar*] A34 *anggar* || 1576 *ornı irildi ... oz-nı ẹril-ti* B11 *o. izildi* | *irükler bütürgü*] A35 *ẹrük-ler yidir-gü* B11 *i. bütürgü* ... noktasız) || 1577 *saḳnu*] B12 *saḳınu* | *unıtmış ... eḍgü*] A36 *unud-mış men ... unıtmışma* (*-ş-* noktasız) *uşbu* C17 *unıtmış men e.* || 1578 *ölürde ... manga*] A37 *... mangga* | *tutuzdı ... tanga*] A37 *tuduz-tı ... tangga* B13 *tụtuzdı* | *-t-* yerine *-b-* ... *unıt(t)ım tınga* (*tı-* noktasız) C1 ... *unıt(t)ım t.*

1579 ata öldi erse oġul bar tirig
birisin yitürdüm tutayın birig

A 63 1580 kişi ıḍtı terkin kör ögdülmişig
oḳıdı özinge bekitti işig

XXV.

ÖGDÜLMİŞ KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠINGA KÖRÜNMİŞİN AYUR

B 124 1581 yorıp kirdi ögdülmiş utru turup
iligke köründi sevinçlig bolup

İLİG SỤʾALİ ÖGDÜLMİŞKE

1582 ilig kördi terkin oḳıdı anı
ayıttı negü ḳıldı öḍlek sini

1583 negü teg keçer bu keçigli kününg
könimü yorır sen ya egri yolung

1584 negü ḳıldı öḍlek atangda kiḍin
sevinçmü birür ya saḳınç ḳaḍġudın

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

1585 ötündi bu ögdülmiş ilig ḳutı
uzun kiç tirilsü yaḍılsu atı

1579 *erse*] C2 *irse* | *yitürdüm ... birig*] A38 *yedür-tüm* ... B14 *y. tutayı b.* || 1580 *oḳıdı ... bekitti*] A1 *oḳudı ... beküd-ti* B15 *avındı ... bẹkit(t)i* C3 ... *bẹküt(t)i ... ögdülmiş ... ayur*] krş. beyit 1590 not; A ve B'de bu başlık yok | C4 *bab ö. ilig ... ...ġınga k. aytur*

1581 *yorıp*] A2 *yụrüp* | *sevinçlig*] A2 *sevünç-lüg* B1 *sẹvünçlüg* ... *ilig ... ögdülmişke*] nushalarda bu başlık yok

1582 *terkin*] B2 *erse* | *ayıttı ... sini*] A3 *ayıdtı ... öz-lek sen-i* B2 *ayịt(t)ı ...* C6 *ayịt(t)ı ... sīni* || 1583 *negü ... keçigli*] A4 ... *keçer ọd* B3 *nigü kụnüng* C7 ... *kẹçer öd* | *yorır sen*] A4 *yụrür sen* B3 *y. sẹn* C7 *y. sen* || 1584 *negü ... kiḍin*] ... *ögdülmiş ... iligke*] A ve B'de bu başlık yok

1585 *uzun ... yaḍılsu*] A6 *öz-i keç t. yasıl-su* C10 *özi kiç* ...

1586 yıraḳ boldum ilig tapuġında taş
iriglendi öḍlek maṇga tügdi ḳaş

1587 büte boldı ilig yüzin körmedim
saḳınç ḳaḍġu birle yorıp külmedim

1588 bu kün eḍlep ilig mini ündedi
umınçlıġḳa deṿlęt maṇga ḳur badı

1589 ilig yarlıġını eşitti özüm
künüm eḍgü boldı yarudı közüm

1590 ilig tegme türlüg ayıttı bilig
ötündi bu ögdülmiş açtı tilig

XXVI.

ÖGDÜLMİŞ KÜN TOĠDI İLİG TAPUĠIṆGA KİRMİŞİN AYUR

1591 ilig aydı munda naru ay oġul
C 75 maṇga tapnu turġıl çökürme köṇgül

1592 ataṇg tapġı bar erdi artuḳ telim
öteyümedim bardı ḳaldı birim

1593 ötegü kerek men bu ḥaḳlar saṇga
kişiler tili bolmasa bir maṇga

B 125 1594 negü tir eşitgil uç ordu begi
bilip sözlemiş sözke yetrüp ögi

1586 *iriglendi ... maṇga*] A7 *ġrig-lenti öz-lek mangga* B6 *irigledi ... mąngar* | **büte ... yüzin**] A8 *bųde ... yųz-i* B7 *tuta kęçti ...* C12 *büte* (*b-* veya *y-*?) ... **yorıp**] A8 *yųrüp* || **1588** *eḍlep ... ündedi*] A9 *öz-lep i. men-i indeti* B8 *ödlep* (*-d-* üstünde yazılmış) ... | *umınçlıġḳa ... maṇga*] A9 *ūmunç-luġ m-a tevled mangg umınç-lıġ-ḳa ... mąngar* C13 *umunç-luġ ma ...* || **1589** *eşitti*] B9 ve C14 *eşit(t)i* | **ayıttı**] B10 ve C15 *ayıt(t)ı* | *açtı*] A11 *aştı*

ögdülmiş ... ayur] krş. beyit 1580 not; C'de bu başlık yok | A12 ... *körünmi... at* (tashih görmüş) | *kötürdi*] A22 *budür-ti*

1591 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *munda naru*] A13 *mundın nar... maṇga*] A13 *mangga* || **1592** *telim*] A14 *tilim* | *öteyümedim ... birim*] A14 ... B13 *öteyümedim* (*-y-* yerine *-n-* ile) ... *birim* (*b-* noktasız) || **1593** *bolmasa* ..., ... A15 *b. ber mangga* B14 *b. tir m.* C8 *sökmese ...* || **1594** *negü ... eşitgil*] A16 ... *işid-gil* B1 ve C4 *nigü ...*

1595 kişi emgek ıḍsa saṇga belgülüg
unıtma ol emgekni bolma ölüg

1596 kişilikni ḳoḍma ay aşlı kişi
kişilik ḳılu tur kişike tuşı

1597 kimiṇg emgeki kirse kimke birer
yanutın öküş ḳıl sen ötrü aṇgar

1598 kişi emgekini bilümez kişi
tükel uḍ bolur bu ay ilçi başı

1599 yorı uḍ atanma kişilik ḳıla
kişike kişi bol kişilik bile

1600 kişilik üçün at urundı kişi
kişilik bile at kötürdi kişi

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1601 yir öpti kör ögdülmiş aydı ilig
ilig köz yarutsa maṇga boldı ig

1602 tapuġçı ḳuluṇg men begim sen uluġ
uluġ beg aġırlar tapuġçı ḳuluġ

1603 tilese aġır tut tilese uçuz
yuluġ ḳıldım emdi saṇga men bu öz

1595 *ıḍsa*] A17 *ędz-e* | *unıtma ... emgekni*] A17 *unud-m-a ol ęmgek*

1596 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳılu*] A18 *ḳıl-ı*

1597 C'de bu beyit yok | *kimiṇg ... birer*] A19 *k. imgeki ... bir az* B4 *kimüng* | *yanutın ... aṇ(ar*] A19 *yanudı ǫ. ḳ. tem-e yap yavaz*

1598 B'de bu beyit yok | *emgekini bilümez*] A20 *imgeki-ni bulu-maz* C8 *e. bilü-* | *bu ay*] A20 *ay*

1599 B6'da bu beyit 1600'den sonra geliyor | *uḍ atanma*] B6 *u. a.* (satır altında ... *men?*)

1600 B5'te bu beyit 1599'dan önce geliyor | *kişilik ... at*] B5 *kişilik-ni kör at* ... *at* (tashih görmüş) | *kötürdi*] A22 *budür-ti*

ögdülmiş ... iligke] A ve B'de bu başlık yok

1601 *yir ... ilig*] A23 *yer ...* C12 *yįr ... ilel* | *köz ... ig*] A23 *köz yarudz-a m-a* ... *dım ilig* B7 *mąngar boldı* (*b-* noktasız) *ig* C12 *kün* (önce *köz* yazılmış, sonra ... *edilmiş*) *buldum il* || **1602** *men ... sen*] B8 *me ... se* C13 *men ... sen* || **1603** ... *öz*] A25 *uş ...* C14 *uşbu öz*

... *ilig*

1604 turup çıktı aḳru ḳapuġḳa kelip
bir ança yorıp bardı ewke tegip

1605 ḳurın badı ögdülmiş anda naru
ḳıyıḳsız tapuġ ḳıldı ilde turu

1606 tapındı kiçe tañda tepremedi
tünin yattı yatġaḳ aş anda yidi

C 76 1607 ilig köñlinge sıġdı erse tapuġ
elig birdi dewlet açıldı ḳapuġ

1608 negü tir eşit bu tapuġ ḳılġuçı
tapuġ birle dewlet atın mingüçi

1609 ay begler sewinçi tilegli kişi
ḳamuġ beg tileki öze ḳıl işi

B 126 1610 begi taplamaz işni ḳılsa ḳulı
ilenç özke ḳılġu serilse ḳalı

1611 ḳalı ḳılsa begler tapısız tapuġ
yawa ḳıldı tapmış tiriglik ḳamuġ

1612 yaḳın tuttı ilig kör ögdülmişig
törüçe ayu birdi tegme işig

1613 yana bir kün oldrup mungaḍtı ilig
ayur ay diriġa yitürdüm erig

1614 ḳapuġda ḳalın boḍ tirildi tolu
ḳanı bir işimke yaraġlı talu

1615 işim barça sındı yoḳ ol bildeçi
ḳanı bir bağırsaḳ işim ḳıldaçı

1616 negü tir eşitgil sınamış kişi
sınap eḍgü isizni bilmiş kişi

1617 tilese bulur barça arzu kişi
tilek teg kişi bulmaz eḍgü başı

A 64 1618 bu boḍ sın yorıġlı ḳara baş ḳalın
kişi tip ınanġu kişi yoḳ bilin

1619 kişide kereki yaraġlısı ol
yarap hem tusulup yorıġlısı ol

1620 negü tir eşitgil bu şi'r ayġuçı
sözüg ma'ni birle tizip ḳoḍġuçı

1621 yorıġlı körür men yaraġlısı yoḳ
yaraġlı bulunsa yorıġlısı yoḳ

C 77 1622 ḳalın boḍ ḳara baş yorıġlı telim
telimde tilese tusuġlısı yoḳ

1623 yana aydı ilig meşḳlde kelir
uruġluġ kişi ölse urġı ḳalır

1624 negü ekse yirke yana ol önür
oġul toġsa ḳılḳı ataḳa yanur

1604 *yorıp ... tegip*] A26 *turup b. iwke yanıp* C15 *turup ... yanıp* || 1605 *anda*] A27 *andan* (?) | *ilde turu*] B11 *erte baru* || **1606** *tapındı ... tañda*] A28 *t. keçe t.* B12 *tapundı k. tangda* (*t-* yerine *n-* ile) C17 *tapundı k. tang-da tünin yidi*] A28 *tun-i ...* B12 *t. yat(t)ı ...* C17 *tüni yat(t)ı ... yïdi* || **1607** *köñlinge*] A29 *kongli-ke* | *elig birdi*] A29 *ilig berti* C1 *ilig ...* || **1608** *negü ... bu*] A30 *ter işidgil* B14 *nigü ...* C2 *nigü t. eşitgil* | *mingüçi*] B14 *müngüçi* || **1609** *sewinçi tileg* A31 *sewünçi t.* C3 *sewinçi tileg(l)i* || **1610** *ilenç ... serilse*] A32 *yilenç ... virilz-e* B *ḳılsun s.* C4 *... ḳılġu' serilse* || **1611** *ḳalı ... tapısız*] A33 *ḳalı ḳılm-a silig tapı ḳalı ḳılmasa beg bile* (*b-* noktasız) *men* | *ḳıldı tapmış*] A33 *ḳ. butmiş* B2 *boldı ta* (*tp-* için üste ancak bir nokta var) || **1612** *tuttı ... ögdülmişig*] A34 *tudtı i.* (üstünde) *k. gg-tülmişig* (*-ü-* !) B3 *tut(t)ı ... ögdülmişi* C6 *tut(t)ı ...* | *törüçe ...* A34 *... berti tegm-e i.* B3 *töröçe* (*-r-* yerine *-z-* ile) *... tegme işi* || 1613 *oldrup ilig*] A35 *oldurup mungġadtı i.* B4 *otrup mungadı ilig* C7 *oldurp ...* || **1614** *ḳalı ḳapuġda*] A36 *ḳalıl b. teril-ti ḳ.* B5 *ḳapuġda ḳolın boḍ tirildi* | *yaraġlı*] A36 *yaraġlı*

1615 *barça ... ol*] A37 *... ḳan-ı* B6 *barçasındın ...* C9 *... ḳanı* || **1616** *negü ... eşitgil*] A38 *n. ter işidgil* B7 *nigü t. eşit bu* C10 *nigü ...* | *isizni*] A38 *gciz-ni* || **1617** *arzu kişi*] A39 *arzu-sı beg* C11 *arzusı beg* | *tilek ... başı*] A39 *tilez-e ... ig* B8 *... bil-* (*bi-* noktasız) *e. başı* C11 *... bulmaz erdem-lig ig* || **1618** *ınanġu ... bilin*] C12 *anġusı bolmaz tilin*

1619 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *kişide ... ol*] A2 *kişi-ke kerek-li* ... B10 *... yoḳ* C18 *kişi-ke ḳereklig ...* | *tusulup ... ol*] A2 *t. yoruġ-lız-ı ol* B10 *tusulup* (satır altında *tüzülüp*) *y. yoḳ* || **1620** *negü ... eşitgil*] A3 *n. ter işidgil* B11 ve C15 *nigü ...* | *tizip ḳoḍġuçı*] A3 *tirip yay-ġuçı* B11 *tüzüp ḳ.* C15 *tutup tirgüçi*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1621 *yorıġlı körür*] A4 *y. ḳorer* B12 *yorïġlı k.* | *bulunsa yorıġlısı*] A4 *bulılz-a yoruġ-lız-ı* C17 *b. turuġlı-sı* || **1622** *baş ... telim*] A5 *b. yoruġ-lı tilim* B13 *baş yumıt(t)ı ḳaş* C1 *yüz telimde ... yoḳ*] A5 *tilim-te ...* B13 *... tusulġusı* (*t-* yerine *b-* ile)

1623 C'de bu beyit iki satır üzerine yazımış | *kelir*] A6 *kilir*

1624 B'de bu beyit yok | *negü ekse*] A7 *n. ikz-e* C4 *nigü e.* | *yanur*] C4 *barur*

1625 bu ay toldı oġlı ata yurnı ol
ata barsa ornı oġul ornı ol

B 127 1626 ata bardı ornı ḳuruġ hem ḳoḳuz
ḳoḳuz tolġuḳa kördüm oġlın keḍ uz

1627 munı eḍleyin men bu bolsun kişi
kişi bolmış asġın tusulġay tuşı

1628 boluġluġ körür men yaraġu munı
kiçiglikte taştın aḍın yoḳ müni

1629 iḍi yaḳşı aymış ıla atlıġı
buḍunda beḍüki kişi ḳutluġı

1630 elig ursa begler kimi eḍlese
yaḳur baş bolur bu beginde basa

1631 kimi tutsa begler özinge yaḳın
yaġudı tileki kereki baḳın

1632 küle baḳsa begler kişike turup
anga yıġlu tirlür er at yüz urup

1633 ilig aydı emdi manga çare yoḳ
munı eḍlese men kişi bolġu oḳ

1634 ötemiş bolayın atası ḥaḳın
ḳılayın kişilik bağırsaḳlıḳın

1635 bu ay toldi taṗġı telim erdi kör
kişilik ḳılayın anıng yangı kür

C 78 1636 kişilik tidüküm bolur eḍgülük
bu eḍgü bolur ol yigü keḍgülük

1637 kişi aşlı eḍgüg unıtmaz bolur
kişi urġı könglin emitmez bolur

1638 negü tir eşitgil aväçġa sözi
aväçġa sözin tut unıtma ḳozı

1639 bu eḍgü ḳılu tur ay eḍgü kişi
ḳarımaz bolur eḍgü mengü yaşı

1640 bu eḍgü ḳarımaz yime opramaz
yaşı keḍ uzun ol atı artamaz

1641 aġırladı ilig kör ögdülmişig
angar aydı eḍgü isiz öz işig

1642 açındı ilig kör kötürdi örü
bolu birdi evren yumıttı törü

1643 ongardı törü hem toḳu iç tapuġ
açıldı tapuġdın tilemiş ḳapuġ

B 128 1644 müni boldı erdem sözi boldı söz
ilig turdı erse angar açtı köz

1645 ilig aydı emdi tilemiş işim
tözü itlü barġay içim hem taşım

1625 *yurnı*] C_5 *yurtı* | *barsa ornı*] B_{15} *bardı erse* || **1626** *tolġaḳa*] A_9 *toltu-ḳa* | 1636 B 'de bu beyit yok; $C78_1$ 'de 1637 'den sonra geliyor | *tidüküm*] A_{19} *tedüküm* *oğlın ... uz*] A_9 *o. keduuz* C_6 *oğlı ...* || **1627** *eḍleyin ... bolsun*] A_{10} *öz-leyin ma* | *ġü*] A_{10} *yegü*
b. bolsu C_7 *... bolsu* | *bolmış ... tuşı*] A_{10} *bolmaz asġ-ı tuşülgü işi* B_2 . *taḷusın* (| 1637 C_{16} 'da bu beyit 1636 'dan önce geliyor | *aslı ... unıtmaz*] A_{20} ... *unıdmış*
noktasız) *işi* C_7 *asġı bulmış t. t.* || **1628** *körür*] A_{11} *kürer* | *kiçiglikte taştın*] A_{11} | *eḍgü aşlı* (satır üstünde *ḳ* ve *ḫ* işâretleri ile sırası gösterilmiş) *unıtmas* | *köngülin*
baştın B_3 *kiçiglik-de taştın* (*tş-* noktasız) || **1629** *iḍi ... ıla*] A_{12} *eti ...* B_4 *iḍi* | *emitmez*] A_{20} *kongli imit-mez* B_9 *k. eyitmes* (?) || **1638** *negü ... aväçġa*] A_{21} *n. ter*
buḍun C_9 *i. yaḫşı ...* | *buḍanda beḍüki*] A_{12} *budun bedüki ol* B_4 *b. taḷusı* | *ötgil aväç-ga* (satır altında ar. harfl. *ḳarı*) B_{10} *nigü t. eşit bu a.* C_2 *nigü ... aväçġa*
1630 C_{11} 'de bu beyit 1631 'den sonra geliyor | *elig ... eḍlese*] A_{13} *ilig ... öz-les-e* | *äväçġa unıtma*] A_{21} *aväçġ-a söz-i t. unudm-a* C_2 *aväçġa sözi ...*
ilig ... | yaḳur ... beginde] A_{13} *yaäuz ... baş tegin-te* C_{11} *tükel-ke bolur baş* | 1639 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳılu*] A_{22} *ḳıl-ı* | *mengü*] A_{22} *mingü*
1631 C_{10} 'da bu beyit 1630 'dan önce geliyor | *özinge yaḳın*] A_{14} *ġsin-ge* | ve C_4 *menggü* || **1640** *yime*] A_{23} *yem-e* | *keḍ*] A_{23} *ket* || **1641** *kör*] A_{24} *kun* |
baḳın] A_{14} *g-nuḳ* | *... öz*] A_{24} *angġar ... ġsiz ġz* B_{13} *sınadı angar birdi barça* || **1642** *açındı*] A_{25}
1632 B 'de bu beyit yok | *anga ... tirlür*] A_{15} *aḳ-a yaġ-lu tiri-lüü* | *-ti* | *bolu ... törü*] A_{25} *bulup erti ġ. imid-ti naru* B_{14} *... yumıt(t)ı t.* C_7 *... emit(t)i*
1633 B 'de bu beyit yok | *emdi ... yoḳ*] A_{16} *mundaġ tedig bolġu-luḳ* | *edlese* | *-ġ-* harekeli) || **1643** *ongardı ... toḳu*] A_{26} *ongġar-tı ...* B_{15} *o. törü* (*-r-* yerine
oḳ] A_{16} *öz-lemez-e k. bolġu yoḳ* C_{13} *edleseymęn ... bolġuluḳ* || **1634** *bolayın*] B_7 *bolay* | ile) *h. toḳu* (*t-* yerine *y-* ile) | *tapuġdın ... ḳapuġ*] A_{26} *tapuġ-tın* (*-tın* satır üs-
|| **1635** *bu ... telim*] A_{18} *ol ... tapuġ-ı tilim* | *kişilik ... yangı*] A_{18} *yanud söz kişi-li* | nde yazılmış) ... B_{15} *tutuġdın ... ḳutuġ* || **1644** *müni*] C_9 *ayib* | *ilig ... angar*] A_{27}
(*-lik* satır üstünde yazılmış) *ḳodup bartı* B_8 *k. ḳılayı anıng tapġı* | *angġar* B_1 *ilig ...* || **1645** *tözü ... barġay*] A_{28} *tgrü ġdlü bergey* B_2 *t. yętlü ...*

1646 yüleki bar erdi munuñg belgülüg
anın eḏledim ḳıldım açıġ ülüg

1647 munu boldı emdi tilek teg kişi
taḳı bolġusı bar yetilse yaşı

1648 uluġ bolġu oġlan ne ersig toġan
kiçigde bolur barça belgü nişan

1649 munġar mengzer emdi bu beytig oḳı
uḳa barsa maʿni açılġay taḳı

1650 ḳamuġ bolġu nengke bolur belgü teng
kiçigde beḏüginçe ol bolġu teng

1651 yimiş yigü niʿmet çiçekinde kör
ḳamuġ nengke yangzaġ munı bilgü teng

C 79 1652 tapındı bu ögdülmiş utru turup
ḳıyılmadı tangda kiçe öḏ bolup

1653 kiterdi özindin yaraġsız muḫal
tusuldı ḳamuġ türlüg işke tükel

1654 ḳutuldı ilig kitti emgekleri
buḏun asġı arttı yenip yükleri

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

A 65 1655 ilig ündedi bir kün ögdülmişig
angar sözledi söz uḳup bilmişig

1656 ilig aydı emdi eşit ay oġul
söz aytur özüm sen manga tut köngül

1657 ayu bir kişike tusulur ḳayu
ḳayu ol tususı manga ay sayu

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1658 yanut birdi ögdülmiş aydı ay beg
bilig ordusı ay kişilerde yig

B 129 1659 kişike tusulġu ikigü ajun
ḳılınç eḏgüsi ol ay ḳılḳı tüzün

1660 ikinçi uvut ol üçünçi köni
bu üç neng bile er bulur ḳut küni

1661 ḳılınç eḏgü bolsa ḳamuġ ḫalḳ sever
ḳılıḳı köni bolsa törke aġar

1662 uvut ol tıḍıġlı ḳamuġ tengsizig
uvutsuzluḳ erke iḍi tengsiz ig

1663 taḳı bir siliglik ḳılınçı köni
ikigü ajunda ḳutaḍur küni

1664 könilik uvut hem bu eḏgü ḳılınç
üçegün birikse bu buldı sevinç

C 80 İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

1665 yana aydı ilig eşittim bu söz
tusulmaz ḳayu ol kişike yavuz

1646 *yüleki bar*] A29 *boluġ-ı b.* C11 *yorıḳı bir* | *anın ... açıġ*] A29 *adın şt-ledim* ... B3 *anı ...* C11 ... *uçıġ* || 1647 *boldı ... teg*] B4 *buldum ...* C12 ... *biliglig* || 1648 *ne ... toġan*] B5 *ne* (*n-* noktasız) ... *tọġan* | *kiçigde ... belgü*] A31 ... *bedgü* C13 *kiçig-de* ... || 1649 *munġar ... bęytig*] A32 *munġgar mingser ...* B6 *m. męngzetü e. bęytig*]

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir; B'de bu dörtlük yok

1650 B'de bu beyit yok | *belgü teng*] A33 *bolġu neng* C16 *bęlgü tęng* (*-n-* ... tasız) | *kiçigde ... teng*] A33 *k. b. bolġuz-ı neng* C16 *kiçig-den będügünçe* ol (... üstünde yazılmış) *b. tęng* (*-n-* yerine *-i-* ile)

1651 B'de bu beyit yok | *yimiş ... çiçekinde*] A34 *temiş bergü n. çęçękin-de* ... *bilgü teng*] A34 *birl-e neng* C17 *birle tęng* (*-n-* noktasız)

1652 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tapındı ... utru*] B7 *tapundı* ... C1 *tąpundı ... edgü* | *ḳıyılmadı ... kiçe*] A35 *ḳ. tang-tın keçe* B7 *ḳılumadı ...* C1 ... *madı ...* || 1653 *kiterdi ... yaraġsız*] A36 *keder-ti ...* C3 ... *yıraġ-sız* || 1654 *kitti*] A *ket-ti* B9 ve C4 *kit(t)i* | *arttı ... yükleri*] B9 *art(t)ı yętip tükleri* C4 *art(t)ı ...*

ilig ... ögdülmişke] A38 *kün toġti i. suval-ı ọ.*

1655 *ilig*] A1 *elig* | *angar ... uḳup*] B11 *anga sordı barça ne söz* || 1656 *ilig*] A1 *elig*

1657 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bir ... tusulur*] A3 *ber k. tusul-* ... B13 *b. mangar sęn tusulmaz* | *tususı ... sayu*] A3 *tusu-lur tuz-u-sı negü* C9 *tasulmaz tąsusı nigü*

ögdülmiş .. iligke] A ve B'de bu başlık yok

1658 *birdi*] A4 *berti* | *yig*] A4 *yeg* B14 ve C11 *yig* || 1659 *ikigü ajun*] A5 *ikegü* B1 *ikegü a.* | *ay*] A5 *ay* (?) B1 *ya* (*y-* noktasız) C12 *ya* || 1660 *üç ... er*] B2 *üçi ... er* || 1661 *ḳılıḳı*] B3 *ḳılınçı* || 1662 *tıḍıġlı ... tengsizig*] A8 *ıduġ-lı ḳ. neng-sisig* | *... ig*] A8 *ş. idi teng-sisig* B4 *şrke iḍi yąngsız ig* C15 ... *tęngsizig*

1663 B8'da bu beyit 1664 'ten sonra geliyor | *siliglik ... köni*] A9 *mengi-lik ḳ. buḏün mengilik ḳ. bütün* | *ikigü ... küni*] A9 *ikegü acun-ta ḳ. ḳudun* B8 *ikegün ...* C16 ... *ḳutun*

1664 B5'te bu beyit 1663'ten önce geliyor | *könilik*] C17 *kişi-lik* | *üçegün ... buldı*] A10 *ọu üç neng birikz-e bulıl-tı* C17 *üçegü b. bululdı* (ikinci *-l-* tashih görmüş!)

ilig .. ögdülmişke] A ve B'de bu başlık yok

1665 *eşittim*] A11 *işit-ting* B7 *eşit(t)im* C2 *eşit(t)im*

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1666 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
bügülep bu sözke yetürsü bilig

1667 kişike tusulmaz tükel yas ḳılur
bu üç neŋ turur kör ay ilçi unur

1668 biri arḳuḳ erse bu ḳılḳı yaẇuz
taḳı biri yalġan tüzer erse söz

1669 taḳı bir saran ol kişide ili
bu üç neŋ üçegü biligsiz tili

1670 kimiŋ bolsa arḳuḳ ḳılınçı otun
işi barça tetrü bolur toġsa kün

1671 çaẇıḳsa kim erse bu yalġan tilin
saẇı bardı yalŋuḳ ara sen bilin

B 130 1672 saranlıḳta ınġa negü bar aḍın
tirer neŋ yiyümez ḳalır neŋ kiḍin

1673 negü tir eşitgil saranıġ bilig
ay çırġuy ay muŋgluġ ay tügmiş elig

1674 tire bildiŋ altun yiyü bilmediŋ
bu altun yıġıp bir nelük birmediŋ

ögdülmiş ... iligke] A_{12} *ö. cuvabı ilig-i-ke*

1666 *birdi ... ilig*] A_{13} *berti ...* B_9 *... bu söz | bügülep ... bilig*] A_{18} *beg[illegible] ...* B_9 *nigülep* (?) *eşitsü ilig bilge öz* || **1667** *yas ḳılur*] B_{10} *üç neng ol | bu ...* B_{10} *üçini aya birdim eḍgü oġul* || **1668** *arḳuḳ ... ḳılḳı*] A_{15} *arduḳ ẹrz-e ḳılık ol* B_{10} *arḳaḳ* (satır altında *yaman*) ... C_6 *... ḳılḳ ol | biri ... söz*] A_{15} *... turur sö[illegible] (-ni* satır üstünde yazılmış) *üz* C_6 *birsi y. turur sözni üz* || **1669** *saran ... ilig*] B_{10} *[illegible] sẹn yiyümez* C_{14} *... yiyümez | yigüçi ... tut*] A_{22} *yegü-çi ...* B_4 *y. anuḳ uş saran* (satır altında *ḳrġanç*) *ḳ. yili* C_7 *... igi | tili*] A_{16} *yol-ı* C_7 *ögi* || **1670** *kimiŋ ... [illegible] sẹn arḳuḳ*] B_{13} *kimüng b. artuḳ | tetrü*] C_8 *tıtrü* (*-ı-* harekeli) || **1671** *çaẇıḳsa ... yal[illegible] ẹşit(t)i* A_{18} *şaẇıḳ-sa ... yaġlan* B_{14} *kim erse çaẇıksa* (satır altında *yıġsa* ?) *... yalŋuḳ ... ilig ... ögdülmişke*] A_{24} *i. suval-ı ö.* *sen*] A_{18} *yangluḳ araseṇ* (*a-*, işârete dikkat!) B_{14} *yaṇgluḳ a. sẹn* C_9 *yaṇgluḳ aram* **1677** *eşittim*] A_{25} *işiddim* B_6 ve C_{17} *eşit(t)im | bir*] A_{25} *ber*

1672 B_2 'de bu beyit 1673 'ten sonra geliyor | *saranlıḳta ... negü*] A_{19} *saran-lı[illegible] ögdülmiş iligke*] B 'de bu başlık yok | A_{27} *ö. cuvab-ı i.*
... B_2 *saranlıḳ-da* (satır altında *ḳrġanç*) *ınġa* (satır altında *yaman*) *nigü* C_{10} *... [illegible] | tirer ... kiḍin*] A_{19} *terer n. bayu-maz ... kedin* B_2 *tirer neṇg* (satır altında *yi[illegible] **1679** *birdi*] A_{23} *berti* C_3 *birdi | hẹm ... bu*] A_{28} *ol u. ol ming* C_3 *ög u. ming tü*
mal) *yiyümez ḳalur ...* C_{10} *... yiyümez ḳ. ol k.* **1680** *ol turu*] A_{29} *ẹr bilig* C_4 *ol bilig | bilse ... iş*] A_{29} *bolz-a ...* B_9 *... ḳamuġḳa*

1673 B_1 'de bu beyit 1672 'den önce geliyor | *negü ... saranıġ*] A_{20} *n. tep [illegible] (satır altında *köp*) || **1681** *bilig ... aġar*] B_{10} *bilü ögrenü ... aġar* (satır altında *aşar*)
işidgil B_1 *nigü ... saranıġ* (*-n-* noktasız) C_{11} *nigü t. saranıġ eşitgil | çırġuy ... [illegible] bilig ö. yetrü . || **1682** yalŋuḳ*] A_{31} *yangġlu* B_{11} *yaṇgluḳ* (satır altında *mungluḳ*)
A_{20} *... tegmiş ilig* B_1 *çırġu ... tüġmiş e.* *yaṇgluḳ | tadu ... idi*] A_{31} *tosu b. ḳılıp turu tur-madı* B_{11} *törü* (satır altında *bilig*?)

1674 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yiyü*] A_{21} *yeyü* C_{12} *yiyü [illegible] turu bilmedi* C_6 *tadu ...* || **1683** *uḳuşta*] A_{32} *uḳuş-tın* B_{12} *ụḳuş-da* C_7 *uḳuş-dan*
birmediŋ] A_{21} *on a. yıġın bir n. ber-meding* B_3 *... yıġıng ...* C_{13} *ol ... [illegible] idlür bilig*] A_{32} *idlür b.* B_{12} *yẹtlür* (*yt-* noktasız) *elig*

1675 ay dünya tirip sen yiyümez kişi
yigüçi anundı anuḳ tut aşı

1676 ol üç neŋ kimiŋ bolsa keldi ḳutı
bu üç neŋ kimiŋ bolsa yitti atı

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

1677 yana aydı ilig eşittim munı
taḳı bir sözüm bar ayu bir anı

C 81 **1678** anadınmu bilge toġar bu kişi
azu ögrenürmü yetilse yaşı

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1679 yanut birdi ögdülmiş ilig ḳutı
bilig hẹm uḳuş ol bu erdem atı

1680 biligsiz toġar ol turu ögrenür
bilig bilse ötrü ḳamuġ iş önür

1681 anadın toġuġlı biligsiz toġar
bilig ögrenür ötrü törke aġar

1682 uḳuş ol anı yalŋuḳ ögrenmedi
tadu birle ḳatlıp törütür idi

1683 uḳuşta aḍın barça erdemlerig
kişi ögrenür ötrü yetlür bilig

1684 sevindi ilig kör eşitti bu söz
ayur öz tilekini buldı bu öz

1685 atasın yitürdüm munuḳı oġul
ata ornı tuttı bulup eḍgü yol

B 131 1686 bayatḳa şüḳür ḳılġu emdi öküş
buḍunḳa törü ḳılġu eḍgü ülüş

A 66 1687 bağırsaḳ körür men bu ögdülmişig
bütünlük bile ḳıldı barça işig

1688 aṅgar ma bu kün ḳılġu eḍgü yanut
ol eḍgü yanutın bu bulsu anut

1689 negü tir eşitgil kişi öḍrümi
kişi öḍrümi hem buḍun köḍrümi

1690 kişilik ḳılurḳa kişilik anut
kişilik teṅginçe törü ḳıl yanut

1691 veḳfaḳa veḳfa ol kişilik ḥaḳı
veḳfa ḳıl kişi bol atınġnı beḍüt

C 82 1692 küniṅge ağırladı ilig anı
ḳamuġ ilke toldı kör atı üni

1693 buḍunda beḍük boldı belgü nişan
ajunda çavı bardı eḍgü duʿan

1694 uluġ boldı iş tuş ara belgülüg
beḍük boldı begler ara bu külüg

1684 *sevindi ... eşitti*] A33 ... *işidti* B13 *sevündi ilig k. eşit(t)i* C8 *sevündi ... eşit(t)i* || 1685 *yitürdüm munuḳı*] A34 *yidür-tür munı-ḳı* | *tuttı bulup*] B14 *tut(t)ı bul* C9 *tut(t)ı bulup*

1686 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳılġu emdi*] B1 *ḳıldı aydı* | *körür men*] A1 *körer meṇ* C12 *k. meṇ* || 1688 *aṅgar*] A2 *angġar* | *eḍgü ... anut*] A *ġ. yanudı ... yanut* B3 *eḍgü* (satır altında *yaḫşı*) *tanutın ... yanut* (*y-* noktasız) C *e. yanutı ...* || 1689 *negü ... öḍrümi*] A3 *n. ter işidgil ...* B4 *nigü t. eşit bu ḳ. öḍrü* (satır altında *ozġanı*) C14 *nigü ...*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda sözü ile ayırt edilmiştir

1690 *teṅginçe törü*] A4 *tenginçe t.* B5 *tenginçe* (*t-* noktasız) *töre* || 1691 *ḳıl*] *köni* || 1692 *ḳamuġ ... toldı*] B7 *bütün i. yaḍtı* C1 *ḳamuġ il-de t.* || 1693 *ajında ... duʿan*] A7 *acun-ta ... tagan* || 1694 *belgülüg*] A8 *bilgülüg* | *beḍük ... aru*] A8 *bü ...* C8 ... *öze*

1695 köṅgül til kiçig tuttı ḳılḳı oṅgay
yaraştı ḳamuġ birle keçti kün ay

1696 köṅgül ḳoḍḳı tuttı tilin söz süçig
buḍunuġ isitti taşıġ hem içig

1697 adaş ḳoldaş erdeş tutundı ḳalın
adaş ḳoldaş ol erke arḳa bilin

1698 kimiṅ bolsa ḳoldaş adaşı telim
anıṅ arḳası bek ḳaya ol yalım

1699 kimiṅ arḳası bolsa küçlüg bolur
bu küçlüg kişi ḳutḳa tüplüg bolur

1700 ne eḍgü bolur ḳutḳa ḳoḍḳı köṅgül
ne körklüg bolur bilge bolsa amul

1701 yime yaḳşı aymış bu öglüg kişi
kim öglüg sözin tutsa itlür işi

B 132 1702 kimiṅ birle deṿlet yaraşsa kelip
köṅgül ḳoḍḳı tutġu kiçiglik ḳılıp

1703 kelir erse deṿlet kişike küle
tutup berklegüsi kiçiglik bile

1704 köçüt teg bolur ḳut tüpi hem tözi
köṅgül ḳoḍḳısı ol anıṅ yıldızı

1695 *tuttı ... oṅgay*] A9 *tudtı ḫulḳ-ı ongġay* B10 ve C4 *tut(t)ı ...* | *yaraştı ḳamuġ*] A9 *biriş-ti ḳ.* B10 *yaraştı tözü* (*-s-* noktasız) || 1696 *ḳoḍḳı tuttı*] B11 *[ḳ]ı tut(t)ı* C5 *ḳotḳı tut(t)ı* | *buḍunuġ isitti*] A10 *basu-nuġ* (?) *isidti* B11 *b. isit(t)i* C6 *badan-lar eşit(t)i* || 1697 *erdeş ... ḳalın*] A11 *ş. teril-ti ḳ.* B12 *erdeş* (satır altında *yirdeş*) *tutundı telim* | *ol ... bilin*] A11 *ilke bu a. yılın* B12 *erke kör asġı telim* C8 *il erke .*

1698 B'de bu beyit yok | *ḳaya ... yalım*] A12 *ḳıy-a ol tilim* C7 *ḳaya ol tegim* (*-g-* çizgisine dikkat!) || 1699 *kimiṅ*] B13 *kimüng* | *ḳutḳa tüplüg*] A13 *sıḳ-a t.* B13 *[ḳ]ut-ḳa* (satır altında *ḳuvvet?*) *tüplüg* (*t-* noktasız; *-p-* yerine *-n-* ile)

1700 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳutḳa ḳoḍḳı*] A14 *sıḳ-a ḳodz-ı* B14 *[ḳ]oṭḳı* C9 *ḳ. ḳotḳı* | *bilge ... amul*] A14 *bolz-a ...* B14 *... amul* (satır altında *tükel?*)

1701 *yime ... öglüg*] B15 *neme ... öglüg* (satır altında *ʿaḳıl*) C11 *y. yaḫşı ...* | *aydın*] A15 ve C11 *sözi* || 1702 *kimiṅ*] A16 *kim-i* B1 *kimüng* | *ḳoḍḳı tutġu*] A16 *ḳ. tutġu* (veya *yapġu*; tashih görmüş) B1 *ḳoşḳı* (*-ş-* noktasız) *ḳılġu* C12 *ḳotḳı t.* || 1703 *berklegüsi*] A17 *bekl-e-güz-i* B2 *beklegüsi* || 1704 *köçüt ... tüpi*] A18 *keçüt ... tuvi* B3 *küçüt ... bolur* C14 *... tüpi* (*-p-* noktasız, şekle dikkat!) | *ḳoḍḳısı ol*] A18 *ḳot-ḳız-ı* B3 *koşḳısı* (*-ş-* noktasız; satır altında *kiçigi*) *hem* C14 *ḳotḳı-sı ol*

1705 ne eḏgü bolur ḳoḏḳı alçaḳ kişi
ne körklüg bolur künde itlür işi

1706 uluġsıġ küvez kür kişi ol turı
küninge ḳoḏı ol küvezlik ḳurı

1707 ḳamuġḳa yaraşur bu ḳut ursa yüz
uḳuşluġḳa artuḳ yaraşur keḏ uz

C 83 1708 mungar mengzer emdi bu beytig oḳı
oḳıġıl uḳa bar ay elgi aḳı

1709 biligsizke deṿlet yaraşsa kelip
biligligke artuḳ yaraşur bilip

1710 biligsiz bile tursa deṿlet ḳalı
biligliġ bile turġa tüplüg erip

1711 biligsiz beḏük bolsa deṿlet bile
biligliġ beḏükrek kü çaṿ at bile

1712 biligsizke deṿlet kelir erse ḳut
turumaz bu deṿlet anıng birle büt

1713 munuḳı bu sözke tanuḳ keldi söz
oḳıġıl munı sen aya köngli tüz

1714 kelir ḳut kişike aġırlar anı
singer ol aġırlıḳ yorısa köni

715 bolumsuzḳa deṿlet kelü birse ḳut
iter deṿletin ol keçürmez küni

1716 sınadı kör ilig bu ögdülmişig
könilik öze buldı barça işig

B 133 1717 aġırladı ança kötürdi örü
uçuzladı ança yaṿuzraḳ körü

1718 aġırlıḳ öḏinde kişig sermedi
uçuzluḳ öḏinde tapuġ kesmedi

1719 iligke yışıġ boldı köngli bütüp
aġı ḳaznaḳı birdi eḏgü tutup

1720 emanet yüḏürdi boyunḳa uluġ
emanet yüḏer erke canım yuluġ

1721 işin sürdi ögdülmiş artuḳ köni
küninge yaḳın tuttı ilig anı

1722 aça aḏra tuttı ḳamuġ işlerin
saḳışlıġ bitip ḳoḏtı barça barın

A 67 1723 küḏezdi nengin keḏ özin saḳladı
tapındı ḳayırça ḳıyıḳ ḳılmadı

1724 negü tir eşitgil yetilmiş yaşı
tiriglikte ḳızraḳ bütün çın kişi

C 84 1725 aġır neng kişike bu altun kümüş
özin tutġuçı er kümüşte küsüş

1705 *ḳoḏḳı*] A19 *ḳod-ḳı* (*-ḳ-* veya *-s-* ?) B4 *ḳılḳı* C15 *ḳotḳı* | *itlür*] A19 *ḳoḏḳ-ı* C... *ḳotḳı* || **1706** *uluġsıġ*] A20, B5 ve C16 *uluġ-sıġ* | *ḳurı*] A20 *ḳudı* || **1707** *keḏ uz*] A21 *kaḏ ...*

|| **1708** *mungar ... beytig*] A22 *mungġar mingser ...* B7 *m. mengzetü e. baytıġ* | ... *elgi*] A22 ... *ilgi* B7 *bar* (*bu* gibi yazılmış) ...

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ... satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir; krş. beyit 1779 not, dörtlük

1709 *bilip*] A23 *tegip* B8 *tegip* || **1710** *ḳalı*] A24 *sirip* C4 *serip* | *tüplüg erip*] A... *t. irip* B9 *teng tuş körip*

1711 C'de, yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış | *beḏük*] B10 ... (satır altında *uluġ*) | *biliglig ... bile*] A25 ... *kuçav a. b.* B10 *biliglig-ke artuḳ yar...* *küle*

1712 C'de bu beyit yok | *kelir ... ḳut*] A26 *kilir ...* B11 *... ḳut* (satır altı... *köp*) | *anıng*] A26 *anı* || **1713** *oḳıġıl ... aya*] A27 *oḳ-ı-ġın ... yan-a* B12 *o. anı ...*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ... arasında *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1714 *singer ... yorısa*] A28 ... *yoraz-a* B13 *singer ... aġırlar* C6 *sanga* (*-ç-* ... rekeli!) ...

1715 *kelü birse*] A29 *kilü berz-e* | *iter ... küni*] A29 *ider ... kunin* B14 *totar ... leper ... keçürmiş k.* || **1716** *kör ... bu*] A30 ve C8 *öküş ilig* | *buldı*] A30 ve C8 ...] **1717** *kötürdi*] A31 *ḳoder-ti* | *ança ... körü*] B1 *azraḳ bir ança kirü* || **1718** *kişig ... medi*] A32 *k. sirmedi* B2 *kişi s.* | *kesmedi*] A32 *yaz-matı* C10 *yaşmadı* || **1719** *yışıġ ... köngli*] A33 *başıġ b. köngül-i* B3 *yışıġ* (noktasız) ... C11 *yışıġ ...* | *birdi eḏgü*] ... *berti g.* B3 *b. köngli*

1720 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yüḏürti*] A34 *yedür-ti* B4 *yüḏürdi ... üḏer erke*] C13 *tutar irke* || **1721** *artuḳ*] A35 *arıġ* | *küninge ... tuttı*] A35 *kuning-ge ... tıdı* B5 *küninge* (satır altında *özinge*) *yaḳın tut(t)ı* C14 *k. aġır tut(t)ı* || **1722** *tuttı ... işlerin*] B6 *tut(t)ı ḳ. ışlarıġ* C15 *tut(t)ı ...* | *barça barın*] A36 *b. yarın* B6 *yumḳı-larıġ ... barça barın* || **1723** *nengin ... saḳladı*] A1 *ŋsin nengke söz-lenmet* C16 *özin ningke ... anmadı* *tapındı ... ḳıyıḳ*] A1 *t. ḳıyıḳ-ça çapıḳ* B7 *tapundı bu ḳılça ḳıyuḳ* C16 *... andı ḳayır* (aralığa dikkat, silinmiş) *-ça ḳıyıḳ* || **1724** *negü tir*] A2 *n. ter* B8 ve C17 *... t. | tiriglikte ḳızraḳ*] B8 *tiriglik-de ḳorḳuḳ* || **1725** *neng*] C1 *ning* | *...er ... küsüş*] *... ḳ-kümüş-tin kögüş* B9 *kümüş-de küşüş* C1 *kümüş-den küsüş* (noktasız)

1726 kümüşke ilinmegli yalŋuḳ bütün
tegir çın tükel bu ajunḳa ḳutun

1727 biliglig bilig birdi bilgin köre
köni çın kişi bolsa közke süre

1728 taḳı munda yigrek ayur kör uḳuş
bağırsaḳḳa can birse ermez öküş

1729 köni tip ayurlar ḳayu ol köni
könilik ḳılıġlı ɇmanɇt küni

1730 erende ḳayu ol tükel irtegü
köni erse ḳılḳı anı er tigü

1731 kişide ḳayu ol kişi öggüsi
aḳı öggüsi ol saran sökgüsi

1732 apa oġlanın körse munŋluġ tigü
bütün kün tirer neŋ bulumaz yigü

B 134 1733 ḳayu yügrü tınmaz ajun tezginür
ḳayu can yuluġlar teŋizke kirür

1734 ḳayu taġ ḳazar körse tüplür ḳayaġ
ḳayu yir ḳulaçlayu yügrür yaḍaġ

1735 ḳayu art aşar kör ögüzler keçer
ḳayu yir ḳazar suv ḳuḍuġda içer

1726 B'de bu beyit yok | *ilinmegli yalŋuḳ*] A4 *yıyıl-maġ-lı y.* C2 *i. yanglı* | *tegir ... ḳutun*] A4 ... *buu acun-ḳa yadun* C2 *tęger ...* || **1727** *birdi bilgin*] A5 *b.* B10 *b. bilge* C3 *b. bilgil* | *süre*] A5 ve C3 *ura* || **1728** *yigrek*] A6 *yegrek* B11 *ye-* | *yigrek* | *birse*] A6 *berz-e* || **1729** *tip ... ḳayu*] A7 *tep ǫger-ler ḳanı* || **1730** *irtegü*] A *ęr-tegü* B13 *er tigü* | *erse ... ṭigü*] A8 *ęrz-e ḳ. ęr ol ay begü* C8 *irse köngli tükel* | *tigü* || **1731** *aḳı ... sökgüsi*] A9 *aḳıġ ę. ol* (satır üstünde yazılmış) ... B14 ... *sökgüsi* || **1732** *oġlanın ... tigü*] A10 *oġlı ... teyü* C8 *oġlı-nı ...* | *bütün ... yigü*] A11 *ol tap teti neng-ni bilmez yeyü* C8 ... *neng-ni bulmaz y.* || **1733** *ajun tezginür*] A11 *ol t.* C9 *a. tizginür*

B_2'de, 1733'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir (şirası için bk. beyit notu):

kişi emgek ıḍsa ṣanga belgülüg
unıtma ol emgek-ni bolma ölüg

1734 *taġ ... ḳayaġ*] A12 *naḳ ḳarar ḳǫrz-e t. ḳıyaġ* B3 *t. ḳazar* (*-z-* yerine *-r-*) *k ḳatluġ ḳayaġ* | *yir ... yaḍaġ*] A12 *yer ...* B3 *yir ḳulaçlar bu y. yaḍaġ* (kenarında *uzun* ?) || **1735** *yir ... ḳuḍuġda*] A13 *bir ḳarıp ...* B4 *yir ... ḳuḍuġlar*

1736 ḳayusı çerigde ḳılıç baldu yir
ḳayusı turada yuluġda ḳarır

1737 ḳayu oġrı tevlig ḳaraḳçı ḳunuḳ
ḳuyusı basımçı ölütçi ḳıruḳ

1738 bu emgek neçe boġzı egni üçün
tirer neŋ yimez ölse emger küçün

1739 bu barça biligsiz kişi ḳılḳı ol
biligsiz kişiler tükel yılḳı ol

1740 bayatḳa bütügli biliglig kişi
tegürmiş öḍinde tükel yir aşı

C 85 1741 negü tir eşitgil uḳuşluġ amul
yorıġlı tınıġlı küḍezçisi ol

1742 kerek yat kerek dünya tezgin yügür
negü erse ḳısmɇt saŋga ol tegür

1743 köŋgül til köni tut ay bilge bügü
saŋga eksümegey öḍinde yigü

1744 bu baylıḳ tilese ajun eḍgüsi
könilik bile ol anıŋ bulġusı

1745 taḳı bir ajunuġ bulayın tise
könilik bütünlük bile ḳol usa

1746 yime yaḳşı aymış ögi yetmiş er
könilik bile bu ajun tutmış er

1736 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yir*] A14 *yer* | *ḳayusı ... ḳarır*] A14 *ḳ. tör-e-te yuluġ-ta* (önce *yuluġ-luġ* yazılmış, sonra silinmiş) *ḳ.* B5 *ḳayu can yuluġlar yatıp can bǫrır* || **1737** *tevlig ... ḳunuḳ*] A15 *yev-lig ... ḳaruḳ* C14 ... *ḳurun* | *ölütçi ḳıruḳ*] A15 *ǫlet-çi ḳ.* C14 *ö. ḳırun* || **1738** *boġzı egni*] A16 *ęgni boġuz-ı* | *tirer ... emger*] A16 *ter ęrding* (?) *yeyümez tek ę.* B7 *nęrek nęng tęk emger yitürmez* (*y-* noktasız) || **1739** *barça*] A17 *yer-çe* || **1740** *bütügli biliglig*] A18 *bidig-li biligli* | *tegürmiş ... yir*] A18 ... *yer* B9 *tükemiş ...* C17 *tęgürür budun-ke* (*-ke* satır üstünde eklenmiş) *ḳeder ton* || **1741** *negü tir*] A19 *n. ter* B10 ve C1 *nigü t.* | *tınıġlı ... ol*] A19 *yoḍıġ-lı yamaş* (tashih görmüş) *-çız-ı* (satır altında uyg. harfl. *çuz*) *o.* B10 ... *t. küḍezçi* | *küzül* C1 *t. küḍezçi-si* (*-si* sonradan, başka bir el ile, satır üstünde yazılmış) || **1742** *negü erse*] B11 *nigü e.* C2 *nigü irse* || **1743** *bügü*] A21 *begü* B12 *bügü* | *saŋga ... yigü*] A21 *sangga ęksümegey ę. yegü* B12 *sąngar eksümedi ...*

1744 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ajun eḍgüsi*] A22 *acun ę.* B13 *a. ögdisi* | *könilik .. bulġusı*] B13 *kişilik ... eḍgüsi* || **1745** *ajunuġ ... tise*] A23 *acunuġ bil-e-yin ... se* | *bütünlük ... usa*] B14 *bile ol munı ḳıl u.* C6 ... *ųsa* || **1746** *yaḳşı ... er*] A24 *y. ayıd-mış ęgi yedmiş ęr* B15 *yaḳşı a. ögi yętmiş* (satır üstünde *büzürg*, nereye âit ? ; *'aḳl tükel*) *ęr* C7 *yaḫşı ir ajun ... er*] A24 *acun t. ęr* B15 *ajun* (satır altında *dünya*) *bulmış ęr*

B 135

1747 bu dünyada baylıḳ tilese özüŋ
köni bol könilik öze tut sözüŋ

1748 taḳı bir ajunuġ tutayın tise
könilik bile tut köŋül til özüŋ

1749 ay ilig körü bar kişiler küni
ne körklüg keçer ol yorısa köni

1750 könilik bütünlük bile ḳıl bu iş
kişilik bile ḳıl ḳamuġ türlüg iş

1751 ḳopurdı ḳutı künde ögdülmişig
saṿ aydı buḍunḳa eşitti kişig

1752 ilig me sınadı ḳamuġ türlügün
bütünlük bile buldı baḳtı ögün

1753 bütün buldı ilig kör ögdülmişi
siziksiz köni tip negü ḳılmışı

A 68

1754 negü tir eşit emdi bilge öge
biligsiz uḳup emdi boynuŋ ege

1755 körü barġu begler topuġçı ḳulın
tapındurġu ḳulnı sınayu ulın

1756 begiŋge yaraġlıġ körünse ḳulı
aŋgar ötrü açġu aġırlıḳ yolı

C 86

1757 tilekçe bolur iş tapuġçı beḍür
tapuġçı beḍüse beg atı beḍür

1758 idi yaḳşı aymış bu yaġma begi
ḳamuġ işke bilgi yetilmiş ögi

1759 aya beg işig iş biliglike bir
yaraġlıġ köni tüz yorıġlıḳa bir

1760 ḳayu beg yaraġsızḳa birse işi
yaraġsız özi ḳıldı ḳılmaz kişi

1761 bayat kimni erse kötürse ḳutun
aŋgar işçi birür yaraġlıġ bütün

B 136

1762 kötürmişni ilmek tilese yana
aŋgar işçi birür yarutmaz küne

1763 yeter ol biligsiz barır bu otun
işi barça buzlur ḳopar kök tütün

1764 aġırladı ilig kör ögdülmişig
ınandı aŋgar birdi yumġı işig

1765 ḳamuġ ilke ḳıldı kör elgi uzun
uzun boldı elgi yorıḳ til sözün

1766 ayaġ birdi tamġa at üstem keḍüt
aġırladı aşru tükel boldı ḳut

1767 öküş eḍgü yarlıġ tümen eḍgü söz
ilig yarlıḳadı yaḳın boldı öz

Dörtlük, A'da ayrıça işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de satır arasında şi'r sözü ile ayırt edilmiştir

1748 *bir ... tise*] A26 *acunuġ ... tez-e* B2 *... tutayın* (satır altında *öüzüŋ?*) | *könilik ... özüŋ*] A26 *kǫni-lik-ni tudġıl kǫni tur ǫsüng* B2 *... özüŋ* (?) C9 *köni-lik-e tutġıl köni tut özüng* || **1749** *bar*] B3 *bar* C10 *bĩr* | *körklüg ... yorısa*] A27 *kǫnglü ... yorız-a* B3 *... keçürse* || **1750** *könilik ... iş*] A28 *kişi-lik b. bile iş ötlir* C11 *k. bi iş bütünlük bulur* | *kişilik ... iş*] A28 *kişi-ler iş-i kunde kǫrklüg yorır* C11 *kişi-ler künde körklüg bolar* || **1751** *ḳutı*] A29 *satı* | *saṿ ... eşitti*] A29 *sevit-ti* . B5 *eşit(t)i* (*-ş-* noktasız) C12 *seṿüt(t) ... eşit(t)i*

1752 B7'de bu beyit 1753'ten sonra geliyor | *türlügün*] A30 *tırlügin*

1753 B6'da bu beyit 1752'den önce geliyor | *ilig kör*] A31 ve C14 *ilig-ke* [illegible] *... negü*] A31 *adın-sız k. tep n.* C14 *itig-siz ... nigü* || **1754** *negü ... emdi*] A1 [illegible] *... B8 nigü ...* C15 *nigü t. eşitgil ay* | *uḳup ... ege*] A1 ve C15 *oḳıp uḳz-a bilge* [illegible] || **1755** *barġu*] B9 *turġu* | *tapındurġu ... ulın*] A2 *t. ḳılġıl sın-a ay tilin* B9 *tapundurġu ... ụlın* (*ụ-* harekeli veya satır üstünde yayılmış) C16 *tapundurġu ḳılḳın sınaġu* [illegible] || **1756** *begiŋge*] A3 *negü-ke* C17 *nigüke*

1757 *beḍür*] A4 *bedür* (satır altında ar. harfl. *bülend*) B11 *beḍür* (satır altında *bülur*) | *beḍüse*] A4 *bǫaüz-e* (*-ü-* dikkat; satır altında ar. harfl. *bülend*) || **1758** *yaḳşı*] C8 *yaḳşı* || **1759** *işig ... bir*] A6 *eşig ... biliglig-ke ber* B13 *işig* (*-i-* yerine *-n-* ile) ... C9 *biliglı-ke iş-lerni bĩr* | *bir*] A6 *ber* || **1760** *birse*] A7 *berz-e*

1761 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bayat*] A8 *bayaḍ* | *aŋgar ... bütün*] A9 *angġar i. berür y. budun* (satır altında ar. harfl. *il*) B15 *a. birür iş-çi* ... C6 *a. iş birür bir y. ö.* || **1762** *ilmek*] A9 *yılmaḳ* B1 *inmek* | *aŋgar ... yarutmaz*] A9 *angġar i. berür y.* C7 *yime iş birür bir* (*tir?*) *yarumaz* || **1763** *yeter ... otun*] A10 *yider ... bu odun* (önce *bu budun* yazılmış, sonra *bu odun* şeklinde tashih edilmiş; bir *bu* fazla!) [illegible] *gana bu* C8 *yiter ...* | *kök*] B8 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) || **1764** *ögdülmişig*] [illegible] *g-tilmişig ınandı ... yumġı*] A11 *ada-tı angga berti yumḳ-ı* (satır altında uyg. *barç-a*) B3 *vezirlik ... yamḳı* (satır altında *tamam*) C9 *... yumġı* || **1765** *ḳıldı ... elgi*] A12 *... ilgi* C10 *tikti ...* | *boldı ... yorıḳ*] A12 *ḳıltı ilgi yoruḳ* C10 *ḳıldı ...* **1766** *birdi ... keḍüt*] A13 *berti t. uṣdem kesüt* B5 *b. tamġa aṭ üstem keḍüt* C11 *... ḳut badı* || **1767** *tümen*] B6 *tilin*

Katağrı bilig

1768 ḳapuġdaḳı er at kiçig ya uluġ
tanuḳ tuttı barça ḳılıp can yuluġ

1769 ḳamuġ işçi barça köründi kelip
tapuġ tozġu birle neng artut ḳılıp

1770 uru bardı ögdülmiş eḍgü törü
aġırladı tegme kişisin körü

1771 buḍundın kötürdi ḳamuġ küç basınç
özindin kiterdi yaraġsız ḳılınç

1772 tüzüldi törü hem itildi ili
ilig inçke tegdi bekip il ulı

C 87 1773 sevigli telim boldı sevmez yaġı
ilin ḳoḍtı ḳaçtı süzüldi toġı

1774 ḳutuldı ilig ḳıldı inçin sevinç
yetildi tiriglik bu buldı avınç

1775 bu yanglıġ asıġlar biligdin kelir
uḳuşluġ biliglig siligdin kelir

1776 ḳalı ögmegü ol uḳuşluġ kişig
neteg yirmegü bu uḳuşsuz işig

B 137 1777 uḳuşluġ işi barça ülgülüg ol
biligsiz işi barça telgülüg ol

1778 ne eḍgü yaraşur uḳuşluġḳa ḳut
ya eḍgü ḳılınçlıġ biligligke büt

1779 negü tir eşitgil ıla beg sözi
sözi maʿnisi ol sözüngke tözi

1780 biligsizke devlet kelür erse ḳut
buḍun barça buzlur bolur ilke yut

1781 uḳuşluġḳa tegse aḍın begliki
ilin inçke tegrür bu bir sözke büt

1782 ilig inçke tegdi yarudı küni
bayatḳa şüḳür ḳıldı ögdi anı

1783 közin kökke tikti kötürdi elig
ayur ay iḍim sen birigli bilig

1784 bilig birding ilke elig birding erk
könilik öze tut köngül bolsu berk

1768 *er ... ya*] A15 ... *ne* B7 *er aṭ* ... C13 *ir* ... | *tanuḳ tuttı*] A15 *anguḳ tuttı* B7 *tanguḳ* (*tn-* noktasız) *tut(t)ı* C13 *tanguḳ tart(t)ı* || 1769 *artut*] A16 *ardap* (*-p*) || 1770 *bardı*] B9 *bardı* C15 *birdi* | *tegme*] B9 *barça* || 1771 *körtürdi* ... *basınç*] A17 *kǫderti* ... *başınç* | *özindin kiterdi*] A18 *öz-i-tin keder-ti* || 1772 *törü*] B11 *törü* | *ili* ... *bekip*] A19 *i. inç-ke* (satır altında uyg. harfl. *tınç*) *t. bǫküp* B11 *yigit* .. *bekip* C8 ... *beküt* || 1773 *sevigli*] A20 *sevig-li* (satır altında ar. harfl. *ḥavadar*) B12 ve C *sevügli* | *ḳoḍtı* ... *toġı*] A20 *ḳoddı* (ilk *-d-* altında ar. harfl. *y*) *ḳ. suṣül-ti t.* B12 *süzüldi* (*-z-* noktasız) *t.* C1 ... *bağı*

1774 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳutuldı ... inçin*] A21 *ḳoyltı* ... | *yetildi ... buldı*] A21 *teti-gü* (*-g-* ?) ... B13 *tatıdı tiriglik-de buldı* C3 *yetildi* ... || 1775 *kelir*] A22 *kilir* C4 *bolur* | *biliglig ... kelir*] A22 ... *kilir*] C4 *silig hem tüzün-ke kelür* || 1776 *ol ... kişig*] B15 *bu u. kişig* (satır altında *kişini* ?) | *neteg* [*işig*] A *ḳal-ı bermegü bu* (satır üstünde yazılmış) *uḳuş-ḳa i.* B15 *neteg yirmegü* C8 [*işi*] *birmegü* (*-i-* noktasız) *ol uḳuş-ḳa i.* || 1777 *işi ... ol*] A24 *kişi b. ulgü teg o.* B1 [*ili*] ... C8 *işi ... ülgü teg o.* | *biligsiz ... ol*] A24 *bilig-lig kişi b. ǫggü teg o.* C8 *bilig-lig* [*ili*] *barça belgü teg o.*

1778 *ne eḍgü*] A25 *negü m-e* B2 *yime* (*y-* yerine *n-* ile, *-i-* noktasız) *uz* | *ya ... biligligke*] B2 *ne* (*n-* noktasız) *e. ḳılınç ol bilig erke* || 1779 *negü ... ıla*] A26 *n. ter yigit-gil in-a* B3 *nigü t. eşit bu ı.* C8 *nigü ...* | *sözi ... tözi*] A26 *sǫsüng ... sǫsing-ke t.* B3 *.. ol biligsiz közi* C8 *sözüng maʿni-si ol ...*

B4'te, 1779'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir:

iḍi yaḳşı sözler bu şaʿir tili
uḳulsa tatıġı yıpar teg yıḍı

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr sözü* ile ayırt edilmiştir. Metnin bu kısmı nushalarda karışıktır. B 1375–6'da çizgiler içine alınan dörtlük, yalnız bir tek söz farkı ile (*kelip* : *tegip*), B 1328–9'daki dörtlüğün tekrarıdır (bk. beyit 1709 ve 1710). B 1377'deki beyit, kafiye bakımından dörtlüğe dâhil olduğu hâlde, çizgilerin dışında kalmaktadır. Bir az farklı olmak üzere, C 8710 = B 1375 ve C 8711 = B 1377'dir. Nushalara göre, metin şu şekilde devam etmektedir (A27–28 için bk. beyit 1780 ve 1781):

B5 *biligsizke ḍevlet yaransa kelip* B6 *biligsiz bile tursa ḍevlet ḳalı*
biliglig-ke artuḳ yaraşur kelip *biliglig bile turġa teng tuş körip*
B7 *biliglig sevünçün kötürse başı*
biligsiz kör ot teg öçer tek ḳalıp
C10 *bilig-sizke ḍevlet yaraşsa kelip* C11 *bilig-siz sevinçin kötürse başı*
biliglig-ke artuḳ yaraşur yilip *bilig-lig küvençin uçar ol ḳalıp*

1780 *kelür erse*] A27 *tala ǧrz-e* | *buzlur*] A27 *buslur* || 1781 *tegrür*] A28 *tegrü* || 1782 *sükür*] C12 *sena* || 1783 *közin ... elig*] A30 *kǫsi ... kǫder-ti ilig* B9 *... tikti ayur ay* (satır üstünde *kötürdi*) *ilig* C13 *k. kök(k)e ... ilig* | *sen birigli*] A30 *sen berig-li* B9 *sen tirigli* C13 *sen b.* || 1784 *birding ... erk*] A31 *berding i. ilig berding ǧ.* B10 *b.* C14 *b. i. ilig ...* | *berk*] B31 *berk* (satır altında ar. harfl. *berk*)

1785 sen ök bir mañga küç ḳamuġ eḍgüke
elig asraḳılar yükin yüḍgüke

A 69 1786 çıġayḳa üledi öküş neñg tavar
köñgül tüzdi rabḳa ḳamuġdın sıñgar

1787 tirildi bu yañglıġ sevinçin kün ay
tözü il ḳarası tükel boldı bay

C 88 1788 kişi öḍrümi kör bu yañglıġ bolur
isizim bu yañglıġ kişiler ölür

1789 meñgilig buḍun kim bu yañglıġ begi
meñgelig beg ol ḳolsa buḍnı yigi

B 138 1790 isiz eḍgüler ölse toprak bolur
neçe bolsa toprak kör atı ḳalur

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

1791 ilig bir kün oldurdı yalñguz özi
bu ögdülmişig ündep aydı sözi

1792 ayur ay ögdülmiş bak emdi mañga
atañg emgeki kirmedi bir sañga

1793 atañg öldi ḳaldıñg sen oġlan kiçig
kiçigke beḍüktin bolur yol keçig

1794 atañg ögretümedi erdem bilig
tegümedi mindin yime ök elig

1795 neteg met yumıttı bu erdem sañga
ayu birgil emdi munı sen mañga

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1796 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
uzun kiç yaşasu bu üsteñg elig

1797 bayat kimke birse ʿinayet ülüg
tilekke tegir boldı atlıġ külüg

1798 muñgar meñgzetü aydı türkçe meşel
başında keçürmiş bu kökçin saḳal

1799 bayat fażlı birle beḍür ol kişi
tilekin bulur künde itlür işi

1800 bayat birmişin ḫalḳ tıḍumaz küçün
yaġız yir yaşıl kök tirilse öçün

B 139 1801 bayattın kerek barça işke yülek
anın bulsa ötrü kişi öz tilek

1802 yana ma ay ilig ata alḳışı
oġulḳa tegir ol sevinçi tuşı

C 89 1803 atam ḳıldı erdi kör eḍgü duʿa
duʿa birle tegdim bu yirke aġa

1804 iligni sebeb ḳıldı erklig iḍim
bu erdem biligdin turu ḳalmadım

1785 *sen ... ḳamuġ*] A32 *sinük ber mangga ...* B11 *senük ... neçe* C15 *senük* | *elig ... yükin*] A32 *ilig ... yuḳi* C15 *... yüki* || 1786 *neñg*] B12 *mal* C16 *ning* | *tüz* ... 1794 *mindin ... elig*] A10 *mendin yim-e ǫk ilig* B6 *andın sanga ög bilig* C8 ... *rabḳa*] A1 *tuz-ti* (*-t-* ?) *rab-ḳa* (satır altında ar. harfl. *rąb*) B12 *tüzdi* (noktasız) ... *bilig* || 1795 *neteg ... yumıttı*] A11 *negü teg y.* B7 *neteg met yumıt(t)ı* C9 *nigü teg* || 1787 *sevinçin*] B13 ve C17 *seviinçün* || 1788 *kör*] A3 *neng* (?) B14 *kim* | *isizim*] A ... *yumıt(t)ı* | *ayu birgil*] A11 *aça bergil* C9 *aça b.*
ʿasiz-im (*-s-* ve *-z-* altında ar. harfl. *z* yazılmış) B14 *isizim* C1 *isizim* || 1789 *meñgilig* ... *ögdülmiş ... iligke*] A12 *ǫ. cuvabı i.*
... begi] A4 *menig-lig b. kör ...* B15 *mənggilig* (?, ikinci *-g-* çizgisiz) ... *begi* (*b-* yerine ... 1796 *birdi*] A13 *berti* | *kiç ... elig*] A13 *keç y. ay ųsdeng ilig* B9 *... tilekçe*
n- ile) C2 *mənge-lig ...* | *meñgelig ... yigi*] A4 *menig-lig b. ol bolz-a budun* köni B ... *lig* || 1797 *birse*] A14 *kılz-a* | *tegir ... külüg*] A14 *tegip ...* C12 *... yülüg* || 1798 *aydı*]
məng(e)lig beg ol bolsa buḍnı (satır altında *buynı*) *köni* C2 *mengelig ... yigi* || 179 ... *kelti başında*] C13 *başından* || 1799 *birle ... ol*] A16 *bolz-a tudumaz* B12 *b. beḍür*
isiz] A5 *ǫsiz* | *kör*] A5 ve C3 *ol* (satır altında *uluġ*) *ol* C14 *ḳolsa tıdumas* | *tilekin ... itlür*] A16 *tileki bolur k. ǫdlür*
ilig ... ögdülmişke] A6 *kun toġtı suval-ı ǫ.* C4 *... bu turur* ... *tileki bolur ...* || 1800 *birmişin ... tıḍumaz*] A17 *ber-miş-in ḫ. tadumaz* C15 ...
1791 *ilig ... özi*] A7 *elig b. k. oldurup buu yalġaz ǫ.* B3 ve C5 *... yanglız ö* ... *tadumaz* | *yir ... tirilse*] A17 *yer ... terilz-e* B13 ve C15 *yir ...* || 1801 *işke*] B1 *arka*
bu ... sözi] A7 *oḳıtı kör ǫgdülmiş aytı s.* B3 *oḳıdı kęreklep kör ögdülmişi* || 179 ... *anın*] A18 *iyin* || 1802 *sevinçi*] B2 *seviinçi*
... manga] A8 *ay ay ǫ. ǫmti mangga* B4 *kim* (satır üstünde yazılmış) *ay ...*] ... 1803 B'de bu beyit yok | *duʿa*] A20 *tuv-a* | *duʿa ... yirke*] A20 *tuv-a ... buu*
sanga] A8 *b. sangga* B4 *tir sanga* || 1793 *kiçigke ... keçig*] A9 *kiçig-te ... kiçig* ... *yirke* C1 *.. bu* (*b-* yerine *y-* ile) *yirke*
k. beḍükin ... C7 *k. beḍük-din ...* 1804 B'de bu beyit yok

1805 elig urdı ilig mini eḍledi
bolu birdi ėvren özüm yoḳladı

1806 küle baḳsa begler kimi eḍlese
aẏa yıġlur arzu kerek ol yise

1807 kişi kõŋgli baġ ol yaşarġu suẏı
bu begler sözi birle eḍgü saẏı

1808 ḳayu baġḳa tegse suẏ eksümedin
çiçek yazlur anda tümen tü yıḍın

1809 begi yarlıġı bolsa eḍgü söze
ḳulı kõŋgli yükser yazar ḳaş köze

1810 ḳalı bolmasa eḍgü yarlıġ tilin
yaşarmış çiçekler ḳurır terk bilin

1811 bayat fąžlı ḳolġu kerek ḳul ḳamuġ
bayat fąžlı bolsa açıldı ḳapuġ

A 70 1812 muŋgar meŋzetü aydı şaʿir bu söz
munı uḳġıl emdi aya eḍgü öz

1813 bayat fąžlı birle aġırlar ḳuluġ
bilig ḳapġı açlur oŋgarur yoluġ

1814 bilig bilse künde ḳutaḍur küni
neçe me kiçig erse bolur uluġ

1805 *elig ... eḍledi*] A22 *ilig ... men-i ụu-tedi* B3 *ilig ... öḍledi* C3 *ilig ..* | *birdi*] A22 *berti* || 1806 *kimi eḍlese*] A23 *k. öz-lez-e* C4 *kişig* (noktasız) *e.* | *aẏa ... yise*] A23 *aḳ-a y. arsu k. ẹr yez-e* B4 *aẏa* (*-ẏ-* tek nokta ; satır altında üç noktalı *-v-* ile, *aẏa*] ... C4 *aḳa ... öz y.* || 1807 *ol*] A24 ve B5 *teg* | *birle ... saẏı*] A24 *yel kör ẹdgü* ... B5 *ol küḍezgü saẏı* || 1808 *ḳayu ... eksümedin*] A25 *... tegz-e suvı tın-madı* (*-madın* yazılmış, sonra tashih edilmiş) C6 *bu b. birilse saẏı tınmadın* | *çiçek yıḍın*] A25 *çeçek yaslur anda kör ẹksülme-ti* C6 *çiçek yazlur* (*-z-* noktasız) *anda kör eksümedin* || 1809 *yükser yazar*] A26 *tuḳ-ser yasar* B7 *yükser* (satır altında *bülẹnd*) *yazar* (*y-* yerine *b-* ile) || 1810 *eḍgü yarlıġ*] B8 *yarlıġ eḍgü* | *çiçekler ... bilin*] A27 *çeçek-le ...* B8 ... *terk* (*t-* noktasız) *bilin* (*bi-* noktasız) C8 *ç. ḳurın berk yılın* (?) | *kerek ḳul*] B9 *küḍezgü* (satır altında *ḳoyulġu*)

1812 B 'de bu beyit yok | *meŋzetü aydı*] A1 *mensedür ẹmti* | *uḳġıl ... öz*] A ... *kọz* C10 *uḳ-ġıl ...*

Dörtlük, A 'da ayrıca işâret edilmemiş ; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *il* sözü ile ayırt edilmiştir

1813 *oŋgarur*] A2 *öng barur* || 1814 *ḳutaḍur*] B11 *ḳutadur* (satır altında *ulu*) | *bolur*] A3 ve B11 *boldı*

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

1815 yana aydı ilig ay ögdülmişe
bilig bilgüçiler neteg bilmişe

1816 kişi ögrenipmü bolur ol bügü
azu tadu birle toġarmu tigü

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

C 90 1817 yanut birdi ögdülmiş açtı tilin
ayur men urayın bu sözke ulın

1818 törütürde birse bayat ög kõŋgül
tükel maye buldı biligke oġul

B 140 1819 küniŋge teŋeḍür turu öglenür
negüni tilese bilür ögrenür

1820 biligke tegir ötrü bilge bolur
bu bilgi bile asġı ilke tolur

1821 törütür oḍinde kõŋgül birmese
tilekke tegümez bu anda basa

1822 takı bir sębęb ḳolsa oġlan bilig
kiçigde tegürgü biligke elig

1823 kiçig oġlan erken bilig ögrenür
uluġ bolsa ötrü tilekke tegür

ilig ... ögdülmişke] A ve B 'de bu başlık yok

1816 *ol bügü*] A5 *ol begü* B13 *ẹr b.* | *azu ... tigü*] A5 *tosu birl-e silig-mü boltı tegü* B13 ve C16 *azu ṭaḅ'ı ...*

ögdülmiş ... iligke] B 'de bu başlık yok | A6 *ẹ. cuvbı ẹligke*

1817 *birdi ... tilin*] A7 *berti ...* C1 *... tili* | *ulın*] C1 *ulı* || 1818 *törütürde ...* *kõŋgül*] A8 *t. berz-e ... bilig* C2 *ḳayu ḳul-ḳa ... ol k.* | *oġul*] A8 *ilig*

1819 A ve C 'de mısrâların yeri değiştirilmiş. A 'da, ikinci mısraın yerine, önce 1820. beytin ilk mısraı yazılmış ; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *teŋeḍür öglenür*] A9 *yüke-tür bir-i ö.* B1 *teŋgedür* (*t-* noktasız) *turu ögrenür* C3 *teŋgedür* (*-n-* noktasız veya *nęn-* ?) *turı* (*t-* noktasız) *ö.* | *negüni ... bilür*] A9 *n. bilir* B1 *nigüni ...* C3 *nigüni ... bilir* || 1820 *tegir*] A10 *teger* | *asġı ... tolur*] B2 *ilke asġı bolur* || 1821 *törütür ... birmese*] A11 *töredür ... bermez-e* | *tegümez ... anda*] A11 *t. buu andın* B3 *teŋürmez ...* C5 *teŋümes ...* || 1822 *ḳolsa*] A12 *ḳolz-a* B4 *ḳılsa* C6 *bolsa* | *elig*] A12 *ilig*

1823 B 1405 ile B 1407 'deki beyitlerde ikinci mısrâların yerleri değiştirilmiş | *erken*] A13 *ẹrkẹn*

1824 bilig erdem eḍgü ḳılınç ya ḳılıḳ
kişi ögrenür ötrü tüzlür yorıḳ

1825 bilig tut ya erdem kişi ögrenür
meg̃er bu uḳuş ol tadudın önür

1826 mung̃ar meng̃zetü keldi türkçe meşel
oḳıġıl munı sen asıġ özke al

1827 kişi ögrenür bilgi artar öküş
neçe ögrenip uḳsa bolmaz uḳuş

1828 bayattın erür bu uḳuş bolġusı
tadu birle kirse bolur belgüsi

1829 bayattın ʿaṭa ol uḳuş belgülüg
uḳuştın bulur er ming̃ eḍgü ülüg

1830 kişide uluġraḳ uḳuşluġ kişi
uḳuş boldı erke ming̃ erdem başı

1831 uḳuşsuz kişinig̃kişi timegü
neçe sözlese söz yime bütmegü!

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

B 141 **C 91** 1832 yana aydı ilig eşittim bu söz
takı bir sözüm bar ayıtġu bu öz

1833 uḳuşuġ aḍırtıng̃ biligde öng̃i
negü teg turur ay sözüng̃nüng̃ ong̃ı

1834 negü ol uḳuş ornı ḳayda turur
ḳayudın ḳopar ḳopsa ḳayda barur

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1835 yanut birdi ögdülmiş aydı uḳuş
aġır neng̃ turur ol kişike küsüş

1836 uḳuş ornı üstün meng̃ede turur
aġır neng̃ üçün ornı başta erür

1837 kişen ol kişike uḳuş belgülüg
ḳılınçı köni ol işi ülgülüg

A 71 1838 bağırsaḳ bayat kör öḍürmiş ḳulın
kişedi uḳuş birle ḳılḳın tilin

1839 uḳuşsuz ölüg ol uḳuşluġ tirig
uḳuş munça teng̃lig aḍırtlar erig

1840 ḳarang̃ḳu ev ol bu kişi tün sanı
uḳuş bir yula teg yarutur anı

1841 uḳuştın kelür kör ḳamuġ eḍgülük
biligin beḍür er bolur belgülük

1842 bu iki bile boldı yalng̃uḳ uluġ
bu ikin ong̃arur könilik yoluġ

1843 biligin seçildi kişi yılḳıdın
biligde beḍükrek negü bar aḍın

844 mung̃ar meng̃zetü sözledi kör uḳuş
uḳuş işke tutsa kör asġı öküş

1824 *ḳılıḳ*] A_{14} *ḳılıḳ* (*ḳ-* veya *s-* ?) *ögdülmiş iligke*] B'de bu başlık yok | A_{26} *ǫ. cuvabı i.*

1825 B'de ikinci mısrâ için bk. beyit 1823 not | *uḳuş ... önür*] A_{15} *u. ol tgrü-tü* 1835 *birdi . uḳuş*] A_{27} *berti* ... B_4 *... ilig* | *neng̃ ... küsüş*] A_{27} *... kuşüş* B_4 *ǫ.* B_5 *uḳuşluġ törüdin ayur* C_9 *... taḍudın ö.* || **1826** *meng̃zetü*] A_{16} *meng-setü* | *as[illegible]ng turur kör k. bilig* C_5 *ning turur ol k. küsüş* || **1836** *meng̃ede*] A_{28} *mening-te özke*] A_{16} ve C_{10} *munung asġı* || **1827** *ögrenür*] B_9 *ögretür* || **1828** *bayattın ... bolġusı* [illegible]*mengede* (satır altında *başta*) C_6 *mengi-de* | *neng̃ ... erür*] A_{28} *... turur* C_6 *ning* A_{18} *b. turur buu u. belgüz-i* B_{10} *bayatdın ... belgüsi* C_{12} *bayat-dın turur ...* | *taḍu* [illegible] 1837 *kişen*] B_6 *kişen* (satır altında *kaçan*) | *işi*] A_{29} *kişi* B_6 *işni kirse*] A_{18} *tosu b. berz-e* B_{10} *taḍu ...* C_{12} *taḍu b. birse* (noktasız)

1838 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *kör öḍürmiş*] A_1 *buu kǫdür-miş*

1829 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bayattın*] B_{11} ve C_{13} *bayatda* [illegible]) B_7 *ol ö.* | *uḳuş ... tilin*] A_1 *... bilin* B_7 *bilig ...* C_9 *... ḳılḳı t.* || **1839** *uḳuşsuz uḳuştın ... eḍgü*] B_{11} *uḳuşdın bolur bolsa erke* C_{14} *uḳuş-dın ...* || **1830** *kişide*] A[illegible] *tirig*] B_8 *uḳuşluġ tirig ol uḳuş(s)uz ölüg* | *uḳuş ... erig*] A_2 *... adır-lar ǫ.* B_8 *yorı kişi-tin* | *erke ming̃*] B_{12} *ǫrke ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) || **1831** *timegü*] A_{21} *demegü* [illegible] *uḳuş-suz uḳuş al ülüg* || **1840** *ev ... kişi*] A_3 *ǫv ol buu kebing* C_{11} *erür bu kününg söz ... bütmegü*] A_{21} ve C_{16} *til sözin tutmaġu* [illegible] *uḳuş .. yarutur*] A_3 *uḳuş-lı biligli yurüdür* B_9 *... teg yarutur* C_{11} *uḳuş-nı biligli*

ilig ... ögdülmişke] A_{22} *elig suval-ı ǫ.* [illegible]*yarutur* || **1841** *uḳuştın ... ḳamuġ*] A_4 *... ol ǫküş* C_{12} *uḳuş-dın k. ol öküş* | *beḍür*

1832 *eşittim*] B_1 ve C_1 *eşit(t)im* || **1833** *uḳuşuġ .. öng̃i*] B_2 *uḳuş-nung aḍırtı* [illegible]] A_4 *besür ǫr* B_{10} *beḍür* (satır altında *bilür*) *ǫr* || **1842** *yalng̃uḳ*] B_{11} *yang̃luḳ* (satır C_2 *u. adırtıng* (*-t-* tek noktalı) *bilig-de[n] ö.* | *negü ... ong̃ı*] A_{24} *negüdeg t. a. buu sö[illegible]* altında *'aḳıl*) C_{13} *yangluḳ* | *ikin ong̃arur*] A_5 *i. öng-gerür* B_{11} *iki o.*

o. B_2 *nigü teg bolur ...* C_2 *nigü teg turur ay bu sözüng ǫngı* (*ǫ-* harekeli) || **1834** *negü* [illegible] 1843 B'de bu beyit yok | *biligde ... negü*] A_6 *bilig-tin begü-rek n.* C_{14} *bilig-de[n]* B_3 ve C_3 *nigü* | *ḳopar ... barur*] A_{25} *ḳopur ... ḳonur* B_3 *... barur* C_3 *ḳ. ḳonsu k. ḳon[illegible]nigü* || **1844** *sözledi*] A_7 *söz-leti* (*-l-* çizgisi yanlış yerde)

1845 kişi yılḳı birle aḍırtı bilig
bilig birle yalng̃uḳ kötürdi elig

C 92 1846 yorı yılḳı bolma bilig bil uḳuş
bilig birle sözle yorıḳ tut tilig

İLİG SU̥ʾALİ ÖGDÜLMİŞKE

1847 yana aydı ilig taḳı bir sözüm
erür bu ayur men ay körklüg yüzüm

B 142 1848 mang̃a ayġıl emdi uḳuş ṣuręti
negü teg bolur ol yörügi atı

1849 yüzi körki ḳılḳı ḳılınçı ne ol
yaşı ḳurı boḍ sın av̇ınçı ne ol

XXVII.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE UḲUŞ ŞURĘTİN AYUR

1850 yanut birdi ögdülmiş aydı uḳuş
ḳılınçı köni kör küv̇ençi öküş

1851 yüzi körki körklüg ne yaşı kiçig
ḳamuġ eḍgülükke anıng̃dın keçig

1852 örüg hęm silig ol ne ḳılḳı amul
ḳamuġ teprenürke bağırsaḳ köng̃ül

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda [illegible] sözü ile ayırt edilmiştir

1845 *birle ... elig*] A8 *bilti y. bǫdürdi ilig* B13 *b. yạngluḳ k. elịg* C17 *bildi* [illegible] *k. ilig* || 1846 *uḳuş*] A9 *ǫküş*

ilig ... ögdülmişke] A ve B'de bu başlık yok

1847 A ve C'de bu beyit yok || 1848 *mang̃a ... emdi*] A10 *ilig* (*i-* ?) [illegible] B1 *mạnga aydıng emdi* C3 *ilig aydı ayġıl* | *negü ... atı*] A10 ... *ay yǫrügi* [illegible] ... *ol tüzüki aḳı* C8 *nigü ... ay y. a.* || 1849 *ḳılḳı*] A11 *ḳılıḳ-ı* | *yaşı ḳurı*] A11 *ḳur-ı* [illegible]

ögdülmiş ... ayur] A12 *ǫ. elig-ke ...* B3 *ö. cęvabı ilig-ke* C5 *bab ö. cęvabı* [illegible] *uḳuş ṣuręti*ni (?) *aytur*

1850 *birdi*] A13 *berti* | *kör küv̇ençi*] A13 *ol kev̇in-çi* C6 *ol kụ̈v̇ençi* || 1851 [illegible] A14 *me* B5 *ne* (*n-* noktasız) | *eḍgülükke ... keçig*] A14 *ę. munug-tın k.* B5 [illegible] ... C7 *e. munung-dın kiçig* || 1852 *hęm ... amul*] A15 *ol s. ol ma ...* B6 . [illegible] noktasız) *ḳ. amul* (satır altında *ʿạsęl* ?) C8 *ol s. hęm ne ...*

1853 ḳayuḳa elig ursa itlü barır
ḳayuḳa sözi tegse yetlü barır

1854 isig yüzlüg ol kör ḳamuġḳa sevüg
kişilerke andın asıġlar ülüg

1855 yiti közlüg ol kör baḳışı yıraḳ
ḳayu işke tegse bekitür aḍaḳ

1856 neçe bulġanuḳ işke tegse süzer
neçe ters tügün erse baḳsa yazar

1857 baḳar soldın ong̃dın hęm öng̃dün kiḍin
ḳamuġ iş yaraġın bilir hęm öḍin

1858 ḳaçıġlıġ yeter ol uçuġlıġ tutar
sınuḳuġ sapar ol buzuḳuġ iter

1859 uḳuşsuz ökündi ayur ay uḳuş
senin̄gsiz mung̃aḍur men artuḳ öküş

C 93 1860 mang̃a tegmedi bir senin̄gdin ülüg
senin̄gsiz kişi köng̃li boldı ölüg

B 143 1861 yula ol uḳuş kör ḳaraġuḳa köz
ölüg tęnke can ol aġın tilke söz

1862 uḳuşluġ uḳuşḳa ayur ay işim
ne eḍgü işim sen itigli işim

1853 *elig ... itlü*] A16 *ilg urz-a ẹdlür* B7 ... *itlür* C9 *ilig ...* | *yetlü*] B7 *itlür* [illegible] *yitlü* (*-i-* çizgisi sonradan eklenmiş)

1854 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *isig yüzlüg*] A17 *ısıġ yüslüg* B8 [illegible] *y.* (satır altında *körk*) | *ülüg*] B8 *ülüg* (satır altında *tiger*)

1855 C12'de mısrâların yeri değiştirilmiş | *yiti közlüg*] A18 *y. kǫz-lüg* (satır altında uyg. harfl. *yidig kǫz-lüg*) B9 *yitig k.* | *bekitür*] A18 *bǫkü-tür* C12 *bękütür* [illegible] 1856 *bulġanuḳ ... süzer*] A19 *bulġ-ı-yuḳ ... sụser* B10 ... *süzer* (satır altında *arıtur* ?) [illegible] *erse*] A19 *terz tụgün-ke buu* B10 *bęrk t. bolsa* || 1857 *öng̃dün kiḍin*] A20 *ǫ.* [illegible] B11 *öngdin k.* C14 *ǫ̣ngdün k.* | *ḳamuġ ... bilir*] A20 ... *bilür* B11 *hęm işler yạraġı* [illegible] C14 *yạraġı b.* || 1858 *ḳaçıġlıġ ... uçuġlıġ*] B12 *ḳạçıġlıġ* (satır altında *ḳạçġan*) [illegible] *ol uçuġluġ* | *sapar ... iter*] A21 ... *buru-ḳıġ* (*-ḳ-* veya *-s-* ?) *ider* B12 *yạsar* ... [illegible] (sahife kenarında *yạsar*) C15 *sạpar ...* || 1859 *senin̄gsiz ... men*] A22 *senin-siz* ... [illegible] ... *me* C16 ... *men*

1860 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *mang̃a ... ülüg*] A23 ... *sening* [illegible] (önce *-ten* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *ụ.* B14 *mạngar ... ülüg* (satır altında [illegible]) | *köng̃li boldı*] A23 *boltı kǫngli* || 1861 *tęnke ... tilke*] A24 ... *bilge* B1 ... [illegible] C3 *tęn-ḳa ... tıl-ḳa* || 1862 *işim*] A25 *ęşim* | *ne ... işim*] A25 *anı ę. ęşim ędig-li* [illegible] B3 ... *itigli ịşim* C4 ... *sen i. i.*

1863 ḳılınç oŋ tutar hiç solı yoḳ uḳuş
bütün çın turur hiç alı yoḳ uḳuş

1864 uḳuş kimde bolsa bu ol belgüsi
bu belgü bile ol uḳuş bilgüsi

1865 uḳuşnuŋ eŋ aşnu ḳılıḳı oŋay
könilik bile ol yorıḳı yıl ay

A 72 1866 uḳuşluġ köni hem silig til sözi
bütünlük bile boldı ḳılḳı tözi

1867 örüg ol amul keḍ serimlig ṣabur
körüp işni yetrü ol aḳru tegür

1868 ḳılınçı ḳarı körse yaşı yigit
aŋgar muŋgluġ arzun öge ya tigit

1869 muŋgar meŋgzer emdi bu sözni oḳı
uḳa tursa maʿni açılġay taḳı

1870 ḳılınçı ḳarı oġlan özlüg uḳuş
uḳuş ḳayda bolsa aŋgar bar yapuş

1871 kiçigi seviglig ḳarısı amul
özi tüzün alçaḳ kör asġı öküş

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

1872 bu sözler eşitti sevindi ilig
ayur ay oḍunmış sözi ög bilig

1873 bayat birdi barça tükel eḍgülük
bayattın ʿaṭa sen maŋga belgülük

1874 bu emgek yük ol bir aġır yüḍgüke
anı yüḍse ötrü tegir eḍgüke

1875 kim eḍgü tilese aġır yük yüḍer
aġır yük yüḍügli tilekin küḍer

C 94 1876 yükümni yüḍer sen tilek iş yorır
mini tındurur sen saŋga yük tegir

B 144 1877 bayat birsü tevfiḳ maŋga emdi küç
ḥaḳınġnı öteyin yanut birke üç

1878 bilir men bu yaŋlıġ tapuġ ḳılduḳuŋ
bağırsaḳlıḳ ol bu mini ḳolduḳuŋ

1879 bağırsaḳ tapuġçı tükel ol bolur
öz asġın ḳoḍup kör beg asġın ḳolur

1880 negü tir eşit bu tapuġçı tili
begin inçke tegrür tapuġsaḳ ḳulı

1881 meŋgilig bolur beg tükel ḳut başı
bağırsaḳ ḳulı bolsa ḳılsa işi

1882 tapuġçı bile beg kötürdi egin
tilek teg tapuġ ḳılsa tındrur begin

1863 *hiç*] A26 *heç* | *hiç alı*] A26 *heç al-ı* B3 *h. igi* || 1864 *bu ol*] A27 *bolur* ... *bilgüsi*] A27 *buu* ... C6 *bu yanglar bile* ... *bilgüsi*

1865 B6'da bu beyit 1866'dan sonra geliyor | *uḳuşnuŋ* ... *ḳılıḳı*] A28 *uḳuş* ... *eng* ... C7 ... *ḳılıḳı* | *yıl*] B7 *kün*

1866 B5'te bu beyit 1865'ten önce geliyor | *uḳuşluġ* ... *silig*] A1 *uvudluġ köz-i hem* B5 *u. silig hem köni* | *tözi*] A1 *tǫz-i* (*-i* faksimilede silinmiş) || 1867 *keḍ* ... *ṣabur*] A3 ... B7 *ol serimlüg manur* C9 *keḍ serim-lüg ṣ.* | *körüp* ... *aḳru*] A2 *kǫrer i. yedrür ol* C9 *köre eştü işler tilek-ke* || 1868 *muŋluġ* ... *tigit*] A3 *m. arsun ǫgem-e yigit* B8 *mungluġ uzlar tigit* (*t-* noktasız) C10 ... *ya tigit* (*t-* noktasız) || 1869 *meŋgzer* ... B9 ve C11 *mengzetü emdi* | *uḳa* ... *açılġay*] A4 *til-e maʿn-i-si söz açıiz-a* C11 *dile maʿni-si*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

1870 *aŋgar bar*] A5 *ǫren-ke* C13 *izinge*

ilig ... *ögdülmişke*] nushalarda bu başlık yok

1871 *seviglig*] A6 *sevit-gen* B11 *seviüglüg* C14 *seṿitgen* | *özi* ... *asġı*] A6 *...ança-sız* (satır altında uyg. harfl. *ençsiz*) *emger* (satır üstünde yazılmış) *yaġ-ı-sı* C... *usuz inç-siz emger yaġı-sı* || 1872 *eşitti* ... *ilig*] A7 *e. sevündi elig* B12 *eşit(t)i sevindi ilig* C15 *eşit(t)i* ...

1873 A8'de, beytin ikinci mısraı yerine, önce 1874. beytin ilk mısraı yazılmış; sonra ... üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *birdi*] A8 *berti* | *bayattın* ... *maŋga*] ... *b. ʿadaz-e* (satır altında uyg. harfl. *ʿadaz-e* ve bunun altında *ʿada*) *im.* B13 *bayatdın* ... *bayat-dın ʿa. sen m.* || 1874 *kör*] A9 *bir* | *yüḍse* ... *eḍgüke*] B14 *yüḍgen* ... *arzuka* 1875 B ve C'de bu beyit yok | *tilekin küḍer*] A10 *tilekke tegir* || 1876 *yükümni* ... *yorır*] A11 *yarum-nı yuḍerz-e* ... B15 ... *barır* (*b-* noktasız ?) C1 *y. yüder sen* ... *mini* .. *sen*] A11 *seni tın-turur s-a* C1 *mini t. sen* || 1877 *birsü*] A12 *bersü* | *öteyin*] ... *bireyin* || 1878 *men*] B2 *me* C3 *men* | *bağırsaḳlıḳ* ... *mini*] A13 *b. ol sen men-i* C3 ... *bağırsaḳ-lıḳıng ol m.*

1879 C de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tapuġçı*] A14 *tapuġ-nı* | *ḳoḍup* ...] B5 *tilemez* C5 *ḳodur k.* || 1880 *negü* ... *tapuġçı*] A15 *n. ter eşidgil uḳuş-luġ* B4 ... C6 *nigü t. eşitgil u.* | *inçke* ... *tapuġsaḳ*] A15 *ençke* ... *baġır-saḳ* C6 ... *baġırsaḳ* 1881 *meŋgilig* ... *beg*] A16 *mening-lig* ... B5 *mengilig* ... C7 *bu biglik* (önce *mengilig* ... yazılmış, sonra *m-* yerine *b-* ve sahife kenarında *bu* eklenmiş) ... *kör*

A17'de, 1881. beyitten sonra, daha şu başlık gelmektedir:

ögdülmiş tapuġ-çı negü teg kerekin ayur

1882 *egin*] A18 *engin* (*-n-* ?, noktaya dikkat !) | *tındrur*] B6 *tındur* C8 *tındurur*

1883 baş aġrıġ yük emgek kötürse ḳulı
begiñge aça birse arzu yolı

1884 ḳayu beg bulur erse mundaġ ḳuluġ
bayattın ʿaṭa ol aṅgar keḍ uluġ

1885 ajun begleri öldi bizde oza
öküşreki bardı bu arzu öze

1886 ajun buḍnı tındı aʋınçın ḳutun
iligke dụʿa ḳıldı buḍnı bütün

1887 aḍın il kişisi eşitti munı
yüzin körgüke arzuladı anı

1888 keçürdi yıl ay kün bu arzu öze
ilin itti eḍgü törüsin tüze

İLİG SỤʾALİ ÖGDÜLMİŞKE

1889 ilig bir kün ündedi ögdülmişig
ayur aytayın söz sen ay bilmişig

B 145
C 95

1890 et öz yiti ẹndamḳa baḳsa kör er
tatıġ buldı barça öz ülgin tirer

1891 köṅgül tatġı ne ol bu köz tatġı ne
bu iki tatıġdın özüm ülgi ne

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

A 73

1892 yanut birdi ögdülmiş aydı tatıġ
köṅgül arzu ḳolsa bekürtse ḳatıġ

1893 seʋitmiş yüzin körse közke tatıġ
köṅgül arzusın bulsa özke tatıġ

İLİG SỤʾALİ ÖGDÜLMİŞKE

1894 yana aydı ilig ay ögdülmiş ay
seʋigʿlig nişanı negü ermiş ay

1895 seʋer men tiyü barça daʿvi ḳılur
bu daʿviḳa maʿni negü teg bolur

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

1896 yanut birdi ögdülmiş aydı bolur
seʋüg yüzke baḳsa seʋerin bilür

1897 ḳamuġ neṅgke örtüg bolur baḳsa köz
köṅgülke yoḳ örtüg munı bilgü öz

1898 seʋer seʋmezin öz bileyin tise
köṅgülke baḳa körgü bilgey basa

1899 seʋügler yüzinde bolur belgü neṅg
közin közke tikse anı bilgü teṅg

1900 muṅgar meṅgzetü aydı şaʿir sözi
uḳup tıṅglayu al kişi arbuzı

1883 *kötürse ḳulı*] A_{19} *ḳọdürdi ḳ.* B_7 *k. ḳalı* C_9 *kötürgü ḳ.* | *begiñge ... arzu*] *ögdülmiş .. iligke*] B 'de bu başlık yok | A_{29} *ọ. cuvabı ẹlig-ke* *begim-ke a. bersü arsu* C_9 *... mẹnggü* || **1884** *erse*] C_{10} *birse* | *bayattın ... uluġ*] **1892** *birdi*] A_1 *berti* | *ḳolsa bekürtse*] A_1 *ḳılz-a tegürz-e* C_4 *ḳ. yügürse* *b. ʿada kör a. ket u.* B_8 *bayatdın ... ol uluġ* C_{10} *bayat-dın ... ḳẹd ḳuluġ* || **1893** C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *seʋitmiş*] A_2 *seʋün-miş* B_4 *seʋitmiş* *... bizde*] A_{21} *acun ... biz-tin* C_{11} *... bizdeⁿ* || **1886** *ajun buḍnı*] A_{22} *acun* noktasız | *iligke*] A_{22} *ẹlig-ke* *ilig ögdülmişke*] B 'de bu başlık yok | A_3 *elig suval-ı ọ.*

1887 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eşitti*] B_{11} ve C_{13} *eşit(t)i* || **1894** *seʋiglig ... negü*] A_4 *seʋüglüg* ... B_5 ve C_8 *seʋüglüg ... nigü* || **1895** *tiyü*] *öze*] A_{24} *ọz-e* (önce *bile* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde *tiyü* | *negü*] B_6 ve C_9 *nigü* edilmiş) B_{12} *bile* | *itti ... tüze*] A_{24} *edti* ... B_{12} *itti* (ilk *-t-* noktasız) *tüzdi* *ögdülmiş .. iligke*] A_6 *ọ. cuvabı elig-ke* *bile* C_{15} *it(t)i ...* **1896** *birdi*] A_7 *berti* | *seʋerin bilür*] A_7 *s. telür* B_8 *seʋerin* (satır altında *siür*) *ilig ... ögdülmişke*] A_{25} *ẹlig suval-ı ọ.* **1897** *örtüg*] A_8 *ẹrdüg* | *yoḳ örtüg*] A_8 *yıraḳ ẹrtüg* || **1898** *seʋmezin ... tise*] A_9 **1889** *ündedi*] A_{26} *indet-i* | *aytayın ... sen*] A_{26} *aydayın s. sẹn* B_{14} *tez-e* | *bilgey basa*] A_9 *tilke baz-a* B_{10} *bilge usa* || **1899** *seʋügler*] A_{10} *sẹn* || **1890** *et öz ... er*] A_{27} *ẹt öz yet-ti at tamġ-a baḳz-a kọrer* B_1 *et öz yiti* (noktasız, *-t-* noktasına dikkat!) *ẹndam-nı baḳz-a* *köz-i köz-e tegz-e ... neng* B_{11} *közi ... tẹng* C_{14} *k. k.* *... körer* (?) C_1 *öt öz yiti* (*yi-* noktasız, *-t-* noktasına dikkat!) *ẹndam-nı baḳz-a* *... nẹng* (*-n-* noktasız) || **1900** *meṅgzetü ... şaʿir*] A_{11} *mengserẹmti buu şayır* | noktasız) *körer* (*-r-* üstündeki işârete dikkat!) | *buldı ... tirer*] A_{27} ... *ülgi t.* || **1891** *köṅgül ... bu*] B_2 ... *tatıġı ni ol* *... arbuzı*] A_{11} *oḳup ọdrü baḳz-a kör uḳ-ġay ọz-i* C_{15} *... arbuzı* (*-b-* noktasız) (*-r-* ?) B_1 ... *sürer* C_1 *buldı ... ülgi t.* || **1891** *köṅgül ... bu*] B_2 ... *tatıġı ni ol* Dörtlük. A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şiʿr* *köṅgül* (*-g-* çizgisi *-l* üstünde) ... *ya* (*y-* üstündeki noktalara dikkat!) ile ayırt edilmiştir

1901 sevigli kişiniŋ yüzi belgülüg
tili açsa maʿni sözi belgülüg

C 96 1902 sever sevmezin öz bileyin tise
saŋa tetrü baksa közi belgülüg

B 146

İLİG SUʾALİ ÖGDÜLMİŞKE

1903 ilig aydı uktum eşittim bu söz
takı bir sözüm bar anı aysu öz

1904 kereklig söz aytur men emdi saŋa
idi kedˌ bakıp sözleyü bir maŋa

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1905 yanut birdi ögdülmiş ilig kutı
biʾig birle begler bedütti atı

1906 bilig ordusı ol bu begler özi
biligsiz boʾur kul nerek kul sözi

1907 ayıtmak oŋay boldı tersi cevab
cevabka ilig bilgi bolγay savab

1908 oŋayın ilig tuttı tersi maŋa
kemişmegil emdi ay ersig toŋa

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

1909 ilig aydı aytıγlı muŋluγ bolur
özi bilmedükin anıŋdın kolur

1901 *sevigli*] A12 *sevüg-lüg* C17 *sevügli* || 1902 *sevmezin ... tise*] A13 *söz-ni b. teseng* | *saŋa*] A13 *songga*

ilig ... ögdülmişke] A 'da bu başlık yok

1903 *ilig ... eşittim*] A14 *ilig ...* B2 ve C3 *eşit(t)im* | *aysu*] A14 *aysun* || 1904 *men*] A15 *mn* B3 *me* C4 *men* | *idi ... bir*] A15 *iti ket b. sn* *idi ...*

ögdülmiş ... iligke] A16 *ǫ. cuvabı elig-ke*

1905 *birdi*] A17 *berti* | *bedütti*] A17 *besüt-ti* B5 ve C6 *bedüt(t)i* || 1906 *söz-i* || 1907 *oŋay ... cevab*] A19 *ongγay ... cuvab* | *cevabka ... bolγay*] A19 *... bolz-a* || 1908 *aŋayın ... tuttı*] A20 *angγay tay bilig tut-tı* (önce *tut-ı* yazılmış sonra *-i* üstünde *-tı* eklenmiş) B8 ... *tut(t)ı* C9 *ongay-nı i. tut(t)ı*

ilig ... ögdülmişke] A 'da bu başlık yok

1909 *ilig ... muŋluγ*] A21 *elig a. ayıγ-lıγ-lı munung-luγ* | *bilmedükin*] A21 *-medüki*

1910 kalı mundaγ erse sevingü kerek
ayıtmış sözümni sen ayγu kerek

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

B 147 1911 yanut birdi aydı ay edgü törü
eşitmek ked ol sözlemekte körü

1912 sözüg sözlegüçi bu can yavrıtur
eşitgüçi avnur et öz semritür

1913 negü tir eşitgil sınamış bügü
sözüg sözlemegü eşitgü ögü

C 97 1914 eşitmek bile boldı bilge kişi
bu söz sözlemektin barır er başı

1915 eşitse bolur ol kulakka tatıγ
telim sözlemiş sözde bolmaz asıγ

1916 sözüg sözlemese sav altun sanı
bakır boldı tildin çıkarsa anı

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

A 74 1917 ilig aydı emdi köni sözleding
sen emdi özüŋke kutun kur badıŋ

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1918 yanut birdi ögdülmiş ilig kutı
özüm yigledüki bu kulluk atı

1910 *munday ... sevingü*] A22 *munduz* (*-uz* ?) *ǫrz-e sakın-γau* C12 ... *irse sevügü* | *ayıtmış sözümni*] A22 *unıdmış sǫsüm-i*

ögdülmiş ... iligke] A 'da bu başlık yok

1911 *birdi*] A23 *berti* | *ked ... körü*] A23 *ket ol söz-lemek-tin kǫrü* B1 *ked ...* (*r-* yerine *-z-* ile) || 1912 *yavrıtur*] A24 *sız-γurar* | *avnur ... semritür*] A24 *avnur ed ǫz sǫmridür*

1913 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... bügü*] A25 *n. ter ...* B8 ve C16 *nıgü ...* | *ögü*] C17 *bügü* || 1914 *boldı bilge*] C1 *bilge boldı* | *sözlemektin ... er*] A26 *s. barur ǫr* B4 *sözlemekdin barır ǫr* C1 *sözlemek-din barır e.* || 1915 *sözde bolmaz*] B5 *s. bolmas* C2 *sözden b.* || 1916 *sav*] A28 *sen* B6 *sav* C3 *sav* (*-v* üstünde üç nokta ile)

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

1917 *ilig*] A1 *elig* | *kutun ... badıŋ*] A1 *kurın bekleding* C4 *k. kodmadıng*

ögdülmiş ... iligke] A2 *ǫ. cuvabı elig-ke* B8 ... *ilig-ke*

1918 *birdi*] A3 *berti* | *yigledüki*] A3 *bek-ledüküm* B9 ve C6 *yigledüki*

1919 ḳulı can sızurġu aẇınsa begi
ḳalı yetlür erse bu ḳulnuṅ ögi

1920 eşitsü ayayın özüm bilmişin
ilig me keçürsün ḫąta bolmışın

XXVIII.

BEGLİKKE SẸZA BOLĠU TEG BEG NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

1921 ilig aydı emdi ayıtġu sözüm
bu erdi munu emdi aytur özüm

B 148 1922 törütti apa oġlanın bir bayat
uluġ bar kiçig bar isiz eḍgü at

1923 biliglig biligsiz çıġay bar ya bay
uḳuşluġ uḳuşsuz otun bar keḍ ay

1924 negü teg kerek beg munı başlasa
çaẇı barsa atı işin işlese

1925 itilse ili hęm bayusa buḍun
atı eḍgü bolsa ol erter öḍün

1926 ḫazine urunsa kümüş hęm aġı
yaġı boynı yençse kiterse çoġı

1927 yumıtsa er at bolsa küçlüg elig
yorıtsa törü tüz yetürse bilig

C 98 1928 çaẇıḳsa ajunda yaḍılsa atı
beḍüse küniṅge kötürse ḳutı

1929 erejin aẇınsa yise il uzun
bütün can üzülse yise ol ajun

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

1930 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
iḍi ters ayıttı maṅga bu bilig

1931 bu beglik işin barça begler bilir
törü öṅgdi ḳılḳ yaṅg olardın kelir

1932 anasında toġsa toġar beglikin
körü ögrenür iş bilür yiglikin

1933 bayat kimke birse bu beglik işi
birür ög köṅgül kör ol işke tuşı

1934 kimi beg törütmek tilese bayat
birür aşnu ḳılḳ yaṅg uḳuş yüg ḳanat

B 149 1935 bu beglik işi boldı begler işi
bu begler işin bildi beglik kişi

1936 bu işni ilig minde yigrek bilür
atası beg erdi özi beg turur

İLİG CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

1937 ilig aydı uḳtum bu söz barça çın
köni sözleḍiṅg söz yıpar burdı kin

1929 *erejin uzun*] A15 *aẇınçın aẇınz-a yez-e il usun* B8 *e. aẇınsa* (satır altında *a[a]nsa*) *uzun* (satır altında *köp*) | *bütün ... ajun*] A15 *yidür can uselz-e ez-e* ... *ucun* B8 *b. can* (*c-* yerine *ḫ-* ile) ...

ögdülmiş iligke] A16 *ǫ. cuvabı elig-ke*

1930 *birdi*] A17 *berti* | *iḍi ... ayıttı*] A17 *eti terz a.* B10 *iḍi t. ayıt(t)ı* C4 *idi t. ay(t)ı* ‖ 1931 *törü ... ḳılḳ*] A18 *tǫr-e ǫgdi ḳalḳ* ‖ 1932 *anasında*] A19 *an-a-sın-ta* ... *ada-sın* yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) | *yiglikin*] A19 *beglikin* B12 ... *iglikin* C6 *beglikin* ‖ 1933 *birse*] A20 *berz-e* | *birür ... tuşı*] A20 *berür ǫg k. kǫz* ... C7 ... *köz* ...

1934 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *törütmek*] A21 *tǫredmek* B14 ...*ütmek* (satır altında *kılmaḳ*) | *birür ... ḳanat*] A21 *berür a. ḳılıḳ ... ǫg kınat* B14 ... *(ǫ-* noktasız) *ḳ.* ‖ 1935 *işi*] A22 *ęşi* | *işin*] A22 ve C10 *işi* ‖ 1936 *minde yigrek*] ...*mende yegrek* B2 *m. yigrek* C11 *minden yigrek* | *erdi*] C41 *irdi* ... *ilig ... ögdülmişke*] A24 *i. cuvabı ǫ.*

1937 *ilig*] A25 *elig*

1919 *sızurġu aẇınsa*] A4 *sarar-ġu aẇıdz-a* | *ḳulnuṅg*] A4 *ḳul-nıng* ‖ 1920 *ilig ... keçürsün*] A5 *elig ... keçür-sü* B11 *... keçürsü*

beglikke ... ayur] A6 *beg-ler negü teg kerek beglik-ke sez-a bolz-a* B12 *bab ... nigü teę kęrekini aytur* C9 *bab ... bolġu nęteg ir kęreki-ni a.*

1921 *munı*] A7 *munı* ‖ 1922 *törütti*] A8 *töret-ti* B1 ve C11 *törüt(t)i* | *isiz*] A ...*ęsiz* ‖ 1923 *biliglig ... bay*] A9 *biligsiz biliglig ç. bar bayı* B2 *... ya* (*y-* noktasız) | *keḍ ay*] A9 *ęyi* ‖ 1924 *negü*] B3 ve C13 *nigü* | *çaẇı*] A10 *çav ı* B3 *çaẇı* (satır altı... *yıraḳ*) ‖ 1925 *itilse*] A11 *ędilz-e* | *erter öḍün*] A11 *ter ǫdün* B4 *e. buḍun* ‖ 1926 *urunsa* ... A12 *uz-a-sa* | *yençse kiterse*] A12 *yençz-e kǫdürz-e* B5 *bıçsa k.* C15 *yęnçse* (*y-* noktası... *törütmek*] A21 *tǫredmek* B14 *kötürse* ‖ 1927 *elig*] A13 *ilig* | *yorıtsa ... yetürse*] A13 *tǫrü tuz yorıdz-a yidürz-e* C... *törü tüz yorıtsa yitürse* ‖ 1928 *çaẇıḳsa ajunda*] A14 *çaẇıḳ-a acun-ta* B7 *çaẇıḳsa* (satır altında *çavluḳ*) ... | *beḍüse ... kötürse*] A14 *besüz-e ...* B7 *beḍüse* (satır altında *...*) ... C1 *b. kötürse küninge*

1938 bu iş ḳılġuçı er ḳılur öz işi
mün erdem biligli körügli kişi

1939 men iş ḳılġuçı men sen iş körgüçi
işig körgüçidin bilür ḳılġuçı

1940 bayat birdi emdi sanga ög köngül
uḳuş hem bilig birle boldung amul

1941 manga oḳ tapındıng kiçigde berü
körü ögrenü bilding eḍgü törü

C 99 1942 ḳamuġ işni uḳtung ma bilding özün
manga ma bağırsaḳ sen ḳılḳın sözün

A 75 1943 bağırsaḳḳa aytur kişi öz sözin
bağırsaḳ yuluġlar kişike özin

1944 bağırsaḳ üçün sen büter men sanga
bağırsaḳlıḳın ay bu sözler manga

1945 negü tir eşitgil bağırsaḳ kişi
bağırsaḳlıḳ ol kör kişilik başı

1946 bağırsaḳnı ögdi uḳuşluġ öküş
bağırsaḳ kişiler kişike küsüş

1947 bağırsaḳnı bulsa bağırḳa urun
manga mundağ aydı bilig hem uḳuş

1938 *işi*] A26 *iş-i* (önce *iş-in* yazılmış, sonra tashih edilmiş)

1939 C15'te, ikinci mısraın sonunda, sahife kenarında *muḳaddem* ve C16'da, ikinci mısraın başında, satır üstünde *mu'aḫḫar* yazılmış; her hâlde beyitlerin sırasını tashih etmek istemiş olacak | *men ... iş*] A27 *meniş ... saḳış* || 1940 *birdi ... ög*] A28 *bilig h. uḳuş* C15 (satır üstünde *mu'aḫḫar*, bk. 1939 not) *h. uḳuş* || 1941 *tapındıng kiçigde*] A29 *t. kiçigde* B8 *tapundang k.* C17 *tapundung kiçig-den* | *ögrenü*] A29 *ǫrgenü* || 1942 *uḳtung ... bilding*] C1 *bilding ne uḳtung* | *sen*] A30 *s-e* (*ş-e*?) B9 *se* C1 *sen*

1943 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 1944 *sen ... men*] A2 *sen* (C'de satır üstünde *men* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... C4 *sęn ... men* | *bağırsaḳlıḳın*] A2 *bağırsaḳ-lıḳ* B13 ve C5 *nigü t.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1946 *küsüş*] A4 *ḳusüş* B13 *küşüş* C7 *küşüş* || 1947 *bulsa ... urun*] A5 *bilse ... urun* (*-r-* veya *-s-*?) B14 *bilse ...* | *uḳuş*] A5 *ǫküş*

B 150 ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

1948 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
esen inç tirilgil ay üsteng elig

1949 bu beglikke aşnu tüp aşlı kerek
atım alp ḳatığ ḳurç yana tong yürek

1950 atası beg erse oġul toġdı beg
oġul toġsa beg hem ataları teg

1951 uḳuşluġ kerek hem biliglig kerek
aḳılıḳ kerek hem siliglik kerek

1952 bilig birle begler buḍun başladı
uḳuş birle il kün işin işledi

1953 beg atı bilig birle bağlığ turur
bilig lamı kitse beg atı ḳalur

1954 keḍ öglüg kerek hem biligli uḳuş
biliglig kişining yağısı öküş

1955 negü tir eşitgil bilig bilmiş er
başında keçürmiş öküş yilmiş er

C 100 1956 biliglig kerek beg uḳuşluġ oḍuġ
angar tegmese bir müfaca yoḍuġ

1957 ḳılınç eḍgü erdem kerek ming tümen
atı eḍgü bolsa tutunsa boḍuġ

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

1948 *birdi*] A6 *berti* | *inç ... elig*] A6 *ança* (?) ... *uşdek ilig* B1 ... *üstek e.* C9 *üsteng* (sahife kenarında *öz teng*) *e.* || 1949 *tüp aşlı*] A7 *tuu begli* | *alp ... yana*] A7 *ḫuç ḳadığ alp ay* C10 *ḳurç ḳatığ alp yana* || 1950 *oġul toġdı*] A8 *ada-lar-ı* | *teg*] B3 *ang* C11 *tig* || 1951 *hem*] A9 *teg* (ikinci mısrâ) || 1953 *beg*] C14 *beg* (önce *beg* yazılmış, sonra sahife kenarına çıkarak, *beg-lik* şekline sokulmuş ve nihâyet tekrar tashih edilmiş) | *bilig ... kitse*] A11 *bilig-im bedüz-e* B6 *b. lami* (*-i* harekeli) *k.* || 1954 *keḍ ...* ... *ǫg* B7 ... *ol* C16 *b. erse mąnga ög* | *uḳuş ... bilig*] A12 *ket ... biligi ǫküş* || 1955 *negü ... er*] A13 *n. ter ... ęr* B8 *nigü ... ęr* C16 *... ir başında ... er*] A13 *başın-tın* (*-ı-*?) ... *kǫrmiş ęr* B8 ... *aḳmış ęr* C16 *başında ... yilmiş* (*y-* yerine *b-* ile) *ir*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1956 *tegmese ... yoḍuġ*] A14 ... *mufaca y.* B9 ... *yoḍug* (sahife kenarında *yazu* ...) C1 *tigmese ...* || 1957 *kerek ming*] A15 *ming* B10 *ḳerek ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *ter*] A15 *anı*

1958 apa oġlanı barça aşlı beḍük
bilig birle boldı kör öḍrüm keḍ ök

1959 uruġ eḍgü bolsa er eḍgü toġar
er eḍgü bolup ötrü törke aġar

1960 ıḍuḳ ol bu beglik arıġlıḳ tiler
arıġlıḳ bile ilde saḳlıḳ tiler

1961 buḍunḳa talusı kerek alp atım
beḍük işke ötrü bu bolsa titim

1962 negü tir eşitgil ötüken begi
sınap sözlemiş sözni yetrüp ögi

B 151 1963 buḍunḳa begi artuḳ öḍrüm kerek
kö͡ngül til köni ḳılkı köḍrüm kerek

1964 biliglig uḳuşluġ buḍunḳa talu
aḳı hem közi toḳ ne kö͡ngli tolu

1965 ḳamuġ eḍgüke bolsa elgi uzun
uv̇utluġ silig hem ḳılınçı tüzün

1966 seza beg bolur bu buḍunḳa uluġ
muni͡ngdın kelir ötrü eḍgü uruġ

1967 bilig birle başlar kişi iş başın
úḳuş birle uḳsa on͡garur işin

1968 buḍunuġ bilig birle bastı begi
bilig bolmasa işke yaḳmaz ögi

1969 yan͡gılsa bu begler ay ilig ḳutı
anın͡g begliki igler itgü otı

1958 D'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *barça ... beḍük*] A16 *asl-ı* [satır üstünde yazılmış) *barça* (sonra *al-ı* veya *ḥal-i* yazılmış ve silinmiş) *bir ǫk* C3 ... [b]irü | *kör ... ök*] A16 *ǵr ǵrde bedük* B3 ... *keḍ ök* (satır altında *uluġ*, sahife kenarında[...] ilâve fotografiye girmemiş) || 1959 *toġar*] B12 *bolur* | *aġar*] B12 *barur* || 1960 *bu*] B[...] yok | *arıġlıḳ*] A18 *arıġ* || 1961 *buḍunḳa*] A19 *budun-ta* | *titim*] A19 *tedim* B14 *titi[m]* (*ti-* noktasız) C7 *ṭitim* (*ṭ-* noktasız) || 1962 *negü ... begi*] A20 *n. ter ǵ. ǫäüken ǵ[...]* B15 ve C8 *nigü ...* | *yetrüp ögi*] A20 *yedrü ongı* B15 *yitrüp ö.* || 1963 *buḍunḳa* [...]*ödrüm* A21 *budun-ta ...* B1 ... *öḍrüm* (satır altında *ḫoş fi l*) | *köḍrüm*] A21 *kördüm* || 1964 *buḍunḳa*] A22 *budan-ta* | *ne ... tolu*] A22 *ma k. talu* B2 *ne ...* C10 *ne* (*n-* noktasız) ... || 1965 *elgi*] A23 *ilgi* || 1966 *munı͡ngdın*] A24, B4 ve C12 *munungdın* || 1967 *baş[ın]* A25 *baş-ın* B5 ve C13 *başı* | *işin*] A25 *iş-in* B5 ve C13 *işi* || 1968 *buḍunuġ*] A26 *budun-ı[ġ]* | *bolmasa ... yaḳmaz*] A26 *bilmez-e ... yadmaz* B6 ve C14 ... *yaḳmas* || 1969 *ba[...] ilig*] C15 *ay ilig bu begler* | *itgü*] A27 *ǵtgü*

1970 bu beglik igi͡nge otıög bilig
uḳuş birle emle ay ḳılkı silig

1971 biliglig uḳuşluġ kerek beg tetig
anın ḳılsa ötrü igi͡nge itig

C 101 1972 biliglig uḳuşluġ bügü ilçi beg
ikigün ajunda bolur ornı yig

A 76 1973 ikigün ajunuġ buluġlı kişi
iḍi ḳutluġ ol bu tükel ḳut başı

1974 mun͡gar men͡gzetü aydı şaʿir bu söz
körü barsa maʿni biligsizke köz

1975 men͡gilig ḳayu ol man͡ga ay yora
kişi ḳutluġı kim kişiler ara

1976 yise birse dünya tirilse ḳutun
taḳı bir ajunda bu buldı töre

1977 ḳılınçı on͡gay bolsa ḳılkı köni
sevinçin keçer kör uş ol beg küni

B 152 1978 bayat kimke birse bu eḍgü ḳılıḳ
bu eḍgü ḳılıḳ birle eḍgü yorıḳ

1979 anın͡g boldı dünya tü niʿmet bile
tilese özün͡g yi tilese üle

1980 bayat birse faźlı ḳulın͡ga ḳutun
bolur ḳılkı eḍgü ḳılınçı bütün

1971 *anın itig*] A29 *adın* (*-d-* sonradan tashih edilmişe benziyor) *ḳ. ǫdrü yigin-ge yidig*

1972 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bügü*] A30 *begü* | *ikigün ... yig*] A30 *ikegü acun-ta b. öz-ni eg* B10 ... *yig* C2 *ikigü ... yig* || 1973 *ikigü ajunuġ*] A1 *ikegü acunuġ* C8 *ikigü a.* | *iḍi ... başı*] A1 *ǵti ... il baş-ı* C3 *idi ... kişi* || 1974 *barsa*] B12 *barsa* C4 *birse*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

1975 A24[25]'te, yanlış olarak, ayrı beyit hâlinde tekrarlanmıştır (krş. beyit 418 not) | *men[ġ]ilig ... yora*] A3 *mening-lig* (A24[25] *mengi-lig*) ... *ay yor-a* (B24[25] *ǵrdür-e*) C6 *mengilig* | *ḳutluġı*] A3 *ḳılyıḳ-ı* (?, A24[25] *ḳudlaġ-ı*) || 1976 *yise ... tirilse*] A4 *yez-e berz-e tuny-a terilz-e* | *ajunda ... buldı*] A4 *acun buu* (?, satır altında) *bu* (?) *bulz-a* || 1977 *kör .. beg*] A5 *ol uşol yeg* B15 *ol uşol b.* C8 *k. uşol b.* || 1978 *birse*] A6 *berz-e* || 1979 *tü*] A7 *tuu* B2 *bu* C10 *tü* (*t-* noktasız) | *yi*] A7 *y-e* || 1980 *birse faźlı*] A8 *berz-e faslı* C11 *faźlı birse* | *eḍgü*] A8 *idgü*

1981 ḳılınç eḏgü erdem kerek miṅg tümen
anın tutsa il kẹnd kötürse tuman

1982 ne eḏgü turur bu ḳılınç eḏgüsi
ḳılınç eḏgü erke yigü keḏgüsi

1983 bayat kimke birse ḳılınç arḳuḳı
anı emgetür bu zạmane. oḳı

1984 ḳayu begde bolsa bu arḳuḳ ḳılınç
işi barça tetrü sevinçi saḳınç

1985 saḳınuḳ kerek beg ne ḳılḳı arıġ
arıġlıḳ tiler tutçı urġı arıġ

C 102 1986 saḳınuḳ kişi köṅli ḳorḳlıḳ bolur
köṅgül ḳorḳsa begler işig tüz ḳılur

1987 ḳalı bolmasa beg saḳınuḳ süzük
arıġsız bolur barça ḳılḳı üzük

1988 örüglük amulluḳ bolur begke körk
bu beglik işiṅge bu ol baġu örk

1989 keḏ öglüg kerek beg oṅgarsa işin
bilip başlasa ötrü işler başın

1990 bu öglüg kişiler oṅgarur işig
yıraḳ tutġu işte bu ögsüz kişig

1991 köṅgül bolmasa er közi asġı yoḳ
ögi bolmasa er köṅgül osġı yoḳ

1992 negü tir eşitgil ay ilçi başı
örüg keḏ köṅgüllüg sınamış kişi

B 153 1993 ḳayu erde bolsa uḳuş birle ög
anı er ataġıl neçe ögse ög

1994 uḳuş ög bilig kimde bolsa tükel
yavuz erse keḏ ti kiçig erse ög

1995 ne eḏgü turur bu ḳişike öge
ögi bolsa ötrü ataġu öge

1996 ivẹklik beliṅg ol ḳamuġḳa yavuz
ḳalı bolsa begke yüzi boldı boz

1997 ivẹk ḳurġu ḳılḳı ḳılınçı buşı
biligsizke belgü bolur bu işi

1998 ive ḳılmış işler neçe yig bolur
ive yise aş suv neçe ig bolur

1999 ḳamuġ iş içinde amulluḳ öḏür
meger ṭa'ạt erse ivingil yügür

2000 közi toḳ kerek hem uvutluġ tüzün
açuḳ hem yaruḳ bolsa ḳılḳın sözün

1981 *miṅg*] B4 *ming* (*i-* yerine *-n-* ile) | *anın ... kötürse*] A9 *adın tudz-a ẹl keḏ kedürz-e* || **1982** *ne*] A10 *ni* | *erke yigü*] A10 *ẹ. yegü* C13 *irke y.*

1983 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *birse ... arḳaḳı*] A11 *berz-e ... arḳuḳ-ı* (satır sltında uyg. harfl. *yamạn*) B6 *... arḳuḳı* (satır atlında *ziyade.*) || 1984 *arḳuḳ*] B7 *arḳuḳ* (satır altında *ziyade.*) | *tetrü*] B7 *tẹtrü* (satır altında *tükel*) C14 *titrü* || 1985 *saḳınuḳ ... ne*] A13 *saġ-ı-yuḳ k. beg* (satır üstünde yazılmış) *m-e* B8 *... ne* C17 *saḳı-nuḳ ... ya* | *tiler tutçı*] A13 *bil-e tudçı* B8 *t. tatçı* (satır altında *tutçı*) || 1986 *saḳınuḳ ... ḳorḳlıḳ*] A14 *saġ-ı-yuḳ ... ḳorḳ-luḳ* C1 *saḳı-nuḳ ...* | *işig*] A14 *... işig* B9 *işig* (satır altında *işin*) || 1987 *saḳınuḳ*] A15 *saḳ-ı-yuḳ* C2 *saḳı-nuḳ* | *üzük*] B8 *üzük* (satır altında *yạmạn*)

A16 'da, 1987 'den sonra, daha şu beyit gelmektedir :

uṣük-lük kerek tudz-a ẹtgü kọngül
eve ḳılmaz-a iş-ke tegz-e kọngül

eve (satır altında ar. harfl. *ive.*)

1988 *örüglük amulluḳ*] A17 *amul-luḳ ọrüglük* | *baġu*] A17 *taḳ-ı* C8 *yaġı* || 1989 *keḏ öglüg*] A18 *ket ọ.* B12 *kẹḏ öglüg* (satır altında *körüklüg*) | *başlasa*] C4 *işlese* || 1990 *oṅgarur işig*] A19 *onggarur iş-in* B13 *o. işig* (satır altında *işin* ?) | *yıraḳ ... kişig*] A19 *ıraḳ t. iş-ten buu ọ. kiş-ig* (tashih edilmiş) B13 *... ögsüz kişig* (satır altında *ükül-ü kişi*)

1991 *er*] A20 *ẹr* B14 *ẹr* | *er ... osġı*] A20 *ẹr kọngül o.* B14 *ẹr ögi osġı* (satır altında *usarı* ?) C6 *er ögi o.*

1992 A22 'de bu beyit 1995 'ten sonra geliyor | *negü tir*] A22 *n. ter* B15 ve C7 *nigü t.* | *örüg keḏ*] A22 *ọger ọg* B15 *örüg* (satır altında *yaruḳ*) *kẹḏ*

Dörtlük A 'da sahife kenarında ar. harfl. *ṣi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ṣi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

1993 *anı er*] B1 *a. ẹr* C9 *a. ir*

1995 A21 'de bu beyit 1992 'den önce geliyor ; C 'de iki satır üzerine yazılmış || 1996 *ivẹklik ol*] A25 *ẹvek-lik tebin* (satır üstünde tashih edilmiş) *-lik* B4 *i. biling ol* C13 *i. bẹlig* (noktasız) o. | *boz*] A25 *yuz* || 1997 *ivẹk*] A26 *ẹvek* || 1998 *ive ... yig*] A27 *eve* (satır altında ar. harfl. *ive.*) *... yeg* B6 *... neçe* (*n-* yerine *b-* ile) *yig* (satır altında tekrarlanmış ?) C15 *ivẹk ... neçe yig* | *ive ... ig*] A27 *ẹv-e yez-e ... yig* B6 *... neçe* (*n-* yerine *b-* ile) *ig* C15 *ivẹk y. aş-nı neçe i.* || 1999 *amulluḳ*] B7 *a.* (satır altında *yubur*) *ṭa'ạt ... yügür*] A28 *ta'at* (satır oltında ar. harfl. *ṭa'ạt*) *ẹrz-e sen evgil y.* C16 *... ise i. yügür* (*-g-* çizgisi yok) || 2000 *uvutluġ tüzün*] A29 *u. tụsün* B8 *uvutluġ* (satır altında *ụkl t.* C17 *u. közi* | *yaruḳ ... sözün*] B8 *yaruḳ* (*-r-* yerine *-z-* ile) ... C17 *... ḳılḳı sözi*

C 103 2001 toḍumsuz bolur ol közi suḳ kişi
közi suḳḳa yetmez bu dünya aşı

2002 bu suḳluḳ ig ol bir otı yoḳ emi
anı emleyümez bu dünya ḳamı

A 77 2003 ḳamuġ aç yise içse aḫır toḍur
közi aç kişi ölse açlıḳ ḳoḍur

2004 közi suḳ kişi nengke bolmaz bu bay
ḳamuġ dünya bulsa aḫır suḳ çıġay

2005 uvutluġ kerek beg kişidetalu
uvutluġ ḳılınçı irilmez tolu

2006 kimingde uvut bolsa ḳılkı silig
ḳamuġ tengsiz işke tegürmez elig

2007 bayat kimke birse uvut köz suvı
angar birdi devlet tükel yüz suvı

B 154 2008 ḳamuġ tengsiz iştin yıġıġlı uvut
ḳamuġ eḍgü işke ulaġlı uvut

2009 ne eḍgü neng ol bu uvut erke körk
ḳamuġ eḍgü işke uvut boldı örk

2010 tili çın kerek bolsa köngli köni
buḍunḳa asıġ ḳılsa toġsa küni

2011 ḳalı bolsa begler ḫiyanet köngül
buḍunḳa asıġ bolmaz andın töngül

2012 köngül til ongay bolmasa kör ḳılıḳ
ol ildin ḳaçar ḳutḳa bolmaz yorıḳ

2013 sözin ḳıyġuçı begke tutma umunç
tiriglik yaṽa bolġa ḳılġay ökünç

2014 iḍi saḳ kerek beg yana keḍ oḍuġ
usal bolsa begler toḳınur yoḍuġ

A 81 2015 iki neng turur ilke bağı beki
biri saḳlıḳ ol bir törü il köki

2016 ḳayu beg saḳ erse ilin bekledi
yağı boynı yençti öze örkledi

C 104 2017 ḳayu beg törü birse ilde köni
ilin itti ḳoḍtı yaruttı küni

2018 bu beglik bağı kör bu iki bolur
bu iki tükel bolsa beglik ḳılur

2019 negü tir eşitgil yağıçı kür er
bu saḳlıḳ bile öz yağısın urar

A 82 2020 aya ilçi begler ilig ḳolsa saḳ
bu saḳlıḳ bile sen tözü ilke baḳ

2021 bu saḳlıḳ bile arttı begler ili
usallıḳ körü buzdı beglik ulı

2022 bu saḳlıḳ bile sen yağı boynı yenç
buḍunḳa törü ḳıl tiril kingrü inç

B 155 2023 iki neng bile ilçi beglik buzar
kirür egri yolḳa könidin azar

2001 *toḍumsuz ... ol*] A_{30} *toyum-suz b. bu* (satır üstünde yazılmış) B_9 *toḍumsuz* (satır altında *mezasız*) ... || **2002** *bir ... emi*] A_{31} *ber ...* C_2 *... imi* | *emleyümez ... dünya*] A_{31} *... bu acun* B_{10} *emleyümes ...* C_2 *imleyümes ...* || **2003** *yise .. toḍur*] A_1 *yez-e içz-e aḫır* (*-ḫ-* üstünde ar. harfl. *-ġ-*) *toyar* | *aç ... ḳoḍur*] A_1 *suḳ ḳoḍ* || **2004** *bolmaz*] B_{12} *bolmas* | *bolsa ... suḳ*] A_2 *b. suḳ aḫır* B_{12} *bulsa* (satır altında *mal tapsa*) ... C_4 *b. suḳ aḫır* || **2005** *uvutluġ ... talu*] B_{13} *uḳuşluġ .. talu* (satır altında *köp*) | *uvutluġ ... irilmez*] A_3 *... ġrilmez* B_{13} *uḳuşluġ ḳ. irilmez* (*-r-* yerine *-ġ-* ile) C_5 *uḳuşluġ ḳ. irilmes* || **2006** *uvut*] B_{14} *uvut* (satır altında *'aḳl*) | *tegürmes elig*] A_4 *t. ilig* B_{14} *tegürmes e.* || **2007** *birse*] A_5 *berz-e* | *birdi*] A_5 *berti* || **2008** *iştin yıġıġlı*] A_6 *iş-te tıdıġ-lı* B_1 ve C_8 *iş-din y.* || **2009** *ne ... neng*] A_7 *sen ętgü sen* B_1 *ke ...* | *eḍgü*] A_7 *ęsiz*

2011 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bolmaz*] B_4 *bolmas* || **2012** *ongay ... ḳılıḳ*] A_{10} *ḳoni tudmaz-a beg ḳıyıḳ* | *ḳutḳa ... yorıḳ*] A_{10} *ḳılz-a b. y.* B_5 *ḳ. bolmaz yorıḳ* (*y-* noktasız) C_{13} *ḳut-ta b. turıḳ*

2013 *ḳıyġuçı*] B_6 ve C_{14} *ḳıyġuçı* | *bolġa ... ökünç*] A_{11} *bolz-a ḳılġ-a ǫ.* B_6 *b. bilġa ǫ.* C_{14} *bolġay ḳelgey saḳınç* || **2014** *iḍi ... keḍ*] A_{12} *ęti ... ket* | *toḳınur yoḍuġ*] A_{12} *toḳ-ı-tur yaḍuġ*

A'da metnin sırası karıştırılmış; $A77_{12}$ (beyit 2014)'den sonra, $A81_{31}$, sonra tekrar $A77_{13}$ ve bundan itibaren $A81_{32}$'den $A86_2$ ye kadar devam ediyor (krş. beyit 2291 not)

2015 A'daki sıra için bk. beyit 2014 not | *ilke ... beki*] $A81_{31}$ *begke ... biki*

2016 A'daki sıra için bk. beyit 2014 not | *erse*] C_{17} *irse* | *örkledi*] B_9 *ikledi*

2017 A'daki sıra için bk. beyit 2014 not | *birse*] $A81_{32}$ *berz-e* | *itti ... yaruttı*] A_{32} *ędti buḍn-ı y.* B_{10} ve C_1 *it(t)i ḳ. yarut(t)ı* || **2018** *ḳılur*] B_{11} ve C_2 *turur*

2019 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... er*] A_{34} *n. ter işidgil y.* *ḳaçar* B_{12} *nigü er* C_3 *nigü ... ir* | *öz*] A_{34} *ęr* || **2020** *ilig*] A_1 *ilin* C_5 *iling* | *bile*] A_1 *bill-e* || **2021** *saḳlıḳ ... ili*] A_2 *saḳ-lıḳ-tın ...* B_{14} *... art(t)ı ...* C_6 *... art(t)ı ...* | *usallıḳ körü*] A_2 *oz-a-lıḳ kirü* B_{14} *usalıḳ k.* || **2022** *yenç*] B_{15} *bıç* | *törü ... inç*] A_2 *... tiril kin-grü* (?) *ençe* B_{15} *törü* (*-r-* üstündeki işârete dikkate !) ... || **2023** *beglik*] C_4 *begler*

2024 biri küç birisi usallıḳ ḳılur
bu iki bile beg ilin artatur

2025 yaġı boynı yençmek tiler erse sen
ḳulaḳ köz kerek saḳ ḳılıp tursa sen

2026 bu saḳlıḳ bile sançtı begler yaġı
usallıḳ bile buzdı beglik bāġı

2027 usal bolsa begler işin bütrümez
usal beg bütün bilgü beglik yimez

2028 saḳ er tutçı itnip usalıġ busar
usal bolmaġınça yaġıġ kim basar

2029 saḳ erse begi ilke tegmez elig
ḳalı tegse yetrür uḳuş ög bilig

2030 bu küçkey kişi kendü beglik yimez
bu küçkey küçini buḍun kötrümez

2031 negü tir eşitgil biliglig sözün
yiyümedi küçkey ilin kiç uzun

C 105 2032 köyer ot turur küç yaġusa küyer
törü suv turur aḳsa nʿmet öner

2033 uzun il yiyeyin tise ay bügü
törü tüz yorıtġu buḍunuġ kügü

2034 il artar törü birle itlür ajun
il eksür bu küç birle buzlur ajun

2035 telim ordular buzdı küçkey küçin
turu öldi aḫır bu küçkey açın

2036 köŋül tüzse begler yorıtsa törü
bu beglik buzulmaz turur kiç örü

2024 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ilin*] A5 *ɣlin* || **2025** *yençmek* ... *sen*] A6 *yançmaḳ* ... *beg* (tashih görmüş) | *ḳulaḳ* ... *sen*] A6 *kɣz-i ḳal-ɣaḳ-ı* (satır altında ar. harfl. *ḳulaġı*) *saḳ kerek tudz-a beg* C11 *ḳ. k. ḳılıp saḳ kɣrek tursa* şɣn || **2027** *bilgü* ... *yimez*] A8 *belgü b. yemez* || **2028** *itnip* ... *busar*] A9 *ɣdnip uz-a-lıġ b.* ... *busar* (*-s-* yerine *-ş-* ile) C14 *i. usal-lıġ b.* | *bolmaġınça*] A9 *bolmaġın* || **2029** *tegmez*] B7 *tɣgmes* || **2030** *yimez*] A11 *yemez* B8 *yimes* | *kötrümez*] A11 *baḫrumaz* B9 *kötrümes* || **2031** *negü* ... *sözün*] A12 *n. ter* ... *tuşün* B9 ve C17 *nigü* ... *yiyümedi* ... *kiç*] A12 *bayumatı kuçkey i. keç* B9 *yiyümedi ẓalim* ... || **2033** *yiyeyin* ... *küçkey*] A16 *boldı* ... *kuçkey* || **2036** *buzulmaz* ... *kiç*] A17 ... *keç* B14 *buzulmaz* A14 *tapın tep yez-e a. begü* B11 *yiyɣy tip tise* ... C2 *yiyɣy tip yise* (*-i-* noktasız) || **2034** *itlür ajun*] A15 *ɣdlür acun* | *eksür* ... *ajun*] A15 *ɣksür* ... *budan* 1035 *küçkey*] A18 *küçkey*

B 156 2037 ḳamuġda yaraġsız ay ilig ḳutı
bu begler öze ḳopsa yalġan atı

2038 sözi çın kerek beg ne ḳılkı bütün
ınansa aŋar ḫaḳ tirilse ḳutun

2039 bu yalġan kişiler veḳasız bolur
veḳasız kişi ḫalḳḳa teŋsiz ḳılur

2040 negü tir eşitgil veḳalıġ kişi
veḳa ol kişike kişilik başı

2041 tili yalġan erniŋ ceḳa ḳılkı ol
ceḳa kimde erse uş ol yılkı ol

2042 kişi yalġanında tileme veḳa
bu bir söz sınanmış öküş yılkı ol

2043 yüreklig kerek beg yime alp atım
yürek birle boldı yaġıḳa titim

2044 sü başlar eren kür yüreklig kerek
yüreksiz er at alsa andın yürek

C 106 2045 yüreklig yüreksizke bolsa başı
yüreklig bolur ötrü tegme kişi

2046 bu sözke tanuḳı bu bɣytig oḳı
bu sözke anuḳ tut köŋül ög taḳı

2047 kör arslan bolu birse ıtḳa başı
bu ıt barça arslan bolur öz tuşı

2037 *ḳamuġda*] C8 *ḳamuġ-da*n
2038 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *beg* ... *bütün*] A19 *bolz-a ḳavl-ı ḫaḳdün* B1 ... *ḳutan* C7 *bɣg ne* (*n-* noktasız) ... || **2040** *negü tir*] A21 *n. ter* B8 ve C10 *nigü t.*
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de satır arasında muradan yazılmış *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir
2041 *erse* ... *ol*] A22 *bolz-a uşol* B4 *e. uşol* C11 *irse uşol* || **2042** *sınanmış*] A23 *sınɣn-mış* (önce *sınamış yıl* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır altında tashih edilmiş) B5 *sınamış* || **2043** *yime*] A24 *yana* | *titim*] A24 *yadım* || **2044** *eren* ... *yüreklig*] A25 *kɣrer-ke yɣrek ket* | *er*] A25 *ɣr* B7 *ɣr*
2045 C 1061'de bu beyit 2046'dan sonra geliyor; krş. aş. not. | *kişi*] A28 *iş-i*
2046 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bu beytig*] A27 *mesel kör* B9 ve C15 *bu bɣytıġ* | *bu* ... *takı*] A27 *oḳır-ta ɣnaḳ k. ol yaḳı*
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir. C'de 2045. beytin yer değiştirmesi ile, altılık şekline girmiş olması, her hâlde, kafiye benzerliğinden ileri gelmiş olacak
2047 *birse ıtḳa*] A28 *berz-e at-ḳa* | *ıt* ... *tuşı*] A28 *at* ... *tuçı*

2048 ḳalı bolsa arslanḳa ıt başçısı
ol arslan bolur barça ıt saḳışı

2049 aḳılıḳ kerek begke ḳoḍḳı köŋül
bu ḳoḍḳı köŋül birle ḳılḳı amul

A 83 2050 aḳı bolsa begler atı çaẏlanur
atı çaẏı birle ajun beklenür

2051 aẏa yıġlu tirlür er at sü bolur
er at sü bile er tilekin bulur

2052 negü tir eşitgil urup yigli er
urup al ay alp er yana erke bir

B 157 2053 aḳı bol bağışla içür hem yitür
ḳalı eksüse ur yana al yetür

2054 azıġlıġ kür erke bu neŋ eksümez
tutuġlı örüŋ ḳuşḳa meŋ eksümez

2055 ḳılıç baldu oḳ ya ḳavi küç yürek
bar erken keḍ er neŋke ḳorḳmaz kerek

2056 ajunçı bügü beg nelük kenç urur
er at ḳayda bolsa anuḳ kenç alur

2057 bu il tutġuḳa köp er at sü kerek
er at tutġuḳa neŋ taẏar tü kerek

2058 bu neŋ alġuḳa bir kerek bay buḍun
buḍun baylıḳınga törü tüz ḳoḍun

2059 bularda biri ḳalsa törti ḳalur
bu törti yime ḳalsa beglik ulur

2060 aḍın ma bu biş neŋ yıraḳ tutġu beg
atı eḍgü bolsa kü çaẏ bolġu teg

2061 birisi iẏeklik birisi saran
üçünçi buşılıḳ serin öz tiren

2062 bu törtünç yaẏuz begke arḳuḳ ḳılınç
bişinçi yaraġsız bu yalġan erinç

C 107 2063 bu ḳaç neŋde begler yıraḳ tutġu öz
atı artamasa yorıḳ bolsa söz

2064 bularda eŋ ıŋa bu arḳuḳ ḳılınç
bu arḳuḳ ḳılınçlıġ ne muŋluġ erinç

2065 muŋar meŋzetü sözni şaʿir ayur
bu şaʿir sözi tutsa sözke bayur

2066 aġır yük kişike ḳılınç arḳuḳı
ḳılınç arḳuḳ erse bulun at oḳı

2067 yaġı ḳılmaġusın ḳılınçı ḳılur
yaġı bu yaġıda negü aḍruḳı

B 158 2068 öküş il tutayın tise ay ilig
üç iş ḳılġu ötrü yetilse elig

2069 oŋ elgin ḳılıç tutsa ursa salıp
sol elgi bile neŋ ülese alıp

2048 *ıt*] A29 *at* | *ol ... ıt*] A29 *... at* B11 *bu ...* || **2049** *ḳoḍḳı*] A30 *ḳauḳ-ı* B12 *ḳoşḳı* C4 *ḳotḳı* | *ḳoḍḳı*] A30 *ḳodḳ-ı* B12 *ḳoşḳı* C4 *ḳotḳı*

2050 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *çaẏlanur*] A1 *çaẏ-lınur* B18 *çaẏlanur* (satır altında *çaẏluḳ bolur*) | *ajun beklenür*] A1 *ḳut-ı tuġ-lanur* || **2051** *aẏa ...*] A2 *angga y. terlür ṣr at sụụ* B14 *aḳa ... sü* (satır altında *yaḫşı*) C7 *aḳa ...* | *tileki bulur*] C7 *tileki bụlur* || **2052** *negü ... er*] A3 *n. ter eşidgil u. birli ṣr* B15 *nigü ... ir* | *er ... bir*] A3 *ṣr y. ṣrke ber* C8 *ir ...* || **2053** *yitür*] A4 *yedür* | *eksüse ur*] A4 *ṣksüz-e öz* || **2054** *azıġlıġ ... eksümez*] A5 *arıġ-lıḳ k. ṣ. nengi ṣk-sümez* B2 *... eksümes* C10 *arıġ-lıḳ* (*-r-* tashih görmüş, alttaki noktalara dikkat) *k. irke ... eksümez*] A5 *toġuġ-lı toġan ḳuş mengi ṣksümez* B2 *... eksümes*

2055 C'de bu beyit yok | *baldu ... ya*] A6 *baltu-luġ-ḳa* (*-ḳ-* ?) | *keḍ ... ḳorḳmaz*] A6 *keder n. ḳorḳmaz* (*-az* tashih edilmiş) B3 *... ḳorḳmas* || **2056** *ajunçı bügü*] A7 *acun-çı begü* | *er ... alur*] B4 *er at* (satır altında *iren*) *... urur* || **2057** *köp ...*] A8 *kör ... sụụ* B5 *... sü* (satır altında *yaḫşı*) | *tutġuḳa*] C12 *tutġu* || **2058** *bir ...*] A9 *bar* (*ber* ?) | *tüz*] A9 *tụr*

2060 *kü çaẏ*] A11 *kụçaẏ* C15 *kü çav* || **2061** *birisi ... saran*] A12 *b. ṣvek-lik ...* B9 *... saran* (satır altında *ḳızġançlıḳ*) C16 *birsi ...* | *serin ... tiren*] A12 *saran az teren* (satır altında *ṣaburs uzluḳ*) ... C16 *s. er tiren* (*ti-* noktasız) || **2062** *törtünç ... arḍuḳ* B10 *törtünç ...* C17 *... artuḳ* | *yaraġsız erinç*] A13 *tört-tin ... arḍuḳ* B10 *törtünç ...* C17 *... artuḳ* | *yaraġsız erinç*] A13 *... tilki boş*) || **2063** *neŋde*] A14 *neng-tin* C1 *neng-den* | *yorıḳ*] B11 *yorıḳ* (satır altında *arḳuḳ ... erinç*] A15 *... irinç* B12 *arḳuḳ* (satır altında *artuḳ*) ... C2 *artuḳ ...* Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2064 *bularda ... arḳuḳ*] A15 *bular-tın ṇngın-ġa buu a.* C2 *... artuḳ ...* **2066** *arḳuḳı*] A17 *arḳuḳ-ı* (önce *arḍuḳ-ı* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş) C5 *artuḳı* | *arḳuḳ erse*] C5 *artuḳ irse* || **2067** *yaġı ḳılmaġusın*] A18 *yaġ-ı-ta n. odruḳ-ı* B15 *yaġı-dın ne bar* (noktasız) *a.* C6 *yaġı-daⁿ nigü a.* **2068** *tise*] A19 *tez-e* | *yetilse elig*] A19 *ẹdilz-e işig* B1 *yetilse ilig* C7 *itilse ilig* || **2069** *... salıp*] A20 *ang ilgin ḳılınç tudz-a ọske silip* | *elgi*] A20 *ilgi*

2070 tilin sözlese söz şeḳerde süçig
boyun birdi beg ḳul uluġ ya kiçig

2071 ay ilig bu ḳaç neṅg kerek begke kör
buḍunḳa sevülse orun bolsa tör

2072 küler yüz süçig söz silig öz kerek
ḳılınçı bularḳa tükel tüz kerek

2073 köṅgül tutsa ḳoḍḳı hem elgi aḳı
bularḳa yaraşı bağırsaḳlıḳı

2074 ḳamuġ türlüg erdem bu bilse tükel
yıraḳ erse andın yaraġsız muḫal

2075 kişi öḍrümi bu buḍunda talu
talu öḍrüm ol bu irüksüz tolu

2076 ajun buḍnı barça aṅgar ḳul bolur
ajun yir bu begler tilekin bulur

2077 tügük yüz irig söz küvez kür ḳılıḳ
kişig yirgürür köndrü bilmez yorıḳ

C 108 2078 otunluḳ ivèklik yınık ḳurġuluḳ
ḳara ḳılḳı ol bu yıraḳ turġuluḳ

2079 ḳara ḳılḳı begke kereksiz yaġuḳ
yaġuḳ bolsa begke uçuzluḳ anuḳ

2080 ḳara ḳul ḳarası bolur beg örüṅg
ḳaralı örüṅgli aḍırttı körüṅg

2081 talu beg bolayın tise belgülüg
talu tutġu erdem ay atlıġ külüg

2082 atı beg bolur bolsa ḳılḳı ḳara
ḳarada bu ınġa bolur ḫalḳ ara

A 84 B 159 2083 yüzi körki körklüg kerek beg yülüg
boḍı ortu bolsa ne çavluġ külüg

2084 körügli yüzin körse sevse körüp
ili buḍnı baḳsa küvense turup

2085 yağıḳa ḳatıġ bolsa ersigliki
körür közke suv birse körklüglüki

2086 ayı boḍ uzun bolsa ögmez bilig
ayı ma çöküt bolsa bolmaz silig

2087 ḳalı mundaġ erse boḍ ortu kerek
boḍı ortu bolsa bolur eḍgürek

2088 negü tir eşitgil sınamış kişi
başında keçürmiş yaşamış kişi

2089 boḍı ḳısġa yunçıġ ḳılınçı buşı
buşı ḳayda bolsa tütüşke başı

2090 boḍ ortu kerek hem teṅginçe yaraġ
işiṅg ortu tut ay biliglig kişi

2070 *şeḳerde*] A21 *şeker teg* (noktaya dikkat !) C10 *şeḳerden* | *birdi* ... *yu*] A... *berti* ... *m-a* || **2071** *sevülse orun*] A22 *sevidz-e ọsün* || **2072** *süçig*] A23 *suçüg* ... A28 *kerek* (satır üstünde uyg. harfl. tekrarlanmış) || **2073** *ḳoḍḳı*] A24 *koyḳ-ı* (*-g-* ... *-n-* ?) B6 *ḳoşḳı* (satır altında *ḳoy*) C13 *ḳotḳı* (*-t-* noktasız) || **2074** *erse*] C14 *irse* ... *ol* ... *irüksüz*] A26 *al bu ġrik-suz* || **2076** *ajun* ... *aṅgar*] A27 *acun b. ọdrü* ... *ötrü a.* C16 *a. budunı* ... | *ajun* ... *tilekin*] A27 *acun yer* ... *tileki* || ... *küvez*] A28 *tegük tuz ġrig söz tèvez* B10 ... *irig* (satır altında *yumşaḳ*) ... *yirgürür* ... *yorıḳ*] A28 *ḳılḳ-ı* (?) *turur kendrü bolmaz y.* B10 *tezgürür k. bilmez* (satır altında *til*) C17 *yirgürür ḳondürü* ... || **2078** *ivèklik* ... *ḳurġuluḳ*] A29 *... yinik ḳ.* B11 ... *yinik* (noktalara dikkat !) *ḳurġuluḳ* (satır altında *ḳork-maḳlıḳ*) *i. yinik ḳ.* | *ḳılḳı* ... *bu*] A29 *ḳılḳ-ı* (satır üstünde *ḳılıḳ-ı*) *ol*

2079 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yaġuḳ*] B12 *yaġuḳ* (satır ... *yaman*) || **2080** *ḳarası* ... *örüṅg*] A31 *ḳar-a* (önce *bolur* yazılmış, sonra satır ... tashih edilmiş) *-sı* ... *ọsün* | *örüṅgli* ... *körüṅg*] A31 *ọsüng-li adır-tı* ḳ... *ö. aḍırt(t)ı k.*

2081 *talu* ... *tise*] A32 ... *tez-e* B14 *talu* (satır altında *tola*) ... | *tutġu* ... *atlıġ*] ... *adġ-ı* || **2082** *atı* ... *bolur*] A33 ... *bolup* C6 *atı* (*-t-* ?) ... | *ḳarada* ... *kar-a-ta boyun-ḳa* ... *ḳar-a* C6 *ḳaradan bolur ınġa bu* ...

2083 A'da, yanlış olarak, 2082. beytin ikinci mısraı yazılmağa başlamış, sonra far... varılınca, üzerinden çizilmiştir | *yülüg*] A2 *bulug* | *ne çavluġ*] A2 *y-a çav-lıġ körse*] A3 *sevz-e* | *küvense*] A3 *kevenz-e* B2 *küvense* (satır altında *ḳuvansa*) **2085** *ḳatıġ* ... *ersigliki*] A4 *ḳasıġ bolz-a ġrsig* (satır altında ar. harfl. *erzig* ?) *-liki ... ersig-liki* (satır altında *irenliki*) | *birse kørklüglüki*] A4 *berz-e körek-lüg-lüki* **2086** *ayı* ... *bilig*] A5 *a. budün acun bolz-a ö. tilig* B4 *ayı boḍ* (satır altında *egęr* ...) ... *ögmes* (satır altında *bilmes* ?) *bilig* (*b-* noktasız) C10 *anı* ... *tilig* | *ayı* ... ...] B4 *ayı ma ç.* (satır altında *egęr yaman*) *b. bolmas* C10 *anı* (*-n-* ?) *ma çöküt* ... üstte iki nokta ve altta bir nokta ile) ... || **2087** *boḍ ortu*] B5 *boḍ ortu* (satır altında *boy orta*) | *ortu*] B5 *ortu* (satır altında *orta*) || **2088** *negü tir*] A7 *n. ter* B6 ... *nigü t.* C12 *başında*] B6 *yaşın-da* C12 *yaşından* **2089** *tütüske*] A8 *yedüş-ke* || **2090** *işiṅg* ... *biliglig*] A9 *işig orda-sın tud ay ẹdgü* ... *ar tut* (satır altında *artuḳ*) ...

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı ... *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

... bilig

2091 bor içmez kerek beg fesad kılmasa
bu iki kılıktın kaçar kut basa

2092 süçigke süçinse ajun begleri
açığ boldı il kün buḍun igleri

C 109 2093 oyunka avınsa ajun tutġuçı
ilin buzdı boldı özi koltġuçı

2094 öḍinde keçürse bu beglik işin
anı yetse bolmaz eḍerse kuşın

2095 negü tir eşitgil bilig birgüçi
biligsizni bordın söküp tıḍġuçı

2096 bor içme aya borçı boġzı kulı
bor içse açıldı çığaylık yolı

2097 kara borçı boldı nengi boldı yil
begi borçı bolsa kaçan turġa il

B 160 2098 yağı ol bu bor timçi iltür kümüş
kılınçı tütüş boldı kılkı uruş

2099 esürse kişi tilve munduz bolur
bu tilve işi kör kaçan tüz bolur

2100 negü tir eşitgil saknuk tili
bu söz işke tutġıl ay boġzı kulı

2101 neçe kılğu işler bor içse kalur
neçe kılmağu iş esürse kelür

2102 neçe tengsiz işler bor içse bolur
neçe eḍgü işler esürse kalur

2103 bor içse oyunka avınsa begi
kaçan yetgey il kün işinge ögi

2104 fesad kayda bolsa kaçar kut teze
fesad çın yorır tutçı beglik buza

2105 arığ ol bu kut kıv arığlık tiler
süzük ol bu devlet süzükni yüler

2106 begi içgüçi bolsa müfsid otun
kamuġ içgüçi boldı buḍnı bütün

2107 kara tengsizin barça begler iter
begi kılsa tengsiz anı kim yeter

C 110 2108 arığsızni yalnguk suvun yup arır
kalı artasa suv negün yup arır

2109 kişi iglese ot otaçı birür
otaçı iginge otın kim kılur

2110 arığ tutġu begler köni kılk kılık
buḍun beg yolından tüzer yol yorık

2111 neteg tutsa begler kör öngdi törü
buḍun boldı andağ ol öngdi körü

2091 *bor içmez*] A_{10} *bor* (satır altında ar. harfl. *çağır*) *i.* B_9 *b. içmes* || **2092** *ajun*] A_{11} *acun* | *igleri*] A_{11} *yeg-ler-i* C_{17} *begleri*

2093 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *oyunka ... ajan*] A_{12} *ajan-[illegible]* (önce *-ka* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *a. acun* | *koltġuçı*] A_{12} *kol-ġuçı* (satır altında ar. harfl. *ṭalęb künende*) || **2094** *öḍinde*] A_{13} *öz-i-tin* B_{12} *öḍinde* (*ö-* harekeli) | *yetse ... eḍerse*] A_{13} *tudz-a b. ederiz-e* B_{12} *yętse bolmas e.* || **2095** *negü ..* [illegible] A_{14} *m. ter işidgil b. ber-güçi* B_{13} ve C_4 *nigü ...* | *bordın ... tıḍġuçı*] A_{14} *bu tın [illegible] tudġuçı* || **2096** *boġzı*] A_{15} *boġsang* || **2097** *nengi ... yil*] A_{16} *nengi b. yel* B_{15} ve [illegible] *... yil* | *turġa il*] A_{16} *turġay ęl* || **2098** *timçi iltür*] A_{17} *tim-e ęldun* B_1 ve C_7 [illegible] *yil*] A_{17} *ol kılık-ı* || **2099** *esürse*] A_{68} *isürz-e* || **2100** *negü ..* [illegible]] $A_{[illegible]}$ *n. ter işidgil sağ-ı-yuk t.* B_3 *nigü ... kişi* C_9 *nigü ... sąkı-nuk t.* [illegible] *ooğzı*] A_{19} *boğ[illegible]*

Burada beklenilen dörtlük nushalarda işâret edilmemiş olduğu gibi, sıraların [illegible] şık olması da bunun, hiç olmazsa müstensihlerce, his edilmemiş olduğunu göstermekte[illegible] Bâzı güçlüklere rağman, C'deki sıranın dörtlük şeklinde düşünülmüş olması mümkün[illegible]

2101 A_{21}'de bu beyit 2103'ten sonra geliyor | *kalur*] A_{21} *kalır* | *esürse kelür*] $A_{[illegible]}$ *isürz-e kelir*

2102 A'da bu beyit yok ; B_6'da 2103'ten sonra geliyor | *tengsiz*] B_6 *yąngsız*

2103 A_{20}'de bu beyit 2100'den ve B_5'te ise, 2101'den sonra geliyor | *yetgey*] A_{20} *[illegible]ygey* B_5 *yętgey* C_{12} *tigey* (*-i-* noktasız)

A ve C'de, 2103'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 4411):

A_{22} *fesad ol kesig-li tupüng yıldışın*
fesad ol busuġ-lı kör ęḍgü işin

C_{13} *fęsad ol buzuġlı tüpüg yıldızığ*
fęsad ol buzuğlı kör edgü ızığ

2104 *kut*] B_7 *kut* (satır altında *devlęt*) | *çın*] A_{23} *ol* || **2105** *süzükni yüler*] A_{24} *[illegible]-ke alur* C_{15} *süzük-ni kolar* || **2106** *buḍnı*] B_9 *buḍnı* (satır altında *buzdı*) || **2107** [illegible] A_{26} *eḍer* | *yeter*] A_{26} *tıdar* B_{10} *yęter* C_{17} *tutar* (harekeli) || **2108** *yalnguk ...* [illegible] A_{27} *y. sabun* (satır altında ar. harfl. *ṣabun*) *tud* B_{11} *yalnguk sųvun yup* (*y-* [illegible] *otın*] A_{28} *odı* B_{12} *emin* || **2110** *kılk*] A_{29} *kalk* (veya *halk* ?) | *yolından ...* [illegible] A_{30} *bu* | *öngdi*] A_{30} *ọnti*

2112 bu sözke tanuḳı munu bu söz ol
sözinge baḳa körse maʿni tüz ol

B 161 2113 bu begler ne yolça yorısa ḳalı
uş ol beg yorıḳı bu ḳulnung yolı

2114 begi eḍgü bolsa yorıḳı köni
ṭaḳı artuḳ eḍgü yorıġay ḳulı

2115 küvez kör kereksiz ne köngli uluġ
küvezlik azıtur könilik yoluġ

2116 uluġ boldı begler ḳutun belgülüg
kiçig tutġu könglin kötürse ülüg

2117 negü tir eşitgil uḳuşluġ yig er
buḍunda talusı biliglig beg er

A 85 2118 uluġsıġ beḍük tutsa begler köngül
siziksiz uçuzluḳ körür ay oġul

2119 küvezlik bile kökke aġmaz kişi
ḳalı ḳoḍḳı bolsa buzulmaz işi

2120 küvezlik asıġsız köngül tumlıtur
köngül ḳoḍḳı bolsa kişig yoḳlatur

2121 beg alçaḳ kerek bolsa ḳoḍḳı köngül
munı teg yoḳ erse sen andın töngül

C 111 2122 beg alçaḳ kerek bolsa köngli açuḳ
yazuḳluġ kişidin keçürse yazuḳ

2123 isinür er at terk bağırsaḳ bolur
bağırsaḳ kişiler tapuġsaḳ bolur

2124 buḍun başçı begke bu himmet kerek
bu himmet bile hem mürüvvet kerek

2125 bu himmet mürüvvet bile barsa çav
bolur beg tileki yorır ötrü av

2126 kiming himmeti bolmasa ol ölüg
ikigün ajunda bu bulmaz ülüg

2127 bu himmet bile hem siyaset kerek
siyasetḳa beglik riyaset kerek

B 162 2128 siyaset bile beg tüzer il törü
ḳara ḳılḳı itlür siyaset körü

2129 bu sözke yanutı bu beyt ol tanuḳ
tanuḳ ḳayda bolsa bu ḥuccet anuḳ

2130 bu begler ḳapuġın siyaset bezer
siyaset bile beg ilini tüzer

2131 isizke siyaset yorıtġu kerek
buḍun bulġanuḳın siyaset süzer

2132 bu il tutruḳı hem tüpi bekliki
iki neng turur aşlı yıldız köki

2133 birisi buḍunḳa törü ol ülüş
birisi er atḳa ülese kümüş

2134 törü birle buḍnı sevinse turup
kümüş bolsa er at yarunsa körüp

2112 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tanuḳı*] C_5 *yanatı*
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı [illegible] sözü ile ayırt edilmiştir
2113 *uş ... ḳulnung*] A_{32} *uşal beg yorıḳ-ı ḳul-ı-ning* B_1 ve C_8 *uşol* | **2114** *yorıḳı*] A_{33} *yorız-a* B_2 *yorıḳı* (satır altında *yürüşi*) | *yorıġay*] A_{33} *yorıġ-lı* C_9 *yorı[illegible]*
2115 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *küvez kör*] B_3 *k. ol* (satır altında *özinge baḳ(ḳ)uçı*) | *azıtur ... yoluġ*] B_3 *azıtur* (satır altında *azġurur, -z-* noktasız) *yoluġ* (satır altında *yoluluḳ* ?, *-ḳ* noktasız) || **2116** *tutġu ... ülüg*] A_{35} *tudġu* [illegible] *köngli* ... *ke* || **2125** *barsa çav*] A_8 *batz-a* (?) *çav* (satır altında ar. harfl. *çav*) C_4 *yaḍsa çav* B_4 *tutsa ... ülüg* (satır altında *ilgü*) C_{12} *t. köngli ...* || **2117** *negü ... er*] A_{36} *n[illegible]* **2126** *ikigün ... bulmaz*] A_9 *ikigü acun-ta bua b.* B_{14} ve C_5 *... bulmas* || **2128** *beg*] *... yeg ġr* B_5 *nigü ... yig* (satır altında *yaḥşı*) *ġr* C_{13} *nigü ... yig er* | *er*] C_{14} [illegible] *bil* | *ḳılḳı*] B_1 *ḳılḳı* (satır altında *yaḥşı*) || **2129** *yanutı ... beyt*] A_{12} *tanuḳ-ı bua* || **2118** *beḍük*] B_6 *beḍük* (satır altında *büzürg*) | *siziksiz*] A_1 *sesik-siz* B_6 *sizik[illegible]* | *tanuḳ ḥuccet*] A_{12} *ḳayu-ḳa tanuḳ bolz-a ḥuccet* (satır altında ar. harfl. *ḥuccet*) (satır altında *uyatsız* ?) || **2119** *küvezlik ... aġmaz*] B_7 *küvezlik* (satır altında [illegible] Dörtluk, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *mençlik*) ... *aġmas* C_{15} ... *aġmas* | *ḳalı ... işi*] A_2 *ġsidgil buu söz-ni ay beg-ler* [illegible] *da şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir
B_7 *ḳalı ḳoşḳı* (satır altında *kiçig köngül*) *b. buzulmas i.* C_{15} *ḳalı ḳotḳı b. buzulmas* [illegible] **2130** *ilini*] A_{13} *iş-i-ni* || **2131** *isizke* | *bulġanuḳın*] A_{14} *ġsiz-ke* | *bulġ-a-yuḳın* || **2130** *tumlıtur*] B_8 *tumlıtur* (satır altında *tügülür*) | *ḳoḍḳı ... yoḳlatur*] A_3 *ḳoḍ[illegible]* **2133** *er at*] B_6 *er aṭ* (satır altında *yaḥşı aṭ*) *bolz-a kişi yoḳ-lıdur* B_8 *ḳoşḳı tutsa k. yoḳlatur* (sahife kenarında *büleŋu*) C_{16} *ḳotḳı* [illegible] **2134** C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sevinse*] C_{14} *ṣevütse* | *yarunsa* || **2121** *ḳoḍḳı*] A_4 *ḳodḳı* B_9 *ḳotḳı* (satır altında *kiçig*) C_{17} *ḳotḳı* | *erse*] C_{17} *irse* [illegible] *üp*] B_7 *yarunsa körüp* (satır üstünde *köngül*) C_{15} *yarutsa k.*

2135 bu iki ḳutu bulsa begdin sevinç
ili ḳapġı itlür bulur beg avınç

2136 ḳayu beg buḍunḳa törü birmese
küḍezmese buḍnın yigüçi yise

C 112 2137 ot ıḍtı buḍunḳa buzuldı ili
yıḳıldı siziksiz bu beglik ulı

2138 ḳayu beg er atnı sevindürmese
ḳılıç ḳında çıḳmaz anıñda basa

2139 ḳılıç birle begler uzatur elig
ḳılıçsız usal beg basumaz ilig

2140 ḳılıç baldu boldı bu il saḳçısı
ḳılıçın alır il buḍun başçısı

2141 negü tir eşitgil ajun tutġuçı
ḳılıç baldu birle yaġıġ utġuçı

2142 aya il tutuġlı ilig saḳlaġu
usallıḳ bile yir yigüçi aġu

B 163 2143 ḳılıç baldu saḳçı tutun ay unur
ḳılıç saḳçı bolsa beg inçlik bulur

2144 ḳılıç teprer erken yaġı tepremez
ḳılıç ḳınḳa kirse beg inçlik yimez

2145 sevinçlig tut ay beg ḳılıç urġuçıġ
sevinçin tiril tutçı körme açıġ

2146 yana aydı ögdülmiş ilig ḳutı
bu il işleri ters uluġ kör atı

2136 *birmese*] A19 *bermez-e* | *yigüçi yise*] A19 *yegü-çi yez-e* || 2137 *ıḍtı*] A20 [illegible] | *yıḳıldı siziksiz*] A20 *yaḳıl-tı sesik-siz* || 2138 *sevindürmese*] A21, B11 ve C3 *sevin-dürmese* | *ḳında çıḳmaz*] A21 *ḳını-ta tur* B11 *ḳ. çıḳmas* || 2139 *elig*] A22 *ilig* | *ilig*] A22 *bosumaz elig* B12 *basumas* (*b-* noktasız) *i.* C3 *yasumaz elig* || 2140 *alır* ( ] A23 *a. ṣr* B13 *a. beg* || 2141 *negü ... ajun*] A24 *n. ter ṣ. acun* B14 ve C5 *nigü ...* [illegible] *yir yigüçi*] A25 *yer yegü-çi*

2143 A28'de bu beyit 2145'ten sonra geliyor | *tutun*] A28 *tudan* (*t-* veya *b-* [illegible] *beg inçlik*] A28 *il ençlik*

2144 A26'da bu beyit 2142'den sonra geliyor | *teprer*] B2 *tęprer* | *inçlik yimez*] A26 *ençlik yemez*

2145 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sevinçlig*] A27 *sevünç-lig* | *seṿünçlüg* | *sevinçin*] A27 *sevünçin*

2146 A29'da bu beyit 2143'ten sonra geliyor | *kör*] A29 *kun* (?)

2147 beḍük iş buḍun başlamaḳı aġır
baş aġrıġ bile tutçı emgek tegir

2148 sevinçi az ol körse ḳaḍġu öküş
az ol öggüçisi telimrek söküş

2149 ḳayuḳa baḳa körse ḳorḳınç turur
sevinçin sora körse azraḳ erür

2150 öküş seṿmegüçi seṿeri az ol
kerişi telimrek ereji az ol

A 86 2151 bütünsüz bolur tegme yirde köñgül
köñgül bütmese erke artuḳ muñ ol

2152 körü barsa tegme işinde ḥaṭar
ḥaṭarlıġ işig körse tatıġ kiter

A 77 C 113 2153 negü tir eşitgil uḳuşluġ sözi
uḳuşluġ sözi körse yinçü tözi

2154 ilig boynı ḳılça ükekçe başı
aṇgar keḍ ınanmaz uḳuşluġ kişi

2155 ḳılıç baş özele meşel beglik ol
küniñe aṇgar miñ ḥaṭarlıġ işi

2156 bu yaṇlıġ turur barça beglik işi
ḳayusı erej yir ḳayu öz başı

2157 özüñ dünya ʿuḳbi bulayın tise
bu kaç işni ḳoḍma ḳatıġlan usa

B 164 2158 köñgül til köni tut bayatḳa sıġın
iḍi yarlıġın sen aġır tut tapın

2147 *tegir*] C12 *aġır* || 2148 *senviçi*] A31 *sevünçi* | *öggüçisi*] A31 *ǫgdü-çiz-i* || 2149 A'da bu beyit yok | *sevinçin*] C14 *seṿünçin* || 2150 *ereji*] A32 *ǫreci* || 2151 [illegible] *bütünsüz ... yirde*] A1 *buḍüm-süz* (noktaya dikkat !) ... *yerde* B9 ... *yirde* | *erke*] A1 [illegible] || 2152 *barsa*] C17 *birse* | *kiter*] A2 *keder*

2153 A'da metnin sırası karıştırılmış: A862 (beyit 2152)'den sonra metin A7714 [illegible] devam ediyor (krş. beyit 2014 not) | *negü ... sözi*] A7714 *n. ter ... ǫz-i* B11 ve C1 [illegible] *negü ...* | *yinçü tözi*] A14 *inçü söz-i* B13 ve C1 *yünçü t.*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2154 *keḍ ınanmaz*] A15 *ket ı.* C3 *ḳeḍ ınanmas* || 2155 *miñ*] B13 *ming* (*-i-* yerine [illegible] ile) || 2156 *erej yir*] A17 *ǫric yer* || 2157 *ʿaḳbi ... tise*] A18 *ʿuḳba* (önce *ʿaḳbi* yazılmış, [illegible] sonra tashih edilmiş) *b. tez-e* | *usa*] A18 *öz-e* || 2158 *köñgül ... tut*] B1 *köni tut köngül til*

2159 negü kelse rạbdın tapı bol tapı
özüñg ḳulluḳı ol tapılıḳ tapı

2160 tözü ḫalḳḳa köñglün bağırsaḳ bolun
tuçı eḍgülük ḳıl sen eḍgü bulun

2161 buḍunḳa asıġ ḳıl bolup ḳılma yas
ḳılınç eḍgü tutġıl isiz yası bas

2162 seniñg boldı dünya tiriglik bile
tiriglik bulunsa yatıp yi küle

2163 bütün can üzülse umunç tut uluġ
bayat birge eḍgüke eḍgü yoluġ

2164 munuḳı men aydım eşitti ilig
bu yañglıġ kerek begke erdem bilig

2165 ḳayu erde bolsa bu erdem törü
anı beg atap ilke tikgü örü

2166 tükel beg bolur bu buḍunḳa başı
aniñgdın bulur tegme eḍgü kişi

2167 negü tir eşitgil biliglig tetig
biliglig tetig bilgi ilke itig

C 114 2168 biliglig kerek beg uḳuşluġ köni
yüreklig hem öglüg beḍüse üni

2169 aḳı hem tüzün hem uv̈utluġ silig
bağırsaḳ bolup keḍ küḍezse ilig

2170 közi toḳ serimlig ne ḳoḍḳı köñgül
suyurḳap keçürgen ne ḳılḳı amul

2171 ḳamuġ erdemi bolsa erde örü
buḍunḳa birür bolsa eḍgü törü

A 78 172 ḳayu ilke bolsa bu yañglıġ begi
ḳutuldı ol il buḍnı kitti igi

B 165 173 toġar ḳut küni ilke inçlik bolur
diriġa bu yañglıġ kişiler ölür

2174 bu erdi ay ilig meniñg bilmişim
munuḳı ötündüm sañga uḳmışım

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2175 ilig aydı uḳtum köni sözlediñg
kereki bu erdi bilig yazmadıñg

2176 taḳı bir ayıtġu sözüm bar sañga
anı ma açuḳluġ ayu bir mañga

2177 bu yañglıġ begi bolsa erdem tolu
v̈eziri negü teg kerek ay talu

2178 ḳalın ḳaznaḳ ursa bu altun kümüş
itilse ili artsa ol ḳend uluş

2179 ilin itse bassa tüz öñgdi urup
isinse er at köñgli eḍgü bulup

2180 buḍun inçke tegse ilig tegmese
begi atı eḍgün yaḍılsa basa

ÖGDÜLMİŞ BEGLERKE V̈EZİR BOLĠU NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

2181 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
v̈ezir boldı beglerke sunġu elig

2159 *negü*] B_2 ve C_8 *nigü* | *tapı*] A_{20} *tụpi* B_2 *tạpı* C_8 *tüpi* || 2160 *tözü* ... *köñglün*] A_{21} *tṣsü ḫalḳ kụnün-lün* B_3 *tözü* (satır altında *türük* ?) ... C_9 ... *könglüng* [*tuçı* ... 2172 *kitti*] A_1 *kedti* B_{15} ve C_5 *kit(t)i* || 2173 *inçlik*] A_2 *ençlik* || 2174 *meniñg*] *bulun*] A_{21} ... *yolun* B_3 *tuçı* (satır altında *dayim*) ... A_3 *mining* B_2 *mẹning*

2161 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *isiz* ... *bas*] A_{22} *ṣsiz yaz-ı* ... *ilig* ... *ögdülmişke*] A_4 *i. suval-ı ọ.* C_{11} ... *yas* || 2162 *bulunsa*... *yi*] A_{23} *bululz-a y. y-e* || 2163 *bütün* ... *üzülse*] ... 2175 *ilig*] A_5 *elig* | *yazmadıñg*] B_4 *yạzmadıng* (*yz-* noktasız) || 2176 *açuḳluġ tınur can uṣelz-e* C_{13} *boyun* (?) ... | *birge*] ... *bir*] A_6 *ayu ber açuḳ-luġ* || 2177 *negü*] B_6 ve C_{11} *nigü* || 2178 *itilse* ... *ḳend*] A_8 *eşit(t)i* || 2165 *tikgü*] A_{26} *tekgü* || 2166 *tegme eḍgü*] B_9 *eḍgü tẹgme* || 2167 *negü tir* ... *dlz-e* ... *ḳent* || 2179 *ilin* ... *urup*] A_9 *elin ṣdz-e bayz-a tụz* ... B_8 ... *öngdün bolup* A_{28} *n. ter* B_{10} ve C_{17} *nigü t.* ... || 2168 *biliglig*] A_{29} *bilig* | *beḍüse*] A_{29} *besüz-e* | ... *isinse*] A_9 *isinz-e* (*-ṣ-* yerine *-ş-* ile) || 2180 *inçke* ... *ilig*] A_{10} *ençke t. elig* *tüzün* ... *uv̈utluġ*] A_{30} *tụsünz-e u.* B_{12} ve C_2 *t. hem uḳuşluġ* | *ilig*] C_2 *ilig* ... *ögdülmiş* ... *ayur*] A_{11} *ọ. ilig vezir negü teg kerekin a.* B_{10} *bab bẹglerke v. b. nigü* *serimlig* ... *ḳoḍḳı*] A_{31} *ṣ. m-e ḳodḳ-ı* B_{13} ... *ne* (*n-* noktasız) *ḳoşḳı* C_3 *sirim-lüg* ... *kerekini aytur* C_{15} *bab bẹglerke vẹzir nigü* ... *aytur* *ḳotḳ-ı* | *keçürgen ne*] A_{31} *keçürgẹn me* || 2171 *erde*] A_{32} *ẹrdeg* | *birür*] A_{32} *berür* 2181 *birdi*] A_{12} *berti* | *elig*] A_{12} *ilig*

C 115 2182 siziksiz kerek boldı begke vęzir
vęzir eḍgü bolsa beg inçin uḍır

2183 vęzir ol yüḍügli bu begler yükin
vęzir ol bekütügli beglik kökin

B 166 2184 iḍi artuḳ öḍrüm talu er kerek
ögi kõŋgli yetse urunsa yürek

2185 uḳuşı öküş bolsa bilgi teŋgiz
ḳamuġ iş bütürse ḳızartsa meŋgiz

2186 uruġluġ kerek hęm saḳınuḳ köni
könilik öze keçse ötrü küni

2187 uluġ iş bu işke er öḍrüm kerek
bütünlük bile ḳılkı köḍrüm kerek

2188 uḳuşluġ kerek hęm biliglig kerek
tetiglik kerek hęm siliglik kerek

2189 uḳuşluġ kişi urġı eḍgü uruġ
ḳopar ḳayda bolsa bu ḳalmaz ḳuruġ

2190 saḳınuḳ kerek din iḍisi arıġ
imin bolsa il buḍnı andın arıġ

2191 saḳınuḳ kişi ol kişi öḍrümi
muŋaḍmışḳa barça bu ol ot emi

2192 saḳınuḳ kişi işte saḳlıḳ ḳılur
yaraġsızḳa yaḳmaz iş oġrın bilür

2193 beginde basa ilke elgi uzun
vęzir ol iligke ḳılınçın sözün

2194 uruġsuz kişiler arıġsız bolur
arıġsız vęzirḳa yaraġsız bolur

2195 vęfalıġ bolur bu uruġluġ kişi
cęfaçı bolur ol arıġsız işi

2196 negü tir eşitgil törülüg kişi
törülüg kişi boldı il tör başı

C 116 2197 uruġluġ kişiler ḳılınçı silig
vęfa birle ḫalḳḳa yaḍıġlı elig

2198 arıġsız ḳılınçı vęfasız cęfa
neçe me yitürse şęker hęm yilig

B 167 2199 uv̇utluġ kerek hęm közi toḳ bütün
uv̇utsuz kişi ol kişide otun

2200 közi toḳ kerek neŋgke suḳlanmasa
közi aç toḍumaz bu dünya yise

A 79 2201 kişide talusı uv̇utluġ kişi
uv̇utluġ kişi ol kişide başı

2202 uv̇ut kimde bolsa ḳamuġ işni ur
uv̇ut birle yalŋuḳ otun ḳapġı tur

2182 *siziksiz*] A13 *sesik-siz* | *inçin*] A13 *ençin* || **2183** *yüḍügli ... yükin*] A... *bedüg-li buu b. bukin* | *bekütügli*] A14 *bekünüg-li* || **2184** *iḍi ... öḍrüm*] A15 *ti... erdem* B1 *iḍi ...* | *yetse*] A15 *tez-e* B1 *yętse* C3 *bütse* (*b-* noktasız)

2185 A16'da beytin ilk mısraı yerine ikinci mısraı ve ikinci mısraın yerine ise, ... beytin ilk mısraı yazılmış; sonra ikinci mısrâ üzerinden çizilerek, satır üstünde beytin ... mısraı yazılmıştır. Sahife kenarında ar. harfl. olan hâşiyeye dikkat | *uḳuşı ... bilgi*] A... *bilig içre bolz-a ḳılḳ-ı* | *bütürse*] A16 *yedürz-e* || **2186** *saḳınuḳ*] A17 *saḳ-ı-guḳ* C... *saḳı-nuḳ*

2187 A19'da bu beyit 2189'dan sonra geliyor; C'de iki satır üzerine yazılmış | *öḍrüm*] A19 *ar-a turum*

2189 A18'de bu beyit 2186'dan önce geliyor | *urġı*] A18 *uruġ-ı* | *ḳalmaz*] ... *ḳalmas*

2190 A21'de bu beyit 2188'den sonra geliyor (krş. bir de beyit 2461) | *saḳınuḳ ... iḍisi*] A21 *saġ-ı-yuḳ ḳ. tin ġdi-si* C10 *saḳıyuḳ ... iḍi-si* | *imin ... arıġ*] A21 *imin ... C10 ... fariġ*

2191 A22'de mısrâların yeri değiştirilmiş; satır üstünde mısrâların başında ar. harfl. *ḫ* ve *m*, sonunda uyg. harfl. *aḫır* ve *ęvel* sözü ile doğrulanmış | *saḳınuḳ*] A22 *saḳ-ı-guḳ* C11 *saḳıyuḳ* | *barça*] A22 *berz-e*

2192 *saḳınuḳ*] A23 *saġ-ı-yuḳ* C12 *saḳıyuḳ* | *yaḳmaz*] B9 *yaḳmas* || **2193** *beginde ... elgi*] A24 *begin-ge ... ęlgi* (*ęl-* ?) | *iligke*] A24 *ay ilig*

2194 A'da önce 2195. beytin ilk mısraı yazılmağa başlanmış, sonra tashih edilmiş [*arıġsız*] A25 *arıġ-sız* || **2195** *bu*] A26 ve C15 *ol* | *arıġsız işi*] A26 *uruġ-suz iş* C15 *uruġsuz işi* || **2196** *negü tir*] A27 *n. ter* B13 ve C16 *nigü t.* | *il tör*] A27 *il-ler*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2197 *yaḍıġlı elig*] A28 *yadıġ-lı ilig* C1 *yazıġlı e.* || **2198** *yitürse ... yilig*] A29 *yedürz-e şekerin bilig* B15 *... yilig* (*yi-* noktasız) || **2199** *bütün*] B1 *ḳerek* (satır üstünde *bütün*) , *uv̇utsuz ... otun*] A30 *uv̇ut-sız ... odun* B1 *... otun* (satır üstünde *-ke ḳerek?*) **2200** *neŋgke*] C4 *ning-ke* | *toḍumaz ... yise*] A31 *toyumaz* (satır altında ar. harfl. *toymas*) *buu tuny-a yez-e* B2 *toḍumas ...*

2201 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **2202** *yalŋuḳ otun*] A2 *y. uv̇ut* C7 *yaŋluḳ o.*

2203 uv̇utsuz kişi ol kişide ili
köni sözlemez söz uv̇utsuz tili

2204 negü tir eşitgil uv̇utluġ tüzün
san͡ga ötler emdi baġırsaḳ özün

2205 uv̇utsuz kişide yıraḳ tur yıraḳ
uv̇utsuz bolur üsterigli ḳaraḳ

2206 uv̇utsuz yüzi körse etsiz sün͡gük
uv̇utsuz özi körse bütmez irük

2207 uv̇ut birle yaln͡guḳ yüzi suv̇lanur
uv̇ut bolsa ötrü közi suv̇lanur

2208 yüzi körki körklüg kerek hęm yülüg
ḳılınçı köni tegse ḫạlḳḳa ülüg

2209 ḳılınçı köni bolsa ḳılḳı on͡gay
munın͡gdın tegir ḫạlḳḳa eḍgü yıl ay

2210 köni bolmasa işte işçi başı
ḳamuġ egri boldı bu begler işi

2211 könilik bütünlük kerek işçike
anın bütse begler işin birgüke

2212 bu körklüg kişi ḳılḳı körklüg bolur
ḳılınç bolsa körklüg il asġı tolur

C 117 2213 kimin͡g bolsa körklüg yüzi taş özi
taşı teg yime körklüg ol iç yüzi

B 168 2214 negü tir eşitgil sınamış kişi
sınap eḍgü isizni bilmiş kişi

2215 kişi körkin͡ge iç ḳılıḳı iş ol
yüzi körki birle ḳılınçı tuş ol

2216 taşı körse tap tut için͡ge tanuḳ
taşı teg içi ol içi teg taş ol

2217 yülüg bolsa ḳaşıġ bolur ol vęzir
vęzir bolsa ḳaşıġ işi keḍ yorır

2218 saḳışçı kerek bolsa bilge tetig
bilig birle bilse bu türlüg bitig

2219 vęzir işi barça saḳışlar bolur
saḳış bilmese işçi işi ḳalur

2220 saḳış birle saḳlar kişi iş küḍüg
saḳışın seçer er yıl ay kün öḍüg

2221 saḳış saḳlıḳın boldı atı saḳış
körü barsa saḳış iḍi ök saḳ iş

2222 tetig bolmasa iş on͡garmaz kişi
tetiglik bile ḳıldı yaln͡guḳ işi

2223 bitig birle yaln͡guḳ bitir bilmişin
bitise bilür er negü ḳılmışın

2224 tetiglik nịşanı turur bu bitig
bitig bilgüçi er bolur keḍ tetig

2225 bitig bilmez erse apa oġlanı
negü bilgey erdi yıl ay kün sanı

2226 bitip ḳoḍmasa erdi bilge bitig
saḳışḳa negü erdi al yan͡g itig

2203 *kişide ili*] A3 *kişi-tin ęli* (satır altında ar. harfl. *fụ̈rumaye*) | *sözlemez*] B6 ve C8 *sözlemes* || **2204** *negü tir*] A4 *n. ter* B6 ve C9 *nigü t.* | *san͡ga*] A4 *sangar* | **2205** *kişide*] A5 *kişi-tin* | *üsterigli*] A5 *ụz-bereg-li* B7 *üsterigli* (*-i-* ?) || **2206** *bütmez irük*] A6 *bụdmez ęrük* B8 *bütmes i.* || **2207** *yaln͡guḳ ... suv̇lanur*] A7 *tụr-lenür* C11 *yạngluḳ ...* | *suv̇lanur*] A7 *suḳ-lınur* || **2208** *tegse ḫạlḳḳa*] A8 ve C13 *ḫạlḳḳa tegse* || **2209** *on͡gay*] A9 *ongġay* | *munın͡gdın*] A9 *munung* B11 ve C14 *munungdın* || **2211** *birgüke*] A11 *bergü-ke* || **2212** *körklüg ... tolur*] A12 *ętgü ...* C17 *... bolur* || **2213** *yüzi özi*] A13 *öz-i hem yüz-i* C1 *y. bạş ö.* | *iç yüzi*] A13 *iç ọz-i* C1 *kör içi* || **2214** *negü tir*] A14 *n. ter* B1 ve C2 *nigü t.* | *isizni*] A14 *ęsiz-ni* (satır altında ar. harfl. *eziz*)

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şị'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şị'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2215 *körkin͡ge ... iş*] A15 *kọrkin-e* (*-e* yerine önce *-ge* yazılmış, sonra tashih edil-) *iç ḳılınçı ęş* | *körki birle*] A15 *kọrkin-e iç* || **2217** *yülüg*] A17 *nụlüg* || **2218** *saḳışçı*] C7 *saḳışı* | *bilig ... bu*] A18 *tedig-lik bile bilz-e* || **2219** *saḳışlar*] A19 *saḳış-lıġ* | *kalur* A19 *sınur* || **2220** *küḍüg*] A20 *kedüg* (*k-* ?) | *saḳışın ... er*] A20 *saḳış-ḳa s.* B7 *ęr* || **2221** *saḳış saḳlıḳın*] A21 *saḳış-sız-lıḳın* | *barsa ... iş*] A21 *... ęti ọk* B8 *barsa s. ịdi ọk saḳış* C10 *birse ...* || **2222** *tetig ... on͡garmaz*] A22 *bidig ...* *tetig .. ongarmas* | *yaln͡guḳ*] C11 *yạngluḳ* || **2223** *yaln͡guḳ*] C12 *yạngluḳ* | *er negü*] *er nigü* C12 *ir nigü*

2224 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *birgüçi ... keḍ*] A24 *bilgüçi-ler ket* B11 *b. ęr ...* C14 *b. ir b. ol* || **2225** *bilmez erse*] B12 *bilmes e.* C15 *b. irse* | *negü bilgey*] A25 *n. bilge* B12 ve C15 *nigü b.* || **2226** *bitig*] A26 *tedig* | *negü ... yan͡g*] A26 *ęrti ụlge* B13 *nigü ...* C16 *nigü e. ol nẹng*

2227 törütmezde aşnu bayat bu ʿalęm
törütti yorıttı bu lęvḥ-u ḳalęm

C 118 2228 ferişte. bitir ḳul negü ḳılmışın
iḍi ötrü aydur yarın ol işin

2229 kerek köñgli ḳoḍḳı ma yumşaḳ tili
bu ol kör kişike sevitür yolı

A 80 B 169 2230 köñgül ḳoḍḳı bolsa sevitür kişig
sevitmiş kişiler avıtur işig

2231 negü tir eşitgil kör alçaḳ amul
ne eḍgü bolur erke ḳoḍḳı köñgül

2232 buḍunda sevüg boldı ḳoḍḳı kişi
sevügsüz bolur küñgli ḳatḳı kişi

2233 uluġluḳ uzun yir kişi ḳoḍḳısı
beḍüklükke tegmez buḍun ḳatḳısı

2234 vęzirlıḳḳa artuḳ bütün er kerek
oḳıġlı bitigli keḍ öglüg kerek

2235 tili köñgli bir hęm ḳılınçı köni
uvutluġ bağırsaḳ buḍunda çını

2236 közi toḳ oḍuġ saḳ biligli işig
aḍırġan yaraġlıġ yaraġsız kişig

2237 tapuġsaḳ ne özkey yine eymenük
ęmanęt bile bolsa köñgli süzük

2238 tükel kimde bolsa bu erdem bilig
vęzirlıḳ añgar birse bolġay ilig

2239 bu yañglıġ kişi bolsa begke vęzir
begi birle buḍnı tüz inçke tegir

2240 tilekçe tükel bolġa ilig işi
itilgey ili hęm bayuġay kişi

2241 vęzir bolsa ilke yaraġsız yavuz
ol il buḍnı buzlur çıġay bayı tüz

2242 vęzir eḍgü bolsa buḍunḳa asıġ
buḍun asġı birle iligke tatıġ

2243 negü tir eşitgil ay bilgi ögüz
bilig birle köñgli yarunmış kögüz

C 119 2244 begi eḍgü bolsa ne köñgli tili
tutar işçileri könilik yolı

B 170 2245 ḳalı bolsa begler bu küçkey isiz
anıñg işçileri buzar eḍgü iz

2246 begi eḍgü bolsa anıñg işçisi
bolur ḳılḳı eḍgü tegürmez yası

2247 isiz bolmaġınça bu begler bakın
isizig yaḳurmaz özińge yaḳın

2248 isiz ḳayda bolsa isizler bile
ay eḍgü yorı sen iş eḍgü tile

2249 isiz eḍgü birle yaraşmaz bolur
köni egri birle küreşmez bolur

2227 *törütmezde ... ʿalęm*] A_{27} *töret-mez-tin ...* B_{14} *törütmes-te ʿalęm* C_{17} | *törütti ... lęvḥ-u*] A_{27} *töret-ti yarat-tı buu levḥ uu* B_{14} *törüt(t)i yorıt(t)ı bu lęvḥ-tu* C_{17} *törüt(t)i yorıt(t)ı bu lęvḥ-u* || **2228** *negü*] B_{15} ve C_1 *nigü* | *yarın ... işin*] A_{29} *barın ol ... C*$_{14}$ *bolur ç. bay*

2229 B 'de bu beyit yok | *ḳoḍḳı ma*] A_{29} *ḳosḳ-ı ma* C_2 *ḳotḳı ne sevitür*] A_{28} *sevit-güü* || **2230** *ḳoḍḳı ... sevitür*] A_1 *ḳoskıu ... sevinür* B_1 ve C_3 *ḳotḳı ... işig*] A_1 *sevünmiş ... kişig* || **2231** *negü tir*] A_2 *n. ter* B_2 ve C_1 *nigü t.* , *ḳoḍḳı* A_2 *ḳosḳ-ı* B_2 *ḳoşḳı* C_4 *ḳotḳı* || **2232** *buḍunda ... ḳoḍḳı*] A_3 *bıdun-ta ... ḳosḳ-ı* B_3 *ḳoşḳı* C_5 *... ḳotḳı* | *ḳatḳı*] A_3 *ḳopḳı* B_3 *ḳoşḳı* C_5 *ḳatġı*

2233 A_4'te mısrâların yeri değiştirilmiş | *uzun ... ḳoḍḳısı*] A_4 *acun yer k. ḳoḍḳ-sı* B_4 *... ḳoşḳı-sı* C_6 *... ḳotḳı-sı* | *tegmez ... ḳatḳısı*] A_4 *tegmiş b. ḳıḳ-ı-sı* B_4 *tegmez ḳatḳı-sı* (*-t-* noktasız) || **2234** *oḳıġlı ... keḍ*] A_5 *oḳuġ-lı . ket* || **2235** *hęm*] A_5 *tey buḍunda*] B_6 *kişide* || **2237** *ne ... eymenük*] A_8 *ma ǫskey y. iy-menük* || **2238** *birse bolġay ilig*] A_9 *herz-e b.* B_9 *b. bolġa*

2239 *begke*] C_{12} *bigke* | *inçke*] A_{10} *ǫnç-ke* || **2240** *bolġa*] A_{11} *bolġay* | *itilgey ... ǫdilgey ...* C_{13} *itilge ... bayuġa* || **2241** *buzlur ... bayı*] A_{12} *buslur ... C*$_{14}$ *bolur ç. bay*

2242 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *iligke*] A_{13} *ǫlig-ke* || **2243** *negü ... ... ǫgüz*] A_{14} *u. ter ... ǫgüz* B_{14} ve C_{17} *nigü ... | yarunmış*] A_{14} *yarudmış* C_{17} *yarunmış* (*-t-* noktasız) || **2244** *begi ... ne*] A_{15} *beg ǫtgü kǫni bolz-a*

2245 A 'da bu beyit yok || **2246** *tegürmez*] B_2 *tęgürmes* || **2247** *isiz ... bakın*] A_{17} *... yakın* B_3 ve C_4 *... bąkın* (*b-* noktasız) | *isizig yakurmaz*] A_{17} *ǫ-sisig yavumaz* *yąkurmas* (*y-* noktasız)

2248 A_{19}'da bu beyiy 2249 'dan sonra geliyor | *isiz ... isizler*] A_{19} *ǫsiz ǫsiz-ler* *ǫdgü*] A_{19} *ay*

2249 A_{18}'de bu beyit 2248 'den önce geliyor | *isiz ... yaraşmaz*] A_{18} *ǫsiz* B_5 C_4 . *yąraşmas* | *küreşmez*] A_{18} *kǫrüş-mez* B_5 ve C_6 *küreşmes*

2250 ḳara tün yaruḳ künke yaḳmaz yaġuḳ
yaşıl suv ḳızıl otḳa bolmaz ḳonuḳ

2251 bilişmez kişig sen bileyin tise
bilişin ayıtġıl uḳulġay basa

2252 ḳamuġ neṅg ḳatıldı öz ügri bile
köni tur ḳatılma sen egri bile

2253 bu sözke tanuḳı bu bęyt ol oḳı
bu bęytig oḳı sen köṅgülke toḳı

2254 yorıġlı uçuġlı ḳamuġ neṅgni kör
tutar özke iş tuş özi teṅgni kör

2255 isiz eḍgü birle ḳatılmaz ḳaçar
ḳamuġ neṅgke yaṅgzaġ bu bir yaṅgnı kör

2256 vęzir begke tutçı kiṅgeşçi bolur
kiṅgeşçi kişiler teṅgeşçi bolur

2257 isizke ḳatılma ḳara eḍgüsi
isiz boldı ḳılkı aġır yüḍgüsi

2258 bu begler yaḳın tutsa eḍgü kişi
atı eḍgü ḳaldı hęm il kün işi

C 120 2259 yana beg yaḳın tutsa isiz kişi
isiz ḳıldı atın hęm il kün işi

2260 bu yaṅglıġ bolunsa ay ilig vęzir
begin inçke tęgrür ḳarası uḍır

B 171 2261 bolur beg tileki anıṅgdın tükel
işi barça itlür ḳayu erse ḥal

A 81 2262 bayur ötrü buḍnı hęm itlür ili
ḫazine köpeḍür ḳutaḍur yılı

2263 bolur atı meṅgü ḳarımaz bolup
bolur ornı eḍgü ḳarısa ulup

2264 yidi bu ajunuġ yigey ol ajun
tirilgey ḳutun tutçı meṅgü uzun

ILİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2265 ilig aydı uḳtum bu sözler ögün
idi eḍgü sözler yorıdı bu kün

2266 maṅga ayġıl emdi sü başlar kişi
negü teg kerek ḳılsa begler işi

2267 süsin başlasa hęm işin işlese
işin başḳa iltse ḫaṭa tuşmasa

2268 ayu bir maṅga sen ḳayusı yarar
çerigin söküp ol yaġısın tarar

XXX.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE SÜ BAŞLAR ER NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

2269 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
yaġıḳa tuçı bolsu üsteṅg elig

2250 A_{20}'de bu beyit 2248'den sonra geliyor | *yaḳmaz*] B_6 *yaḳmas* | *bolmaz*] *bolmas* || **2251** *bilişmez ... tise*] A_{21} *... tez-e* B_7 ve C_8 *bilişmes ...* | *uḳulġay*] A_{21} *uḳuḍ-a* **2252** C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **2253** *bęyt*] A_{23} *beyit* | *bu* A_{23} *buu beyt-tin oḳıġıl* B_9 ve C_{11} *bu bęyt-ni oḳısa*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda sözü ile ayırt edilmiştir

2254 *yorıġlı ... neṅgni*] A_{24} *yaruġ-lı ... teng ki* | *iş ... teṅgni*] A_{24} *eş ... teṅgni* B_{10} *... tęg-ni* (*t-* yerine *n-* ile] || **2255** *isiz ... ḳatılmaz*] A_{25} *ęsiz* B_{11} *ḳatılmaz* | *yaṅgnı*] A_{25} *neng-ni* || **2256** *kiṅgeşçi*] A_{26} *kengeş-çi* | *kiṅgeşçi kişiler*] A_{26} *kengeş-çi kişiler* *kgniz-i* || **2257** *isizke ... ḳara* [A_{27} *ęsiz-ke ḳadılz-a kişi* | *isiz ... yüḍgüsi*] A_{27} *ęsiz ... yüḍgüsi* *buḍgüz-i*

2258 B'de bu beyit yok; metnin sırasında bir karışıklık olmalı (krş. beyit [illegible]) *kişi*] A_{28} *kişig* | *ḳaldı ... işi*] A_{28} *ḳıl-tı ... eşig*

2259 A'da bu beyit yok; metnin sırasında bir karışıklık olmalı (krş. beyit [illegible]). | *yana beg*] B_{14} *bu bęgler* || **2260** *bolunsa*] A_{29} *bolılz-a* C_2 *bǫlunsa* | *inçke ...* A_{29} *ençe* (?) *... udur*

2261 *ḥal*] A_{30} *il* || **2262** *itlür ili*] *ędlür ęli* | *köpeḍür ... yılı*] A_1 *bolur kǫp [illegible]-ġur ęli* || **2263** *meṅgü ḳarımaz*] B_8 ve C_5 *męnggü ḳarımas* | *ornı ... ulup*] A_2 *[illegible] ę. ḳ. ögüp* (?, tashih görmüş) || **2264** *yidi ... ajun*] A_3 *ęti buu acu-nuġ yege ol* | *tirilgey ... meṅgü*] A_3 *tiril bar ḳudun tudz mengü usun* (önce *acun* yazılmış, [illegible] satır üstünde tashih edilmiş) B_4 ve C_6 *... męnggü u.*

ilig ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

2265 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *aydı*] B_5 *aydı* (*-d-* noktalı) || **2266** [illegible] *teg*] A_9 *negüdeg* B_6 *nigü tęg* C_9 *nigü* (*-g-* çizgisiz) *tęg* || **2267** *tuşmasa*] A_6 *tud-[illegible]-a* || **2268** *bir ... ḳayusı*] A_7 *ber ... ḳayu ęr* | *çerigin ... tarar*] A_7 *çerigig sǫküp teşer* C_{11} *... urar*

ögdülmiş ... ayur] A_8 *ǫ. i. sụ̈ḳ b. beg sipeh-salar* (satır altında ar. harfl. *sipęh-*) . B_9 *bab ... sü başlar işfęhsalar nigü ...* C_{12} *bab sipęh sąlar* (?) *nigü tig ...*

2269 *birdi*] A_9 *berti* | *üsteṅg elig*] A_9 *uşdek ilig*

2270 siziksiz kerek begke sü başçısı
yaraşmaz yaġıdın kötürse usı

2271 bu işke iḍi ḳurç ḳatıġ er kerek
başında keçürmiş tükel toŋ yürek

2272 iḍi ök uluġ iş bu sü başlamaḳ
çerig tüzmeki hem yaġını sımaḳ

C 121 2273 talu er kerek saḳ bu işke oḍuġ
aŋgar tegmese bir usalın yoḍuġ

B 172 2274 aḳı alp atım bolsa alçaḳ köŋgül
tuzı etmeki kiŋ ne ḳılḳı amul

2275 aḳı bolġu artuḳ sü başlar kişi
tirilse aŋgar ötrü öḍrüm başı

2276 ülese er atḳa ḳamuġ bar malın
adaş ḳoldaş erdeş tutunsa ḳalın

2277 özüŋe bir at ton tolum ḳoḍsa tap
çavıḳsa ajunda atın yaḍsa tap

2278 oġul ḳız kişim tip neŋgin irkmese
ya yir suv bağım tip kümüş tirmese

2279 ḳılıçın tilese ḳamuġ arzusın
urup alsa birse beḍütse küsin

2280 yitürse içürse keḍürse keḍim
at üstem ḳız oğlan bu birse telim

2270 *sü başçısı*] A10 *sụụ baçız-ı* | *yaraşmaz ... usı*] A10 ... *ḳọdürz-e iz-l* B... *yạraşmas ... kiterse u.* C14 *yạraşmas ...* || **2271** *iḍi*] A11 *ṣti* B12 ve C15 *idi* | *başında* ... || **2272** *iḍi* ... *ḳemişse tiringü* | *kemişse tiringü*] A25 *kimişz-e tirengü* B12 *ḳemişse tirengü* || **2286** *ayıḳlıġ*] ... *toŋ*] A11 ... *tong* (satır altında ar. harfl. *uluġ*) C15 *başında*ⁿ ... || **2272** *iḍi* ... *aḳ-lıġ* B13 *ayıḳ-lıḳ* C15 *ayıḳ-lıġ* (*-yı-* noktasız) | *öḍi ... ölmez*] A26 *ọḍi* (satır *sü*] A12 *ṣti* ... *busu* (satır altında ar. harfl. *ḥarb* ?) | *sımaḳ*] A12 *sımaḳ* (satır ... ar. harfl. *vaḳt*) ... *ọlmez* B13 ... *ölmes* ar. harfl. *yạndurmaḳ*) || **2273** *talu ... işke*] A13 *bu iş-ke talu ẹr kerek saḳ* | *aŋgar* ... **2287** B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... er*] A27 *n. ter işidgin yoḍuġ*] A13 *anggar ... mufa-ca yoruḳ* B14 ... *yoḍuġ* (*y-* noktasız) C1 ... *kişi* || ... *ḳer kęren* B14 *nıgü* ... C16 *nigü ... azıġ-lıḳ* (*-z-* noktasız) | *unıtsa*] A27 *unıdz-a* || **2274** *kiŋ ne*] A14 *keng m-e* || **2275** *tirilse ... başı*] A15 *terilze anggar* ... *çavıḳsa* ... Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. hartl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *malın*] A16 *nengin* || **2277** *özüŋe ... ḳoḍsa*] A17 *ọsün-ge ... tudz-a* ... *ilig ir*... *şf r* sözü ile ayırt edilmiştir *yaḍsa*] A17 *çavuḳz-a acun-ḳa adın basz-a* || **2278** *tip ... irkmese*] A18 *tep* ... **2288** *öḍsüz ölmez*] A28 *ọḍ-siz* (satır altında ar. harfl. *ęçęl*) *ọ.* B1 *ö. ölmes* C2 *ö.* | *yir ... tirmese*] A18 *yer suv* (satır altında ar, harfl. *su*) *b. tep kụmüş tirmez-e* (... (*-z* tashih görmüş) | *ḳorḳar*] A28 *ḳorḳur* || **2289** *yaġıḳa eren*] A29 *yaġı yalıŋ* yerine *-n-* ile ?) B5 *yịr ...* *yalın* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *bolmaz özke*] A29 *b. ṣrke* B2 *bolmas ö.*

2279 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳılınçın*] A19 *ḳılıçın* (önce ... **2290** *uvutluġ*] A30 *uọudı* (satır altında ar. harf. *şęrm*) | *ḳaḍıtmaz*] A30 *ḳasıt-maz* B3 yazılmış, sonra tashih edilmiş) C7 *ḳılınçın* | *birse beḍütse*] A19 *berz-e bedürdz-e* | ... *yitürse*] A20 *yedürz-e* B7 *yitürse* | *ḳız ... telim*] A20 *ḳul oğlan* (*-ġ-* ?) *buyarz-a* ... *ḳaḍıtmaz* C4 *ḳaḍıtmaz* (*-d-* dikkat, *-t-* noktasız)

2281 aŋgar tirlür ötrü kör ersig eren
sevüg can yuluġlap yatur taġ ḳayan

2282 yüreklig kerek artuḳ öglüg kerek
kögüzlüg kerek hem köŋgüllüg kerek

2283 yağıda kereksiz yüreksiz kişi
yüreksiz kişi ol tişiler işi

2284 yüreksiz kişiler çerig artatur
çerig artasa er erig artatur

2285 yağıda yüreklig seringü kerek
yağı at kemişse tiringü kerek

2286 ayıḳlıġ turur bu ölüm belgülüg
öḍi kelmeginçe er ölmez külüg

2287 negü tir eşitgil azıġlıġ kür er
ölümüg unıtsa yağısın urar

B 173 2288 kişi öḍsüz ölmez anadın toġup
C 122 nelük ḳorḳar özüŋ yağını körüp

2289 yağıḳa yalıŋ teg eren teg uruş
ęçęlsiz ölüm bolmaz özke bolup

2290 uvutluġ kerek er uvutı üçün
yağı birle ḳarşur ḳaḍıtmaz öçün

2281 *aŋgar ... eren*] A21 *anggar ... kọrer-sig* (satır altında ar. harfl. *dik* ?) *iren* ... *arslan eren* | *yatur ... ḳayan*] A21 *terer baz 'ayan* (?) B8 ve C10 *yạtur taġ* ... || **2282** *kögüzlüg*] A22 *köggüz-lüg*

2283 A24'te bu beyit 2284'ten sonra geliyor | *kişi ... tişiler*] A24 *kişı-ler t.* B10 *k. işerler* C12 *kişi-ler işeler*

2284 A23'te bu beyit 2283'ten önce geliyor | *artasa*] A23 *arda*

2285 A25'te bu beyit 2283'ten sonra geliyor | *seringü*] A25 *sirengü* B12 ve C14

2286 *ayıḳlıġ*] A26 *ọdi* (satır ar. harfl. *vaḳt*) ... *ọlmez* B13 ... *ölmes*

2287 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... er*] A27 *n. ter işidgin* ... *kişi* || ... *ḳer kęren* B14 *nıgü* ... C16 *nigü ... azıġ-lıḳ* (*-z-* noktasız) | *unıtsa*] A27 *unıdz-a* Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. hartl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı ... *şf r* sözü ile ayırt edilmiştir

2288 *öḍsüz ölmez*] A28 *ọḍ-siz* (satır altında ar. harfl. *ęçęl*) *ọ.* B1 *ö. ölmes* C2 *ö.* ... (*-z* tashih görmüş) | *ḳorḳar*] A28 *ḳorḳur* || **2289** *yaġıḳa eren*] A29 *yaġı yalıng* ... *yalın* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *bolmaz özke*] A29 *b. ṣrke* B2 *bolmas ö.* ... *uvutluġ*] A30 *uọudı* (satır altında ar. harf. *şęrm*) | *ḳaḍıtmaz*] A30 *ḳasıt-maz* B3 ... *ḳaḍıtmaz* C4 *ḳaḍıtmaz* (*-d-* dikkat, *-t-* noktasız)

A 86

2291 uv̇ut birle yalŋuḳ yaġısın saçar
yaġıda eŋ aşnu uv̇utsuz ḳaçar

2292 uv̇utḳa bolup ḳorḳlıḳ alplıḳ ḳılur
ögünçke bolup er özin öldürür

2293 yüreklig tigüçi uv̇utluġ bolur
uv̇utluġ kişi ölse urşu ölür

2294 ḳılınçı oŋay bolsa ḳoḍḳı köŋül
buḍunḳa sev̇itür özin bu yaŋ ol

2295 isitür kişi köŋlin alçaḳ kişi
yıratur erenig tili il buşı

2296 beḍük tutsa köŋlin bu sü başlar er
siziksiz yaġıdın bu er berge yir

2297 bu köŋli beḍük er usallıḳ ḳılur
usal er ya buzlur ya öḍsüz ölür

2298 kür ersig kerek bolsa ḳaşıġ yülüg
yaḍılsa atı bolsa çav̇luġ külüg

2299 isizlerke ḳaşıġ kerek ḳorḳsalar
yav̇aşlarḳa eḍgü kerek sev̇seler

2300 siyaseṭ yorıtġu kerek sü başı
siyaseṭḳa aşlıġ bolur sü işi

2301 siyaseṭ yorıtsa sü başlıġ bolur
süsi başlıġ erse er aşlıġ bolur

C 123

2302 ḳayu sü bolur bolsa başsız boşaŋ
uş ol sü buzuldı ilig kiç yaşaŋ

B 174

2303 isizlerke ḥaşmeṭ siyaseṭ kerek
yana eḍgüke tutçı ḥurmeṭ kerek

2304 tegür eḍgülerke tükel eḍgülük
sev̇inçin tilegü yüḍürmegü yük

2305 bu eḍgüg tiler barça yalŋuḳ turup
kişi ḳul bolur erke eḍgü bulup

2306 negü tir eşitgil ay ḳılkı tüzün
bu beytig oḳıġıl av̇ıŋġıl özün

2307 boş azad kişi barça eḍgü ḳulı
sen eḍgü ḳılu aç könilik yolı

2308 kişilik ḳılurḳa kişi bol tuşı
kişi mundaġ urdı kişilik ulı

2309 kerek sü başıŋa bu bir ḳaç ḳılıḳ
yaġıḳa yüz ursa bu tüzse yorıḳ

2310 yaġıda kör arslan yüreki kerek
ḳarıştuḳta esri bileki kerek

2311 toŋuz teg titimlig böri teġ küçi
aḍıġlayu azġır ḳutuz teg öçi

2312 yana alçı bolsa ḳızıl tilkü teg
titir buġrası teg kör öç sürse keg

2291 A'da metnin sırası karıştırılmış; A81$_{30}$'dan sonra, metin A86$_4$ ile tek ediyor (krş. beyit 2014 not) | *yalŋuḳ*] A$_4$ *yal(n)guḳ* C$_5$ *yaŋluḳ* | *eŋ* ... *uv̇uṭsuz*] A$_{86}$ *ing* ... *uv̇uḍ-sız*

2292 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *uv̇utḳa* ... *ḳorḳlıḳ*] A$_5$ [illegible] (satır altında ar. harfl. *uyat*) *b. ḳorḳ-luḳ* C$_6$ *uv̇ut-ḳa b. ḳorḳılıḳ* (her iki *-ı-* noktasız) | *tutçı*] B$_1$ *tutçı* (satır altına *da'im*) || **2293** *yüreklig* ... *uv̇utluġ*] A$_6$ *y. tegüçi* [illegible] *bolup er*] A$_5$ *b. ir* B$_5$ *bolur ġr* || **2294** *ḳılınçı* [illegible] *uv̇utluġ* (satır altında *'aḳl*) C$_8$ *uv̇ut-luġ t. yüreklig* || **2294** *ḳılınçı* *ḳoḍḳı*] A$_7$ [illegible] *öŋġay bolz-a ḳosḳ-ı* B$_7$ ve C$_9$ ... *ḳotḳı* | *sev̇itür* ... *yaŋ*] A$_7$ *sivinür* [illegible] *erenig* ... *buşı*] A$_8$ *ġren-ning til-i ol b.* B$_8$ *erenig* (iyi okunmuyor) C$_{10}$ *erenig* [illegible] *tuşı* || **2296** *er* ... *yir*] A$_9$ *ġr birge* (satır altında ar. harfl. *ḳamçı*) *yer* B$_9$ *ġr* [illegible] C$_{11}$ *er birge yīr* || **2297** *beḍük* ... *usallıḳ*] A$_{10}$ *besük ġr uz-a-lıḳ* B$_{10}$ *beḍük* ([illegible] tında *ulug*) ... | *er* ... *buzlur*] A$_{10}$ *ġr y-a buslur* B$_{10}$ *ġr* ... C$_{12}$ *er ya türlü* || **2298** *ḳaşıġ*] B$_{11}$ *ḳaşıġ* C$_{13}$ *ḳasıġ* | *yaḍılsa* ... *külüg*] A$_{11}$ *yasılz-a* [illegible] B$_{11}$ ... *çav̇luġ* (satır altında *çavluġ*) *k.* || **2299** *isirzlerke ḳaşıġ*] A$_{12}$ *ġsiz-ler-ke* [illegible] B$_{12}$ *i. ḳaşıġ* (satır altında *yaṃan*) C$_{14}$ *i. ḳasıġ* | *yav̇aşlarḳa*] B$_{12}$ *yav̇aş-lar-ke* || **2300** [illegible] *seṭḳa aşlıġ*] A$_{13}$ *siyaset ḳaş-lıġ* B$_{13}$ ve C$_{15}$ *siyaseṭ-ḳa a.* || **2301** *yorıtsa*] A$_{14}$ *yo[illegible]*

2302 *bolsa* *boşaŋ*] A$_{15}$ *ġrz-e b. teseng* B$_{15}$ ... *toşang* (*-ng?*) C$_1$ ... *toşang* [illegible] *yaşang*] A$_{15}$ *uşol suu busultı i. keş y.* B$_{15}$ *uşol* ... *yaşang* (*-ng?*) C$_1$ *uşol* ... **2303** *isizlerke ḥaşmeṭ*] A$_{16}$ *ġsiz-ler-ke (ḥ)ışmet* B$_1$ *i. ḥaşmeṭ* (satır altında *ḥışm*) C$_2$ *i.* | *tutçı*] B$_1$ *tutçı* (satır altına *da'im*) || **2304** *tegür* ... *tükel*] A$_{17}$ *olar-ḳa tegürgü* | *sev̇inçin* *yüḍürmegü*] A$_{17}$ *sevünçin t. buḍürm-e-güü*

2305 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eḍgüg* ... *yalŋuḳ*] A$_{18}$ *ġtgü* ... [illegible] *yaŋluḳ* || **2306** *negü tir*] A$_{19}$ *n. ter* B$_4$ ve C$_6$ *nigü t.* | *beytig*] B$_4$ *baytıġ* (satır [illegible] *'aḳl-lıḳ?*, iyi okunmuyor; yeri?) C$_6$ *baytıġ*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *ṣi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *ṣi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2307 *tuşı*] A$_{21}$ *tġz-i* | *ulı*] A$_{21}$ *yol-ı* || **2309** *bu* ... *yorıḳ*] A$_{22}$ *buḍürz-e yodıḳ* B$_7$ [illegible] (satır altında *kızıl til?*) || **2310** *ḳarıştuḳta* ... *kerek*] A$_{23}$ *ḳarış-tur-ta ġsr-i* [illegible] *tileki yorıḳ* (*-r-* sonradan ilâve edilmiş) || **2311** *titimlig*] A$_{24}$ *yidim-lig* C$_{12}$ [illegible] (*-t-* noktasız) | *azġır ḳutuz*] A$_{24}$ *aġsun ḳudur* B$_{10}$ *azġır* (*-z-* noktasız) *ḳ.*

2312 A$_{26}$'da bu beyit 2313'ten sonra geliyor | *tilkü*] A$_{26}$ *tulkü* | *titir*] A$_{26}$ *tedir*

2313 sağızğanda saḳrak̲ kerek tutsa öz
ḳaya ḳuzğunı teg yırak̲ tutsa köz

2314 uluġ tutsa ḥamyeṭ kör arslanlayu
ügi teg usuz bolsa tünle sayu

2315 bu yaṅglar bile er yağıçı bolur
yağıçı bolur hem yaraġçı bolur

C 124 2316 yağıçı yaraġçı kişi ol tuçı
yağı sançğuçı hem yetürgen uçı

2317 tuzı etmeki hem aşı kiṅg kerek
atı ton tolumı aṅgar teṅg kerek

B 175 2318 aş içgü tuz etmek yaḍar er atı
aş içgü turur bu tiriglik otı

2319 negü tir eşitgil ıla atlığı
tuz etmek kiṅgüt ay kişi ḳutluġı

2320 kü çav at tilese tuz etmek yitür
tiriglik tilese anı oḳ yetür

A 87 2321 kişilik ḳılığlı ınançlığ aḳı
tuz etmek ḥaḳı tip öter er ḥaḳı

2322 uluġluḳ tilese aş içgü üle
uzun yaş tilese bulur aş bile

2323 kerek ḫayl başıṅga bu bir ḳaç ḳılık
itilse işi ötrü tüzse yorık̲

2324 sözi çın kerek bolsa ḳavli bütün
uluġ bolsa yalğan ınanmaz buḍun

2325 ikinçi aḳılık kerek birse neṅg
saranḳa yumıtmaz kişi alğu yaṅg

2326 üçünçi yüreklig kerek kögsi kür
yüreksiz yağı körse iglep yatur

2327 bu törtünç kerek alçı ḥile bilir
bu ḥile bilir erke arslan ulır

2328 titimlig kerek hem topulsa çerig
yitilik kerek keḍ ḳomıtsa erig

2329 bu erdem bile bolsa sü başçısı
yağı sançğa yaḍğa yağınıṅg küsi

2330 bu yaṅglığ sü başçı bu sü başlasa
elig bulğa düşmạn öze işlese

C 125 2331 yüz ursa yağıḳa bu sü başçısı
oḍuġ turğu tün kün kiterse usı

2332 öküş er kereksiz er öḍrüm kerek
er öḍrüm bolunsa tolum tüm kerek

B 176 2333 öküş sü çerig erse başsız bolur
bu başsız çerig sü yüreksiz bolur

2334 sınamış yağıçı kişi teṅglemiş
on iki miṅg er sü öküş sü timiş

2313 A_{25}'te bu beyit 2312 önce geliyor | *sağızğanda*] A_{11} *saḳırgan-da* C_{14} *sağı[illegible]* | *ḳaya*] A_{25} *ḳar-a* B_{11} ve C_{14} *ḳaya*

2314 A_{27}'de bu beyit 2312'de sonra geliyor | *uluġ ... ḥamyeṭ*] A_{27} *bedük [illegible] ... nęng* | *himmet* | *ügi*] A_{27} *ugi* (satır altında uyg. harfl. *sarığ ḳuş*) || 2315 *yaṅglar*] A_{28} *[illegible]* | *hęm yaraġçı*] A_{28} *m-a yıraġ-çı* || 2316 *yaraġçı*] A_{29} *[illegible]* | *sançğuçı ... yetürgen*] A_{29} *sı-ğuçı h. idürgen* || 2317 *etmeki ... kiṅg*] A_{30} *[illegible]* | *atı ... tolumı*] A_{30} *... talum-ı* B_{15} *aṭı t. tolum[illegible]* | *keng aş-ı keng* C_2 *ötmekı ...* | *atı ... tolumı*] A_{30} *... talum-ı* B_{15} *aṭı t. tolum[illegible]* | *ḳamıdz-a* B_{11} ve C_{14} *yiṭi-lik ... ḳomıtsa* || 2318 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *etmek yaḍar*] A_{31} *[illegible]* | *(satır altında ar. harfl. yir veya yayar)* C_3 *ötmek yaḍar* || 2319 *negü tir*] A_{32} *[illegible]* | *ḳamıdz-a bu beglik küz-i* || 2320 *kü ... [illegible]* | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t. y.* | *anı ... yetür*] A_{33} *aġ-ı oḳ yedür* C_6 *... yętür* (*y-* yerine *b-* ile) || 2321 *etmek ... [illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2322 *er ... öḍrüm*] A_{12} *suu ... [illegible]* | *er*] A_{1} *ędmek ... ęder-ler* B_4 *... ęr* C_7 *ötmek ...* || 2323 *ḫayl ... bu*] A_3 *[illegible]* | *on ... timiş*] A_{14} *az-ı iki ming ęr ö. suu temiş* B_2 *... ming* (*-i-* yerine *y.* B_6 *i. iş ... yorık̲* (satır altında *kızıl til* ?) C_9 *i. ili ...* | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.* | *ḳodürz-e n.* C_{11} *b. ning* | *yumıtmaz ... yaṅg*] A_5 *bu-mıdmaz ...* B_8 *yumıtmas ...* C_{11} *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2324 *uluġ ... ınanmaz*] B_7 *ęgęr* (*-g-* ? *-k-* ?) *... ınanmas* || 2325 *birse neṅg*] A_5 *[illegible]* | *ḳaya*] A_{25} *ḳar-a* B_{11} ve C_{14} *ḳaya* | *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2326 A'da ikinci mısraın yerine, önce 2327. beytin ilk mısraı yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *üçünçi*] B_9 *üçinçi* || 2327 *törtünç ... alçı*] B_{13} *nęng-ler* C_{16} *yanglar* | *hęm yaraġçı*] A_{28} *m-a yıraġ-çı* || 2316 *yaraġçı*] A_{29} *[illegible]* | *sançğuçı ... yetürgen*] A_{29} *sı-ğuçı h. idürgen* || 2317 *etmeki ... kiṅg*] A_{30} *[illegible]* | *törtinç ... C*$_{13}$ *... ilçi* || 2328 *titimlig ... topulsa*] A_8 *teyim-lig ... tudulz-a* C_{14} *keng aş-ı keng* C_2 *ötmekı ...* | *atı ... tolumı*] A_{30} *... talum-ı* B_{15} *aṭı t. tolum[illegible]* | *ḳamıdz-a* B_{11} ve C_{14} *yiṭi-lik ... ḳomıtsa* || 2329 *sançğa ... küsi*] A_9 *yançğ-a bu beglik küz-i* || 2330 *bu sü*] A_{10} *suu-ni* | *elig bulğa*] A_{10} *ilig bilge* || 2331 *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2332 *er ... öḍrüm*] A_{12} *suu ...* B_{15} *... öḍrüm* (satır altında ar. harfl. *yir* veya *yayar*) C_3 *ötmek yaḍar* || 2319 *negü tir*] A_{32} *[illegible]* | *ḳamıdz-a bu beglik küz-i* || 2320 *bu sü*] A_{10} *suu-ni* | *elig bulğa*] A_{10} *ilig bilge* || 2331 B_2 ve C_5 *nigü t.* | *etmek kiṅgüt*] A_{32} *ędmek keng-gürt* C_2 *ötmek k.* || 2320 *kü [illegible]* | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.* A_{33} *kör at çav ... edmek yedür* B_3 *k. çav* (satır altında *çavluḳ*) ... C_6 *[illegible]* (satır altında *özr... ?*) | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.* *y.* | *anı ... yetür*] A_{33} *aġ-ı oḳ yedür* C_6 *... yętür* (*y-* yerine *b-* ile) || 2321 *etmeki ... kiṅg*] A_{33} *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2333 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *erse*] A_{13} *urz-a* | *çerig ... yüreksiz*] *er*] A_1 *ędmek ... ęder-ler* B_4 *... ęr* C_7 *ötmek ...* || 2323 *ḫayl ... bu*] A_3 *[illegible]* | *on ... timiş*] A_{14} *az-ı iki ming ęr ö. suu temiş* B_2 *... ming* (*-i-* yerine *y.* B_6 *i. iş ... yorık̲* (satır altında *kızıl til* ?) C_9 *i. ili ...* | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.* | *ḳodürz-e n.* C_{11} *b. ning* | *yumıtmaz ... yaṅg*] A_5 *bu-mıdmaz ...* B_8 *yumıtmas ...* C_{11} *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2324 *uluġ ... ınanmaz*] B_7 *ęgęr* (*-g-* ? *-k-* ?) *... ınanmas* || 2325 *birse neṅg*] A_5 *[illegible]* | *ḳaya*] A_{25} *ḳar-a* B_{11} ve C_{14} *ḳaya* | *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2326 A'da ikinci mısraın yerine, önce 2327. beytin ilk mısraı yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *üçünçi*] B_9 *üçinçi* || 2327 *törtünç ... alçı*] B_{13} *nęng-ler* C_{16} *yanglar* | *hęm yaraġçı*] A_{28} *m-a yıraġ-çı* || 2316 *yaraġçı*] A_{29} *[illegible]* | *sançğuçı ... yetürgen*] A_{29} *sı-ğuçı h. idürgen* || 2317 *etmeki ... kiṅg*] A_{30} *[illegible]* | *törtinç ... C*$_{13}$ *... ilçi* || 2328 *titimlig ... topulsa*] A_8 *teyim-lig ... tudulz-a* C_{14} *keng aş-ı keng* C_2 *ötmekı ...* | *atı ... tolumı*] A_{30} *... talum-ı* B_{15} *aṭı t. tolum[illegible]* | *ḳamıdz-a* B_{11} ve C_{14} *yiṭi-lik ... ḳomıtsa* || 2329 *sançğa ... küsi*] A_9 *yançğ-a bu beglik küz-i* || 2330 *bu sü*] A_{10} *suu-ni* | *elig bulğa*] A_{10} *ilig bilge* || 2331 B_2 ve C_5 *nigü t.* | *etmek kiṅgüt*] A_{32} *ędmek keng-gürt* C_2 *ötmek k.* || 2320 *kü [illegible]* | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.* A_{33} *kör at çav ... edmek yedür* B_3 *k. çav* (satır altında *çavluḳ*) ... C_6 *[illegible]* (satır altında *özr... ?*) | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.* *y.* | *anı ... yetür*] A_{33} *aġ-ı oḳ yedür* C_6 *... yętür* (*y-* yerine *b-* ile) || 2321 *etmeki ... kiṅg*] A_{33} *[illegible]* | *erke ... ḳodürz-e uz-ı* || 2333 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *erse*] A_{13} *urz-a* | *çerig ... yüreksiz*] *er*] A_1 *ędmek ... ęder-ler* B_4 *... ęr* C_7 *ötmek ...* || 2323 *ḫayl ... bu*] A_3 *[illegible]* | *on ... timiş*] A_{14} *az-ı iki ming ęr ö. suu temiş* B_2 *... ming* (*-i-* yerine *y.* B_6 *i. iş ... yorık̲* (satır altında *kızıl til* ?) C_9 *i. ili ...* | *bolunsa ... tüm*] A_{12} *bolılz-a telim tum* B_{15} *b. tolum t.*

2335 çerig sançmış alp er tutuzmış ayu
maŋga tört miŋ er sü tükel sü tiyü

2336 ḳalın sü yayılsa için bulġaşur
anı itse bolmaz yaraġsız tuşur

2337 çavıḳmış kür alp er yime sözlemiş
er öḍrüm kerek sü tolumluġ timiş

2338 negü tir atıḳmış yaġıçı eşit
bu söz eştip ötrü özüŋke iş it

2339 öküş sü tileme er öḍrüm tile
er öḍrüm tile hem tolum tüm bile

2340 itiglig az eḍgü öküşte körü
telim tuştı artaḳ öküş sü bile

2341 yaġıḳa ḳalı yortsa sü başlar er
yaḳın tutġu özke yaġıġ işler er

2342 aḍırġu öḍürgü yezek tutġaḳı
yıraḳ tutġu saḳlap közi ḳulġaḳı

2343 yezek hem telim yetse tutġaḳ kitip
yaġıġ basġu bolsa urunsa ḳayıp

C 126 2344 süsin itse yapsa ma yortuġ tüzüp
kiḍin ḳalmasa er ya öŋdün ozup

2345 tüşün bilse yortuġ tüze bilse keḍ
er at tutsa saḳçı oḍuġ tursa keḍ

2346 yorıḳın küḍezse ʿalem başlar er
öŋi turmasa bir yaġıġ işler er

2347 tüşürse toyuġ keḍ körüp berk yirig
yıraḳ ıḍmasa tıḍsa yıġsa erig

B 177 2348 usal bolmasa bolsa artuḳ oḍuġ
usal bolsa tegrür basımçı yoḍuġ

2349 yaġıḳa yaġusa yezekin alu
tüşürse toyuġ körse ot suv talu

2350 süsin keḍ küḍezse til ıçğınmasa
süsi az öküşin yaġı bilmese

2351 ḳatıġlanġu aşnu til alġu kerek
bu tildin yaġı ḳılḳı bilgü kerek

2352 aŋar teŋlese ötrü itse işin
yaġı boynı yençse kiterse başın

A 88 2353 bu saḳlıḳ bolur hem oḍuġluḳ bolur
yaġıda ḳayusı saḳ erse unur

2354 oḍuġ beg sözi kör büke yolçılıġ
kör arslan münügli ḳılıç ḳamçılıġ

2355 yaġı sançġuḳa tutġu iki tolum
bu iki tolumdın yaġı yir ölüm

2356 eŋ aşnu yaġıḳa kerek ḥileͻ al
bu ḥileͻ bile ḳıl yaġı meŋzi al

2335 *tutuzmış*] A15 *yidür-miş* | *miŋ* ... *tiyü*] A15 *m. ġr tap tuḳel tuṣnü* [illegible] ... | *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) ... *tiyü* (noktalara dikkat) C6 ... *tiyü* || **2336** *yayılsa*] C[illegible] *yayılsa* (*-y-* yerine *-b-* ile) | *bolmaz*] B4 *bolmas* || **2337** *çavıḳmış* ... *yime*] A17 *çavuk-mu* ... *tem-e* | *kerek* .... *timiş*] A17 *til-e hem tolum tum temiş*

2338 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü* ... *yaġıçı*] C18 *saḳ-mu yaġ-ı-çı negü ter* B6 *nigü* ... C9 *nigü tir eşitgil* ... | *eştip* ... *it*] A18 *ġşti ġdrü ġsüŋe iş ġt* B6 ... *özinge i. i.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda [illegible] ... *ket* || **2346** *yorıḳın*] A26 *yoriş-ın* | *öŋi* ... *er*] A26 *ġgin barmaz-a* (*-r-*?) sözü ile ayırt edilmiştir

2339 *er*] A19 *az* | *er* ... *bile*] A19 *az* ... *tum til-e* B7 ve C12 ... *tile* || **2340** *itiglig* [illegible] ... *öküşte*] A20 *ġdig-li* ... *ġküş-tin* | *bile*] B8 *tile*

2341 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yortsa*] A21 *burdz-a* || **2342** *aḍırġu* [illegible] ... *tutġaḳı*] A22 *ġder-güü yesik tud-ġaḳ-ı* (sonradan tashih edilmiş) || **2343** *telim* [illegible] *kitip*] A23 ... *tudz-a t. kined* C17 *tilim yętse* ... *ḳitip* | *basġu* ... *ḳayıp*] A23 *basġu* [illegible] *b. urunz-a ḳanat* B11 *basġu* (noktalamaya göre, *sıġu*) ... *uru saḳınıp* C17 . *urus ḳaŋa* [illegible] *y.* | *kiḍin* ... *ozup*] A24 *telim ḳ. ġr m-a ŋngdin osup* B12 ... *ġr ya* (*y-* noktasız) ... *ozup* (*-z-* yerine *-j-* ile)

2345 *yortuġ* ... *keḍ*] A25 *yordıġ tuz-e b. ket* C2 *y. yura* ... | *er* ... *keḍ*] A25 [illegible] ... *ket* || **2346** *yorıḳın*] A26 *yoriş-ın* | *öŋi* ... *er*] A26 *ġgin barmaz-a* (*-r-*?) ... *ġr* C3 *ö. tębrese* ... *ir*

2347 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *toyuġ* ... *yirig*] A27 *tonıġ ket* [illegible] (*-ü-*?) *b. çerig* B15 *toyuġ* (*-y-* noktasız) ... *yiri* C4 *toyuġ* (*-y-* noktasız) ... | *tıḍsa* ... *erig*] A27 *ḳuḍz-e* ... *ġ.* B15 ... *eri* || **2348** *basımçı*] A28 *kesim-çi* || **2349** [illegible] *toyuġ*] A29 *tonuġ* B2 ve C7 *toyuġ* (*-y-* noktasız) || **2350** *yaġı*] C8 *kişi* || **2352** *aŋar* ... *itse*] A32 *aŋġar* ... *kılz-a* B5 ve C10 *ęgęr* ... | *kiterse*] A32 *ḳdürz-e* || **2353** *hem*] A1 *m-a* | *yaġıda* ... *unur*] A1 *yaġ-ı-ḳa* ... *urur* C11 *yaġı-da*[n] ... || **2354** *büke yolçılıġ*] [illegible] *büke* (*-k-* üç noktalı) *y.* C12 *b. yolçılıġ* (*y-* ve *-ç-* noktasız) | *münügli* ... *ḳamçılıġ*] A1 *münuġ-lı* ... *ḳamçı-lıġ* || **2355** *tolum*] A3 *talum* | *tolumdın* ... *yir*] A3 *talum-tın* [illegible] *yer* B8 *t. yaġıġ y.* || **2356** *eŋ*] A4 *ing* | *meŋzi*] A4 *mingsi*

2357 ikinçi bu saḳlıḳ oḍuġluḳ turur
ḳayusı saḳ erse ol üsteñ bolur

2358 ḳayusı saḳ erse yaġıda oḍuġ
siziksiz yaġıḳa bu tegrür yoḍuġ

C 127 2359 yaġıñ sü telim tutsa azraḳ seniñ
toḳışḳa ivinme yaraġ kör anıñ

2360 yaraşġu yaraġı bar erse yaraş
yoḳ erse yarıḳlan bil alşıp küreş

2361 ḳatıġlan usandur usa bas kiçe
kiçe az öküşüg ne bilgey aça

2362 ḳalı basġuḳa bulmasa sen yarı
yalavaç ıdıp sen bar illeş yorı

B 178 2363 tilin arsıḳ il bol küḍezgil özüñ
toḳışḳa ivinmegü kesgil sözüñ

2364 taḳı bolmaz erse yaġı oġrasa
toḳışmaḳ tilese köñgül birmese

2365 uzatma işiñ sen çerig tir toḳış
üle neñ erig ög toḳış at oḳış

2366 toḳışıġ uzatsa yaġı öglenür
öküş körse erniñ közi ögrenür

2367 negü tir eşitgil yaġı sançmış er
başında keçürmiş közün körmiş er

2357 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bu ... oḍuġluġ*] C15 *ṣaaġ-lıḳ ... saḳ-lıḳ* | *üsteñ*] A5 *yuz-teng* || **2358** *siziksiz ... tegrür*] A6 *sesik-siz ... tegrä* | *yaġıñ ... seniñ*] A7 *yaġ-ı sụụ t. bolz-a asraḳ sening* (önce *telim* yazılmış, sonra taşı edilmiş) | *toḳışḳa ... anıñ*] A7 *toḳuş-ḳa ive-m-e ... inig* B12 *t. ivınmaḳ ...* | 2364 *... küreş*] A8 *yel ...* B13 *... küreş* (*-ş* sahife kenarında yazılmış olacak) || 2361 *kiçe ... aça*] A9 *keçe* | *kiçe ... aça*] A9 *keçe az ṣküsüng ne bilge keçe* || **2362** *yarı*] B15 *yarı* (*-ạ-* harekeli) | *yalavaç ... illeş*] A19 *yalavaç* (satır üstünde uyg. harfl. tekrarlanmış) *ı. sẹn bir ileş* (*aylaş* ?) || **2363** *arsıḳ*] A11 *aṣġaḳ* (?) | *toḳışḳa ... kesgil*] A *toḳuş-ḳa ivẹn-m-e* (*-v-* ?) *m-e kesgil* (satır altında uyg. harfl. tekrarlanmış) | *bolmaz*] B2 *bolmas* | *toḳışmaḳ ... birmese*] A12 *toḳuş-maḳ ... bermez-e* || 2365 *toḳış*] A13 *bir toḳuş* | *toḳış ... oḳış*] A13 *toḳaş ad oḳuş*

C8 'de 2365 'ten sonra, yanlış ve yersiz tekrarlanmış olan beyit için bk. 2371 not

2366 *toḳışıġ*] A14 *toḳuşuġ* C9 *toḳuşıġ* | *erniñ*] A14 *az neng* || **2367** *negü ...* A15 *n. ter işidgil ... ṣr* B5 *nigü ... ṣr* C10 *nigü ... ir* | *başında ... er*] A15 *... kṣrmiş ṣr* B5 *... ṣr* C10 *başında*n *... ir*

2368 körüşmez yaġınıñ küsi keḍ yıraḳ
körüşse basınur körügli ḳaraḳ

2369 yaġıḳa yalıñ teg neñiñ almasu
uzatsa basıttıñ yiti ḳıl aḍaḳ

2370 çerigde bir ança busuġḳa kigür
yaḍaġ oḳçı tuşrup sen öñdün yügür

2371 yaġıçı örüñ ḳırġıl ersiglerig
yaġıḳa alın ḳıl kötürsü çerig

2372 örüñ ḳırġıl artuḳ yaġıçı bolur
yaġıçı bolur hẹm yaraġçı bolur

C 128 2373 kiçig ḳur yigitler bolur keḍ yiti
ḳalı yüz evürse uḍıtur otı

2374 ınanur erig ḳılġıl öñdün kiḍin
oñguñdın soluñdın bir ança aḍın

2375 yaġusa çerigke ilişse eri
tuşınça tegişgü kemişse urı

2376 eñ aşnu yıraḳtın tegişgü oḳun
yaġusa süñün teggü birse boyun

2377 ḳatılsa ḳılıç baldu birle tegiş
tişin tırñaḳın teg yaḳa tut iliş

B 79 2378 tiren arḳa birme yaġıḳa bolup
yaġıġ sanç yoḳ erse uruş yat ölüp

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *ṣi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2368 *körüşmez ... keḍ*] A16 ... B6 *körüşmes ...* || **2369** *yaġıḳa ... neñiñ*] A17 *yaġ-ı yalın teg nẹnging* (?) C13 *... nẹnging* (*n-* yerine *t-* ile ?) | *uzatsa ... yiti*] A17 *uzadz-a b. yenik* B7 *u. başıt(t)ıng yiti* C13 *uzansa başıt(t)ıng yiti* || **2370** *çerigde ... busuġḳa*] A18 *çerig-ten ...* C14 *... çerig-de* (*-de* satır üstünde yazılmış) *... busuġ* | *öñdün*] A18 *yngdin*

2371 C8 'de bu beyit, yanlış ve yersiz olarak, 2365 'ten sonra tekrarlanmış; krş. beyit 2365 not | *yaġıçı ... ersiglerig*] A19 *y. ṣsüng ḳ. irsig-lerig* C8 *yaġınçı* (*y-* ?) *erig kır vẹ e.* | *alın ... kötürsü*] A19 *ạlın-ġın kọder sụ* C8 *alınġıl kötür sü*

2372 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *örüñ*] A20 *ṣsüng* | *yaraġçı*] A20 *yuraġ-çı* || **2373** *ḳur ... yiti*] A21 *ḳul ... yeti* B11 ve C1 *... yiti* | *evürse*] A21 *ṣvürz-e* || 2374 *öñdün kiḍin*] A22 *ṣng-tin kedin* | *oñguñdın soluñdın*] A22 *solung-tın ongung-tın* B12 ve C2 *ikingdin s.* || **2375** *kemişse urı*] A23 *saruşz-a* (?) *ṣr-i* || **2376** *oḳun*] A24 *oḳung* | *süñün ... boyun*] A24 *sụ(n)gün teg(g)ü yoḳz-a tabun* B14 ve C4 *... boyun* (*-y-* noktasız) || **2377** *tırñaḳın ... iliş*] A25 *tırnaḳın ... ṣliş* || **2378** *tiren ... birme*] A26 *teren a. berm-e* | *yaġıġ*] A26 *yaġ-ı*

2379 negü tir eşitgil ḳarışġan kür er
seringil seringen yaġısın urar

2380 kelin ḳız sevinçi küden tünleri
kür alp er küvençi çerig künleri

2381 küvez alp sekirtip çerig sürse bat
laçın ḳuş ḳovar teg töker ḳanları

2382 yaġı körse alp er ḳöpirtür izig
bu ḳarşur aḍınlarḳa tegmez kezig

2383 çerig körse alp er kör arslan bolur
sekirtür ya öldrür ya urşu ölür

2384 yaġı körse alp er ḳızartur meñgiz
ḳarışsa boḍulur ḳızıl hem yaġız

2385 at üstem yarıḳlar bolur ḳıp ḳızıl
ḳızıl ḳızġu eñgler bolur yap yaşıl

2386 yaġı at kemişse saña oġrasa
serin arḳa birme saçılsa basa

2387 yaġı teprese sen uḍu tepregil
ite uḍ aḍaḳın yorı turmaġıl

2379 *negü ... er*] A27 *n. ter işidgil ... ġr* B2 *nigü ... ġr* C7 *nigü ... ir* | *seringil ... urar*] A27 *siril-gen serilz-e y. urur* (*-u-* ?) B2 *şeringil şeringen ...* C7 *siringil siringen ...*

Dörtlük. Metnin bu kısmı nushalarda karışıktır. A ve B'de bu beyitler dörtlük şeklinde değildir; C'de ise, eyrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir. Burada, bâzı tereddütlere rağmen, dörtlük şekli tercih edilmiştir

2380 *kür ... küvençi*] A28 *buu* (tashih görmüş) *ġlp ġr kevен-çi* C9 *küvençi* || 2381 *küvez ... bat*] A29 *bu ġlp ġr sekirdip çerig tar-ġan-ı* B4 *kür alp er sikirtip* (ilk *-i-* ?) *çerig boynı sır* C10 *... bat* (satır altında *yatġay* ?) | *laçın ... ḳanları*] A30 *... ḳovar* (*-v-* ?) *teg ḳalın ḳar-ġan-ı* B4 *yaġı-nı bulun-lar alur hem esir* C10 *bulun-lar alur hem* (satır altında *laçın ḳuş ḳovar — ḳv-* noktasız — *tig* — noktasız) ...

2382 C'de bu beyit, yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış | *köpirtür izig*] A30 *kgyer-tür isig* B5 *k. erig* C *köpirtür* (*k-* çizgisiz, noktasız) *i.* | *bu ḳar-şur kezig*] A30 *buḳar-şur ... kesig* B5 *... tegmes kezig* C *... adın-larḳa* [*tegmez kezig*] (üzerine kâğıt yapıştırılmış) || 2383 *çerig*] C11 *çerig* (önce *yaġı* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *sekirtür ... urşu*] A31 *sekirdür y-a ġldürür ...* B6 *sikirtür ...* C11 *sekirtür ya öldürür ya ḳarşu* || 2384 *meñgiz*] A32 *mingiz* | *boḍulur*] A32 *bosulur*

2385 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *at üstem*] A33 *uḳuş teng* B8 *uş ü* | *ḳızġu ... yaşıl*] A33 *ḳısġu ing-ler ...* B8 *... yap yaşıl* C14 *ḳızġu* (*-z-* noktasız) ... *yap y.* || 2386 *serin ... saçılsa*] A34 *sirin a. berm-e saçılġ-a* (önce *-z-a* yazılmış, sonra tashih edilmiş) || 2387 *ite ... yorı*] A35 *udu bar a. yurü* C16 *yana öz ...*

A 89 2388 ḳalı ḳaçsa sindin yaġı turmasa
erig yetgü tutġu bulun tutmasa

C 129 2389 yaġı sançmış ersig eren bulnuḳup
yana evre sançtı yaġısın utup

2390 yaġı ḳaçsa tap ḳıl eḍerme yıraḳ
ḳalı yandru yansa ḳaçumaz aḍaḳ

2391 muñguḳsa yaġı yüz ölümke urur
ölümke yüz ursa kim utru turur

B 180 2392 bu yirde özüñgni küḍezgil oġul
küḍezgil yoḳ erse özüñgdin töñgül

2393 usal bolsa er kör yorırda ölür
usal bolmasa er tilekin bulur

2394 maña mundaġ aydı sınamış kişi
sınamış kişiler sözi söz başı

2395 yaġı ḳaçsa tap ḳıl eḍerme uḍu
eḍertçi yidi körse berge toḍu

2396 yaġıġ bir saçıtsa yana tirlümez
otuġ suv uḍıtsa yana tirlümez

2397 muñguḳmış kişiler ölümüg ḳolur
ölümüg ḳoluġlı er öldrü ölür

2388 *sindin*] A1 *sen-tin* | *erig ... tutmasa*] A1 *ġrig* (önce *ġrin* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *yetgü* (*y-* ?) *bolmaz-a* || 2389 *eren bulnuḳup*] A2 *ġren* (*ġ-* üstündeki noktaya dikkat) *yai-ı-şup* (*-ş-* ?) B12 *e. yultuḳup* || 2390 *tap*] A3 *tip* B13 ve C2 *tap* | *yandru ḳaçamaz*] A3 *yandru ...* B13 *yandru yansa ḳaçumas* C2 *yandurunsa ḳaçumaz* || 2391 *ölümke ... utru*] A4 *... urz-a angar kim* C3 *ölümḳa* (*-ḳa* ?, sonradan satır üstünde yazılmış)

2392 B1'de bu beyit 2393'ten sonra geliyor | *yirde*] A5 *yerde* B1 *yirde* C4 *yerde* (*-e-* harekeli) | *küḍezgil ... özüñgdin*] A5 *saḳın-ġın* (*-ġın* sonradan satır üstünde yazılmış) ... *ǫsüng-tin* B1 ... *ölümdin* C4 ... *irse* ...

2393 B179$_{15}$'te bu beyit 2392'den önce geliyor | *yorırda*] C5 *bu yerde* (*-e-* harekeli) || 2394 B2'de bu beyit 2392'den sonra geliyor | *maña*] A7 *mungga* | *kişiler*] A7 *kişi kisler* || 2395 *tap ḳıl*] A8 *tapḳıl* | *eḍertçi ... berge*] A8 *ǫder-teçi yantı buu yerke* B3 ve C7 ... *berge*

2396 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bir ... tirlümez*] A9 *yer ... terlümez* B4 ve C8 ... *tirlümes* | *suv ... tirlümez*] A9 *sıḳ u. adın terlümez* B4 ve C9 ... *tirlümes* || 2397 *muñguḳmış*] A10 *mungguḳ-mış* (*-mış* sonradan ilâve edilmiş) | *ölümüg ... öldrü*] A10 *ǫliming ...* B5 ... *öldrür*

2398 kim iş ḳılsa terkin aŋgar birgü neŋ
uş ol neŋ bile er ḳızıl ḳılsa eŋ

2399 kim er tutsa öggü açıŋġu kerek
ol açıġ bile er urunsa yürek

2400 yaẇuz ögdi bulsa iḍi keḍ bolur
keḍig ögse kendü ḳaçan kin ḳalur

2401 erig ögse elgin kör arslan tutar
atıġ ögse yügrür uçarıġ yeter

2402 balıḳmış bar erse sen emlet körü
bulun bolmış erse yulup ol kirü

2403 ḳalı ölmiş erse aġırlap kötür
oġul ḳız bar erse aŋgar ḥaḳ yitür

C 130 2404 er at körse ötrü seẇinçlig bolur
yaġı oġrı bolsa seẇüg can birür

2405 isig söz küler yüz bile birgü neŋ
bu üç neŋ kişike bolur eḍgü yaŋ

2406 boş azad kişiler muŋgar ḳul bolur
bu ḳul can yuluġlar seẇinçin ḳolur

2407 muŋgar meŋzer emdi bu söz ay bügü
körü barsa yetrü çın aymış tigü

B 181 2408 küler yüz isig söz üle neŋ taẇar
boş azad kişiler bu üçke aẇar

2409 sen altun kümüş birle alma ḳuluġ
bu üç neŋ yuluġ ḳıl ḳamuġnı yaẇar

2410 sü başlar kişi bolsa mundaġ kerek
anın başlasa sü bolur eḍgürek

2411 sen altun kümüşni ülegil neŋiŋ
yuluġ ḳılġa canın saẇ altun teŋiŋ

2412 bu üç neŋke bolur tapuġçı ḳulı
munı tutsa begler ḳamuġ neŋ ulı

2413 bu yaŋlıġ sü başçı bulur erse beg
işi başḳa barġay küẇenç bolġu teg

2414 bu yaŋlıġ bolur erse sü başlar er
işi barça itlip küẇençke teger

2415 yaraġlıġ ẹzir ḳolsa andaġ kerek
sü başçı tiler erse mundaġ kerek

2416 aŋgar ötrü begler ınansa bolur
tilemiş tilekin beg andın bulur

A 90 2417 yana aydı ögdülmiş ilig ḳutı
iki iş beḍük iş uluġluḳ atı

2418 ẹzir bir ikinçi sü başlar ʿalem
birisi ḳılıç tuttı biri ḳalem

C 131 2419 bu il bağı örki bu iki tüzer
bu iki birikse anı kim üzer

2398 *birgü*] A11 *bergü* | *uş ol*] A11 *uşal* B6 ve C11 *uşol* || 2399 *kim .. öggü*] C12 *kimi erse tutsa* (*t-* noktasız) | *açıġ*] A12 *açuġ* || 2400 *iḍi keḍ*] A13 *ɣti ket* | *keḍig*] A13 *bedük* || 2401 *elgin*] A14 *ilgin* | *atıġ ... yeter*] A14 *adıġ ɋgz-e ɋdrü ...* B9 *atıġ ...* 2409 *ḳuluġ*] A22 *kulaġ* (*k-* !) | *bu ... yaẇar*] A22 *buu iş-ni ... ḳamuġ-tın yıġar* C14 *... tutar*

2402 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *balıḳmış*] B15 *balıḳ-mış* (satır a... ḳamuġ ḳıl yaẇar* (*y-* noktasız) C7 *... yıġar*
tında uyg. harfl. *yaralıġ*) | *bulun ... kirü*] A15 *buu kụn ɋlmiş ... kɋrü* C16 . bulu... harfl. *çerig*) | *anın*] A23 *ɣrig* (önce *anın* yazılmış, sonra tashih edilmiş) 2410 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sü*] A23 *sụụ* (satır altında uyg.
al k. || 2403 *yitür*] A16 *yedür* B11 *yitür* || 2404 *seẇinçlig*] A17 *seẇünç-lüg* C1 *seẇinç-lüg* 2411 A'da bu beyit yok | *saẇ ... teŋiŋ*] B4 *sav a. tẹnging* C10 *... tiging*
| *birür*] A17 *berür* || 2405 *isig ... birgü*] A18 *ısıġ ... bergü* | *eḍgü yaŋ*] A18 *berg...* 2412 A'da bu beyit yok | *tutsa ... neŋ*] C11 *tutsa* (*t-* noktasız) *b. ḳamuġ-nung*
neng C2 *e. nẹng* (*-n-* noktasız) || 2406 *yuluġlar seẇinçin*] A19 *yuluġ-lap s.* C3 ... 2413 *küẇenç .. teg*] A24 *seẇünç bolġudeg* || 2414 *erse ... er*] A25 *ɣrz-e sụụ b. ɣr*
seẇünçin || 2407 *bügü*] A20 *begü* | *barsa ... tigü*] A20 *barz-a ... tegü* B15 *barsa ...* C3 *irse .. ir* | *barça itlip*] A25 *b. ɋdlip* C13 *yaḫşı i.* || 2415 *ḳolsa*] A26 *bolz-a* | *tiler*
C4 *birse ...* ...] A21 *tilez-e buu* C14 *tilese bu* || 2416 *bulur*] C15 *ḳolur* || 2417 *beḍük ... uluġluḳ*]
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... *beẕük* C16 *uluġ iş beḍük ol* || 2418 *bir ... başlar*] B11 *ol ... sü başlar* (satır
sözü ile ayırt edilmiştir ...da *uluġ iş*) C17 *ol ...* | *tuttı biri*] A2 *tut-tı* (*-tı* sonradan satır üstünde yazılmış)
2408 *bu ... aẇar*] A21 *bau iş-ke a.* C6 *bu üç-ke angar* ...ri B11 ve C17 *tut(t)ı b.* || 2419 *bağı*] A3 *taġ-ı* (*-ġ-* ?)

2420 idi artuḳ öḍrüm kerek bu kişi
ḳalı öznese begke iltür başı

2421 tusulsa idi ök tususı öküş
ḳalı öznese yası il ḳend uluş

2422 begi bolsa eḍgü kişi öḍrümi
bu iki tapuġçı buḍun köḍrümi

B 182 2423 bulardın bolur ötrü ilke asıġ
bu asġı bile ötrü begke tatıġ

2424 negü tir eşitgil kör ilçi bügü
bügü sözlerin bulsa aş teg yigü

2425 ḳılıç birle aldı kör il alġuçı
ḳalem birle bastı ol il basġuçı

2426 ḳılıç birle alsa bolur terk ilig
ḳalem bolmaġınça basumaz elig

2427 ḳılıç birle alsa ḳayu il küçün
anı sürse bolmaz öküş yıl öçün

2428 ḳalem birle tutsa ḳayu ḳend uluş
tilek tegrür anda tözüke ülüş

2429 bu erdi ay ilig özüm bilmişi
munuḳı ötündüm ayıtmış tuşı

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2430 ilig aydı uḳtum munı belgülüg
taḳı bir sözüm bar anı ay külüg

2431 maṇga sözle emdi körüp eḍgürek
uluġ ḥaciḅıġ ay neteg er kerek

2432 ḥaciḅlar özele bu bolsa uluġ
baġırsaḳlıḳın ḳılsa canın yuluġ

C 132 2433 küvense begi hem özi hem ili
olarḳa du'a ḳılsa buḍnı tili

2434 ilig aydı sözle yime bu sözüg
munı ma ayu bir yarut bu közüg

XXXI.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE ULUĠ ḤACİḄLIḲḲA NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

2435 yanut birdi ögdülmiş açtı tilin
ayur inç tirilsü ilig miṇg yılın

2436 uluġ ḥaciḅ artuḳ bütün çın kerek
bu çınlıḳ bile keḍ bütün din kerek

B 183 2437 tüp aşlı kerek eḍgü ḳılḳı oṇgay
tusulsa buḍunḳa toġursa kün ay

2438 tüpi eḍgü bolsa er eḍgü bolur
bu eḍgü kişi ḥalḳḳa eḍgü ḳolur

2420 *idi ... öḍrüm*] A4 *yiti* (*y-* ?) ... *ḍrüm* B13 ... *öḍrüm* (satır altında *ḍ*... *ġuçı*) | *öznese ... başı*] A4 *ṣsnez-e b. ḍlür iş-i* B13 ... *iltür başı* C2 *ornasa* (*-r-*?) ... *altun başı* (noktalara dikkat!) || **2421** *tusulsa ... ök*] A5 *tusulz-a ṣti ṣk* B14 .. *bu* (sonradan sahife kenarında yazılmış) *tolsa idi ök* | *öznese ... ḳend*] A5 *ṣsnez-e yaz-ı* (sonradan satır üstünde yazılmış) *il ḳent* (*yaz-ı* silinmiş) C3 *ornasa* ... [illegible] *buḍun köḍrümi*] B15 *b. k.* (satır altında *bạrun körküz*...?)

2423 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *begke*] A7 *ilke* || **2424** *negü* ... [illegible] A8 *n. ter ṣṣidgil kọr i. begü* B2 ve C7 *nigü* ... | *bügü ... yigü*] A8 *ḅegü söz-ler-i* [illegible] ... *yegü* B2 *bügü* (satır altında *yaḥşı*) *sözleri* ...

2426 A11'de bu beyit 2427'ten sonra geliyor | *terk ilig*] A11 *t. ṣlig* (*ṣ-* ? *k-*) C9 *tirk i.* | *bolmaġınça ... elig*] A11 *baz-mağınça bosurmaz ilig* B4 *b. bạsamaz e*[illegible] *b. bạsurmaz ilig*

2427 A10'da bu beyit 2426'dan önce geliyor; C'de iki satır üzerine yazılmış | *ḳılıç ... il*] A10 ... *ṣr* C10 *ḳalem ...* | *sürse bolmaz*] A10 *basz-a* ... B5 *s.* bolmaz

2439 kişi eḍgüsindin kelir eḍgülük
yigü içgü mingü taḳı keḍgülük

2440 ḳılınçı oŋay bolsa teŋler söz ök
sözüg teŋler erinŋ işi keḍ süzük

2441 közi toḳ kerek hem uv̈utluġ silig
tetiglik kerek hem tümen tü bilig

2442 közi toḳ kişi işte almaz orunç
orunç alsa ḥaçib bolur beg külünç

2443 orunç ol buzuġlı oŋulmış işig
orunç yig ḳılur ol bütürmiş işig

2444 uv̈utluġ silig bolsa ḳılkı tüzün
kelir andın eḍgü ḳılınçın sözün

C 133 2445 uv̈utluġ kişi ḳılmaz isiz işig
yaraġsızḳa yaḳmaz bu sermez kişig

A 91 2446 silig erke devlet siŋgimlig bolur
silig bolsa ḳutḳa tegimlig bolur

2447 tetig bolsa malḳa muŋaḍmaz bolur
bilig bilse işte yaŋılmaz bolur

2448 yime yaḳşı aymış biliglig beḍük
biligligke tegdi öz ülgi keḍ ök

2449 biliglig kerek ḳılsa begler işi
ḳamuġḳa yaramaz biligsiz kişi

2439 *yigü ... keḍgülük*] A24 *yegü ... ket-gülük* || 2440 *oŋay ... teŋler*] A25 *oŋlay ... ting-lar* (tashih görmüş) | *teŋler ... süzük*] A25 *tinglar ş. i. ket sıṣük* B4 ... (satır altında *turuḳ*) || 2441 *uv̈utluġ*] B5 *uv̈utluġ* (satır altında *ḳılk-lıġ*) C11 *yövt...* || 2442 *işte almaz*] A27 *işke a.* B6 *i. almas* | *ḥaçib*] B6 *ḥaçib* (satır altında *yaḫşı ...*

2443 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *oŋulmış*] A28 *ongar-mış* | ... *bütürmiş*] A28 *beg ... bışurmış*

2444 A29'da beytin ikinci mısraı yerine, önce 2445. beytin ilk mısraı yazılmış; ... üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *kelir ... eḍgü*] A29 *bolur ...* || 2445 *ḳılmaz isiz*] A30 *ḳ. ṣsiz* B9 *ḳılmas i.* | *yaḳmaz ... sermez*] A30 ... (satır altında uyg. harfl. tekrarlanmış) B9 *yaḳmas b. sṣrmes*

2446 A2'de bu beyit 2447 'den sonra geliyor | *ḳutḳa*] B11 *ḳut-ḳa* (satır ... *devlet-ḳa*)

2447 A1'de bu beyit 2446'dan önce geliyor | *malḳa muŋaḍmaz*] A1 *tilke* (... altında tekrarlanmış) *m.* B11 ve C3 *m. mungaḍmas* | *yaŋılmaz*] B11 *yangılmas* ...

2448 A3'te bu beyit 2446'dan sonra geliyor | *yime ... beḍük*] A3 . *beşük* ... *beḍük* (satır altında *büzürg*) C4 *yana yaḫşı ...* | *ülgi ... ök*] A3 *ilgi beşük* ... *yaramaz*] B18 *yaramas*

2450 bilig tegmese kimke erse ülüg
tirig tise bolmaz anı tut ölüg

2451 bilig birle yalŋuḳ beḍüp çav̈lanur
kişilerde üster ḳamuġ iş önür

B 184 2452 biligsiz kişi ol ḳuruġ sır beḍiz
biliglig kişi ornı kökte eḍiz

2453 uḳuşluġ kerek işte artuḳ oḍuġ
oḍuġluġ bile işte tutnur boḍuġ

2454 uḳuş bolsa asġı idi ök öküş
ḳamuġ eḍgülük ülgi ol bu uḳuş

2455 uḳuşsuz kişi ol yimişsiz yıġaç
yimişsiz yıġaçıġ negü ḳılsun aç

2456 uḳuşluġ yise yir ikigün ajun
uḳuşluġ atanur atansa tüzün

2457 uḳuşluġ biliglig kişi ol kişi
kişide talusı buḍunda başı

2458 yüzi körki körklüg kerek hem yülüg
toġan ersig ünlüg sözi belgülüg

2459 sevitür yüzi körki körlüglüki
yaraşur kirip çıḳsa ersigliki

C 134 2460 yülüg ersig erinŋ bolur ḥaşmeti
bu ḥaşmet bile ol kişi ḥurmeti

2450 *ülüg*] B14 *ülüg* (satır altında *ilgü*) | *tise bolmaz*] A5 *tez-e b.* B14 *t. bolmas*

2451 A7'de bu beyit 2452'den sonra geliyor; C'de iki satır üzerine yazılmış | ... *çav̈lanur*] A7 *y. bṣsüp çav̈lınur* B15 *yalnguḳ beḍüp ç.* (satır altında ...*lik* ... , fotografta tam çıkmamış) C7 *yangluḳ ...* | *kişilerde*] C8 *kişi-lerde*

2452 A6'da bu beyit 2451'den önce geliyor | *sır beḍiz*] A6 *sız* (?) *b.* B1 *s. beḍiz* (satır altında *teng boy?*) | *kökte eḍiz*] A6 *kunde ṣdiz* B1 *kök-de eḍiz* (satır altında ...) C9 *kök-den ediz*

2453 A8'de bu beyit 2451'den sonra geliyor | *işte ... oḍuġ*] B2 ... *oḍuġ* (satır altında *ozġur*) C10 *iş-den ...* | *boḍuġ*] B2 *boḍuġ* (sahife kenarında *bo...*) || 2454 ... *idi*] A9 *öküş* (?) ... *iti* | *eḍgülük ... bu*] A9 *ṣdgülükke ulüg buu* || 2455 ... *yimişsiz*] A10 *yemiş-siz* | *yimişsiz ... negü*] A10 *yemiş-siz yıġaç-çıġ n.* B4 ve C12 *y. nigü* || 2456 *yise ... ajun*] A11 *yez-e yer ikegü acun* B5 ... *i. ajun* (satır altında *dünya*) | *atanur*] A11 *aba ṣr*

2458 C de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *hem*] A13 *me* | *toġan ... ünlüg*] ... *ünlüg* (satır altında *'aḳl-lıġ*) C16 *toġan ...* || 2460 *yülüg ... ḥaşmeti*] A15 ... *ḥ-met-i* B9 *yülüg* (satır altında *yolluḳ*) ... | *ḥaşmet*] A15 *ḥişmet*

2461 saḳınuḳ kerek din iḍisi arıġ
arıġ bolsa ḳılkı ḳılınçı arıġ

2462 saḳınuḳ arıġ din iḍisi kişi
irinmez ḳılur barça yalñguḳ işi

2463 saḳınuḳ kişi yir kişi ḳaḍġusı
saḳınuḳ kişi ol kişi eḍgüsi

2464 yüz utru bolur tutçı ḥacjb özi
körür közke körklüg kerek ol yüzi

2465 bu körklüg yüzüg körse yüz suvlanur
köñgül açlur anda bu can yimlenür

2466 muñgar meñgzetü aytur emdi bilig
biliglig sözi tut ay ḳılkı silig

B 185 2467 iḍi eḍgü neñg bu kişi körki yüz
bu yüz körkiñge suv içer iki köz

2468 ḳupa körklügüg kör ḳılın özke fal
işiñg eḍgü bolġay ḳamuġ sözni üz

2469 köñgüllüg kerek hem keḍ öglüg kerek
amul bolsa ḳılkı taḳı eḍgürek

2470 köñgüllüg kişi söz unıtmaz bolur
köñgülsüz sözüg keḍ tutumaz bolur

2461 krş. bir de beyit 2190 | *saḳınuḳ ... iḍisi*] A16 *saḳ-ı-yuḳ k. tin iḍiz-i* C3 *saḳı-nuḳ ... iḍi-si*

2462 B'de bu beyit yok | *saḳınuḳ ... iḍisi*] A17 *saḳ-ı-yuḳ a. tin iḍiz-i* C3 *saḳı-nuḳ ... iḍi-si* | *irinmez ... yalñguḳ*] A17 *ɣrinmez ...* C8 *... yaṇgluḳ* || 2463 *saḳınuḳ ... yir*] A18 *saḳ-ı-yuḳ k. yer* C4 *saḳı-nuḳ ...* | *saḳınuḳ*] A18 *saḳ-ı-yuḳ* C4 *saḳı-nuḳ* || 2464 *körür*] A19 *köni* || 2465 *suvlanur*] A20 *savlınur* B13 ve C6 *suvlanur . yimlenür*] A20 *yem-lenür* C6 *timlenür* (*-i-* noktasız)

2466 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış; B'de ise, ayrı başlıklarda olduğu gibi, büyük ve süslü yazı ile yazılmıştır | *meñgzetü ... emdi*] B14 *mɛngzetür ɛmdi* (sahife kenarındaki yazıya dikkat!)

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de iki satır aralığı *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2467 *iḍi*] A22 *ɛti* || 2468 *ḳupa ... özke*] A23 *... ɛtgü* C10 *küpe ...* | *işiñg ... sözni*] A23 *işig* (?) *... söz-i* B2 *... bolġa ...* || 2469 *köñgüllüg ... öglüg*] A24 *bedük-... köñgül-lüg* C11 *köngül* (*-g-* çizgisi *-l-* üstünde: *könlüg*) *-lüg .. amul*] B3 *... (satır altında *tükel*) || 2470 *unıtmaz*] B4 *unıtmas* | *sözüg ... tutumaz*] A25 *ki* (?) *... ket yedümez* B4 *... tutumas*

2471 köñgül bolmasa er körümez işig
ögi bolmasa er itümez işig

2472 köñgülsüz kişiler ḳuruġ kep bolur
köñgül birle yalñguḳ ḳamuġ iş ḳılur

2473 ögi keḍ kerek köñgli alçaḳ amul
çıġay tul yętimke bağırsaḳ köñgül

2474 tetiglik kerek hem törü keḍ bilir
ajun körki barça tetigdin kelir

2475 köñgül ḳoḍḳı bolsa ḳamuġḳa kiçig
tili bolsa yumşaḳ şekęrde süçig

C 135 2476 yaruḳ tutsa yüz köz kişike küle
ḳılınç eḍgü tutsa kişilik bile

A 92 2477 negü tir eşitgil kişi alçaḳı
köñgül til kiçig tut ay er ḳıvçaḳı

2478 köñgül ḳoḍḳı tutsa bulur ḳut erig
küler yüz isig sözke tirlür tirig

2479 küler yüz isig sözke yalñguḳ isir
isinse bu yalñguḳ bolur ḳul ęsir

2480 serimlig kerek hem tuta bilse öz
közin keḍ küḍezse tilin tıḍsa söz

2481 ḳulaḳı saḳ erse ögi bilgi kiñg
yorıḳı tüz erse tili köñgli teñg

B 186 2482 tükel bilse erdem bitise bitig
ḳamuġ işke bilgin bu ḳılsa itig

2471 *er ... işig*] A26 *ɛr kɛrü-mez ɛşig* B5 *ɛr körümes işig* (satır altında *işin*) | *er ... işig*] A26 *ɛr ɛdümez i.* B5 *ɛr itümes işig* (satır altında *işin*) || 2472 *yalñguḳ*] B6 *yalnguḳ* (satır altında *ʃahm-lug*) C14 *yaṇgluḳ*

2473 A29'da bu beyit 2474'ten sonra geliyor | *köñgli*] A29 *ḳılḳ-ı*

2474 A28'de bu beyit 2473'ten önce geliyor | *keḍ*] A28 *ket* | *ajun*] A28 *acun*

2475 A30'da bu beyit 2473'ten sonra geliyor | *ḳoḍḳı ... ḳamuġḳa*] A30 *ḳoşḳ-ı ...* B9 *koşḳı . C17 ḳotḳı b. ḳamuġ-da*n | *şekęrde*] A30 *şeker-tin* C17 *şekęrden* || 2476 *ḳılınç*] B10 *kıl(n)ç* || 2477 *negü tir*] A1 *n. ter* B11 ve C2 *nigü t.* | *kiçig ... er*] A1 *kɛn-i tut ɛr* C2 *... ir* || 2478 *ḳoḍḳı tutsa*] A2 *ḳoz-ḳı tudz-a* B12 *ḳoşḳı bolsa* C8 *ḳotḳı t.* | *sözke ... ürlür*] A2 *söz yedilür* || 2479 *yalñguḳ isir*] A3 *y. esiz* B13 *yalnguḳ isir* (satır altında *ʃahv* ?) C4 *yaṇgluḳ i.* | *yalñguḳ ... esir*] A3 *... ɛsiz* C4 *yaṇgluḳ ...* || 2480 *serimlig*] B14 *şerim-lig* (satır altında *şabur*) C5 *şerim-lüg* | *keḍ ... söz*] A4 *ket ... tuz* || 2481 *ḳulaḳ*] A5 *keng* || 2482 *bilse*] C7 *tutsa* | *bu ... itig*] A6 *buu ... ɛdig*

2483 bu erdem bilig kör kerek barça tüz
uluġ ḥaciḃ ötrü ḳızıl ḳılsa yüz

2484 tapuġlarda artuḳ bu yinçke tapuġ
ḥaciḃlıḳ turur baḳsa yetrü ḳamuġ

2485 bu ḳaç neng kerek kim atansa ḥaciḃ
kişi başlasa yolḳa öngdün keçip

2486 mungar mengzer emdi bu şa'ir sözi
bu şa'ir sözi ol biligsiz közi

2487 ḥaciḃlıḳḳa aşnu bu on neng kerek
yiti köz ḳulaḳ saḳ köngül king kerek

2488 yüzi körki boḍ til uḳuş ög bilig
ḳılınçı bularḳa tükel teng kerek

2489 uzun kiç yaşasunı ilig özi
uluġ ḥaciḃ ol begke körgü közi

2490 törü hem toḳu öngdi yinçke tapuġ
uluġ ḥaciḃ itse açar yol ḳapuġ

C 136 2491 mungar mengzetü keldi bilge sözi
eşitse köngül birsü alsu özi

2492 uluġ iş turur bu ḥaciḃlıḳ işi
munı başḳa iltmez męgęr keḍ kişi

2493 ḥaciḃlar işi tut ya begler işi
uluġ ya kiçig tut ötügçi kişi

2494 aġıçı bitigçi ya iş tutġuçı
ya tonçı etükçi 'amil bolġuçı

2495 ya yat baz yalaṽaç keliş ya barış
boşuġ birgü açıġ olarḳa tegiş

2496 ḳonuḳları körgü ya boġzı yimi
açıġlıġ açıġsızḳa ḳılsa emi

B 187 2497 yol aġzında erse kişi başlaġu
törüsin toḳusın yazım ḳılmaġu

2498 çıġay tul yętim ḳışşa birse ötüg
anı barça tınglap ötünse ötüg

2499 męẓalim öḍinde ötügçilerig
körü alsa yol ḳılsa bolsa irig

2500 yana körse iç taş yaraġsızlarıġ
ayu birse tıḍsa kötürse arıġ

2501 bu yangluġ tü işler neçe ülgülüg
uluġ ḥaciḃ elgi tegir belgülüg

2502 bu işke basut barça andın kelir
ḳalı artasa ḳalsa andın ḳalır

2503 ay ilig ḥaciḃlarḳa saḳlanġu ol
bu ḳaç yirde artuḳ ḳatıġlanġu ol

2504 biri beg sözini ḳatıġ tutsa berk
ikinçi ḥavaḳa uḳuş ḳılsa örk

2483 *bilig ... kerek*] A7 *bilig-ler bolur* | *yüz*] B2 *tüz* || 2484 *ḥaciḃlıḳ* ... A8 *ḥ. t. yedrü baḳz-a* B3 *ḥaciḃ-lıḳ* (satır altında *yaḫşı, y-* ve *-ḫ-* noktasız) ... *ḥaciḃ-luḳ* ... || 2485 *ḥaciḃ*] B4 *ḥaciḃ* (satır altında *yaḫşı vęzir*) | *öngdün*] A9 ...

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

2487 *ḥaciḃlıḳḳa*] C13 *ḥaciḃ-luḳ-ḳa* | *yiti ... king*] A11 *iki ... keng* C13 *yiti* ...

2489 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *kiç ... özi*] A13 *keç ...* C15 ... *ḳutı* || 2490 *itse ... yol*] A14 *ęḍz-e a. ol*

2491 A'da bu beyit yok

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

2492 *uluġ ... ḥaciḃlıḳ*] B11 *uluġluḳ turur ...* C3 *... ḥaciḃ-luġ* | *iltmez*] A ... *ęldmez* B11 *iltmes* C8 *iltmez* || 2493 *ḥaciḃlar*] C4 *ḥaciḃ-luḳ* | *ötügçi*] A16 *ęḍn* ...

2494 *aġıçı ... ya*] A17 ... *m-e* B13 *aġıçı* (satır altında *ayġuçı*) ... *ya* (*y-* noktasız) ... *'amil*] A17 *y-a tudçı ędük-çi anız* (*-n-* veya *-r-* ?) B13 *ya ton-çı e. 'amil* (satır altında *'amęl*) C5 *ya tutçı ötüg-çi 'a.* || 2495 *ya ... ya*] A18 *yayad bar ... m-e* B14 ... (*y-* noktasız) C6 ... *ya* (*y-* yerine *b-* ile) | *birgü ... tegiş*] A18 *bergü ... tenggiş* ... *tęgiş* C6 ... *tengiş* (*tn-* noktasız, *ti-* ?) || 2496 *ḳonuḳları ... yimi*] A19 *tonuḳ-lar-ı* (?) *kęrgü m-e b. yemi* B15 ... *ya* (*y-* noktasız) ... C7 *ḳoyun-ları ...* | *açıġlıġ ...*] A19 *açı-lıġ ḳılġu* B15 *açıġ-lıḳ ...* || 2497 *aġzında*] A20 *oġr-ı bar* | *törüsin ...*] A20 *tęrüz-i toḳuz-ı yasım* (?) B1 *törüsin* (satır altında *rubęrudin* ?) *toḳusın* ... (satır altında *tapuġın*) *y.* C8 *t. toḳuşın y.*

2498 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *birse*] A21 *berz-e* || 2499 *ödinde ... irig*] A22 *ędün-te ędün-çi-lerig* | *körü ... irig*] A22 *kör ... ęrig* C11 ... *įrig* 2500 *birse kötürse*] A23 *berz-e ... kederz-e* || 2501 *yangluġ tü*] A24 *yangluġ buu* ... *yangluġ bu* | *elgi tegir*] A24 *ilgi t.* C13 *e. tęger*

2502 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *basut*] A25 *boo-sut* (*-t* ?) B6 *baṣut* ... satır altında *asıġ*) | *ḳalır*] C15 *ḳelir* || 2503 *ḥaciḃlarḳa*] A26 *ḥacib-ler-ke* (*-ke* sonradan ... üstünde yazılmış) | *yirde ... ol*] A26 *yerde ...* B7 ve C16 *y. a. ma ḳatlanġu ol*

2504 *tutsa*] A27 *tudġu* | *örk*] A28 *ęrk* B8 *ȫrk* C17 *örk*

C 137 2505 üçünçi körürde küḍezse özin
tilinde çıḳarmasa tegme sözin

2506 orunç olmasa ḳılsa barça işig
yaġutsa begiñge yıramış kişig

2507 iki neñg kişide bolunsa ilig
añgar birmegil iş uzatma elig

2508 biri tilde yalġan çıḳarsa sözin
biri egrilik ol sikirtse özin

2509 bu iki ḳılınç kimde bolsa köni
özüñgke yaḳurma ay ilig anı

A 93 2510 aḍın üç iş ol kör tapuġçı işi
küḍezmese andın özi yir başı

2511 biri söz eşitse ḳatıġ tutsa berk
biri körse teñgsiz közin yumsa terk

2512 üçünçi özin tutsa tursa köni
seṿinçin keçürgey bu bulmış küni

B 188 2513 negü tir eşitgil bügü bilge beg
bu söz işke tutsa sañga bolġa yig

2514 başıñg ḳolsa begler sözin sözleme
yana ilke yazma başıñgnı yime

2515 ḳara ilke yazsa ḳurıtur başın
tili sözde yazsa uşatur tişin

2516 telim körmişim bar tegimsiz kişi
turup ilke yazdı kesildi başı

2517 öküş me eşittim bu til sözlemiş
köñgül sırrı açlıp erin başlamış

2518 yana aydı bilge bügü sözledi
özin tutnumaz er başın yir tidi

2519 ḥaciblarḳa artuḳ küḍezgü özüg
körürde közüg ḥem ötügde sözüg

2520 öḍi bolmaġınça özi kirmese
ayıtmazda aşnu ötüg birmese

C 138 2521 negü tir eşitgil uḳuşluġ tili
uḳuşluġ tili açtı maʿni yolı

2522 öḍi bolsa körkit meḷiklerke yüz
ayıttuḳta sözle tilin sözke söz

2523 ḳamuġ neñgke vaḳt ol öḍi belgülüg
öḍi boldı erse körür iki köz

2524 bu yañglıġ kerek barça erdem bilig
uluġ ḥaciḅ ötrü uzatsa elig

2525 bu erdi ay ilig özüm bilmişi
munuḳı ötündüm ayıtmış tuşı

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2526 ilig aydı uḳtum eşittim bu söz
taḳı bir söz aytur seniñgdin bu öz

2505 *körürde ... özin*] A28 *kirür-te küḍesz-e (-d- ?) ḳɑsin | tilinde*] A28 *tilin-te* || **2506** *orunç*] A29 *orunç* (satır altında uyg. harfl. *ḳarız* ?) | *yıramış kişig*] A29 *[illegible] işig* B10 *yıramış k.* C2 *yıramış* (*-ı-* harekeli) *k.* || **2507** *kişide ... ilig*] A30 *turur [illegible]* (*-i-* ?) *bolz-a ɕlig* | *birmegil*] A30 *bermegil* C8 *bīrmegil* || **2508** *sözin*] A31 *sɑz-i | ol ...* *özin*] A31 *ol ḳılınz-a özi* C4 *ol* (önce *ök* yazılmış, sonra *-k* çizgisi silinmiş) ... | *[illegible]* *bolsa köni*] A32 *ɕrz-e anı* C5 *erse k.* | *yaḳurma ... anı*] A32 ... *bilig sen-i* B13 *yaḳurma* (satır altında *yaṿutma*) ... || **2510** *aḍın ... işi*] A1 *adanz-a uç iş ol t. ɕsin | yīr başı*] *yer başın* C8 *yīr başı* || **2511** *terk*] B15 yok (sahife kenarına yazılmış olacak) C7 *ber[illegible]*

2512 B'de bu beyit yok | *seṿinçin ... bulmış*] A3 *seṿünçin k. bulul-mış* | *negü tir*] A4 *n. ter* B1 ve C9 *nigü t.* | *yig*] A4 *yeg* B1 ve C9 *yig* || **2514** *sözin*] A5 *söz-[illegible]* || **2516** *tegimsiz*] A7 *tegiş-siz* B4 *tegim-siz* C12 *tegimsüz* | *turup*] A7 *tirig* (?)

2517 *eşittim ... sözlemiş*] A8 *ɕ. buu til söz-lemiş* B5 *eşit(t)im ... sözlemiş* C13 *eşit(t)im ... başlamış* | *açlıp ... başlamış*] A8 *açmış ɕsin kislemiş* B5 *a. irin başlamış* (*b-* noktasız) C13 *a. irin başlamış*

2518 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yana ... bügü*] A9 *yım-e ... begü* | *tutnumaz tidi*] A9 *yedümez ɕr b. yer teti* B6 *tutnumas ɕr ...* C15 *t. ir ... yir* (satır altında yazılmış) *t.* || **2519** *ḥaciblarḳa*] B7 *ḥaciḅ-ler-ke* | *körürde*] A10 *ḳɑrer-te* || **2520** *öḍi bolmaġınça özi kirmese ayıtmazda birmese*] A11 *ayıdmaz-tan a. ɕdüg* (satır altında uyg. harfl. *yuz* ?) *ber-mez-e* B9 *ayıtmaz-ta* || **2521** *negü ... uḳuşluġ*] A12 *n. ter işidgil uḳuş-lı* B9 ve C1 *nigü ...* Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

2522 *ḳorkit meḷiklerke*] A13 *ḳorküd bu beg-ler-ke* | *ayıttuḳta ... tilin*] A13 *ayıdıḳ-ta s. bilin* B10 *ayıt(t)uḳta ... tilin* (*t-* noktasız) C3 *ayıt(t)uḳta* (harekeli) ...

2523 *öḍi*] A14 *kun-i | erse körür*] A14 *ɕrz-e yarur* C4 *irse k.* || **2524** *uzatsa elig*] A15 *uzaz-a ilig* || **2525** *özüm*] A16 *ɕsin ilig ... ögdülmişke*] nushalarda bu başlık yok

2526 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eşittim*] B14 *eşit(t)im* C7 *eşit(t)im*

2527 man͡ga ayġıl emdi ḳapuġ başlar er
negü teg kerek ay bu iş işler er

XXXII.

B 189 ÖGDÜLMİŞ İLİGKE ḲAPUĠ BAŞLAR ER
NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

2528 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
esen inç tirilgil ay ḳılḳı silig

2529 ḳapuġ başlar er keḍ baġırsaḳ kerek
tẹni canı birle tapuġsaḳ kerek

2530 ḳapuġda yarutsa ḳuran͡gḳu tünüg
ḳapuġda batursa yarumış künüg

2531 törü hẹm toḳu bilse ḳılsa tapuġ
on͡gay bolsa ḳılḳı ḳılınçı ḳamuġ

2532 tuzı etmeki kin͡g aḳí bolsa keḍ
kümüş birse altun er at tirse keḍ

C 139 2533 kiçe bolsa yatġaḳ bu yatsa burun
ayu birse tegme kişike orun

2534 azaḳ yat baz erse ayıtġu kerek
oḍuġraḳ kim erse yaġutġu kerek

2535 körü bekletip çıḳsa ḳarşı ḳapuġ
tükel boldı ol künki barça tapuġ

2527 *man͡ga ... er*] A18 *mangga ... ẹr* B15 *ẹr* C9 *ir* | *negü* *er*] A18 ... B15 *nigü ... ẹr* C9 *nigü ...*
ögdülmiş ... ayur] B1 *bab ögdülmiş ... nigü ..* C10 *bab ögdülmiş* *nigü ... aytur*
2528 *birdi*] A20 *berti* | *inç*] A20 *ẹnç* || 2529 *er*] B3 *ẹr* | *tapuġsaḳ*] C12 *vaġ...*
2530 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *batursa*] A22 *bụdürz-e* B4 *yẹtür...* C14 *bạtursa* || 2531 *törü ... toḳu*] A23 *tọrü m-e t.* B5 *törü* (satır altında *töre*) ... (satır altında *toḳa*) | *on͡gay*] A23 *ongġay* || 2532 *etmeki kin͡g*] A24 *ẹdmeki keng* C... *ötmeki k.* | *birse ... eḍ*] A24 *birl-e ... terz-e ket* B6 *... ẹr at t. keḍ* C16 *... ḳılsa* ... || 2533 *kiçe ... burun*] A25 *keçe yadz-a yadġaḳ ọsin m-e ẹrin* C1 *... bạrun* ... *... orun*] A25 *berz-e ... terin* || 2534 *azaḳ ... ayıtġu*] A26 *asaḳ yad bar ẹrz-e ayıt...* C2 *yıraḳ yat bar ...* | *oḍuġraḳ ... yaġutġu*] A26 *osıġ-raḳ k. ẹrz-e yırad-ġu*
2535 C'de bu biyit iki satır üzerine yazılmış

2536 yana erte tursa ḳapuġ başlasa
kiçe tan͡gda turġaḳnı tepretmese

2537 ḳalı yol öḍi bolsa başlap kirip
körünse ḫilin barça yumġı tirip

2538 özi çıḳsa körnüp öküş turmasa
ḳapuġda kişi ḳoḍsa özde basa

2539 er at kirse ḫilçe körünse tözü
bu körse yaraġlıġ yaraġsız azu

2540 ḳalı yol kesilse ḳapuġ başçısı
yana kirgü bolsa er at sözçisi

B 190 2541 ötünse er at ötgi ḳolsa tilek
mun͡gaḍmış kişike bu bolsa yülek

2542 alu birse açıġ kör altun kümüş
ḳayuḳa at alsa ḳayuḳa yumuş

2543 irig tapnurı kim baġırsaḳ seṽe
tapınmaz ḳayusı yorıġlı yaṽa

2544 yaraġlıġ ḳayu ol asıġlıġ ḳayu
boluġluġ ḳayu ol tusuluġ ḳayu

2445 ötünse begin͡ge bu tegme birig
aça aḍra birse kötürse erig

2546 çıḳıp eḍgü yarlıġ tegürse tilin
er at kön͡gli mundaġ isitse alın

A 94 2547 ḳapuġda ite tursa oldruġ turuġ
tüzülse orun ḳalmasa bir ḳuruġ

2536 *erte*] C5 *irte* | *kiçe*] A28 *keçe* || 2537 *yol*] A29 *bol* | *yumġı tirip*] A29 *y. terip* ... *yumḳı t.* || 2538 *körnüp*] A30 *kọrüng* | *ḳapuġda ... özde*] A30 *tapuġ-ta k. ḳoyz-a öz* ... (-g ?, noktalı) C7 *... özden* || 2539 *ḫilçe ... tözü*] A31 *ḫal-ça kọrünz-e basu* C8 *...* ... (-z- noktasız) | *bu ... azu*] A31 *... asu* B *bu* (*b-* yerine *y-* ile) ... C8 *... or* (?)
2540 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 2541 *ötki ḳolsa*] A33 *ongay anda* ... *mun͡gaḍmış* *bolsa*] A33 *mungġat-mış ... buu arḳ-a* || 2542 *birse*] A34 *berz-e* || 2543 ...] A35 *ọsüng* *tapınmaz*] B3 *tạpunmas* C12 *tạpunmaz* || 2544 *tusuluġ*] A36 *tusuġ söz* ... *tusuġluġ* C13 *tụsuluġ* || 2545 *birig*] A37 *yerig* | *birse ... erig*] A37 *berz-e kọderz-e* ... C14 *... ilig* || 2546 *isitse*] C15 *ịsitse* || 2547 *ite ... oldruġ*] A1 *ẹde tudz-a olduruġ* ... *oltruġ* C16 *... olduruġ* | *tüzülse ... bir*] A1 *tụslez-e osun ...* C16 *... yir*

C 140 2548 körü alsa yat baz keligli kişig
ağır tutsa ḳoldaş ḳılınmış işig

2549 liv aş tirki kirse körü ıḍsa köz
yaraġsızını körse anı tıḍsa öz

2550 şireni çıḳarda körüp saḳlasa
aŋgar toġru yolda elig tegmese

2551 ḳapuġda çıḳarsa liv aş tirkini
körü tüz ületse begi körkini

2552 neçe ḳa tegürgü kerek bu aşıġ
ḳuruġ ḳoḍmasa bir içig hem taşıġ

2553 iki neŋ beḍütür bu begler çavı
ilinde tuġı kör törinde livi

2554 aḍın ma iki neŋ ḳapuġ körki ol
beḍütür beg atın açar ḳutḳa yol

2555 uluġ ḥaciḃı bolsa azad kişi
taḳı bir yaraġlıġ ḳapuġ il başı

B 191 2556 bu iki kişi birle itlür ḳapuġ
uluġluḳ bile atı yaḍlur ḳamuġ

2557 iḍişçi töşekçi yime aşçıḳa
tözü köz kemişse yime tuġçıḳa

2558 yime ḳuşçı kişçi yime oḳ yaçı
anuḳ tutsa künde ḳapuġda tuçı

2559 turup barsa evke ḫilin ḳoldaşın
özi birle iltse yitürse aşın

2560 yitürse içürse toḍursa ḳarın
ḳuruġ ıḍmasa birse özde barın

2561 özine bir at ton tolum ḳılsa tap
aḍının ülese bir az ḳoḍsa tap

C 141 2562 tapuġḳa kelir erse yat baz kişi
körü alsa itse otaġı işi

2563 tapuġḳa körüngince körse anı
aşı boġzı ornı atı hem tonı

2564 yime aytu tursa er at ḫallerin
açı hem toḳı ya tonın oprakın

2565 muŋgaḍıġlı barmu elig tarlıḳın
muŋgıŋga yarasa ötese ḫaḳın

2566 kim erse ḳapuġḳa birer kelmese
ayıtsa tilese ne bolmış tise

2567 ḳalı iglig erse ayıtġu kerek
yavalıḳ ḳılur erse tıḍġu kerek

2568 bu barça begine bağırsaḳlıḳ ol
sevinçin tilep bu tapuġsaḳlıḳ ol

2548 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *baz*] A2 *bar* | *ḳılınmış*] A2 *ḳadir* C2 *ḳılınmış* || **2549** *liv ... tirki*] A3 *ev ... terki* B9 ... *tirki* C3 ... *terki* (-*e*- harekeli | *tıḍsa*] A3 *ıdz-a* || **2550** *şireni*] A4 *yan-a lev* C4 *sire* (*siyer*?, harekeli *-y-* noktasız) *ni* | *aŋgar ... elig*] A4 *anggar yol-ta turġu ilig* C4 *a. yol-da toġru e.* || **2551** *çıḳarsa ... tirkini*] A4 *çıḳar-ta lev aş ter-kini* B11 ... *tirki-ni* C5 *çıḳarsa* (*-s-* sonradan ... edilmiş) .,. *tirki-ni* | *tüz ... begi*] A5 *tur ulez-e yegi* C5 *t. ülese b.*

2552 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *neçe ḳa*] A6 *ḳamuġ-ta* ... *beḍütür*] A7 *betü-tür* (*-t-* ?) | *ilinde ... livi*] A7 *ẹlin-te ... levi* B13 *livi* (satır ... tında *altanı*?) || **2554** *neŋ*] A8 *bu* | *ḳutḳa*] A8 *ḳodz-a* || **2555** *ḥaciḃı kişi*] A9 *ẹrz-e ẹren ẹdgü-si* | *il başı*] A9 *baş-çı-sı* C10 *īl başı* || **2556** *itlür*] A10 *gt-lür* ... A10 *yaz-lur*] C11 *yaḍlur* || **2557** *iḍişçi ... yime*] B2 *iḍiş-çi ... yana* C12 ... *tözü ... yime*] A11 *turu k. kisiz-e y.* C12 ... *yīme* || **2558** *ḳuşçı ... yaçı*] A11 *söz-çi y. oḳ taçı* (satır altında uyg. harfl. *aḳdaçı*?, *-ḳ-*, *-ḫ-*?) C13 *ḳuşçı ḳuşçı* B3 *tuçı* (satır altında *dayim*) C13 *tutçı*

2559 *turup ... ḫilin*] A13 *terip ... çilin* B4 *turup* (satır altında *alıp*) *b. ivke ḫ.* ... *yitürse*] A13 *ẹz-i b. ilz-e* (*i*-?) *yedürz-e* || **2560** *yitürse ... ḳarın*] A14 *yedürz-e* ... *ḳır yin* B5 *yitürse* (satır altında *yedürse*) ... | *ḳuruġ ... özde*] A14 *suruġ* ... *berz-e ẹsde*

2561 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳılsa tap*] A15 *tip tez-e* | *aḍının ... tap*] A15 *atı-nın ulez-e yedürz-e yez-e* B6 ... *bir az* (*-z* noktasız) *ḳ. tap* C17 *adı-nın ... tap* (harekeli) || **2562** *kelir ... baz*] A16 *kelür ẹrz-e yadbaz* | *itse ... işi*] A16 ... C1 ... *işi* (*-ş-*?) || **2563** *hem*] A17 *m-a* || **2564** *er ... ḫallerin*] A18 ... *ḫal-* ... B9 *er at* (satır altında *ir at*) *ḫalidin* C3 ... *ḫali-din* | *ya ... oprakın*] A18 *m-a* ... *orak-ın* C3 *ya tonı o.* || **2565** *muŋgaḍıġlı ... elig*] A19 *mungga-tuġlı ... ilig* C4 ... *muŋgıŋga*] A19 *mungın-ġa* || **2566** *ḳapuġḳa ... kelmese*] A20 *ḳapuġ-ḳa* (*-p-*?) ... *yarar bolmaz-a* B11 ve C5 *ḳapuġḳa birer k.* | *ayıtsa ... tise*] A20 ... *tez-e* B11 ... C5 *ayıtsa ...* || **2567** *iglig*] A21 *yig-lig* C6 *igilig* | *yavalıḳ ... tıḍġu*] A21 ... *tıḍ-ġu* (satır altında uyg. harfl. *tıy-ġu*) B12 *yavalıḳ* (satır altında *her yerde yürür*) ... *tıḍgu* (satır altında *tıġu*) || **2568** *sevinçin ... tapuġsaḳlıḳ*] C7 *sẹvünçin ... tapaġ-saḳılıḳ*

2569 negü tir eşitgil tapuġ ḳılmış er
tapuġ birle begde aġır bolmış er

2570 tapuġçı begiŋge baġırsaḳ kerek
baġırsaḳ tigüçi tapuġsaḳ kerek

B 192 2571 tapuġsaḳ bir özkey baġırsaḳ ḳulı
bekütür yarı künde beglik ulı

2572 öz asġı tilemez baġırsaḳ bolup
beg asġı tiler künde eḍgü ḳolup

2573 asıġ ḳılsa azġan anıŋ men ḳulı
çiçek yaslıġ erse biçer men ulı

2574 baġırsız tusulmaz oġulda körü
baġırsaḳ tapuġçı tususı örü

2575 asıġsız tusulmaz ḳadaş erse ḳoḍ
tusulur adaş tut asıġ birle toḍ

2576 tili birle yumşaḳ süçig tutġu söz
köŋgül tutsa alçaḳ yaruḳ tutsa yüz

C 142 2577 tügük yüz açıġ söz kişig tumlıtur
tiriglikte kitmez köŋgülde yatur

2578 muŋgar meŋzer emdi bu beytig oḳı
sözi maʿni birle uḳulġay taḳı

2579 sözün sökse yalŋuḳ açıtsa tilin
süŋgükke sızıġ ol köŋgülke yalın

2580 urup berge başı büter terk söner
tilin sökse bütmez açıġı yılın

2581 ḳalı atlanur bolsa begler süke
ya ḳuşḳa çögenke ya il körgüke

2582 iḍi saḳ küḍezgü bu yirde begin
yoḍuġ tegmese anda teŋsizlikin

2583 ḳalı tuşsa beglerke yaŋluḳ ḫaṭa
tuşar at öze ḳuşta aẇda süde

2584 bütünsüz bar erse yıratġu anı
siziklig bar erse saḳınġu anı

A 95 2585 bütün çın seẇigli baġırsaḳ kişi
yaḳın yortsa begke küḍezse başı

B 193 2586 sü başçı tüze tursa yortuġ ḳurın
iriglerni yıġsa yetürse soŋġın

2587 kiçig ḳur uluġlar ara kirmese
yıraḳ taş yorıġlı yaḳın yortmasa

2569 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... er*] A_{23} *n. ter ...* | *er*] A_{23} ve B_{14} *er* C_9 *ir* || 2570 *baġırsaḳ*] ... *tapuġ-saḳ* | *baġırsaḳ ... tapuġsaḳ*] A_{24} *tapuġ-saḳ kerek hem baġır-saḳ*

2571 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış; beytin ikinci mısraı ile ... beytin (= $C\,141_{14}$) ikinci mısraı yerlerini değiştirmiş ve aynı zamanda 2572. ... ikinci mısraı ile karıştırılmıştır | *bir ... ḳulı*] A_{25} *yer ǫz-ke b. ḳalı* B_1 *bir* [*b-* ... tasız) ... C_{11} *bir* (noktasız) ... | *bekütür ... ulı*] B_1 *bękütür* (satır altında ... *ḳılur*) *yarı* ... C_{12} *bękütür yarı* (*-ą-* harekeli) *k. edgü ḳolup* || 2572 *tilemez*] ... C_{13} *tilemes*

2573 B_4'te bu beyit 2574'ten sonra geliyor; C_{14}'te ikinci mısrâ için bk. beyit ... not | *azġan*] A_{27} *ar-ġan* | *çiçek yaslıġ*] A_{27} *çeçek baz-lıġ* C_{12} *çiçek yaşlıġ*

2574 B_3'te bu beyit 2573'ten önce geliyor | *tusulmaz oġulda*] ... *tusulmaz oġul-dan* || 2575 *tusulmaz*] B_5 *tusulmas* (satır altında *tigmez*) || 2576 ... *alçaḳ*] A_{30} *tez-e* (önce *birl-e* yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) ... || 2577 *tügük ... tumlıtur*] A_{31} *tuu-gük* (satır altında uyg. harfl. *tuġük*) ... B_7 *tüġük* (... altında *sǫvaḳ*) ... *tumlıtur* (satır altında *töngüldür*) | *tiriglikte kitmez*] A_{31} *t. ked-* ... B_7 *tiriglikde kitmes* C_1 *tiriglik-te k.*

2578 *muŋgar ... beytig*] A_{32} *mungġar ... beydig* B_8 ... *baytıġ* C_2 ... *baytıġ* Dörtlük, A 'da sahife kenârında ar. harfl. *şi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de ayrı ... *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2579 *sözün ... tilin*] A_{33} *sǫsin ... içınz-a* (*-ç-? -r-?*) *t.* B_9 *yǫlnguḳ a. tilin* C_4 ... *yǫnguḳ* | *süŋgükke ... yalın*] A_{33} *sų(n)gük-ke sasıġ ol k. yılın* B_9 ... *yǫlın* C_4 ... *ŋrıġ* (harekeli) ... *yılın* (*yı-* için iki nokta ile k e s r e ve f e t h a işâretleri) || 2580 ... *söner*] A_{34} *yaş-ı sǫner terk badar* | *bütmez ... yılın*] A_{34} *sǫnmez a. bilin* B_{10} ... *tmez*

2581 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *atlanur ... süke*] B_{11} *aṭlanur ...* ... *ke* (satır altında *avġa-*) | *çögenke*] B_{11} *çögen-ke* (satır altında *ṣalḳalı*) || 2582 *saḳ ...* ... *rde*] A_{35} *ket ... yerde* B_{12} ... *yirde* C_8 ... *yęrde* (harekeli) | *tegmese*] C_8 *bąlmasa* ... harekeli) || 2583 *yaŋluḳ*] B_{13} *yǫlnguḳ* | *at ... aẇda*] A_{37} *at ǫz-e aẇda ḳuuş-ta* B_{13} *aṭ* ... C_9 *ḳuş-ta* (*-t-* yerine *-y-* ile) *(a)ẇ-da* || 2584 *bütünsüz*] A_{38} *bųdąp söz* B_{14} ... *tün-süz* | *erse*] A_{37} *ǫrz-e* C_{10} *irse* || 2585 *seẇigli*] A_1 *seẇüg-li* B_{15} ve C_{11} *sęẇügli* | ... *rtsa ... başı*] A_1 *turz-a b. ḳądez-g'ü iş-i* || 2586 *başçı ... yortuġ*] A_2 *baş-ı tuz-e* ... *ar-ga gordıġ* | *iriglerni ... soŋġın*] A_2 *ǫrig-ler-ni bakz-a yidürz-e songrın*

2587 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yıraḳ ... yortmasa*] A_3 *yıraḳ-tın* ... *turmaz-a* C_{14} ... *yortmasa* (*-t-* noktasız)

2588 ḳapuġda neteg erse oldruġ turuġ
bu yortuġda andaġ kerek ay uluġ

2589 ḳapuġ başlar ernïŋ bağırsaḳlıḳı
bu yaŋlıġ kerek ay ajunçı aḳı

2590 bu yaŋlıġ kerek bu ḳapuġ başlar er
begi etmeki yip işin işler er

C 143 2591 munuḳı men aydım eşitti ilig
talu er tilese öḍürsü bilig

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2592 ilig aydı uḳtum munı belgülüg
taḳı bir sözüg ay maŋga ülgülüg

2593 bilir sen siziksiz ajun begleri
yalavaç ıḍur ildin ilke eri

2594 ayu bir maŋga bir bilig söz uzı
yalavaç ıḍur ildin ilke özi

2595 negü teg kerek bu yalavaçlıḳ er
aŋgar bütse begler ḳarılatsa yir

2588 *oldruġ turuġ*] A4 *oldurġ* (önce *oldruġ* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *t.* [illegible] *oltruġ t.* C15 *o. ḳuruġ* | *yortuġda*] A4 *yordıġ-ta*

2589 *ernïŋ*] A5 *ġr teg* B4 *ġrning* C16 *irning* | *ajunçı*] A5 *acun-çı* || **2590** *er*] [illegible] *ġr* | *etmeki ... er*] A6 *ġdmeki yep ... ġr* B5 *... ġr* C17 *e. yïp ...* || **2591** *eşitti*] A *ġşid-ti* B6 ve C4 *eşit(t)i* | *er ... öḍürsü*] A7 *ġr tilez-e udır-ġuu* B6 *ġr ...*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok ...

2592 *maŋga ülgülüg*] A8 *mangga ay* (önce *belgü* yazılmış ; sonra üzerinden çi[illegible] lerek, satır üstünde tashih edilmiş) *ḳılıg* B7 *maŋga ülgülüg* (satır altında *ende*[illegible] || **2593** *bilir ... ajun*] A9 *bilirz-e sesik-siz acun* B8 *bilir se ...* C8 *bilir se*ⁿ *... yal*[illegible] *... eri*] A9 *talavaç ... ġri* B8 *yalavaç ...* C8 *yalavaç ...*

2594 A 'da bu beyit yok ; C 'de iki satır üzerine yazılmış. Beytin burada bulun[illegible] metnin gelişi bakımından, mutlaka lâzım değildir ; söylemek istenilen fikir 2592. ve [illegible] beyitlerin ikinci mısrâlarında söylenmiştir. Buna rağmen, B ve C 'de aynen bulun[illegible] beytin sıraya alınmasını istemektedir | *yalavaç*] B9 *yalavaç* C5 *yalavaç* || 2595 *negü ... er*] A10 *... yalavaç-lıḳ ġr* B10 *nigü ... yalavaç-lıḳ ġr* C6 *nigü ... yalavaç-lıḳ ir* | *aŋg[illegible] ... yir*] A10 *anggar budz-e beg-ler mun-ı aydu ber* B10 ve C6 *... yir*

XXXIII.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE YALAVAÇ IḌĠUḴA NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

2596 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
bu işke iḍi keḍ yetürsü bilig

2597 ḳamuġ erde öḍrüm yalavaç kerek
biliglig uḳuşluġ talu keḍ yürek

2598 bayat ḳullarında eŋ öḍründüsi
yalavaçlar erdi kişi eḍgüsi

B 194 2599 yalavaçtın itlür telim türlüg iş
yalavaçtın ötrü kelür körklüg iş

2600 uḳuşluġ kerek keḍ yalavaç örüg
biliglig kerek sözke bilse yörüg

2601 yana bilse söznüŋ içi hem taşı
itilse anıŋ ötrü tüzmiş işi

2602 negü tir eşitgil ajunçı beg er
buḍun başlaġuçı biliglig yig er

C 144 2603 öküşte talu er uḳuşluġnı bil
buḍunda beḍüki biligligni ḳıl

2604 ḳayu işte aşnu aşunsa uḳuş
ol iş başḳa bardı sınadım öküş

ögdülmiş ... er] A11 *ö. i. yalavaç-lıḳ-ḳa ıdġu ġr negü teg* B11 *bab ö. i. yalavaç ı. neteg ġr* C7 *bab yalavaç ı. nigü teg er*

2596 *birdi*] A12 *berti* | *iḍi*] A12 *iti* || **2597** *ḳamuġ ... yalavaç*] A13 *ḳamuġ-ta ġr ... [illegible] ... yalavaç* C9 *ḳ. erdem ödrüm yalavaç* | *keḍ yürek*] A13 *ġdgü-rek* B13 *keḍ kerek*

2598 *ḳullarında*] A14 *ḳul-lar-ı-ta* | *yalavaçlar*] A14 *yalavaç-lar* B14 *yalavaç-lar* C10 *yalavaç-lar* || **2599** *yalavaçtın ... telim*] A15 *yalavaç-tın ġdlür ḳamuġ* B1 *yalavaç-dın ... yalavaç-ın ... | yalavaçtın ... kelür*] A15 *yalavaç-tın ardar telim* B1 *yalavaç-dın ḳelür* C11 *yalavaç-dın ö. ḳelür*

2600 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yalavaç örüg*] A16 *yalavaç ġsüg* B2 *[illegible]avaç örüg* (satır altında *puḥte.*) C12 *yalavaç ö.* | *sözke ... yörüg*] A16 *bilz-e sġske [illegible]üg* B2 *sözke bilge y.* || **2601** *yana ... hem*] A17 *yim-e bilz-e söz-ning içi m-e* | *itilse [illegible]tüzmiş*] A17 *ġdilz-e ġng* (?) *udru ġber-miş* B3 *... buzmış* || **2602** *negü ... er*] A18 *[illegible]tir iş(i)dgil acun-çı b. ġr* B4 *nigü ... ajun-çı* (satır altında *ozdurġuçı*) *ig ġr* C15 *[illegible]ü ... yig*] A18 *yeg* B4 *beg* C15 *yeg* (harekeli) || **2603** *öküşte ... er*] A19 *öküş-ten [illegible] ... ġr* | *beḍüki ... ḳıl*] A19 *bedük-rek b. bil* || **2604** *işte*] C2 *iş-de* | *başḳa*] *[illegible] başḳu* (*b-* noktasız)

2605 ḳayu işke bilge yetürdi bilig
anı yetti tuttı tegürdi elig

2606 uḳuş işke tutsa bilig başlasa
öküş işler itlür kişi işlese

2607 bağırsaḳ kerek hem közi kögli toḳ
bütün çın ḳılıḳı köni bolsa oḳ

2608 bağırsaḳ tapuġçı beg asġın tiler
beg asġın tilegli begin çın sever

2609 begige asıġçı bağırsaḳnı bil
bağırsaḳnı bulsa özüg bağrı ḳıl

2610 bağırsaḳ tapuġçı bağır sanı teg
bağırda yaḳınraḳ yürek ḳanı teg

2611 közi suḳ kişi özke erksiz bolur
bu suḳlar yalavaçḳa tegsiz bolur

2612 közi toḳ çıġay erse bayḳa sanur
serinse kişi tegme işte unur

2613 suḳ er umduçı ol yavuz umduçı
kişi umduçısı atı ḳoltġuçı

B 195 2614 negü tir eşitgil közi toḳ kişi
közi toḳ kişi boldı baylar başı

2615 çıġay ḳılsa kimni közi suḳlukı
bayutmaz anı bu ajun toḳlukı

2616 kimi erse umdu ḳılur erse ḳul
anıng boşlukı kör ölüm birle ol

2605 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *işke*] C3 *iş-te* | *yetti* . *ılig*] ... *ilig* B7 *yet(t)i tut(t)ı* ... C4 *yet(t)i tut(t)ı t. ilig* || **2606** *itlür*] A22 *ḳılur* || ... *hem*] A28 *m-e* | *çın ḳılıḳı*] A23 *ç. m-a köngül-i* || **2608** *asġın tilegli*] A24 *asġ-ı tileg* || **2609** *bulsa*] A25 *bilz-e* || **2610** *sanı teg*] A26 *s. ol* B12 *s. teg* C9 *s. tig* | *bağırda* ... *teg*] A28 *bağır-tın* ... *ol* B12 ... *teg* C9 ... *tig*

2611 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *suḳlar yalavaçḳa*] A27 *anı* ... *yalavaç-ḳa* B13 *s. yalavaç-ḳa* C11 *s. yalavaç-ḳa* || **2612** *serinse* ... *işte*] A28 *bayutmaz* ... *iş-ke* || **2613** *er* ... *umduçı*] A29 *er undaçı ol y. unda-çı* B15 *er umduçı* (satırda *umġ[uçı]*) ... C13 *ol umduçı er y. u.* | *umduçısı* ... *ḳoltġuçı*] A29 *umada-çı-sı ḳol-ġuçı* B15 ... *anı ḳolġuçı* || **2614** *negü tir*] A30 *n. ter* B1 ve C14 *nigü* ... | *bayutmaz* ... *ajun*] A31 *bayudmaz* ... *acun* B2 *bayutmas* ... || **2616** *kimi erse kim ɛrz-e-ni* | *kör*] C16 *ol*

C 145 2617 taḳı yaḳşı aymış bilig birgüçi
közi suḳḳa öt sav erig birgüçi

2618 tükel bay bolayın tise belgülüg
köngül baylıḳı ḳol ay ersig külüg

2619 neçe me ḳul erse közi toḳ beg ol
suḳ öz beglikindin bu ḳulluḳ yig ol

2620 ḳayu beg suḳ erse çıġay ol çıġay
ḳayu ḳul közi toḳ beg ol köngli bay

2621 uvutluġ kerek keḍ amul hem silig
siliglik bile bilse türlüg bilig

2622 uvut bolmasa er otun il bolur
uvut birle yalnguḳ bütünlük ḳılur

A 96 2623 amul bolsa ötrü atanur tüzün
silig bolsa ḳılḳı sevitür özün

2624 tetiglik bile bolsa erke bilig
tözü işke tegrür bu bilgi elig

2625 bu beytig oḳıġıl negü tir eşit
bilig birle başlap özüngke iş it

2626 uḳuş birle uḳ iş bilig birle bil
kününg bolsu ḳutluġ ḳutaḍsunı yıl

2617 *yaḳşı* ... *birgüçi*] A33 ... *ber-güçi* B4 *yaḳşı* ... C1 *yaḥşı* ... | *öt* ... *birgüçi*] A33 *od sav erin bergü-çi* B4 ... *irig b.*

2618 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tise*] A34 *tez-e* | *ḳol*] B5 ve C3 *ḳıl* | **2619** *beglikindin* . *yig*] A35 *beg-likin-te* ... *beg* B6 ve C4 ... *yig* || **2621** *uvutluġ* ... *hem*] A37 ... *ket amul m-a* B8 *uvut-luġ* (satır altında *uḳuşluġ*) *kerek keḍ amul* (satır altında *ʿamel*) *h.* | *siliglik*] A37 *silig* B8 *silig-lik* (satır altında *yaḥşı-lıḳ*) || **2622** *er* ... | *bilür*] ... *bilür* B9 *ɛr* ... | *yalnguḳ*] A38 *yangluḳ* B9 *yalnguḳ* (satır altında *ʿahm-luġ*) C7 *yangluḳ*

2623 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tüzün*] A1 *tusün* B10 *tüzün* (satır altında *yaḥşı at*) *sevitür özün*] A1 *sevidür ɛsün* B10 *sevitür özün* (satır altında *sivüdür ozdurur*) **2624** *tözü* ... *elig*] A2 *tɛsü* (*-s-* ?) ... *il-ke ilig* || **2625** *beytig* ... *eşit*] A3 *beydig* ... *ter işid* B12 *baytıġ o. nigü* ... C11 *beytig o. nigü* ... | *başlap* ... *it*] A3 *iş-led ɛsüng-ke iş ɛd*

Dörtlük. A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

2626 *uḳ iş*] A4 *uḳ-ġıl* | *kününg* ... *yıl*] A4 *künü(n)g b. körklüg ḳ. bil* B13 ... *kutluġ yıl* (*yı-* noktasız) C13 ... *yıl* (*yı-* için iki nokta)

2627 tetiglik bile er tilekke tegir
bilig bil uḳuş uḳ işiŋ ötrü ḳıl

2628 tetiglik bile bilse türlüg bitig
bitig bilse ötrü bolur er tetig

B 196 2629 bitise oḳısa eşitse sözüg
anın ötrü bilge ḳılur er özüg

C 146 2630 ḳamuġ türlüg erdem bu bilse tükel
bu erdem bile er meŋiz ḳılsa al

2631 kitablar oḳır hem bilir erse söz
uḳar erse şi'r hem ḳoşar erse öz

2632 nücum bilse ṭıb hem yora bilse tüş
anıŋ yormışı teg sözi kelse tuş

2633 bilir erse saḳış yime hendeşe
'aded cezri ḳılsa misahat basa

2634 yana nerd-ü şaṭranc bilir erse keḍ
ḥarifleri andın ulır erse keḍ

2635 çögenke keḍ erse atar erse oḳ
yime ḳuşçı avçı ajunda ozuḳ

2636 ḳamuġ til bilir erse açsa tilig
ḳamuġ ḫatını bilse bitise elig

2627 *er ... tegir*] B_{14} *ġr ... tegir* C_{14} *... tigir* (ilk *-i-* noktasız) | *bil ... uḳ*] A_6 *bil tedig bol* B_{14} *bil* (*b-* noktasız; *-l* yerine önce *-k* yazılmış; sonra *-k* çizgisi, üzerinden çizilerek, tashih edilmiş)

2628 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *er*] A_6 ve B_{15} *ġr*

A_7'de, 2628'den sonra, her hâlde 2627. ve 2628. beyitler ile karıştırılmış olan şu beyit gelmektedir:

tedig-lik bil-e ġr tilek-ke tegir
bidig bilz-e ḳdrü ḳaçan kim ḳalır

2629 *anın ... er*] A_8 *anı birl-e ... ġr* B_1 *... uz* || **2630** *er*] A_9 *ol* || **2631** *kitablar ... erse*] A_{10} *oḳır ġrz-e tefder uḳar ġrz-e* | *uḳar ... erse*] A_{10} *bilir ġrz-e şaġir hem ḳoşar* (*ḳ-* ve *-ş-*?) *erz-e* || **2632** *hem ... tüş*] A_{11} *m-a yorar ġrz-e tuş* || **2633** *hendeşe*] A_{12} *hen-tez-e* B_5 ve C_4 *hendeşe* | *'aded ... basa*] A_{12} *abed cesr-i ḳ. misaḥad* (satır altında uyg. harfl. *miz-a-ḥat*) *buz-a* || **2634** *nerd ... erse*] A_{13} *nerdü şadiranc bilür ġrz* || **2635** *çögenke*] A_{14} *çoġan-ḳa* C_8 *çögen* (*çavgan*?)*-ḳa* | *ḳuşçı ... ozuḳ*] A_{14} *ḳuş-çı av-çı acun-ta asuḳ* B_7 *ḳ. av-çı ...*

2636 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḫaṭṭını ... elig*] A_{15} *ḥad-nı ...* B_6 *ḫaṭnı* (*-ṭ-* işâretsiz) ... C_8 *ḫaṭṭ-nı ... ilig*

2637 bu yaŋlıġ kerek barça erdem bilir
bu yaŋlıġ yalavaç tilekke tegir

2638 yalavaç tetig bolsa bilge oḍuġ
beg asġı bolur anda tutnur boḍuġ

2639 yalavaç yavuz bolsa ḳıvçaḳ ḳovı
siziksiz tüker anda begler suvı

2640 yalavaç barır er iḍi keḍ kerek
ḳamuġ türlüg işke bu tutsa yürek

2641 ḳayu türlüg erdem aŋar satsalar
anı utsa ötrü aġır tutsalar

2642 ḳayu türlüg er me sözin sözlese
anı uḳsa bilse yana kizlese

2643 yalavaç bilir bolsa erdem ḳamuġ
beḍüyür begi atı ilde uluġ

B 197 2644 negü tir eşitgil bilir kök ayuḳ
bu söz uḳmasa er anıŋ ögi yoḳ

2645 kimiŋ erdemi bolsa atı yorır
ḳalı bolmasa erdem atsız ḳarır

C 147 2646 kişi erdemi birle erdin keçer
öküş bolsa erdem er örlep uçar

2647 elig sunsa erdem bile er tegip
uluġ taġ başın yirke ildrür egip

2637 *yalavaç tegir*] B_9 *yalavaç ... tegir* C_9 *yalavaç ... tigir* || **2638** *yalavaç ... oḍuġ*] B_{10} *yalavaç ... oḍuġ* (satır altında *oyġaġ*) | *tutnur*] A_{17} *badnur* C_{10} *bütnür* (*t-* noktasız) || **2639** *yalavaç ... ḳovı*] B_{11} *yalavaç ... ḳıvçaḳ* (satır altında *ḳıpçaḳ*) *tuḳı* C_{11} *yalavaç ... ḳovı* (*-v-* noktatız) | *siziksiz ... suvı*] A_{18} *sesik-siz tgker a. yuz-i suv-ı* B_{11} ve C_{11} *... suvı* || **2640** *yalavaç ... iḍi*] A_{19} *y. barur ġr ġti* B_{12} *yalavaç b. ġr t.* | *işke*] A_{19} *iş-te* (?)

2641 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ḳayu ... aŋar*] A_{20} *ḳamuġ ... aggar* | *usta*] A_{20} *bilz-e* || **2642** *türlüg ... sözin*] A_{21} *türlügün m-e tilin* B_{14} *t. ġr ...* C_{13} *... tilin* || **2643** *yalavaç ... bolsa*] A_{22} *y. bilür bolz-a* B_{15} *yalavaç ...* C_{16} *yalavaç b. erse* | *beḍüyür*] A_{22} *bedü-tür* B_{15} *beḍüyür* (satır altında *uluġ bol*[*ur*]) C_{16} *beḍütür*

2644 C'de bu beyit yok | *negü ... ayuḳ*] A_{23} *n. ter iş(i)dgil bilür kegi* (satır altında uyg. harfl. *bilgi yoḳ*) *yoḳ* B_1 *nigü ...* || **2645** *ḳarır*] A_{24} *ḳalır* B_2 *ḳarır* || **2646** *birle erdin*] A_{25} *bil-e ġr-tin* (*-t-*?) C_1 *b. erden* | *er ... uçar*] A_{25} *ġr ġr-lep u.* B_3 *ol ö. uçe(r)* || **2647** *yirge ... egip*] A_{26} *yer-ke ildrür ġlıp* B_4 *yirke ...* C_2 *yirke ildürür e.*

2648 söz uḳġan kerek bolsa ḥażır cevab
cevab ḳılsa birmiş sözi̇̄ge ṣavab

2649 bor içmez kerek keḏ özin tutġuçı
özin tutġuçı er bulur ḳut küçi

2650 biliglig bor içse biligsiz bolur
bilgsiz esürse aḍın ne ḳalur

2651 bor ol bu biligke uḳuşḳa yaġı
bor atı ḥaḳiḳat tütüş ol çoġı

2652 neçe me biliglig uḳuşluġ kişi
başın borḳa soḳsa buzar öz işi

2653 neçe me uv̇utluġ silig ḳılkı uz
bor içse otunluḳ ḳılur barça öz

2654 isizim uv̇ut ya uḳuş ög bilig
arıġsız bu borḳa birür ay silig

2655 bor içme bor içse barır er ḳutı
bor içse bolur tilv̇e munduz atı

2656 ḳarınḳa süçig kirse çıḳrur sözüg
bu çıḳmış söz ök yandru örter özüg

2657 negü tir eşitgil bu beyt ayġuçı
oḳıġıl açılġay taşı hem içi

2658 ḳalı içti̇̄g erse esürgü süçig
kȫngül sırrı açtı çıḳardı içig

B 198 2659 biliglig bor içse biligsiz bolur
biligsiz bor içse bolur kenç kiçig

C 148 2660 tili uz kerek hem kȫngüllüg kerek
sözi uz kerek hem keḏ öglüg kerek

A 97 2661 si̇̄gimlig bolur ol tili uz kişi
sözi uz yorısa yarar er işi

2662 kȫngüllüg kerek keḏ unıtmasa söz
negü söz eşitse ḳatıġ tutsa öz

2663 yüzi körki körklüg kerek hem boḍı
yülüg bolsa boḍ sın kişide keḍi

2664 özi ersig erse beḏük ḥimmeti
bu iki bile ol kişi ḳıymeti

2665 sözi bolsa yumşaḳ şeḳer teg süçig
süçig sözke yumşar uluġ hem kiçig

2666 yalav̇aç işi kör neçe söz bolur
sözi yaḳşı bolsa tilekin bulur

2667 bu yā̄glıġ kişi bulsa ilig ḳutı
a̅̄gar birse bolġay yalav̇aç atı

2668 anı ıḍsa bolġay yalav̇açlıḳın
yıraḳ erse yat baz öz erse yaḳın

İLİG SU̇ʾALİ ÖGDÜMİŞKE

2669 ilig aydı uḳtum eşittim munı
taḳı bir sözüm bar ayu bir anı

2648 *uḳġan ... cevab*] A27 ... *cuvab* B5 *uḳḳan ...* | *cevab ... birmiş*] A27 *cuvab k. aymış* C3 ... *birmez* (*bi-* noktasız) || **2649** *içmez*] B6 *içmes* | *er*] A28 ve B6 *ėr* ...
2650 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *esürse ... ḳalur*] A29 *bor içz-e ... ḳılur* B7 ... *ḳılur* || **2651** *atı*] B8 *atı* (*-t-* yerine *-n-* ile)
2654 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *isizim ... ya·*] A33 *ėsiz-im ... m-a* B11 ve C10 *isizim ...* | *birür*] A33 *berür* || **2655** *er*] A34 ve B12 *ėr* | *tilv̇e munduz*] A34 *tılġ-a mindüz* || **2656** *süçig ... sözüg*] A35 *suçüg kirz-e çıḳar ėr sösüg ... özüg*] A35 *sösüg y. bilmez ösüg* B13 *sözük yandru ö. öz* (sahife kenarında *ö*[*k*] ?) *negü ... ayġuçı*] A36 *n. ter işidgil buu beyd a.* B14 *nigü ...* C14 *nigü ... ayıġuçı* | *oḳıġıl ... hem*] A36 ... *m-a* C14 *açılġay oḳıġıl taşı h.*
Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir
2658 *esürgü*] A37 *ėsürdgü* | *sırrı*] A37 *sırı* B15 ve C16 *sır(r)ı* || **2659** *kenç kiçig*] A38 *kėnç kėçig* B1 *kėnç kiçig*

2660 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *hem kȫngüllüg*] A39 *m-e k.* B2 *h. kȫngül-lüg* (satır üstünde yazılmış) | *uz ... öglüg*] A39 ... *arduḳ ö.* B2 ... *öglüg* (satır altında *körgüçi*) C2 *tüz* (önce *uz* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... || **2661** *si̇̄gimlig ... uz*] A1 *ėg tili öz* B3 *singim-lig* (satır altında *fikir-lig*) ... | *yorısa ... işi*] A1 *yarāz-a yaş-a bu yaşı* B3 *y. yarar* ... C3 *yorıtsa yarar* (*-a-* harekeli) *er yüzi* || **2662** *unıtmasa*] A2 *unudm-a-sa* | *negü ... öz*] A2 ... *söz* B4 ve C4 *nigü ...* | **2663** *hem*] A2 *m-e* || **2664** *beḏük*] A4 *uluġ* | *kişi*] A4 *ėrig* || **2665** *süçig ... hem*] A5 *suçüg ... m-a* || **2666** *yalav̇aç işi*] A6 *y. kişi* (önce *işi* yazılmış, sonra tashih edilmiş) B8 *yalavaç* C | *yaḳşı bulur*] A6 ... *tileki bolur* B8 *yaḳşı* ... C8 *yaḳşı b. tileki bulur*
2667 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *kişi ... ilig*] A7 *kişi* (satır üstünde yazılmış) ... *ėlig* | *a̅̄gar ... yalav̇aç*] A7 *munung berz-e ...* B9 ... *yalavaç* | **2668** *yalav̇açlıḳın*] A8 *yalav̇aç-lıḳ-ın* B10 *yalavaç-lıḳın*
ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
2669 *eşittim*] A9 *ėşidtim* B11 *eşit(t)im* C12 *eşit(t)im* | *bir*] A9 *ber*

2670 seninğdin ötelsün manğa söz takı
meninğdin ötelsün sanğa söz ḫaḳı

2671 bitigçi negü teg kerek ay tetig
anğar beg ınanıp bititse bitig

XXXIV.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE BİTİGÇİ ILIMĠA NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

B 199 2672 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
bu işke iḍi keḍ yetürsü bilig

2673 ötüg birdi ögdülmiş aydı ay beg
yorayın bu sözni köngülteki teg

C 149 2674 neçe me bilig bilse begler özi
bitigçi kerek ol bitise sözi

2675 bitigçike ayġu kerek iç sözin
küḍezse bitigçi öküş ya azın

2676 bu iç söz tutuġlı bütün çın kerek
bütünlükke artuḳ bütün din kerek

2677 ḳalı tutmasa bu bitigçi sözüg
begi sırrı açlur bu örter özüg

2678 neçe me bu begler sözin kizlese
bu iki kişike kerek sözlese

2679 birisi bitigçi birisi vęzir
bu iki kişike söz açmaḳ tegir

2680 bu iki kişike söz açġu kerek
söz açsa aṿaġları yüḍgü kerek

2681 bu iki kişide bolur barça söz
bu söz tutmasa öz işin buzdı öz

2682 iḍi yaḳşı aymış ötüken begi
tilin tutzu birmiş sanğa söz yigi

2683 ay begler ınançı sözüng kizle berk
sözüng kizlemese başıng barġa terk

2684 bu aġzıng mişali üngür sanı teg
sözüng çıḳsa andın sęḫar tanı teg

2685 yazıldı ajunḳa anı tirgüsüz
eşitti tözü ḫalḳ anı örtgüsüz

2686 aġızdın ara ot ara suṿ çıḳar
birisi itigli birisi yıḳar

2687 küyer ot teg ol bu kereksiz sözüng
aġızdın çıḳarmaġu küygey özüng

B 200 2688 aḳar suṿ teg ol bu tilin eḍgü söz
C 150 ḳayuḳa bu aḳsa çiçek öndi tüz

2689 aya er atanmış biliglig bügü
köngül sırrı artuḳ ḳatıġ kizlegü

2690 negü tir eşitgil bu bęytig oḳı
köngül sırrı kizle ay köngülüm toḳı

2670 C_{14}'te bu beyit 2671'den sonra geliyor | *ötelsün manğa*] A_{10} *ǫdel-sü mangya* C_{14} *ötelsü. s.* | *ötelsün sanğa*] A_{10} *ǫdel-sü sangga* C_{14} *ötelsü. s.*

2671 C_{13}'te bu beyit 2670'den önce geliyor | *negü*] B_{12} ve C_{13} *nigü* | *anğar* ... *bititse*] A_{11} *ang gar yęg ı. bitiz-e* B_{13} ... *bitise* C_{13} ... *bititse*

ögdülmiş ... *ayur*] A_{12} ... *ıldmaġ-a* ... B_{14} *bab* ... *nigü* ... *aytur* C_{15} *bab bitigçi ılımġa nigü teg er kęreki-ni aytur*

2672 *birdi*] A_{13} *berti* | *iḍi* ... *bilig*] A_{13} *ęti k. yedür-süü b.* B_1 ... *elig*

2673 B ve C'de bu beyit yok | *birdi*] A_{14} *berti* || 2674 *bilig bilse*] A_{15} *tilek bole* | *ol*] B_2 *ök* C_1 *hęm* || 2675 *küḍezse bitigçi*] A_{16} *bidig-çi kuḍesz-e*

2677 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 2678 *kizlese*] A_{19} *kiiz-lez-e*

2680 *aṿaġları yüḍgü*] A_{21} *aṿa-lar-ı ụdgü*

2681 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *öz* ... *buzdı*] A_{22} *kör başın berti*

2682 *iḍi* ... *ötüken*] A_{23} *iti y. aytı ędüken* B_{10} *iḍi yaḳşı* ... C_{11} *idi yaḫşı* ... | *tutzu yigi*] A_{23} *tudru ber-miş sangga söz big-i* (*b-* ?) B_{10} *tutsu* ... *yigi* C_{11} *tutsu* ... *yigi* (*y-* yerine *b-* ile) || 2684 *mişali*] A_{25} *mesel* (satır üstünde uyg. harfl. tekrarlanmış) *andın* ... *tanı*] A_{25} *antı saçar sanı* || 2685 *yazıldı* ... *tirgüsüz*] A_{26} *yasıl-tı* (satır altında uyg. harfl. *yayıl-tı*) *acun-ḳa a. tergü söz* | *eşitti* ... *örtgüsüz*] A_{26} *işidti* ... B_{11} ve C_{14} *eşit(t)i* ... || 2686 *itigli* ... *yıḳar*] A_{27} *busar ol b. ęder* B_{14} *yapuġlı* (*y-* noktasız) ..

2687 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *küygey*] B_{15} *küygey* (*-y-* noktasız) *küngey* || 2688 *çiçek*] A_{29} *çeçek* || 2689 *er* ... *bügü*] A_{30} *ęr adamış b. begü* B_2 *ęr* ... | *kizlegü*] A_{30} *kiiz-legü* || 2690 *negü* ... *bęytig*] A_{31} *n. ter işidgil* ... B_3 *nigü* ... *baytıġ* C_3 *nigü* ... *baytıġ* | *sırrı*] A_{31} *sırnı*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayır edilmiştir

2691 köŋgül sırrı berk tut sen ayma tilin
ḳalı aydıŋ erse ökünçi yılın

2692 ḳızıl til ḳara başḳa yavlaḳ yaġı
bu yavlaḳ yaġıġ bekle inçin salın

2693 bitigçi biliglig uḳuşluġ kerek
ḫaṭı uz beläġaṭ taḳı eḍgürek

2694 bitigde ḫaṭ uz bolsa açlur köŋgül
oḳıġu kelir baḳsa avnur köŋgül

2695 beläġaṭ bile ḫaṭ teŋgeşse ḳalı
iḍi eḍgü til bu bitig söz tili

2696 negü tir eşitgil ıla sır teŋi
iḍi eḍgü yaŋ bu bitig söz yaŋı

2697 ḳamuġ eḍgü sözler bitigde bolur
bitinmiş üçün söz unıtmaz ḳalur

2698 bitimedi erse bitigli bitig
negü bilgey erdiŋ bu ḥikmeṭ bilig

A 98 2699 bitip ḳoḍmasa erdi bilge bügü
biziŋde ozaḳıġ kim erdi tigü

2700 yoḳ erse bitig bu kişiler ara
tilin sözke kim bütgey erdi köre

2701 kişi ildin ilke söz ıḍġu bolur
bitig bolmasa söz neçe sözleyür

2702 iḍi keḍ kereklig turur bu bitig
bitig birle begler iter il itig

B 201 2703 bu begler işiŋge tusulur kişi
C 151 bu üç türlüg ol kör ay ilçi başı

2704 birisi biliglig uḳuşluġ bügü
taḳı bir bitigçi turur sözlegü

2705 üçünçi kür ersig er ol toŋ yürek
yaġıḳa börike bu ersig kerek

2706 uḳuşluġ biliglig bu öglüg bügü
kiŋeşke tusulur aŋgar ne tigü

2707 ḳamuġ il işin barça itgen bitig
bitigin tutar il kirişin tetig

2708 ḳılıç alsa ersig eren işlese
yaġı boynı yençse öze iglese

2709 yumıtsa ḳayuda bu üç türlüg er
tilekin bulur er tümen arzu yir

2710 bularda naruḳı ḳalın bu ḳutu
bu üçke uḍu bardaçı ol butu

2711 ḳılıç birle tutlur ḳalı tutsa il
ḳalem birle baslur ḳalı bassa il

2712 biligin uḳuşun tegip il tüzer
bu üç neŋ bile er ajunuġ süzer

2691 *sırrı ... ayma*] A32 *sırı bek tud çıḳar-m-a* B4 ve C5 ... *ayma* (*-y-* noktası) | *aydıŋ ... yılın*] A32 *ad yang ṣrz-e ṣnük-çi bilin* B4 *açtıng ... yılın* (*y-* noktası ...) || **2692** *yavlaḳ*] B5 *yavlaḳ* C6 *yavlaḳ* | *salın*] A33 *ḳılın* (*ḳ-* ?) B5 ve C6 *sḷın* ...

2693 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *biliglig uḳuşluġ*] C7 *uḳuşluġ* ... *liglig* || **2694** *ḫaṭ ... açlur*] A35 *ḫaduz ... açılar* | *baḳsa*] A35 *berz-e* || 2695 *teŋeşse* ... A36 *tengeşs-e* (veya *tenggeş-e*) | *iḍi ... tili*] A36 *bu ṣdrüm bidig-çi bolur beg til-i* ...

2696 C'de bu beyit yok | *negü ... teŋi*] A37 *n. ter e. til-e ser tegi* B9 *nigü* ... | *iḍi ... yaŋı*] A37 *ṣti ṣ. neng ... tengi* B9 *iḍi* (satır altında *uluġ*) ... *yaŋı* (*y-* noktası ...) tasız) || **2697** *bitinmiş unıtmaz*] A38 *bidilmiş* ... B10 *bitinmiş* ... *unıtmas* C11 *bitinmiş* ... (satır altında *yorısa*) ... *ṣr* | *tümen ... yir*] A10 *t. arsu yer* B7 *tilek arzu yir* (*-ti-* noktasız) ... || **2698** *negü ... bilig*] A39 *n. bilgey* (satır üstünde uyg. harf. tekr.) ... *ṣir* || **2710** *bularda ... bu*] A11 *olar-tın naru-ḳı* (*-ḳ-* ? *-s-* ?) *ḳılın bar* | *uḍu ...* lanmış) *ṣrti bu ḫikmed tedig* B11 ve C12 *nigü ...* || **2699** *bügü*] A40 *begü* | *biziŋde* ... A11 *uda bar taḳ-ı ol yadu* B8 *u. bardaçı o. buta* (sahife kenarında *bütün*) C9 *u. tigü*] A40 *bisi(n)g-ten oz-a-ḳıġ* (*-ḳ-* ?) *k. ṣrti tegü* B12 *bizing-ke* ... C13 *bizing-ke* ... *ozaḳı* ...

2700 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış *köre*] A1 *ar-a* ... **2702** *iter il*] A3 *ṣder i.* C17 *i. öz* || **2703** *tusulur*] B1 *tusulur* (satır altında *bolur* ?) ... **2704** C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bügü*] A5 *begü* | *turur*] A5 *ṣṣsin* ... *er ol*] A6 *urur* | *börike ... ersig*] A6 *yuri-ke* ... B3 ... *ersig* (satır altında ...] C4 *boru-ḳa* ... || **2706** *öglüg bügü*] A7 *ṣrsig begü* | *kiŋeşke ... tigü*] A7 *kengeş-anggar ne tegü* B4 *k. tusulur* (satır altında *yarar*) ... C5 ... *ni t.* || **2707** *itgen*] ... *itgen* | *tetig*] A8 *bidig* B5 *tetig* || **2708** *işlese*] A9 *baş-laz-a* | *yençse ... iglese*] A9 *grek-lez-e* C7 *yençe ö. iglese* || **2709** *yumıtsa ... er*] A10 *yumudz-a ... ṣr* B7 *yu-*

2713 bilig birle başlar begi il törü
uḳuş birle işler ḳamuġ iş körü

2714 ḳılıç il tutar hem buḍun ḳazġanur
ḳalem il tüzer hem ḫazine urur

2715 ḳılıç ḳan tamuzsa begi il alır
ḳalemde ḳara tamsa altun kelir

2716 bu iki turur bu ajun tutruḳı
oza keçmiş iş hem kelir utruḳı

2717 aya beg bu iki uluġ erdem ol
C 152 bügü ilçi begler munı tutġu yol

B 202 2718 munġar menġzetü keldi emdi bu söz
eşitgil munı sen aya eḍgü öz

2719 iḍi eḍgü erdem bilig bilse er
taḳı artuḳ erdem ḳılıç ursa er

2720 ḳılıç birle tutlur talu eḍgü il
ḳalem birle itlür tilek arzu yir

2721 közi toḳ kerek hem özi umdusuz
bağırsaḳ kerek çın özi ḳoltġusuz

2722 közi toḳ kişi neṅke suḳlanmaz ol
kişi neṅ bile bolsa arsıḳmaz ol

2713 A_{15}'te bu beyit 2714'ten sonra geliyor

2714 A_{14}'te bu beyit 2713'ten önce geliyor | *tutar*] A_{14} *tuṣer* B_{12} ve C_{14} *tüzer* | *tüzer*] A_{14} *tudar* || **2715** *ḳalemde*] A_{16} *ḳalem-ten* C_{15} *ḳalem-den* || **2716** *ajun*] A_{17} [illegible] | *hem*] A_{17} *m-e*

2717 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bügü ... yol*] A_{18} *acun-çı oġ[illegible]* ... B_{15} ... *yol* (satır altında *öz?*) || **2718** *munġar*] A_{19} *munggar* | *eşitgil*] A_{19} *iḍ[illegible]*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de [illegible] satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2719 *iḍi ... er*] A_{20} *ġti ... ġr* B_2 ... *ġr* C_4 *idi erdem* (satır üstünde *ol idi*) || **2720** *tutlur ... il*] A_{21} *ildür ... ġr* B_3 *tutlur* (*t-* noktasız) ... C_5 *itlür ...* | *bir[illegible] yir*] A_{21} *bil-e edlür ol il idz-e ġr* C_5 *b. tutlur ...*

2721 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *hem ... umdusuz*] A_{22} *m-e [illegible] ... umdusuz* (satır altında *ümiz-siz?*) | *çın ... ḳoltġusuz*] A_{22} *öz yana ḳoldġ[illegible]*

2722 *neṅke*] B_5 *neṅg-ke* (*-ke* satır üstünde yazılmış) | *bolsa*] A_{23} *ġrz-e*

2723 kişi umduçı bolsa boldı bulun
suyurḳa anı sen ay körki tolun

2724 neçe me beg erse ḳul ol umduçı
kişide ili umduçı ol tuçı

725 suḳ erse bitigçi bilig artatur
bitir umdu birle bitig artatur

726 kümüş körse altun aṅgar arsıḳar
iḍisi başın yir ya baş alsıḳar

727 bağırsaḳ tapuġçı işik yastanur
tiledükte tutçı ḳapuġda turur

2728 bağırsaḳ tapuġçı beg asġın tiler
teni canı malın begiṅge ular

2729 bor içmez kerek bolsa ḳılkı arıġ
yaraġsız ḳılınçıġ yıratsa arıġ

730 bitigçi bor içse biligdin tezer
biligdin tezigli bitigdin azar

731 bitigçi kiçe taṅgda ilde kerek
neçede kerek bolsa anda kerek

C 153 2732 kişide talula bu iki kişig
aṅgar ötrü birgil bu iki işig

2723 *umduçı*] A_{24} *unduçı* (*-n-* ?) | *tolun*] B_6 *tolun* (sahife kenarında *kör ...* ?)

2724 *umduçı*] B_7 *umduçı* (satır altında *ṭamaʿ ḳılġuçı*) | *ili*] A_{25} *igi* || **2725** *bilig*] [illegible] *bitir ... bitig*] A_{26} *bidig ... bilig* B_8 *bitir umdı ...* || **2726** *aṅgar arsıḳar*] [illegible] *arsı-ḳar* B_9 *a. arsıḳar* (satır altında *ḥarîş-lıḳ ḳılar*) | *iḍisi ... yir*] A_{27} [illegible] *b. yer*

2727 A_{29}'da bu beyit 2728'den sonra geliyor | *işik*] A_{29} *ġşik* | *tiledükte ... turar*] [illegible] *taşı ḳ. bolur* B_{10} *tiledükde ...*

2728 A_{28}'de bu beyit 2727'den önce geliyor | *asġın*] B_{11} ve C_{14} *asġı* | *malın*] A_{28} C_{14} *malı* || **2729** *içmez ... ḳılkı*] A_{30} ... *tudz-a ḳ.* B_{12} *içmes ḳerek ḳılkı bolsa* | [illegible]] A_{30} *ḳıl-ı-çıġ* C_{15} *ḳılınç-nı* || **2730** *tezer*] A_{31} *yırar* | *biligdin ... azar*] A_{31} [illegible] *bidig-ke uḳuş-luġ yarar* || **2731** *kiçe*] A_{32} *keçe* || **2732** *talula*] B_{15} *talula* (satır [illegible] *gahşı-sı*) C_1 *talular* (*-r* sonradan ilâve edilmiş?) | *aṅgar ... birgil*] A_{33} *anggar* [illegible] *birgil*

B 203 2733 birisi bitigçi ḫạṭı belgülüg
birisi yalav̇aç tili ülgülüg

2734 yaḳında yaġuḳta ya yat baz ara
tuşar erse öv̇ke bulardın köre

2735 bu iki kişidin tuşar tuşsa iş
bu iki kişiler iter itse iş

2736 birisi bitigde yan̄gılsa sözüg
birisi tili birle itse sözüg

2737 bitigçi bu yan̄glıġ kerek ay ilig
ınansa an̄gar birse bolġay elig

2738 bu yan̄glıġ kişike ınansa bolur
kişilik tilese anın̄gdın kelür

A — 2739 bu erdi ay ilig menin̄g bilmişim
ötündüm iligke tükendi işim

İLİG SU̇ʾALİ ÖGDÜLMİŞKE

740 ilig aydı uḳtum munı ma ögün
taḳı bir sözüm bar anı ay bu kün

2741 aġıçı negü teg kerek ay man̄ga
an̄gar bütse begler yitürse nen̄ge

2742 aġı ḳaznaḳı tutsa altun kümüş
ol er başḳa iltse bu aymış yumuş

2733 *yalav̇aç ... ülgülüg*] B1 *yạlavạç ... ülgülüg* (sahife kenarında *endaz*[illegible] C2 *yạlav̇ạç ...* || 2734 *yaġuḳta ... baz*] A35 ... *yayad bar* B2 ve C3 *yạġuḳ-da ...* [illegible] *iter itse*] A36 *ẹder ẹdz-e* || 2736 *bitigde*] A37 *bidig*

2737 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *an̄gar ... elig*] A38 *anggar* [illegible] ... B5 ... *bolġa e.* C7 ... *bolġa ilig* || 2738 *anın̄gdın*] A39 *munung-tın*

2739 A'da metnin 2739'dan 3474'e kadar olan kısmı eksik | *menin̄g*] B1 [illegible] | *tükendi*] C9 *tükedi*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

2741 *aġıçı negü*] B9 *aġıçı* (satır altında *ʿaḳịl-lıġ*) *nigü* C11 *a. nigü* | *begler* [illegible] *özüm* || 2742 *er*] B10 *ẹr*

XXXV.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE AĠIÇI NEGÜ TEG ER KEREKİN AYUR

2743 yanut birdi ögdülmiş ilig ḳutı
sev̇üg nen̄g bu altun kümüş can otı

2744 iḍi çın bütün keḍ kerek er köni
kön̄gül yaymasa ötrü tutsa munı

2745 negü tir eşitgil bu sạrtlar başı
ajun tezginip nen̄gke tegmiş kişi

B 204 C 154 2746 sev̇üg nen̄g bu can canda yigrek sev̇üg
kümüş altun ol canda keḍrek sev̇üg

2747 itilmez kön̄gülüg iter bu kümüş
egilmez kişini eger bu kümüş

2748 kümüş körse yaln̄guḳ kön̄gül tutmasa
yaraġay anı çın fịrịşte tise

2749 kür er kördi altun özi yumşadı
irig sözlüg ernin̄g sözi yumşadı

2750 közi toḳ kerek hẹm ḳılınçı bütün
barı arta barsa künin̄ge ḳutun

2751 öküş nen̄g körü toḍmış erse közi
yana ḳorḳar erse bayatḳa özi

2752 ḥạlal hẹm ḥạram aḍrar erse aça
yaraġlıġ yaraġsıznı bilse seçe

2753 közi toḳ kişiler nen̄gin̄g eḍlemez
bütün çın kişiler özin yiglemez

ögdülmiş ayur] B11 *bab ögdülmiş ... nigü ... aytur* C13 *bab aġıçı nigü ... aytur*

2744 *yaymasa*] B13 *yaymasa* (*y-* noktasız) C15 *yaymasa* (*y-* ve *-y-* noktasız) || 2745 [illegible]] B14 ve C16 *nigü* || 2746 *canda yigrek*] B1 *c. yịgrek* C1 *canda*ⁿ *yịgrek* || 2747 [illegible] *kön̄gülüg*] B2 *itilmes k.* C2 *i. köngülüg* (*-lüg* üstünde *-ni*) | *egilmez ... eger*] B1 *egilmes* C2 ... *iger* || 2748 *yaln̄guḳ*] B3 *yạlnguḳ* C3 *yạngluḳ*

2750 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *barı ... ḳutun*] B5 *bạrı ... ḳutun* (satır altında *tükel*) C6 *bạrı ...* || 2753 *eḍlemez*] B8 *eḍlemes* C9 *edlemes* | *yiglemez*] B9 *yiglemes* (*y-* noktasız) C9 *yiglemes*

2754 kiçigde körü ḳalsa altun kümüş
anıṅg suḳluḳı bolmaz ança öküş

2755 özi ḳorḳar erse bayatḳa ḳalı
bu er tutġa şeksiz könilik yolı

2756 könilik mün ol barça eḍgü asıġ
bu asġı bile buldı meṅgü tatıġ

2757 köni bolsa yalṅguḳ küni eḍgü ol
küni eḍgü bolsa ḳutı meṅgü ol

2758 negü tir eşitgil baġırsaḳ sözi
bu söz işke tutġıl ay ajun tözi

2759 köṅgül til köni tut ḳılınçıṅg bütün
saṅga kelge deṿlet bu dünya bütün

C 155 2760 köni boldunṅg erse ḳutaḍġay kününṅg
selamet tirilgil seṿinçin ḳutun

B 205 2761 baġırsaḳ kerek hem oḍuġ saḳ tetig
tetiglik bile er ḳılur miṅg itig

2762 uṿutluġ kerek hem yime ög köṅgül
uṿutsuz kişide yıraḳ tur töṅgül

2763 uṿut ol tıḍıġlı yaraġsız işig
uṿut ol iter ḳılkı artaḳ kişig

2764 bor içmez kerek hem özin tutġuçı
özin tutġuçı er ḳutuġ tapġuçı

2765 bor içse aḳılıḳ ḳılur ol neṅgin
kişike üler neṅg alumaz teṅgin

2766 bu işke aġıçı saran eḍgürek
saranlıḳ bile neṅg küḍezgü kerek

2767 baġırsaḳ tapuġçı kör özkey bolur
bu özkey tapuġçı begin bay ḳılur

2768 baġırsaḳ kişi ol kişi öḍrümi
baġırsaḳnı bek tut ay er köḍrümi

2769 aġıçı oḍuġ bolsa iş artamaz
saḳışlıġ tutar neṅg özin örtemez

2770 ögi bolsa yalṅguḳ unıtmaz bolur
sanu saḳnu işler yaṅgılmaz bolur

2771 unıtġan bolur körse ögsüz kişi
bu ögsüz aġıçı buzar öz işi

2772 tetiglik kerek ḳılsa türlüg saḳış
tetig bolmaġınça ḳalı aḍrar iş

2773 bitigçi kerek uz ḳamuġ ḫaṭ bilir
saḳışıġ bitigin küḍezse ḳalır

C 156 2774 bitigçi küḍezgü kiriş hem çıḳış
bitigin küḍezgü ḳamuġ türlüg iş

2775 yıl ay öḍ bitise küni belgülüg
açuḳluġ aḍırtlıġ sanı belgülüg

B 206 2776 saḳış saḳlıḳı çın bitig birle ol
bitip ḳoḍsa saḳış ḳapuġ açtı yol

2754 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bolmaz*] B9 *bolmas* || 2755 *ḳorḳar*] B10 *ḳo(r)ḳar* | *er tutġa*] B10 *ġr tutġa* (satır altında *er turġu*) || 2756 *mün*] B11 *mn* ... 2765 *üler ... alumaz*] B5 ... *neṅg alumas* C7 *üle(r) ning* (*-i-* noktasız) *alumaz* (satır altında *umız?*) | *buldı meṅgü*] B11 *buldı mṅggü* C18 *bṷldı mṅggü* || 2757 ... yerine *-k-* ile) *yalṅguḳ*] B12 *yalnguḳ* C14 *yaṅgluḳ* | *ḳutı meṅgü*] B12 *ḳutı* (satır altında *tükel*) *mṅggü* ... 2766 Ç'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *aġıçı*] B6 *aġıçı* (satır altında C14 *ḳ. mṅggü* || 2758 *negü*] B13 ve C15 *nigü* | *ajun*] B13 *ajun* (*-j-* yerin *-z-* ile) C ... *-lıġ*) || 2767 *özkey*] B7 *özkey* (satır altında *özge*) || 2768 *öḍrümi*] B8 *öḍrümi* (sa- ... altında *bilig ögretgüçi*) || 2769 *aġıçı ... artamaz*] B9 *aġıçı* (satır altında *'aḳıl-lıġ*) *bilgi* ... *artamas* ' *örtemez*] B9 *örtemes* || 2770 *yalṅguḳ unıtmaz*] B10 *yalnguḳ unıtmas* C13

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir ... *yaṅgılmaz* | B10 *yaṅgılmas* (*y-* noktasız)

2759 *bütün*] B14 *bütün* (*büt-* noktasız) | *deṿlet ... bütün*] B14 *dünya* ... 2773 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *saḳışıġ*] B13 *saḳışı* C17 *saḳış ıġ* *ḳutun* || 2760 *ḳutaḍġay*] B15 *ḳutaḍga* C1 *ḳutaḍġu* ... *bitigçi küḍezgü*] C1 *bitigin küḍezse* || 2775 *açuḳluġ aḍırtlıġ*] B15 *açuḳluġ* (satır

2761 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *miṅg*] B1 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) ... da *'aḳıl-l[ıġ]* ?) *aḍırtlıġ* (satır altında yazılan söz fotografa tam girmemiş) C2 || 2762 *uṿutluġ ... hem*] B2 *uḳuşluġ ḳerek kör* (satır üstünde yazılmış) | *uṿutsuz*] B ... *ṷrtlıġ açuḳ-luġ* *uṿut-suz* (satır altında *uḳuş-suz*) || 2763 *uṿut ... iter*] B3 *ṷvut iter ol* || 2764 *içmez*] ... *bilig*

B4 *'içmes* | *er*] B4 *ġr*

2777 negü tir eşitgil bağırsaḳ kişi
saḳış birle bek tutġu işçi işi

2778 bitigsiz işig bek tutumaz köŋgül
köŋgülke ışanma biti ay oġul

2779 bitise ḳalır söz usansa barır
usal bolsa işçi saḳışta ulır

2780 bilir bolsa tegme bu türlüg bitig
anın saḳlasa ötrü ḳılsa itig

2781 saḳışta usansa ḳayu işçiler
saḳış birdükinde ulır baş çalar

2782 elig saḳışın bilse artuḳ yete
bışursa ögi köŋgli saḳış tuta

2783 elig saḳışında keçer erse sen
kerek hendeše saḳışı tutsa sen

2784 körü barsa yinçke saḳış hendeše
munı birle yir kök bolur ol sasa

2785 negü tir eşitgil ay bilge bügü
biliglig sözi bolsa aş teg yigü

2786 iḍi me batıġ hendeše saḳışı
anın tezginür kör ḥakimler başı

2787 evin teg yarır bu yiti ḳat köküg
aḍırttı seçim teg yir erse ḳaşı

2777 *negü*] B_2 ve C_4 *nigü*

2778 C'de bu beyit iki satır uzerine yazılmış | *tutumaz*] B_3 *tutamas* | *usansa*] B_4 *usansa* (satır altında *unutsa*) | *saḳışta*] C_7 *saḳış-da* || 2781 *saḳışta*] *saḳış-ta* (*-t-* veya *-ḳ-* ?) C_9 *saḳış-da* || 2782 *saḳışın ... yete*] B_7 ... *yeţe* C_{10} *saḳışı ... yete* || 2783 *elig*] C_{11} *ilig* (önce *elig* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *kerek hendeše*] C_{11} *kerek* (*-k* çizgisi yok) *hendeše* || 2784 *yinçke ... hendeše*] B_9 ve C_{12} *yinçke ... hendeše* | *munı ... sasa*] B_9 ... *sasa* (satır altında *seçe*) C_{12} *munung birle yer (...keli)* ... || 2785 *negü*] B_{10} ve C_{13} *nigü* | *yigü*] C_{18} *yïgü*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir.

2786 *iḍi ... saḳışı*] B_{11} *iḍi me batıġ hendeše* (*-se* ?) *saḳışı* (*s-* ?) C_{15} *iḍi ... batıġ hendeše s.* | *tezginür*] B_{11} *tezginür* C_{15} *tizginür* || 2787 *evin .. ḳat*] B_{12} *...teg yarır* (noktasız) ... *ḳat* (noktasız) C_{16} *aḳın teg* (noktasız) *yarır* (noktasız, ...keli) ... *ḳat* | *aḍırttı ... ḳaşı*] B_{12} *aḍırt(t)ı seçim* (*s-* ?) *teg birer saḳışı* C_{16} *aḍırt... lämez yıl ay saḳışı*

291

2788 biliglig uḳuşluġ kerek ḳılkı tüz
uḳuşluġ kişiler işi barça uz

C 157 2789 biliglig kişiler bolur çın köni
köni ḳayda bolsa yaruyur küni

2790 uḳuş bolmasa er özin tutnumaz
bilig bolmasa er işin itnümez

B 207 2791 bolur ḳarşı içre aġıçı işi
özin keḍ küḍezgü bu yaŋlıġ kişi

2792 köŋgül til köni tutsa ḳılkı bütün
aŋgar tegmese ot yalını tütün

2793 közin keḍ küḍezse tilin beklese
uḳuş birle arzu ḥavaġ örklese

2794 közün körse ötrü köŋgül arzular
köŋgül arzu ḳolsa anı kim yıġar

2795 köŋgül beg turur yiti ẹndam öze
begi başlasa buḍnı yügrür tüze

2796 iḍi yaḳşı aymış biliglig sözüg
ay ersig küḍezgil köŋgülüg közüg

2797 et öz yiti ẹndam köŋgülke uḍar
köŋgül birle yalŋuḳ aġır yük yüḍer

2798 tükel sır beḍiz ol köŋgülsüz kişi
köŋgülsüz kişi bilge atın yoḍar

2799 kerek elgi berk saḳ kereksiz aḳı
saçılmasa ötrü aġı ḳaznaḳı

2790 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tutnamaz*] B_{15} *tutnumas* | *itnümez*] B_{15} *itnümes* || 2792 *köŋgül*] C_5 *köngül* (*-n-* tashih edilmiş) || 2793 *arzu*] C_6 *arzaġ* 2794 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *közün*] C_7 *közin* || 2795 *yiti*] C_9 *...yüt* | *buḍnı ... tüze*] B_5 *ḳul-ı* (*-ı* dikkat) *y. tüze* C_9 ... *oza* (önce *tüze* yazılmış, sonra tashih edilmiş) || 2796 *iḍi yaḳşı*] B_6 *iḍi yaḳşı* C_{10} *idi yaḫşı* Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir 2797 *yalŋuḳ*] B_7 *yalnguḳ* C_{12} *yanguḳ* || 2798 *yoḍar*] B_8 *yoḍar* (açık çıkmamış) C_{13} *yaḍar* (*y-* noktasız, harekeli)

2799 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış

2800 akılık iḍi keḍ anı ḳoḍmaġu
kişi neṅgi birle aḳı bolmaġu

2801 satıġçı kerek bilse türlüg satıġ
satıġ bilmese er ḳılumaz asıġ

C 158 2802 ḳamuġ neṅg taṿarıġ biligli kerek
aġırın uçuzun uḳuġlı kerek

2803 bilir bolsa ḳıymet ol arsıḳmasa
satıġda taṿıġda neṅg alsıḳmasa

2804 alımḳa birimke oṅgay bolsa öz
uluġḳa kiçigke süçig tutsa söz

2805 negü ötnü alsa yana birse terk
aṅgar birgeler neṅg ḳaçan ḳolsa terk

B 208 2806 satıġḳa oṅgay bolsa ḳılḳı köni
aṅgar eksümez neṅg kereklig küni

2807 ḳalı birse begler er atḳa açıġ
tegürse anı bolmasa yüzde çıġ

2808 açıġ tıḍsa işçi er at köṅgli sır
er at köṅgli sınsa alır begke kir

2809 negü tir eşitgil aḳılar başı
köṅgülke alınġıl ay çırġuy kişi

2810 seṿerig seṿügsüz ḳılayın tise
tilin ayġu neṅgni tıḍıp birmese

2800 *iḍi keḍ*] B_{10} *iḍi ḳeḍ* (satır altında *uluġ at*) | *neṅgi*] B_{10} *malı* || 2801 *ḳılumaz*] B_{11} *ḳılumas* || 2802 *aġırın*] B_{12} *aġırın* (*-r-* yerine *-z-* ile)

2803 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *arsıḳmasa*] B_{13} *arsıḳmasa* (satır altında *ḥarış bolmasa*) | *taṿıġda*] B_{13} *taṿuġda* C_3 *taṿıġ-da* (*t-* noktasız) || 2804 *alımḳa*] C_4 *alım-ke* | *süçig*] C_4 *süçüg* || 2805 *negü ... terk*] B_{15} *nigü ... tęrk* (*t-* veya *b-*?, noktalara dikkat) C_5 *nigü ... tirk* | *terk*] B_{15} *tęrk* (*t-* veya *b-*?, noktalara dikkat) C_5 *tęrk* || 2806 *satıġḳa*] C_6 *sątıġ-çı* (*-çı* satır üstünde yazılmış) | *eksümez*] B_1 *eksümes* || 2807 *er*] B_2 *ęr* | *yüzde çıġ*] B_2 *yüzde* (*y-* noktası iyi çıkmamış) *çıġ* C_7 *yüzde çıġ* (*-d-* üzerinden çizilmiş; *-d-* ile *-e* aralığına dikkat: *yüz açıġ*?) || 2808 *er ...*] B_3 *ęr ... sır* (satır altında *sınur*) | *begke*] B_3 *bęgke* (*b-* noktasız)

2809 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü*] B_4 ve C_9 *nigü* | *çırġuy kişi*] B_4 *çırġuy* (*-r-* üstündeki noktaya dikkat) *kişi* (*-ş-* yerine *-s-* ile) C_{10} *çırġuy* (*-r-* noktasız, *-ş-* yerine *-s-* ile) *kişi* (*-ş-* yerine *-s-* ile)

2811 ayıp birmegü neṅg tilin aymaġu
tilin aydıṅg erse anı tıḍmaġu

2812 sözin ḳıysa begler umınç kötrülür
umınç kitti erse neṅging ḳotrulur

2813 oḍuġ saḳ kerek keḍ kereksiz azaḳ
azaḳ bolsa işçi bolur iş uzaḳ

2814 bu beglerke tapnur tapuġçı ḳamuġ
muṅgaḍıp kelip tuttı tapġun ḳapuġ

2815 muṅgaḍsa tapuġçı elig tarlıḳın
begi eştip ıḍsa açıġ yarlıġın

2816 uzatsa aġıçı bu neṅg birmese
muṅgaḍmış tapuġçı töṅgülgey basa

C 159 2817 kerekinde bulsa kişi öz muṅgı
yam erse yaṅgança bolur ol teṅgi

2818 negü tir eşitgil bu kökçin saṅga
muṅgaḍmış muṅgıṅga yara ay toṅga

2819 tilemişte bulsa tilegli neṅgin
yanut ḳılsa bolmaz canında öṅgin

2820 kerek öḍte bir yam yaṅgança bolur
ḳamuġ neṅgke yaṅgzaġ munu bu teṅgin

B 209 2821 bu yaṅglıġ kişi bulsa emdi ilig
uḳuşluġ biliglig uṿutluġ silig

2822 aṅgar birse bolġay aġı ḳaznaḳı
ınansa yaraġay küḍezse ḥaḳı

2811 *ayıp*] C_{12} *aytıp* | *erse*] C_{12} *irse* || 2812 *ḳıysa ... umınç*] B_7 ve C_{13} *ḳıysa ... umanç* | *umınç ... neṅging*] B_7 *umunç kit(t)i ... nęnging* C_{13} *umunçkit(t)i ... nę(n)ging* || 2813 *azaḳ ... uzaḳ*] B_8 *azaḳ* (satır altında *uzaḳ*, *-z-* noktasız) *uzaḳ* (*-z-* noktasız) C_{14} *... iş* (satır üstünde *ḳapuġ*, noktasız) *u.* || 2814 *tuttı*] B_9 ve C_{15} *tut(t)ı* || 2817 *yam ... teṅgi*] B_{12} *yam ... tęngi* C_1 *yam* (harekeli) *... tęngi* (*tn-* için yalnız bir nokta) || 2818 *negü* B_{13} ve C_2 *nigü*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2819 *tilemişte*] B_{14} *tilemiş-te* (*t-* noktasız) C_4 *tilemiş-de* | *bolmaz canında*] B_{14} *bolmas canı-da* C_4 *b. canı-da* || 2820 *yam*] B_{15} *yąm* (*y-* noktasız) C_5 *yąm* (harekeli) | *ḳamuġ teṅgin*] B_{15} *ḳamuġ ... tęngin* (noktasız) C_5 *... tęngin* (*t-* üstünde bir nokta, *-n-* noktasız) || 2822 *aġı ḳaznaḳı*] B_2 *aġı ḳaznaḳı* (satır altında *aġır ḥazine*)

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2823 ilig aydı uḳtum yaruttuñ mini
taḳı bir sözüm bar ayu bir anı

2824 ayaḳ tirki başlar bu aş başçısı
negü teg kerek ayġıl aş işçisi

2825 siziksiz yise beg anıñdın aşıġ
ınansa añgar beg küḍezse başıġ

2826 iḍi ters turur bu aş içgü yigü
siziklig kişidin yise ay bügü

2827 munı ma ayu birgil emdi mañga
bileyin uḳayın ay ersig toñga

XXXVI.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE AŞ BAŞÇI ḪᵛAN SALAR NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

2828 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
bu işke bütün er kerek keḍ silig

2829 kişide talusı köni çın kişi
öḍürgü añgar birgü aş suv̇ işi

C 160 2830 bu işke iḍi çın bütün er tile
baġırsaḳ tapuġsaḳ uv̇utı bile

2831 baġırsaḳ tapuġçı bütün çın kişi
begiñge yuluġlar et öz can başı

2832 boġuzdın bolur barça begke ḫaṭar
işin ḳılsa aşçı anı kim yeter

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

2823 *yaruttuñ*] B3 ve C8 *yạrut(t)ung* || 2824 *tirki*] C9 *tịrki* | *negü teg*] B4 ve C9 *nigü tẹg*

2825 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 2826 *iḍi*] B6 *ịḍi* C12 *idi* || 2827 *uḳayın ... toñga*] C13 *tise sen ḳulaḳ tut mạnga*

ögdülmiş ... oyur] B8 *bab ögdülmịş ... nigü tẹg kẹrekin a.* C14 *bab aş ... nigü tẹg er kẹrekin aytur*

2828 *birdi*] C15 *bīrdi* || 2829 *talusı*] B10 *talusı* (satır altında *yạḫşı-sı*) C16 *tạlusı*

2833 ḳamuġ yirde begler küḍezgü özin
yigü içgüde açġu saḳlıḳ közin

B 210 2834 buḍun başlar erke bolur miñ yaġı
yaġı bolsa kimke yaḍıġlıġ aġı

2835 bütün çın bışıġ bolmasa bu kişi
ḫaṭarlıġ bolur aşta begler işi

2836 muñgar kiçki eski tapuġçı kerek
açınu süçinü aşın birse terk

2837 telim tapġı erse öküş emgegi
añgar bütse bolġay açınmış begi

2838 negü tir eşitgil kişi eḍgüsi
ḳalı teñglemiş teg uḳuş belgüsi

2839 ḳayu neñgke emgek ḳatılsa öküş
sev̇üg boldı ol neñg ḳamuġda küsüş

2840 ḳayu neñgke ıḍsa tiriglik kişi
sev̇üg boldı ol neñg sev̇üg can tuşı

2841 tiriglik isiz ermez emgek isiz
bu emgekke birmez tiriglik isiz

2842 tiriglik barır er açımaz tilin
yav̇a bolsa emgek açır kiç yılın

2843 közi toḳ kerek keḍ yime köñgli bay
arıġlıḳ kerek hẹm yüzi körki ay

2844 saḳınuḳ kerek din şẹri'ạt bilir
bu mundaġ kişidin bütünlük kelir

C 161 2845 arıġ boldı begler tadusı özi
arıġ bolmasa aş ḳaçan yir ḳozı

2833 *yirde*] C4 *yẹrde* (harekeli) || 2834 *erke ... miñ*] B1 ... *ming* (*-i-* yerine *-n-* ...) C5 *irke ...* || 2835 *aşta*] B2 *iş-te*

2936 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *açınu süçinü*] B3 *açıyu süçiyü* || 2837 *açınmış*] B4 *açıtmış* || 2838 *negü*] B5 ve C10 *nigü* || 2839 *neñgke*] C11 *nẹng-ke* (*-n-* yerine *-i-* ile) | *ḳamuġda küsüş*] B6 *ḳ. kụ̈süş* C11 *sẹv̇üg-den kụ̈şüş* (*-ş-* ?) || 2840 [illegible]] B7 *tuşı* *-ş-* yerine *-s-* ile) || 2841 *isiz ... isiz*] B8 *ịsiz ermes e. ịsiz* | *birmez* [illegible]] B9 *birmes ... ịsiz*

2842 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *er açımaz*] B9 *ẹr açımas* || 2844 [illegible]] B11 *sạḳınuḳ* C17 *sạḳı-nuḳ* || 2845 *tadusı*] B12 *tạḍusı* C1 *tạdusı*

2846 arıġ bolsa aşçı arıġ aş birür
arıġ bolsa aş suv seve keḍ yilür

2847 közi suḳ kişi aşḳa suḳluḳ ḳılur
elig tegrür aşḳa aşıġ artatur

2848 közi suḳ kişiniṉ ḳılınçı yig ol
ḳılınç yigliki erke teṉgsiz ig ol

B 211 2849 neçe me bütün çın er erse köni
anıṉda bütün çın özüṉ bil munı

2850 bütün tutġu barça kişig çın bışıġ
özüg keḍ saḳınġu küḍezgü başıġ

2851 muṉar meṉgzetü keldi emdi bu söz
unıtma bu sözni aya eḍgü öz

2852 ḳamuġnı bütün tut küḍezgil özüṉ
özüṉke bağırsaḳ seniṉ öz közüṉ

2853 ḳamuġda ʿaẓizrek bu caniṉ ʿaẓiz
ʿaẓiz cannı bek tut uzatma sözüṉ

2854 yüzi körki körklüg kerek ḳılkı uz
yülüg bolsa boḍluġ tili köṉgli tüz

2855 bu körklüg kişi közke körnür arıġ
arıġ bolmasa aş boġuzḳa ḳarıġ

2856 arıġlıḳnı sevmiş turur bir bayat
arıġlıḳ bile er bulur eḍgü at

2857 arıġlıḳnı barça kişiler tiler
arıġ bolsa aş suv kişi arzular

2858 yıraḳ tutġu aşta arıġsız kişi
arıġsız kişiniṉ arıġsız işi

2859 könilik kerek hem bütün çın ḳılıḳ
köni bolmasa er tüzümez yorıḳ

C 162 2860 ḳalı egri bolsa bu aş başçısı
ḳamuġ egri boldı anıṉ işçisi

2861 yumıtsa ḳalın yig bu aş oġrısı
ḳaçan körki kelgey begi tirkisi

2862 könilik kerek erke eḍgü ḳılınç
anın bulsa ötrü tilemiş sevinç

2863 negü tir eşitgil köni ḳılḳlıġ er
köni ḳılkı bolsa ajun bütrü yir

B 212 2864 köni ḳayda bolsa ḳutaḍur küni
tünermez küni er yorısa köni

2865 ḫıyanet ḳayu yirde ursa aḍaḳ
asıġ birgü barça ḳaçar keḍ yıraḳ

2866 ḫıyanet kişi ḳayda sunsa elig
teṉgiz erse suġlur ḳurıtur yirig

2867 bağırsaḳ kerek keḍ begini seṽer
uṽutluġ kerek keḍ özini yıġar

2868 uḳuşluġ kerek hem biliglig kerek
öḍi bolsa aşḳa iriklig kerek

2846 *birür*] B_{13} *yiyür* (*y-* noktasız) C_2 *birür* (*bi-* noktasız) | *yilür*] B_{13} *yilür* (noktasız) C_2 *yilür* (*yi-* noktasız)

2847 C'de bu beyit yok || **2848** *yig*] B_{15} *yig* (satır altında *yaman?*) C_3 *yig* || **2849** B_{15} *nigü* | *anıṉda*] B_1 *anıṉgda* (*-n-* noktasız, *-ı-* harekeli) C_4 *anıng-da*^{n}

2850 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *çın bışıġ*] B_2 *tut bışıġ* (*ı-* okunmuyor; metnin bu kısmı rutûbetten bozulmuş ve sonradan doldurulmuş) C_5 *çın bışıġ* | *özüg ... başıġ*] B_2 *özüng keḍ kuḍezip k. başıġ* C_6 *özüg ked sevinġu k. kutıġ*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir.

2852 *özüṉ*] B_4 *özüng* (*-z-* noktasız) | *közüṉ*] B_4 *köz[üng]* (*-üng* fotoğrafa girmemiş) || **2853** *ḳamuġda ʿaẓizrek*] C_{10} *ḳamuġ-da*^{n} *ʿaẓizraḳ* | *sözüṉ*] B_5 *söz[üng]* (fotoğrafa girmemiş)

2854 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yülüg*] C_{12} *yuluġ*

2858 *aşta*] B_{10} *aş-ta* C_{16} *aş-da*^{n} || **2859** *er ... yorıḳ*] B_{11} *er tüzülmes yorıḳ* (*y-* noktasız; satır altında *bu til*) C_{17} *er tüzümes y.* || **2861** *ḳalın yig*] B_{13} *ḳ yig* (noktasız) C_3 *ḳalın yig* (*-ı-* noktasız) | *tirkisi*] B_{13} *tirki-si* C_2 *terki-si* (*-e-* harekeli)

2862 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *erke*] B_{14} *erke* || **2863** *negü ... er*] B_{15} *nigü ḳılḳ-lıġ* (*-ı-* harekeli) *er* C_5 *nigü ...* || **2864** *tünermez*] B_1 *tünermes* || **2865** *yirde*] B_2 ve C_7 *yirde* | *birgü*] B_2 *bergü* (*-e-* harekeli; metnin bu kısmı rutûbetten bozulmuş ve sonradan doldurulmuş) C_7 *berke* (harekeli)

2866 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *elig*] C_8 *ilig* | *yirig*] B_3 ve C_9 *yirig* **2867** *uṽutluġ*] B_4 *uṽutluġ* (satır altında *uḳuşluġ*) C_{10} *ṽutluġ*

B_5'de, 2867'den sonra, daha şu beyit gelmektedir (krş. beyit 2767):

bağırsaḳ kişi beg-ke özkey bolar
bu özkey kişi tapġı asġı bulur

özkey (satır altında *özgeçe*)

2868 *uḳuşluġ*] C_{11} *uṽutluġ* | *iriklig*] C_{11} *iriklig*

2869 törüçe yorısa tapuġ ḳılsa öz
kirürde çıḳarda köni tutsa köz

2870 uḳuş işke tutsa küḏezse özin
bilig işke tutsa tıḏusa közin

2871 vęfa ḳılsa begke tilep eḏgü at
ol at birle eḏgü ḳalır meṅgü at

2872 uḳuşluġ kişiler at eḏgü ḳolur
biliglig kişiler ınançlıġ bolur

2873 uḳuşluġ kişidin kişilik kelür
biliglig kişiler kişisi bolur

2874 negü tir eşitgil uḳuşluġ kişi
uḳuşluġ kişi ol kişide başı

C 163 2875 uḳuşluġ vęfalıġ kişi tüzüni
yuluġlar kişike ḳamuġ özini

2876 arıġsız cęfalıġ ḳılınçr otun
ḳalı aydı erser ḳıyar sözini

B 213 2878 kirip ötrü tirki ayaḳ başlasa
anıṅdın begi aş siziksiz yise

2879 bu erdi ay ilig özüm bilmişin
ayu birdim emdi köṅgül bulmışın

2871 *eḏgü ... meṅgü*] B9 ... *męnggü* C14 *męnggü ḳalır tigü* (*-i-* noktasız) || **2872** *ınançlıġ* C15 *ınanç-lig* || **2874** *negü*] B12 ve C17 *nigü*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir.

2875 *özini*] B13 *özi-ni* C2 *özüni* || **2876** *erser ... sözini*] B14 *erser* (dikkat !!) *ḳıyar s.* C3 *erse ḳıyar sözini*

2877 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ilig*] C4 *ilçi* || **2878** *tirki*] B1 *tirki* C6 *tęrki* (*-ę-* harekeli) || **2879** *bilmişin*] C7 *bilmişi* | *birdim ... bulmışın*] C7 *birdim ... bilmişi*

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2880 ilig aydı uḳtum eşittim munı
taḳı bir sözüm bar ayu bir anı

2881 maṅga ayġıl emdi iḏişçi başı
negü teg kerek ḳılsa içgü işi

2882 ınansa aṅar beg ne köṅgli bütüp
alıp içse içgü anı çın tutup

XXXVII.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE İḎİŞÇİ BAŞI NEGÜ TEG KEREKİN AYUR

ilig ... *ögdülmişke*] nushalarda bu başlık yok

2880 C de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eşittim*] B3 *eşit(t)im* C8 *eşit(t)im* | *bir*] C9 *ayu bir* || **2881** *iḏişçi*] B4 *iḏiş-çi* C10 *iḏişçi* | *negü*] B4 ve C10 *nigü* | *ögdülmiş ... ayur*] B6 *bab ... nigü teg kerekin a.* C12 *bab iḏişçi-ler başçı-sı ir teg kerekin aytur* (noktasız)

2883 *iḏi*] B7 *iḏi* (satır altında *özi*) C13 *idi* || **2884** *yılın*] B8 *yılın* (*yı-* noktasız) | *közi*] C15 *közi* (tashih edilmiş) || **2886** *iḏiş*] C16 *iḏiş* || **2887** *iḏişçi*] B11 *idişçi* | *ya ... ya*] B11 *ya ... ya* (noktasız)

2889 ḳuruġ öl yimiş tut ya içgü süçig
anıŋdın bolur bu boġuzḳa keçig

2890 boġuzdın bolur barça begke ḥaṭar
boġuz taṭġı aşçı iḍişçi tutar

B 214 2891 bu aşçı iḍişçi bütün bolmasa
iḍi sarp bolur begke içşe yise

2892 negü tir eşit ay biliglig bügü
boġuz keḍ küḍezgü aş aḳru yigü

2893 boġuzuġ küḍezse başıŋa asıġ
aşıġ az yise bu aġızḳa tatıġ

2894 öküş kördüm erni yaṽa ḳıldı baş
küḍezmedi boġzın ḳoṽı ḳıldı yaş

2895 boġuzdın kirür ig kişike kemi
boġuzdın bolur hem aŋar ot emi

2896 uḳuşluġ kerek hem bilig keḍ bilir
uḳuşluġ kişidin kişilik kelir

2897 isizke ḳatılmaz uḳuşluġ kişi
bütün çın bolur bu biliglig işi

2898 köni ermese küygey erdi ulun
köni turmasa kör bolur er bulun

2899 köni bol sen iş ḳıl ay ersig begim
könilikte taştın yoḳ ermiş yigim

2889 *öl*] B_{13} *öl* (iki *v* ile) | *keçig*] B_{13} *kiçig* C_8 *kęçig*

2890 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *iḍişçi*] C_5 *iḍiş-çi* (-çi sonra ilâve edilmiş) || 2891 *iḍişçi*] C_6 *iḍişçi* | *iḍi*] B_1 *iḍi* C_6 *idi* || 2892 *negü*] B_2 ve C_7 [illegible] || 2893 *küḍezse*] C_8 *küde(z)se* | *bu*] C_8 *er*

2894 B'de bu beytin 2. mısraı ile 2895. beytin 2. mısraı yerlerini değiştirmiştir; mısrâ, *küḍezmedi boġzın* kelimeleri ile, doğru başlandığı hâlde, devamı alttaki satır karıştırılmıştır; asıl doğrusu 2895. beytin sonunda bulunmaktadır | *yaṽa* [illegible] ... *baş* C_9 *yaṽa* ... *baş* | *boġzın* ... *yaş*] B_5 ... *yąş* C_9 *boġuzın* ... *yaş* (noktasız)

2895 B'de bu beytin 2. mısraı ile 2894. beytin 2. mısraı yerlerini değiştirmiş (krş. 2894 not) | *boġuzdın*] B_4 *boġązdın* (tashih edilmiş) || 2897 *ḳatılmaz*] B_7 [illegible] C_{12} *ḳatılmaz* | *bu*] C_{12} *hęm*

2898 C_{15}'te bu beyit 2899'dan sonra geliyor | *küygey* ... *ulun*] B_8 ... *ulun* C_{15} *küngey* ... | *er bulun*] B_8 *ęr b.* C_{15} *e. bųlun*

2899 C_{13-14}'te bu beyit 2898'den önce geliyor ve iki satır üzerin yazılmış [illegible] B_9 *yigim* (noktasız) C_{14} *yęgim* (*-ę-* harekeli)

2900 iḍişçi başı keḍ ḳuyuġ er kerek
köni tutsa ötrü köŋgül ög yürek

2901 könilik öze işlese iş bütün
yaḳurmasa özke yaraġsız otun

C 165 2902 öz elgi bile ḳatsa içgü körüp
özi beklese ḳoḍsa tamġa urup

2903 yigü içgü ḳatmış ḳamuġ otlarıġ
öz elgi bile ḳatsa tutsa arıġ

2904 ḳuruġ öl yimiş ya cülęngbin cülab
özi ḳatġu tutġu bu barça şęrab

2905 açınu süçinü bağırsaḳlıḳın
iḍişin küḍezse ötese ḥaḳın

B 215 2906 kirür ötrü emgek begi tapġıŋa
ol emgek tusulur ḳulı asġıŋa

2907 ḳayu neŋke kirse kişi emgeki
uş ol neŋde boldı canınıŋ köki

2908 muŋar meŋzetü sözledi söz silig
siligler sözi körse barça bilig

2909 ḳayu neŋke kirse kişi emgeki
seṽüg boldı ol neŋ seṽüg can köki

2910 kişi emgek ıḍsa tiriglik ıḍıp
anı seṽgü yüḍgü yüḍürse yüki

2911 bu yaŋlıġ bulunsa iḍişçi başı
aŋar birse bolġay iḍişçi işi

2900 *iḍişçi* ... *er*] B_{10} ... *ḳuyuġ* (*-y-* noktasız) *er* C_{16} *iḍişçi* ... *ḳęd* || 2901 *öze*] [illegible] *yaḳurmasa* ... *otun*] B_{11} *yaḳurmasa* (satır altında *yaṽatmasa*) ... *otun* [illegible] altında *kayîr*

2902 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 2904 *öl* ... *cülab*] B_{14} *öl* (iki *v* [illegible] ... C_4 ... *cülęngbin* (*c-* yerine *ḥ-* ile) *c.* | *şęrab*] C_4 *şęrąb* (tashih görmüş) 2905 *iḍişin*] C_5 *iḍişin* || 2907 *kişi*] B_2 *kişi* C_7 *bu ḳul* | *uş ol*] B_2 *uşol* C_7 *uşol* Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

2911 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *iḍişçi*] C_{12} *iḍiş-çi*

2912 bu işke munı teg silig er kerek
munıñg tapğı körki yarutsa yürek

2913 munıñgda basaḳı bu boşğutları
saḳalsız kerek barça körki yarı

2914 yalıñg yüzlüg oğlan tolun teg yüzi
boḍı tal ḳara saç beḍiz teg özi

2915 bili bolsa yılmıḳ yana yarnı kiñg
C 166 örüñg bolsa ḳırtış ḳızıl ḳızğu eñg

2916 yaşıl kök sarığ al ağı ton keḍip
aşağu kötürse yaraşur yorıp

2917 saḳalsız kerek bu iḍişçi arığ
küḍezilse içgüde ḳıl tü yamığ

2918 iḍişte tü bolsa yarağsız bolur
tü aş suv̇ḳa tüşse tatığsız bolur

2919 munın aydı bolğay bilig birgüçi
saḳalsız kerek tip iḍiş tutğuçı

2920 iḍişçi arığ bolsa körklüg yüzi
anıñgdın siñger içse içgü ḳozı

B 216 2921 negü tutsa körklüg kişi ḳılḳı uz
yaraşur alır kör bu can ülgi köz

2922 negü tir eşitgil bu beyt ayğuçı
eşitgil munı sen aya bilgüçi

2923 yüzi körki körklüg kerek ḳılḳı uz
negü tutsa andın tamar barça tüz

2924 ḳarın açmış erke yüzi körse aş
usup suv̇samışḳa körüp ḳanğusuz

2925 iḍişçi başı kör uş andağ kerek
iḍiş tutğuçılar bu mundağ kerek

2926 ınansa añgar ötrü begler bütüp
yaḳın tutsa bolğay bütün çın tutup

2927 ay ilig ḳaç işke er öḍrüm tile
bağırsaḳ közi toḳ uv̇utı bile

2928 birisi yalav̇aç bitigçi biri
taḳı bir iḍişçi kör aşçı biri

2929 bularığ iḍi keḍ talula birin
ḳalı tuşsa teñgsiz ökünme yarın

C 167 2930 yalav̇aç bitigçi ḳalı bolsa yig
anıñg yası ilke toḳır ay tetig

2931 iḍişçi ya aşçı yig erse ḳalı
anıñg yası can kör tiriglik ulı

2912 B_8'de bu beyit 2913'ten sonra geliyor | *munı teg*] B_8 *munuñg teg* | *munı teg*

2913 B_7'de bu beyit 2912'den önce geliyor | *munıñgda ... boşğutları*] B_7 *nunġ-da ...* C_{15} *munung-da ... boşğut-ları* (*b-* yerine *t-* ile) | *yarı*] B_7 *yarı* C_{15} || **2914** *tal ... özi*] C_{16} *tal* (*-l?*) ... *özi* (*-z-?*)

2915 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yarnı*] C_{17} *yarnı* (*-a-* harekesiz) | *ḳızğu eñg*] B_{10} *ḳızğu* (*-z-* noktasız) *e.* C_1 *ḳ. ing* (*i-* noktasız) || **2917** *iḍişçi*] C_{17} *iḍiş-çi* | *yamığ*] B_{12} *yaṃığ* (*y-* noktasız) C_3 *yaṃığ* (*y-* sonradan ilâve edilmiş) || **2918** *iḍişte*] C_4 *iḍiş-de* || **2919** *bolğay ... birgüçi*] B_{14} *bolğa ...* C_5 *... birgüçi* | *iḍiş*] C_5 *iḍiş* || **2920** *iḍişçi*] C_5 *iḍişçi* | *içse içgü*] C_6 *içgü içse* || **2921** *negü*] B_1 ve C_2 *nigü* || **2922** *negü ... ayğuçı*] B_2 *nigü ...* C_8 *nigü ... aytğuçı*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir.

2923 *negü*] B_3 ve C_{10} *nigü* || **2924** *erke*] B_4 *özke* | *ḳanğusuz*] B_4 *ḳanġusuz* (*-n-* noktasız) C_{11} *ḳanġusuz*

2925 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *iḍişçi*] C_{12} *iḍiş-çi* | *iḍiş*] C_{13} *iḍiş* | **2926** *tatup*] B_5 *tatup* (noktasız)

2928 C_{17}'de bu beyit 2929'dan sonra geliyor (aş. bk. not) | *yalav̇aç*] B_8 *yalavąç* C_{11} *yalav̇aç* | *iḍişçi*] C_{17} *iḍiş-çi*

2929 sıradaki beyit B'ye göre alınmıştır. Nushalarda metnin bu kısmında bir karışıklık olmalıdır. C'de aynı fikrin iki beyitte söylenmesi ve beytin mısrâlarının iki beyte bölünmüş olması, bu karışıklığın metne sonradan girmiş olduğu düşüncesini verdiği gibi, beyitlerin birbirine çok benzemesi yüzünden, B'de birleştirilmiş olması da muhtemeldir.

$C166_{16}$ *ol erni idi ked talula barın*
ḳalı kelse teñgsiz ökünme yarın

$C167_{1-2}$ *bularığ idi ked talula birin*
yası teğmesüni bu kün ya yarın

2930 *yalav̇aç*] B_{10} *yalavąç* C_3 *yalav̇aç* || **2931** *iḍişçi*] C_4 *iḍiş-çi*

2932 ḳatıġlan ay ilig bu bir ḳaç kişig
talulayu öḍrü tutuzġıl işig

2933 yana aydı ögdülmiş ilig ḳutı
beḍük boldı begler işi teg atı

2834 beḍük işte teŋsiz baş aġrıġ bolur
baş aġrıġ kötürmese beglik ḳalur

2935 negü tir eşitgil kiŋeşçi öge
kiŋeşte töker begke yünçü üge

B 217 2936 aya beg erej ḳolma emgek kötür
erej birle emgek aḍaḳşu yatur

2937 beg emgep il itse buḍun şük bayur
bayusa buḍun beg tileki bolur

2938 sevinme keḍ artuḳ erejlig kişi
bolur aḫır emgek erejke tuşı

2939 neçe me bu aşçı iḍişçi saŋa
bütün erse artuḳ ay ersig toŋa

2940 olarda bağırsaḳ özüŋke özüŋ
aḍın bolmaġay sen uzatma sözüŋ

2941 negü tir eşitgil öge buyruḳı
unıtma munı sen biti hem oḳı

C 168 2942 sevüg can özele iminde imin
ḳolup bulmadım men özümde öŋin

2943 ḳatıġlan küḍezgil ḳatıġ tut anı
ḳalı bardı erse tileme emin

2944 ayıtmışnı aydım ay ilig ḳutı
negü teg kerekin emi hem otı

2945 bu yaŋlıġ kişi birle begler beḍür
yaġı boynı yençer kü çavın ıḍur

2946 munu sözledim men seŋa belgülüg
taḳı bir sözüm bar aḍın ülgülüg

2947 ilig tıŋlar erse anı sözleyin
yoḳ erse bu sözni özüm kizleyin

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2948 yanut birdi ilig ayur ay bügü
negü ol maŋa ay sözüŋ sözlegü

2949 seniŋdin eşitgü kerek barça söz
biligke teŋiz sen uḳuşḳa ögüz

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

2950 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
iligdin tegir ilke türlüg bilig

B 218 2951 iligke ötündüm tapuġçı yolı
negü teg tapınġu beginge ḳulı

2952 yime bilgü begler tapuġçı ḳulın
negü teg açınġu tapınsa yılın

2953 neçe beg ḥaḳı erse ḳullar öze
yime ḳul ḥaḳı yoḳmu begler öze

2932 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tutuzġıl*] B_{12} *buyurġıl* C_6 *tutur[illegible]* || 2933 *teg*] B_{13} *tęg* C_7 *beg* || 2935 *negü*] B_{15} ve C_9 *nigü* | *yünçü*] B_{15} *yünçi*

2937 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *emgep*] C_{11} *emgek* || 2938 *sevinme*] B_3 *sęvinme* (*-v-* yerine *-ḳ-* ile) C_{13} *sęvünme* || 2939 *iḍişçi*] C_{14} *iḍiş-çi*

2941 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... öge*] B_6 *nigü ... C[illegible] nigü ... öge* (yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) | *biti*] B_6 *bitip* C_{17} *b[illegible]* (*-i-* harekeli)

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de satır üstünde *şi'r* (sonradan ve başka bir el [illegible] yazılmış) sözü ile ayırt edilmiştir

2942 *iminde*] C_2 *imin-de*[illegible] | *özümde öŋin*] B_7 *özümde adın* C_2 *özüm-de*[illegible] ö. || 2943 *[illegible]nigü ... tapungu* || 2952 *negü ... tapınsa*] B_2 ve C_{13} *nigü ... tapunsa* *emin*] B_8 *emin* C_8 *imin*

2944 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ayıtmışnı*] C_4 *ayıtmış-nı* | *negü*] B_9 [illegible] C_5 *nigü* || 2945 *çavın*] C_6 *çavı* || 2947 *tıŋlur*] B_{12} *tınglar* | *kizleyin*] B_{12} *kizleyin* [illegible]gin fotograin girmemiş)

ilig ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

2948 *negü*] B_{13} ve C_9 *nigü*

2949 C'de bu beyit yok | *teŋiz sen*] B_{14} *tęngiz se*

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

2950 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 2951 *negü ... tapınġu*] B_1 ve C_{12} *nigü ... tapungu* || 2952 *negü ... tapınsa*] B_2 ve C_{13} *nigü ... tapunsa*

2954 ḳalı beg ḥaḳın körse ḳullar turup
kerek ḳul ḥaḳın körse tapġın körüp

2955 tapuġçı tapuġ ḳılsa dünya üçün
ḳalı bulmasa dünya emger küçün

İLİG SÜ'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

2956 ilig aydı keldür manga ay aça
negü ol tapuġçı ḥaḳı ay seçe

XXXVIII.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE TAPUĠÇILAR ḤAḲI BEGLER ÖZE NEGÜ TEG ERDÜKİN AYUR

C 169 2957 bu ögdülmiş aydı bu begler öze
tapuġçı ḥaḳı bar tapuġda oza

2958 eŋ aşnu yigü içgü birgü kerek
tapınġu itiglerin itgü kerek

2959 tapuġ ḳılmaḳ emgek ḳatıġ iş bolur
munı bilse begler tapuġ yiş ḳılur

2960 et öz can yuluġlar tapuġ ḳılġuçı
tiler beg sevinçi bu ḳul bolġuçı

2961 isig tumlıġ aç toḳ yaḍaġ hem yalıŋ
ḳılıç baldu oḳ yir ay ilig biliŋ

2962 kiḍin öŋdün oŋ sol bolur bu turup
begin inçke tegrür bu emgek körüp

2963 yaġıḳa bu öŋdün bolur bek tolum
tiriglik tiler begke özke ölüm

B 219 2964 bu yaŋlıġ beginiŋ sevinçin tilep
özin emgetür tünni künke ulap

2965 bu tapġı üçün beg ötegü ḥaḳın
anı eḍgü tutġu bağırsaḳlıḳın

2966 negü tir eşitgil uç ordu ḫanı
buḍunda talusı kişide çını

2967 aya beg boluġlı buḍunḳa uluġ
beḍüt eḍgü tutġıl tapuġçı ḳuluġ

2968 tapuġçı bile begler elgi uzar
tapuġçı bile erklig il ḳend tüzer

2969 neçe beg uluġ bolsa aşlı beḍük
tapuġçı bile boldı atı beḍük

2970 ay ilig kişilik mürüvvet bolur
mürüvvet kişike ṭarikat bolur

2971 mürüvvet ṭarikat bu ol belgülüg
kişi emgeki bilse ḳılsa ülüg

C 170 2972 tapuġçı ḳapuġda umınçḳa turur
umınç birmese beg mürüvvet barur

2973 körü barġu begler tapuġçı neçe
tusulur neçe ol tusulmaz neçe

2974 tusulur teŋrinçe açınġu kerek
tapınmış teŋri ḥaḳ tegürgü kerek

2975 kişi yılḳıda ınġa ermez ay beg
munı teŋlese iş bolur ülgü teg

2954 *ḥaḳın ... ḳullar*] B4 *ḥaḳı ...* C14 *... begler*
ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
2956 *keldür*] B6 *ḳeldür* C17 *emdi* | *negü*] B6 ve C17 *nigü*
ögdülmiş ... ayur] B7 *bab ögdülmiş ... nigü teg ḳerekin a.* C18 *bab ṭapuġçı-l- ... nigü ...*
2957 *tapuġda*] B8 *ṭapuġda* C1 *ṭapuġdan* || **2958** *tapınġu itiglerin*] B9 *ṭapuġ itig-leri* C2 *ṭapunġu i.* || **2959** *yiş*] B10 *yiş* (*yi-* için iki nokta) C3 *yiş* (*yi-* noktasız)
2960 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **2961** *isig ... yaḍaġ*] B12 *... yaḍaġ* C6 *işig tumlıġ* (*-ml-* dikkat) *... yaḍaġ* || **2692** *sol ... bu*] B13 *song ...* C7 *... bu* (... radan satır üstünde yazılmış)
2963 *yaġıḳa*] C8 *yaġı-ḳa* (*-ḳa* sonradan satır üstünde yazılmış) || **2964** *beginiŋ*] ... *işidat* (*-s-* yerine *-ş-* ile) || **2966** *negü*] B3 ve C11 *nigü* || **2967** *buḍunḳa*] B4 *buḍun-ḳa* C5 *buḍun-da* || **2968** *elgi*] C13 *ilgi* | *ḳend*] B5 *ḳent*
2969 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *uluġ ... beḍük*] B6 *beḍük ...* C14 *uluġ ... beḍük* | *atı beḍük*] B6 *eḍgü ḫuluġ* C15 *a. bidük* (*bi-* noktasız) || **2973** ... niçe] B10 *niçe* C2 *neçe* | *tusulmaz*] B10 *tusulmas*
2974 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tapınmış*] B11 ve C4 *ṭapunmış*
2975 *yılḳıda ... ermez*] B12 *y. ınġay ermes* C5 *yılḳı-dan ...*

2976 boğuz toḳrur aşnu kişi yılḳınıŋ
basa asġı kötrür bu yalıŋuḳ anıŋ

2977 açıġ birse begler tilin eḍgü söz
tapuġçı yuluġlar begiŋe et öz

2978 isinür tapuġçı bağırsaḳ bolur
özin emgetür beg sevinçin ḳolur

B 220 2979 muŋar meŋzetü sözlemiş söz tetig
bilig birle yalıŋuḳ uzatur elig

2980 kişi eḍgülükke sevüg can birür
bir eḍgü yanutı on eḍgü ḳılur

2981 asıġ bolsa yalıŋuḳ özin ḳul ḳılur
aŋar ḳul bolur özke emgek urur

2982 tapuġḳa köni birgü eḍgü açıġ
yalıŋnı bütürgü toḍurġu açıġ

2983 negü beg bolur ol ay ilig ḳutı
kitermese ḳuldın çıġaylıḳ atı

2984 negü tir eşitgil aẇuççġa sözi
aẇuççġa sözi ol yigitler közi

2985 kişi emgek ıḍsa kişi yurnıŋġa
yanutı kişilik ḳılur ornıŋġa

C 171 2986 kişi emgeki bilmegüçi kişi
kişi tip atamaġu yılḳı tuşı

2987 iki türlüg ol bu tapuġ ḳılġuçı
biri boş biri ḳul umınç tutġuçı

2988 bu ḳul kendü erksiz tapuġçı bolur
tapuġ ḳılmasa begde berge bulur

2976 *yalıŋuḳ*] B13 *yalnguḳ* C6 *yangluḳ* || 2978 *isinür*] C8 *işinür* | *sevinçin*] C *seẇünçin* || 2979 *tetig*] B1 *tętig* (*t-* noktasız) C9 *bilig* | *yalıŋuḳ*] B1 *yalnguḳ* C9 *yangl*
Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir
2980 *birür*] C11 *bĭrür* || 2981 *asıġ ... ḳul*] B8 ... *yalnguḳ ö. ḳul* C12 *asıġ yangl*
özin anın ḳul | *ḳul*] B8 *ḳul* || 2982 *tapuġḳa ... açıġ*] B4 *tapaġ-ġa açıġ* [satır
tında *ḥil'at*) | *bütürgü*] C13 *bütügü* || 2983 *negü ... ol*] B5 *nigü beg bolur ag* C14
teg ... || 2984 *negü aẇuççġa*] B6 *nigü ... aẇuçḳa* C15 *nigü ...* | *aẇuççġa*] B6 *aẇuçḳ*
2985 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yurnıŋġa*] B7 *yurnı(n)ga* (*y-* ?) C
yurnınga (*y-* noktasız) | *ornıŋġa*] B7 *ornı(n)ga* C17 *ornınga* (*-r-* yerine *-z-* ile) ||
kişi ... kişi] C1 *kişi bilmegüçi ol kişi emgeki* | *tuşı*] C1 *sanı* || 2987 *umınç*] C2 *um*
|| 2988 *begde berge*] B10 *bęgde bęrge* C3 *beg-de*[n] *birge* (hareke işâretlerine dikkat)

2989 boşuġ kör bu tapnur özin ḳul ḳılıp
munıŋ emgekin yulġu tapġın bilip

2990 boş azad kişi barça eḍgü ḳulı
bularḳa aça birgü eḍgü yolı

2991 boşuġ ḳul bile tutsa bolmaz bu tüz
boşuġ boş teŋi tut ḳuluġ ḳulça üz

2992 bu begler ḳapuġı erej ḳapġı ol
erej ḳapġı tutmak özüŋ asġı ol

2993 tapuġçı bayusa beg atı bolur
bu atı duʿa birle meŋgü ḳalur

B 221 2994 ay ilig tapuġçı bile beg meşel
satıġçı osuġluġ bolur çın tükel

2995 satıġçı birür neŋ aŋar mün sanı
alıġlı alır ilde eẇrer anı

2996 yıl ay kün tükese asıġ yumdarur
yüz utru ulaşur öz asġı alur

2997 muŋar meŋzer emdi tapuġçı kişi
begi birle ortuḳ saḳışlıġ işi

2998 begi neŋ birür ḳulḳa eḍgü sözün
tapuġçı et öz birle tapnur özün

2999 urur can yuluġlap tapuġçı ḳılıç
anıŋ asġı il kęnd uluşlar erinç

3000 yağı boynı yençer ḫazine urur
tilek arzu niʿmęt ulaşu kelür

C 172 3001 bu barça asıġ sanı boldı tegim
asıġ ḳılġuçıġ eḍgü tutġu begim

2989 *munıŋ emgekin*] B11 *munung e.* C4 *manung emgeki* || 2991 *bolmaz*] B13 *boş ... üz*] B13 *din tęngi ... üz* (*-z* fotografa girmemiş) C6 *boş tingi ... teg ...* || 2993 *bayusa*] C8 *bąyusa* | *meŋgü*] B15 ve C8 *męnggü* || 2995 *birür neŋ*] B2 *b. nęng* (*-n-* yerine *-i-* ile)
2996 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yumdarur*] C11 *yumdadur* (*y-* noktasız)
3000 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 3001 *tegim*] B8 *tęgim* (*t-* yerine ile) C1 *tęgim* (*t-* noktasız)

3002 negü tir eşitgil bu sartlar başı
öz asġın tilep dünya kezgen kişi

3003 asığlığ ḳul erse oġulda yaḳın
asığsız oġulnı yaġı bil saḳın

3004 ḳamuġ teprenigli asığḳa yorır
asığ bolmasa aẏçı eẏde ḳarır

3005 er at boldı begler ḳanatı yügi
ḳanatsız ḳuş uçmaz ay begler begi

3006 er at birle begler küçi belgürer
er at birle begler tügünler yörer

3007 yumıtsa ḳayu begke ersig eren
ajunḳa bu beg boldı şaḥib ḳıran

3008 ḳayu begde erdem yumıtsa tükel
aṇgar yığlur arzu ne ḳolsa tükel

B 222 3009 ajunçıḳa erdem kerek miṇg tümen
bu erdem bile yir ajunçı cihan

3010 uçuz tutma erdemni ögren oġul
bu erdem yorıḳı örüṇg ḳuş teg ol

3011 örüṇg ḳuş ḳutı teg bu erdem ḳutı
yorı ḳuş ataġıl sen erdem atı

3012 negü tir eşitgil örüṇg başlığ er
ajunuġ ḳarıtmış uzun yaşlığ er

3013 bilig erdem ögren aġır tut anı
aġır ḳılġay aḥır ol erdem sini

3014 bilig bil uḳuş uḳ yorıma yaẏa
öḍi kelse eḍgü birür ol küni

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3015 bu sözler eşitti seẏindi ilig
ayur ay uḳuşluġ uruġı silig

C 173 3016 iḍi yaḳşı urduṇg kişilik ulı
bu ol çın veḥalığ kişiler yolı

3017 buḍun erki boldı meniṇg bu özüm
uzun boldı elgim yorıḳ til sözüm

3018 küẏenmez men emdi bu beglik bulup
öz inçlik tilep me tiriglik bulup

3019 tilekim bu ol kim maṇga kelgüçi
bayusa meniṇgdin beḍüse küçi

3020 bu begler seẏinçi yarınḳı asığ
duʿa tap maṇga eḍgü atın yanığ

3021 bu barı ḫazine bu altun kümüş
er atḳa ülegüke tirdim öküş

3022 kişike birür men tilep eḍgü at
duʿa artsu atım yorıtsu bayat

3023 tilekim bu ol kim maṇga tapġuçı
bayup ḳalsa minde kiḍin ḳalġuçı

B 223 3024 özüm köçse barsa ḳalır bu buḍun
duʿa birle tapsa maṇga ol öḍün

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

3025 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
yetürdi bu işke tükel ög bilig

3002 *negü*] B_9 ve C_2 *nigü* | *asġın tilep*] B_9 *a. tiler* C_2 *asġı t.* || **3003** *asığlığ*] C_1 *asığ-lıḳ* || **3004** *aẏçı eẏde*] B_{11} *aẏçı iẏ-de* C_4 *apçı eẏ-de* || **3005** *açmaz ... begi*] B_{12} *uçmaz ... beġi* (*b-* yerine *y-* ile?) || **3006** *yörer*] C_8 *yörer* (*y-* yerine *b-* ile) || **3008** *begde*] C_8 *beg-de* (önce *-ke* yazılmış, sonra tashih edilmiş) || **3009** *ajunçıḳa*] B_1 *ajunçı-ḳa* (*-ḳ-* noktasız)

3010 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yorıḳı*] B_2 *yorığı* || **3012** *negü*] B_6 ve C_{13} *nigü*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3013 *ḳalġay ... sini*] B_5 *tutġay ... şini* || **3014** *birür*] B_6 *yorur* C_{16} *birür*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3015 *eşitti seẏindi*] B_7 *eşit(t)i seẏindi* C_{17} *eşit(t)i seẏündi*

3016 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yaḳşı*] B_8 *yaḳşı* C_1 *yaḥşı* || **3018** *küẏenmez men*] B_{10} *küẏenmes* (*-ẏe-* satır üstünde yazılmış) *me* C_4 *k. men* | *me*] C_4 *men* || **3020** *seẏinçi*] C_6 *seẏünçi*

3021 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **3022** *birür men*] B_{14} *birür me* C_9 *birür me* || **3024** *buḍun*] C_{11} *ajun*

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

3026 ölügli kişike negü bar aḍın
meǧeŗ eḍgü atı yorısa kiḍin

3027 bu dünya tilese ülegü kümüş
ḳalı ʿuḳbi ḳolsa bu ol hem yuluş

3028 bu altun kümüşüg üle ay ilig
ḳayu il tilese yetilgey elig

3029 negü tir eşitgil bügü beg tili
bu beglik işiŋge ol urmış ulı

C 174 3030 ülegü neŋ er tutġu begler ḳalın
ḳaçan ḳolsa tutġay yaġısı ilin

3031 ḫazine nerek köp er at çoḳ kerek
begi bay kereksiz buḍun toḳ kerek

3032 er at bolsa begler ili eksümez
er at bolmasa beg ilin kiç yimez

3033 er at bolsa begdin sevinçlig yaruḳ
ḳayu il tilese bulur beg anuḳ

3034 aḳı bolsa elgi ajun begleri
ikigü ajunnuŋ bu buldı töri

3035 negü tir eşitgil biliglig tilin
saranlıḳ bile beg yiyümez ilin

3036 iki neŋ ḳarıştı yaḳışmaz ḳaçar
saranḳa yaġumaz aḳıġ berk ḳuçar

B 224 3037 sarandın ḳaçar barça erdemlig er
aḳıḳa yumıtur tilek arzu yir

3038 saranlıḳ bile boldı beglik yaġı
saranḳa ḳopar tegme yirde çoġı

3039 aḍın iki neŋ ol bu il tutruḳı
birisi sav altun ḳılıç bir taḳı

3040 aḳılıḳ bile beklegü ol ilig
aḳılıḳ bile beg beḍür ay ilig

3041 kür alp er kötürse yaşın teg temür
azıġlıġ erenlerde teşlür tamur

3042 sav altun bile bertse begler elig
ḳılıçsız tili birle evrer ilig

3043 bu iki bile itgü uş bu ilig
bu iki bile er beḍür ay ilig

3044 sav altun yazar ol tügülmiş kişig
sav altun iter ol buzulmış işig

C 175 3045 ḳılıç ḳayda erse kümüş anda ol
kümüş ḳayda erse ḳılıç tuttı yol

3046 aya beg kümüş saç tirilsü keḍ er
kümüş yıġsa saçlur ḳılıçlıġ ḳur er

3047 ḳılıçlıġ kür er kör kümüşke tutuġ
yumıtmış sav altun ḳılıçḳa yuluġ

3048 saran beg tirer neŋ ḫazine urur
aḳı beg ḳılıç birle artlap alur

3049 bu yaŋlıġ turur bu ajun öŋgdisi
saranḳa söküşi aḳı ögdisi

3050 sözin kesti ögdülmiş öpti yirig
iligke duʿa ḳıldı ögdi birig

3026 *negü*] B_4 ve C_{14} *nigü* || **3028** *kümüşüg*] B_6 *kümüşüng* | *elig*] C_{16} *ilig* || **3029** *negü*] B_7 ve C_{17} *nigü* || **3030** *er*] B_8 *gr* || **3032** *ili eksümez*] B_{10} *i. eksümes* C_3 *engi* || **3033** C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sevinçlig yaruḳ*] B_{11} *sevinçlig* | *yaruḳ*] B_{11} *yaruḳ* (*y-* noktasız) C_4 *sevinç-lüg yaruḳ* (*y-* noktasız) || **3034** *elgi*] C_6 *begler* | *ikigü* ... *buldı*] B_{12} ... *aldı* C_6 *ikigün* ... || **3035** *negü*] B_{13} ve C_7 *nigü* | *yiyümez*] B_{13} *yigümez* C_{17} *yeyümez* (*-e-* harekeli) || **3036** *ḳarıştı yaḳışmaz*] B_{14} *ḳ. yaḳışmas* C_8 *ḳarıştı* (*-ş* noktasız) *yaḳışmaz* | *yaġumaz*] B_{14} *yaġumas* || **3037** *erdemlig er*] B_1 *erdem-lüg gr* C_{15} *erdem-lüg e.* | *yir*] C_9 *yĩr*

3038 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yirde*] C_{11} *yirde*

3039 *sav*] B_3 *sav* C_{12} *sav* (*-v* üç noktalı) || **3041** *azıġlıġ ... teşlür*] B_5 *a. teşlür* | *yimez*] B_{10} *yimes*

3033 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sevinçlig yaruḳ*] B_{11} *sevinçlig* | *yaruḳ*] B_{11} *yaruḳ* (*y-* noktasız) C_4 *sevinç-lüg yaruḳ* (*y-* noktasız) || **3034** *elgi*] C_6 *begler* | *ikigü* ... *buldı*] B_{12} ... *aldı* C_6 *ikigün* ... || **3035** *negü*] B_{13} ve C_7 *nigü* | *yiyümez*] B_{13} *yigümez* C_{17} *yeyümez* (*-e-* harekeli) || **3036** *ḳarıştı yaḳışmaz*] B_{14} *ḳ. yaḳışmas* C_8 *ḳarıştı* (*-ş* noktasız) *yaḳışmaz* | *yaġumaz*] B_{14} *yaġumas* || **3037** *erdemlig er*] B_1 *erdem-lüg gr* C_{15} *erdem-lüg e.* | *yir*] C_9 *yĩr*

3038 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *yirde*] C_{11} *yirde*

3039 *sav*] B_3 *sav* C_{12} *sav* (*-v* üç noktalı) || **3041** *azıġlıġ ... teşlür*] B_5 *a. teşlür* | *yimez*] B_{10} *yimes*

3042 *sav ... bertse*] B_6 *sav* | *ilig*] C_{15} *elig* || **3043** *uş ... bu iki*] B_7 *uşba elig* C_{16} *uşbu i.* || **3044** *sav*] B_8 *sav* C_{17} *sav* (*-v* üç noktalı) | *sav*] B_8 *buldı*] B_{12} ... *aldı* C_6 *ikigün* ... || **3045** *erse*] B_9 *ursa* | *tuttı*] B_9 ve C_7 *yeyümez* (*-e-* harekeli) || **3046** *ḳarıştı yaḳışmaz*] B_{14} *ḳ. yaḳışmas* C_8 *ḳarıştı* (*-ş* noktasız) *yaḳışmaz* | *yaġumaz*] B_{14} *yaġumas* || **3047** *kör*] B_{11} *kör* (satır üstünde yazılmış) | *sav*] B_{11} *sav* C_3 *sav* || **3048** *ḫazine ... tirer neŋ*] C_4 *ḫazine* (*ḫ-* yerine *ḥ-* ile) *tirer neŋ* | *alur*] C_4 *ölür* (?)

3049 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *öŋgdisi*] B_{13} *öngdüsi* | *ögdisi*] B_{13} *ögdisi* || **3050** *yirig*] B_{14} *yirig* C_7 *yĩrig*

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

3051 bu sözler eşitti sevindi ilig
dụ'a ḳıldı rạbḳa kötürdi elig

B 225 3052 ayur ay bağırsaḳ ınanġu idim
ḳatıġlıḳ yirinde sıġınġu idim

3053 seninġde aḍın yoḳ yülekim manġa
küvençim sen ök sen umınçım sanġa

3054 ḳayu eḍgü ḳaldı manġa ḳılmadınġ
negü arzu ḳaldı manġa birmedinġ

3055 neteg tapnuġay men bu ol çın sözüm
aya menġü munġsuz bu munġluġ özüm

3056 seninġdin ḳolur men basut küç bile
köni yol öze tut mini sen yüle

3057 ḳamuġ eḍgülükte taḳı artuḳı
bu ögdülmiş ol emdi köñglüm toḳı

3058 munı birdinġ emdi manġa sen 'aṭa'
ḳılur men munınġ şükri yüz minġ ḳata

3059 et öz can yuluġlar meninġ işime
C 176 dụ'a arturur bu keçer yaşıma

3060 manġa küç bir emdi öteyin ḥaḳın
sevinsü manġa bolsu köñgli yaḳın

3061 yana aydı ilig ay ögdülmişe
uḳuşluġ biliglig sini ögmişe

3062 uḳuşluġ tilese uḳuş sen tükel
biliglig tilese bilig sen kemal

3063 ınançlıġ bağırsaḳ bütün sen silig
könilik bile sen kötürdünġ elig

3064 tapındınġ açığda aşundı tapuġ
tapuġ ḳalmadı sen yetürdünġ ḳamuġ

3065 meninġdin kerek emdi eḍgü yanut
sanġa ḥaḳ öteyin tiriglik anut

3066 neteg kim sevindi seninġdin köñgül
bayat birsü andaġ sevinç ay oġul

B 226 3067 sözüg kesti ilig serindi turu
yir öpti tapuġçısı ḳoptı örü

3068 turup çıḳtı andın sevinçlig bolup
atın mindi keldi evinġe turup

3069 ḳıyıḳsız kiçe tanġda ḳıldı tapuġ
yaradı tapuġ açtı devlẹt ḳapuġ

3070 tirildi ögi hem ḳoyuldı bilig
bolu birdi evren uzadı elig

3071 negü tir eşitgil ḳutı belgülüg
ḳutı birle ilde çavıḳmış külüg

3072 kiminġ birle devlẹt yaraşsa kelip
başın kökke tegrür yoḳaru ḳılıp

3073 kelü birse devlẹt yumıtsa bu nenġ
kişi köñgli tirlür bolur ḳızġu enġ

C 177 3074 munġar menġzetü aydı kökçin sanġa
bu söz yaḳşı tınġla ay ersig tonġa

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3051 *eşitti*] B_{15} ve C_8 *eşit(t)i* | *elig*] C_8 *ilig* || **3052** *ınanġu*] B_1 *ınangu* (*-g-* dükkat) | 3062 *uḳuş sen*] B_{11} *u. se* C_4 *u. sen* | *biliglig ... sen*] B_{11} *kişilik t. bilig-ke* C_4 *biliglig* | *yirinde sıġınġu*] B_1 *yirinde s.* C_9 *yirinde sıġınġu* || **3053** *seninġde*] B_2 *sening-de* $C_{...}$ *lig sen* || **3063** *bütün sen*] B_{12} *b. se* C_5 *bütün sen* | *könilik*] B_{12} *kişilik* || **3064** *seninġ-den* | *sen ... sen*] B_2 *senük se* C_{10} *senük sen* || **3054** *negü*] B_3 ve C_{11} *nigü* ... *pundung açığda*] B_{13} *tapundung açığ-da* C_6 *tapundung açığ-dan*

3055 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *neteg ... çın*] B_4 *neteg tapnuġ*... 3065 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **3067** *sözüg*] B_1 *sözüg* | *yir*] C_{10} *yir* *me dạ'am bu* C_{12} *neteg tapnuġa men ...* | *menġü*] B_4 ve C_{13} *menggü* || **3056** *ḳolur me...* 3068 *atın ... turup*] B_2 *aṭın ... ivinge turup* (*t-* noktasız) C_{11} *a. mündi ...* || **3070** B_5 *ḳolur me* C_{14} *ḳolur men* || **3057** *eḍgülükte taḳı*] C_{15} *edgülük ḳatḳı-lar* (? *-t-* noktasız ... *elig*] C_{13} *iv̇ren ... ilig* || **3071** *negü*] B_5 ve C_{14} *nigü* || **3072** *başın*] B_6 *başın* | *köñglüm*] C_{15} *könglüm* (*-g-* çizgisi yok) || **3058** *munınġ*] B_7 ve C_{16} *munung* ... başı

3059 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **3060** *öteyin*] B_9 *öteyin* C_2 *öteyin* C 176$_{17}$ — 1771 'de 3073 'ten sonra gelen beyit için bk. beyit 3079

sevinsü] C_2 *sev̇ünsü* || **3061** *sini*] B_{10} *şini* 3074 C 'de bu beyit 3079 'dan sonra geliyor | *yaḳşı*] B_8 *yaḳşı* C_2 *yaḥşı*

3075 kimiŋ bolsa dęvlęt uzadı elig
ķamuġ tetrüsi oŋ sözi ög bilig

3076 ajun fęylęsufı neŋi bolmasa
neçe tıldam erse kişedi tilig

3077 bu yaŋlıġ turur bu ajun öŋdüsi
yayıġ dünya dęvlęt çaṽıķar küsi

3078 yaṽuzķa yüz ursa yüzi suṽlanur
kiçigke köz açsa beḍüklük bulur

3079 tegir erse kimke bu dęvlęt kelip
tüzer iç taşını bu barça itip

3080 ķalı kelse keldrür ķamuġ arzular
ajunda çaṽıķar atı belgürer

3081 ķalı barsa iltür bu keldürmişin
yağız yirke ildrür kötürmiş başın

B 227 3082 aya ög köŋüllüg uķuşluġ oḍuġ
ayı seṽme dünya toķıġay yoḍuġ

3083 nerek bu ķaraŋķu tünerig orun
süzük meŋü ilke aşunġıl burun

3084 tünek ol bu dünya kötürgil köŋül
eḍiz ordu il ķol sen amrul amul

3085 negü tir eşitgil ay köŋli süzük
ķamuġ iş içinde ay köŋli tüzük

3086 ay hjmmęt iḍisi ajun ķol talu
talu ķoldaçı er ķutı top tolu

3087 keçer dünya ķoḍġıl tile ʿuķbini
ķoḍu birmese dünya ķoḍġay sini

3088 cęfaçı bu dünya cęfa ķıl aŋar
cęfa ķılsa ötrü yaraşur saŋar

3089 aya yolda azmış başı tezginük
ayı seṽme dünyaġ tüpi ol üyük

C 178 3090 üyükke kirigli üyüldi ķoḍı
örü kelmedi ol seṽinç bulmadı

3091 örü tartġıl özni üyüktin ķutul
özüŋ ķulluķın sen tapuġ birle yul

3092 yana yaŋġıl emdi tilek birge öz
tiliŋ eṽre yandur turu ķaldı söz

3093 köŋül tüzdi ilig kör anda naru
buḍunķa birü turdı eḍgü törü

3094 buḍun inçke tegdi turuķ semridi
seṽeri beḍüdi yağı yaṽrıdı

3095 keçürdi küvençin seṽinçin küni
ajunķa yaḍıldı atı çaṽ üni

3096 tirildi bir ança yorıdı bu yaŋ
böri toķlı birle ķozı boldı teŋ

B 228 İLİG SU'ALI ÖGDÜLMİŞKE

3097 ilig bir kün oldrup kör ögdülmişig
oķıdı ayıttı keçer kün işig

3098 negü teg keçer kün ay ögdülmiş ay
çıġaymu telim boldı ilde ya bay

3099 il içre negü bar yaraġsız yaṽuz
buḍun ḥali açġıl maŋa örtme sōz

3100 buḍun tillerinde negü söz yorır
söküşmü telimrek ya ögdi kelir

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3076 *fęylęsufı*] B_{10} ve C_5 *fęlyęsufı* | *kişedi*] B_{10} *kişeldi* C_5 *kişedi* (*-ş-* noktasız) || 3077 *öŋdüsi*] C_6 *öngdi-si*

3079 C 176_{17} — 177_1'de bu beyit 3074'den önce geliyor

3080 C_8'de bu beyit 3078'den sonra geliyor | *keldrür*] C_8 *kęldür* | *ajunda*] B_{12} *ajun-ķa* || 3081 *yirke ildrür*] B_{15} *yirke t.* C_9 *yęrke* (*-ę-* bareken) *ildürür* || 3082 *toķıġay*] B_1 *ayı ... t.* C_{10} *anı ... toķıġa* || 3083 *meŋü*] B_2 ve C_{11} *męnggü* || 3084 *kötürgil*] C_{13} *adın* || 3085 *negü*] B_4 ve C_{14} *nigü* || 3086 *iḍisi*] C_{14} *iḍi-si* | *er*] B_5 *gr* || 3087 *keçer*] C_{16} *kiçer*

3089 *yolda ... başı*] B_9 *yolda ... başı* C_{17} *yolda[n] ... başı* | *ayı*] B_8 *ayı* C_{17} *anı*

3091 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 3092 *birge*] C_4 *birge* | *eṽre*] C_4 *[e]vre* || 3093 *turdı*] C_5 *birdi* (*b-* noktasız) || 3095 *atı çaṽ*] B_{14} *çaṽı at* || 3097 *oldrup*] C_{18} *oldurup* | *ayıttı*] B_2 ve C_{19} *ayıt(t)ı* || 3098 *negü*] B_3 ve C_{11} *nigü* || 3099 *il ... negü*] C_{11} *... nigü* C_{12} *il* (sonradan yazılmış) *... nigü* || 3100 *negü*] B_5 ve C_{13} *nigü* | *söküşmü*] C_{13} *şöküş-mü* (*-ş-* noktasız) ...

3101 münümmü öküşrek azu erdemim
ayu bir manga sen ḳılayın emim

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

3102 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
tilek keldi tuttı tegürdi elig

3103 ilig devlętinde itildi ajun
saḳınç ḳısġa boldı sevinçler uzun

C 179 3104 bayudı buḍun inçke tegdi yatur
uluş kęnd bezendi köngül yilkütür

3105 erej birle erter buḍun künleri
sevinçin keçer kör bütün tünleri

3106 tilin sözledi barça eḍgü sęna
duᶜa birle tınmaz tınıġlı tına

3107 törü suv teg ol küç kör ot teg yoḍuġ
süzük suv aḳıttıng uḍıttı otuġ

B 229 3108 törü tüz yorıttıng itildi ajun
kim erse küçek ilde körmez közün

3109 ay ilig üç iştin tegir küç basınç
biri beg usal bolsa tegse irinç

3110 ikinçi basınçaḳ buḍun başlar er
üçünçi suḳ erse buḍun baġrı yir

3111 seningde yoḳ emdi bu üçte biri
ḳayudın tegir ilke küçkey eri

3112 ay eḍgü törülüg arıġ beg silig
bayat birdi erdem sanga ög bilig

3102 *tuttı ... elig*] B8 *tut(t)ı ... ilig* C16 *tut(t)ı ... ilig* || 3104 *bezendi ... yilkütür* C1 *bęzedi ... yilkütür*

3105 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *erter*] C2 *irter* | *sevinçin ... künleri* C3 *sęvünçin ... künleri* || 3106 *tınmaz*] B12 *tınmas* || 3107 *ot teg*] C5 *ot* | *uḍıttı*] B13 ve C5 *aḳıt(t)ıng uḍıt(t)ı* || 3108 *yorıttıng*] B1 ve C8 *yorıt(t)ıng* | *körmez* | *körmes* || 3109 *iştin*] B2 ve C7 *işdin* || 3110 *basınçaḳ ... er*] C8 *baṣınç-çı ... ir* | *baġrı* B3 *baġrı* (*b-* noktasız) || 3111 *üçte*] C9 *üç-de* | *tegir ... eri*] B4 *tęger ... ęri*

113 özüng buldı tęvfiḳ ḳamuġ eḍgüke
buḍun toḍtı bütti yigü keḍgüke

114 şüḳür ḳıl bayatḳa tapuġ ḳıl sevin
erej ḳıl bir ança sen inçin avın

115 taşırtın negü tuşsa yangluḳ yazuḳ
munu men yügürdeçi ḳul men anuḳ

3116 şüḳür ḳıldı artuḳ sevindi ilig
sęna ḳıldı rabḳa kötürdi elig

3117 ayur ay bağırsaḳ idim sen uluġ
ağır ḳıldıng ilde bu yunçıġ ḳuluġ

3118 tegürdüng manga sen ḳamuġ eḍgülük
munıng şükri boynum öze boldı yük

C180 3119 bu şükruġ ḳaçan ḳılġa özüm yete
munıng şükri mindin sanga sen öte

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3120 yana aydı ilig ay ögdülmişim
bayat faźlı erdi sini bulmışım

B 230 3121 sębęb sen sen emdi ḳamuġ eḍgüke
küçüg tıḍġuḳa hęm törü birgüke

3122 bayat birdi emdi ḳamuġ eḍgülük
sini birdi artuḳ aḍın on ülük

3123 neçe beg ḳatıġlansa yalnguz özün
bolu birmese ḳul itümez uzun

3124 beg içtin bolur körgü taştın közi
bağırsaḳ ḳulı ol közi hęm sözi

3113 *toḍtı bütti*] B8 *boḍnı büt(t)i* C11 *toḍtı büt(t)i*

3114 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sevin*] B7 ve C12 *saḳın* || 3115 *taşırtın negü*] B8 *taşırtın nigü* C14 *taşırtı nigü* || 3116 *sevindi*] C15 *sęvündi* || 3117 *idim sen*] B1 *idim se* C16 *idim sen* || 3118 *munıng*] B11 ve C17 *munung* || 3119 *munıng*] B11 ve C1 *munung*

ilig ... ögdülmişke] C2 *ilig* (*-g* çizgisi yok) *cęvabı ö.*

3121 *sen sen*] B1 *sęn se* C4 *sęn sen* || 3122 *emdi*] B2 *kendü* || 3123 *yalnguz*] C6 *yalnglaz* | *itümez*] B3 *itümes* || 3124 *içtin*] C7 *iştin*

3125 közüm sen tilim sen elim sen maŋga
anın eḍgü boldı atım ay toŋga

3126 negü tir eşit emdi ḫaḳan tili
ajun başlamış bütrü basmış ili

3127 baġırsaḳ ḳuluġ bulsa begler tilep
anı tutġu altun kümüşke ḳalap

3128 köni çın kişi bulsa begler bütün
özi inçke tegdi tirildi ḳutun

3129 tapuġçı talusı baġırsaḳ bolur
baġırsaḳ tapuġçıġ tilep kim bulur

3130 baġırsaḳ yoḳ erse ajunda talu
kişilik ḳaçan turġay erdi tolu

3131 esirker men emdi ay ögdülmişe
bir ök sen ataŋgdın maŋga ḳalmışa

3132 taḳı bir bar erse sini teg aḍın
uḍa birgey erdi kör öŋgdün kiḍin

3133 bir ök sen maŋga kör ay ḳılḳı köni
sini öz yitürse aḍın bir ḳanı

C 181 3134 bu yalŋguzluḳuŋgḳa özüm eymenür
taḳı bir iş erse saŋga ay unur

3135 saŋga tegmegey erdi emgek öküş
maŋga ma duʿa teggey erdi ülüş

B 231 3136 tile barmu körgil ḳadaşlar ara
saŋga uḍġu teg bir ayıtġıl köre

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

3137 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
esen bolsu işke yetilgey elig

3125 *sen ... sen*] B5 *se t. se e. se* C8 *sen t. sen e. sen* || 3126 *negü . tili*] B5 *nigü* ... C9 *nigü ... ḳulı* || 3128 *bütün*] B8 *ḳutun* | *ḳutun*] B8 *ḳutun* (*-t-* noktasız)

3129 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 3131 *men*] B11 *me* C15 *men* | *bir ... sen*] B11 *birük se* C15 *birüksen* || 3132 *erse ... aḍın*] C16 *irse sęning tęg aḍın* | *öŋgdün*] C16 *öŋgdün* || 3133 *bir ... kör*] B13 *birük sęn mąnga sęn* C17 *birük sęn* || 3134 *yalŋguzluḳuŋgḳa*] C1 *yąngluzluḳung-ḳa* | *bir*] B14 *bir* (satır üstünde yazılmış) || 3137 *yetilgey*] B3 *yętilge*

138 erejlensü ilig tuçı inçrünü
tilek arzu kelsü özi tınçrunu

3139 meniŋg emgerimke ilig altunı
aġır ḳılmasu köŋgli tutsu köni

3140 maŋga tegse emgek erej me tegir
erej birle emgek yanaşu yorır

3141 ḳalı il işiŋge tusulġu kişi
tiler erse ilig buḍun il başı

3142 negü tir eşitgil ay ilçi bügü
bügülep ḳılur ilçi künde ögü

3143 öküş bolsa ilke basutçı tile
il itlür beḍük beg yatıp yir küle

3144 telim bolsa ilde tusulur tetig
begig inçke tegrür ḳılur bu itig

3145 yoḳ ermez ḳadaşlar ara bar meniŋg
bu yaŋglıġ kişi bilgi artuḳ anıŋg

3146 ḳamuġ erdemi bar saḳınuḳ oḍuġ
ḳayu işke tegse boḍur tü boḍuġ

3147 ḳılınçı köni atı oḍġurmış ol
ḳamuġ eḍgülükke elig urmış ol

3148 vẹlikịn eẇürdi bu dụ̈nyada yüz
turup taġḳa kirdi köŋgül ḳıldı tüz

B 232 3149 bayat tapġı birle özin emgetür
C 182 tapuġ birle yazuḳ igin emletür

3139 *ilig*] C7 *ịlig* || 3140 *erej*] B6 *erej* (satır altında *dęvlęt*)

3141 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *kişi*] C9 *kịşig* | *tiler ... başı*] B7 *tilek ... başı* (*b-* noktasız) C10 ... *ilig będük il işig* || 3142 *negü*] B8 ve C11 *nigü* | *ögü*] B8 *ögü* (sahife kenarında *yąḫşı*) || 3143 *tile*] B9 *tile* (*t-* noktasız) C12 *bile* | *beḍük*] B9 *bęḍük* C12 *bidük* (*bi-* noktasız) || 3144 *begig*] B10 *bęgig* (*-g-* çizgisi yok) || 3145 *ermez*] B11 *ermes* || 3146 *saḳınuḳ oḍuġ*] B12 *sąḳınuḳ oḍuġ* (satır altında *saḳınçı* [illegible]) C15 *saḳınuk oduġ* | *ḳayu ... boḍuġ*] B12 ... *tęgse boḍur tü boḍuġ* (satır altında *yąmąn yąḫşı bolur*) C15 *ḳayu iş iş* (üzerinden çizilmiş) *-ke tęgse boḍur* (*b-* noktasız) *tü boḍuġ* (*b-* noktasız) || 3147 *elig*] C16 *ilig* || 3148 *vẹlikịn ... dụ̈nyada*] B14 *vẹlịkịn ẇürdi* ... C17 *vẹlịkịn ... dụ̈nya-dan*

3150 menin̄gde yüz üsten̄g anın̄g erdemi
buḳunda talusı kişi köḏrümi

3151 mini birle bolsa menin̄g ol ḳadaş
ḳamuġ işke bolġay anın̄g bilgi baş

3152 ilig altunı tınġa körgli bütüp
sevinçin tirilgey ajunuġ tutup

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3153 ilig aydı arzum tilekim bu ol
anı bulsa ötrü tayanġay körgül

3154 negü teg ḳılur sen bu işke itig
marga yaḳru bir sen anı ay tetig

3155 negü teg oḳılım anı ay berü
kimi ıḏsa bolġay oḳıtçı naru

3156 bitigmü kerek ya söz ıḏsa tilin
yarağı negü teg sen andaġ ḳılın

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

3157 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
ayıtmışḳa ilig cevab ḳıldı öz

3158 ḳadaşım barını ötündi özüm
kelirmü ya kelmez açılmaz sözüm

3159 ḳalı kelse eḏgü aġırladı söz
apan̄g kelmese bolġa yarlıġ uçuz

3160 sırılġaymu erki ilig altunı
ilengeymü erki marga ol köni

3150 *menin̄gde ... üsten̄g*] B_2 *menıngde yüz üsteng* (satır altında *işi ġoḫşı*) C_4 *mening-de*^{n} *yüz artuḳ* ‖ **3151** *mini*] C_3 *mening* ‖ **3152** *sevinçin*] B_4 *seḫinçin* (satır altında *seḫünçi*)

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3153 *tayanġay*] C_6 *tayanġa* ‖ **3154** *negü ... sen*] B_6 *nigü teg ḳ. se* C_6 *nigü teg ḳ. se*^{n} | *yaḳru ... sen*] B_6 *yaḳru* (satır altında *pend*) *birseng* C_6 *yaḳru birseng* ‖ **3155** *negü*] B_7 ve C_7 *nigü* ‖ **3156** *negü*] B_8 ve C_9 *nigü* ‖ **3158** *özüm*] B_{11} *bu öz* | *kelmez ... sözüm*] B_{11} *ḳelmez açılmaz bu söz* ‖ **3159** *apan̄g*] B_{12} *apang* (satır altında *eger*) ‖ **3160** *sırılġaymu*] B_{13} *sarılġama*

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

3161 ilig aydı men söz ayıttım sanga
sen öz bilmişin̄g sözni aydın̄g manga

B 233 3162 oḳı kelse kelgey ḳalı kelmese
negüke ilengü sözüm tutmasa

3163 sen ögdün̄g anın̄g türlüg erdemlerin
ol erdem üçün men tiler men erin

3164 biliglig uḳuşluġ tidükün̄g üçün
anı arzuladım ḥavaḳa öçün

C 183 3165 biliglig uḳuşluġ kişi ol kişi
anın̄gda naru barça yılḳı tuşı

3166 biliglig uḳuşluġ bilir bilse iş
biliglig uḳuşluġ ḳılur ḳılsa iş

3167 munġar men̄gzer emdi bu söz belgülüg
eşitgil munı sen ay ersig külüg

3168 bilig birle yazlur ḳamuġ ters tügün
bilig bil uḳuş uḳ tirilgil ögün

3169 bilig işke tutġıl taḳı til köni
taḳı ögrenü tur usanma bu kün

3170 manga yalnġuz ermez anın̄gdın asıġ
sanga ma ḳadaştın asıġ hem tatıġ

3171 ḳadaşlıġ bolur sen kerek bu ḳadaş
ḳadaş bolmasa tutġu erke adaş

3172 iḏi yaḳşı aymış kör ilçi başı
ḳamuġda küçi bek ḳadaşlıġ kişi

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3161 *ayıttım*] B_{14} ve C_{14} *ayıt(t)ım* | *bilmişin̄g*] C_{14} *bilmişig* ‖ **3162** *negüke ... ilengü sözüm*] B_1 *nigüke ilengüm ...* C_{15} *nigüke ... bütmese* (*b-* yerine önce *t-* yazılmış) ‖ **3163** *tiler ... erin*] B_2 *tiler men̄ gerin* (satır altında *anı*) C_{16} *tiler men̄ e.* ‖ **3164** *üçün*] C_{17} *içün* | *ḥavaḳa*] B_3 *ḥova-ḳa* (satır altında *aytḳan?*)

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *si'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3169 *til*] B_8 *bil* C_8 *til* (*ti-* noktasız) ‖ **3170** *yalnġuz ermez*] B_9 *yalnguz ermez* C_9 *yanġluz e.* ‖ **3171** *ḳadaşlıġ ... ḳadaş*] B_{10} *ḳodaşlıġ bolur se ... ḳodaş* C_8 *ḳ. bolur se ... | ḳadaş*] B_{10} *ḳodaş* ‖ **3172** *iḏi yaḳşı*] B_{11} *iḏi* (satır altında *özi*) *yoḫşı* C_9 *idi yaḫşı | ḳamuġda ... küçi*] B_{11} *ḳamuġda küçi* (satır altında *dayim*) C_9 *ḳamuġ edgüçi*

3173 ḳadaşlıġ kişi küsi çav̇ı beḍük
adaşlıġ kişi atı sav̇ı beḍük

3174 ḳadaşıng̃ yoḳ erse yorı tut adaş
adaş eḍgü bolsa bu boldı ḳadaş

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

B 234 3175 yanut birdi ögdülmiş ilig ḳutı
anı çın tilese iteyin otı

3176 ilig yarlıḳasa barayın özüm
oḳıyın anı men açayın sözüm

3177 tilin sözleyin men tükel türlügün
biligdin uḳuştın söz öḍrüp ögün

3178 ilig me bitisü öz elgin bitig
oḳısu ilig yarlıġın ol tetig

C 184 3179 mang̃a bütsü mindin tiyü bilmesü
yime yarlıġ eştip kite turmasu

3180 neçe me özüm sözlese söz tilin
ilig yarlıġı bu bitig söz aḍın

3181 negü tir eşitgil ay aşlı aġı
ḳara köng̃lin av̇lar begi yarlıġı

3182 taḳı yaḳşı aymış biliglig özi
tügülmiş köng̃ülni yazar beg sözi

3183 isig sözlese ḳulḳa begler tilin
unıtmaz anı ḳul tirilse yılın

3173 *çav̇ı beḍük*] B12 *çav̇ı bẹḍük* (satır altında *çavı uluġ*) C10 *ç. bidük* | *sav̇ı*] B12 *sav̇ı* (satır altında *pak*)

3174 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *adaş*] B13 *ḳạdaş* | *boldı*] B13 *bol*[illegible] (satır altında *üzüldi?*) || 3177 *sözleyin ... tükel*] C16 *sözlegeymẹn ḳạmuġ* | *uḳuş*[illegible] *... ögün*] B8 *uḳuşdın ... ögün* (*-g-* çızgisi yok) C16 *uḳuş-dın ...* || 3178 *oḳısu*] B[illegible] *eşitsü* || 3179 *bütsü tiyü*] B5 *bütsü* (*b-* yerine *t-* ile) *tịyü* C1 *b. mīndin tịyü* , *eştip*] B[illegible] *eştip* (*-ş-* noktasız) C1 *eştịp*

3180 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || 3181 *negü ... aġı*] B7 *nigü* [illegible] *aġı* (satır altında *'aḳıl*) C4 *nigü ...* | *köng̃lin av̇lar*] B7 *k. av̇lar* (*-v̇-* tek noktalı) C[illegible] *köngli aḳlar* || 3182 *yaḳşı*] B8 *yạḳşı* C5 *yạḫşı* || 3183 *isig*] B6 *isig* (satır altında *ısıḳ*) | *unıtmaz*] B6 *unıtmas*

3184 ḳalı beg tili yumşaḳ erse süçig
anı sev̇di buḍnı uluġ tut kiçig

İLİG CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

3185 ilig aydı emdi bu erse yaraġ
bitiyin bitigim ang̃ar bolsu aġ

3186 sang̃a barġu erse itingil itig
munu men özümdin bitiyin bitig

XXXIX.

KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞḲA BİTİG BİTİP IḌMIŞIN AYUR

B 235 3187 dẹvat ḳoldı kaġịd bitidi bitig
bitig birle itti işing̃e itig

3188 bayat atı birle sözüg başladı
törütgen igiḍgen keçürgen tidi

3189 ayur men bitidim bayatım atı
bu at ol ḳamuġ türlüg igke otı

3190 öküş ögdi artuḳ telim ming̃ s̱ẹna
ḳılur men bayatḳa ang̃ar yoḳ fẹna

3191 tiledi törütti ḳamuġ teprerig
tirilgü birür yim tutar ol tirig

3192 uġan ol köni çın törü birgüçi
törümiş ḳamuġ ḫạlḳḳa yetrür küçi

3184 *sev̇di*] B10 *sẹv̇di* (satır üstünde *sẹvdi*)

3185 C'de bu beyit yok

3186 nushalarda metnin bu kısmında bir karışıklık var ; C9'da beytin 2. mısraı için krş. beyit 3187 | *munu ... bitig*] B13 *... bịtidim bịtig* C9 *bịtig birle itey işing-ge itig* | *kün toġdı ... ayur*] B14 *bab kün toġdı ... ıdmịşnı aytur* C'de bu başlık yok

3187 C'de bu beyit yok (krş. beyit 3186 not) | *itti*] B1 *it(t)i* || 3188 *törütgen*] B2 *törütgen* || 3190 *ming̃*] B4 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) || 3191 *törütti*] B5 ve C13 *törüt(t)i* || 3192 *törü*] B6 *turur* (*-r* satır üstünde yazılmış)

3193 yaşıl kök yarattı yarıttı kün ay
ḳara tün yaruḳ kün saḳışlıġ yıl ay

3194 törütti bu ev̈ren tuçı ev̈rülür
bayat ḥuḳmi taḳdir bile tezginür

3195 törütmezde aşnu yorıttı ḳaża
ḳażaḳa tapı bol boyun eg uḍa

C 185 3196 negü ḳolsa ḳıldı ne ḳolsa ḳılur
negü aysa boldı ne aysa bolur

3197 iligdin sęlam kör̄gül aytu bitig
bitidim esenlik öze ay tetig

3198 esen barmu erki et öz inçlikin
negü teg yüḍer erki öḍlek yükin

3199 eşittim senir̄ eḍgü ḳılḳır̄ yar̄gır̄
bu öḍte yoḳ ol tip sar̄ga tuş ter̄gir̄

3200 bayat ḳılmış emdi sar̄ga eḍgülük
bilig birmiş erdem uḳuş ög ülük

3201 bu yar̄glıġ ḳılınçır̄ eşitti özüm
sini arzuladı ay körklüg yüzüm

B 236 3202 ḳadaşır̄nı ıḍtım bu ögdülmişig
sözümni tegürgey uḳup bilmişig

3203 yaḳın ḳa ḳadaştın yitürmiş sen öz
uluş kęnd buḍundın ev̈ürmiş sen yüz

3204 turup taġḳa kirmiş özüir̄ yalır̄guzun
tapuġ ḳılġuḳa bu tapuġ keḍ uzun

3205 negü ḳıldı erdi ḳadaşlar sar̄ga
nelük yüz ev̈ürdür̄ aça ay mar̄ga

3193 *garattı*] B7 *garat(t)ı* C15 *törät(t)i* ‖ 3194 *törütti ... evrülür*] B8 *törät(t)i ... evren* (satır altında *fęlęk*) *tuçı* (satır altında *dayim*) *e.* C16 *tut(t)ı ...* ‖ 3195 *törütmezde ... yorıttı*] B9 *törütmes-te* (satır altında *garatmasta*) *a. yorıt(t)ı* C17 *törütmes-de a. yorıt(t)ı* | *tapı*] B9 *tępı* (satır altında *gęter*) ‖ 3196 *negü ... ḳolsa*] B10 *nigü ...* C1 *nigü ... bu ḳılsa* | *negü*] B10 ve C1 *nigü* ‖ 3197 *körgül*] B11 ve C2 *köngli* ‖ 3198 *et öz*] B12 *gt öz* C3 *öz* | *negü*] B12 ve C3 *nigü* ‖ 3199 *eşittim ... yarıgır̄*] B13 *eşit(t)im męning ḳ. yangıng* C4 *eşit(t)im ... yangıng* (*y-* noktasız, *-n-* noktası sağa kaymış ?) | *yoḳ ... tip*] C4 *kişi yoḳ* ‖ 3201 *eşitti*] B15 ve C8 *eşit(t)i* ‖ 3203 *ḳa ... sen*] B2 *ḳap ḳoḍaşdın y. se* C8 *ḳa ḳadaş-dın y. sen* | *sen*] B2 *se* C9 *sen* ‖ 3205 *negü*] B4 ve C10 *nigü*

3206 ḳalı tegdi erse sar̄ga küç basınç
berü kel mar̄ga ay bu ḳaḍġu saḳınç

3207 sar̄ga men bireyin törü küç bile
bu yirde tirilgil sev̈inçin küle

3208 ḳadaştın ḳadaşḳa asıġlar bolur
asıġ birle yalır̄guḳ tatıġlar bulur

3209 barışġu kerek ḳa ḳadaşlar bile
ḳatılġu kerek iş adaşlar bile

3210 ḳayuda yaraşıḳlıḳ erse yaḳın
ol işte bolur asġı kör̄glün baḳın

3211 negü tir eşitgil bu şi'r ayġuçı
ikigü yaraşsa asıġ yir tuçı

C 186 3212 yaġız yir yaşıl suv̈ yaraştı bile
ara mir̄ çiçekler yazıldı küle

3213 yaraşıḳ yorısa ḳadaş ya adaş
olardın bolur ḳa ḳadaşḳa bile

3214 ḳalı bardır̄ erse tapuġ ḳılġalı
tapuġ kęndte ḳılġıl bu ol din yolı

3215 uluş kęndte ṭa'ạt telim bar ıḍuḳ
uş ol yirde yetrü körü barsa yoḳ

3216 bilig ögren aşnu tapuġḳa öküş
biligsiz tapuġ asġı bolmaz ülüş

B 237 3217 kişi iki türlüg kişi atanur
biri ögretigli biri ögrenür

3218 ikide naru barça yılḳı sanı
tilese munı tut tilese anı

3207 *bireyin*] C12 *bi̇reyin* | *yirde ... sev̈inçin*] B4 *yirde ... sęv̈inçin* C12 *gerde* (*-ę-* harekeli) *... sęv̈ünçün* ‖ 3208 *ḳadaştın*] B7 ve C13 *ḳadaş-dın* | *yalır̄guḳ*] C13 *yagluḳ* ‖ 3209 *barışġu ... ḳadaşlar*] B8 *barışġu ḳerek ḳap ḳoḍaşlar* C14 *yaraşġa ḳerek ḳap ḳadaş-lar* ‖ 3210 *işte ... baḳın*] B9 *iş-de ... baḳın* C15 *iş-de ... köngli baḳın* (*b-* noktasız) ‖ 3211 *negü*] B10 ve C16 *nigü*

Dörtlük. B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3212 *yir*] B11 *yir* C1 *yęr* (*-ę-* harekeli) ‖ 3213 *ḳa*] B12 *ḳap* (*-p* satır üstünde sonradan yazılmış) C2 *ḳap* ‖ 3214 *bardıġ*] B13 *barding* C3 *birding* (*bi-* noktasız) ‖ 3215 *ıḍuḳ*] B14 ve C4 *ıdaḳ* | *uş ... barsa*] B14 *uşol yirde ... barsa* (*b-* noktasız) C4 *uşol ẏęrde* (*-ę-* harekeli) *... barsa* (*b-* noktasına dikkat) ‖ 3216 *bolmaz*] B15 *bolmaz*

İLİG PẸNDİ OḌĠURMIŞḲA

3219 sen emdi ḳayu sen man͡ga ay aça
ikide biri bol üçünçte ḳaça

3220 bilig bildin͡g erse tükel ögrenip
anı işlet emdi kör emgek ıḍıp

3221 ḳalı bilmedin͡g erse ögren bilig
tapuġlarḳa ötrü tegürgil elig

3222 negü tir eşitgil bilig birgüçi
bilig birle ṭaʿạt tapuġ ḳılġuçı

3223 bilig birle yaḳġıl bayat tapġın͡ga
bilig tamġa bolur tạmu ḳapġın͡ga

3224 bilig birle ṭaʿạt muyanı tümen
biligsiz tapuġ ḳılsa bulmaz muyan

3225 biligsiz tapuġ ḳılmışında körü
biliglig uḍımış muyanı örü

3226 uluş kẹnd içinde tapuġ bar tẹlim
uş ol yirde ḳılsa bulumaz yarım

3227 senin͡g anda tapġun͡g nạmaz ol biri
taḳı biri ruza͘ tutar sen urı

C 187 3228 munın͡gda aḍın anda ṭaʿạt ḳayu
man͡ga körkitü bir tilin sözleyü

3229 atandı özün͡g emdi zahịd atı
bu atın͡g san͡ga boldı ṭaʿạt yutı

B 238 3230 mun͡gar arsıḳar erse emdi özün͡g
bu ṭaʿạt yaẇa boldı kesgil sözün͡g

3231 tapuġ ḳılġu ḫạlḳtın anı kizlegü
öküş ṭaʿạt erse anı azlaġu

3232 kişi eḍgüsi ḳılsa ṭaʿạt tapuġ
anı ḫạlḳta kizler yapar bu ḳapuġ

3233 negü tir eşit emdi mạʿni bu söz
bu söz işke tutġıl aya eḍgü öz

3234 eren er ḳatında özin kizledi
tapuġ ḳıldı yüz yıl anı azladı

3235 tapuġ kizlegü ḳıl kişi körmesü
bu söz sịrrım erdi özüm sözledi

3236 berü kel uluş kẹndte ḳılġıl tapuġ
ḳamuġ eḍgülükke açılsu ḳapuġ

3237 buḍunḳa tusulġıl mun͡gın͡ga yara
ḳadaşḳa bağır bir yaḳınlıḳ ula

3238 telim ögsüzüg kör ya tul tulsaḳıġ
ya közsüz ya oldrum yime aḳsaḳıġ

3239 cẹmaʿạt bile ḳıl fạriża͘ nạmaz
çıġaylar ḥạcı ḳıl aḍına͘ nạmaz

3240 ḥạlal dụ̈nya ḳazġan çıġayḳa üle
kişi elgi tutġıl yanut ḳıl yüle

3241 bu samış tapuġ barça ṭaʿạt turur
bu ṭaʿạt bile barça raḥạt turur

3242 munı barça ḳoḍtı özün͡g yaln͡guzun
nạmaz ruza͘ tuttı ay ḳılḳı tüzün

3243 nạmaz ruza͘ barça öz asġın͡g turur
öz asġın tilegli bağırsız bolur

C 188 3244 iḍi yaḳşı aymış kişi öḍrümi
kişike bağırsaḳ kişi köḍrümi

3219 *ḳayu sen*] B4 *ḳ. se* C9 *ḳ. sen* | *ikide*] C9 *iki-den* || **3222** *negü*] B7 ve C11 *nigü* || **3223** *yaḳġıl*] B8 *ögren* C13 *yạḳḳıl* | *bolur tạmu*] B8 *b. ḳạmuġ* C13 *boldı tạmuġ* || **3224** *muyanı*] B9 *mụyanı* | *bulmaz*] B9 *bulmas* C14 *bụlmaz* || **3226** *uş* ... *bulumaz*] B11 *uşol yịrde ḳ. bulumas* C16 *uşol yẹrde* (*-ẹ-* harekeli) *ḳ. bụlumaz* || **3227** *tutar sen*] B12 *t. se* C17 *t. sen* || **3228** *munın͡gda*] B13 *munungda* C1 *munung-dan* | *bir*] C1 *bir* || **3231** *ḫạlḳtın*] B2 ve C4 *ḫạlḳ-dın*

3232 *ḫạlḳta*] B3 *ḫạlḳ-ḳa* || **3233** *negü*] B4 ve C6 *nigü*
Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şịʿr* sözü ile ayırt edilmiştir
3235 *sözledi*] C9 *kizledi* || **3237** *ḳadaşḳa*] B8 *ḳạḍaş-ḳa* || **3238** *telim* ... *tulsaḳıġ*] B8 *tẹlim* .. C12 *yẹtim* ... *tursaḳıġ* | *oldrum* ... *aḳsaḳıġ*] B9 ... *aḫsaḳıġ* C12 *oldurum* *aḫsaḳıġ* || **3241** *barça*] C15 *ḳul-ḳa* || **3242** *ḳoḍtı* ... *yaln͡guzun*] B13 *yạln͡guz ḳoḍtı özi* *yạln͡guzun* C16 *ḳodtı ö. yạngluzun* | *tuttı*] B13 ve C16 *tut(t)ı*
3244 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *iḍi yaḳşı*] B15 *ịḍi yạḳşı* C1 *idi* *yạḳşı*

B 239

3245 kişi eḍgüsi bu öz asġın ḳoḍup
kişi asġı ḳolsa kör emgek yüḍüp

3346 baġırsaḳ kerek er ne baġrı süçip
törü birse eḍgü isizke açıp

3247 tirig yalṉguḳ oġlı tusulġan kerek
tusulmaz kişi toġsa ölgen kerek

3248 kişike tusulur kişi eḍgüsi
bu eḍgü kişi ol buḍun toḍġusı

3249 tapuġḳa ınanıp ḳayu erse ḳul
bulumadı teṉgri sevinçiṉge yol

3250 bayatım sevinçi tilese özüṉ
müsülman sevinçi tile kes sözüṉ

3251 seniṉ tapġınga muṉgluġ ermez bayat
özüṉ ḳulluḳı ḳıl tile eḍgü at

3252 kimiṉ atı ḳul bolsa ḳılḳı tapuġ
tapuġsuz ḳul atı meċaz ol ḳamuġ

3253 tapuġ ḳıl tapuġ tınma ḳulluḳ bu ol
tapuġḳa baḳa kör me bekle bu yol

3254 iḍi yaḳşı aymış bügü bilgi kiṉ
munı işke tutġıl aya elgi kiṉ

3255 tapuġ ṭaʿaṭim tip küvenme öküş
tapuġ ḳıl bayatḳa tapuġluġ küsüş

3256 tapuġ ḳıl bayatḳa bu ol ḳulluḳuṉ
tapındım tiyü sen unıtma uḳuş

3257 ay oḍġurmış emdi oḳır men sini
öz asġı tiler tip saḳınma mini

C 189

3258 ḳalı kelse asġı tususı saṉga
yime kelmese sen yası yoḳ maṉga

3259 oḳır men sini ḫalḳḳa eḍgü üçün
bu eḍgü buḍun asġı buzma küçün

B 240

3260 baḳa kör men aymış bu sözler tapa
çın erse berü kelgil andın ḳopa

3261 mini birle turġıl maṉga ḳıl basut
çıġayıġ yülegil neṉgin eḍgü tut

3262 özüṉgke muyan ol maṉga eḍgü at
ikigü ajun birge erklig bayat

3263 mini eḍgüke yit özüṉ eḍgü bol
kişi eḍgü erdin tüzer eḍgü yol

3264 sebeb bolġıl emdi maṉga eḍgüke
bayat birge eḍgü saṉga ay böke

3265 negü tir eşitgil tejik bilgesi
tejik bilgeleri çavıḳar küsi

3266 begi bolsa eḍgü buḍunḳa bütün
anıṉ asġı barça buḍun yir ḳutun

3267 özüṉ eḍgü ḳolma begiṉ eḍgü ḳol
begi eḍgü bolsa buḍun asġı ol

3268 ḳara eḍgü bolsa bir özke bolur
begi eḍgü bolsa buḍun kün körür

3269 kişi tip ayurlar ḳayu ol kişi
kişike asıġ ḳılsa itse işi

3270 tözü yalṉguḳ oġlı sever eḍgüni
bu eḍgü ḳayu ol ögeyin anı

3271 bu eḍgü ol ol ḳılsa ḫalḳḳa asıġ
bu asġı bile bulsa buḍnı tatıġ

3246 *törü*] C_4 *törü* || 3247 *yalṉguḳ*] B_3 *yalnguḳ* C_5 *yangluḳ* | *tusulmaz*] B_4 *tusulmas* C_5 *tusulmaz* || 3248 *toḍġusı*] B_4 *toḍġusı* C_6 *tutġusı* || 3249 *sevinçiṉge*] C_7 *sevünçinge* || 3250 *sevinçi*] C_7 *sevünçi* | *sevinçi ... kes*] B_6 *... tile kin* (?) C_8 *sevünçi t. kes* || 3251 *tapġınga ... ermez*] B_7 *... ermes* C_9 *tapġunga ...* || 3254 *iḍi yaḳşı*] B_8 *iḍi yaḫşı* C_{12} *idi yaḫşı* | *işke*] C_{12} *işka*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırde *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3255 *tapuġluġ küsüş*] B_{11} *t. küsüş* C_{14} *tapuġ-luḳ küsüş* || 3256 *bayatḳa*] C_{14} *bayatka* || 3257 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *tiler ... mini*] C_{17} *tiler* (... üstünde yazılmış) ... *mĩni*

3258 *kelse*] B_{14} *kelse beg* (?) C_1 *kelseng* | *kelmese*] C_1 *kelmesen* || 3260 *erse*] C_3 *erse* || 3261 *mini*] C_4 *mening* | *çıġayıġ*] C_4 *çıġanıġ* || 3262 *ol*] B_3 ve C_5 *ol* | *birge*] C_5 *birge* || 3263 *tüzer*] C_9 *körer* || 3264 *böke*] B_5 *tonga* || 3265 *negü*] B_6 ve C_8 *nigü* || 3266 *buḍunḳa*] C_9 *budun-ḳa bęgi bolsa edgü | yir*] B_7 *yir* (noktasız) C_9 *bir* || 3268 *ḳara*] B_9 *bir özke* (satır üstündeki ilâveye dikkat) || 3270 *yalṉguḳ*] B_{11} *yalnguḳ* || 3271 *bulsa buḍnı*] B_{12} *buḍnı bulsa*

272 bağırsaḳ bolur ḫalḳḳa eḍgü kişi
bağırsaḳ bolun boldun͡g eḍgü kişi

273 munu sözledim söz bitigin ulam
tükettim sözümni ḳurıttım ḳạlẹm

274 taḳı ma negü erdi erse sözüm
ḳadaşın͡g tegürgey tilin ay yüzüm

B 241 C 190 275 bitig türdi badı öze tamġalap
sunup birdi ögdülmiş aldı ulap

3276 ilig aydı barġıl taḳı ma negü
yaraġlıġ söz erse tegür ay bügü

3277 ḳatıġlan anı keldür emdi man͡ga
ḳuruġ kelme ansız man͡ga ay ton͡ga

3278 biliglig negü tir eşitgil özün͡g
yalav̇aç tetig ıḍ tutuz ma sözün͡g

3279 negü tutzayın men san͡ga emdi söz
ḳamuġ söz senin͡gde aya kön͡gli tüz

3280 negü sözlegü erse sözle tilin
yaraġı ne erse sen andaġ ḳılın

1281 ilel tip turup çıḳtı ögdülmişe
ol eḍgü ḳılınç birle igḍilmişe

3282 atın mindi ev̇ke yüz urdı turup
kelip tüşti kirdi yaḳa ḳur yörüp

3283 yaşıḳ yandı yirke yaḳurdı başın
yaruḳ dụ̈nya men͡gzi ḳızardı ışın

3284 ḳoḍı ıḍtı kesme yaruḳ yüz tudı
sev̇üg zụ̈lfi toldı yoḳaru ḳoḍı

3285 turup yundı ḳıldı bu yatġu nạmaz
töşek ḳoldı yattı uḍıp bardı az

3286 belin͡glep oḍundı kötürdi başın
ḳara zẹngi ḳılmış yüzini ışın

3287 turup yundı ḳıldı yana tan͡g nạmaz
dụʿa ḳıldı tẹsbiḥ yime küḍti az

3288 tuma torḳu ḳalḳan kötürdi uşun
yaruḳ yüz küler teg yarudı ajun

XL.

ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞ TAPA BARMIŞIN AYUR

3289 eḍerledi terkin atını tutup
ḳadaşı tapa bardı ev̇din turup

B 242 3290 yaḳın tegdi erse ḳadaşḳa barıp
atındın ḳoḍı tüşti tegdi yorıp

3291 tegip aḳru elgin toḳıdı ḳapuġ
turup çıḳtı oḍġurmış ıḍtı tapuġ

C 191 3292 ḳapuġ açtı çıḳtı ḳadaşın körüp
ḳuçuştı esenleşti yüz köz öpüp

3293 elig aldı ev̇ke kigürdi bata
orun birdi oldurdı elgin tuta

3294 iḍi ök sev̇indi ḳadaşın körüp
bayatḳa şụ̈kụ̈r ḳıldı artuḳ ögüp

3273 *tükettim ... ḳurıttım*] B14 ve C16 *tüket(t)im ... ḳurıt(t)ım* || 3274 *negü*] B[illegible] ve C17 *nigü* || 3276 *negü*] B2 *nigü* C2 *nīgü* || 3278 *negü*] B4 ve C4 *nigü* | *yalav̇aç* [illegible] 3285 *yattı*] B11 ve C11 *yạt(t)ı* || 3286 *ışın*] B12 ve C12 *ịşın* || 3288 *turḳu*] C14 *turḳa* *tutuz*] B4 *yạlavạç* ... C4 *yạlav̇aç t. ıd tutuz* (*-z* noktasız) || 3279 *negü tutzayın*] B[illegible] *ögdülmiş ... ayur*] nushalarda bu başlık yok C5 *nigü tutsayịn* | *kön͡gli*] C5 *köngli* (*k-* çizgisi yok) || 3280 *negü*] B6 ve C6 *nigü* | [illegible] 3289 *atını*] B15 *aṭını* C15 *atı-nı* | *ḳadaşı ... ev̇din*] B15 *ḳạḍaşı ... iv̇din* || 3290 *andaġ*] C6 *yạraġlap* || 3281 *igḍilmişe*] B7 *igdilmịşe* C7 *ögdülmişe* || 3282 *atın ...* [illegible]] B1 *aṭın-dın* C16 *atında* || 3291 *ıḍtı*] B2 ve C17 *ıt(t)ı* || 3292 *ḳadaşın*] B3 *ḳạḍaşın* B8 *aṭın mündi iv̇ke* C8 *a. mündi e.* | *yörüp*] C8 *yörüp* (*y-* noktasız, *-r-* yerine [illegible] 3293 *ev̇ke* *bata*] B3 ve C2 *iv̇ke ... bạta* || 3294 *sev̇indi ḳadaşın*] B5 ... *ḳạḍaşın* C3 || 3283 *yirke*] B9 *yịrke* C9 *yẹrke* (*-ẹ-* harekeli) | *ḳızardı ışın*] B9 *ḳạrardı ịşın* C9 *ḳ*[illegible]

3295 ne körklüg sevinç ol kişi aḍrılıp
selamet ḳavuşsa tileyü kelip

3296 ne eḍgü bolur ol ḳadaştın yırap
barıp tegse tuşsa yaġuḳluḳ ulap

3297 ne körklüg bolur kör bağırsaḳ ḳadaş
ḳadaşḳa yaġuḳluḳ ulasa adaş

3298 ne körklüg bolur kör bağırsaḳlıḳın
ḳadaşḳa ḳadaş köŋgli bolsa yaḳın

3299 negü tir eşitgil bağırsaḳ ḳadaş
yaḳınlıḳ ulaġlı köŋgüldeş adaş

3300 ḳamuġ ġayıb özler körüşse közün
saḳınç boldı ḳısġa sevinçi uzun

3301 ne körklüg bolur kör kişi aḍrılıp
selamet ḳavuşsa iki öz özün

OḌĠURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3302 ayıttı ḳadaşların oḍġurmışa
esen tip ḫabẹr birdi ögdülmişe

3303 yana aydı oḍġurmış ayġıl maŋga
ḳalı keldiŋ emdi ne boldı saŋga

3304 eşittim sini men ilig birle tip
buḍunḳa tusulur bilig birle tip

B 243 3305 nelük keldiŋ erki olarnı ḳoḍup
buḍun yüklerin sen boyunḳa yüḍüp

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

3306 yanut birdi ögdülmiş aydı özüm
sini arzuladı ay körklüg yüzüm

3307 turup keldim emdi köreyin tiyü
saḳınç ḳaḍġu bağın yöreyin tiyü

C 192 3308 küser erdim artuḳ sini körgüke
bu kün buldum inçlik saŋga kelgüke

3309 büte keçti öḍlek sini körmedim
tiler erdim arzun öḍi bulmadım

3310 öḍi emdi ermiş munuḳı özüm
saŋga tuştı şükrin ḳılur til sözüm

3311 esen bolsa ermiş bu yalŋuḳ özi
tilekke tegir ay bağırsaḳ ḳuzı

3312 negü tir eşitgil küsemiş kişi
keçer üḍlekig keḍ sınamış kişi

3313 tirig bolsa yalŋuḳ tilekin bulur
tilek bulġuḳa mün tiriglik bolur

3314 tirig bolsa yalŋuḳ tilep tapşur oḳ
esen bolsa barmış yana ḳavşur oḳ

3315 tiriglik tilegil tileme tilek
tilek bulġuḳa bu tiriglik yülek

3316 bayat birdi aḫır tilekim maŋga
esenlik bile men ḳavuştum saŋga

3317 aḍın ma sözüm bar bu sözde basa
anı ma ayayın özüŋ tıŋlasa

3295 *ḳavuşsa*] B_6 *ḳavuşsa* || 3296 *ḳadaştın*] B_7 *ḳaḍaşdın* C_5 *ḳaḍaş-ın* || 3297 *ḳadaş*] B_8 *ḳaḍaş* | *ḳadaşḳa*] B_8 *ḳaḍaş-ḳa* || 3299 *negü ... ḳadaş*] B_{10} *nigü ḳaḍaş* C_8 *nigü ... ḳadaş*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3300 *közün*] B_{11} *özün* (*-z-* noktasız) | *sevinçi*] B_{11} *şevïnçi* C_{10} *şevünçi*

3301 C'de bu beyit, yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış

oḍġurmış ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3302 *ayıttı ḳadaşların*] B_{13} *ayıt(t)ı ḳaḍaşların* C_{11} *ayıt(t)ı ḳ.* | *tip*] C_{11} *tïp* || 3305 *olarnı*] B_1 *olarıġ*

3307 *tiyü*] C_{17} *tïyü* | *yöreyin*] C_{17} *yöreyin* (*y-* yerine *b-* ile) || 3309 *sini*] C_2 *sïni*

3310 *öḍi ... munuḳı*] C_8 *munuḳı öḍi emdi ermiş* | *şükrin*] C_8 *şükri* || 3311 *yalŋuḳ*] C_4 *yaŋgluḳ* || 3312 *negü*] B_9 ve C_5 *nigü*

3313 B'de bu beyit yok, C'de iki satır üzerine yazılmış | *yalŋuḳ*] C_6 *yaŋgluḳ*

3314 B_{10}'da bu beyit 3312'den sonra geliyor (krş. beyit 3313 not) | *yalŋuḳ*] C_8 *yalŋuḳ* || 3315 *birdi*] C_{10} *bïrdi*

3317 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış

XLI

B 244 **OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞ BİRLE MUNAẒARA. ḲILMIŞIN AYUR**

3318 yanut birdi oḍġurmış aydı sözüñg
eşittim sözümni eşitgil özüñg

3319 yaḳınlıḳ ulamış üçün bir bayat
muyan birsü miñg miñg tümen eḍgü at

3320 taḳı bir sözüg ay ne erki aḍın
anı ma mañga sözle ḳoḍma kiḍin

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI OḌĠURMIŞḲA

C 193 3321 cẹvab ḳıldı ögdülmiş aydı bu söz
sini kördi erse yaruḳ boldı köz

3322 kişi öz tilekin yorısa yoluġ
añgar tegmez emgek ay bilgi uluġ

3323 negü tir eşitgil sınamış sözi
anıñg mạʿnisi uḳ ay köñgli yazı

3324 ḳayu işke arzu yorısa tilek
aḍaḳ ursa buldı ol arzu yülek

3325 tilek birle mañgsa yıraḳ yir yaḳın
ḳaçan körse yüzin bulur can ilek

3326 yana aydı ögdülmiş uş bu özüm
sañga ḳaḍġura tilde kesmez sözüm

oḍġurmış ... ḳılmışın] B1 *bab oḍġurmış ... ḳılmaḳ-nı* C12 *bab odġurmış* ... *m. ḳılmışın*

3318 *birdi ... sözüñg*] C13 *bīrdi ... sọ̄züng* | *eşittim sözümni*] B2 *eşit(t)im* ... C13 *eşit(t)im sözüng-ni* || 3319 *üçün*] C14 *içün* | *birsü ... eḍgü*] B3 .. *miñg* ... (*-i-* yerine *-n-* ile) ... C14 *birsün edgün bụlun mẹnggü*

3320 B'de bu beyit yok | *aḍın, ḳoḍma, kiḍin*] C15 *-ḍ-* 'ler noktasız

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] B'de bu başlık yok

3321 B'de bu beyit yok | *sini*] C1 *sīni* || 3322 *öz*] C2 *öz* (*-z* sonradan satır tünde yazılmış) | *tegmez*] B4 *tẹgmes* || 3323 *negü*] B5 ve C3 *nigü*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3325 *yir*] B7 ve C6 *yịr* | *ḳaçan*] C6 *kidin* || 3326 *özüm*] B8 *sözüm* ... *kesmez* ... *kẹsmez*

3327 uluş kẹndni ḳoḍtuñg yaḳın ḳa ḳadaş
kişide yıradıñg biliş yoḳ adaş

3328 aġır yük yüḍüp bu özüñg yalñguzun
yalıñg aç yorır sen ne yunçıġ özün

3329 ḳadaş köñgli barça sañga ḳaḍġurar
körü ıḍsa bulmaz köñgül yilgürer

3330 apa oġlanı barça yalñguz umaz
özüñg munda yalñguz ḳalı iglemez

3331 bu ḳaḍġu mini eṽde yatġurmadı
saḳınç ḳaḍġu birle özüm umadı

3332 sañga oḳ törütmedi teñgri tạmuġ
sañga aymadı bu ʿạẕabıġ ḳamuġ

B 245 3333 negü ol nelük munça emger özüñg
mañga belgülüg ay bileyin sözüñg

OḌĠURMIŞ CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

3334 yanut birdi oḍġurmuş aydı bu söz
eşittim eşitgil cẹvab birsü öz

C 194 3335 bu söz kim sen aydıñg baġırsaḳlıḳ ol
ḳadaş belgüsi hẹm yaġuḳ yaḳlıḳ ol

3336 ḳadaş ḳaḍġuların ḳadaş yimese
aḍın yat ḳaçan yir ḳadaş bolmasa

3337 özüm ḳa ḳadaştın neçe aḍrılıp
nelük turġay erdim bu yirke kelip

3338 baḳa kördüm emdi dinim yigliki
bu yirde köründi özüm yigliki

3327 *ḳa*] B9 *ḳap* | *kişide*] C8 *kịşi-den* || 3328 *yalñguzun*] C9 *yạngluzun* (*-g-* çiz- ... yok) | *sen*] B10 ve C9 *se* || 3329 *ḳadaş*] B11 *ḳạḍaş* | *bulmaz ... yilgürer*] B11 *bul-* ... *k. yilgürer* C10 ... *yilgürer* (*yi-* noktasız) || 3330 *yalñguz umaz*] B12 *y. umas* C11 ... *u.* | *yalñguz ... iglemez*] B12 ... *iglemes* C11 *yạngluz* ...

3331 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *eṽde*] B13 ve C12 *iṽde* || 3333 *negü*] ... C15 *nigü* | *mañga*] B1 *mạnga* (dikkat, bir bizgi fazla) || 3334 *eşittim*] B3 *eşit(t)ịm* ... *eşit(t)im* || 3335 *sen*] B4 yok || 3336 *ḳadaş*] B5 *ḳạḍaş* || 3337 *ḳa ḳadaştın*] B6 *ḳap* ... *-dın* C3 .. *ḳạdaş-dın* | *yirke*] C3 *yẹrke* (*-ẹ-* harekeli) || 3338 *yigliki*] B7 ve C4 ... | *yirde*] B7 *yịrde* C4 *yẹrde* (*-ẹ-* harekeli)

... bilig

3339 anın keldim emdi bu yirke turup
bayat tapğı ḳılsa men yalñguz bolup

3340 bu dünya işiñge ḳatılmış kişi
ḳılumaz tapuğ birle ʿuḳbi işi

3341 bu ḫalḳḳa tözü yapmağınça ḳapuğ
törütügli rabḳa ḳılumaz tapuğ

3342 ḫava nefs boyunın sığu keḏ ḳatığ
özüñg ötrü bulsa tapuğda tatığ

3343 negü tir eşitgil saḳınuḳ kişi
ḫava birle bolmaz bütün din işi

3344 ḫava nefs bile kör yağı ol uluğ
bu iki azıtur tapuğçı ḳuluğ

3345 ḫavaḳa bolu birse tutğun bolur
et öz arzu bulsa mini ḳul ḳılur

B 246 3346 ḫavaḳa basıḳma uḳuş birle kes
et öz baş kötürse bilig birle bas

3347 bu yarğlığ üçün men uluş kend ḳoḏup
bu yirke sığındım ağır yük yüḏüp

3348 kişide örñgin boldum erse ḳalı
ḳuruğ sözlemez men ne ʿaybeṯ tili

3349 bu yalñguz turur sen tidiñg ay ḳadaş
bayat yaḏı iş tap mañga ay adaş

3350 yaḳın ḳa ḳadaştın yıraḳ bolduḳum
olarḳa toḏurmadım açım toḳum

3351 buḏun körğli yuvḳa küḏezmeki sarp
körğül sınsa ḫaşmı bayat ʿadli tap

3339 *yirke*] B8 *yirke* C5 *yerke* (*-e-* harekeli) | *men yalñguz*] B8 C5 *me yanğuz* || 3340 *ḳılu maz*] B9 *ḳılumaz* || 3341 *tözü*] B10 *tözü* (*-z-* noktasız) | *ḳılumaz*] B9 *ḳılumaz* || 3342 *boyunın*] B11 *boynı* C8 *boyı-nı* (*-y-* noktasız) || 3343 *negü ... saḳınuḳ*] B12 *nigü ... saḳınuḳ* C9 *nigü ... saḳıyuḳ* | *birle ... din*] B12 *b. bolmaz bütündin* C9 *... din* || 3345 *birse*] C11 *bĭrse* || 3347 *yirke sığındım*] B2 *yirke s.* C13 *yerke* (*-e-* harekeli) *sığı(n)-dım* || 3348 *kişide*] C14 *kişi-ke* | *sözlemez ... ne*] B9 *sözlemes men ne* C14 *sözlemesmen ya* || 3349 *yalñguz*] C15 *yanglaz* || 3350 *ḳa ḳadaştın*] B5 *ḳap* (satır altında *ḳarındaş*) *ḳadaşdın* C16 *ḳap ḳadaş-dın* | *toḏurmadım*] B5 *toḏurmadım* (*t-* yerine *y-* ile) C16 *todurmadım* (*t-* yerine *y-* ile)

C 195 3352 neçe bolmasa ḫalḳḳa mindin asığ
yime körmegeyler menirğdin yasığ

3353 asığ yas ne eḏgü ne isiz barı
bayattın turur kör anıñg taḳdiri

3354 bu ʿarşta ḳoḏı kör şeraḳa tegi
tözü barça bir teg bayatḳa muñgı

3355 negü bar kişiler ara ay külüg
asığ tut ya ḳor yas sañga belgülüg

3356 negü asğı bar tip ayur sen tapuğ
tapuğ ḳulluḳ ol ḳulḳa açtı ḳapuğ

3357 ḳul atı anın boldı ḳulḳa atağ
tapuğ ḳılsa tün kün ulanulsa tağ

3358 yaratsa yaratmasa erklig bayat
tapuğ atı tilde atamasa at

3359 bu yalñguzluḳumdın mañga yası yoḳ
et öz din esenin munın buldum oḳ

3360 negü tir eşitgil bu beyt ayğuçı
taşı körme maʿni baḳa kör içi

3361 yorı yalñguz işsiz ay yalñguḳ uzı
ṭuṭı ḳıldı yalñguz tili kör sözi

3362 tapuğçı tapınsa bu yalñguz özün
negü ḳor ḳılur künke yalñguz özi

3352 *yime*] B7 *yime* (*yi-* için iki nokta ; üstteki noktaya dikkat) C1 *yime* (*yi-* noktasız) || 3353 *ne ... ne*] C2 *ya ... ya* | *bayattın*] B8 ve C2 *bayat-dın* || 3354 *ḳoḏı ... tegi*] B9 *ḳoḏı* (satır altında *yir başı*) *... tegi* (satır altında *yir ayaḳı*) || 3355 *negü*] B9 ve C4 *nigü* | *yas*] C4 *yaz* || 3356 *negü ... sen*] B11 *nigü ... se* C5 *nigü ... tĭp aytır se* || 3357 *atağ*] B12 *ayağ* C6 *atağ* | *ulanulsa tağ*] B12 *ula bolsa tağ* C6 *ulayulsa (-l-* sonradan eklenmiş ?) | *tağ* || 3358 *atamasa*] B13 *atamağu* (satır altında *kĭtermegü* ?) || 3359 *yalñguzluḳumdın ... yası*] B14 *... yası* (satır altında *yaḫşı*) C8 *yanğlazluḳum-dın ...* | *et ... munın*] B14 *ĕt ... esenı m.* C8 *... esenin munı* || 3360 *negü*] B15 ve C9 *nigü*

Dörtlük, B'de yok; C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3361 B'de bu beyit yok | *yalñguz ... yalñguḳ*] C11 *yanğluz ... yanğluḳ* | *yalñguz*] C11 *yanğluz*

3362 B'de bu beyit yok | *tapınsa ... yalñguz*] C12 *tapunsa b. yanğluz* | *negü ... yalñguz*] C12 *nigü ... yanğluz*

B 247

3363 kişike ḳatılmaḳnı ögdüŋ ḳadaş
negü teg ḳatılġu ya bolsa adaş

3364 maŋa kelmişiŋde berü men bu kün
tapuġdın kesildim baḳa kör ögün

3365 tek ök bir saŋa öz ḳatılmış üçün
yası munça erse küçeme küçün

3366 özüm kirse emdi kişiler ara
ḳaçan tegge elgim tapuġḳa köre

C 196 ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

3367 yanut birdi ögdülmiş aydı sözüŋ
eşittim eşit sen evürme yüzüŋ

3368 sen aymış bu söz barça andaġ turur
ḥaḳiḳat körü barsa tıldaġ turur

3369 kişike tusulġu kerek bu tirig
tirig tutsa atın ḳopursa erig

3370 tiriglik nişanı ne ol belgüsi
kişi körmese bir anıŋ eḍgüsi

3371 kisi alġu toġsa oġul ḳız öküş
oġulsuz tise erke körksüz söküş

3372 negü tir eşitgil kişi öḍrümi
uruġ kesmegüke kisi ol emi

3373 oġulsuz ölürde ökündi tilin
aya kin keligli oġul ḳız ḳılın

3374 kimiŋ oġlı ḳalsa atada kiḍin
atama anı sen tirigde aḍın

3375 oġulsuz kişi ölse kesti uruġ
ajunda atı yitti ornı ḳuruġ

3363 *negü*] B_1 ve C_{13} *nigü* || 3364 *berü*] C_{14} *birü*
3365 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *erse ... küçün*] B_3 *tegdi* (*t-* nok... tasız) ... *özün* (satır altında *özünge?*) || 3366 *tegge*] B_4 *tegge* C_{17} *teggey* | 33... *eşittim*] B_6 *eşit(t)im* C_2 *eşit(t)im* || 3368 *barsa*] C_3 *barça* || 3369 *atın ... erig*] B_5 ... *ḳopursa e.* C_4 *anın ḳopursa* (*-p-* noktasız) *e.* || 3371 *kisi*] B_{10} *kişi* C_6 *kişi* | *erke* ... *söküş*] B_{10} *ġrke ... söküş* (*-ş* sahife kenarında yazılmış; fotografa girmemiş) | 33... *negü*] B_{11} ve C_7 *nigü* | *kisi*] B_{11} *kisi* C_7 *kişi* || 3374 *atada*] C_9 *atada*^{n} || 3375 *oġ...* ... *uruġ*] B_{14} ... *oḍuġ* C_{10} *uruġ-suz* ... | *yitti*] B_{14} *yit(t)i* C_{10} *yit(t)i*

B 248 OḌĠURMIŞ CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

3376 yanut birdi oḍġurmış aydı bu çın
munıŋda aḍınsıġ yime bar aḍın

3377 ḳalı eḍgü bolsa oġul ḳız silig
anı teg bolur kim yorıttıŋ tilig

3378 ḳalı bolsa isiz ulıtġay sini
özüŋ ölse terkin unıtġay sini

3379 isiz ḳılġa atıŋ öze ḳarġışın
sini sökge yat baz uluġlar başın

3380 oġul ḳız yaġı ol yaġı ne kerek
yaġısız tiriglik taḳı eḍgürek

3381 yaġıdın negü teg yaruḳluḳ bolur
yaġı atı yaska tanuḳluḳ birür

3382 ne eḍgü bilig birdi bilgi ḳoyuġ
oġul ḳız atı erke kitmez oyuġ

C 197 3383 muŋar meŋzer emdi biliglig sözi
köni sözlemiş körse köŋli yazı

3384 özüŋ sızġurur sen oġul ḳız tiyü
bu emgek biligli oġul ḳız ḳayu

3385 tirer sen ḥaramıġ barır sen ḳalır
sen ınçıḳ yiyü bar ol arzu yiyü

3386 kime mindi saḳın kisi alġuçi
teŋiz utra kirdi kime mingüçi

3387 oġul ḳız törüse kimesi sınur
kime sınsa suvda tirig kim ḳalur

3376 *munıŋda ... yime*] B_2 *munung-da ...* C_{12} *munung-da ... yīme* (*-ī-?*) || 3377 *... tilig*] B_3 *. yorıt(t)ıng t.* C_{13} *anıng ... yorıt(t)ıng tiling* || 3378 *ulıtġay*] B_4 ve ... *nıtġa* | *terkin ... sini*] B_4 *terkin unıtġa s.* C_{14} *tirkin unıtġa sīni* || 3379 C'de bu beyit yok || 3380 *ne*] C_{15} *nü* || 3381 *negü*] B_7 ve C_{16} *nigü* || 3382 ... *kitmez*] B_8 *otı kitmes ġrke* || 3383 *yazı*] B_9 ve C_1 *yązı*
D ö r t l ü k, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir
3384 *sen*] B_{10} *se* C_3 *sen* || 3385 *sen ... sen*] B_{11} *se ... se* C_4 *sen ... sen* | *yiyü ... yiyü*] B_{11} *yiyü bar ... yiyü* C_4 *yiyür sen ... yiyü* || 3386 *mindi ... kisi*] B_{12} *mündi ... kisi* C_5 *münai ... kişi* | *utra ... mingüçi*] B_{12} *utra ...* C_5 *utra ... müngüçi* || 3387 ... *kimesi*] C_6 *kimi-si* | *kime*] C_6 *kimi*

3388 oġul ḳız atasın suyurḳaġu ol
oġul ḳız atası yimi aġu ol

B 249 3389 oġul ḳız isizi atada kiḍin
atamaz atasın anasın aḍın

3390 bu yaṅlıġ ʿiyaldın ḳaçar bar veḥfa
ḳılıḳı yavuz ol ḳılınçı ceḥfa

3391 oġul ḳız atası tü emgek körer
beḥla miḥnet erse yaṅgan teg yüḍer

3392 adaş ḳoldaş erdeş tutunġu tidiṅ
bu eḍgü iḍi ters yüki yüḍmekiṅ

3393 yime yaḳşı aymış bügü bilgi yarp
kişi köṅgli yuvḳa küḍezmeki sarp

3394 sırınçġa saḳışı turur bu köṅgül
iḍi keḍ küḍez sınmasu ay oġul

3395 köṅgül oġlaġu ol sınaġı muṅgar
isigke erir terk soġuḳḳa toṅgar

3396 adaş köṅgli sınsa bolur ḳır yaġı
yaġı ḳayda bolsa bolur miṅ çoġı

3397 yaġıdın tiriglik tatıġsız bolur
yaġı ḳayda erse yaraġsız bolur

3398 neçe me kiçig erse duşman saṅga
anı sen uluġ tut ay ersig toṅga

C 198 3399 çıbun boldı duşman yaṅganḳa beḍük
ısırsa yaṅganıġ suçıtur keḍ ök

3400 negü tir eşitgil yaġılıġ kişi
yaġı birle urşu tükemiş yaşı

3401 kiçig duşmanım tip usanma özün
nelük ḳorḳayın tip küvenme sözün

3402 yaġıṅ boldı erse usal bolmaġıl
yaġıḳa yaġı bol tüzünke tüzün

B 250 ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

3403 yanut birdi ögdülmiş açtı tilin
ayur söz eşitgil köṅgülke alın

3404 törütti bayat bu ajunuġ bilip
yigü içgü ıḍtı ḥalaldin ḳılıp

3405 ḳatılsa ḳarılsa tutup eḍgü iş
işi eḍgü bolsa ḳılur eḍgü iş

3406 kişi asġı bolsa kişike ḳatıl
kişike tusulmaḳ kişi asġı bil

3407 bu yalṅguz yorıġlı kişi ḳıvçaḳı
kişike tusulmaz bolur ay aḳı

3408 kişike tusulmaz kişi ol ölüg
tusuliġıl ölüg bolma ersig külüg

3409 telim bolsa erke adaş ḳoldaşı
yaḍıldı atı ilke itti işi

3410 bu dünya içinde bulur bu tilek
ḳalı ʿuḳbi ḳolsa bu ol hem yülek

3411 saḳınç ḳaḍġu bolsa yuluġlar özüg
sevinç bolsa sevnür yarutur közüg

3412 yaḍar erdemin barça ḥalḳḳa ayur
münin körse kizler til açmaz tuyur

3389 *isizi atada*] B_1 *atası* (*-t-* noktasız) *isizde* C_8 *i. atadan* | *atamaz ... aḍın*] B_2 *atamas anası atası atın* C_8 *... adın* || 3391 *yaṅgan*] B_3 *yaġan* C_{10} *yangan* || 3393 *iḍi*] B_4 *iḍi* || 3393 *yaḳşı*] B_5 *yaḳşı* C_{12} *yaḥşı* || 3394 *sırınçġa*] C_{13} *sırıçḳa* veya *sırıçġa* (*-ḳ-* 'dan başkaları noktasız) | *iḍi*] B_6 *iḍi* C_{13} *idi* || 3395 *soġuḳḳa*] B_7 *soġuḳ-ḳa* C_{14} *soġuḳ-ḳa* (*-ḳa* satır üstünde yazılmış) || 3396 *ḳır*] C_{15} *ol* | *miṅ*] B_8 *miṅg* || 3397 *tusulmaz*] B_6 *tusulmas* || 3398 *tusulmaz*] B_7 *tusulmas* || 3399 *bolsa*] B_8 *boldı* | *itti*] *ḳayda*] B_9 *boldı* C_{16} *ḳayda* (*-y-* noktasız) || 3399 *yaṅganḳa*] B_{11} *yaġan-ḳa* C_1 *yangan* ve C_{13} *it(t)i* || 3411 *sevnür*] B_{10} *seṿnür* C_{15} *seṿinür* || 3412 *münin ... açmaz*] B_{11} | *yaṅganıġ*] B_{11} *yaġan-nı* C_1 *yanganıġ* ... açmaz C_{16} *müni ...*

3400 B 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü*] B_{12} ve C_2 *nigü*

Dörtlük, B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3401 *tip*] C_4 *tîp* | *tip*] C_4 *tîp*

ögdülmiş ... oḍgurmışḳa] B_1 *oḍġurmış cevabı ögdülmişke*

3404 *törütti*] B_8 *törüt(t)i* C_8 *törüt(t)i* | *ḳılıp*] C_8 *alıp* || 3407 *yalṅguz*] C_{11} *yangluz*

3413 yaġı ol erig yatsa oḍġurġuçı
münin erdemin ilke bildürgüçi

C 199 3414 yaġı bolmaġınça er ersigliki
ḳaçan belgürer ilde atı köki

B 251 3415 öküş bolsa emdi bu erdem kiming
öküş boldı tengsiz yaġısı aning

3416 kiming erdemi bolsa aşlı aġı
yetiz il kişisi ol erke yaġı

3417 keḍ erke bolur kör yaġı belgülüg
yavuzḳa yaġı yoḳ yavuz er ölüg

3418 ḳayu erke duşman yumıtsa ḳalın
ol er erdemi erde artuḳ bilin

3419 yaġı birle tegşip er atı beḍür
yaġısız kişi atı ḳopmaz yatur

3420 negü tir eşitgil kör erdemlig er
bu erdem bile er tilek arzu yir

3421 negü er bolur kör ming er duşmanı
minger sözlemese küninge anı

3422 börimü bolur körgil itte ḳayar
uḍula işitse ming itler üni

3423 kişig songdamaz men tiding yalnguzun
ḳuruġ sözlemez men tiding til sözün

3424 kimi sözlegey sen kişi bolmasa
kişiler arala özüng turmasa

3425 er ol er turur kör kişiler ara
yorıp til küḍezse bu bulsa töre

3426 irig sözke yumşaḳ yanut ḳılsa öz
açıġ sözleseler süçig tutsa söz

3427 kişi yüki yüḍse yüḍürmese yük
cefa ḳılsalar bu vefa ḳılsa şük

3428 köngülde kiterse kör öç keklerin
tilinde yorıtsa köngülde barın

3429 negü tir eşitgil kişi eḍgüsi
bu eḍgü bile yaḍmış atı küsi

C 200 3430 irig sözlemegil kişike tilin
irig sözke aġrır köngül kiç yılın

B 252 3431 sini kim söker erse öggil anı
otun ol bolur sen tüzünler sanı

3432 cefa ḳılġuçıḳa ḳılu tur vefa
vefa er ḳılur ol isizler cefa

3433 kesilse seningdin yaḳın ḳa ḳadaş
yaḳınlıḳ ula sen anga ay adaş

3434 sanga küç ḳılur erse küçkey ḳalı
keçürgil anı sen bu ol din yolı

3435 yazuḳ ḳılsa ḳul küng keçür ol yazuḳ
bu yazuḳ keçürmiş muyan ḳıl azuḳ

3436 bu ol erlik anın eren yük yüḍüp
yorır ṣabrı birle ölümüg küḍüp

3437 bu kün sen bir evke kirip yalnguzun
ne eḍgü bulur sen ay ḳılḳı tüzün

3438 erej arzu niʿmet közün körmeding
kümüş gevher altun bakır bulmadıng

3413 *münin erdemin*] C_{17} *müni erdemi* || **3414** *belgürer*] B_{13} *belgürer* C_1 *bilgürer* || **3418** *er ... erde*] B_3 *er ... C*$_5$ *... erden* || **3419** *tegşip ... beḍür*] B_4 *tegşip .. beḍür* C_6 *yüksep ... biḍür* | *ḳopmaz yatur*] B_4 *ḳopmas yatur* C_8 *... yatur* || **3420** *negü ... er*] B_5 *nigü ... erdem-läg er* C_7 *nigü ... erdemlüg e.*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3421 *negü er*] B_6 *nigü er* C_9 *nigü e.* | *minger*] C_9 *minger* || **3422** *itte*] B_7 *it-ke* C_{10} *it-ten* || **3423** *songdamaz*] B_8 *songdamas* | *sözlemez*] B_8 ve C_{11} *sözlemes* | **3424** *sözlegey sen*] B_9 *sözlegeysen* || **3425** *er ... er*] B_{10} *er ... er*

3428 *tilinde*] B_{13} ve C_{16} *tili-de* || **3429** *negü*] B_{14} ve C_{17} *nigü* || **3430** *aġrır ...*] B_{15} *. yılın* (*yı-* noktasız) C_1 *aġırır ... yılın* (*-ıl-* noktasız) || **3432** *ḳılu tur*] *ḳılu tur* (önce *ḳılur* yazılmış, sonra satır üstünde *tu* eklenmiş) C_3 *ḳılur tur* | *er*] *er* || **3433** *ḳa*] B_8 *ḳap*

3435 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış || **3436** *ol erlik*] B_6 *ol erlik* (satır üstünde yazılmış) C_8 *ol* (satır üstünde yazılmış) *e.* || **3437** *evke*] B_7 ve C_9 *ivke* | *sen*] *sen* C_9 *sen*

3439 saray ḳarşı yir suv sini birle yoḳ
at üstem ḳız oġlan ḳanı birle yoḳ

3440 kişiler öze yoḳ sanga erk elig
özüng yıġsa sen bolsa atıng silig

3441 ḳayu neng bulup ḳoḍtung emdi anı
ḳayu tilve zahid atadı sini

3442 öküşüg ḳoḍup er azıġ taplasa
bu er ötrü zahid bolur ḳur basa

3443 tilep bulmasa barça zahid bolur
şabırda aḍın ḥile bulmaz turur

3444 er ol er bolur kör ming arzu bulup
angar yüz evürse eren teg bolup

3445 yitürse içürse çıġayḳa ülep
bayatḳa tapuġ ḳılsa könglin ulap

B 253 3446 kelir bolsa dünya köngül bamasa
C 201 barır erse aġrıp ḳaşın tügmese

3447 ḳalı üstese elgi arzu öze
özini tutunsa köngül til tüze

3448 bu sözke yaḳar körse ma'ni bu söz
eşit işke tutġıl aya ḳılḳı tüz

3449 erende eri ol ḳamuġ nengke erk
bulup ḳılġu yirde özin tutsa berk

3450 taḳı erde yigrek eren ol turur
ming arzu bulup bu özin tıḍsa terk

3439 *yir ... sini*] B9 *yir suv sini* C11 *y. suv sening* | *at ... ḳanı*] B9 *at ḳanı* C11 ... *nenging* (*-g-* çizgisi yok, *-i-* yerine *-n-* ile) || **3440** *sen*] B10 ... C13 ... || **3441** *neng*] B11 *neng* C13 *ning* | *tilve ... sini*] B11 *tilve* ... C13 ... *sini* || 3442 *er*] B12 *gr* | *er*] B12 *gr* || **3443** *şabırda ... bulmaz*] B13 ... *bulmas* C15 *şabırda ... bulmas* || **3444** *er ... er*] B14 *gr ... gr* | *evürse*] C16 *ivürse* || **3447** *tutunsa* ... B2 ... *öze* C2 *bütüse* (*bu tu(t)sa ?, b-* üstündeki silinmiş noktalara dikkat) ... || 3448 *yaḳar*] B3 *yaḳar* C3 *baḳa* | *ḳılḳa*] C3 *köngli*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir.

3449 *ḳamuġ*] B4 *ḳayu* C5 *ḳamuġ* | *yirde*] B4 *yirde* C5 *yerde* (*-e-* harekeli) || 3450 *yigrek*] B5 ve C6 *yigrek*

OḌĠURMIŞ CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

3451 yanut birdi oḍġurmış aydı çın ay
negü ol tileking aya körki ay

3452 negü sözlese men sözümni yirip
cevabın ḳılur sen özümni serip

3453 açuḳluġ manga ay tileking ne ol
negü ḳolġu erse aça sözle ḳol

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

3454 yanut birdi ögdülmiş aydı özüm
tilek birle keldi açayın sözüm

3455 bu kün toġdı ilig eşitti sini
özinge kereklep kör ıḍtı mini

3456 ḳatıġ arzuladı sini körgüke
mini sözçi ıḍtı oḳıp iltgüke

B 254 3457 neçe me aġır kelse barġu kerek
iligke tegip bir körüngü kerek

3458 ilig me iḍi edgü sulṭan turur
buḍunḳa baġırsaḳ sevüg can turur

3459 kim ilig yüzin körse ḳutluġ bolur
ikigün ajunda tükel ḳut bulur

C 202 3460 negü tir eşitgil bu il kend begi
ajun başlap ilke yetilmiş ögi

3461 törülüg köni beg ḳut ol belgülüg
ḳutı birle tegrür tözüke ülüg

3462 ḳayuda çavıḳsa köni beg atı
angar barġu andın bulur er ḳutı

3451 *negü*] B7 ve C8 *nigü* || **3452** *negü ... yirip*] B8 ve C9 *nigü ... yirip* | *cevabın serip*] C9 *cevabı ... sirip* || **3453** *negü*] B9 ve C10 *nigü* || **3454** *özüm*] B11 *sözüm* || 3455 *eşitti sini*] B12 *eşit(t)i s.* C13 *eşit(t)i sini* || **3456** *sini*] C14 *sini* | *iltgüke*] B13 ve C15 *iltgüke* || **3458** *iḍi*] B2 *iḍi* C16 *idi* | *baḍunḳa ... can*] B2 *buḍun-ḳa* (satır altında *devlet tapar, -p-* noktasız) C17 *ikigü ... bulur* || **3460** *negü*] B4 ve C1 ... || 3461 *ülüg*] B5 *ülüg* (sahife kenarındaki ilâve iyi okunmuyor) || **3462** *angar ...*] B6 *anga ... gr*

3463 bu kök tirgüki ol könilik törü
törü artasa kök turumaz örü

3464 törülüg bu begler yoḳ erse tirig
bayat buzġay erdi yiti ḳat yirig

3465 köni beg yüzi körse ḳutluġ bolur
muyanḳa tegir hęm yazuḳı yulur

3466 bilir sen bu kün men kişi bolduḳum
sębęb ilig erdi yülekim toḳum

3467 bayat birdi erdi uḳuş ög bilig
tözü eḍgülükke tegürdüm elig

3468 bayat birdi tęvfiḳ ḳamuġ eḍgüke
buḍun asġın̄ga hęm yüki yüḍgüke

3469 sini me tiler emdi ilig bu kün
elig bir ḳılıp yazsa beglik tügün

3470 oḳıtçı mini ıḍtı emdi san̄ga
mini yaln̄guz ıḍma ay ersig ton̄ga

3471 bitig ıḍtı ilig öz elgin bitip
negü sözledi erse körgil oḳıp

B 255 3472 çıḳardı bitig birdi elgin sunup
bitig aldı oḍġurmış açtı tunup

OḌĠURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3473 oḳıdı bitig kiç saḳındı uzun
ayur keḍ bilig birmiş ilig sözün

A 99 3474 oḳımış ilig emdi kelgil tiyü
ḳamuġ eḍgülükni atamış sayu

3475 beḍük iş turur kör bu işler man̄ga
neteg ḳılġu ayġıl kin̄geş bir mun̄ga

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI OḌĠURMIŞḲA

C 203 3476 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
sini sözleyü şük ḳurıtmaz tilig

3477 tili teprese sözde atın̄g çıḳar
sini körgüke ol köz açtı baḳar

3478 kimi sev̇se ermiş kön̄gül arzulap
tilin sözde atı yorır söz ulap

3479 sev̇itmiş negü tir bu bęytig oḳı
sev̇üglüg yüzi ol kön̄gül toḳluḳı

3480 kön̄gül kimni sev̇se körür közde ol
közün ḳança baḳsa uçar yüzde ol

3481 kön̄gülde negü erse arzu tilek
aġız açsa barça tilin sözde ol

OḌĠURMIŞ CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

3482 yanut birdi oḍġurmış aydı man̄ga
kin̄geş bir yaraġı ne ol ay ton̄ga

3463 *törü*] B7 *tọ̈rü* (önce *tụrur* yazılmış, sonra *-r* üzerinden çizilerek, tashih edilmiş) | *turumaz*] B7 *turumas* || 3464 *buzġay ... yirig*] B8 *turġay ... yịrig* || 3465 *muyanḳa*] B9 *muyan-ḳa* (satır altında *mụrad-ḳa*) C6 *mụyan-ḳa* || 3466 *sen*] B10 *se* C6 *sen* | *yülekim*] B10 *yülekim* (satır altında *tilekim*) || 3467 *ög*] B11 *hęm* || 3469 *emdi*] B13 *erdi* | *yazsa*] B13 *yạzġu* C10 *yạzsa* || 3470 *oḳıtçı ... ıḍtı*] B14 *oḳıçı* (*-ı-* noktasız) *oḳıtçı ?*) ... *ıḍtı* | *yaln̄guz ... ton̄ga*] B14 *yalġuz ... ersig* (satır altında *ir atalġan*) *tonga* (sahife kenarındaki ilâve iyi okunmuyor) || 3471 *ıḍtı*] B15 *ıḍtı* (*-t-* ?) C12 *ıt(t)ı* | *negü* B15 ve C12 *nigü* || 3472 *tunup*] B1 *tutup*

oḍġurmış ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3473 A'da metnin 2738'den 3473'e kadar eksik olan kısmı burada sona eriyor

3474 *oḳımış ... tiyü*] A1 *oḳumış ... tegü* B3 ve C15 ... *tịyü* || 3475 *beḍük ... man̄ga*] A2 ... *mangga* B4 *bęḍük* (satır altında *bụ̈zụ̈rg*) ... | *kin̄geş ... mun̄ga*] A2 *kengeş ber mangga* C4 ... *mạnga* (*-ạ-* harekeli) || 3476 *birdi*] A4 *berti* | *sini ... ḳurıtmaz*] A4 *seni* ... B6 ... *ḳurıtmas* || 3477 *sini*] A5 *seni* || 3478 *sözde*] A6 *sösl-e* || 3479 *sev̇itmiş ... bęytig*] A9 *sevünmiş negü ter buu bidig* (satır üstünde uyg. harfl. *bidig*) B9 *s. nigü ... bạytịġ* C4 *sẹv̇ütmiş nigü ... bạytıġ* | *sev̇üglüg*] A7 *sev̇üg-ler*

Dörtlük. A'da ayrıca işâret edilmemiş, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırde *şị'r* ile ayırt edilmiştir

3480 *sev̇se körür*] A8 *sevz-e körer* | *uçar*] A8 *açar* (*a-* ? *ḳ-* ?) || 3481 *negü*] B11 *nigü* | *tilin*] A9 *tilek*

oḍġurmış ... ögdülmişke] B ve C'de bu başlık yok | *cẹvabı*] A10 *cuvabı*

3482 *birdi ... man̄ga*] A11 *berti ... mangga* | *kin̄geş ... ton̄ga*] A11 *kengeş ber tongga*

3483 bağırsaḳ ḳadaşım sen ök sen yaḳın
kiñeş bir ötegil ḳadaşlıḳ ḥaḳın

3484 seniñdin ḳolur men bu işke kiñeş
bilig birle sen bu kiñeşke teñeş

B 256 3485 ḳadaş sen tilese yime tut adaş
adaşlı ḳadaşlı ikigün tudaş

3486 bağırsaḳ sen ök sen bu kün çın maña
negü ḳılġu aygıl büter men saña

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĞURMIŞḴA

3487 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
ayıtma maña sen aya ḳutluġ öz

3488 mini ıḏtı ilig oḳıtçı saña
negü teg kiñeşür sen emdi maña

3489 baralım timekte aḏın yoḳ sözüm
neteg ayġa barma tiyü bu özüm

3490 sini birle bolsa kör asġı öküş
öz asġın tilerke kiñeşmez uḳuş

C 204 3491 negü tir eşitgil biliglig çigil
biligsiz eşitgil boyun bir egil

3483 *sen ... sen*] A12 *s. ọk s.* B13 *sẹnük se* C9 *sẹnük sen* | *kiñeş ... ḳadaşlıḳ*] A12 *kengeş ber ... ḳaḍaşlıḳ* B18 ...

3484 A14'te bu beyit 3485'ten sonra geliyor | *men ... kiñeş*] A14 . *kengeş* B... *me ...* | *kiñeşke teñeş*] A14 *kengeş-ke t.* B14 *k. tingeş* C10 *k. tẹngeş*

3485 A13'te bu beyit 3484'ten önce geliyor | *sen ... adaş*] B1 *se* *aḍaş* C... *sen yime tut tilese a.* | *adaşlı ... ikigün*] A13 *ḳadaş-lı adaş-lı i.* B1 *a. ḳaḍaş-lı i.* C... *... ikigü* || 3486 *sen ... sen*] A15 *s. ọk s.* B2 *sẹnük se* C12 *sẹnük sen* | *negü ... saña* ... A15 ... *budeyin sangga* B2 *nigü ...* C12 *nigü ... büter men saṇga*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A16 *g. cuvabı o.*

3487 *birdi*] A17 *berti* | *ḳutluġ öz*] A17 *ḳılḳ-ı uz* || 3488 *mini ... saña*] A18 *ma...* ... *sangga* | *negü ... maña*] A18 ... *kengeşür sen emti mangga* B5 *nigü t. k. se...* C15 *nigü t. k. sen* ... || 3489 *baralım timekte*] A19 *baral-ı tem-e ket* C16 *baralım tim...* *-den* | *ayġa ... özüm*] A19 *aygu b. teyü ay* (dikkat) *tuṣüm* C16 *aygu b. tigil ...* yüzüm || 3490 *sini ... kör*] A20 *mẹning birl-e bolsang m-a* B7 *sini ...* C17 *sẹning ...* *bolsam* | *asġın ... kiñeşmez*] A20 *asġ-ı t. kengeş-mez* B7 ... *kingeşmes* C17 *asġı ...* || 3491 *negü ... çigil*] A21 *n. ter ... çegil* B8 *nigü ... çigil* C1 *nigü ...* | ... A21 *ber çigil*

492 öz asġı tilerke kiñeşmegü söz
saña asġı bolmaz aya ḳutluġ öz

3493 kiñeş ol kişike kiñeş ay ḳadaş
ol er ḳolmaz erse öz asġın adaş

3494 öz asġın tilegli öz ülgi üçün
yaraġlıġını teñsiz turur tir küçün

3495 neçe iş kişike kiñeşgü kerek
köñgül taplamış işni ḳılġu kerek

3496 özüñke bağırsaḳ seniñ öz özüñ
kişike ınanma kesildi sözüñ

3497 sen ök bil negü ḳılġu erse kiñeş
tileme meniñdin bu işke kiñeş

B 257 3498 sini alġalı keldim andın turup
kiñeş bu yorı barġıl emdi ḳopup

3499 kişiler arakı muyan eḍgülük
bu yirde bulunmaz munu belgülük

3500 uluş kẹnd içindeki eḍgü neçe
saña sözledim emdi aḍra seçe

A 100 3501 bilir sen bu sözler köni sözledim
saña eḍgü ḳoldum bilir bir iḍim

3492 *kiñeşmegü*] A22 *kengeş-megü* | *bolmaz*] B9 *bolmas* || 3493 *kiñeş ... kiñeş*] ... *kengeş ... kengeş* | *er ... adaş*] A23 *ẹr ḳılz-a anda* (*an-* ?) *öz-i asġ-ı taş* B10 *ẹr* C3 *er ḳılsa anda özi asġı taş* || 3494 *öz ... ülgi*] A24 *söz asġ-ı ... asġ-ı* B11 ... C4 *öz asġı ...* | *yaraġlıġını ... tir*] A24 ... *ter* B11 *öz asġın tileg-li ḳılur kör* 3495 *kiñeşgü*] A25 *kengeş-güü* | *taplamış ... ḳılġu*] A25 *tilemez iş kemiş-güü* B12 ... || 3496 *seniñ*] C6 *saṇga* | *ınanma ... sözüñ*] B13 *ayıtma ...* C6 ... *sözüm* 3497 *sen ... kiñeş*] A27 ... *ẹrz-e buu iş* B14 *sẹnük b. nigü ...* C7 *sẹnük b. nigü ...* | *meniñdin ... kiñeş*] A27 *buu iş-ke mẹning-tin kengeş* C7 ... *kingiş* || 3498 ... *turup*] A28 *sen-i ...* B1 ... *yürüp* | *kiñeş*] A28 *kengeş*

3499 A30'da bu beyit 3500'den sonra geliyor | *arakı*] A30 *ara-sı* | *yirde ... belgülük*] A30 *yer-te bilinmez munı bil-gülüg* B2 *yirde b. munı b.* C9 *yẹrde* (*-ẹ-* harekeli) *bulunmaz ...*

3500 A29'da bu beyit 3499'dan önce geliyor | *uluş*] A29 *ulış* | *saña ... seçe*] A29 *mangga s. barça a. aça* C10 ... *aça*

3501 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sen*] C11 *sẹn* | *saña*] A1 *sangga*

3502 kişidin ḳaçar sen ne ḳıldı kişi
kişike ḳatıl it kişiler işi

3503 müsülman işin it mungıŋa yara
bayat birge uçmaḳ kör ornuŋ töre

3504 köŋül til köni tut ḳılınçıŋ bütün
ḳayuda tilese tirilgil ḳutun

3505 kişisiz tirilme kişiler ara
kişi ʿaybı körme özüŋni köre

3506 muŋar meŋzer emdi bu beyt ay bügü
oḳıġu munı ötrü işke baġu

C 205 3507 ḳayuda tilese yorı eḏgü bol
tüpi aşlı ḳolma özüŋ eḏgü ḳol

3508 kişi eḏgüsi kör unıtmaz özin
ḳayuda yorısa tiler eḏgü yol

3509 er eḏgü kerek tutsa eḏgü ḳılınç
ḳayuda tilese bulur miŋ seviŋç

3510 bu eḏgü ḳamuġ yirde eḏgü bolur
ol eḏgü yanutı hem eḏgü bulur

3511 sen eḏgü ḳılınç tut isiz bolmaġıl
ḳayuda tilese yorı ḳorḳmaġıl

XLII.

B 258 OḎĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE DÜNYANIŊ ʿAYIBLARIN AYUR

3512 yanut birdi oḏġurmış aydı özüm
sözüŋni eşitti eşitgil sözüm

3513 bu dünya özin keḏ sevitmiş saŋa
ḳamuġ ʿaybı erdem körünmiş saŋa

3514 taŋ ermez seniŋdin meşelde kelir
ḳayu neŋ sevüg bolsa ʿaybı barır

3515 sevitmiş üçün dünya ʿaybı ḳamuġ
saŋa bolmış erdem ay ilde uluġ

3516 negü tir eşitgil bu sevmiş kişi
sevügke sevüg ʿaybı erdem başı

3517 sevüglüg nişanı bu ol belgülüg
sevüg ʿaybı erdem bolur ay külüg

3518 özüŋ dünya sevmiş nişanı bu ol
ḳamuġ ʿaybın erdemke tutmış köŋül

3519 negü teg öger sen bu dünya maŋa
anıŋ ʿaybını men ayayın saŋa

3520 apa yazdı erse bayat ḳınadı
bu dünyaġ tünek ḳıldı erklig iḍi

C 206 3521 tünekte ne arzu tiler sen tilek
tilek uçmaḳ içre bolur ḳut yülek

3502 *sen ... ḳıldı*] A2 *sẹn neḳıl-tı* C13 *seⁿ ...* | *it*] A2 *ẹt* || 3503 *işin ... mungıŋa*] A3 *iş-i ẹt mungga* C14 *işi ...* | *birge ... töre*] A3 *berge ... ọsüng tọre* B6 *... bu özüŋ töre* (*t-* noktasız) C14 *bīrge ...*

3504 *ḳılınçıŋ*] B7 *bạyat-ḳa* | *ḳayuda ... tirilgil*] A4 *ḳayu-ḳa ...* B7 *ḳ. tileseng ...* C15 *... yorıġıl* || 3505 *tirilme*] A5 *tiril-gil* C16 *tiriglik* || 3506 *bügü*] A6 *begü*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3507 *bol*] A7 *yol* | *özüŋ ... ḳol*] A7 *ay* (?) *ọsi ẹ. bol* C2 *ö. aşlı ḳ.* || 3508 *unıtmaz*] C8 *unıtmas* | *yorısa ... yol*] A8 *tilẹz-e ... bol* B11 *y. yorı ...* C8 *tilese ...* || 3509 *tutsa*] B12 *bolsa* | *miŋ seviŋç*] A9 *m. seviŋç* B12 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *seviŋç* || 3510 *ḳamuġ yirde*] A10 *ḳ. yer-te* B13 *ḳamuġ yirde* C5 *neçe yerde* (*-ẹ-* harekeli) | *yanutı ... bulur*] A10 *ḳılınç barça ẹ. ḳılur*

3511 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *isiz*] A11 *aciz* (*a-* ?)

oḏġurmış ... ayur] A12 *o. ögdülmiş-(ke) tüny-a ayıb-ların a.* B1 *o. dünya ʿayıb-ların* C7 *bab odġurmış ... ʿaybın ḫaber birmekin aytur*

3512 *birdi ... özüm*] A13 *berti ... aytı ọsüm* B2 *... sözüm* | *eşitti ... eşitgil*] B2 *... eşitim eşit bu* C8 *eşit(t)i ...* || 3513 *sevitmiş saŋa*] A14 *s. sangga* B3 *sẹvitmiş* (satır altında *sẹvdürmiş*) *s.* | *körünmiş saŋa*] A14 *k. sangga* B3 *körünmiş* (*-r-* üstündeki noktaya dikkat) || 3514 *ermez*] B4 *arma* | *ḳayu ... barır*] A15 *... arır* B4 *ḳamuġ ... tur* C10 *... arır* || 3515 *saŋa*] A16 *sangga* || 3516 *negü ... sevmiş*] A17 *n. ter işidgil ... sevmiş* B6 *nigü ...* C12 *nigü ... sẹvütmiş* | *başı*] A17 *iş-i* || 3517 *sevüglüg ... belgülüg*] A18 *sevüg ol ... belgüz-i* | *bolur ... külüg*] A18 *bolup kör-güz-i* || 3518 *ḳamuġ ...ybın*] A19 *k. aybı* B8 *neçe ʿaybı* || 3519 *negü ... maŋa*] A20 *... mangga* B9 ve C15 *nigü ...ʿaybını ... saŋa*] A20 *aybı barça a. sangga* || 3520 *ḳınadı*] A21 *sın-a-tı* | *dünyaġ ...ıḍı*] A21 *tụny-a ... ẹti* C16 *dünya ...* || 3521 *tünekte ... sen*] B11 *tünek-ni* (*-ni* muhtasız) *ne a. tilek sẹn* C1 *... se*

3522 apa uçmaḳ içre yidi kör evin
arıŋġu ḳılındı bu dünya evin

3523 bayat yirmişi ol bu yek sevmişi
taḳı artuḳı ol sevüp salmışı

3524 öḏürse bayat bir tilemiş ḳulın
aŋġar dünya birmez arıtur yolın

3525 ayı eḏgü ermez bu dünya ḳutı
bayattın yıratur bu ol din yutı

B 259 3526 bayat men tigüçi kişide ḥaşı
ajun ḳoldı bardı ol it saḳışı

3527 bayusa bolur ol buḏun kötkisi
çıġaylıḳ bile ol köŋġül ḳoḏḳısı

3528 yalıŋ toġmış er kör yalıŋ barġu ol
nelük dünya tirmek yana ḳoḏġu ol

3529 nelük arsıḳar sen aya öldeçi
özüŋ iki künlük ḳonuḳ boldaçı

3530 bilir sen tiriglik ölümke turur
anundı ölüm uş ödiŋge küḏür

3531 ḳapuġ açtı dünya taḳı bir ḳapuġ
ölüm ḳapġı açlur kirür ḥalḳ ḳamuġ

3522 B 'de bu beyit yok | *yidi ... evin*] A23 *yeti k. ġvin* (satır altında ar. harfl. *dane*) C2 *yidi ...* | *arıŋġu ... evin*] A23 *arıd-ġu* (tekrarlanmış ; sonra üzerinden çizilerek, tashih edilmiş) ... *ivin* (satır altında ar. harfl. *ḫane*)

3523 B 'de bu beyit yok | *yirmişi*] A24 *sırmiş-i* | *taḳı ... ol*] A24 *yaġ-ı ...* C *taḳı a. bu* || 3524 *öḏürse ... tilemiş*] B12 *... bu t.* C4 *köṭürse ... ödürmiş* | *aŋġar ... arıtur*] A25 *anggar bermez arıdur* B12 *anga ...* C4 *... azıtur* || 3525 *ayı ... ḳutı*] A26 *... B13 anın ...* C5 *ayı* (*-y-* noktasız) *... fani* | *bayattın ... yutı*] A26 *bayad-tın ... B13 bayat-dın yıratur ... yutı* (*y-* noktasız) C5 *bayat-dın y. bu dünya anı*

3526 B 2591 'de bu beyit 3527 'den sonra geliyor | *tigüçi ... ḥaşı*] A27 *telve-si* B1 *t. kişi tilvesi* C6 *t. kişi-de ḥaşı* | *ajun ... saḳışı*] A27 *acun buldı ... id san-ı* B1 *a. ḳoldı bardı ol it saḳışı* C6 *a. buldı bardı uşol it işi*

3527 B 25814 'te bu beyit 3526 'dan önce geliyor | *ol ... kötkisi*] A28 *ḳıvḳı-sı* (*-vḳ-* ?) B14 *kör buḏun kötkisi* (*-t-* noktasız) C7 *ol budun yavġası* (*y-* noktasız, *-ġ-* harekeli) | *köŋġül ḳoḏḳısı*] A28 *budan ḳodġuz-ı* B14 *k. ḳoşḳı-sı* (*-ş-* noktasız) C7 *k. ḳotḳı-sı* || 3528 *yalıŋ ... yalıŋ*] A29 *yal(ı)ng t. öz k. yal(ı)ng* | *nelük ... tirmek*] A29 *nerek täny-a termek* B2 *nirek ...* || 3529 *nelük ... sen*] B3 *nelük arsıḳar* (altında *arsanur, er sanur* ?) *sen* C9 *nelik a. sen* || 3530 *sen*] B4 *se* C10 *sen* anundı ... *küḏür*] A31 *onun-tı ... kuyür* B4 *... küder* C10 *... küdür* (önce *küder* yazılmış, sonra tashih edilmiş) || 3531 *ḳapuġ*] A32 *ḳapuġ* (önce *ḳamuġ* yazılmış ; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş) | *açlur*] A32 *açılur*

3532 özüŋ iki künlük avıŋġu üçün
körürde küyürme özüŋni küçün

3533 yayıġ dünya irsel ḳutı evrülür
negü birdi erse yana terk alur

3534 aḏırmaz kişisin ḳuluġ ya begig
öḏürmez talusın yavuz ma yigig

3535 birig beglenür kör taḳı bir begin
oḳıyu turur tegme künde öŋgin

A 101 3536 körü barsa dünya kölike sanı
eḏerse ḳaçar ḳaçsa eḏrer sini

3537 muŋġar meŋzer emdi körü bar bu söz
munıŋ maʿnisi uḳ aya köŋġli tüz

3538 bu dünya ḳaçar kim eḏerse anı
ḳalı ḳaçsa andın eḏerür sini

C 207 3539 yana dinḳa öçlüg bu dünya neŋġi
yise dünya din yir baḳa kör munı

3540 bezenip bu dünya özin körkitür
itinmiş kelin teg köŋġül yilkitür

3541 köŋġül birse ḳurtġa bolur bir turı
yaḳa yiŋ tutar künde kesmez urı

3542 yana ḳılḳı irsel ḳılınçı yayıġ
begi birle turmaz tükel üç ayıġ

3532 *avıŋġu*] B6 *oḳıġu* | *körürde*] A33 *kuyür-te* || 3533 *irsel ... evrülür*] A34 *ġrsel ... ġvri-lür* | *negü birdi*] A34 *n. berti* B7 ve C13 *nigü b.*

3534 B ve C 'de bu beyit yok | *öḏürmez ... yigig*] A35 *ġder-mez igig* || 3535 *birig ... begin*] A36 *b. beg-leyür m-e taḳ-ı* (?) ... B8 *tiriglik birür kör taḳı bir* (*b-* noktasız) *nengin ... oḳıyu ... künde*] A36 *oḳıtu ...* B8 *o. turur kün-de tegme* C14 *oḳıtu ...* || 3536 *kölike*] A1 *kġleke* B9 *kölitke* | *eḏerse ... sini*] A1 *ġdirz-e ... seni* || 3537 *muŋġar meŋzer*] A2 *munggar mingser* | *munıŋ*] A2, B10 ve C16 *munung*

Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü ve B 'de çizgiler ile ayırt edilmiş ; C 'de ayrıca işâret edilmemiştir

3538 *eḏerse*] A3 *ġ-tirz-e* (*ġ-* dikkat) | *ḳalı ... sini*] A3 *... ġ-terür* (*ġ-* dikkat) *sen-i* B11 *yana iderür s.* || 3539 *yise ... kör*] A4 *yez-e täny-e tin bir b. kor* B12 *usa d. din tartka* (? ; *-t-* noktasız) *ol kör* || 3540 *itinmiş ... yilkitür*] A5 *ġdin-miş ...* B13 *itinmiş .. özin belkütür* C2 *... yilkütür* || 3541 *birse ... turı*] A6 *berz-e ḳurdġ-a bolur yer toz-ı* B14 *birding erse bu ḳurtġa yüzi* C6 *... yir* (*yi-* için iki nokta) *turı* | *yaḳa ... yı*] A6 *y. ġng ... ġz-i* B14 *yaḳang-nı t. k. kitmez sözi* || 3542 *irsel ... yayıġ*] A7 *ġrsel kılın-çıġ yayıġ* (satır altında ar. harfl. *perişan*) | *turmaz ... ayıġ*] B15 *tutmaz ... ayıġ*

B 260

3543 kim erse köŋül badı erse aŋar
yaγa ḳıldı ısız tiriglik muŋar

3544 iḍi ḳız erür bu tiriglik küni
yaγa işke işletse bolmaz munı

3545 tiriglik mün ol kör ḳamuġ eḍgüke
yaγa ḳılmaġıl sen anı ay böke

3546 bu üçte aḍın yoḳ bu dünya neŋi
ḥalal ol ya şübhe ḥaram ol öŋi

3547 ḥalalḳa saḳış ol ḥaramḳa ma ḳın
ḳalı şübhe erse yime keḍ saḳın

3548 sevitse kimi dünya aḫır sürer
aγıtsa erej birle terkin irer

3549 sevinç birle igdip tükel semrütür
saḳınç ḳaḍġu birle yana yaγrıtur

3550 sevinçin körü barsa aḫır saḳınç
saḳınçın türilse bolur kin sevinç

3551 uçı niʿmet erse tüpi miḫnet ol
başı miḫnet erse soŋı niʿmet ol

3552 negü tir eşitgil saḳınuḳ oḍuġ
yıraḳ tur bu dünya tegürgey yoḍuġ

3543 *aŋar*] A8 *angġar* | *yaγa . . . muŋar*] A8 *yaγa* (satır üstünde uyg. harfl. *neçe?*) *ḳ. ġ-siz* (*ġ-* dikkat) . . . B1 *y. boldı . . . angar* || 3544 *iḍi . . . erür*] A9 *ġ-ti* (*ġ-* dikkat) *ḳ. turur* C8 *idi ḳ. tṷrur* | *munı*] B2 *anı* || 3545 *mün*] A10 *mṷn* (satır altında ar. harfl. *maye*) B3 *mün* (satır altında *umız?*) | *yaγa . . . böke*] A10 *y. ḳılmaġın* . . B9 *yaγa* (satır altında *aşna?*) . . . *tonga* (sahife kenarında *özänge*) || 3546 *üçte . . . neŋi*] A11 *iş-tin . . . nengi* B4 ve C8 *üç-de . . .* | *ya . . . öŋi*] A11 *yaşub-hed . . . gmi* C8 *. . . şübhet . . .*

3547 B6'da bu beyit 3548 'den sonra geliyor | *ma ḳın*] A12 *ḳadın* C9 *bu ḳ.* | *şübhe . . . yime*] A12 *şub-hed ġrz-e ġt-i* C9 *şübhet . . .*

3548 B5'te bu beyit 3547 'den önce geliyor | *sevitse . . . sürer*] A13 *sïïdz-e . . . sṷrür* (satır altında ar. harfl. *sir şeyed*) B5 *şevinse bu dünya aḫır kör s. aγıtsa . . . irer*] A13 *. . . ġ-rer* (*ġ-* dikkat) B5 *aγıtsa erej* (satır altında *uyı tur* (*?*) *uḍamaḳ*) . . . || 3549 *igdip*] A14 *ġgdip* B7 *igdip* (satır altında *birikip*) | *yaγrıtar*] B7 *yaγrıtur* (sahife kenarında *araḳlar*) || 3550 *sevinçin*] A15 *sevinçi* | *saḳınçın . . . sevinç*] A15 *saḳınç . . . kelz-e ġrder kelir kin s.* B8 *şevinçin t. bolar* (*-l-* yerine *-ḳ-* ile) *kin saḳınç* || 3551 *. . . miḫnet*] A16 *içi n(ï)ʿmet . . .* C13 *u. miḫnet . . . niʿmet* | *miḫnet . . . niʿmet*] A16 *. . . keni n.* B9 *. . . uçı n.* C13 *niʿmet . . . miḫnet* || 3552 *negü . . . oḍuġ*] A17 *n. ter . . . saḳ-ı-yuḳ o.* B10 *nigü . . . saḳıyuḳ o.* | *yıraḳ . . . yoḍaġ*] A17 *. . . ay tuny-a tegür-m-e yoduġ* (satır altında ar. harfl. *ḥadiġe*) C14 *uraḳ t. ay d. tegürme y.*

3553 seniŋ baylıḳıŋ kör çıġaylıḳ turur
saŋa kim çıġay erse baylıḳ turur

3554 sini kim yise yir sen aḫır etin
öçüŋni alır sen ḳara yir ḳatın

3555 buzulġu turur bu itilmişleriŋ
saçılġu turur bu yumıtmışlarıŋ

C 208

3556 barıġlı turur bu ajun terk öḍün
keligli turur ol ajun keḍ oḍun

3557 barıġlı barur künde sindin yırar
keligli kelir terk saŋa öz ular

B 261

3558 barıġlıḳa birmez biliglig köŋül
keliglike itnür uḳuşluġ amul

3559 ölümüg biligli sevinmez özün
ölürüg körügli aγınmaz uzun

3560 yorıġlı kişi yolda itmez evin
köçügli kişi evde ḳoḍmaz neŋin

3561 ḳonuḳ sen bu dünya saŋa bir tüşün
tüşünde saḳınç tutma artuḳ uzun

3562 ayı eḍgü ermez bu dünya neŋi
kimiŋ bolsa evrer ḳılınçı yaŋı

3553 *saŋa . . . erse*] A18 *sangga . . . ġrz-e* B11 *saŋar . . .* C15 *. . . bolsa* || 3554 *sini . . . etin*] A19 *sen-i ḳ. yez-e yer se a. ġdin* B12 *saŋar sökse kim buşsa açıġ etin* C16 *. . . yile yer* (*-ę-* harekeli) *sen aḫırda adın* | *öçüŋni . . . yir*] A19 *ǫ. ġlur sęn ḳ. yer* B12 *öçüŋ birge* (*b-* noktasız) *yarın ḳara yir* C16 *. . . sen . . .* || 3555 *buzulġu . . . itilmişleriŋ*] A20 *. . . ġdilmiş* (*ġ- ? ye- ?*) *işing* B13 *tarılġu . . . tirilmişleri(n)g* | *turur . . . yumıtmış-arıŋ*] B13 *turur* (*-r-* yerine *-z-* ile) *gumıtmışları(n)g*

3556 B15'te bu beyit 3557 'den sonra geliyor | *bu . . . terk*] A21 *b. acun t.* B15 *künde terk bu* | *ajun . . . oḍan*] A21 *acun ket o.* B15 *. . . terk bütün* C1 *. . . bąk o.*

3557 B14'te bu beyit 3556 'dan önce geliyor | *barar . . . yırar*] A22 *. . . sen-tin y.* B14 *turur kün-de sinde birer* C2 *tṷrur . . .* | *kelir . . . ular*] A22 *. . . sangga . . .* B14 *tṷrur urar* (*?*) || 3558 *birmez*] A23 *bermez* B1 *birmez* C3 *birmez* | *itnür*] A23 *ędnür* || 3559 *biliglı sevinmez*] A24 *uḳıġ-lı . . .* B2 *b. şevütmez* | *ölürüg . . . uzun*] A24 *. . . ädn-mez uzun* (satır altında ar. harfl. *dïraz ?*) B2 *ölümüg . . . aγıtmaz özün* || 3560 *itmez evin*] A25 *ędmez ǫvin* (*-v-* ?) | *evde . . . neŋin*] A25 *. . . tudmaz ne(n)gin* B3 *e. ḳoḍmaz* C5 *ïde tutmaz . . .* || 3561 *sen . . . saŋa*] A26 *. . . sangga* B4 *ya* (*?*; *y-* noktasız) *. . . saŋar* C6 *sen . . .* | *saḳınç*] B4 *şevünç* || 3562 *ayı . . . neŋi*] A27 *ayı ḳudluġ . . . ne(n)gi* B5 *. . . C7 atı ḳutluġ . . .* | *evrer . . . yaŋı*] A27 *ġvrer . . . ya(n)gı* (*?*) B5 *. . . yaŋı* (*yn-* iki nokta) C7 *ivrer . . . yaŋı* (*y-* yerine *n-* ile, *-n-* noktasız)

3563 bedęl ḳıldı ębdal nen̄gin hem malın
baḳıp ḳodtı zahid bu dünya ulın

3564 körünmez teg ol bu tuzaḳçı san̄ga
bu dünya nen̄gi ol saçılmış men̄ge

3565 usayuḳ bu yalnguḳ iḍi suḳ közi
ḳalı torḳa kirmez bu yalnguḳ özi

3566 negü tir eşitgil saḳınuḳ başı
bu dünya işindin saḳınmış kişi

3567 tuzaḳçı körünmez men̄gin körkitür
bezenmiş kelin teg kön̄gül yilkitür

3568 közi suḳ serimsiz usayuḳ özün̄g
men̄gin tattın̄g erse aḍaḳ berkitür

3569 ḳamuġ dünya birke yumıtsa bütün
erej birle min̄g yıl tirilse ḳutun

3570 negü asġı aḫır ḳara yir ḳoyı
anın̄g tüşneki ol yağız yir oyı

3571 keçürmiş tiriglik san̄ga bolġa tüş
negü ḳıldın̄g erse yanut kelge tüş

3563 *bedęl ... malın*] A28 *bedel ḳıltı abdal-ḳa tüny-e yolın* B6 *bedęl ḳıldı ębdal ... ębdal* C8 *bedęl boldı ębdal yitürdi yolı* | *baḳıp ... ulın*] A28 *... sayid-ḳa sụ(hī)ti ilin* C1 *yıḳa bīrdi zahidi-ḳa zühdi ulı* || 3564 *teg ... san̄ga*] A29 *... taşıḳ-çı* (*-ş-* ?) *sangge* B7 *neng ...* C9 *teg ol kör ...* | *nen̄gi ... men̄ge*] A29 *ne(n)gi ... mengge* || 3565 *usayuḳ ... közi*] A30 *uz-a-yuḳ yalnguḳ ęti ...* B8 *u. bu dünyada yąngluḳ öz-i* (*-z-* noktasız) C10 *... yąngluḳ idi ...* | *ḳalı ... yaln̄guḳ*] A30 *... yal(n)guḳ* B8 *ḳalı* (satır altında *köp* ?) *t. kirse* (satır altında *kise*) *unıtur* C10 *... yąngluḳ* || 3566 *negü ... saḳınuḳ*] A31 *n. ter ę. saḳ-ı-yuḳ* B9 *nigü t. eşit emdi ṣa'ir* C11 *nigü ... saḳı-yuḳ* | *işindin saḳınmış*] A31 *işin-te sevinmiş* B9 *... saḳınmış* (*-n-* yerine *-t-* ile ?)

Dörtlük, B'de yok; A'da sahife kenarında ar. harfl. *ṣi'r* sözü ve C'de aynı satırda *ṣi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3567 B'de bu beyit yok | *men̄gin*] A32 *mengge* | *yilkitür*] A32 *yel-kidür* C11 *yilkütür*

3568 B'de bu beyit yok | *közi ... özün̄g*] A33 *ay yanluḳ s. ḳoz-i suḳ özün̄g* C11 *k. s. serimsüz ...* | *men̄gin ... erse*] A33 *mening ḳorz-e ęrde* C14 *męngin tat(t)ın̄g ... erse* || 3569 *dünya birke*] A34 *birke* C15 *d. bīrke* | *erej ... tirilse*] A34 *ęric b. ... tirliz-e* C15 *e. birle* (sonradan satır üstünde yazılmış) ... || 3570 *negü ... ḳoyı*] A35 *... yer ḳ.* B11 *nigü ... yir ḳ.* C16 *nigü ... yęr* (*-ę-* harekeli) *ḳoyı* (*-y-* yerine *-t-* ile) | *yaġız ... oyı*] A35 *ęlüg-ler toyı* B11 *yąġız yir o.* C16 *ölügle(r) toyı* (*-y-* yerine *-b-* ile; alttaki noktalara dikkat) || 3571 *san̄ga ... tüş*] A36 *sangga boltı tụş* | *negü*] B12 ve C17 *nigü*

C 209 3572 uş ol kün ökünse ökünç asġı yoḳ
negü ḳıldın̄g erse yıl ay kün tanuḳ

3573 ajun tatġı barça bu üç nen̄g turur
üçegü tatıġları tüz ten̄g turur

A 102 3574 yimek içmek ol kör bu üçte biri
taḳı bir tişi ol aṿıtsa eri

3575 üçünçi esenin tiriglik turur
bu üçte bu bir keḍ kereklig turur

3576 bu üç nen̄g sevinçi tatıġı ḳamuġ
aḍın üçke tegmez ay ilde uluġ

3577 yimek içmek ol bir tatıġ ay ḳadaş
yanutı çıḳarda yaṿuz ay adaş

3578 bu tatġın̄g üç ernek boġuzḳa turur
anın̄gda naru barsa ḳarnın̄g tolur

3579 ḳalı sin̄gmese aş tadu artatur
tadu artasa er kör iglep yatur

B 262 3580 ig ol aşnu erke ölüm tutġaḳı
ölümde tatıġ yoḳ aya er saḳı

3572 *uş ... ökünse*] A37 *uşol kụn ọkünz-e* B13 *uşol ... ọ̈künse* C1 *uşol ...* | *negü ... ay*] B13 *nigü ...* C1 *nigü ... ay* (satır üstünde yazılmış) || 3573 *ajun*] A38 *acun* | *tüz ten̄g*] A38 *tüz te(n)g* B14 *tüz* (*t-* noktasız) *teng* (*t-* yerine *n-* ile) C2 *tap teng*

3574 B'de bu beyit yok | *yimek ... üçte*] A1 *yemek i. kọr ol buu ụç* | *bir ... eri*] A1 *biriz-i ol aṿıdġ-a ęr-i*

3575 B'de bu beyit yok | *bu bir*] A2 *bir-i*

3576 B15'te bu beyit 3573'ten sonra geliyor | *nen̄g ... tatıġı*] A3 *... sevünçi m-e tadġ-ı* B15 *... sęvünçi t.* C5 *ning sęvinç-leri tatġı* | *tegmez ... ilde*] A3 *... ay aslı* B15 *tęgme ...* C5 *tęgmez a. ilde*

3577 B'de bu beyit yok | *yimek*] A4 *yemek*

3578 B'de bu beyit yok | *boġuzḳa turur*] A5 *boġuz-ta ḳalur* C7 *b. tạrur* | *anın̄gda ḳalur*] A5'te beytin bu mısraı sonradan iki satır arasına yazılmış: *anıng-tan n. barça tur* (?) *neng bolur* (aş. bk.) C7 *anıng-dan ...*

3579 B'de beytin ikinci mısraı boş bırakılmış [*tadu*]

3580 *... ḳör*

3581 takı bir tatıġ bu tişi tatġı ol
soġuḳ suvḳa yunmaḳ anıñg yanġı ol

3582 anıñgda basa kör oġul ḳız turur
oġul ḳız yükin yüḏmek emgek erür

3583 negü tir eşitgil bu beyt ayġuçı
tişi hem oġul ḳız üzer er küçi

3584 tişi birle ṣuḥbet iḏi keḏ tatıġ
soġuḳ suvḳa yunmaḳ yanutı ḳatıġ

3585 tatıġ ḳayda erse tatıġsız bile
süçig ḳayda erse soñgında açıġ

3586 tiriglik tatıġı bu erse ḳalı
tatıġsız turur dünya miḥnet yolı

3587 süçig bu tatıġlıġ tiriglik künüm
tatıġsız ḳılur aḫır açıġ ölüm

C 210 3588 bu üç neñg turur dünya tatġı bütün
yanutı eşittiñg ay ḳılkı tüzün

3589 bu dünya yaġı ol et öz bir yaġı
bu iki yaġınıñg yaḏıġlıġ aġı

3590 üçünçi yaġı yek bu din oġrısı
tegürmesü teñri bularnıñg yası

3591 bularda iḏi sarp bu yavlaḳ yaġı
et özdin tegir ol öküşrek çoġı

3592 bayat atı aysa tezer yek barır
ḳodu barsa dünya seniñgdin ḳalır

3593 et özni negü teg kitergü bolur
meger kim ölüm tutsa ḳalsa ḳalur

3594 iḏi yaḳşı aymış biliglig bügü
biliglig bügüler sözin tıñglaġu

3595 mini muñgḳa tegrür et öz emgetür
ara küldürür kör ara yıġlatur

B 263 3596 ajun tezginür men tilekin uḏu
ara aç yatur men arala toḏu

3597 bir arzu yitürse taḳı bir ḳolur
taḳı birni bulsa tükel beg bolur

3598 basumaz özüm bu et özni utup
basa bir bağırsaḳ iḏim sen tutup

3599 bu yavlaḳ osuġluġ turur bu et öz
semiz tutsa artuḳ bolur bu yavuz

3600 bulaḳ semrise kör munar hem azar
iḏisin çalar yirke andın tezer

3581 B'de bu beyit yok | *tatıġ*] A8 *tapuġ* | *yanġı*] A8 *yanġı* (*-ġ-* ? *-s-* ? : satır üstünde uyg. harfl. *emi* ?, *-m-* ; *-l-* ; *-g-* ?)

3582 B2'de bu beyit 3580'den sonra geliyor | *kör*] B2 *bu* | *yükin ... erür*] A... *yuḳi barça ɛmgek ɛrür* B2 ... *bolur* C11 *yüki barça e. bolur* || 3583 *negü ... beyt*] A... *n. ter ayıdġıl buu beyit* B3 *nigü t. eşit bu uḳuş* C12 *nigü ... | tişi ... er*] A10 *oġul ... kız saḳınçı user ɛr*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

3584 *iḏi*] A11 *ɛti* || 3585 *tatıġ*] A12 *ḳadıġ* | *süçig*] A12 *suçüg* || 3586 *tiriglik ... tatıġı*] A13 ve C16 *tiriglik-ke tatġı* | *tatıġsız ... miḥnet*] A13 *ḳadıġ-sız bilür ... ṣuḥbet* || 3587 *süçig ... künüm*] A14 *suçüg ... B7 s. bu tiriglik-ke açıġ ölüm ... tatıġsız ... ölüm*] A14 *ḳadıġ-sız ḳ. aḫır* (*-ḥ-* yerine *-ç-* ?) *aç-çıġ ɛ.* B7 *ḳarartur tüner ... yarumış künüm* || 3588 *eşittiñg ... tüzün*] A15 *... odun* B8 *eşit(t)ing ... tüzün* (sahife kenarında *tüzük*) C1 *işit(t)ing* (*i-* noktasız) ... || 3589 *yaġı ... bir*] A16 ... *ɛt ɛsm-e ... tatıġı ol et öz* || 3590 *yek bu*] A17 *ol* B10 *ol bu* | *yası*] A17 *yaz-ı* B10 *yası* (*-s-* yerine *-ş-* ... ile) || 3591 *iḏi*] A18 *ɛti* B11 *iḏi* C4 *anı* | *öküşrek çoġı*] A18 *sanga unçuġ-ı* (? ; *un* ... *yaġı* ... *ökeli*)

3592 *aysa tezer*] A19 *birl-e tuser* B12 *a. ḳamuġ* | *ḳodu ... dünya*] A19 *ḳodı ... ḳodu barsa d.* C5 *ḳodu birse dünya* || 3593 *et ... bolur*] A20 *ɛt öz-ni* (*-ni* satır ... yazılmış) ... *kudesz-e b.* B13 ... *nigü teg kerek bolur* (sonradan satır üstünde yazılmış; önce dörtlük şeklinde düşünülmüş olacak) C6 ... *nigü teg kiterse b.* | ...] A20 *ɛlz-e* C6 *ölse* || 3594 *iḏi ... bügü*] A21 *iti ... begü* B14 *iḏi yaḳşı ... C7 ... yaḫşı ... | bügüler ... tıñglaġu*] A21 *begü-ler sösin ting-legü* B14 ... *tinglegü* C7 ... || 3595 *mini muñgḳa*] A22 *men-i m.* C8 *m. müngke* | *kör*] A22 *buu* C8 *bu* ... 3596 *ajun ... tilekin*] A23 *neçük ... tilekim* B1 ... *tileki* C9 *a. tizginür mɛn tilekim ... yatur .. arala*] C9 *tɑrur mɛn ara toḳ* || 3597 *arzu ... ḳolur*] A24 ... *yedürz-e* B2 ... okunmuyor: *arzum yitürsem taḳı bir ḳolur* (*ḳalur* ?) | *birni ... beg*] A24 *biri ... ḳ. bulsam t. neñg* C10 *biri ...* || 3598 *basumaz ... utup*] A25 *bodumaz ... udup ... tapup* (?) | *bağırsaḳ ... sen*] B3 *iḏim sɛn bağırsaḳ* C11 *b. iḏim s.* || 3599 *bu ... osaġluġ*] A16 *yulaḳ at osaġ-lıġ* B4 *bu yavlaḳ osu(ġ)luġ* C2 *bu yavlaḳ o.* | *semiz ... yapuz*] A26 ... *ɛt öz* B4 ve C12 *sɛmüz* ...

3600 B'de bu beyit yok | *bulaḳ ... kör*] A27 *yulaḳ semriz-e kɛr* C13 *yulaḳ ... yerine üç noktalı -v-*) *sɛmrise* (bundan sonra bir boşluk var; boşlukta *kör* ya... ve sonra silinmiş olabilir; sahife kenarında, yerine işâret edilmeyerek, *bu ... idisin ... yirke*] A27 *ɛdez-in çalıp yerke* C13 *idi-sin çalar yɛrke* (*-ɛ-*

3601 tükel avçı it teg et özke bakın
semiz bolsa bilmez idisi haḳın

3602 ḳarın toḍsa avḳa yügürmez bolur
idisi tilekinçe barmaz turur

3603 kiçig oġlan özlüg et öz meñzegi
boġuz toḍsa yügrür tiler öz teñgi

3604 ḳarın toḍsa et öz bolur ermegü
tilekçe tilese tilek birmegü

C 211 3605 tiriglik tükeli tükel üç kün ol
anıñda narusı neçe tüş tün ol

3606 birisi yarın ol biri keçti tün
yarınḳa tegirmü tiriglik bu kün

3607 anıñda naruḳı tiriglik neçe
tiriglikke tutma söz aydım aça

A 103 3608 tişi ṣuḥbeti me bu erlik otın
öçürmek üçün ol birer saʿatın

3609 bu otuġ negü teg öçürse öçer
kerek erse körklüg ya körksüz ḳuçar

3610 boġuz tatġı barça ḳarın toḍmaḳ ol
ḳarın toḍsa artuḳ asıġ ḳoḍmaḳ ol

3611 ḳarın toḍsa arpa ya ḥalva bir ol
ḳalur barça artıp tulur kirgü yol

B 264 3612 şeḳer ḥalva yigli ya arpa üyür
toḍup yatsa tañda yana aç turur

3613 negü tir eşitgil saḳınuḳ çıġay
çıġay erse neñke közi köñgli bay

3614 şeḳerlig yidiñ sen ajun niʿmeti
ḳavuḳ yür yidim men özüm ṭaḳatı

3615 ikigün toḍup teñ kiçe yattımız
keçip bardı kelmiş künüm saʿatı

3616 ajunuġ neçe tirse öz ölgülüg
iki böz tegir ol saña belgülüg

3617 çıġay bay ikigün ölümde kiḍin
yana tüz bolurlar ḳara yir ḳatın

3618 iki künki erter erejke bolup
nelük arsıḳar sen tiriglik bulup

3619 özüñ suḳlanur sen ajun tirgeli
ölüm suḳlanur kör sini tutġalı

3601 *avçı ... bakın*] A28 ... *yakın* B5 *avçı* (satır altında *avçı*) ... *bakın* (iyi okunmuyor) C14 ... *bakın* (*b-* noktasız) | *semiz ... idisi* | A28 *s. tudz-a bulmaz g-te* (*g-* dikkat) B5 *semüz* ... C14 *semüz ... idi-si* || **3602** *toḍsa ... bolur*] A29 *t. avka* (*-ḳ-* ?) ... B6 iyi okunmuyor : *tutsa* (*t-* ? *b-* ?) *a. tegürmez yatur* | *idisi turur*] A9 *g-tezi* (*g-* ?) ... B6 *i. tilekini barça ḳoḍur* C15 *idesi* (*-e-* ?) *t. barmas turur* || 3603 *kiçig ... meñzegi*] B7 iyi okunmuyor : *uşaḳ* (*oğlan*) *ö. et öznüng sanı* | *toḍsa teñ* A30 ... *ɑz t(en)gi* B7 *toḍsa* (*t-* yerine *y-* ile) *y. tilegü anı* C16 *bütse* (*b-* noktasız) *teñgi* (*tn-* noktasız) || **3604** *ḳarın ... ermegü*] A31 *boġaz ... bolur* (önce *keçig* (yazılmış ; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş) *ermegü* (tashih edilmiş) B8 *et özni* (*tıdıġlı* ?) *bolur er bügü* | *birmegü*] A31 *bermegü* || **3605** *tükel*] A *tuḳel* (satır üstünde yazılmış) | *anıñda ... neçe*] A32 *anıng-tan ... B9 anıñda öngin* || **3606** *keçti*] A33 *keçti* (*-ç-* ?) || **3607** *anıñda ... neçe*] A34 *anıng-tın ... t. n.* (önce *üç kün ol* yazılmış, yk. bk. ; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş) B11 ... *başa* | *tatma ... açа*] B11 (okunmuyor) ... *keşe* C8 *bütme ...* || *erlik otın*] A1 *erklig budün* (?) B12 *e. otı* C4 *erklig o.* | *saʿatın*] B12 *saʿatı* || 3609 ... *öçer*] A2 *o. negü-ke çürz-e ççer* B13 *otuġ* (*-v-* yerine *-r-* ile) *nigü teg ... C nigüke ...*

3610 B14 'te ikinci mısrâ iyi okunmuyor

3611 *ḳarın ... bir*] A4 *boġuz todz-a* (satır altında uyg. harfl. *toyz-a*) *a. ne ḥ. ḳalur*] A4 ve C7 *ḳalır* || **3612** *yigli ... üyür*] A5 *yegli ... uyur* B1 ... *bar erse toḍup yatsa*] A5 *keçe yadz-a* C8 *kiçe todsa* || **3613** *negü ... saḳınuḳ*] A6 *n. ter ḳ-i-yuḳ* B2 *nigü ... saḳınuḳ* C9 *nigü ... saḳı-nuḳ* | *neñge*] B2 *şeksiz*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* ile ayırt edilmiştir

3614 *yidiñ ... niʿmeti*] A7 *yeding s. acun* ... B8 ... *uzun niʿmeti* (sonradan yapılan ilâveler iyi okunmuyor) C11 ... *ajun* (dikkat, tashih görmüş) ... | *ḳavuḳ yidim*] A7 *yur uva yedim* B8 *ḳavuḳ* (*taḳuḳ* ? üstteki çizgiye dikkat, *-t* ?) *tuz* (nokta dikkat, *tuz* ?) *y.* C11 *ḳavuḳ* ... || **3615** *ikigün ... yattımız*] A8 *ikegün ... kör ç.* B4 *ikigü t. teng k. yaṭt(ı)mız* (iyi okunmuyor) C12 *ikigü t. kör k. yaṭ(t)ımız* | *kalmış*] A8 *ḳalmış* || **3616** *ajunuġ ... ölgülüg*] A9 *acanuġ n. terz-e* ... B5 *a. niçe ... tirse ahır ölüg* | *tegir ... belgülüg*] A9 *teger o. sangga ulgülüg* || **3617** *ikigün kiḍin*] A10 *ike-gün qlüm-tin kedin* B6 ve C14 *ikigü ...* | *yana ... yir*] A10 ... *ol yer* B6 *nçce tüz* (?) *bolur kör ḳ. yir* (?) C14 ... *bolurlar ḳara yir* || **3618** *künki bulup*] A11 *ḳongli ġ. ġric ġric-ke b.* B7 *k. erte* (*-t-* noktasız) *ajunuġ bulup* | *arsıḳar tiriglik*] A11 *ar-sıḳar sen t.* B7 *arsıḳar* (satır altında *irşenür sen*) ... (zedelenmiş, okunmuyor) C15 *a. sen* ... || **3619** *sen ... tirgeli*] A12 *sen acun tergel-i* C16 *sen köñ kör sini*] A12 *ol seni* B8 zedelenmiş, okunmuyor C16 *k. sini*

3620 tiriglik barır künde sindin ḳaçar
yaṽuz bu ölüm kör ulung̃ı bıçar

C 212 3621 siziksiz ölür kör tirig boldaçı
ḳayu kün ölürüg̃ yoḳ ol bildeçi

3622 kiçig erse umnur saḳal öngüke
saḳal önse umnur örüng̃ bolġuḳa

3623 saḳalıng̃ örüng̃ bolsa keldi ölüm
ölümke asıġ ḳılmaz oḳ ya tolum

3624 körürde küyürme özüng̃ni küçün
özüng̃ otḳa atma bu dünya üçün

3625 açıġ suṽ teg ol kör bu dünya nerg̃i
neçe içse ḳanmaz ölimez erg̃i

3626 ḳuruġ ḳumḳa oḳşar bu yalng̃uḳ özi
ögüz kirse toḍmaz bu suḳluḳ közi

B 265 3627 saḳıġ ol bu dünya közüng̃de uçar
neçe öz eḍerse ol ança ḳaçar

3628 et öz arzu sürgen tapuġḳa tezig
körünmez yaġıḳa bu birmez kezig

3629 et özke alıḳ birme egme boyun
aṽınçı saḳınç ol tileki oyun

3630 keçürmiş tiriglik barır kelgüsüz
neçe ol bu ḳalmış yime belgüsüz

3631 bu bulmış kününg̃ barı ḳılma yaṽa
ölümke itingil tapuġ ḳıl iṽe

3632 negü tir eşitgil oḍunmış kişi
ḳamuġ bulġanuḳtın süzülmiş kişi

3633 keçürdüng̃ keçigli bu tünki tününg̃
keçermü siziklig keligli kününg̃

3634 keçürmiş keçürgü ara bir tüşün
tiriglikke munça beḍütme ününg̃

3635 büte boldı munda tiriglik yidim
öḍ öḍlek ıdıp nefs butını sıdım

C 213 3636 bu kün kend uluşḳa oḳır sen mini
bulun ḳılsa nefsim yuluġlı ḳanı

3620 *barır ... sindin*] A13 ... *sendin* B9 *erej künde* (satır altında *aldɑmaḳ* (?) *künde*) ... (zedelenmiş, okunmuyor) | *yaṽuz ... ulung̃ı*] A13 ... *ulum-nı* B9 ... okunmuyor; *yaṽuz* için yer dar (satır altında *yaṽuz*) ... ‖ 3621 *siziksiz ... kör*] ... *sesik-siz ɵler buu | yoḳ ol*] A14 *yoḳ* ‖ 3622 *umnar*] B11 *umnur* (satır altında ... *unar?*) | *önse ... örüng̃*] A15 ... *usun* B11 *ö. umnar* (satır altında *umar*) ... C2 ... ‖ 3623 *örüng̃ bolsa*] A16 *usun bolz-a* B12 *örüng b* (...) (zedelenmiş, okunmuyor) C3 *ö. boldı | asıġ ... ya*] B12 *itig yoḳ hɱ önmez*

3624 B13'te mısraların yeri değiştirilmiş | *küyürme ... küçün*] A17 *ɵüng-nü ... yürm-e ɵçün* C4 *özüng-ni küyürme k.*

3625 bu beyit 1408'de tekrarlanmaktadır | *ol kör*] A18 *ol* | *ḳanmaz ... erg̃i*] ... *ḳalmaz ɵlümez tenggi* B14 ... *tili* ‖ 3626 *oḳşar ... yalng̃uḳ*] B15 ve C3 *oḫşar ... yɵnüḳ* | *ögüz ... toḍmaz*] A19 *ɵgüz k. tolmaz* B15 *ɵgüz k. bolmaz*

B1'de, 3626'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 1410):

saḳıġ ol körü tursa dünya işi
tutayı tiyü tutsa yitrür kişi

3627 *saḳıġ ... közüng̃de*] A23 *saḳıġ* (satır altında uyg. harfl. *serab*) B2 *s. ol ... tursa közde* (mâna için bk. beyit 3626 not) | *öz eḍerse*] A23 *ɵr at ɵrz-e*

3628 B'de bu beyit yok | *tapuġḳa*] A21 *ḳapuġ-ḳa* | *yaġıḳa ... birmez*] A21 *yɵ... buu bermez*

3629 *alıḳ ... egme*] A22 *ayıḳ berz-e ɵrmez* C9 *ıḳa birse egmez* | *saḳınç*] A22 *sevünç* ... *üng* ‖ 3630 *kelgüsüz*] C10 *belgüsüz* | *neçe ... ḳalmış*] A23 ... *ḳa(l)mış* B4 *bu ḳalmış* ... *lük* ‖ 3631 *itingil ... iṽe*] A24 *ɵdin-gil ... ɵv-e* B5 *anung̃ıl* ...

3632 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... kişi*] A25 *n. ter ɵ. odıl-... k.* B6 *nigü ... oḍanmış kör ɵr* C12 *nigü ... oḍunmış kişi* | *bulġanuḳtın ... kişi*] A25 *...-guḳ-tın ayılmış k.* B6 *bulġanuḳ-dın s. kür ɵr* C12 *bulġanuḳ-dın ...*

Dörtlük, A'da ayrıca işaret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

3633 *tünki tününg̃*] A26 *tunki tunung* B7 *tünki* (*t-* noktasız, *-ki* 'de bir çizgi fazla) ... *ng* (*-n-* ?, noktaya dikkat) | *keçermü ... keligli*] A26 *k. sezigli keçig-li* B7 *keçer ... ḳa hɱ k.* ‖ 3634 *keçürmiş ... tüşün*] A27 ... *bermekim* (oku: *bir m(a)ngım* ?) ... *bir tüşün* (*-ş-* noktasız) C10 *keçürdüng keçigli ara bir tınım* (tashih görmüş) | *...ike ... ününg̃*] A27 ... *ɵsüng* B9 *tiriglig bu munça b. ününg* (*-nü-* veya *-zü* ? ; okunmuyor)

A'da 3634'ten sonra, mâna bakımından, sıraya uymayan şu iki beyit gelmektedir (bir de beyit 3638 not):

A23 *taḳ-ı munda yegrek ayur ɵt erig* A29 *bilig ḳadr-i-ni me biliglig bilir*
köngül-ke alıngıl ay ɵlgü tirig *biligsiz ɵher tapz-a taş birle sır*

3635 *büte ... yidim*] A30 *bɵde b. mɵn buu t. yedim* B9 *yaṽa ... tidim* | *öḍ ...*] A28 *ɵt ɵdlek ɵdip nefz bıdın-ı s.* B9 *keçip bardı ruzgar ökünçler yidim* C37 ... (noktasız) *s.* ‖ 3636 *uluşḳa ... mini*] A31 *ɣlüş-ke ... men-i* C1 ... *se*ŋ *m.*] B10 *nefsüm*

A 104 3637 et öz bir yaġı ol iḍi sarp yaġı
ḳamuġ yirde yaḍmış tuzaḳı aġı

3638 tilekinçe ıḍma ḳatıġlan tiren
et öz ülgi birmez uḳuşluġ eren

3639 negü tir eşitgil özin basmış er
ḥava boynı yençip özin tutmış er

3640 et özke bulun bolma bilgi uluġ
et öz bulnasa kör ḳolur din yuluġ

3641 biliglig tise bolmaġay ol kişig
ḥavası uḍu ḳılsa barça işig

3642 uḳuşluġ tise bolmaġay ol erig
et öz bulnı bolsa ay köŋ̃gli tirig

B 266 3643 biligsiz kişi ol bolur belgülüg
et özke birür bolsa tutçı ülüg

3644 uḳuşsuz kişiler ol ol ay ḳadaş
ḥava arzularḳa özin ḳılsa baş

3645 munuḳı bu yaŋ̃lıġ turur bu ajun
münin barça aydım sen uḳġıl özün

3637 *et ... sarp*] A1 *ɛt ... ɛti sarp* B11 *ɛt ... tạḳı tir* (*t-* noktasız) C2 ... *ayı* (
yerine *-n-* ile) *sạrp* | *yirde yaḍmış*] A1 *yer-te ıdmış* (önce *ɛ-* yazılmış, sonra
edilmiş) B11 *yịrde yạḍmış* C2 *yẹrde* (*-ẹ-* harekeli) *ıdmış* || 3638 *tilekinçe* ... *tiren*
A2 *t. ɛdm-e ḳ. teren* B12 *tilekçe yạḍurma ... tiren* (*-i-* noktasız) C8 . . *tiren* (
rine *-b-* ile) | *et ... eren*] A2 *ɛt ... bermez u. ɛren* B12 *ɛt ... birme ɛatığlan ɛ.*

C'de, 3638 'den sonra, mâna bakımından, sıraya uymayan şu iki beyit gelmekt

C4 *tạḳı munda yịgrek ayur öt erig* C5 *bịlig ḳạdri-ni me bịliglig bilir*
köngül-ke alınġıl ay ölgü tirig *bịligsiz güḥẹr tạpsa taş birle sı*

3639 *negü ... er*] A3 *n. ter ... tudmış ɛr* B13 *nigü t. eşit bu ... ɛr* | *ḥạv*
er] A3 *... begüg udmış ɛr* B13 *ḥạvi ... ɛr* C6 *... bịlig uḳ(m)ış e.* || 3640 *et ...*
A4 *ɛt bulnız-a ...* B14 *bulun bolsa ɛt öz ḳılur d. yuluġ* (*-ġ* sahife kenarında
olacak) || 3641 *tise*] A5 *tez-e* | *ḥạvası*] B15 *ḥạvi-si*

3642 B'de bu beyit yok | *tise ... erig*] A6 *tez-e ... ɛrig* || 3643 *kişi ...*
A7 *... ɛlüg* C10 *kịşi-ler ol ol* | *özke ... ülüg*] A7 *ɛsün berür b. tudçı yuluġ* B1
ü. C10 *ö. bĭrür ...* || 3644 *ol ol*] B2 *ölüg* | *ḥạva ... özin*] A8 *... ɛsün* B2 *ḥạv*
larġa ... || 3645 *munuḳı ... ajun*] A9 *munḳ-ı buu ... buu acun* | *münin ...*
muyan b. ıt-tım s. B3 *müni ...* C12 *müni erdemin aydım*

XLIII.

ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA DÜNYA BİRLE ʿUḲBİ ḲAZĠANĠUSIN AYUR

3646 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
eşittim sen aydıŋ̃ aya ḳutluġ öz

3647 munı ma eşitgil taḳı belgülüg
biligke uḳuşḳa bu söz ülgülüg

3648 neçe andaġ erse bu dünya ḥali
açıġ ḳılma özke tiriglik yolı

3649 bu kiŋ̃ dünya özke küçün ḳılma tar
yazuḳluġ ḳulıŋ̃a bayat fażlı bar

214 3650 ʿạzabı telim erse rạḥmẹt öküş
yazuḳluġ üçün boldı rạḥmẹt küsüş

3651 ʿạzabḳa ḳatıġ ḳorḳ umın rạḥmẹtin
tapuġ ḳıl yetürgil bu ḳulluḳ atın

3652 ajun buḍnı barça uluş kẹnd ḳoḍup
turup taġḳa kirse uluġ yük yüḍüp

3653 buzulġay ajun barça ḳalġay ḳuruġ
apa oġlanı barça kesgey uruġ

3654 iki ev̀ yarattı bu ḥalḳḳa ḳamuġ
biri atı uçmaḳ birinin̂g tạmuġ

3655 yana barça yalŋ̃uḳ bu dünya tilep
yügürse tüni barça künke ulap

ögdülmiş ... ayur] A10 *ɛ. o. tụny-e bulmış-ta ken ʿuḳba* ... B4 *oḍġurmış cẹvabı*
ülmişke C13 *bab ögdülmiş ... ḳạzġanusın aytur*

3646 *birdi*] A11 *berti* | *eşittim*] B5 ve C14 *eşit(t)im*

3647 B ve C'de bu beyit yok || 3648 *erse*] C15 *irse* || 3649 *kiŋ̃ ... küçün*] A14
... B7 ... *küçin* | *ḳulıŋ̃a*] A14 *ḳulın-ġa* || 3650 *küsüş*] A15 *kụsüş* B8 ve C1 *küsüş*
3651 *umın rạḥmẹtin*] A16 *amun r.* C2 *umunç rạḥmẹti* | *yetürgil ... atın*] A16 *yedür*
... C2 *yẹtür özke ḳ. atı* || 3652 *ajun*] A17 *acun* | *taġḳa ... uluġ*] A17 ... *aġır* B10
(*t-* noktasız, nittaki noktaya dikkat) ... C3 ... *aġır* || 3653 *buzulġay ... ḳalġay*]
basulz-a acun ḳalġ-ı barça | *oġlanı barça*] A18 *oġlı b.* C4 *o. özde*

3654 A20'de bu beyit 3655'ten ve B14'te 3656'dan sonra geliyor | *ev̀ ... bu*] A20
... *buu* B14 ve C5 *tö yarat(t)ı b.* | *birinin̂g*] A20 *biriz-i* C5 *biri-si*

3655 A19'da bu beyit 3654'ten önce ve B12'de 3653'ten sonra geliyor | *yalŋ̃uḳ*
tilep] A19 ... *tilẹp* B12 *yạngluḳ* (satır altında *mungluġ*) ... C6 *yạngluḳ* ... | *tüni*
künke] A19 *kụni ... tụn-ke*

3656 tapuġ ḳoḍsa dünya tilese tamuġ
yime ḳalmaġay erdi bu uçmaḳ ḳuruġ

B 267 3657 bayat birdi ḳulḳa iki köz ḳulaḳ
biri dünya baḳsa biri ʿuḳbi baḳ

3658 elig birdi iki sunup tutġuḳa
biri dünyaḳa tut biri ʿuḳbiḳa

3659 aḍaḳ birdi iki yorıġu üçün
berü mangsa biri naru mang küçün

3660 yime yaḳşı aymış bügü bilgi king
ajunda çavıḳmış aḳı elgi king

3661 aya ḳul boluġlı uḳuşluġ oḍuġ
usal bolma saḳlan toḳıġay yoḍuġ

3662 törütti bayat bu ikigün ajun
munı bulsa tavrat anı ḳol özün

3663 apa oġlanın barça erklig bayat
açığlı toḍuġlı törüttü bu at

3664 eginke keḍim ya boġuzḳa yimi
kerek ay ḳadaş bu tiriglik emi

3665 tirigke bu nengdin keçiş yoḳ ḳadaş
egin bütgü ton hem ḳarın toḍġu aş

3656 A_{21} 'de bu beyit 3654 'ten sonra geliyor | *dünya ... tamuġ*] A_{21} *barça* (?) ... *turuġ* C_7 ... *ḳuruġ* | *yime ... erdi*] A_{21} *y. ḳalġay ṣrti buu* C_7 *yime* (*y-* yerine *n-* ile) *ḳalġay e. bu*

3657 B_1 'de bu beyit 3654 'ten sonra geliyor | *birdi*] A_{22} *berti* || 3658 *ilig birdi*] A_{23} *ilig berti* | *dünyaḳa*] A_{23} *tuny-e-ke* B_2 *dünyeke* || 3659 *birdi ... yorıġu*] A_{24} *... yorıtġu* | *berü ... küçün*] A_{24} *biri ...* B_3 *biri berü mangsa biri nar* (noktasız) *üçün*

3660 B_4 'te bu beytin ilk üç sözü (*yime yaḫşı aymış*) yazıldıktan sonra, 3661. beytin aynı hizadaki sözleri ile devam edilmiş ve böylece, sırf müstensih hatası yüzünden bir beyit düşmüştür | *yaḳşı ... king*] A_{25} *... begü b. keng* B_4 ve C_{11} *y. yaḫşı ... ajunda ... king*] A_{25} *acun-ta çavuḳ-mış a. ilgi keng*

3661 B_4 'teki karışıklık için bk. beyit 3660 not | *toḳıġay*] A_{26} *toḳ-ı-ġa* || 3662 *törütti ... ajun*] A_{27} *töret-ti b. buu ikegün acun* B_5 *törüt(t)i ...* C_{13} *törüt(t)i bulsa tavrat ... ḳolz-a toprak* (*-r-* ?) B_5 *b. tavrat* (*t-* noktasız) || 3663 *oġlanın erklig*] A_{28} *töret-ti* B_6 *törüt(t)i* C_{14} *törüt(t)i* || 3664 *oġlanı ... oġlanı-ḳa biriglig* (?) | *törütti*] A_{28} *töret-ti* B_6 *törüt(t)i* C_{14} *törüt(t)i* || 3665 *ya ... yimi*] A_{29} *me ... yem-i* | *ḳadaş*] B_7 *ḳadaş* || 3665 *bu ... ḳadaş*] A_{30} *munang-dın ...* B_8 *... adaş* C_{16} *munung-dın ...* | *ḳarın toḍġu*] B_8 *boġuzḳa hem* C_{16} *ḳ. toyġu*

3666 ḥalal dünya bulsa yise ḳazġanıp
çıġayḳa ülese anıngdın alıp

A 105 C 215 3667 kişi aġruḳı bolmasa bu boġuz
kişi önmezi ol bu aġruḳ boġuz

3668 bayat ʿaḍling̃e tutçı ḳorḳu yorı
umın faẓlıng̃a tutçı tegnü yorı

3669 bu iki ara boldı ḳulluḳ bilin
bu ol yol yang̃ılma bu ḳulluḳ yolın

3670 iḍi yaḳşı aymış bilig birgüçi
biligsizke öt savı erig birgüçi

3671 rıca birle ḥavfnı ḳanat sen ḳılın
bu iki araḳı yoluġ sen alın

3672 bayat yarlığın ḳıl özüng̃ ḳulluḳı
uçup kir sarayḳa erejin salın

B 268 3673 rıca ḥavf bu iki ḳanat sanı ol
bu ikin uçuġlı bulur kökke yol

3674 yazuḳum öküş tip umınç kesmegü
tapuġḳa manıp tapuġ yasmaġu

3675 tapuġ ḳıl tapuġ boldı ḳulluḳ ḳamuġ
kimin̄g atı ḳul bolsa ḳılkı tapuġ

3676 aġır tutġu yarlığ uçuz ḳılsa öz
uçuzluḳtın ötrü aġır bolsa öz

3666 *yise*] A_{31} *yez-e* || 3667 *önmezi ... boġuz*] A_1 *... yavuz* C_1 *önmesi ...* || 3668 *... ḳorḳu*] A_2 *ʿadli-ke tadşı ḳ.* B_{11} *... tutşı ḳorḳup | umın ... tegnü*] A_2 *amun ... tapnu* B_{11} *umun ... tutçu tegnü* C_2 *uman ... tapnu* || 3669 *ara ... bilin*] *... buldı ḳ. yolın | bu ḳulluḳ*] A_3 *ḳul-luḳ* || 3670 *iḍi ... birgüçi*] A_4 *ṣti ... ber- ... idi yaḫşı sözler ... | öt ... birgüçi*] A_4 *ṣdsav ṣ. bergüçi* (*-r-* ?) B_{13} *... irig b.* Dörtlük. A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

3671 *rıca ... sen*] A_5 *neçe ḥavf bile sen ḳınadıng* (*ḳı-* üzerindeki çizgiye dikkat; ...) B_{14} *r. ḥavf birle ḳanat s.* | *araḳı*] A_5 *ar-a-sı* B_{14} *özeki* || 3672 *yarlığın ḳıl*] A_6 *... ḳ.* B_{15} *yarlığın tut* (?) C_7 *yarlıġı ḳ. | uçup ... salın*] A_6 *... ṣricin s.* B_{15} *uça ... salın* (*s-* ?) || 3673 *rıca ... ḳanat*] A_7 *reca* (*r-* ?) *... ḳanat* (*ḳ-* ?) | *kökke*] A_7 *...* || 3674 *tip umınç*] A_8 *tep umunç* C_9 *t. umunç* | *tapuġ yasmaġu*] B_2 *usal bolmaġu ...* 3675 *ḳılkı*] B_3 *ḳılġu* || 3676 *tutġu ... öz*] A_{10} *... ḳılz-a ṣz* B_4 *... ḳılmasa* C_{11} *tutsa ... uçuzluḳtın ... öz*] A_{10} *u. ṣdrü a. bolġa* (önce *bolz-a* yazılmış, sonra tashih ...) *ṣ-* B_4 *uçuzluḳdın ö. isiz bolmasa* C_{11} *uçuzluḳ-dın ...*

... bilig

3677 tapuġḳa özüṅgni çıġay bil çıġay
tapuġḳa çıġay bil yazuḳlarḳa bay

3678 kişide yaṽuzı özüṅg bil özüṅg
meçeṙ eḍgü bolsa özüṅg hem sözüṅg

3679 munu bilmişimni ayu birdim uş
sözüm işke tutġıl yarın kelge tuş

3680 ḳalı tutmasa sen bu aymışlarım
cevab ḳıl yanayın ay ersig erim

3681 uzun boldı sözler neṅgi asġı yoḳ
taḳı ma uzatıp aḍın tusġı yoḳ

OḌĠURMIŞ CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

C 216 3682 elig başḳa urdı bu oḍġurmışa
saḳındı uzun kiç kötürdi başa

3683 ayur ay ḳadaş tegdi emgek saṅga
ḳadaşlıḳ ḳılıp sözledi̇ṅg sen maṅga

3684 maṅga eḍgü saḳınıp bu söz sözledi̇ṅg
muyan birsü teṅgri saḳınçım yidi̇ṅg

3685 baḳa kördüm emdi bu işte maṅga
ṣalaḥı körünmez ay ersig toṅga

3686 köṅgül taplamadı bu iştin ḳaçar
köṅgül taplamaz işke yaḳsa ḥaṭar

B 269 3687 ne eḍgü bilig birdi bilgi beḍük
seṽitmiş seṽüglerke köṅgli süzük

3688 ḳayu işni ḳılmaḳ tilese özüṅg
köṅgül birle aşnu kiṅgeşgil sözüṅg

3689 kişike kiṅgeşgil ayıt barça söz
köṅgül taplamasa yıraḳ tutġıl öz

3690 ḳamuġda bağırsaḳ özüṅgke özüṅg
köṅgül taplamaz işni ḳoḍ kes sözüṅg

3691 köṅgül taplamasa ḳayu işlerig
asıġ bolmaz anda ay köṅgli tirig

3692 köṅgül taplamadı bu işni seṽe
özüm yandı emdi bu sözdin iṽe

3693 seniṅgdin ḳolur men munu ʿuẓrümi
ḳoḍu bir mini ay kişi köḍrümi

3694 iligke tusulġu yoḳ erdemlerim
ne ḳılḳım ḳılınçım saṽım sözlerim

3695 özüm dünyadın ḳaçtı keldi berü
yana men negü teg barayın naru

A 106 3696 bayat tapġıṅga bu ulanmış özüm
kişi tapġı ḳılmaḳ yararmu tüzüm

3697 ḳoḍu birgil emdi mini teṅgrike
duʿaçı bolayın saṅga eḍgüke

3677 B'de bu beyit yok || **3678** *yaṽuzı*] A12 *yavuz-ı* | *bolsa ... hem*] A12 *oolğay ... kęs* C13 *bolġay ... kęs* || **3679** *munu ... uş*] A18 *munı ... berdim uuş* B6 *ötündüm męn u.* | *sözüm ... tuş*] A13 *... barın kelge ḳuş* B6 *bu söz ı. t. saṅga kelge t.* || **3680** *ḳalı*] A14 *gger* | *cęvab ... erim*] A14 *cuvab ... ersig-lerim* B7 *... tutuġın a. ... ġrim* C15 *... yanayın ...* || **3681** *sözler neṅgi*] A15 *sösl-e ne(n)gi* B8 *s. nęngi* (-n- nok- tasız) C16 *s. nęngi* (noktasız) | *tusġı*] A15 ve C16 *asġı*

oḍġurmış ... ögdülmişke] A16 *o. cuvabı ę.*

3682 *elig ... bu*] A17 *ilig ... buu* C1 *... kör* | *kiç*] A17 *keç* || **3683** *ṣadaş ... saṅga*] A18 *... sangga* B11 *ḳadaş ... maṅga* || **3684** *muyan ... yidiṅg*] A19 *m. bars ... yeding* B12 *muyan* (satır altında *murad*) *... tiding* C8 *... yiding* (*yi-* noktasız) || **3685** *işte maṅga*] A20 *i. mangga* B13 *işde maṅga* | *ṣalaḥı ... toṅga*] A20 *salah-a (-ı) ... toṅga* C4 *ṣ. körünmes ay bilgi kinge* || **3686** *köṅgül ... ḳaçar*] A21 *buu iş-tin manga* C4 *ş. körünmes ay bilgi kinge* || **3686** *köṅgül ... ḥaṭar*] A21 *i. kirm-ə ... turup* B14 *iş-ni ḳılsa ḫ.* C5 *i. yaḳsa ḫ.*

3687 *birdi ... beḍük*] A22 *berti b. sușük* B1 *b. bilge sözük* (?) | *seṽitmiş ... süzük*] *... ḳılınçı bu̯dän ḳılḳ-ı ḳongli tușük* B1 *seṽitmiş* (*-t-* ? ; satır altında *seṽütmiş, -t-* ?) *... ... seṽinmiş ...* || **3688** *ḳayu*] A23 *ḳamuġ* | *kiṅgeşgil*] A23 *kengeş-gil* **3689** A25'te bu beyit 3690'dan sonra geliyor | *kiṅgeşgil ayıt*] A25 *kengeş-gil ędip ḳ. aytıp*

3690 A24'te bu beyit 3689'dan önce geliyor | *özüṅgke özüṅg*] A24 ve C9 *sanga köṅgül* | *işni ... sözüṅg*] A24 *iş-ke yaḳm-a ḳongul* C9 *iş-ke yaḳma oġul* || **3691** *...irig*] B5 *erse iş* | *bolmaz ... tirig*] A26 *ḳılmaz ...* B5 *b. a. aya urġı kiş* (satır altındaki ilâveye dikkat) || **3692** *bu ... seṽe*] A27 *buu iş ay ḳadaş* | *özüm ... iṽe*] A27 *... ber munı sen ay ḳongli tudaş* (krş. beyit 3693) B6 *ö. tandı ...* C11 *ö. yandı ...* **3693** *munu*] B7 *özüm* | *ḳoḍu ... kişi*] A28 *aġır ḳılma ḳonglüng ay ęr* (krş. beyit ... *yeding* B12 *muyan* (satır altında *murad*) *... tiding* C8 *... yiding* (*yi-* noktasız) || **3694** *iligke tusulġu*] A29 *ęlig-ke t.* B8 *i. tusulġa* (satır altında *alġa* ?) | *saṽım ... ḳılınçım*] A29 ve C13 *ne sözüm saṽım* || **3695** *negü ... barayın*] B9 *nigü teg yanayın* C14 *... teg barayın* || **3696** *tapġıṅga ... ulanmış*] B10 *tapġıngaru ilinmiş* | *ḳılmaḳ ... tüzüm*] *... ḳılmaz ḳesildi sözüm* || **3697** *ḳoḍu ... teṅgrike*] A2 *ḳ. bergil ęmti meni t.* B11 *ıḍu ... teṅgrika duʿaçı . edgüke*] A2 *tuv-a-çı ... ętgü-ke* B11 *d. bolayı saṅgar ay tonga*

3698 iki öz körüşmek tilese küsep
mañgar kelme sen men barayın tilep

C 217 3699 mañga tegsü emgek sen inçin tiril
ilig tapğı birle buḍun asğı ḳıl

3700 negü tir eşitgil bağırsaḳ kişi
yaḳınlıḳ ulağlı tapuğsaḳ kişi

3701 ḳomıtsa köñgül kör yorıtsa kişig
yaḳın boldı saḳın tilemiş işig

3702 tilek birle mañgsa kişi arzulap
arıp yolda ḳalmaz tilekin ulap

B 270 3703 tilekke barur erse yalñguḳ yorıp
bulur ol tilekin bu ḳalmaz arıp

3704 iḍi yaḳşı aymış sevitmiş kişi
vęfaḳa çavıḳmış sevügler başı

3705 yaḳın bolsa köñglün yıraḳ yir yaḳın
yaḳınlıḳ vęfasın köñgülke baḳın

3706 toğardın batarḳa bir örlem yir ol
vęfa birle bilse yaḳınlıḳ ḥaḳın

3698 *mañgar ... sen*] A3 *mangga ...* B12 *m. kęlmegil* C17 *mąnga ...* || 3699 *mañga ... inçin*] A4 *mangga ... ençin* B13 *mąngar tęgsün ...* | *ilig ... birle*] A4 *ęlig ... yąsma* (*y-* yerine *b-* ile) || 3700 *negü ... eşitgil*] A5 *n. ter ...* B14 *nigü ... ulağlı*] C2 *ḳılığlı* || 3701 *ḳomıtsa ... kişig*] A6 *ḳomız-a k. kez ... kişig*] C3 *nigü ...* | *ulağlı*] C2 *ḳılığlı* || 3701 *ḳomıtsa ... kişig*] A6 *ḳomız-a k. kez yumıs-a k.* B15 *yumıtsa k. köz yąrutsa kişi* C3 *ḳomıtsa* (*ḳo-* yerine önce *yu-* yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) | *saḳın ... işig*] B15 *saḳınç tilekler işi*

3702 B'de bu beyit yok ; C5'te 3703'ten sonra geliyor | *tilekin ulap*] A7 *tileki u.* C5 *t. tilep*

3703 C4'te bu beyit 3702'den önce geliyor | *barar ... yorıp*] A8 *barır ... gurup* (önce *turup* yazılmış, sonra tashih edilmiş) B1 *bąrur kör bu yąlnguḳ y.* C4 *bęülp erse ... yąngluḳ y.* | *tilekin*] A8 ve C4 *tileki* || 3704 *iḍi ... sevitmiş*] A9 *ęti ...* B2 *i. yąḳşı ... sęvinmiş* C6 *ṭaḳı yąḥşı ...* | *sevügler başı*] A9 *sevüg-li kişi*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ş* sözü ile ayırt edilmiştir

3705 *köñglün ... yir*] A10 *ḳınglüg y. yer* B3 *... yir* C8 *köngli yırak yęr* (*-ę-* harekeli) | *vęfasın ... baḳın*] A10 *vefa-sı ... yaḳın* B3 *vęfası ... baḳın* (*b-* noktasız) C8 *vęfası ... yąḳın*

3706 *toğardın ... yir*] A11 *çıḳar-tın ... öslem yer* B4 *... örlem yir* C9 *... örlem yęr* (*-ę-* harekeli) | *bilse ... ḥaḳın*] A11 *bilz-e ... yaḳın* B4 *bulsa ...*

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĞURMIŞḲA

3707 yanut birdi ögdülmiş aydı sözüm
eşitgil eşitti sözüñgni özüm

3708 tilekiñg bu erse seniñg ay ḳadaş
küçemez men emdi köñgül ḳılma baş

3709 kesildi sözüm sen esen eḍgü ḳal
iligke bitig bir yüzüm ḳılma al

3710 bitig ıḍtı ilig öz elgin bitip
özüñg barmasa sen bitig bir itip

3711 tutayın men emdi mañga bir cevab
sözüñg sözleyük öz tilin ülgülep

3712 tilin sözlegil hem bitigil bitig
iligke yanayın ay bilge tetig

XLIV.

OḌĞURMIŞ İLİGKE BİTİG BİTİP IDMIŞIN AYUR

3713 yanut birdi oḍğurmış aydı bitig
bitiyin kör ança ay bilge tetig

3714 devat ḳoldı kağaz kötürdi ḳalem
iligke bitig başladı söz ulam

ögdülmiş ... oḍğurmışḳa] B ve C'de bu başlık yok | *cevabı*] A12 *cuvabı*

3707 *birdi*] A13 *berti* | *eşitgil ... özüm*] A13 *ę. ę. sęsüng buu ęsüm* B5 *eşitsü ...(t)im ..* C10 *e. eşit(t)im sęzüng ay tüzüm*

3708 B'de bu beyit yok | *bu ... ḳadaş*] A14 *ne ...* C11 *bu erse ay köngli süzük küçemez ... baş*] A14 *... taş* C11 *küçemez men emdi bu könglüm tüzük* || 3709 *esen ... ḳal*] C8 *turu irme ḳ.* | *bir ... al*] A15 *ber yąsün ḳılğıl a.* B6 *... ḳılma al* || 3710 *... bitip*] A16 *ilgin b.* B7 *... sąnga* | *özüñ ... itip*] A16 *... bir* (*b-* yerine *k-* ile) B7 *cęvab ıḍğu yąndru ay bilge anga* C13 *... sęn bir itip*

3711 A ve C'de bu beyit yok | *tutayın*] B8 *tutayın* (*t-* noktasız, *-t-* noktasına *-ṭ-*) ket)

3712 A ve C'de bu beyit yok | *yanayın*] B9 *yanayı* (noktasız)

oḍğurmış ... ayur] B10 *ęl-cęvab* C14 *bab o. ... bitig ıdmış-nı aytur*

3713 *birdi ... bitig*] A18 *berti ...* B11 *... tetig* (?) | *bitiyin ... tetig*] A18 *bidiyin ...* ?) *ket ...* B11 *bitiyin kęrek erse ayğıl bitig* C15 *bitiyin ...* || 3714 *dęvat ... kötürdi*] A19 *tuvat ḳ. ḳağaz k.* B12 *... kętürdi*

C 218 3715 bayat atı birle sözüg başladı
törügken igiḍgen keçürgen tidi

3716 öküş ögdi sansız s̨ena bu tilin
ḳılur men bayatḳa ayın hęm yılın

3717 yaġız yir yaşıl kök yarattı kün ay
ḳarañgḳu yaruḳluḳ çıġay tut ya bay

3718 törütti ḳalın boḍ bu sansız tirig
tirilgü birür ḳoḍmaz açın birig

B 271 3719 bir ol bir iḍi kim törütti iki
saḳışḳa ḳatılmaz anıñg birliki

3720 bir ol bar siziksiz ḳalı ḳançasız
köñgülde yıraḳ tutġu oḳşaġ meñgiz

3721 uluġluḳ añgar ol beḍüklük añgar
uġan erklig ol bir ḳamuġdın sınġar

3722 yarattı ḳalın barça sansız ḳuluġ
tilemişke birdi aġırlıḳ ḳamuġ

3723 ḳarañgḳu titigsig bu börk ev̇ içi
yaruttı yaşıḳ birle erklig küçi

3724 yaşıl kök törütti kötürdi eḍiz
kün ay birle yulduz bezedi beḍiz

3725 ḳoḍısı yaġız yir yaşıl suv̇ bile
örüsi süzük yil öze ot ula

3726 isig tumlıġıġ hęm ḳuruġ ya ölüg
yaraşturdı ḫalḳḳa tegürdi ülüg

3727 törütti tilek teg tilemiş tilek
kerek bolmadı anda arḳa yülek

A 107 3728 tilese aġırlar tapuġsuz ḳuluġ
tilese uçuzlar tusulmaz tapuġ

3729 tilemiş tileki bolur bol tise
yorıtur ḳażasın ne erse kese

3730 öküş miñg s̨elamım sev̇üg sav̇çıḳa
ol eḍgü ḳulavuz köni yolçıḳa

3731 iligke dụ'açı bitidim bitig
s̨elamın esenlik öze ay tetig

C 219 3732 ilig yarlıḳamış bitig birle söz
oḳıdım bitigin yaruḳ boldı köz

3733 öküş eḍgü yarlıġ tümen öt erig
maña yarlıḳamış ḳamuġ sözlerig

3715 *sözüg*] A20 *söz-in* | *törütgen ... tidi*] A20 *töretgen yigit-gen k. ... tidi* C1 *... tidi* || 3716 *sansız ... tilin*] B14 *... tilin* C2 *birle ...* | *ayın ... yılın*] A21 *a. m-a y.* B14 *tilin hęm ilin* C2 *... yılın* (*y-* noktasız)

3717 B'de bu beyit yok; A23'te 3718'den sonra geliyor | *yir ... yarattı*] A23 *... tęredti* C8 *yęr* (*-ę-* harekeli) *... yąrat(t)ı* | *yaruḳluḳ ... ya*] A23 *... çıġay m-a ... yąruḳ hęm çıġay ...*

3718 A22'de bu beyit 3717'den önce geliyor | *törütti ... bu*] A22 *töret-ti ḳ. ...* B15 *tęrüt(t)i ...* C4 *törüt(t)i ...* | *birür ... birig*] A22 *berür ...* B15 *... tirig* (*-i-* noktasız) C4 *... birig* (*b-* ?)

3719 A24'te bu beyit 3717'den sonra geliyor | *bir ... törütti*] A24 *kim ... tęret-ti* B1 *... tęrüt(t)i* C5 *... idim k. törüt(t)i* || 3720 *bar siziksiz*] A25 *b. sesik-siz* B2 *bir ...* | *oḳşaġ meñgiz*] A25 *o. mengiiz* B2 ve C6 *oḫşaġ męngiz* || 3721 *uluġluḳ añgar*] A26 *anggar* C7 *uluġluġ a.* | *sınġar*] A26 *sınggar* (beytin ikinci mısraı yerine, önce 3722 beytin ilk mısraı yazılmağa başlanmış; sonra üzerinden çizilerek, doğrusu yazılmış) || 3722 *yarattı ... ḳuluġ*] A27 *... ḫalḳ buu s. ḳuduġ* B4 *yąrat(t)ı ...* C8 *törüt(t)i tümen ...* || 3723 *ḳarañgḳu ... ev̇*] A23 *... ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *sęlamum ...* C16 *... tęgür s.* | *ḳulavaz*] C16 *ḳulav̇uz rañgu bidik-siz buu terk ęv* C9 *ḳ. titig-sig* (*-ti-* noktasız) *bu börk* (*b-* noktasız) *ti* | 3731 *dụ'açı*] A4 *tuvaçı* | *sęlamın*] A4 *selamım* || 3732 *bitigin ... köz*] A5 *bidig-ni ... kǫz* (önce *yǫz* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *yarattı*] C9 *yąrut(t)ı*

3724 *törütti kötürdi*] A29 *tęredti kǫǫ-türti* B5 ve C10 *törüt(t)i ...* | *birle yulduz*] A29 *edti y.* C10 *it(t)i yılduz* || 3725 *yir*] A30 *yer* B6 ve C11 *yir* | *örüsi ... ula*] A30 *yüz-i susük yil* (*y-* yerine *b-* ile?) *... ul-a* (önce *bil-e* yazılmış, sonra tashih edil-miş) B6 *... yil o. bile* (*b-* noktasız) C11 *arası s. yęl* (*-ę-* harekeli) *öze ot u.*

3726 B'de bu beyit yok | *tumlıġıġ*] A31 *tum-lınıġ* | *yaraşturdı ... tegürdi*] A31 *yaş-turtı .. tegünti* C12 *yarışturdı ...* || 3727 *törütti ... tilek*] A32 *töret-ti ... kerek ... yülek*] A32 *yụrüdür ... temiş-lerin* B7 *törüt(t)i tilekin ...* C13 *törüt(t)i ...* | *kerek ... yülek*] A32 *yụrüdür ... tilekin bügün me yarın*

A33'te 3726. beytin ikinci mısraı ile 3727. beytin ilk mısraının bir kısmı yazılmış; sonra farkına varılarak, üzerinden çizilmiştir

3728 *tapuġsuz*] A1 *tapuġ-sız* | *tilese ... tusulmaz*] A1 *... tusul-mış* B8 *tileyür ... tusulmış* (önce *tusulmaş* yazılmış, sonra tashih edilmiş olacak) || 3729 *tise*] A2 *kaz-a-sı ne ęrz-e* B9 *... ni e.* C15 *ne erse ḳażı-sı* || 3730 *sav̇-çı-ḳa* (*s-* yerine önce *ç-* yazılmış, sonra tashih edilmiş)

3734 yime vaʿde ḳılmış öküş eḍgülük
ağırlıḳ açıġlar yigü keḍgülük

3735 yorıġlı bu yalŋuḳ bu arzu öze
yorırlar tileyü ajunuġ keze

B 272 3736 tapuġsuz özüm bulsa eḍgü açıġ
ḳalı taplamaz men bu dęvlęt yaşıġ

3737 vęlikin bu bir ḳaç müni bar aḍın
özüm barsa yası ma kelgey kiḍin

3738 olarda biri bu tapuġ bilmez öz
barıp tapnumasa yarumaġa yüz

3739 törü yoḳ toḳu yoḳ yime ḳılḳ ḳılınç
törüsüz tapuġçı yaramaz erinç

3740 ikinçi çęfaçı bu dünyaġ bilip
çęfa ḳıldım aşnu çęfa ḳılġa tip

3741 bayatḳa sıġındım özüg bekledim
bu din birle iman küḍezsü iḍim

3742 boġuzḳa eginke barım yetgey ök
nerek anda naru maŋga bolġa yük

3743 boġuzḳa yiyim hęm eginke keḍim
maŋga ḳılmaz eksük törütgen iḍim

3744 törütti igiḍti bu öḍke tegi
taḳı ma igiḍgey ay dünya begi

3734 *aġırlıḳ ... yigü*] A7 *a. açıġ hem yegü* C3 *aġırlıġ açıġ hęm y.* || 3735 *yorı ... yalŋuḳ*] A8 *yoruġ-lı ... yąngluḳ* C4 *... yąnglıġ* | *ajunuġ*] A8 *acu-nuç* || 3736 *taplamaz ... yaşıġ*] A9 *... uluġ-luḳ aşıġ* B1 *bulmayın męn ... yaşıġ* (*y-* ve *-ş* noktaları iyi çıkmamış) C5 *tilemez męn ... tatıġ* || 3737 *özüm ... kiḍin*] A10 *tam ... barmaz-a yaz-ı k. kedin* B2 *... ya kęlge k.* C6 *ö. barsa męn yası k. adın* || 3738 *olarda ... öz*] A11 *... bilmez* (*b-* yerine *y-* ile) *öz* B3 *bularda ... bolmaz ol barıp ... yüz*] A11 *... yar-a-maġay yuz* B3 *yąna biri ḫalḳ-ḳa vęfa ḳılmaz ol* C7 *... yaramaz y.* || 3739 *törü ... toḳu*] B4 *tȫrü ... toḳu* | *törüsüz ... yaramaz*] B4 *tȫrüsüz ... C ... yąramas* || 3740 *dünyaġ*] A13 *tüny-e* B5 *dünya* || 3741 *özüg bekledim*] B6 *özüm tęngledim* | *bu din*] A14 *budin*

3742 B'de bu beyit yok | *barım ... ök*] A15 *barın yedgü yuḳ* || 3743 *yiyim hęm*] A16 *yemim-çe* B7 *yiyim hęm* C12 *yimim-çe* | *maŋa ... törütgen*] A16 *mangga ... ęrmez tȫredgen* B7 *mąngar tęgşürülmez t.* C12 *... yąrtġan*

3744 B9'da bu beyit 3745'ten sonra geliyor | *törütti*] B9 ve C13 *törüt(t)i*

3745 saŋa birdi dünya esirkemedi
maŋa birmegeymü birigli iḍi

3746 ḳamuġ eḍgü isiz çıġay baylıḳım
bayattın körür men ay ersig aḳım

3747 bayat ḳapġı tuttum ḳılur men tapuġ
ḳamuġ ḫalḳ yumıtġu bu ol çın ḳapuġ

3748 saŋa ya seniŋ ḳapġıŋa men barıp
negüni tileyin tiriglik ıḍıp

C 220 3749 ikigü bayat ḳullarımız biz ök
bu ḳulluḳ içinde ḳurumız tüz ök

3750 bu ḳul ḳulḳa ḳulluḳ yaraġsız bolur
tapuġçıḳa tapsa uçuzluḳ bulur

3751 kişi himmęti bolsa mundaġ kerek
bayat tapġı ḳılsa urunsa yürek

3752 iḍi yaḳşı aymış süzülmiş köŋül
eşitgil ay bilge uḳuşluġ amul

B 273 3753 açıġlı toḍuġlıḳa ḳılma tapuġ
negüke ḳılur sen tapuġḳa butuġ

3754 tapın bir bayatḳa tuşı tınmaḍın
tünün kündüzün bul açıġlıġ ḳapuġ

3745 B8'de bu beyit 3744'ten önce geliyor | *saŋa birdi*] A18 *sangga berti* C14 *... birdi* | *maŋa ... iḍi*] A18 *mangga ber-megey-mü berig-li iti* B8 *m. birmegęy-mü ... ęr kędi* || 3746 *isiz*] A19 *ę-siz* (*ę-* dikkat) | *bayattın ... ersig*] A19 *b. kȫrer ... bilge a.* B10 *bąyat-dın ... C15 bąyat-dın k. męn a. bilge ...* || 3747 *tuttum ... men*] A20 *... męn* B11 *tut(t)am ḳ. męn* C16 *tut(t)um ḳ. męn* | *yumıtġu*] C16 *yumıtur* || 3748 *saŋa ... ḳapġıŋa*] A21 *sangga y-a s. ḳapġunga* B12 *sąnga ma ...* C17 *sąnga ya s. ḳapġunga negüni tileyin*] B12 *nigüni tileyi* C17 *negüni tileyin* || 3749 *ikigü ... ök*] A22 *ikegü bir ęk* B13 *ikegü b. ḳullarımuz tüzük* C1 *... tüzük* | *bu ... ök*] A22 *b. ḳuluḳ ... ęk* B13 *... tąrurmız bizük* C1 *... tüzük* || 3750 *ḳul ... ḳulluḳ*] B14 *ḳulluḳ-ḳa tąp. ... tapuġçıḳa tapsa*] B14 *tąpuġçı tise ol*

3751 B'de bu beyit yok || 3752 *iḍi ... köŋül*] A25 *ę-ti* (*ę-* dikkat) ... B15 *iḍi ... a. bu sözni amul* C4 *idi yąḫşı ...* | *eşitgil ... amul*] A25 *işidgil ...* B15 *e. anı ... ay edgü köngül*

Dörtlük. A'da sahife kenârında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *... şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3753 *negüke ... butuġ*] A26 *... tapuġ-ta tapuġ* B1 *nigüke ... tąpuġḳa* (*tąp-* için üç noktalara dikkat) C6 *nigülük ḳ. sen tąpuġḳa tąpuġ* || 3754 *tapın ... tınmadın*] A27 *... b. ... bir turur* C7 *tąpun ... b. idi bir turur* | *tünün ... açıġlıġ*] B2 *bu tün k. b. açuḳluġ*

3755 ay ilig bu tört ḥaçętim ḳıl reṿa
saŋga tapnayın men elig yüz oṿa

3756 tiriglik ḳolur men özüm ölgüsüz
yigitlik tiler men ḳarı bolġusuz

3757 esen tut mini sen tuçı igsizin
bayutġıl çıġay ḳılmaġıl neŋsizin

3758 bu tört neŋ maŋga bir saŋga tapnayın
seṿüg can yuluġlap özüm itneyin

3759 bu neŋler maŋga birse sen ay ilig
özüm ḳul ḳılayın bireyin elig

3760 munı birgüke bir küçüŋ yetmese
ne artuḳluḳuŋ bar maŋga ay kese

3761 yigü keḍgü erse yigüm bar keḍim
takı ma kerek bolsa birgey iḍim

3762 aġırlıḳ uçuzluḳ bayattın turur
ölüm ya tiriglik hęm andın erür

3763 munı çın biligli uḳuşluġ kişi
aḍınsıġ bolurmu ay ilçi başı

3764 mini bir bayatım küḍezmişi teg
küḍezümegey sen aya aşlı beg

A 108 3765 sini men küḍezgü kerek men kiçe
C 221 mini ol küḍezür söz aydım aça

3766 özüŋ toḍmaġınça maŋga tegmez aş
mini toḍrur öŋdün özi yimez aş

3767 ötügçi kereksiz muŋaḍsa özüm
tilim tepremedin eşitür sözüm

B 274 3768 ḳapuġçı tıḍumaz ya yol ḳılġuçı
tegürmez maŋga bir küṿez kür küçi

3769 saŋga yazsa men sen keçürmege sen
keçürgey iḍim miŋ yazuḳ ḳılsa men

3770 negü tir eşitgil yazuḳluġ ḳulı
köŋül sırrı açtı kör ötnür tili

3771 aya çın vęfalıġ bağırsaḳ iḍim
seniŋde bağırsaḳ aḍın bulmadım

3772 muŋaḍmış özümke birür sen tilek
yaṿuz arḳasızḳa sen arḳa yülek

3773 igimke şifa sen saḳınçḳa seṿinç
muŋumḳa tayançım irikse aṿınç

3774 küṿençim aṿınçım şeṿinçim ḳamuġ
seṿinçiŋ içinde turur ay uluġ

3775 öküş ḳıldım emdi saŋga men yazuḳ
seniŋ raḥmętiŋde bu yazuḳ az oḳ

3776 keçürgil yazuḳum saŋga yası yoḳ
ḳınama mini sen saŋga asġı yoḳ

3755 *bu ... reṿa*] A28 ... *ḥace-tim* (satır altında ar. harfl. *ḥaçęt*) B8 *bu* (son- 3766 *toḍmaġınça ... tegmez*] A2 *tot-maġınça* (satır altında uyg. harfl. *toy*) ... B14 radan satır üstünde yazılmış) *törüt ḥ. k. oza | elig*] A28 ve C8 *ilig* || 3756 *ḳolur* ... *tegmes | mini ... yimez*] A2 *meni t. igdür ö. yemez* B14 ... *yimes* C2 *m. todrup ... ölgüsüz*] B4 *ḳılur ... igsizin | tiler ... bolġusuz*] B4 *ḳılur ... ḳurılık-sızın* || 3757 ... *ür* || 3767 *kereksiz*] B15 *kęrek-süz | tilim ... eşitür*] A3 *t. tepremeti işidür* B15 *mini ... igsizin*] A30 *meni ... yeg-sisin* C10 *... ig-sizin | ḳılmaġıl neŋsizin*] A30 *k... tepremes-de bolur ol* || 3768 *ḳapuġçı ... yol*] A4 *ḳ. tadumaz-a ne yol* B1 *tapuġçı teng-sisin* B5 *ḳılma hęrgiz öngin* || 3758 *törüt ... bir*] A31 ... *mangga ber* B6 *törü... tegürmez . ḳul* C4 *... ne ol | tegürmez*] A4 *tegümez* || 3769 *saŋga ... sen*] A5 *nęng ...* C11 *t. ning ... | seṿüg ... itneyin*] A31 ... *tapuġ ędе-yiin* B6 *'qaziz ... ḳo... saŋga yasz-a men-i | miŋ*] B2 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) || 3770 *negü tir*] A6 *n. ter layın* || 3759 *neŋler ... ilig*] A32 ... *berz-e ... ḳılüg* C12 *ning-ler ... külüg* ' *ḳılayın* ... *ve* C6 *nigü t. | ötnür*] B3 *aytur* || 3771 *vęfalıġ bağırsaḳ*] B4 *bağırsaḳ vęfalıġ | ... elig*] A32 *bolayın sangga belgü-lüg* B7 *ḳılayı bir ayı* (oku : *bireyi*) *elig* C12 *bolayın ... seniŋde .. aḍın*] A7 *sening-tin ...* B4 *seŋingde aḍın bir iḍi* || 3772 *muŋaḍmış ... saŋga belgülüg* || 3760 *birgüke bir*] A33 *bergü-ke bar* || 3761 *yigü ... keḍim*] A34 *yegü... ḳ*] A8 *mungġat-mış ... berür ...* C8 *... bęlek* (*-ę-* harekeli) | *arḳasızḳa ... arḳa*] *kedgü ġrz-e yegüm b. kedim* (*-i-* 'den sonra *-n-* ?) B9 *y. içgü bar tip męning bar keḍim ... arḳasızġa sęnük sęn* || 3773 *sen*] C9 *sen* | *muŋumḳa ... irikse*] A9 *mungġum-ḳa* C14 *y. içgü ... kidim | birgey*] A34 *bergey* || 3762 *aġırlıḳ ... turur*] B10 *bayat-din ... ma-pim ġrikz-e* C9 *mungadsa ...* || 3774 *seṿinçim*] B7 *sęvünçüm | seṿinçiŋ ... turur*] *tuṛur* C15 *aġırlıġ ... bayat-din tuṛur | ya ... erür*] B10 *me ...* C15 *... irür* || 3763 *kişi*] ... *seṿinçin* B7 *sęvünçüng ...* C10 *... yaṛur* || 3775 *seniŋ ... oḳ*] A11 ... *asuḳ* B8 B11 *bolur | aḍınsıġ ... başı*] A36 *adın-saġ ...* B11 *... unur* C16 *... başı* || 3764 *mini* ... *seŋingdin raḥmętingain ... azuḳ* (*-z-* noktasız) || 3776 *keçürgil ... yası*] A12 *... sangga* A37 *meni | küḍezümegey*] B12 *küḍezümegęy* || 3765 *sini ... kiçe*] A1 *seni keçe* ... B9 *... yası* (satır altında *yaḥşı*) C12 *keçür ol ... | mini ... saŋga*] A12 *men-i mini ... aça*] A1 *meni ... aça* (*a-* ? *n-* ?) ... B9 .. *ḳınap*

3777 yazuḳum telim erse raḥmet me bar
anı ḳıl mening birle sindin yarar

3778 eger ḳınasa sen yaraġlıġ ma men
keçürse keçür sen yaraġlıġ ma sen

3779 bilir sen bilir men sini bir idim
bilir men bilir sen sini bir tidim

3780 otun men otunluḳ bile öz ulır
tüzün sen tüzünlük me sindin kelir

3781 orunçaḳ turur bu sevüg can revan
orunçaḳ yana bir kötürmez bu can

C 222 3782 ay ilig bu dünya keçimlig turur
tiriglik küninge tüker alḳınur

3783 negüke ınanıp saḳınġu uzun
negüke süçinip avınġu özün

3784 ata bardı iş tuş içi ya ini
ana bardı oġlung ḳızıng kör ḳanı

3785 ölüglig körür sen ölüg sen tirig
sizik tutma bir kün eşüngey yirig

3786 usanma ay ilig uḍıma oḍun
özüngde kiḍin eḍgü atıng ḳoḍun

3787 yava ḳıldıng erse keçürmiş kününg
yava ḳılma emdi keligli tününg

3788 keçer kün içinde kereking alın
köçütçi kelirke itigin ḳılın

3789 bu ḫalıġ körürde mening bu közüm
negü teg baruġay sanga bu özüm

3790 cefalıġ ajundın kötürdüm köngül
vefalıġ iḍimke sıġındım amul

3791 ḳoḍu bir ay ilig mini sen manga
duʿaçı bolayın bu yirde sanga

3792 negüke tusulġay sanga bu özüm
özüngke özüng ök tusul tut sözüm

3793 kişidin töngüldüm töngül sen yime
kişidin asıġ yoḳ sanga ya manga

B 275 3794 men emdi bu ḳalmış tiriglik ıḍıp
bayatım sevinçin tiler men tapıp

3795 barı tap kereksiz aḍın artuḳum
bu dünya tüpi keḍ üyük ol suḳum

3777 B 'de bu beyit yok | *sindin*] A13 *sendin*

3778 B 'de bu beyit yok | *yaraġlıġ ... men*] A14 *sez-a men anggar* | *keçürs... al-lar* ... *sen*] A14 *keçürseng yaraġ-lıġ sening-tin manggar* C14 *k. keçürgil yaraġlıġ se[n] ...*

3779 B 'de bu beyit yok | *sen ... idim*] A15 ... *seni b. idim* C15 *se[n] b. me[n] ...* | *bilir ... tidim*] A15 *tilim-tin kŋgül-tin bir ŋk sen idim* C15 *b. me[n] b. se[n] ... ediging ḳ.* B13 *köçeçi ...* C7 *k. kelir uş itingil ḳılın* || 3789 *körürde ... közüm*] A25 *sindin*] A18 *turuṛk-a* (*-ṛ-* üstünde iki nokta ; müstensih *turünz-e* yazmak istemiş olacak) *...-üm* B14 *nigü teg yaraġay ilig-ke sözüm* C8 *nigü teg baruġay ...*

3780 B 'de bu beyit yok | *otun men*] A16 *odunm-a* C16 *otun me[n] ' tüzün ... tuṛr-te ... buu kŋsüm* B14 *... özüm* | *negü ... özüm*] A25 *n. yaruġay sangga buu tuṛün-lük sening-tin* C16 *t. se[n] ...*

3781 B 'de bu beyit yok ; A18 'de 3782 'den sonra geliyor | *sevüg*] A18 *ayıġ ... ve* C9 *idim-ke* *kötürmez*] A18 *kŋdermez*

3782 B10 'da bu beyit 3776 'dan sonra ve A17 'de 3781 'nen önce geliyor | *keçimliġ ... -i sen* m. B15 *birsä ilig mini bir* (*b-* noktasız) *mangar* | *duʿaçı ... sanga*] A27 *tuvaçı ...* A17 *keçig-li* (*-li* yerine önce *-lig* yazılmış ; sonra üzerinden çizilerek, tashih edilmiş) *... gerde sanggu* B15 *ôu yirde duʿaçı bolayın angar* C10 *... yerdę* (*-ę-* harekeli, *-ę* elifsiz) B10 *kęçim-lüg* | *täker*] A17 *tuḳel*

3783 A19 'de bu beyit 3781 'den sonra geliyor | *negüke*] B11 ve C2 *nigüke* | *negü ... -gay* C11 *nigüke tusulġay* | *tusul*] A28 *tusul* (satır üstünde uyg. harfl. ... *özün*] A19 *negü-ke* (*-ke* satır üstünde yazılmış) ... *ŋsün* B11 *nigüke süçitip ...* (dikkat) C2 *nigüke avınġu süçinip ō.*

3784 B 'de bu beyit yok | *ya*] A20 *m-e*

3785 B 'de bu beyit yok | *ölüglig ... sen*] A21 *ulung-nı kŋrer sęn ę. ... C[4] ... -lig* B1 *sęvinçi ... yąnıp* (*y-* noktasız) C13 *sęvinçi t. me[n] tąpıp* (tashih görmüş, *bątıp ?*) *se[n] ... se[n]* | *sizik ... yirig*] A21 *sesik yoḳ buu iş-ke uş ŋder kelig* (tashih edilmiş) C[4] ... 3795 *barı*] A31 *batı* (?) | *tüpi ... ol*] A31 *tųpi kör ųyük ol* B2 *toyı* (?) *kęndü ol bir tirig time* (*-i-* noktasız ; satır altında *sizik tutma, -z-* noktasız) ... *yirig*

3786 B 'de bu beyit yok | *özüngde ... atıng*] A22 *ŋsüng-tin kedin* C5 *özüng-de[n]*

3787 B12 'de bu beyit 3783 'ten sonra geliyor | *emdi*] A23 *ta* (?) *barı* C6 *barı*

3788 *kereking*] A24 *kerekin* | *köçütçi ... ḳılın*] A24 *keçüt-ti kelir* (tashih edilmiş)

3789 B 'de bu beyit yok | *negü ... özüm*] A25 *n. yaruġay sangga buu*

3790 B 'de bu beyit yok | *ajundın kötürdüm*] A26 *acun-tın ŋder-tim* | *iḍimke*]

3791 B15 'te bu beyit 3789 'dan sonra geliyor | *bir ... manga*] A27 *bar men-i ay ilig mini bir* (*b-* noktasız) *mangar* | *duʿaçı ... sanga*] A27 *tuvaçı ... yerdę* (*-ę-* harekeli, *-ę* elifsiz)

3792 B 'de bu beyit yok | *negüke tusulġay*] A28 *n. tusul* (satır üstünde uyg. harfl. yazılmış)

3793 B 'de bu beyit yok | *töngüldüm ... yime*] A29 ... *sęn y.* C12 *töngül-düm ...* | *sanga ya*] A29 *sangga ma*

3794 B1 'de bu beyit 3791 'den sonra geliyor | *sevinçin ... tapıp*] A30 *sevünçin ...*

3795 *barı*] A31 *batı* (?) | *tüpi ... ol*] A31 *tųpi kör ųyük ol* B2 *toyı* (?) *kęndü ol bir*

3796 tüpi yil keçer teg tiriglik keçip
oḍundum men emdi küyer men açıp

A 109 3797 egin bütti boġzum yime boldı toḳ
töbün barsu dünya aḍın asġı yoḳ

3798 negü tir eşit boġzı egni bütün
barım tap tise er bolur beg ḳutun

C 223 3799 iḍi yaḳşı aymış tapı bolmış er
tapılıḳ içinde ḳutı tolmış er

3800 boġuzḳa yiyimçe ajunda yidim tap
eginke keḍimçe eginde keḍim tap

3801 tiriglik bolurça yigümni bulur men
kerek bolsa birgey maṅga bir iḍim tap

3802 tusulmaḳ üçün ünder erse ilig
meniṅgde tusulġu uḳuş yoḳ bilig

3803 ḳalı il işiṅge tusulsu tise
tusulġu yiri yoḳ söz aydım kese

3804 ḳalı iş küḍügdin tir erse maṅga
miṅ er işi ḳılġay ḳadaşım saṅga

3805 apaṅ eḍgü tir erse ilig mini
özüṅ eḍgü bolsu yarutġay sini

3806 miṅ eḍgüg aḍaḳını tutġınça sen
yaḳaṅgnı bir ök yolı tutġıl esen

3807 ajunda çavıḳmış ne türlüg eren
iligke yumıtmış turur miṅ tümen

3808 negü bolġa mindin iligke asıġ
asıġsız işig ḳılsa bolmaz tatıġ

3809 özüm ʿuẓri ḳoldum men emdi saṅga
ḳoḍu bir mini sen sarılma maṅga

3810 taḳı ma negü söz yorımış alın
ḳadaşım eşitti ötüngey tilin

3811 tüketti sözin türdi badı bitig
sunup birdi aldı ḳadaşı tetig

B 276 3812 ayur men bitidim tilekim sözüm
tilin sözlemiş söz eşittiṅ tüzüm

3813 tilin me ötüngil eşitsün ilig
ḳoḍu birsü mindin kötürsü elig

3814 yalavaç söz iltür yanutı ḳolur
yanut söz eşittiṅ tegür ay unur

3815 negü tir eşitgil uç ordu ḫanı
tözü ilke yaṅgzap söz aymış köni

3796 B'de bu beyit yok | *tüpi yil*] A_{32} *tupi* (*-p-* ?) *yil* (*y-* ?, *b-* ?) C_{15} *t. yil* | *oḍundun ... emdi*] C_{15} *özüm buzdı ferman* || **3797** *bütti*] B_3 ve C_{16} *büt(t)i* (*töbün barsu*] A_1 *budün b.* B_3 *töbün* (satır altında *bütün*) *barsu* C_{16} *ẗöben* (*-ö-* harekeli) *birs* **3798** B'de bu beyit yok | *negü tir*] A_2 *n. ter* C_{17} *nigü t.* | *tap ... bolur*] A_1 *te* *tez-e ġr bilür* C_{17} *tip tise ...* || **3799** *iḍi ... er*] A_3 *taḳ-ı y. sözler topı bolmış ġr* B_4 *... ġr* C_1 *taḳı yaḫşı bolmış ...* | *tapılıḳ ... er*] A_3 *topı-lıḳ ... bulmış ġr* B_4 *ġr* C *... bulmış e.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *t* sözü ile ayırt edilmiştir

3800 *yiyimçe ... yidim*] A_4 *yegü-çe acun-ta yeyim* (*-y-* üstündeki noktaya dikkat) B_5 *yiyim-çe ... yidim* (*y-* noktasız) C_3 *yigüçe ... yimim* | *eginke ... keḍim*] A_4 *gin-k* *k. ġsüm ton k.* C_3 *... nenginde* (*-n-* noktasız) ... || **3801** *yigümni*] A_5 *yegüm-ni* *birgey*] A_5 *bergey* || **3802** *ünder ... ilig*] A_6 *inder ġrz-e i.* B_7 *inder ... ilig* *uḳuş* *bilig*] B_7 *turur ög tilig* C_5 *... bilig* (*b-* noktasız) || **3803** *tutulsu tise*] A_7 *t. tez-e* B_7 *tusulur t.* | *tusulġu yiri*] A_7 *t. yer-i* B_8 *t. yiri* C_6 *tusulġu yeri* (*-e-* harekeli; satır *tnda ġyy mu'avene*) || **3804** *küḍügdin ... maṅga*] A_8 *kedüg-tin tererz-e mangga* B_9 *ḍügdin ... sanga* | *miṅ ... saṅga*] A_8 *... sangga* B_9 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *kaḍaşım s.* || **3805** *apaṅ ... mini*] A_9 *adang ilig ġdgü tererz-e meni* B_{10} *a. edgü* *ay ilig m.* C_8 *a. ilig edgü tir erse m.* | *yarutġay sini*] A_9 *yarud-ġan s.* B_{10} *ay ilig*

3806 B ve C'de bu beyit yok | *tutġıl esen*] A_{10} *tutm-a ġsen* (*-s-* ?) || **3807** *... ne*] A_{11} *acun-ta ... ne* (önce *ya* yazılmış, sonra satır üstünde tashih edil-) | *iligke ... tümen*] A_{11} *ġ-ling-te* (*ġ-* dikkat) *yumud-mış ...* *tuṃen* B_{11} *... ming* *yerine -n-* ile) *tümen* (*-n* fotografa girmemiş) C_9 *ilig-de ...* || **3808** *negü ...* *.. men tig* B_{12} ve C_{10} *nigü ...* | *işig ... tatıġ*] A_{12} *i. ḳılm-a bolmaz tapuġ* *bolmas tatıġ* (*-t-* noktasız) C_{10} *işing ...* || **3809** *ʿuẓri ... saṅga*] A_{13} *ber meni ... mangga* || **3810** *negü ... alın*] A_{14} *... yorımış-lıḳın* B_{14} *nigü* *ḳadaşım ... tilin*] A_{14} *... ḳdüngey bakın* B_{14} *k. eşit(t)i tegürgey t.* C_{13} *ḳ. eşit(t)i ...* || **3811** *tüketti ... badı*] A_{15} *... turti yatı* *birdi ... tetig*] B_{15} *berti ...* B_{15} *... bitig* (*b-* noktasına *sözlemiş ... tüzüm*] B_1 *sözlemiş-ni eşit(t)ing közüm* C_{14} *... eşit(t)ing* *eşitsün ilig*] A_{17} *ġşid-sü i.* B_2 *eşitsü ilig* | *birsü ... elig*] A_{17} *bersü men-tin* *b. mini ...* C_{15} *... kitersü ilig* || **3814** *yalavaç ... ḳolur*] A_{18} *yalavaç ...* B_3 *yanut ... ḳulur* C_{16} *yalavaç...* | *yanut ... ay*] A_{18} *yanud söz ...* B_3 *yanutsuz eşit(t)ing* *eşit(t)ing ...* || **3815** *negü ... uç*] A_{19} *n. ter işidgil uç* B_4 *nigü ... uç* noktasız) C_{17} *nigü ...* | *tözü ... köni*] A_{19} *yalavaç-ḳa yang-sap ...* B_4 *t. ilkę tęgrüp* noktasız) *söz ıdmış munı*

C 224 3816 yalaẏaçḳa mün yoḳ sözin ḳıymasa
tutuzmış sözüg çın tükel sözlese

3817 taḳı munda yigrek ayur türk ḫanı
ḳınama yalaẏaç söz aysa köni

3818 yalaẏaçḳa bolmaz ölüm ya ḳıyın
eşitmiş sözin çın tegürse tilin

3819 yalaẏaç tidüküm bu ilçi turur
bu ilçi sözin aysa ölmez ḳalur

3820 yalaẏaç tutuzmış sözin sözlese
açıġ bir tilin ög söz aydım kese

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

3821 yanut birdi ögdülmiş aydı sözüñ
eşittim negü sözledi söz özüñ

3822 bitidiñ bitigke yanutı bitig
mañga bir bireyin ay bilge tetig

3823 vęlikin sizikim bu ol ay ḳadaş
ilig ḳılmaġay kör sini özde taş

3824 yanamu mini ıḍġay erki ilig
oḳıġalı yandru ay ḳılkı silig

3816 *yalaẏaçḳa mün*] A20 *yalavaç-ḳa mın* (*-n* ?) B5 *yalavaçḳa m.* C1 *yalaẏaç-ḳa m.* | *tutuzmış ... tükel*] A20 *tudur-mış söz-in ...* B5 *tapuzmış sözin ç. köni* || 3817 *taḳı ... ḫanı*] A21 *m. yegrek a. turk ḫ.* B6 *yana m. yigrek ilig sözlemiş* C2 *taḳı mande yigrek ...* | *ḳınama ... köni*] A21 *ḳ. yalavaç ...* B6 *ḳ. yalavaç ... timiş* (*ti-* noktaların yerine dikkat) C2 *munama* (?) *yalaẏaç ...* || 3818 *yalaẏaçḳa ... ḳıyın*] A22 *yalavaç-ḳa ...* B7 *yalavaç-ḳa bolmas ö. tut yaḳın* (*y-* noktasız) C3 *yalaẏaç-ḳa ...*

3819 C'de du beyit iki satır üzerine yazılmış | *yalaẏaç ... turar*] A23 *yalavaç tedüküm b. tilçi bolur* B8 *yalaẏaç ... tilçi turur* C4 *yalaẏaç t. bu ilçi turur* | *tilçi*] A23 ve B8 *tilçi*

3820 A ve C'de bu beyit yok | *yalaẏaç tutuzmış*] B9 *yalavaç tapuzmış* | *bir ... ög*] B9 *bireyin ök*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A24 *ḍ. cuvabı oġdurmış-ḳa*

3821 *birdi ... sözüñ*] A25 *berti ... söz-üm* | *eşittim ... özüñ*] A25 *... qašum* B9 *eşit(t)im nigü* C7 *eşit(t)im nigü* || 3822 *mañga ... bireyin*] A26 *mangga ber ḍereyin* || 3823 *vęlikin ... ḳadaş*] A27 *v. sesikim ...* B13 *... ḳadaş* C9 *vęlikin ..* | *ḳılmaġay ... taş*] A27 *ḳılmaġ-a ... seni ḍz-te t.* B13 *... sini* (*-i-* harekeli) *ö. baş* (*-ş* noktasız) C9 *ḳılmaġ-a k. sīni özde t.* (dikkat, tashih görmüş) || 3824 *mini*] A28 *men-i* | *oḳıġalı yanaru*] A28 *o. yanru* B14 *oḳıġay sini ol*

3825 yana yandru terkin mini ıḍġa ol
ęgęr barmasa sen köñgül ḳoḍġa ol

OḌĠURMIŞ CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

B 277 3826 yanut birdi oḍġurmış aydı ḳadaş
bu söz sözlemegil köñgül bolġa baş

3827 özüm barġu ermez bu yirdin naru
özüñ emgetip kelme yandru berü

3828 tilep bulmaġu neñ tilese yaẏuz
yorımaġu söz sözlese sen uçuz

3829 negü tir eşit emdi bilgi ḳoyuġ
sınap bilgüçi eḍgü isiz ḳamuġ

C 225 3830 ḳolup birmegü neñni ḳolma küçün
tilep bulmaġu neñ tileme küçün

3831 yorıp tegmegü yirke barma yaḍaġ
ḳalı bardıñ erse öz emger küçün

3832 yana aydı oḍġurmış emdi yorı
yana evre kelme ay ersig urı

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

3833 örü turdı ögdülmiş aydı sözüm
kesildi seniñdin barayın özüm

3825 B'de bu beyit yok *yana ıḍġa*] A29 *tıyanm-a-ġa köngli seni ḳolġay ...*] A29 *ḳodġu*

oḍġurmış ... ögdülmişke] B'de bu başlık yok | A30 *oġdur-mış cuvab-ı ḍ.*

3826 *birdi*] A31 *berti* | *baş*] A31 *baş* (satır üstünde uyg. harfl. tekrarlanmış) || 3827 *...din*] A32 *yerdin* B2 ve C14 *yirdin* | *özüñ*] A32 *öz-üm* || 3828 *bulmaġu neñ*] A33 *b. ning ...lmaġunı* C15 *bulmaġu neng* | *yorımaġu ... sen*] B3 *yorıtmaġu sözni ayıtsa* || 3829 *negü ...koyuġ*] A34 *n. ter işid* (önce *işidgil* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... *ḳapuġ* B4 *nigü ...* (*-y-* ? noktasız, *-ḳ-* , *-v-* ?) C16 *nigü ... ḳoyuġ* | *isiz*] A34 *ḍ-siz* (*ḍ-* dikkat) Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *...da şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

3830 *birmegü*] A35 ve C1 *bolmaġu* | *bulmaġu neñ*] A35 ve B5 *bulmaġunı* || 3831 *...megü yirke*] A36 *t. yer-ke* B6 *tęgme yirke me* C2 *t. yęrke* (*-ę-* harekeli) | *öz ...ün*] A36 *kör ḍ. kuçün* B6 *tęk emgek üçün* || 3832 *yorı*] A37 *yurü* | *evre kelme*] A37 *...-e evre* B7 *yandru kęlme*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] nushalarda bu başlık yok

...daġı bilig

3834 ḳadaşı uzattı kör ögdülmişig
tutuzdı taḳı söz ömiş bilmişig

A 110 3835 atın mindi ögdülmiş evre yanıp
evinge kelip tüşti yattı tınıp

3836 yaşıḳ yirke yandı yüzin kizledi
ḳalıḳ mengzi kiş teg bolup örledi

3837 ajun türtti yüzke kömür teg boḍuġ
körür köz yumuldı uḍıdı oḍuġ

3838 töşek ḳoldı yattı kör ögdülmişe
uḍıp bardı ança kötürdi başa

3839 toġardın butıḳlandı ot teg yalın
yarudı yangı yüz açar teg kelin

3840 ḳopa keldi örlep sıta ḳalḳanı
ajun mengzi boldı örüng erdini

B 278 3841 çıḳıp ḳarşıḳa bardı evdin turup
iligke köründi özi yol ḳolup

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3842 ayıttı ilig aşnu oḍġurmışıġ
ayur sözle keltür sözüngni bışıġ

3834 *uzattı*] A39 *usadtı* B9 *azat(t)ı* (*-t-* dikkat, *-ḳ-* ?) C5 *uzat(t)ı* | *tutuzdı* ... *ömiş*] A39 *tuduz-tı* ... *öz-i* B9 *yętürdi* ... *oḳıp* C5 ... *utmış* (*-t-* noktasız, *-g-* ?) || 3835 *atın mindi*] A1 *adın mnnti* B10 *atın mündi* C6 *a. mündi* | *yattı tınıp*] B10 *yat(t)ı tın* C8 *yat(t)ı t.* || 3836 *yirke ... yüzin*] A2 *yerke* ... B11 *yandı yirke narın* C7 *yirke* | *kiş*] A2 *keç* || 3837 *ajun ... boḍuġ*] A3 *acun tudtı ... yoduġ* B12 *türt(t)i yerke* (*-ę-* harekeli) | *uḍıdı*] B12 *oḍundı* || 3838 *yattı*] B13 ve C9 *yat(t)ı* | *... ança*] A4 ve C9 *udıdı bir azraḳ* || 3839 *butıḳlandı ... yalın*] A5 *butaḳ-lantı* ... *bilin* (*b-* ?) B14 *butıḳ-landı* (*b-* yerine *t-* ile) ... *yalın* (*y-* noktasız) C10 *... yalın* | *yangı*] A5 *yanggı* B14 *yangı* (noktasız) C10 *yangı* || 3840 *sıta ḳalḳanı*] *sıda ḳıl-ḳanı* B15 *sıta* (*-t-* yerine *-n-* ile ?) *ḳalḳanı* C11 *sąta* (*-ą-* harekeli) *ḳalḳanı* (noktasız) | *ajun ... erdini*] A6 *acun ... ųsüng ę.* B15 ... *erdini* (*-d-* dikkat) || 3841 *çıḳıp*] A7 *yurüp* C12 *yunup* | *öze ... ḳolup*] A7 *ǫz-i y. bolup* C12 *kirip y. bolup*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3842 *ayıttı*] B2 ve C13 *ayıt(t)ı* | *ayur ... bışıġ*] A8 ... *başıġ* B2 *bışıġ* C13 *aydı sözle ...*

3843 negü söz yorıdı ne boldı işing
tileking ne boldı kelürmü işing

3844 bitig birdi ögdülmiş aşnu turup
ilig aldı açtı oḳıdı ḳorup

3845 yüzi ḳızdı ongdı yana külçirip
saḳındı bir ança uzun kiç irip

3846 ayur bu ḳadaşing irig sözlemiş
angar torḳu ıḍtım tiken çiknemiş

C 226 3847 müni yoḳ bu sözke köni sözlemiş
köni söz irig ol irig çoġlamış

3848 negü erdi sözler tilin sözlemiş
manga ayġıl emdi eşitmiş ömiş

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

3849 ötündi iligke eşitmiş sözin
ne yanglıġ yorıtmış sözin tüp tözin

3850 ayur söz yorıdı neçe türlügün
ol aydı men aydım uḳuşun ögün

3843 *negü ... işing*] B8 *nigü ... işig* C14 *nigü ...* | *ne ... işing*] A9 *bolur-mu* ... B8 *ni ... işig* C14 *bolurmu ...* || 3844 *birdi ... aşnu*] A10 *berti ... aşnu* (*-n-* noktalı, çizgisiz) | *ḳorup*] A10 *kǫrüp* B4 *körüp* || 3845 *ongdı*] A11 *öngdi* | *kiç irip*] A11 *keç irip* B5 ve C16 *k. irip*

3846 metnin bu kısmı (3846 ve 3847) nushalarda karışık olup, bunun yalnız istinsah hatası ile izah edilmesi güçtür. B6 ve 7'de mısraların sırası, metnin gelişine göre, şu şekilde değiştirilmiştir: 3846 a — B6 a, 3846 b — B7 b; 3847 a — B6 b, 2847 b — B7 a | *... irig*] A12 *b. ḳadaş-ıng* (*-n-* bir çizgi fazla) *ġrig* B6 *ol ḳadaşım i.* | *angar ... çiknemiş*] A12 *anggar ... çek-nemiş* B7 b ... *çoġlamış* C17 ... *tike ç.*

3847 metindeki karışıklık için bk. beyit 3846 not | *sözke ... sözlemiş*] A13 *söz-te ... aymış ḳoni* B7 a *sözler...* | *irig ... çoġlamış*] A13 *ġrig ol ġrig söz çını* B7 a *irig ol ... im aymış timiş*

3848 C'de bu beyit, yeri işâret edilerek, sahife kenârında yazılmış | *negü ... sözlemiş*] A14 ... *tilin* (*-n* ? *-g* ?) *s.* B8 *nigü e. ayġıl tilin sözledi* | *manga ... ömiş*] A14 *mangga ... ǫmiş* B8 *manga sözle ... barı* (*b-* noktasız)

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

3849 *ötündi ... eşitmiş*] A15 *ǫ. ... işidmiş* B9 *ilig-ke ötündi* | *yorıtmış sözin*] A15 ve C2 *yorıdı ḳamuġ* B9 *y. sözi* || 3850 *neçe türlügün*] A16 *ḳamuġ türlüg-gün* C3 *ḳamuġ t.*

3851 meniŋ sözçe barça yanut ḳıldı söz
takı tuttum erse ḳatıġ yumdı köz

3852 negü ḳıldım erse berü kelmedi
kese sözledi söz köŋgül birmedi

3853 eşitti anıŋ sözlerin kör ilig
sözi erdi barça uḳuş ög bilig

3854 takı arzuladı ḳomıdı köŋgül
ḳomısa köŋgül kör kişike muŋ ol

3855 körü barsa yaḳşı ayur er başı
köŋgül bulnasa boldı erksiz kişi

B 279 3856 beg ol bu köŋgül kör ḳamuġ öz ḳulı
begi ḳança barsa uḍu ḳul yolı

3857 ḳomısa köŋgül kör tilese tilek
tilek bolmaġınça bu bulmaz yölek

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

3858 yana aydı ilig ay ögdülmişe
ḳadaşıŋ tükel ök kişi ermişe

3859 eşitmegüm erdi anıŋ sözlerin
ne ḳılḳı ḳılınçı ne bilgi barın

3860 eşittim köŋgülke sıġurdum anı
ḳatıġlan tilekke tegürgil mini

3861 meniŋ öz ilimde tilekim bolup
yaraġsız bolur bulmasa men ḳolup

3851 *sözçe*] A17 ve C4 *sözke* | *tuttum*] A17 *tuddum* B11 ve C4 *tut(t)um*

3852 C5'te mısrâların yeri değiştirilmiş | *negü ... berü*] A18 *neçe ... turup* B12 *nigü ḳıldı özüm berü* C5 *nigü ... birü* | *sözledi ... birmedi*] A18 *... bermeti* B12 *sözledim ...* || 3853 *eşitti ... kör*] A19 *işid-ti ...* B13 *eşit(t)i a. sözlerini* C6 *eşit(t)i... | uḳuş*] A19 *ḳamuġ* || 3854 *ḳomısa ... kör*] A20 *... ḳ* B14 *köngül ḳomısa k.* C7 *... ol* || 3855 *körü ... er*] B15 *körü barsa yaḫşı a. ɣr* C8 *k. birse yaḫşı ... | köŋgül bulnasa*] A21 *ḳomısa köngül* B15 *k. bulmasa* || 3856 *uḍu*] B1 *uḍu* || 3857 *ḳomısa ... kör*] B2 *köngül yumd* (*y-* noktasız) *arzu* | *bolmaġınça ... yölek*] A23 ve C10 *bolmaġınça et özke tünek*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3858 *ḳadaşıŋ ... ök*] B3 *ḳadaşıng tęmam ol* || 3859 *ne ... bilgi*] B4 *ne* (*n-* noktasız) *ḳ. ḳılınçı biligi* || 3860 *eşittim*] B5 *eşit(t)im* C13 *eşit(t)im | mini*] A26 *men-i* | 3861 *ilimde*] A27 *elim-ke*

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

3862 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
buḍunda talu beg ay ḳılḳı silig

3863 yanarda ḳadaşımḳa aydım bu söz
yana ıḍġay ilig saŋa kelgey öz

C 227 3864 ḳoḍu birmegey aḫır iltgey sini
bu kün bar tidim men aġırlap anı

3865 töŋgüldürdi aydı yana kelme tip
özüm barġu ermez küçün ḳolma tip

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

3866 ilig aydı uḳtum eşittim sözüŋ
bu söz işke kirmez yobatma özüŋ

3867 negü beg bolur ol tilekin tilep
anı bulmasa ol tuçı arzulap

3868 ne erklig bolur ol buḍunḳa uluġ
yorıtmasa ilde bu yarlıġ ḳamuġ

B 280 3869 beḍüklük nişanı bu ol belgülüg
tilemiş tilektin bu bulsa ülüg

ögdülmiş ... iligke] A28 *ö. cuvabı i.* B7 *... ilig padişah-ḳa*

3862 *birdi*] A29 *berti*

3864 C1'de beytin ikinci mısraı yerine 3865. beytin ikinci mısraı yazılmağa başlan- ve mânaya bakmadan, mısraın sonu ve kafiyesi uydurulmuş | *birmegey ... sini*] A31 *-megey a. eldgey seni* B10 ve C1 *iltgey s.* | *bu ... adı*] A31 *bugün b. tedim ... özüm barġu ermez unıtsu mini* || 3865 *töŋgüldürdi ... tip*] A32 *... mangga k. tep u töngüldürdi* C2 *töngültürdi* | *küçün ... tip*] A32 *sęn ɣç ḳılm-a tep* C2 *könil tutma t.*

ilig .. ögdülmişke] B'de bu beşlık yok | *cevabı*] A33 *cuvabı*

3866 *eşittim*] B12 *eşit(t)im* C4 *eşit(t)im* | *yobatma*] A34 *yoḳlam-a* (*-ḳla- ?*) B12 *yaz bar* || 3867 *negü beg*] B13 *nigü tęg* C5 *nigü bęg* | *bulmasa ... tuçı*] A35 *b. bu köngül* B13 *bulmaz erse köngül* || 3868 *erklig ... uluġ*] A36 *... budun uluġ-ı* B14 *erlik* C9 *... budun uluġı* | *bu ... ḳamuġ*] A36 ve C6 *özi yarlıġı*

A37'de, 3868'den sonra, daha şu beyit gelmektedir:

beg ḫaḳ-ı keder m-e yeyür türlüg aş
ḳulı ma keder bir beli at-ta taş

3869 *tilektin ... ülüg*] A38 *til-e-kin ... ülüg* B1 *tilek-ke ... elig* C7 *tilekdin*

3870 köngül arzu ḳolsa negü erseni
emi ol tilekke tegürse anı

3871 yana ma bu arzu manga boldı ig
munı emlemese özüm barġu yig

3872 negü tir eşitgil bu beytig oḳı
anıng maʿnisi uḳ ay köglüm toḳı

A 111 3873 ḳamuġ igke ot ol emi belgülüg
ol ig emlegüçi ḳamı belgülüg

3874 köngül arzu birle ḳalı iglese
tilek bulsa onglur kemi belgülüg

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

3875 yana aydı ögdülmiş ilig ḳutı
ajunda negü bar anga yoḳ otı

3876 ilig inç esenin tirilsün uzun
sanga men bolayın yuluġ bu özün

3877 bu söz men ötündüm iligke tilin
asıġ yoḳ bu kün öz ökünse yılın

3878 negü tir eşitgil uḳuşluġ sanga
sözüg saḳnu sözle ay ersig tonga

C 228 3879 tilin sözlemese söz asġı telim
ökündürdi sözlep mini bu tilim

3880 sözüg sözlemese sanga ḳul bolur
ḳalı sözlese sen sini ḳul ḳılur

3881 sözüg saḳnu sözle sen iv̈me serin
iv̈e sözlemiş söz ökünçi yarın

3882 sizinmedim erdi kör oḍġurmışıġ
oḳıp kelmegüsin er erdi bışıġ

3883 ilig bir tilese özüm ming tiler
tusulġay manga tegme künde onar

3884 tilekim bu oḳ men bile bolsa men
elig bir ḳılıp keḍ tapuġ ḳılsa men

B 281 3885 neçe tuttum erse anı men ḳatıġ
ol ança tirendi iletti tatıġ

3886 yana barġu erse barayın özüm
negü ayġu erse ayayın sözüm

3887 ilig me yana bir bitig birsüni
oḳısun bitig ol manga bütsüni

3870 B'de bu beyit yok; A_{40}'ta 3871'den sonra geliyor | *köngül ... erseni*] A... *ger-seni* C_8 *nigü arzu ḳolsa ne erse anı*

3871 A_{39}'da bu beyit 3869'dan önce geliyor | *manga*] A_{39} *mangga* | *özüm ... yig*] A_{39} *özüng bolġay ig* B_2 *ö. barġu yig* C_9 *özüng bolġa yig*

3872 A_{41}'de bu beyit 3871'den önce geliyor | *negü ... beytig*] A_{41} *n. ter ... B*$_8$ *nigü ... beyt-ni* C_{10} *nigü ... bayтıġ*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

3873 *igke*] B_4 *ig(k)e* || 3874 *köngül ... ḳalı*] C_{13} *ḳalı ... köngül* | *onglur kemi*] A_2 *o(n)glur kem* B_5 ve C_{13} *o. igi*

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

3875 *ilig*] A_8 *ẹlig* | *ajunda ... anga*] A_8 *acun-ta ... angar* B_6 *a. nigü ...* C_{14} *... nigü ... anıng* || 3876 *inç ... uzun*] A_4 *gnç ẹ. tirilsü usun* B_7 *... tirig bolsanı* | ... *özün*] A_4 *angar ... yuluġ* (*y-* ?) *bau ọsün* B_9 *munu ḳul tapuġçı yuluġ bol...* || 3877 *yılın*] A_5 *bilin* || 3878 *negü tir*] A_6 *n. ter* B_9 ve C_{17} *nigü t. sözüg* ... B_9 *sözüng sözlegil sẹn*

3879 *sözlep mini*] A_7 *... men-i* C_1 *sözler m.* || 3880 *sözüg ... sanga*] A_8 *sọsüng* (*s-* ?) *s. sangga* B_{11} *sözüng sözlemeseng sanga* | *sini ... ḳılur*] A_8 *seni al kọrür* 3881 *iv̈me serin*] A_9 *ẹv̈m-e s.* B_{12} *i. serin* C_3 *iv̈me sīrin* | *iv̈e*] A_9 *ẹv̈e* C_3 *iv̈ek* 3882 *sizinmedim ... oḍġurmışıġ*] A_{10} *seren-medim ẹmti kọr o.* B_{13} *... ögdülmişiġ* ... *sizinmedim* (*-z-* noktasız) ... | *kelmegüsin*] B_{13} *kẹlmegusin* || 3883 *ilig ... tiler*] ... *ilig ... on t.* B_{14} *... ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) ... C_5 *... tilese tiler men mẹn* | *tusuġay ... onar*] A_{11} *tusulz-u ... kunde ular* C_5 *tusulġa manga munda* ... *künün*

3884 C_7'de bu beyit 3885'ten sonra geliyor | *oḳ*] B_{15} *ol* | *elig ... keḍ*] A_{12} *ilig* ... B_{15} *... mẹn* C_7 *... ked*

3885 C_6'da bu beyit 3884'ten önce geliyor | *tuttum*] B_1 ve C_8 *tut(t)um* | *iletti*] B_1 *il(t)i* C_6 *ilet(t)i* || 3886 *barayın*] B_2 *barayı* C_8 *barayın* | *negü ... ayayın*] A_{14} *... ayayın* (*-ya-* ? *-yta-* ?) B_2 *nigü ayayı* C_8 *nigü ... ayayın*

A_{15-16}'da, 3886'dan sonra, metin yanlış istinsah edilmege başlanmış, sonra farkına ... larak, üzerinden çizilmiştir

3887 *birsüni*] A_{17} *ber-süni* | *oḳısun manga*] A_{17} *oḳısu mangga* B_3 *o. bitigni* C_9 *oḳısu*

İLİG CẹVABI ÖGDÜLMİŞKE

3888 ilig aydı ıḍtım bitig bir yolı
bitigke yanut ḳıldı taş teg tolı

3889 yana oḳ negü teg bitiyin bitig
bitig ornıṅga sen bitig sen tetig

ÖGDÜLMİŞ CẹVABI İLİGKE

3890 yanut birdi ögdülmiş ilig ḳutı
neçe andaġ erse bitig me biti

3891 yalaṿaç neçe çın keḏ erse amul
bitig bolmasa sözke bütmez köṅgül

3892 tanıġlı kişike tanuḳ ol bitig
tanuḳ bolsa ḥile yorımaz itig

İLİG CẹVABI ÖGDÜLMİŞKE

3893 ilig aydı arzuṅ bu erse ḳalı
bitig me bitiyin açıp söz yolı

3894 bitig me bitiyin munuḳı sözün
bitigke ışanma ḳatıġlan özün

C 229 3895 negü sözlegü erse sözle tilin
anı ündegil sen maṅga bir alın

XLV.

KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞḴA İKİNÇ BİTİG IḌMIŞIN AYUR

B 282 3896 ḏevat ḳoldı kaġaz yana oḳ ilig
ḳalẹm aldı elgin bitidi bitig

3897 bayat atı birle sözüg başladı
törütgen igiḏgen keçürgen tidi

3898 ayur miṅ sẹna ol uġan teṅrike
ẹzẹl ḥukmi tegrür köni egrike

3899 bir ol bir ḳatıḳsız ḳarıḳsız arıġ
yoḳuġ bar ḳılur ol ḳılur yoḳ barıġ

3900 bir ök bil tilin ög bütürgil köṅgül
tapuġ ḳıl köṅgül til köni tut amul

3901 negü ḳolsa ḳolmış tilekin bulur
negüg bol tise ol tilemiş bolur

3902 tözü teprenürke tirilgü birür
tiriglik tuşı bu ölüm ol ıḍur

3903 aġırlıḳ uçuzluḳ anıṅ ḥukmi ol
uluġḳa kiçigke yime açsa yol

3904 tilemiş tilekin biliglisi yoḳ
yorıtur ḳaẓasın tıḍıġlısı yoḳ

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3888 *yanut ... taş*] A_{18} *cuvab ...* B_4 *... yaş* C_{10} *cẹvab ... tạş*

3889 *oḳ ... bitiyin*] A_{19} *ọk ...* B_5 *ök nigü tẹg bịtiyin* C_{11} *ök nigü tẹg bịtiyin ... ornıṅga ... tetig*] A_{19} *ornın-a sẹn ...* B_5 *ornıṅga* (ilk *-n-* noktasız) *... tẹtig* (*t-* noktasız) C_{11} *o. sẹn sẹnük it itig*

ögdülmiş ... iligke] A_{20} *i. cuvabı ö.*

3890 *birdi*] A_{21} *berti* | *erse*] C_{13} *irse* || **3891** *yalaṿaç ... keḏ*] A_{22} *yalavaç ... çın* B_8 *yạlavạç ...* C_{14} *yạlavạç ... ḳẹd* || **3892** *itig*] A_{23} *ẹdig*

ilig ... ögdülmişke] B ve C'de bu başlık yok | *cẹvabı*] A_{24} *cuvabı*

3893 *yolı*] B_{10} *ulı* || **3894** *bitig ... sözün*] A_{26} *... bidir mẹn ...* B_{11} *bịtigni bịtigke ... m. bịtig* C_{17} *... bịtiyịn* | *ışanma ... özün*] B_{11} *ışanma ay bilge tetig* || 3895 *negü ... tise*] A_{34} *nedeg b. tez-e* B_6 *nigü ...* C_8 *nigüg ...* || **3902** *tözü ... birür*] B_{12} ve C_1 *nigü* | *anı ... bir*] A_{27} *a. inde kelz-ün mangga b.* B_{12} *a. indegil sẹn maṅga bịr* C_1 *a. kẹldürü birgil maṅga sẹn*

kün ... ayur] B_{13} *ilig bịtig ịdmışı oḍġurmış-ḳa* C_2 *bab odġurmış-nı bịtig birle ...mişịn a.*

3896 *ḏevat ... oḳ*] A_{29} *tivad ḳ. kaġaz* (satır altında ar. harfl. *kaġaz*) *y. ọk* B_1 *... elgin ... bitig*] A_{29} *ilgi ... bilig* C_3 *elgi ...* || **3897** *igiḏgen ... tidi*] A_{30} *... keçürgen igiḏgen idi* || **3898** *miṅ ... teṅrike*] A_{31} *m. sẹn-a ... tẹngri-ke* B_3 *... (-ḥ- yerine -n- ile) ... | ẹzẹl ḥụkmi*] B_{31} *ẹsel hükmi* B_3 *ajun ...* || **3899** *bir ...*] A_{32} *çın ...* C_6 *... ḳarıġsız | ol*] A_{32} *m-a* || **3900** *bir ... bütürgil*] B_5 *bir ök ...ürgil* (*ö-* noktasız, *yẹ-* ?) *tükel ög* C_7 *birük* (*-r-* yerine *-z-* ile) *... bụtürgil* || **3901** *... bulur*] A_{34} *... tilek-i* (*-i-* ?) *ḳılur* B_6 *nigü ... tileki b.* C_8 *nigüg ... tileki b. ... tise*] A_{34} *nedeg b. tez-e* B_6 *nigü ...* C_8 *nigüg ...* || **3902** *tözü ... birür*] *... tura t. tiril-güü berür* C_9 *... tilekin bẹrür* (*-ẹ-* harekeli) | *ölüm ol*] B_7 *ölümni ...ḥụkmi*] A_{38} *ḥükm-i* | *kiçigke*] B_8 *kịçig(k)e*

A 112

3905 tümen miŋ̄ sęlamım sevüg savçıḳa
tegürsün bayatım köni yolçıḳa

3906 tözü işleriŋ̄e yime ök sęlam
tegürsün bayatım kesüksüz ulam

3907 iligdin öküş ögdi aytıġ sęlam
ıḍur men saŋ̄a ay uḳuşı tęmam

3908 köŋ̄ül aytu ıḍtım bitidim bitig
negü teg erür sen ay bilge tetig

3909 saŋ̄a ıḍtım erdi ḳadaşıŋ̄nı men
tilekim ol erdi maŋ̄a kelse sen

C 230

3910 özüŋ̄ taplamaduḳ berü kelmekiŋ̄
maŋ̄a tuşmaḳıŋ̄ hęm yüzüm körmekiŋ̄

B 283

3911 bitigke yanut söz bitimiş özüŋ̄
tilin me ḳadaşıŋ̄ tegürdi sözüŋ̄

3912 oḳıdım bitigiŋ̄ uḳuldı bu söz
sözümni eşitgil ḳaçurmaġıl öz

3913 şękęrde süçigrek söz ıḍtım saŋ̄a
aġuda açıġ keldi yaŋ̄ı maŋ̄a

3914 eşitgil yana bu meniŋ̄ sözlerim
köŋ̄ülke alın ay bağırsaḳ erim

3915 özüŋ̄ ḳoldı erse bu zahįd atın
atıŋ̄ boldı zahįd özüŋ̄ taġ ḳatın

3916 bu çaѵ birle atıŋ̄ yaḍıldı köre
beḍük belgü boldı kişiler ara

3917 tapuġ ḳılmışıŋ̄ barça atıŋ̄ üçün
yaѵa ḳılmaġıl sen öz ülgüŋ̄ küçün

3918 buḍun közi tegse tapuġḳa ḳalı
buzuldı bu tapġuŋ̄ yıḳıldı ulı

3919 bayat tapġı barça kerek örtügün
açılmasa ḫalḳḳa bu örtüg bu kün

3920 bayat kizledi kör sevügrek ḳulın
bu ḳullar ara ḫalḳ tanumaz tilin

3921 öz özin me ol ḳul bilümez bakın
yağımu bayatḳa bilemü yakın

3922 berü kel uluş kęnd içinde tiril
sini bilmesü ḫalḳ ḳatılġıl ḳarıl

3923 ḫalal dünya ḳazġan özüŋ̄ni yitür
toḍur aç yalıŋ̄nı hęm oprak bütür

3924 ḫalal dünya bulsa kişi eḍgüsi
bulur iki ajun yigü keḍgüsi

3925 bu sözni eşit ay maŋ̄a kelmedük
negü tir arıġ bilge bağı beḍük

3905 *miŋ̄ sęlamım*] B10 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *sęlamum* | *tegürsün bayatım*] A1 *tegür-süü bayad ol* C12 *tegür sen b.* || 3906 *yime*] B11 *şęna* (*-n-* noktasız) | *tegürsün bayatım*] A2 *tegür-sü b.* C13 *tęgürsü bayat ol* || 3907 *aytıġ*] A3 *aydıġ* B12 *yüz* (*-i-* yerine *-n-* ile) | *saŋ̄a*] A3 *sangga* || 3908 *köŋ̄ül ... bitidim*] B13 *bitidim köŋ̄ül aytu ıḍtım* | *negü ... erür*] B13 *nigü ... turur* C15 *nigü ... irür* (*-r-* dikkat) || 3909 *saŋ̄a*] A5 *sangga* B14 *sąngar* | *ol ... maŋ̄a*] A5 *... berü* B14 *bu ...* || 3910 *taplamaduḳ berü*] A6 *taplamadıng kerü* B15 *t. berü* (*b-* noktasız) C1 *t. nąnga* | *maŋ̄a tuşmaḳıŋ̄*] A6 *mangga t.* B15 *mąngar t.* C1 *m. kęlmeking* || 3911 *yanut söz*] B1 *yanut söz* | *ḳadaşıŋ̄ tegürdi*] B1 *tęgürdi ḳadaşıng* || 3912 *bitigiŋ̄ uḳuldı*] A8 *b. uḳıl-tı* B2 *bitig-e u.* || 3913 *şękęrde*] A9 *şeker-tin* C4 *şękęrde*n | *aġuda ... maŋ̄a*] A9 *aġu-tan ... maŋ̄a* B3 *... yanutı m.* C4 *aġuda*n ... || 3914 *bu*] A10 ve C5 *ök* || 3915 *ḳoldı ... zahįd*] A11 *... sayid* B5 *buldı ...* | *atıŋ̄ ... ḳatın*] A11 *adıng b. sayid ǫsüng taġ ḳa-tın* (dikkat) B5 *anın ... özüng* (*-z-* noktasız) *taġ* (*t-* noktasız) *ḳatın* (*-t-* noktasız) C6 *ḳatın* (*-t-* noktasız)

3916 *bu ... yaḍıldı*] A12 *çaѵıġ-nı bu çaѵ birle adıng* B6 *... yazıldı* C7 *kü çaѵ* (*-ü-* noktalı) *boldı*] A12 ve C7 *boldung* || 3917 *atıŋ̄*] B7 *anıng* | *öz ... küçün*] *ülgün* ǫçün B7 *... küçün* (*-n* sahife kenarında yazılmış olacak, fotografa girmemiş) *... emgek k.* || 3918 *tapġuŋ̄ ... ulı*] A14 *tapġıng ... yolı* || 3919 *örtügün*] B9 *öz ... tün* (noktalar yanlış olacak ; oku : *örtügün* ?) | *örtüg*] A15 *ǫrdüg* B9 *öz tęg* (oku : *... ?*) || 3920 *ḳulın*] B10 *ḳulun* | *bu ... tilin*] A16 *bu ḳul ... bedümez t.* B10 *... bilmez t.* C11 *... tąnumaz tilin* (*t-* noktasız)

3921 B ve C'de bu beyit yok | *bakın*] A17 *yakın* (*yąkin* ?) || 3922 *berü*] A18 *kerü* | *sini ... ḳatılġıl*] A18 *seni ...* B11 *s. bilmesün ...* C12 *... ḳatıl hęm* || 3923 *toḍur ... bütür*] A19 *todur* (satır altında ar. harfl. *sirsaz*) *aç ... yalıng-ka ...* | *ḳadaşıŋ̄ tegürdi*] B1 *tęgürdi ḳadaşıng* || 3912 *bitigiŋ̄ uḳuldı*] A8 *b. uḳıl-tı* B2 *bitig-e u.* || 3913 *şękęrde*] A9 *şeker-tin* C4 *şękęrde*n | *aġuda ... maŋ̄a*] A9 *aġu-tan ... maŋ̄a* B3 *... yanutı m.* C4 *aġuda*n ... || 3914 *bu*] A10 ve C5 *ök* || 3915 *ḳoldı ... zahįd*] A11 *... sayid* B5 *buldı ...* | *atıŋ̄ ... ḳatın*] A11 *adıng b. sayid ǫsüng taġ ḳa-tın* (dikkat) B5 *anın ... özüng* (*-z-* noktasız) *taġ* (*t-* noktasız) *ḳatın* (*-t-* noktasız) C6 *ḳatın* (*-t-* noktasız) 3916 *bu ... yaḍıldı*] A12 *çaѵıġ-nı bu çaѵ birle adıng* B6 *... yazıldı* C7 *kü çaѵ* (*-ü-* noktalı) *boldı*] A12 ve C7 *boldung* || 3917 *atıŋ̄*] B7 *anıng* | *öz ... küçün*] *ülgün* ǫçün B7 *... küçün* (*-n* sahife kenarında yazılmış olacak, fotografa girmemiş) *... emgek k.* || 3918 *tapġuŋ̄ ... ulı*] A14 *tapġıng ... yolı* || 3919 *örtügün*] B9 *öz ... tün* (noktalar yanlış olacak ; oku : *örtügün* ?) | *örtüg*] A15 *ǫrdüg* B9 *öz tęg* (oku : *... ?*) || 3920 *ḳulın*] B10 *ḳulun* | *bu ... tilin*] A16 *bu ḳul ... bedümez t.* B10 *... bilmez t.* C11 *... tąnumaz tilin* (*t-* noktasız)

3921 B ve C'de bu beyit yok | *bakın*] A17 *yakın* (*yąkin* ?) || 3922 *berü*] A18 *kerü* | *sini ... ḳatılġıl*] A18 *seni ...* B11 *s. bilmesün ...* C12 *... ḳatıl hęm* || 3923 *toḍur ... bütür*] A19 *todur* (satır altında ar. harfl. *sirsaz*) *aç ... yalıng-ka ...* || 3924 *bulsa kişi*] B13 *bulsa kişi* | *ajun yigü*] A20 *acun yegü*

3925 B14'te bu beyit, başlıklarda olduğu gibi, büyük ve süslü yazı ile yazılmıştır *... maŋ̄a*] A21 *işid ay mangga* | *negü tir*] A21 *n. ter* B14 ve C15 *nigü t.*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ayırt edilmiştir ; B'de bu dörtlük yok

3926 tuşar erse dünya ḳalı eḍgüke
yarar iki ajun yigü keḍgüke

C 231 3927 bulup dünya malın yiyü bilmese
saḳış tegdi ülgi aġır yüḍgüke

B 284 3928 bayat ḳullarıŋa tusul ay bügü
kişike tusulur erig er tigü

3929 sini men müsülman tususı üçün
oḳır men bu yirke ay zahid küçün

3930 berü kel tusulġıl kişike yara
tusulmaz ölüg ol tirigler ara

3931 öz asġın tilegli kişimü bolur
kişi ol bolur kör il asġın ḳolur

3932 aḳılıḳ ol ermez ülese neŋgin
aḳı ol yuluġ ḳılsa canın tenin

3933 bağırsaḳ ol ermez özin beklese
bağırsaḳ ol ol kör kişig eḍlese

3934 kişi eḍgü tirler bu eḍgü ḳayu
maŋga ayu birgil ay bilge bügü

3935 kişi eḍgü tirler bu eḍgü kim ol
bu eḍgü kişi muŋda erke em ol

3936 ay köŋli süzük er ay bilgi öküş
baḳa kör bu sözke yetürgil uḳuş

3926 B 'de bu beyit yok | *iki ... yigü*] A22 *ɛrki acun yegü*

3927 B 'de bu beyit yok | *bulup ... yiyü*] A23 *... mal-ı yegü* C1 *bulur* | *aġır yüḍgüke*] A23 *yuḳi yuḍgü-ke* (*yu-* tashih görmüş) || 3928 *bügü*] A24 *begü* | *... tigü*] A24 *ɛrip e. tegü* B1 *e. ɛr t.* || 3929 *sini ... tususı*] A25 *seni ... tuz-ı-sı* | *... zahid*] A25 *yerke a. sayit* B2 *yirke ...* C3 *yïrke ...* || 3930 *tusulġıl kişike*] A *tusul-ġu k.* B3 *t. mungınga* | *tusulmaz ... tirigler*] A26 *tusul-maz* (*-s-* altındaki noktalara dikkat ; *tuşul-maz* ?) ... *kişi-ler* B3 ... *kişiler* || 3931 *asġın*] A27 ve C5 *asġı* ... *kolur*] A27 ve C5 *asġı il-ke tolur* || 3932 *neŋgin*] A28 *ne(n)gin* | *canın tenin*] A29 ... *kişi* C7 *kişi ol kişig*

3934 A ve C 'de bu beyit yok | *ayu*] B7 *aytu* || 3935 *kişi ... tirler*] A30 ... C8 *kişig ...* | *kişi ... erke*] A30 *k. ɛr-ke mang-ta* C8 *kişi-ler iginge* || 3936 *köŋli ... öküş*] B9 *eḍgü ... ǫ̈küş* | *sözke yetürgil*] A31 *söz-ler kǫdürgil*

3937 bu aymış sözüm çın erürmü köre
çın erse ḥava bas berü kel tura

3938 uzun sözlese söz irinçig bolur
uḳuşluġ kişiler sözüg az ḳılur

3939 bu söz tap ḳıl emdi aḍın sözleme
uḳuşḳa biligke tilin özneme

3940 taḳı ma negü erse ḳalmış sözüm
ḳadaşıŋ tegürgey tutuzdı özüm

3941 tüketti bitig türdi badı ḳatıġ
ḳalıḳ tanı esti ḳurıttı ḫatıġ

3942 kötürdi bitig kör öze tamġalap
sunup birdi ögdülmiş aldı ulap

B 285 3943 yana aydı ilig ay ögdülmişe
bitig bir yime ay tilin bilmişe

3944 ḳatıġlan yaraġı ne erse taḳı
anı ḳıl anı ḳend uluşḳa oḳı

C 232 3945 tileki ne erse bu yirke kelip
anı men bireyin itigin ḳılıp

A 113 3946 ilel tip turup çıḳtı ögdülmişe
yorıp keldi evke ol eḍgü işe

3937 *erürmü köre*] A32 *ɛ. ḳɔrü* C10 *irürmü k.* | *ḥava ... tura*] A32 *hav-a ...* B10 *berü ḳel ḥava bas t.* C10 *ḥavi bas ...* || 3938 *sözlese ... irinçig*] A33 *söz-lez-e ... -çig* B11 *sözlemiş ...* | *sözüg ... ḳılur*] A33 *sɔsüg a. ḳolur* C11 *sözin ...*

3939 A34 'te beytin ilk mısraı yerine, önce 3938. beytin ilk mısraı yazılmış ; sonra ... den çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *bu ... emdi*] A34 *sɔsüg munça tap ... tilin ... özneme*] A34 *t. ɔz-lem-e* B12 *bolup er time* || 3940 *negü*] B13 *nigü* C13 *... tutuzdı*] A35 *tudur-tı* || 3941 *tüketti ... ḳatıġ*] A36 *tuḳed-ti b. turti* (*-rt-* ?) *batı ... ḳadıġ* (*-a-* ? *-u-* ?) B14 ve C14 *tüket(t)i ... ḳatıġ* | *ḳalıḳ ... ḫatıġ*] A36 *ḳalıḳ-ta ... ḳurud-tı ḫadıġ* (*-d-* ?) B14 *ḳalɛm yodtı* (*y-* noktasız) *ḳodtı ḳurıt(t)ı ḫatıġ* (*ḫ-*, ... dikkat) C14 *ḳalıḳ ... ḳurıt(t)ı ḫatıġ* (*ḫ-* noktasız) || 3942 *birdi ... aldı*] A37 ... C15 *aldı ö. ilig* || 3943 *bir ... tilin*] A38 *ber tilin ay yim-e* B1 *b. tilin ay yime ... ḳıl ... uluşḳa*] A39 *ḳ. berü ...* B2 *ḳend uluş-ḳa kigürgil* || 3945 *yirke*] A40 ... B3 *yirke* C1 *yerke* (*-ɛ-* harekeli, *-ke* dikkat) | *bireyin*] A40 *ber-e-yin* C1 *bïreyin* ... *ilel ... ögdülmişe*] A1 *ilil ... ögdülmişi* B2 *ilɛl ...* C2 *ile tip* (? ; *iletip* veya ... ?) ... *ögdülmişi* | *yorıp ... işe*] A1 *kelip tuşti ... kişi* B2 *y. k. iüke ...* C2

3947 tegip tüşti oldurdı evke kirip
yidi içti tındı bir ança serip

3948 yüzin kizledi yirke rumi kızı
ajun kırtışı boldı zengi yüzi

3949 kalık bütrü tuttı kara kuş örgi
ajun barça toldı kara kuş yüngi

3950 töşek koldı yattı sakındı özün
negü sözlegüsi kadaşı közün

3951 uqup bardı azrak oqundı yana
öçükmiş kömür teg karangqu tüne

3952 usı uçtı koptı adakın örü
kara tün kötürmiş etekin örü

3953 yaşık koptı yirdin kötürdi başın
yaruk yüz küler teg yirişti tişin

3954 kopup yundı kıldı yana tang namaz
yime turdı ança du'a kıldı az

3955 atın tuttı terkin bir oğlan bile
turup çıktı evdin sevünçün küle

3956 barıp tegdi erse kadaşka yakın
yırak tüşti attın küdezdi hakın

3957 yorıp bardı akru tokıdı kapuğ
kadaşı örü turdı koqtı tapuğ

B 286 3958 kapuğ açtı terkin ol utru çıkıp
selam kıldı tuttı kör elgin alıp

3959 yana kirdi oqğurmış elgin tutup
orun kıldı törde ağırlap öpüp

OQĞURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3960 ayur ay kadaşım nelük emgeding
yana ok manga sen tekin kelmeding

3961 kese sözledim söz eşitting anı
nelük emgetür sen küçeyü mini

C 233 3962 negü tir eşitgil bilig birgüçi
sınap eqgü isiz kişig bilgüçi

3963 kişike sınağı bir ök körse tap
tilek bilgüke bir tilin yörse tap

3964 bakır altunuğ er körüp bilmese
alıp azkına bir taşığ sürse tap

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OQĞURMIŞKA

3965 yanut birdi ögdülmiş aydı kadaş
manga buşmağıl sen köngül kılma baş

3947 *tegip ... evke*] A2 *barıp tegdi o. gövke* (satır altında ar. harfl. [illegible]) ... *ivke* C3 *kelip ...* | *yidi ... serip*] A2 *yeti ...* B5 *y. i. yat(t)ı ... sirip* [illegible] *kizledi ... kızı*] A3 *kiiz-leti yer-ke r. kuz-ı* B6 *... yirke ...* C4 *... yerke* (... rekeli) ... | *ajun ... zengi*] A3 *acun ... senggi* || **3949** *bütrü ... kuş*] A4 [illegible] ... *kuuş* B7 *bütrü* (alttaki noktaya dikkat) *tut(t)ı ...* C5 *... tut(t)ı* | *ajun ...* [illegible] A4 *acun ... minggi* B7 *... yüngi* (*y-* noktasız) C5 *a. b. boldı ... mungı*] 3950 [illegible] *sakındı*] A5 *yadtı sevin-ti* B8 ve C6 *yat(t)ı s.* | *negü*] B8 ve C6 *nigü* || 3951 [illegible] A6 ve C7 *uçukmış* || **3952** *usı*] C8 *usın* | *örü*] A7 *kerü* C8 *kirü* || **3953** *yirdin ...* [illegible] A8 *bartı k. ggin* B11 *yirdin k. başın* C9 *yirdin k. egin* | *küler ... tişin*] A8 [illegible] *yuz-i grdegin* C9 *açar t. yüzi örtügin* || **3954** *kıldı*] B12 *kıldı* (satır üstünde [illegible] mış) | *yime ... az*] A9 *... tuv-a ...* B12 *namazın ötedi du'a ...* C10 *yime* [illegible] || **3955** *atın ... terkin*] B13 *atın tut(t)ı terkin* C11 *a. tut(t)ı tirkin* | *evdin sevünçin* [illegible] *gv-tin sevünçin* B13 *bardı ...* || **3956** *barıp ... kadaşka*] A11 *... grz-e k.* [illegible] *keldi e. kadaşka* | *attın*] B14 *andın* C12 *at-dan* || **3957** *yorıp*] A12 *yurüp* [illegible] *kadaşı ... koqtı*] A12 *k. kapuğ açtı tudtı* B15 *kadaşı kapuğ açtı koqtı* C13 [illegible]

3958 *kapuğ ... çıkıp*] A13 *gv-e altı ...* B1 *... yorıp* | *tuttı ... elgin*] A13 *yet-tı ilgin* B1 *tut(t)ı ...* C14 *yit(t)i ...* || **3959** *yana ... elgin*] A14 *turu ... ilgi* C15 *... ögdülmiş e. öpüp*] A14 *ogüp*

oqğurmış ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3960 *ok ... kelmeding*] A15 *ok mangga ...* B3 *ök mangar ay nedin oğradıng*

3961 *eşitting*] B4 ve C17 *eşit(t)ing* | *mini*] A16 *meni* || **3962** *negü ... birgüçi*] A17 *[illegible] ter eşit bir b. bergü-çi* B5 *nigü t. eşit bu ...* C1 *nigü ...* | *isiz kişig*] A17 *esiz* [illegible] B5 *i. kişi*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

3963 *bir ... tap*] A18 *bir ok korz-e tip* B6 ve C3 *birük k. tap* | *tilek ... tap*] A18 *... yorz-e tip* B6 *sever sevmezin ... sorsa tap* C3 *... tap* || **3964** *bir ... tap*] A19 *... tip* B7 *sır ... tap* C4 *bir ... tap*

ögdülmiş ... oqğurmışka] nushalarda bu başlık yok

3965 *birdi*] A20 *berti* | *manga ... baş*] A20 *mangga ... taş* B8 *mangar ...*

3966 tapuġçı köz açsa begini körür
negü aysa begler anı oḳ ḳılur

3967 iligke bitigin tegürdüm sözüñ
tilin me negü aydı erse özüñ

3968 sözüñke yanut ḳıldı ıḍtı bitig
çıḳardı bitig birdi elgin tetig

OḌĠURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

3969 bitig aldı oḍġurmış açtı turup
oḳıdı bitigin saḳındı körüp

3970 ayur ay ḳadaşım ne erki igiñ
mini munça yavlaḳ eḍerdi begiñ

XLVI.

ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞ BİRLE İKİNÇ ḲATA MÜNAẒARA. ḲILMIŞIN AYUR

3971 yanut birdi ögdülmiş açtı tilin
ayur ay ḳadaşım eşit söz bilin

B 287 3972 iligniñ tileki sanga eḍgü ol
bu eḍgü içinde tiler eḍgü yol

3973 bilür sen bu yirde bu ṭa'aṭ tapuġ
ḳılurunġ neçe eḍgü açġay ḳapuġ

3974 yana kẹnd uluşta men aymışlarım
neçe türlüg eḍgü turur ay erim

3975 yavuz ermez emdi bu dünya ḳutın
bulup tirlü bilse ḳopursa atın

A 114 3976 özüñ 'uḳbi ḳolsa ay zahid bulur
C 234 muyan eḍgü mundın iletse bolur

3977 yavuz tise bolmaz bu dünya nengin
yise birse ḥalḳḳa ḳızartsa engin

3978 yime yaḳşı aymış aḳılar başı
eşitgil munı sen ay eḍgü kişi

3979 ḳamuġ eḍgülükke neñ ol yolçısı
ḳamuġ ig toġaḳa neñ ol emçisi

3980 nengi bolsa yalnguḳ bulur ög bilig
ḳamuġ eḍgülükke uzatur elig

3981 bu neñ birle yalnguḳ tilese tilek
yaşıl kökke yoḳlar neñ ol keḍ yölek

3982 ḥac erse tilekiñ kerek neñ tavar
ġazilıḳ tilese yime bu yarar

3983 nengi bolmasa er alıp birgüke
elig ḳısġa boldı ḳamuġ eḍgüke

3984 negülük ḳoḍur sen bu eḍgülerig
nelük taplamaz sen bu öt savˇ erig

3966 B'de bu beyit yok | *tapuġçı ... açsa*] A21 *köz açz-a tapuġ-çı* | *negü*] C... *nigü* || 3967 *bitigin tegürdüm*] A22 *bidiging tegürdüng* (*-g* üstündeki işârete dikkat) | ... *negü ... erse*] A22 ... *aydıng ẹrz-e* B9 *tigü söz tụtuzdı* (*-t-* yerine *-p-* ile) C7 ... ... || 3968 *birdi elgin*] A23 *berti ilke*

oḍġurmuş ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

3969 *turup*] A24 *ḳorüp* | *bitigin ... körüp*] A24 ... *turup* C9 *bitig-ni* ... | 3970 *ay ... igiñ*] A25 ... *ẹrkin i.* B12 *bu ... ikin* | *mini ... begiñ*] A25 *men-i m. yavlaḳ ẹ. b.* B12 ... *nengin* (*?, -n-* noktasız) C10 *m. ança yavlaḳ* ...

ögdülmiş ... ayur] A26 ... *ikinç yol-ı* ... B13 *bab ö. oḍġurmış-ḳa munaẓara ḳılmaḳın a.* C11 *bab ö. ... ḳılmışın aytur*

3971 *birdi ... açtı*] A27 *berti* ... C14 ve C12 ... *aydı* | *söz*] C12 *sẹn* || 3972 *eḍg... ol*] B1 *eḍgülük* | *eḍgü ... yol*] A28 *için-te* ... B1 ... *eḍgülük* || 3973 *bilür ... tapuġ*] B2 ... *yirdeki ṭa'aṭ ḳamuġ* C14 *b. sen b. yirden* ... | *açġay ḳapuġ*] B2 *isiz ḳamuġ*

3974 *uluşta*] B3 ve C15 *aluş-da* | *erim*] C15 *eriim* || 3975 *ermez ... ḳutın*] B4 *ermes ... ḳatı* | *tirlü ... atın*] B4 *b. barsa ḳopursa* (*-p-* noktasız) *atı* C16 *b. tirlü* (önce *tirgü* ... yazılmış sonra tashih edilmiş) ... || 3976 *'uḳbi ... bulur*] A1 *tüng-a ḳodz-a muṣayit bolur* | *dünyanı ḳodsa zahid bolur* || 3977 *yavuz ... nengin*] A2 *yavuz tez-e ... ne(n)gin* | ... *ḳızartsa*] A2 *yez-e berz-e ... ḳısardz-a* B6 ... *ḳızartsa* (*-z-* noktasız) C2 ... *ḥsartıp* || 3978 *yime yaḳşı*] B7 *nime* (*n-* noktasına dikkat) *yaḳşı* C3 *y. yaḥşı* | *eşitgil ... sen*] A9 *ẹ. bau söz-ni* B7 *oḳıġıl anı s.*

3979 B'de bu beyit yok | *ḳamuġ ig*] A4 *telim ig* || 3980 *nengi ... bulur*] A5 *ne(n)gi* B8 *yangluḳ bilir* C5 ... *yangluḳ* ... | *elig*] C5 *ilig* || 3981 *yalnguḳ*] B9 ve C6 *ḳangluḳ* | *yoḳlar ... keḍ*] A6 ... *kör* B9 *yoḳlar* (satır altında *yoḳar bolur*) *nengi ḳeḍ* || 3982 *ḥac ... neñ*] A7 *ne ...* C7 ... *ning* | *ġazilıḳ ... yarar*] B10 *'azizlıḳ ... birer* || 3983 *nengi ... birgüke*] A8 ... *bergü-ke* C11 *nengi* (satır altında *yaḥşı niyeti*) *b. ẹr* | *boldı ... eḍgüke*] B11 *ḳıldı ... eḍgüke* (sahife kenarında *yaḥşı*) || 3984 *negülük ḳoḍar*] A9 *n. ḳolur* B12 *nigü teg ḳ.* C9 *nigülük ḳ.* | *taplamaz ... erig*] A9 *tınglamaz ... erig* B12 *t. se ... irig* C9 *tınglamaz sẹn ... sav* (*-v* üç noktalı) *e.*

3985 tapuġ̈ḳa negü teg ınansa bolur
tapındım tiyü bilse müflis ḳalur

3986 bayatıġ tapuġ̈ birle bulmaz ḳulı
iḍi yinçke yol bu tapuġ̈çı yolı

3987 neçe miṅ̈ tapuġ̈çı tapındı yılın
çıḳar can öḍinde yitürdi yolın

3988 neçe miṅ̈ tapuġ̈suz yazuḳluġ̈ ḳulı
aḫır tın keserde oṅ̈gardı yolı

B 288 3989 bilir men bayatım sevinçi ḳamuġ̈
tapuġ̈ ṭa'ạt içre turur ay uluġ̈

3990 bilümese emdi bu ṭa'ạt çını
ḳayu ṭa'ạt erki uḳumaz munı

3991 ḳalı mundaġ erse ḳamuġ̈ ṭa'ạtıġ̈
tükel ḳılġu bulsa bu aymış tatıġ̈

3992 baḳa kör bu sözler kim aydım saṅ̈a
bu yaṅ̈lıġ̈ erürmü ayu bir maṅ̈a

3993 ḳalı mundaġ erse kim aydım bu söz
tilin kön sözüm tut aya köṅ̈li tüz

C 235 3994 ḥavaḳa bulun bolma köndür köṅ̈gül
kişike ḳatılġıl yorıġıl amul

OḌĠURMIŞ CẹVABI ÖGDÜLMİŞKE

3995 yanut birdi oḍġurmış aydı ḳadaş
muṅ̈aḍturduṅ̈ emdi aġu ḳıldıṅ̈ aş

3996 tutayın sen aymış sözüg tıṅ̈ladım
iligke barıp men tapuġ̈ başladım

3997 tapuġ̈ḳa eṅ̈ aşnu törü bilgü öz
yime ḳılḳ ḳılınçı sözi sözke tüz

3998 kirü ḥem çıḳa bilse oldruġ̈ turuġ̈
tapuġ̈ bilmese er tek emger ḳuruġ̈

3999 negü tir eşitgil tapuġ̈ bilgüçi
sınap bilmişin aydı azraḳ üçi

4000 bu beglerke tapmaḳ tilese özüṅ̈
köṅ̈gül til köni tut küḍezgil sözüṅ̈

4001 törü ḥem toḳu birle ögren tapuġ̈
tapuġ̈ bildiṅ̈ erse yarudı yüzüṅ̈

4002 kişide yıramış turur bu özüm
törü yoḳ toḳu yoḳ ne ḳılḳım sözüm

4003 negü teg ḳılur men begiṅ̈ke tapuġ̈
yapılmış turur kör maṅ̈a bu ḳapuġ̈

3985 *tapuġ̈ḳa negü*] A_{10} *tapuġ̈-ta n.* B_{13} ve C_{10} *t. nigü* | *tapındım ... ḳalur*] A_{10} *t. teyü ... muflïz ḳ.* B_{13} *tapundum tiyü m. bolur* C_{10} *tapundum tiyü ...* || **3986** *bayatıġ̈ ... ḳulı*] B_{14} *yạna yıġ̈* (satır altında *köp ınġan*) ... *ḳulı* | *iḍi ... bu*] A_{11} *ġti inçke ... buu* B_{14} *iḍi ... bil*

3987 C 'de bu beyit yok | *tapındı yılın*] B_{12} *tạpundı yılın* (*yı-* noktasız) *çıḳar ... yitürdi*] A_{12} ... *idür-ti* B_{15} *çıḳar ...*

3988 B 'de bu beyit yok | *tın ... yolı*] A_{13} *a. til k. onggartı yolını*

3989 A_{14} 'te beytin mısrâlarının yeri değiştirilmiş; sonra sahife kenarında *song ... burun* sözleri yazılarak, doğrusuna işâret edilmiştir | *men*] C_{13} *men* || **3990** *bilümese ... çını*] A_{15} *bilmez men ... ṭa'at çı-nı* (*ṭa'at-çı-nı* ?) B_2 ... *ṭa'ạt çını* (*ç-* noktasız) C_4 *bilümez men ... çını* (*ç-* noktasız) | *uḳumaz munı*] A_{15} *uḳul-maz ḳanı* B_2 ve C_{14} *uḳumaz m.* || **3991** *ṭa'ạtıġ̈*] A_{16} *ṭa'at-tıġ̈* B_3 *ṭa'ạtıġ̈* (satır altında *ṭa'ạtıng*) | *bulsa ... bolsa* A_{16} *bolsa aymış-larıġ̈* C_{15} *bolsa b. aymışlarıġ̈* || **3992** *bu ... bir*] A_{17} *çṛür-mü ... yanglıġ̈ a. ber* || **3993** *tilin kön*] A_{18} *bilin kön* B_5 *bilin* (*bi-* noktasız) *köz* || **3994** *ḥavaḳa ... köṅ̈gül*] B_6 *ḥavi-ḳa* (satır altında *nẹfs-ke*) ... C_1 ... *yolung* | *yorıġıl amul*] A_{18} *tiril-gil a.* B_6 *y. amul* (kenarda *'ạmẹl*) C_1 *kötürgil ḳolung*

oḍġurmış ... ögdülmişke] B 'de bu başlık yok | *cẹvabı*] A_{20} *cuvabı* C_2 *cẹvabı* (bundan sonra *ilig* yazılmış ve üzerinden çizilmiş)

3995 *birdi*] A_{21} *berti* || **3996** *tutayın ... sözüg*] A_{22} ... *sọsüng* B_8 *tutayı ... sözüng* C_4 *büteyin ...* | *iligke barıp*] A_{22} *ẹlig-ke b.* B_8 *i. birip* (*bi-* noktasız) C_4 *i. bạrıp* || **3997** *yime ... sözke*] A_{23} ... *ḳılınçın söz ọgren-gü* B_9 *tạpunmaḳ ḳılınçı ...* || **3998** *ḥem ... oldruġ̈*] A_{23} *ma ...* C_6 ... *oldurug̈* | *emger*] A_{24} *ẹmti* || **3999** *negü ... bilgüçi*] A_{25} *n. ... ḳılġuçı*] B_{11} *nigü ...* C_7 *nigü ... ḳılġuçı*

Dörtlük, A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda

4000 *sözüṅ̈*] C_9 *közüng* || **4001** *ḥem*] A_{27} *me* | *yaradı yüzüṅ̈*] A_{27} *yıratı yụsüng* B_{12} *yạradı özüng* C_{10} *yạradı y.* || **4002** *kişide yıramış*] A_{28} ve C_{11} *kişi-ke yaramaz* | *törü ... ne*] B_{14} *törü yoḳ* (*y-* noktasız ; iki sütûn arasında *manį' yoḳ*) *toḳu* (noktasız ; satır altında *yoḳ yoḳ*) *y. ne* (*n-* noktasız) C_{11} *t. yoḳ* (yerine işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) ... || **4003** *negü ... begiṅ̈ke*] B_{15} *nigü ... bẹinge* C_{12} *nigü ... men b.* | *yapılmış ... bu*] A_{29} *tudunmış* (*-n-* ? *-r-* ?) ... *buu* B_{15} *yapulmış ... kör* (satır altında C_{12} *yụpulmış ...*

B 289 4004 negüke küçer sen mini berk tutup
iligke tapın tip sözümni utup

ÖGDÜLMİŞ CẹVABI OḌĠURMIṢḲA

A 115 4005 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
yime eḍgü ermez aya kögli tüz

4006 seniŋdin kötürgey ilig bu törü
kerek erse oldur kerek tur örü

OḌĠURMIŞ CẹVABI ÖGDÜLMİṢKE

C 236 4007 yanut birdi oḍġurmış aydı bu söz
iḍi yaḳşı ermez aya ḳılḳı tüz

4008 negü teg yaraşur saŋa ya maŋa
törü bilmese öz yorısa aŋa

4009 bu il itgü tutġu buḍun tüzgüke
bu begler tikildi ajun süzgüke

4010 bu il kün itigi bu begler işi
törü hem toḳu birle itti kişi

4011 anın ötrü begler uzattı elig
uḳuş utru tuttı yorıttı tilig

4012 iḍi yaḳşı aymış ajun ilçisi
biliglig uḳuşluġ buḍun başçısı

4013 ajun tutġuçı er uḳuşluġ kerek
buḍun basġuçıḳa kerek keḍ yürek

4014 bu iki bolunsa basa tapġuçı
törülüg toḳuluġ kerek bilgüçi

4015 anın ötrü begler beḍütür küçin
yaġı boynı yençer alır öz öçin

4016 biz emdi bu öŋdi törü ursamız
negü teg yaraşur törü buzsamız

B 290 ## ÖGDÜLMİŞ CẹVABI OḌĠURMIṢḲA

4017 yanut birdi ögdülmiş aydı ḳadaş
iḍi ters iş ermez batar ḳılsa aş

4018 munu men bilir men bu öŋdi törü
ayayın men emdi sen ögren körü

4019 kişi bilmese ögrenür kör bilir
bilip ötrü yalŋuḳ tilekke tegir

4020 muŋar meŋzetü aydı bilgi açuḳ
bu söz tutmaz erniŋ biligi bıçuḳ

4004 *nigüke ... berk*] A30 ... *men-i b.* B1 *nigüke ...* C13 *nigüke k. sen mini sen* | *tapın ... utup*] B1 *tapun tut* (*t-* noktasız) *s. anut*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] B'de bu başlık yok | *cẹvabı*] A31 *cuvabı*

4005 *birdi*] A1 *berti* | *yime ... ermez*] A1 *aġır terz-ke tudm-a* B2 *anı tera-k tutma* || **4006** *kötürgey*] A2 *kǫdürti* | *tur örü*] A2 *t. ǫsü* B3 *erse yürü*

oḍġurmış ... ögdülmişke] A3 *o. cuvabı ǫ.*

4007 *birdi*] A4 *berti* | *iḍi ... öz*] A4 *yim-e y. aymış ...* B5 *yime eḍgü ...* C1 *ti yaḫşı ... bilge öz* || **4008** *negü ... maŋa*] A5 ... *sangga y-a mangga* B6 ve C2 *nŋ ... | aŋa*] A5 *yangga* || **4009** *itgü tutġu*] A6 *ǫtgü tıyġu* B7 *i. tutḳu* C3 *i. yapġu tikildi ... sözgüke*] A6 *tekil-ti acun tuṣgü-ke* B7 *tikindi ...* C3 *tikildi ...* || **4010** *itigi* ... A7 *ǫdingü* C4 *itigli* | *hem ... itti*] A7 *me ... ǫdti* B8 ve C4 ... *it(t)i* || **4011** *anın ... elig* ... A8 *anı ... ilig* B9 ve C5 ... *uzat(t)ı e.* | *tuttı ... tilig*] A8 ... *bilig* B9 *ıḍtı yürü(?) tilig* (*t-* noktasız) C5 *tut(t)ı yorıt(t)ı t.* || **4012** *iḍi ... ilçisi*] A9 *iti ... acun i.* B10 *iḍi ... buḍun başçı-sı* C6 *idi yaḫşı* (yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) ... | *buḍun başçısı*] B10 *ajun* (satır altında *dünya*) *işçi-si*

4013 *ajun ... er*] A10 *acun ... ǫr* B11 *ajun* (satır altında *dünya*) ... *ǫr* | *basġuçıḳa ... keḍ*] A10 *basġu-ḳa buu k. ket* B11 ... *ök* (*ög?*)

4014 B'de bu beyit yok | *bolunsa ... tapġuçı*] A11 *bulılz-a ...* C8 *bolup hem tatġuçı* | *törülüg toḳuluġ*] C8 *tüzüldi uḳuşluġ* || **4015** *küçin*] A12 *y. yadar ǫz atı* B12 ... *öçün* C9 *yençip ... yençer ... öçin*] A12 *ḳutı* B12 *küçün* |

4016 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *törü ursamız*] A13 *tǫr-e tuz-e-miz* ve C10 *t. ursamız* (*-r-* üzerindeki işâretlere dikkat, *-z-?*) | *negü ... buzsamız*] A13 *tüzülz-e buu iz* B14 *t. tüzsemiz* C10 *tüzülse bu iz*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A14 *ǫ. cuvabı o.*

4017 *birdi ... ḳadaş*] A15 *berti ... yim-e* C12 ... *bu ma* | *iḍi ... aş*] A15 *ayı ... bolur ḳ. ma* (*-a* üzerindeki noktaya dikkat) B2 *iḍi ... batar* (*b-* noktasız) ... *ayı* (*-y-* noktasız) ... *bolur ḳ. ma* || **4018** *bilir ... törü*] A16 *bilür men buu ǫ(n)gdi* C13 *b. men ... tapuġ* | *men ... körü*] A16 *sangga mẹn ... ḳamuġ* C13 *sanga ... ḳamuġ* || **4019** *ögrenür ... bilir*] B4 *kör turu ögrenür* | *bilip ... tegir*] A17 *bilip ögr, -g?*) B4 ... *yanglıḳ tilekin bulur* C14 ... *yanglıḳ* ... || **4020** *meŋzetü ...* A18 *yangsadıp* (bundan sonra *bilgi* yazılmış ve üzerinden çizilmiş) *şmdi b.* C15 *yapsep aymış biligli* | *tutmaz ... bıçuḳ*] A18 *tudmaz-a şrke bilgi uçuḳ* B5 *t. şrning* C15 *iş-ke tutmasa erke açuḳ*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

4021 toġa bilge toġmaz kişi ögrenür
toġa sözlemez til turu sözlenür

C 237 4022 kişi ögrenip ötrü bilge bolur
bilig bilse ötrü ḳamuġ iş önür

OḌĠURMIŞ CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

4023 yanut birdi oḍġurmış aydı seniŋ
tilekiŋ bu erse tilek yoḳ meniŋ

4024 ayı muŋḳarur sen bu kün sen mini
negü teg bolur ay bu tapġuŋ ḳanı

4025 köŋgülke kirürmü sözüŋ tıŋlayın
özüm ögrenürmü anı aŋlayın

4026 maŋga ayġıl emdi törüni neçe
toḳularnı sayu atayu biçe

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

4027 yanut birdi ögdülmiş aydı tükel
köni sözleding söz aya eḍgü fal

B 291 4028 uḳuşḳa yıraḳ erdi aşnu yoluŋ
könilikke urduŋ sen emdi uluŋ

4029 men emdi ayayın eşitgil ögün
sen ögren yazılsu saŋga bu tügün

4030 ḳalı ögrenür erse emdi özüŋ
tilin tıldama emdi kesgil sözüŋ

4021 *toġmaz*] C_{17} *bolmaz* | *toġa ... turu*] B_6 *bu söz sözlmez t. turu* C_{17} *toġa ...* || 4022 *bolur*] A_{20} *bu ǫz* | *bilse ... önür*] A_{20} *... ǫnür* C_1 *bilge ...*
oḍġurmış ... ögdülmişke] B ve C'de bu başlık yok | *cevabı*] A_{21} *cuvabı*
4023 *birdi*] A_{22} *berti* | *bu erse*] C_2 *bılır sen* || 4024 *ayı ... mini*] A_{23} *ayı m. ma ... meni* B_9 *bu kün sęn oḳır sęn ilig-ke m.* C_3 *ayı* (*-y-* yerine *-n-* ile) *m. sen ... mini* | *negü ... tapġuŋ*] A_{23} *... tapġıng* B_9 ve C_3 *nigü ...* || 4025 *anı aŋlayın*] A_{2} *yim-ę teng-leyin* C_4 *yime tęngleyin*
4026 A ve C'de bu beyit yok | *maŋga ... neçe*] B_{11} *mąngar ... niçe*
ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A_{25} *ö. cuvabı o.* B_{12} *oḍġurmış sözi ögdülmişke* C_5 *ö. odġurmış*
4027 *birdi*] A_{26} *berti* | *söz*] A_{26} *sen* || 4028 *uḳuşḳa ... aşnu*] A_{27} *uḳuş-tın ... ... mangmış* | *könilikke*] A_{27} *köni yolḳ-a* || 4029 *ayayın ... ögün*] B_2 *ayayı eşit özüng* | *ögren ... tügün*] A_{28} *sangga bu yasıl-su tugün* B_2 *mąnga tut yarusa közüŋ*

XLVII.

ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA BEGLERKE TAPINMAḲ TÖRÜSİN TOḲUSIN AYUR

4031 iki türlüg ol bu tapuġçı kişi
tapuġ ḳılsa itlür küniŋge işi

A 116 4032 biri oġlan erken tapuġḳa kirür
taḳı bir beḍük bolsa ötrü ḳılur

4033 ikide talu eḍgüreki ol ol
kiçigde tapuġ ḳılsa bassa köŋgül

4034 neçe me bu kün söz saŋga aysa öz
kiçiglerke başlap ayayın bu söz

4035 sözüg örte tutsa soŋgı yig bolur
ḳayu neŋ yig erse tüpi ig bolur

4036 bışıġlıġ tilese bışurġu sözüg
bütünlük tilese bütürgü özüg

C 238 4037 tapuġḳa açayın tise er ḳapuġ
kiçig oġlan erken ḳılınġu tapuġ

4038 törü hęm toḳu bilse tüzse yorıḳ
kirü hęm çıḳa bilse itse ḳılıḳ

4039 tapuġḳa irig bolsa erte turup
köŋgül til kiçig tutsa ḳoḍḳı bolup

ögdülmiş ayur] B_4 *beglerke tąpunmaḳ bu turur* C_{10} *bab ö. tąpunmaḳ aytur*
4031 *bu*] C_5 *kör* | *itlür küniŋge*] A_{31} *eḍlür k.* C_{11} *i. bu düşvar* || 4032 *beḍük*] C_{12} *bidük* || 4033 *eḍgüreki ol*] B_7 *ęr kör igi bu* | *bassa*] B_7 *sınsa* || 4034 *neçe*] A_3 *yan-a , kiçiglerke*] A_3 *kiçig-ler-ni* || 4035 *sözüg ... yig*] A_4 *sǫsüng ... bek* B_9 *... ig* C_{15} *... yęg* (*-ę-* harekeli) | *ḳayu ... bolur*] A_4 *... yeg ęrz-e tupi ęg b.* B_9 *bütünlük ile turışı ęr bęklenür* C_{15} *... yęg* (*-ę-* harekeli) ...
4036 B'de bu beyit yok | *bışurġu sözüg*] A_5 *bışurġıl* (*b-* ?) *sǫsüng* C_{15} *yışurġu* (*-t-* noktasız) | *bütünlük ... özüg*] A_5 *... bụdür-gil ǫsüng* C_{16} *bitünlük* (*-i-* noktasız) *bitürgü* (*bi-* noktasız, *-t-* noktası *-i-* üstünde) || 4037 *tise er*] A_6 *tez-e ęr* B_{10} *... ęr ḳılınġu*] A_6 *tapın-ġu* B_{10} *ḳılınġu* C_1 *ḳılınġu* || 4038 *hęm ... tüzse*] A_7 *m-e ... tụsz-e* B_{11} *h. toḳu* (satır üstünde *taḳvi*) *b. birse* (*b-* noktasız) | *itse*] A_7 *eḍz-e* B_{11} *ḳılsa* || 4039 *irig*] A_8 *ęrig* B_{12} *irig* (satır altında *ḥażır*) | *kiçig ... ḳoḍḳı*] A_8 *kǫni t. kosḳ-ı* B_{12} *k. tutsa ḳılḳın* C_3 *... ḳotḳı*

4040 yumuşḳa irig bolsa yügrü turu
ḳulaḳ köz yiti tutsa aşru körü

4041 özinde uluġḳa tapuġ ḳılsa öz
tilin beklese keḍ ḳatıġ tutsa söz

B 292 4042 tapuġuġ oŋgarsa bu yaŋlıġ kiçig
begiŋge yaġudı oŋgardı keçig

4043 kirür hem çıḳar bolsa anda naru
ötünse ötüg saṿ törüçe körü

4044 kiçig ḳur bu yirke tege türçise
negüke yararın seçer beg basa

4045 tapuġçı tetig erse ḳılḳı bütün
ötügke yarar bu ḳopar terk ḳutun

4046 atım ersig erse bolur oḳ yaçı
köni erse ḳılḳı bolur tamġaçı

4047 ḳılınçı arıġ erse körklüg yüzi
iḍişçi ḳılur beg ay köŋli yazı

4048 bitig bilse saḳış aġıçı bolur
uḳuş ög keḍ erse bitigçi bolur

4049 bularda ḳayuḳa ulansa bu öz
iḍi ḳorḳu aynu tapuġ ḳılġu uz

4050 negü tir eşitgil tapuġ ḳılġuçı
tapuġ yetrüp ötrü tilek bulġuçı

4051 yüz utru turur bolsa begke özüŋ
iḍi ḳorḳu turġıl küḍezgil közüŋ

4052 ḳılınç it yorıḳ tüz özüŋni küḍez
köŋül til köni tut ḳısurġıl sözüŋ

C 239 4053 tapuġ birle itlür ḳamuġ türlüg iş
tapuġ birle ḳaṿşur saŋga eḍgü iş

4054 negü eḍgü ḳolsa saŋga bu özüŋ
tapuġ ḳıl tapuġuŋ yarutġay yüzüŋ

4055 ḳalı begke utru turur erse sen
közüŋ yirde tutġıl ḳulaḳ törde sen

4056 elig ḳaṿşuru tut aḍaḳıŋ tüze
bu oŋ elgiŋ urġıl sol elgiŋ öze

4057 ḳapuġda kirürde oŋguŋ aşnu maŋ
tilin yarlıḳarda ögüŋ birle aŋ

4058 ötüg ötnür erken köni tut elig
iki tiz bile sök tüzün bol silig

4059 ḳıya baḳma anda solun ya oŋgun
özüŋ eymenü tur eşit söz ögün

B 293 4060 saŋga söz ayıtsa ötün söz çını
çevab birse yarlıġ tegürgil köni

4061 süçig içme boşlaġ yorıma yaṿa
yaraġsız yaṿuz işte ḳaçġıl iṿe

4040 *yumuşḳa ... bolsa*] A9 *yumuş işke bolz-a buu* B13 *tapuġḳa ...* | *yiti*] A10 *Dörtluk*, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* *yidik* B13 *köni* C4 *yiti* || **4041** *özinde*] A10 *ǫsin-tin* B14 *özüngde* C5 *özinden* " **4042** [illegible] ayırt edilmiştir
tapuġuġ ... kiçig] A11 *tapuġ-çı ... keçig* (*ke-* ?) B1 *... kiçig* | *yaġudı ... keçig*] A11 **4051** *iḍi .. közüŋ*] A20 *ǫti ... ḳǫsüng* B9 *iḍi ḳorḳnu ... özüŋ* || **4052** *it ...*
yanut-ı ... B1 *ongardı kęreklig işig* C6 *... kiçig* || **4043** *kirür ... anda*] A12 *... anda* [illegible]] A21 *ǫt ... tiling-ni kuḍez* B10 *... tutun* | *ḳısurġıl*] A21 *ḳısırġu* B10 *bışurġıl*
B2 *kirü ... bolġa anda* | *ötünse ... körü*] A12 *ǫdün-ge ǫdüg saṿ tǫrü-çekerü* [illegible] **4053** B'de bu beyit yok | *itlür*] A22 *ędlür* | *iş*] A22 *ęş*
B2 *ötüngey ...* C7 *... kirü* || **4044** *yirke tege*] A13 *yerke tegü* B3 *yirke tege* C8 *yęr-ke* [illegible] **4054** B'de bu beyit yok | *negü*] C2 *nigü* | *yarutġay*] A23 *yaruġay* C2 *yaraġay*
(*-ę-* harekeli) *tęge* | *negüke ... beg*] A13 *n. yararın* (*-rı-* tashih edilmiş) ... B3 *bular* [illegible] *turur erse*] A24 *t. bolz-a* B11 *yorır* (*y-* noktasız) *e.* C8 *turur bolsa* | *yirde*] A24
beg tilekin munıngda C8 *nigüke ... teg* [illegible] B11 *yirde* C8 *yęrde* (*-ę-* harekeli) || **4056** *elig ... aḍaḳıŋ*] A25 *ilig ḳavşur-a ...*

4045 B'de bu beyit yok | *tapuġçı*] A14 *tulan-ġu* || **4046** *ersig .. yaçı*] A15 *yaz-* [illegible] *tur aḍaḳın* C4 *ilig ḳarşu tut sęn a.* | *oŋ* ... *elgiŋ*] A25 ... *ilging* B12 *sol el-ni*
... B4 ... *oḳtaçı* (satır altında *oḳuçı*) C10 *erse ersig ...* | *erse*] B4 *bolsa* || **4047** *iḍişçi* [illegible] C4 *s. elgingi ur* ... || **4057** *ḳapuġda ... maŋ*] A26 *ḳapuġ-ḳa k. o(n)gun a. man*
... *yazı*] B5 *iḍiş-çi ... tüzi* || **4048** *aġıçı*] B6 *aġıçı* (satır altında *'aḳıl-lıḳ*) *keḍ erse* [illegible] *apuġ-da* .. | *tilin ... aŋ*] A26 *tiling ... an* || **4058** *iki ... bol*] A27 *... çök tuşün*
A17 *kuḍesz-e* || **4049** *öz*] A18 *söz* | *iḍi ... ḳılġu*] A18 *ǫti ḳorḳ-nu aynu* (*-y-* ?) ... B7 [illegible] B14 *iki* C6 *... şök ...* || **4059** *solun ya*] A28 *solun-ı* (veya *s. y-ą* ?) | *ögün*] B15
sęvnü keḍ hem yanut ḳılsa C13 *idi ḳ. aynu* (*-y-* noktasız) ... || **4050** *negü tir* | A19 [illegible] **4060** *ötün*] B1 *oḳun* C8 *ayıt* | *çevab birse*] A29 *cuvab berz-e* || **4061** *süçig ...*
ter B8 ve C14 *nigü t.* | *bulġuçı*] C14 *ḳolġuçı* [illegible]] A30 *suçüg i. yaṿlak* | *işte ... iṿe*] A30 ... *eṿe* B2 *erse ...* C9 *iş-te*n ...

4062 eşitmiş sözüg sen eşitmedük it
közüng körmişin sen körünmedük it

4063 bu yanglıg tapınsa yaransa kişi
ḳutı künde artar kör itlür işi

4064 ḳayusı alur ḫil bolur ḫil başı
ḳayusı at aḍġır öze il başı

4065 ḳayusı sü başı ḳayusı ḥaciḇ
ḳayusı ılımġa bolur söz açıp

A 117 4066 bu ḳurḳa tegip uz tapınsa bu er
uluġluḳḳa yetlür tükel arzu yir

4067 ḳayuḳa ögelik tegir ög bolur
ḳayu kök ayuḳluḳ öze at alur

4068 ḳayusı ınanç beg ḳayu çaġrı beg
ḳayusı tigin beg ḳayu çaṿlı beg

4069 ḳayu yaṿġu yuġruş bolur il begi
ḳayu atı tengsiz bolur er ögi

C 240 4070 bu yirke tegi ol tapuġçı ḳurı
munıngda naru yoḳ aġırlıḳ ḳurı

4071 bu ḳurḳa tegürse tapuġçıġ bu beg
ötedi tapuġçı ḥaḳın öggü teg

4072 bu ḳurḳa tegip er tapınsa birer
iḍi keḍ tusulur begi arzu yir

4073 ḳalı ornasa bu otun er ili
iḍi ök uluġ yas ḳılur bu ḳulı

4074 iḍi yaḳşı aymış uḳuşluġ bügü
tegimsiz kişike bu ḳur birmegü

4075 taḳı munda yigrek ayur bu bilig
biligsizke birme aya beg elig

4076 uḳuşsuz kişiler bilig artatur
biligsiz kişiler buḍun yaṿrıtur

4077 biligsizke birse begi ḳur orun
beginge yazıġlı munı bil burun

B 294 4078 uluġluḳḳa tegse uḳuşsuz kişi
iḍisi başın yir ay ilçi başı

4079 kerek emdi begler tapuġçı ḳulın
biligi tenginçe beḍütse ulın

4080 ḳuluġ keḍ sınaġu ḳılınçı yangı
uḳuşı tenginçe tegürgü öngi

4081 bağırsaḳ kerek ḳul beginge açır
anı ötrü begler açınsa tegir

4082 negü tir eşitgil törü birgüçi
törü birle beglik işin itgüçi

4062 *sözüg ... it*] A31 ... *et* (tashih görmüş) B3 *sözüngni ...* | *közüng* ... A31 *kǫsüng körmiş-i-ni kǫrüm-medük ǫt* C10 *közün körmiş erse ...* || 4063 *tapı... yaransa*] A32 *t. buz-a-mış* B4 *tapunsa yaransa* C11 *tapunsa bu samış* | *itlür*] A33 *e...* || 4064 *alur*] A33 ve C12 *alır* | *at ... başı*] B5 *aṭ ... işi* || 4065 *ḳayusı .. başı*] A... *ḳ. sụụ b.* C13 *ḳayu sǫṿ başı kör* | *ılımġa*] A34 *alım-ġa* (satır altında uyg. ... *kadïp* ; *-d-* ?)

4066 B'de bu beyit yok (krş. beyit 4072) | *tapınsa*] C14 *tapunsa* | *yetlür ... yir*] A1 *ẹdlür ... yer* C14 *yẹtlür* (*-ẹ-* harekeli) ... || 4067 *ḳayuḳa ... bolur*] A2 ... *ẹg b.* B7 *ḳayusı bolur ög ögelik bulur* | *kök ... alur*] A2 *kün oyuḳ-luḳ-ta öz ... köngü yulıḳ* (*y-* ve *-ı-* noktasız) || 4068 *beg ... beg*] B8 *teg ... teg* | *ḳayusı ... beg*] A3 *ḳ. kök ẹrken ...* B8 *ḳ. kör tigin* (noktasız) *teg ... teg* C16 *ḳ. kök irken ...*

4069 B'de bu beyit yok || 4070 *bu ... ḳurı*] A5 *buu yerke...* B9 *ḳayuḳa tegir ḳulı* C1 *b. yirke ...* | *munıngda ... ḳurı*] A5 *munung-tan nar-ı ...* B9 *munungda ...* satır üstünde yazılmış) *naruḳı a. yolı* C1 *munung-da ...*

4071 B11'de bu beyit 4072'den sonra geliyor | *tegürse tapuġçıġ*] B11 *teg... tapuġçı* | *tapuġçı*] C2 *tapuġçıġ*

4072 B10'da bu beyit 4071'den önce geliyor (krş. bir de beyit 4066) | *tegip ...*] A7 *t. öz tapınz-a buu ẹr* B10 *tapunsa tẹgip ẹr birer* C8 *tẹgip öz tapunsa bu er ... yir*] A7 *ẹti ... yer* B10 *uluġluḳ-ḳa tẹgnür yatıp arzu yïr* || 4073 *ornasa ...*] A8 *... ẹli* B12 *bir urunsa otun ẹr tili* | *iḍi ... yas*] A8 *ẹti ọk u. yaz* B12 ... *iş* C4 ... || 4074 *iḍi ... bügü*] A9 ... *begü* B13 *iḍi yaḳşı* ... C5 *idi yaḫşı* ... | *tegimsiz birmegü*] A9 ... *budar ber-megü* B13 *tẹgim-süz* ...

4075 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *munda...bu*] A10 *m. yegrek tuduz-tı m. yigrek* ... C8 *munda*^{n} *yẹgrek* (*-ẹ-* harekeli) *tutuzdı* | *birme ... elig*] A10 *berm-e ... lig*

4076 B'de bu beyit yok

4077 B'de bu beyit yok | *birse*] A12 *berz-e* || 4078 *uḳuşsuz*] C9 *biligsiz* (*-g-* ... *-l-* üzerinde) | *iḍisi ... yir*] A13 *ẹdez-i b. yer* B1 *iḍisi* ... C9 *idisi* ... || 4080 *... yangı*] A15 *ḳılıḳ* ... B3 ... *tẹngi* (*-n-* noktasız) C11 ... *yạngı* (*y-* noktasız) | *... ögi*] B3 *kötürgü yạngı* || 4081 *beginge*] B4 *bẹgini* | *anı*] B4 *anın*

4082 A17'de mısrâların yeri değiştirilmiş; sonra sahife kenarında *burun* ve *song* ... yazılarak, tashih edilmiş | *negü ... birgüçi*] A17 *n. ter ... bergüçi* B5 ve C13 ... *işin itgüçi*] A17 *i. ẹdgü-çi* C13 *işin* (*-ş-* noktasız, *-n* dikkat)

4083 neçe ḳul beḏüse ḳul atı ḳul oḳ
beḏütmiş begiñge tapuġçı ol oḳ

4084 neçe beg kiçig erse atı beg ök
tapuġçı atında beg atı yig ök

4085 ay begler aġırlap beḏük bolmış er
basınma begiñni beḏük tut aġır

4086 öçeşme bu begler bile sen bolup
sözin sözlemegil męgęr keḏ körüp

C 241 4087 olar ḳut tururlar ḳut elgi uzun
küyer ot tururlar küyürgey özün

4088 zęmane tururlar zęmane bile
yaraşıḳ kerek er sevinse küle

4089 taḳı yaḳşı aymış sınap bilmiş er
tapuġ birle ḳopmış tilek bulmış er

4090 küle baḳsa begler saṅga öz közün
sevinme aṅgar sen küvenme özün

4091 tapuġḳa tayanma kötürme köṅgül
saṅga tügge begler yaṅgılsa yüzün

B 295 4092 kiçig ya uluġ tut ne çavluġ külüg
tapuġçı tapuġçı turur belgülüg

4093 ḳatıġlanġu begke tapuġ yazmasa
tapuġçı yolında oṅgın azmaza

4094 neçe me yaḳın tutsa begler sini
özüṅni unıtma yorıġıl köni

4095 neçe eḏgü tutsa özüṅ ḳorḳu tur
işimsinmegil sen ḳıya baḳnu tur

4096 ara ot bolur kör ara suv bolur
ara küldürür kör ara yıġlatur

4097 bu üç neṅke bolma yaḳın ḳoşnısı
küyer ot aḳar suv bu begler küsi

4098 kür arslanḳa oḳşar körü tursa beg
öge tegse yumşar bolur torḳu teg

4099 ḳalı basnu tegse buşar baş keser
tamurın teşer kör sorup ḳan içer

A 118 4100 buşar öḏte barma begiñke yaġuḳ
ḳalı bardıṅ erse uçuzluḳ anuḳ

4101 ayıttuḳta sözle oḳıduḳta kir
şelamęt tirilgil tuçı bol aġır

4102 telim sözni eştip eşitmez itin
közün körmişiṅni yitürgil ḳatın

C 242 4103 negü tir eşitgil özin tutnur er
öḏinde kirip kör ötüg ötnür er

4083 *ḳul oḳ*] B6 *ḳuluḳ* | *beḏütmiş ... ol*] A18 *bedümiş ... ol* (satır üstünde ye-
zılmış) || 4084 *atında ... yig*] A19 *... yeg* B7 *ḳeḏinde ... ḳeḏ* C15 *... yig* || 4085 *er*
] A20 ve C8 *ęr* | *basınma ... beḏük*] A20 *... begüg* B8 *beḏük bil ...* || 4087 *elgi*] A
ilgi | *tururlar ... özün*] A22 *turur kör k. ǫsün* B10 *tṭrurlar küyürgen közün* || 4088
sevinse] B11 *ęr sęvünse* C2 *e. sęvünse* || 4089 *toḳı ... er*] A24 *... söz-ler ... ęr* B12
y. aymış ... ęr C3 *taḳı yaḫşı sözler ...* | *ḳopmış ... er*] A24 *ḳoymış ... ęr* B12 ...

B13 'te, 4089 'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir :

ne eḏgü nęng ol (bu) biligler sözi
bilig-ler sözi körse barçın çuzı

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda
sözü ile ayırt edilmiştir

4090 *saṅga öz*] B14 *kişike* | *sevinme ... küvenme*] A25 *s. angga ...* B14
... *inanma* C5 *sęvünme ...* || 4091 *tayanma*] B15 *inanma* | *saṅga ... yüzün*]
tapuġ tegge (*-g-* ?, *-p-* ?) *ol beg tṭngül-se* (*-se* dikkat ; *sęn* ?) *yṭsün* B15 *sanga*
bęgler yṭngılsa yüzün (*y-* üstündeki noktalara dikkat, *t-* ?) C6 *tṭpuġ tigey*
gülse tüzün || 4092 *ne çavluġ*] A27 *ne çavlıġ* B1 *ne* (*n-* noktasız) *ç.* | *tapuġçı*
tṭpuġda tṭrur

4093 *begke tapuġ*] B2 *begler tṭpın* | *tapuġçı yolında*] B2 *tṭpunmış y.* C8 *t. yolında*
... *sini*] A29 *neçem-e ... sen-i* C9 *... sini* | *unıtma*] A29 *unudm-a* || 4095
ilgi | *tururlar ... özün*] A22 *turur kör k. ǫsün* B10 *tṭrurlar küyürgen közün* || 4096
sevinse] B11 *ęr sęvünse* C2 *e. sęvünse* || 4097 *bolma*]
y. aymış ... ęr C3 *taḳı yaḫşı sözler ...* | *ḳopmış ... er*] A24 *ḳoymış ... ęr* B12 ...
... *yıġlatur*] A31 *kṭl-türür-ler ...* C11 *yıġlaturlar a. küldürür* || 4097 *bolma*]
... C12 *bolmaz* | *begler küsi*] B6 *ol bęlgüsi* || 4098 *oḳşar ... beg*] A33 *... barz-a b.*
... *bu bęgler özi* C13 *oḫşar ...* | *bolur ... teg*] B7 *bu torḳu çuzı* || 4099 *basnu*
...] A34 *b. barz-a basar* B8 *buşnu tęgse b.* C14 *basnu tęgse başar* | *teşer ... içer*]
... *içe(r)* C14 *teşer ...* || 4100 *öḏte ... yaġuḳ*] A1 *... beginge yavuḳ* B9
... *barma bęginge yaġuḳ* || 4101 *ayıttuḳta*] B10 *ayıt(t)uḳ-ta* C16 *ayıt(t)uḳta* | *tuçı*]
... 4102 B 'de bu beyit yok (krş. beyit 4062) | *eştip ... itin*] A3 *... ḳdin* C17 *eşitip*
... *eşitmez itin* | *közün ... ḳatın*] A3 *kǫsüng ... ḳadın* C17 *... yitürgil ḳatın* || 4103
... *er*] A4 *n. ter ę. öz-in* (*kö-* ?) *ęr* B11 *nigü t. eşit bu ö. tṭtnur ęr* C1 *nigü ...*
... *kirip ... er*] A4 *kirig-li ǫdüg ...* B11 *... ęr* C1 *kirigli ötüg ...*

4104 kirü tur tiseler ağırlıḳ öküş
çıḳa tur tise kör yüzüñke söküş

4105 közüñni küḏezgil özüñni tutun
özin tutġuçı er ajunda küsüş

4106 üç işte yıraḳ tur ḳatıġlan usa
biri ḳılma beglik söz aydım kese

4107 taḳı biri yalġan biri suḳluḳ ol
bu üç iş üçegü tüpi yoḳluḳ ol

4108 yoñgama kişig sen uşaḳ sözleme
köni sözlegil söz barın kizleme

B 296 4109 özüñni arıġ tut ḳamuġdın sıñar
arıġ ol bu begler arıġ neñ seṿer

4110 özüñ ḳarşıḳa kirse baḳnu yorı
sini kim ağırlar ağırla anı

4111 küṿezlenme elgiñ sala kirmegil
elig alşu tutşu yime turmaġıl

4112 özüñ oldurur erse ornuñ bilin
kişig satġamaġıl siliglik ḳılın

4113 ḳaḳırma sen anda ya suḍma ḳatıġ
otunluḳ bolur bu kiterür tatıġ

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

4104 *tiseler*] A_5 *tez-e baḳ* | *tise ... söküş*] A_5 *tez-e-ler yuṣin-ge sḳüş* B_{12} ... (-ş sahife kenarında yazılmış olacak, fotografa girmemiş) || **4105** *közüñni ...* A_6 *ṣsüng-ni tudun-ġıl suṿung-nı kuḏez* C_4 *özüng-ni tutunġıl sḍung-nı küḏez* | ... *küsüş*] A_6 *ṣr acun-ta kuṣüş* B_{13} *ṣr eren-de kuṣüş* (satır altında *'aziz*) C_4 ... || **4106** *işte ... ḳatıġlan*] A_7 *i. ḳadıġ-lan yıraḳ tur* B_{14} *iş-de ...* C_5 *iş-te*ⁿ ... | ... C_5 *yig-lik*

4108 B'de bu beyit yok | *yoñgama*] A_9 *yo(n)gam-a* C_7 *tongama* [söz] ... || **4109** *begler ... neñ*] C_1 *beglik arıġlıḳ* || **4110** *kirse baḳnu*] B_2 *kir saḳınu* (nokta... | *sini*] A_{11} *sen-i* || **4111** *elgiñ sile*] A_{12} *ilging sal-a* B_3 *e. sile* C_{10} *e. sḍa* (-g- harek... | *tutşu ... turmaġıl*] B_3 *tutşu* (-ş- noktasız) *y. kirmegil* || **4112** *ornuñ*] B_4 *bu* ... C_{11} *ornung* (önce *öz* yazılmış, sonra üzerinden çizilmiş) | *satġamaġıl siliglik* ... *kişilik* C_{11} *sıtġamaġıl s.*

4113 nushalarda metnin bu kısmında bir karışıklık olmalı (B için aş. bk.) ... A_{14} *ma* | *kiterür*] A_{14} *kederür* (-e- ?)

B_5'te bu beyit şöyledir (krş. beyit 4114):

... *ḳıḳırma ḳatıġ sen ünün ḳatġura*
otunluḳ bolur bu kişiler ara

4114 yana baġdaş ilme yanın yatmaġıl
ünün ḳatġura sen ḳatıġ külmegil

4115 yana alma tırıñaḳ aḍışma buturuñ
uçuzluḳ tegürgey iletgey ḳuturuñ

4116 seniñde uluġraḳ sözin sözlese
sözüg barça ḳoḍġu anı tıñlasa

4117 köni sözle sözni ḳızartġay eriñiñ
sözüg sözlemegil meḡer öz teriñiñ

4118 içip ḳarşıḳa kirme özni tutun
yaraġsız bolur ol içigli otun

C 243 4119 bu üç neñ turur er küḏezmese öz
başın alsıḳar terk eşit uş bu söz

4120 birisi bu begler sözin tutġu beg
küḏezgü anı öz seṿüg canı teg

4121 ikinç yazmasa ilke tursa köni
özin keḍ küḏezse bu bulġaḳ küni

4122 üçünç ḳarşı içre köni tutsa öz
yıraḳ tutsa teriñsiz yaraġsızda köz

4123 bu üçte birisin ḳılıġlı kişi
neçe me beḍük erse keslür başı

B 297 4124 aḍaḳın yorıġlı ay ḳılkı tüzün
öḍi bolmaġınca körünme özün

4114 *baġdaş ilme*] A_{15} *baġdaş-ın-m-a* C_{13} *baġdaş i.*

4115 nushalarda metnin bu kısmında bir karışıklık olmalı (B için aş. bk.) | *yana buturuñ*] A_{16} *yim-e a. tırıng-gaḳ a. tonung* C_{14} *... adışma ...* | *iletgey*] A_{16} *il ṣdgey*

B_7'de bu beyit şöyledir:

unıtma özüngni sayu tur tüpüng
anutsang özüngni iletür ḳutuġ

4116 *seniñde ... sözlese*] A_{17} *sening-tin s. söz-lem-e* B_8 *özüngde uluġ-nung s.* ...leme C_{15} *seṇing-deⁿ ...* | *sözüg ... tıñlasa*] B_8 *sözüng yaḥşı tıṇglap anı kizleme* C_{15} ...üng || **4117** *sözni ḳızartġay*] A_{18} *bilmiş ḳısardz-a* (-z- ?) B_9 *... ḳızartġa* C_{16} ...iş ḳızarġa ' *sözüg ... teriñiñ*] B_9 *meḡer eḍgülük-ke açılsun tiling* C_{16} *sözüng ...*

4118 *içip*] B_{10} *içip* | *ol ... otun*] A_{19} *ay kiçigli* (*k-* ?) *budun* B_{10} *o. içigli o.* C_{17} *oḳ* || 4119 *terk ... söz*] A_{20} *t. ṣşit buu sǫz* B_{11} *ḳeḍ küḏezsü bu öz* || **4120** *sözin*] A_{21} ...ın C_2 *sözi öz ... canı*] A_{21} *kör ...* B_{12} *özini canı* || **4121** *ilke tursa*] B_{13} *il törüke* (... noktasız) | *özin ... bulġaḳ*] A_{22} *ṣsüng ket ...* B_{13} *... bulġa(ḳ)* || **4123** *üçte birisin*] ...üç-de birisi C_5 *üç-de biri-ni* || **4124** *yorıġlı*] A_{25} ve C_6 *turuġlı* | *öḍi ... özün*] A_{25} ... *ṣsün* B_1 *özi b. körünmes közün*

4125 ḳalı oldurur erse öz ḳur bulup
oḳıp başlasa ötrü kirgil turup

4126 ḳaçan söz sorar erse begler sanga
uzatma sözüngni ay ersig tonga

4127 ayıtsa ötüngil bilirin özüng
sözin kesse ḳoḍġıl uzatma sözüng

4128 ḳalı aşḳa begler oḳısa sini
eḍeb birle aş yi keḍ ögren munı

4129 ong elging bile sen kötürgil yigü
bayat atı aşnu ayıt ay bügü

4130 kişi utruḳı aşḳa sunma elig
özüng utruḳı aş yigil ay silig

4131 biçek tartma anda süngük kemdime
aşıġ tartmaġıl sen kişig ündeme

4132 teşi teg yimegil yime taṿraḳın
silig bolma artuḳ tişi teg saḳın

4133 neçe me toḳ erse yigü beg aşı
bu begler aşı ol aġırlıḳ başı

A 119 4134 ne türlüg bu işke tegir erse öz
bağırsaḳlıḳın teg yaruḳ ḳılġa köz

4135 iḍi yaḳşı aymış biliglig kişi
bu söz tutsa asġı saṿ altun tuşı

C 244 4136 ḳalı tegse beglik sanga belgülüg
bilig birle işlet işig ay külüg

4137 ḳalı yaṿġu tengsiz bolur erse sen
ṿefa ḳıl neçe küç bulur erse sen

4138 apang tegse emdi sü erki sanga
aḳı bol oḍuġ tur ay ersig tonga

4139 tegir erse hil ya sanga on otaġ
elig targu [illegible] ḳılıç tutġu yaġ

B 298 4140 ṿezirlıḳ tegip bolsa elging uzun
törü urma isiz silig bol tüzün

4141 ögelik tegir erse öglengü ol
yangılsa begi bu ayu birse yol

4142 ḳalı kök ayuḳluḳ tegir erse kör
özin keḍ küḍezgü ḳutı badı ḳur

4143 sü başı ya il başı bolsa özüng
köni bol yiti tut ḳulaḳıng közüng

4144 özüng bolsa ḥaçib orunç almaġu
çıġay tul yetimler sözin tıngla ġu

4145 aġılıḳḳa ḳılsa aġıçı sini
bütün çın bolup sen yorıġıl köni

4146 bitigçi ılımġa bolunsa özüng
köngül sırrı bek tut çıḳarma sözüng

4147 bu ol atḳa tegmiş tapuġ ḳılġuçı
munıngda narusı uda birgüçi

4125 *oldrur ... ḳur*] A26 *oldrur ɛrz-e buu ɋz ḳ.* B2 *otrur e. özüng tör* | *oḳıp ... turup*] A26 *oḳup ...* B2 *kişi oġrasa kirse turġıl körüp* || **4126** *sarar*] A27 *ḳadar ... ḳatar* || **4127** *ayıtsa ... özüng*] B4 *eşitse ... biliring sözüng* C9 *... bilirig ö.* | *sözin ... ḳoḍġıl*] B4 *sözüng ...* C9 *... ḳopġıl* || **4128** *sini*] A29 *seni* C10 *sïni* | *yi*] A29 *y-e* | *ḳalı ... elging ... yigü*] A30 *ilging ... yegü* B6 *... bile ök ...* C11 *... tigü* | *ayıt ... bügü*] A30 *adap y-e yegü* C11 *aytıp yi yïgü* || **4130** *utruḳı ... elig*] A31 *udru-sı ...* C12 *...* | *aşḳa ... aş ... ay*] A31 *y-e ay ḳılḳ-ı* C12 *yi ay ḳılḳı* || **4131** *biçek ... kemdime*] A32 *biçek* (altında uyg. harfl. *bıçaḳ*) *t. anda* (satır üstünde yazılmış) *sungek kengdim-e* B8 *tatmaġıl* C13 *tartmaġıl* || **4132** *teşi ... taṿraḳın*] A33 *tecik t. yem-e aş ay turlaḳ baḳın* B9 *teşi ... taṿraḳın* C14 *... taṿraḳın* | *tişi teg yïme aş ay turlaḳ baḳın* || **4133** *yigü beg*] A34 *yegü b.* B10 *yigüke* | *ol ... begi* A34 *... tuş-ı* B10 *bil ... başı* (*b-* noktasız, *t-* ?) C15 *... başı* || **4134** *ne ... öz*] A1 *ḳayu türlüg işke* (satır üstünde yazılmış) *t. ɛrz-e ɋz* B11 *... tegir erse sɛn* C16 *ḳaya türlüg iş-ke tegir erse sɛn* | *yaruḳ ... köz*] A1 *y. ḳılġu k.* B11 *yaruḳ bolġa sɛn* C16 *bilir erse sɛn* || **4135** *iḍi yaḳşı*] A2 *iti* (*i-* ?) *y.* B12 *iḍi yaḳşı* C17 *idi yaḫşı* | *saṿ ... tuşı*] A2 *son* (altında uyg. harfl. *sav*) ... B12 *son a. tuşı* (noktasız) C17 *saṿ* (*-ṿ* üç noktalı) ...

4136 *tegse sanga*] A3 *t-e* (?) *b. sangga* B13 *tegse iş bol sanga* | *işlet işig*] *hl-e t.* C1 *işle işing*

4137 B'de bu beyit yok | *yaṿġu*] A4 *yaṿ-ġu* (*-ġ-* ? *-s-* ?) C2 *yaṿġu* || **4138** *apang ... erki*] A5 *kal-ı t. ɛmti sɯver-ki* (*-ki* yerine önce *-ke* yazılmış, sonra üzerinden çi- ... B14 *.. uşbu söz erki* | *tonga*] A5 *tongga* || **4139** *sanga on*] A6 *sangga on* B15 *... ur öz* | *elig ... yaġ*] A6 *ilig yasġu ...* B15 *e. tarġu* (*t-* noktasız; *-r-* altındaki ... dikkat) *m. ḳılınç t. aġ* C4 *e. yazġu m. ḳılınç ...* || **4140** *tegip ... elging*] A7 *... ging* B1 *teger ...* | *törü ... isiz*] A7 *turu yurm-e ɛ-siz* (*ɛ-* dikkat) || **4141** *tegir* | *birse*] A8 *berz-e* || **4142** *kök ayuḳluḳ*] A9 *kɔk oyuḳ-luḳ* C7 *k. ayuḳ-luḳ* ... noktasız) || **4143** *bol ... tut*] A10 *b. iti* (*i-* ?) ... B4 *b. yiti t.* C8 *bol* (*b-* ?) *yiti t.* ... *aġılıḳḳa ... sini*] A12 *aġ-ı-lıḳ-ta ... sen-i* C10 *... sini* (*-n-* yerine *-b-* ile) ... *ol ... tegmiş*] A14 *ɔk ... yedmiş* (*-d-* tashih görmüş) | *munungda ... birgüçi*] *munang-tan naru-sı* (*-s-* ?) *u. ber-güçi* B8 *munungda ...* C12 *munung-da ... uda* (tashih görmüş)

... bilig

4148 bir ança yime bar taḳı işçiler
töşekçi ya ḳuşçı yime aşçılar

4149 bu yan͡glıġ tapuġda yıraḳ tur san͡ga
ereji birer ol kör emgek min͡ge

4150 aġırlıḳ tilese özün͡gke tuçı
aġırla kişig sen aya ḳoptaçı

4151 uluġuġ uluġla küḍez ḥurmęti
san͡ga kelge dęvlęt uluġluḳ ḳutı

4152 negü tir eşitgil av̇uçġa sözi
av̇uçġa sözi tutsa açlur közi

C 245 4153 uluġ ḥurmęti bar ajunda törü
uluġ kelse ḳopġıl aḍaḳın örü

4154 yaraşur uluġḳa kiçig ḥurmęti
uluġ ma kiçigke ḳılur oḳ körü

B 299 4155 sözin kesti ögdülmiş aydı munu
bu yan͡glıġ bolur beg tapuġçı unu

4156 men aydım eşittin͡g sen ögrendin͡g ul
negü teg tapınġu tükel bildin͡g ul

4157 bu yan͡glıġ turur begke ḳılġu tapuġ
tapuġ sin͡gse ötrü açar ḳut ḳapuġ

4158 tusulġu tapuġ bu munı bilgü tap
ḳalı bildin͡g erse özün͡g begke sap

4149 *tapuġda ... san͡ga*] A16 *tapuġ-ta* (*ta-* tashih görmüş) ... *yegı* C14 *tapuġ-* ... | *ereji ... min͡ge*] A16 *ęrici az ol kör öküş ęm-geki* B10 *e. birer* C14 *e. bir* ... || 4150 *tilese*] A17, B11 ve C15 *tileseng* | *ḳoptaçı*] A17 *ḳop-taçı* (*ḳ-* ? *s-* ?) || ... *uluġuġ uluġla*] A18 *uluġ-luḳ u.* B12 *u. uluġlar* | *ḳatı*] A18 *atı* || 4152 *negü ... av̇uçġa* ... A19 *n. ter ę. av̇ıçḳ-a* B13 *nigü ... av̇uçḳa* (satır altında *apuşḳa*) C17 *nigü ...* | *av̇uçġa* ... *közi*] A19 *av̇ıçḳ-a ... yu̯z-i* B13 *av̇uçḳa ...* C17 *... yüzi*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

4153 *ajunda törü*] A20 *acun-ta yegü* (?) || 4154 *ḳılur oḳ*] B15 *ḳıluruḳ* || ... *tapuġçı*] B1 *tapuġı* || 4156 *eşittin͡g*] B2 ve C5 *eşit(t)ịng* | *negü ... tapınġu*] B2 ve ... *nigü tęg tapunġu* || 4157 *turur ... ḳılġu*] A24 *turup ...* B3 *tụrur ḳılġu bęg-ke* C6 *tụ...* *ḳılġu bęg-ke* || 4158 *özün͡g ... sap*] B4 *sęn özün͡g-ke sạp*

OḌĠURMIŞ SỤ'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

4159 yanut birdi oḍġurmış aydı bu söz
eşittim men emdi aya eḍgü öz

4160 taḳı bir sözüm bar ayıtġu san͡ga
anı ma ayu birgil emdi man͡ga

4161 özüm kęndke kirse ilig tapġın͡ga
baru turġu künde anın͡g ḳapġın͡ga

4162 negü teg yorıḳın bilingü adaş
tiriglik olardın turur ay ḳadaş

4163 er at birle şęksiz ḳatılġu kerek
olarḳa yaraşı tirilgü kerek

4164 munı ma ayu bir man͡ga sen bu kün
negü teg ḳatılġu uḳayın ögün

XLVIII.

ÖGDÜLMİŞ ḲAPUĠDAḲI ER AT BİRLE NEGÜ TEG TİRİLGÜSİN AYUR

4165 yanut birdi ögdülmiş aydı bu ma
kereklig turur ay ḳadaş aysama

B 300 4166 munı ma san͡ga emdi ögretgü ol
C 246 negü teg yorıġu anı bilgü ol

oḍġurmış ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok (nushalardaki başlık için bk. ... 4164 not)

4159 *birdi*] A27 *berti* | *eşittim*] B6 *eşit(t)ịm* C9 *eşit(t)im* || 4160 *san͡ga*] A28 ... | *birgil ... man͡ga*] A28 *bergil ... mangga* || 4161 *ilig*] A29 *ęlig* || 4162 *negü* ... *yorıḳın*] A30 ... *yu̯rüş-in* B9 ve C12 *nigü ...* | *olardın ... ḳadaş*] A30 *olar-nıng* ... B9 *o. tụrur ay ḳạdaş* (*-ş* sahife kenarında yazılmış) C12 *olarnıng bile ol ḳ.* || 4163 ... B10 *ęr* | *tirilgü*] A31 *ḳılınġu* || 4164 *bir*] A32 *ber* | *negü*] B11 ve C14 *nigü*

Nushalarda, 4164'ten sonra, şu başlık gelmektedir : A33 *ǫgdülmiş cuvabı odġur-mış-ḳa* ... *ęl-cęvab* C15 *ögdülmiş cęvabı oḍġurmış-ḳa*

ögdülmiş .. ayur] nushalarda bu başlık 4158'den sonra geliyor | A26 ... *ęr at* ... B5 *ḳapuġdaḳı ęr aṭ birle ṣạḥbęt sözi* C8 *bab ö. ... nigü tęg tirilgüsini* (*-g-* çiz-...) *ögretür* (*-t-* noktasız)

4165 *birdi*] A34 *berti* | *aysama*] A34 *ay-sam-a* || 4166 *munı ... ol*] A35 *m. men* ... *ęmti ǫgrengü o.* B1 *munıma ...* | *negü*] B1 ve C1 *nigü*

A 120 4167 tiriglik olarnıñ bile ol ḳadaş
ḳayusın ḳadaş tut ḳayusın adaş

4168 ḳapuġdaḳı birle yaraşġu kerek
ḳatılġu kelişgü barışġu kerek

4169 ḳapuġdaḳı birle yaraşmasa uz
tiriglik tatımaz aya eḍgü öz

4170 negü tir eşitgil tapuġ ḳılġuçı
törü birle başlap ḳapuġ tüzgüçi

4171 yaḳınlıḳ tilese özüñ beg bile
ḳapuġdaḳı birle yaḳınlıḳ tile

4172 uluġluḳ tapayın tise sen özün
er at birle yaḳşı yorı ay tüzün

4173 neçe me yaḳın tutsa begler sini
yaraşġıl er at birle turġıl köni

4174 tükel üç ḳutu ol ḳapuġda kişi
bularnıñ bile ol tiriglik işi

4175 bularda biri özde ulġuñ turur
uluġḳa tapınsa özüñ ḳut bulur

4176 uluġla olarnı aġırla sözin
sini eḍgü tutġay yarutġay yüzin

4177 iḍi yaḳşı aymış biliglig bügü
bügüler sözini uçuz tutmaġu

4178 kiçigke uluġluḳ uluġdın kelir
uluġḳa tapınsa kiçig ḳut alır

4179 uluġlar sözin tut yumuş ḳıl yügür
uluġ sözi tutsa tilekke tegir

4180 uluġlar ḳut ol kör tilese ḳutuġ
tapınġıl tapuġḳa turur ḳut tutuġ

B 301 4181 taḳı bir sanġa teñ tuş ol ay ḳadaş
yıratsa yaġı ol yaġutsa adaş

4182 işiñ hem tuşuñ bu ḳatılġu kişi
yanutḳa yanut ḳıl işiñe tuşı

C 247 4183 taḳı bir seniñde basa ol kiçig
bularnıñ bile ol açıġ ya süçig

4184 basıtma ḳatıġlan kiçigke özüñ
tilin oynamaġıl tıḍa tut sözüñ

4185 tapuġ ḳılsa bir neñ yazuḳ ḳılsa ur
yaṽa ıḍma boşlaġ işin aytu tur

4186 adaş ḳoldaş erdeş ḳalın tut ḳatıl
ḳalın bolsa ḳoldaş öger tegme til

4187 yaġı ḳılma özke kişig bilmedi
yaġlıġ kişiler sevinç bulmadı

4188 neçe az yaġı erse yası telim
yaġıda asıġ bar tip aymaz tilim

4189 negü tir eşitgil ay köñli oḍuġ
yaġı yası tegrüp toḳımış yoḍuġ

4167 *olarnıñ ... ol*] A1 *olar-nı til-e ay* | *ḳadaş*] B2 *ḳaḍaş* || 4168 *kelişgü barışġ* ...] A2 *ḳarıl-ġu ulaş-ġu*

4169 C'de bu beyit yok | *tiriglik tatımaz*] A3 *tiriglik-te tınmaz* B4 *t. tatımaz* ...

4170 A5'te bu beyit 4171'den sonra geliyor | *negü tir*] A5 *n. ter* B5 ve C4 *n. t.* | *törü*] B5 *törü* (satır altında *dad*) ...

4171 A4'te bu beyit 4170'ten önce geliyor | *tile*] A4 ve C3 *ula* || 4172 *tapayın ... özün*] A6 *ul-a-yın tez-e sen ṣüng* B7 ve C6 *tapay tip tise ...* | *yaḳşı yorı ... kör*] A7 *ṣr at birl-e yaḳşı yurigil kṣni* || 4174 *bularnıñ*] A8 *bular-nı* || 4175 *bularda ... özde*] A9 *olar-ta ... C9 b. b. özde*[n] | *tapınsa*] B10 ve C9 *tapunsa* || 4176 *uluġla olarnı ... sini e. tutġa yarutġa y.* || 4177 *iḍi ... bügü*] A11 *ṣti ... begü* C11 *idi yaḫşı ... bügüler*] A11 *begü-ler*

4178 *kelir*] B13 ve C13 *tegir* | *tapınsa*] B13 ve C13 *tapunsa* || 4180 *tapınġıl ... ḳutuġ*] B15 ve C15 *tapunġıl ... ḳamuġ*

A15'te, 4180'den sonra, daha şu beyit gelmektedir:
kiming ol kuyürz-e boyun berkidür
kimi yer-ke çalz-a boyun yer yadur

4181 *sanġa ... ḳadaş*] A16 *sangga ṣş ...* B1 ve C16 *sanga teng ... ḳaḍas* | *adaş*] A16 *arduḳ yaraş* C6 *yaḫşı y.* || 4182 *hem*] A17 *me* || 4183 *seniñde*] A18 *sening-tin* | *bularnıñ ... ya*] A18 *bular-nı ... m-a* B3 *... ya* (*y-* noktasız)

4184 B5'te bu beyit 4185'ten sonra geliyor | *basıtma ... özüñ*] A19 *ḳadıġ-lan ... k. gsüng* C2 *... özüg* | *tıḍa ... sözüñ*] A19 *ḳuḍez-gil ṣṣüng* C2 *... sözüg*

4185 B4'te bu beyit 4184'ten önce geliyor | *tapuġ ... ur*] A20 *tapınz-a ağır-la ... ḳılz-a ṵz* | *ṽa ... tur*] A20 *sur-e t. başlaġ ... tuz* || 4187 *kişig*] A22 *kişi* | *sevinç ... bulmadı*] A22 *sevünç b.* C5 *s. bilmedi* (noktasız) || 4188 *tip aymaz*] A23 *tep a.* B8 *t. ... ṽaz* || 4189 *negü tir*] A24 *n. te* B9 ve C7 *nigü t.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

4190 bir ök erse duşman mıŋ ol yaslıḳı
mıŋgın dostuŋ erse bir ol azlıḳı

4191 kişi duşmanından asıġ ḳılmadı
ḳalı ḳıldı erse özi uzluḳı

4192 negü teg ḳılınsa saŋa ḳoldaşıŋ
sen andaġ ḳılınġıl sevinsü işiŋ

4193 özüŋke teŋeşi tutunġıl adaş
teŋeşlig teŋeşi bile ol tudaş

4194 isiz iş tutunma yıraḳ tur teze
isiz iş azıtur sini yol öze

4195 özüŋ eḍgü atlıġ bolayın tise
isizke ḳatılma ḳatıġlan usa

B 302 4196 ḳamuġ neŋgni kördüm öz ügrün yorır
kişi yılḳı ḳuş ḳurt öz ügrin bilir

4197 negü tir eşitgil ay ilçi başı
sınap eḍgü isiz keçürmiş yaşı

4198 sıġırçuḳnı kördüm uçar ḳaḳ ara
teŋin baḳtım erse ikigü ḳara

4199 ḳuġuḳa ḳatılmaz körü tur yuġaḳ
ḳara ḳuş örüŋ ḳuş bile keḍ yıraḳ

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda şıf sözü ile ayırt edilmiştir

4190 *bir ... yaslıḳı*] A_{25} *... yaz-lıḳ-ı* B_{10} *... duşman erse ...* C_9 *... duşman ... y(aslıḳı)* | *erse*] A_{25} *ẹrz-e* (satır üstünde yazılmış) || **4191** *duşmanından*] A_{26} *tuş-manın-da* B_{11} ve C_{10} *duşmanından* || **4192** *negü ... ḳoldaşıŋ*] A_{27} *... sanga ul-taşı(n)g* B_{12} ve C_{11} *nigü ...* | *sevinsü işiŋ*] A_{27} *s. ẹşi(n)g* B_{12} ve C_{11} *sẹvünsü i.* || **4193** *özüŋke teŋeşi*] A_{28} *ọsüng teng kişi-ke* | *teŋeşlig ... tudaş*] A_{28} *tengez-i-ni teng-geşi ... ḳadaş* | **4194** *isiz iş*] A_{29} *ẹsiz ẹş* | *isiz ... sini*] A_{29} *ẹ-siz* (*ẹ-* dikkat) *ẹş a. seni* || **4195** *bolayın tise*] A_{30} *ḳılayın tez-e* | *isizke ... usa*] A_{30} *ẹ-siz-ke ... uz-a*

4196 C'de bu beyit, 4194'ten sonra yeri işâret edilerek, sahife kenârında yazılmış (bk. bir de beyit 4197) | *öz ... yorır*] A_{31} *kör ẹşin* (satır altında uyg. harfl. ile-şin) *bilir* | *yılḳı ... ḳurt*] A_{31} *tut y-a yılḳ-ı*

4197 C'de bu beyit sahife kenârında yazılmış (krş. beyit 4196 not) | *negü tir*] A_{32} *n. ter* B_2 ve C *nigü t.* | *isiz ... yaşı*] A_{32} *ẹ-siz k. kişi* C *... kişi* || **4198** *sıġırçuḳnı ... ara*] A_{33} *... ḳaḳar-a* B_3 *... ḳaḳ ra* C_{15} *sıġırçuḳ-nı* (tashih görmüş) *... | teŋin ... ikigün*] A_{33} *tigin ... ikegün* B_3 *tengin* (*t-* yerine *n-* ile) *...* || **4199** *ḳatılmaz yuġaḳ*] A_{34} *ḳ. budur y-a yaġaḳ* B_4 *ḳatılmas ...* C_{16} *... tuġaḳ*

1200 uçar ḳuş işin bildi tuttı ügür
kişi sen ḳatılġu kişiŋni öḍür

A 121 1201 iki türlüg ol bu yaḳınlıḳ işi
C 248 bu iki üçün dost tutar ol kişi

1202 biregü tutar iş kişig teŋrilik
bu işlik içinde yoḳ ol egrilik

1203 taḳı bir tutar iş öz asġı üçün
bu işlik tüpükmez bolur ol küçün

1204 ḳalı teŋrilik iş tutunsa özüŋ
yükin yüḍ açıġ ḳılma tügme yüzüŋ

1205 munıŋ asġı munda tileme serin
bu asġıŋ bayat birge anda yarın

1206 apaŋ dünya asġı üçün erse iş
bu işke ḳatılma ḳatılsa seşiş

1207 negü tir eşitgil adaş tutmış er
adaş asġı yası sınap bilmiş er

1208 adaşıġ asıġ yas içinde sına
bu yirde aḍaḳ tikse bek tut sene

1209 adaş köŋli bilmek tilese özüŋ
buşurġıl sözün sen yime tüg yüzüŋ

1210 sevver sevmezin sen bileyin tise
sevügrek neŋin ḳol uḳulġay basa

1200 *işin ... tuttı*] A_{35} *ẹşin bultı t.* B_5 ve C_{17} *... tut(t)ı* | *kişi ... kişiŋni*] A_{35} *kişi-ke ḳ. kişi-ni* B_5 *kişi sin ḳ. kişi(n)g-ni* C_{17} *kişi sẹn* (*-ẹ-* harekeli) *...* || **1202** *biregü ... iş*] A_2 *b. sever ol* B_7 *bir eḍgü t. iş* | *işlik ... ol*] A_2 *sevmek ...* C_2 *... ol* (satır üstünde yazılmış) || **1203** *tutar ... asġı*] A_3 *sever ol öz a.* C_3 *t. iş bu dünya* | *işlik ... bolur*] A_3 *sevmek buḍük-mez* (*-k-* ?, noktaya dikkat) *busar* B_8 *... tüpükmes b.* C_3 *... tüpükmez b.* || **1204** *iş*] A_4 *ẹş* | *tügme yüzüŋ*] B_9 *tü(gme yüzün)g* || **1205** *munıŋ ... tileme*] A_5 *munang ... tilemez* B_{10} ve C_5 *manung ...* | *birge*] A_5 *berge* C_5 *birge* || **1206** *apaŋ*] A_6 *ḳal-ı* | *seşiş*] A_6 *saḳış* B_{11} *sesiş* C_6 *sen şiş* || **1207** *negü ... er*] A_7 *n. ter ...* B_{12} *nigü ...* ẹr C_7 *nigü ... ir* | *er*] A_7 ve B_{12} *ẹr* C_7 *ir* || **1208** *bu ... sene*] A_8 *buu ... -te* (*-te* satır üstünde yazılmış) *a. tekz-e berk tut yan-a* B_{13} *yẹrde* (*-ẹ-* harekeli) *... tẹne* (*-ẹ-*, harekeye dikkat) C_8 *y(ẹr)de ... bẹk t. sine* || **1209** *bilmek*] A_9 *bilm-e* | *... tüg*] A_9 *sọsüng-te* (?) *açıġ ḳıl* || **1210** *sevmezin ... tise*] A_{10} *... tez-e* B_{15} *...mezin ...* | *neŋin ... uḳulġay*] A_{10} *ne(n)gin ḳ. uḳul-ġa* C_{10} *... uḳulġa*

B 303

4211 ḳaşın tügmese ol bu iki yirig
bu can birle tüz tutġu uş bu erig

4212 ozunçı kişike ḳatılma yıra
ozunçı tilinde küyer ot köre

4213 ozundın ḳopar ol ajun bulġaḳı
ozunçı başın kes ay ersig aḳı

4214 yana umduçı birle bolma yaġuḳ
siziksiz sarıġa bu yaġı bolġay oḳ

4215 ḳalı umdusın bulsa ol umduçı
ataġay sini ol ini ya içi

4216 ḳalı bulmasa ol evürgey yüzin
toġup körmedük teg yıratġay özin

4217 adaş ḳoldaş erdeş tutun umdusuz
manġıl arıġar sen tiril ḳaḍġusuz

C 249

4218 adaş ḳoldaş erdeş sevinç ḳaḍġuda
tusulur kişike isiz eḍgüde

4219 sevigli öküşrek tilese özüriġ
tuz etmek yitürgil açuḳ tut yüzüriġ

4220 bu iki ḳılıḳḳa isinür kişi
isiz eḍgüde bu ḳılur öz işi

4221 murıġar meriġzetü sözlemiş söz bilig
bu söz işke tutġıl ay ḳılḳı silig

4222 tuz etmek yitürgil kişike küle
yüzüriġni yaruḳ tut süçig söz bile

4223 kişig ḳul ḳılıġlı bu iki ḳılınç
aḍın bulmadım men bulunsa tile

4224 iki türlüg ol kör yime ol yaġı
yaġı bolsa erke yaḍıldı aġı

4225 biri tenġrilik ol yaġı boldaçı
bu kafir yaġılar yaġı ol tuçı

B 304

4226 taḳı bir yaġılıḳ asıġ yas üçün
bolur bu yaġılıḳ ḳılur er öçün

4227 yaġılaġu kafir yaġısın ḳatıġ
yuluġla bu işke et öz ḳıl satıġ

4228 asıġ yas üçün bolsa emdi yaġı
arıġar ḳoḍ ol asġırıġ yaraş ay aġı

4229 yaġıḳa asıġ ḳılsa boldı yaġuḳ
yaġı yası kitgey kör asġı anuḳ

4230 ḳatıġlan yaġırıġnı yaḳın ḳıl yaraş
selamet tirilgil esen bolġa baş

4231 yaġıda asıġ yoḳ yetürgil bilig
asıġ bolmaz işke tegürme elig

C 250

4232 tapuġ öz ḳılın ḳılma özke yaġı
yaġılıġ kişike ḳopar miriġ çoġı

4211 *ḳaşın ... yirig*] A11 ... *yerig* B1 ... *yirig* C11 *ḳaşı ... yęrig* (*-ę-* harekeli) | *tüz ... erig*] A11 *teng t. uş bu ęrig* C11 ... *irig* || **4212** *ozunçı*] A12 *oçu-çı* (satır altında uyg. harfl. *sǫz-çi*) | *ozunçı*] A12 *oçu-çı* || **4213** *ozundın ... ajun*] A13 *oça-tın ... acun* | *ozunçı ... ersig*] A13 *oçu-çı* ... C13 ... *elgi* || **4214** *yana ... yaġuḳ*] A14 ... *um-tıçı ... yavuḳ* C14 *yime ...* | *siziksiz ... oḳ*] A14 *sesik-siz* (*-siz* satır üstünde yazılmış) ... B4 ve C14 ... *yaġı bolġayuḳ* || **4215** *umdusın ... umduçı*] A15 *umdu-ı ... um-tıçı* B5 ve C15 *umdusı* ...

4216 A16'da, beytin ikinci mısraı yerine, önce 4217. beytin ilk mısraı yazılmış, sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş | *ḳalı ... evürgey*] A16 *apcu ... evürgey* || **4217** *tutun umdusuz*] A17 *tudunum tusuz* | *arıġar*] A17 *anga* || **4218** *seviinç*] A18 *sevünç* | *isiz eḍgüde*] A18 *ę-siz ętgü-ke* B3 *i. eḍgüke* || **4219** *sevigli*] B3 ve C *sęvügli* | *etmek yitürgil*] A19 *ę yedürgil* C2 *ötmek y.* || **4220** *ḳılıḳḳa*] A20 *ḳılıḳ-ta* | *isiz ... öz*] A20 *ę-siz ... ḳul* C3 ... *ḳul*

C 5–6'da, 4221'den sonra ve dörtlükten önce, daha şu dörtlük gelmektedir:

sẖ'al ḳıldı luḳman ḥakim-ke bir er *cęvab yarlıḳadı ḥakim mu'tęber ...*
ḳayu iş ḳılıp er maradḳa tęger *hünęr ol hünęr ol hünęr ol hünęr*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* remzi ile ayırt edilmiştir

4222 *etmek yitürgil*] A22 *ędmek yedür-gil* C8 *ötmek y.* | *süçig*] A22 *sųçüg* || **4223** *kişig*] A23 *kişi* | *bulunsa*] A23 *bulılz-a* || **4224** *kör ... ol*] A24 *kǫr* (önce *buu* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... *buu* B14 ... *ök* | *yaḍıldı*] A24 *yasıl-tı* C10 *yaḍıldı* || **4225** *tenġrilik*] C11 *tęngri-lik* (*-ę-* çizgisi yok) | *yaġılar ... ol*] A25 *yaġ-ı ol yaġ-ı-lar* || **4226** *yaġılıḳ*] A26 *yaġ-ı ol* | *er*] A26 ve C1 *ęr* || **4227** *yaġılaġu*] A27 *yaġ-ı-lanu* | *yuluġla ... satıġ*] A27 ... *sadıġ* (satır altında uyg. harfl. *sadaġ*) B2 *yuluġ-laya işke ... satıġ* || **4229** *kitgey*] A29 *kedgey* B4 ve C15 *kilġay* || **4231** *yetürgil*] A31 *idür-gil* B6 *yętürgil* C17 *yitürgil* | *bolmaz ... elig*] B8 *bolmas ...* C17 ... *ilig* || **4232** *tapuġ ... ḳılın*] A32 *yaġıġ öz tilin*

4233 adaş tut kişide talusın keḍin
yavuz bolsa iş tuş ökünç yir kiḍin

4234 talu er tilese yaḳın tutġuḳa
iki türlüg ol bu tilek bulġuḳa

4235 biri aşlı eḍgü kişi öḍrümi
bolunsa adaş tut ay er köḍrümi

4236 taḳı bir saḳınuḳ bayatıġ bilir
kişi ol kişilik munıñgdın kelir

A 122 4237 yaḳınlıḳ bu iki kişi birle tut
bulardın sañga teggey eḍgü yanut

4238 isizke çavıḳmış kişidin yıra
bu yañglıġ kişiler ḳılınçı ḳara

4239 ḳaraḳa yaġuma ay ḳılkı örüñg
örüñgke ḳara terk yuḳar ol körüñg

4240 ne eḍgü bilig birdi bilge öge
biliglig oḳısa saḳınġa öge

B 305 4241 isizke ḳatılma ay eḍgü kişi
isiz bolġa ḳılkıñg ol isiz tuşı

4242 yavuzḳa yaġuma ay öḍrüm talu
yavuz bolġa atıñg irilgey tolu

4243 yaraġsız kişike yorıma yaḳa
yaraġsız sañga kelge tutġa yaḳa

4244 öküş kördüm eḍgü atanmış kişi
isizke ḳatıldı buzuldı işi

4245 telim kördüm eḍgüg isiz iş üçün
yoḍuġḳa ilindi yoḳaḍtı küçün

4246 bu begler evi atı ḳarşı turur
bu ḳarşı içindeki ḳarşı turur

4247 tepizlik bolur bu ḳapuġda öküş
tepiz ḳayda erse tütüş ol uruş

4248 seniñgde uluġuñg sini tepsegey
uçuz bolġa özüñg ökünçler yigey

C 251 4249 yime tepsegey kör sañga teñg tuşuñg
körülmege eḍgüñg tünergey künüñg

4250 seniñgde kiçigiñg sañga tapsula
tilemegey eḍgüñg tepizlik bile

4251 bu yañglıġ üçün ḳarşı ḳarşı bolur
ikigün ḳarışsa birisi ölür

4252 ḳatıġlan sen emdi ay köñglüm küni
kişig tepsemegil yorıġıl köni

4253 tepizlik ig ol bir otatġu uzun
yimişi anı yir sızar bu özün

4233 *yavuz ... kiḍin*] A33 *yavuz b. ş ... yer kedin* || 4234 *er*] A34 ve B9 *ġr* || 4235 *kişi*] C4 *kişi* (*-ş-* noktasız) | *bolunsa ... er*] B10 *bolulsa aḍaş ... ġr* || 4236 *saḳınuḳ*] A36 *saḳ-ı-yuḳ* C5 *saḳınuḳ* (*-n-* noktasız) | *kişi ... munıñgdın*] A36 *sangga bu kişi-in kişi-lik* B11 ve C5 *... munungdın* || 4237 *teggey*] C6 *tegge* || 4238 *isizke*] A2 *ġsiz-ke* || 4239 *ḳılkı örüñg*] A3 *ḳ. ǫsüng* B14 *aşlı ö.* C8 *ḳ. örüng* (*-r-* üstündeki işârete dikkat) | *örüñge ... körüñg*] A3 *ǫsüng-ke ... kǫsüng* C8 *ǫ̈(rü)ng-ke ...* || 4240 *birdi ... öge*] A4 *berti ... ǫge* (satır altında ar. harfl. *nahuşi, -ş-* noktasız) C9 *bïrdi ...* | *biliglig ... ẽge*] A4 *kǫrü berz-e gu-her* (*-her* satır üstünde yazılmış) *tǫker teg üge* (satır altında uyg. harfl. *tuda*) C9 *kö(r)ü birse güher töker teg üge* || 4241 *isizke*] A5 *ġ-siz-ke* (*ġ-* dikkat) | *isiz ... tuşı*] A5 *ġ-siz t.* C10 *... işi* || 4242 *bolġa ... irilgey*] A6 *bolm-a ... ġril-ge* B2 *... irilgey* (*-r-* yerine *-z-* ile) C11 *... irilge* || 4243 *yorıma yaḳa*] A7 *yurüm-e yaḳ-a* (satır altında ar. harfl. *tẹhi mękân*) | *yaḳa*] A7 *yaḳ-a* (satır altında ar. harfl. *ġeriban*) || 4244 *isizke*] A8 *ġ-siz-ke* (*ġ-* dikkat)

4245 *kördüm ... isiz*] A9 *ġdgü kördüm ġ-siz* | *yoḍuġḳa ... yoḳaḍtı*] A9 *yoḍuġ-ḳa* (satır altında ar. harfl. *ḥadişe*) *i. busul-tı* || 4246 *evi ... ḳarşı*] A10 *aḳ-ı ... ḳarşu* B6 *... | içindeki*] A10 *işi barça* || 4247 *tepizlik*] A11 *tepiz-lik* (satır altında ar. harfl. *ḫimendari*) B7 *tẹpizlik* (*-p-* tek noktalı) C16 *tẹpizlik* (*-p-* noktasız) | *erse tütüş*] A11 *bolsa tuḍüş* C16 *bolsa t.*

4248 nushalarda metnin bu kısmı karışıktır (aş. bk.) | *seniñgde ... tepsegey*] A12 *sening teg uluġ beg* (*b-* ?) *seni tepz-e seger* (satır altında ar. harfl. *dost nędaręd*) C17 *sening-den ...*

B8'de bu beytin ikinci mısrâı şu şekildedir (krş. aş. A13):

sini otḳa itgey öz itlür tigey

A12'de farklı ve anlaşılması güç olan ikinci mısrâdan başka, A13'te ayrıca bir beyit daha gelmektedir (krş. yk. B8):

A12 *ǫsin-ge* (?) *neçnenip* (?) *bu tıdılur* (?) *yeger*
A13 *ǫsüng ot-ḳa idgey öz edlür tege*
sangga ḳılġ-a teng-siz seni tepsege

4249 *tepsegey kör*] A14 *tepsegey-ler* C1 *tẹpsegey-ler* | *körülmege ... künüñg*] A14 *kǫrü-megey ġ. tun ördgey* (?, tashih görmüş) B9 *körümegey ...* C1 *... tutarsa* (tashih görmüş) *tuşung*

4250 B'de bu beyit yok | *seniñgde ... tapsula*] A15 *sening-tin ... tap-sulap* C2 *sening-den ... tapsula* (*t-* veya *ḳ-* ?) | *tepizlik bile*] A15 *t. ulap* C2 *tẹpizlik* (*-p-* noktasız) *b.* || 4252 *köñglüm*] A17 *köngli* || 4253 *otatġu uzun*] A18 *il ụlgi usum* C5 *otatġu ...* (*-t-* noktasız) *u.* | *yimişi ... özün*] A18 *ye miş-i a. ber sız-ar bu öz-üm* B12 *... yir ...* (*-r-* noktasız) .. C5 *... yïr ...*

4254 bayat ḥukmi ol barça eḍgü isiz
bayat birse tepsep tıḍumaz tepiz

4255 negü asġı ötrü kişig tepsemek
kişig tepsegüçi soŋġı iglemek

4256 uġınça ḳamuġḳa özüŋ eḍgü ḳıl
saŋa eḍgü bolġay sizik tutmaġıl

B 306 4257 sevinç bolsa kimke özüŋ seẏnü bir
saḳınç ḳaḍġu tegse yime saḳnu bir

4258 atıŋ eḍgü bolġay sini seẏgeler
saŋa ḳatlayın tip tözü iẏgeler

4259 yaġı ḳılma özke ḳatıġlan ḳadaş
neçe tutġıl emdi ḳadaş ya adaş

4260 ḳalı bolsa emdi saŋa bir yaġı
usal bolmaġıl sen anuḳ tut aġı

4261 negü tir eşitgil yaġılamış er
yaġısı özele elig bulmış er

4262 usanma yaġıḳa yaḳın turma kit
yaġıġ sen usandur anı torḳa yit

4263 sınama yaġıġ sen beḍük bil uluġ
tayaḳlıḳ yaġıḳa temür ḳalḳan it

4264 bu iş tuş yükin yüḍ sıma köŋġlini
sözümni unıtma küḍezgil munı

4254 *bayat ... isiz*] A19 *bayad-tın turur b. ẹ. ẹ-siz* | *birse ... tepiz*] A19 *berz-e t. tadumaz t.* B13 *... tuḍumas t.* C6 *bīrse tudumaz tẹ(p)iz* || 4255 *negü ... tepsemek*] A20 *... kişi tepz-e ming* B14 ve C7 *nigü ...* | *kişig ... iglemek*] A20 *tepisig ılad-ġu* (satır altında ar. harfl. *bimari dari*) *ọsin erk-lemek* || 4257 *bir*] A22 *ber* | *tegse ... bir*] A21 *bolz-a ... ber* || 4258 *bolġay ... seẏgeler*] A23 *b. sen-i s.* B2 *... seẏgeler* (satır altında *seẏgey*) C10 *bolġa s. siẏgeler* | *iẏgeler*] A23 *ẹẏge-ler* C10 *iẏgeler* || 4259 *ḳadaş*] B24 *ḳadaş* | *tutġıl emdi*] A24 *tudz-a tud-ġıl* || 4260 *anuḳ*] B4 *itip* || 4261 *negü ... er*] A25 *n. ter ... ẹr* B5 *nigü ... ẹr* C13 *nigü ...* | *elig ... er*] A26 *ilig b. ẹr* B5 *... ẹr*

Dörtlük, A'da sahife kenârında ar. harfl. *ṣi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4262 *yaḳın ... kit*] A27 *yaġuḳ t. ket* | *yaġıġ ... yit*] A27 *yaġıng-nı usan-tur ... yed* B6 *... atı ...* || 4263 *sınama ... sen*] A28 *basın-m-a y. sen* (*ḳa* ?) | *tayaḳlıḳ ... it*] A28 *yıdaḳ-lıḳ ... ḳalḳan* (*-ḳ-* noktaları yanlış konulmuş) *ẹd* C16 *... ḳalḳang* || 4264 *... köŋġlini*] A29 *ẹş tuuş ... köngüli-ni* C17 *... yükі ...* | *sözümni unıtma*] A29 *tōz-l-i unudm-a*

C 252 4265 yaġı bolsa işiŋ öŋer canıŋa
ya tirmiş yumıtmış anuḳ malıŋa

4266 içiŋni taşıŋnı adaşıŋ bilir
bu iç taş biligli kişi neŋ alır

4267 tilese neŋiŋke tegürgey elig
tilese canıŋḳa yitürgey yilig

4268 özüŋni negü teg küḍezse özüŋ
işiŋni anı teg küḍez kes sözüŋ

4269 adaş tutmaḳ asan küḍezmeki sarp
yaġı bolmaḳ asan yaraşmaḳı sarp

4270 yaġıŋ boldı erse et öz can küḍez
yaġılıġ kişiler ḳutulmaḳı az

4271 iki türlüg erke ḳatılma yıra
ḳatıldıŋmu bulġaḳ ḳopurġay köre

B 307 4272 birisi ozunçı yoŋġaġ ḳılġuçı
biri iki yüzlüg kişi umduçı

4273 yime tutma borçı kişig sen adaş
vẹfa ḳılmaġay ol köŋġül ḳılġa baş

4274 öz asġı tiler dostḳa birme köŋġül
asıġ bulmasa boldı duşman töŋġül

A 123 4275 yaḳınlıḳ ḳılu tursu tise özün
bolup ḳoltġu ḳolma bolu bir sözün

4265 *işiŋ ... canıŋa*] A30 *ẹşing ọngger* (?) *çakıng-ga* (?) | *ya ... malıŋa*] A30 *yar-mış yumud-mış anuḳ* (*-n-* ?, *-r-* ?) *malıng-ga* || 4267 *elig*] A32 *ilig* | *canıŋḳa ... yitig*] A32 *canın-ga yedür-gey bilig* B11 *yitürgey canıng-ḳa y.* C3 *yitürgey canıng-ḳa bilig*

A33'te, 4267'den sonra, pek iyi anlaşılmayan şu beyit gelmektedir:

bu sart-nı unaġ-lı tapġın kọrür
öküş kel-e ẹlmaġu ẹrdem erür

4268 *negü*] B12 ve C4 *nigü* || 4270 *yaġıŋ ... et*] A36 *yaġ-ı ...* B14 *... ẹt* || 4271 *... yitz*] C7 *irke* | *ḳopurġay*] C7 *ḳopurġa* || 4272 *ozunçı yoŋġaġ*] A38 *uşaḳçı tongġaġ* C8 *u. yaġaġ* (*y-* noktasız) | *umduçı*] A38 *umdı-çı* || 4273 *borçı*] B2 *borçı* (satır altında *-çüçi*) | *ol ... ḳılġa*] A39 *tek k. bolġ-a* || 4274 *birme*] A40 *berm-e* | *asıġ ... töŋġül*] C9 *köngül berding ẹrz-e asıġ-tın tönggül* C10 *... köngül* || 4275 *ḳılu ... tise*] A1 *tu-uşun tez-e sen* C11 *ḳılur ...* | *bir*] B4 *bir* (*b-* noktasız; satır üstünde yazılmış) C11 *ir* (noktasız)

4276 sevinçin tiriglik bulayın tise
kişig tepsemegil ḳatıġlan usa

4277 yaġıġ ḳul ḳılayın tise sen tükel
töküp ıḍ savı altun sunup tut saḳal

4278 yaḳınıġ yıratmaḳ tilese özüng
negü ḳolsa birme irig tut sözüng

4279 tiriglik uzunın tiler erse sen
aḳı bol tuz etmek yitür usa sen

4280 ḳamuġḳa sevitmek tilese özüng
köngül til biriktür süçig tut sözüng

4281 aġırlıḳ bulayın tise sen özün
aġırla kişig sen ay ḳılḳı tüzün

C 253 4282 tükel bay bolayın tise belgülüg
barınga tapı bol kötürdüng ülüg

4283 kişi tutçı ögmek tilese özüng
ḳılınç eḍgü tutġıl yaruḳ tut yüzüng

4284 bu yangılıġ bolur ol kişi aşlısı
kişike kişilik kişi belgüsi

4285 kişi aşlı bilmek tilese özüng
ḳılınçında körgil açılġay sözüng

4276 A_5'te bu beyit 4279'dan sonra geliyor | *bulayın tise*] A_5 *bul-a-yın* [-ü- yerine -ü- ile) *tez-e* | *ḳatıġlan usa*] A_5 *söz aydım kez-e*

4277 A_2'de bu beyit 4275'ten sonra geliyor | *yaġıġ ... tise*] A_2 *yaġıġ ...* [illegible] B_6 *yatıġ* (*-t-* noktasız, *-ı-* noktasına dikkat) ... C_{13} *yaġıġ ...* | *töküp ... savı*] A_2 [illegible] *savı* B_6 *töküp* (*-k-* üç noktalı) ... *sav* C_{13} ... *sav* (*-v* üç noktalı) || 4278 *yaḳınıġ*] B_6 *yaḳın-nı* C_{14} *yaḳınıġ* (*yaḳı-* noktasız) | *negü ... irig*] A_3 ... *berm-e çrig* B_7 ve C_{14} *nigü* ... || 4279 *etmek ... usa*] A_4 *ḳdmek yedür uz-a* (*u-* çizgisi fazla) C_{15} *ötmek ...*

4280 A_6'da bu beyit 4276'dan sonra geliyor | *sevitmek*] A_6 *sevüd-mek* (*-d-*'den sonra gelen çizgiye dikkat) C_{16} *sevütmek* | *biriktür ... tat*] A_6 *ḳoni tud suçig ḳıl*

4281 A_7'de bu beytin ilk mısraının sonu ve ikinçi mısraı 4282. beyit ile karıştırılmış | *aġırlıḳ ... özün*] A_7 ... *tez-e kelgü-lüg* C_{17} *aġırlıġ ... aġırla ... tüzün*] A_7 *barın-ġa keti bol ḳodürdüng ülüg* B_{10} ve C_{17} *a. kişi ...*

4282 A_9'da bu beyit 4283'ten sonra geliyor | *tise*] A_9 *tez-e barınga tapı* [illegible] *barın-ġa iki ...* C_1 ... *kötürdüng* (*-g* çizgisiz)

4283 A_8'de bu beyit 4282'den önce geliyor | *tutçı ögmek*] A_8 *tud-şı ö.* B_{12} *t. emgek* | *yaruḳ*] B_{12} *yaruḳ* (*-r-* yerine *-z-* ile) || 4285 *açılġay*] A_{11} *açıl-ġa* B_{14} ve C_{18} *açıġa*

4286 idi yaḳşı aymış bu beyt ayġuçı
sözin maʿni birle tanuḳ ḳılġuçı

B 308 4287 kişi aşlı bilmek tilese açuḳ
köngül til ḳılınçı bu işke tanuḳ

4288 ḳılınç eḍgü bolsa köngül til köni
tüpi aşlınga bu tanuḳ ol anuḳ

4289 otunḳa ḳatılma ay aşlı arıġ
yüzüngnüng suvın iltge sindin arıġ

4290 negü tir eşitgil törülüg kişi
otundın yıramış uḳuşluġ başı

4291 otunḳa ḳatılma silig bol amul
tütüş aşlı barça otundın oġul

4292 buşı birle bolma yime keḍ yaḳın
ḳalı buşsa buzġay yaḳınlıḳ ḥaḳın

4293 köngül sırrı açma sözüng tegmeke
ḳalı açtıng erse özüng emgeke

4294 yaḳınlıḳ tilese tuçı üstigü
kötürgil ṭamaʿnı tirilgil bügü

4295 ḳalı ḳolsa sen tutçı mengzing ḳızıl
köni bol ḳutuldung sen inçin tiril

C 254 4296 uzunluḳ tilese özüng hem sözüng
elig ḳısġa tutġıl ḳutuldı özüng

4286 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *idi ... ayġuçı*] A_{12} *eti ... beyid a.* [illegible] *idi* . C_5 *i. yaḫşı ... aytġuçı*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* [illegible] ile ayırt edilmiştir

4287 *açuḳ*] C_8 (*açuḳ*) || 4289 *otunḳa ... aşlı*] A_{15} *oyun-ḳa ... ḳılḳ-ı* | *yüzüngnüng* [illegible] *arıġ*] A_{15} *yuzüng suvın* (satır altında ar. harfl. *ab-ru*) *ildgey sening-tin arıġ* (satır altında ar. harfl. *ḥeme*) C_{10} *yüzüng suvı* (?) *iltgey sęning-din a.* || 4290 *negü ...* [illegible]] A_{16} *n. ter işidgil* B_4 ve C_{11} *nigü ...* | *otundın*] A_{16} *oyun-tın* C_{11} *otun-daⁿ* || 4291 [illegible] *ḳa ... amul*] A_{17} *oyun-ḳa ...* B_5 *otun-ḳa* (satır altında *kafirġa*) ... *amul* (satır altında *ʿamęl*) | *otundın*] A_{17} *oyun-tın* || 4292 *buşsa*] A_{18} *buşġ-a* || 4293 *sözüng*] A_{19} [illegible] || 4294 *tilese ... üstigü*] A_{20} *tilez-e ... uz-tegü* B_8 *tileseng ...* C_{15} *t. özüng ü.* | [illegible] *ürgil ... bügü*] A_{20} *köngül umdız-ın sal tiril ay begü*

4295 B_{10} ve C_{17}'de bu beyit 4300'den sonra geliyor | *tutçı*] A_{21} *bolz-a* | *bol ...* [illegible] *çin*] A_{21} *b. ḳoni tur s. ençin* || 4296 *tilese ... hem*] A_{22} *tilez-e tiling me* C_1 *tileseng* [illegible] *ng h.*

4297 yüzüng tutçı suvluġ tutayın tise
tilin sözleme sözni yalġan usa

4298 ḳayu yirde dęvlęt kötürse başı
bolu bir aŋar sen ay eḍgü kişi

4299 öçeşme bu dęvlęt bile sen yaraş
yaraşmazsa dęvlęt aġu ḳılġa aş

4300 ḳalı ḳolsa sen söz yorıḳ bolġusın
ayıttuḳta sözle köni bolsu çın

4301 ḳuruġ sözleme sen kişig soŋdama
uşaḳ söz eḍerme yime kikneme

B 309 4302 tüpi yil turur söz köŋül aġrıtur
köŋül aġrısa er sini yavrıtur

4303 özüŋde uluġḳa tilin özneme
cęvab ḳılġu yirde irig sözleme

4304 uluġuġ aġırla küḍez ḥurmęti
uluġluḳ saŋa kelgey yuḳġay ḳutı

4305 saŋa teŋ tuşuŋ birle iltiş barış
ḳatılġıl ḳarılġıl alış hęm biriş

4306 aġırla sınt ol aġırlasa cın
uçuzla uçuzlasa barma yaḳın

4307 negü teg ḳılınsa sen andaġ ḳılın
süçig sözlese söz süçig bol tilin

4308 ḳamuġ eḍgüke bol sen eḍgü kişi
isizke isiz bol ol isiz tuşı

4309 iḍi yaḳşı aymış törü bilmiş er
törü öŋdi birle buḍun tüzmiş er

4310 sini siz tiseler anı siz tigil
taḳı anda yigrek yanut sözlegil

4311 ḳaya yaŋġusından ḳoḍı bolmaġıl
sini sen tiseler anı senlegil

4312 bu yaŋlıġ bolur kör er at şuḥbęti
ḳatılmaḳ tilese emi bu otı

C 255 4313 ayu birdim emdi eşitti özüŋ
köŋülke alınġıl uzatma sözüŋ

OḌĠURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

4314 yanut birdi oḍġurmış aydı bu söz
eşittim men emdi aya köŋli tüz

B 310 4315 munıŋda aḍın ma taḳı bar sözüm
anı ma ayu bir ay körklüg yüzüm

A 124 4316 bu kün bu özüm kęnd uluşḳa kirip
ḳatılġu ḳarılġu buḍunḳa yorıp

4317 negü teg yorıġu olarnıŋ bile
munı ma ayu bir maŋa söz ula

4297 *tise*] A23 *tez-e* | *usa*] A23 *öz-e* || 4298 *yirde*] A24 *yer-te* B13 *yirde* C3 *yerde* | *bir*] A24 *ber* (*-ę-* harekeli) | *bir*] A24 *ber*

4300 B9 ve C16'da bu beyit 4295'ten önce geliyor | *ayıttuḳta köni*] A *ayıduḳ-ta s. sęsüng* B9 ve C16 *ayıt(t)uḳta* ... || 4301 *soŋdama*] A27 *söŋdem-e* (*-ö-*) | *kikneme*] A27 *bek-nem-e* || 4302 *yil*] A28 *bil* | *sini*] A28 *seni* || 4303 *özüŋde* ... *özneme*] A29 *ösüng-ten* ... *öz-nem-e* (satır altında ar. harfl. *bękac mękün*) C7 *özüŋ* ... *-deⁿ* ... | *cęvab* ... *irig*] A29 *cuvab ḳ. yer-te ęrin* (satır altında ar. harfl. *dürüşt*) B6 ... *yirde i.* C7 ... *yerde* (*-ę-* harekeli) *i.* || 4304 *kelgey yuḳġay*] B8 *kęlge yuḳ-ḳa* C8 *kęlge yuḳḳa* || 4305 *iltiş barış*] A31 *ęldiş b.* B4 *iltiş barış* C9 *iltiş biriş* | *ḳarılġıl* ... *biriş*] A31 ... *ma beriş* B4 *ḳarıġıl* ... || 4306 *sini*] A32 *anı* C10 *sini* | *barma*] B5 *bargıl* || 4307 *negü*] B6 ve C11 *nigü* | *bol*] B6 *tur* || 4308 *isizke* ... *isiz*] A34 *ę-siz-ke ę-siz* ... *ę-siz-lik* (*ę-*'lere dikkat)

4309 *yaḳşı* ... *er*] A35 ... *ęr* B8 ... *ęr* C13 *yaḫşı* ... *ir* | *öŋdi* ... *er*] A35 *öngdi* ... *acun tuşmış ęr* B8 *öngdü* ... *ęr*

Dörtlük, B'da 4313'ten sonra gelmektedir, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de ... ler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4310 B11'de bu beyit 4313'ten sonra geliyor | *sini* ... *tigil*] A36 *seni sen tez-e-ler* ... *sęn tegil* | *anda yigrek*] A36 *a. yeg-rek* B11 *a. yigrek* C15 *andaⁿ yigrek* || 4311 *ḳaya* ... *ḳaŋġusındın*] A37 *ḳıy-a yanḳu-sın-tın* B12 *ḳaya yaŋḳusın-da* C16 *ḳaya y.* | *sini* ... *tegil*] A37 *seni s. tegey ol anı sen tegil* B12 ... *tigey ol anı sęn tigil* C16 ... *tigen-ni sęn tigil* (*-l* üzerindeki *-k* çizgisi yanlış olacak)

4312 B9'da bu beyit 4309'dan sonra geliyor | *ḳatılmaḳ* ... *bu*] B9 *ḳatılmas* ... ol || 4313 *birdin* ... *eşitti*] A39 *berdim e. işid-ti* B10 ve C1 ... *eşit(t)i* | *alınġıl*] ... *alın tud*

... *oḍġurmış* .. *ögdülmişke*] B13 *ḳara 'am birle şuḥbęt sözi*

4314 *birdi*] A41 *berti* | *eşittim*] B14 *eşit(t)im* C3 *eşit(t)im* || 4315 *munıŋda*] A42, A31 ... *ma beriş* B4 *ḳarıġıl* ... || 4306 *sini*] A32 *anı* C10 *sini* | *barma*] B5 *bargıl* || 4307 *negü*] B6 ve C11 *nigü* | *bol*] B6 *tur* || 4308 *isizke* ... *isiz*] A34 *ę-siz-ke ę-siz* ... *ę-siz-lik* (*ę-*'lere dikkat)

C4 *munungda* | *bir*] A42 *ber* || 4316 *kirip*] C5 *barıp* | *ḳarılġu* ... *yorıp*] A1 ... *-ḳa bu ḳur-ḳa tegip* C5 *budun-ḳa buḳun-ḳa y.* || 4317 *negü*] B3 ve C6 *nigü* | *bir* ... *ula*] A2 *ber m. söz il-e*

... *ga* bilig

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

4318 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
kereklig erür çın aya ḳılḳı tüz

4319 kerek bolġu sözni ayıttıŋ maŋga
ayayın eşitgil munı men saŋga

XLIX.

ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA ḲARA ʿAM BUḌUN BİRLE NETEG ḲATILĠU KEREKİN AYUR

4320 ḳara ʿam buḍun barça ḳılḳı öŋgi
biligi uḳuşı ḳılınçı teŋgi

4321 ḳılıḳsız bolurlar ḳara ʿam buḍun
törü yoḳ toḳu yoḳ ḳatılmış öḍün

4322 veliḳin bularsız yime bolmaz iş
tilin eḍgü sözle aŋgar bolma iş

4323 ḳara ḳılḳı barça bolur ḳap ḳara
ḳara ḳılma özni küḍezü tura

4324 ḳara ḳılḳı başsız ḳılınçı saşı
işi köḍgi barça ḳılınçı tuşı

4325 yimekig bilirler ḳarın toḍġusı
boġuzda aḍın yoḳ olar ḳaḍġusı

öġdülmiş ... oḍġurmışḳa] A3 *ö. cuvab-ı o.*

4318 *birdi*] A4 *berti* C8 *bīrdi* | *erür*] B5 ve C8 *tṛur* || **4319** *sözni ayıttıŋ*] *söz bu a.* B6 *s. ayıt(t)ıng* C9 *s. ayıt(t)ıng* | *munı ... saŋga*] A5 ... *sangga* C9 *tut manga*

öġdülmiş ... ayur] A6 *ö. ḳar-a ʿam birl-e nedeg ḳılġu-sın a.* B7 *bab ö. ḳara ... dunlar birle ḳatılmaḳnı öġretür* C10 *bab ḳara ... neteg* (*-t-* yerine *-y-* ile) *kaldı ḳerekini a.*

4320 *barça ... öŋgi*] A7 *ḳılḳ-ı barça ẹ.* B8 ... *yaŋgı* | *teŋgi*] A7 *yangı* || **4321** *veliḳin ... bolmaz*] A9 *velakin ...* B10 *veliḳin olarsız y. bolmas* C13 *velikin ... aŋgar ... iş*] A9 *anı ḳılm-a ẹş*

4323 A10–13'te metnin ve mısrâların sırası yanlış istinsah edilmiş; sonra 4323–4326. beyitlerin ikinci mısrâları altında yazılarak, düzeltilmiş ve mısrâların bu 1–9'a kadar hind rakamları konulmak sureti ile, doğru sıra gösterilmiştir | *barça ḳara*] A10 *teng-siz ḳılınçı ḳar-a* || **4324** *saşı*] A10 *şaş-ı* (*ş-* üstündeki noktalara dikkat, *ḳaş-ı* ?) B12 *şaşı* C15 *saşı* (*-ş-*noktasız) | *köḍgi*] A12 *körki* A12 *küçi* C15 *köḍgi* || **4325** *yimekig*] A12 *yim-e-rek* (*-r-* ?, *-b-* ?) B13 *yimekni* | *boġuzda*] A13 *boġuz-tan* C16 *boġuz*

B 311 **C 256**

4326 negü tir eşitgil ḳara ḳılḳını
sınap sözlegüçi kişi barḳını

4327 ḳara ḳaḍġusı barça ḳarnı üçün
buḍun teveşigi barça boġzı üçün

4328 telim ḥalḳlar öldi bu boġzı üçün
ḳara yir ḳatında yiyür ot öçün

4329 ḳara ḳarnı toḳsa tili başsırar
basa tutmasa bek özi erk sürer

4330 olarḳa yime ök ḳatıl ay ḳadaş
birü tur olarḳa yigü içgü aş

4331 tilin sözle yumşaḳ negü ḳolsa bir
birigli alır kör anıŋ asġı yir

4332 öküş sözleme söz serin til küḍez
öküş sözlemiş söz suvı ḳaldı az

4333 negü tir eşitgil özin tutmış er
tilin bek tutuġlı bilig bilmiş er

4334 sözüg barça söz tip çıḳarma tilin
öyü saḳnu sözle kerekin bilin

4335 uḳuşluġnı kördüm kör az sözledi
öküş sözledim tip ökündi yılın

4326 *negü eşitgil*] A13 *n. ter işidgil* B1 ve C1 *nigü barḳını*] A13 *bar-ḳanı* C1 *ḳarḳı-nı* C1 *ḳarḳını*

Dörtlük (A'da dörtlük şeklinde değildir; araya 4329. beyit girmiş), B'de çizgi ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4327 *teveşigi*] A14 *taḳ-şigi* B2 ve C3 *teveşigi*

4328 A16'da bu beyit 4329'dan sonra geliyor (yk. bk.) | *yir ... ot*] A16 *yer ... -la yatur-lar* B3 *yir ... yiyür o.* C4 *yir kınında yiyür* (*-y-* noktasız) *o.*

4329 A15'te bu beyit 4328'den önce geliyor | *başsırar*] B4 *başsırar* C5 *tuş-sırar* (noktasız, *b-* ?) | *basa ... erk*] A15 ... *kerk* (?) B4 *başa* ... C5 *başa* (*-s-* yerine *-ş-* tashih görmüş ?) ... || **4330** *birü ... yigü*] A17 *berü ... yegü* C6 *bīrü* ... || **4331** ... *bir*] A18 *yegü ḳ(o)lz-a ber* B6 *nigü ...* C7 *nigü ḳ. bīr* | *birigli ... yir*] A18 *-li ... yer* C7 *bīrigli ... yīr* || **4332** *sözleme ... serin*] A19 *söz-lemez s. serin* (*s-* ... *ndeki* noktalara dikkat, *ḳarın* ?) C8 ... *sirin* | *ḳaldı*] A19 *boltı* || **4333** *negü ... er*] ... *ter işidgil ... ẹr* B8 *nigü ... ẹr* C9 *nigü ...* | *tutuġlı ... er*] A20 *tudup ked ... bulmış ẹr* B8 ... *ẹr*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

4334 *öġü .. bilin*] A21 *ġyü ... kereki alın* B9 *körü ... bilin* (*bi-* noktasız) C11 *körü* | **4335** *kör az*] C12 *köz eẏ* (?) | *yılın*] A22 *tilin* B10 *yılın* (*yı-* noktasız) C12 *tilin*

L.

ʿAḷEVİLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4336 er atta öñgin beg kişisinde taş
ḳatılġu kişiler bu ol ay ḳadaş

4337 olarda biri sav̇çı urġı turur
bularnı aġır tutsa ḳut ḳıv̇ bulur

4338 bularnı ḳatıġ sev̇ köñgülde berü
neñgin eḍgülük ḳıl baḳa tur körü

B 312 4339 bular ehl-i beyt ol ḥabibḳa ḳadaş
C 257 ḥabib sav̇çı ḥaḳḳı üçün sev̇ adaş

4340 için irtemegil ya ḳılḳın tözin
meger tilde teñsiz yorıtsa sözin

LI.

BİLGE ʿALİMLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4341 taḳı bir ḳutu bilge ʿaliмler ol
olar ʿilmi ḥalḳḳa yaruttaçı yol

4342 olarnı ḳatıġ sev̇ aġırla sözin
biliglerin ögren öküş ya azın

4343 bular ol yarar ya yaramazlarıġ
seçip aḍra tutġan köni yol arıġ

4344 usa ʿilmi ögren biligleri bil
neñgin eḍgülük ḳıl küḍez bekrü til

4345 bular ol ḥaḳikat bu din tirgüki
olar bilgi ol çın şeriʿat köki

4346 yoḳ erse ajunda bu ʿaliм bügü
tikip önmegey erdi yirde yigü

4347 olar ʿilmi boldı buḍunḳa yula
yarusa yula tünle azmaz yola

4348 neñgiñgde ülüg ḳıl süçig söz bile
aş içgü yitürgil tapuġ ḳıl küle

4349 tilin serme irme bolun eymenük
aġu ol olarnıñ eti birtem ök

4350 tilin irme serme tuz etmek yitür
aġır tut olarıġ aġırla kötür

4351 eşit ʿilmi işlet tilin soñgdama
ya ḳılḳın ḳılınçın yav̇uz tip time

B 313 4352 olardın kereki saña ʿilmi ol
könilikke yitse ayu birse yol

4353 bular ol sürüg ḳoyḳa erkeç sanı
ḳoyuġ başlasa sürse yolça köni

C 258 4354 ḳatılġıl bularnıñ bile eḍgüleş
ḳutaḍġay saña iki ajun ulaş

ʿaḷeviler ... ayur] A28 *ʿa. bil-e ḳadılmaḳın (-n ?) a.* B11 .. *ögretür* C13 *bab bir ... ögretür*

A24'te, başlıktan sonra, daha şu beyit gelmektedir:

kişi-ler-te yegi ḳamuġ ḥalḳ-ḳa baş
erür sav̇-çı urġ-ı ay ḍgü ḳadaş

4336 *atta ... beg*] A25 ... *g(n)gin-rek (-r-?)* C14 *at-tan ... | bu ... ḳadaş*] A26 *bu ol ay adaş* || **4337** *olarda ... urġı*] B13 ... *ozġu* C15 *olarḍa ... | bularnı*] A27 *bul-a-rı* || **4338** *bularnı ... berü*] A27 *ḳadıġ sev̇ bularıġ köngül-te berü* B14 .. *köngül-din be* (*b-* yerine *n-* ile) C16 *bularıġ ... köngül-de berü | neñgin ... baḳa*] A27 *ne(n)gin ḍgü-lük-ke* (*-ke* satır üstünde yazılmış) *ḳıy-a* C16 ... *ḳıya* || **4339** *beyt ... ḳadaş*] A *beyit ol ḥabib sav̇çı-ḳa | ḥabib ... adaş*] A28 *ol ḍgü ḳul-a-vız keni yol-çı-ḳa* || 4 *irtemegil ... tözin*] A29 *ġr-temegil ne ḳılḳ-ı tuṣun* C2 ... *tözün | teñsiz*] B2 *yaŋsuz bilge ... ayur*] A30 *uluġ ḳudu bilge ...* B3 ... *ögretür* C3 *bab bir* (noktası) *ḳutu bilge ... ögretür*

4341 *yaruttaçı*] B4 ve C4 *yarut(t)açı* || **4342** *olarnı*] A32 *bularıġ | ya*] A33 *m-e* B *ya* (*y-* noktasız)

4343 A34'te bu beyit 4349'dan sonra geliyor | *ya yaramazlarıġ*] A34 *m-a ...* B6 (*y-* noktasız) *yaramas-larıġ | yol arıġ*] A34 *yol-larıġ* || **4344** *usa ... biligleri*] A35 *... kerek-lig-ni | neñgin ... bekrü*] A35 *ne(n)gin ...* B7 *... bekrü* (*b-* noktasız) *(neñgin) .. tegrü* || **4345** *tirgüki*] A36 *tirgeki* C8 *tirgü(ki)* | *bilgi*] A36 *bilgen* **4346** *ajunda . bügü*] A37 *acun-ta ... begü | tikip ... yigü*] A37 *tegip önmegey g. yegü* B9 ... *yirde y.* C9 ... *irdi yerde* (*-e-* harekeli) *y.* || **4347** *yarusa ... azmaz*] *yorıs-a y. yŋnı-e a.* B10 *yarusa ... azmas* || **4348** *neñgiñgde ... süçig*] A39 *barıng-ta ḳ. suçüg* B11 *n. ülüş ...* C11 *nenging-den ... | yitürgil*] A39 *yedür-gil*

4349 A33'te bu beyit 4342'den sonra geliyor | *serme irme*] A33 *ġrm-e serm-e* C12 *serme | eti ... ök*] A33 *ġti yer tŋkük* B12 *e. birtemük* C12 *iti* (*i-* harekeli) *birtemük* (satır altında *bürtem ök*)

4350 A'da bu beyit yok | *irme ... etmek*] C13 *serme irme t. ötmek* || **4351** *ya ...*] A40 *m-a ... tep teme* || **4352** *ʿilmi*] A41 *ʿilmi | yitse ... yol*] A41 *yidz-e a. berz-e* C15 *tise a. birse y.* || **4353** *sürse yolça*] A42 *ildz-e yol-ḳa* C16 *yolça sürse* || **4354** *... bile*] A43 *ḳadıġ-lan bular-nı b. | ajun*] A43 *acun*

LII.

OTAÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

A 125 4355 bularda basa ḳaç ḳutu bar aḍın
baḳa körse bilgi biligde öñgin

4356 olarda birisi otaçı turur
ḳamuġ ig toġaḳa bu emçi erür

4357 yime ök kereklig sañga bu kişi
anıñgsız oñgulmaz tiriglik işi

4358 tirig bolsa yalñguḳ yime igler ök
igin emçi körse otun emler ök

4359 ig ol kör kişike ölüm ḳoldaşı
ölüm ol kişike tiriglik tuşı

4360 bularnı yime eḍgü tutġıl yaḳın
kereklig kişi bu küḍezgil ḥaḳın

LIII.

MUʿẠZZỊMLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4361 bularda basa keldi ạfsunçılar
bu yil yeklig igke bu ol emçiler

4362 bularḳa yime ök ḳatılġu kerek
bu yil yeklig igke oḳıġu kerek

otaçılar ... ayur] B5 ve C3 'te bu başlık 4355 'ten sonra geliyor | A44 *o. bil-ḳadılm-a-ḳıġ a.* C3 *bab o. b. ḳạtılmaḳ nẹtẹg kẹrekin ögretür*

4355 B4 ve C2 'de bu beyit başlıktan önce geliyor | *biligde öñgin*] B4 *b. aḍın* C[illegible] *bịlig-den ö.* || 4356 *olarda*] A2 *ạlar-ta* | *erür*] A2 *turur* C4 *tụrur* || 4357 *kereklig*] A[illegible] *kerek ol* | *anıñgsız ... işi*] A3 *bular-ıng ẹm-i ol t. başı* || 4358 *yalñguḳ ... ök*] A4 [illegible] *ig-lerük* B8 *yạlnguḳ y. iglerük* C6 *yạngluḳ y. igler(ük)* | *otun ... ök*] A4 *yim-e ẹm-lerük* [illegible] || 4359 *ḳoldaşı*] A5 *ḳooşn-ı-sı* | *tuşı*] A5 *köz-i* || 4360 *yaḳın*] A6 *baḳın*

muʿạzzịmler ... ayur] A7 *muʿasim-ler bil-e ḳadıl-maḳıġ a.* C9 *bab m. ... ögretür*

4361 *ạfsunçılar*] C10 *ạfsunçılar* (*-f-* üç noktalı) | *yil ... ol*] A8 *... bular* B13 [illegible] C10 *yịl ...* || 4362 *bularḳa ... ök*] A9 *bulạr-ḳa y. ol* | *yil ... igke*] A9 *yel yik-lig* [illegible] B13 *yịl ...* C11 *yịl yek-lig (ig)-ke*

B 314 4363 ḳalı asġı tegsün tise sen sañga
yime eḍgü tutġıl ay ersig toñga

4364 otaçı unamaz muʿạzzịm sözin
muʿạzzịm otaçıḳa eṽrer yüzin

4365 ol aymış otuġ yise igke yarar
bu aymış bitig tutsa yekler yırar

LIV.

TÜŞ YORĠUÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

C 259 4366 taḳı bir bilig kör bu tüş ʿịlmi ol
tüşese yoruġlı açar eḍgü yol

4367 uḍısa bu yalñguḳ tüşer ök bu tüş
yora bilse terkin kelir aġzı tuş

4368 tüşüg eḍgü yorsa bu tüş yorġuçı
ol eḍgü kelir kör bu seṽnür tuçı

4369 ḳalı teñgsiz erse tüşi keḍ yaṽuz
çıġayḳa birip neñg küḍezgü et öz

4370 bu tüş ʿịlmi körgil baġırsaḳ bayat
ḳulı eḍgüsin ḳoldı birdi ayat

4371 tüşi eḍgü bolsa seṽinse körüp
isiz körse rạbḳa sıġınsa turup

4372 çıġayḳa ülese kümüş neñg taṽar
bayat ḳolsa andın bẹlanı yıġar

4363 *tegsün tise*] A10 *t. tez-e* C12 *tẹgsü t.* || 4364 *unamaz . sözin*] A11 *unamız* [illegible] *sọsin* B2 ve C13 *unamas ...* || 4365 *yise*] A12 *yez-e yekler yırar*] C14 [illegible] *yạrar*

ayur] A13 *tụụş ... ḳadıl-maḳıġ a.* B4 *t. yọrġuçılar ...* C15 *bab ... ögretür*

4366 *yoruġlı ... yol*] A14 *yọrüg-li ... ol* || 4367 *yalñguḳ ... tüş*] A15 *yal(n)guḳ* [illegible] *b. tụụş* C2 *yạngluḳ ...* | *terkin ... tuş*] A15 *yọrgin k. yọrgi tuuş* || 4368 *yorsa* [illegible] *yorġuçı*] A16 *yọrz-e b. tụụş yọr-güçi* | *kör ... tuçı*] A16 *buu saḳınur t.* || 4369 *tüşi*] [illegible] *tụşüng . birip*] A17 *berip* || 4370 *eḍgüsin ... ayat*] A18 *ẹdgü-si ḳ. berti bayad* C9 [illegible] ... || 4371 *seṽinse*] B10 ve C6 *sẹṽünse* | *isiz*] A19 *ẹ-siz* (*ẹ-* dikkat)

4373 yörügke barır tüş tüşüg yaḳşı yör
aya tüş yörügli tüşüg yinçke kör

4374 bu yaṃlıġ tüşüg uz yörügli bular
biliglig bağırsaḳ bolup eḍgüler

4375 bularıġ yime eḍgü tutġıl ḳadaş
tilese ḳadas tut tilese adaş

LV.

B 315 YULDUZÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4376 munıṃda basa emdi yulduzçı ol
baḳa körse yetrü iḍi yinçke yol

4377 yıl ay kün saḳışı bularda bolur
kereklig turur bu saḳış ay unur

4378 bileyin tise sen oḳı hendese
açılġay saḳış ḳapġı munda basa

4379 oḳı żarb-u ḳısmet tükel bil küsür
tükelke tükel imtiḥan ol yetür

4380 ya tażʿif ya tanṣif özüṃ yetrü bil
ḳalı bildiṃ erse ʿaḍed cezri ḳıl

C 260 4381 yana cemʿ-u tefriḳ misaḥatḳa öt
yiti ḳat felekni yatur yamça tut

4382 taḳı ḳolsa cebr-ü muḳabel oḳı
yime oḳlidis ḳapġı yetrü toḳı

4383 kerek dünya işi kerek ʿuḳbi tut
saḳış birle aḍra tutar bilge büt

4384 saḳış artasa dünya ʿuḳbi işi
neçe birle artar ay eḍgü kişi

4385 ḳılayın tise sen özüṃ iş küḍüg
ayıtġu kerek eḍgü isiz öḍüg

4386 kön ay ḳutluġı bar yime ḳutsuzı
ayıt ḳutluġın tut ay yalṃuḳ tüzi

4387 iḍi yaḳşı aymış biliglig ḳarı
biligligke aytıp işiṃ ḳıl yorı

4388 bilig birle yalṃuḳ işin başlasa
tilek boldı saḳın negü işlese

B 316 4389 tükel işte aşnu tusulur bilig
kinilse bilig işke yetmez elig

4390 ayıt söz olarḳa yime bütme terk
biligli bayat ol munı tutġu berk

4391 bularıġ yime eḍgü tutġıl yaraş
tilin serme irme köṃgül ḳılma baş

LVI.

ŞAʿİRLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4392 basa keldi şaʿir bu söz tirgüçi
kişig öggüçiler yime yirgüçi

4373 *yörügke ... yaḳşı*] A21 ... *edgü* B12 ... *yaḳşı* C8 *yörü(g)ke yaḥşı*] 4383 *ʿuḳbi*] C3 *ʿuḳbi* (*-b-* üzerinde fetha işâreti) || 4384 *neçe birle*] A33 *ḳamuġ barça yörügli ... yinçke*] A21 *yörig-li tuşüg inçü* B12 *körügli tüşüng yinçke* || 4374 *uz yörügli*] [illegible] || 4385 *tise ... küḍüg*] A34 *tez-e ... kedüg* (tashih görmüş) | *ayıtġu ... isiz*] A34 A22 *öz yorig-li* B12 *u. yoruġlı* || 4375 *ḳadaş*] B14 *ḳaḍaş* | *adaş*] B14 *aḍaş* [illegible] *ḳ-siz* (*ḳ-* dikkat) || 4386 *ḳutsuzı*] A35 *ḳad söz-i* | *yalṃuḳ*] A35 *yal(n)guḳ yulduzçılar ... ayur*] A24 ... *ḳadıl-maḳın a.* B1 *yılduzçılar ...* C11 *bab yılduzçı-lar* [illegible] *yanglıḳ* || 4387 *yaḳşı*] C7 *yaḥşı* | *yorı*] C7 *arı* || 4388 *yalṃuḳ işin*] A37 *yal(n)guḳ ... ögretür* [illegible] C3 *yanglıḳ işing* (?) | *saḳın negü*] B14 *s. nigü* C8 *saḳış nigü* || 4389 *tükel ... tusulur*]

4376 *munıṃda ... yulduzçı*] A25 *munung-tan ...* B2 *munungda yılduzçı* C2 [illegible] *kerek iş-ten a. aşunz-a* C9 ... *tir*(... ?, noktasız) (*bili)g* | *kinilse ... elig*] A38 *munung-daⁿ ... yılduzçı* | *yetrü ... yol*] A25 *yedrü şti inçke ol* C12 *emdi bular yinçke* [illegible] *k-se* (?) ... *ilig* B1 ... *yętmes* C9 (...)*se* ... || 4390 *söz ... terk*] A39 *sęn* (?) *y.* || 4378 *tise sen*] A27 *tez-e sęn* | *açılġay ... munda*] A27 *açılġ-a ... anda* C14 *açılġ-* [illegible] *ar-ka* B2 ... *bęrk* | *biligli ... munı*] A39 *bilig-lig ... anı* || 4391 *tilin ... baş*] ... *mundaⁿ* || 4379 *żarb-u*] A28 *sarb-bu* | *ol yetür*] B5 *ọl yętür* C15 *ayıtur* (?) || 4392 [illegible] *tilez-e adaş tud tilez-e ḳadaş* C11 ... *ıdma ...*
ya ... ya] A29 ve C16 *ne ... ne* || 4381 *çęmʿ-u ... öt*] A30 *cemʿ ... muzaḥid-ka-bar* [illegible] *şaʿirler ... ayur*] A4 *şayir-ler b. ḳadıl-maḳıġ a.* C12 *bab ... ögretür*
yiti ... tut] A30 *yeti ḳad* (*-a-* ?) *f. yırarım-ça yar* B7 ve C1 ... *yạtur yạm-ça* [illegible] || 4382 [illegible] || 4392 *şaʿir ... tirgüçi*] A42 *şayir ... kooş-ġuçı* | *yirgüçi*] A42 *sọk-güçi* B5 *yirgüçi*
cębr-ü] A31 *cemʿ-u* | *oḳlidis ... yetrü*] A31 *oḳ-li-tiz ḳ. yegrü* C2 *oḳlidiş ḳapġı ḳodrı* [illegible] *yergüçi* (*-ę-* harekeli)

4393 ḳılıçta yitigrek bularnıng tili
yana ḳılda yinçke bu ḫatır yolı

A 126 4394 batıġ yinçke sözler uḳayın tise
bulardın eşit söz uḳulġay basa

4395 tengizke kirür körse könglün tükel
güher yinçü yaḳut çıḳarur meşel

C 261 4396 olar ögseler ögdi ilke barır
ḳalı sökseler atı artap ḳalır

4397 usa eḍgü tutġıl bularnı ḳadaş
bularnıng tilinge ilinme adaş

4398 ḳalı eḍgü ögdi tilese özüng
bularnı sevindür kesildi sözüng

4399 negü ḳolsa birgil bularḳa tükel
bularnıng tilindin özüng satġın al

LVII.

TARIĠÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

B 317 4400 tarıġçı turur kör taḳı bir ḳutu
kereklig kişiler turur bu butu

4401 bularnıng bile sen ḳatıl hem ḳarıl
boġuzdın sıngar sen saḳınçsız tiril

4402 ḳamuġ teprenürke bulardın asıġ
tözüke tegir yim içimdin tatıġ

4393 *ḳılıçta yitigrek*] A43 *ḳılıç-tan idig-rek* B6 *kılıç-da y.* C14 *ḳılıç-da*ⁿ *yitig-rek* | *yana ... yinçke*] A43 *yim-e ḳıl-tan inçke* C14 *yana ḳıldaⁿ yinçke* || 4394 *yinçke ... tise*] A1 *inçke sǫz* (satır üstünde yazılmış) *-ler u. tez-e* | *uḳulġay*] A1 *ve* C15 *uḳul-[illegible]* || 4395 *tengizke ... könglün*] A2 *tenggiz-ke ... könglin* C16 *... sözke k. güher yinçü* A2 *guher inçi* B8 *güher yüngçü* || 4396 *olar*] A3 *bular* || 4397 *usa*] A4 *ög-e* | *bularnıng*] A4 *bularıng* || 4398 *bularnı ... kesildi*] A5 *bularıġ s. yedil-ti* C3 *(bu)larıġ sevündür* || 4399 *negü ... birgil*] A6 *... bergil* B12 ve C4 *nigü ... tarıġçılar ... ayur*] A7 *... ḳadıl-maḳıġ a.* B13 *... öğretür* C5 *bab ... öğretür* 4400 *ḳutu*] A8 *ḳuduna* || 4401 *sen ... tiril*] A9 *sin saḳın siiz t.* B2 *sen saḳınç siiz şeril* || 4402 *teprenürke*] A10 *tepredür-ke* | *yim*] A10 *yem*

4403 tözü tın toḳıġlı açıp toḍġuçı
mungar boldı mungluġ tirig bolġuçı

4404 sanga ma siziksiz kerek bu kişi
itilse anın ötrü boġzung işi

4405 bularnıng bile me ḳatıl ay ḳadaş
arıġ bolġa boġzung ḥalal bolġa aş

4406 negü tir eşitgil saḳınuḳ başı
ḳamuġ türlüg iştin saḳınmış kişi

4407 köni yol tutayın tise yinçkelig
boġuzuġ arıtġu ay ḳılḳı silig

4408 saḳınuḳ bolayın tise belgülüg
boġuzḳa eginke ḥalal bir ülüg

4409 çıġay bolmayın bay bolayın tise
zina ḳılma hergiz ḳatıġlan usa

4410 aġırlıḳ bulayın tise sen özün
feṣadḳa ḳatılma ay ḳılḳı tüzün

C 262 4411 feṣad ol buzuġlı tüpüg yıldızıġ
feṣad ol buzuġlı bu eḍgü ızıġ

4412 feṣaddın kürer ol bulunmış ḳutuġ
feṣad tamdurur ol uḍunmış otuġ

4413 idi yaḳşı aymış ḳılınçı silig
bilig birle işke yetürmiş elig

B 318 4414 feṣad tegre turma yorıma yaġuḳ
feṣad ḳayda bolsa uçuzluḳ anuḳ

4403 *tözü ... toḳıġlı*] A11 *tgrü-tin toḳuġ-lı* || 4404 *sanga*] A12 *sangga* | *itilse*] A12 *-e* || 4406 *negü ... saḳınuḳ*] A14 *n. ter e. saḳ-ı-yuḳ* B7 *nigü ... saḳınuḳ* C12 *nigü ... -yuḳ* (*-y-* noktasız) | *iştin saḳınmış*] B7 *iş-din saḳınmış* (*-n-* yerine *-t-* ile) C12 *... seçünmiş* || 4407 *tise yinçkelig*] A15 *tez-e inçke-lig* || 4408 *saḳınuḳ ... tise*] A16 *... -yuḳ tez-e* C14 *saḳı-yuḳ ...* | *bir*] A16 *ber* || 4409 *tise*] A17 *tez-e* | *usa*] A17 *öz-e* 4410 *aġırlıḳ ... özün*] A18 *... tez-e s. ösün* (*-n?, -ng?*) C16 *aġırlıġ bulagın ...* | *[illegible]ma*] A13 *yaġum-a*

4411 A ve C'de bu beytin tekrarı için bk. beyit 2103 not | *tüpüg yıldızıġ*] A19 *[illegible] (-g? -n?) yıl-tısıng* | *bu ... ızıġ*] A19 *ol ç. ising* || 4412 *kürer ... ḳutuġ*] A20 *(satır altında uyg. harfl. ḳaçar) o. bulın-mış ḳuduġ* (satır altında ar. harfl. *devlet*) *... o. bulunmış ḳ.* | *tamdurur ... otuġ*] A20 *tumrur ... udımış oduġ* (satır altında *harfl. ateş*) B13 *... uḍımış o.* C2 *... udunmış o.*

4413 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *idi yaḳşı*] A21 *eti yaḳşı* (*?*) C3 *idi [illegible] yetürmiş elig*] A21 *idür-miş ilig*

4415 fesad birle devlet turumaz kaçar
kalı tursa tang yok tünerçe konuk

4416 tarığçı kişiler bolur elgi king
bayat birmişindin tutar köngli king

4417 kamuğ teprenigli tözü yir öngi
yorığlı aşı ol uçuğlı mengi

4418 bularka katılğıl karılğıl özüng
tilin yakşı sözle açuk tut yüzüng

LVIII.

SATIĞÇILAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4419 munıngda basası satığçı turur
satığ birle tınmaz asığçı turur

4420 ajun tezginürler tirilgü tilep
ögi köngli bütrü bayatka ulap

4421 olarka katılğıl keliş hem barış
negü kolsa birgil alış hem biriş

4422 olarda bolur bu ajun arzusı
buḍun körki öḍrüm talu eḍgüsi

4423 toğardın batarka yorıp tezginür
tilemiş tileking sanga keldürür

4424 tümen tü ağılar ajun tangsukı
olarda bolur ay biliglig akı

Dörtlük, A'da sahife kenârında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4415 *turumaz*] B_2 *turumas* || **4416** *elgi king*] A_{24} *ilgi keng* | *birmişindin* ... *king* A_{24} *ber-mişin-tin* ... *keng* C_7 (...)*şi-din* ... || **4417** *teprenigli* ... *öngi*] A_{25} *t-tan* ... *yer neni* (?) B_4 *tęprenigli* ... C_8 ... *yĪr* (*öngi*) | *yorığlı*] C_8 (...)*lı* (-ı-?) || **4418** *yaḳşı*] C_9 *yaḫşı*

satığçılar ... *ayur*] A_{27} *s. bil-e ḳadıl-ġuu-sın a.* C_{10} *bab* ... *ögretür*

4419 *munıngda basası*] A_{28} *munung-tan baz-a bu* B_7 ve C_{11} *munungda* ... *king* **4421** *olarḳa*] A_{29} *tınmaz*] B_7 *tınmas* || **4420** *ajun*] A_{29} *acun* | *bütrü*] A_{29} *yedrü* || **4421** *olarḳa*] A_{30} *bular-ḳa* | *negü* ... *biriş*] A_{30} ... *ber-gil* ... *beriş* B_9 ve C_{13} *nigü* ... || **4422** *olarda* ... *ajun*] A_{31} *bular-ta* ... *acun* | *eḍgüsi*] A_{31} *ḳed ḳız-i* || **4423** *tezginür*] A_{32} *tizginür* ... C_{15} *tizginür* || **4424** *ajun*] A_{33} *acun*

C 263 4425 satığçı yoḳ erse ajun kezgüçi
ḳaçan keḍgey erding ḳara kiş içi

4426 ḫıtay arḳışı kesse arḳış toğı
ḳayun kelgey erdi tümen tü ağı

B 319 4427 satığçı yorımadı erse kezip
közün kim körür erdi yinçü tizip

4428 saḳa barsa mundağ bu yanglığ telim
uzun bolġa söz tip tireldi tilim

4429 bu yanglığ bolur bu satığçı ḳamuğ
ḳatılğıl olarḳa açuḳ tut ḳapuğ

4430 ḳatığlan olarığ iḍi eḍgü tut
sening atıng eḍgün yıraḳ barġa büt

4431 bular ol ajunda kör at iltgüçi
isiz eḍgü erse anı yaḍğuçı

4432 sanga az öküş neng törü kılsalar
yanut kılğu ötrü sevinç bulsalar

4433 asığ yasta yinçke bolur kılkları
ḳatılsa munı keḍ küḍezip yorı

4434 negü tir eşitgil ajun kezmiş er
başında keçürmiş telim körmiş er

4435 ajunda atınġnı yaḍayın tise
ümeg eḍgü tutğıl ḳatığlan usa

4425 *ajun*] A_{34} *acun* | *erding*] B_{13} *erdi* || **4426** *ḫıtay* ... *toğı*] A_{35} *ḫıday ar-ḳış-ı* altında ar. harfl. *karvan*) ... *turur* B_{14} *ḫıtay arḳışı* ... C_2 *ḫıtay* (*-ṭ-* noktalı) *ḳayan*] C_2 *ḳayu* || **4427** *közün* ... *tizip*] A_{36} *ḳośin k. ḳorer ę. inçi tisip* B_1 ... *e. yünçü tizip* (*-z-* noktasız) C_3 ... *yünçü t.* || **4428** *saḳa* ... *telim*] A_{37} *baḳ-a* ...*lim* | *tireldi*] A_{37} *tıdıl-tı* (satır altında uyg. harfl. *tıyıl-tı* veya *tiril-ti*) C_4 *tirildi* **4429** *olarḳa*] A_{38} *bular-ḳa* || **4430** *olarığ iḍi*] A_{39} *bularığ yim-e* B_4 *o. iḍi* | *yıraḳ* ...*ğat*] B_4 *yıraḳ* (satır üstünde yazılmış) *barġa b.* C_6 *y. yırġa* (*yı-* noktasız) *tut* **4431** *ajunda* ... *at*] A_{40} *acun-ta adığ* C_7 *a. kör*(...) (*-r* üstündeki noktaya dikkat) ...*isiz* ...*anı*] A_{40} *ę-siz* ... *çaving* || **4432** *sanga* ... *törü*] A_{41} *sa(n)gar* (*s-* noktasına dikkat; tashih görmüş?) ... C_8 ... *tö*(?) | *ötrü*] A_{41} *sin-tin* || **4433** *yasta yinçke*] ...*ar-ta inçke* C_9 *yaz-ta yinçke* | *küḍezip*] A_{42} *kuḍez-gil* || **4434** *negü* ... *er*] A_{43} *n.* ...*acun k. ęr* B_8 *nigü* ... *ęr* C_{10} *nigü* ... *kizmiş er* | *telim* ... *er*] A_{43} *kośün* ... *ęr* ...*ęr* C_{10} *tügüm yazmış er* || **4435** *ajunda* ... *tise*] A_{44} *acun-ḳa* ... *tez-e* | *ümeg*] A_{44} ...*ęg* B_9 *ümeg* (satır altında *tiling-ni*)

4436 çavıḳmaḳ tilese özüñg belgülüg
satıġçıḳa eḍgü yanut ḳıl ülüg

A 127 4437 at eḍgü tilese özüñg ay urı
ümeg arḳışıġ eḍgü tutġıl yorı

4438 bu yañglıġ ḳatılġıl satıġçı bile
tiril eḍgü atın sevinçin küle

LIX.

İGDİŞÇİLER BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4439 munıñgda basa ol bu igdişçiler
ḳamuġ yılḳılarḳa bular başçılar

B 320 4440 bütün çın bolurlar ḳatı yoḳ büki
C 264 kişilerke tegmez bularnıñg yüki

4441 yigü keḍgü mingü at aḍġır sülük
bulardın çıḳar hem yüḍürgü kölük

4442 ḳımız süt ya yüñg yaġ ya yoġrut ḳurut
yaḍım ya kiḍiz hem erej evke tut

4443 asıġlıġ kişiler bolur bu ḳutu
bularıġ yime eḍgü tut ay botu

4444 ḳatılġıl ḳarılġıl yitür hem içür
könilik özele tiriglik keçür

4445 negü ḳolsa birgil kerek bolsa al
köni kördüm uş bu ḳutu bilmez al

4446 bularda tileme törü ya bilig
yorıḳları kiñgrü bolur ay silig

4447 bularḳa ḳatılsa özüñgni tutun
törüsüz toḳusuz bolurlar otun

4448 tilin eḍgü sözle işimsinmegil
ḅasınġan bolurlar biligsiz çigil

4449 iḍi yaḳşı aymış törü birgüçi
buḍun birle ḳatlıp sınap bilgüçi

4450 biligsizni artuḳ yaḳın tutmaġu
yaḳın tutsa şeksiz ḳılur ḳılmaġu

4451 taḳı munda yaḳşı ayur kör bilig
bilig birle işke tegürgü elig

4452 biligsizke yaḳma özüñgni tutun
özin tutġuçı er tirildi ḳutun

4453 biligsiz kişidin yıraḳ tur teze
biligsiz sözi ḳılḳı barça otun

4454 bu yañglıġ bolur emdi igdişçiler
ḳatılmaḳ tilese sözüm yolçılar

B 321 4455 ayu birdim emdi sañga belgülüg
negü teg tirilgü alınġu ülüg

LX.

UZLAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

C 265 4456 taḳı bir ḳutusı bu uzlar ṯurur
tirilgü tilep özke uzluḳ ḳılur

4436 *cavıḳmaḳ*] B_{10} *çavıḳmaḳ* (satır altında *çavıḳ, -v-* üç noktalı) || 4437 *ümeg arḳışıġ*] A_1 *ụ. arḳışıġ* (satır üstünde uyg. harfl. *kervan*) B_{11} *ümeg* (satır altında *-ni*) *a.* || 4438 *sevinçin*] C_{14} *sẹvünçin*
igdişçiler ... ayur] A_8 *... ḳadıl-maḳıġ a.* C_{15} *bab idişçi-ler ... ögretür*
4439 *munıñgda*] A_4 *munung-tan* B_{14} *munung-da* C_{16} *munung-da*ⁿ || 4440 *ḳatı büki*] A_5 *ḳudı y. bụkü* B_1 ve C_1 *ḳatı ... | tegmez*] B_1 ve C_1 *tẹgmes* || 4441 *aḍġır*] A_6 *yegü içgü ...* B_2 *... ayġır* (dikkat !) || 4442 *yaḍım ... evke*] A_7 *... kediz ezer ivke* B_3 *... ezer ivke* C_3 *... ḳịdiz* (*-z* noktasız) *ezer e.* || 4443 *tut ay tudġıl* || 4444 *yitür*] A_9 *yedür | könilik*] A_9 *kişi-lik* C_5 (...) || 4445 *negü ... bilmez*] A_{10} *ol buu ...* B_6 *uşbu ... bilmez* C_6 *nigü ... | uş ... bilmez*] A_{10} *ol buu ...* B_6 *uşbu ... bilmez* C_6 *nigü ... | uş ... bilmez*] A_{10} *bergil* B_6 ve

4457 kereklig kişiler yime bu sa[ng]a
yakın tut bularıġ tusulġay to[ng]a

4458 temürçi etükçi yana ḳırmaçı
ya sırçı beḏizçi ya oḳçı yaçı

4459 bu dünya itigi bulardın turur
ajunda ta[ng] işler bulardın törür

4460 telim bar bu ya[ng]lıġ sasa söz uzar
özü[ng] sen uḳa bar özüm söz üzer

4461 bularnı bile me ḳatıl hem ḳarıl
sevindür olarıġ sevinçin tiril

4462 işi[ng] ḳılsalar terk terin tegrü bir
yitürgil içürgil aşın ki[ng]rü bir

4463 ayı[ng]lamasunlar sini ḫalḳ ara
atı[ng] artamasun munı keḏ köre

4464 yime yaḳşı aymış biliglig süzük
buḏunḳa baġırsaḳ ne kö[ng]li tüzük

4465 tiriglik tileme at eḏgü tile
at eḏgü kerek bu tiriglik bile

4466 özü[ng] ölgü aḫır bu atı[ng] ḳalır
atı[ng] eḏgü bolsa tiriglik tatır

4467 kimi[ng] atı isiz bolup artasa
a[ng]ar yigreki ol tirig turmasa

B 322 4468 mün ol bu tiriglik tile eḏgü at
isiz ḳılma eḏgün ḳılın me[ng]ü at

4457 *sa[ng]a*] A23 *sangga* | *to[ng]a*] C2 *sanga* || 4458 *etükçi ... ḳırmaçı*] A24 *toka-çı ... eḏdük-çi suçı* C3 *e. yıġaç-çı suçı* | *ya ... beḏizçi*] A24 *yasır-çı b.* C3 (...)

4459 A26'da bu beyit 4460'tan sonra geliyor | *itigi ... turur*] A26 *ḏingü ... C4 i. bularnıng* (*turur*) | *ajunda ... törür*] A26 *ne türlüg t. i. bularuḳ ḳılur* C4 (*ajunda ... ta)ng ... töṙür*

4460 A25'te bu beyit 4459'dan önce geliyor | *sasa*] A25 *saz-a* (satır altında uyg. harfl. *tesem* ?) | *özü[ng] ... bar*] A25 *ḳsüng-ke uḳ-a bar* B7 ... *bar* C5 (*özüng*) *se(?) u. bar* || 4461 *bularnı ... ḥem*] A27 *bularnıng ... ḳadıl-ġıl* B8 *bularnıng ...* C6 *bularn ... ḳatı(l ...)* | *sevindür ... sevinçin*] A27 *sevün-tür ...* C6 (*seṿündür*) *o. seṿünçin* || 4462 *ḳılsalar ... bir*] A28 *ḳılz-a terkin ... ber* | *yitürgil ... bir*] A28 *yedür-gil ... kengrü ber* || 4463 *sini*] A29 *seni* | *keḏ*] A29 *ḫalḳ* (?) || 4464 *yaḳşı*] C9 *yaḫşı* | *köŋ[l] tüzük*] A30 *köngüli suṣük* || 4467 *isiz*] A33 *ḳ-siz* (*ḳ-* dikkat) | *yigreki ... turmasa*] A33 *yeg-reki ... türmez-e* B14 ve C12 *yigreki ...* || 4468 *mün ... tile*] A34 *mụn ... tile* | *isiz ... me[ng]ü*] A34 *ḳ-siz ḳ. ḳdgün ...* B1 ve C13 ... *eḏgü ḳ. mẹnggü*

LXI.

ÇIĠAYLAR BİRLE ḲATILMAḲNI AYUR

4469 bularda basası çıġaylar turur
ne[ng]in eḏgülük ḳıl içür hem yitür

4470 dụ'açı tururlar sa[ng]a ay ḳadaş
iḏi eḏgü ne[ng] bu dụ'a ay adaş

C 266 4471 olardın tileme taṿarın yanut
yanutı bayat birge eḏgü ḳonut

4472 bu ol ilde türlüg ḳatılġu kişi
sa[ng]a tüşse iş ya olarḳa işi

4473 törü bir işinde bağırsaḳlıḳın
sa[ng]a bolġa barça kişiler yaḳın

4474 özü[ng] bulġa iki ajun eḏgüsi
atı[ng] eḏgü bolġay yaḍılġay küsi

LXII.

EVLİK NEGÜ TEG ALMAḲNI AYUR

4475 ḳalı eṿlik almaḳ tilese özü[ng]
talusın tile keḏ yiti ḳıl közü[ng]

4476 köki eḏgü bolsun uruġ hẹm tarıġ
uṿutluġ saḳınuḳ tilegil arıġ

çıġaylar *ayur*] A35 ... *ḳadıl-maḳıġ a.* C14 *bab ... ögretür*

4469 *bularda basası*] A36 *bular-tın basaḳ-ı* C15 ... *baṣaḳı* | *ne[ng]in ... yitür*] A36 *)gin eḏgü ḳıl-ġıl ... yedür* C15 ... *yitür* || 4470 *dụ'açı ... sa[ng]a*] A37 *tuv-a-çı ... ga*] *iḏi ... adaş*] A37 *ḓti ... tuv-a ay a.* B4 ... *ḳaḍaş* || 4471 *olardın ... taṿarın*] *l-a neng taṿar sen tilem-e* C1 *o. taṿar sẹn tileme* | *birge*] A33 *bergey* C1 *bĩrge* 3 *bir işinde*] A40 *ber işin-ge* || 4474 *bulġa ... ajun*] A41 *bulġay ... acun* | *bolġay ġay*] A41 *bolġ-a yadılġ-a* B8 *bolġa yaḍılġa* C4 *bolġa yaḍılġay*

eṿlik .. ayur] A42 *e. kişi negüdeg alġu-sın a.* B9 *iṿ-lik nigü ...* C5 *bab eṿlük* (*çizgisiz*) (...)*sın aytur*

4475 *eṿlik*] A43 *ḓṿlük* (satır altında uyg. harfl. *ḳadun*) B10 *iṿlik* C6 *eṿlük* | *yiti*] *a* C6 *yiti* || 4476 *köki ... tarıġ*] A44 *tụpi ... turıġ* B11 ... *tạrıġ* C7 ... *uruġ* (...) *lmaḳ*] A44 *saḳ-ı-yuḳ* C7 *(sạ)ḳı-yuḳ*

dra bilig

A 128 4477 usa ev̇ ḳızı al elig tegmedük
seniŋde aḍın er yüzin körmedük

4478 sini sev̇ge sindin aḍın bilmegey
yaraġsız ya teŋsiz ḳılıḳ kelmegey

B 323 4479 özüŋde ḳoḍı al kisi alsa sen
beḍük tüpke yaḳma bulun bolġa sen

4480 negü tir eşitgil sınamış kişi
sınamış kişiniŋ bışıġ ol işi

4481 kisi alsa özde ḳoḍı al köni
sevinçin keçürgey sen öḍlek küni

4482 yüzi körki ḳolma ḳılınç eḍgü ḳol
ḳılınç eḍgü bolsa yarutġay sini

4483 kisi alma alsa özüŋke ḳurı
sen alġıl saḳınuḳ erenler eri

4484 yüzi körki ḳolma ḳılınç eḍgü ḳol
ḳılınç eḍgü bolsa tükel bolġa ol

C 267 4485 ay körklüg ḳoluġlı munı ḳolmaġıl
ḳızıl meŋzinġi sen sarıġ ḳılmaġıl

4486 kim ev̇lik alayın tise törtte taş
aḍın almaz ev̇lik aya erde baş

4487 biregü bay ev̇lik tiler üstikip
taḳı biri körklüg tiler köz tikip

4488 taḳı bir uruġluġ tüp aşlı ḳolur
uluġluḳ atıŋa küv̇enür bolur

4489 taḳı biri yinçke saḳınuḳ tiler
anı bulsa terkin arŋar öz ular

4490 bularda talusın ayayın saŋga
kisi alġu erse ḳulaḳ tut maŋa

4491 aya bay tilegli sen ev̇lik talu
bulun bolmaġıl sen ay bilgi tolu

4492 beḍütgey tilin körŋli neŋke bolup
kötürgü kerek neŋ tilese ḳolup

4493 aya körk tilegli kişi eḍgüsi
kisi körki ḳolma buḍun külgüsi

B 324 4494 tözü ḫalḳ sev̇er ol kisi körkini
meŋer teŋri faẓlı küḍezse anı

4495 aya tüp tilegli beḍüklük bile
uçuz ḳılmaġu öz beḍük tüp bile

4496 uruġluġ tarıġlıġ beḍükler tili
beḍükrek bolur bolma ev̇çi ḳulı

4497 ay yinçke saḳınuḳ tilegli ınal
munı bulsa buldurŋ bu tört neŋ tükel

4498 ḳalı bulsa eḍgü saḳınuḳ tişi
yav̇a ḳılma alġıl ay eḍgü kişi

4477 *usa ... elig*] A1 *baz-a ġv̇ ... ilig* B12 ve C8 *u. iv̇ ...* | *seniŋde ... yüzin* A1 *sening-tin ... yuzin* B12 ... *ər y.* C8 ... *yüzi* || 4478 *sini ... bilmegey*] A2 *seni ... sen-tin a. bilmege* B13 ... *bilmege* C9 ... *sinden ...* | *ya ... kelmegey*] A2 *ne ... kelmegey* B13 *ya* (*y-* noktasız) ... *kelmege* || 4479 *özüŋde kisi*] A3 *yüng-ten ...* C10 *özüng-de ... kişi* | *yaḳma bulun*] A3 *y. bulap* B1 *baḳma ...* || 4480 *negü tir*] A4 *n. ter* B3 ... C11 *nigü t.*

D ö r t l ü k, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C'de ... satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4481 *kişi ... özde*] A5 ... *öz-tin* C13 *kişi ... özden* | *sev̇inçin ... sen*] C13 *sev̇üng ... k. sen* || 4482 *yarutġay sini*] A6 *y. seni* B4 *yarutġa s.* C14 *yarutġa sïni*

4483 A21 'de bu beyit 4498 'den sonra geliyor | *kisi*] B5 *kisi* (satır altında *çift*) C15 *kişi* | *saḳınuḳ ... eri*] A21 *saḳ-ı-yuḳ alın-ġıl ay ərde ɣ.* C15 ... *saḳı-yuḳ*

4484 A22 'de bu beyit 4499 'dan sonra geliyor

4485 A15 'te bu beyit 4493 'ten sonra geliyor | *ḳoluġlı*] A15 *tileg-li* | *meŋzingi* A15 *mengsing-ni* B7 ve C1 *mengzingi*

4486 A7 'de bu beyit 4482 'den sonra geliyor | *ev̇lik ... törtte*] A7 *ɣ̈lük ... törde* B8 *iv̇lik ...* C2 *ev̇lük ... tört-te* | *almaz ev̇lik*] A7 *alm-a sev̇-lig* B8 *almaz ...* C2 *a. ev̇lük*

4487 *biregü ... üstikip*] A8 ... *gv̇lik t. öz tegip* (satır altında ar. harfl. *beşitab* ?) *bir eḍgü b. iv̇lik t. üstikip* C3 *bir edgü b. ev̇lük t. öz tikip* || 4488 *uruġluġ ... aşlı*] *... tıp aslı uruġ-luġ* | *atıŋa*] A9 *adın-ġa* C4 (...)*nga* || 4489 *yinçke saḳınuḳ*] A10 *inçke ... ḳ-yuḳ* C5 *yinçke saḳı-yuḳ* || 4490 *ayayın saŋga*] A11 *a. sangga* B12 *ayayın sŋnga* C6 *... y* (*-y-* noktasız ; *-p* ?, iki noktalı) *sn(...)* | *kisi ... erse*] A11 *kişi a. grz-e* B12 *k. a. ... ŋ* C6 (...)*se* || 4491 *ev̇lik*] A12 *gv̇lük* B13 *iv̇lik* C7 *ev̇lü(k)* | *bolmaġıl*] A12 *bolġ-a-ma ... (bolmaġ)ıl* || 4492 *beḍütgey ... neŋke*] A13 ... *könglin nenge* (?, *anga* ?) B14 *... ilge tili köngli nŋng-ke* C8 ... *neng(ke)* || 4493 *körk*] A14 *körek* | *kisi körki*] A14 *... k.* B15 *kisi körkü* (*-r-* satır üstünde yazılmış) C9 (*kis)i* (...)

4494 A16 'da bu beyit 4485 'ten sonra geliyor | *kisi*] A16 *kişi* C10 *kişi* || 4495 *... ḳazġu*] A17 *kılmaġay* || 4496 *ev̇çi*] A18 *ev̇çi* B9 ve C12 *epçi* || 4497 *yinçke ... ınal*] A19 *... saḳ-ı-yuḳ t. ınal* (*-n-* ?, *-r-* ?) C13 *yinçke saḳı-yuḳ ...* || 4498 *saḳınuḳ*] A20 *saḳ-ı-yaḳ ... saḳı-yuḳ* | *yav̇a ḳılma*] A23 *sgr-e ıdm-a*

4499 tilek baylıḳ erse tire birge neṅg
bayutġay sini ol ḳızıl bolġa eṅg

4500 ḳılınçı köni erse körki kelir
tişi körki ḳılḳ ol biligli bilir

4501 saḳınuḳ arıġ bolsa aşlı bolur
ol üç neṅg bu yirde bolur ay unur

C 268 4502 saḳınuḳ tile sen kisi ay bügü
saḳınuḳ bolunsa bolur törtegü

4503 munı teg bulur erse sen bir tişi
ḳatıġlan yaṽa ıḍma ersig kişi

LXIII.

OĠUL ḲIZ TOĠSA NETEG İGİḌGÜSİN AYUR

4504 oġul ḳız törüse seniṅg ay teṅgin
eṽiṅgde igiḍgil igiḍme öṅgin

4505 aṽurtası eḍgü kişi tut arıġ
oġul ḳız arıġ ḳopġa turġay ḳarıġ

4506 oġul ḳızḳa ögret bilig hem ẹdẹb
aṅgar iki ajun anıṅg asġı tap

4499 A_{22}'de bu beyit 4483'ten sonra geliyor | *tire birge*] A_{22} *tir-e bergey* [illegible] *ġay ... bolġa*] A_{22} *bedüd-gey seni ol ḳısıl bolġay* B_6 *bayutġa sịni* (*-ị-* harekeli) ... C_{11} *bayutġa sĩni ...*

4500 A_{24}'te bu beyit 4484'ten sonra geliyor | *erse*] A_{24} *bolz-a* B_7 *erdi* | *tişi ... biligli*] B_7 *tişi k. ḳılık ol biligli* C_{16} *... ḳılḳ ol biligli*

4501 A_{26}'da bu beyit 4503'ten sonra geliyor | *saḳınuḳ*] A_{26} *saḳ-ı-yuḳ* C_{17} *saḳı-yuḳ* | *yirde*] A_{26} *yerde* C_{17} *yĩrde* || 4502 *saḳınuḳ ... bügü*] A_{27} *saḳ-ı-yaḳ ... kişi ay bügü* C_1 *saḳı-yuḳ ... tişi a. b.* | *saḳınaḳ*] A_{27} *saḳ-ı-yuḳ* C_1 *saḳı-yuḳ*

4503 A_{25}'te bu beyit 4500'den sonra geliyor | *munı*] A_{25}, B_{10} ve C_2 *munaṅ* | *ḳatıġlan ... ıḍma*] A_{25} *ḳadıġ-lan-ġıl adm-a ay* B_{10} *ḳ. sẹrin ...*

oġul ... ayur] A_{28} *... negü teg ẹgidgüsin a.* B_{11} *bab o. ḳ. toġsa aniarnı neçü igiḍgüsi-ni a.* C_3 *bab o. ḳ. toġ(sa) i. aytur*

4504 *teṅgin*] A_{29} *tigin* (*-g-* ?) | *eṽiṅgde*] A_{29} *ẹṽüng-te* B_{12} *iṽingde* C_4 (...) || 4505 *aṽurtası*] A_{30} *oṽur-taz-ı* (satır altında ar. harfl. *daye*ₒ) | *ḳopġa ... ḳarıġ*] A_{30} *bolz-a ḳop-su arıġ* B_{13} ve C_5 *ḳ. turġa farıġ.* || 4506 *ajun ... tap*] A_{31} *acun ... tip* B_{14} ve C_6 *... tap*

B 325 4507 oġulḳa kisi al ḳızıġ erke bir
saḳınçsız tirilgil aya ḳutluġ er

4508 ḳamuġ erdem ögret oġulḳa tükel
ol erdem bile bu tire birge mal

4509 süre ıḍma boşlaġ oġuluġ yaṽa
yaṽa bolġa boşlaġ yügürgey iṽe

4510 ḳızıġ tutma eṽde uzun begsizin
ökünç birle ölgey özüṅg igsizin

4511 aya ḳoldaş erdeş söz aydım kese
bu ḳız toġmasa yig tirig turmasa

4512 ḳalı toġsa yigrek aṅga yir ḳoyı
eṽi bolsa ḳoşnı ölügler toyı

4513 tişilerni eṽde küḍezgil tuçı
tişiniṅg taşı teg bolumaz içi

4514 yatıġ eṽke ıḍma çıḳarma tişig
körüp yolda alġan köz ol bu kişig

4515 közün körmese arzu ḳolmaz köṅgül
közüṅg körse köṅglüṅg ḳolur ay oġul

4516 közüṅgni küḍezgil köṅgül ḳolmaġay
köṅgül ḳolmasa öz bulun bolmaġay

4507 *kisi bir*] A_{32} *tişi ... ẹrke* (satır altında uyg. harfl. *aṽuṣḳ-a*) *ber* C_7 *tişi* | *saḳınçsız er*] A_{32} *seṽin-çin ... ẹr* B_1 *... ẽẕ* || 4508 *bu ... birge*] A_{33} *ol oġul* [illegible]*-ka* || 4509 *boşlaġ*] A_{34} *baṣ-laġ* B_3 *boşlaġ* | *boşlaġ ... iṽe*] A_{34} *baṣ-lıġ yuġürm-e yaṽa boşlaġ yügürge i.* || 4510 *tutma ... begsizin*] A_{35} *tudm-a ẹṽde* (*-ṽ-* altındaki harfe [illegible]*kat*) *ẹsüng* (*-n-* ?) *teng-sizin* B_4 *t. iṽde u. beg-sizin* (*b-* noktasız) C_{10} *iṽde tutma* [illegible] *begsizin* (*b-* noktasız) | *ölgey*] B_4 *ölge* || 4511 *erdeş*] A_{36} *adaş* | *yig ... turmasa*] [illegible] *yeg t. türmez-e* B_5 ve C_{11} *yig ...* || 4512 *yigrek ... yir*] A_{37} *yegrek aṅgar yer* B_6 [illegible]*yrek a. yir* C_{12} *yẹgrek* (*-ẹ-* harekeli) *angar yir* | *eṽi ... ḳoşnı*] A_{37} *aḳ-ı b. kooş-nı* [illegible]*ṽi* || 4513 *ẹṽde ... tuçı*] A_{38} *... tuçı* (satır altında uyg. harfl. *ḳadıġ* ? ; aş. bk.) [illegible]*ve* C_{13} *iṽde ...* | *bolumaz*] B_7 *bolumas* || 4514 *yatıġ ... tişig*] A_{39} *badıġ* (satır altında [illegible] harfl. *bigane*ₒ) *ẹṽke* (*-k-* ?) *... tişing* (satır üstünde uyg. harfl. *ḳadun* ? ; yk. bk.) B_8 [illegible]*ṽke* . | *yolda ... köz*] B_8 *... köz* (*-z* noktasız) C_{14} *yol-da*ⁿ *...* || 4515 *ḳolmaz*] [illegible]*ḳolmas*

C 269 4517 tişig ḳatma erke yigü içgüde
ḳalı ḳattıŋ erse keçer keçgüde

4518 tişig ıḍma evde öŋgin çıḳġalı
ḳalı çıḳsa yitrür könilik yolı

A 129 4519 tişi aşlı et ol küḍezgü etig
yıḍır et küḍezmese bolmaz itig

4520 ağır tut tişig sen negü ḳolsa bir
eviŋ ḳapġı bekle yıraḳ tutġıl er

4521 veḳa yoḳ bularda ozadın berü
közi ḳança baḳsa bu köŋli naru

B 326 4522 ceḳa birle önmiş igiḍmiş yıġaç
yimişi ağu ol aŋgar bolma aç

4523 neçe miŋ azıġlıġ eren erkeki
tişilerde ötrü üzüldi köki

4524 neçe ḳızġu eŋlig yüzi suvluġ er
tişilerde ötrü özi boldı yir

4525 tümen miŋ külüg çavlıġ ersiglerig
tişiler anı yirke kömdi tirig

4526 negü teg küḍezgü olarıġ tutup
küḍezigli teŋri küḍezsü utup

LXIV.

ELİG ASRAḲILARIĠ NEGÜ TEG TUTĠUSIN AYUR

4527 yime eḍgü tutġıl elig asraḳıġ
yigü içgü birgil bütür oprakıġ

4528 küçiŋge teŋeşi yüḍürgil yükin
ayıtġay seniŋdin bayat erkligin

4529 ayı artuḳ emgek tegürme aŋgar
bayat ol saŋga ḫaşmı andın sıŋgar

4530 olar ma bayat ḳulları ol ḳamuġ
aŋgar küç ḳılıp özke alma tamuġ

4531 uluġ sen olar boldı sinde kiçig
kiçigke uluġ boldı açıġ süçig

4532 uluġ boldunŋ erse kiçig tut köŋgül
uluġḳa kiçiglik yaraşur oġul

4533 negü tir eşitgil uḳuşluġ saŋga
bu söz işke tutġıl ay bilgi kiŋge

B 327 4534 ḳalı bolsa sen beg buḍunḳa uluġ
C 270 köŋgül til kiçig tut özüŋke yuluġ

4535 özüŋni unıtma yaŋılma yorıḳ
kelir ḳutḳa yapma seḷamet yoluġ

4517 *tişig ... yigü*] A42 *tişing ... yegü* | *ḳattıŋ ... keçgüde*] A42 *ḳaıtıng ... keçgü-ke* B11 ve C1 *ḳat(t)ıng ...* || 4518 *tişig ... çıḳġalı*] A43 *tişing ı. çöden ö(n)gin* (tashih görmüş) ç. B12 *t. ḳoḍma ivde ö. çıḳḳalı* C2 *... ivde ...* | *yitrür*] A43 *idrür* B13 ... ve C2 *yitrür* (*-i-* harekeli) || 4519 *yıḍır ... bolmaz*] A1 *yedir ...* B13 *... bolmas* || 4520 *tişig ... bir*] A2 *tişing ... ber* B14 ve C4 *... nigü ...* | *eviŋ ... er*] A2 *çvüng* (satır altında ar. harfl. *ḫane*) *... çr* B14 *iving ... çr* C4 (...)

4521 C'de bu beyit yok | *veḳa ... bularda*] A3 *tiş-i-te vefa yoḳ*

4522 C'de bu beyit yok | *igiḍmiş*] A4 *yigidmiş* | *yimişi*] A4 *yemiş-i* || 4523 *miŋ ... azıġlıġ*] A5 *m. arıġ-lıġ* B2 *minng a.* C5 *m. arıġ-lıġ* | *tişilerde*] A5 *tiş-i-ler-tin* || 4524 *ḳızġu ... er*] A6 *ḳırġu ... er* B3 *... çr* | *tişilerde ... yir*] A6 *tiş-i-ler-tin ç. ... yir* B3 *... yir* C6 *... yer* (*-ę-* harekeli) || 4525 *tümen miŋ*] A7 *neçe m.* C7 *t. ming* (... çizgi fazla) | *tişiler ... kömdi*] A7 *kişi-ler a. kçmti yerke* B4 *... yirke k.* C7 (...)

A8 'de, 4525 'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir:

neçe adem çrz-e y-a eyyub yusuf
kerek lut yalavaç kişig tçkti suv

4526 *negü ... olarıġ*] A9 *negüdeg k. bu-larıġ* B5 ve C8 *nigü ...*

... *elig ... ayur*] A10 *... tudġuz-un ç.* B6 *e. asraḳı kim erselerni eḍgü tutmaḳnı a. ḳab ilig asraḳı-larnı edgü t. aytur*

4527 *yigü ... birgil*] A11 *yegü ... bergil* || 4528 *yüḍürgil*] A12 *yuḍdürgil* | *ayıtġay*] *eyid-za* B8 ve C11 *ayıtġa* || 4529 *ayı ... aŋgar*] A13 *atı ... aŋgar* B9 *ayı ...* C12 *... | ḫaşmı ... sıŋgar*] A13 *ḫasm aning-tın sıŋgar* || 4530 *olar ma*] A14 *bularm-a* 4531 *sen ... sinde*] A15 *... sendin* B11 *se ...* C14 *sen ... sinden* | *kiçigke*] A15 *kiçig-te* 4533 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... uḳuşluġ*] A17 *n. ter eşit u.* B13 *nigü t. uḳuşluġ eşitgil* C16 *nigü ... | ay ... keŋge*] A17 *ay bilgi* (satır ...iande yazılmış) *kengge*

... Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ... ile ayırt edilmiştir

... 4534 *beg*] A18 *buu* || 4535 *yorıḳ*] A19 *yorıḳ* (satır altında tekrarlanmış) | *kelir ... yoluġ*] A19 *kelür ḳut-nı ḳaym-a kçni tud y.* B2 *... yapma* (*-p-* noktasız) ... C3 *... yapma* (noktasız) ...

4536 evïŋ barkïŋgï keḍ arïġ tut silig
saŋga kelge devlẹt akï kiŋ elig

4537 aş içgü tuz etmek yime kiŋrü tut
atïŋ eḍgü bolġay kelü birge ḳut

4538 kirişke yaraşï çïḳïş ḳïl yaḳïn
çïḳïş bolsa terkin kirişke baḳïn

4539 alïmḳa birimke oŋgay eḍgü bol
ḳayu öḍte ḳïlsa açuḳ bolġa yol

4540 elig tarlïḳï tegse emdi saŋga
kişike muŋaḍma ay ersig toŋga

4541 severiŋ eşitgey elig tutmaġay
sini sevmegüçi küle tïnmaġay

4542 uçuz tutġa ḳoldaş adaş ya ḳadaş
anïŋ aġrïġïnda köŋgül bolġa baş

4543 kişi eḍgüsiŋe ḳatïlġïl ḳarï
kişi bol kişiler arala tiril

4544 ülüşlerde turma ya tutma neŋiŋ
ökünçün sarïġ bolġa ḳïzġu eŋiŋ

4545 uluġ yolḳa tutma sen ev barḳ yaḳïn
toḳïġay yoḍuġ sen munï keḍ saḳïn

4546 begig ḳoşnï ḳïlma ya yaḍġun ögüz
hïşarḳa yaḳïn turma ay köŋgli tüz

4547 bu üç ḳoşnïlïḳtïn saŋga asġï yoḳ
anïŋ yasï tegse aŋar osġï yoḳ

4548 ev almaḳ tilese ayït ḳoşnïsïn
yir almaḳ tilese ayïtġïl suvïn

B 328 4549 isizke ḳatïlma selamẹt yorï
ḳïlïnçïŋ köni tut kevel teg küri

C 271 4550 barïġ tap ḳïl emdi beg atïn alïn
saḳïnç ḳïsġa tutġïl sevinçin salïn

A 130 4551 ölümüg unïtma oḍulġay özüŋ
iḍiŋni unïtma açïlġay közüŋ

4552 sözüŋ saḳnu sözle saḳïnç kelmegey
yava ḳïlma öḍ kün ökünç bolmaġay

4553 küvezlenme artuḳ turï bolġa sen
saran bolma artuḳ söküş bulġa sen

4554 negü tir eşit köŋli alçaḳ kişi
kişilik ḳïlïġlï kişilik tuşï

4555 özüŋ eḍgü atlïġ bolayïn tise
akï bolġïl artuḳ ḳatïġlan usa

4556 boşuġ ḳul ḳïlayïn tise belgülüg
akï bol üle neŋ kötürdüŋ ülüg

4557 başïm kökke tegsün tise sen turup
bilig birle işle ḳamuġ iş körüp

4536 *evïŋ ... keḍ*] A20 *gvüng bar-ḳıng-nı ket* B3 *ivüng bạrḳıngı ḳẹḍ* C4 *[illegible] barḳıngı ḳẹḍ* | *kiŋ*] A20 *keng* || 4537 *tuz ... kiŋrü*] A21 *tuuz ... kengrü* C3 *tu[illegible]* 4547 *ḳoşnılıḳtın*] B14 ve C15 *ḳoşnı-lık-dın* | *anïŋ ... tegse*] A31 *apang* (*-p-* altın- (...) | *bolġay ... birge*] A21 *b. bolup berge* B4 *bolġa ...* || 4538 *yaḳın*] A22 *saḳın* B[illegible] harfe dikkat) *y. tegz-e* (satır altında ar. harfl. *tegse* veya *ḳelse* ?) || 4548 *ev ... yaḳın* (*y-* noktasız) C6 (...) | *terkin ... baḳın*] A22 *... yaḳın* B5 *terkin kiri[illegible]*] A32 *iv a. tilez-e anud* B15 *iv a. tileseng ayıt* C16 *ev* (*-v* üç noktalı) *a. tileseng baḳın* (*b-* noktasız) C6 *tirkin k. baḳın* (*b-* noktasız) || 4539 *alïmḳa ... oŋgay*] A[illegible] | *yir ... suvïn*] A32 *yer a. til-e-seng anud-ġıl suvın* (*s-* üstünde iki nokta; *-v-* *a. berim-ke ongġay* B6 *alïmke ...* C7 *a. birim-ḳ(a ? ...)* | *ḳılsa*] A23 *ḳolz-a* C[illegible] ar. harfl. *y* ?) B15 *yer* (*-e-* harekeli) *a. tileseng a. suvın* C16 *yir a. tileseng a. saḳın* (...) || 4540 *tegse ... saŋga*] A24 *kelti ... sangga* C8 (...) | *kişike*] A24 *kişig-ke* || 45[illegible] *isizke*] A33 *e-siz-ke* | *ḳılınçıŋ ... kevel*] A33 *ḳılın-çın ... kevil* B1 ve C17 *... eşitgey ... tutmaġay*] A25 *işid-ge ilig tud-mağ-a* B8 *işinge e. tutmaġa* C9 *eşitge* (|| 4550 *tap ... atın*] A34 *tip ... atı* C1 *tap ... atı* | *tutġıl ... salın*] B2 *ḳılġıl s.* | *sini ... tınmaġay*] A25 *seni sav-mağuçı tin-mekke* (satır üstünde uyg. harfl. *-mağ-* C1 *t. sevünçün salın* || 4551 *oḍulġay*] B3 ve C2 *oḍulġa* | *iḍiŋni ... açılġay*] A1 B8 ve C9 *... tınmaġa* || 4542 *ya*] A26 *ma* B9 *ya* (*y-* noktasız) | *baş*] B9 *baş* (*b-*?, *y-* *-ni unudm-a açılġ-a* B3 ve C2 *... açılġa* || 4552 *yava ... bolmaġay*] A2 *ḳuruġ* || 4543 *kişiler arala*] A27 *kişi-lik ǫz-e-le* || 4544 *turma ... neŋiŋ*] A28 *türm-e* *-n-a ǫdkün ...* B4 *... kẹlmegey* C3 (...)*d kün ö. b.* || 4553 *küvezlenme ... turı*] *ne(n)gin* (?) C12 *... nẹ(n)ging* | *ökünçün ... ḳızġa*] A28 *... ḳırġa* B11 *... ḳızġa* (*kevez-len-m-e ...* B5 *... turı* (satır altında *yaḥşı*) | *söküş*] A3 *sǫkünç* || 4554 *negü* noktasız) C12 *ökünçüng ...* || 4545 *yolḳa ... yaḳın*] A29 *yolda idm-e s. ǫv bar-ḳın* B[illegible]] A4 *n. ter* B6 *nigü tẹg* (satır üstünde *tir*) C5 *nigü t.* | *kişilik tuşı*] A4 ve C5 *kişi-ke ... iv bạrḳ yaḳın* (*y-* noktasız) C13 *... ev* (*-v* üç noktalı; sanradan satır üstünde [illegible] (4555 *tise*] A5 *tez-e* | *bolġıl ... usa*] A5 *bolġın ... öz-e* || 4556 *boşuġ ... tise*] A6 zilmış) *bạrḳ yaḳın* (*y-* noktasız) | *toḳıġay*] A29 ve B12 *toḳıġa* || 4546 *begig ...* [illegible] (satır altında uyg. harfl. *il-ni*) ... *tez-e* || 4557 *tise*] A7 *tez-e* | *işle ... körüp*] A30 *beging ... ma tudġun ǫgüz* C14 *beging ...* | *turma*] A30 *türm-e* [illegible] *-ke ...* B9 *işler ...* C8 (...) *k. i. ködüp*

4578 bularda ḳayu erse aş suv̇ yigü
anı teñgle barġu azu barmaġu

C — 4579 adaş ḳoldaş erdeş ḳadaş aşları
bolur erse körgü barıp işleri

4580 turu birgü aşta körüp yat bazıġ
aş içgü tegiri öküş ya azıġ

4581 yaḳın ḳoşnı aşnı aş itse sañga
azu teñgrilik iş oḳısa toñga

4582 olarḳa yime bar küḍezgil köñgül
sev̇indür olarnı sev̇in ay oġul

4583 ḳalı itseler aş sañga oġrayu
ol aşḳa yime bar sev̇indür yiyü

4584 apañg munda taştın bolur erse aş
añgar barmasa yig köñgül bolġa baş

4585 yarım ya yitim bolġa oldruġ turuġ
yav̇uz bolġa köñglüñg ay eḍgü uruġ

4586 ya esrük tütüş ḳılġa aḫsumlaġay
aşıñg siñgmegey tek köñgül aġrıġay

4587 ḳamuġ bir toḍum yim aş içgü üçün
özüñgni uçuz ḳılmaġıl sen küçün

4588 negü tir eşitgil boġuz tıḍġuçı
özi boġzıñga erk bolup tutġuçı

B 331 4589 boġuzuñg küḍez bolma erniñg ili
bu boġzuñg üçün bolma yalñguḳ ḳulı

4578 *yigü*] A30 *yegü* C16 *yīgü* | *teñgle*] A30 *ting-le* B5 *tẹng-le*
4579 C'de metnin 4579'dan 4610'a kadar olan kısmı yok
4580 *birgü aşta*] A32 *bergü baş-ta* || 4581 *azu ... oḳısa*] A33 *osu* . B8 *ozu* ... *oḳınsa* || 4582 *olarḳa ... küḍezgil*] A34 ... *kụdez-güü* B9 *bularḳa* ... | *olarnı sev̇in* ... A34 *olarıġ saḳın* || 4583 *itseler*] A35 *ḳılz-a-lar* | *yiyü*] A35 *yeyü* B10 *yẹmü* || 4584 *apañg* ... B11 *apang* (satır altında *ẹgẹr*) | *yig*] A36 *yeg* B11 *yịg* || 4585 *yarım* . *yitim*] A... *yasım y. yanım* | *köñglüñg*] A37 *köng-li(n)g* || 4586 *aḫsumlaġay*] A38 ve B13 *aḫsum-laġ...* | *siñgmegey ... aġrıġay*] A38 *sing-mekke m-e k. aġrıġ-a* B13 *siñgmege ... aġrıġa* || 4587 ... *bir .... yim*] A39 *yer t. yem* B14 *b. toḍu* (satır altında *toyum*) *y.* || 4588 *negü* ... *eşitgil*] A40 *n. ter eşid-gil* (*-gil* satır üstünde uyg. harfl. tekrarlanmış) || 4589 *boġuzuñg* ... *erniñg*] A4 *boġusuġ k. ay tirig ẹr* | *yalñguḳ*] A41 *yangluḳ* B1 *boġzuñg* ...

A 131 4590 telim kördüm emdi aġır bolmış er
tıḍumadı boġzı üçün boldı yir

4591 öküş kördüm ilde beḍümiş erig
bulun ḳıldı boġzı töşendi yirig

4592 telim baynı kördüm boġuz bulnadı
özi boldı mụ̈fịs çıġaylıḳ yidi

4593 boġuzḳa bulun bolma boġzı uluġ
boġuzḳa bulun bolsa bolmaz yuluġ

4594 ḳayu türlüg aşḳa barır erse sen
ẹdẹb birle aş yi bilir erse sen

4595 törü bilmez ögsüz ḳılıḳsız kişi
törülüg kişi körse tañglur başı

4596 seniñgde uluġ aşḳa sunsa elig
sen ötrü elig sun bu ol kör bilig

4597 oñg elgiñg bile sun bayat atı ay
yigü üḍregey hẹm özüñg bolġa bay

4598 kişi utruḳı türmek alma tigü
öz utru negü erse alġu yigü

4599 bıçaḳ tartma anda kötürme süñgük
ayı bolma ḳov̇daş ne silkim sepük

4600 neçe me toḳ erse yiyü turġu aş
kişi aş kişike körü bir ḳadaş

4590 *er*] A42 ve C2 *ẹr* | *yir*] A42 *yer* B2 *yịr*
4591 A1'de bu beyit 4592'den sonra geliyor | *ilde*] A1 *ẹmti* | *bulun* *yirig*] A1 *boġuz-ı t. yerig* B3 *bulun* (satır altında *yoḳ*) ... *yịrig*
4592 A43'te bu beyit 4591'den önce geliyor | *telim ... bulnadı*] A43 *bedük* ... *latı*
4593 A'da bu beyit yok | *bulun ... bolmaz*] B5 *bulun* (satır altında *yẹsir*) *b.* ... || 4594 *yi*] A2 *y-e* || 4595 *bilmez*] B7 *bilmes* | *tañglur*] B7 *yạnglur* || 4596 ... *de*] A4 *sening-tin* | *ol kör*] A4 *ọg ol* || 4597 *elgiñg*] A5 *ilging* | *yigü ... hẹm*] ... *yegü* .. B9 *nigü tẹg üḍergey* || 4598 *tigü*] A6 *tegü* | *negü ... yigü*] A6 ... *yegü* B10 ... || 4599 *bıçaḳ ... süñgük*] A7 *biçek tardm-a a. kọdürm-e sünggek* B11 *b. tutma* ... *ayı* .. *sepük*] A7 *ayı* (satır altında ar. harfl. *hẹvl*) *b. ḳov̇daş* (satır altında ar. ... *sẹr naşụ̈'ide*) *ne s. sinük* B11 ... *ne* (*n-* noktasız) *s. sẹpük* || 4600 *yigü*] A8 ... B12 *yịyü* | *aş ... ḳadaş*] A8 *aş* (*a-* ? tashih görmüş) ... *ber ḳ.* B12 ... *ḳạḍaş*

4601 yigü alsa tişle uşaḳ tançula
isig aşnı ürme sen aġzıŋ bile

4602 yir erken aşıġ türtme tirki öze
kişi körki buzma ḳılınçıŋ tüze

4603 törüsüzlük ol bu törüçe yorı
törüsüz kişiler kişike ḳorı

B 332 4604 iḍi yaḳşı aymış törülüg kişi
törü bilse yalŋuḳ bulur tör başı

4605 ḳamuġ neŋke öŋḍi törü bar sözi
törü tüz yorıtsa yarur er yüzi

4606 ḳılıḳsız törü öŋḍi bilmez kişi
kişike ḳatılsa itilmez işi

4607 aşıġ tatġanu yi sen elgiŋ sunup
sini körse eẏlik seẏinsün turup

4608 kişi emgek ıḍsa saŋa itse aş
yaẏa ḳılma emgek anı ḳılma baş

4609 köni sözlemiş körse köŋli oḍuġ
sözi körse maʿni birür tü boḍuġ

4610 kişi köŋli yuẏḳa sırınçġa sanı
iḍi keḍ küḍez sınġa serme anı

C 273 4611 serilse kişi köŋli kitti tatıġ
yaḳınlıḳ yıradı kesildi asıġ

4612 yaḳınlıḳ tilese küḍezgil köŋül
köŋül sınsa kitti yaḳınlıḳ töŋül

4613 aşıġ teŋleyü yi yime aş öküş
maŋa mundaġ aydı uḳuşluġ küsüş

4614 öküş yiglilerniŋ aşı yig bolur
aşı yig kişi tutçı iglig bolur

4615 boġuzdın kirür ig boġuzuġ küḍez
aşıġ teŋleyü yi yigü içgü az

4616 bu ig tutsa terkin kişig yaẏrıtur
anı emlemese ölüm taẏratur

4617 yime yaḳşı aymış otaçı ḥakim
ḥakimler sözini yaẏuz tigli kim

B 333 4618 ölümdin yumuşçı ig ol aşnusı
kişi igledimü ölüm ḳoşnısı

4619 bela miḥnet ol ig ölüm tutġaḳı
ölümde tatıġ yoḳ azu yaḳşısı

4620 kişi men tigüçi apa oġlanı
isig tumlıġıġ bilgü aḍra anı

4612 *kitti*] A20 ve C2 *andın* B9 *kit(t)i*
A21–22 'de 4612 'den sonra daha şu beyitler tekrarlanmaktadır (sırası için bk. beyit 4670 ve 4671):

A21 *bular-ta ŋng ŋdgü yorıḳ buu turur*
begü bilge ŋgmiş ḳılıḳ buu turur
A22 *kerek aş-ḳa barġıl kerek barmaġıl*
boġuz tıd aş az y-e ŋsenin tiril

4601 *yigü ... tançula*] A9 *yegü a. teşl-e u. yençü-le* B13 *nigü ... tançula* || 4602 ... 4613 *yi yime*] A23 *y-e y.* C3 *yi yïme* | *maŋa küsüş*] A23 ... *uḳuġ-lı uḳuş* B10 ... *tirki*] A10 *yer ŋ. ḳaşıḳ türm-e terki* B14 ... *türtme tirki* || 4603 *törüsüzlük*] ... *küşüş* (satır altında *ʿaziz*) || 4614 *yiglilerniŋ ... yig*] A24 *yegli-ler-ning* (*ye-tŋrü-süz-lük* (*-süz-* dikkat) | *törüsüz ... ḳorı*] A11 *tŋrü-süz* (*-süz* dikkat) *kişi* ... çizgi fazla) *a. yeg* | *yig ... iglig*] A24 *yeg ... ŋg-lig* C4 *yig* (sonradan iki kelime *turı* (satır altında ar. harfl. *düşmęni ruy-i dęst* ?) || 4604 *iḍi*] A12 *ŋti* B1 *iḍi* ... yazılmış) ... || 4615 *yi yigü*] A25 *y-e yegü* || 4616 *ig ... yaẏrıtur*] A26 *yig başı*] A12 *tŋr b.* B1 *tüz tąşı* (*-z* noktasına dikkat; *t-* noktası sonradan ... *kişi y.* B13 ve C6 ... *şęksiz k. yaẏrıtur* (*a-* noktasız) | *taẏratur*] A26 *taẏrı-tur* B13 olabilir) || 4605 *törü ... yorıtsa*] A13 *tŋrü-çe yorız-a* || 4606 *törü ... bilmez*] A14 ... *taẏratur* C8 *yaẏratur* ... B8 ... *bilmes* | *itilmez*] A14 *ŋdilmez* B8 *itilmes* || 4607 *tatġanu ... elgiŋ*] A15 *tat...* 4617 B14 'te bu beyit, başlıklarda olduğu gibi, süslü yazı ile yazılmış | *yime ... ŋgü* (?, satır altında ar. harfl. *ba męze*) | *sini ... turup*] A15 *sen-i gŋlik seẏin-...*] A27 *negü ter eşid-gil* C7 *y. yaḥşı a.* | *tigli kim*] A27 *teg-likim* B4 ... *eẏlük sęẏünsü körüp* || 4608 *yaẏa ... baş*] A16 *ḳuruġ ḳodm-a ...* B5 ... Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de ayrı || 4609 *birür tü*] A17 *berür tąŋ* || 4610 *sırınçġa*] A18 *sarınçġ-a* B7 *sırınçġa* | *iḍi*] ... *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

4611 C nushası buradan itibâren tekrar devam ediyor (krş. beyit 4579 not) ... 4618 *ölümdin ... ig*] A28 *ölüm-ke ... yig* || 4619 *miḥnet*] A29 *maḥned* | *tatıġ ... serilse ... kitti*] A19 *serilz-e ... kedti* (*-e-* ?) B8 *serilse* (*-e-* ? *-a-* ?) .. *kit(t)i* C1 ...] A29 *tatu y. asu y.* C10 ... *yaḥşı-sı* || 4620 *tigüçi*] A30 *tegü-çi* C11 *tïgüçi* | *isig*] ... *kit(t)i* | *yıradı kesildi*] B8 ve C1 *kęsildi yıradı* ... *ig* C11 *isig*

4621 tadu bilgü aŋnu yaraşıḳ yise
taduḳa yaraşmazını ḳoḍġu usa

4622 isig artsa terkin soġıḳ iç öze
soġıḳ artar erse isigin tüze

4623 yigit erse yaşıŋ yaz erse yılıŋ
soġıḳ işke tutġıl isitür ḳanıŋ

4624 yaşıŋ ḳırḳta keçse kün ay erse küz
isig neŋ bile sen özüŋ ṭabʿı tüz

4625 yaşıŋ erse altmış öḍüŋ erse ḳış
isig işke tutġıl soġıḳ ḳılma iş

4626 ḳuruġ tumlıġ artsa isig öl anut
bu iki aŋgar ḳılġa evre yanut

4627 bu öl tumlıġ artsa saŋga ḳılsa yas
isigin ḳuruġun anı yandru bas

4628 tadıŋ tumlıġ erse isigin küçe
isig erse tumlıġ yiyü tur içe

C 274 4629 ḳalı samduy erse tadıŋ belgülüg
isigli soġıḳlı ara bir ülüg

4630 bu yaŋlıġ küḍezgil tadunŋnı köni
esen bolġa inçin tiriglik küni

4621 *tadu ... yise*] A81 ... *yez-e* B4 *ṭaḍu ...* | *taduḳa ... usa*] A81 *todu-ḳa ... öz-e* B12 ve C12 *ṭaḍuḳa yaraşmas-nı ...* || 4622 *isig*] C13 *işig* | *isigin*] C13 *işigin* | 4623 *soġıḳ ... isitür*] A33 *s. gş-ke t. isi-tür* B6 ... *isetür* C14 *soġuḳ ... isetür* (harekeye dikkat)

4624 C'de bu beyit sahife kenarında yazılmış | *erse*] C *irse* | *isig neŋ*] C *işig neŋ* (*-n-* yerine *-y-* ile) || 4625 *erse altmış*] A35 ve C15 *altmış erse* | *isig ... iş*] B ... *iş* (*i-* dikkat) C15 *işig...* || 4626 *tumlıġ...isig*] A36 *t. grz-e i. gl* C16 *tumluġ ... işig* (*i-* tashih edilmiş) | *ḳılġa evre*] A36 *gvr-e ḳılġ-a*

4627 C'de bu beyit yok; beytin ilk üç sözü yazıldıktan sonra, 4627. beyit ile devam edilmiştir | *öl ... yas*] A37 *gl ... sangga ḳılġ-a* (önce *ḳılz-a* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *yaz* B10 *ööl ...* | *ḳuruġun*] A37 *ḳuruġ-ın*

4628 C17'de beytin başı için krş. beyit 4626 not | *tadıŋ*] B11 *ṭaḍung* | *yiyü*] A39 *yegü* B11 ve C17 *yiyü* || 4629 *samduy ... tadıŋ*] A39 *sam-tung* (satır altında ar. harfl. *mṯ'tḍl*) *grz-e bodung* B12 *bilmes erseng ṭaḍung* C1 *samduy e. ṭaḍung* (*t-* noktasız) *isigli ... bir*] A39 *i. saġuḳ-lı a. tud* C1 *işig-li soġıḳ-lı ...* || 4630 *taduŋnı*] A40 *bodung-nı* B13 *ṭaḍungnı* C2 *ṭaḍung-nı* | *bolġa inçin*] A40 *bolġay gnçin*

4631 negü tir eşitgil otaçı sözi
muniŋ mąʿnisi uḳ tirilgil ḳuzı

A 132 B 334 4632 özüŋ ṭabʿını men ayayın yora
ḳızıllı sarıġlı örüŋli ḳara

4633 bularda birisi biriŋe yaġı
yaġusa yaġıḳa yaġı aḍrara

4634 uḳuşluġ kerek öz taduġ teŋlese
yaraşıḳ ne erse anı oḳ yise

4635 kişi yılḳı birle aḍırtı bu ol
taduḳa yaraşıḳ yise ay oġul

4636 negü tir eşit emdi kökçin saḳal
uḳa bar munı sen turu ḳalma ḳal

4637 kişi ḳırḳ yaşap öz tadu bilmese
tükel yılḳı ol bu neçe sözlese

4638 sınayu körü bilmese er bilig
kişike samaġu anı ay silig

4639 başında keçip er yorıḳ tüzmese
köni sözlemiş boldı yılḳı tise

4640 öḍ öḍlek keçip bolmasa er bügü
kişi tip atamaġu yılḳı tigü

4641 körü barsa yaḳşı ayur eŋçiler
aşıġ az yise er esenin küler

4631 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü tir*] A41 *n. ter* B14 ve C3 *nigü uḳ tirilgil*] A41 *yedrü uḳ-ġıl*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

4632 *örüŋli*] A1 *ǫsüng-li* || 4633 *yaġusa ... aḍrara*] A2 *yaġıdz-a ... neder-e* (?) 4634 *öz ... teŋlese*] A3 *gr* (satır üstünde yazılmış) *toduġ tinglez-e* B3 ... *taḍuġ ... yise*] A3 *tez-e* || 4635 *taduḳa ... yise*] A4 *toduḳ-a y. tez-e* B4 *ṭaḍuḳa ...* || 4636 *... tir*] A5 *n. ter* B5 ve C9 *nigü t.* | *uḳa ... ḳal*] A5 *köni söz-lemiş kör munı sen* B5 *u. bar ...* C9 *u. bir ...* || 4637 *tadu bilmese*] A6 *todu b.* B6 *ṭaḍu* (satır altında *tükin*) *b.* C10 *ṭaḍu bilmese* || 4638 *er*] A7 ve B7 *gr* || 4639 *başında ... yorıḳ*] B8 ... (satır altında *tilin*) C12 *başından ...* | *tise*] A8 *kez-e* || 4640 *bolmasa ... bügü*] ... *bilmez-e gr negü* B9 ... *gr b.* | *tip ... tigü*] A9 *tep ... tegü* || 4641 *yaḳşı*] C14 ... | *yise er*] A10 *yez-e gr* B10 *y. gr*

4642 esenlik tilese kör igzizlikin
az atlıġ otuġ yi tiril ay tigin

4643 öz inçlik tilese ereji uzun
til atlıġ etig yi tiril ay tüzün

LXVI.

ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞḲA AŞḲA OḴIMAḲ TÖRÜSİN AYUR

C 275 4644 ḳalı sen oḳıyın tise sen kişig
oḳıġıl vẹlikịn keḍ itgil işig

B 335 4645 ayaḳ tirki ev̇ barḳ arıġ tut töşek
töşegil aş içgü yime keḍ kerek

4646 arıġ it aş içgü tatıġlıġ silig
yisü arzu birle sunuġlı elig

4647 oḳımasa aş suv̇ müni bir bolur
oḳısa körügli birig yüz ḳılur

4648 usa eḍgü itgil sen aş suv̇ arıġ
toḍup ḳopsu barsu keligli arıġ

4649 adaşıġ ḳadaşıġ yıraḳ ya yaḳın
tözüg aşḳa ünde küḍezgil ḥaḳın

4650 keliglisi kelgey ḳalı kelmese
kö̃ngül ḳalmaġay kör anı̃ngda basa

4651 boġuz övkesi bolsa yavlaḳ bolur
öçep kek sürer ölse ötrü ḳalur

4652 körü bar tözüke aş içgü tegür
kinikmiş bar erse yime aş yitür

4653 kişi aş yise sen öze içgü tut
anı içse içgü yime ök anut

4654 ḳayuda yigü bolsa içgü kerek
yigü içgü birle teñgeşgü kerek

4655 yigü bolsa içgü anuḳ bolmasa
aġu boldı saḳın ol aşnı yise

4656 tilese fụḳaᶜ bir tilese mizab
tilese cụlẹngbin tilese cụlab

4657 munı̃ngda naruḳı negü birgüñgi
maṅga sen ayıtma ayıtġıl öñgi

4658 uluġlar yise aş tükese yiyü
kiçiglerke birgü aş içgü yigü

4659 tözüke tegür aş körü ḳoḍmaġıl
söke barmasunlar açın ıḍmaġıl

B 336 C 276 4660 aş içgü yiseler nụḳụl ur yimiş
ḳuruġ öl yimiş ur bir ança simiş

4661 bıçış ḳıl küçüñg yetse bıçġıl aġı
usa tiş teri bir kesilsü çoġı

4662 tükel boldı emdi aş içgü işi
aça bir ḳapuġ barsa tıḍma kişi

4642 *az ... tigin*] A11 *asad-lıġ oduġ y-e ... mikin* B11 *a. a. otuġyi* -t- ? ġ- noktasız) ... || 4643 *inçlik ... ereji*] A12 *ençlik ... erinçin | yi*] A12 *y-e ögdülmiş ... ayur*] A13 *kişi aş-ḳa oḳımaḳ tọrisin toḳasın a.* B13 *bab* C17 *bab aşḳa ... aytur*

4644 *tise*] A14 *tez-e | vẹlikịn ... itgil*] A14 ... *ẹdgil* B14 *vẹlikịn* ḳeḍ (üstünde yazılmış) *i.* C1 *vẹlikịn ...* || 4645 *tirki ... tut*] A15 *terki ev̇* (satır altında uyg. harfl. *ẹv*) ... *ton* B1 *t. iv̇ barḳ a. ton* (-*n* noktasız, -*t* ?) C2 *tịrki ...* | 4645 *ti ... tatıġlıġ*] A16 *ẹt ...* B2 ve C3 ... *tatıġ-lig* (dikkat) | *yisü ... elig*] A16 *yesü ... lig* || 4647 *birig*] A17 *tirig* || 4648 *usa ... suv̇*] A18 *öz-e ẹ. ẹdgil* (satır üstündeki kelimeye dikkat ; nereye âit ?) *aş içgü | toḍup ... keligli*] A18 *kelig-li toḍup* (satır altında uyg. harfl. *sır* ?) *bar-su barça* || 4649 *adaşıġ ... ya*] A19 *adaş-lıġ ḳadaş-lıġ y. ma- a. ḳaḍaşıġ y. ya* (*y-* noktasız)

4651 *boġuz övkesi*] A21 *yavuz ẹv̇-kez-i* || 4652 *tözüke ... tegür*] A22 *aş içgü tọsü-ke ... tigür | kinikmiş ... yitür*] A22 *kenik-miş ... yegür* (*-g-* ?) || 4653 *yise*] A23 *içse ... yime*] A23 *içz-e-ler sen yan-a* || 4654 *yigü*] A24 *yegü | yigü ... teñgeşgü*] *yigü ... teng-geşgü* || 4655 *yigü*] A25 *yegü | yise*] A25 *yez-e* C12 *yīse* || 4656 *fụḳa*] *fuḳ-ḳa oer* B12 *fụḳaᶜ b.* C13 *fạḳiᶜ b.* | *cụlẹngbin*] A26 *cụleng-bing* C13 *cụlẹngbịn* *munı̃ngda .. birgüñgi*] A27 *munung-tan ... ber-güngi* B13 ve C14 *munungda ...* | *maṅga ... öñgi*] A27 *ayıdm-a mangga sen anun-ġıl ọngi* B13 ... *köni* (sahife üstünde *öngi*) || 4658 *yise ... yiyü*] A28 *yez-e ... yeyü* B14 ... *yiyü* C15 ... *tigü | ... yigü*] A28 *bergü ... yegü* || 4659 *tegür ... ḳoḍmaġıl*] A29 ... *ḳuraġ ıd-maġıl ıdmaġıl*] A29 *ḳod-maġıl* || 4660 *yiseler ... yimiş*] A30 *yez-e-ler n. öz ... öl ... simiş*] A30 *ọl yemiş ... semiş* B1 *ööl ...* || 4661 *bıçış ... bıçġıl*] A31 *... beç-gil* C2 *... tise b. | usa tiş*] A31 *uz-a teş* C2 *usamış* || 4662 *işi*] A32 *içi* B3 *-ş- noktasız) | aça ... tıḍm a*] A32 *içe ber ...* C3 *... tıdma bạrsa*

4663 bu aşḳa oḳıġlı bolur tört ḳutu
barıġlı yime tört bolur ay botu

4664 biregü barır aşḳa ündeseler
aş içgü içer yir negü birseler

4665 yana öz ewïngge oḳımaz kişi
başı bürnü yir ewde yalnguz aşı

4666 taḳı bir kişi körse aşḳa barır
aşın yir anı yandru aşḳa oḳır

4667 taḳı bir kişi aşḳa barmaz bolup
kişig me ewïngge oḳımaz körüp

4668 ölüg ol munı sen tirigke sama
ḳatılma mungar sen tiriglik yime

4669 taḳı bir ḳutu aşḳa barmaz oḳıp
kişig aşḳa ünder toḳımlar toḳıp

4670 bularda eng edgü yorıḳ bu turur
bügü bilge ögmiş ḳılıḳ bu turur

4671 kerek aşḳa bargıl kerek barmaġıl
boġuz tıḳ aş az yi esenin tiril

4672 öküş yigli yalnguḳ kör igçil bolur
sarıġ mengzi ḳowdaḳ atı il bolur

4673 mungar mengzeyür kör otaçı sözi
tadu bilgüçi köngli bilgi yazı

4663 *aşḳa*] A33 *aş-ta* || 4664 *yir ... birseler*] A34 *ber n. terz-e-ler* B5 ve C5 ... *nigü birseler* (*b-* noktasız) || 4665 *ewïngge oḳımas*] A35 *ẹwin-ge oḳımış* B6 *e. oḳısa* ... *iwinge oḳımas* | *başı ... yalnguz*] A35 *başın b. yer ẹ. yalngġuz* C6 . *yangluz* || ... *barır*] A36 *barar* | *aşın ... oḳır*] A36 *ol aş yer a. yaru a. oḳar* || 4667 *barmaz*] ... *barmas* | *kişig ... körüp*] A37 *kişi me ... turup* B8 ... *oḳımas k.* || 4668 *tirigke sama* ... A38 *tirig sanam-a* (önce *tirig-ke* yazılmış, sonra *-ke* üzerinden çizilmiş) *mungar* ... *yime*] A38 *munga sen tirig tep tem-e* B9 ve C9 ... *yime* (*y-* noktasız) || 4669 *barmaz* ... B10 *barmas* | *toḳımlar toḳıp*] A39 *toḳaş-lar toḳup*

4670 A 'da bu beytin tekrarı için bk. beyit 4612 not; C 'de bu beyit yok | *bügü* ... A40 *begü*

4671 A 'da bu beytin tekrarı için bk. beyit 4612 not; C 'de bu beyit yok | *kerek* ... A41 *asu* | *tıḳ ... esenin*] A41 *til ... y-e asġıng* || 4672 *yigli...igçil*] A42 *yeg-li yal(n)guḳ ...* B13 ... *içgil* C11 *yangluḳ ...*

4673 B 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *mungar ... kör*] A43 *negü ... ẹşid-gil* B14 ve C12 *m. mengzetür k.* | *tadu ... bilgi*] B15 *toḍu* ... C12 . *bilgi köng* ...

A 133 B 337

4674 boġuzdın kirür ig kişike aşın
kişig ig ḳarıtur tükemez yaşın

4675 boġuzuġ küḍez tutçı igsiz yorı
ḳılur ig kişining yüzini yişin

4676 bu yangluġ bolur kör aş içgü işi
oḳıġlıḳa barsa ya kelse kişi

4677 munu sözledim men eşitti özüng
munı tap ḳıl emdi uzatma sözüng

C 277

4678 bu ol dünya ḥali yorıḳı yolı
kişike ḳatılmaḳ tilese ḳalı

4679 ay köngülüm yaruḳı ḥaḳiḳat yaḳın
sözüm maʿnisin uḳ yime keḍ saḳın

LXVII.

OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE DÜNYADIN YÜZ EVRÜP BARINGA TAPI BOLMAḲIN AYUR

4680 yanut birdi oḍġurmış aydı bu söz
eşittim men emdi eşit ewre söz

4681 sen aymış bu sözler kim ögrenseler
ajun içre bulġay tilek arzular

4682 vẹlik̇in tiriglik bolurmu yigü
munı bilgü aşnu ay bilge bügü

Dörtlük, A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

4674 *tükemez*] A1 *tuke-miş* B1 *tükemes* || 4675 *yorı*] C15 *yorı* (*-r-* yerine *-z-* ile) ... *yişin*] A2 *ig ol tudçı teg-li bu yalnguḳ yaşın* B2 ... *ḳızıl eng işin* C15 ... *-si yişin* ' *y-*, *b-* ? noktasız) || 4677 *men eşitti*] A4 *söz işid-ti* B4 *m. eşit(t)i* C17 *söz* ... *munı*] A4 *yim-e* || 4678 *tilese*] B5 *tileseng*

4679 A9 'da bu beyit 4681 'den sonra geliyor | *yaḳın*] B6 *yaḳın* C2 *yaḳın* (*y-* nok- ...) | *maʿnisin* | B6 ve C2 *maʿni-si*

... *oḍġurmış* .. *ayur*] A6 *oġdurmış ... ẹvrüp b. t. bolmışın a.* B7 *bab o. ögdülmiş-(ke)* ... *bolmaḳnı a.* C3 *bab dünyadın ... bolma-ḳın* (?) *aytar*

4680 *birdi*] A7 *berti* | *eşittim*] B8 *eşit(t)im* C4 *eşit(t)im* || 4681 *ajun ... tilek*] A8 ... C5 *bulġa tükel*

4682 A10 'da bu beyit 4679 'dan sonra geliyor | *vẹlik̇in ... yigü*] A10 ... *yegü* B10 ... *t. bulur mẹn y.* C6 *vẹlik̇in t. bạlur-mu y.* | *bügü*] A10 *begü*

4683 kişi munça emgek bile ḳazġanıp
uzun ḳalmaz erse nerek neŋ yıġıp

4684 bu dünya tileyü yügürse kişi
yatu ḳaldı ṭaʿạt tapuġlar işi

4685 bu kün sen maŋa kelmişiŋde berü
baḳa kör tapuġ barça ḳaldı turu

4686 ḳamuġ bir kişike ḳatılmış üçün
yası munça erse küçeme öçün

B 338 4687 uluş kendke kirse meniŋ bu özüm
kişi birle bolġa işim hem sözüm

4688 negü teg ḳılur men bu ṭaʿạt tapuġ
yapulġay maŋa bu sıŋardın ḳapuġ

4689 kiçiglikte yandım ḳarıdım bu kün
bayat tapġı birle tirildim ögün

4690 yana yandru yanmaḳ yaẇalıḳ tapa
yararmu maŋa ay bağırsaḳ apa

4691 ne eḍgü bilig birdi bilgi ögüz
eşitgil munı sen aya köŋli tüz

4692 yigitlikte ḳılġıl ḳarılıḳ işi
ḳarısa barır küç yetilmez kişi

C 278 4693 yigitlikte taẇrat bayat tapġı ḳıl
ḳarılıḳta bolmaz munı yetrü bil

4694 kiçig oġlan erken ḳılınç eḍgü tut
uluġluḳḳa tegse uḍınur bu ot

4695 ne eḍgü bolur kör yigitlik öḍün
ülüg alsa özke ḳamuġ eḍgüdün

4696 ne teŋsiz bolur kör ḳarımış kişi
yaẇa bolsa ḳılsa yigitler işi

4697 tiriglik üçün boldı dünya neŋi
tiriglik tükese tüker neŋ muŋı

4698 tiriglik uçuḳtı tirip bu neŋiŋ
anuḳ kimke ḳoḍġu kesilse tınıŋ

4699 tutayın sen aymış ilig tapġını
tükel bildim iş tuş buḍun ḳılḳını

4700 negü asġı aḫır ölür erse öz
saŋa teggüsi yoḳ meger iki böz

4701 bu munça isinmek azu tumlımaḳ
tilek iki boldı ay ersig çomaḳ

B 339 4702 biri dünya malın beḍüse özüŋ
taḳı bir yorıḳ bolsa ilde sözüŋ

4703 iḍi eḍgü erdi bu iki bulup
ölüm tutmasa ḳalsa meŋü bolup

4704 ölüm aldı mindin bu iki tatıġ
nerek emdi dünya ay bilgi batıġ

4705 kişi ḳutluġınıŋ bolur belgüsi
küniŋge yigeḍür anıŋ eḍgüsi

4706 ḳalı ḳutsuz erse kişig tumlıtur
ḳarılıḳ öḍinde ḳılınç artatur

4707 iḍi yaḳşı aymış bügü bilgi kiŋ
eşitgil munı sen aya ḳızġu eŋ

4683 *ḳalmaz*] B11 *ḳalmas* || 4685 *kelmişiŋde*] A18 *kel-mişiŋ-ten* C9 *kelmişiŋ-de* | *barça ḳaldı*] A13 *ḳaltı barça* || 4686 *öçün*] A14 *kuçün* || 4687 *bolġay*] A15 *bolġ-a* || [illegible] *negü ... bu*] A16 ... *bu bu* B2 ve C12 *nigü* ... | *yapulġay*] B2 ve C12 *yapulġa* || [illegible] *kiçiglikte*] C13 *kiçig-lik-den* || 4690 *maŋa*] A18 *mangga* || 4691 *ne ... ögüz*] A19 *yakşı aymış tili köngli tuz* | *aya ... tüz*] A19 *ay bilgi ɛgüz* B5 *a. ḳılkı t.* || [illegible] *yigitlikte ḳılġıl*] A20 *kiçig-lik-te ḳılġın* B6 ve C16 *yigitlik-de* | *yetilmez kişi*] A[illegible] *ḳılu-maz k.* B6 *yetilmes yaşı* (noktasız) || 4693 *yigitlikte taẇrat*] A21 *y. taẇrak* B[illegible] *yigit-likde taẇrat* C1 *yigit-lik-den taẇrak* (*t-* noktasız) | *bolmaz*] B7 *bolmas*

4694 A24'te bu beyit 4696'dan sonra geliyor | *uḍınur*] A24 *udı-tur* B8 ve C[illegible] *uḍınur* (*-n-* noktasız)

4695 A22'de bu beyit 4693'ten sonra geliyor

4697 A25'te bu beyit 4694'ten sonra geliyor | *tiriglik*] C5 *yigit-lik* || 4698 *uçuḳtı* [illegible]] A20 *uçuḳ-nı tapıp* || 4699 *tapġını*] A27 *tapġur-a* | *iş*] A27 *ɛş* || 4700 *negü*] B14 [illegible] C8 *nigü* | *saŋa*] A28 *mungar* || 4701 *isinmek*] A29 ve B15 *ısınmaḳ* C9 *işinmek* [illegible] *beḍüse*] A30 *bayuz-a* || 4703 *iḍi*] A31 *ɛti* | *ḳalsa meŋü*] A31 *ḳalz-a* (*-z-* ?) [illegible] B2 *ḳalsa* (*ḳa-* yerine önce *ḳı-* veya *bo-* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... || 4704 [illegible] *mindin*] A32 *men-tin* | *batıġ*] A32 *yadıġ* B3 *bạtıġ* (*b-* noktasız) C12 *ḳatıġ* || 4705 [illegible] *yigedür*] A33 *yege-tür* B4 *yigedür* (*y-* noktasız) C13 *yigedür* (*y-* noktasız) || 4706 [illegible] *... tumlıtur*] A34 *ḳud söz ... teng-leyür* C14 *... töng-litür* || 4707 *iḍi ... kiŋ*] [illegible] *ɛti ... begü b. keng* C15 *t. yaḫşı ...* | *ḳızġu*] A35 *ḳırġuy* B6 *ḳızġu* (*-z-* noktasız)

4708 kişi ḳutluġı ol neçe ulġaḍu
baru eḍgü bolsa isizlik ḳoḍu

C 279 4709 tükel belgülüg bil kişi ḳutsuzı
ḳarıp yügrür erse ḥavası uḍu

4710 ḳanı ol bu dünya tilep tutġuçı
özinge temür kend tura yapġuçı

4711 ḳanı ol otun it bu dünya bulup
yaşıl kökke söndi ḳara ḳuş münüp

4712 ḳanı ol bayat men tigüçi otun
tengizde ḳoḍı ıḍtı tengri töbün

4713 ḳanı ol bu dünya nengin tirgüçi
nengi birle yirde ḳoḍı barġuçı

4714 ḳanı ol toġardın batarḳa tegi
yorıp il tutuġlı bu dünya begi

4715 ḳanı ol tayaḳı yılan bolġuçı
tengiz yarlıp ötrü yorıp keçgüçi

4716 ḳanı ol peri ḳuş bu yalnguḳ öze
uluġluḳ ḳılıġlı ḳılınçı tüze

B 340 4717 ḳanı ol ölüg tirgürügli kişi
ölümke tutuġ boldı aḫır işi

4718 ḳanı ol kişide öḍürmiş talu
ḳoḳuz ḳaldı dünya irildi tolu

A 134 4719 ölüm tuttı iltti bu samışlarıġ
sinimü ḳoḍur kör ay ḳılḳı arıġ

4720 bu yanglıġ turur bu ajun öngdisi
kerek öngdisi tut kerek töngdisi

4721 baḳa körgil emdi yaġız yir ḳoyı
ne yanglıġ kişi kirdi tolmaz oyı

4722 açıp körse erdinġ ḳara yir ḳatın
ne öḍrüm talular yatur ınçıḳın

4723 ne begler yaturlar ḳara yir bolup
ne bilge bügü sızdı yirde ölüp

4724 begin ḳulda aḍra bilümez özüm
çıġayıġ bayında seçümez közüm

4725 neçe kür küvezler bir ig iglemez
ḳara yirke kirdi ḳanı tepremez

C 280 4726 bu yanglıġ kişiler töşendi yirig
ya senmü ḳalır sen ya menmü tirig

4727 yorıyu turuġlı bu barḳın kişi
uluġ yolda itmez bu ev barḳ işi

4728 özümdin kötürdüm bu arzu tilek
ḳoḍu bir bayatım manga tap yölek

4729 kişig ḳul ḳılıġlı bu suḳluḳ turur
kiterdim bu suḳluḳ közüm toḳ turur

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı[illegible] satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4708 *neçe*] A36 *yeçe* | *baru ... isizlik*] A36 *bart ... g-siz-lik* || **4709** *belgülüg* [illegible] *k.* B5 *yir ḳ.* C13 *yir ḳodı* | *tolmaz oyı*] A3 *t. gvi* B5 *tolmas o.* C13 *t. üti* || **4722** *ḳutsuzı*] A37 *bilgü-lüg ... ḳud-sısın* | *ḥavası*] A37 *hav-a-yı* || **4710** *ḳanı* [illegible] *yir* | A4 *yaġız yer* B6 *ḳara yir* | *talular ... ınçıḳın*] A4 ... *ançıḳın* B6 *talu gr ...* A38 ... *tapġuçı* B9 *ḳanıḳı* (satır altında *şeddad*) ... || **4711** *ḳanı*] B10 *ḳanı* (satır altında [illegible] **4723** *yir*] A5 *yer* B7 ve C15 *yir* | *bügü ... ölüp*] A5 *begü sız-ı yer-te ɣlüp* (satır *nemrud*) || **4712** *ḳanı ... tigüçi*] A40 ... *tegüçi* B11 *ḳanı* (satır altında *ʃi'ɣvn*) [illegible] da ar. harfl. *puside*) B7 ... *yirde ö.* C15 ... *yerde* (*-e-* harekeli) *ö.* || **4724** *ḳulda töbün*] A40 *budün* || **4713** *ḳanı ... tirgüçi*] A41 *nenggin tergüçi* B12 *ḳanı* (satır altında [illegible] *bilümez*] A6 *ḳuldan a. bulumaz* B8 ... *bilümes* C16 *ḳulde[n] a. bilümes* | *bayında ... ḳarun*) ... *nengi* | *nengi ... yirde*] A41 *ne(n)gi b. yer-te* B12 ve C5 ... *yirde* || **4714** [illegible] *im*] A6 *y-a bay-ta* ... B8 ... *seçümes k.* C16 *bayında[n] ... özüm* || **4725** *küvezler ḳanı*] B13 *ḳanı* (satır altında *zü 'l-ḳarneyn*) | *bu ... begi*] A42 *budun-ta yegi* || **4715** [illegible] *iglemez*] A7 *kevez-ler birig yig-lemez* B9 ... *iglemes* | *ḳara ... tepremez*] A7 *yaġız ḳanı*] B14 *ḳanı* (satır altında *musi*) ... | *ötrü yorıp*] B14 *otra kirip* || **4716** *ḳanı ...* [illegible] *ötz* ... B9 . *tepremes* || **4726** *yirig*] A8 *tirig* B10 *yirig* C1 *yerig* (*-e* harekeli) | *sen*] A44 ... *yer-i ḳuuş bu yal(n)guḳ ɣ.* B15 *ḳanı* (satır altında *sülɣeyman*) ... C8 ... *yanglı[illegible] ɣ se* C1 *see* || **4727** *yorıyu ... barḳın*] A9 *y. yorıġ-lı bu bar-ḳın* (satır altında ar. harfl. *ö.* | *ḳılıġlı*] A44 *ḳılıġ-lıġ* || **4717** *ḳanı ... tirgürügli*] A45 ... *tirgüsüg-li* B1 *ḳanı ol* (sa[illegible] *müríd?*) C2 *yorıġlı ...* | *itmez ... barḳ*] A9 *ɣdmez kör ɣv* (satır altında uyg. tır altında *'isi*) ... || **4718** *kişide*] A46 *kişi-tin* B2 *kişide* (satır altında [illegible] *vll. ɣv*) *ö.* B11 *itmes bu iv yoḳ* C2 *i. kör iv barḳ* || **4728** *bir ... yölek*] A10 *berdim emti muṣṭafi*) | *ḳaldı ... irildi*] A46 *boltı ... eril-ti* B2 ... *irildi* (*-r-* yerine *-z-* ie) [illegible] *-ɣe ɣlek* (satır altında ar. harfl. *ḥaḳ?*) || **4729** *kiterdim*] A11 *ḳodür-tüm*

4730 negü tir eşit dünya ḳoḍmış kişi
yayıġ dünyaḳa köŋli toḍmış kişi

B 341 4731 ajunda tilekin bulundı özüm
ḥarişlıḳ özindin kiterdi közüm

4732 özüm ḳoḍtı dünya tilek arzusın
tilekim tükendi kesildi sözüm

4733 bu dünya içi bir tarıġlaġ turur
negü ekse munda yarın ol önür

4734 uruġ eḍgü ekse öner eḍgülük
ol eḍgü bolur ol yigü keḍgülük

4735 uruġ isiz ekse isiz ök önür
ol isiz boyunḳa yarın yük bolur

4736 bu kün ḳoḍmaġınça ḥava arzular
yarın bulġu ermez özüm eḍgüler

4737 sini ḳoḍmaz erken bu dünyanı ḳoḍ
saŋga toḍmaz erken sen ir aşnu toḍ

4738 anı ḳoḍmasa sen sini ḳoḍġa oḳ
aŋar toḍmasa sen saŋga toḍġa oḳ

4739 bolup ḳalġu erse nerek bu ajun
sini ḳoḍġu erse anı ḳoḍ özün

4740 munı ḳoḍ tile ol ajunuġ turup
erejin tiril anda meŋgü bolup

4741 taḳı munda yigrek tileyin tise
ikigün ajunuġ tileme usa

C 281 4742 yorı iki ajun iḍisin tile
nerek dünya ʿuḳbi ikigün bile

4743 törütgenni bulsa törümiş seniŋ
yaratġannı bulsa yaratmış seniŋ

4744 törümişke ḳorḳma tileme tilek
törütgenke ḳorḳġıl anı tut yölek

4745 törütgen iḍi tapġı eṽre ḳoḍup
törümişke tapmaḳ bolurmu uḍup

B 342 4746 ikide aḍın yoḳ tapuġçı işi
ya tapġı yaraġay kötürgey başı

4747 ya tapġı yaramaġa emgekleri
yaṽa bolġa öḍ kün tiriglikleri

4748 yarasa tapuġ beg kötürse anı
bolur özke erksiz bu bulmış küni

4749 ara aç ara toḳ yügürgü kerek
begi yatsa emgek bu körgü kerek

4750 ḳalı siŋmese kör bu ḳılmış tapuġ
yaṽa boldı isiz tiriglik ḳamuġ

4751 ḳayu ol tapuġçıḳa ayġıl asıġ
bu tapġı içinde negü ol tatıġ

4752 negü tir eşitgil ıla erkini
tapuġçı törüsin ayur kör anı

4730 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü tir*] A_{12} *n. ter* B_{14} ve $C_{\dots}$ *nigü t.* | *dünyaḳa*] A_{12} *tüny-a-ḳa* B_{15} ve C_5 *dünyake*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

4731 *ajunda tilekin*] A_{13} *acun-ta til-e-kin* (*-k-* ?) C_7 ... *tileki* | *özindin kiterdi*] A_{13} *ḳsün-tin kḍür-ti* || 4732 *tükendi*] C_8 *tükedi* || 4733 *dünya*] A_{15} *acun* | *negü* ... *önür*] A_{15} *n. alz-a mundın* ... C_9 ... *öner* || 4734 *ekse*] A_{16} *ḷlz-a* | *yigü*] A_{16} *yeg*... || 4735 *uruġ* ... *ök*] A_{17} *ḳ-siz-lik uruġ ḷlz-a ḳ-siz* | *isiz* ... *yük*] A_{17} *ḳ-siz* ... *toḍ* ... C_{11} ... *baġ* || 4736 *ermez*] B_6 *ermes* || 4737 *sini ḳoḍmaz*] A_{19} *seni* ... B_7 *s. ḳoḍmaz* | *toḍmaz* ... *ir*] A_{19} *ermez* (satır altında ar. harfl. *sir neşeveḍ*) ... *ḳr* (satır altında ar. harfl. *sir şeveḍ*) B_7 *toḍmas* ... C_{13} *ermez* ... || 4738 *sini*] A_{20} *seni* || 4739 *ajun*] $A_{\dots}$ *acun* | *sini*] A_{21} *seni* || 4740 *ajunuġ turup*] A_{22} *acunuġ ḳrüp* | *erejin* ... *meŋgü*] $A_{\dots}$ *ḳriçin t. ḍgü mengü* B_{10} ve C_{16} ... *menggü*

4741 *munda* ... *tise*] A_{23} *m. yeg-rek t. tez-e* B_{11} *m. yigrek* ... C_{17} *mundaⁿ yigrek* | *ajunuġ* ... *usa*] A_{23} *acunuġ* ... *öz-e* || 4742 *ajun iḍisin*] A_{24} *acun ḍez-in* C_1 *iḍi-sin* || 4744 *törümişke*] A_{26} *tṛüdmiş-ke* | *ḳorḳġıl*] B_{14} *ḳorḳḳıl* || 4745 *törütgen*] A_{27} *tṛed-gen* | *törümişke*] A_{27} *tṛüd-miş-ke* || 4746 *ikide*] A_{28} *iki-ten* C_5 *iki-den* || 4747 *yaramaġa*] A_{29} *yar-a-maġay* | *bolġa* ... *tiriglikleri*] A_{29} *bolġay ḍgün* ... C_6 ... *triglik barı*

A_{30}'da 4747'den sonra, 4749. beyit tekrarlanmıştır; her hâlde müstensih hatası ...acak

4748 *bu* ... *küni*] A_{31} *yarumaz k.* || 4749 *yatsa*] A_{32} *tapz-a* || 4750 *isiz*] A_{33} ...*eis* || 4751 *bu* ... *tatıġ*] A_{34} *tapuġ-çı işin-te* ... B_6 ... *asıġ* || 4752 *negü* ... *erkini*] ...*n. ter* ... B_7 *nigü* ... *irkini* C_{11} *nigü* ... | *kör anı*] A_{35} *öz köni*

753 baḳa barsa ters iş bu begler işi
tapınsa telim terk yaranmaz kişi

4754 yarasa tapuġ özke erksiz bolur
yaramasa tapġı küninge ilür

4755 tapuġḳa ınanma ay tapġı telim
tapuġ ḳılġa aḫır başınġnı ḳalım

4756 seẏindi tidükte sasıtur söker
yazıldı tidükte buşup ḳaş tüger

4757 tükel bilse bolmaz ḳılıḳlarını
yime alsa bolmaz alıḳlarını

4758 tüpi yil turur bu ajun kör oġul
kölike turur kör ḳararı yoḳ ol

C 282 4759 saḳım ol körü barsa körnü turur
tutayın tidükte yiter yoḳ bolur

4760 kezigçe kelir kör bu dẹvlẹt ḳurı
tezig ol yayıġ hẹm bolur terk ḳarı

B 343 4761 kerek bolmaz emdi bu dünya manga
ya dẹvlẹt kezigi kezig ay tonga

4762 iḍim yadı iş tap sevingü seẏinç
anıng yarlıġı tap aẏınġu aẏınç

A 135 4763 seẏüg bolmasa tap iḍim seẏmişi
yaġım yek turur öz yaġılamışı

4764 tilekim anıngdın umınçım angar
sıġınġu iḍim ol küẏençim angar

4765 tonum ḳoy yüngi tap yigüm arpa aş
tükel boldı dünya manga ay ḳadaş

4766 negü tir eşitgil baġırsaḳ sözi
üngürde turuġlı saḳınuḳ özi

4767 ajunda alındım özümke öngi
ḳaẏuḳ sökti yim tap tonum ḳoy yüngi

4768 şẹkẹrde tatıġlıġ ḳaẏuḳ yür manga
çuz ol bu örüm ton aġılar tengi

4769 ḳarın toḍġuça yi ḳamuġ yim içim
kerek arpa yür tut toḍurġu açım

4770 turu ölmegüçe yigil ay ḳadaş
yime uḍlayu sen tadung bolġa baş

4771 tatıġ sürme tatıġ ḳını keḍ ḳatıġ
tatıġḳa yanut ornı tengsiz batıġ

4772 açıġ süçig aşlar boġuz tatġı ol
boġuz tatġı sürgen kişi yılḳı ol

4773 aġı çuz keḍim ton kişi keḍgüsi
et öz örtgü tap ḳıl ay er eḍgüsi

4774 boġuz bir toḍunsa iki kün barır
egin keḍse bir ton iki yıl ḳalır

C 283 4775 bu iki üçün men özüm ḳul ḳılıp
kişi tapġı ḳılmaḳ yararmu bilip

4753 *tapınsa ... yaranmaz*] A$_{36}$ *t. telim-rek yar-a-maz* B$_8$ *tapunsa yaranmaz* C$_{12}$ *tapunsa ...* || 4754 *erksiz*] A$_{37}$ *erek-siz* (satır altında ar. harfl. *müfaẓẓra ḥükm nẹbüẏẹd*) | *ilür*] A$_{37}$ *ilür* (satır altında ar. harfl. *ḫurdtẹr şüdẹ*). || 4755 *ḳalım*] A$_{38}$ *tilim* || 4756 *seẏindi ... söker*] A$_{39}$ *s. tedük-te sen-i ol s.* B$_{11}$ *... sasıtur s.* C$_{15}$ *seẏündi ... saşıtu* (noktalara dikkat) *s.* | *tidükte*] A$_{39}$ *tedük-te* || 4757 *bilse ... ḳılıḳlarını*] A$_{40}$ *bolz-a ... ḳılıḳ-lar yanı* (satır altında ar. harfl. *ḫuyẹşan*) B$_{12}$ *b. bolmas ḳ.* | *bolmaz alıḳlarını*] A$_{40}$ *b. alıḳ-lar yanı* (satır altında ar. harfl. *niḥadẹşan*) B$_{12}$ *bolmas a.* || 4758 *yil ... oġul*] A$_{41}$ *bil t. kör acun k. yuz-i* B$_{13}$ *yil ...* | *kölike ... ol*] A$_{41}$ *kol-e-ke t. kun-te ardar biz-i* (*b-* ?) || 4759 *saḳım*] A$_{42}$ *saḳıġ* (satır altında ar. harfl. *sẹrab*) | *tidükte*] A$_{42}$ *tedük-te* || 4760 *kezigçe*] A$_{43}$ *keşig-çe* | *tezig ... hẹm*] A$_{43}$ *tezig ... ma* B$_{15}$ *tirig ...* || 4761 *bolmaz*] B$_1$ *bolmas* | *kezigi ... ay*] A$_{44}$ *keşigi kerek a.* || 4762 *iḍim ... seẏingü*] A$_{45}$ *ẹti batı i. tip seẏän-güü* B$_2$ *i. yadı ...* C$_4$ *iḍim ... seẏüngü* | *tap ... aẏınç*] A$_{45}$ *tip ... aẏınç* (*-nç* ?) || 4763 *tap iḍim*] A$_1$ *tip i.* C$_5$ *t. iḍim*

4764 *umınçım*] A$_2$ *uman-çım* | *sıġınġu ... küẏençim*] A$_2$ *sıġın-ġu ... kuẏen-çim* B$_1$ *... küẏengüm* C$_6$ *s. iḍim ol küẏengüm* || 4765 *yigüm*] A$_3$ *yegüm* || 4766 *negü tir*] A$_4$ *n. ter* B$_6$ ve C$_8$ *nigü t.* | *saḳınuḳ*] A$_4$ *saḳ-ı-nuḳ* C$_8$ *saḳı-yuḳ*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* rözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4767 *ajunda alındım*] A$_5$ *acun-ta a.* C$_{10}$ *a. ilindim* | *ḳaẏuḳ ... tap*] A$_5$ *ḳoẏuḳ yr yemim tip* || 4768 *şẹkẹrde ... yür*] A$_6$ *şeker-tin ... ḳoẏuḳ yur* B$_8$ *... ḳaẏıḳ y.* C$_{11}$ *şẹkẹrden ... ḳaẏuḳ yür* (*-r* yerine *-z* ?) | *çuz ... ton*] A$_6$ *öz-üm ton aġ-ı ol* C$_{11}$ *çal ...* || 4769 *yi ... yim*] A$_7$ *y-e ... yem* || 4770 *yigil ... ḳadaş*] A$_8$ *yegil ...* B$_{10}$ *... ḳadaş , tadung*] A$_8$ *todung* B$_{10}$ *tạdung* || 4771 *keḍ*] A$_9$ *bar* || 4772 *tatġı*] B$_{12}$ *tatḳı* | *tatġı*] A$_{10}$ *tụkel* || 4773 *keḍgüsi*] A$_{11}$ *körgü-si* | *et ... eḍgüsi*] A$_{11}$ *ẹd öz ẹrdegü teg üng kedgü-si* B$_{13}$ *ẹt ... ẹr* || 4774 *bir*] A$_{12}$ *yer*

B 344

4776 eḍiz ʿarşta altın şeraʾḳa tegi
tözü barça muṅgluġ turur bir teṅgi

4777 meger bir bayat ol tükel muṅgsuzun
muṅguġ bildeçi ol bağırsaḳ tüzün

4778 köṅgül bir bayatḳa uladım köni
tilekçi bolup men tiler men anı

4779 barı boldı şeksiz maṅga belgülüg
köṅgül bütti yırlar tilim ülgülüg

4780 barıṅga muḳır men tiler men usuz
ḳayuda tilegü özüm belgüsüz

4781 iḍimni tiler men özüm usı yoḳ
nişanın bulur men körüglisi yoḳ

4782 tilegli uḍımaz tile tınmağıl
tilep bulmadım tip yetip yanmağıl

4783 tile tutçı tınma tilep yetgü yoḳ
tilep bulmadım tip yanın yatġu yoḳ

4784 tilegli yügürgü kerek tınmadı
tınıp yatġuçılar tilek bulmadı

4785 tilep tınmağuçı ne bulmaz bolur
tınıp yatsa arzu tilek kim bulur

4786 mini ol tiledi eṅ aşnu seṽip
anı men tiler boldum emdi iṽip

4787 mini aşnu ol ḳoldı erdi ẹzẹl
anın men ḳolur boldum emdi tükel

4788 bu mundaġ iḍimni ḳalı seṽmeyin
tilep bulġuḳa öz ḳalı iṽmeyin

4789 muṅgumḳa takımḳa maṅga ol yarar
bẹla ḳaḍġu tegse mini ol yular

4790 mini ol öḍürdi eṅ aşnu tilep
anın öz tiler boldı köṅglin ulap

B 345

4791 mini ol törütti bu ol çın sözüm
mini ol igiḍti beḍüdi özüm

C 284

4792 töṅgüldüm bu ḫalḳtın sığındım aṅgar
küḍezgey mini ol ḳamuġdın sıṅgar

4793 özüm ḳalsa yalṅguz iḍim yadı tap
özüm sözlegüke iḍim atı tap

4794 aṽıṅġum sığıṅġum yölekim toḳum
ol ol bir iḍi toḍġu açım toḳum

4795 negü tir eşitgil süzülmiş kişi
iḍisi bile çın tüzülmiş kişi

4776 *ʿarşta altın*] A_{14} *ʿarş-tan aldın* (satır altında ar. harfl. *nişib*) B_1 ve C_2 *ʿa. mundın* | *tözü ... teṅgi*] A_{14} *ḳamuġ ... tegi* || 4777 *bildeçi*] A_{15} *yer taḳ-ı* || 4779 *bütti ... tilim*] A_{17} *budti ter-ler t.* B_4 *büt(t)i yırlar* (*y-* noktasız) *tilim* C_5 *büt(t)i yırlar* (noktasız) *tilim* (*ti-* noktasız) || 4780 *barıṅga ... men*] A_{18} *barın-ġa muḳır ...* B_5 *... mẹn tiler me* C_6 *... meⁿ tiler meⁿ* | *tilegü ... belgüsüz*] A_{18} *t. özüm* (*-z-* bitişik yazılmış ; üstteki noktaya dikkat) *belgü söz* B_5 *tilesü ...* C_6 *... bẹllüsüz* || 4781 *iḍimni ... men*] B_6 *... me* C_7 *iḍim-ni t. meⁿ* | *nişanın ... yoḳ*] A_{19} *nişanı bilür ...* B_6 *... me ...* C_7 *nişanı bulur meⁿ körügli-si* (*-r-*, noktaya dikkat) *y.*

4782 C_9'da bu beyit 4783'ten sonra geliyor | *uḍımaz*] B_7 *uḍımas* | *yetip yanmagıl*] A_{20} *tınıp yat-maġıl* C_9 *yẹtip* (*y-* noktasız) *yanmağıl* (*yn-* noktasız)

4783 C_8'de bu beyit 4782'den önce geliyor | *tile tutçı*] A_{21} *t. tuḍş-ı* B_8 *tilep t. yanın*] A_{21} *tınıp* || 4784 *tınıp yatġuçılar*] B_9 *yatıp tınġuçılar* C_{10} *tınıp* (*t-* noktasız) *yatġuçı-lar* || 4785 *tınmaġuçı ... bulmaz*] B_{10} *... bulmas* C_{11} *tınmadaçı n. bulmas* || 4786 *mini ... seṽip*] A_{24} *meni ... seṽip* (satır altında uyg. harfl. *seṽüp*) | *iṽip*] A_{24} *şiṽ* (satır altında ar. harfl. *şitaban*)

4787 *mini*] A_{25} *meni*

4788 A_{27}'de bu beyit 4790'dan sonra geliyor ; A_{27}'de, beytin ikinci mısraı yerine, 4790. beytin ilk mısraı yazılmağa başlanmış ; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde doğrusu yazılmış | *iṽmeyin*] A_{27} *ṡṽ-meyin*

4789 A_{29}'da bu beyit 4791'den sonra geliyor | *muṅgumḳa takımḳa*] A_{29} *m. k-ı-m-a* C_{15} *munguma yaḳıma* | *mini*] A_{29} *meni*

4790 A_{26}'da bu beyit 4787'den sonra geliyor | *mini*] A_{26} *meni* | *öz ... köṅglin*] *ö z bilir b. köngülin*

4791 A_{28}'de bu beyit 4788'den sonra geliyor | *mini ... törütti*] A_{28} *men-i ...* B_1 C_{17} *... törüt(t)i* | *mini ... beḍüdi*] A_{28} *meni ... bedüd-ti*

4792 A_{30}'da bu beyit 4789'dan sonra geliyor | *töṅgüldüm ... ḫalḳtın*] A_{30} *töngül-ün bau ḫalḳ-ka* B_2 ve C_1 *... ḫalḳ-dın* | *küḍezgey mini*] A_{30} *k. meni* B_2 *k. mini* C_1 *küḍezge m.*

4793 A_{32} ve C_3'te bu beyit 4794'ten sonra geliyor | *yalṅguz ... tap*] A_{32} *yalnguz* (satır altında ar. harfl. *yalġuz*) *... tip* B_3 *... yaḍı tap* C_3 *yanguz idim yadı* (noktasız) | *özüm ... tap*] A_{32} *tilim ... tip*

4794 A_{31} ve C_2'de bu beyit 3793'ten önce geliyor | *sığıṅġum ... toḳum*] A_{31} *sığıṅġum y. yoḳum* B_4 *sığunġum y. yoḳum* C_2 *seṽingüm y. toḳum* | *açım*] A_{31} *içim*

4795 A_{33} ve C_4'te bu beyit 4793'ten sonra geliyor | *negü ... eşitgil*] A_{33} *n. ter ...gil* B_5 ve C_4 *nigü ...* | *iḍisi*] C_4 *idi-si*

4796 köŋülüdeki sırrım açar men saŋa
tilek arzu birle uçar men saŋa

4797 küvengü avıŋu sığıŋu iḍim
ḳamuġdın üzüldüm ḳaçar men saŋa

4798 ol ajunḳa ornuŋ bu ajun turur
munı ḳoḍmağınça anı kim bulur

4799 yüz utru kitergü bu dünya salıp
anın bolsa ʿuḳbi bolunġay alıp

4800 yayıġ dünya bekrü eligde tutup
negü teg bulur menġü ajun yatup

4801 ḫaṭarlıġ turur dünya nuşı aġu
arığın tile barça içgü yigü

4802 ḳoḍu birgü dünya tilek arzusın
anın bulsa ʿuḳbi orun eḍgüsin

4803 ḥaḳiḳat munı bil ay ögdülmişim
ayayın saŋa men özüm bilmişim

4804 bu tört neŋ tükel ḳoḍmağınça kişi
aḍın tört ḳılumaz kişi uz işi

4805 bu dünya işin ḳoḍmağınça tükel
ḳılumaz bu ʿuḳbi işin ay ınal

B 346 4806 kişide yıraḳ bolmağınça ḳadaş
bayat tapġınġa tegse bolmaz adaş

4807 ḥava arzu boynı sımağınça öz
könilik yolınġa kirümez et öz

C 285 4808 köŋüldin çıḳarġu ḳamuġ dünyasın
aŋar ötrü kirse bayat sevgi çın

A 136 4809 tünek ol bu dünya müsülman öze
tünekte erej ḳolma köŋlüŋ tüze

4810 et öz ülgi birme ḳatığlan usa
özüŋ yolḳa köngey anıŋda basa

4811 yava ḳılmağıl bu keçer öḍ künüŋ
yana bulġu ermez keçigli tünüŋ

4812 keçer kün yava bolsa öknür kiḍin
tiriglik yava ḳılsa bulmaz aḍın

4813 negü tir eşit kör ay bilgi teŋiz
özi ḳoḍḳı alçak ne köŋli eḍiz

4814 uluştın uluşḳa köçügli kisi
köçin öŋdün ıḍsa iter uz işi

4815 bu köçmezde aşnu köç ıḍsa oza
köçüp barsa asġı yarutur köze

4816 kerek ıḍ köçüŋni kerek iḍmağıl
özüŋ köçgü aḫır usal bolmağıl

4817 kerek erse beg bol kerek erse ḳul
uzun ḳalġu ermez ölüm tuttı yol

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4796 *uçar*] A34 *uçar* || **4797** *küvengü ... sığıŋu*] A35 *kevengü a. sakın-ġa* || **4798** *ajunḳa ... ajun*] B36 *acun-ḳa ... acun*

4799 B10'da bu beyit 4804'ten sonra geliyor | *kitergü*] A37 *koḍürgü* | *bolsa ...* *bolunġay*] A37 *b. ʿuḳ-ba yuluġ-ı* C9 *bulsa ʿu. bululġay* || **4800** *bekrü eligde*] A38 *yuğ...* *ilig-te* B11 *beḳdü elig-de* C10 *beḳrü* (*b-* noktasız) *elig-de* | *negü . yatup*] A38 ... *acun udup* B11 *nigü ... meŋgü a. tapup* C10 *nigü ... meŋgü a. yatup* || 4801 ... C11 *tuşı* | *tile ... yigü*] A39 ... *yegü* C11 *bile ...* || **4802** *birgü*] A40 *bergü* . *ʿuḳbi orun* A40 *ʿuḳba acun*

4804 B9'da beyit 4798'den sonra geliyor | *tört ... ḳoḍmağınça*] A42 *tġrd ...* *ḳılmağınça* B9 *ḳaç ...* | *ḳılumaz*] B9 ve C14 *ḳılumas* || **4805** *işin*] C15 *işi* | *ḳılumaz ...* *ʿuḳbi*] A33 ... *ʿuḳ-ba* B15 *ḳılumas ...* || **4806** *kişide*] A44 *kişi-ten* C16 *kiş-iḍen* *bolmas* *aḍaş*] B1 *bolmas aḍaş*

4807 *kirümez et*] A45 *ḳorümez yid* B2 *kirümes şt* || **4808** *sevgi*] A46 *sivgi* (*-i-* ...ndeki işârete dikkat) || **4809** *tünek ... müsülman*] A1 *tunek* (satır altında ar. harfl. ...dan) .. C2 ... *müsülman* | *tünekte erej*] A1 ... *şric* (satır altında ar. harfl. *asayiş*) ...tünek-de *e.* || **4810** *birme*] A2 *birl-e* | *yolḳa ... anıŋda*] A2 ... *anıŋ-tan* C3 *yolġa* ...anıng-da= || **4811** *ḳılmağıl bu*] A3 *ḳılġ-u* (*-u* ?, *-ı* ?) *ermez* | *bulġu ermez*] A3 *yanġu* ...B9 *bulġung ermes* || **4812** *yava ... kiḍin*] A4 *ḳuruġ ḳodz-a ö. kedin* | *yava ... bul-* ...r] A4 *tukez-e bula-maz* B7 ... *bulmas* || **4813** *negü ... bilgi*] A5 *n. ter e. kiür* ...B8 ve C8 *nigü ...* | *ḳoḍḳı ... köŋli*] A5 *ḳosḳ-ı a. köngüli* B8 ve C6 *ḳotḳı ...* ...14 *uluştın köçügli*] A6 *uluş* (satır altında uyg. harfl. *il*)*-tın uluş* (satır altında uyg. harfl. *il*)*-ka keçig-li* (satır altında uyg. harfl. *barur*) B9 ve C7 *uluş-dın ...* | *köçin ...* ...A6 *ḳoçün öng-tin ıdz-a* (satır altında uyg. harfl. *buran ḳoçin yiberz-e*) *i. öz* B9 ... ...4815 *bu ... oza*] A7 *ḳoçür-mez-ten ... öz-e* B10 *b. köçmes-te ...* C8 *köçürmez-den* ... *barsa*] B10 *bardı* || **4816** *özüŋ ... aḫır*] A8 *ḳoçüdçi kelir uuş* B11 ... *aḫır* || **4817** ... *tuttı*] B12 *özüng ḳ. ermes ö. tut(t)ı* C10 ... *tut(t)ı*

4818 kerek miṅg yaşağıl kerek on sekiz
özüṅg ölgü eḍgü atıṅg ḳoḍġıl iz

4819 kerek erse bay bol kerek yoḳ çıġay
tiriglikni yir bu keçer yıl kün ay

4820 başıṅg kökke tegse beḍüklük atın
kirip yatġu ornuṅg ḳara yir ḳatın

B 347 4821 tiriglik bulup er yaṽa ḳılsa öḍ
özin otḳa attı uş ol yılḳı uḍ

4822 esenlik bulup er yaṽa ḳılsa yaş
bu körksüz tiriglik bolur ay ḳadaş

4823 meniṅg ḳaḍġumı sen yime ay ḳadaş
sen öz ḳaḍġuṅgı yi töküp közde yaş

4824 bu dünya işi bek tuzaḳçı turur
tuzaḳḳa ilinme sini berkitür

C 286 4825 bu kün keldi ḍevlęt tilekçe yorır
ınanma aṅgar sen yana terk barır

4826 usanma ölümke saḳınma uzun
busuġdın çıḳar teg çıḳar öḍsüzün

4827 öküş miṅg usalıġ ölüm basmış ol
telim yumġılarıġ ölüm saçmış ol

4828 negü tir eşit emdi köṅgli oḍuġ
ölümke usal bolma teggey yoḍuġ

4829 öküş tirnekig kör taradı ölüm
ölümüg saḳınsa aḳar köz yulum

4830 menin köksegüçi mini ḳalmadı
asıġ ḳılmadı sü itiglig tolum

4831 usanma tiriglik barır belgüsüz
keçer uş bu öḍ kün yana yaṅgusuz

4832 erejke aṽınma yaṽa bolġa kün
bu ḳutḳa ınanma yayıġ ol otun

4833 beḍük men tigüçini tuttı ölüm
uluġ men tigüçini uttı ölüm

4834 ölüm buzdı ordu telim kęnd uluş
ölüm buzdı ḳarşı saray eṽ öküş

4835 neçe miṅg tirig öldi tulup batur
biziṅg kelgümizni küḍezip yatur

B 348 4836 baḳa kör olarıġ sen açğıl közüṅg
begig ḳulda aḍra bilürmü özüṅg

4837 uluġluḳ ölümke asıġ ḳılmadı
ölümdin ḳaçığlı keçig bulmadı

4838 aġır saṽçılarıġ iletti ölüm
aḍın kim itügey ot em ya tolum

4839 ınançsız turur bu cęfaçı ajun
yayıġ ḳılḳı irsel ḳılınçı otun

4840 negü teg keçürse keçer terk küni
barır eḍgü isiz ne egri köni

4818 *miṅg ... sekiz*] B13 *minng* (*-i-* noktasız, harekeli) ... C11 ... *sikiz* , *eḍgü* [illegible] A10 *aḫır* || 4819 *yir ... kün*] A11 *yer ... kün yıl* || 4820 *kirip ... yir*] A12 *gïüp ... ösüng ḳ. yer* B15 ... *yir* C13 *yąnıt* (*y-* ve *-ı-* noktasız) *yąnġu ...* || 4821 *er ...* A13 *ęr ḳuruġ ḳodz-a ọd* (satır altında ar. harfl. *ząmane*.) B1 *ęr ... öz* (*-z* dikkat tashih görmüş) | *attı ... uḍ*] A13 *ad-tı uṣol y. ud* (satır altında ar. harfl. *gav*) B1 [illegible] C14 *at(t)ı uṣol ...* || 4822 *er yaṽa*] B2 *ęr y.* C15 *e. yaṽa* (*-ṽa* sonradan satır üstünde yazılmış) | *körksüz*] A14 *ḳud-suz*

4823 A41 'de bu beyit 4849 'dan sonra geliyor | *ḳaḍġuṅgı ... töküp*] A41 *ḳaḍġu[illegible]* ... C16 ... *ṭökün*

4824 A15 'te bu beyit 4822 'den sonra geliyor | *işi ... tuzaḳçı*] A15 *tükel yek [illegible]* altında ar. harfl. *div*) *tusaḳ-ı* B4 ve C17 *i. bek t.* | *sini ... berkitür*] A15 *seni yek [illegible]* || 4825 *ḍevlęt ... yorır*] A16 *tiled-çe yorır* B5 ... *barır* | *aṅgar*] A16 *a(n)gar* || 4826 [illegible] *uzun*] A17 *ösün* | *busuġdın ... öḍsüzün*] A17 *bu-suġ-tın ... ọd-süsün* B6 ... *ṭęösüzün* C2 *buşuġ-dın ...* || 4827 *miṅg usalıġ*] A18 *m. öz-e-lıġ* C3 *minng* (*-in-* noktasız) ... *yumġılarıġ ... saçmış*] A18 ve B7 *yumḳılarıġ ...* C3 *yumḳı-larıġ [illegible] yąsmış* || 4828 *negü ... köṅgli*] A19 *n. ter eşid-gil ay bilgi* B8 ve C4 *nigü ...* | *teggey*] C4 *tęgge*

4829 *tirnekig ... taradı*] A20 *ter-nekig k. taz-a-tı* B9 *tirneking ...* | *aḳar*] A20 [illegible](?) || 4830 *menin ... ḳalmadı*] A21 *tirig-lik barır kör tiril-miş ḳalur* B10 ... *mini* [illegible] *itiglig*] A21 *ędig-lig* || 4831 *uş bu*] A22 *uuş bu* B11 ve C8 *uşbu* || 4832 *erejke aṽınma*] A23 *gric-ke aṽanm-a* || 4833 *beḍük ... tuttı*] A24 *uluġ m. tegü-çini ud-tı* B13 ve C10 ... *uzdı* | *uluġ ... uttı*] A24 *bedük m. tegüçini tud-tı* B13 ... *ut(t)ı* C10 ... *udtı* || 4834 *eṽ ökü(ş)* C11 *iṽ ö.* || 4835 *miṅg ... batur*] A26 ... *tur-lap yadur* B15 *ming* (*-i-* uriae *-n-* ile) ... *bątur* (*b-* noktasız) C12 ... *yątur* | *kelgümizni*] B15 *kęlgümizke* || 4836 *olarıġ*] B1 *olarḳa* | *begig ... bilürmü*] A27 *begin ḳul-tan* ... C13 *beging ḳul-dan a. bilirmü* [illegible] *saṽçılarıg iletti*] B3 *saṽçı-lar-nı ilet(t)i* C15 *s. ilet(t)i* | *aḍın ... tolum*] A29 *angar talum* C15 ... *im ...* || 4839 *ajun*] A30 *acun* | *irsel*] A30 *ęrsel* || 4840 *negü*] B5 ve C17 *nigü* | *isiz ... köni*] A31 *ę-siz ... köni* (satır altında ar. harfl. *rasti*)

Dörtlük, A da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı [illegible] altında *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

C 287 4841 toḳun ma keçer hem açın ma keçer
ne begke ḳılur yüz ne bay ḳul seçer

4842 ereji uzamaz ne emgekleri
nerek ötrü munça çoġı ün urı

4843 iḍi yaḫşı aymış bügü bilgi kiñ
ḳılıḳı yorıḳı bile köñli teñ

4844 az eḍgüke yalñguḳ unıtur özin
yaşıl kökte üstün yorıtur sözin

4845 neçe kür kögüzlüg küvenür erig
ölüm yençti kögsin saçıttı közin

4846 bu erdi sañga çın bağırsaḳlıḳım
munu sözledim men sañga ay aḳım

4847 kim erse bu ḫalıġ bilür erse çın
añgar bolġu ermez bu dünya yaḳın

4848 yitürdüm yigitlik yetildi yaşım
yıpar kitti kafur aşundı başım

4849 siziksiz ölümke anuñgu öḍi
bu künde naru ol ay yalñguḳ keḍi

B 349 4850 ölüm ḳaḍġusı tuttı kitti sevinç
ölümde kiḍin iş negü teg erinç

4851 bu ḳaḍġu saḳınç birle erken özüm
negü teg iligke barır men tüzüm

4852 iligke menirñdin asıġ bolmaġay
tusulsu tise hem tusu bulmaġay

4853 ḳalı ol ajunluḳ tilese mini
mini bardı saḳnıp yorısu köni

4854 apa oġlını emdi erklig bayat
törütti iki iş üçün birdi at

4855 tamuġḳa ya uçmaḳ begi bolġuḳa
ağırlıḳ üçün ya uçuz ḳılġuḳa

C 288 4856 ağırlıḳ tilese ayu birdi yol
uçuzluḳ yolın ma seçe birdi ol

A 137 4857 kerek emdi ḳulḳa özi ḳulluḳın
tükel ḳılġu bulsa bayat tevfiḳın

4858 ḳalı bulsa tevfiḳ bayattın ḳulı
ḳamuġ eḍgülükke açıldı yolı

4859 ḳatıġlanġu ötrü yetürgü tapuġ
tümen eḍgülükke açılġay ḳapuġ

4860 bu erdi munuḳı meniñg bilmişim
sañga sözledim men ay eḍgü işim

4861 silerke meniñgdin asıġ söz kerek
özümde körü bu sözüm eḍgürek

4862 ḳalı ʿuḳbi ḳolsa yorıḳı bu ḫal
ḳalı dünya ḳolsa bilir sen tükel

4841 *bay ḳul*] A32 *ḳul-nı* C1 *ḳul bay* || 4842 *ereji ... ne*] A33 *ġrici u. ap* B7 *e. zamaz ne* (*n-* noktasız) | *ötrü munça*] C2 *munça ötrü* || 4843 *iḍi ... kiñ*] A34 *ḍti . begü b. keng* B8 *iḍi ...* C8 *idi yaḫşı ...*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de aynı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

4844 *yalñguḳ*] A35 *yal(n)guḳ* C5 *yaṅgluḳ* | *kökte*] A35 *kök* (*-k* üstündeki noktaya dikkat) *-ten* C5 *kök-ten* || 4845 *kür ... küvenür*] A36 *körgü köz-lüg kevenür* | *saçıttı*] A36 *alar-tı* B11 *saçıt(t)ı* C6 *saçıt(t)ı* || 4846 *aḳım*] A37 *aḳ-ı* || 4847 *ḫalıġ bilür*] A38 *çalı bilir* C8 *ḫ. bilir* | *ermez*] B12 *ermes* || 4848 *yigitlik*] A39 *yegid-lik* | *kitti*] A39 *kedi* B13 ve C9 *kit(t)i*

4849 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *siziksiz*] A40 *sesik-siz* | *bu* ... *yalñguḳ*] A40 *bukün-ten ... yal(n)guḳ* C10 *... ma* (satır üstünde yazılmış) *ay yaṅglaḳ*

A41'de 4849. beyitten sonra gelen beyit için bk. 4823

4850 A42'de beyit 4823'ten sonra geliyor | *tuttı kitti*] A42 *toltı kedti* B1 ve C11 *tut(t)ı kit(t)i* | *ölümde ... irinç*] A42 *ǫlüm-ten kedin ǫş ...* B1 *... nigü teg irinç* C11 *ölüm-den ... nigü ...*

4851 *negü ... tüzüm*] A43 *... bar-a-yın iliġ-ke tusüm* B2 *nigü ... birür men özüm* C3 *nigü* || 4852 *tusulsu tise*] A44 *tusul-ġu tez-e* (satır altında ar. harfl. *dest-giri* ? *bih* ?) || 4853 *ajunluḳ ... mini*] A45 *acun-luḳ ... meni* B4 *ajunluġ ...* | *mini ... saḳnıp*] A45 *meni b. saḳın* C14 *... saḳın* || 4854 *apa ... emdi*] A46 *ay-a oġ-layın (t) e-* B5 *... emdi* (*e-* üzerindeki işârete dikkat) | *törütti ... birdi*] A46 *... berti* B5 ... C15 *törüt(t)i ...* || 4855 *begi*] A47 *bigi* || 4856 *birdi*] A48 *berti* | *birdi*] A48 *berti* [4857 *ḳulḳa ... ḳulluḳın*] A1 *bu ḳul ö. ḳul-lıḳın* || 4859 *yetürgü*] A3 *idürgü* || 4860 *...ım*] A4 *eşim* || 4861 *özümde*] A5 *öz-üm-ten* C6 *özüm-den* || 4862 *ḳalı ... sen*] A6 *...-e ... bilür sen* B13 *... se* C7 *... sen*

4863 bolu birdi evren kelü birdi ḳut
negü ḳolsa arzu kelü birge büt

4864 meninggde negü bar aḍın eḍgü iş
silerke asıġ ḳılsa ay eḍgü iş

B 350 4865 ḳoḍu birsü ilig mini tengrike
duʿaçı bolayın anggar eḍgüke

4866 bilig aytur erse unu bilmişim
eşittinggay bir negü aymışım

4867 sözümni tutunglar ḳalı tutmasa
yarın kelge barça bu kün bütmese

4868 bu söz yaḳşı aymış ay bilgi tengiz
munı işke tutsa ḳızartur menggiz

4869 bu kün bu sözüm kör sangga tuş bolur
yarın anda körgil sangga tuş bolur

4870 usanma ḳatıġlan sözüm işke tut
ḳalı tutmasa sen munu uş bolur

4871 iligdin ḳolu bir mening ʿuzrümi
yaraġı ne erse otı ḳıl emi

C 289 4872 śangga tegdi emgek kelü hem baru
yanutı bayat birsü kün teg yaru

4873 aġır ḳılma körglüng mangga ay ḳadaş
yaḳınlıḳ içinde mini tutma taş

4863 *birdi ... birdi*] A7 *berti ... berti* C8 *b. ivren ...* | *negü ... birge*] A7 ... *tilek birl-e* B14 ve C8 *nigü ...* || 4864 *meninggde negü*] A8 *mening-tin n.* B15 ve C9 ... *nigü* || 4865 *birsü ... tengrike*] A9 *bersü i. meni t.* B1 ... *tengri-ḳa* | *duʿaçı*] A9 *tuv-a-çı* || 4866 *unu*] A10 *munu* | *eşittinggay ... negü*] A10 ... *ber n.* B2 ve C11 *eşit(t)im ... nigü* || 4867 *kelge*] C12 *ḳelgey* || 4868 *yaḳşı ... tengiz*] A12 ... *tenggiz* C13 *yaḫşı ...* | *ḳızartur menggiz*] A12 *ḳısard-tur menggiz*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiş; B'de dörtlük şeklinde değildir (krş. beyit 4869)

4869 *sangga tuş*] A13 *sangga tuuş* | *sangga tuş*] A13 *sözüm tuuş* || 4870 *munu ... bolur*] B6 *sanga bolġa yut* || 4871 *bir*] A15 *ber* | *emi*] C17 *imi* || 4872 *sangga ... hem*] A16 *sangga ... kelüm-e* | *birsü ... yaru*] A16 *bersü ... C1 ... yara* (*y-* noktasız) || 4873 *mini*] A17 *meni*

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

4874 yanut birdi ögdülmiş aydı tilin
özüm uḳtı emdi könilik yolın

4875 eşittim sözünggni ögün tınggladım
sözüm kestim emdi sözüng tenggledim

4876 köni sözleding söz bütünlük bu ol
munınggda naruḳı neçe egri yol

4877 seninggde turur çın meninggde oyun
oyun ḳaldı çınḳa birür men boyun

B 351 4878 barayın men emdi esen eḍgü ḳal
ikigün ajunluḳ aya eḍgü fal

4879 bayat birsü tevfiḳ sangga küç ḳadaş
duʿada unıtma könggül tutma taş

4880 mini me bayattın ḳolu bir turup
aça birsü könglüm bayat oḍġurup

4881 sözin keşti ḳoptı aḍaḳın örü
esenleşti evke yüz urdı körü

4882 atın mindi evre evinge kelip
tüşüp kirdi turdı bir ança tınıp

4883 yidi içti ança saḳındı özün
eşitmiş sözini bışurdı uzun

ögdülmiş oḍġurmışḳa] A18 *ö. cuvab-ı oġdur-mış-ḳa*

4874 *aydı*] A19 *açtı* | *özüm uḳtı*] A19 *ayur uḳdum* || 4875 *eşittim ... tınggladım*] A20 *ögüm t.* B12 *eşit(t)im tınggladım* C5 *eşit(t)im ...* | *kestim ... tenggledim*] A20 *ança ḳod-tum sözüng ting-ledim* B12 ... *bekledim* (?, *b-* noktasız) C5 ... *sözüm bekledim* (*b-* noktasız) || 4876 *köni bu*] A21 *ḳoni söz-ledim söz ḳoni-lik bu* B13 *könilik-çe aydıng* ... | *munınggda neçe*] A21 *munung-tan n. ḳamuġ* B13 ve C6 *munungda* ... || 4877 *seninggde*] C7 *męning-den* | *çınḳa birür*] A22 *ḥaḳ-ḳa berür* C7 *ḥaḳ-ḳa b.* || 4878 *ikigün ajunluḳ*] A23 *i. acun-ta* C8 *ikigü a.* || 4879 *birsü ... ḳadaş*] A24 *bersü t. sangga ay ḳ. ... ḳadaş* | *duʿada könggül*] A24 *tuv-a-ta unudm-a meni* || 4880 *mini ... bir*] A25 *...dm-a meni sen ḳ. ber* B3 ve C10 ... *baġat-dın ...* | *birsü*] A25 *bersü* C10 *bïrsü* || 4881 ...] A26 *gru* (önce *urup* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edil-...) | *evke ... körü*] B4 *ivke ... baru* || 4882 *atın ... evinge*] B5 *aṭın ... ivinge* C12 ...*ndi ivre ivinge* | *tardı ... tınıp*] B5 *tındı ... serip* C12 ... *yanıp* (*y-* noktasız; ...?) || 4883 *yidi*] A28 *yeti* | *bışurdı*] A28 *buşur-tı* B6 ve C13 *bışurdı* (*b-* noktasız)

4884 yaşıḳ badı yüzke ḳara yüz bağı
ajun toldı bütrü ḳara yir toġı

4885 küjek yazdı rumi ḳızı örtti yüz
ḳara saç boḍuġı ajun toldı tüz

4886 tükel zẹngi yüzi urundı ḳalıḳ
uçar tındı ḳoḍtı yorıġlı yorıḳ

C 290 4887 yunup ḳıldı yatġu nạmazın turup
töşek ḳoldı yattı yarağın körüp

4888 uḍıp bardı azraḳ oḍundı yana
töpüdin saväılmış baḳırsuḳına

4889 yana kördi ülker saväılmış başı
toġardın çaḍan ḳopmış örlep tuşı

4890 yana yattı ança usı kelmedi
keziglig kişi teg közin yummadı

4891 usuz yattı saḳnu bir ança oḍuġ
ḳalıḳ ḳırtışı tuttı kafur boḍuġ

4892 ʿạbir bürkirer teg tünerdi ḳalıḳ
sıta ḳoptı yirdin yaḍıldı butıḳ

B 352 4893 yaşıḳ örledi yirde ḳoptı toġı
yaḳa keldi aşnu toḳuz al tuġı

4894 turup ḳoptı yundı kör ögdülmişe
nạmazın yetürdi oḳıp bilmişe

4884 *ajun ... yir*] A29 *acun t. b. kọmür ḳal* (*ḳ-* ?) B7 *a. boldı ... yịr* C14 *. yir* || 4885 *küjek ... örtti*] A30 *kụcek ... ọrti* B8 *k. bạrdı ... ötrü* C15 *k. yạzdı* (*y-* noktasız) ... *ört(t)i* | *boḍuġı ... toldı*] A30 *b. acun tudtı* B8 *boḍugu ...* || 4886 *ḳalıḳ*] A31 *ḳılıḳ* | *yorıḳ*] A31 *torıḳ* B9 *yorıḳ* (*y-* noktasız) || 4887 *yattı*] B10 ve C1 *yạt(t)ı* || 4888 *uḍıp ... oḍundı*] A33 *udup* (satır altında ar. harfl. *ḥvab*) ... *odın-tı* | *töpüdin ...* | *turup ... kirdi*] A40 *adın minti ḳarşu-ḳa bạrtı* || 4896 *eşitti ... aṉgar*] B4 *eşit(t)i baḳırsuḳuna*] A33 *tọpi-tin s. baḳır-su-ḳına* C2 *t. saväılmıs baḳırsuḳına* || 4889 *yana ... kör ilig* C10 *eşit(t)i ...* | *ḳaväuşturdı*] A41 *ḳarış-turtı* || 4897 *birdi oldruġ*] A42 *saväılmış*] A34 *baḳ-a k. ụl-key* (*-y* dikkat) *imid-miş* B12 ... *ürĸer s.* C3 *sọväılmı ... o.* C11 *b. oldurġ* | *tuşı*] C3 *tuşı* (*-ş-* noktasız) || 4890 *yattı ... usı*] A35 ... *öz-ı* B13 ve C4 *yạt(t)ı ... ilig ... ögdülmişke*] nushalarda bu başlık yok *teg ... yummadı*] B13 *tẹg k. yum-madı* C4 *tig* (*-i-* noktasız) ... || 4891 *yattı ... unça* | 4898 *ayıttı*] B6 ve C12 *ayıt(t)ı* || 4899 *negü ... ḳadaşıṉg*] A44 *n. ter ḳ.* B7 *nigü t.* A36 *ança yadtı bu saḳ-nu* B14 ve C5 *yạt(t)ı ...* | *tuttı ... boḍuġ*] B14 *tut(t)ı ...* C *ṉg* C13 *nigü ...* | *ne ... işiṉg*] A44 *ḳayu-ḳa tegür-tim ... ẹşing tut(t)ı ... boḍuġ* (*b-* yerine *y-* ile) || 4892 *bürkirer ... tünerdi*] A37 *bur-ḳırar* (*-ḳ-*) *ögdülmiş ... iligke*] A46'da bu başlık 4901'den sonra geliyor | *cẹvabı*] A46 *cuvab-ı t. yarudı* | *sıta ... yirdin*] A37 *sada ... yer-tin* B15 *sịta ... yịrdin* C6 *sıta ...* || 4893 *birdi*] A47 *berti* | *negü*] B9 ve C15 *nigü yirde*] A38 *yer-te* B1 *yịrde* C7 *yẹrde* (*-ẹ-* harekeli) | *yaḳa ... toḳuz*] B1 *oḳa ...* 4901 A45'te bu beyit 4899'dan sonra geliyor | *iligke*] A45 *ilig-ke* (*-ke* satır üs- *toḳuz* (*-z* noktasız) C7 *yaḳa* (*y-* noktasız) ... *toḳuz* (*-z* noktasız) || 4894 *ḳopt* *de yazılmış*) || 4902 *özün*] A1 *öz-i* | *bertti ... közün*] A1 *yırdtı yaş tọḳ-ti iki köz-i yundı*] A39 *yuntı ḳopdı* *bẹrt(t)i y. yaväuldı* (*-v̇-* yerine *-ḳ-* ile) *k.* C1 *bẹrt(t)i ...*

4895 ḳıza baḳtı yirdin sıta ḳalḳanı
turup ḳarşıḳa bardı kirdi köni

4896 eşitti ilig kör aṉgar ḳıldı yol
bu kirdi iligke ḳaväuşturdı ḳol

4897 ilig imledi birdi oldruġ orun
bu keçti orunḳa siliglik ḳurun

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

4898 bir ança turup söz ayıttı ilig
ayur sözle keldür ay ḳılḳı silig

4899 negü tir ḳadaşıṉg ne boldı işiṉg
ne boldı tilekiṉg kelirmü işiṉg

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

4900 yanut birdi ögdülmiş aydı sözi
negü teg yorımış sözi tüp tözi

4901 ikigün arala yorımış sözüg
ötündi iligke ḳamuġ tüp tözüg

A 138 4902 ilig turdı ança saḳındı özün
C 291 köṉgül bertti yaşı yuväuldı közün

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

4903 ayur ol ḳadaşıŋ köni sözlemiş
söz ol söz turur kim ol aymış timiş

4904 bu kün biz ḳılurmız özümizke küç
aŋar ma taḳı küç ḳılurmız hem öç!

4905 keçigli turur bu ajun ḳalġusuz
bu ḳalmış tiriglik yime belgüsüz

B 353 4906 siziksiz kelir utru meŋgü ajun
erej erse emgek ụzalmaz uzun

4907 meŋgilik ol ol anda bulsa erej
bolur eḍgü ornı bolur eḍgü iz

4908 oḍunmış turur ol ḳadaşıŋ tükel
anı biz oḳımaḳ iḍi keḍ mụḥal

4909 biziŋ bu özümiz ḥavaḳa bulun
yavalıḳḳa öḍlek keçip bardı kün

4910 negü tir eşit emdi köŋgli tirig
saŋa yaḳşı sözlep birür öt erig

4911 ḥava nẹfs yaġı ol ḳalı bulsa küç
yetürgey siziksiz saŋa eski öç

4912 ḥava nẹfs tirilse ölür bu köŋgül
köŋgül ölse ṭaʿạt ḳalur ay oġul

4913 biziŋ köŋglümiz öldi bolġa bu kün
ḥava nẹfs me ḳıldı boyun keḍ yoġun

4914 uluġluḳ beḍüklük bu deṿlẹt küni
uzun turġu ermez ay köŋgli köni

4915 ereji az ol körse emgek öküş
baş aġrıġ telim bar ma ḳarġış söküş

4916 iḍi yaḳşı aymış biligli kişi
ajunuġ sınayu yetilmiş yaşı

4917 uluġluḳḳa artuḳ küṿenme küle
uluġ boldıŋ erse baş aġrıġ bile

C 292 4918 seṿinç ḳayda erse soŋgında bẹla
erej ḳayda erse miŋ emgek bile

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

B 354 4919 yana aydı ilig ay ögdülmişim
tilekim bu erdi anı ḳolmışım

4920 sẹbẹb bolsa erdi maŋa eḍgüke
tirilgeymü erdi köŋgül ay böke

4921 tirendi unamaz berü kelgeli
ne iş tuş ḳadaşlar yüzin körgeli

4922 ol aymış sözüg körse barça köni
küçese yime bolmaz emdi anı

4923 saŋa ma öküş tegdi emgek yorıp
tilin sözlediŋ hem yügürdüŋ arıp

4924 küḍelim körelim yime ay aḳı
negü ol aḫır ḥal öḍ öḍlek taḳı

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
4903 *ḳadaşıŋ*] A_2 *ḳadaş yem* (?) B_{12} *ḳaḍaşıng* | *timış*] A_2 *temiş* || **4904** *bu ... küç*] A_3 *bukün ... gsümiz-ke kuç* B_{13} *... özümüzke k.* | *ḳılurmız*] A_3 *ḳılur biz* || **4905** *ajun ḳalġusuz*] A_4 *acun ḳalġu söz* || **4906** *siziksiz ... ajun*] A_5 *sesik-siz ... meng* ...] A_{15} *ġti yaḫşı ...* B_{11} *... sözi* C_{15} *idi yaḫşı ...* | *ajunuġ ... yaşı*] A_{15} *acunuġ acun* B_1 ve C_5 *... menggü a.* | *erej ... uzun*] A_5 *gric gz-e e. usal-maz usun* B_1 ... ...şu .. B_{11} *... yetilmiş* (*y-* noktasız) *tözi* (*-z-* noktasız) C_{15} *a. sınamış ... uzalmas u.* || **4907** *anda ... erej*] A_6 *bolġa anda griş* B_2 *... ereş* C_6 *anda* (*-n-* yerine *-g-* ile) *bulsa erij* (*-j* noktasız) | *bolur ... iz*] A_6 *bolar mengü ... iş* B_2 *... iş* C_6 ... Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı ... *iz* (*-z* noktasız) || **4908** *oḍunmuş*] A_7 *odı-mış* B_3 *oḍımış* | *oḳımaḳ ... keḍ*] A_7 *bu* ... *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir *oḳımaḳ* B_3 *o. iḍi ...* || **4909** *biziŋ ... ḥavaḳa*] A_8 *bisi(n)g uru-mız h.* B_4 . *ḥavl-ka* ...] A_{16} *arduḳ* (satır üstünde yazılmış) *sevinm-e* || **4918** *bẹla*] C_8 *... ḥavaḳa* || **4910** *negü tir*] A_9 *n. ter* B_5 ve C_9 *nigü t.* | *yaḳşı ... erig*] A_9 *baḫ-* ... *ağınca* ' *erej*] A_{17} *gric* (?) (*-ḫ-*?, harfin altındaki işârete dikkat, -'-?) *s. belür* (*-l-* çizgisi yanlış olacak) *gd grig* ... **4920** *bolsa erdi*] C_4 *boldı erse* | *tirilgeymü*] A_{20} ve C_4 *tirilge-mü* || **4921** *tirendi* B_5 *... irig* C_9 *naġzı* (*-ġ-* noktasız) *... irig* || **4911** *ḳalı bulsa*] A_{10} *ilig bulz-a* C_{10} *ḳalı* ...] A_{21} *teren-ti u.* B_3 ve C_5 *t. unamas* | *iş ... körgeli*] A_{21} *eş tuuş ḳ. yuz-i kör-gel bulsa* | *siziksiz ... eski*] A_{10} *sesik-siz s. keçki* B_6 *seṇingdin s. iki* || **4912** *tirilse*] A_{11} ... üstünde tekrarlanmış) *-i* || **4922** *bolmaz*] B_4 *bolmas* || **4923** *hem*] A_{23} *me* || **4924** *terilz-e* || **4913** *köŋglümiz*] A_{12} *kongli-miz* | *me ḳıldı*] A_{12} *ḳılın-tı* ... *ḳelim*] A_{24} *ḍelim* (?) | *negü ... ḥal*] A_{24} *n. teg açar ḍl* (*ḥal*?) B_6 ve C_8 *nigü ...*

4925 ḳara tün içinde turur kelgü iş
yarutur yaruḳ kün aya eḍgü iş

4926 ḳuruġluġ turur bu ẓamane. yası
ara asġı tegrür arala yası

4927 bayat ḥụkmin͡ge ḳoḍ ḳamuġ işlerig
öḍi kelse itlür açar ay tirig

4928 ḳayu iş ḳılıp bulmasa ol tatıġ
ḳoḍu birgü ançan ay bilgi batıġ

4929 bu dụ̈nya yan͡gı bu eḍerse ḳaçar
ḳoḍu birse eṽre san͡ga yol açar

4930 küḍelim bir ança sınalım anı
negü teg aḫịr ḥal ẓamane. küni

4931 yana bolġa bizni tilegey turup
özi öz yigin ḳılġa yetrü körüp

4932 mun͡gar tegdi kesti sözini ilig
turup çıḳtı ögdülmiş aḳru silig

4933 yime keçti ḳaç kün bu sözke aḍın
saḳındı ilig baḳtı ön͡gdün kiḍin

LXVIII.

B 355 C 293 KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞNI ÜÇÜNÇ YOLI ÜNDEYÜ IḌMIŞIN AYUR

4934 oḳıdı ilig bir kün ögdülmişig
ayur ḳılġu boldı san͡ga bir işig

4925 *kelgü*] B7 *kẹlgen* || 4927 *ḥụkmin͡ge*] A27 *hukmi-ge* | *itlür* ... *tirig*] A27 [illegible] ... B9 ... *tịrig* || 4928 *ḳılıp* ... *tatıġ*] A28 *tilep b. ọz ḳadıġ* | *birgü ançan*] A28 [illegible] *ança* || 4929 *yan͡gı* ... *ḳaçar*] A29 ... *teser* C13 *yạngı* (*y-* noktasız) ... | *birse* ... [illegible] A29 *berz-e ẹṽrer* ... *tụser* || 4930 *küḍelim*] A30 *ḳodalım* | *negü* ... *aḫịr*] A30 ... [illegible] B12 *nigü t. açar* C14 *nigü* ... || 4931 *bolġa bizni*] A31 *bolġay yarın* | *öz* ... *ḳılġa*] A[illegible] *yigliki ḳılġay* B13 *ö. yịgin ḳ.* C15 *öz nẹngin ḳ.* || 4932 *ilig*] A32 *ẹlig* C16 *ịlig* | *aḳru*] A[illegible] *aḳru* (satır altında ar. harfl. *birun*) || 4933 *yime keçti*] A33 *yan-a kes-ti* | *ilig* ... *kiḍin* [illegible] A33 *ẹlig* ... *kedin* B15 *i. çıḳtı* ... C17 *i. bạḳtı* ...

kün toġdı ... *ayur*] A34 *ilig ụçünçi yol-ı ọgdülmiş-ni odġurmış ụndeyü* ... B1 [illegible] *kün* ... *ụ̈cünç ḳạta ü. ıdmışın* (*ayur*, fotografa girmemiş) C1 *bab kün* ... *aytur* [illegible]

4934 *ilig*] A35 ve C2 *yana*

4935 oḳıdım ḳadaşın͡g man͡ga kelmedi
ol arzu tilekni özüm bulmadı

4936 kiterdim men uş bu tilemiş tilek
aḍın boldı emdi tilekke yölek

4937 bu ol kör bu künki tilekim menin͡g
özüm bir yüzini köreyin anın͡g

4938 an͡gar men barayın ya kelsün man͡ga
ẓịyaręt üçün ol ay ḳızġu en͡ge

4939 man͡ga tuşsu birsü bir öt saṽ erig
yana yansu ḳılsu ḳılur işlerig

4940 man͡gar asġı tegsün an͡gar yası yoḳ
süzülsün özümdin ḳamuġ bulġanuḳ

A 139 ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

4941 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
osuġluġ turur çın aya ḳutluġ öz

4942 bu iş ḳılġa ilig tilese anı
oḳıyın yana yarlıḳasa mini

4943 barayın bu sözni an͡gar sözleyin
ilig barmasun men anı keldreyin

4944 yana bir bitig yarlıḳasun ilig
oḳıp bütsü kelsü san͡ga ol silig

4936 *kiterdim* ... *bu*] A37 *munu ḳot-tum uş buu* B4 ... *uşbu* C4 *kötürdüm mẹn* [illegible] || 4937 *kör*] A38 *bir* || 4938 *kelsün man͡ga*] A39 *k. mangga* B6 ve C6 *kẹlsü m.* | [illegible] ... *en͡ge*] A39 *ụçi-ni aḳır-ġu ẹngge* (*-g-*?) C6 *üçüni ay ḳ. inge* || 4939 *man͡ga* ... [illegible]] A40 *mangga tuuş-su bersü* ... B7 ... *irig* || 4940 *man͡gar* ... *yası*] A41 ... *teggey* [illegible] B8 ... *yası* (satır altında *yạmạn*) C8 *mạnga a. tẹgsü* | *süzülsün* ... *bulġanuḳ*] A41 [illegible] *mening-tin ḳ. bulġ-a-yuḳ* C8 *süzülsü* ...

[illegible] *ögdülmiş* *iligke*] A (dikkat, faksimilede sayılmamış) *ọ. cuvabı ẹlig-ke* [illegible] 4941 *birdi*] A1 *berti* || 4942 *bu* ... *ilig*] A2 *munı ḳılġay elig* | *yarlıḳasa mini*] A2 [illegible] *men-i* || 4943 *bu* ... *an͡gar*] A3 *angar men yan-a* | *ilig* ... *keldreyin*] A3 *elig* [illegible] (önce *barmaz-un men* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih [illegible]) *anı kel-türeyin* C12 *i. barmasu* ... || 4944 *ilig*] A4 *elig* | *bütsü* ... *san͡ga*] A4 [illegible] *kelz-ü manga* C13 *tutsu* ...

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

B 356 4945 ilig aydı emdi nerek bu bitig
bitigde bütünrek bütün sen tetig

4946 bitig bütmegü teg kişike bolur
seniŋgde bütünrek aḍın kim bulur

4947 negü tir eşit yaḳşı yaġma begi
ḳamuġ iş içinde yetilmiş ögi

C 294 4948 yalavaçḳa bütse bitig ne kerek
bütünlük bulunsa itig ne kerek

4949 sözüŋni tilin ay sözini eşit
taḳı bir bitig ay tetig ne kerek

4950 bu ança iş ermez aġır kelgü teg
bu iştin beliŋlep yıraḳ tezgü teg

4951 nerek munça sözke bitig ya itig
bütün sen bitig sen maŋga ay tetig

4952 maŋga kelsü tuşsu yana barsu terk
küçün tıdmaġay men aŋga birdim erk

4953 ıḍur men sini kör bu ḥaçet üçün
oḳı eḍgü birle oḳıma küçün

4954 berü kelmese men barayın naru
yüzini köreyin yanayın berü

ilig ... ögdülmişke] B ve C'de bu başlık yok | A_5 *ẹlig cuvabı ẹ.*
4945 *ilig*] A_6 *elig* | *bitigde ... sen*] A_6 *... ẹdig sen* B_1 *... bịtig sẹn* C_{14} *bịtig-de ... bụ̈tün sen* || 4946 *bütmegü*] A_7 *bụdemegü* | *seniŋgde ... bulur*] A_7 *seniŋ-tin ... bilür* C_{15} *sẹning-den aḍın kim* (*k-* çizgisiz) *bütün-rek b.* || 4947 *negü ... yaġma*] [illegible] *ögdülmış ... iligke*] A_{16} *ẹ. cuvabı i. n. ter ...* B_3 *nigü ...* C_{16} *nigü ... yaḫşı yaġma* (*-ġ-* noktasız)
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda [illegible] *ẹt-te barıp me ḳ.* B_{13} *... me* C_{10} *ö. yẹne ọk ḳ. me* | *tilekiŋ ... men*] A_{18} sözü ile ayırt edilmiştir [illegible] *-ni ...* B_{13} *... me* C_{10} *... men* || 4957 *ilig ... inç*] A_{19} *elig ... ẹnç* | *birge*] A_{19}
4948 *bulunsa itig*] A_9 *bililz-e ẹdig* C_1 *bạlunsa itig* (noktaların yerine ve *-i-* üstü[illegible]*ọge* || 4958 *atlandı*] B_1 *aṭlandı* || *evke*] B_1 *ivke* deki noktaya dikkat) || 4949 *tilin ... sözini*] A_{10} *bilin ay s.* B_5 *tịlin a. tili-ni* C_2 [illegible] 4959 A_{22}'de bu beyit 4960'tan sonra geliyor | *kızıl ... oŋ̇dı*] A_{22} *tolu yụ̈z ọngi tili-ni* | *bir ... tetig*] A_{10} *bar* (*b-* ?) *ẹdin-gin* (*-g-* ?) *bitig* C_2 *b. bịtigin* (*-gin*, [illegible] *in* C_{13} *engi* | *ajun ... öŋ̇i*] A_{22} *acun ... kọngül*
dikkat) *itig ne* (yanında *ni* ?) || 4950 *bu ... teg*] A_{11} *oo ... kelgü* (*k-* veya *b-*, [illegible] 4960 A_{21}'de bu beyit 4959'dan önce geliyor | *türtti*] A_{21} *tudtı* B_3 ve C_{14} *türt(t)i* görmüş) *teg* (önce *-lüg* yazılmış, sonra tashih edilmiş) B_6 *... ermes a. celgülüg* [illegible] *ina ... cịhan*] A_{21} *aldun ... cehan* || 4961 *tuttı ... ḳaşı*] A_{23} *... sevüg yụ̈z ḳuşı ... tezgü*] A_{11} *... tur-ġa* B_6 *işdin ...* C_3 *iş-din ... turġu* || 4951 *sözke ...* [illegible] *itig*] [illegible] ve C_{15} *tut(t)ı ...* | *ajun boldı*] A_{23} *acun toltı* || 4962 *yidi*] A_{24} *yeti* | *yattı*] B_5 ve *iş-ke b. ọz ẹdig* | *bütün ... maŋga*] A_{12} *bụdünz-e b. sen mangga* B_7 *bütünse bịtig-e* [illegible] *yạt(t)ı* || 4963 *sandvaç ... ünin*] A_{25} *sanduvaç at ụ.* B_6 *sạndvaç at(t)ı ünün* C_{17} C_4 *b. sen b. sen m.* || 4952 *barsu*] A_{13} *yansu* | *tıdmaġay ... birdim*] A_{13} *tıdmaġay* [illegible] *ndvaç* (*-aġ-* hareketli) *at ünün* *angar berdim* C_5 *tıdmaġaymẹn angar b.* || 4953 *sini ... ḥaçet*] A_{14} *seni uş ḫa ḥaçet* || 4964 B ve C'de bu beyit yok || 4965 *yitti*] A_{27} *yet-ti* B_7 *yịt(t)i* C_1 *yit(t)i* | *küsüş*] *eḍgü oḳıma*] A_{14} *yum-şaḳın tap anı-ma* || 4954 *kelmese*] C_7 *ḳelmesey* [illegible] *küşüş*

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

4955 yanut birdi ögdülmiş aydı tilek
tükel bolġa bolsa bayattın yölek

4956 özümdin yana oḳ ḳatığlanġa men
bu arzu tilekiŋ tükel ḳılġa men

4957 ilig altunı inç esen bolsunı
bayat birge barça tilek ḳolsunı

B 357 4958 turup çıḳtı atlandı keldi yana
tüşüp kirdi evke suçuldı tona

4959 ḳızıl yüz öŋ̇i oŋ̇dı boldı sarığ
ajun boldı altun öŋ̇i teg arığ

4960 yaşıḳ türtti yüzke sarığ zaʿfaran
özin ḳıldı mina öŋ̇i teg cihan

4961 ḳalıḳ bütrü tuttı sevügler ḳaşı
ajun boldı zẹngi ḥabeş ḳırtışı

4962 yidi içti yundı yetürdi namaz
töşek ḳoldı yattı uḍıp bardı az

4963 sarığ sandvaç ötti ünün sayradı
beliŋlep oḍundı usı kelmedi

4964 oḍuġ yattı ança anı tıŋlayu
avındı ol ünke turup taŋlayu

C 295 4965 usı yitti artuḳ uzadı tüni
küsüş boldı arzun yaruġu küni

4966 ḳalıḳ yırttı keḏmiş ḳara kögŋlekin
açıldı yaruḳ yüz kötürdi egin

4967 küle baḳtı örlep talu ḳız yüzi
yarudı bu dünya iri hem ḳuzı

4968 toġa keldi örlep çıḳardı yüzin
yaruḳ ḳıldı dünya ḳolın hem özin

4969 yana ḳoptı yundı tonandı tükel
nąmaz ḳıldı özke yorup eḏgü fal

A 140 4970 atın tuttı mindi bir oġlan bile
ḳadaşı tapa bardı seẏnü küle

4971 yaḳın tegdi erse anıŋ üskiŋe
tüşüp bardı aḳru yorıp ḳapġıŋa

4972 toḳıdı ḳapuġ aḳru elgin tutup
turup çıḳtı terkin ḳadaşı uḳup

OḎĠURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

4973 közün kördi erse kör ögdülmişig
ayur ay ḳadaşım uzattıŋ işig

4974 nelük emgetürsen özüŋni küçün
negüke ḳarışıŋ maŋa bu öçün

B 358 4975 yorı kel kirelim maŋa ay sözüŋ
nelük eẏre keldi yana bu özüŋ

4976 turup eẏke kirdi bu iki ḳadaş
ḳadaşıŋa zahid alın tügdi ḳaş

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḎĠURMIŞḲA

4977 keligli ḳadaşı ayur ay tüzüm
ḳaşıŋ tügme aşnu eşitgil sözüm

4978 sen aymış sözüŋ barça eksüksüzün
iligke tegürdüm ötündüm özün

4979 eşitti ilig söz tükel tıŋladı
sözüŋni eşitti öküş teŋledi

4980 ḳoḍu birdi emdi sini ay ḳadaş
munıŋda aḍın bir tilek ḳoldı taş

4981 mini sözçi ıḍtı bu işke saŋga
uẏut ḳılmaġıl sen mini ay toŋga

4982 ḳamuġ neŋke ḥąd ol teŋri belgülüg
teŋginde keçürme işiŋ ay külüg

C 296 4983 negü tir eşitgil uḳuşluġ tili
ḳamuġ neŋke yaŋzaġ bu ol söz ulı

4984 teŋginde keçürme ḳamuġ işni sen
teŋginde keçürse yana ḳaçġa san

4985 ḳamuġ işke yaŋzaġ teŋri ol yaŋı
ḳamuġ neŋ teŋri birle boldı esen

4986 ilig ḳoḍtı emdi ozaḳı tilek
oḳır bir ziyaretḳa bolġıl yölek

ögdülmiş . . oḍġurmışḳa] nushalarda bu başlık yok

4966 *yırttı*] B8 *yırt(t)ı* C2 *yırt(t)ı* (*-ı-* harekeli) || 4967 *küle ... ḳız*] A29 *ḳulü ...* B9 *... ḳız* (*-z* noktasız) | *bu ... ḳuzı*] A29 *acun-nıng az-ı h. tǫz-i*

4968 B ve C'de bu beyit yok | *ḳolın*] A30 *ḳol-ı* || 4969 *ḳoptı ... tükel*] A31 *turtı ... yuntı ma ḳıltı namaz* | *nąmaz ... fal*] A31 *tuv-a ḳıltı verti oḳıp bartı az* || 4970 *atın ... mindi*] B11 *aṭın tut(t)ı ...* C5 *a. tut(t)ı mündi* | *ḳadaşı*] B11 *ḳądaşı* || 4971 *yaḳın ... anıŋ*] A2 *... aḳ-ı* (?) C6 *baḳa körgü* (*-gü,* sonradan satır üstünde yazılmış) *... bardı ... yorıp*] A2 *kirti aḳır anıng* C6 *kirdi ...* || 4972 *uḳup*] A8 *ḳopup*

oḍġurmış ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

4973 *közün ... kör*] A4 *yan-a ... ol* | *uzattıŋ*] B14 ve C8 *uzat(t)ıng* || 4974 *negüke ... bu*] A5 *n. ḳarış-tıng buu işke* B15 ve C9 *nigüke ...* || 4975 *yorı . . maŋa*] A *yuṛügil k. mangga* B1 *... kireling m.* | *keldi*] A6 ve C10 *kelding* || 4976 *eẏke*] A7 *er-k* B2 *iẏke* | *ḳadaşıŋa zahid*] A7 *ḳadaş-ḳa ḳadaş-ı*

987 barıp tuş an͡gar sen ya kelsün san͡ga
yüzün͡g körsüni bir ay kön͡gli kin͡ge

4988 munın͡gda yası yoḳ san͡ga ay ḳadaş
bolu bir man͡ga sen aya baġrı taş

4989 ilig me iḍi eḍgü sụlṭan turur
çıġayḳa yaẇuzḳa seẇüg can turur

B 359 OḌĠURMIŞ CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

4990 yanut birdi oḍġurmış aydı bu söz
uḳuşḳa yaḳın ol aya kön͡gli tüz

4991 mụ̈sụ̈lman ḳadaşḳa mụ̈sụ̈lman ḳadaş
zịyaręt ḳılur oḳ ay kön͡gli tudaş

4992 bu sözke egildim birür men boyun
zịyaręt ḳılayın an͡gar men bu kün

4993 munın͡gda oza barmadım men an͡gar
öz asġı tiler erdi mindin sın͡gar

4994 anı ḳoḍtı tuttı könilik yolın
kirür men könilikke köndüm bilin

4995 barayın iligke ilig kelmesün
man͡gar tegsü emgek an͡gar tegmesün

4996 ilig il begi ol buḍunḳa uluġ
an͡gar ḳılġu ḥụrmęt aġırlıḳ ḳamuġ

4987 *tuş ... kelsün*] A18 ... *ay kęlsü* C6 *sęn anga tuş ya kęlsü* | *kön͡gli kin͡ge* | A18 *ęlgi* (?) *tongga* C6 *bilgi k.*

4988 A20 'de bu beyit 4989 'dan sonra geliyor | *munın͡gda ... ḳadaş*] A20 *anıng-t... ... sangga ...* B14 *munungda ... ḳạḍaş* C7 *munung-da ...* | *bir ... taş*] A20 *ber ang... ...* B14 ... *bạş* C7 *baş* (*b-* veya *y-* ?)

4989 A19 'da bu beyit 4988 'den önce geliyor | *ilig ... sạlṭan*] A19 *ęlig me ęti ... sulda* B15 ... *ịḍi s.* | *çıġayḳa yaẇuzḳa*] A19 *budun-ḳa baġırsaḳ* B15 *çıġay toḳ yạẇuz...*

oḍġurmış ... ögdülmişke] A21 *o. cuvabı ǫ.*

4990 *birdi*] A22 *berti* || 4991 *ḳadaş*] B3 *ḳạḍaş* | *oḳ ... tudaş*] A23 *ol kǫngül bolz... ḫooş* || 4992 *birür ... boyun*] A24 *barır męn buu kụn* | *an͡gar ... kün*] A24 *angga... ǫr-tükün* || 4993 *munın͡gda*] A25 *munung-tın* B5 *munungda ...* C13 *munung-dan* | *mindin sın͡gar*] A25 *mendin s.* C13 *m. sạnga* || 4994 *tattı*] B6 ve C14 *tut(t)ı* | *men ... bilin*] A... *mü ...* B6 ... *tilin* C14 ... *bilin* (noktasız) || 4995 *barayın ... kelmesün*] A27 *ęlig ... barayın ęlig kelmesü* B7 ve C15 ... *kęlmesü* | *tegsü ... tegmesün*] A27 *bolsu ... bolmesü* B7 *tęgsün ... tęgmesü* C15 ... *tęgmesü* || 4996 *ilig*] A23 *ęlig* | *aġırlıḳ*] C16 *aġırlıġ*

4997 yorıḳ tüzse ötrü könitse sözi
arıtsa ilinde isizler izi

C 297 4998 negü tir eşitgil ay bilgi ten͡giz
uḳuşluġ amul kön͡gli yüksek eḍiz

4999 rạʿiyętḳa vacịb begi yarlığı
aġır tutsa eştip kiçig uluġı

5000 aġırlaġu begler özin hęm sözin
kerek hịndu bolsun kümüş yuluġı

5001 aġırlar men emdi ilig yarlığın
zịyaręt ḳılur men bolur men yaḳın

A 141 5002 yorı yanġıl emdi iligke sözüm
tegürgil kelür tip munu bu özüm

B 360 5003 yaruḳ dụ̈nya yüzke eşünse eşük
men ötrü barayın ay eski tüşük

5004 kişi körse kündüz mini son͡gdaġa
özin otḳa atġa mini sözlege

5005 yorı barġıl emdi sen eẇde küdęz
san͡ga kelge men anda yatma sen az

5006 en͡g aşnu san͡ga men tuşayın barıp
neteg ḳılġu andın ḳılalım yorıp

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI OḌĠURMIŞḲA

5007 seẇindi kör ögdülmiş aydı cęvab
iḍi körklüg ol bu yime keḍ ṣạvab

4997 *tüzse ... sözi*] A29 *tụsz-e ǫ. budun baş-sız-ı* C17 *tüzse* (*-z-* noktasız) ... | *...de isizler*] A29 *ilin-tin ęsiz-ler* C17 *ilinden i.* || 4998 *negü tir*] A30 *n. ter* B10 ve C1 *...ü t.* | *yüksek*] A30 *yeksek*

Dörtlük. A 'da ayrıca işâret edilmemiş ; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* ... ile ayırt edilmiştir

4999 *eştip*] A31 *işdip* || 5001 *men ... ilig*] A33 ... *ęlig* B13 *me ...* C5 *men ... men ... yaḳın*] A33 *męn ǫder men ḥaḳın* C5 *men ... men yaḳın* || 5002 *yanġıl ... ...ke*] A1 *barġıl ę. elig-ke* | *kelür ... bu*] A1 *kelir tep mun-a bau* || 5003 *eşünse*] *...şüz-e* | *eski tüşük*] A2 *ędgü tụsük* || 5004 *mini son͡gdaġa*] A3 *meni song-taġ-a* B2 *...songraġa mini*] A3 *men-i* || 5005 *eẇde*] B3 *iẇde* | *men*] C9 *men* || 5006 *san͡ga ... ...yın*] A5 *tuş-a-yın sangga men* | *ḳılalım*] B4 ve C10 *tilekim*

ögdülmiş .. oḍġurmışḳa] nushalarda bu başlık yok

5007 *seẇindi cęvab*] A6 *sevünti ... cuvab* C11 *sęẇündi ...* | *iḍi*] A6 *ęti*

5008 barayın men emdi iligke turup
ayayın bu sözler sevinsün uḳup

5009 meninggde basa sen bütürgil sözüng
umınç ḳılmış öḍte yetürgil özüng

5010 ikigü sözi tındı bir söz öze
sevinçin turup çıḳtı ḳaşın yaza

5011 yana oḳ tutuzdı ayur ay ḳadaş
sözüng ḳıyma kelgil ay könggli tudaş

5012 yaşıḳ yirke yansa yüzin kizlese
kömür ḳırtışı dünya yüzke basa

5013 sini küḍge men evde kelgil mangga
yarağın körüp iş ḳılayın sangga

C 298 5014 atın mindi keldi iligke turup
tüşüp kirdi ilig tapa yol ḳolup

5015 tegürdi iligke uḳulmış sözin
sevindi ilig yazdı ḳaşın közin

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

5016 ayur eḍgü boldı bu bir iş barı
sözüng teg çın erse ol aymışları

5017 yana aydı ilig ne öḍte kelir
ḳayuda tuşar men anggar ay bilir

B 361

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

5018 yanut birdi ögdülmiş aydı kiçe
yaruḳ dünya menggzi tünerse çiçe

5019 mening evke kelmek turur ol mangga
ḳaçan kel tise sen kelir ol sangga

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5020 ilig aydı emgep yügürdüng öküş
yanut birsü tengri ol emgekke tuş

5021 bu erdi mening bu igimke emi
sevindürdi emdi mening könglümi

5022 sen evde küḍez kelse eştür mangga
kişi barġa mindin oḳıtçı sangga

5023 ḳadaşınggnı alġıl mangga kel turup
ziyaret ḳılayın yüzini körüp

5024 mungar menggzetür emdi bilge sözin
negü tir eşitgil bu tüpi tözin

5025 kişi könggli tutçı tiler arzunı
avıtur tilek bulġuḳa özini

5008 *bu ... uḳup*] A7 *buu s. sevinsü kørüp* B6 *kelir tip ...* C12 *... sevünsü ü.* || 5009 *meninggde ... bütürgil*] A8 *mening-tin ...* C13 *mening-den ... yetürgil* | *umunç ... yetürgil*] A8 *umunç ... budürgil* C13 *umunç ... bütürgil*

5010 A12'de bu beyit 5013'ten sonra geliyor | *ikigü*] A12 ve C14 *ikegü* | *sevinçin*] C14 *sevünçin*

5011 A9'da bu beyit 5009'dan sonra geliyor | *oḳ tutuzdı*] A9 *oḳ t.* C15 *oḳ tutazdı* (*t-* yerine *b-* ile) | *ḳıyma*] B9 ve C15 *ḳıyma* || 5012 *yirke*] A10 *yerke* B10 ve C16 *yirke* | *kömür*] A10 *kumüş* || 5013 *sini ... evde*] A11 *seni ...* B11 *... me ivde* C17 *... me[illegible]* | *yarağın ... sangga*] A11 *negü ḳılġu anda ayayın sangga* C17 *yarağı ...* || 5014 *atın ... iligke*] A13 *... ḳlig-ke* B12 *atın ...* C1 *a. mündi ...* | *ilig ... ḳolup*] A10 *elig t. yuz urup* || 5015 *sevindi ilig*] A14 *sevündi ḳlig* C2 *sevündi i.*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

5016 *eḍgü*] A15 *emti* | *ol*] A15 *buu*

5017 *ilig*] A16 *ḳlig*

ögdülmiş ... iligke] A17 *ø. cuvabı elig-ke*

5018 *birdi ... kiçe*] A18 *berti ... keçe* | *tünerse çiçe*] A18 *tudarz-a çeçe* || 5019 *[illegible]*] B9 *ivke* | *tise ... sangga*] A19 *tez-e siz kelür ol tongga*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

5020 *ilig*] A20 *ḳlig* | *yanut ... ol*] A20 *y. berti aḫır ol* B4 *ṣevab tengri ol* || 5021 *mening*] A21 *mening* | *sevindürdi ... mening*] A21 *otı ḳıltı igke açıp* B5 *... mening*

5022 A25'te bu beyit 5026'dan sonra geliyor; | *evde ... mangga*] A25 *... mangga* | *[illegible]ede ... ayġıl m.* C10 *... eştür* (*-ş-* noktasız) *m.* | *mindin ... sangga*] A25 *men-tin [illegible]-çı sangga* || 5023 *mangga*] A26 *mangga*

5024 A22'de bu beyit 5021'den sonra geliyor; B'de iki satır üzerine yazılmış | *[illegible]ggzetür*] C12 *mengzetü* | *negü ... bu*] A22 *n. ter eşit söz-ni* B9 ve C12 *nigü ...* Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* [illegible] ile ayırt edilmiştir

5025 *tutçı ... arzunı*] A23 *tudşı ...* B10 *... eḍgüni* C14 *tuşı ...* | *özini*] C14 *arzunı*

5026 ḳalı bulsa arzu tilekin tükel
köñgül kötrür anda keser sözini

5027 ilel tip turup çıḳtı ögdülmişe
eṽiñge kelip kirdi ḳıldı tüşe

5028 yaşıḳ yirke indi yüzin kizledi
ḳararıp tuman tozdı dụ̈nya tudı

C 299 5029 ajun tul tonın keḍti ḳaşın tügüp
ḳalıḳ yek yüzi teg ḳarardı oñgup

B 362 5030 ḳamuġ teprenür tındı yumdı közi
çoġı ün kesildi tirigler sözi

LXIX.

OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞ TAPA KELMİŞİN AYUR

A 142 5031 turup aḳru keldi kör oḍġurmışa
küḍezip körü aldı ögdülmişe

5032 sẹlam ḳıldı ötrü alıştı elig
turup eṽke kirdi bu iki silig

5033 aş içgü çıḳardı yitürdi körü
kişi ıḍtı ilig tapa uḳturu

5034 eşitti ilig ḳıldı yandru cẹvab
oḳıdı olarıġ yaḳınlıḳ ulap

5026 *ḳalı ... tilekin*] A24 *tilek ... tileki*

5027 A27 'de bu beyit 5023 'ten sonra geliyor | *tip*] A27 *tep* | *eṽiñge* *tüşe*] A2[illegible] *ẹ. kirip kelti ḳ. tụş-e* B12 *iṽiñge* ... C16 ... *tüşe* (*-ş-* noktasız) || 5028 *yirke indi*] A2[illegible] *yer-ke kirti* B13 ve C17 *yịrke i.* | *tozdı ... tudı*] A28 *tostı* (*-s-* ?) *t. ḳodı* B13 *tudı d. tozı* || 5029 *ajun ... ḳaşın*] A29 *acun* ... B14 ... *tonı k. ḳaşı* | *yek*] A29 *bek*

oḍġurmış ... ayur] A ve C 'de bu başlık yok | B2 *bab ... aytur vẹ 's-sẹlam*

5031 *aḳrü ... oḍġurmışa*] A1 *ẹṽr-e k. buu odġur-mış-ı* C3 ... *ögdülmişe* | *küḍezip ... ögdülmişe*] A1 *k. kọrüp a. ọgdül-miş-i* C3 *barur erdi kör anda oḍġurmışa* || 5032 *elig*] C4 *ilig* | *eṽke*] B4 *iṽke* || 5033 *yitürdi*] A3 *yedür-ti* | *ilig ... uḳturu*] A3 *ẹlig* ... C5 ... *uḳtụru* (*-t-* yerine *-y-* ile) || 5034 *eşitti ... cẹvab*] A4 *ẹ. ẹlig ... cuvab* B[illegible] ve C6 *eşit(t)i* ...

LXX.

KÜN TOĠDI İLİG OḌĠURMIŞ BİRLE KÖRÜŞMİŞİN AYUR

5035 ikigü turup bardı ilig tapa
körü aldı ilig yorıdı ḳopa

5036 sẹlam ḳıldı ilig eñg aşnu körüp
ʿạlẹyk birdi zahịd sẹlamḳa turup

5037 eligleşti ilig bu zahịd bile
ayıttı ilig yazlu seṽnü küle

5038 orun ḳıldı artuḳ öziñge yaḳın
aġırladı aşru baġırsaḳlıḳın

5039 ayur emgediñg sen ay oḍġurmışa
yaḍaġın bu yirke özüñg kelmişe

B 363 OḌĠURMIŞ CẸVABI İLİGKE

5040 yanut birdi oḍġurmış aydı közüm
sini kördi emgek unıttı özüm

5041 özüm arzulap keldi emdi sañga
nelük teggey emgek ay ilig mañga

5042 kişi öz tilekin yorısa barıp
tegir terk tilekke bu ḳalmaz arıp

C 300 5043 negü tir eşitgil böke yaṽġusı
uḳuş birle yaḍmış ajunḳa küsi

kün toġdı ... ayur] C8 'de bu başlık 5035 'ten sonra geliyor | B7 *bab k. t. o. b. [illegible]rüşmişi-ni a.* C8 *bab k. ... aytur*

5035 C 'de bu beyit başlıktan önce geliyor | *ikigü ... bardı*] A6 *ikegün t. kirti* 5036 *ʿạlẹyk .. zahịd*] A7 *ʿalẹyk aldı sayit* || 5037 *eligleşti ... zahịd*] A8 *ilig-leş-ti sayit* | *ayıttı*] B10 ve C10 *ayıt(t)ı*

5039 B 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmıs | *sen*] A10 *-mü* | *yirke*] A10 *yerke* *yẹrke* (*-ẹ-* harekeli) C12 *yīrke*

oḍġurmış . iligke] A11 *o. cuvabı elig-ke*

5040 *birdi*] A12 *berti* | *sini ... unıttı*] A12 *seni ... unut-tı* B2 ve C14 ... *unıt(t)ı* 5041 *nelük* *mañga*] A13 *negü teg tegir aġır ẹmgek sangga* || 5042 *yorısa barıp*] *tilez-e yorıp* | *ḳalmaz*] B4 *ḳalmas* || 5043 *negü tir*] A15 *n. ter* B5 ve C1 *nigü t.* | *.. ajunḳa*] A15 *uḳuş-tın yadıġ-lı acun-ḳa*

5044 köñgül arzulasa yıraḳ yir yaġuḳ
bolur terk tilekin bulur ol anuḳ

5045 köñgül birle mañgsa kişi arzulap
tegir arzuḳa terk yaġuḳluḳ ulap

5046 köñgülsüz ḳayu yirke mañgsa aḍaḳ
neçe yir yaḳın erse boldı yıraḳ

5047 aḍaḳın yorıġlıḳa emgek tegir
köñgül birle mañgsa ol emgek barır

5048 köñgül birle keldim sañga ay ilig
ḳaçan tegge emgek yetürgil bilig

5049 köñgül kimni sev̇se tilese baḳın
neçe yir yıraḳ erse boldı yaḳın

5050 ilig aydı sözde eñg aşnu sañga
ayıtġu sözüm bar ayu bir mañga

5051 sen emdi köñgül birle keldiñg mañga
vęlịḳịn neteg ol bu iş ay toñga

5052 bilir sen sęlam fạżlı artuḳ uluġ
kim aşnu aşunsa açar bu yoluġ

5053 mini kördüñg erse sęlam ḳılmadıñg
bu fạżlıġ muyanıġ ḳalı ḳolmadıñg

OḌĠURMIŞ CẸVABI İLİGKE

5054 yanut birdi oḍġurmış aydı sęlam
bilip ḳılmadım men eñg aşnu ulam

5055 sęlam ol kişike sęlamęt yolı
sęlam ḳıldı erse uruldı ulı

5056 sęlam ol kişike iminlik ạman
sęlam ḳılsa ötrü imin boldı can

5057 muñgar meñgzetü keldi emdi bu söz
eşitgil munı sen aya köñgli tüz

5058 ạman birdi erke sęlam ḳılġuçı
sęlamęt bolundı ʿạlęyk alġuçı

5059 sęlam ol sęlamęt kişi şęrriñge
sęlamętlıḳ aldı yanut ḳılġuçı

5060 uluġlar kerek kim kiçigke sęlam
aşundursa ötrü bolur iş tạmam

A 143 5061 kiçig tutsa ḳılsa uluġlar sözi
sęlamęt tirildi ḳutuldı özi

5062 kiçig bolsa imin uluġ şęrrindin
sęlamęt bolunsa umup ḫạyrındın

5063 meniñgdin iligke ḳaçan tegge şęr
kiçig men kiçigdin negü yası bar

5064 ilig elgi barça buḍunḳa uzun
negü ḳolsa ḳılġay tügülse yüzün

5044 *arzulasa ... yaġuḳ*] A16 *a. yer yavuḳ* (*-v-* ?) B6 ... *yịr y.* C2 *arzulasa* (*-sa* sonradan satır üstünde yazılmış) *yịr y.* | *tilekin ... ol*] A16 *tegir ol tileki* B6 *tęgir ol tilek-ke* C2 *tileki* ... || 5045 *yaġuḳluḳ*] A17 *yavuḳ-luḳ* || 5046 *yirke*] A18 *yerke* B8 ve C4 *yịrke* | *yir ... erse*] A18 *yer ... bolz-a* B8 *yịr ... bolsa* C4 *yịr* ... || 5047 *aḍaḳın ... tegir*] A19 *adaḳ birl-e mangz-a kǫr ę. t.* B9 ... *tęger* | *barır*] B9 *yırar* || 5048 *tegge*] A20 ve B10 *teggey* || 5049 *baḳın*] A21 *yaruḳ* C7 *yạḳın* | *yir ... yaḳın*] A21 *yer .. yavuḳ* (?, tashih görmüş) B11 ... *yạḳın* (*y-* noktasız) C7 *yịr ... yạḳın* (*y-* noktasız)

ilig ... oḍġurmışḳa] A22 *i. cuvab-ı o.*

5050 *ilig ... sañga*] A23 *elig a. emti ... sangga* C9 ... *sözden* ... | *bir mañga*] A23 *ber mangga*

5051 B ve C'de bu beyit yok || 5052 *sen*] B1 *se* C10 *sen* | *aşunsa ... yoluġ*] A25 *açınz-a ... ḳapuġ* || 5053 *mini*] A26 *meni* | *fạżlıġ*] A26 *faz-lıġ* (satır üstünde tekrarlanmış)

oḍġurmış ... iligke] A27 *o. cuvabı i.*

A28'de, başlıktan sonra, yanlış olarak, 5050. beyit yazılmış, sonra üzerinden çizilmiş

5054 *birdi ... sęlam*] A29 *berti sayid ay bilgi tamam* | *ulam*] A29 *selam*

5055 A31'de bu beyit 5056'dan sonra geliyor | *uruldı ulı*] A31 *u̯sül-ti yolı*

5056 A30'da bu beyit 5055'ten önce geliyor | *kişike iminlik*] A30 *kişi-tin kişi-ke ötrü ... boldı*] A30 *imin bolur ǫdrü* || 5057 *meñgzetü*] A32 *ming-setü*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şịʿr* ile ayırt edilmiştir

5058 *birdi*] A33 *berti* C1 *bīrdi* | *ʿạlęyk*] A33 *ʿalęyk* (satır altında ar. harfl. tekrarlanmış) || 5059 *şęrriñge* | A34 *şeringe*

5061 B ve C'de bu beyit yok || 5062 *imin ... şęrrindin*] A2 *ęmin ... şeringe* B11 *şęrri-din* C4 *şęrrị-din* | *ḫạyrındın*] A2 *ḫay-rınga* (satır altında ar. harfl. *ḫạyr*) ve C4 *ḫạyrı-dın* || 5063 *men ... negü*] A3 *m-e* ... B12 *sęn ... nigü* C5 *men ... nigü* 5064 *ilig elgi*] A4 *i. ilgi* C6 *ịlig e.* | *negü ... ḳılġay*] A4 ... *bolġay* B13 ve C6 *nigü* ...

5065 körü bar ḳara begke ḳılmaz sęlam
bu maʿni üçün ol ay bilgi tamam

B 365 5066 mini sen eŋ aşnu tapuġḳa tilep
özüŋke oḳıdıŋ öküş arzulap

5067 bolu birmedim men sözüŋ tutmadım
bu alçı ajunḳa özün bütmedim

5068 anı ḳoḍtuŋ emdi ziyaręt üçün
oḳıdıŋ munu keldim emdi bu tün

5069 taḳı eymenür erdim emdi saŋa
sęlamın aman birdiŋ emdi maŋa

5070 yana aşnuḳı sözke yanġay tiyü
taḳı ḳorḳur erdim saŋa eymenü

5071 tükel büttüm emdi saŋa belgülüg
maŋa eḍgü teggey seniŋdin ülüg

ILİG CEVABI OḌĠURMIŞḲA

5072 ilig aydı begke iḍi keḍ yavuz
tilin sözlemiştin yana yansa öz

5073 uluġluḳ yimesün ol elgi uzun
yanar erse tilde yorıtmış sözün

5074 ajunḳa elig bolmasun ol kişi
tili yalġan erse ḳılınçı buşı

C 302 5075 neteg beg bolur ol buḍunḳa uluġ
tili yalġan erse kör elgi ḳuruġ

5065 *ḳılmaz*] A5 *ḳılma* B14 *ḳılmas* || 5066 *mini ... tilep*] A6 *men-i ...* B1 *... ılap* | *öküş*] B1 *mini* || 5067 *birmedim*] A7 *ber-medim* | *alçı ... bütmedim*] A7 *alçı acun-ḳa* | (satır altında uyg. harfl. *yalġan tünya*) *ǫsüm but-medim* B2 ve C9 *... bolmadım* || 5068 *ḳoḍtuŋ*] A8 *ḳod-tıng* | *bu tün*] A8 *budün* || 5069 *sęlamın ... birdiŋ*] A9 *selam-ım ... berding* || 5070 *tiyü*] A10 *tegü* B5 ve C12 *tiyü* | *ḳorḳur*] A10 ve C12 *ḳorḳar* || 5071 *büttüm ... saŋa*] A11 *... sangga* B6 ve C13 *büt(t)üm ...*

ilig ... oḍġurmışḳa] A12 *i. suval-i oġdur-mış-ḳa*

5072 *iḍi keḍ*] A13 *ǫti ǫk* C15 *idi ök* | *tilin sözlemiştin*] A13 *tiling söz-lemiş-te* B8 ve C15 *t. sözlemiş-din* || 5073 *yimesün ... elgi*] A14 *... ilgi* B9 *yimesün* (*y-* noktasız) *... C16 timesün ...* | *yorıtmış*] A14 *yorı-mış* (önce *yurü-* yazılmış, sonra satır üstünde tashih edilmiş) || 5074 *ajunḳa elig*] A15 *acun-ḳa ilig* || 5075 *elgi*] A16 *ilgi*

5076 taḳı munda yigrek bilig sözlemiş
sözüg ḳıysa ḳıylur ḳaçar ḳut timiş

5077 kişide yavuzraḳı yalġan bolur
yavuzda yavuz vaʿde ḳıyġan bolur

5078 iḍi yaḳşı aymış köni sözlüg er
köni sözlüg erke bayat birsü ter

B 366 5079 sözi çın kerek beg ḳıyıḳsız köni
sözinde yanıġlıġ time er anı

5080 tilin sözlemiş sözde yanmaz eren
sözinde yanıġlı işiler sanı

OḌĠURMIŞ CEVABI İLİGKE

5081 yanut birdi oḍġurmış aydı ilig
bu eḍgü ḳılıḳlarḳa boldı elig

5082 bayat arturu birsü ilig saŋa
bu eḍgü ḳılıḳlar bu eḍgü yaŋa

5083 buḍunda talu ol bu begler özi
özi teg talu tutġu ḳılḳı sözi

5084 biliglig bilig birdi mundaġ ayur
beg eḍgü köni bolsa buḍnı bayur

5085 negü tir eşitgil örüŋ başlıġ er
ajunuġ keçürmiş uzun yaşlıġ er

5076 *munda yigrek*] A17 *m. yeg-rek* B12 *m. yigrek* C2 *mundan yigrek* | *ḳıysa ...*] A17 *ḳıyz-a ḳılur ... temiş* B12 ve C2 *ḳıysa ḳıylur ...* || 5077 *bolur*] C3 *turur* | *özda ... bolur*] A18 *yavuz-tan ...* B13 *... ḳıyġan b.* C3 *... ḳıyġan tarur* || 5078 *iḍi ... er*] B14 *iḍi .. ǫr* C4 *idi yaḫşı ...* | *erke ... ter*] A19 *ǫr-ke b. bersü t.* B14 *ǫrke ter*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* ile ayırt edilmiştir

5079 *sözinde ... er*] A20 *sǫsin-ten yan-a-rıġ tem-e beg* C8 *sözinden yanıġlı ...* 5080 *sözde yanmaz*] B2 *s. yanmas* C7 *sözden y.* | *sözinde ... san*] A21 *söz-i-tin y. ...er s.* B2 *işeler s.* C7 *sözden ... işeler s.*

... oḍġurmış ... iligke] A ve B'de bu başlık yok

5081 *birdi*] A22 *berti* || 5082 *birsü ... saŋa*] A23 *bersü i. sangga* | *yaŋa*] A23 *... nge* C10 *nenge* || 5084 *birdi*] A25 *berti* || 5085 *negü ... er*] A26 *n. ter ǫ. ǫsüng b. ǫr ... nigü ǫr* C13 *nigü ...* | *ajunuġ ... er*] A26 *acunuġ k. uluġ y. ǫr* B7 *... ǫr*

5086 ḳılınç eḍgü tut ay ajun tutġuçı
keligli turur ḳut yana barġuçı

5087 ḳatıġlan özüñke ḳoḍun eḍgü at
veḥfa ḳılmaġay ḳut sini ḳılġa yat

5088 isiz ḳılmaġıl sen ay elgi uzun
ḳamuġ eḍgülük ḳıl ḳılınçın sözün

5089 uluġluḳ bu beglik yüz evrür sañga
meḡer eḍgülük yüz evürmez toñga

C 303 5090 bu kün eḍgü ḳazġan buḍun yüki yüḍ
yarın eḍgü kelgey keçip barsa öḍ

5091 tüpi yil turur bu tiriglik küni
ınançsız turur ḳut keçürgey sini

İLİG CEVABI OḌĠURMIŞḲA

B 367 5092 ilig aydı uḳġıl ay bilgi uluġ
tilekim bu ol sinde açġıl yoluġ

5093 sini munça bekrü tutup ḳoldukum
bu erdi tilekim meniñ ay toḳum

5094 mañga birgil emdi bu öt savı erig
meḡer eḍgülükke yetilgey elig

A 144 5095 kişi bar ḳalın boḍ boġuz aġruḳı
köni çın bağırsaḳ yoḳ ol ay aḳı

5096 bu begler bulur barça arzu tilek
özi köñliñge sıġġu bulmaz yölek

5097 ḳapuġda ḳalın baş yumıttı yorır
tusulur kişi yoḳ mañga ay bilir

5098 muñar meñzer emdi bu beyt ay aḳı
uḳayın tise sen munuḳı oḳı

5099 kişi tip yorıġlı telim bar sanı
kişike tusulġu tilese ḳanı

5100 ḳılur bir kişi miñ kişiniñ işin
öküş miñ yumıtsa ḳılumaz anı

5101 yana aydı ilig ay oḍġurmışa
bayat fāẓlı barça özüñ bulmışa

5102 atıñḳa yaraşı kılınçıñ bütün
tilekiñ tükel birsü teñri ḳutun

5103 bayat birmişindin mañga ḳıl ülüg
tirilsü köñül bolsu nefsim ölüg

304 ## OḌĠURMIŞ CEVABI İLİGKE

5104 yanut birdi oḍġurmış aydı ay beg
taşımnı körür sen kişi öggü teg

B 368 5105 ḳalı bildiñ erse içim ay böke
bu kün sürgey erdiñ mini miñ söke

5106 mañga at uruldı bu zahid atı
bu atım mañga boldı ṭaʿāt yutı

5086 *ajun*] A_{27} *acun* || 5087 *ḳılmaġay ... sini*] A_{28} *ḳılmaġ-a seni* C_{15} *ḳılmaġ ...* || 5088 *isiz ... elgi*] A_{29} *ġsiz ... ilgi* C_{16} *... sen* (satır üstünde sonradan yazılmış) *a. e.* | *ḳamuġ ... sözün*] A_{29} *ġ-siz-ler ġdik-mez bolur ar tuṣün* || 5089 *evrür sañga*] A_{30} *ġvrer sangga* B_{11} *evrer s.* | *meşeŗ ... toñga*] A_{30} *ınanm-a añga sen ay ġrsig tonga* B_{11} *... evürmes t.* || 5091 *yil*] A_{32} *yel* B_{13} *yil* | *keçürgey sini*] A_{32} *k. sen-i* B_{13} *kęçürge s.* *ilig ... oḍġurmışḳa*] A_{33} *i. cuvabı o.* C_3 *i. cęvabı* (satır üstünde yazılmış) *o.*

5092 *uḳġıl*] B_1 *uḳḳıl* | *sinde ... yoluġ*] A_{34} *sende ...* B_1 *... ḳapuġ* C_4 *sinde* || 5093 *sini ... tutup*] A_{35} *seni ...* B_2 *... bękrü* (*b-* üstünde daha iki nokta var, *t-*? C_5 *... tęgrü bütüp* || 5094 *birgil ... erig*] A_{36} *bergil ...* B_3 *... irig* | *meŋeŗ ... elig*] A_{36} *sęsüng singz-e ętgü-ke tudġu ęlig* || 5095 *köni ... aḳı*] A_1 *bağır-saḳ ḳoni çın kı yoḳ taḳ-ı* || 5096 *köñliñge ... bulmaz*] A_2 *ḳongli-ke ...* B_5 *k. sıġḳu bulmas* C_8 *k. sıġḳu b.*

5097 *yumıttı*] B_6 ve C_9 *yumıt(t)ı*

5098 C 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *beyt*] A_4 *beyid* | *tise ... munuḳı*] *tez-e s. munıḳ-ı*

Dörtlük, A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

5099 *tip*] A_6 *tep* | *ḳanı*] A_5 *anı* || 5100 *ḳılur ... işin*] A_6 *ḳılır ... iş-i* | *ḳılumaz*] *ḳılumas* || 5101 *ilig*] A_7 *elig* | *bulmışa*] A_7 *bilmiş-e* || 5102 *yaraşı*] A_8 *yaraş-u* | *...ı*] A_8 *berti* C_{16} *bĭrsü* || 5103 *birmişindin*] A_9 *bermiş-in-tin*

oḍġurmış ... iligke] A_{10} *o. cuvabı e(l)ig-ke*

5104 *birdi ... ay*] A_{11} *berti ... ay* (dikkat, tek çizgi) | *körür sen*] A_{11} *ḳorer sen* *t. se* C_2 *k. sen* || 5105 *için ... böke*] A_{12} *içim-ni töke* | *bu ... mini*] A_{12} *bukün ...dim meni* || 5106 *zahid*] A_{13} *sayit* | *mañga*] A_{13} *mangga*

5107 mini alḳtaçı kör bu atım turur
bu atım üçün nefs mañga beg bolur

5108 kebit keḍ bezedim kişi körgüsi
asıġ yoḳ kebitte satıġ belgüsi

5109 taşın körmegil sen ay ilig kişig
kişiniñ için kör yaşutluġ işig

5110 neçe körklüg erse ḳaġun taş yüzi
yıḍı ya beḍizi ya meñzi tözi

5111 içinde tatıġ bolmasa ol ḳaġun
anı taştın atġu bolur ay sıġun

5112 negü tir eşit emdi köñgli oḍuġ
içiñni beze tutma taş sır boḍuġ

5113 ḳamuġ neñ kötürgüsi içtin bolur
içi bolmasa taş yaramaz ḳalur

İLİG ÇEVABI OḌĠURMIŞḲA

5114 yanut birdi ilig ayur ay süzük
içiñ me taşıñ birle barça tüzük

5115 özüñ yük yinitti bu dünya ḳodup
ilindim men emdi aġır yük yüḍüp

5116 bu dünya işi ḳıldı meşġul mini
bayat tapġınga öz tegümez ḳanı

5117 mañga öt erig bir tutunsu özüm
ḳutaḍsu sözüñ çın süzülsü özüm

B 369

OḌĠURMIŞ ÇEVABI İLİGKE

C 305

5118 yanut birdi oḍġurmış aydı bege
ḳamuġ eḍgülükke sen eḍgün tege

5119 bayat ḳullarında meniñde yavuz
aḍın bilmegil sen ay bilgi ögüz

5120 meniñde yavuzraḳ bayatım ḳulı
men ök men ay ilig tilese ḳalı

5121 negü asġı bolġay meniñ sözlerim
tusulġaymu erki sañga ötlerim

5122 yana men iḍimdin umınç kesmedim
yazuḳ yarlıḳaġlı ol ol bir iḍim

5123 negü tir eşitgil yazuḳluġ ḳulı
yazuḳın bilip ʿuẓri ḳoldı tili

5124 yazuḳluġ çefalıġ ḳuluñ men otun
baḳa körse barça yazuḳ men bütün

5125 seniñde aḍın yoḳ sıġınġu iḍim
yazuḳum bağışla yölegil ḳutun

5107 *mini alḳtaçı*] A14 *meni al-ḳıçı* || 5108 *kebit keḍ*] A15 *kebid* (satır altında uyg. harfl. *tuḳan*) *ket* B4 ve C6 *ḳebit ḳend* | *kebitte*] A15 *kebit-te* (satır altında uyg. harfl. *tuḳan*) B4 ve C6 *ḳebit-te* || 5109 *taşın*] A16 *taş-ı* B5 *tąşın* C7 *tąşun* [*taştın* ?] | *yaşutluġ*] A16 *yaşud-luġ* (*-ş-* noktasız) B5 *bąsutluġ* C7 *yąşut-luġ* || 5110 *taş*] A17 *taş* | *yıḍı*] A17 *ıtı* || 5111 *ḳaġun*] A18 *ḳaġun* (*ḳ-* satır altında uyg. harfl. *ḳavun*) *atġ* [B4 *mẹnük mẹn* C3 *menük men* || 5121 *negü ... bolġay*] B5 *nigü ...* C4 *nigü a. bolġa ... sıġun*] A18 *ıyġu ... saġun* || 5112 *negü ... emdi*] A19 *n. ter eşidgil ay* B8 ve C [*tusulġaymu ... ötlerim*] A30 *tusul-ge-mü ḳ. buu ọd savı-larım* C4 *tąsulġa-mu ... nigü ...* | *sır boḍuġ*] A19 *sız ḳapuġ* B3 *sır boḍuġ* (*b-* yerine *y-* ile) || 5113 *içtin* [*larım* || 5122 *yana ... umınç*] A31 *vel-i-kin ... umunç* B6 *yąna me ...* C5 *yąna* A20 *için* (önce *-te* yazılmış, sonra üzerinden çizilmiş) C11 *içtin* (*-t-* noktasız, *-y-* nok- [*... umunç* | *ol ol*] C5 *oluḳ* tası sağa kaymış) | *yaramaz ḳalur*] A20 *y. bolur* B9 *yąramas ḳ.*

ilig ... oḍġurmışḳa] A21 *i. cuvab-ı o.* C12 *oḍġurmış ilig-ke çevabı*

5114 *birdi*] A22 *berti* | *me ... tüzük*] A22 ... *tųsük* B11 ... *süzük* C13 [*t. ḳoldı tili*] A32 *ḳolġay t.* C7 *ḳolsa ḳalı* || 5115 *yinitti*] A23 *yenüt-tı* (*-e-* ?) B12 *yinüt(t)i* C14 *yinit(t)* | *ilindim*] A23 *ilin-dim* || 5116 *işi ... mini*] A24 *içi ... meni* | *tapġınga ... tegümez*] A24 *tapġı-ḳa ö. tegümez* B13 ... *tęgümes*

5117 *mañga ... tutunsu*] A25 *mangga ọt ę. ber tudud-su* B14 *m. ö. irig ...* | *özüm*] A25 *tusulz-u söz-üm*

oḍġurmış iligke] A26 *o. cuvabı i.*

5118 *birdi*] A27 *berti* || 5119 *meniñde*] A23 *mening-tin* C2 *męning-deⁿ* | *ögüz*] *yaşutluġ*] A16 *yaşud-luġ* (*-ş-* noktasız) B5 *bąsutluġ* C7 *yąşut-luġ* || 5110 *taş*] A17 *taş* | *yıḍı*] A17 *ıtı* || 5111 *ḳaġun*] A18 *ḳaġun* (*ḳ-* satır altında uyg. harfl. *ḳavun*) *atġ* [B4 *mẹnük mẹn* C3 *menük meⁿ* || 5121 *negü ... bolġay*] B5 *nigü ...* C4 *nigü a. bolġa ... sıġun*] A18 *ıyġu ... saġun* || 5112 *negü ... emdi*] A19 *n. ter eşidgil ay* B8 ve C [*tusulġaymu ... ötlerim*] A30 *tusul-ge-mü ḳ. buu ọd savı-larım* C4 *tąsulġa-mu ... nigü ...* | *sır boḍuġ*] A19 *sız ḳapuġ* B3 *sır boḍuġ* (*b-* yerine *y-* ile) || 5113 *içtin* [*larım* || 5122 *yana ... umınç*] A31 *vel-i-kin ... umunç* B6 *yąna me ...* C5 *yąna* A20 *için* (önce *-te* yazılmış, sonra üzerinden çizilmiş) C11 *içtin* (*-t-* noktasız, *-y-* nok- [*... umunç* | *ol ol*] C5 *oluḳ* tası sağa kaymış) | *yaramaz ḳalur*] A20 *y. bolur* B9 *yąramas ḳ.*

5123 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü tir*] A32 *n. ter* B7 ve C6 [*t. ḳoldı tili*] A32 *ḳolġay t.* C7 *ḳolsa ḳalı*

Dörtlük, A'da ayrıca işaret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

5124 *çefalıġ ... men*] A33 *ḫada-lıġ* ... B8 ... *me* C9 ... *meⁿ* | *men*] B8 *me* C9 [5125 *seniñde*] A34 *sening-tin* C10 *sęning-deⁿ* | *yazuḳum*] C10 *yazuḳuġ*

İLİG CEVABI OĎĞURMIŞĶA

A 145 5126 yanut birdi ilig ayur ay oďuġ
bu ķılķıñ boďudı bu eďgü boďuġ

5127 özüñni yaẇuzraķ bilirüñ üçün
buďunda sen eďgü bolur sen küçün

5128 köñgül til arıttıñ arıdı özüñ
mini ötlegil bir tusulsu sözüñ

5129 ay eďgü ķılıķlıġ bütün işi çın
maña öt erig bir bağırsaķlıķın

5130 bayat birdi barça saña eďgülük
bu eďgü yolın aç maña ay külük

B 370 5131 ay eďgü kişi ötle emdi maña
yanut birge teñri yarınlıķ saña

LXXI.

OĎĞURMIŞ İLİGKE PEND BİRMİŞİN AYUR

C 306 5132 yanut birdi oďğurmış aydı ilig
bayat birsü barça tilekke elig

5133 bu ķıẇçaķ ķoẇı dünya kiçki ajun
neçe beg ķarıttı ķarımaz özün

5134 sini teg telim beg keçürdi seẇip
saña ma anundı keçürgey iẇip

5135 bamaġıl muñgar sen ḥaķiķat köñgül
veḟa ķılġu ermez ḥaķiķat töñgül

5136 meniñgdin nerek emdi öt saẇ erig
bu öďlek öti tap saña ay tirig

5137 seniñgde ozaķı ajun tutġuçı
ķanı ķança bardı ķanı ol küçi

5138 olar ķança bardı körü bar saķın
saña ma naru barġu öď kün yaķın

5139 saña tegdi emdi bu beglik ķurı
uzun ķalġu ermez iş itnip yorı

5140 olarķa negü ķıldı erse asıġ
bu kün sen anı ķıl yarın bul tatıġ

5141 negüke öküdi ölürde olar
sen andın yıraķ tur tile eďgüler

5142 iďi yaķşı aymış biliglig bügü
biliglig sözi yinçü yaķut tigü

5143 ölügni körügli me ķalmaz tirig
ölümke anun tutma ķılķıñ irig

B 371 5144 ölümüg biligli ay ķılķı usal
keçer bu tiriglik özüñ ülgi al

5145 usanıp yorıġlı ay arzu ķulı
ölümke basıķma kelir alġalı

ilig ... oďğurmışķa] nushalarda bu başlık yok

5126 *birdi*] A_1 *berti* | *beďüdi ... boďuġ*] A_1 *betü-ti ... yoduġ* B_{10} *boďudı* (*b-* noktasız) ... C_{11} *bodudı* (*b-* yerine *y-* ile) ... || **5127** *buďunda ... sen*] A_2 *budun-ka ...* B_{11} *... se* C_{12} *... senⁿ* || **5128** *arıttıñ*] B_{12} *arıt(t)ıng* C_{13} *arıt(t)ıng* | *mini .. tusulsu*] A_3 *meni ǫdl-e ǫmti ...* B_{12} *m. ötlegil* (satır altında *ögüt*) *b. tüzülsü* || **5129** *[ķılıķlıġ ... işi*] A_4 *ķılıġ-lı ... ędgü* | *maña ... bir*] A_4 *mangga ... ber* B_{13} *... irig b.* || **5130** *birdi saña*] A_5 *berti ... sangga* | *maña*] A_5 *mangga* || **5131** *ötle ... maña*] A_6 *emti ǫdl-e mangga* | *birge ... saña*] A_6 *berge ... sangga*

oďğurmış ... ayur] A_7 *o. ǫlig-ke p. bermiş-in a.* B_2 *bab o. kün toġdı i. ... ayur* C_{17} *bab o. ... birmişi-ni a.*

5132 *birdi*] A_8 *berti* | *birsü ... elig*] A_8 *berz-ü ... ilig* C_1 *... ilig* || 5133 *koẇ ... ajun*] A_9 *... keçgü acun* C_2 *ķoẇı* (*-ẇ-* yerine *-ķ-* ile) ... | *neçe ... ķarımaz*] A_{10} *telim ...* B_4 *... ķarıt(t)ı ķarımas* C_2 *... ķarıt(t)ı ķarımaz*

5134 *sini ... seẇip*] A_{10} *seni ... seẇüp* B_5 *seṇing ...* | *saña ... iẇip*] A_{10} *sangga ...üp* || **5135** *bamaġıl ... sen*] A_{11} *mungar sın-a-maġıl* | *ermez ḥaķiķat*] A_{11} *ǵ. ...a buu* B_6 *ermes ...* || **5136** *erig*] B_7 *irig* | *saña*] A_{12} *sangga* || **5137** *seniñgde ...ajun*] A_{13} *sening-tin o. acun* C_6 *seṇing-den ...* || **5138** *bar*] B_9 *tur* | *saña ...* ...) A_4 *sangga ... ętgü bakın* || **5139** *uzun ... itnip*] A_{15} *acun ... işing ęt* B_{10} *... ...a i. itnip* (*-n-* noktasız) || **5140** *negü ķıldı*] B_{11} *nigü ķ.* C_9 *nigü ķaldı* || **5141** *...ke ... ölürde*] A_{17} *ǫler-te negü-ke ǫkün-ti* B_{12} ve C_{10} *nigüke ...* || **5142** *iďi ...*] A_{18} *ęti ... begü* B_{13} *iďi ...* C_{11} *i. yaẖşı ...* | *sözi ... tigü*] A_{18} *... tegü* B_{13} *s. ... C*$_{11}$ *bügününg sözi-ni yigü* || **5143** *ölügni ... ķalmaz*] A_{19} *ǫlü-güg k. ay ...y* B_{14} *.. ķalmas* | *irig*] A_{19} *ęrig* || **5144** *ölümüg*] A_{20} *ǫlüm-ün* || **5145** *yorıġlı*] *...rıġ-lı* | *kelir*] A_{21} *kelür*

...ra bilig

5146 baḳa kör keçürmiş künüñni bu kün
tükel boldı tüş teg saḳınġıl ögün

5147 ḳalı ḳıldı erse özüñ eḍgülük
asıġ ḳıldıñ özke açu meñgülük

C 307 5148 yaʻa ḳıldıñ erse tiriglik ḳalı
ökünç birle tün kün uḍıma ulı

5149 tilep bulġu ermez tiriglik tuçı
yana yanġu ermez yigitlik küçi

5150 bu bulmış öḍüg barı ḳılma yaʻa
ölümke anunġıl tapuġḳa iʻe

5151 ay ilig baḳa kör seniñde oza
beg erdi atañ ilde erk türk tüze

5152 ḫazine ḫaşem sü iḍisi bolup
tirildi bir ança tilekin bulup

5153 ölüm tuttı aḫır iletti anı
asıġ ḳılmadı ol beḍümiş üni

5154 atañ öldi bardı saña birdi pend
ata pendi tutsa şeḳer bolġa ḳand

5155 muñar meñzer emdi eşit uş bu söz
asıġ ḳılġa tutsa aya özke köz

A 146 5156 atañ öldi erse ḳalı ne öḍün
saña ayduḳı ol oġul kör oḍun

5157 ölüm tuttı bardım kelir uş saña
ḳatıġlan kiḍin eḍgü atıñ ḳoḍun

5158 atanıñ ananıñ ölümi tükel
oġul ḳızḳa pend ol uḳup özke al

B 372 5159 atañnı ananñnı ölüm ḳoḍmadı
sinimü ḳoḍur kör yetilse öḍi

5160 olarḳa cefa ḳıldı dünya titip
sañgamu veʻfa ḳılġa ḳılḳın itip

5161 küsüş tut tiriglik kerek işke ıḍ
üle neñ kişike muyan özke tıḍ

5162 keçer kün içinde kerekiñ alın
keçürgey sini öḍ itigiñ ḳılın

5163 özüñ yüḍti munça buḍun yükleri
oḍuġ tur usal bolma saḳnu yorı

C 308 5164 ḳalın aç böriler yıġıldı saña
ḳoyuġ keḍ küḍezgil ay ilçi toña

5165 iliñde biregü kiçe ḳalsa aç
anı sindin aytur bayat közni aç

5166 yula teg küyer sen bu kün ay ilig
yaruḳluḳ aḍınḳa turur ay silig

5167 tiriglik uçuḳsa yetilse yaşıñ
negüke tusulġay saña bu kişiñ

5168 özüñ otḳa atma kişiler üçün
özüñni küyürme körürde küçün

5169 uluġluḳ beḍüklük bu beglik ḳamuġ
ḳalır bu ölüm kelse açsa ḳapuġ

5147 *ḳıldı*] A23 *ḳıldıng* | *ḳıldıñ ... meñgülük*] A23 *ḳıltı barça oçu m.* B4 ... *mençgülük* (ikinci *-g-* çizgisiz) C16 ... *mençgülük* || 5149 *ermez ... tuçı*] A25 ... *kuçi* B6 *ermes* ... | *ermez*] B6 *ermes* || 5150 *tapuġḳa iʻe*] A26 *tapuġ ḳıl ɣu-e* | 5151 *ilig ... seniñde*] A27 *ɣlig ...* C4 *... seṇing-de*ⁿ | *erk ... tüze*] A27 *ɣrek tyrk gz-e* B5 *erk türk* (*-r-* satır üstünde yazılmış) *t.* || 5152 *iḍisi*] A28 *ɣdez-i* C5 *iḍi-si* | *tilekin*] A28 *tileki* || 5153 *tuttı ... iletti*] B10 ve C8 *tut(t)ı ... ilet(t)i* || 5154 *öldi ... birdi*] A30 *boltı b. sangga berti* | *ata ... tutsa*] A30 *anıng* ... B11 *atang p. tutsang* C7 *atang* ... | 5155 *uş bu*] B12 *uşbu* C8 *emdi* | *tutsa ... özke*] A31 *tudz-a a. yuş-ke* B12 *tutsang* ...

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda yazı sözü ile ayırt edilmiştir

5157 *tuttı ... saña*] A2 ... *sangga* B14 *tut(t)ı* ... C11 *tut(t)ı ... seṇga* (harekeler dikkat) | *kiḍin ... atıñ*] A2 *kedin* ... B14 ... *atıng* (?, *iting*?) C11 *atıng* (... noktası sola kaymış)

A4–9 'da, 5158 'den sonra, 5142. — 5147. beyitler yazılmış; sonra yanlışlığın farkına varılarak, üzerinden çizilmiş ve mısrâlar üzerine uyg. harfl. *mükerer* yazılmış

5159 *anañnı*] A10 *an-a-nı* | *sinimü*] A10 *sen-i-mü* || 5160 *sañgamu ... itip*] A11 *...ga-mu ... ɣdip* || 5161 *küsüş*] A12 *kɣgüs* B3 *küşüş* C15 *küşüs* || 5162 *keçürgey ...*] A13 *k. seni ɣd ɣtiging* B4 *keçürge s. öz i.* C16 *keçürge s. öd i.*

5163 B6'da bu beyit 5164'ten sonra geliyor

5164 B5'te bu beyit 5163'ten önce geliyor | *koyuġ ... toña*] A15 *kapuġ ...*] A17 *s. bükün* B8 *se ...* C3 *sen ...* | *yaruḳluḳ*] A17 *yasuḳ-luḳ* || 5167 *negüke ...* A18 *n. tasulġ-a sangga bau* B9 ve C4 *nigüke ...* || 5169 *açsa*] A20 *tudz-a*

5170 köni bol könilik öze ḳıl törü
uzun turġa beglik aḍaḳın örü

5171 ne eḍgü bilig birdi bilgi uluġ
bu söz işke tutnup yorı bu yoluġ

5172 bekütmek tilese bu beglik ulı
törü birgü tutġu könilik yolı

5173 taḳı bir ajunuġ tutayın tise
könilikni tutġu söz aydım kese

B 373 5174 ay beg men tigüçi beḍütme körŋül
veḥasız turur dünya deḥlet töŋül

5175 bu dünya ḳutıŋa ınanma ayıġ
ınançsız turur kör ḳılınçı yayıġ

5176 ay ilig bu ḳarşı bu ordu orun
saŋa tegmişi bir tüşün ol körün

5177 seniŋde ozaḳı tüşüp keçtiler
yirikmedi tüşte uḍu köçtiler

5178 saŋa tegdi emdi bu ordu orun
köçüŋni özüŋde oza ıḍ burun

5179 bu kün munda itme bu ḳarşı saray
sini ḳoḍmaġay bu keçer yıl kün ay

5180 özüŋ yatġu ornı kör ol belgülüg
anı itgü eḍgü bile ay külüg

5171 *birdi*] A22 *berti* | *tutnup ... bu*] A22 *tut-ġıl ...* B13 *... bu* (satır üstünde yahut yazılmış) || 5172 *bekütmek tilese*] A23 *b. tilez-e* B14 *bękütmek* (satır altında *bolmaḳ*) *tileseng* C9 *b. tileseng* | *birgü*] A23 *bergü* || 5173 *ajunuġ ... tise*] A24 *ucunuġ ... tez-e* | *tutġu*] A24 *tudġıl* || 5174 *tigüçi beḍütme*] A25 *tegü-çi b.* B1 *t. bęḍütme* (satır altında *uluġ ḳılma*)

A27'de, 5175'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir (krş. beyit 5179):

ay ilig bu ḳarş-ı bu ortu saray
seni ḳodmaġ-a bu keçer yıl kün ay

5176 *körün*] A28 *ḳorün* C13 *orun* || 5177 *seniŋde*] A29 *sening-tin* C14 *sęning-de* | *yirikmedi ... uḍu*] A29 *tenük-meti tuṣ-te udı* B4 *tirikmedi ...* C14 *y. tüş-de u.* || 5178 *özüŋde oza*] A30 *ösüng-ten öz-e* C15 *özüng-den o.* || 5179 *bu ... itme*] A31 *bukün m... ḍm-e* | *sini ... kün*] A31 *seni ...* B6 *s. ḳodmaġa ...* C16 *... kün yıl* || 5180 *anı ... bile*] A32 *gti ḍgü ḍgü b.* C17 *... tile*

C 309 5181 meniŋ tip bilir sen bu ḳarşıġ bu kün
ḥaḳıḳat baḳa körse ermez ögün

5182 negü tir eşitgil bu ḳarşı saŋa
baḳa körse çın oḳ ayur ay toŋa

5183 munı sen ayur sen meniŋ tip meniŋ
negüke ayur sen negü teg seniŋ

5184 seniŋde basaḳı saŋa çıḳ tiyür
anundı küḍer uş meniŋ tir meniŋ

5185 tünek ol bu dünya ay dünya begi
tünek içre bolmaz saḳınçta örgi

5186 tünekte sen artuḳ tileme sevinç
sevinç ornı uçmaḳ turur hem avınç

5187 bu erter erejig erej tutmaġıl
ya keçgü sevinçig sevinç timegil

5188 ne yaŋlıġ bu deḥlet turumaz ḳaçar
tirilmiş neŋiŋni tükel ol saçar

A 147 5189 anı ḳıl tutaşı tirilgü orun
B 374 bu ajun neŋin ḳoḍ aŋar yüz urun

5190 erej ḳoḍ tilek arzu meŋü tile
bu meŋü erej ḳolsa emgek bile

5181 *tip ... ḳarşıġ*] A33 *tep ... ḳarşıġ* B8 *... se bu ḳarşı* C1 *... sen bu ḳarşı* | *ermez*] B8 *ermes* || 5182 *negü tir*] A34 *n. ter* B9 ve C2 *nigü t.* | *çın ... toŋa*] A34 *yrü çın oḳ ay tönge*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiş; A'da, belki kafiyeden dolayı, dörtlük şeklinde değildir

5183 *negüke ... negü*] B10 ve C4 *nigüke ... nigü* || 5184 *seniŋde ... tiyür*] A36 *sening-ten teyü* C5 *sęning-den ... tiyür* | *küḍer ... meniŋ*] A36 *kirür uuş m. ter ani* C5 *küder* (*-r* yerine *-z* ile) *... męning* (*-i-* çizgisine dikkat) || 5185 *begi*] A37 *bgi* (satır üstünde uyg. harfl. tekrarlanmış) | *bolmaz saḳınçta*] A37 *b. saḳınç-tan* B12 *olmas s.* C6 *b. saḳınç-dan* || 5186 *tünekte ... tileme*] B13 *tünekde ...* C7 *tileme tünek-te ... artuḳ* | *ornı avınç*] A38 *... kör grinç* B13 ve C7 *aşlı ...* || 5187 *erter ... erej*] A39 *... ter gric-ing gric* | *keçgü timegil*] A39 *kɔçgü saḳın-çıġ saḳınç temegil* C8 *kiçigü* (*-ç-* yahut *-ş-* ile yazılmış) *sevinçing ...* || 5188 *yaŋlıġ ... turumaz*] A40 *asġ-ı ...* B15 *... turumas* 5189 *tutaşı*] A1 *tudaz-ı* B1 *tutası* | *ajun ... urun*] A1 *tüng-a ... angga yoḳ orun* C10 *... anga ...* || 5190 *erej ... meŋü*] A2 *gric ḳot ...* B2 ve C11 *e. ḳut ... męnggü* | *meŋü emgek*] A2 *m. gric ḳ. ta'at* B2 ve C11 *męnggü ...*

5191 bayat fażlıŋa bir baḳa kör saḳın
neçe eḍgülük ḳıldı yetrü baḳın

5192 ḳalın ḫalḳ öze ḳıldı elgiŋ uzun
tilek arzu birdi yorıḳ til sözün

5193 sini teg et özlüg bayat ḳulların
saŋa ḳıldı muŋluġ körür sen barın

5194 munıŋ şükri ḳılġu bu kün ay ilig
bayat ḫalḳıŋa bolġıl eḍgü silig

5195 könilik üçün teŋri tikti sini
köni bol könilik öze tur ḳanı

5196 uḳuş birle işle ḳamuġ işlerig
ḥavaḳa basıḳma köŋül tut tirig

C 310 5197 baġırsaḳ bolun barça buḍnuŋ öze
törü ḳıl uluġḳa kiçigke tüze

5198 buḍun ḳılkı teŋsiz bolup artasa
körü ıḍma itgil ḳısa tut basa

5199 negü tir eşitgil ay bilgi teŋiz
bilig birle işlep ḳızartġıl meŋiz

5200 bu kün eḍgü bolsun tise sen ḳamuġ
özüŋ eḍgü bolġıl ay ilde uluġ

5201 ḳamuġ bulġanuḳnı süzeyin tise
özüg süzgü buḍnuŋ süzülgey basa

5202 bu begler baş ol ḳança barsa başı
uḍula barır barça uḍmış kişi

5203 buḍun artasa anı begler tüzer
ḳalı artasa beg anı kim süzer

5204 sen öz ḳılkıŋ itgil ḳılınçıŋ könit
buḍun ḳılkı itlür sen özni aṿıt

B 375 5205 yaraġlıġnı itmek tilese özüŋ
yaraġsızḳa yaḳma kesildi sözüŋ

5206 otunḳa ḳatılma fęsaddın yıra
bu iki ḳılıḳtın bolur er ḳara

5207 yaraġsız yaṿuz neŋ özüŋ ḳolmasa
yaraġsızını ḳılma söz aydım kese

5208 erejke aṿınma sen içme süçig
teŋiz ol bu iki aŋar yoḳ keçig

5209 ḳılkıŋ köni tut ḳılınçıŋ silig
uḳuş bolsu yolçıŋ kiŋeşçiŋ bilig

5210 köŋül til köni tut kör erdem uluġ
özüŋni unıtma yaŋılma yoluġ

5211 kötürme köŋül sen küṿezlenmegil
er at sü telim tip kögüz kermegil

5212 neçe kür kögüzlüg küṿenür erig
ölüm yirke kömdi eşüdi yirig

5191 *baḳın*] A8 *saḳın* C12 *bąḳın* (*bąḳ-* noktasız) || 5192 *elgiŋ uzun*] A4 *ilgiŋ usun* B4 *elgin* (sahife kenarında *elging*) *uzun* (*u-* iki *v* ile, *-z-* noktasız) | *birdi* ... *sözün*] A4 *berti* ... *sǫsün* C13 ... *sǫ̈zün* || 5193 *sini*] A5 *seni* B5 *sęniŋ* C14 *seni(n)* | *saŋa* ... *barın*] A5 *sangga* ... *baz-a kör baḳın* B5 ... *se b.* C14 ... *sen b.* || 5194 *munıŋ* ... *ilig*] A6 *munung* ... *ęlig* B6 ve C15 *mąnung* ... | *ḫalḳıŋa* ... *eḍgü*] A6 *ḫalḳ-ı-ġa ętgü bolġıl* C15 *ḫ. edgü bolġıl* || 5195 *sini*] A7 *seni* C16 *sïni* || 5197 *bolun*] A9 *bolup* | *ḳıl*] A9 *ber*

5198 B'de bu beyit yok | *itgil*] A10 *ędgil* || 5199 *negü* ... *teŋiz*] A11 *n. ter* ... *tenggiz* B10 ve C3 *nigü* ... | *işlep* ... *meŋiz*] A11 *ędgü turur ḳoymış iz* || 5200 *bu* ... *tise*] A12 *budun* ... *tez-e* | *özüŋ* ... *bolġıl*] A12 *ḳamuġ ǫsüng ętgü. b.* || 5201 *süzeyin tise*] A13 *sųseyin tez-e* B12 ve C5 *süzeyin t.* | *özüg* ... *basa*] A13 *ǫsüng* ... B12 ... *süzülge başa* C5 *özüng* ... *süzülge başa*

5202 *kişi*] A14 *iş-i* || 5203 *artasa anı*] A15 *arda-kın* (satır altında uyg. harfl. *yaman-lar-nı*) *kör bau* || 5204 *ḳılkıŋ itgil*] A16 *ḳılkıng-nı ęt* | *iltür*] A16 *ędlü*

5205 A'da bu beyit yok | *yaraġlıġnı*] C9 *yąraġsızını* | *yaḳma*] B1 *bąḳma* C9 *yąḳma*

5206 A18'de bu beyit 5207'den sonra geliyor | *otunḳa*] A18 *oyun-ḳa* | *ḳılıḳtın* ... *er*] B2 *ḳılık-dın* ... *ęr* C10 *ḳılık-dın* ...

5207 A17'de bu beyit 5206'dan önce geliyor | *yaṿaz neŋ*] A17 *yaṿaz-luḳ* || 5208 *erejke aṿınma*] A19 *ęrinc-ke aṿan-m-a* B4 *erejke* (satır altında *dünye*) ... | *aŋar keçig*] A19 *ęnggar* ... C12 ... *kiçig* || 5209 *bolsu* ... *kiŋeşçiŋ*] A20 *yol-çung ędgil kingeş-çing* C13 *b. yolçı(n)g kingeşing* || 5210 *unıtma*] A21 *unadm-a* || 5211 *er* ... *tip*] A22 *er a. sųų t. tep* B7 *ęr at süm* (satır altında *malım köp tip*) ... || 5212 *neçe* ... *erig*] A23 *acun körgü köz-lüg kųṿenür* (tashih görmüş, uyg. harfl. *kų* yazılmış) *ę.* | *yirke* ... *yirig*] A2 *yer-ke* ... *ę. tirig* B8 ve C16 *yirke* ... *yirig*

5213 yime yaḳşı aymış biliglig beḍük
biliglig sözi tutsa tuşlar keḍ ök

C 311 5214 ḫazineṃ öküş tip küvenme neṅgin
ḫaşem sü telim tip kötürme egin

5215 küciṅge küvenip kögüz kergüçi
yorıtumadı bir çıbunḳa alın

5216 buşı bolma işte sen övke yıġın
ḳalı kelse övkeṅg özüṅg ḳıl ağın

5217 ive işleme iş meger din işi
ivek işte asġın bulumaz kişi

5218 açıġ birgü erse ivit terk tegür
ḳının berge ursa amulluḳ öḍür

5219 ivek ḳurġu bolma ḳılınçın sözün
seringil seringen atanur tüzün

B 376 5220 aḳı bol buḍunḳa üle neṅg yitür
saran bolsa begler atın artatur

5221 irig sözlemegü özüg tutġu berk
irig sözke tumlır kişi köṅgli terk

5222 süçig sözle barça kişike tilin
açuḳ tut yüzüṅgni yaruḳ tut alın

5223 buḍunda talu sen talu tut ḳılıḳ
köṅgül til köni tut köni tut yorıḳ

A 148 5224 ḳara eḍgü bolsa anıṅg eḍgüsi
özüṅge bolur ay buḍun belgüsi

5225 ḳalı eḍgü tutsa bu begler ḳılınç
ḳamuġ eḍgü ilke bolur miṅg sevinç

5226 apaṅg bolsa begler ḳılınçı isiz
isizler küçeyür buzar eḍgü iz

5227 isiz bolma atıṅg isiz ḳılmaġıl
isizlerni ḳısġıl bolu birmegil

5228 isizlik aġu ol yime bu aġu
aġu yigli bolmaz tiriglik yigü

5229 uḳuşluġ kim erse anı tut yaḳın
biliglig sözin tut küḍezgil ḫaḳın

C 312 5230 bütün çın köni eḍgü atlıġ kişig
özüṅgke yaḳın tut aṅgar bir işig

5231 bu alçı ajun ḳılḳı irsel yayıġ
usal bolma saḳlan yolı keḍ tayıġ

5232 bezenip kör itnip köṅgülüg alır
köṅgül birdiṅg erse yüz evrer barır

5233 ölümüg unıtma saḳınç ḳısġa tut
ölümke basıḳma aya ilçi ḳut

5234 uḍıma bu ġaflet bile ay ilig
esürme bu beglik bile ay silig

B 377 5235 bu künki erejke avınma saḳın
yarınḳı erejig tile keḍ baḳın

5213 *yime yaḳşı*] A24 *ġti y.* B9 *yime* (*y-* yerine *n-* ile) *yaḳşı* C17 *yime* (noktasız) *yaḫşı* | *sözi ... ök*] A24 *söz-in t. teşlür kedük* B9 *... kḍük* C17 *... taşa kḍ ök*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ir* sözü ile ayırt edilmiştir

5214 *ḫazineṃ ... neṅgin*] A25 *ḫasin-e ġ. tep kuvenm-e ne(n)gin* C2 *... tıp* (satır üstünde sonradan yazılmış) ... | *tip*] A25 *tep* || 5215 *küvenip ... kergüçi*] A26 *kuvenip ... kergüçi* | *yorıtumadı ... alın*] A26 *yor-ı tur-matı b. ɣigün-ke a.* B11 *... alın* (*a-* ?, dikkat) || 5216 *övke yıġın*] A27 *ġvke yaġın* B12 *işke y.* C4 *övke yıġın* | *övkeṅg*] A27 *ġvkeng* C4 *övkeng* || 5217 *ive*] A28 *ġv-e* C5 *ivek* | *ivek* A28 *ġvek i. asġ-ı bilümez* B13 *... bulumas* || 5218 *açıġ ... ivit*] A29 *a. bergü bolz-a ġv-e* B14 *açıġ* (satır altında *ḫil'at*) ... C6 *... bolsa ivip* | *berge ... amulluḳ*] A29 *berge ... ġrz-e a.* B14 *berge urma amul-luḳ* (satır altında *aheste*) C6 *birge ...* || 5219 *ivek*] A30 *ġvek* | *seringil seringen*] A30 *s. serin-se* C7 *siringil sirinse* || 5220 *yitür*] A31 *yeḍür* || 5221 *irig ... köṅgli*] A32 *suçig ...* C9 *... köngli* (*k-* çizgisi yok) || 5222 *süçig*] A33 *suçig* || 5223 *buḍunda ... tut*] A34 *... sen ...* B4 *... ḳut* C11 *budun-ḳa talu sen t. | köṅgül ... tut*] A34 *... ḳoni-gil* C11 *köni tut köngül til k. t.*

5224 *ay*] A1 *ke* || 5225 *tutsa*] C13 *bolsa* | *eḍgü ... miṅg*] A2 *il-ke ġdgü ...* B6 *... ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) C13 *il-ke edgü b. mening* (noktasız) || 5226 *apaṅg ... isiz*] *... apang* (satır altında ar. harfl. *ɣeɣr*) ... *ɣ-siz* | *isizler ... buzar*] A3 *ɣsiz-ler ...* B7 *.. yüḍer* || 5227 *isiz ... isiz*] A4 *ɣ-siz ... ɣsiz* | *isizlerni ... birmegil*] A4 *ɣsiz-ler-ni kız-ɣıl yolu barmaġıl* C15 *... bolu* (*b-* alt-alta iki nokta) *b.* || 5228 *isizlik yime*] A6 *ɣ-siz-lik ... yem-e* C16 *... yïme* | *yigli ... yigü*] A5 *yegli bilmez t. yegü y. bolmas ...* C16 *... yïgü* || 5229 *sözin*] B10 ve A17 *sözi* || 5230 *köni*] B11 ve C1 *bir işig*] A7 *ber ɣşig* || 5231 *ajun ... yayıġ*] A8 *acun ḳ. ɣr-sel bayıġ* C2 *... irsel tayıġ*] B12 *yatıġ* (*y-* noktasız) C2 *yatıġ* (*y-* noktasız) || 5232 *itnip köṅgülüg*] A9 *kongülüng* | *birdiṅg ... evrer*] A9 *berding ... ɣvrür* || 5233 *unıtma*] A10 *unudm-a* 5234 *ilig*] A11 *ɣlig* | *esürme*] A11 *ɣsürm-e* || 5235 *erejke*] A12 *ɣric-ke* | *erejig ... bakın*] *ɣr-i-cing . saḳın* C6 *... baḳın* (*b-* noktasız)

5236 sevinçi uzun ol ereji öküş
erej bolsa mundag kerek bolsa tuş

5237 erej eḍgü ḳolsa yorı eḍgü bol
öküş niʿmet içre yorı mengü bol

5238 negü tir eşitgil bilig bulmış er
bilig birle ilde ağır bolmış er

5239 bayat birse ʿizzin yoḳ ol ġayeti
öküş raḥmet içre özüng raḥati

5240 ḳalı öz kürese uçuzluḳ anuḳ
uçuzluḳ ḳıyınḳa kimiṅg ṭaḳati

5241 ay ilig otaçı sanı sen bu kün
buḍun barça iglig sanga mungluġun

5242 ḳayusı kötürmiş bolur küç irinç
ḳayusı çıġaylıḳ bile yir saḳınç

5243 ḳayu aç ḳayusı yalınmış bolur
ḳayu ḳaḍġu birle ulınmış bolur

5244 seniṅgde turur kör bularnıṅg emi
otaġıl daru birle bolġıl ḳamı

5245 ḳalı ḳılmasa sen emi ya otı
buḍunḳa bolur sen tiriglik yutı

C 313 5246 seniṅgdin ayıtġay yarın bir bayat
çevabın anutġıl özüṅgke berat

5247 tiriglik keçer terk bu beglik ḳalur
kereklig sanga eḍgü atıṅg turur

5236 *sevinçi ... öküş*] A13 *grici ḳüş ol sevünç-lig acun* C7 *seṿünçi ...* | *erej ... tuş*] A13 *gric b. andag k. ay tusün* B2 *... tuş* (*t-* noktasız) || 5237 *erej*] A14 *gric* | *ni'met ... mengü*] A14 *ma'met i. ḳsüng m.* B8 ve C8 *... mençgü* || 5238 *negü ... er* | *bilig ... er*] A15 *n. ter ... tolmış gr* B4 *nigü ... bilmiş gr* C9 *nigü ... bulmış er* | *er*] A15 *ve* B4 *gr*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ni-* sözü ile ayırt edilmiştir

5239 *birse 'izzin*] A16 *berz-e 'iz-si* C11 *... 'izzi* || 5240 *uçuzluḳ ... kimiṅg*] A17 *u. ḳadın-ḳa k.* B6 *u. ḳınḳa* (*-ı-* ?) *k.* C12 *u. ḳını-ḳa k.* || 5241 *otaçı ... sen*] A18 *oda-çı* (satır altında ar. harfl. *ṭabib*) ... C13 *... sen* || 5242 *bolur ... irinç*] A19 *... grinç* B6 *bu kör* | *yir*] A19 *yer* || 5243 *yalınmış*] A20 *yalng-mış* | *ulınmış*] A20 *ulan-mış* || 5244 *bularnıṅg*] A21 *buu nengl-er* | *daru*] A21 *toru* || 5245 *emi ... otı*] B11 *otı ya emi* 5246 *ayıtġay yarın*] A23 *a. barın* B12 ve C1 *ayıtġa y.* | *çevabın ... berat*] A23 *cuvabı a. til-e gig at* B12 ve C1 *çevabı ...* || 5247 *sanga*] A24 *sangga*

5248 tarıġlaġ turur bu ajun ay ilig
negü ekse anda alır bu elig

5249 yorı eḍgülük ḳıl ekin eḍgülük
sanga eḍgü bolġay açu mengülük

B 378 5250 negü tir eşitgil bügü ilçi beg
bu beglik işini bilir yolçı beg

5251 aya beg boluġlı buḍunḳa uluġ
köṅgül til kiçig tut özüṅgke yuluġ

5252 aya baş boluġlı ay üsteṅg elig
ḳamuġ işke aşnu sen işlet bilig

5253 bilig birle işle ḳamuġ türlüg iş
biligdin kelir ol ḳamuġ körklüg iş

5254 barıġlı turur bu ajun ḳalġusuz
özüṅg eḍgülük ḳıl yitip barġusuz

5255 ḳalır dünya aḫır toġuġlı ölür
isiz eḍgü erse kör atı ḳalur

5256 isizke ḳatılma küyürgey isiz
atıṅg eḍgü bolsa ḳalır eḍgü iz

5257 ay ilig ḳatıġlan ọduġ tur oḍuġ
usayuḳ kişike toḳınur yoḍuġ

5258 bu beglik köki saḳ oḍuġluḳ turur
taḳı bir ajun ḳolsa mundın bulur

A 149 5259 usanma usansa bu beglik barır
usayuḳ ikigün ajunda ulır

5248 *ajun*] A25 *acun* | *negü ... bu*] A25 *n. alz-a a. alur* B14 ve C3 *nigü ...* | 5249 *ekin edgülük*] A26 *yılın ç.* C4 *e. edgülük* (*-g-* çizgisi yok) | *bolġay ... mengülük*] A26 *b. oçu m.* B15 ve C4 *bolġa a. mençgülük* || 5250 *negü ... bügü*] A27 *n. ter ç. begü* | *bu*] C5 *nigü ...* | *işini*] A27 *iş-in-tin* C5 *içinde* || 5252 *üsteng*] A29 *ụsdek* B3 *üstek* | *elig*] A29 *iş-çen* || 5253 *kelir ... körklüg*] A30 *kelür ... tụrlüg* || 5254 *bu ... ḳalġusuz*] A30 *buu acun ḳalġ-u söz* | *yitip*] A31 *ıdıp* B5 *yitip* (*yi-* noktasız) || 5255 *ḳalur*] A32 *ḳalır* B6 *ḳalır* | *isiz*] A32 *ḫsiz* || 5256 *isizke ... isiz*] A33 *ḫsiz-ke ... ḫsiz* B7 ve C11 *... küyürge i.* | *ḳalır*] A33 *ḳalur* || 5257 *ilig*] A34 *ḫlig* | *usayuḳ ... yoḍuġ*] A34 *öz-e yoḳ k. ... ur ol boḍuġ* || 5258 *saḳ oḍuġluḳ*] A35 *barça saḳlık* | *ajun*] A35 *acun* || 5259 *usanma ... bu*] C14 *usanmaġıl usa b.* | *ikigün ajunda*] A1 *ikegün acun-ta* C14 *ikigü ...*

5260 ḫaşım ḳılma özke yime tökme ḳan
bu iki yazuḳḳa ulır çıḳsa can

5261 ḥaramḳa ḳatılma küḍez öz ḳatıġ
ḥaram yigli ornı tamu ol batıġ

5262 bağırsaḳ bolun barça yalnguḳ öze
kişi yası ḳolma yorıma aza

C 314 5263 bor içme fęsadḳa ḳatılma yıra
bu iki buzar ḳarşı ordu tura

5264 ölümke toġar bu toġuġlı kişi
atın iz ḳoḍur bu ölügli kişi

B 379 5265 tutamça tiriglik tüker alḳınur
isiz eḍgü erse kör atı ḳalur

5266 aṽınç birle ögrir bu dünya sini
usanma uḍıtmasu ġaflęt küni

5267 bu ġaflęt turur kör uḍıtur kişig
uḍıġlı kişi ḳoḍtı yumġı işig

5268 bu ġaflęt yoḳ erse kişike ḳamuġ
firişte bolup ḳılġay erdi tapuġ

5269 iḍi yaḳşı aymış biliglig sözi
uḳa barġıl emdi ay köngli yazı

5270 ḳamuġ ġaflęt ol bu sevinçin ṭarab
bu ġaflęt bile öz yoḳaḍur ʿaçęb

5271 usanma uḍıtmasu ġaflęt usı
bu ġaflęt usından küḍezgil ya rab

5272 ilingde yiti tut közüng ḳulġaḳıng
tözüke tegürgil bağırsaḳlıḳıng

5273 sanga bolġa aḫır bayat aytıġı
bayat aytıġı ol yazuḳluġ aġı

5274 baḳa tur negü tir saḳınuḳ kişi
saḳınuḳ sözin tutsa itlür işi

5275 ay boşlaġ yorıġlı buḍun öktemi
bayat aytıġı bar anutġıl emi

5276 köngülçe yorıġlı ay teltük müne
ayıtġay seningdin bayat bir küne

5277 ay yigli içigli yaṽalıḳ bile
saḳışḳa anungıl çıḳış yol tile

5278 ayıtġu turur kör bayat barçanı
ḳutulġu yiring barmu ḳaçġıl ḳanı

5279 ay ilig ḳılıç berge sinde turur
bu berge ḳıyınlar isizke erür

B 380 5280 isizler isizliklerin ismese
C 315 sen isme ḳının berge tutġıl basa

5281 isizlerke berge urup könmese
özüng saḳnu turġu olardın usa

5282 ilig bolsa isiz ajunuġ buzar
ḳısıġlısı bolmasa yoldın azar

5261 *yigli ... tamu*] A3 *yegli ... tamuġ* B12 ve C16 *... tamuġ* || 5262 *yalnguḳ*] C17 *yangluḳ* || 5264 *atın*] A6 *atı* || 5265 *isiz*] A7 *ę-siz* (*ę-* dikkat) || 5266 *ögrir ... sini*] A8 *... seni* C4 *ögrir* (*-r-* dikkat) ...

5267 C'de bu beyit yok | *yumġı işig*] A9 *yum-tı ęşig* B3 *yumḳı i.* || 5268 *bu ... erse*] A10 *yoḳ ęrz-e buu ġaflet* || 5269 *iḍi ... aymış*] A11 *ęşidgil negü ter* C6 *i. ... a.* | *barġıl*] A11 *bergil*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

5270 *sevinçin*] A12 *sevünçin* | *ʿaçęb*] C8 *ʿaçib* || 5271 *ya rab*] A13 *yarab* 5272 *ilingde yiti*] A14 *iling-te* (önce *ę-* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *iti* B8 *ilig-de yiti* C11 *i. yiti* | *bağırsaḳlıḳıng*] A14 *bağır-saḳ-lıḳın*

5273 *ağı*] C11 *atı* || 5274 *negü ... kişi*] A16 *n. ter saḳ-ı-yuḳ k.* B10 *nigü t. saḳınuḳ* C12 *nigü t. saḳı-nuḳ* (*-n-* noktasız) *kişi* | *saḳınuḳ ... itlür*] A16 *saḳ-ı-yuḳ sösin ...-a ędlür* B10 *saḳınuḳ sözi ...* C12 *saḳı-nuḳ* (*-n-* noktasız) *sözi ...* || 5275 *anutġıl*] *... anuḳ tut* || 5276 *teltük*] A18 *til-tek* B12 ve C14 *ṭeltük* (C harekeli) | *ayıtġay*] A18 *...-ġa* B12 ve C14 *ayıtġa* || 5277 *yigli içigli*] A19 *yegli ıçıġ-lı* || 5278 *kör*] A20 *bir* | *... yering*] A20 *yering* B14 ve C16 *yiring* || 5279 *ḳılıç ... sinde*] A21 *ḳılınç barça sende* B15 *... berge s.* C17 *ḳılıç* (*-ı-* üstünde nokta ?, *-n-* ?) *barça s.* | *bu ... erür*] A21 *buu bir-ge ...-siz-ke ę.* B15 *bu berge* (harekeli) *ḳıyın-lar ...* C17 *bu yerke ḳıyın-lar i. urur*

5280 A23'te bu beyit, 5281'den sonra geliyor | *isizler ... ismese*] A23 *ę-siz-ler ...-lik-lerin iş-iez-e* B1 *... ismese* C1 *... keşmese* (sonradan tashih görmüş; *k-* önünde elife dikkat) | *sen ... basa*] A23 *sen ędm-e ḳıyın birl-e t. ḳız-a* B1 *sen isme ḳ. ...* C1 *sęn alsma* (harekeli; *-l-* şekline dikkat) *ḳıyın berge ...*

5281 A22'de bu beyit 5280'den önce geliyor; B ve C'de bu beyit yok | *isizlerke ... könmese*] A22 *ęsiz-ler-ke ... kǫnmez-e* | *özüng ... usa*] A22 *ǫsüng s. turġu* (önce *...-il* yazılmış, sonra tashih edilmiş) *o. uz-a* || 5282 *isiz ajunuġ*] A24 *ę-siz acunuġ* | *ḳısıġlısı ... yoldın*] A24 *ḳısıġ-lı yoḳ ęrz-e yorıḳ yol* B2 *ḳısıġlı ...* C2 *... yorıḳı*

5283 ağırla sen eḍgüg tegür eḍgülük
buḍun eḍgü bolġay tözü ay külük

5284 oyunḳa aẇınma özüñgni küḍez
erejke seẇinme künüñg ḳaldı az

5285 könilik öze sen turu ḳıl törü
törü birle beglik turur ol örü

5286 küçi yetmişinçe ḳatıġlansu öz
yaẇa ḳılsa ʿuẓri ḳolu tursu öz

5287 negü tir eşitgil buḍun başçısı
törü birle ilde yaḍıġlı küsi

5288 aya beg ḳatıġlan bu ṭaḳạt teñgi
törü ḳıl buḍunḳa tegürgil oñgı

5289 ḳalı tuşsa ṭaḳşır yana ʿuẓri ḳol
tilin künde tẹvbe ḳılınġıl yañgı

A 150 5290 öküş ḳaznaḳ urma sen altun kümüş
negü bulsa birgil ülegil öküş

5291 seniñgde kiḍin ḳalġa tutsa ölüm
oġul ḳız isizlikke bulġay tolum

5292 ḳatıġ'an tiriglikte mal aşnu ıḍ
saḳıştın ḳutulġıl muyan özke tıḍ

5283 *buḍun ... ay*] A25 *tọrü ętgü bolġay budun-ḳa* || 5284 *aẇınma*] A20 *ḳadılm-a* | *erejke seẇinme*] A20 *gric-ke aẇın-m-a* C4 *e. seẇänme* || 5285 *sen ... törü*] C5 *ḳıl törü seṇ turu* (?) | *ol*] C5 *il* || 5286 *küçi yetmişinçe*] A23 *kụçäng yedmiş-i-çe* B6 *küçüng y.* | *yaẇa ... tursu*] A23 *taḳ-ı ḳalz-a ʿusr-i ḳ. turz-a* || 5287 *negü tir*] A29 *n. ter* B7 ve C7 *nigü t.* | *ilde*] A29 *ilke*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ÿr* sözü ile ayırt edilmiştir

5289 *yana*] A31 *anıng* | *künde ... ḳılınġıl*] A31 *... yangı ḳıl* B9 *tęgmede t. ḳılġıl* || 5290 *ḳaznaḳ*] A1 *ḳasnaḳ* (satır altında uyg. harfl. *ḫasin-e*) | *negü ... öküş*] A1 *n. bulmış-ıng ḫalḳ-ḳa ḳılġıl ɋläş* B10 ve C11 *nigü ...* || 5291 *seniñgde ... ḳalġa*] A3 *sening-tin kedin ḳ.* C12 *sęning-deⁿ ḳalıġlı ma* | *isizlikke bulġay*] A3 *ę-silz-lik-ke balġ-a* C12 *i. tolġa* || 5292 *tiriglikte*] B12 *tiriglikde* | *saḳıştın*] A3 *saḳış-tan* B12 *saḳışdın* C12 *saḳış-taⁿ*

A4'te, 5292'den sonra, daha şu beyit gelmektedir:

kim ərz-e ḳodup barz-a baġ-ı yer-i
asıġ ḳılmaz anda sıġıt ųn ur-ı

5293 iḍi yaḳşı aymış buḍunlar begi
buḍunda beḍüki kişide yigi

5294 ay ḳaznaḳ uruġlı ajun begleri
özüñgde kiḍin ḳoḍma ḳaznaḳ yorı

5295 erej aḍnaġu ḳılġa saḳış sañga
ülüg tegmesü ay uruġluġ ḳarı

B 381 5296 aya bay boluġlı buḍunda talu
C 316 ḳoḳuz ḳıl bu baylıḳ muyan al tolu

5297 vęfasız ajunḳa köñgül bamağıl
cęfa ḳılġa aḫır bolu birmegil

5298 aya beg boluġlı buḍunda burun
burun ıḍ bu beglik sen itgil orun

5299 közi suḳ ay artuḳ uzun saḳnur er
ölüm tutmaz erken barıñg barça bir

5300 ölüm tutsa aḫır bu neñg asğı yoḳ
turu ḳalġa malıñg sañga tatğı yoḳ

5301 aş az yi ay ilig öküş ḳıl tapuġ
söz az sözle ögren sen erdem ḳamuġ

5293 *iḍi ... begi*] A5 *ętı y. a. bilig-lig begü* B13 *iḍi ...* C14 *i. yọḫşı ...* | *buḍunda ... yigi*] A5 *bilig-lig söz-i-ni umış-ça ọgü* B13 *... ögi* C14 *... yęgi* (-ę- harekeli)

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ÿr* sözü ile ayırt edilmiş; A'da dörtlük şeklinde değildir

5294 *ay ... ajun*] A6 *bau ḳasnaḳ u. acun* | *özüñgde ... yorı*] A6 *ọsüng-te kedin ... B14 ... yorı* (*y-* noktasız) C16 *özüng-deⁿ ...* || 5295 *erej ... sañga*] A7 *ərinc ... ayga* | *ülüg ... ḳarı*] A7 *asıġ ḳılmaz ọknüp yarın ay tongga*

5296 A10'da bu beyit 5297'den sonra geliyor | *buḍunda*] A10 *budun-ḳa* | *ḳoḳuz ... tolu*] A10 *ḳoḳur ḳıl bau ... nola* (*n-* noktalı) B1 *ḳoḳuz* (*-z* noktasız) ... C1 *ḳızğıl ...*

5297 A8'de bu beyit 5295'ten sonra geliyor | *ajunḳa*] A8 *acun-ḳa* | *ḳılġa ... ... bimegil*] A8 *ḳılz-a ... bar-maġıl* B2 *... tolu tirmegil* (*t-* noktasız) C2 *... birmegil* (*b-* noktasız)

A9'da, 5297'den sonra, daha şu beyit gelmektetir (her hâlde karıştırılmış olacak, 5298 beyit):

ay-a beg boluġ-lı buḍun-ḳa uluġ
burun ıḍ bau yering ọsüng-ke yaluġ

5298 A11'de bu beyit 5296'dan sonra geliyor | *buḍunda*] A11 *budun-ḳa* C3 *budun-ḳ* | *itgil*] A11 *ędgil* || 5299 *uzun ... er*] A12 *acun s. gr* B4 *... gr* | *tutmaz ... bir*] *a tudmış ... ber* B4 *tutmas ...* || 5300 *bu neñg*] A13 *munung* || 5301 *yi*] A14 *ye* (satır altında uyg. harfl. *y-e*) C8 *yï*

5302 çığay tul yętimig baķa tur körü
bularığ küḍezse bolur çın törü

5303 uşaķçı kişig ķılma özke yaķın
ozunçığ özüñdin yıraķ tut saķın

5304 bu yañlığ kişi ol kişi yaslığı
kişi yaslığın sen yağı bil yağı

5305 kişi suķıñga birme ilde elig
sizik tutma buzğay itilmiş ilig

5306 ķatığlan özüñni tamudın yırat
ķamuğ eḍgülük ķıl küḍezgey bayat

5307 bu künki künüñde yarınķı künüñ
barı eḍgü bolsun yarınķı tünüñ

5308 iḍi yaķşı aymış biliglig tüzün
bitimiş bu ķılğu işiñni sözün

5309 bu künke yarın bar ayıtğu küni
yarınķa saķınsa yorığıl köni

5310 usanma oḍuğ tur uḍıma oḍun
uḍır köz oḍuğ tut unıt bu unı

5311 bu din dalı dünya dalı ķarşı ol
yağuşmaz ikigün yolı yarşı ol

5302 *baķa tur*] A15 *kọrü al* || 5303 *ozunçığ özüñdin*] A16 *ọsü-çig ọ.* B8 *özüngüs kiçigni* C8 *uzun çın* (-ç- noktasız) *özünd-den* || 5304 *kişi yaslığı*] A17 *buu yaz-lı-lıķ-ı* B9 *k. yaslığı* (satır altında *yąmąnı*) || 5305 *suķıñga ... elig*] A18 *suķın-a berm-e i. ilig* B10 *.... ilig* | *sizik ... itilmiş*] A18 *sesik t. busğ-a ẹdilmiş* B10 ve C10 *... buzğa ...* || 5306 *tamudın*] B11 ve C11 *tąmuğdın* | *küḍezgey*] A19 *kụdez-ge* B11 *küḍezgen* C11 *küdezge* || 5307 *bu ... künüñ*] A20 *bụkün-ki kụnü(n)g-te y. kụnü(n)g* C12 *... kününg-den ... | barı ... yarınķı*] A20 *bar-ı ẹ. bolz-u keligli* B12 *barı ...* C12 *bąru e. bolsu y. ...* | *barı ... yarınķı*] A20 *bar-ı ẹ. bolz-u keligli* B12 *barı ...* C12 *bąru e. bolsu y.* || 5308 *iḍi yaķşı*] A21 *ẹti y.* B13 *iḍi yaķşı* C13 *idi yaḥşı* | *bitimiş ... sözün*] A21 *tuduz-mış sanga ķılğu işing sọsün* B13 *bịtinmiş* (*?, bittimiş ?*) *... özün* C13 *bịtimiş ...*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir. B'de bu dörtlük yok

5309 B'de bu beyit yok | *bu ... ayıtğu*] A22 *bụkün-ke y. barğu ayıt kụụ* | *yorığıl*] A22 *yụrigil*

5310 B'de bu beyit yok | *unıt bu*] A23 *udut-su* C16 *unıtsu* (dikkat, tashih görmuş *!*) || 5311 *yağuşmaz ... yarşı*] A24 *yağuş-mış ikegü y. yakşı* B14 *yąğuşmas* C17 *... yarşı* (*y-* yerine *b-* ile *?*)

5312 bu din dünya birle birikmeki sarp
ķavuşmaz ikigün munı bilse tap

B 382 5313 birisi yağusa birisi tezer
C 317 iki birle tutsa kişi yol azar

5314 tüpi yil turur dünya yağmur sanı
kelir çoğlayur az öçer terk üni

5315 kelir ķut ķapuğda ķalın yumdarur
köñgül basa yumğığ aḍınķa birür

5316 bayudum tise sen çığay bolğu bir
ağır men tise sen uçuz ķılğa yir

5317 ajun toķlukı barça açlık turur
ereji sevinçi kör emgek erür

5318 ay ilig bu nefsiñ yağıla ķatığ
tilekini birme yitürme tatığ

5319 ķamuğda isizrek yağı bu turur
muñgar eḍgü ķılsa bu isiz ķılur

5320 vefa ķılsa yandru yanutı cefa
cefa ķılsa ötrü ķılur bu vefa

5321 bu nefsiñ uçuzla ağır bolğa can
bilig beg bolup kör ukuş bolğa ḫan

A 151 5322 bu dünya yağı ol bu nefsiñ yağı
bu iki yağınıñ yaḍığlığ ağı

5323 bu ķutķa küvenip kötürme köñgül
ınanma tiriglikke artuk töñgül

5312 *ķavuşmaz ikigün*] A25 *yağış-maz ikegü* B15 *ķąvuşmas ...* || 5313 *yağusa*] *... gavuz-a* || 5314 *yil ... yağmur*] A27 *yel ... yamğur* B2 *yịl ...* | *kelir ... öçer*] A27 *...ür ... az* (*az'*dan önce *terk* sözü yazılmış, sonra üzerinden çizilmiş) *keçer* B2 *... ...k öçer* || 5315 *kapuğda ... yumdarur*] A28 *tapuğ-ta ķ. yum-turur* C3 *ķapuğķa ...* | *...ğığ ... birür*] A28 *yumķ-ı a. berür* B3 ve C3 *yumķığ ...* || 5316 *tise ... bir*] A29 *...-t ... bar* B4 *... bir* (*b-* noktasız) C4 *... tir* (*-i-* noktasız) | *tise ... yir*] A29 *tez-e ... bolğu bar* B4 *... yir* (*y-* noktasına dikkat) C4 *... bir* || 5317 *ajun ... barça*] A30 *...ı t. körz-e* | *ereji sevinçi*] A30 *ẹrici ...* C5 *e. sevünçi* || 5318 *ilig*] A31 *ẹlig* | *birme ...irme*] A31 *berm-e tadurm-a* || 5319 *ķamuğda ... bu*] A32 *ķamuğ-tın ẹ-siz-rek y. buu ...ķamuğ-dan ...* | *isiz*] A32 *ẹ-siz* || 5321 *bu ... uçuzla*] A34 *uçaz-la buu nefsing* C9 *... (sahife kenarında yazılmış) ...* | *bilig ... ḫan*] A34 *bilig-lig bolup buu ukuş ...* 5322 *yağının ağı*] A1 *y. yadığlı a.* C1 *yąğıng-nı ...* || 5323 *tiriglikke*] A2 *tirig-lik ...dğu bilig*

5324 bedüklük uluġluḳ bu keçgü turur
bu dewlet otı barça öçgü turur

5325 negü tir eşitgil ay aşlı bedük
bağırsaḳ sözi tutsa asġı keḍ ök

5326 bu beglik bile sen kötürme egin
kögüz kerme artuḳ özüŋni saḳın

5327 yirindi ajunuġ süründike ḳoḍ
bayat birge anda tü nj'met yigin

B 383 5328 ay ilig keḍ öḍrüm tile üç kişig
anıŋda basa bir bu üçke işig

C 318 5329 bularda biri ḳażı yinçke arıġ
saḳınuḳ kerek tegse ḫalḳḳa asıġ

5330 ikinçi ḫalifet kerek çın bütün
buḍun bulsa inçlik tirilse ḳutun

5331 üçünçi keḍ öḍrüm kerek bu wezir
buḍunḳa negü tegse mundın tegir

5332 bu üç işte bolsa kişisi köni
buḍun inçke tegdi yarudı küni

5333 itilgey iliŋ hem bayuġay buḍun
saŋa artġa eḍgü dı'a ol öḍün

5334 bu üç işte bolsa yaraġsız kişi
yaraġsız bolur barça il kün işi

5335 muŋar meŋzetü keldi emdi sözüm
eşitgil munı sen ay körklüg yüzüm

5336 bu begke wezir ol tutup yitgüçi
ili ḳapġı atı bu ol itgüçi

5337 ḳalı tetrü yitse burunduḳ wezir
ḳamuġ tetrü boldı özüm ayġuçı

5338 bu dünya itig ig bu tirki sanı
yorıġlı bu yalıŋuḳ neçe yir anı

5339 biziŋde ozaḳı ḳutu barġuçı
yidi toḍtı ḳandı ölüp yatġuçı

5340 uluġ toy baḳıp kör yaturlar küḍü
oḳır bizni barġu siziksiz uḍu

5341 taḳı bir ḳutu ol ḳarındaḳılar
biziŋde basa tirki yigli olar

5342 biziŋ ḳopġumızını küḍer bu ḳutu
küḍer kelgümizni olar ay botu

5343 bu kün bizke tegdi bu tirki yimi
neçe birge erki yigü keḍgümi

B 384 5344 oḳırlar ölüp yatġuçılar naru
sürerler ḳarındaḳılar ḳop tiyü

Dörtlük. A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5324 *bu*] A8 *m-a* || 5325 *negü tir*] A4 *n. ter* B13 ve C13 *nigü t.* | *asġı . ök*] A4 *asl-ı kedük* C13 *a. kędük*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5326 *egin*] A5 *igin* | *saḳın*] A5 *igin* C15 *saḳın* || 5327 *yirindi ... ḳoḍ*] A6 *yerinti acunuġ suzün-ti-ke ḳ.* B15 *yirindi ajun-nı ...* C16 *yerindi* (*-ę-* harekeli) *birge ... yigin*] A6 *berge a. tuu n. yegin* B15 *... tü n. yigin* C16 *... bu n. yigin* || 5328 *tile üç*] A7 *t. kuç* B1 *yalavaç* | *anıŋda ... işig*] A7 *anın-tan baz-a bar olar-ka ezig* C17 *aning-de ...* || 5329 *ḳażı yinçke*] A8 *inçke ḳaz-ı* C1 *ḳ. yinçke* | *saḳınuḳ*] A8 *saḳ-ı-guḳ* C1 *saḳı-nuḳ* (*-n-* noktasız) || 5330 *ḫalifet ... bütün*] A9 *ḫal-i-ket ...* C2 *... bitün* (*-i-* noktasız) | *inçlik*] A9 *gnçlik* || 5331 *öḍrüm*] A10 *öglüg* | *negü tegse*] A10 *ilig tegz-e* B4 *nigü tegse* C3 *nigü tigse* || 5332 *işte*] C4 *iş-de* | *buḍun ... tegdi*] A11 *b. gnç-ke t.* B5 *buḍun* (*b-* yerine *y-* ile) ... C4 *... tigdi* || 5333 *itilgey ... bayuġay*] A12 *gdil-gey ilig ms bedüg* B6 *i. ilig ...* C5 *itilge ilig ... bayuġa* | *saŋa artġa*] A12 *sangga aydġay* || 5334 *kişi*] A13 *kising* | *işi*] A13 *ising*

5335 *muŋar meŋzetü*] A14 *mung-ar mengzetü* | *eşitgil*] A14 *esidgil* || 5336 *yitgüçi*] A15 *yet-güçi* | *ili ... itgüçi*] A15 *ɣl-i ... ɣd-güçi* C9 *i. atı ḳapġı* || 5337 *yitse*] A16 *yedz-e* || 5338 *itiglig ... tirki*] A17 *ɣdig-li buu turki* (satır altında *y.* harfl. *ḫon*) B11 ve C11 *... tirki* | *yoriġlı ... yir*] A17 *yurig-li buu y. ḳamuġ yer ... neçe* (*n-* yerine *b-* ile?) *y.* C11 *... yangluḳ neçe y.* || 5339 *biziŋde ... ḳutu*] *biring-le* (ilk *-i-*?) *o. ḳanu* C12 *bizing-den ... | yidi ... ḳandı*] A18 *yeti ... ḳatı* || 5340 *baḳıp*] A19 *toḳıp* B13 *baḳıp* | *siziksiz*] A19 *sesik-siz* || 5341 *ol*] A20 *bar* | *biziŋde yigli*] A20 *bes-in-ge baz-a yegli terki* B14 *... tirki y.* C14 *bizing-den ... tirki y.*

5342 B ve C'de bu beyit yok | *küḍer*] A21 *kudez* | *küḍer*] A21 *kudez*

A22'de, 5342'den sonra, daha şu beyit gelmektedir (sırası için bk. beyit 5344):

oḳır ɣlgüçi-ler mangga kel ayu
surer-ler ḳarın-taḳ-ı lar ḳap teyü

5343 A25'te bu beyit 5344'ten sonra geliyor | *bu ... yimi*] A25 *buḳün ... terki* altında uyg. harfl. *ḫon*) *yemi* B15 ve C15 *... tirki y.* | *birge ... yigü*] A25 *yerge yigü* B15 *birgey* .. C15 *birge* (*-r-* yerine *-z-* ile) ...

5344 A24'te bu beyit 5343'ten önce geliyor; A22'de tekrar için bk. beyit 5342 not) *ḳop tiyü*] A24 *terk berü* B1 ve C16 *ḳ. tiyü*

5345 birisi sürer kör birisi oḳır
bu ikin ara kim erejke tegir

C 319 5346 ay ilig usanma saḳınma uzun
uzun ḳalġu ermez ay ḳılḳı tüzün

5347 ḥaramḳa ḳatılma ay ilig saḳın
ḥaramḳa ḳararur kөŋgül bil yaḳın

5348 saḳınuḳ bolayın tise ay külüg
ḥalal yi ḥalaldin kötürgil ülüg

5349 negü tir eşitgil ḥalal yigli er
saḳınuḳ başı çın ḥalal tigli er

5350 ḥalal yigli ḳılmaz bayatḳa yazuḳ
ḥalal yi ḥalal ḳıl yarınlıḳ azuḳ

5351 kimiŋ boġzı egni bar erse arıġ
arıdı anıŋdın yazuḳı arıġ

A 152 5352 arıġlıḳ tilese arıtġıl boġuz
arıtsa boġuz boldı asġıŋ ögüz

5353 özüŋ asġı ḳolma buḍun asġı ḳol
buḍun asġı içre özüŋ asġı ol

5354 negü tir eşitgil uluġ ḳend begi
ḳamuġ iş içinde yetürmiş ögi

5355 ḳut ol beg buḍunḳa ḳutaḍġu kerek
ḳutaḍsa buḍun ḳarnı toḍġu kerek

5356 bu begler teŋiz ol tüpi yinçülüg
teŋizke yaġuġlı bayuġu kerek

5357 bu begler taġ ol kani altun kümüş
kümüş kan ḳazıġlı bayur ol öküş

5358 asıġlıġ kerek beg kör elgi aḳı
ajun buḍnıŋa tegse andın toḳı

B 385 5359 yaşıḳ teg yaruġıl ay ilçi bügü
buḍun bulsu sindin kör içgü yigü

5360 ɇmanet yüḍürdi bayat boynuŋa
küḍez bu ɇmanet ayıtġa saŋga

5361 ay ilig baḳa kör sen özke közün
bir özke neçe neŋ tirer sen özün

C 320 5362 teŋizdeki gɇvhɇr tükemez saŋga
tüpindeki yinçü tuyumaz saŋga

5363 yaġız yir ḳatındaḳı altun kümüş
tirer sen ḫazine urur sen öküş

5364 bu taġlar ḳatında çıḳar gɇvhɇrıġ
ḳazıp yetrümezler saŋga ay arıġ

5365 yaġız yir özele önügli ɇvin
tirip sen tolular sen ḳaznaḳ ɇvin

5366 uçuġlı yorıġlı suv içre balıḳ
ḳutulmaz seniŋdin aya sarp ḳılıḳ

5345 A_{23}'te bu beyit 5344'ten önce geliyor | *kör*] A_{23} *ol* | *iki ... erejke*] A_{23} *iki ... gric-ke* C_{17} *iki ...*

5346 A_{26}'da bu beyit 5343'ten sonra geliyor | *ilig*] A_{26} *ɕlig* | *ermez ... ḳılḳı*] A_{27} *ɕ. buu acun* B_3 *ermes ...* || 5347 *ilig*] A_{27} *elig* | *bil*] A_{27} *ket* || 5348 *saḳınuḳ ... tise*] A_{28} *saḳ-ı-yuḳ b. tez-e* C_3 *saḳı-nuḳ* (*-n-* noktasız) ... | *yi*] A_{28} *y-e* C_3 *yī* || 5349 *negü ... er*] A_{29} *n. ter ... yegli ɕr* B_6 *nigü ... ɕr* C_4 *nigü ...* | *saḳınuḳ ... er*] A_{29} *saḳ-ı-yuḳ ḥaramıġ ḥ. tegli ɕr* B_6 *... ɕr* C_4 *saḳı-nuḳ* (*-n-* noktasız) ... || 5350 *yigli ḳılmaz*] A_{30} *yegli ḳ.* B_7 *y. ḳılmas* | *yi ... azuḳ*] A_{30} *y-e ... yarın-ḳı asuḳ* C_5 *yī ...* || 5351 *bar erse*] A_{31} *arız-a* | *arıdı ... arıġ*] A_{31} *ar-ı-tın ...* B_8 *... arıġ* (*-r-* yerine *-z-* ile) | 5352 *tilese*] A_1 *bile sen* | *arıtsa ... ögüz*] A_1 *arız-a ... ɕgüz* || 5353 *asġı ... ol*] A_2 *ɕŋ i. sening asġıng ol* || 5354 *negü tir*] A_3 *n. ter* B_{11} ve C_9 *nigü t.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ɕ* sözü ile ayırt edilmiştir

5355 *ḳutaḍsa ... toḍġu*] A_4 *ḳudı birl-e but-nı todun-ġu*

5356 *bu ... yinçülüg*] A_5 *tengiz ol buu begler ...* B_{13} *... yünçülüg* C_{12} *... tig tüpi yinçülüg* | *teŋizke yaġuġlı*] A_5 *tengiz-ḳa yavuġ-lı* || 5357 *bayur ol*] A_6 *bayudı* || 5358 *... elgi*] A_7 *begler ilgi* | *ajun ... toḳı*] A_7 *acun budnı todz-a* (satır altında uyg. *ɕril. toyz-a*) *anıng-tın taḳ-ı* || 5359 *ilçi bügü*] A_8 *ɕlçi begü* | *sindin ... yigü*] A_8 *...ndin ... yegü* B_1 *sindin* (*-i-* harekeli) ... || 5360 *boynuŋa*] A_9 *boy-nungga*

5361 A_{12}'de bu beyit 5364'ten sonra geliyor | *sen ... közün*] A_{12} *ɕsüng-ke bүkün ...tirer .. özün*] A_{12} *terer sɇn ügün* B_3 ve C_{17} *t. se ö.* || 5362 *teŋizdeki ... saŋga*] *...ki teŋgilz-teki g. tүken-mez sangga* B_4 *... tükemes s.* | *tüpindeki ... saŋga*] A_{13} *t. ...ügü gedümez sangga* B_4 *t. yünçü tuyumas s.* C_1 *tɇbüt-deki yaḳut yetümez s.*

5363 A_{10}'da bu beyit 5360'tan sonra geliyor | *yir ḳatındaḳı*] A_{10} *yer ...* B_5 *yir ...ḳatındaḳı* (*-t-* ve *-n-* noktaları yerlerini değiştirmiş) | *tirer ... sen*] A_{10} *terer ...* B_5 *t. se ... se* C_2 *t. sen ... sen* || 5364 *yetrüzmezler*] B_6 *yetrümesler*

5365 A_{14}'te bu beyit 5362'den sonra geliyor | *yir*] A_{14} *yer* B_7 ve C_4 *yir* | *tirip ... evin*] A_{14} *terip ... sɇn ḳasnaḳ ɇvin* B_7 *... se ḳaznaḳ ivin* C_4 *... sen ḳ. e.* || 5366 *...uġlı yorıġlı*] A_{15} *uçuġ-luġ yoruġ-lı* | *ḳutulmaz*] B_8 *ḳutulmas*

5367 ajun tezginür ilde arḳış yorıp
aġı çuz tiyiŋ kiş alır sen tirip

5368 ḳaṣaḇ tozi rumi ajun taŋsuḳı
saŋa kelse tolmaz aġı ḳaznaḳı

5369 kevel tazı büktel taġı arḳunı
aḳur toldı tolmaz bu suḳluḳ ḳanı

5370 tirildi tümen miŋ talu köp titir
yazıda ḳalın yond aḳurda ḳatır

5371 yazı taġ yirig tut yorır ḳoy sürüg
ya ḳul küŋ tapuġçı ay ḳılḳı örüg

5372 ya ḳuzda yorıġlı ḳalın köp ḳutuz
ya tüzde yorıġlı uḍ ingek öküz

5373 ḳayada yorıġlı bu ımġa teke
ḳutulmaz seniŋdin ay ersig böke

B 386 5374 sıġun muyġaḳ erse suḳaḳ ya ıvıḳ
saŋa yim tükemez ay eḍgü ḳılıḳ

5375 ḳulan ya taġı tut takı kök teke
tutup keldürürler saŋa ay böke

5376 böri tilkü arslan aḍıġ ya toŋuz
seniŋdin ḳutulmaz ölür avda tüz

5377 ḳuġu ḳorday erse ya turna yuġaḳ
ya toy tut ya yügdik ya toḍlıç ya ḳaḳ

5367 *ajun tezginür*] A16 *acun tesginür* C6 *a. tizginür* | *çuz ... tirip*] A16 *ç. teying ... terip* B9 *ç. tiying* (*-n-* dikkat iki nokta) ... *se t.* C6 *çuz tiying ... sen alıp* || 5368 *ajun*] A17 *acun* | *tolmaz*] B10 *tolmas* || 5369 *büktel ... arḳunı*] B11 *büktęl* (*-k-* üç noktalı) ... C8 ... *arḳunı* (*-ı* noktaya dikkat) | *aḳur ... tolmaz*] A18 *oḳur ...* B11 ... *tolmas* || 5370 *tirildi ... titir*] A19 *teril-ti ... kęp tedir* B12 ... *tįtir* | *yond ... ḳatır*] A19 *yonda-ḳurda ḳ.* C9 ... *ḫatın* || 5371 *yirig ... yorır*] A20 *tengiz t. yųrür* B13 *yirig ...* C10 *y. tut* (*-t* yerine *b-* ile) *y.* | *ya*] A20 *ne* || 5372 *ḳuzda*] A21 *ḳur-ta* | *uḍ ingek*] A21 *udin-gek* || 5373 *yorıġlı*] A22 *ḳalıġ-lı* | *ḳutulmaz ... böke*] A22 *ḳalumaz ... tongga* B15 *ḳutulmas ... böke* C12 ... *bǫ̈ke* || 5374 *muyġaḳ ... ıvıḳ*] A23 *mun-ġaḳ ... ıvıḳ* (?) C13 *muyġaḳ* (*-y-* noktasız) *ıvıḳ* | *saŋa ... ḳılıḳ*] A23 *sangga yem ... ḳılıḳ* B1 ve C13 *... tükemes ...* || 5375 *ya ... takı*] A24 *m-a ... avı* (?) B2 *ya* (*y-* noktasız) *taġı bu tut takı*

5376 A26 'da bu beyit 5377 'den sonra geliyor | *tilkü ... aḍıġ*] A26 *tųlkü ... aḍıġ* (satır altında uyg. harfl. *ayıġ*) | *ḳutulmaz*] B3 *ḳutulmas*

5377 A25 'te bu beyit 5376 'dan önce geliyor | *ḳorday ... turna*] A25 *ḳonday grz-e yedürge* | *toy ... ḳaḳ*] A25 *tot tut y-a yųgdik y-a toslıç yaḳaḳ* B4 ... *yügdik* (*-g-* üç noktalı) *y. todlıç ...*

5378 ḳalıḳta uçuġlı ḳara ḳuş yorı
seniŋdin keçümez aya kök böri

C 321 5379 uçarıġ uçurmaz seniŋ ḳuşlarıŋ
yorırıġ yorıtmaz kör esriŋ itiŋ

5380 atalıġ atasız ḳalır yalŋuzun
analıġ anasız bolur ögsüzün

5381 bu munça ajun barça bütrü saŋa
tükemez tüker sen ay küçlüg toŋa

5382 ḳamuġ bir boġuzḳa eginke bolup
ajun barça tirdiŋ ḳoḍur sen ölüp

5383 negü asġı aḫır ajun tirdüküŋ
eçel can tirer kör üzer bu köküŋ

5384 körü barsa barça bu suḳluḳ turur
suḳun açmış özler ḳaçan toḳ bolur

A 153 5385 negü tir eşitgil közi toḳ kişi
bu köz toḳluḳı ol bu baylıḳ başı

5386 ajun bütrü bulsa közi suḳ tükel
anı bay tise bolmaġay bu mụḫal

5387 çıġay tip ayurlar ḳayu ol çıġay
közi suḳ çıġay ol neçe erse bay

5388 közi suḳ kişike bayup asġı yoḳ
suḳuġ yarlıḳaġıl aya köŋli toḳ

B 387 5389 közi suḳḳa tütmez bu dụ̈nya bütün
barı tap tigüçi tirildi ḳutun

5378 A27 'de bu beyit 5376 'dan sonra geliyor | *ḳalıḳta*] B5 ve C17 *ḳalıḳ-da* | *seniŋdin keçümez*] A27 *ḳaçumaz senig-tin* B5 *s. keçümes* || 5379 *uçurmaz*] B6 *uçurmas* | *yorırıġ yorıtmaz*] A28 *yorıġ-lı y.* B6 *y. yorıtmas* || 5380 *yalŋuzun*] C2 *yąngluzun* || 5381 *ajun ... saŋa*] A30 *acun ... sangga* | *tükemez ... toŋa*] A30 *... tongga* B8 *tükemes t. se ...* C3 ... *sen* ... || 5382 *boġuzḳa eginke*] A31 *ęgin-ke boġuz-ḳa* | *ajun ... sen*] A31 *acun b. terding* ... B9 ... *se* C4 ... *sen* || 5383 *negü ... tirdüküŋ*] A32 *... acun ter-tüküng* B10 ve C5 *nigü ...* | *tirer*] A32 *terer* || 5384 *körü ... turur*] A33 *kerü ... kǫ̈z-a b. busuḳ-luḳ t.* B11 ve C6 ... *turur* | *açmış özler*] A33 *açz-a yalnguḳ* || 5385 *negü ... tir*] A1 *n. ter* B12 ve C7 *nigü t.* | *ol bu*] A1 *boltı* (*-t-* ?) || 5386 *ajun*] A2 *acun* | *tise ... mụḫal*] A2 *tez-e me bu bolġay muu-ḫal* || 5387 *tip*] A3 *tep* | *erse*] A3 *bolz-a* B14 *bolsa* || 5388 *bayup*] A4 *barıp* || 5389 *suḳḳa ... bu*] A5 *s. tụdmez bau* B1 *suḳ* (sonradan ilâve edilmiş olan parça iyi okunmuyor, *-ḳa* ?) *tütmes b.* C11 *suḳ-ḳa* (*-ḳ-* ?) . | *barı ... tigüçi*] A5 *barnı t. tegüçi*

5390 közi suḳ kişi neṅgke toḍmaz közi
męgęr tolmaġınça ḳara yir tozı

5391 bu erdi ay ilig meniṅg bilmişim
saṅga sözledim men negü uḳmışım

5392 munu sözledim söz eşitti özüṅg
yete baḳsa köṅglüṅg açılġa közüṅg

5393 sözüm tutsa asġı yarın teggey ök
ḳalı tutmasa sen saṅga bolġa yük

5394 negü tir eşitgil uḳuşluġ tili
saṅga ötler emdi eşitse ḳalı

C 322 5395 nạṣiḥạt kişike ḳılur ol tusu
nạṣiḥạt tigüle tilese yisü

5396 ḳalı bu tigüni yiyü bilmese
ḳatılma ḳoḍu bir küyer ot yisü

İLİG CẸVABI OḌĠURMIŞḲA

5397 bu sözler eşitti ilig yıġladı
ayur ay öḍürmiş kişide keḍi

5398 meṅgilig sen emdi ay köṅgli oḍuġ
bu beglik maṅga boldı emdi yoḍuġ

5399 men emdi bilindim açıldı közüm
mini otḳa atmış meniṅg bu özüm

5390 *kişi ... toḍmaz*] A6 *kişi-ning ki* (?) *todmaz* (satır altında uyg. harfl. *toymaz*) B2 ... *toḍmas* | *tolmaġınça ... yir*] A6 *tol-maġınça* (satır altında uyg. harfl. *toprak*) ... *yer* B2 ... *yęr* (-ę- harekeli) C12 ... *yir* || 5391 *negü*] A7 *ḳamuġ* B3 ve C13 *nigü* || 5392 *munu ... eşitti*] A8 *munung* ... B4 ve C14 ... *eşit(t)i* || 5393 *sözüm ... teggey*] A9 *buu söz yarın* (-r- ?) *t.* C15 ... *tęgge* || 5394 *negü ... uḳuşluġ*] A10 *n. ter ęşid ęmti taz-ı* B6 ve C16 *nigü ...* | *eşitse*] A10 *ęşit se* (*sęn* ?) B6 *eşitseng*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'da ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5395 *tigüle ... yisü*] A11 *tegül-e tilez-e yesü* || 5396 *tigüni yiyü*] A12 *tegü-ni yeyü* C2 *t. yiyü* | *ḳoḍu ... yisü*] A12 *ıtu ber kuyer* (?) *at tesü* B8 ... *yisü* (*y-* noktasız) C2 *ḳodụ* (-ụ satır üstünde küçük *-v* veya hareke) ... *yisü* (*y-* noktasız)

ilig ... oḍġurmışḳa] nushalarda bu başlık yok

5397 *eşitti ilig*] A13 *ę. elig* B9 ve C3 *eşit(t)i i.* || 5398 *sen*] B10 *se* C4 *sen* | *bu ... boldı*] A14 *tirig-lik mangga boltı* (satır üstünde yazılmış) || 5399 *açıldı*] A15 *açılur* | *mini*] A15 *meni*

5400 könilikte azmış özüm ay uluġ
ayu birdiṅg emdi könilik yoluġ

5401 dụʿa ḳıl ay oḍġurmış emdi maṅga
bayat birsü tęvfiḳ kör eḍgü yaṅga

OḌĠURMIŞ CẸVABI İLİGKE

B 388 5402 yanut birdi oḍġurmış aydı ay beg
bayat birsü tęvfiḳ tilekiṅgke teg

5403 ḳatıġlan uḳuş birle basġıl hạva
hạvaḳa basıḳsa bolur er yaẇa

5404 sini alḳtaçı bu et öz tatġı ol
et öz ḳılḳı barça saṅga ḳatġı ol

5405 iḍi kiçki dụ̈nya turur bu ḳarı
telim beg keçürdi bu ḳılḳı turı

5406 telim beg ḳarıttı seniṅg teg erig
sini me uzun tutmaġay bu tirig

5407 olar bardı ḳaldı saṅga bu orun
yaẇa ḳılma öḍ kün kerekiṅg körün

5408 ölümüg unıtma ay ilig oḍun
sizik tutma kelgey saṅga terk öḍün

5409 özüṅgni unıtma ay ilig saḳın
ḳalı öz unıtsa tüpüṅgke baḳın

5410 bu iki neṅgig kim unıtsa ḳalı
aniṅgdın yıradı könilik yolı

5400 *könilikte*] A16 *kęni yolda* C6 *könilik-ten* | *birdiṅg ... yoluġ*] A16 *berding* ... *yoluġ* (*-l-* çizgisi yok, *yoruġ* ?) || 5401 *ḳıl ay*] A17 *ḳıl-ġıl* | *birsü ... yaṅga*] A17 ... *nengge* (?)

5403
... *ḳatġı*]
5405
... C13
... *dm-a*
...] A20 *unudm-a*
... tashih

C 323 5411 negü tir eşitgil özin bilmiş er
ḥavasın uḳuşḳa bulun ḳılmış er

5412 ölümüg unıtma gürüñg yurtuñg ol
özüñgni unıtma savı yurtuñg ol

5413 menidin törümiş özüñg men time
özüñg men tise ay unu ornuñg ol

5414 busuġda turur bu körünmez ölüm
çıḳa tuşsa ḥergiz unıtmaz yolum

5415 tirigke aḍın hiç yoḳ erse ḳıyın
tap erdi bu açığ ölümke bakın

B 389 5416 tap erdi yana bu ölümde basa
ḳara yir ḳatında ölüp oprasa

A 154 5417 anıñgda basa kör neçe işler ol
anı barça körgü olüm açsa yol

5418 bu ḫalığ bilirde uḳuşluġ kişi
negü teg uḍır inç neteg yir aşı

5419 negü tir eşitgil bilig birgüçi
bilig birle ḥimmet uluġ tutġuçı

5411 *negü ... er*] A28 *n. ter ... ɣr* B10 *nigü ... ɣr* C1 *nigü ... | er*] A23 ve B10 *ɣr*
D ö r t l ü k, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5412 *unıtma ... ol*] A29 *unudm-a kǫsüng burnung ol* B11 *u. gürüng yurtung* (*g-* noktası iyi görünmüyor; *-t-* noktasız) *ol* | *unıtma ... ol*] A29 *unudm-a savı yurnung ol* B11 *u. sąvı yurnung* (*-r-* satır üstünde yazılmış) *ol* C3 *u. sąvı yurtung ol* || 5413 *time*] A30 *tem-e* | *tise*] A30 *tez-e* || 5414 *bu körünmez*] A31 *kör k.* B13 ve C5 *b. körünmes* | *tuşsa ... yolum*] A31 *kelz-e ǫt-süz udumaz talum* B13 ... *unıtmas y.* C5 ... *ulum*
A32'de, 5414'ten sonra, daha şu beyit gelmektedir:
tirig-ke yoḳ ɣrz-e ǫlümük yaḳın
sening-tin oz-a-ḳı adang-ḳa bakın
5415 *hiç*] A33 *neng* | *ölümke bakın*] A33 *ǫlüm tadığın* B14 *ö. bąkın* C6 *ö. tąkın*
5416 B1 ve C8'de bu beyit 5417'den sonra geliyor | *ölümde*] A34 *ǫlüm-tin* C8 *ǫlüm-den* | *yir*] A34 *yer* B1 ve C8 *yir*
5417 B15 ve C7'de bu beyit 5416'dan önce geliyor || 5418 *negü ... yir*] A2 ... *ɣnç nedeg yer* B2 ve C9 *nigü ...*
A3 te, 5418'den sonra daha şu beyit gelmektedir:
tirig-te odı ḳıl usanm-a sakın
anan-ġıl açığ buu ǫlüm-ke yaḳın
5419 *negü ... birgüçi*] A4 *n. ter ... ber-güçi* B3 ve C10 *nigü ...*

5420 bedük tut bu ḥimmet ediz tut körgül
ḳoḍu bir bu dünya munıñgdın törgül

5421 tünek ol bu dünya içi oḳ yılan
munı ḳoḍ yaruḳ çın ajunḳa ulan

5422 süzük can kepi bu ḳara yir tuġı
ḳara yir kep örtnür ay ḳılkı ağı

5423 bu dünya tünek ol ḳarañgḳu ḳuḍuġ
bela miḥnet ol barça munda yoḍuġ

5424 ne inçlik tiler sen tünekte turup
ne arzu ḳolur sen körgül ög urup

5425 ḳoḍu bir avutça ḳara toprakığ
uluġ menggü il ḳol nerek bu sakığ

5426 bu toġ toz tumandın örü tart özüñg
süzük menggü il ḳol sen açġıl közüñg

C 324 5427 neçe miñg yaşasa sen aḫır ölüm
yeter ök tutar oḳ sini ay künüm

5428 neçe artsa dünya baş aġrığları
takı artuḳ artar ay ersig urı

5429 neçe miñg yaşap er tilese tilek
tükel ök bolumaz bulunsa tilek

5430 negü tir eşitgil ay ḳılkı arığ
bu öḍlek oḳı birle körgli balığ

5420 *bir ... munıñgdın*] A5 *ber ... munung-tın* B4 ... *munungdın* C11 ... *munung-dın*
5421 *tünek*] B5 *tünek* (satır altında *zindan*) | *yaruḳ ... ajunḳa*] A6 *yasuḳ ç. acun-ḳa*
5422 *süzük ... yir*] A7 *sevüg can kepi* (?) ... *yer* B6 ve C13 ... *yir* | *yir ... ḳılkı*] ... *yerke yirdnür ay aslı* B6 *yir* ... C13 *yer* ... || 5423 *tünek ol*] A8 *içi bir* | *munda*] ... *mandın* C14 *mundaġ* || 5424 *inçlik ... sen*] A9 *gnçlik* ... B8 ve C15 ... *se* | *sen*] ... *te* C15 *sen* || 5425 *bir avutça*] A10 *ber ovıt-ça* B9 *b. ovut-ça* | *menggü*] B9 ve C16 ... *menggü* || 5426 *bu ... tumandın*] A11 *buduġ tur* (?) *tümen-tin* | *süzük menggü*] A11 ... *ming* m. B10 ve C17 *s. menggü* || 5427 *miñg ... sen*] A12 *m. yaş-a-sang s.* B11 *ming* ... yerine *-n-* ile) ... C1 *mening ...* | *oḳ sini*] A12 *oḳ seni* C1 *ök sini* || 5428 *artar*] ... *tardar* || 5429 *miñg ... er*] B13 *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) *y. ɣr* C3 *ming* (bir çizgi ...) *yąşasa* | *tükel ... bulunsa*] A14 ... *bululz-a* B13 *tük ök bolumas bulunsa* C3 *t. bolumas bulunsa*
5430 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü tir*] A15 *n. ter* B14 ve C4 ... *t.*

B 390

5431 tükel miŋ yaşasa tilekin tamam
tükel ök bulumaz kerekin tamam

5432 tilekin tilegli tükelin tiler
tilekin tüketse tüker çın tamam

5433 söz asġı ol ermez öküş sözlese
ya sözni tanġırkap öküş tınglasa

5434 söz asġı ol ol kör eşitmiş sözüg
alıp işke tutsa könitse özüg

5435 öküş söledim söz eşitting tükel
sözüm işke tutġıl anıng asġı al

5436 tilim tıdnumadı telim sözledi
sözüm eksümedi suvı eksüdi

5437 bayat birsü tevfik sanga ay ilig
kamuġ edgülükke tegürgil elig

5438 tilek birsü tengri küdezsü sini
dı'ada unıtma ay ilig mini

5439 sözin kesti koptı adakın örü
ilig tıdtı aydı az oldur tiyü

5440 çıkardı yigü içgü türlüg aşı
ayur azkına tat ay edgü kişi

5441 elig sundı odġurmış aldı tigü
yidi içti azrak ol içgü yigü

5442 elig tarttı aştın yimedi adın
şükür kıldı rabka atadı atın

C 325

5443 örü turdı odġurmış aydı selam
ilig me yanut birdi kıldı kıyam

5444 turup çıktı odġurmış andın yorıp
udu çıktı ilig uzatu barıp

5445 esenleşti ilig bile ol köre
eligleşti kaldı ilig kadġura

B 391

5446 turup bardı andın yana tağ tapa
kadaşı udu bardı elgin öpe

5447 evürdi kadaşın kör odġurmışa
esenleşti yandı kör ögdülmişe

5448 evinge kelip kirdi köngli kokuz
sakınç kadġu birle udıtmadı köz

A 155

5449 toġardın yaşık baş kötürdi örü
kuġu kırtışı boldı dünya tolu

5450 yaşık koptı kögsin kötürdi örü
ajun toldı kafur saçar teg tolu

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *tı'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5431 *tükel miŋ*] A_{16} *neçe m.* B_1 *t. miŋ* (*-i-* yerine *-n-* ile) | *kerekin*] A_{16} *tilekin* || **5432** *tilekin tüketse*] A_{17} *tileki tukez-e* C_7 *t. tükese* || **5433** *ermez*] B_3 *ermes* | *öküş tınglasa*] A_{18} *telim t.* B_3 *öküş* (*-ş* noktasız) *t.* C_3 *ö. tanglasa* || **5434** *könitse*] C_9 *unıtsa* || **5435** *eşittiŋ*] B_5 ve C_{10} *eşit(t)ing* || **5436** *tilim ... telim*] A_{21} *telim t. tilim* C_{11} *t. tıdnumadım telim* | *sözüm ... eksüdi*] A_{21} *sosüm oksümet-i s. oksüt-i*

A_{22}'de, 5436'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir:

sosüg söz-lemez-te burun or guher
kal-ı söz-lez-e sen sedef-ten beder

5437 *birsü*] A_{23} *bersü* | *tegürgil*] A_{23} *tegür sen* (?)

A_{24}'te, 5437'den sonra, daha şu beyit gelmektedir:

kişi berz-e alm-a murüvet ol ok
ming arduk kişi-lik manı bilgil uk

5438 *birsü ... sini*] A_{25} *bersü ... seni* | *unıtma ... mini*] A_{25} *unudm-a ... meni* || **5439** *ilig ... tiyü*] A_{26} *elig ... teyü* B_9 ve C_{14} *... tiyü* || **5440** *yigü*] A_{27} *yegü*

5441 *yidi yigü*] A_{28} *yeti ... yegü* || **5442** *tarttı ... yimedi*] A_{29} *tardtı a. yemeti* B_4 *tart(t)ı aşdın y.* C_{17} *tart(t)ı ...* || **5443** *ilig ... birdi*] A_{30} *elig ... berti* || **5444** *yorıp*] *yorıp* (satır altında tekrarlanmış) | *udu ... ilig*] A_{31} *... elig* B_{14} *ilig çıktı udla ... ilig* (*-l-* üzerindeki *-k-* çizgisi yanlış olacak) || **5445** *ilig ... ol*] A_{32} *elig ... ol* satır üstünde yazılmış) | *eligleşti ... ilig*] A_{32} *ilig-leş-ti k. elig* || **5446** *yana*] A_{33} *...-a* (satır üstünde yazılmış) | *elgin*] A_{33} *ilgin* || **5447** *evürdi kadaşın*] A_{34} *evür-ti k. ...e kadaşın* || **5448** *evinge*] B_3 *ivinge* | *udıtmadı*] A_{35} *udı-mat-ı* C_6 *udımadı*

5449 ve 5450'de nushalarda beyitlerin son mısrâları karıştırılmış olmalıdır | *...ürdi*] A_1 *kederti* | *kuġu ... dünya*] A_1 *acun boltı kafur saçar teg* C_7 *ajun toldı ...ur saçar teg*

5450 beytin ikinci mısraı için bk. beyit 5449 not | *kötürdi örü*] A_2 *kederti yan-a ...ajun .. tolu*] A_2 *kuġu kır-tış-ı boltı tuny-a sana* B_5 *a. boldı ...* C_8 *kuġu kırtışı ...ldı dünya t.*

5451 fi̇ri̇şte yüzi teg yarudı ajun
ḳalıḳ boldı kafur saçar teg yüzün

5452 yana ḳoptı terkin töşektin turup
ma yundı yükündi kөŋül tüz urup

5453 tonın keḍti altandı eṿdin köre
yana ḳarşıḳa bardı andın köre

5454 tüşüp kirdi ḳarşı içiŋe yorıp
oḳıdı ilig bu köründi kirip

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

5455 ayıttı ilig aşnu oḍġurmışıġ
neçe ḳalmışıġ hem ḳaçan barmışıġ

5456 yana aydı ilig ay ögdülmişim
açıġ boldı emdi maŋa yir aşım

5457 negü teg tirilgü bu künde naru
çöküp bardı egnim ḳopumaz örü

5458 nerek emdi beglik bu yalŋuḳ yüki
bu ḳaḍġu saḳınç üzdi kөŋlüm köki

5459 er atsız bolumaz buḍun başlasa
ya beglik işin barça beg işlese

C 326 5460 er at tutsa şeksiz kerek neŋ taṿar
bu neŋ bolmasa er yığılmaz aŋar

5451 *ajun*] A3 *acun* | *kafur ... yüzün*] A3 *ḳur-tay yuz-i teg usun* B6 ... *yüzün* (*y-* noktasız) C9 ... *özün* || 5452 *töşektin turup*] B7 ve C10 *töşekin türüp* | *ma ... üz*] A4 *mayun-tı ... yuz* B7 *na ... tüz* (*-z* noktasız) C10 *yunundı* (önce başta *na* veya *na* yazılmış ve sonra silinmiş ; *yu-* 'dan sonra satır üstünde *-nu-* yazılmış) ... || 5453 *keḍti ... köre*] A5 *kedti* (*-d-* altında ar. harf. *y*) *adlan-tı ėvdin* (*-v-* altında ar. harf. *v*) *naru* B8 *k. aṭlandı ivdin k.* | *bardı ... köre*] A5 *b. aḳru turu* B8 ve C11 *kirdi* ... || 5454 *yorıp*] A6 *yurüp* | *ilig*] A6 ve B9 *elig*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

5455 *ayıttı ilig*] B10 *ayıt t)ı ilig* C13 *ayıt(t)ı i.* | *neçe ... barmışıġ*] A7 *neden ḳılmış-ın ... bar-mışın* B10 *neçe ḳalmışıġ* (*ḳa-* satır üstünde yazılmış) ... || 5456 *ay*] A8 *ḳor* | *yir*] A8 *yer* || 5457 *negü ... naru*] A9 ... *bukün-tin n.* B12 ve C15 *nigü ...* | *ḳopumaz*] B12 ve C15 *ḳopumas* || 5458 *emdi ... yalŋuḳ*] A10 *ėrti ... yangluḳ* (tashih görmüş) C16 ... *yanguḳ* || 5459 *er ... bolumaz*] A11 *ėren-siz b.* B14 *ėr a. bolumas* C17 *bolumas* || 5460 *er at*] A12 *ėr at* B15 *ėr at* | *er yığılmaz*] B15 *ėr yıġılmas*

B 392 5461 negü tir eşitgil bu sü başlar er
tiriglik ıḍıp beg işin işler er

5462 ḫazine er at boldı begler küçi
bu iki bile er alır öz öçi

5463 bu iki bile beg beḍüklük bulur
bu iki yumıtsa beḍür beg tacı

5464 er at tirgüke kör telim neŋ barır
neŋ almaḳ tilese körü küç tegir

5465 bir egnim meniŋ me bir ök bu boġuz
nelük munça yalŋuḳ yüki yüḍmek öz

5466 neçe me çıġay erse ḳalmaz açın
alır bu ölüm kör tirigde öçin

LXXII.

ÖGDÜLMİŞ İLİGKE İL İTGÜ TÖRÜSİN AYUR

5467 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
ḳamuġ işke öŋdün yorıtsun elig

5468 yaraġsız yorıtma tiliŋde yaṿuz
bayat taplamaġay ay bilgi ögüz

5461 *negü ... er*] A13 *n. ter ... suu b. ėr* B1 *nigü ... sü* (satır altında *iş*) *b. ėr* | *nigü* | *ıḍıp*] A13 *ėdip*

Dörtlük, B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir ; A'da dörtlük şeklinde değildir

5462 *er alır*] A14 ve B2 *ėr alır* || 5463 *iki ... tacı*] A15 *iki yumıdz-a begi kuç alur iki* (bundan sonra *bile* yazılmış ; sonra üzerinden çizilerek, tashih edilmiş) ... || 5464 *tirgüke*] A16 *tergü-ke* | *körü*] A16 *kөrü* B4 *körü* (*-ü* satır üstünde yazılmış) || 5465 *meniŋ bu*] A17 *meni(n)g me* (satır üstünde yazılmış) ... *buu* B5 *meniŋ ... me* | *nelük ... yalnguḳ*] A17 ... *yalnguḳ* (dikkat, *-l-* çizgisinin yeri değiştirilmiş ?) B5 *nerek ... yangluḳ*

5466 B ve C'de bu beyit yok | *neçe me*] A18 *neçem-e*

ögdülmiş ... ayur] A19 ... *il ėdgüsin törü tusükin a.* B6 *bab ö. kün toġdı ilig-ke törü tüzgüsin a.* C8 *bab ö. ... aytur*

5467 *birdi*] A20 *berti* | *işke ... elig*] A20 *iş-tin ė. yorıdz-u-n* (?) *bilig* C9 ... *ögüz* (*-t-* noktasız) *ilig* || 5468 *yaṿuz*] A21 *yavuz* | *ay ... ögüz*] A21 *ay-a* (satır üstünde yazılmış) *biligi ögüz* (*-g-* ?) C10 ... *öngüz* (*-z* noktasız)

5469 bu beglik küçün almadıñ sen tilep
bayat birdi fażlı bile belgülep

5470 ağırladı birdi bu beglik sañga
munıñ şükri ḳılġıl ay bilgi kiñge

5471 köñgül tüz özüñ süz bayatḳa tapın
buḍunḳa törü ḳıl bağırsaḳlıḳın

5472 ḥavañgnı uḳuş birle basġıl utup
bu nefsiñ bilig birle yençgil tutup

5473 negü tir eşitgil bilig birgüçi
bilig birle nefsig ḥavaġ basġuçı

B 393 C 327 5474 et öz tüz tilese ḥava boynı sı
ḥava ölsa könlür et öz egrisi

5475 ḳatıġlan ḥavaḳa bulun bolmaġıl
ḥava nefs ikigün bu din oġrısı

5476 nelük boldı ʿaciz özüñ ay ilig
ḳamuġ eḍgü ḳılġu küçüñ bar elig

5477 negüke muñgaḍur sen munça ḳatıġ
negüke ḳılur sen tiriglik açıġ

5478 ḫazine telim bar er at sü öküş
ḳamuġ işke yolçı bilig bar uḳuş

A 156 5479 er atnı sevindür ḫazine üle
olardın özüñgke miñg arzu tile

5480 negü tir eşitgil yaġıçı kür er
kümüş birse altun yaġısın urar

5481 ḳalı ḳolsa sen tutçı üsteñ elig
er atnı sevindür öge bir erig

5482 er atnı sevindür tilegil tilek
tilek barça kelgey yaġı boynı eg

5483 er at köp ḳalın tut sevindür sene
sevüg cannı birgey sañga bir küne

5484 er at sü bile yenç bu kafir yaġıġ
bayattın tile küç sen arḳañg arıġ

5485 bu kafir üçün tut er at sü tolum
ölüp tüşse kafirde bolmaz ölüm

5486 evin barḳın örte sıġıl burhanın
anıñg ornı meşcid cemaʿat ḳılın

5487 bulun ḳılġıl oġlın ḳızın ḳul küñgin
ḫazine ur anda sen almış neñgin

5488 müsülmanlıḳ açġıl şeriʿatını yaḍ
atıñg bolġa eḍgü özüñg bolġa keḍ

B 394 5489 müsülmanḳa yaḳma tegürme elig
anıñg ḫaşmı teñgri turur ay ilig

5469 *küçün*] A_{22} *kuçin* | *birdi ... bile*] A_{22} *faslı boltı sanga* || 5470 *birdi*] A_{23} *berti* | *munıñg ... kiñge*] A_{23} *munung ... ersig tongga* B_{10} ve C_{12} *munung ...* || 5471 *özüñg ... tapın*] A_{24} *üsük-süz b. sıgın* | *ḳıl*] A_{24} *ber* || 5472 *basġıl utup*] A_{25} *baz-ġın tudup* | *yençgil tutup*] A_{25} *y. udup* B_{12} *şeçgil t.* C_{14} *seçgil* (*-ç-* noktasız) *tutup* (*t-* noktasız)

5473 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... birgüçi*] A_{26} *e-ti* (*e-* dikkat) *yaḳşı aymış b. bergüçi* B_{13} ve C_{15} *nigü ...* | *nefsig*] A_{26} *nefsin*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ü* sözü ile ayırt edilmiştir

5475 *nefs ... din*] A_{28} *ten* (tashih edilerek, satır üstünde yazılmış) *ikegü* [illegible] B_2 *n. ikigü ...* C_2 *... budun* || 5476 *ʿaciz*] A_{29} *açıġ* | *elig*] A_{29} *ilig* || 5477 *negüke ... sen*] B_4 *nigüke ... se* C_4 *nigüke ... sen* | *negüke ... sen*] A_{30} *nelük ġske ḳıldıng* B_4 *nigüke ... se* C_4 *nigüke ... sen* || 5478 *er at*] A_{31} ve B_5 *ġr at* || 5479 *sevindür*] A_{32} *sevün-tür* C_6 *seṿündür* | *olardın ... tile*] A_{32} *tileking ne ġrz-e olar-tın til-e* B_6 [illegible] *(-i-* yerine *-n-* ile) ...

5480 *negü ... er*] A_{33} *n. ter ... ġr* B_7 *nigü ... ġr* C_7 *nigü ...* | *birse*] A_{33} *berz-e* [illegible]

5481 A_2'de bu beyit 5482'den sonra geliyor | *ḳolsa ... elig*] A_2 *bolz-a tudçı buu* [illegible] *ġ.* B_8 *ḳ. se t. üstek e.* C_8 *ḳ. seṉ t. üsteng ilig* | *sevindür ... bir*] A_2 *sevündür ḍ.* [illegible] C_8 *seṿündür ...*

5482 A_1'de bu beyit 5481'den önce geliyor | *er ... tilegil*] A_1 *ay-a beg til-e sen* [illegible] *arsa* B_9 *ġr tilegil* (*-gil* yerine, önce *-kni* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, [illegible] üstünde tashih edilmiş) C_9 *... seṿündür t.* | *tilek ... kelgey*] A_1 *ġr at-nı sevün-tür*

5483 *sevindür sene*] A_3 *sevün-tür yana* C_{10} *seṿündür seṉe* | *birgey sañga*] A_3 *bergey* [illegible] *gga*

5484 C_{12}'de bu beyit 5485'ten sonra geliyor | *bayattın ... arḳañg*] A_4 *... arḳ-a* [illegible] ve C_{12} *ôçyat-dın ...*

5485 A_8'de bu beyit 5488'den sonra ve C_{11}'de 5484'ten önce geliyor | *tut er*] [illegible] *t. ġr* C_{11} *kör e.* | *bolmaz*] B_{12} *bolmas*

5486 A_5'te bu beyit 4584'ten sonra geliyor | *evin*] B_{13} *ivin* | *meşcid*] A_5 *muz-get* [illegible] altında uyg. harfl. *mecit*) || 5487 *ḳul küñgin*] A_6 *ma kişin* C_{14} *ma k.* || 5488 [illegible] *.. yaḍ*] A_7 *açlıḳ ş. yat* C_{15} *... yaḍ* | *bolġa eḍgü*] A_7 *ętgü bolġ-a*

5489 A_9'da bu beyit 5485'ten sonra geliyor

[illegible] *bilig*

5490 müsülman müsülman bile ol ḳadaş
ḳadaşḳa ḳatılma ulam eḍgüleş

C 328 5491 törü bir buḍunḳa erej ḳılsunı
sanga eḍgü birle duᶜa bolsunı

5492 bayat birge ötrü sevinçin sanga
sening bolġa iki ajun ay tonga

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5493 ilig aydı körklüg ayur sen bu söz
özüm me munı oḳ tiler ḳılsa öz

5494 ḳanıḳı mungar teggü işim ay er
munı ḳılġuḳa sen manga yarı bir

5495 il itgü buḍun süzgü aşnu turup
bu iç taş yorıġlı yaraġın körüp

5496 severig sevindür kör açıġ birip
sini sevmegüçini sürgil serip

5497 munıngda eng aşnu il itgü kerek
bu iç taş kebitler arıtġu kerek

5498 buḍunuġ törü birle tüzgil tükel
süzülsü kör ilde yaraġsız muḥal

5490 *ḳadaş*] B$_2$ *ḳaḍaş* | *ḳatılma*] C$_{17}$ *ḳatılsen* || 5491 *bir ... ḳılsunı*] A$_{11}$ *ber b. ericlik sunı* | *birle ... bolsunı*] A$_{11}$ *adıng tuv-a art-suu-nı* C$_1$ *... ḳolsunı* || 5492 *birge ... sanga*] A$_{12}$ *berge ḍrü sevünçin sangga* | *bolġa ... tonga*] A$_{12}$ *... acun ay tongga* C$_2$ *bolġay ...*

ilig ... ögdülmişke] A$_{13}$ *ġlig cavab-ı ḍ.* C$_3$ *ögdülmiş cevabı ilig-ke* (ilk sözün üstünde *mu'aḫḫar* ve son sözün üstünde *muḳaddem* yazılmak sureti ile, doğru sıraya işâret edilmiştir)

5493 *ilig*] A$_{14}$ *ġlig* | *özüm ... tiler*] A$_{14}$ *mening m-e tilekim bu oḳ*

5494 A$_{16}$'da bu beyit 5497'den sonra geliyor | *ḳanıḳı ... er*] A$_{16}$ *ḳanı uş munga ... tegegü ġnçlig ġr* B$_7$ *... işim ay ġr* C$_5$ *... işim ...* | *munı ... bir*] A$_{16}$ *buu iş-ke boz-ı-t ... sening-tin yarar* || 5495 *il itgü*] A$_{17}$ *ġl ġtgü* | *yorıġlı yaraġın*] A$_{17}$ *yaraġ-sız-nı ged ...* C$_6$ *turuġlı ...* || 5496 *severig ... birip*] A$_{18}$ *severin sevin-türgü a. berip* C$_7$ *ṣeverin ṣevündür ...* | *sini ... serip*] A$_{18}$ *seni s. suça yarıp* C$_7$ *... sürgü ṣerip*

5497 A$_{15}$'te bu beyit 5493'ten sonra geliyor | *munıngda ... itgü*] A$_{15}$ *munung-da ... ġl ġtgü* B$_{10}$ *munungda ...* C$_8$ *munung-da^n ...*

5498 A$_{19}$'da bu beyit 5496'dan sonra geliyor | *buḍunuġ ... tükel*] A$_{19}$ *... tüzgil turur* B$_{11}$ *budu(nu)ġ ...* | *süzülsü ... muḥal*] A$_{19}$ *ḳamuġ bulġ-a-yuḳ-lar-nı suṣgü turur*

5499 ḳanı inç il itgü tegümez özüm
bu iş iş öze boldı yummaz közüm

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

B 395 5500 yanut birdi ögdülmiş aydı ay beg
uzatma işig sen ḳamuġ işke teg

5501 negüke uzatur sen ḳılġu işing
uzatma işing ḳıl keçer bu yaşıng

5502 bu kün ḳılmasa iş yarın iş bolur
işing iş öze bolsa irklip ḳalur

5503 bu künki işing ḳoḍma ḳılma yarın
yarın bolsa işing ḳalur ḳılmadın

5504 ite tur süze tur bu il işlerin
buḍun inçke teggey özüng me yarın

5505 isiz bolma isiz isizke yorıt
isizlerni barça ilingdin arıt

5506 köni bol köni ḳıl köni tut yorıḳ
isiz egri köngey evürgey ḳılıḳ

5507 bu tetrü ḳılınçlıġ bu tetrü kişi
isiz tügmeginçe ongarmaz işi

5508 isizig yaġutma toḳıġay yoḍuġ
köniler bile sen tirilgil oḍuġ

5499 *inç ... tegümez*] A$_{20}$ *ġnç i. ġdgüke tegmez* B$_{12}$ ve C$_{10}$ *... tegümes* | *bu ... özüm*] A$_{20}$ *öküş boltı iş-ler yedümez kösüm* C$_{10}$ *öküş boldı işler yetümez küçüm ögdülmiş ... iligke*] A$_{21}$ *ḍ. cuvabı ġlig-ke*

5500 *birdi*] A$_{22}$ *berti* B$_1$ *ḳıldı* | *uzatma işig*] A$_{22}$ *usaḍm-a işing* C$_{12}$ *u. işing*

5501 C'de bu beyit, yeri işâret edilerek, sahife kenârında yazılmış | *negüke ...*] B$_2$ *nigüke u. se ḳ. işi(n)g* C *nigüke u. sen ... | uzatma ... bu*] A$_{23}$ *usadmaġıl ... keçer terk* || 5502 *işing ... irklip*] A$_{24}$ *işi(n)g ... ġrklep*

5503 B ve C'de bu beyit yok | *bu künki*] A$_{25}$ *buḳün-ki* | *ḳılmadın*] A$_{25}$ *ḳılm-a-tın*

5504 *ite ... il*] A$_{26}$ *ġde t. suṛ-e t. buu ġl* | *inçke teggey*] A$_{26}$ *ġnç-ke tegge* || 5505 *... yorıt*] A$_{27}$ *ġ-siz b. ġ-siz ġ-siz-ke yanıt* (?) | *isizlerni*] A$_{27}$ *ġ-siz-ler-ni* || 5506 *... evürgey*] A$_{28}$ *ġ-siz ġ. kön-ge ġvür-ge* C$_{16}$ *... könitgey*

5507 B ve C'de bu beyit yok | *isiz*] A$_{29}$ *ġ-ciz* (satır üstünde yazılmış; tashih mü?)

5508 B ve C'de bu beyit yok *isizig toḳıġay*] A$_{30}$ *ġsiz-ler yavudm-a toḳ-ı-ġa*

5509 negü tir eşitgil köni köŋgli tüz
köŋgül til ḳılınçı ḳamuġ ḳılkı uz

C 329 5510 isizke ḳatılma yorıġıl köni
köni egri birle küni tar küni

5511 kim isiz ḳılınsa yolında yoḳuġ
könike köni bol könilik küni

5512 ay ilig er attın saŋga çare yoḳ
er at birle begler süzer bulġanuḳ

5513 er at tirgü yıġġu açınġu açıġ
çıġayıġ bayutġu toḳurġu açıġ

5514 tapuġda yorıġlı umınçḳa yorır
tapuġçı umınç kesse turmaz barır

A 157 5515 ay ilig tapuġçı bu ḳaç türlüg ol
seçe aḍra tutġıl yaŋılmasu yol

5516 olarda birisi tiler yüz suv̇ı
aŋar yüz suv̇ı ḳılġu ḳansa ḳıv̇ı

B 396 5517 taḳı bir ḳutusı tiler neŋ tav̇ar
yuluġ ḳılsu canın tav̇ar bir aŋar

5518 taḳı bir tiler neŋ yime yüz suv̇ı
hem at ton tiler kör yorısa sav̇ı

5519 ḳalı alp atım erse birgil kümüş
ḳılıç ursu açsu saŋga kend uluş

5520 biliglig uḳuşluġ er erse silig
aġırla tegür neŋ uzatġıl elig

5521 isiz erse küçkey kötürme anı
elig birme ilke ulıtġay sini

5522 kötürme bayutma isiz öktemig
aġu ḳılġa şeksiz saŋga ot emig

5523 negü tir eşitgil böke yav̇ġusı
bayusa baş egmez buḍun yuv̇ġası

5524 isizig bayutma ay ḳılkı unur
isizler bayusa ḳılınç artatur

5525 elig tarlıḳı bolsa eḍgü yime
ḳılınç artatur kör muŋaḍıp bu ma

C 330 5526 muŋaḍsa ma eḍgü ḳılıḳlıġ kişi
ḳılınç artatur hem ol eḍgü tuşı

5527 isizig uçuzla könitgey yorıḳ
aġırlaġıl eḍgüg ol itgey ḳılıḳ

5528 baġırsaḳ kişig tut özüŋke yaḳın
uv̇utsuznı özdin yıraḳ tut saḳın

5529 asıġlıġ ḳayu ol asıġsız ḳayu
sen aḍra seçe tut ay bilge bügü

5530 sev̇er sev̇mezig me seçe tut öŋin
sev̇erke sev̇üg bol yaġıḳa yalın

5531 yıraḳ tut sev̇inçiŋ tilemez kişig
sev̇itme aŋar birme ḳılġu işig

5509 *negü tir*] A31 *n. ter* B7 ve C17 *nigü t.* | *ḳamuġ*] B7 *bęçe* C17 *nęçe*
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *i'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5510 *isizke*] A32 *ę-siz-ke* | *egri ... tar*] A32 *ęgri-ke ber-güçi bar* B8 *tar* [dik-kat] C2 ... *bar* (*-r* ?) || 5511 *isiz ... yolında*] A9 *ęsiz ḳ. budun-ta* | *bol*] A33 *ol* || 5511 *attın*] B10 ve C4 *at-dın* | *bulġanuḳ*] A34 *bulġ-a-yuḳ* || 5513 *tirgü yıġġu*] A35 *[tirgü y]ıġġu* B11 *t. yıġ(ġ)u* (*-ġ-* şeddeli) C5 *t. yıġḳu* (*yı-* noktasız) | *bayutġu*] A35 *bayut-ġu* || 5514 *kesse turmaz*] B12 *ḳęs(s)e* (*-s-* şeddeli) *turmas* || 5515 *tutġıl yaŋılmasu*] A1 *tutġ[ıl] yangılmaz-a* C7 *t. yaŋılmasu* || 5516 *birisi*] A2 *bir-i kör* | *ḳıv̇ı*] A2 *ḳuv̇-ı* || 5517 *bir aŋar*] A3 *ber anggar* || 5518 *hem at*] A4 *hemad* B1 *h. aṭ* || 5519 *atım*] C11 *atım* (*-ı-* yerine önce *-l-* yazılmış, sonra tashih edilmiş) || 5520 *silig*] B3 ve C12 *bilig* | *elig*] A6 *[e]lig*

5521 *isiz*] A7 *ę-siz* (*ę-* dikkat) | *elig ... sini*] A7 *ę. berme ... seni* B4 ... *ulıtġa* C13 *ilig ... ulıtġa s.* || 5522 *bayutma isiz*] A8 *bayıdm-a ę-siz* | *aġu*] B5 *aḫır* || 5523 *negü tir*] A9 *n. ter* B6 ve C15 *nigü t.* | *egmez ... yuv̇ġası*] B6 *egmes b. yuv̇ġası* C15 *... yuv̇ġası* || 5524 *isizig ... unur*] A10 *ę-sisig ... ụmüg* | *isizler*] A10 *ę-siz-ler* || 5525 *artatur kör*] A11 *arda-tur* (*-tur* satır üstünde yazılmış) *k.* B8 *a. hem* || 5526 *ma ... [eḍ]gülüġ*] A12 *yim-e ętgü ḳılḳ-lıġ* | *hem ... tuşı*] A12 *ma buu ętgü bişi* (*-i-* ?) C1 ... *[tuş]ı* (*-ş-* noktasız) || 5527 *isizig könitgey*] A13 *ę-sisig u. kǫninge* B10 ... *köninge* C2 *... könitge ağırlaġıl ... itgey*] A13 *ağır-latı ... ędgey* C2 ... *itge* || 5528 *uv̇utsuznı ... [ö]zdin*] A14 *uv̇ut-suz-nı* (satır altında uyg. harfl. *uyat-sız*) *ǫsdin* C3 *u. özke* || 5529 *bügü*] *... bęgü* || 5530 *sev̇mezig ... öŋin*] A16 *sev̇-mesing-ni ǫgin* | *sev̇erke ... yalın*] B13 *... yąlın* (*-ą-* harekeli) C5 *sęv̇erke ... yılın* (*-ı-* harekeli)
5531 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *sev̇inçiŋ tilemez*] A17 *sevünçing t. ... tilemes* C6 *sęv̇ünçüng t.* | *sev̇itme ... birme*] A17 *anın-m-a a. berm-e* C6 *sęv̇ünme ...*

B 397 5532 ẹminig ḫıyanẹt bile ḳatmaġıl
yaraġlıġ yaraġsız bile tutmaġıl

5533 bir işni ikigüke ayma tilin
işengü bolur iş ḳalur ḳılmadın

5534 işiŋ iş biligli kişilerke bir
ḳılu bilmese iş sınıp ḳaḍġu yir

5535 tapuġḳa bolup birme erke işig
özüŋke tusulġu üçün tut kişig

5536 il asġı tile me öz asġıŋ tile
kişi asġıŋa baḳma turma ile

5537 kişi köŋli körme ol asġı üçün
il asġı tile özni buzma küçün

5538 saŋa kim tusulur tusulġıl aŋar
tusulmaz kişig ḳıl özüŋde sıŋar

5539 ağırlayu tut sen asıġlıġ kişig
aŋar bir ay ilig kereklig işig

5540 saŋa ḳılġu işler bu ol ay ilig
munı ḳıldıŋ erse sen ittiŋ ilig

5541 atıŋ eḍgü bolġa ḳutulġay özüŋ
seniŋde kiḍin ḳalġa atıŋ sözüŋ

5542 bayuġay buḍun il itilgey orun
neçe ḳolsa ḳaznaḳ ḫazine urun

C 331 5543 negü tir eşitgil bağırsaḳ kişi
bağırsaḳlıḳı kör sözine tuşı

5544 ḳayu il begi bolsa eḍgü köni
bayudı ol il buḍnı toġdı küni

5545 buḍun baylıḳı begke baylıḳ turur
tilese anı tut tilese munı

5546 uluş kẹnd içinde sen oġrıġ arıt
ümeg arḳışıġ yolda imin yorıt

B 398 5547 iç ilde kötürgil buḍun küçlerin
taşırtın arıtġıl ḳaraḳçı barın

5548 isiziŋ ḳını birle ḳılḳın eẏür
isizke isizlik yaraşur tegür

A 158 5549 isizig ya çoġda oruda kerek
yorıḳ bolsa eḍgü aya sarp yürek

5550 aḍın ma bu il buḍnı ḳaç türlüg ol
munı aḍra tutġu açuḳ bolsa yol

5551 olarda biri bilge ʿalim turur
bu ʿalim bile erke ḳut ḳıẏ bolur

5552 ağırla bularıġ negü aysa ḳıl
şeriʿat yolı tut boyun bir egil

5553 bularnıŋ ḫaḳı tıḍma içgü yigü
birü tur muŋaḍmasu ilçi bügü

5532 *ẹminig*] A18 *em-i-nig* B1 *ẹminiŋ* ve C7 *ẹmining* || 5533 *ikigüke*] A19 *ikegü-ke* || 5534 *işiŋ ... bir*] A20 *işig iş bilür ket k. ber* B3 *i. i. ḳılıġlı ...* C9 *... bĭr* | *ḳılu ... yir*] A20 *ḳayu bolmaz-a ... yer* || 5535 *birme*] A21 *berm-e* || 5536 *il ... me*] A21 *ẹl ... hem* | *baḳma turma*] A22 *yaḳm-a busm-a*

5537 A'da bu beyit yok | *buzma*] C12 *turma* || 5538 *tusulmaz ... özüŋde*] A23 *... ẹsüng-tin* B7 *tusulmas ...* C13 *... özüng-den*

5539 nushalarda bu beyit karışıktır | *aġırlayu ... kişig*] A24 *asıġ-lıġ kişi sen aġırl-a bedüt* C14 *asıġ-lıġ kişig sẹn aġırlayu tut* | *aŋar ... işig*] A24 *anıng asġ-ı kelge yiġ-a turġ-a ḳut* B8 *... ilig ...* C14 *anıng asġı kẹlge sạnga turġa ḳut* || 5540 *ilig*] A25 *ẹlig* | *ittiŋ ilig*] A25 *adıng* (?) *ẹlig* B9 *itting* (dikkat, ikinci *-t-* yerine *-n-* ile) *i.* C15 *it(t)ing i.* || 5541 *atıŋ ... özüŋ*] A26 *... ḳudulġ-a ọsüng* B10 *atıng* (*-t-*'den önce *b-*?) *... ḳutulġa özü(n)g* (*-g* üç noktalı) C16 *... ḳutulġa ö.* | *seniŋde ... atıŋ*] A26 *sening-tin kedin a.* B10 *... atıng* (*-n-* noktalarına dikkat) C16 *sẹning-den ...* || 5542 *bayuġay ... itilgey*] A27 *bayuġ-a ... ẹdilgey* B11 ve C17 *bayuġa ... itilge*

5543 *negü tir*] A28 *n. ter* B12 ve C1 *nigü t.* | *bağırsaḳlıḳı ... sözine*] A28 *bağır-saḳ birl-e ḳılḳ-ı*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* işâreti ile ayırt edilmiştir

5544 *bolsa eḍgü*] A29 *ḳolz-a ḳılḳ-ı* || 5545 *anı ... munı*] A30 *a. ber ...* B14 ve C4 *munı ... anı* || 5546 *sen*] A31 *buu* | *ümeg ... yorıt*] A31 *ụmit ar-ḳışıġ* (satır altında yg. harfl. *karvan*) *y. ẹmin yorıḳ* C5 *... ẹymẹn y.* || 5547 *iç ... kötürgil*] A32 *içel-tin ḫyder-gil* C6 *... kitergil* | *taşırtın ... barın*] A32 *taşır-tı ... yarın* B1 *... yarın* || 5548 *isiziŋ ... eẏür*] A33 *ẹ-sisig ḳıyın b. ḳılġıl ẹẏür* C7 *isizig ...* | *isizke isizlik*] A33 *ẹsiz-ke ẹsiz-lik* || 5549 *isizig ... çoġda*] A1 *ẹsiz barça baġ-ta* | *yorıḳ ... yürek*] A1 *tudulz-a ẹmin yadz-a yoḳ-a kerek* || 5550 *aḍra tutġu*] A2 *ẹtgü t.* C9 *adra tutġıl* || 5551 *olarda*] A3 *bular-ta erke ... ḳıẏ*] A3 *tin şeriyat* || 5552 *bularıġ ... aysa*] A4 *olarıġ n. yedz-e* B6 ve C11 *b. nigü a.* | *şeriʿat ... bir*] A4 *şeriyat-nı ọgren b. ber* C11 *... boyun* (*b-*? *m-*?, tashih görmüş) *b.* || 5553 *bularnıŋ ... yigü*] A5 *bular-nıng* (*-n-* altındaki *-l-* çizgisi yanlış olacak) *ḫ. tudm-a i. yegü* | *birü ... bügü*] A5 *berü ... ẹlçi begü* C12 *bĭrü ...*

5554 körgül inçliki birle ögretsüler
biligsizler andın ma ögrensüler

5555 bularda basa mühteşibler turur
bular elgi küçlüg kerek ay unur

5556 kısa tutsa fasık yava boşlağığ
tolu tutsa mescid cemaʿatlarığ

5557 basakı kutu ol sanga tapğuçı
tıçia tutmasa sen bu ol kopğuçı

5558 bular yük kötürmez bularnıng yüki
sanga yüdgü tegse munıng emgeki

C 332 5559 bularda basa kaldı budnung kara
bularnı törü birle edgü köre

5560 bu ma üç kutu ol munı adra tut
küçeme küçese bolur ilke yut

5561 bularda birisi bu baylar turur
budun küçlügi bu ay kılkı unur

B 399 5562 bularda basası kör ortu kişi
bu ortu kılumaz bu baylar işi

5563 çığaylar turur kör bularda basa
bularığ küdezgü kamuğdın oza

5564 yüdürmegü baylar yükin ortuka
bu ortu buzulğa tükel artağa

5565 çığayka yüdürmegü ortu yüki
çığay ölge açın üzülge köki

5554 *inçliki*] A8 *ençe-liki* ‖ 5555 *bularda*] C14 *bulardan*ᵃ | *elgi küçlüg*] A7 *ilgi kışlüg* ‖ 5556 *tutsa ... yava*] A8 *tut-safa-sık yeme* C15 *... yava* ⟨ *y-* noktasız, *-v-* iki noktalı ⟩ | *tutsa meşcid*] A8 *bulz-a mescit* B10 *t. mezgit* C15 *t. mezgit* ‖ 5557 *tıda ... kopğuçı*] A9 *kız-a ... kıyın yort-ğuçı* C16 *... kopğuçı* ‖ 5558 *kötürmez*] B12 *kötürmes* | *munığ*] A10, B12 ve C17 *munung* ‖ 5559 *bularda ... kara*] A11 *b. baz-a-kı badan buu k.* C1 *bularda*ⁿ ... | *bularnı*] A11 ve C1 *bularığ* ‖ 5560 *yut*] B14 *tut* ‖ 5561 *birisi bu*] A13 *biriz-i buu* B15 *baza biri* C3 *biri-si bu* ‖ 5562 *bularda ... ortu*] A14 *manung-ta baz-a-kı buu o.* B1 ve C4 *... orta* | *bu ... bu*] A14 *bau ordu kolumaz* (?, satır altında uyg. harfl. *kolumaz*) *bau* B1 *b. orta kılumas b.* ‖ 5563 *turur ... bularda*] A15 *turur-lar bular-tın* C5 *... bularda*ⁿ | *küdezgü*] A15 *kudez buu* ‖ 5564 *yükin ortuka*] A16 *yuki o.* C6 *yüki ortuğa* | *buzalğa*] A16 *tasulğ-a*

5566 çığayığ küdezilse ortu bolur
bu ortu birer tınsa baylık bulur

5567 çığay ortu bolsa bu ortu bayur
bayusa bu ortu iling bay tolur

5568 il itlür erejke tegir bu budun
dıʿa artar ötrü sanga ol ödün

5569 negü tir eşitgil üç ordu hanı
at edgü tile ay ölügli kanı

5570 kiming edgü atı bile çıksa can
kesilmez aning atı edgü dıʿan

5571 ölüp kim kalur erse edgü dıʿa
yana bir tiriglik bulur bu toğa

5572 kerek yir öze tur kerek yir katın
çavıksa özüng kör bu edgü atın

5573 at edgü kerek kör öz ölgü turur
ölür öz atı kalsa mengü turur

5574 raʿiyyet hakı bar seninğde kör üç
bu hakını ötegil özün kılma küç

5575 birisi ilingde arığ tut kümüş
ʿiyarın küdezgil ay bilgi öküş

C 333 5576 takı bir budunka törü bir köni
kötür bir ikidin küçin kör anı

A18'de, 5565'ten sonra, yanlış olarak, 5565. beytin ikinci mısrası ile 5566. beytin mısrası yazılmış; sonra farkına varılarak, üzerinden çizilmiştir

5566 *çığayığ ... ortu*] A19 *çığay er kude-tilz-e o.* | *birer*] A19 *bir az* ‖ 5567 *ilinğ tolur*] A20 *gling b. bolur* B9 *ilig ...*

5568 C10'da, beytin ikinci mısrası yerine, önce 5566. beytin ikinci mısrası istinsah edilmiş, sonra satır altında doğrusu yazılmış | *il ... erejke*] A21 *el gdgü eric-ke* | *dıʿa ödün*] A21 *tav-a ...* C10 *bayusa bu orta iling bay tolun* (satır altında *dıʿa artar ötrü sanga ol ödün*) ‖ 5569 *negü tir*] A22 *n. ter* B9 ve C11 *nigü t.* | *ölügli*] A22 *ölüg-ler* 5570 *kesilmez ... dıʿan*] A23 *yedip barmaz atı kör edgü taʿan* B9 *keşilmez ...* ‖ 5571 *... dıʿa*] A24 *ölüm k. kodur erz-e y. tav-a* B10 *... bolsa e. d.* ‖ 5572 *yir ... yir*] A25 *... yer* B11 *yir ... yir* C14 *yer* (*-e-* harekeli) *ö. tut k. yer* | *atın*] A25 *ading* ‖ 5573 *... turur*] A26 *ölüp atı kalz-a bu mengü t.* B12 ve C15 *... menggü turur* ‖ 5574 *iyyet ... üç*] A27 *rayed ...***körüç* ⟨*-üç* ?⟩ | *bu ... küç*] A27 *bu hak-lar gde kılm-a bu ge* ‖ 5575 *ilingde*] A28 *gling-te* | *ʿiyarın*] A28 *ʿayar-ı* B14 *ʿiyarnı* ‖ 5576 *törü*] A29 *tgrü ber* | *kötür ... küçin*] A29 *kuçün ber ggin ter kuçün*

B 400 5577 üçünçi imin tut ḳamuġ yollarıġ
ḳarakçıġ sekerçig arıtġıl arıġ

5578 ötemiş bolur sen raʿiyyet ḥaḳı
sen ötrü ḥaḳıŋ ḳol ay ilçi aḳı

5579 raʿiyyet öze ol seniŋ üç ḥaḳıŋ
tilegü olardın sen aç ḳulġaḳıŋ

5580 biri yarlıġıŋnı aġır tutsalar
negü erse terkin anı ḳılsalar

5581 ikinç tıḍmasalar ḫazine ḥaḳı
öḍinde tegürse ay elgi aḳı

5582 üçünçi yaġıḳa yaġı bolsalar
severiŋ kim erse anı sevseler

5583 ötemiş bolur sen özüŋ ḥaḳların
olar ma ötemiş bolur öz ḥaḳın

5584 bu yaŋlıġ kerek beg yorısa yoluġ
raʿiyyet uş andaġ kerek ay uluġ

A 159 5585 buḍun bulsa ötrü begi eḍgüsin
begi bulsa inçlik yoritsa küsin

5586 ay ilig bu ol bu ḳutuŋ belgülüg
saŋa iki ajun tegürgü ülüg

5587 anıŋda basa bilge ʿalim turup
buḍunḳa bilig birsü yetrü körüp

5588 yana elgi küçlüg bolur muḥteşib
isizlerni yıġsu çemaʿat kezip

5589 satıġçı küḍezsü ẹmanẹtlerin
ḳılu tursu uzlar naṣiḥatların

5590 tarıġçı tarıġḳa irig bolsunı
yime yılḳıçı igdiş öklitsüni

5591 er at ḳaldı emdi saŋa tapġuçı
yaġıḳa börike bu ol yortġuçı

B 401 5592 sevindür bularıġ açın neŋ bile
körü tur aḍın işke ḳatma yula

C 334 5593 tusulur teŋginçe aġırla açın
bayutġıl neŋin sen beḍütgil küçin

5594 yaġıḳa börike itinsü tolum
adaşḳa bolup öz yaġıḳa ölüm

5595 açılġay seçilgey ḳamuġ işleriŋ
süzülgey itilgey ḳamuġ işleriŋ

5596 saŋa bolġa iki ajun eḍgüsi
bayatım sevinçi özüŋ bolġusı

5597 könilik bu ol kör köni bol köni
tilekke tegürgey könilik sini

5598 sini teŋri sevgey könilik üçün
könide aḍın ḳılma ḫalḳḳa öçün

5599 negü tir eşitgil ay köŋli yaruḳ
muniŋ maʿnisi kör bu sözke anuḳ

5577 *imin*] A30 *ẹmin* | *ḳarakçıġ ... arıtġıl*] A30 *ḳonud-çı süngük-çi ḳaḍır-gıl* B1 *ḳ. sẹkerçig a.* C2 *ḳarakçı sẹkerçi a.* || 5578 *bolur ... raʿiyyet*] A31 *bolurz-a rayyed* (satır altında uyg. harfl. *raġıyet*) | *ḥaḳıŋ ... ilçi*] A31 *anıng ... ẹlçi* || 5579 *raʿiyyet*] A32 *rayed* | *aç ḳulġaḳıŋ*] A32 *üç ḳ.* C4 *aç ḳulçaḳıng* || 5580 *negü ... terkin*] A33 *n. ayz-a t.* B4 *nigü ...* C5 *nigü aysa tirkin* || 5581 *ay elgi*] A34 *sangga ay* || 5582 *yaġıḳa*] A35 *yaġıng-ḳa* | *severiŋ*] A35 *severing* (satır altında ar. harfl. *dost*) || 5583 *bolur sen*] A36 *bolar sẹn* | *bolur*] A36 *bolar* || 5584 *raʿiyyet ... ay*] A37 *rayed uşa(n)daġ k. ya* (?) || 5585 *bulsa ... eḍgüsin*] A1 ... *edgü-si* B9 *bilse ...* C10 *bulsa ...* | *bulsa ... küsin* A1 *yadz-a il-ke ẹric çaḅ küz-i* || 5586 *saŋa ... ajun*] A2 *sangga i. acun* || 5587 *anıŋda ... turup*] A3 ... *turur* C12 *aning-daⁿ ...* | *birsü ... körüp*] A3 *berz-e y. kọrür* || 5588 *elgi*] A4 *ilgi* | *isizlerni ... kezip*] A4 *ẹ-siz-ler-ni yıġz-a camaʿạd kesip* C13 ... *kisip*

5589 *satıġçı küḍezsü*] A5 *s. kụdesz-e* B13 *s. kẹrek* (sonradan üzerinden çizilerek, [illegible] edilmiş) *k.* | *uzlar*] A5 *öz-ler* (*ö-* ?) || 5590 *irig*] A6 *ẹrig* | *öklitsüni*] A6 *[illegible]led-süni* B14 *öklitsüni* (*-k-* üç noktalı) || 5591 *börike ... yortġuçı*] A7 *yụrüke bu [illegible]ar-ġaçı* C16 *borı-ḳa ...* || 5592 *sevindür*] C17 *sẹvündür* || 5593 *teŋginçe*] A9 *te(n)ginçe [illegible]ayutġıl neŋin*] A9 *yanur-ġıl bụkün* || 5594 *börike itinsü*] A10 *yụrüke ẹdin-sü* B3 *b. [illegible]nsü* C3 *borı-ḳa itịnsü* | *adaşḳa ... öz*] A10 *a. obul-su* B3 *ḳaḍaş-ḳa ...* || 5595 *açılġay [illegible]ilgey*] A11, B4 ve C3 *açılġa seçilge* | *süzülgey ... işleriŋ*] A11 *sụsül-geg ẹdil-gey [illegible]ıs-teş-leriŋg* B4 ve C3 *süzülge itilge ḳamuġ iş sẹning* || 5596 *bolġa ... eḍgüsi*] A12 *[illegible]lġay i. acun ẹ.* B5 ... *bẹlgüsi* | *sevinçi ... bolġusı*] B5 ... *bolġuçı* C4 *sẹvünçi ö. [illegible]lġusı* || 5597 *sini*] A13 *seni* || 5598 *sini ... üçün*] A14 *seni t. tik-ti k. ụ.* C6 ... *sivgey [illegible]üçün könide ... öçün*] A14 *kọni-tin ... ḫalḳ-lar ụçün* C6 *könilik ... ḫalḳ-lar üçün* 5599 *negü ... ay*] A15 *n. ter işidgil a.* B8 ve C7 *nigü ...* | *muniŋ*] nushalarda *munung* Dörtlük, A 'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B 'de çizgiler ve C 'de ayrı [illegible]rda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5600 könilik üçün kök aḍaḳın turur
yayılmaz üçün yirde ot yim önür

5601 yayılma köni tur köŋgül tut köni
köni iki ajun könilik bulur

5602 ay ilig munuḳı özüm bilmişin
ötündüm saŋga men için hem taşın

5603 ikigün ajunluḳ asıġ ḳılġu söz
bu erdi munuḳı ayu birdi öz

5604 bu ajun ereji bile eḍgü at
saŋga bolġa dünya ya ʿuḳbi ulat

5605 bu dünya neŋgi barça ḳalġu turur
atıŋ eḍgü ḳılġıl öz ölgü turur

5606 bilig yaḳşı sözler muŋga meŋzetü
sözi maʿni birle aŋgar yaŋzatu

B 402 5607 atım eḍgü bolsun özüm ölsüni
tirig ölgü aḫır atım ḳalsunı

C 335 5608 usa eḍgülük ḳıl at eḍgü tile
özüŋ meŋgü atın tirig bolsunı

5609 eşitti ilig söz sevindi ḳatıġ
köŋgül köz yaruttı bulundı tatıġ

5600 *yayılmaz ... yim*] A16 *... yer-te od yem* B9 *yayılmas* (noktalar eksik, dikkat) *ü. yerde* (*-ę-* harekeli) *ot yim* C9 *yaḍılmış ü. yerde* (*-ę-* harekeli) *ot yim* || **5601** *yayılma ... köni*] A17 *basıl-maz kọni bol kọni tut kọngül* C10 *yılma .. | ajun könilik*] A17 *acun-ta beg-lik* B10 *a. könilik* (*-k* üç noktalı) || **5602** *munuḳı ... bilmişin*] A18 *munıḳ-ı ö. bil-mişi | için ... taşın*] A18 *içi ... taş-ı* || **5603** *ikigün ajunluḳ*] A19 *ikigü acunuġ* C12 *ikigü ajun-luġ | munuḳı ... birdi*] A19 *munıḳ-ı a. berti* || **5604** *bu ... at*] A20 *bu söz tudz-a tevled bil-e ędgülep | ya ... ulat*] A20 *m-e tın-ka ulap* || **5605** *neŋgi barça*] A21 *neçe terz-e | ölgü*] A21 *ędgü* B14 *ülgi* (sahife kenarında ölgü) || **5606** *bilig ... meŋzetü*] A22 *ę-ti yaḳşı aymış bilig-lig sözi* B15 *... yaŋzatu* C15 *bilig yaḫşı ... | sözi ... yaŋzatu*] A22 *bu söz iş-ke tud-ġıl ay yalnguḳ tuz-i*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de aynı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5607 *eḍgü bolsun*] A23 *idgü bolsu* C17 *e. bolsu | ölgü*] B1 *ḳalġu* || **5608** *eḍgülük*] A24 *ędgü | meŋgü*] B2 ve C1 *mẹnggü* || **5609** *eşitti ... sevindi*] A25 *... sevụ̈n-ti* B3 *eşit(t)i ...* C2 *eşit(t)i ... sẹvündi | yaruttı*] B3 ve C2 *yarut(t)ı*

İLİG CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

5610 öküş alḳıtu ögdi ögdülmişig
ayur sözledinŋ sen özüŋ bilmişig

5611 bayat birsü tẹvfiḳ bu künde naru
sen aymış bu sözler tutayın körü

5612 sini teg basutçı maŋga birdi rạb
umar men tilese tilek birge tip

5613 bayat birsü arzu tilekinŋ tükel
tükel ḳıldınŋ arzum aya eḍgü fal

5614 bu künde naru sen bağırsaḳlıḳın
basut ḳıl maŋga sen ay köŋgli yaḳın

5615 büter men saŋga çın ınanur özüm
sözüŋ örtme minde ay körlüg yüzüm

5616 maŋga kün negü teg yarumış künüm
seniŋde körür men men emdi münüm

5617 iḍi yaḳşı sözler köŋgül bulmış er
köŋgül til birikip yaḳın bolmış er

5618 köŋgül kimke bütse anı küziŋgü tut
özüŋ körge sen tip anı utru tut

5619 bağırsaḳ kişi özke küziŋgü bolur
aŋgar baḳsa ḳılḳ yaŋgnı tüzgü bolur

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

5610 *alḳıtu ... ögdülmişig*] A26 *al-ḳıyu ... B4 ... ögdülmişe | sen ... bilmişig*] B4 *söz tụkel b.* B4 *... bilmişe* || **5611** *birsü ... künde*] A27 *bersü t. bụkün-ten | sözler tegeyin*] A27 *söz-ke tegeyin* || **5612** *sini ... rạb*] A28 *seni t. bo-sud-çı m. berti rab* (satır altında ar. harfl. *rạb*) B6 *sẹning teg bạsutçı* (satır altında *bilgüçi*) ... C5 *sening umar ... birge*] A28 *... berge* B6 *... tilesem t. b.* C5 *umarı* (*-r-* ?) ...

5613 B'de bu beyit yok | *birsü*] A29 *bersü* || **5614** *bu künde*] A30 *bụkün-ten | basut ... maŋga*] A30 *boo-sut* (*buu-* ?) ... *mangga* B7 *bạsut* (satır altında *bilig* ?) ... || **5615** *büter men*] A34 *kụder men* C8 *büter men | minde*] A31 *men-tin* C8 *minden* || **5616** *kün negü*] A32 *kẹz n.* B9 ve C9 *k. nigü | seniŋde ... emdi*] A32 *sening-tin bilür ... sẹning-den ... men emdi* || **5617** *iḍi ... er*] A33 *ę-ti ... bilmiş ęr* B10 *iḍi ... ęr* C10 *(tashih görmüş) yaḫşı ... | er*] A33 ve B10 *ęr* || **5618** *küziŋgü*] A34 *küz-gü | körge ... tip*] A34 *kọrgü-ke* (satır üstünde yazılmış) *sen* B11 *... tir* || **5619** *küziŋgü*] A35 *küzgü | ḳılḳ ... tüzgü*] A35 *kılk yạ(n)g-nı* (tashih görmüş) *tụsgü* B12 *ḳılḳ yạng-nı* (*y-* yerine *n-* ile) *t.* C12 *ḳılḳ yạngnı* (*yn-* noktasız)

5620 kimin̂g kön̂gli kimke baḳın bolsa çın
an̂gar bütgü özke yaḳın bolsa çın

5621 bütülmiş kişike ayıtġu sözüg
bütülmiş kişi aysa tutġu sözüg

5622 eşitti kör ögdülmiş ilig sözin
sev̇indi ilel tip yaruttı közin

B 403 5623 sözin kesti ilig özi amrulup
ḳopup çıḳtı ögdülmiş andın turup

A 160 5624 ilig anda naru kör inçlik ḳoḍup
ilin itti tüzdi köp emgek yüḍüp

C 336 5625 isizig yırattı kör eḍgüg ḳamuġ
özin̂ge yaḳın ḳıldı birdi yoluġ

5626 tüzüldi buḍun hęm süzüldi ili
tınıp inçke tegdi yıl ay kün tili

5627 tatıdı tiriglik il asġı bile
erejin av̇ındı sev̇inçin küle

5628 ilig me aġırladı ögdülmişig
ınandı an̂gar birdi barça işig

5629 yorıdı bir ança bu ögdülmişe
irildi saḳınç ḳaḍġu birle bışa

5620 *baḳın*] A36 *yaḳın* B13 *yạḳın* C13 *bạḳın* (*b-* noktasız) | *an̂gar* . *çın*] A36 *yaḳın tudġu öz-ke anı ket yaḳın* B13 ... *tutsa* (*-t-* noktasız) *ç.* C13 ... *bolsa* (*b-* noktasız) *ç.* || 5621 *bütülmiş*] A37 *tusul-mış* | *bütülmiş*] A37 *bu̯dülmiş* (*bu̯d-* tashih görmüş) C14 *tutulmış* || 5622 *eşitti*] B15 ve C15 *eşit(t)i* | *sev̇indi* ... *yaruttı*] A38 *s. tuv-a ḳıltı açtı* B15 ... *yạrut(t)ı* C15 *sẹv̇ündi* ... *yạrut(t)ı* || 5623 *özi amrulup*] A39 *tilin bek-leti* | *ḳopup* ... *turup*] A39 *turup ç. ö. aytı* (*-t-* ?) *odı* || 5624 *inçlik*] A1 *ẹnç-lik* | *ilin* ... *köp*] A1 *ẹlin tu̯z-ti ẹd-ti bu* B2 *i. it(t)i* ... C17 *i. it(t)i t. kör* || 5625 *isizig yırattı*] A2 *ẹ-sisig y.* B3 ve C1 *i. yırat(t)ı* | *birdi yoluġ*] A2 *açtı ḳapuġ* C1 *b. uluġ* || 5626 *hęm* ... *ili*] A3 *ma* ... *ẹli* | *tınıp* ... *tili*] A3 *ilig-ke tuv-a ḳıltı budnı t.* B4 ... *tili* (noktasız) C2 ... *ay* (yeri işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) *k. tili* (noktasız) || 5627 *il*] A4 *ẹl* | *erejin* ... *sev̇inçin*] A4 *ẹricin a. sev̇in-ti* C3 ... *sẹv̇ünçün* || 5628 *birdi*] A5 *berti* || 5629 *tirildi* ... *bışa*] A6 *saḳınç ḳadġu birl-e küy-e me b.* C5 ... *tạşa*

5630 özin̂ge baḳa kördi ḳılḳın işin
tiriglik yigitlik yav̇a ḳılmışın

5631 açıldı yarup kön̂gli kögsi közi
arıtmaḳ tiledi bu kön̂gli tözi

LXXIII.

ÖGDÜLMİŞ KEÇMİŞ TİRİGLİKKE AÇIP TẸVBE̥ḲA OĠRAMIŞIN AYUR

5632 ayur men yorıdım usalın küle
tiriglik yav̇a boldı ġạflẹt bile

5633 tiriglik küçi bardı mindin kitip
tayaḳ tuttı elgim bu tirgin atıp

5634 ökündi ayur bardı isiz künüm
tiriglik tükedi ḳararur tünüm

5635 yidi arzu nịʿmẹt özüm uḍlayu
tirildim hęm uḍ teg bilü bilmeyü

B 404 5636 ayur men yorıdım usalın küle
künümni keçürdüm yav̇alıḳ bile

5637 yigitlik küçi bardı mindin kite
açır men yigitlikke küyüp tüte

5630 *yigitlik* ... *ḳılmışın*] A7 *asıġ-sız y. ıdmışın* || 5631 *yarup*] A8 *turup*
ögdülmiş ... *ayur*] B12 ve C10 'da bu başlık 5633 'ten sonra geliyor | A9 *ö. k. ḳunin-ge a. tọba-ḳa* ... B12 *bab ö.* ... C10 *bab ö. tiriglik-ke a. tẹvbe̥ ḳılmaḳ-ḳa o. aytur*
5632 A 'da bu beyit yok ; B10 ve C8 'de 5631 'den sonra geliyor
5633 A11 'de bu beyit 5636 'dan sonra geliyor | *tiriglik* ... *kitip*] A11 *yigid-lik* ... *men-tin kedip* | *tuttı* ... *atıp*] A11 *t. ilgim bu tergin adıp* (?) B11 *tut(t)ı* ... *tịrgin itnip* (?, *-n-* noktasız) C9 *tut(t)ı* ... *tịrgin atıp*
5634 B13 ve C11 'de bu beyit başlıktan sonra geliyor | *isiz*] A12 *ẹ-siz* B13 *ịsiz* | *tükedi ḳararur*] A12 *tu̯kẹnti ḳarar-tı*
5635 C13 'te bu beyit 5636 'dan sonra geliyor | *yidi* ... *nịʿmẹt*] A13 *yeti* ... *niʿmed* (*-i-* tashih görmüş ?) | *tirildim*] C13 *tirildi*
5636 A10 'da bu beyit başlıktan sonra ve C12 'de 5635 'ten önce geliyor
5637 A ve C 'de bu beyit yok (krş. beyit 5633)

5638 tiriglik uçuḳtı yaġudı ölüm
ölümke itig yoḳ ya ötgü yolum

5639 saçım boldı sungḳur tüsi teg şaşut
saḳal boldı yazḳı gülef teg orut

5640 otuz iki tişim örüng yinçüler
üzüldi yipi kör saçıldı birer

C 337 5641 körür erdi közler bu künlük yirig
tünerdi körümez ḳatında erig

5642 yıraḳ eştür erdi ḳulaḳ tutsa ma
bu kün boldı elgin özüm imleme

5643 ḳara erdi ḳuzġun tüsi teg başım
ḳuġu ḳondı başḳa yetildi yaşım

5644 özüm yanġu boldı bayatḳa bu kün
yazuḳlar üçün yıġlasa men ünün

5645 özüm yanġu boldı bayatḳa turup
yazuḳlarḳa ʿuzri tilese ḳolup

5646 özüm ḳodsa emdi yaraġsızlarıġ
köngül bulġanuḳtın süzülse arıġ

5647 özi tevbe ḳılmaḳ tiledi turup
bayatḳa sıġınsa yazuḳın ḳolup

5638 A_{14} ve C_{14}'te bu beyit 5635'ten sonra geliyor | *itig ... ötgü*] A_{14} *adın ... udġu*

5639 B ve C'de beytin bir az farkla tekrarı için bk. beyit 5697 | *sungḳur ... teg*] B_4 *singḳur ...* C_{15} *sungḳur t. teg* (sonradan satır üstünde yazılmış) | *orut*] A_{15} *orud* B_4 *ar ot* C_{15} *orut* || 5640 *tişim ... yinçüler*] A_{16} *siḳ-lım* (satır altında uyg. harfl. *tiş-ler*) ... *ḳ. inçü-ler* B_5 *... yünçüler* C_{16} *saḳlım ö. günçüler* | *yipi*] A_{16} *yayı* C_{16} *tüpi* (-ü- hare... *kenges-güü* | *yaraġsızını ... kemişgü*] A_{25} *yaraġ-sız bar ġrz-e temiş-gü* B_{12} ... keli) || 5641 *körür ... yirig*] A_{17} *... buḳün-lük ġerig* B_6 *körür* (*-r-* yerine *-z-* ile, -ü... *ısgü* || 5650 *kingeş ... kerek*] A_{26} *kenges ... ḳamuġ* | *kingeşmegli*] A_{26} *kenges-mek-lig* satır üstünde yazılmış) *... ġirig* C_1 *... ġirig* | *körümez ḳatında*] A_{17} *k. ısın-tan* B_6 5651 *negü ... kişi*] A_{27} *n. ter e. kenges* B_{14} ve C_{10} *nigü ... kişi* | *kingeş*] A_{27} *kenges kör(ü)mes ...* C_1 *k. usında* || 5642 *tutsa ma*] A_{18} *tut-sam-a* | *bu ... imleme*] A_{18} *buḳün* 5652 *kingeşgü ... kingeş*] A_{28} *kenges-güü ... kenges* B_{15} *... kingiş* | *kingeş ... itlür*] *b. ilgin ö. ġmlem-e* || 5643 *ḳondı başḳa*] A_{19} *ḳıltı ġdlek* ... *kenges ġdlür* B_{15} *kingiş ...* || 5653 *kingeşse ongarur*] A_{29} *kengeşz-e öngġarur* C_{12}

5644 B ve C'de bu beyit yok (krş. 5645) | *bu kün*] A_{20} *buḳün* | *yazuḳlar*] A_{20} ...*ges-se*[n] | *kin kingeşmez*] A_{29} *kin kenges-mez* B_1 *kim kingeşmes* || 5654 *ḳadaşım*] *yasuḳ-lar* ... *ḳadaş-ın* | *kingeyin ... apa*] A_{30} *keng-geyin* (satır altında uyg. harfl. *kengeşey*)

5645 krş. 5644; A_{22}'de bu beyit 5646'dan sonra geliyor; A'da beytin ikinci mısra... *m. ġde hem yapa* C_{13} *... iş opa* (?) || 5655 *tise men*] A_{31} *tez-e m.* B_3 *tip aysa* C_{14} 5646. beytin ikinci mısraı ile değiştirilmiş | *yazuḳlarḳa ʿuzri*] A_{23} *yasuḳ-ın-ġa ʿasr-i* ... *tise ... kingeş*] A_{31} *tez-e ... kengiş* B_3 *... kingiş* || 5656 *işin ... bilümez*] A_{32}

5646 A_{21}'de bu beyit 5645'ten önce geliyor | *bulġanuḳtın*] A_{21} *bulġ-a-yuḳ-ı* $B_{[illegible]}$ *bilümez* (*-i-* ?) B_4 *işig ö. bilümes* C_{15} *işig ...* | *ayıtġu ... eştürüp*] A_{32} *a. k. iş yorup* ve C_5 *bulġanuḳ-dın* ... *ayıtġu* .. C_{15} *... uḳturup* || 5657 *kingeşse ... kişike*] A_{33} *kengeşz-e kişi-ke kelir*

5647 A_{23}'te bu beyit 5645'ten sonra geliyor; A'da beytin ikinci mısraı 5645. bey... *kingeşke ... elig*] A_{33} *kenges-ke ... yedrüs ilig* || 5658 *negü ... kingeşür*] A_{34} *n. ter* tin ikinci mısraı ile değiştirilmiş; B'de bu beyit yok | *tevbe*] A_{23} *toba* *kengeşür* B_6 ve C_{17} *nigü ...* | *kingeşin ... ol*] A_{34} *kenges birl-e ġdmiş*

5648 yana saḳnu aldı ayur ivmeyin
iveklikte yas ol anı ḳılmayın

5649 eng aşnu bu işke kingeşgü kerek
yaraġsızını özdin kemişgü kerek

5650 kingeş birle ḳılġu kerek iş bilip
ökündi kingeşmegli işte ulıp

5651 negü tir eşitgil kişi tildemi
ḳamuġ ḳılġu işke kingeş ol emi

5652 kingeşgü kerek öz yaḳınḳa kingeş
kingeş birle itlür ḳamuġ türlüg iş

B 405 5653 kingeşse ongarur kişi öz işi
ökünçlüg bolur kin kingeşmez kişi

5654 barayın men emdi ḳadaşım tapa
kingeyin angar men bu iş ay apa

5655 yaraġlıġ tise men ḳılayın bu iş
yaraġsız tise ḳalsunı bu kingeş

5656 kişi öz işin öz bilümez körüp
aḍınḳa ayıtġu kerek eştürüp

5657 kingeşse kingür ol kişike bilig
kingeşke bilig kirse yetlür elig

5658 negü tir eşitgil kingeşür kişi
kingeşin iter ol kişi öz işi

C 338 5659 negü iş ḳılurung kişike kingeş
kingeşmez kişke ḳatılma yıraş

5660 ḳayu işke tegse kingeş ötrü ḳıl
tilemiş tilekke kingeşin tengeş

5661 kiçe yattı erte turup yundı kör
atın mindi ilig tapa bardı kör

5662 yorıp kirdi ilig tapa yol ḳolup
orun birdi ilig aġırlap körüp

ÖGDÜLMİŞ SU'ALİ İLİGKE

A 161 5663 iligke ötündi ayur men bu kün
ḳadaşımḳa barġum kelir örtügün

5664 ḳalı yarlıḳasa barayın naru
ziyaret ḳılıp terk yanayın berü

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5665 ilig aydı barġıl meningdin selam
tegürgil angar sen ay bilgi tamam

5666 unıtmasunı ol du'ada mini
bayatḳa uladuḳta sırrın köni

5667 bayattın ḳolu birsü yazuḳlarım
du'a birle bolġay keçürgey kerim

B 406 5668 ilel tip turup çıḳtı ögdülmişe
evinge kelip tüşti yazdı ḳaşa

5669 ajun ḳırtışı boldı altun örngi
yaşıḳ za'feran ḳıldı yaḳut örngi

5670 ḳalıḳ tügdi ḳaşın tünertti yüzin
tutup badı barça kişiler közin

5671 namaz ḳıldı yattı töşekke kirip
bir ança uḍıdı ol ança irip

5672 bir ança uḍıdı bir ança oḍuġ
ḳopa keldi saḳnu toġa keldi tuġ

5673 töşek ḳoldı yattı uḍıdı uzun
belingleb oḍundı özi yalnguzun

5674 yumulmadı yandru ikile közi
oḍuġ yattı saḳnu irikti özi

5675 baḳa kördi öngdün ḳara ḳuş togup
ḳopa keldi yirdin yalın teg bolup

5676 yarudı basa yıldrıḳ aḍġır bile
tizildi erentir özin belgüle

C 339 5677 sükiç ḳoptı örlep ḳalıḳḳa aġıp
ünün sumlıdı suri 'ibri oḳıp

Dörtlük, A ve C'de ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ile ayırt edilmiştir

5659 *negü ... kingeş*] A35 ... *kengeş* B7 ve C1 *nigü ... | kingeşmez ... yıraş*] A35 *kengeşmez ... yaraş* B7 *kingeşmes kişini adaş tutma iş* || 5660 *tegse ... kil*] A36 *tegz-e kengeş birl-e teg* B8 *erse ... | kingeşin*] A36 *kengeş-in* || 5661 *kiçe ... turup*] A37 *keçe yadtı çrde ḳopup* B9 ve C3 *k. yat(t)ı ... | atın mindi*] B9 *atın m.* C3 *a. tut(t)ı ...* || 5662 *yorıp*] A38 *tuşüp | birdi ... aġırlap*] A38 *berti ...* C4 *... aġırlap* (*-p* sonradan satır altında yazılmış)

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

5663 *bu kün*] A1 *buu kun | ḳadaşımḳa ... örtügün*] A1 ... *kelür* çrügün (satır altında uyg. harfl. *yaşur-a*) B11 *ḳadaşım-ḳa ...* || 5664 *ḳalı yarlıḳasa*] A2 *nanga bolsa yarlıg*

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

5665 *ilig*] A3 *çlig | angar ... bilgi*] A8 *angga ...* B13 *... ḳılkı* || 5666 *unıtmasunı ... mini*] A4 *unut-masu-nı ö. tuv-a-ta men-i | uladuḳta sırrın*] A4 *u. sır-rı* B14 *uladuḳ-ka s.*

5667 *bayattın ... birsü*] A5 ... *bersü* B15 *bayatdın ḳ. birse* C9 *bayat-dın ... | du'a kerim*] A5 *tuv-a ...* C9 *... bolġa keçürge idim* || 5668 *evinge ... ḳaşa*] A6 ... *ḳuş-a ivinge* || 5669 *ajun ... örngi*] A7 *acun ... ṣn-i | örngi*] A7 *anı* || 5670 *tügdi ... tüzin*] A8 *tudtı ḳaşıġ tuner-ti yuz-i* B8 ve C12 *tünert(t)i y. | közin*] A8 *kөz-i* || 5671 B4 ve C13 *yat(t)ı | ol ... irip*] A9 *bir a. çrip* B4 ... *irip* C13 ... *irip* (*-r-* dikkat) || 5672 B ve C'de bu beyit yok || 5673 *töşek ... uzun*] A11 *tşş-e-kin-te y. udu-tı* C14 *t. ḳıldı ... | belinglep ... özi*] A11 *yalang-lap utı-tı ö.* || 5674 *yattı ... irikti*] *... çrik-ti* B6 ve C15 *yat(t)ı ...* || 5675 *öngdün*] A13 *ṣngdin | ḳopa ... yalın*] A13 *kirti yer-tin yılan* B7 ve C16 *... yirdin yalın* || 5676 *basa ... bile*] A14 *yan-a ... a. yele* (*-ç-* harekeli) *| tizildi ... belgüle*] A14 *kөcüd-ti odı teg yırak-tın il-e ... eren-tiz* (satır altında *yıldız*) ... C17 *tirildi eren-tir ...* || 5677 *sükiç ... aġıp*] *... sükeç ḳ. ṣ. adap turlüg at* B9 *sükiç* (satır altında *yıldız*) ... C1 *... tegip* (*t-* ...) *sumlıdı ... oḳıp*] A15 *kөk-reti yaz-tı ḳorday ḳanat*

5678 kötürdi yaşıḳ baḳtı meşriḳ tapa
körür aġdı yirdin yoḳaru ḳopa

5679 butıḳlandı yirde yoḳaru sıta
ḳalıḳ meṅgzi boldı yalın teg ota

5680 sevüg külçirer teg yarudı ajun
saḳınç ḳısġa boldı sevinçler uzun

5681 yana turdı yundı nąmazın ḳılıp
atın mindi taġḳa yüz urdı yilip

5682 tekip tüşti aḳru toḳıdı ḳapuġ
ḳadaşı ḳapuġ açtı ḳoḍtı tapuġ

5683 sęlam ḳıldı ötrü kör ögdülmişe
yanut birdi yandru kör oḍġurmışa

B 407 5684 turup kirdiler evke alşıp elig
ḳadaşı ayıttı kör açtı tilig

OḌĠURMIŞ SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

5685 ayur ay ḳadaşım ḳalı keldiṅ ay
saṅga tuşġalı men takı keçmez ay

5686 tüşükrek körür men seniṅ köṅlüṅgi
sarıġraḳ körür men ḳızıl meṅgziṅgi

5687 negü ḳaḍġu tegdi ne erki ḥalıṅ
maṅga sözlegil söz sen açġıl tiliṅ

5678 *kötürdi ... baḳtı*] A16 *kǫder-ti baş-ın* B10 *k. yąşıḳ b.* C2 *k. başın b.* | *körür ... yirdin*] A16 *kerür a. yer-tin* B10 ve C2 *... yirdin* || 5679 *butıḳlandı ... sıta*] A17 *bcu... saḳ-lantı yer-tin ǫner teg sada* B11 *b. yirde y. sıta* C3 *butaḳlandı yęrden y. ıata* (bare- keli) | *ota*] B11 *ota* (*-t-* yerine *-n-* ile) || 5680 *sevüg ... ajun*] A18 *tolu yuz* (*z-* nok- talara dikkat) *kuler ... acun* | *saḳınç ... uzun*] A18 *saḳınçıġ sųrer teg sevinç ay tųzun* || 5681 *atın ... yilip*] A19 *... yųrüp* B13 *aṭın ... yilip* (*y-* noktasız) C5 *a. mündi ... çıḳıp* || 5682 *ḳadaşı*] B14 *ḳądaşı* || 5683 *yanut ... kör*] A21 *yanudı elig berti* C7 *... ...kip tąngladım* || 5684 *kirdiler evke*] B1 *k. ivke* C8 *kirdiler e.* | *ḳadaşı ... kör*] A22 *ayıdtı kör oḍġurm...* B1 ve C8 *ḳ. ayıt(t)ı k.*

oḍġurmış ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok

5685 *saṅga ... ay*] A23 *sangga tuuş-ġal-ı ... bolmaz ay* B2 *... kęçmes a.* C9 *tuşġalı* (*-ş-* noktasız) *... bolmaz a.* || 5686 *körür*] A24 *kǫrer* | *körür ... kızıl*] A... *kǫrer m. kısıl* B3 *... sening* || 5687 *negü ... tegdi*] B4 *nigü ...* C11 *nigü ḳ. tigdi...* *sözlegil söz*] A25 *udm-a kör-küt*

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

5688 yanut birdi ögdülmiş aydı ḳadaş
oḳun urdı öḍlek köṅgül ḳıldı baş

5689 öḍ öḍlek yarutsa birip öt erig
köṅgül ölmiş erse bolur tip tirig

5690 uḍımış bu köṅglüm özüm ġafleti
mini oḍġuru birdi öḍlek öti

5691 köṅgül közi birle bakıp teṅgledim
özüm yolda azmış turup taṅgladım

5692 tiriglik uçuḳtı yüküm aġrudı
yazuḳtın özüm boldı yaṅġu öḍi

C 340 5693 kişi tapġı ḳıldım tiriglik ıḍıp
bayat tapġı ḳaldı usandım uḍıp

5694 kelü birdi dünya tiriglik barır
tiriglik tüker kör bu dünya ḳalır

5695 tiriglik üçün men tiledim ajun
tiriglik tükedi nerek bu otun

5696 keçer uş munuḳı bu künki künüm
bulurmu özüm bu keligli tünüm

B 408 5697 saçım boldı yazḳı gülęf teg orut
saḳal boldı suṅgḳur tüsi teg şaşut

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A28 *ǫ. cuvabı o.*

5688 *birdi*] A27 *berti* | *baş*] A27 *taş* || 5689 *birip ... erig*] A28 *berip ...* B7 *... | ölmiş .. tirig*] A28 *ǫlmez ęrz-e bolup tip t.* B7 ve C14 *... tip t.* || 5690 *uḍımış özüm*] A29 *udıt-mış kǫngül-ni acun* B8 *... özün* | *mini ... öti*] A29 *men-i oḍġur-a ...* B8 *... öti* (satır altında *pęndi*) || 5691 *birle ... teṅgledim*] A30 *bile b. tingledim b. turup t.* C16 *b. yorup t.* | *yolda ... taṅgladım*] A30 *... tıngladım* C16 *yolda[n] a. ...* || 5692 *aġrudı*] A31 *aġrıdı* | *yazuḳtın ... yaṅġa*] A31 *... yalngġu* B10 *... yazuḳdın ...* || 5693 *ḳıldım ... ıḍıp*] A32 *... ędip* C1 *ḳıldı ...* | *tapġı ḳaldı*] *... tapġı-ḳa* || 5694 *birdi ... barır*] A33 *berti ...* C2 *... tiriglik* (*-g-* ve *-k-* çizgileri ...) *barıp* | *tüker ... ḳalır*] A33 *tųkep barz-a tųnya ḳ.* B12 *tükese bu ...* C2 *... ḳalıp* 5695 C'de bu beyit sahife kenarında yazılmış | *ajun*] A34 *acun* || 5696 *uş ... ...ki*] A35 *uaş m. bųkün-ki* | *bulurmu ... tünüm*] A35 *bilür-mü ... kųnüm*

5697 A'da bu beyit yok ; beytin bir az farkla tekrarı için bk. beyit 5639 | *orut*] A1 *... ot* | *suṅgḳur ... şaşut*] B1 *sıngḳur ...* C4 *sųngḳur ... şasut*

A162 B408 C340

A 162

5698 itingü kerek men yarınḳı itig
itilse yarınḳı işim ay tetig

5699 muṅgar meṅgzetü keldi emdi bu söz
bu söz işke tutġıl aya köṅgli tüz

5700 bu keçmiş tiriglikke öknür özüm
neçe erki ḳalmış künüm ay yüzüm

5701 yaṽa bardı isiz yigitlik küni
yaṽa barmasu bu keligli tünüm

5702 yarın bolġu işke bu kün it itig
maṅga mundaġ aydı biligli tetig

5703 bu kün it usanma bu tapġun işig
bu kün itse itlür yarınḳı itig

5704 yidim içtim uḍ teg yorıdım yaṽa
açıp suṽsatayın munı men iṽe

5705 öküş arzu niʿmęt yiyü semridi
bu kün arġurayın yetildi öḍi

5706 telim yattı inçin telekçe turu
bu kün tursu emdi aḍaḳın örü

5707 ḫaşım ḳıldı özke ḳalın köp kişig
seṽinçlig ḳılayın iteyin işig

5708 elig til uzattım kişike telim
anıṅ ʿuzri ḳılsu bu kün bu tilim

5709 kişig satġayu men yorıdım öküş
özüg satġayın men ay erde küsüş

341

5710 kürek men iḍimdin küremiş otun
ḳamuġ öz yazuḳḳa kömüldi bütün

5711 bu kün tęvbe birle yanayın mene
iḍimdin bu ʿuzruġ ḳolayın mene

5712 ölüm tutmaz erken ḳılayın tapuġ
ölüm tutsa ḳalġay tapuġlar ḳuruġ

5713 negü tir eşit tıṅla bilgi batıġ
saṅga ötler emdi ay köṅgli ḳatıġ

5714 ölümde oza yan özüṅni yıġa
ölüm tutsa öknüp asıġ ḳılmaġa

B 409

5715 ölümüg unıtma anun tęvbeḳa
usanma ölüm kelge tutġa yaḳa

5716 yigitlik öḍinde yetürgil tapuġ
ḳarılıḳ yetilse barır küç ḳamuġ

5717 tiriglik küsüş tut iṽe ḳıl tapuġ
ölüm tutmaz erken baḳa tur oḍuġ

5718 ölüm tutmaz erken oḍuġ bol saḳın
ölüm tutsa asġı bulumaz baḳın

5719 men emdi saṅga keldim andın turup
bu işke kiṅgeş bir iḍi keḍ körüp

5720 bağırsaḳ ḳadaşım sen emdi maṅga
yaraġı negü ol ayu bir toṅga

5698 *itingü ... itig*] A1 *ędin-güü ... ędig* | *itilse ... işim*] A1 *ędilz-e y. işing*

5699 A4'te bu beyit 5703'ten sonra geliyor

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ii'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5701 *isiz ... küni*] A6 *ę-siz tirig-lik ḳudı* B5 *işiz ...* | *barmasu ... tünüm*] A6 *... ḳunüm* C9 *barmasunı k. t.*

5702 A2'de bu beyit 5698'den sonra geliyor; B'de bu beyit yok | *bu ... itig*] A3 *buḳün ęt u. yarın-ḳı işig* C11 *.. itig bu ... itig*] A3 *buu ḳun ędz-e ędlür y. işig*

5704 A7'de bu beyit 5701'den sonra geliyor | *yidim ... teg*] A7 *yedim i. od neng* | *açıp ... iṽe*] A7 *a. suṽ-sada-yın (-d-?) buu ǫz-ni ǧve* B6 ve C12 *a. suṽsatayın ...* || **5705** *yiyü*] A8 *yeyü* B7 ve C13 *yiyü* | *bu ... arġurayın*] A8 *buḳün sız-ġurayın* C13 *... turġurayın* || **5706** *yattı inçin*] A9 *yedim içdim* B8 ve C14 *yąt(t)ı i. , bu kün*] A9 *buḳün* || **5707** *seṽinçlig ... işig*] A10 *s. ḳılıp men nedeyin ęşig* C15 *sęvinç-lüg ...* || **5708** *elig ... uzattım*] A11 *ilig til* (satır üstünde yazılmış) *u.* B10 ve C16 *... uzat(t)ım*

5709 *özüg ... küsüş*] A12 *ǫsüg sadġ-a-tayın ay ę. kǫgüş* B11 *... ęrde küşüş* C17 *... küşüş* || **5710** *kürek men*] A13 *kerek men* B12 *k. me* C1 *kürek men* | *kömüldi*] A13 *ymül-miş* || **5711** *bu ... mene*] A14 *buḳün toba ... yan-a* | *iḍimdin ... mene*] A14 *buu 'usrin ḳ. yan-a* C2 *iḍim-din bu 'ązrüm ...*

5712 B ve C'de bu beyit yok | *erken*] A15 *ęrkęn* || **5713** *negü ... tıṅla*] A16 *n. ... ęsit ęmti* B14 *nigü ... tıngla* C3 *nigü ...* | *saṅga ... ay*] A16 *seni ǫt-leti aḳ buu* C3 *... nga ötler* (tashih görmüş) ...

5714 A17'de beytin sonu, istinsah yanlışı olarak, 5715. beytin sonu ile karıştırılmış (bk. beyit 5715) | *ölümde ... yıġa*] A17 *ǫlüm-tin üz-e-yin ǫsün toba-ḳa* B15 *... oza yan* C4 *ölüm-den oza yan ...*

5715 A18'de bu beytin sonu 5714. beytin sonu ile karıştırılmış (bk. beyit 5714) | *... tęvbeḳa*] A18 *unadm-a ǫsüng-ni yıġ-a*

5717 B ve C'de bu beyit yok | *iṽe*] A20 *ǧve* | *ölüm*] A20 *tolum* || **5718** *tutmaz erken*] *... t. ęrkęn* B3 *tutmas e.* | *bulumaz*] B3 *bulumas* || **5719** *kiṅgeş ... iḍi*] A22 *kenges ber iti ... iḍi* || **5720** *sen*] B5 *se* C9 *sen* | *negü ... bir*] A23 *n. ęrz-e ay ay* B5 ve C9 *nigü ...*

LXXIV.

OḌĞURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE KİNGEŞ BİRMİŞİN AYUR

5721 yanut birdi oḍġurmış aydı ḳadaş
eşitgil sözümni ay köngli tudaş

5722 iḍi eḍgü niyyeṭni ḳılmış özüng
bayat birsü ṭevfiḳ yarutsu közüng

5723 bir ök türlüg ermez bu işke bilig
büte türlüg iş bar tegürgü elig

5724 olarda biri bu ayayın eşit
yaraġı körüp bil sen ötrü iş it

5725 bu kün anda turmaḳ sanga eḍgürek
yana munda turmaḳ manga eḍgürek

5726 seningdiń bu kün ilke asġı öküş
buzulsa asıġ bolġa ḳarġış söküş

C 342 5727 ilig ḳıldı ilke kör elging uzun
ḳılur sen ḳamuġ eḍgü atıng tüzün

A 163 5728 buḍun inçke tegdi itildi ili
duʿa birle tınmaz raʿiyyeṭ tili

B 410 5729 negü tir eşitgil tusulur kişi
tusulur kişi ol kişide başı

5730 kişiler ara kör kişi ol bolur
anıngdın kişiler asıġlar bulur

5731 asıġsız kişiler kişide turı
asıġlıġ kişi asġı ilke tolur

5732 niyeṭ eḍgü ḳılsa köngülde kişi
ajunda tilek teg itildi işi

5733 niyeṭ eḍgü ḳılġanḳa eḍgü bolur
neçe ḳılmasa ol muyanın bulur

5734 iminlik törü ilke inçlig turur
ilig buḍnı sindin sevinçlig turur

5735 törü öngdi eḍgü uruldı tükel
isiz yitti ilde ḳoḍup ḥile al

5736 bularıġ ḳoḍup sen berü kelse sen
ol işler buzulġay ökünç bulġa sen

5737 yana tegşürülgey bu öngdi törü
buzulġa iling ḳalmaġay bir örü

5738 sening ornungḳa bir isiz ornaġay
buḍunuġ ulıtġay bir inç ıḍmaġay

5739 isiz yolḳa tartġay iligni isiz
isizler işini tüzüp ḳoḍġa iz

oḍġurmış ... ayur] A24 ... *kenges bermiş-in a.* B6 *bab o. ögdülmiş sözinge cayra* (*-ą- ? -ı- ?*) *cevab ḳılmışın a.* C10 *bab o. ögdülmiş-ke* (*-g-* çizgisi yok) *sözi pendi turur*

5721 *birdi*] A25 *berti*

5722 A26'da bu beytin mısrâlarının yerleri değiştirilmiş ve sahife kenarında *buran* ve *song* sözleri ile, doğru sıraya işâret edilmiş | *iḍi ... niyyeṭni*] A26 *ş-ti ṭtgü niyet-ni* B8 *iḍi ...* | *birsü ... yarutsu*] A26 *bersü t. yarusu*

5723 A29'da bu beyit 5733'ten sonra geliyor | *ermez*] B9 *ermes* | *elig*] A29 *ilig* C12 *ilig* (*i-* tek noktalı) || **5724** *olarda*] A30 *bular-ta* | *körüp ... it*] A30 *ne ṭrz-e ... ṭt* || 5725 *bu ... sanga*] A31 *bukün ... sangga* | *yana*] A31 *kelip* || **5726** *seningdin ...*] A32 *mening-tin budun* B12 *seningdin ...* C16 *sening-din ...* | *buzulsa*] B12 *buzulġa* || 5727 *ilig ... elging*] A33 *ṭlig ... ilging* | *sen ... atıng*] A33 *sen ḳ. adıng ilke* B13 *se* C1 *se ḳ. edgülük-ni*

5728 A1'de bu beyit 5731'den sonra geliyor | *buḍun ... ili*] A1 *b. ṭnç-ke t. ṭdil-ti ṭli* | *duʿa ... raʿiyyeṭ*] A1 *tuv-a ... raʿiyet* B14 *... tınmas r.*

5729 A34'te bu beyit 5727'den sonra geliyor; C'de iki satır üzerine yazılmış | *negü tir*] A34 *n. ter* B1 ve C3 *nigü t.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şiʿr* ile ayırt edilmiştir

5730 *kör*] B2 *ol* (satır üstünde *kör*) | *anıngdın ... bulur*] A35 *anıng-tan ... alur*

5731 *kişide turı*] B3 *k. ḳurı* C7 *kişi-ke t.*

5732 A27'de bu beyit 5722'den sonra geliyor | *ajunda ... itildi*] A27 *acun-ta ... ṭtür* C8 *a. tileki i.* || **5733** *muyanın bulur*] A28 *muyan-ı b.* C9 *m. bu kör*

5734 A2'de bu beyit 5728'den sonra geliyor | *iminlik ... turur*] A2 *ṭmin-lik ... ilde ṭnç-lik t.* B6 *i. ṭörü* (*-ü* üzerinde sonradan *r* yazılmış) ... C10 *... erür* | *ilig sevinçlig*] A2 *ṭling b. sende s.* C10 *... sevinç-lüg* || **5735** *eḍgü*] A3 *ṭtgü* (satır sonunda yazılmış) | *isiz yitti*] A3 *ṭ-siz y.* B7 *i. yit(t)i* C11 *i. yit(t)i* || **5736** *bularıġ ...*] A4 *uluṣ kent ... sen* | *buzulġay*] A4 *busulġ-a* B8 ve C12 *buzulġa* || **5737** *yana ...* [illegible]] A5 *y. teg-şürülge bau ọ(n)gdi* B9 ve C13 *yana tegşürülge ...* | *buzulġay ... bir*] *buzulz-a* ... B9 *buzulġa ...* C13 *buzulġa i. ḳalmaġa b.* || **5738** *ornungḳa ... ornaġay*] *... ṭ-siz o.* B10 ve C14 *ornunga ... ornaġa* | *ulıtġay ... ıḍmaġay*] A6 ... *ṭnç ı.* B10 C14 *ulıtġa ... ıḍmaġa* || **5739** *isiz ... isiz*] A7 *ṭ-siz bolġay idgey iling ṭ-siz* B11 ... *ġay iling-ni i.* C15 ... *tartġa ilig-ni i.* | *isizler ... ḳoḍġa*] A7 *ṭ-siz-ler kuç ṭdgey ...up ṭdgü* B11 *i. işinge ...*

5740 seniŋdin ayıtġay munı bir bayat
bayat aytıġı bar yime eḍgü at

5741 isiz ḳılmaġu hęm törü urmaġu
isiz ḳılġuçıḳa bolu birmegü

C 343 5742 negü tir eşit ḳılḳı köŋli köni
saŋa ötledi kör unıtma munı

B 411 5743 isizke ḳatılma törü urma sen
isiz ḳılġuçıḳa bolu birme sen

5744 özüŋ eḍgülük ḳıl törü eḍgü ur
tiril iki ajun isiz körme sen

5745 bayat birdi tęvfiḳ saŋa eḍgüke
ḳamuġ eḍgülükke sunup teggüke

5746 negüke buzar sen bu eḍgülerig
saŋa yası teggey ay köŋli tirig

5747 il asġın buzup sen öz asġıŋ ḳoḍup
ne eḍgü tiler sen bu yirke uḍup

5748 maŋa munda yigrek tidüki özüm
ayayın saŋa men ay körklüg yüzüm

5749 özüm dünya dęvlęt bolup körmedi
tilek arzularḳa köŋül birmedi

5740 *ayıtġay*] B_{12} ve C_{16} *ayıtġa* | *bayat ... eḍgü*] A_8 *bayat-ı aydıġ-ı ... ę-siz* B_{11} *bayat aytıġı ...* || 5741 *isiz ... hęm*] A_9 *ę-siz ḳ. ma* | *isiz ... birmegü*] A_9 *ę-siz ... ber-megü* B_{13} *i. ḳılġuçı-ġa ...*

5742 B'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *negü ... köŋli*] A_{10} *n. ter eşidgil buu kŋgli* B_{14} *nigü t. eşit ḳılḳı k.* C_1 *nigü t. eşitgil bu ḳılḳı* | *ötledi ... unıtma*] A_{10} *ę. bir unudm-a* B_{15} *ötledi* (satır altında *pęnd*) ...

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *ii* sözü ile ayırt edilmiştir.

5743 *isizke ḳatılma*] A_{11} *ę-siz ḳılm-a ę-siz* | *isiz ... birme*] A_{11} *ę-siz ... berm-a ę-siz*] A_{19} *acun* | *isiz ... kişi*] A_{19} *esiz buu kişi* B_9 *... buḍun* || 5752 *naru*] A_{20} *turu* | || 5744 *törü ... ur*] A_{12} *tǫr-ę ...* C_4 *... ur* (*-r* ?) | *ajun isiz*] A_{12} *acun ę-siz* || 5745] A_{20} *gti* || 5753 *kişi*] A_{21} *kişig* | *körüp ... söküş*] A_{21} *ḳal-ı ... ol tuḍüş* C_{13} *... birdi*] A_{13} *berti* | *teggüke*] A_{13} *teggü-ke* (*-e-* veya *-ę-* ?) || 5746 *negüke ... sen*] B_{13} *ing s.* || 5754 *negü tir*] A_{22} *n. ter* B_{12} ve C_{14} *nigü t.* | *ajun ... ḫıtay*] A_{22} *acun nigüke b. se* C_6 *nigüke b. sen* | *saŋa ... ay*] A_{14} *bak-a kör sen aşnu ay* (dikkat, iki) B_{12} ve C_{14} *... ḫıtay* || 5755 *çıġayın ... neŋsizin*] A_{23} *... te(n)g-siz-in* C_{15} *çıġay-ın* çizgi) B_4 *saŋga yası* (satır altında *ziyan*) *tęgge ay* C_6 *... tęgge ay* || 5747 *il ... ḳoḍup*] *neŋ-süz-in* (*-n-* noktasız) || 5756 *çıġay ... ol*] A_{24} *ę-sizig bulup ol* | *kiter terk*] A_{15} *ęl a. turup sęn ... kǫrüp* B_5 *... asġın ḳ.* | *sen ... uḍup*] A_{15} *sen buu yerke ... keder me* || 5757 *er*] B_{15} *ęr* | *baru*] A_{25} *bar-ı* || 5758 *elig*] C_1 *ilig* | *uzatur ... urup* (?) B_5 *se b. yirke u.* C_7 *sen bu yęrke* (*-ę-* harekeli) *u.* || 5748 *yigrek tidüki*] A_{26} *... ilig me* B_1 *uzatur* (*-v-* satır üstünde yazılmış) ... || 5759 *yiding*] A_{27} *yeding yegrek tedüki* B_6 ve C_8 *yigrek t.* || 5749 *bolup körmedi*] A_{17} *kǫrüp bilmet-i* | *arzularḳa ... sen ilig*] A_{28} *sen ęlig* B_3 *se i.* C_3 *sen i.* || 5761 *birdi*] A_{29} *berti*

5750 buḍun birle ḳatılıp yorıḳ tüzmedim
ya begler bile men ḳılıḳ bilmedim

5751 özüm körmedi bu ajun malını
ya eḍgü isiz bu kişi ḥalını

5752 bu ḥalıġ bilirde naru barsa men
idi artaḳ erdi tapuġ ḳoḍsa men

5753 kişi körmedük bolsa altun kümüş
körüp bulsa ḳılḳı ḳılur miŋ söküş

5754 negü tir eşit emdi sartlar başı
ajun tezginigli ḫıtay arḳışı

5755 çıġayın tirilse kişi neŋsizin
bayusa ḳoḍur ol ḳılınç eḍgüsin

5756 çıġay bay bolup ol bayusa ḳalı
anıŋdın kiter terk könilik yolı

5757 bu ḳut bulmaduḳ er ḳalı bulsa ḳut
baru ḳılḳı artar ḳılur ilke yut

B 412 5758 elig bulmaduḳ bulsa ilke elig
C 344 uzatur buḍunḳa elig hęm tilig

5759 sen emdi tükel dünya dęvlęt yidiŋ
köŋül bastıŋ arzu hava bekledinŋ

5760 közüŋ toḍtı köŋlüŋ yime amrulup
yorır sen ilig birle eḍgü bolup

5761 bu barça bayat fażlı erdi saŋa
ḳamuġ eḍgülük birdi ḳızdı eŋe

LXXV.

KÖNİLİKKE KÖNİLİK KİŞİLİKKE KİŞİLİK ḲILMAḲIN AYUR

5762 bu bir türlügi ol taḳı birsini
ayayın eşitgil aça men anı

5763 unıttıŋmu erki azu örtülüp
bu iş ötrü tuttuŋ ne asġı körüp

5764 bilir sen ajunda bu ögdi öküş
veḳfalıġ kişike bolur ay küsüş

A 164 5765 ajun boldı erse törü öŋdisi
kişike kişilik bolur belgüsi

5766 kişi eḍgülükke ḳılur eḍgülük
biriŋe yanutı ḳılur on ülüg

5767 kimiŋ aşlı bolsa atadın arıġ
anıŋdın kelir eḍgü ilke asıġ

5768 ana oġrılıḳ suv alınsa yaşut
oġul toġsa andın bolur ilke yut

5769 baḳa kör sen emdi ilig eḍgüsin
özüŋ buldı niʿmet yigü keḍgüsin

5770 bu erdem bilig ya uḳuşḳa ḳamuġ
sebeb boldı ilig açıldı ḳapuġ

5771 sini at ayaġ birle ḳıldı uluġ
saŋa eḍgülükke ol açtı ḳapuġ

könilikke ... ayur] A30 *kişi-lik ḳılmış-ḳa kişi-lik ḳıl-maḳ-ın a.* B5 *bab k. aytar veʾs-selaṃ* C5 *bab ... ḳılmaḳnı aytur*

5762 *bu ... birsini*] A31 *buu ... bir seni* B6 *... birsi-ni* C6 *... türlüg ol kim taḳı bir sīni* | *eşitgil ... men*] A31 *sangga men eşitgil* B6 ve C7 *... sen* || 5763 *unıttıŋmu erki*] A32 *unıt-tım-mu ergin* B7 *unıt(t)ıng-mu* (*-ın-* yerine *-ınn-* ile) *e.* C7 *unıt(t)ıng-mu e.* | *tuttuŋ*] A32 *tut-tıng* B7 ve C7 *tut(t)ung* || 5764 *bilir ... bu*] A33 *bilür sen acun-da buu* C8 *bilir sen ajun-da b.* | *veḳfalıġ ... küsüş*] A33 *vefa-lıġ* (*v-*?) *... ol keg(ü)* (*k-*?) B8 ve C8 *... küşüş* || 5765 *ajun ... öŋdisi*] A1 *acun ... ŋng-tüz-i* B9 *... ers* (satır üstünde yazılmış) *...* C9 *uzun* (?) *...* || 5766 *ülüg*] B10 *ülüg* (satır altında *ülüg*) || 5767 *kelir ... ilke*] A3 *kelür ilke ŋtgü* || 5768 *ilke*] B12 ve C12 *ḫalḳ-ḳa* || 5769 *ilig eḍgüsin*] A5 *i. ŋdgü-si* B13 *ilig e.* | *yigü keḍgüsin*] A5 *yegü kedgüz-i*

5771 A ve B 'de bu beyit yok | *ayaġ*] C15 *ayaġ* (*-y-* noktasız)

B 413 5772 unıttıŋmu erki bu eḍgülerig
yanut ḳılmaġumu ay köŋli tirig

C 345 5773 irig sözledim men sözüg ay ḳadaş
irilme serilme köŋül ḳılma baş

5774 köni söz irig ol köŋülke açıġ
siŋürse anıŋ asġı birgey tatıġ

5775 irig sözke buşma ḳalı tegse söz
köni söz irig ol iriglenme öz

5776 muŋar meŋzetü keldi emdi sözüm
eşitgil munı sen ay körklüg yüzüm

5777 köni söz açıġ ol siŋürgil anı
yarın asġı kelgey süçitgey sini

5778 köni söz köŋülke kör açıġ irig
irig söz köni ol köni söz ḳanı

5779 sen oġlan kiçig erken öldi ataŋ
bilig erdem üstep ḳızartmadıŋ eŋ

5780 ilig aldı körgil igiḍti sini
anın boldıŋ emdi kişiler sanı

5781 bu ḳul küŋ at aḍġır bu yir suv ḳamuġ
iligdin tegip açtı devlet ḳapuġ

5782 özüŋ buldı niʿmet ḳamuġ eḍgülük
yaḍıldı atıŋ ilde boldıŋ külüg

5783 yararmu saŋa emdi yandru turup
özüŋ yüz evürse yaġı teg bolup

5772 *unıttıŋmu erki*] B1 ve C16 *unıt(t)ıng-ma erdi* | *ḳılmaġumu*] A7 *ḳılmaġ-a-mu* 5773 *irig*] A8 *ŋrig* | *irilme*] A8 *ŋrilm-e* || 5774 *irig*] A9 *ŋrig* | *birgey*] A9 *birl-e* || 5775 *... tegse*] A10 *ŋrig ... ḳoni ŋrz-e* | *irig ... öz*] A10 *ŋrig ol ŋrig-lenm-e ŋz* B4 *... iglelme ö.* C3 *... iriglenme ö.* || 5776 *körklüg yüzüm*] A11 *ḳoŋgli tuşüm*

Dörtlük, A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şiʿr* ile ayırt edilmiştir

5777 *kelgey ... sini*] A12 *kelz-e s. seni* C6 *kelge süçitge sīni* || 5778 *irig*] A13 *açıp irig*] A13 *ŋrig* || 5780 *ilig ... sini*] A15 *ŋlig ŋdleti* (tashih görmüş) *kör yigit-ti seni ilig sīni* | *anın*] A15 *bukün* || 5781 *at ... suv*] A16 *... yer su* B10 *at ... yir* C10 *yir suv* | *iligdin*] A16 *ŋlig-tin* || 5782 *ilde boldıŋ*] A17 *boltı il-te*

5784 tusulġu öḍinde sen andın ḳaçıp
öñgin tursa sen ḳalġa köñgli açıp

5785 saña ḳıldı ilig ḳamuġ eḍgülük
yanutı kereksizmü yandru külüg

5786 kişi körse ögse sini alḳayu
atıñ barsa ilde veḥalıġ tiyü

B 414 5787 negü tir eşitgil kişi eḍgüsi
kişilik bolur çın kişi belgüsi

5788 kişilik ḳıl ay er kişi bol uluġ
kişi mundaġ urdı kişilik yoluġ

C 346 5789 kişi bol kişike kişilik ḳılın
kişi atı ögdi özüñke alın

5790 saña eḍgü ḳıldı ilig miñ yanut
ol eḍgü yanutı sen eḍgü anut

5791 yanutluġ kişi ol kişi eḍgüsi
buḍunda talusı kişi belgüsi

5792 kiçig erdiñ oġlan biligsiz otun
sini ol yöledi ḳopurdı ḳutun

5793 yuluġ ḳıl aŋgar emdi canıñ teniñ
uḍıp yatma tün kün işin ḳıl anıñ

5794 ol eḍgü yanutı bu eḍgü anut
saña ma bayat birge eḍgü yanut

5795 negü tir eşitgil ay köñgli yaḳın
kişilik ḳılıġlı bağırsaḳlıḳın

5784 *öñgin ... köñgli*] A19 *ŋngün tardz-a ḳ. ḳŋgüli* B13 *ö. t. se ..* C13 *ö. t. se ...* || 5785 *ilig*] A20 *ġlig* || 5786 *körse ... sini*] A21 *ḳŋrz-e ŋgz-e sen-i* C15 *ögse körse s.* | *tiyü*] A21 *teyü* B15 ve C15 *tiyü* || 5787 *negü tir*] A22 *n. ter* B1 ve C16 *nigü t.* | *bolur çın*] A22 *ḳılıġ-lı* || 5788 *er*] A23 ve B2 *ŋr* || 5790 *eḍgü ... miñ*] A25 *... ġlig m.* B4 *... ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) C2 *ḳıldı edgü ...* | *sen*] A25 *on* || 5791 *buḍunda kişi*] A26 *kişi-te ...* C3 *kişi-de talusı budun* || 5792 *otun*] A27 *odun* (*-n?*) B6 *otun* (*-t-* noktasız) | *sini ... ḳopurdı*] A27 *seni o, yġlet-i ḳopar-tı* || 5793 *yuluġ ... aŋgar*] A28 *yanut ḳ. anga işin*] A28 ve C5 *işi* || 5794 *saña ... birge*] A29 *sangga ... berge* C6 *... birge* || 5795 *negü tir*] A30 *n. ter* B9 ve C7 *nigü t.*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *yir* sözü ile ayırt edilmiştir

5796 kimiñ sen aşın yise sen ḳıl işin
bağırsaḳlıḳ artur ḥalal yi aşın

5797 tuz etmek ḥaḳını küḍezip eren
yitürmiş kişike yuluġlar başın

5798 tilek buldıñ arzu ḳamuġ eḍgü yol
bu kün eḍgü birle aŋgar sen tusul

5799 aġı keḍti ḥarir özüñ örtti öz
sini yaŋsaġuçı körüp ḳamdı köz

A 165 5800 sen emdi iligke keḍür eḍgü at
körüp sızsu düşman boyun egsü yat

5801 tümen arzu niʿmet yidiñ inçlenip
boyun yal beḍüttüñ buḳa teg ḳılıp

B 415 5802 bu küç tutġıl emdi ilig işiñge
duʿa artsu eḍgü uzun yaşıñga

5803 ajun malı tirdiñ özüñ boldı bay
kevel mindiñ arḳun yime tazı tay

5804 iligke yuluġ ḳılġıl işlet bu neñ
tilekleri bolsu ḳızıl ḳılsu eñ

C 347 5805 ilig tahtḳa minsün bu kün inçrünüp
yaġısı yir öpsü yıraḳ yinçrünüp

5806 uzun ḳıldı elgiñ yorıḳ ḳıldı söz
sever sevmez erse saña açtı köz

5796 *yise ... ḳıl*] A31 *yez-e sen ḳıl* B10 ve C9 *yise ḳılġıl* | *yi*] A31 *y-e* || 5797 *... eren*] A32 ve B11 *... ŋren* C10 *ötmek ...* | *yitürmiş*] A32 *buḍür-miş* || 5798 *yol*] B12 *tilek e. bal* | *bu kün*] A33 *bukün* B12 *bu* (*b-* yerine *l-* ile) *kün* 5799 *ḥarir ... örtti*] A34 *ḥaz sebz ŋsüng urtı* B13 *ḥazbez* (harekeli) *ö. ört(t)i* C12 *(-i-* noktasız) *ö. ört(t)i* | *sini ... ḳamdı*] A34 *seni tepsegüçi* (satır altında ar. harfl. *künende*) B13 *s. yaŋsaġuçı k. ḳamdı* C12 *mini yaŋsaġuçı k. ḳamdı* || 5800 *iligke*] *lig-ke* | *düşman*] B14 ve C13 *düşman* || 5801 *yidiñ inçlenip*] A2 *yeding ençlenip yiding* (*yi-* yerine *yn-* ile) *i.* | *beḍüttüñ*] B15 ve C14 *beḍüt(t)üng* || 5802 *bu ... ge*] A3 *bua kuç kuvet iş-let ġlig işingge* | *duʿa ... yaşıñga*] A3 *tuv-a ŋdsü sen-tin yaşıngga* || 5803 *tirdiñ*] A4 *terding* | *kevel ... yime*] A4 *kevül mundüng a. yan-a* C10 *kevel mündüng ...* || 5804 *iligke*] A5 *ġligke* | *bolsu ... ḳılsu*] A5 *b. ḳısıl* C17 *bulsu ...* || 5805 *ilig ... inçrünüp*] A6 *ġlig ... bukün ençr-e-tüp* B4 *... ... C1 ... münsü ...* | *yir ... yinçrünüp*] A6 *yer ŋp-sü öz-i yençrenip* B4 *... (y-* noktasız) *yünçrünüp* C1 *yer ... yıraḳ* (*-ı-* noktasız) *tünçrünüp* || 5806 *elgiñ*] *lging*

5807 sen emdi dụ'a artur eḍgü adaş
seniñg bolsu dęvlęt uzun bolsu yaş

5808 kişi aşlı mundaġ ḳılur eḍgülük
ol atı ajunda ḳalır meñgülük

5809 iḍi yaḳşı aymış bu tazı tili
kişi aşlı bilgüke açmış yolı

5810 kişi aşlıñga kör ḳılınçı tanuḳ
ḳılınçı ne erse kör aşlı ol oḳ

5811 kimiñg aşlı eḍgü ḳılınçı oñgay
isiz aşlıñga kendü ḳılḳı tanuḳ

5812 ilig ḳılḳ evürse ay ḳılḳı silig
anı evre yandur ayu bir bilig

5813 ḳamuġ eḍgülükke ilig boldı baş
bu eḍgüg ḳoḍup sen özüñg ḳılma taş

5814 kiñgeş ḳıldıñg emdi ınanıp mañga
özüm bilmişin barça aydım sañga

5815 men aymışlarım hęm özüñg bilmişiñg
baḳıp teñgleyü kör açılġay işiñg

ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

5816 sevindi kör ögdülmiş aydı ḳadaş
bu yañglıġ kerek ay kişilikke baş

5807 *seniñg ... dęvlęt*] C3 *singik* (*-ik* noktasız). *b. beglik* || 5808 *ajunda ... meñgülük*] A9 *acan-ta ḳalur m.* B7 ve C4 *... męnggülük* || 5809 *iḍi yaḳşı*] A10 *eti ... ḳ* C5 *i. yaḫşı*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda ... sözü ile ayırt edilmiştir

5810 *aşlıñga*] A11 *asl-ı-ġa* | *ol oḳ*] A11, B9 ve C7 *oluḳ* || 5811 *oñgay*] A12 *onggay* | *isiz ... kendü*] A12 *ę-siz asl-ı-ge k.* C8 *... kendü* || 5812 *ḳılḳ evürse*] A13 *ḳ. ęvürse* | B11 *ḳılık e.* C9 *ḳılḳ e.* | *yandur ... bir*] A13 *yandru a. ber* || 5813 *ḳamuġ .. ilig*] A13 *neçe ę. bilig* | *bu ... taş*] A14 *unudm-a buu ędgüng ọsüng ḳ. baş* || 5814 *kiñgeş ... mañga*] A15 *kengeş ḳ. ęrz-e i. mangga* | *özüm bilmişin*] A15 *munu bilmiş-in* B13 *... C11 ö. bilmişim* || 5815 *hęm ... bilmişiñg*] A16 *ma ... B14 ... bilmişig* | *teñgleyü ... işiñg*] A16 *tingleyü ... B14 teñgleyü k. açılġa işig* C12 *tingleyü k. açılġa i.*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] nushalarda bu başlık yok

5816 *sevindi*] A17 *sevündi* C13 *saḳındı* | *kişilikke*] A17 *ḳoni-likke*

B 416 5817 iḍi yaḳşı aydıñg bu sözler bu kün
yazıldı mañga bu tügülmiş tügün

5818 mañga örtüg erdi bu sözler neçe
kötürdüñg bu örtüg sen aydıñg aça

5819 özüm ḳoḍtı emdi bu arzu tilek
bayat oḳ bolu birsü arḳa yölek

5820 küḍezsü iḍim tutsu köñglüm tüze
ne ḳılḳım ḳılınçım könilik öze

C 348 5821 dụ'a birle yarı basut ḳıl mañga
unıtma mini sen tutuzdum sañga

5822 sözin kesti ḳoptı aḍaḳın örü
esenleşti atlandı keldi berü

5823 evinge kelip tüşti kirdi yorıp
aş içgü yidi tındı ança serip

5824 ḳoḍı ıḍtı kesme yaruḳ yüz tudı
ḳalıḳ tul tonı keḍti bilin badı

5825 yaşıḳ yazdı bolġay örüglüg saçı
tiyiñg kiş örgi tuttı dünya içi

5826 töşek ḳoldı yattı bir az inçrünüp
uḍıdı bir ança süçig amrulup

5827 oḍundı baḳa kördi kötrüp başın
ḳalıḳ ḳız küler teg yirişti tişin

5817 *iḍi ... bu*] A18 *ę-ti ... buu* B1 *... aymış b.* C14 *i. yaḫşı ...* || 5818 *mañga ...*] A19 *mangga ọrdüg* (satır altında uyg. harfl. *puş-i-te*) *ọrti buu ...* B2 *... neçe* ... noktaya dikkat) | *örtüg ... aça*] A19 *ọrdüg* (satır altında uyg. harfl. *puş-i-te*) ... *neçe* || 5819 *bayat ... birsü*] A20 *idim-ni tudun-tum men* || 5820 *tüze*] A21 *ḳọni* | ... *öze*] A21 *ḳọdür-sü mening-tin buu ġaflet ọngi* B4 *ya ...* || 5821 *dụ'a ... mañga*] ... *tuu-a* *boo-sut ḳ. mangga* | *unıtma ... tutuzdum*] A22 *unudm-a meni ...* B5 *u. ...* C1 *u. mini sẹn tu(tu)zdum* || 5822 *atlandı ... berü*] A23 *at minti k. naru* B6 ... C2 *... bẹrü* || 5823 *evinge*] B7 *ivinge* | *yidi ... ança*] A24 *yedi t. ẹnçin* 5824 *bilin*] B8 *bil-ni* C4 *tilin* || 5825 *bolġay örüglüg*] C5 *tolġa örüglüg* | *tiyiñg ...*] A26 *teyin ...* B9 *... tut(t)ı* C5 *teying* (*-ẹ-* harekeli) *kişi ö. tudtı* || 5826 *yattı ... inçrünüp*] A27 *... ança turup* B10 *yạt(t)ı ...* C6 *yạt(t)ı ... inçürüp* | *uḍıdı ...*] A27 *udıp bartı a. suçip* || 5827 *oḍundı*] A28 *odun-tı* (satır altında uyg. harfl. *küler ... yirişti*] A28 *bular t. beriş-ti*

5828 yaşıḳ baş kötürdi yüz açtı yaŋı
ajun bütrü tuttı örüŋ ḳuş öŋi

5829 turu keldi terkin kör ögdülmişe
yunup taŋ namaz ḳıldı tattı aşa

5830 atın mindi bardı yana ḳarşıḳa
tüşüp kirdi ilig taparu oḳa

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

5831 ayıttı ilig andın oḏġurmışıġ
ayur inç esen barmu ḳılkı bışıġ

A 166 5832 negü tir mini üşgürürmü duʿan
B 417 duʿa ol bayattın belaḳa aman

5833 duʿa birle yalŋuḳ bulur eḏgülük
duʿa birle uçmaḳ bulur meŋgülük

5834 ajunda yoḳ erse bu eḏgü duʿa
esiz yir ḳoḏı barġay erdi toġa

ÖGDÜLMİŞ ÇEVABI İLİGKE

5835 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
köni yarlıḳadı bilig birle tüz

5836 ḳadaşım bu kün anda yalŋuzluḳun
duʿa birle bizni ḳolur muŋluġun

5837 biziŋde usalraḳ aḏın kim bolur
yazuḳ biz ḳılurmız duʿa ol ḳılur

5838 bu kün ol iligke bağırsaḳlıḳın
duʿa tilde kesmez ne köŋli yaḳın

C 349 5839 anıŋda bağırsaḳ taḳı kim bolur
özi ḳaḏġusın ḳoḏtı bizni ḳolur

5840 biziŋde usalraḳ kim ol ay ilig
yaṽa boldı öḏ kün tegümez elig

5841 özüg arzu niʿmeṭ bile semritip
erej birle aṽnur özümiz yatıp

5842 et öz ölgü aḫır yigey ḳurt yılan
ökünçte aḏın yoḳ çıḳıp barsa can

5843 negü tir eşitgil uḳuşluġ sözi
bu söz işke tutsa tap ol ay ḳozı

B 418 5844 et öz semrir erse yılan ḳurt anuḳ
özüŋ seṽnür erse keçigli ḳonuḳ

5845 tüşüŋ teg keçer bu tiriglik barır
tiriglik keçerke keçer kün tanuḳ

5828 *kötürdi ... yaŋı*] A29 *kǫderti ...* B12 *... yąngı* (noktasız) C8 *. yąngı* (*y-* noktasız, *-n-* noktası sağa kaymış ?) | *ajun ... ḳuş*] A29 *acun bụdri bụt-ti ɟsüŋ ḳaz* B12 ve C8 *... tut(t)ı ...* || 5829 *tattı*] B13 ve C9 *tat(t)ı* || 5830 *atın minai*] A31 *aḏın* (*-d-* ?) ... B14 *aṭın m.* C10 *a. mündi* | *ilig ... oḳa*] A31 *ɛlig ... bak-a* C10 *oḳa ilig ... ögdülmişke*] nushalarda bu başlık yok

5831 *ayıttı ... andın*] A32 *a. ɛlig aṣnu* B15 ve C11 *ayıt(t)ı ...* | *inç ... bışıġ*) A32 *ɛnç ... başıġ* B15 ve C11 *... bışıġ* || 5832 *negü ... duʿan*] A1 *n. ter meni ... tuġan* B1 *nigü ... üşgürürmü d.* C12 *nigü ...* | *duʿa ... bayattın*) A1 *tuv-a ...* B1 ve C12 *... bąyat-dın* || 5833 *duʿa ... yalŋuḳ*] A2 *tuv-a ...* C13 *... yąŋluḳ* | *duʿa ... meŋgülük*) A2 *tuv-a ...* B2 *... męnggülük* C13 *... uṣtmaḫ* (*-ṣ-* noktasız) *bụlur męnggülük* || 5834 *ajunda ... duʿa*] A3 *acun-ta ... tuv-a* C14 *ajun-ḳa ...* | *isiz ... erdi*] A3 *ɛ-siz yer ... ɛrti* (satır üstünde yazılmış) B3 *i. yịr ḳ. bạrġa e.* C14 *i. yịr ...*
ögdülmiş ... iligke] A4 *ɛ. ilig-ke cuvab ḳılur*

5835 *birdi ... bu*] A5 *berti ... buu* || 5836 *yalŋuzluḳun*] A6 *yalġaz-luk-un* C1 *yąngluzluḳun* | *duʿa ... muŋluġun*] A6 *tuv-a ... ḳılur m.*

B7 ve C1 'de, 5836 'dan sonra, daha şu beyit gelmektedir (bir az farkla tekrarı için bk. beyit 5839) :

özi ḳaḏġusın (C *-sı*) *ḳoḏtı bizni ḳolur*
anıngda (C *-daⁿ*) *bağırsaḳ aḏın kim bolur*

5837 *biziŋde*] A7 *bising-tin* C2 *bizing-deⁿ* | *biz ... duʿa*] A7 *biz ḳılur-bız tuv-a* 5838 *duʿa .. kesmez*] A8 *tuv-a ...* B9 *... ḳesmes*

5839 krş. beyit 5836 not | *anıŋda*] A9 *aning-tın* C4 *aning-daⁿ* | *ḳaḏġusın*] A9, B10 C4 *ḳaḏġusı* || 5840 *biziŋde ... ay*] A10 *bising-tin u. taḳ-ı kim* C5 *... ol* (satır üstünde ...ılmış) *ay* | *yaṽa ... tegümez*] A10 *ḳuruġ ḳaltı ǫdkün t.* B11 *yąṽa ... tęgürmes* C5 *... tęgümz* || 5841 *özüg*] A11 *ǫsüg* C6 *özüng* | *erej ... yatıp*] A11 *eric b. aṽna ḳudir-miz ...dıp* B12 *erej* (satır altında *dünya*) *... yạtıp* || 5842 *ölgü ... yigey*] A12 *... tingen ...-* ?) C7 *ölge ... yige* | *ökünçte*] A12 *ǫkünç-tin* B13 *ökünç-de* C7 *ökünç-teⁿ* || 5843 *...ü tir*] A13 *n. ter* B14 ve C8 *nigü t.*
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

5845 *bu*] A15 *ol ol* | *tiriglik ... kün*] A15 *negü ḳıldıng ɛrz-e buu ǫdkün* C11 *... ay* (yerine işâret edilerek, sahife kenarında yazılmış) *k.*

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5846 yanut birdi ilig ayur ay bügü
neteg tutġu özni negü teg kügü

5847 seninġde baġırsaḳ aḍın yoḳ manga
ınanıp ışanur men emdi sanga

5848 men emdi eẏ içre yatur men usal
işim barça taştın ay bilgi tükel

5849 közüm sen ḳulaḳım sen körgil eşit
ne tenġsiz körünse körü ıḍma it

5850 meninġdin kerek bolsa yarı basut
manga ay ḳılayın ol işke men ot

C 350 5851 nü ḳılsun er at bir ikindi bile
yaẏa ḳılma mini seẏinçim tile

5852 buḍundın yıraḳ tutsu küçkey elig
biligsiz isiz ölsü ḳalsu bilig

5853 bayusu buḍun hem itilsü ilim
aninġ şükri ḳılsu meninġ bu tilim

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

5854 yanut birdi ögdülmiş aydı ay beg
bayat birsü tẹvfiḳ aya erde yig

5855 tilekim bu ol kör kerekim bu ol
aça birsü tenġri köni eḍgü yol

ilig ... ögdülmişke] A ve B'de bu başlık yok

5846 *birdi ... bügü*] A_{16} *berti ... begü* | *negü*] B_3 ve C_{13} *nigü* || **5847** *seninġde*] A_{17} *sening-tin* C_{14} *sẹning-den* | *men*] C_{14} *men* || **5848** *emdi ... men*] A_{18} *gnçin gviçr-e ...* B_5 *e. iẏ ...* C_{15} *e. iẏ ... men* || **5849** *sen ... sen*] A_{19} *sen ... se* (?) B_6 *se ... se* C_{16} *sen ... sen* | *it*] A_{19} *gt* || **5850** *basut*] A_{20} *bo-sut* || **5851** *nü ... ikindi*] A_{21} *buu ḳıl-şur* (*-suu*?, fakat *-ş-* noktalarına dikkat) ... *ḳin-ti* B_8 ... *gr* ... C_1 ... *birle tekindi* (istinsah yanlışı olacak) | *yaẏa ... tile*] A_{21} *buu ḳılm-a meni bil* ... C_1 . *seẏünçüm t.* || **5852** *küçkey elig*] A_{22} *keçkey g.* C_2 *küçke ilig* | *isiz ... bilig*] A_{22} *g-siz bolsu ḳ. silig* C_2 ... *biling* (?) || **5853** *bayusu ... itilsü*] A_{23} *bayuz-ı b. m-a gdil-sü* | *bu*] A_{23} *me*

ögdülmiş ... iligke] A_{24} *g. cuvabı elig-ke*

5854 *birdi*] A_{25} *berti* | *birsü ... yig*] A_{25} *bersü ... grde yeg* B_{12} ... *grde yig* C_6 ... *yig* || **5855** *tilekim ... kör*] A_{26} *tileking buu ol m-a* B_{13} ... *hem* | *birsü ... edgü*] A_{26} *bersü t. mangga uş bu* B_{13} ... *manga uşbu*

5856 erejlensü ilig tirilsü ḳutun
manga tegsü emgek baş aġrıġ bütün

B 419 5857 sanga ḳıldım emdi özümni yuluġ
sen inçin tirilgil ay ilçi uluġ

5858 bir ök ḥaceṭim bar seninġdin bu kün
yorıḳ ḳıl anı sen seẏinçin ögün

5859 bilir sen kimi tutsa begler yakın
kişi barça soninġdar aninġ bar yoḳın

5860 neçeme mini eḍgü tutsa özünġ
yonġaġçı yonġasa tügülgey yüzünġ

5861 negü tir eşitgil tonga alp erig
bilip sözlemiş kör bu öt saẏ erig

5862 et ol bu kişi köngli artar yıḍır
anı keḍ küḍezgü ay ḳılḳı ḳaḍır

5863 neçe keḍ er erse yonġaġ tınglamaz
ozunçı ara kirse sernü umaz

5864 neçe keḍ beg erse uḳuşluġ oḍuġ
yonġaġçı yaḳın bolsa tegrür yoḍuġ

5865 köngül beg turur bu et öz ḳul ẹsir
ara sözke tumlır arala isir

A 167 5866 kişi ṭabʿı tört ol ḳarışma yaġı
biri küldürür bir ḳılur ün çoġı

C 351 5867 biri iẏse biri amulluḳ tiler
biri külse biri sıġıtḳa ular

5856 *erejlensü*] A_{27} *gric-lensü* || **5857** *inçin*] A_{28} *gnçin* || **5858** *yorıḳ ... seẏinçin*] *rẹva* C_9 *rẹva ... seẏünçün* || **5859** *bilir sen*] A_{30} *bilür sen* B_3 *bilir se* C_{10} *bilir* [*aninġ bar*] A_{30} *barın ma* || **5860** *mini ... tutsa*] A_{31} *men-i gtgü tudsang* | *yonġaġçı* ... *tügülgey*] A_{31} *y. yonalz-a tügülz-e* B_4 *yangaġçı* (satır altında *söz mẹrgüci*) ... C_{11} *gaġçı* (satır altında *ġammaz*) ... *tügülge* || **5861** *negü ... tonga*] A_{32} *n. ter g. tongga* ve C_{13} *nigü erig*] B_5 *irig* || **5862** *yıḍır*] A_{33} *bedir* | *anı ... ḳaḍır*] A_{33} ... *ḳaḍır* ... *ḳaḍır* C_{13}... *ḳaḍır* || **5863** *er ... tınġlamaz*] A_{34} *beg grz-e yonġaḳ t.* B_7 ... *tınglamas* C_{14} ... *tongaġ t.* | *ozunçı ... umaz*] A_{34} *acuçı* ... B_7 ... *sẹrnü* || **5864** *beg*] A_{25} *gr* | *yonġaġçı*] A_{35} *yongġaġ-çı* C_{15} *tongaġçı* || **5865** *turur ...*] A_{36} *bolar ... g-siz* C_{16} ... *ẹsir* (*-r* yerine *-z* ile) | *tumlır ... isir*] A_{36} *tum-lur* ... *gsiz* C_{16} ... *isir* (*-r* yerine *-z* ile) || **5866** *tört ... ḳarışma*] A_1 ... *ḳarış-a* B_{10} *ḳut ol ḳarışma* | *küldürür ... ün*] A_1 *kụl-türür ... ụn* C_{17} *kültürür* ... || **5867** *iẏse*] *eẏz-e*

5868 sevinçlig tidükte saḳınç keldürür
saḳınçlıġ tise bu sevinç küldürür

5869 muŋar eymenür men ay ilig ḳutı
yoŋaġlı yoŋasa bu yalŋuḳ iti

5870 aġır bolġa köŋlüŋ töŋülgey özüŋ
yaṽa bolġa tapġum eṽürgey yüzüŋ

5871 tilekim bu ol hem ötügüm saŋa
mini kim yoŋasa ayıtġıl maŋa

B 420 5872 tüpiŋe tegü irte artuḳ ayıt
negü belgürer erse ḳılġıl iṽit

5873 saŋa kim yoŋasa eşitgil sözin
çının yalġanın keḏ ayıt tüp tözin

5874 iḏi yaḳşı aymış kişide burun
sözüg tıŋla ḳılma köŋülde orun

5875 taḳı munda yigrek ayur uş bu söz
munı işke tutġıl aya eḏgü öz

5876 sözüg barça tıŋla kerekini al
kereksiz sözüg sen yana eṽre sal

5877 eşitgil sözüg irte yalġan çınıġ
çınıġ özke alġıl ḳına yalġanıġ

5878 bu yalġan kişi birle artar ajun
köni çın kişi tut ay elgi uzun

5868 *sevinçlig tidükte*] A3 *s. tedük-te* C2 *sẹvinç-lüg t.* | *tise ... küldürür*] A3 *tez-e buu s. kel-türür* C2 ... *ḳeldürür* || 5869 *yoŋaġlı ... iti*] A4 *yonggaġ-lı* (satır altında uyg. harfl. *sıbat yer?*) ... *ġti* C3 *tongaġlı* (satır altında *ġammaz*, *-z* noktasız) *tongasa b. yangluḳ i.* || 5870 *bolġa ... töŋülgey*] A5 *bolz-a k. tuġül-ge* B14 ve C4 ... *töngülge* | *bolġa ... eṽürgey*] A5 *bolz-a* (*-z-?*) *tapġung ẹvürz-e* C4 ... *eṽürge* || 5871 *ötügüm*] A6 *ẹdüküm* | *mini ... yoŋasa*] A6 *meni k. yongaz-a* (satır altında uyg. harfl. *subat?*) B15 ... *yongasa* (satır altında *şikayẹt*) C5 ... *tongasa* || 5872 *irte ... ayıt*] A7 *ẹrdi a. ayıp* | *negü ... iṽit*] A7 ... *ẹṽip* B1 *nigü* ... C6 *nigü ... iṽip* || 5873 *yoŋasa*] B1 *yongasa* (*y-* noktasız) C7 *tongasa* | *ayıt*] C7 *ayıt* (*-ı-* yerine *-t-* ile) || 5874 *iḏi ... burun*] A9 *ẹ-ti* ... C8 *i. yaḫşı ... kişi artutı* (*-tı?*) | *sözüg ... orun*] A9 *sọsüng ... köngül artuḳı* || 5875 *munda ... bu*] A10 *m. yegrek* ... B4 *m. yigrek a. uş-bu* C8 *munda[n] yigrek a. uşbu* || 5877 *irte*] A12 *ẹr y-a* | *çınıġ ... yalġanıġ*] A12 *çının ... yan-a yalġan-'ıġ* C11 ... *ḳınap y.* || 5878 *ajun*] A13 *acun* | *elgi*] A13 *ḳılḳ-ı*

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5879 yanut birdi ilig ayur ay kişi
reṽa boldı ḥaceṭ tileki ŋ tuşı

5880 kişilik saŋa birdi erklig bayat
köŋül til ḳılıḳ hem köni boldı at

5881 seniŋdin ḳaçan kelge isiz yorıḳ
örüŋ süt bile kirdi eḏgü ḳılıḳ

5882 sini sözlegüçi kişiler maŋa
yaġı teg yaġı ol ay bilgi kiŋe

C 352 5883 ḳaçan tıŋlaġay men olarnıŋ sözin
apaŋ sözleseler öküş ya azın

5884 negü teg bolur ilde ilçi uluġ
aḏırmasa eḏgü isizig ḳamuġ

B 421 5885 neteg beg bolur ol buḏun erkligi
köni egrini aḏra tutmaz ögi

5886 ḳaçan yir ilin ol tünermiş küne
sınamış kişig ol sınasa yana

5887 ḳalı arzu yir ol törü birgüçi
köni yalġanıġ aḏra tutmaz tuçı

5888 bayattın maŋa çın ʿaṭa sen bu kün
seniŋdin yazıldı ḳamuġ berk tügün

5889 tapuġ ḳıldıŋ artuḳ bağırsaḳlıḳın
ötediŋ maŋa sen tuz etmek ḥaḳın

ilig ... ögdülmişke] A14 *ẹlig cuvabı ọ.*
5879 *birdi*] A15 *berti* || 5880 *kişilik ... birdi*] A16 *kọni-lik sangga berti* | *hẹm*] A16 *ma* || 5881 *kelge isiz*] A17 *kelgey ẹsiz* C16 ... *isiz* (satır üstünde yazılmış) | *örüŋ ... kirdi*] A17 *ọsüng ... kelti* || 5882 *sini ... maŋa*] A18 *seni ... mangga* | *kiŋe*] A18 *tengge* || 5883 *tıŋlaġay*] A19 *ting-legey* | *apaŋ ... ya*] A19 *ḳal-ı ... m-e* B13 ... *ya* (*y-* noktasız) C1 ... *öküşin* || 5884 *negü ... ilde*] A20 ... *ul-ta* B14 *nigü beg* ... C2 *nigü teg* ... | *isizig ḳamuġ*] A20 *ẹ-siz beg ḳuluġ* B14 *isizig* (*-zi-* yerine *-zt-* ile) || 5885 *tutmaz ögi*] A21 *t. ẹngi* B1 *tutmas ö.* C3 *t. öngi* || 5886 *yir ... tünermiş*] A22 *bir* (*b-?*) *ilig ...* B2 *yir* (*y-* noktasız) ... C4 ... *ḳutadmış* | *kişig*] A22 *kişi* || 5887 *yir ... birgüçi*] A23 *yer ... ber-güçi* | *tutmaz tuçı*] A23 *t. kuçi* B3 *tutmas t.* || 5888 *bayattın ... kün*] A24 *.. 'ada sen bukün* B4 *bayat-dın* ... C6 *bayat-dın ... 'aṭa sen ...* | *berk*] A24 *terz* || 5889 *sen ... etmek*] A25 *tuz ẹdmek* C7 ... *ötmek*

5890 meniŋdin kerek emdi eḍgü yanut
saŋa tegse sen yi tiriglik anut

5891 negü tir eşitgil kişi eḍgüsi
könilik bile ḫalḳḳa yaḍmış küsi

5892 kişi eḍgüsi kim kişiler başı
kişilik ḳılığlı kişike tuşı

5893 kişike yanut ḳıl kişilik teŋri
yanutluġ üçün at urundı kişi

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

5894 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
erejlensü ilke yetürsü bilig

5895 bayat birsü iki ajun eḍgüsi
aṽa kelsü arzu tilek umdusı

5896 bolu birsü eṽren oŋay eṽrülüp
uḍu birsü öḍlek tilekçe bolup

A 168 5897 ay koŋli köni ḳılkı alçaḳ bütün
tirig bol esen tur tirilgil ḳutun

C 353 5898 maŋa tegdi sindin ḳamuġ eḍgülük
aġırlıḳ ya baylıḳ yigü keḍgülük

5899 munu ḳur badım men tapuġḳa ḳatıġ
bayat birsü tẹvfiḳ ay bilgi batıġ

B 422 5900 yana aydı ögdülmiş ilig ḳutı
ajunḳa bayat yaḍtı eḍgü atı

5901 at eḍgü tilegil bayat birdi ḳut
ḳutuġ buldurŋ erse köŋgül eḍgü tut

5902 tuçı beg bolayın tise belgülüg
bu tört neŋ kerek ötrü tegse ülüg

5903 biri til köni bolsa ḳavli bütün
ikinçi törü ḳılsa ilke ḳutun

5904 üçünçi elig yazsa bolsa aḳı
tegürse buḍunḳa bağırsaḳlıḳı

5905 bu törtinç titimlig kerek bolsa alp
yağı boynın egse işin ḳılsa yarp

5906 ḳayu beg bu tört iş tükel ḳılmasa
irüklük kirür ilke anda basa

5907 bu ol emdi beglik köki yıldızı
bu ol eḍgü begler yorıḳı izi

5908 yorıḳ bızmağıl sen bu izçe yorı
bu erdi seniŋde ozaḳı ḳurı

5909 ḳayu beg bu yol ḳoḍsa tutsa öŋgin
buzar beglikin ol alumaz oŋgın

5910 ağır tut ay ilig bu üç türlügüg
ayayın saŋa men maŋa tut ögüg

5911 biri alp atım ḳurç yüreklig eren
ḳılıç birle ilke tusulur tümen

5890 *kerek*] A_{26} *revan* | *yi*] A_{26} *y-e* C_8 *yī* || 5891 *negü tir*] A_{27} *n. ter* B_7 ve C_9 *nigü t.* | *könilik*] A_{27} *kişi-lik*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *yir* sözü ile ayırt edilmiştir

5893 *teŋri*] B_9 ve C_{12} *tuşı*

ögdülmiş ... iligke] B'de bu başlık yok | *cevabı iligke*] A_{30} *cuvabı ẹlig-ke*

5894 *birdi ... ilig*] A_{31} *berti ... ẹlig* | *erejlensü ... bilig*] A_{31} *ẹric-lesü ... ilig* || 5895 *birsü ... ajun*] A_{32} *bersü i. acun* | *aṽa*] A_{32} ve B_{11} *aḳa* C_{15} *aṽa* || 5896 *birsü ... oŋay*] A_{33} *bersü ... anga* | *uḍu ... öḍlek*] A_{33} *uda bersü ọ.* C_{16} *uda b. eṽren* || 5897 *tirig ... tirilgil*] B_{13} *t. tur e. bol t.* C_{17} *tiriglik öze bol tiril inç* || 5898 *maŋa ... sindin*] A_2 ... *sendin* B_{14} *sạnga ...* | *ya*] A_2 *ma* || 5899 *munu*] A_3 *mun-a* | *birsü*] A_3 *bersü* C_2 *bīrsü*

5900 *ilig*] A_4 *ẹlig* | *ajunḳa ... yaḍtı*] A_4 *acun-ḳa b. yat-tı* (ilk *-t-* altında harfl. *y*) || 5901 *birdi*] A_5 *berti* || 5902 *tuçı ... tise*] A_6 *tuçı* (satır altında ar. harfl. *dayim*) ... *tez-e* || 5905 *bu ... titimlig*] A_9 *buu tọrdünç yeyim-lig* (satır altında uyg. harfl. *az?*) C_8 ... *tẹyim-lig* (*t-* noktasının yerine dikkat, *-i-* noktasız) | ... *yarp*] A_9 *boynı yençz-e ḳadır bolz-a sarp* B_6 ... *yạrp* C_8 *boynı ... yạrp* (harekeli) || 5906 *irüklük ... anda*] A_{10} *ẹrük k. ilke anda* (önce *anda ilke* yazılıp sonra tashih edilmiş) C_9 ... *andan* || 5908 *seniŋ-de*] A_{12} *sening-tin* C_{11} *sẹning-den* 5909 *ḳodsa öŋgin*] A_{13} *ḳodz-a barz-a ọngün* C_{12} *tutsa ḳodsa ö.* | *buzar ... oŋgın*] *buzar ... ongun* B_{10} ... *alumas o.* C_{12} *tüzer ... ulumas o.* || 5910 *ay ... türlügüg*] ... *buu on tụrlügün* B_{11} *ilig sẹn bu ...* | *tat ögüg*] A_{14} *t. ọgün* C_{13} *büt külüg* 5911 *tusulur*] A_{15} *tusalur*

5912 ikinçi bügü bilge ilçi kişi
kiñgeşke tusulur iter il işi

5913 üçünçi tetig uz bitigçi bolur
kiriş hem çıkış bilse ḳaznaḳ tolur

5914 seçe tut bularıġ sen aḍra öñgi
aġırla açınġıl kör asġı teñgi

B 423 5915 turu itlü barġay ḳamuġ işleriñ
C 354 iliñ arta barġay kiñgügey yiriñ

5916 atıñ eḍgü bolġay çavıḳġay özüñ
ajun buḍnı körmek tilegey yüzüñ

5917 yime yaḳşı aymış kişi bilgesi
kişi ölse ölmez kör at eḍgüsi

5918 ne eḍgü bolur kör at eḍgü bolup
ölüp barsa barmaz kör atı ölüp

5919 tirig ti kim ölse kör eḍgü atın
neçe yatsa oprap ḳara yir ḳatın

5920 tiriglik tileme at eḍgü tile
atıñ eḍgü bolsa tirig sen küle

5921 tiriglik ḳayu ol kör eḍgü ḳayu
ayu bir maña sen ay bilge bügü

5922 bu eḍgü turur kör könilik çını
tiriglik turur körse eḍgü anı

5923 kim eḍgü ḳılınç tutsa boldı tirig
kim isiz ḳılıḳ tutsa öldi tirig

5924 keçer dünya keçmez bu eḍgü ḳılıḳ
bu eḍgü ḳılıḳ birle eḍgü yorıḳ

5912 *bügü*] A16 *begü* | *kiñgeşke ... iter*] A16 *kengeş-ke tusalur ẹder* ‖ 5914 *seçe tut*] A18 *s. bar* C17 *seçü t.* | *teñgi*] C17 *tigi* ‖ **5915** *turu ... işleriñ*] A19 *yarn ... yedlü ... iş-lerig* B1 *turu* (*t-* ?) ... C1 *t. itgü* (*-g-* çizgisi yanlış olacak) ... *iliñ ... yiriñ*] A19 *... turġay kengügey yerig* B1 *... yiring* C1 *ilig ... kingüge yiring* ‖ **5916** *bolġay çavıḳġay*] A20 *b. çavıḳ-ġa* B2 *b. çavıḳġa* C2 *bolġa çavıḳġa* | *ajun buḍnı*] A20 *acun buḍnı* (satır altında ar harfl. *il*) ‖ **5917** *yime ... bilgesi*] A2 ... *belgü-si* B3 *neme ...* C3 *y. yaḫşı ...* | *ölmez*] B3 *ölmes* ‖ **5918** *barmaz ... ölüp*] B4 *barmas ...* C4 *... ḳalup* (önce *ölüp* yazılmış, sonra *ḳ-* eklenmiş) ‖ **5919** *tirig ... edgü*] A23 *tirigl-e ...* B5 *... kim eḍgü kör ölse* | *oprap ... yir*] A23 *toprak ḳ. yer* B5 ve C5 *... yir* ‖ **5920** *sen*] C6 *sen* ‖ **5921** *bir ... bügü*] A25 *ber ... begü* ‖ 5923 *isiz* A27 *ẹsiz* ‖ **5924** *keçmez bu*] A28 *k. kọr* B10 *keçmes bu*

5925 yayıġ dünya sindin evürse yüzi
kerek bolġu eḍgü turur ay ḳozı

5926 avınma bu dünya bile ay ilig
vẹfa ḳılġu ermez yetürgil bilig

5927 oyun saḳışı ol bu dünya işi
aḍaḳın tilese birür bu başı

5928 oyunḳa ḳatılma usa ay unur
oyunḳa ḳatılsa boyun baġlanur

5929 körü barsa yaḳşı bitimiş bitig
unıtma bu sözni ay köñli tetig

B 424 5930 bu dünya işi kör oyun ol oyun
oyunḳa ḳatılma nerek bu oyun

C 355 5931 iḍiñ yarlıġı ḳıl özüñ ḳulluḳı
ḳalı ḳılmasa sen anuḳ tut boyun

A 169 5932 munuḳı ay ilig özüm bilmişin
ötündüm saña men için hem taşın

5933 sözüm tutsa tutġıl ḳalı tutmasa
özüñ körge şeksiz maña bütmese

İLİG CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

5934 ilig aydı tẹvfiḳ ḳolur men turup
bayattın bu işke köñül tüz urup

5925 *yayıġ ... sindin*] A29 *bayıġ ... sendin* | *bolġu ... ḳozı*] A29 *ẹtgü bolġu t.* | *söz-i* ‖ **5926** *ermez*] B12 *ermes* ‖ **5927** *birür*] A31 *berür* C13 *birür* ‖ **5928** *baġlanur*] A32 *bġ-a-nur* B14 *baġlanur* (*b-* noktasız) ‖ **5929** *yaḫşı*] C15 *yaḫşı* | *unıtma*] A33 *unudm-a* Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgisiz, fakat renkli mürekkep yazılmış ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5931 *iḍiñ yarlıġı*] B2 *i. yarlıḳı* C1 *iding y.* | *ḳılmasa ... tut*] A35 *tudmaz-a ... tutmasa tut* (satır üstünde yazılmış)

A169–5 te 1681–5'teki beyitler (= 5897 — 5901) tekrar istinsah edilmiş; sonra ...kına varılarak, üzerinden çizilmiştir

5932 *özüm*] A6 *sösüm* | *hẹm*] A6 *m-e* ‖ **5933** *özüñ ... bütmese*] A7 *ilen-m-e ...ning-tin asıġ bolmaz-a*

ilig ... ögdülmişke] A8 *ẹlig cuvabı ọ.*

5934 *ilig ... men*] A9 *ẹlig ...* C5 *... men* | *bayattın ... tüz*] B6 *bayat-dın ... bayat-dın ... yüz*

5935 tilese bayat birge yarı basut
mañga örtlür erse anı sen yarut

5936 ḳatıġlan taşırtı ḳamuġ işke baḳ
oḍuġ bol ḳulaḳ köz yiti tut ma saḳ

5937 küçüñg yetmişin ḳıl ınanma mañga
takı ḳalsa yarı ḳılayın sañga

5938 sözüg kesti ilig tilin tındı ol
turup çıḳtı ögdülmiş aḳru amul

5939 atın mindi keldi evïñge yana
tüşüp kirdi evke suçuldı tona

5940 kiçe yattı erte yana atlanıp
turup ḳarşıḳa kirdi attın inip

5941 ḳatıġlandı ögdülmiş anda naru
ḳamuġ işni ḳıldı aḍaḳın örü

5942 buḍun inçke tegdi itildi ajun
erejlendi ilig avïndı özün

B 425 5943 ili toldı eḍgü duᶜa birle söz
atı ḳaldı meñgü bolup yitgüsüz

5944 ne eḍgü turur kör bu eḍgü törü
törü birle beglik turur ol örü

5945 bu yañglıġ beg erse buḍun başçısı
meñgilig bolur buḍnı il barçası

5946 buḍun ma muṭiᶜ bolsa ḳılḳı köni
anın ötrü begler yarutur küni

5935 *birge ... basut*] A_{10} *berge y. boo-sat* | *örtlür erse*] A_{10} *ŗrdülürz-e* || 5936 *işke*] B_8 *işke* (*-ş-* noktasız) | *köz ... ma*] A_{11} *ḳoz-ni ...* B_8 *k. yiti t. na* (*n-* noktasız) C_7 *k. yiti ...* || 5937 *yetmişin ... ınanma*] A_{12} *yedmiş-i ḳ. ınan-ma* C_8 *... aytma* | *ḳalsa*] A_{12} *ḳolz-a* || 5938 *sözüg ... tındı*] A_{13} *söz-in kesdi* (tashih görmüş) *ilig ... t. tut-tı* || 5939 *atın mindi*] B_{11} *aṭın m.* C_{10} *a. mündi* | *evke*] A_{14} *aḳru* (satır altında ar. harfl. *saḳin* ?) || 5940 *kiçe ... atlanıp*] A_{15} *keçe ...* B_{12} *k. yaṭ(t)ı ... aṭlanıp* C_{11} *k. yaṭ(t)ı ...* | *kirdi ... inip*] A_{15} *bartı ŝvip* (?) *yanıp* B_{12} *k. atdın t.* C_{11} *bardı at-dın i.* || 5941 *ḳatıġlandı ... anda*] A_{16} *... andın* C_{12} *ḳatıġlan-dı ...* || 5942 *inçke ... ajun*] A_{17} *ençke t. ŝdil-ti acun* | *erejlendi ... özün*] A_{17} *grıc-ienti ilig gailti özün* || 5943 *duᶜa*] A_{18} *tuv-a* | *meñgü ... yitgüsüz*] A_{18} *m. bulup ŝtgü söz* B_1 ve C_{14} *menggü ...* || 5946 *ma*] B_4 *na* (*n-* noktasız) | *anın*] A_{21} *anı*

C 356 5947 bu begler bayattın muṣallaṭ turur
buḍun eḍgü bolsa beg eḍgü bolur

5948 isiz ḳılsa buḍnı beg isiz ḳılur
isizke isiz ḳılsa ötrü tılur

5949 yorıḳ tüzse buḍnı begi ḳılḳ tüzer
ḳılıḳ tüzse begler tüzün il süzer

5950 bir ança yime keçti öḍlek kün ay
ajun körki keldi buḍun boldı bay

5951 tuman toz arıdı açıldı tañguḳ
tüzüldi süzüldi ḳamuġ bulġanuḳ

5952 şükür ḳıldı ilig bayatḳa yana
telim ögdi birle oḳıdı şena

LXXVI.

OḌĠURMIŞ İGLİG BOLUP ÖGDÜLMİŞNİ ÜNDEMİŞİN AYUR

5953 bu künlerde bir tün bu ögdümişe
turup yatġalır erdi yastap başa

5954 ḳapuġda ün itti beḍük ündedi
kişi ıḍtı taṽraḳ baḳa kör tidi

5947 *bayattın*] B_5 ve C_1 *bayat-dın* | *buḍun ... bolur*] A_{22} *buu tın ...* B_5 *begi ... b. buḍun kün körür*
A_{23}'te, 5947 'den sonra, daha şu beyit gelmektedir:
yim-e ŝtgü ḳudluġ turur bu tŋrü
tŋrü-lüg uçar ḳuş ḳalıḳ-ta naru
5948 *isiz ... isiz*] A_{24} *ŝ-siz ... ŝsiz* B_6 *... begi i.* | *isizke ... [tılur*] A_{24} *ŝ-siz-ke ... ḳolz-a* (*-o-* ?) *ŝ. tanur* B_6 *... çıḳsa* (*ç-* noktasız ; satır üstünde *ḳılsa*) *ö. tılur* C_2 *... ḳalur* || 5949 *ḳılḳ*] A_{25} *m-e* B_7 *ḳılıḳ* C_3 *ḳılḳ* | *tüzün il*] A_{25} *tuşün ŝl* B_7 *tüzün* (*-z-* noktasız) *i.* || 5950 *ajun*] A_{26} *acun* || 5951 *tuman ... taŋguḳ*] A_{27} *tümen t. yarıdı ... ... ḳ* B_9 *t.* (satır üstünde yazılmış) *... tañguḳ* | *bulġanuḳ*] A_{27} *bulġ-a-yuḳ*
5952 C'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *ilig ... yana*] A_{28} *elig ... sen-a ... şena* | *telim ... şena*] A_{28} *sevin-ti avın-tı ilin-ti tın-a* C_6 *...: tına*
oḍġurmış ... ayur] A_{29} *... indemiş-in a.* B_{11} *bab o. ...* C_8 *bab o. ... aytur*
5953 *tün ... ögdülmişe*] A_{30} *kun b. ŋgdülmiŝ-i* | *yatġalır ... başa*] A_{30} *tır-ġalır ... yasnıp ḳuş-ı* || 5954 *ḳapuġda ... itti*] A_{31} *ḳamuġ-ta un ŝ-ti* B_{13} ve C_{10} *... it(t)i ... tidi*] A_{31} *ıtı ... teti*

OĞLAN CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

A 170 5955 yumuşçı bakıp aydı bir er turur
sözüm bar tuşayın tiyü yol ḳolur

ÖGDÜLMİŞ SU'ALİ OĞLANḲA

B 426 5956 yana aydı barġıl ayıtġıl sözi
ne ermiş negü tir kim ermiş özi

OĞLAN SU'ALİ YUMUŞÇIḲA

5957 yana çıḳtı oġlan ayıttı sözin
ḳayun kelmişin hem tilekin özin

YUMUŞÇI CEVABI OĞLANḲA

5958 bu er aydı oḏġurmış ıḏtı mini
sözüm bar ḳadaşın köreyin ḳanı

OĞLAN CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5959 uḳup kirdi aydı negü aymışın
ḳadaşı anıñgdın yumuş ıḏmışın

ÖGDÜLMİŞ SU'ALİ YUMUŞÇIḲA

5960 ḳopa keldi terkin aṅgar ḳıldı yol
bu er kirdi ötrü selam ḳıldı ol

oġlan ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
5955 *er*] C_{11} *ir* | *tiyü*] A_1 *teyü* B_{14} ve C_{11} *tiyü*
ögdülmiş ... oġlanḳa] nushalarda bu başlık yok
5956 *ermiş ... tir*] A_2 *ẹrki n. ter* B_1 ve C_{12} *e. nigü t.*
oġlan ... yumuşçıḳa] nushalarda bu başlık yok
5957 *ayıttı*] B_2 ve C_{13} *ayıt(t)ı* | *ḳayun*] A_3 *ḳayyun* C_{13} *ḳayun*
yumuşçı ... oġlanḳa] nushalarda bu başlık yok
5958 *mini*] A_4 *men-i* | *ḳanı*] C_{14} *munı*
oġlan ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
5959 *negü aymışın*] A_5 *n. ẹr-miş-in* B_4 va C_{15} *nigü a.* | *anıñgdın ḥali uuş nedeg ẹrmiş-in*
ögdülmiş ... yumuşçıḳa] nushalarda bu başlık yok
5960 *aṅgar*] A_6 *angga* | *bu er*] A_6 *buu er* B_5 *bu ẹr*

C 357 5961 ayıttı ḳayudın kelir sen tiyü
tilekiñg ne erki sözüñg ay bügü

YUMUŞÇI CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5962 bu aydı mini ıḏtı oḏġurmışa
saṅga aydı kelgil maṅga bir tuşa

5963 aġır boldı köñgli yatur ınçıḳın
tegip tuş aṅgar bir ay köñgli yaḳın

ÖGDÜLMİŞ CEVABI YUMUŞÇIḲA

5964 yanut birdi ögdülmiş aydı kele
negü erse yigil baralım bile

YUMUŞÇI CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5965 unamadı aydı ḳadaşıñg ḥalı
yaṽuzraḳ ay bilgem köner teg yolı

5966 men aşnu barayın seniñgdin oza
sen aḳru uḏu kel ay ḳılḳı tüze

5967 ḳapuġdın yana eṽre yandı iṽe
eñgip ḳaldı ögdülmiş elgin oṽa

5968 turup eṽke kirdi iḏi ḳaḏġuluġ
seṽinç kitti boldı saḳınçı uluġ

5961 *ayıttı ... tiyü*] A_7 *... kelür sẹn teyü* B_6 *ayıt(t)ı ...* C_1 *ayıt(t)ı ... se tiyü* | *...ekiñg ... bügü*] A_7 *... begü* B_6 *tilekin* (satır üstünde *-king*) ...
yumuşçı ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
5962 *mini*] A_8 *men-i* | *saṅga aydı*] A_8 *sangar a.* C_2 *sạnga ıdtı* || 5963 *köñgli*] A_9 *...ngli* (satır üstünde uyg. harfl. *köngülin*) B_8 *köngli* (satır üstünde yazılmış) | *tegip ... bir*] A_9 *angar bar tegip tuş*
ögdülmiş ... yumuşçıḳa] B ve C'de bu başlık yok | *cẹvabı*] A_{10} *cuvab-ı*
5964 *yanut ... kele*] A_{11} *y. berti ... kụl-e* B_9 *cẹvab ... küle* C_4 *cẹvab ... kẹle* | *...rü ... baralım*] A_{11} *... tegil bar-a-lıng* B_9 ve C_4 *nigü ...*
yumuşçı ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok
5965 *ḳadaşıñg*] B_{10} *ḳạdaşıng* | *köner*] A_{12} *kọn-i* || 5966 *kel ... ḳılḳı*] A_{13} *kel kin ...nl* C_8 *kil ...* || 5967 *iṽe*] A_{14} *ẹṽe* | *elgin oṽa*] A_{14} *ilgi o.* || 5968 *turup ... iḏi*] A_{15} *...ġḳaḳ tud-tı ọdrü ẹ-ti* B_{13} *t. iṽke ...* | *kitti*] A_{15} *kedti* B_{13} ve C_8 *kit(t)i*

5969 yatu kördi ança usı kelmedi
tüni boldı yılça yitip bolmadı

5970 közin yumdı erse uḍımaḳ tilep
usı uçtı bardı közindin yırap

B 427 5971 yana turdı ança bu oldurdıya
sarıġ taŋ ata keldi öŋgdürdi ya

5972 çiçeklikte sandvaç ünün sumlıdı
üḍiklig eşitti köŋül yalŋudı

5973 atın mindi bardı ḳadaşı tapa
tegip kirdi tuştı elig yüz öpe

5974 ḳadaşını kördi uzatu yatur
çögesin töşenmiş yiŋin yastanur

ÖGDÜLMİŞ SU'ALİ OḌĠURMIŞḲA

5975 ayıttı ne boldı özüŋ ay ḳadaş
sini kördüm emdi köŋül boldı baş

OḌĠURMIŞ CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

5976 ayur ay ḳadaşım yolum köngelir
ölüm tutġaḳı tutti öz barġalır

5969 *yatu kördi*] B_{14} *yạtur* (*-r* sonradan satır üstünde yazılmış) *k.* C_9 *yạtu kirdi* | *yılça yitip*] A_{16} *y. uḍıp* B_{14} *y. yitip* C_9 *yıl-ça* (*-ça* satır üstünde yazılmış) *yitip*

5970 C_{11}'de bu beyit 5971'den sonra geliyor | *közin*] A_{17} ve C_{11} *közi* | *közindin*] A_{17} ve C_{11} *anıng-dın*

5971 C_{10}'da bu beyit 5970'ten önce geliyor | *oldurdıya*] A_{18} *oldur-tı-y-a* B_1 ve C_{10} *oldurḍıya* | *taŋ ... ya*] A_{18} ... *öngdür-ti y-a* B_1 *tạng ... öngdürḍi ya* C_{10} *tang* (satır üstünde yazılmış) ... *öngdürḍi* (harekelere dikkat) *ya* || 5972 *çiceklikte .. sumlıdı*] A_{19} *çeçek-lik-te sınvaç u. sumlatı* B_2 *ç. sạnvaç ünin s.* C_{12} *çiçek-klik-de* (*-kl-* dikkat, yanlış olacak) *sạndvaç ...* | *eşitti ... yalŋudı*] A_{19} *ş. turup yıġ-latı* B_2 *eşit(t)i k. yilgüdi* C_{12} *eşit(t)i k. yạlngudı* || 5973 *atın ... tapa*] A_{20} ... *ḳadaş-ın t.* B_3 *atın ... ḳạdaşı tạpa* C_{13} *a. mündi ... ḳadaşın tạpa* | *kirdi ... elig*] A_{20} *k. tuuş-tı ilig* C_{13} *kirdi e.* || 5974 *ḳadaşını*] B_4 *ḳạdaşı-nı* C_{14} *ḳadaşı-nı* | *çögesin ... yiŋin*] A_{21} *yengin* B_4 *çögesin* (*-g-* üç noktalı) ... C_{14} *çögesi töşenmiş* (*-n-* yerine *-y-* ile) *y.*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] nushalarda bu başlık yok

5975 *ayıttı ... ḳadaş*] B_5 *ayıt(t)ı ... ḳạdaş* C_{15} *ayıt(t)ı nü ...* | *sini*] A_{22} *seni*

oḍġurmış ... ögdülmişke] C'de bu başlık yok | *cevabı ögdülmişke*] A_{23} *cuvab-ı ilig-ke*

5976 *köngelir*] A_{24} *kọz-gelir* | *tuttı*] B_7 ve C_{16} *tut(t)ı*

5977 seniŋ bir yüzüŋni köreyin tiyü
saŋa tegdi emgek oḳıdım berü

C 358 ÖGDÜLMİŞ CEVABI OḌĠURMIŞḲA

5978 yanut birdi ögdülmiş aydı ay can
tirig bolsa yalŋuḳ yorır ig toġan

5979 yavuz ḳılma köŋlüŋ tiliŋni yıġa
yazuḳḳa ḳefaret bolur ig toġa

5980 negü tir eşitgil biliglig sözi
bilig ol kiterdeçi köŋül tozı

B 428 5981 yazuḳḳa ḳefaret ig ol kör saŋa
yazuḳsuz kişi kim ayu bir maŋa

5982 kişi iglese barça töklür yazuḳ
yazuḳ tökse ḳutlur kişi ay toŋa

5983 kişi barça yazuḳ ḳılur az öküş
yazuḳsuz kişi bu ajunda küsüş

5984 iging eḍgü bolġa esen bolġa sen
yazuḳuŋ arıġay muyan bulġa sen

5985 nelük tilde körksüz yorıtur sen söz
ölüriŋ ne bildiŋ aya köŋli tüz

5977 *köreyin tiyü*] A_{25} *k. teyü* B_8 *köreyin* (*-r-* yerin *-z-* ile) *tiyü* C_{18} ... *tiyü* | *keldim tim*] A_{25} *keldim tim*

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A_{26} *ö. cuvab-ı oġdur-mış-ḳa*

5978 *birdi ... ay*] A_{27} *berti ... ay* (dikkat, iki çizgi) C_2 ... *bu* (sonradan satır içinde yazılmış) | *yalŋuḳ ... ig*] A_{27} *yalnguḳ* (önce *yangluḳ* yazılmış, sonra satır içinde tashih edilmiş) *ilig* C_2 *yạngluḳ ...* || 5980 *negü ... sözi*] A_{29} *n. ter işidgil b.* B_{12} ve C_4 *nigü ...* | *bilig ... tozı*] A_{29} *biligin ong-garur kọni-lik yolı* B_{12} ... *könglüm tozı* (*-z-* yerine *-r-* ile) C_4 *bilig ol kiterdi bu könglüm yüzi*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü, B'de çizgiler ve C'de ayrı *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

5981 *ig ... saŋa*] A_{30} *yig ... sangga* | *bir maŋa*] A_{30} *ber mangga* C_6 *bir mạnga*

5982 *tökse*] A_{31} *kedz-e* || 5983 *ajunda küsüş*] A_{32} *acun-ta kuşüş* B_3 ve C_8 ... *küşüş*

5984 *iging*] A_{33} *ilig* | *arıġay*] A_{33} ve C_9 *arıġa* || 5985 *yorıtur sen*] A_{34} *yorı-turz-a* B_5 *yạrıtur* (*-r* satır üstünde yazılmış) *se* C_{10} *yorıtur sen*

bilig bilig

B 430 6005 telim tüş bolur yim içimke barır
yarağsız yimiş bolsa tenglsiz kelir

6006 takı bir tüş ol kör bu yıl faşlınga
tadusı küçenip barır aşlınga

C 360 6007 yıl ülgi yaz erse kiçig erse er
kızıl körse barça yağız körse yir

6008 anı kan küçemiş bolur belgülüg
ayu bir kan alsun angar ülgülüg

6009 yıl ülgi yay erse tüşegli yigit
sarığ al tüşese ya kürküm ögit

6010 sarığı küçenmiş bolur ay bügü
özini boşutğu terengbin yigü

6011 yıl ülgi küz erse er erse orut
kara körse tağ ya kuduğ körse üt

6012 bu sevda küçenmiş bolur ay kadaş
ot içgü mengesin arıtğu adaş

6013 kış erse yana tüş körügli karı
akar suv tüşese ya buz kar tolı

6014 küçenmiş bolur kör anıng balğamı
isig neng yitürgü içürgü emi

6015 takı biri ağğaş-u ahlam bolur
bu tüşke yörüg yok ay kılkı unur

6005 *yim*] A20 *yem* C16 *hem* | *yimiş*] A20 *temiş* || 6006 *tadusı küçenip*] A21 *badaz-kuç-edip* (*-e-* ?) B2 ve C17 *bu ṭab'ı k.* || 6007 *ülgi ... er*] A22 *ilgi ... gr* B3 .. *gr* C *y. ü. yaz* (önce *az* yazılmış ; sonra *y-* ilâvesi ile, tashih edilmiş) ... | *yir*] A23 *ger* C *yer* (*-e-* harekeli) || 6008 *bir ... angar*] A23 *ber k. alsu yan-a* B4 ... *alsu a.* || 6009 *yıl ... tüşegli*] A24 ... *yar* (*-r* ? *-y* ?) *g. tuşüng-li* B5 *bil ü. küz ...* | *kürküm ögit* A24 *k. ggip* B5 *küzküm ö.* C3 *küjküm ögip* || 6010 *sarığı ... bügü*] A25 *s. kuçe-miş ... begü* C4 *sarığçı ... bügü* (*-g-* çizgisi yok) | *boşutğu ... yigü*] A25 *boşad-ğu tereng-gübin yegü* B6 *b. terengbin* (*-r-* noktası *-n-*'ye âit olacak) *y.* C4 *b. terengbin* (*-r-* noktası *-n-*'ye âit olacak ; *-bi-* noktasız) *y.* || 6011 *yıl ... orut*] A26 *y. ilgi .. unu* B7 *bil ... gr erse o.* C5 *... orup* (*-r-* ?) | *kuduğ*] A26 *kuruğ* || 6012 *sevda .. kadaş* A27 *s. kuçe-miş ...* B8 *... kadaş* C6 *sevda* (*-e-* ötrü ile harekelenmiş).. *içgü ... adaş* A27 *gçgü mengi-sin ...* B8 *i. mengesin ...* *adaş* C6 *i. mengesin ...* || 6013 *karı*] B9 *ka* | *buz kar*] A28 *buz-gay* B9 *buz* (*-z* satır üstünde yazılmış) *ka* || 6014 *küçenmiş*] A *kuçe-miş* | *isig ... içürgü*] A29 *isig* (*-s-* yerine *-ş-* ile) *n. içür-güü yedürgü* | 6015 *ağğaş-u ahlam*] A30 *adğ-a-sı ıh-lam* (*ıh-* satır üstünde tashih edilmiş)

6016 kiçe saknu yatsa anı körse tüş
angar ma yörüg yok anıng yangı tuş

6017 takı bir tüş ol körse yektin bolur
tüşegli anı körse suvka yunur

6018 yana pişesin körse tüşte kör er
angar ma yörüg yok ay kılkı kür er

6019 munı barça bilgü yetürgü ukuş
adırğu ödürgü anın yörse tüş

B 431 6020 negü tir eşitgil mu'abbir hakim
ayıtğu kerek er tüşer erse kim

6021 bu tüş körse yörme bilü bilmeyü
neteg yörse tüşni bolur anlayu

6022 sakınç körse tüşte yanutı sevinç
sevinç körse kadğu bolur yığlayu

A 172 6023 bir ök yanglığ ermez bu tüşke yörüg
C 361 munı ked sakınğu ay kılkı örüg

6024 kara 'am tüşinge yörügi adın
adın boldı begler tüşi kör adın

6025 sevinç körse tüşte oyun ya büdig
sakınç kadğularka açıldı kezig

6026 yana yığlasa tüşte körse sakınç
erej birle avnur bulur ming sevinç

6016 *kiçe*] A31 *keçe* || 6017 *yektin*] B13 *yekdin* C11 *yek-din* || 6018 *pişesin ...* A33 *peş-e-sin ... kgrer* B14 ve C12 *bişesin* (C'de *-ş-* noktasız) ... | *yörüg ...* A33 *yorığ* C12 *kä er* || 6019 *yetürgü*] C13 *yïtürgü* (*yi-* noktasız) || 6020 *negü mu'abbir*] A35 *n. ter e. mu-'a-bir* (satır altında ar. harfl. *mu'abbir*) B1 ve C14 *nigü er*] A3 *tuş* B1 *gr*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş ; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

6021 *bilmeyü*] A36 *bilmeyi'ü* || 6022 *tüşte yanutı*] A37 *tuuş-te yorügi* C17 *tüsste ... nutı* (*-t-* yerine *-n-* ile) || 6023 *bir ... ermez*] B4 *birük y. ermes* | *kılkı örüg*] A1 *k.* C1 *köngli ö.* || 6024 *tüşinge*] A2 *tuşün-ge* | *begler ... adın*] A2 *emti tuşer kör a. ... önğin* || 6025 *büdig*] A3 *besig* B6 *büdig* C3 *yüdig* | *kadğularka ... kezig*] A3 ... *k* B6 *kadğularğa a. sizik* (*-z-* noktasız) C3 *kadğu birle ...* || 6026 *erej ... ming*] *grlc* ... B7 ... *ming* (*-i-* yerine *-n-* ile) C4 *irij* (*i-* noktasız) ...

6027 yana tüş bolur kör yörügi anıng
aḍınḳa bolur asġı bolmaz senıng

6028 kişike körüp yörlür emdi bu tüş
angar yaḳşıġ erse yaġutur uḳuş

6029 tüş ol kör anı körse beklig bolur
ol oḳ tüş taḳı birni iglig ḳılur

6030 munı barça bilgü kerek ay ḳadaş
anın ötrü yörse tüşüg ay adaş

6031 negü ol tüşüngni manga ay aça
anı men yöreyin kör aḍra seçe

LXXVIII.

OḌĠURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE TÜŞ KÖRMİŞİN AYUR

6032 yanut birdi oḍġurmış açtı tilin
ayur sözleyin men körgülke alın

B 432 6033 şatu kördüm elig anıng baġnası
yüz utru uruġluġ eḍiz hem yası

6034 angar aġdım emdi birer baġnaça
başınga tegi baġna sadım neçe

6035 başında bir atçı manga suv birür
alır men tüketü içip öz ḳanur

6036 anıngda basa kökke uçtum tengip
özüm belgüsüz boldı örlep singip

LXXIX.

362 ÖGDÜLMİŞ OḌĠURMIŞ TÜŞİNGE TA'BİR ḲILMIŞIN AYUR

6037 yanut birdi ögdülmiş aydı bu tüş
iḍi eḍgü tüş ol kör asġı öküş

6038 nelük özke tengsiz yörer sen yörüg
yörügke barır tüş ay köngli örüg

6039 aġış barça tüşte aġırlıḳ bolur
aġarı tengince uluġluḳ bulur

6040 neçe aġsa tüşte aġar ḳut ḳıvı
aġırlıḳ bulur keḍ bulur yüz suvı

6041 şatuḳa aġar teg aġar ol ḳutı
uluġluḳ bile ilde yaḍlur atı

6042 munuḳı bu sözke tanuḳ keldi söz
tüşüg yörgüçi tüş yörüp ḳoḍtı öz

6043 şatu tüşte 'izz ol aġarı tengi
birer baġna sayu aġırlıḳ öngi

6044 neçe aġsa ança aġırlıḳ bulur
ajun malı ḳut ḳıv bulur öz ongı

6045 ıḍışlıġ suvuġ sen alıp içtüküng
tiriglik uzun bolġa yıldız köküng

B 433 6046 uçup kökke örlep tükel aġduḳung
tilek birge tengri negü ḳolduḳung

6027 *yana ... yörügi*] A5 *yim-e tuuş ...* C5 *yana t. yörügi bu körgü* | *bolmaz*] B8 *bolmas* || **6028** *yörlür ... bu*] A6 *emti yor-ġıl buu* C6 *... tü* | *yaḳşıġ*] C6 *yaḫşıġ* (*y-* yerine *b-* ile) || **6029** *ol ... birni*] A7 *oluḳ tuuş t. biz-ni* B10 *oluḳ ...* || **6031** *negü*] B12 ve C9 *nigü* | *men ... kör*] A9 *m-a y. ked*

oḍġurmış ... ayur] A10 *o. tuuş tuuş k. a.* B13 *bab o. ...* C10 *bab o. ... aytur*

6032 *birdi*] A11 *berti* || **6033** *elig ... baġnası*] A12 *el-lig ...* B1 *elig a. baġna-sı* C12 *... söz*] A22 *munıḳ-ı ...* C7 *munuḳı* (*-nu-* tashih görmüş) *... kör* | *yörgüçi ... öz*] A22 *ilig a. baġnası* | *utru ... yası*] A12 *urtu osuġ-luġ ḍir may-a-sı* || **6034** *birer baġnaça* ... *yaruġ ḳ. ọz* C7 *yorġuçı ... tör* A13 *yirer yaġnı-ça* B2 *b. baġna-ça* C13 *birer* (noktasız) *baġna-ça* | *tegi neçe*] A13 *tegü ... biç-e* B2 *tęgi baġna- s. neçe* (*n-* yerine *b-* ile) C13 *tęgi baġna- s. neçe* || **6035** *bir ... birür*] A14 *yırad-çı mangga s. berür* B3 *... mangar ...* C14 *bir* (noktasız) *... | men ... ḳanur*] A14 *m-e tuḳedi ...* B3 *me ... ḳayur* C14 *men ...* || **6036** *anıngda ...* B. *baġna-* || **6044** *ajun ... ongı*] A24 *acun ... negi* || **6045** *ıḍışlıġ suvuġ*] A25 *idiş-lig tengip*] A15 *anıng-tan ... tegip* B4 *... tęgip* C15 *anıng-da- başa ... tigip belgüsüz ... singip*] A15 *bilgü-süz* (*-ü-* dikkat, *-y-* ile) ... B4 *... singip* C15 *bilgüsüz ... singip*

ögdülmiş ... ayur] A16 *ö. oḍġur-mış-nıng t. t. ḳılur* B5 *bab ö. o. t. ta'birin ḳereki a.* C361$_{16}$ — 362$_1$ *bab ögdülmiş-ke o. ... aytur*

6037 *birdi*] A17 *berti* | *iḍi*] A17 *ę-ti* B6 *iḍi* || **6038** *sen*] B7 *se* C3 *sen* | *köngli*] A18 *... ḳıl-ı* || **6039** *tüşte aġırlıḳ*] A19 *t. me aġır* B8 ve C4 *tüş-de a.* | *tengince*] A19 *te(n)gince* || **6040** *aġırlıḳ ... keḍ*] A20 *aġır-lıḳ-ı ardar* || **6041** *ilde*] A21 ve C6 *ilke* || **6042** *munuḳı*] A22 *munıḳ-ı ...* C7 *munuḳı* (*-nu-* tashih görmüş) *... kör* | *yörgüçi ... öz*] A22 *... yaruġ ḳ. ọz* C7 *yorġuçı ... tör*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir

6043 *'izz ... tengi*] A23 *'iz ...* B12 *... yangı* | *birer baġna*] A23 *biser b.* B12 ve C9 *nigü* || **6044** *ajun ... ongı*] A24 *acun ... negi* || **6045** *ıḍışlıġ suvuġ*] A25 *idiş-lig tengip*] A15 *anıng-tan ... tegip* B4 *... tęgip* C15 *anıng-da- başa ... tigip belgüsüz ... singip*] A15 *bilgü-süz* (*-ü-* dikkat, *-y-* ile) ... B4 *... singip* C15 *bilgüsüz ... singip*

LXXX.

OḌĠURMIŞ BU TÜŞKE AḌIN YÖRÜG AYUR

6047 yanut birdi oḍġurmış aydı tüşüm
yörügi bu ermez ay işim tuşum

6048 özüñg körmiş erse bu tüşni yatıp
yörügi ol erdi kim aydıñg itip

6049 seniñg hịmmeting barça dünya turur
bu dünya tilegli bu dünya bulur

C 363 6050 meniñg bu özüm ḳaçtı dünya ḳoḍup
bu yirde turur men kör emgek yüḍüp

6051 tükel yörmediñg tüş yörügin maña
eşitgil bu tüş men yöreyin saña

6052 eḍiz baġnalıġ men şatu kördüküm
tiriglik turur ay ḳadaş yördüküm

6053 şatunuñg başıña tegi yoḳladım
yaşımnı tükettim tiriglik yidim

6054 başıña aġıp men ol atçı kelip
maña birdüki suvnı içtim alıp

6055 ol atçı turur kör atalıġlarıġ
atasız ḳılıġlı ay ḳılḳı arıġ

6056 ol atçı turur kör itilmişlerig
buzuġlı yorıtmaġlı canlıġ tirig

oḍġurmış ... ayur] A27 *o. oluḳ tuş-ni adın-saġ yorer* B2 *bab oluḳ tuşni oḍġurmış ... aḍın türlüg yormaḳı-nı a.* C13 *bab o. ... aytur*

6047 *birdi ... tüşüm*] A28 *berti ...* B3 *... sözüm | ermez ... tuşum*] A28 *... ş-şim t.* B3 *ermes ...* C14 *e. işim hem t.* || **6048** *ol ... itip*] A29 *buu ol kim ayur sẹn ḍip* C15 *... ayur se i.* || **6050** *yirde*] A31 *yer-te* B6 *yịrde* C1 *yẹrde* (*-ẹ-* harekeli) || **6051** *yörügin*] A32 ve C2 *yörügi | bu ... men*] A32 *buu tuş-ni*

B8 'de, 6051. beyitten sonra, daha şu başlık gelmektedir

ögdülmiş oḍġurmış-ḳa tüş tạ'birin ayur vẹ 's-sẹlạm

6052 *baġnalıġ*] B9 *baġna-lıġ* (*b-* yerine *p-* ile) C3 *baġna-lıġ* || **6053** *şatunuñg*] A34 *şatu-nıng | tükettim ... yidim*] A34 *... yedim* B10 ve C4 *tüket(t)im ...* || **6054** *aġıp ... kelip*] A35 *... ilçi kedip* B11 *mẹn aġıp ... | maña ... suvnı*] A35 *m. ber-tüki suv men* C5 *yaşım* (*-şım* satır üstünde yazılmış) *b. suv mẹn* || **6055** *atçı ... atalıġlarıġ*] A36 *idçi t. kim ada-lıġ arıġ* C6 *... kör* (*-r* sonradan eklenmiş) *... | atasız ... ḳılḳı* B12 *atasız* (*-t-* yerine *-n-* ile) *... aşlı* || **6056** *ol ... itilmişlerig*] A37 *idiş ɣvçi tür kör yedilmiş-leriɣ | buzuġlı yorıtmaġlı*] A37 *yoruġ-lı yurütmeg-li*

B 434 6057 ıḍışlıġ suvuġ men tükel içmişim
tiriglikke yördüñg uzattıñg yaşım

6058 tiriglik bolur suv sen aymış teg ök
yarım içse ḳalsa yarımı ülüg

6059 yarım suv içip ḳoḍtum erse yarım
yarım ḳalġay erdi tirigliklerim

A 173 6060 ıḍışlıġ suvuġ içtim emdi tükel
tükettim tiriglik esen eḍgü ḳal

6061 negü tir eşitgil uḳuşluġ bügü
bügüler sözin sözke ul tüp tigü

6062 ıḍışlıġ suvuġ tüşte içse yarım
tükedi tiriglik yarımı birim

6063 ḳalı içse suvnı tüketü tükel
tükedi tiriglik ḳazıldı ḳırım

6064 yoḳaru uçup bu özüm teñgdüki
yaşıl kökke örlep teñgip siñgdüki

6065 süzük can turur ol bu keptin çıḳıp
yana yandı kelmez yiriñge aġıp

C 364 6066 bayat tüşte belgürtti emdi maña
ölümke anunġu kerek ay toña

6057 *ıḍışlıġ ... men*] A38 *ı. savıġ ma* B1 *ı. tạrur mẹn* C8 *ıḍışlıġ sụvuġ mẹn | ...ttıñg*] B1 ve C8 *uzat(t)ıng* || **6058** *sen ... teg*] A39 *ma içmiş t.* C9 *... tẹg* (*t-* nok-*...uz*) *| ülüg*] A39 *bẹlük* B2 *ülüg* (*-g* üç noktalı) C9 *ügük* (?)

6059 C11 'de bu beyit 6060 'tan sonra geliyor | *yarım ... yarım*] A40 *yarın suv ... t. ḳot-tıng* (*-g* ?) ... C11 *... irse y.*

6060 C10 'da bu beyit 6059 'dan önce geliyor | *ıḍışlıġ suvuġ*] A1 *idiş-lig savuġ* C10 *...ışlıġ sụvuġ | tükettim ... ḳal*] A1 *... fal* (*f-* ? *b-* ?) B4 ve C10 *tüket(t)im ...* || **6061** *...ü ... bügü*] A2 *n. ter ... begü* B5 ve C12 *nigü ... | bügüler ... tigü*] A2 *begü-ler ... tegü* B5 *... uul t. t.* C12 *bügüler sözi ...*

D ö r t l ü k, A 'da ayrıca işâret edilmemiş ; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* ...ü ile ayırt edilmiştir

6062 *ıḍışlıġ suvuġ*] A3 *idiş-lig savuġ* C14 *ıḍışlıġ sụvuġ | birim*] A3 *yerim* B6 *birim* C14 *...rim* || **6063** *suvnı ... tükel*] A4 *suv-nı tüke-ti* (veya *-tü*, tashih görmüş) *tonga* B7 *sụvnı ...* C15 *sụv-nı* (*-v-*, üç noktalı *-v-* ile) *tükel bu içe* (*i-* noktasız) *| ḳazıldı ḳırım*] A4 *ḳarıl-tı ...rım* B7 *ḳazıldı* (*-z-* noktalara dikkat veya *ḳızıldı* ; *ḳı-* çizgisi varmı ?) *ḳırım* C15 *ḳazıldı ...rım* || **6064** *yoḳaru ... teñgdüki*] A5 *yoḳar-ı uçup* (*u-* ?) *teng-tüki* B8 *... tẹngdüki* C16 *... ...ñgdüki* (*-n-* noktasız) *| teñgip siñgdüki*] A5 *tegip sin-tüki* || **6065** *can ... çıḳıp*] A6 *çın ...rur bu kepın-tin ç.* B9 ve C17 *... bu kep-din ç. | yandı ... yiriñge*] A6 *yandru k. yerin-ge ... yandı ḳẹlmes yịringe* C17 *... yịringe* || **6066** *belgürtti*] B10 *bẹlgürt(t)i* C1 *belgürdi*

6067 bu tüşnüñ yörügi bu yañlıġ turur
aḍınsıġ yörer sen mañga ay unur

6068 sen eḍgü ḳılur sen meniñ köñlümi
ölüm utru keldi otı yoḳ emi

6069 baḳa körgil emdi ay köñli tirig
ölüm kötki ḳıldı yaġız yirlerig

6070 neçe ḳarşı ordu bezeklig saray
ölüm buzdı barça turu ḳaldı hay

6071 neçe kür küvenür beḍük beglerig
ölüm yirke soḳtı baḳa kör tirig

B 435 6072 neçe küç bileklig yumıtmışlarıġ
ölüm tuttı saçtı yırattı arıġ

6073 tañ ermez ölüm toġsa yalñuḳ ölür
ḳamuġ tın toḳıġlı ölümke turur

6074 tañı bu turur kör ölügli et öz
ölümüg unıtıp ḳoḍur tilde söz

6075 usayuḳ bu yalñuḳ bilir ölgüsin
özindin kitermez usallıḳ usın

6076 ölüm ḥaḳ turur kör keçiş yoḳ aḍın
negü erki ḥalim ölümde kiḍin

6077 saḳınçım bu ol ay köñgüldeş işim
ölümde kiḍin teñri itsü işim

6078 barın tap ḳılıp men keçürdüm künüm
erej emgek ertti yarudı tünüm

6067 *tüşnüñ yörügi*] A8 *tuş-ning yoruġ-ı* | *aḍınsıġ ... sen*] A8 *adın-saġ* B11 *a. yörer* (*-r-* satır üstünde yazılmış) *se* C2 ... *sen* || **6068** *sen*] B12 *se* C3 *sen* || 6069 *kötki ... yirlerig*] A10 *kun-ki ... yer-lerig* B13 ... *yirlerig* || **6070** *bezeklig*] A11 *bediz-lig* | *turu*] A11 *turup* || **6071** *yirke*] A15 *yirke* C6 *yerke* (*-e-* harekeli) || 6072 *bileklig*] B1 *tileklig* | *tuttı ... yırattı*] A13 *t. yençti bir-e-rig* B1 ve C7 *tut(t)ı seçti yırat(t)ı* || 6073 *yalñuḳ ölür*] A14 *y. arur* C8 *yangluḳ ö.* | *toḳıġlı*] A14 *toġuġ-lı* || **6074** *bu*] B13 *ḳaḍaş* | *men ... sen*] C3 *men ... sen* || **6075** *saña ... söz*] A26 *yan-a ḳ. yalñuḳ ölür*] A14 *y. arur* C8 *yangluḳ ö.* | *toḳıġlı*] A14 *toġuġ-lı* || **6074** *bu*] B14 *s. ḳaç a. bu* C4 ... *aġız* (*-z* noktasız) *s.* | *unıtma ... kiḍin*] A26 *unut-m-a ... A15 buu ... tiriglik* B3 ... *bu ö.* | *unıtıp ḳoḍur*] A15 *unıdar ḳodup* || **6075** *yalñuḳ bilir*] B14 *u. sen anı ...* C4 ... *mening-den k.* || **6076** *tirigde*] A27 *tirigl-e* | *özümde A16 y. bilür* C10 *yangluḳ bilür* | *özindin kitermez*] A16 *ɕsin-i ḳɕder-mez* B4 *ö. kitermez kiḍin*] A27 *ɕsüm-tin kedin* C5 *özüm-den k.* || **6076** *negü ... kiḍin*] A17 ... *ɕlüm-tin kedin* B5 *nigü ...* C11 *nigü ... ölüm-den k.* || **6077** *işim*] A18 *ɕsim* | *ölümde ... itsü*] A18 *ɕlüm-tin kedin t. ɕdsü* C12 *ölüm-den ... iş-in a.* B2 *bab o. ... bermişi-ni a.* C7 *bab o. ... aytur*

6079 elig ḳısġa tuttum taṿar tirmedim
ḥava arzularḳa köñgül birmedim

6080 bu künke saḳındım özüm yüklerin
yinitmek tiledim yazuḳum barın

6081 negü tir eşitgil bilig birgüçi
bağırsaḳ bu öt saṿ erig birgüçi

C 365 6082 usanma ḳatıġlan yükünñni yinit
yoluñ ḳılda yinçge özünñni könit

6083 bu kün yatma emge işinñni itin
keçer emgekiñ sen köçerde unıt

6084 yana aydı ay çın bağırsaḳ ḳadaş
barır men uḍu sen kelir sen adaş

6085 saña ḳaç ağız söz özüm sözleyin
unıtma anı sen meniñde kiḍin

6086 tirigde bağırsaḳ özüm bolsunı
özümde kiḍin bu sözüm ḳalsunı

LXXXI.

OḌĞURMIŞ ÖGDÜLMİŞKE PEND BİRMİŞİN AYUR

B 436 6087 sözüm bu usal bolmaġıl ay ḳadaş
isizke tiriglik yaṿa ḳılma yaş

6079 *tuttum ... tirmedim*] A20 ... *ter-medim* B8 ve C14 *tut(t)um ...* | *birmedim*] A20 *ber-medim* || **6080** *yinitmek*] A21 *yenüdmek* B9 *yinitmek* (*-in-* ?, *-n-* noktası sola kaymış ?) C15 *yinitmeḳ* || **6081** *negü ... birgüçi*] A22 *n. ter ... bergüçi* B10 ve C16 *nigü ...* | *saṿ ... birgüçi*] A22 *suṿ ɕ. bergüçi* B10 *s. irig b.*

D ö r t l ü k, A 'da ayrıca işâret edilmemiş; B 'de çizgiler ve C 'de ayrı satırda *şi'r* harfü ile ayırt edilmiştir

6082 *yinit*] A23 *yengit* B11 ve C1 *yinit* | *ḳılda yinçge*] A23 *ḳıl-tın inçge* B11 *ḳ. yinçge* C1 *yinçge ḳıl-dan* || **6083** *emge ... itin*] A24 *ɕ. i. ɕdin* B12 *emgep ...* C2 ... *itiin* || **6084** *ḳadaş*] B13 *ḳaḍaş* | *men ... sen*] C3 *men ... sen* || **6085** *saña ... söz*] A26 *yan-a ḳ. yalñuḳ ölür*] A14 *y. arur* C8 *yangluḳ ö.* | *toḳıġlı*] A14 *toġuġ-lı* || **6074** *bu*] B14 *s. ḳaç a. bu* C4 ... *aġız* (*-z* noktasız) *s.* | *unıtma ... kiḍin*] A26 *unut-m-a ... A15 buu ... tiriglik* B3 ... *bu ö.* | *unıtıp ḳoḍur*] A15 *unıdar ḳodup* || **6075** *yalñuḳ bilir*] B14 *u. sen anı ...* C4 ... *mening-den k.* || **6086** *tirigde*] A27 *tirigl-e* | *özümde A16 y. bilür* C10 *yangluḳ bilür* | *özindin kitermez*] A16 *ɕsin-i ḳɕder-mez* B4 *ö. kitermez kiḍin*] A27 *ɕsüm-tin kedin* C5 *özüm-den k.*

oḍğurmış ... ayur] B2 ve C7 'de bu başlık 6087 'den sonra geliyor | A28 ... *ber-miş-tin a.* B2 *bab o. ... bermişi-ni a.* C7 *bab o. ... aytur*

6087 B1 ve C6 'da bu beyit başlıktan önce geliyor | *bu*] A29 *buu* C6 *tut* | *isizke*] A29 *ɕsirke*

6088 köni bol yitürme könilik yolın
bu yol iltge arzu tilekke bilin

6089 bağırsaḳ bolun barça tınlıġ öze
tapuġ ḳıl bayatḳa köŋgül til tüze

6090 saḳınç ḳısġa tutġıl tapuġ ḳıl uzun
iẏerde amul bol buşarda tüzün

6091 ölümüg unıtma itigiŋ ḳılın
özüŋni unıtma tüp aşlıŋ bilin

A 174 6092 ḳaraġurma dünyaḳa suḳluḳ ḳılıp
ḳalır bu barır sen ökünçün ulıp

6093 bayat ḥuḳmi tapla negü kelse yüḏ
buḏunḳa asıġ ḳıl bolu birse öḏ

6094 köni sözle ḳavliŋ tükel ḳıl bütün
bolur ḳavli yalġan kişiler otun

6095 küler yüz isig söz ḳılınç eḏgü tut
bolu birge öḏlek kelü birge ḳut

6096 aḳı bolġıl alçaḳ tuz etmek yitür
kişi ʿaybi açma sen örtüp yitür

C 366 6097 ḥava basġıl övkeŋ kelir erse yıġ
et öz egri yolḳa barır erse yıġ

6098 özüŋ asġı ḳolma buḏun asġı ḳol
yüḏürme yük ilke özüŋ yükçi bol

6099 taẏar neŋ barın ḳıl özüŋke yuluġ
buḏunuġ seẏindür ay bilgi uluġ

6088 *bilin*] B_3 ve C_8 *yilin* (?, *yi-* iki nokta ile) || **6089** *bolun*] B_4 *bolun* (*b-* yerine *y-* ile ?) | *tapuġ ... köŋgül*] A_{31} *bayat-ḳa tapuġ ḳıl ḳoni* || **6090** *tapuġ ḳıl*] A_{32} *sevinçin* | *iẏerde ... buşarda*] A_{32} *ġẏer-te ... buşar-ta* (önce *tu* yazılmağa başlanmış, sonra üzerinden çizilmiştir) || **6091** *ölümüg ... itigiŋ*] A_{33} *ǫlümüng ... ǫüiging* || *unıtma*] A_{33} *unudm-a* || **6092** *ḳaraġurma dünyaḳa*] A_1 *ḳaraġ urm-a tuny-e-ke* B_7 ve C_{12} *ḳaraġurma dünyeke* | *sen ökünçün*] A_1 *sen ǫkünçün* B_7 *se ö.* C_{12} *sen ö.* || **6093** *negü*] B_8 ve C_{13} *nigü* | *birse öḏ*] A_2 *berz-e ǫd* B_8 *... yuḏ* || **6094** *ḳavliŋ*] A_3 *ḳavlüng* B_9 ve C_{14} *ḳavlüng* | *kişiler*] A_3 *kişi ŋr* || **6095** *tsiŋ*] A_4 *ḳılınç* | *birge ... birge*] A_4 *berge ... berg* || **6096** *etmek yitür*] A_5 *ǫdmek yedür* C_{16} *ötmek y.* | *örtüp*] A_5 *ŋrdgil* C_{16} *örtgil* || **6097** *yolḳa ... yıġ*] A_6 *bolz-a b. irz-e ıġ* || **6098** *buḏun*] B_{13} *buḏun* (satır altında *dünya*) | *ilke*] A_7 *kelge* || **6099** *seẏindür*] A_8 *sevün-tür* C_3 *seẏündür*

B 437 6100 kişi öḏrümi kör kişini yular
seẏüg can yuluġlap seẏinçin tiler

6101 iḏi yaḳşı aymış kör öḏrüm talu
biliglig uḳuşluġ meŋgesi tolu

6102 asıġlıġ kişi ol kişi öḏrümi
bağırsaḳ kişi ol buḏun köḏrümi

6103 kişilik atı kör iki neŋ turur
bağırsaḳ biri bir aḳı neŋ birür

6104 taḳı munda yigrek ayur kör uḳuş
uḳuş yolı tutsa asıġlar öküş

6105 aḳı tip ayurlar ḳayu ol aḳı
aḳı can yuluġlap öter er ḥaḳı

6106 aḳılıḳ ol ermez ülese kümüş
aḳı canı ḫalḳḳa ḳılur ol yuluş

6107 aḳıtsa aḳı er buḏunḳa taẏar
aḳa yıġlu tirlür aŋgar ḫalḳ aẏar

6108 iki neŋ turur dünya atı çaẏı
biri neŋ taẏar ol biri yüz suẏı

6109 bu iki bulup miŋ yaşasa tükel
ölüm tutsa aḫır aḍın bolġu ḥal

6110 ḳara tapsa begler beḏüyür ḳopar
üzengü bar erse çigen berk ḳapar

6111 bu ol dünya deẏlet ḳaranıŋ ḳurı
bulunmaz bulunsa bolur beg ḳarı

6100 *yuluġlap seẏinçin*] A_9 *y. sevünçin* C_4 *yuluġlar s.* || **6101** *iḏi yaḳşı*] A_{10} *ǫti ş.* C_5 *i. yaḫşı* | *meŋesi*] A_{10} *mengiz-i* B_2 ve C_5 *mengesi* || **6102** *asıġlıġ*] B_3 *asıġ-lıḳ* | *buḏun*] B_3 *kişi* || **6603** *kişilik ... kör*] A_{12} *... bun* C_7 *kişi-lik* (*-ş-* noktasız) *... birür*] A_{12} *berür* || **6104** *munda yigrek*] A_{13} *m. yegrek* B_5 *m. yigrek* C_8 *mundaⁿ yigrek* || **6105** *tip*] A_{14} *tep* | *can ... er*] A_{14} *... ǫder ŋr* B_6 *... ŋr* C_9 *c. yuluġlar ...* || **6106** *ermez*] B_7 *ermes* || **6107** *er*] A_{16} ve B_8 *ŋr* | *yıġlu ... aẏar*] A_{16} *terlü yıġlur ...* B_8 *... iẏer* || **6108** *çaẏı*] A_{17} *çav-ı* || **6109** *miŋ*] C_{13} *mening* (*-ni-* noktasız) || **6110** *ḳara ... ḳapar*] B_{11} *ḳara yapsa ... ḳopar* (*-p-* noktasız) C_{14} *ḳara beg-ke tapsa beḏütür ḳ.* | *bar .. ḳapar*] A_{19} *ǫder ol angaru aġar* B_{11} *... berk ḳapar* C_{14} *... çigen* (*ç-* noktasız) *berk* (*b-* noktasız) *ḳapar* (*-p-* noktasız)

6111 C'de bu beyit yok | *ḳaranıŋ*] A_{20} *ḳar-a neng* | *bulunmaz ... beg*] A_{20} *bulunmaz* (*-l-* çizgisi yok) *bululz-a b. terk* B_{12} *bulunmas ...*

6112 özüng köçgü atıng seninğ köçkün ol
köçütçi ölüm kelgü aḫır kün ol

6113 köçügli kişi itmez ordu saray
yorığlı kişi yolda ḳalmaz yıl ay

6114 özüngni yol ötgen saḳın ay ḳadaş
sevinç ḳılma artuḳ yazuḳ tutma ḳaş

B 438
C 367

6115 keçigli turur bu ajun ḳalġusuz
ölügli turur öz küni belgüsüz

6116 anunmış turur bu ölüm tarmaḳı
usanıp yorırda iler ḳarmaḳı

6117 bu dünya aş ol bir bu aş yiglining
atını sen ök ay şatım yoḳ mening

6118 tilek arzu sürme ḥavangnı yığın
kişig songdamaġıl tiling ḳıl aġın

6119 negü tir eşitgil ay köngli oḍuġ
bu söz işke tutsa toḳınmaz yoḍuġ

6120 tilek arzu sürmek iḍi keḍ tatıġ
tatıġ aytığı bar yarınlıḳ ḳatıġ

6121 tatıġḳa tatıġsız süçigke açıġ
aġışḳa iniş ol eḍizke batıġ

6122 tükel ḳız ḳılınçlıġ turur bu ajun
sini armasını ay ḳılḳı tüzün

6123 telim yilke birdi sini teglerig
keçürdi ilig teg telim beglerig

6124 köz açtı silerke bu birdi elig
usal bolmaġıl sen ay ḳılḳı silig

6125 negü birdi erse yana alġay oḳ
neçe tirdi erse yana saçġay oḳ

6126 neçe külse bir kün yana sıġtatur
neçe itse eṽre buzar artatur

A 175

6127 ḳılıḳı cefa ol ḳılınçı otun
yaruḳluḳı azraḳ öküşi tütün

6128 bezenür kişike özin körkitür
köngül birding erse aḍaḳ berkitür

6129 şeḳer birle igḍür birür kin aġu
yayıġ ḳut ḳılınçı bu ol ay bügü

B 439

6130 negü tir eşitgil saḳınuḳ başı
saḳınġıl ay deṽlet iḍisi kişi

C 368

6131 ḳalır dünyaḳa birme saḳlan köngül
cefaçı turur bu ay ḳılḳı amul

6132 iḍi yaḳşı aymış kör öḍrüm talu
biliglig uḳuşluġ ḫiredi tolu

6133 yayıġ ḳutḳa ilnip yangılma yorıḳ
ınançsız turur ḳut kör eṽrer ḳılıḳ

6112 *köçkün*] A_{21} *kөçgü* | *köçütçi ... kelgü*] A_{21} *kөçit-çi g. bilgü* || **6113** *itmez*] A_{22} *ɇdmez* B_{14} *itmes* | *ḳalmaz*] B_{14} *ḳalmas* || **6114** *özüngni ... ay*] A_{23} *gsüng-ni* (*-ni* satır üstünde yazılmış) *y. ɇrdgil saḳınm-a* C_{17} *... ötkün ...* | *sevinç ... ḳaş*] A_{23} *sevünç ... yasuḳ ḳılm-a baş* C_{17} *... yaruḳ ḳılma ḳ.* || **6115** *ajun ḳalġusuz*] A_{24} *acun ḳalġu söz* | *ölügli*] A_{24} *ǫlüm-lüg* || **6116** *tarmaḳı*] A_{25} *tır-maḳ-ı* B_2 ve C_2 *tarmaḳı* | *usanıp ... ḳarmaḳı*] A_{25} *usanu ... alur tamġ-a-sı* C_2 *... ırmaḳı* (sahife kenarında *ḳarmaḳı*) || **6117** *yiglining*] A_{26} *yegli-ning* | *sen ... şatım*] A_{26} *sen ǫk ay şekim* B_3 *sẹnük a. şatım* C_3 *sẹnük a. saḳım* || **6118** *sürme ... yığın*] A_{27} (*sür*)*-me ...* B_4 *s. ḥavangnı* (*-va-* yerine *-vi-* ile) *yığın* (*y-* noktasız) C_4 *... gığın* (*yı-* noktasız ve tashih görmüş) || **6119** *negü ... ay*] A_{28} *n. ter ɇşit sen ay* B_5 ve C_5 *nigü ...* | *tutsa toḳınmaz*] A_{28} *tudz-a toḳımaz* B_5 *t. toḳınmas* C_5 *tutġıl toḳınmaz* (*-z* satır üstünde yazılmış)

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *iir* sözü ile ayırt edilmiştir

6120 *iḍi ... tatıġ*] A_{29} *ɇti ket* (satır altında tekrarlanmış) *ḳadıġ* | *aytığı*] A_{29} *ayḍıġ-ı* || **6121** *tatıġḳa ... süçigke*] A_{30} *tadıġ-ın t. suçüg-ke* B_7 *... süçüg-ke* | *iniş*] A_{30} *ɇniş*

6122 *ajun*] A_{31} *acun* | *sini*] A_{31} *seni* || **6123** *yilke ... teglerig*] A_{32} *bilge bert* [illegible]*nin teg-lerin* B_9 *yilke b. sini t.* C_{10} *yil-ke b. sẹning t.* | *ilig ... beglerig*] A_{32} *ɇlig t.* [illegible]*küş beg-lerin* || **6124** *birdi elig* | A_{33} *berti ilig* | *bolmaġıl sen*] A_{33} *bolm-a saḳ-lan* **6125** *negü ... oḳ*] A_{34} *n. berti ɇrz-e ... yoḳ* B_{11} *nigü ...* C_{12} *nigü ... yana oḳ alur* [illegible]*tirdi oḳ*] A_{34} *terti ...* C_{12} *t. e. saçar ol alur* || **6126** *bir ... sıġtatur*] B_{12} ve C_{13} [illegible]*hır yana sıḫtatur* | *itse*] A_{35} *ɇdz-e* || **6128** *bezenür*] A_2 *besenip* | *birding*] A_2 *berding* **6129** *igḍür birür*] A_3 *ɇg-tür berür* | *bügü*] A_3 *begü* || **6130** *negü ... başı*] A_4 *n. ter* [illegible]*, saḳ-ı-yuḳ b.* B_1 *nigü ... başı* C_{17} *nigü ... saḳı-nuḳ* (*-ḳ-* noktasız) *kişi* | *iḍisi*] A_4 [illegible]*ḍez-i* C_{17} *iḍi-si* || **6131** *ḳalır ... birme*] A_5 *bayıġ tụny-e-ke berm-e* B_2 *ḳ. dünyeke b.*

6132 A'da bu beyit yok | *iḍi yaḳşı*] B_8 *iḍi y.* C_2 *i. yaḫşı* | *ḫiredi*] B_3 *ḫiredi* (*-d-* noktalı) || **6133** *yayıġ ... yangılma*] A_6 *ḳovı ḳ. aṽnıp y.* C_3 *y. ḳ. tẹlnip yangılma* (*yan-* iki çizgi fazla) | *eṽrer*] A_6 *ɇṽren*

6134 kölike turur dünya devlet küni
kölike bir ök yirde turmaz köni

6135 diningni ağır tut bu dünyang uçuz
ağır kılga dining ay bilgi ögüz

6136 erejke avınma sevinme sakın
bayat yadı birle tapug kıl bakın

6137 esürtmesü devlet sini ay kadaş
adıldukta şeksiz közüng tolga yaş

6138 negü tir eşitgil bu buḍun begi
sınap sözlemiş sözni yetlip ögi

6139 kimi erse devlet esürtse kelip
yağız yirde yarlur yüreki ulıp

6140 uluglukka esrüp kim aḥsumlasa
kara yir katında kıyın yir basa

6141 yigitlik ya baylık bu kut esrüki
süçig esrükinde beter ay beki

6142 esürse kalı borçı bornı içip
udıp kopsa adlur usında keçip

6143 bu devlet esürtse adın adlumaz
ölüm tutmagınça udır odnumaz

6144 atıng boldı kul kılma begler işi
özüng kulluku kıl ay edgü kişi

B 440 6145 telim kalgu ermez tiriglik küni
uzun bargu ermez uluglug üni

6146 neçe ming yaşasa öz ölgü turur
ulaşmış et özler üzülgü turur

6147 mungar mengzer emdi eşit bu sözüg
köngülke alıngıl evürme yüzüg

C 369 6148 tilek arzu ni'met tükel yise sen
tiriglik suvın sen bulup içşe sen

6149 sunup tutsa elging egçer kök közin
başıng kökke tegse yana yirde sen

6150 köni sözleyin söz sanga ay kadaş
negü kizleyin men ay köngli tudaş

6151 kalı sevmez öz kör bu dünya nengin
tü ni'met talu yüz kılınçın yangın

6152 erej arzu ni'met bu kodmak kamug
yayıg dünya yaptı manga bu kapug

6153 bayattın yıratur bu dünya kişig
tıdar kıldru ıdmaz bu edgü işig

6154 bu korkınç üçün bilge dünya kodup
ajun tezginü yügrür emgek yüdüp

6155 kayu tagda yügrür üngürde evi
yimi ot köki içgü yagmur suvı

6134 *kölike*] A7 *kǫleke* | *kölike ... turmaz*] A7 *kǫleke .. yerde t.* B5 ... *turmaz* ... *mez*] A18 *bak-numaz* (?) B1 *bargu ermes* || 6135 *diningni ... dünyang*] A8 ... *buu tuny-a* B6 *dining-ni* (*-ng-* bir çizgi lazla) ... *ng* (*-i-* yerine *-n-* ile) | *üzülgü*] A19 *usel-güü* || 6147 *sözüg*] A20 *sǫsüg* B3 *sǫzüg* ... C5 *dining-ni uçuz tutma bu dünyag* | *ögüz*] A8 *ǫgüz* (satır altında uyg. harfl. *sözüng* (noktasız) | *yüzüg*] A20 *ǫsüg* C17 *yüzüng* *tery-a*) || 6136 *erejke ... sevinme*] A9 *ǰric-ke* ... C6 ... *sevünme* | *yadı* ... *bakın*] A9 ... *avın* (satır altında uyg. harfl. *avın*) B7 *yadı* (*-d-* noktalı) ... C6 *oḳın* | 6137 ... Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şi'r* ile ayırt edilmiştir *esürtmesü ... sini*] A10 *ǫsürt-mez-ü ... seni* | *adıldukta*] A10 *ortu-lat-ka* (?) || 6138 ... 6148 *yise*] A21 *yez-e* | *suvın ... sen*] A21 *suvı-nı ... sen* B4 *sǫvın* ... C2 *sǫvın sen negü ... begi*] A11 *n. ter şşit yakşı yağm-a b.* B9 *nigü ... begi* C8 *nigü yigi yetlip*] ... atır üstüünde yazılmış) ... || 6149 *elging* ... *közin*] A22 *ilging mesel kun k.* B5 ... C8 *bilip* || 6139 *esürtse*] A12 *ǫsürdz-e* | *yağız ... yüreki*] A12 *biregü yağız yer-te gr-lür* ... (*-z-* noktasız) C3 ... *közi* | *yirde sen*] A22 *yerde sen* B5 ve C3 *yirde sen* || 6150 B10 *y. yirde yazlur y.* C9 *y. yirde yarlur y.* || 6140 *esrüp*] B11 *esrip* | *yir* . *yir*] A23 *nelük* B6 ve C4 *nigü* || 6151 *sevmez ... nengin*] A24 ... *ne(n)gin* B7 *sevmes yer ... yer* B11 *yir* ... C10 *yer* (*-e-* harekeli) ... || 6141 *esrüki*] A14 *ǫsrüki* | *süçig* ... *tü* ... *yüz*] A24 *buu ... yuz* B7 ... *yüz* (*y-* noktasız) C5 *tü* (noktasız) *n. beter*] A14 *suçüg ǫsrüki-tin beder* B12 ... *beter* C11 ... *beter* || 6142 *adlur usında*] A15 *ur* (noktasız) *yüz* (*y-* noktasız) || 6152 *erej ... kodmak*] A25 *eric a. ni'met-ni odlur usın-tın* (*u-* ?) C12 ... *usında*n || 6143 *esürtse ... adlumaz*] A16 *ǫsürdz-e ...* B14 *dm-a* | *yayıg*] A25 *bayıg* || 6153 *bayattın*] B9 ve C7 *bayat-dın* | *tıdar ... bu*] A26 *tıdıp ... adnumas* C13 ... *adlumas* | *udır ... odnumaz*] A16 *udıp odlı-maz* B14 *u. odnumaz* atır altında uyg. harfl. *tıyıp*) *kıl-ǧalı ıdmas* B9 ... *ıdmas bu* C7 *t. kıldur ı. bu* || 6154 C13 *udıp odlumas* || 6144 *boldı kul*] A17 *kul ǰrür* | *kulluku*] A17 *kul-(l)uḳ-ı* ... *kınç*] A27 *korkunç* C8 *korkınç* | *ajun*] A27 *acun* || 6155 *tagda* ... *evi*] A28 *tag-ka* ... B11 *t. yügrür* (*y-* ?) ... *ivi* | *yimi ... yağmur*] A28 *yem-i ... yamgur*

6156 ḳayusı bi̯yabanda yügrür kezip
bayatḳa bu ḳorḳu saḳınçın sızıp

6157 ḳayusı örüm keḏti bügri uça
ḳayu yir kezer bu közi yaş saça

6158 ḳayusı yimez aş özin sızġurur
ḳayu tünle yatmaz aḏaḳın turur

6159 bu yarġlıġ yorırlar oḏunmış kişi
uḏımış tururmız usayuḳ başı

B 441 6160 sen emdi küḏezgil özüŋ ay ḳadaş
seniŋ boldı dünya özüŋ boldı baş

A 176 6161 ḥava bas uḳuş birle nęfs boynı sı
bu ol er nişanı uḳuş belgüsi

6162 bu iki bile er yoḳaḏur küçün
muŋar kim bulun bolsa emger öçün

6163 munuḳı barır men bu kün aḏrılıp
seniŋ me yoluŋ bu kel eḏgü ḳılıp

C 370 6164 isizke ḳatılma ḳılınç eḏgü tut
isiz iki ajun ḳılur özke yut

6165 negü tir eşit körŋli bışmış kişi
ölümde oza işin itmiş kişi

6166 isizke yüreklig aya buġraġu
isiz ḳılma isiz yimi ol aġu

6156 *kezip*] A29 *kesip* B12 ve C10 *engip* | *bu ... sızıp*] A29 *buu ḳorḳunç* (*-nç* tashih görmüş) ... *sezip* C10 ... *sızıp* (*-z-* noktasız) ‖ 6157 *örüm ... bügri*] A30 *gsüm ke[illegible]yggri* C11 *örüm* (*-r-* üstündeki işârete dikkat) ... | *ḳayu ... yaş*] A30 *udımaz uzun tın[illegible]yaş-ı* B13 *ḳ. yir kęzer* ... C11 *ḳayu yęr* (*-ę-* harekeli) *kęzer* ... ‖ 6158 *yimez ... sızġurur* A31 *yemez ... sız-ġurur* B14 *yimes* ... C12 *yimez* ... | *tünle yatmaz*] B14 *t. yatmas* C[illegible] *tünle* (*t-* yerine *n-* ile) *y.* ‖ 6159 *yorırlar oḏunmış*] A32 *turur buu odanmış* B15 *yorırla[illegible]* (*y-* dikkat, tashih görmüş) ... | *tururmız*] A32 *turur biz* ‖ 6160 *özüŋ ay*] A33 *gsüng-[illegible]* | *dünya özüŋ*] B1 *dünya* (satır üstünde yazılmış) *ö.* C14 *d. özüng* (*-z-* noktasız) ‖ 616[illegible] *boynı sı*] A1 *boy-nı-nı* | *er*] A1 ve B2 *gr* ‖ 6162 *er*] A2 ve B3 *gr* ‖ 6163 *munuḳı* [illegible] *men*] A3 *munıḳ-ı* ... B4 ... *me* C17 ... *men* | *seniŋ ... ḳılıp*] A3 *sanga* ... B4 [illegible] *ḳılın* C17 ... *ḳılıp* (*-ı-* bir çizgi fazla) ‖ 6164 *isizke*] A4 *g-siz-ke* | *isiz ... ajun*] A4 *g[illegible] i. acun* ‖ 6165 *negü ... bışmış*] A5 *n. ter g. bir sın-a-mış* B5 *nigü ... bışmış* C2 *n[illegible] ... | ölümde ... itmiş*] A5 *glüm-tin ... gdmiş* G2 *ölüm-de[illegible]* ... ‖ 6166 *isizke ... buġraġu* A6 *g-siz-ke ... baġ-raġu* B7 ve C3 ... *baġraġu* | *isiz ... yimi*] A6 *gsiz ḳ. gsiz gemi*

6167 aya kiŋ yorıḳlıġ buḍun öktemi
ölüm yetgelir terk otı ḳıl emi

6168 aya men tigüçi mini saŋ mini
ölümke anunġıl yanur keḍ sini

6169 aya aç közi suḳ bu dünya ḳulı
ölüm suḳlanur kör sini tutġalı

6170 ayur ay ḳadaşım barır men muŋun
iki neŋke artuḳ açır men bu kün

6171 biri bir bayat tapġı mindin ḳalır
ikinçi iḍim yadı tilde barır

6172 bu kün ya yarın tut yumulsa bu köz
silerniŋ dụ'aḳa bolur muŋluġ öz

6173 dụ'ada unıtma mini ay ḳadaş
meniŋde kiḍin sen kelir sen ulaş

6174 munuḳı körür sen meniŋ ḥalimi
saŋa bolsu ʿibręt otı ḳıl emi

B 442 6175 ölüm keldi iltür barır men muŋun
saŋa kelge minde basa sen anun

6176 bu kün aḍrılur men muŋun öz barır
ḳavuşġum ḳaçan erki teŋri bilir

6177 negü tir eşitgil ölügli kişi
ölürde ulıp yirke çalmış başı

6167 *kiŋ yorıḳlıġ*] A7 *keŋ yorıġ-lı* B8 *k. yorıḳ-lıġ* (satır altında *ḳılıḳ*) C4 *k. yorıḳ-[illegible]ıḳ* | *yetgelir ... emi*] A7 *yet-gelür teŋ adı ḳ. ḍ.* B8 *bazġalır kör tiriglik tamı* ‖ 6168 *tigüçi ... mini*] A8 *tegüçi meni sub muni* B9 ve C5 ... *sąb m.* | *yanur ... sini*] A8 *yanur [illegible]gr seni* ‖ 6169 *sini*] A9 *seni* ‖ 6170 *ayur ... muŋun*] A10 *ugur-a ay ... bu kün* | *bu [illegible]ün*] A10 *ŋgün* ‖ 6171 *mindin*] A11 *mendin* | *iḍim ... tilde*] A11 *iti y. til-tin* B12 *i. yadı [illegible]-d-* noktalı) *t.* C8 ... *tilde*[illegible] ‖ 6172 *ya*] A12 *me* | *dụ'aḳa ... öz*] A12 *tav-a-ḳa* ... B13 *[illegible]. (öz)* ‖ 6173 *dụ'ada ... mini*] A13 *tav-a-ta unudm-a men-i* | *meniŋde ... ulaş*] [illegible]13 *meniŋ-tin kedin bolm-a sen baġr-ı taş* B14 ... *kelir se u.* C10 *męningde*[illegible] ... *kęlir [illegible]e[illegible] u.* ‖ 6174 *körür sen*] A14 *kgrer s.* B15 *k. se* C11 *k. se*[illegible] | *otı*] A14 *oḳ-ı* ‖ 6175 *iltür [illegible]. men*] A16 *ynder* ... B1 *iltür* ... C13 *itlür* (*-r* satır üstünde yazılmış) *b. me*[illegible] | *minde*] [illegible]15 *arıda* C12 *mindin* ‖ 6176 *men ... öz*] A16 *men yan-a gz* B2 *me* ... C13 *me*[illegible] ... | [illegible]*ki*] A16 *ḍgü* ‖ 6177 *negü tir*] A17 *n. ter* B3 ve C14 *nigü t.* | *ölürde ... yirke*] A17 *[illegible]ir-te u. yerke* B3 ve C14 ... *yęrke*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *şʿr* [illegible]*zü* ile ayırt edilmiştir

6178 ölür men ökünçün aḳar köz yulum
tatıġlar tatıġsız ḳılur bu ölüm

6179 ölümde basa kör iki yol küḍer
ikide ḳayu erki barġu yolum

C 371 6180 yana oḳ ayur ay baġırsaḳ ḳadaş
menin̄g ḳaḍġuma sen kön̄gül ḳılma baş

6181 ulıma kön̄gül bertme minde basa
kön̄gül bas dụʿa ḳıl ḳatıġlan usa

6182 sıġıt ḳılma artuḳ tıḍa tut özün̄g
bu işni bayat ıḍtı kesgil sözün̄g

6183 yorı yanġıl emdi yana eṽke bar
saḳınç ḳaḍġu birle kön̄gül ḳılma tar

6184 kereklig tutuzdum san̄ga barça söz
unıtma sözümni aya kön̄gli tüz

6185 iligke tegürgil menin̄gdin sẹlam
bu aḫır sẹlam ol ay bilgi tạmam

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI OḌĠURMIŞḲA

6186 yanut birdi ögdülmiş aydı turup
negü teg barayın sini men ḳoḍup

6187 aġır ig bile sen özün̄g yaln̄guzun
negü teg ḳılur sen ay urġı tüzün

6178 *ölür ... ökünçün*] A18 *ọlir m. ọkün-çüm* | *tatıġlar*] A18 *ḳadıġ-lar* || 6179 *ölümde ... küḍer*] A19 *ọlüm-ten ... kụdez* C17 *ölüm-den ... küder* | *ikide*] C17 *iḳi-den* || **6180** *yana oḳ*] B6 ve C1 *yẹne ök* | *menin̄g ... sen*] A20 *mẹning ḳaḍġum-ı yep* (?) || 6181 *ulıma ... minde*] A21 *... mende* C2 *ulıtma ... minden* | *dụʿa*] A21 *tuv-a* || **6182** *tıḍa tut*] B8 ve C3 *ṣạbır ḳıl* | *ıḍtı*] A22 *tıt-tı* || **6183** *eṽke*] B9 *iṽke* | *birle kön̄gül*] A23 *ọske acun* C4 *b. ajun* || **6184** *kereklig*] A24 *kereking* | *unıtma*] A24 *unudum-a* || **6185** *iligke*] A25 *ẹlig-ke* C6 *ilig-ke* (*-l-* üstündeki çizgiye dikkat)

ögdülmiş ... oḍġurmışḳa] A26 *ö. cuvabı o.*

6186 *birdi*] A27 *berti* | *negü ... sini*] A27 *... sen-i* B13 ve C8 *nigü ...* || 6187 *ig ... yaln̄guzun*] A28 *yig ...* C9 *... yạngluzun* | *negü ... urġı*] A28 *... sẹn ay ḳılkı* B14 *nigü ...* C9 *nigü ... köngli*

OḌĠURMIŞ CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

B 443 6188 yana aydı oḍġurmış emdi yorı
menin̄g ḳaḍġumı sen yime ay urı

6189 iḍim yadı tap ol aṽınġu işim
körü ıḍmaġay ten̄gri itgey işim

6190 kimi eḍgü tutsa bayat eḍlese
ḳamuġ eḍgü boldı anın̄gda basa

6191 iḍi yaḳşı aymış köni sözlüg er
işig aşru körmiş yiti közlüg er

6192 bayat kimke ḳılsa ʿịnayẹt basut
anın̄g boldı ajun bolu birdi ḳut

A 177 6193 bayat fạżlı kimke yetilse tükel
bulur iki ajun bolur eḍgü ḥal

6194 kimi ḳoḍtı erse ay ersig urı
kerek bolsunı ıt kerek kök böri

6195 sözin kesti oḍġurmış aydı ḳadaş
yorı bar esen tur közün tökme yaş

C 372 6196 turup ḳuçtı ögdülmiş oḍġurmışıġ
öpüp yıġladı yirke tökti yaşıġ

6197 sıġıt birle çıḳtı kör andın turup
atın mindi keldi yüz eṽke urup

oḍġurmış ... ögdülmişke] B ve C'de bu başlık yok | *cẹvabı*] A29 *cuvabı*

6188 *yime*] C10 *yīme* || **6189** *yadı ... işim*] A31 *yatı bar tap aṽınġu ẹşim* B2 *yadı* (*d-* noktalı) *... aṽıtġu i.* | *ıḍmaġay ... itgey*] A31 *ıdmaġ-a t. ẹdgey* C11 *ıdmaġa ...*

6190 A34'te bu beyit 6192'den sonra geliyor | *anın̄gda*] A34 *ḳamuġ-ta* C12 *anıng-dan*

6191 A32'de bu beyit 6189'dan sonra geliyor | *yaḳşı ... er*] B4 *... ẹr* C13 *yạḫşı* | *yiti ... er*] A32 *iti kọslüg-ler* B4 *yiti k. ẹr* C13 *yiti ...* || **6192** *basut*] A33 *boo-sut* ve C14 *bạsut* | *ajun ... birdi*] A33 *acun b. berti* B5 *iki ajun boldı* C14 *acun angar* ldı

6193 A1'de bu beyit 6190'dan sonra geliyor | *bulur ... ḥal*] A1 *tilek-ler-i bultı* nggiz *ḳıltı al* C15 *bụlur* (*b-* yerine *ḳ-* ile) ... || **6194** *ḳoḍtı erse*] A2 *sụrz-e tengri* bolsunı *ıt*] A2 *ıt yesün-i* || **6195** *tur közün*] A3 *ḳal kọsün* B8 *tur közin* || **6196** *ḳuçtı*] çıḳtı | *yirke*] A4 *yerke* B9 ve C1 *yịrke* || **6197** *atın ... eṽke*] A5 *... ẹvke* B10 *atın* C2 *a. mündi ...*

6198 tüşüp kirdi evke saḳınçın tügük
sevinçi kitip köŋli ḳaḍġun ügük

6199 ne muŋluġ turur körse yalŋuḳ özi
sevinçi az ol barça ḳaḍġu tözi

6200 tilek barça bulsa sevinç küldürür
ḳalı ḳaḍġu kelse saḳınç yıġlatur

6201 seṿerin bulup körse seṿnü küle
ḳalır aḍrılurda bu ḳaḍġu bile

B 444 6202 arala aṿıtur sevinçin viṣal
ara yıġlatur kör firaḳın tükel

6203 negü bar ajunda firaḳta ḳatıġ
firaḳ ḳaḍġuları teŋizde batıġ

6204 tirigle firaḳ bolsa ḳaṿşur yana
tilep irteşü yandru tapşur yana

6205 ḳamuġda ḳatıġraḳ firaḳ bu ölüm
ölümke itig yoḳ ya tutmaz tolum

6206 ḳamuġnuŋ firaḳı yaḳın ya yıraḳ
ölümnüŋ firaḳı yıraḳ bu firaḳ

6207 muŋar meŋzer emdi bu beytig oḳı
oḳısa aça birge maʿni taḳı

6198 *eṿke*] A6 *ɛrz-e* B11 *iṿke* | *sevinçi ... ügük*] A6 *sevünçi kedip ... ülük* (ɣ- ?) C3 *seṿünçi* ... || 6199 *yalŋuḳ*] C4 *yanguluḳ* | *sevinçi ... tözi*] A7 *sevünçi ... sözi* C4 *seṿünçi* ... || 6200 *tilek ... sevinç*] A8 *tilek-ler-i b. sevünç* C5 ... *kilse seṿinç* 6201 B 'de bu beyit iki satır üzerine yazılmış | *bulup ... sevnü*] A9 ... *sevnür* C6 *bulur* ... | *ḳalı ... bu*] A9 *ḳal-ı adrılur bolz-a* || 6202 *arala ... viṣal*] A10 ... *sevünçin* C7 *vusal* B1 *erejle* ... C7 ... *seṿünçün v.* | *kör ... tükel*] A10 *buu firaḳ mengsi ol* C7 ... *firaḳın t.* || 6203 *negü ... firaḳta*] A11 ... *acun-ta firaḳ-tın* B2 *nigü ... firaḳ-dın* C8 *nigü ... firaḳ-tan* | *teŋizde*] A11 *tenggiz-tin* C8 *tɛngizden* || 6204 *tirigle ... ḳaṿşur*] A12 *tirigl-e ... sevnür* (?) B3 *tirigler ... tapşur* C9 *tirigler ... | irteşü ... tapşur*] A12 *erde-şü* ... B3 *irteşü* (-ş- noktasız) *y. ḳaṿşur* || 6205 *ḳamuġda ... bu*] A13 *ḳamuġ-tan ḳ. turur buu* C10 *ḳamuġ-dan ... | itig ... tutmaz*] A13 *ɛdig ... bolmaz* B4 .. *tugmaz* || 6206 *ḳamuġnuŋ*] A14 *ḳamuġung* C11 *ḳamuġ-ning* | *ölümnüŋ ... firaḳ*] A14 *ölümü(n)g ... yıraḳ* C11 *ölüm-ning ...* || 6207 *beytig*] B6 ve C12 *baytıġ* | *oḳısa ... taḳı*] A15 *açılz-a sangga maʿn-i bar-ı yoḳ-ı*

Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiş; B'de çizgiler ve C'de ayrı satırda *sîr* sözü ile ayırt edilmiştir

6208 ḳamuġda ḳatıġraḳ ölüm ol firaḳ
firaḳın töker yaş körügli ḳaraḳ

6209 tirigle firaḳḳa viṣal bar umınç
ölügli viṣaldın siziksiz yıraḳ

6210 yidi içti ögdülmiş az inçrünüp
namazın yetürdi aḍaḳın turup

6211 yaşıḳ yirke indi yüzin kizledi
ḳalıḳ ḳarşu keldi izin izledi

C 373 6212 töşek ḳoldı yattı usı kelmedi
saḳınç ḳaḍġu birle közin yummadı

6213 ḳopup çıḳtı ilke yuṿuldı yaşı
ajun meŋzi boldı ḥabeş kırtışı

6214 yana yandı eṿke töşekke kirip
yatıp bardı bir az saḳınçın serip

6215 yüzin kizledi yirke rumi ḳızı
ajun meŋzi boldı bu zɛngi yüzi

6216 usı kelmedi turdı baḳtı yana
kör ülker saṿulmış uçuḳmış tüne

B 445 6217 közin kökke tikti baḳa turdı kiç
ḳara tün tünerdi yarumadı hiç

6208 *ḳamuġda*] A16 *ḳamuġ-tın* C14 *ḳamuġ-dan* | *firaḳın*] A16 *firaḳıng* C14 *firaḳ-lar* || 6209 *tirigle ... umınç*] A17 *t. firaḳ-ı v. ol umunç* C15 *tirigler* (tashih görmüş) *f. umunç bar viṣal* | *viṣaldın*] A17 *vusal-ı* || 6210 *yidi ... inçrünüp*] A18 *yeti ... ɑz inçr-e turup* || 6211 *yirke indi*] A19 *yuz-ke batı* B10 *yirke i.*

6212 A21 'de bu Beyit 6215 'ten sonra geliyor | *yattı*] B11 ve C1 *yat(t)ı* || 6213 *kopup ... yaşı*] A22 *turup ç. ɛlke yaṿuldı yaz-ı* | *ajun ... kırtışı*] A22 *acun yer yuz-i ornu tugmiş kaş-ı*

6214 A24 'te bu bu beyit 6217 'den sonra geliyor | *eṿke*] B13 *iṿke* | *bir az*] A24 *esrak*

6215 A20 'de bu beyit 6211 'den sonra geliyor | *yirke*] A20 *yerke* B14 *yirke* | *ajun*] A20 *acun*

6216 A25 'te bu beyit 6214 'ten sonra geliyor | *usı*] A25 *öz-i* | *kör ... saṿulmış*] A25 *k. ɛske usulmış* B15 *bu ürker saṿulmış* C5 ... *saṿulmış*

6217 A23 'te bu beyit 6213 'ten sonra geliyor | *turdı kiç*] A23 *ḳorti keç* | *tünerdi hiç*] A23 *yuz-i-ni yarut-mat-ı heç*

6218 yatıp bardı azraḳ oḍundı turup
yaşıl kökke baḳtı yoḳaru körüp

6219 toġardın ḳara ḳuş ḳopup örledi
yaġı ot kötürmiş teg ot yıldradı

6220 yitiken kötürdi yana baş örü
töŋgitti yana yıldrıḳ aḍġır naru

6221 erentir başı indi yirke yaġuḳ
yaşıḳ baş kötürdi yüz açtı yaruḳ

6222 yana ḳoptı yundı tarandı arıġ
nąmaz ḳıldı virdin oḳıdı arıġ

6223 ajun ḳırtışı boldı altun öŋi
yalın teg bolup dünya ḳızdı eŋi

6224 tonın keḍti terkin atını tutup
yana ḳarşıḳa bardı evdin turup

6225 tüşüp kirdi ḳarşıḳa terkin yorıp
oḳıdı ilig kirdi köŋlin tirip

6226 baḳa kördi ilig kör ögdülmişig
tüşük kördi köŋlin ol eḍgü kişig

İLİG SU'ALI ÖGDÜLMİŞKE

A 178 6227 ayıttı ilig emdi ḥalıŋ ne ol
saḳınçlıġ körür men özüŋ ay amul

6218 A_{35}'da bu beyit 6216'dan sonra geliyor | *azraḳ*] C_7 *azraḳ* (*-z-* noktasının yeri yanlış) || **6219** *yıldradı*] A_{27} *yal-radı* B_3 ve C_8 *yıldradı* || **6220** *yitiken ... başı*] A_{28} *yediken k. baş-ı-nı* | *töŋitti ... naru*] A_{33} *gan-a yıl-tırıḳ a. ŋgi-ni körü* B_4 ve C_9 *töngit(t)i ŋana yıldrıḳ ...* || **6221** *erentir ... yaġuḳ*] A_{29} *ŋren-yez b. yerke ilti yavuḳ* B_5 *eren-tiz ... yirke y.* C_{10} *eren ḳırtışı i. yirke y.* | *kötürdi*] A_{29} *kǫderdi* || **6222** *ḳoptı ... tarandı*] A_{30} *turtı y. tonan-tı* C_{11} *turdı ...* || 6223 *ajun*] A_{31} *acun* | *ḳızdı eŋi*] A_{31} *ḳıstı ŋngi* || **6224** *tonın ... tutup*] A_{32} *toni ... adın tut-turup* B_8 *... atını tutup* (*-t-* noktasız) C_{13} *... tirkin* (*-i-* noktasız) ... | *evdin*] C_{13} *ievdin* || **6225** *tüşüp ... terkin*] A_{33} *tegip ḳarş-ı-ḳa tąşti bartı* C_{14} *... tirkin* | *ilig ... tirip*] A_{33} *... köngült terip* B_9 *ilig ... ŋerip* C_{14} *ilig ...* || **6226** *ilig*] C_{15} *ilig ilig ... ögdülmişke*] B ve C'de bu başlık yok

6227 C_{16}'da müstensih, beytin son iki sözünü yazarken, yanlışlık ile, bir satır atlayarak, 6228. beytin sonuna geçmiş (aş. bk.) | *ayıttı*] B_{11} ve C_{16} *ayıt(t)ı* | *körür ... amul*] A_1 *x. kǫrür mŋn ǫsüŋ ket a.* B_{11} *k. me ...* C_{16} *kǫrür meⁿ alın-da-tüŋün*

6228 negü yük kötürdüŋ köŋülke bu kün
nişanın körür men alında tügün

6229 nelük al boḍuduŋ ḳızıl meŋzitiŋi
negü birdi dünya saŋa öz örŋi

C 374 6230 taḳı ḳut evürmedi sindin yüzin
yayıġ dünya devlet yarutur közin

6231 oŋay evrilür emdi evren saŋa
tilekçe toġar ay kün öḍlek toŋa

B — 6232 saŋa tügmedim men bu ḳaşım közüm
küler yüz tutar men sevinçlig özüm

6233 saŋa kim tegürdi bu ḳaḍġu saḳınç
negü erki ḥalıŋ sözüŋ ne erinç

6234 negü ḳaḍġu vaḳtı turur ay oġul
maŋa ay bileyin ay ḳılkı amul

6235 saŋa tegse emgek ya ḳaḍġu saḳınç
maŋa ma ḳaçan bolġa anda sevinç

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

6236 yanut birdi ögdülmiş açtı sözin
ḳadaşı igi ḥali ne erdükin

6237 özi barmışın hem neteg körmişin
ayu birdi öt sav negü aymışın

6228 C'de bu beyit yok (bk. beyit 6227 not) | *negü ... kün*] A_2 *... tegür-tüŋ bukün* B_{12} *nigü ...* | *nişanın körür*] A_2 *nişanı kǫrer* | **6229** *nelük ... meŋzitiŋi*] *nenük a. yedüd-tüŋ ḳızıl mingzingi* | *negü ... dünya*] A_3 *n. berti tüny-a* B_{13} *nigü ...* C_{17} *nigü* (*n-* üstündeki noktalara dikkat) *birdi erki* || **6230** *taḳı ... sindin*] A_4 *ḳoḍı ... gözr-meti* (*-ḍ-* ? *-g-* ?) *sendin* B_{14} *tąḳı ...* C_1 *toḳı ...* || **6231** *oŋay ... saŋa*] A_5 *ŋgay gürilür ... sangga* C_2 *a. evrülür ...* | *toŋa*] A_5 *tanga*

B'de metnin bundan sonraki kısmı eksiktir

6232 *men sevinçlig*] C_3 *meⁿ ɛvinç-lüg* || **6233** *saŋa*] C_4 *sa* | *negü ... ne*] A_7 *... ni* C_4 *nigü ...* || **6234** *negü*] C_5 *nigü* | *ay*] A_8 *ayt* (tashih görmüş) *ögdülmiş ... iligke*] A_{10} *ŋgdälmiş cuvabı i. oḍgurmış iglemişin ayur*

6236 *birdi*] A_{11} *berti* | *erdükin*] C_6 *İrdükin* || 6237 *barmışın*] C_8 *birmişin* (*bi-* ktasız) | *birdi ... negü*] A_{12} *berti ...* C_9 *... nigü*

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

6238 kön̄gül bertti ilig yuv̇uldı yaşı
ayur ay dịriġa ol eḍgü kişi

6239 baġışlasu ten̄gri anın̄g canını
ḳoratmasu andın eti ḳanını

6240 yana aydı ḥali negü ol anın̄g
negü teg ḳoḍup keldi kön̄glün̄g senin̄g

6241 anı kim küḍezür igin kim körür
ol ig birle yaln̄guz negü teg yatur

6242 nelük sermedin̄g anda ança turup
anı kimke ḳoḍtun̄g bu yan̄glıġ körüp

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

6243 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
an̄gar sözledim men ay bilgi ögüz

6244 mini ev̇re sürdi sözüm tutmadı
sözin ḳaḍra kördüm küçüm yetmedi

C – İLİG CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

6245 ilig aydı ten̄gri küḍezgey anı
şịfa birge ḳolsa ḳopurġay anı

ilig ... ögdülmişke] nushalarda bu başlık yok (bk. beyit 6239 not)
6238 *bertti ... yuv̇uldı*] A13 *berti i. yav̇ul-tı* C10 *bẹrt(t)i ...* || **6239** *eti ḳanını*] A14 *ẹ-ti sanını*
A15 'te, 6239 'dan sonra, şu başlık gelmektedir:
elig cuvabı ögdülmiş-ke
6240 *negü ... anın̄g*] C12 *nigü o. anịng* | *negü ... senin̄g*] A16 ... *köngül s.* C12 *nigü ... sening* (*-e-* dikkat) || **6241** *yaln̄guz negü*] C13 *yạngluz nigü* || **6242** *nelük ... ança*] A18 ... *ança anda* C14 *nẹlük* (önce *-l-* yerine *-k-* yazılmış, sonra *-k-* çizgisi uzatılarak, tashih edilmiş) *sirmeding ...*
ögdülmiş ... iligke] A19 *ö. cuvab-ı ilig sọsin-ge* C15 ... *ịlig-ke*
6243 *yanut birdi*] A20 *y. berti* C16 *cẹvab b.* | *ögüz*] A20 *ẹgüz* C16 *öngüz* || **6244** *mini*] A21 *meni* | *ḳaḍra*] C17 *ḳạdra*
C 'de metnin 6245. beyitten 6303. beyte kadar olan kısmı eksik
ilig ... ögdülmişke] A 'da bu başlık yok (bk. beyit 6251 not)
6245 *birge*] A22 *berge* (önce *-gey* yazılmış, sonra tashih edilmiş)

6246 bayatḳa ulamış turur ög kön̄gül
yav̇a ḳılmaġay bir bayat ay oġul

6247 ḳayu ḳul ḳamuġdın ev̇ürse yüzi
yaratmış iḍike sıġınsa özi

6248 siziksiz küḍezür anı bir bayat
tilekin birür hẹm bulur eḍgü at

6249 mun̄gar men̄gzer emdi bu sözni eşit
kön̄gülke alın ötrü özke iş it

6250 bayatḳa sıġınġıl ḳamuġdın üzül
kön̄gül til arıġ tut ḳılınçın süzül

6251 bayat birge barça tilekin̄g tükel
yekig keḍ yaġıla bayatḳa tüzül

6252 yana aydı ilig ay ögdülmişe
saḳınç ḳaḍġu birle yorıma buşa

6253 ol eḍgü kişi erdi eḍgü başı
ḳalı ölse itgey bayatım işi

6254 bizin̄ge turur iş yarın ay bügü
ne erki tiriglik ne erti tigü

6255 isiz öz yigitlik yav̇a ḳıldımız
isiz kep kön̄gül ög isizde isiz

6256 keçürmiş tiriglik bu kün boldı tüş
neteg keçti erse yanut kelge tuş

6257 bu ḳalmış tiriglik yav̇a ḳılmaġu
hạva arzularḳa kön̄gül birmegü

6247 *ev̇ürse*] A24 *ọv̇ürz-e* | *iḍike*] A24 *iti-ke* || **6148** *siziksiz ... anı*] A25 *sesik-siz küḍez-sür a.* | *birür*] A25 *berür* || **6249** *it*] A26 *ẹd*
D ö r t l ü k, A 'da sahife kenârında ar. harfl. *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir
6250 *üzül*] A27 *ụsül* || **6251** *birge*] A28 *berge* | *yekig ... tüzül*] A28 *yelig tụsül*
A29 'da, 6251 'den sonra, daha şu başlık gelmektedir (yk. bk.)
ilig cuvabı ögdülmiş-ke
6253 *itgey*] A31 *ẹdgey* || **6254** *bizin̄ge ... bügü*] A32 *bising-ge ... begü* | *tigü*] A32 *tegü* || **6255** *isiz*] A33 *ẹ-siz* | *isiz ... isiz*] A33 *ẹsir-kep k. ọg ẹ-siz-te ẹ-siz* || **6256** *tuş*] A34 *tuuş* || **6257** *birmegü*] A35 *ber-megü*

6258 neçe qılsa aḫır öz ölgü turur
ölümde kiḍin miṅ öküngü turur

6259 bu künde naru sen taşırtı turup
buḍun küçlerin kör bağırsaq bolup

6260 mini qutġaru bir özüṅni bile
yanutı bayat birge eḍgü yola

6261 negü tir eşitgil ay qılqı amul
bayat qullarmṅa bağırsaq köṅgül

6262 kim eḍgü qılınsa hem eḍgü yanut
bayat oq birür eḍgü közni yarut

A 179 6263 kim isiz qılınsa özinge qılur
ol isiz yanutı hem isiz bolur

6264 isizlik tilese bar isiz qılın
ol isiz yanutı ulıtġay bilin

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

6265 yanut birdi ögdülmiş aydı ilig
bu yaṅlıġ birü tursa öt saṽ erig

6266 qamuġ eḍgü bolġay buḍunqa törü
tuta birge teṅri bu beglik örü

6267 ilig keḍ yaşasu qutaḍsu qutun
yuluġ bolsu canım tenim öz bütün

6268 ölür özke tegmez meger eḍgü at
bu atın tirig tutsu erklig bayat

6269 anunmış turur bu ölüm tutġalı
özüṅ ıdmağıl sen uḍıp yatġalı

6258 *ölümde ... öküngü*] A38 *ölüm-ten kedin m. ökün-güü* || 6259 *künde taşırtı*] A37 *kün-ten ... taşartı* (*-ş-* işâretsiz) || 6260 *mini ... bir*] A38 *men-i q. ber* | *birge*] A38 *berge* || 6261 *tir ... ay*] A39 *ter işidgil ay* || 6262 *birür*] A40 *berür* || 6263 *isiz ... özinge*] A1 *ç-siz k. ọsin-ge* | *isiz ... isiz*] A1 *ç-siz ... ç-siz* || 6264 *isizlik ... isiz*] A2 *ç-siz-lik ... ç-siz* | *isiz ... ulıtġay*] A2 *ç-siz y. ulıd-ġa*
ögdülmiş ... iligke] A3 *ö. cuvabı i.*
6265 *birdi*] A4 *berti* | *birü ... erig*] A4 *berü turz-a ọd suv ç.* || 6266 *birge*] A5 *berge* || 6267 *keḍ ... qutaḍsu*] A6 *ked yaş-a-su kudulsu* || 6268 *tutsu*] A7 *tudz-a* || 6269 *ıdmağıl*] A8 *ud-mağıl*

6270 iḍi yaqşı aymış biliglig tili
bu yaṅlıġ bolur kör saqınuq yolı

6271 busuġda küḍer bu körünmez eçel
usalın basıqur umınçın ʿamel

6272 isiz eḍgü barça qara yir bolur
bitilmiş eçelke yetilse ezel

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

273 ilig aydı teṅri bu künde naru
maṅa birsü tevfiq qılayın törü

6274 sözin kesti ilig özi amrulup
yorıp çıqtı ögdülmiş andın turup

6275 yime serdi qaç kün bu ögdülmişe
saqınç qaḍġu birle yorıdı tuşa

6276 saqınçın qadaşı üçün qaḍġurup
sarıġ qıldı meṅzin özin sızġurup

6277 turup sernümedi qadaşı üçün
yana barġusı keldi evre küçün

6278 turup bardı ilig taparu yorıp
oqıdı ilig bu köründi kirip

ÖGDÜLMİŞ SUʾALİ İLİGKE

6279 ötündi iligke ayur men bu kün
barayın qadaşım taparu yoḍun

6270 *iḍi*] A9 *ç-ti* | *saqınuq*] A9 *saq-ı-yuq*
Dörtlük, A'da sahife kenârında ar. harfl. *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir
6271 *busuġda küḍer*] A10 *bu-suġun kudez* | *usalın ... umınçın*] A10 *uz-a-lın ... -çur* (*-ı-* ?, *-u-* ?) *umun-çun* || 6272 *isiz ... yir*] A11 *ç-siz ... yer* | *ezel*] A11 *çsel*
ilig ... ögdülmişke] A12 *i. cuvabı ö.*
6273 *künde*] A13 *kün-tin* | *maṅa birsü*] A13 *mangga bersü* || 6275 *serdi*] A15 *-ti* || 6276 *üçün*] A16 *tuçup* | *meṅzin ... sızġurup*] A16 *mingsin ọsin sız-ġurup -ġ-* ? *-s-* ?) || 6277 *sernümedi*] A17 *ser-çimeti* (*-i-* ?)
ögdülmiş ... iligke] A'da bu başlık yok
6279 *bu kün*] A19 *bukün*

6280 negü erki ḫali köreyin anıŋ
tirig barmu erki ḳadaşım meniŋ

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

6281 ilig aydı barsa yaraġlıġ turur
ḳadaşlıḳ yaḳınlıḳ ulaşu bolur

6282 yorı bar meniŋdin yime ök ayıt
negü ol igin kör me köŋlin aẏıt

6283 ilel tip turup çıḳtı andın yana
eẏiŋe kelip tüşti aldı tına

6284 aş içgü yidi az yana at tutup
ḳadaşı tapa bardı ḳaḏġu yutup

6285 yaḳın tegdi tüşti yorıp bardı ol
ḳapuġḳa tegip ündedi ḳoldı yol

LXXXII.

ḲUMARU ÖGDÜLMİŞKE OḎĠURMIŞNIŊ ÖLMİŞİN AYUR

6286 ḳadaşı müridi ḳumaru çıḳıp
selam ḳıldı ötrü közi yaş saçıp

6287 yorıp keldi utru ayur ay ḳadaş
muyan birsü teŋri köŋül ḳılma baş

6288 ḳadaşıŋ keçip bardı ḳoḏtı ajun
sen inçin tirilgil yaşaġıl uzun

6289 ulıma sen emdi seringil tıḏın
tirigke çıḳış yoḳ ölümde aḏın

ilig ... ögdülmişke] A21 *i. cavabı ö.*
6281 *ulaşu*] A22 *ul-a-şı* || **6284** *yidi*] A25 *yeti* || **6285** *ündedi*] A26 *indedi*
ḳumaru ... ayur] A'da bu başlık yok
6287 *birsü*] A28 *bersü*
A29'da 6287'den sonra gelen başlık için bk. beyit 6298 not
6288 *ajun*] A30 *acun* | *inçin*] A30 *ençin* || **6289** *ölümde*] A31 *ölüm-ke*

6290 toġuġlı ölür ök seẏüg can barur
kerek beg kerek ḳul ne saẏçı ḳalur

6291 biziŋe anunmış turur bu ölüm
ölümke itig yoḳ azu berk tolum

6292 ünün sıġtadı eştip ögdülmişe
urundı toḳındı aḳıttı yaşa

LXXXIII.

ḲUMARU ÖGDÜLMİŞKE TAʿZİYEṬ ḲILMIŞIN AYUR

6293 ḳumaru tegip tıḏtı aydı serin
bayat ḥuḳmi tapla köŋül ög tilin

6294 tözüke turur bu ölüm kelgü kün
ol öldi sen emdi ölümke anun

6295 negüke ḳılur sen sıġıt ay urı
kim urdı ya kim sökti ne ol ḳorı

6296 bayat birdi erdi aŋar can reẏan
yana yandru aldı çıḳıp bardı can

6297 ol eẏre yana yaŋġu ermez berü
saŋa hem maŋa barġu terk ol naru

6298 ayur tur ḳadaşıŋ gürin körgile
ziyaret ḳılıp sen yana yaŋġıla

6290 *ölür ök*] A32 *ǫlürük* || **6291** *biziŋe*] A33 *bising-ge* | *itig ... tolum*] A33 *ędig g. asu b. talum* || **6292** *toḳındı*] A34 *toḳun-tı*
ḳumaru ... ayur] A'da bu başlık yok
6293 *ḳumaru*] A35 *ḳumar-u* (*-u* ? *-ı* ?) | *tilin*] A35 *telin* || **6295** *ay*] A37 *ın* || **6296** *birdi*] A38 *berti* || **6297** *eẏre*] A39 *eẏr-e* (*-ẏ-* ?) | *naru*] A39 *yaru* || **6298** *gürin körgile*] A40 *gųrín* (*-r-* yerine *-n-* ile) *kǫrgil-e* (*-e* dikkat, iki çizgi) | *yaŋġıla*] A40 *yaŋġıl-a* (*-a* dikkat, iki çizgi)

LXXXIV.

ÖGDÜLMİŞ OḌĞURMIŞḲA YAS TUTMIŞIN AYUR

A 180 6299 turup bardı kördi ḳadaşı gürin
ḳuçup yıġladı yaşı saçtı barın

6300 ayur ay ḳadaşım mañga baḳ turup
üḍiklerim uçsun yüzüñni körüp

6301 küsep keldim erdi sini körgeli
nelük kizleding yüz mañga kelgeli

6302 ay köñlüm talusı sevüg canḳa can
seniñsiz negü teg tirilsü reṿan

6303 tüşümdemü kördüm sini men yatıp
körürde yitürdüm yıradıñ batıp

[metin eksik]

LXXXV.

A — İLİG ÖGDÜLMİŞKE TA'ZİYET ḲILMIŞIN AYUR

C 375 6304 eşitti ilig keldi eṿdin turup
añgar ta'ziyet ḳıldı köñlin urup

öğdülmiş ... ayur] A29'da bu başlık 6287'den sonra geliyor: *ö. ḳadaş-ı o. ta'ziyet yaz tadmışın a.*

6301 *sini*] A3 *sen-i* || 6302 *ay*] A4 *ne* || 6303 *sini*] A5 *seni*

Metnin 6303. beyitten sonra gelmesi lâzım olan kısmı (Ögdülmiş'in mezar başındaki sözlerinin tamamlanması, kardeşinin müridi ile konuşması, kardeşinin vasiyeti ve bırakmış olduğu rekve ile tayağın alınması, evine dönmesi, hükümdarın bu vaziyetten haberdar olması v. b.) eksiktir

A'da, nusha tam olduğu hâlde, metnin bu kısmı ve devamının eksik olması, istinsah edilmiş olduğu nushanın eksik olmasından ileri gelmektedir; A 1805'te 6303. beyit bulunmakta ve A 1806'da ise, 6352. beyit ile devam edilmektedir

ilig ... ayur] nushada bu başlık yok

6304 *eşitti*] C1 *eşit(t)i*

6305 ilig aydı öglen ay ögdülmişe
duʿa birle itgil añgar sen işe

6306 bayat yarlıḳasu ol oḍğurmışıġ
keçürsü anıñdın yazuḳ ḳılmışıġ

6307 bu ḳaḍğu üçün birsü teñri muyan
bayattın seṿinç bul tamudın aman

6308 ḳapuġ beklemiş sen yime yol kesip
yüzüñ kizlemiş sen tilin söz basıp

6309 seniñdin yaramaz bu yañlıġ ḳılıḳ
uḳuşluġ yorımaz bu yolça yorıḳ

6310 sañga kim tegürdi mañga ay bu küç
ya kim öṿkeledi ya kim ḳıldı öç

6311 bayat ḥukmi erdi ḳadaşıñ öze
yorıttı ḳażasın sen öz ḳılḳ tüze

6312 negüke ulır sen negü bu sıġıt
bu ḳılḳ eḍgü ermez munı sen aġıt

6313 toġuġlı ölür ol aġıġlı ilür
yorıġlı tınur ol birigli alur

6314 ḳadaşıñ ölümi sañga bolsu pend
seringil muyan ur şeḳer bolsu ḳand

6315 ölürüg körügli tirig ḳalġuçı
kerek pend tutunsa ḳanı tutġuçı

6316 ölüg pendini baḳ ayur kör mini
ölüm tuttı bardım tutar uş sini

6317 muñgar meñzer emdi bu beytig oḳı
oḳıp keḍ köñülke alınġıl taḳı

6307 *üçün*] C4 *içün* | *bayattın ... tamudın*] C4 *bayat-dın ... tamuġ-dın* || 6308 *yime*] C5 *sen yime* | *sen*] C5 *sen* || 6309 *yaramaz*] C6 *yaramas* || 6310 *öṿkeledi*] C7 *keledi* || 6311 *yorıttı*] C8 *yorıt(t)ı* || 6312 *negüke ... negü*] C9 *nigüke u. sen nigü* (noktasız, üstündeki işârete dikkat) || 6314 *seringil ... ur*] C11 *siringil m. ur* (satır sonunda yazılmış) || 6315 *ölürüg*] C12 *ölürüg* || 6316 *tuttı*] C13 *tut(t)ı* || 6317 *beytig*] C14 *baytıġ*

Dörtlük, C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

6318 senin̄gde ozaḳı ölügli min̄ge
birür pẹnd ayur uş man̄ga kör man̄ga

6319 usanıp yorıdım av̇ındım öküş
ölüm tuttı bardım kelir uş san̄ga

C 376 6320 ayıttı ilig ev̇re oḍġurmışıġ
neteg ölmişin ḥal negü bilmişig

ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

6321 ötündi iligke negü körmişin
ölürde vạṣịyyẹt itip ḳoḍmışın

6322 turup rẹkve. birle tayaḳın alıp
ilig utru urdı ḳumaru ḳılıp

6323 ayur uş ḳadaşım man̄ga ḳoḍmışı
bu erdi nen̄gi uş turu ḳalmışı

6324 ilig me kötürsü ḳumaru birin
ḳutaḍġay bu kün hẹm tusulġay yarın

İLİG CẸVABI ÖGDÜLMİŞKE

6325 ilig sundı aldı tayaḳ elgin̄ge
ayur bu ḳumaru ḳutaḍsu man̄ga

6326 sen alġıl bu rẹkve. ḳadaşın̄g özin
munın̄g birle üşgür tilese yüzin

6327 sunup aldı rẹkve. kör ögdülmişe
kön̄gül bertti közde yuv̇uldı yaşa

6318 *senin̄gde*] C16 *sẹning-den* | *uş*] C16 *uş* (*-ş* tashih görmüş) || 6319 *av̇ındım*] C17 *oḳıdım* | *tuttı*] C17 *tut(t)ı* || 6320 *ayıttı ... oḍġurmışıġ*] C1 *ayıt(t)ı ... ögdülmişig* | *negü*] C1 *nigü*
ögdülmiş ... iligke] nushada bu başlık yok
6321 *negü*] C2 *nigü* (*n-* sonradan eklenmiş) || 6322 *birle*] C3 *bīrle* || 6324 *me*] C[illegible] *me* (sonradan yazılmış) | *ḳutaḍġay ... tusulġay*] C5 *ḳutaḍġa* (*-ḍ-* tashih görmüş) ... *tụsulġa*
ilig ... ögdülmişke] nushada bu başlık yok
6326 *munın̄g ... üşgür*] C7 *munung b. üş-kür* || 6327 *bertti közde*] C8 *bert(t)i közde*

6328 ilig aydı körgil bu ʿịbrẹt bu kün
birin̄ge tap emdi saḳınsa ögün

6329 ol andaġ tirildi tükedi ajun
taḳı ḳaldı artıp ay ḳılḳı tüzün

6330 negü tir eşitgil ḳılınçı silig
uḳuş birle işke yetürmiş elig

6331 öküş bolsa artmaz bu dụ̈nya nen̄gi
neçe me az erse yeter öz ten̄gi

6332 bu dụ̈nya müni min̄g bir ol erdemi
negü teg keçürse keçer adẹmi

6333 öküşlük ne asġı ölümde kiḍin
anı yigli sev̇nür senin̄gde aḍın

6334 ḳadaşın̄g ḳoḍup ḳaçtı dụ̈nya nen̄gin
örüm keḍti arpa yidi öz ten̄gin

6335 keçürdi tiriglik turu ölmedi
anuḳ yiglilerke nen̄gin ḳoḍmadı

6336 ḳatıġlandı tün kün yinitti yüki
keçip bardı andın ajun emgeki

C 377 6337 ol itti işin kör ḳutuldı bu kün
bizin̄g iş ne erki yazılmaz tügün

6338 ilig ötledi kör min̄g eḍgü sözün
kön̄gül hẹm ḳarın urdı ötlep uzun

6339 yana ḳarşıḳa bardı ilig turup
tüşüp kirdi ev̇ke saḳınçlıġ bolup

6340 saḳınç ḳıldı ḳaç kün bu ögdülmişe
keçürdi bu ḳaḍġu yazıldı ḳaşa

6341 unıttı bu ḳaḍġu saḳınçıġ yime
yidi içti küldi sev̇indi yana

6330 *negü*] C11 *nigü* || 6332 *min̄g bir*] A13 *ming* (tashih görmüş, *m-* altındaki noktaya dikkat) *bir* (noktasız) | *negü*] C13 *nigü* || 6333 *ölümde*] C14 *ölüm-den* | *senin̄gde*] C14 *sẹning-den* || 6335 *ḳoḍmadı*] C16 *ḳodmadı* (*ḳo-* iyi okunmuyor) || 6336 *yinitti*] C17 *yịnit(t)i* || 6337 *itti*] C1 *it(t)i* | *yazılmaz*] C1 *yạzılmas* || 6338 *uzun*] C2 *uzun* (*-z-* noktasız) || 6341 *unıttı ... yime*] C5 *unıttı* (ilk *-t-* noktasız) ... *yīme* | *sev̇indi*] C5 *sẹv̇ündi* || 6342 *yaḳşı*] C6 *yạḥşı*

6342 iḍi yaḳşı aymış buḍun başlar er
bilig birle il kün işin işler er

6343 neçe ḳaḍġu saḳınç sini bulnasa
yana oḳ küler köz neçe yıġlasa

6344 ajun örgdisi bu telimde berü
isiz eḍgü erter neçe yıllasa

6345 saḳınçın keçürdi kör ögdülmişe
tapuġḳa baḳa turdı itti işe

6346 ḫarişlıḳ bile ol tapuġ başladı
kiçe tarġda bardı işin işledi

İLİG SU'ALİ ÖGDÜLMİŞKE

6347 oḳıdı ilig bir kün ögdülmişig
ayıttı buḍun ḫali il kün işig

6348 ayur il ḫali ne buḍun ḫali ne
negü teg keçer emdi öḍlek küne

6349 marġa köz ḳulaḳ sen işimni ḳamuġ
senirgdin tiler men aça bir ḳapuġ

6350 sarġa tegdi ḳaç kün bu ḳaḍġu saḳınç
tegümedirg işke işirg ne erinç

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

6351 yanut birdi ögdülmiş aydı ay beg
buḍun ḫali eḍgü duʿa artġu teg

[metin eksik]

Dörtlük, C'de ayrı satırda *şfr* sözü ile ayırt edilmiştir

6344 *telimde*] C_9 *telim-de*^{n} ‖ 6345 *ögdülmişe*] C_{10} *ögdülmişe* (*-l-* yerine önce *-k-* yazılmış, sonra tashih edilmiş) | *itti*] C_{10} *it(t)i* ‖ 6346 *kiçe*] C_{11} *kiçe*

ilig ... ögdülmişke] nushada bu başlık yok

6347 *ayıttı*] C_{12} *ayıt(t)ı* ‖ 6348 *negü*] C_{13} *nigü* ‖ 6349 *sen*] C_{14} *se*^{n} | *men*] C_{14} *me*^{n} ‖ 6350 *tegümedirg*] C_{16} *tigümeding* ‖ 6351 *birdi*] C_{17} *birdi* (noktasız)

Metnin 6351. beyitten sonra gelen kısmı (Ögdülmiş'in devlet işlerine âit sözlerinin tamamlanması ile yine Ögdülmiş ağzından 6352. beyit ile devam eden parça arasında geçen karşılıklı konuşmalar) eksiktir

A 180$_6$'da metin tekrar başlıyor (krş. beyit 6303 not).

C'de metinin 6351. beyit ile 6401. beyit arasındaki kısmı eksiktir

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

[metin eksik]

A 180
C –

6352 biri sōz boġuz köz bu şehvet otı
bular ol kişike bu ṭaʿaṭ yutı

6353 biri boġzı tıḍsa bir az sözlese
yıraḳ tutsa özdin yaraġsız usa

6354 ḫava arzularḳa bolur erse erk
buşup övke kelse özin tutsa berk

6355 uḳuşluġ bu ol hem biliglig bu ol
munı alsa bolġay uḳuşluġ amul

6356 uḳuşluġ kişiler sözi öggü teg
köni tüz bolur ol özi belgü teg

6357 yaraġsızḳa yaḳmaz yıratur özin
kereksizni körmez yumıtur közin

İLİG CEVABI ÖGDÜLMİŞKE

6358 ilig aydı körklüg ayur sen bu söz
asıġlıġ turur bu sözüng artuḳ öz

[metin eksik]

ÖGDÜLMİŞ CEVABI İLİGKE

[metin eksik]

6359 sefacı turur bu et öz me otun
cefaḳa cefa ḳıl özüngni tutun

ögdülmiş ... iligke] nushalarda bu başlık yok

6352 A_6'da sahife kenarındaki işârete dikkat (aynı işâret için bk. A 183$_{18}$) | *şehvet otı*] A_6 *ş-e-vet odı* ‖ 6353 *usa*] A_7 *öz-e* ‖ 6354 *övke*] A_8 *ṣö-ke* ‖ 6356 *sözi*] A_{10} *ṣzi*

ilig ... ögdülmişke] A_{12} *i. cuvabı ö.*

Metnin 6358. beyitten sonra gelen kısmı (hükümdarın cevabı ile Ögdülmiş ağzından söylenen parçanın başı) eksik olmalıdır

6359 *et öz*] A_{14} *id öz*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şfr* sözü ile ayırt edilmiştir

6360 neçe eḍgü ḳılsa et özke seve
aŋar ança yaṽlaḳ ḳılur bu çefa

6361 yime yaḳşı aymış kişi öḍrümi
çefaçı et özke otı hem emi

6362 veefa kimke ḳıldıŋ çefaḳa anun
çefaçı çefasın tegürgey künün

6363 kimi eḍgü tuttuŋ aŋar ḳorḳu tur
sini isizin ol ulıtġay ünün

6364 ay ilig bu üç ara semzi yaṽuz
biri ıt biri ḳuş birisi et öz

6365 açurġu bularıġ yolın tutsa keḍ
anın yolḳa kirse boyun egse keḍ

6366 yolın ḳısmasa ḳuş meŋin eḍlemez
semiz bolsa ıt toḳ aṽın aṽlamaz

6367 et öz toḍsa ḳansa bolur buġraġu
ḳaçar eḍgülerin süre ıḍmaġu

6368 ḳuşuŋ aṽlamasa bir ördek yas ol
ıtıŋ ḳoḍsa aṽın yası bir as ol

6369 özüŋ buġraġursa beḍütse boyun
sini otḳa tartar ulıtur ünün

6370 meŋilig turur kör meŋi yoḳ çıġay
barın tap ḳılıp ol yorır köŋli bay

6371 egin bütse boġzın toḍursa aşın
ḳılur teŋri tapġı iter ol işin

6372 uluġluḳ bu deṽlet bu ḳut ḳıṽ kişig
küṽezlikke tartar ḳoḍup öz işig

6373 küṽezlik bayattın yıratur ḳuluġ
uḳuşluġ yorımaz bu yaŋlıġ yoluġ

6363 *tuttunŋ*] A18 *but-tüng* | *sini isizin*] A18 *seni ȩ-sisin* || 6364 *semzi*] A19 *semiz-i* | *ḳuş*] A19 *ḳuuş* || 6365 *açurgu*] A20 *oçur-ġu* | *egse*] A20 *ęgz-e* (satır altında uyg. harfl. tekrarlanmış) || 6366 *ḳısmasa ... eḍlemez*] A21 *ḳız-maz-a ḳuuş m. ęt-lemez* || 6367 *et ... baġraġu*] A22 *ęd* (tashih görmüş) .... *baġ-raġu* || 6368 *ḳuşuŋ ... örḍek*] A23 *ḳuşung* (*ḳ-* ?) ... *örnek*(?) | *as*] A23 *az* || 6369 *baġraġursa*] A24 *baġ-raġ-'urz-a* | *sini*] A24 *sen-i* || 6370 *tap ... ol*] A25 *tip ḳ. yol* (*y-* ?) || 6371 *egin ... boġzın*] A26 *ęgin tudz-a boġuz-ın* | *iter*] A26 *ęder* || 6373 *küṽezlik*] A28 *keṽez-lik*

6374 çıġay ma ölür ök yime bay ölür
iki böz iletür ḳara yir bolur

6375 çıġay ölse ḳutlur kiter emgeki
bay ölse ḳalur neŋ iletür yüki

6376 muŋar meŋzer emdi bu söz belgülüg
bu sözde özüŋke kötürgil ülüg

6377 ay niʿmęt iḍisi ölüm miḥnetiŋ
ay miḥnęt iḍisi ölüm niʿmętiŋ

6378 çıġay ölse ḳutlur kiter emgeki
ölüm tutsa ay bay saḳış birmekiŋ

İLİG SÖZİ ÖGDÜLMİŞKE

6379 yana aydı ilig bu dünya içi
yılanı çaḍanı telim tikgüçi

6380 aşı az yigüke aġusı öküş
yana ögdisi az öküşi söküş

6381 uḳuşluġ sunup alġusı az neŋi
biliglig açıp az yigüsi meŋi

6382 biligsizke uçmaḳ turur bu ajun
erej birle aṽnur yorır muŋsuzun

6383 tiken ol uḳuşluġḳa dünya tolu
aḍaḳ ursa yirke kirür saḳlaġu

6384 aġu ol biligligke dünya içi
anın aş yiyümez üzer öz küçi

6385 anın ḳaçtı zahid oġul ḳız ḳoḍup
munın ḳoḍtı ʿabid tapuġḳa uḍup

6374 *yir*] A29 *yer* || 6375 *kiter*] A30 *keder* | *iletür*] A30 *yil-e-tür* (*y-* ? *k-* ?) Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *ṣiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

6377 *ay ... miḥnetiŋ*] A32 *ay* (dikkat, iki çizgi) ... *maḥ-neding* | *ay ... niʿmętiŋ*] A32 *ay* (iki çizgi ile) *ędez-i ö. naʿ-meti-ng* || 6378 *kiter*] A33 *keder* | *birmekiŋ*] A33 *ber-meking* || 6379 *çaḍanı telim*] A35 *çayanı tilim* || 6780 *aşı ... yigüke*] A36 *os-ı* (?) *az yegü-ke* | *öküşi*] A36 *ȩküz-i* || 6381 *neŋi*] A37 *ne(n)gi* (*ędi* ?) | *yigüsi*] A37 *yegü-si* || 6382 *ajun*] A38 *acun* | *erej*] A38 *ęric* || 6383 *yirke*] A39 *yerke* || 6384 *yiyümez*] A40 *yeyümez*

6386 bu kün biz ilinmiş tururmız mun̄gar
küḍezsün bayat bu bẹladin sın̄gar

A 181 ÖGDÜLMİŞ CẸVABI İLİGKE

6387 yanut birdi ögdülmiş aydı bu söz
tükel söz çını ol uḳuş birle tüz

6388 körü barsa dụ̈nya ḳılınçı ten̄gi
yigen yil büke teg bụ ḳılḳı yan̄gı

6389 özi igḍür ök san özi semritür
özi ök etin yir özi yav̇rıtur

6390 baḳa barsa yetrü ajun ḥalini
en̄gip ḳalġu tan̄glap kör uḳsa anı

6391 apalı ḥạvalı ajunḳa ilip
uruġ yaḍtı dụ̈nya içinde kelip

6392 olarda berü tut bu öḍke tegi
ne yan̄glıġ eren ḳoptı begler begi

6393 ḳayu bilge toġdı ḳayu alp atım
ḳayu kür küv̇ez er ḳaya teg yalım

6394 ḳayusı uḳuşluġ ḳayusı bügü
ḳayu tilv̇e munduz ḳayu ermegü

6395 neçe sav̇çı toġdı oḳıtçı amul
bayat ḥụkmi birle ayu birdi yol

6396 ḳayu az yaşadı ḳayusı uzun
ḳayu baş kötürdi beḍükrek sözün

6397 ḳayusı törütmiş iḍike turup
yaġı teg oḳ attı yasını ḳurup

6386 *ilinmiş tururmız*] A_{42} *ilin-miş* (*-n-* ?) *turur biz* | *küḍezsün*] A_{42} *kụdez bu ögdülmiş ... iligke*] A_1 *ögdülmiş-ning mev'iz-a-sı ilig-ke*
6387 *birdi*] A_2 *berti* || 6388 *barsa ... ten̄gi*] A_3 *barsu ... te(n)gi* | *yigen ... büke*] A_3 *yegen yel bụke* || 6389 *igḍür ... san*] A_4 *ẹgdür uḳ-sa(n)g* (?) | *etin yir*] A_4 *ẹdin yer* || 6390 *ajun*] A_5 *acun* || 6391 *ajunḳa ilip*] A_6 *acun-ḳa ẹlip* || 6392 *olarda ... öḍke*] A_7 *olar-tın ... ẹdgü* || 6393 *küv̇ez er*] A_8 *kev̇ez-ler* || 6394 *tilv̇e*] A_9 *telv̇e* || 6395 *sav̇çı*] A_{10} *sav̇-çı* (satır altında uyg. harfl. *resul*) | *ḥụkmi ... birdi*] A_{10} *hüküm-i ... berti*

6398 oḳıġıl bu bẹytig negü tir eşit
uḳa barġıl emdi özün̄g ḳılḳı it

6399 kerek bilge bolġıl kerek min̄g yaşa
tutup bütrü ajun erejin aşa

6400 aḫır ölgü özün̄g ḳara yir bolup
ölüm tutsa iltür ökünçün yaşa

C 378 6401 neçe eḍgü ḳoptı bu bilge bügü
tilep bulmadılar tiriglik yigü

6402 bu kün kör neçe toġmaduḳ teg bolup
ḳara yir ḳatında yaturlar ölüp

6403 ne türlüg ne yan̄glıġ kişi ḳoptı kör
yaġız yir olarıġ yidi optı kör

6404 itiglig sạray ordu ḳarşı ḳoḍup
yaġız yir töşenip yaturlar küḍüp

6405 uḍırmu üni yoḳ ya tınmaz tını
negü erki ḥali biligli ḳanı

6406 olar barça mun̄gluġ bu kün eḍgüke
eligleri yetmez yigü keḍgüke

6407 ökünçün yaturlar kör ınçıḳlayu
küsep eḍgülükni min̄g arzu yiyü

6408 bayat birdi bizke bu kün bu künüg
yav̇a ḳılsa bolmaz bu bulmış öḍüg

6409 bayat birsü tẹvfiḳ bu künde naru
ḳamuġ eḍgülükke ay eḍgü törü

6398 *tir eşit*] A_{13} *ter işid* | *it*] A_{13} *ẹd*
Dörtlük, A'da ayrıca işâret edilmemiştir
6399 *ajun erejin*] A_{14} *acun ẹr-e-cin* || 6400 *yir*] A_{15} *yer* | *iltür*] A_{15} *ẹl-tür*
6401 C 378$_1$'de metin tekrar devam ediyor (krş. beyit 6351 not) | *bügü*] A_{16} *ẹgü* | *yigü*] A_{16} *yegü* C_1 *yīgü* || 6402 *yir*] A_{17} *yer* C_2 *yịr* || 6403 *yir ... yidi*] A_{18} *yer ... yeti* C_3 *yịr* .. || 6404 *itiglig*] A_{19} *ẹdig-li* C_4 *itịglig* (noktasız) | *yir*] A_{19} *yer* C_4 *yịr* || 6405 *negü*] C_5 *nigü* || 6406 *eligleri ... yigü*] A_{21} *ilig-ler-i y. yegü* || 6407 *yiyü*] A_{22} *yegü* C_7 *yịyü* || 6408 *birdi*] A_{23} *berti* | *bulmış*] C_8 *bilmiş* (*b-* ?, noktasız) || 6409 *birsü ... künde*] A_{24} *bersü ... kün-tin*

6410 tilin birdi alkış kör ögdülmişe
ayur ay bügü beg uzun kiç yaşa

6411 ajun ḳalmasunı seniŋsiz ḳuruġ
bayat kesmesüni seniŋdin uruġ

6412 negü erse arzu tileki ŋ ḳamuġ
aça birsü teŋri saŋa ol ḳapuġ

6413 negü erse arzu tileki ŋ taḳı
tükel birsü teŋri saŋa ay aḳı

6414 sevinçin avınçın tirilgil uzun
erejlengil ança ay ḳılḳı tüzün

6415 diriġa seniŋ teg kişiler ölüp
ḳara yirde yatsa süŋüki ulup

6416 negü ḳılġu teŋri bu dünya işi
bu yaŋlıġ törütmiş ay ilçi başı

6417 neçe ölse bolmaz sini teg ölüg
özüŋ eḍgülerdin ilindi ülüg

C 379 6418 kerek öl kerek kiç yaşaġıl uzun
atıŋ eḍgü birle yaḍıldı sözün

6419 severiŋ öküş bolsu sevmezleriŋ
saçılsu birerin kiŋüsü yiriŋ

6420 yir öpti turup çıḳtı kesti sözin
atın mindi urdı eviŋe yüzin

6421 kelip tüşti kirdi eviŋe yorıp
yidi içti yattı bir ança serip

6410 *birdi*] A25 *berti* | *bügü ... kiç*] A25 *begü ... keç* || 6411 *ajun*] A26 *acun* || 6412 *negü*] A27 *nigü* | *birsü*] A27 *bersü* || 6413 *negü*] C13 *nigü* | *birsü*] A28 *bersü* || 6414 *sevinçin*] C14 *seṿünçün* | *erejlengil*] A29 *ǧric-len-gil* C14 *erejlengil* (*-le-* sonradan satır üstünde yazılmış) || 6415 *diriġa*] A30 *teriġ-a* | *yirde ... ulup*] A30 *yerde y. sungüki yulup* || 6416 *negü*] C16 *nigü* | *ilçi*] A31 *ɛlçi* || 6417 *sini*] A32 *sening* | *ilindi ülüg*] A32 *ɛlin-ti ulüg* (satır altında uyg. harfl. *ulüş*) || 6418 *kiç*] A33 *keç* | *birle yaḍıldı*] A33 *bil-e yadıl-tı* (satır altında uyg. harfl. *yayıldı*) || 6419 *sevmezleriŋ*] C2 *sivmezlering* (*-v-* iki noktalı) | *birerin ... yiriŋ*] A34 *yar-a-rın kengil-sü yering* || 6420 *yir*] A35 *yer* C3 *yir* | *mindi ... eviŋe*] C3 *mündi ... ivinge*

6421 A36'da mısrâların yeri değiştirilmiş; sonra kenarlarda ar. *m* ve *ḥ* harfleri ile doğru sıraya işâret edilmiştir | *yidi ... yattı*] A36 *yeti ...* C4 *... yaṭ(t)ı*

6422 yana ḳoptı erte işin başladı
ayu birdi kördi özi işledi

6423 köŋül til köni tuttı tüzdi yorıḳ
ḳamuġ egriler köndi itti kılıḳ

6424 itildi ajun arttı eḍgü duʿa
ḳutaḍtı küni künde eḍgü duʿa

6425 olar bardı ḳaldı ol eḍgü atı
yitip barġu ermez atı ḥurmeti

6426 körü barġıl emdi bu yaŋlıġ kişi
kişimü bolur bu firişte. işi

A 182 6427 kişi erdi erse olar ne öḍün
negü ol ayu bir bu künki buḍun

6428 ḳalı biz kişi ersemiz ay bügü
olarıġ siziksiz firişte. tigü

6429 olarnıŋ ḳılınçı ne ḳılḳı sözi
eşitip ḳutaḍġu ol eḍgü izi

6430 uḳuşluġ uḳar ol biliglig bilir
ölür öz bu dünya siziksiz ḳalur

6431 bulunmış bu öḍ kün yaṿa ḳılmadın
tapuġ ḳılġu tegmez munıŋda aḍın

6432 munıŋda uluġ pend taḳı ne bolur
seniŋde ozaḳı ölür köz körür

6433 ḳalır ḳarşı ordu saraylar ḳamuġ
anı bend tutumaz bu öz ay uluġ

6422 *birdi*] A37 *berti* || 6423 *tuttı*] C6 *tut(t)ı* | *itti*] A38 *ɛdti* C6 *it(t)i* || 6424 *itildi ... duʿa*] A39 *ɛdilti acun ... tuv-a* C7 *... art(t)ı ... | duʿa*] A39 *tuv-a* (önce *toġa* yazılmış, sonra tashih edilmiş veya tersine) || 6425 *yitip*] A40 *yedip* C8 *yitip* (*-i-* hakeli) || 6427 *negü ... bir*] A1 *... ber* C10 *nigü ...* || 6428 *bügü*] A2 *begü* | *siziksiz ... tigü*] A2 *ferişde siz ferişde tegü* || 6429 *idi*] A3 *iz-i* C12 *idi* || 6430 *ölür ... siziksiz*] *... ɛler ... sesik-siz* || 6431 *bulunmış ... kün*] A5 *b. bu ɛdkün* C14 *bulunmış* (*bl-* tashih yapılmış) *... | tegmez munıŋda*] A5 *t. munung-tın* C14 *tegmes munung-daⁿ* || 6432 *munıŋda*] A6 *munung-tın* C15 *munung-daⁿ* | *seniŋde*] A6 *sening-tin* C15 *sening-deⁿ* || 6433 *bend tutumaz*] A7 *bend tudmaz* C16 *bend t.*

6434 neçe ḳarşı ordu neçe berk tura
ölüm buzdı ḳıldı ḳara yir köre

C 380 6435 neçe ḳend uluş baġ çiçekliklerig
ḳuruġ ḳoḍtı kör bu ölüm ay tirig

6436 ḳalır ḳarşı ordu saray pak saŋa
alıp sen tutar sen bu bend tip maŋa

6437 ḳalın sü iḍisi ajunçı ḳanı
süsin ḳoḍtı boldı ḳara yir sanı

6438 ḳanı ol suḳ ilçi ilim az tidi
öküş il küçedi yiyü bilmedi

6439 ḳanı ol küçegli kişiler yirin
ḳulaç yir alındı yatur ınçıḳın

6440 ḳanı ol müsülman ḳanı tökgüçi
nelük kirdi yirke ḳanı ol küçi

6441 ḳanı ol kişig satġaġuçı kişi
nelük boldı satġaġ ḳara yir tuşı

6442 ḳanı ol tütüşügli dünya üçün
turu ḳaldı dünya ol öldi küçün

6443 ḳanı ol tirigli taṿar ḳoḍmadın
iki böz iletti tilemez aḍın

6444 ḳanı ol öküş yir tilegli kişi
ḳara yir töşendi itildi işi

6445 bu yaŋlıġ turur dünya ḥali ḳamuġ
uḳuş birle körgil açılġay ḳapuġ

6446 erejleri emgek seṿinçi saḳınç
aġırı uçuzluḳ aṿınçı irinç

6434 *yir*] A8 *yer* C17 *yir* || 6435 *baġ çicekliklerig*] A9 *baġd* (?) *çeçek-lik-lerig* (*-g* yerine önce *-n* yazılmış, sonra tashih edilmiş) C1 *b. çiçek-lik-lerig* || 6436 *ḳalır*] A10 *ḳalıḳ* | *tip*] C2 *tip* || 6437 *iḍisi ajunçı*] A11 *ġdez-i acun-çı* C3 *iḍi-si a.* | *süsin* ... *yir*] A11 *süz-i ḳ. buḍti ḳ. yer* C3 *süsi* ... *yir* || 6438 *ilçi* ... *tidi*] A12 *ġlçi ġlim a. tedi* | *il* ... *yiyü*] A12 *ġl k. yeyü* C4 ... *yiyü* || 6439 *yirin*] A13 *yerin* C5 *yerin* (*-ę-* harekeli) | *yir*] A13 *yer* C5 *yir* || 6440 *yirke*] A14 *yer-ke* C6 *yirke* || 6441 *kişig*] A15 *kişi* | *yir*] A15 *yer* C7 *yir* || 6442 *tütüşügli*] A16 *tusuġ-lı bu* || 6443 *iletti*] C9 *ilet(t)i* || 6444 *öküş* ... *yir*] A18 *uluş yer* C10 *ö. yir* | *yir* ... *itildi*] A18 *yer tǫşęti* (?) *ġdil-ti* C10 *yir tükedi* ... || 6445 *dünya ḥali*] A19 *ḥali tuny-a* | *açılġay*] C11 *açılġa* || 6446 *erejleri* ... *seṿinçi*] A20 *ġric-leti* ... C12 *erejleri* (*-r-* dikkat) ... *seṿünçi* | *irinç*] A20 *ġrinç*

6447 negü kelse yüḍgil sen ınçıḳlama
erej erse erter ne emgek yime

6448 eşitgil negü tir bilig birgüçi
ay emgek bile sen şaḇır ḳılġuçı

6449 ay niʿmęt iḍisi şükür ḳıl yigil
ay miḥnęt iḍisi şaḇır ḳıl egil

6450 şaḇır ḳılsa miḥnęt bolur niʿmętiŋ
şükür ḳılsa niʿmętḳa artar tigil

C 381 6451 körü bar ay bilge bu künki öḍüg
öŋgin boldı barça ḳamuġ iş küḍüg

6452 biliglig uçuz boldı tutnur özin
uḳuşluġ aġın boldı açmaz sözin

6453 telim boldı ilde bu yaṿlaḳ kişi
yaṿaş boldı satġaġ kötürmez başı

6454 borun yüz yuġuçı nąmaz ḳoḍġuçı
kör ersig atandı yorıtur küçi

6455 fęsad fişḳ iḍisi atandı eren
bor içmez kişi atı boldı saran

6456 nąmaz ruzą birle yorıġlı kişi
münafiḳ atandı ay ilçi başı

6457 ḥalal yitti barça ḥaram üstedi
ḥaram yigli köŋlin ḳara kir tudı

6458 ḥalal atı ḳaldı körüglisi yoḳ
ḥaram ḳarma boldı toḍuġlısı yoḳ

6447 *negü*] C13 *nigü* | *erej* ... *yime*] A21 *ġric* ... *yem-e* || 6448 *negü* ... *birgüçi*] n. *ter b. ber-güçi* C14 *nigü* ... | *ṣaḇır*] A22 *sabur*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

6449 *iḍisi* ... *yigil*] A23 *ġ-tez-i* ... *yegil* C16 ... *yigil* | *ay* ... *ṣaḇır*] A23 *ay maḥ-ed ġ-tez-i ṣukür* C16 ... *ṣabur* || 6450 *ṣaḇır* ... *niʿmętiŋ*] A24 *ṣukür ḳılz-a maḥned n. na'med-ting* (*-ting* yerine önce *ol* yazılmış; sonra üzerinden çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş) C17 *ṣabur* ... | *tigil*] A24 *tegil* || 6451 *öŋgin* ... *küḍüg*] A25 *ġ(n)gün ... kedüg* || 6453 *ilde*] A27 *ġl-te* || 6454 *burun*] A28 *tosun* (?) || 6455 *iḍisi*] A29 *ġde-si iḍi-si* | *bor*] A29 *bu* || 6456 *ilçi*] A30 *elçi* || 6457 *yitti*] A31 *idti* C7 *yit(t)i* (*yi-oktasız*) | *yigli* ... *kir*] A31 *yeg-li köngüli ḳ. yer* C7 *y. köngli ḳara kir* (*ḳ-* çizgisi *ok*) || 6458 *ḳarma*] A32 *ḳasm-a*

6459 ḳanı bu ḥaramıġ ḥaram tigüçi
ḥaramıġ ḳoḍup bir ḥalal yigüçi

6460 saḳınuḳ tigüçi kim ol çın köni
könilik küni bar yarutur küni

6461 ḥaram birle artuḳ ḳarardı köñgül
ḥalal ḳayda bulġu tilep ay oġul

6462 muñgar meñgzetü keldi emdi bu söz
munı yaḳşı tıñgla aya köñgli tüz

6463 ḥaram birle köñglüm ḳara boldı kir
bilig işke tutmaz özüm yüzde bir

6464 et öz eglü birmez ḥava bulnadı
tapuġḳa tegümez özüm açtı sır

6465 ajun ḳılkı barça aḍın boldı kör
kişi köñgli tilde öñgin boldı kör

6466 veḳa kitti ḫalḳta ceḳa üstedi
tilep bir ınanġu kişi ḳalmadı

C 382 6467 veḳa kitti ḫalḳta ceḳa urdı iz
ınanġu tayanġu kişi boldı ḳız

A 183 6468 yaḳınlıḳ yaġuḳluḳ yırattı ḳadaş
bağırsaḳlıḳın ḳoḍtı eḍgü adaş

6469 kiçigde edib yoḳ uluġda bilig
otunlar öküş boldı yitti silig

6470 yaḳınlıḳ neçe boldı yarmaḳ üçün
ḳanı iş ḳılıġlı köni ḥaḳ üçün

6459 *ḥaramıġ ... tigüçi*] A33 *ḥaram-mıġ ... te-güçi* | *ḥaramıġ ... yigüçi*] A33 *ḥaram-mıġ ... tegü-güçi* C9 *... yigüçi* (noktasız) || **6460** *saḳınuḳ tigüçi*] A34 *saḳ-ı-yuḳ tegüçi* C10 *saḳı-nuḳ* (*-n-* noktasız) *t.* || **6461** *ḫalal*] A35 *ḥaram* || **6462** *meñgzetü*] A36 *mingsedü* | *yaḳşı*] C12 *yaḫşı*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

6463 *köñglüm ... kir*] A37 *köngülüm ...* C14 *... kir* | *işke tutmaz*] A37 *iş-te t.* C14 *i. tutmas* || **6464** *birmez*] A38 *ber-mez* || **6465** *ajun*] A39 *acun* | *tilde öñgin*] A39 *til-tin adın* C16 *tilden ö.* || **6466** *kitti*] A40 *kedti* C17 *kit(t)i* || **6467** *kitti ḫalḳta*] A41 *kedti ḫ.* C1 *kit(t)i ḫalḳ-tan* || **6468** *yaġuḳluḳ yırattı*] A1 *yırad-tı yaġuḳ-luḳ* C2 *yaġuḳ-luḳ yırat(t)ı* (*ġı-* noktasız) || **7469** *yitti*] A2 *id-ti* C3 *yit(t)i* (*yi-* noktasız)

6471 ɛmanɛt atı bar ḳanı ḳıldaçı
naṣiḥat sözi bar ḳanı tuttaçı

6472 ḳanı ɛmr-ü maʿruf ḳılıġlı kişi
ḳanı nɛhy-ü münkɛr tıdıġlı kişi

6473 satıġçı kötürdi ɛmanɛtlerin
bu uzlar kötürdi naṣiḥatlerin

6474 biliglig köni sözleyümez sözin
tişide uv̇ut kitti örtmez yüzin

6475 köni bardı keldi neçe egrilik
ḳanı ḳalmadı bir kişi teñgrilik

6476 kişi barça yarmaḳ ḳulı boldılar
kümüş kimde erse boyun birdiler

6477 cɛmaʿat köp erdi bu mɛsciḍler az
ḳalın boldı mɛsciḍ cɛmaʿatler az

6478 negü tir eşitgil saḳınuḳ kişi
köñgülke alın sen ay eḍgü başı

6479 ḳanı bir könilik ḳılıġlı ḳanı
ḳanı teñgrilik iş yorıġlı ḳanı

6480 ajun barça bütrü tükel artadı
körüp tañgladaçı ḳanı bir munı

6481 müṣülman ḳarıştı için et yişür
tükel inçke tegdi bu kafir yatur

6482 ḳapuş ḳarma boldı müṣülman neñgi
ḳanı aḍra tutġan ḥaramıġ öñgi

6471 *tuttaçı*] C5 *tut(t)açı* || **6472** *ɛmr-ü maʿruf*] A5 *ɛmr-i maʿruf* C6 *ɛmr maʿruf* | *nɛhy-ü münkɛr*] A5 *nɛhyü munker* || **6473** *uzlar*] A6 *öz-ler* || **6474** *tişide ... yüzin*] A7 *tişi-tin u. kedti ẹ. ẹsin* C8 *tişi-den uv̇ut kit(t)i örtmes y.* || **6476** *birdiler*] A9 *berti-ler*

6477 C'de bu beyit, yeri işâret edilerek, sahife kenarına yazılmış | *erdi ... mɛsciḍler*] A10 *... mecit-ler* C19 *irdi ...* || **6478** *negü ... saḳınuḳ*] A11 *n. ter e. saḳ-ı-yuḳ* C11 *nigü ... saḳı-yuḳ*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şi'r* sözü ve C'de ayrı satırda *şi'r* sözü ile ayırt edilmiştir

6479 *yorıġlı*] A12 *bolıġ-lı* || **6480** *ajun*] A13 *acun* || **6481** *yişür*] A14 *yeşür* C15 *yişür* (*yi-* noktasız) | *inçke*] A14 *ençke* || **6482** *ḳapuş*] A15 *ḳovuş* C16 *ḳapuş*

6483 fęsad fisḳ üni kör uḍıtmaz kiçe
ḳanı ʿilm-ü ḳurʾan üni az çıça

C 384 6484 kõñgüller ḳatıġ boldı til yumşadı
könilik özi bardı ḳaldı yıḍı

6485 atalıḳ ḳılur kör ataḳa oġul
oġul beg bolup kör ata boldı ḳul

6486 tiriglik ḳısıldı uzadı saḳınç
baru arttı suḳluḳ ḳoradı sevinç

6487 çıġay tul yetimig suyurḳaġlı yoḳ
ajun tegşürüldi tañgırḳaġlı yoḳ

6488 iḍi yaḳşı aymış bügü bilgi kiñ
ajunuġ sınaġlı aḳı elgi kiñ

6489 ajun boldı aḫır törü artadı
isizlerig eḍgü körü artadı

6490 uḳuşluġ uḳar ol biliglig bilir
yıl ay kün küniñge baru artadı

6491 oġul ḳız kemişti ata ḥurmęti
söküş boldı erke avuçġa atı

6492 ḳamuġ tegşürüldi törü öñgdiler
ḳaralı örüñgli bir ök boldılar

6493 bu barça uluġ kün nişanı turur
nişanı körünse keligli kelür

6483 *fęsad ... kiçe*] A16 *fesad ... keçer* C17 *... kiçe* | *ilm-ü ... çıça*] A16 *ʿilmü ḳurḳan* (satır altında ar. harfl. *ḳurʾān*) *... çeçer*

C'de 6483. — 6484. heyitler arasında bulunan 383. sahife boş bırakılmış ve sahifenin sağ-yukarı köşesinden sol-aşağı köşesine kadar, uzunluğuna *sęhvän* sözü yazılmıştır (Radloff'ta bu sahife 6319. — 6320. beyitler arasında gösterilmiştir)

6485 A18'de sahife kenarındaki işârete dikkat (aynı işâret için bk. A1806) | *atalıḳ*] A18 *yaman-lıḳ* | *oġul beg*] A18 *anıng teg* || 6486 *ḳısıldı uzadı*] A19 *ḳız-a-tı* (*-tı* satır altında yazılmış) *öz-e-ti* C3 *ḳısaldı u.* | *arttı*] C3 *art(t)ı* || 6487 *ajun ... tañgırḳaġlı*] A20 *acun t. tang-gır-ḳaġlı* || 6488 *iḍi ... kiñ*] A21 *ę-ti ... begü b. keng* C5 *idi yaḫşı ...* | *ajunuġ ... kiñ*] A21 *acunuġ sıḳıġ-lı* (*-ḳ-* ?) *... keng*

Dörtlük, A'da sahife kenarında ar. harfl. *şiʿr* sözü ve C'de ayrı satırda *şiʿr* sözü ile ayırt edilmiştir

6489 *ajun*] A22 *acun* | *isizlerig*] A22 *ę-siz-lerig* || 6492 *tegşürüldi*] A25 *teng-şürül-ti* | *ḳaralı*] A25 *ḳar-a-lı* (*-lı* yerine önce *-lıġ* yazılmış ; sonra üzerinde çizilerek, satır üstünde tashih edilmiş)

6494 küḍezsü uġan teñgri imanımız
kötürsü bu fitne bęla isiz iz

6495 yıl altmış iki erdi tört yüz bile
bitiyü tükettim bu söz ülgüle

6496 ögüm yetmişi söz bitidim tükel
oḳıġlı uḳuġlı özüñ ülgi al

6497 ḳayu türlüg erse yorıḳıñ yoluñ
ayu birdim azraḳ bekütgil uluñ

6498 bu ol din yolı hęm bu dünya yolı
bu yolça yorı yolda azma ulı

6499 ḳalı dünya ḳolsa yolı uş unu
apañ ʿuḳbi ḳolsa izi uş munu

C 385 6500 özüñ ḳulluḳı ḳıl bayat birge küç
ḳayusın tilese tile ḳılma üç

6501 ilahi özüm bu sözüg başladı
tilekim ne erdi bilir sen iḍi

6502 tilemedim özke kü çavˇ eḍgü at
kişi asġı ḳoldum öz erse ya yat

6503 oḳıġlı oḳısa mini üşgürüp
duʿa ḳılġamu tip maña bir turup

6504 tilekim bu erdi umınçım bu oḳ
oḳıġlı maña bir duʿa ıḍġa uḳ

A 184 6505 tilim sözledi söz bitidi elig
ölür bu elig til ay ḳılḳı silig

6494 *bu ... iz*] A27 *bel-a fidn-e bu ę-siz iz* || 6495 *yıl ... yüz*] A28 *yıl altmış iki erti törd yuz* (satır altında ar. harfl. *sęnęṭę işnęṭęyni vę şittinę vę ęrbaʿimiʾęṭin*) | *tükettim ... ülgüle*] A28 *... ülgür-e* C13 *tüket(t)im ...* || 6496 *ögüm yetmişi*] A29 *ögüp bidimiş* C14 *ö. yętmişi* (*y-* noktasız) || 6497 *birdim ... uluñ*] A30 *ber-tim ... ögü* || 6498 *bu ... ulı*] A31 *bul ... yol-tın az-ma ulı* C16 *... yoldaⁿ a. öngi* || 6499 *uş unu*] A32 *uş unu* (*-u* tashih görmüş) | *izi*] A32 *atı* (?) || 6500 *birge*] A33 *berge* || 6501 *ilahi ... başladı*] A34 *ilayım ... başladım* | *sen iḍi*] A34 *s. idim* C2 *seⁿ idi* || 6502 *kü çavˇ*] A35 *küçavˇ* (*küçep* ?) || 6503 *oḳısa ... üşgürüp*] A36 *oḳısa munı* (*-u-* ?) *uş-gürüp* C4 *o. mini üş-gürüp* (*uş körüp* ?) | *duʿa*] A36 *tuv-a* || 6504 *umınçım*] A37 ve C5 *umunçum* | *duʿa ıḍġa*] A37 *tuv-a ḳılġ-a* || 6505 *tilim ... elig*] A1 *tilim* (*ti-* ? *te-* ?) ... C6 *tilim ... ilig* | *elig*] C6 *ilig*

6506 elig til nişanı munu bu bitig
saŋa ḳoḍtum emdi bitip ay tetig

6507 unıtma mini ay oḳıġlı tirig
özüm dünya ḳoḍsa töşense yirig

6508 aya meŋgü muŋsuz iḍim sen uluġ
sen ök yarlıḳaġıl bu muŋluġ ḳuluġ

6509 küremiş ḳul erdim yazuḳum telim
yazuḳ yarlıḳaġıl sen ök sen iḍim

6510 ḳuluŋ men iḍim sen ḳul atı ḳul oḳ
iḍim sen tüzün sen iḍilik ḳıl oḳ

6511 ḳuluŋ men iḍim sen maŋa ay ġafur
mini yarlıḳaġıl yazuḳum keçür

6512 yime yarlıḳaġıl ḳamuġ mü'minıġ
toġardın batarḳa tegi ay arıġ

6513 otun men otundın otunluḳ kelir
tüzün sen yazuḳum keçür ay bilir

6514 yıpardın yıpar oḳ yıḍır ol ıḍı
peliddin kelir ol arıġsız yıḍı

6515 umınçım sen ök sen maŋa ay umınç
umınç kesmegey men saŋa ay umınç

6516 yazuḳluġ ḳuluŋ men ḳılınçım ceфa
veфalıġ iḍim sen maŋa ḳıl veфa

6506 *elig*] A_2 *ilig* || 6507 *mini ... oḳıġlı*] A_3 *meni a. oḳuġ-lı* | *dünya ... yirig*] A_8 *ḳodz-a tŋy-a t. yerig* C_8 *... yirig* || 6508 *meŋgü ... sen*] C_9 *mençgü ... sen* | *sen ... muŋluġ*] A_4 *... bu* (satır üstünde yazılmış) *mungsuz* C_9 *şenük ...* || 6509 *sen ... sen*] A_5 *sen ok sen* C_{10} *şenük sen* || 6510 *men ... sen*] C_{11} *men i. sen* | *sen ... iḍilik*] C_{11} *sen t. sen idi-lik*

6511 A_7'de mısraların yeri karıştırılmış; sonra sahife kenarında *song* sözü ile, doğru sıraya işâret edilmiş | *men ... sen*] A_7 *men i. şen* C_{12} *men i. sen* | *mini*] A_7 *men-i* || 6512 *yime*] C_{13} *yīme* | *tegi*] A_8 *ḳamuġ* || 6513 *men*] C_{14} *men* | *sen*] C_{14} *sen* || 6514 *ıḍı*] A_{10} *yıtı* C_{15} *ıdı* | *peliddin ... yıḍı*] A_{10} *p. kelür* (*-l-* çizgisi yok) *... ıdı* C_{15} *pelid(d)in ... yıdı* (*y-* noktasız ve tashih görmüş) || 6515 *umınçım ... umınç*] A_{11} *umunçum ... umunç* C_{16} *umunçum şenük sen ...* | *umınç ... umınç*] A_{11} *umunç ... umunç* || 6516 *men*] C_{17} *men* | *sen ... veфa*] A_{12} *sen vefa ḳıl manga* C_{17} *sen ...*

C 386 6517 ceфadın ceфa oḳ kelir ay iḍim
veфada veфadın aḍın bilmedim

6518 tözü yarlıḳaġıl ḳamuġ mü'minıġ
yazuḳum olarḳa baġışla arıġ

6519 tümen miŋ selamım tegür savçıḳa
ol eḍgü ḳulavuz köni yolçıḳa

6520 tözü tört işiŋe meniŋdin selam
tegür ay bayatım tutaşı ulam

6517 *veфada*] A_{13} *vefa-da* (*-dan* ?, noktaya dikkat) || 6519 *savçıḳa*] A_{15} *savçı-ḳa* *ḳulavuz*] C_3 *ḳulavuz* || 6520 *işiŋe*] A_{16} *gş-inge* | *tutaşı*] A_{16} *tudaş-u*

E.

I.

A — YİGİTLİKKE AÇIP AVUÇĠALIĶIN AYUR

6521 yorıġlı bulıt teg yigitlikni ıdtım
tüpi yil keçer teg tiriglik tükettim

6522 isizim yigitlik isizim yigitlik
tuta bilmedim men sini terk ḳaçıttım

6523 yana kelgil emdi yigitlik maṅa sen
ayada tutayın aġı çuz töşettim

6524 isiz bu yigitlik ḳanı ḳança bardı
tilep bulmadım men neçe me tilettim

6525 tiriglikke tatġı süçig can sevinçi
yigitlik teg eḍgü yoḳ ermiş ayıttım

6526 kiçiglik tatıġı yigitlik ereji
yitürdüm men emdi tutarda kürettim

6527 ḳarılıḳta ḳor yoḳ köni turdum erse
yavalıḳḳa isiz tiriglikni ıdtım

6528 esirkep açır men saṅa ay yigitlik
ḳamuġ körkümi sen yırattıṅ yırattım

6529 tęmam ęrġuvan teg ḳızıl meṅzim erdi
bu kün zaᶜfęran urġın eṅde tarıttım

A'da metnin 6520. — 6605. beyitler arasındaki kısmı yok (krş. beyit 6603 not)
yigitlikke ... ayur] C5 *bab yigit-lik a. avuçġalıḳnı aytur*
6521 *tükettim*] C6 *tüket(t)im* || 6522 *ḳaçıttım*] C7 *ḳaçıt(t)ım* || 6523 *töşettim*] C8 *töşet(t)im* || 6524 *tilettim*] C9 *tilet(t)im* || 6525 *sevinçi*] C10 *sęvänçi* | *ayıttım*] C10 *ayıt(t)ım* || 6526 *kürettim*] C11 *küret(t)im* || 6527 *ḳarılıḳta*] C12 *ḳarı-lıḳ-da*n || 6528 *esirkep*] C13 *isirkep* (noktasız) | *yırattıṅ yırattım*] C13 *yırat(t)ıng yırat(t)ım* || 6529 *tarıttım*] C14 *tarıt(t)ım*

6530 yıparsıġ ḳara başḳa kafur aşudum
tolun teg tolu yüz ḳayuḳa ilettim

6531 yaruḳ yaz teg erdim tümen tü çiçeklig
ḫazanmu tüşüttüm ḳamuġnı ḳurıttım

C 387 6532 ḳaḍıṅ teg boḍum erdi oḳ teg köni tüz
ya teg egri boldı egildim töṅittim

6533 yava ḳıldım isiz tiriglik avınçın
ökünç birle közde ḳanın yaş aḳıttım

6534 kiçiglik keçürdüm yigitlik yitürdüm
künüm çeliledim özümni çökittim

6535 yimek içmek erse yidim içtim uḍ teg
tilek sürmek erse tümen toġ tozıttım

6536 neçe ḳuşḳa avḳa avındım sevindim
uçar ḳuş teg arḳun aġımda kürettim

6537 adaş ḳoldaşımḳa sevüg can teg erdim
yaġım boldı erse tosun teg suçıttım

6538 sere söktüm emdi neçe yalıṅuḳuġ men
yazuḳsuzḳa yarlıġ elig til uzattım

6539 kögüz kerdim ança yaġı sançmış er teg
küvez teg kür erip ḳaya teg ḳaḍıttım

6540 içip yatmış er teg uḍıp oḍlu keldim
özüm yolda azmış bayatḳa uyaḍtım

6541 bayat tapġı ḳaldı kişi tapġı ḳıldım
ajun tegre yügrü özümni kürettim

6542 tilek arzu birle yügürdüm neçe men
ḳuturmış böri teg ajunnı ulıttım

6530 *yıparsıġ ... kafur*] C15 *yıparsıġ* (*-p-* noktasız) ... *kafur* (*-f-* üç nokta ile) | *tolu ... ilettim*] C15 *tọlu* (önce *tolu* yazılmış, sonra tashih edilmiş) ... *ilet(t)im* || 6531 *çiçeklig*] C16 *çiçeklig* | *tüşüttüm ... ḳurıttım*] C16 *tüşüt(t)üm ḳ. ḳurıt(t)ım* || 6532 *ḳaḍıṅ*] C1 *ḳayıng* | *töṅittim*] C1 *töṅit(t)im* || 6533 *közde ... aḳıttım*] C2 *közde*n *... aḳıt(t)ım* || 6534 *çeliledim ... çökittim*] C3 *çęliledim* (*-i-* yerine *-b-* ile) ... *çökit(t)im* || 6535 *tozıttım*] C4 *tozıt(t)ım* (*-z-* noktasız) || 6536 *kürettim*] C5 *küret(t)im* || 6537 *suçıttım*] C6 *suçıt(t)ım* || 6538 *uzattım*] C7 *uzat(t)ım* || 6539 *ḳaḍıttım*] C8 *ḳaḍıt(t)ım* || 6540 *yolda ... uyaḍtım*] C9 *yolda*n *... ụyadtım* (*ụ-* harekeli) || 6541 *kürettim*] C10 *küret(t)im* || 6542 *ulıttım*] C11 *ulıt(t)ım*

6543 kişig tuttum aldım küçün yarmaḳın men
kimig serdim irdim kimi me açıttım

6544 maṅga rabbım aysa nelük ḳıldıṅ andaġ
negü tıldaġım bar u̇u̇utḳa tuşıḳtım

6545 ḳayu tilu̇e ḳılḳı bolur munda tetrü
keçer künke au̇nıp tiriglikni ıḍtım

6546 seu̇inç keçti emgek yime keçgey erdi
yau̇a boldı kün ay ökünçke basıḳtım

6547 tutayın ya kişra ya ḳayşarça boldum
ya şeddad-u ʿad teg taḳı uçmaḳ ittim

6548 ajun bütrü tuttum şikender tutarça
tükel nuḥ yaşın men yaşadım yaşattım

C 388 6549 özüm ḥaydar erse yaşın teg ḳılıçlıġ
ya rüstemleyü men ajunda çau̇ıḳtım

6550 ya ʿisa bolup kökke aġdım taḳı men
ya nuşin revan teg törü tüz yorıttım

6551 ya kençim tükel boldı ḳarun neṅgi teg
ya aṣḥab-ı reṣ teg temür kend toḳıttım

6552 negü asġı aḫır yanış yirke boldı
turu ḳaldı dünya iki böz ilettim

6553 yalıṅ keldim erdi yalıṅ kirgü yirke
nelük dünyaḳa özni munça isittim

6554 keçer dünya keçti tüpi yil keçer teg
keçer dünyaḳa öz usalın basıttım

6555 tiriglikke asġı ḳanı eḍgü ḳılkım
tiriglikte tarlaġ ḳayu yirke ektim

6543 *kişig tuttum*] C12 *kişig tut(t)um* | *açıttım*] C12 *açıt(t)ım* || 6544 *rabbım*] C13 *rabbum* | *negü ... u̇u̇utḳa*] C13 *nigü ... ạu̇ut-ḳa* || 6545 *au̇nıp*]C14 *au̇ınıp* || 6546 *yime*] C15 *yīme* || 6547 *ʿad ... ittim*] C16 *ʿad* (*-d* noktalı ?) ..., *it(t)im* || 6548 *tuttum*] C17 *tut(t)um* | *yaşattım*] C17 *yaşat(t)ım* || 6549 *ḳılıçlıġ*] C1 *ḳılınç-lıġ* || 6550 *yorıttım*] C2 *yorıt(t)ım* || 6551 *toḳıttım*] C3 *toḳıt(t)ım* || 6552 *negü ... yirke*] C4 *nigü ... yīrke* | *ilettim*] C4 *ilet(t)im* || 6553 *yirke*] C5 *yīrke* | *dünyaḳa ... isittim*] C5 *dünyeke ... isit(t)im* || 6554 *yil*] C6 *yil* | *basıttım*] C6 *başıt(t)ım* || 6555 *yirke*] C7 *yirke*

6556 negü ektim erse anı orġu aḫır
negü ordum erse anın öz süçittim

6557 yigitlikni ıḍtım ḳarılıḳḳa tegdim
yana yanġıl emdi negü söz taġıttım

6558 uzun tünle yatma iḍike tapın sen
oḍun yıġla tınma yazuḳḳa basıttım

6559 yılan ḳurt ḳoṅguz yimi öz igḍileyü
bu niʿmet bile men negüke igiḍtim

6560 aya usrıḳ öz sen oḍun yıġla tınma
bayatḳa tapuġ ḳıl yoḳ erse yoḳaḍtım

6561 ḳarılıḳ ḳau̇urdı yigitlik yıradı
tatıġ bardı barġu uḍu yol könittim

6562 iḍi kiçki dünya öküş ardı ḥalḳıġ
ḳayusında men men ne munça seu̇ittim

6563 ya rab oḍġuru bir mini ay iḍim sen
süre ıḍmaġıl men köṅgülni arıttım

6564 sen ök sen yazuḳ yarlıḳaġlı iḍim bir
suyurḳa mini sen yazuḳum unıttım

II.

C 389 ÖḌLEK ARTAḲIN DOSTLAR CEFASIN AYUR

6565 turayı barayı ajunuġ kezeyi
veḥalıġ kim erki ajunda tileyi

6566 kişi ḳızlıḳı boldı ḳayda tilegü
tilep bulġu erse tileyü köreyi

6556 *negü*] C8 *nigü* | *negü*] C8 *nigü* || 6557 *negü ... taġıttım*] C9 *nigü söz taġıt(t)ım* || 6558 *iḍike tapın*] C10 *iḍi-ke tapun* | *basıttım*] C10 *başıt(t)ım* || 6559 *igḍileyü*] C11 *igtileyü* (*i-* noktasız) | *negüke*] C11 *nigüke* || 6560 *yoḳaḍtım*] C12 *yoḳat(t)ım* || 6561 *könittim*] C13 *könit(t)im* || 6562 *ḳayusında ... seu̇ittim*] C14 *ḳayuşında*^{n} (*-s-* ?) *me*^{n} *meṇ ... seu̇it(t)im* || 6563 *arıttım*] C15 *arıt(t)ım* || 6564 *sen ...sen*] C16 *seṇük se*^{n}

öḍlek ... ayur] C 388$_{17}$ — 389$_{1}$ *bab ö. artaḳı-nı d. cefası-nı aytur*

6566 *ḳayda*] C3 *ḳayda* (*-y-* noktasız) | *erse*] C3 *ersem*

6567 ḳamuġ arzu buldum kişi bulmadım men
ḳalı bulsa arzum yüzin͡ge baḳayı

6568 vẹfa ḳạḥṭı boldı cẹfa toldı dụ̈nya
vẹfa kimde erki men azraḳ ḳolayı

6569 apan͡g bulsa men bir cẹfalıġ aḳı er
eginke yüḍeyi közümke urayı

6570 ḳalı bulmasa men vẹfa birle yaln͡guḳ
keyik taġı birle tiriglik ḳılayı

6571 yigüm ot köki bolsu yaġmur suv̇ı tap
eḍiz ḳum tüneyi taġar ton keḍeyi

6572 ya vạḥşı bolup men bịyabanda yügrü
kişide yırayı ajunda yiteyi

6573 taḳı bolmaz erse ajun barça ḳoḍtum
ögüz teg aḳayı tüpi teg toġayı

6574 iḍim mun͡gḳa tegdim vẹfasızḳa tuştum
vẹfalıġ kim erki sev̇üg can bireyi

6575 atı ḳaldı yaln͡guḳ kişi ḳılḳı bardı
bu ḳılḳ ḳança bardı uḍu men barayı

6576 baġırsaḳ kişi yoḳ ajunda tiledim
baġırsızḳa kön͡glüm negü teg ulayı

6577 kimi özke köz teg yaḳın tuttum erse
yaġı çıḳtı yek teg yekig ne ḳılayı

6578 kimi sev̇dim erse sev̇üg cança tuttum
cẹfa keldi andın kimi met sev̇eyi

6579 kişi kön͡gli bilgü tanuḳ erdi til söz
kön͡gül til ala boldı kimke büteyi

6580 bu kün munda minçe kimi iş ḳılayı
ya kimke büteyi kimi dost tutayı

6567 *bulsa arzum*] C_4 *bụlsam arzun* || 6570 *yaln͡guḳ*] C_7 *yạngluḳ* | *keyik*] C_7 *kẹdik* || 6571 *eḍiz ... taġar*] C_8 *ediz ḳ. tüneyi tạġar* || 6572 *kişide yırayı*] C_9 *kịşi-den yịrayı* || 6573 *aḳayı tüpi*] C_{10} *aḳayı* (*-yı* bir çizgi fazla) *tüpi* (*-p-* noktasız) || 6574 *vẹfasızḳa*] C_{11} *vẹfasız* || 6575 *yaln͡guḳ*] C_{12} *yạngluḳ* || 6576 *negü*] C_{13} *nigü* || 6578 *sev̇dim ... tuttum*] C_{15} *sẹv̇düm* (*-d-* tashih görmüş) ... *tut(t)um* || 6580 *büteyi*] C_{17} *büteyi* (*-yi* bir çizgi fazla)

C 390 6581 kön͡gül kimke birgü mun͡gum kimke ayġu
mun͡gaḍtım men emdi bir azraḳ ayayı

6582 adaş ḳoldaşımda umınç bilmedim men
ḳadaş ḳılḳı yat teg negü teg açayı

6583 apan͡g andḳa erse iminlik bütünlük
bu and tutġuçı kim anı er atayı

6584 tuz etmek ḥạḳı tip küḍezigli barmu
kümüş gẹvhẹr altun bile men ḳalayı

6585 ḳanı ḳoşnı aşnı sev̇inç ḳaḍġuḳa iş
ḳamuġum bireyi men ev̇din çıḳayı

6586 adaş ḳoldaşım tip ınanç boldaçı kim
anı beg ḳılıp men özüm ḳul bolayı

6587 kişi bulmadım men mun͡gaḍur ma yaln͡guz
saḳınçın sızar men sev̇inçin küleyi

6588 nelük artadı ḫạlḳ negü ön͡gdi ḳoḍtı
ḳayu öḍke tuştum ya ḳayda turayı

6589 azu tilv̇e munduzmu boldum ya mundum
negü sözledim men ayu bir uḳayı

6590 ya sẹvda küçeḍip men͡gim artadı ol
közümkemü körnür özüm ḥạb içeyi

6591 man͡ga oḳmu tuştı bu yan͡glıġ kişiler
azu menmü tetrü kişi men yanayı

6592 isizim isizim ḳanı ol kişiler
vẹfa atı ḳoḍtı ajunda ögeyi

6593 bu kün körse erdi bu ön͡gdi törü ḳılḳ
olar ḳoḍmış erse sev̇inçlig bolayı

6594 yoḳ erse ayu birsü ön͡gdi törü ḳılḳ
tüzün törke keçsü otunuġ süreyi

6581 *birgü*] C_1 *bīrgü* || 6582 *umınç*] C_2 *umunç* | *negü*] C_2 *nigü* || 6583 *erse iminlik*] C_3 *irse ẹmin-lik* || 6584 *etmek*] C_4 *ötmek* || 6587 *ma*] C_7 *men* | *men sev̇inçin*] C_7 *men sẹv̇ünçün* || 6588 *negü*] C_8 *nigü* || 6589 *tilv̇e*] C_9 *tịlv̇e* | *negü*] C_9 *nigü* || 6590 *artadı*] C_{10} *ardtadı* (?) || 6591 *menmü*] C_{11} *men* || 6592 *isizim isizim*] C_{12} *ịsizim ịsizim* || 6593 *sev̇inçlig*] C_{13} *sẹv̇ünç-lüg*

6595 ḳamuġ eḍgü bardı törü öñgdi iltti
kişi soñgı ḳaldı ne eḍgü bulayı

6596 bu boḍ sın yorıġlı kişi erse barça
fịrişte.mü erdi olar ne bileyi

6597 olar bardı ḳaldım bularnı bile men
negü teg yorıyı ne ḳılḳın yarayı

C 391 6598 neçe sözlese men tükemez taḳı söz
bu munça tap emdi sözüñg ne barayı

6599 mañga munda yigrek aḍın bulmadım men
uluş kẹnd ḳoḍayı kişide yırayı

6600 atım bilmesünler mini körmesünler
tilep bulmasunlar sözümni keseyi

6601 çaḍan teg tikerler çıbun teg sorarlar
köpek teg ürerler ḳayusın urayı

6602 ulındım men emdi otunlarḳa tuştum
ökünç birle tün kün neçe yük yüḍeyi

6603 cẹfa cẹvri barı mañga tegmesüni
otun bifalardın sıñgardın bolayı

6604 ịlahi ruzi ḳıl sev̇üg sav̇çı yüzin
yime tört işiniñg yüzini köreyi

III.

A 184 KỊTAB İḌİSİ YUSỤF ULUĠ ḤACỊB ÖZİÑGE PẸND BİRÜR

6605 bilig bil özüñgke orun ḳıl töre
bilig bilse özke iḍi berk tura

6595 *iltti*] C_{15} *ịlt(t)i* || 6597 *bularnı*] C_{17} *bularnıng* | *negü ... yarayı*] C_{17} *nigü ... ḳılḳın* (*-ḳ-* ?) *yạrayı* || 6599 *munda yigrek*] C_2 *mundaⁿ yịgrek* | *kişide*] C_2 *kişi-deⁿ* || 6601 *tikerler*] C_4 *tịkerler* || 6603 *bifalardın ... bolayı*] C_6 *bifalardın* (*-i-* noktasız) *bolayı* (noktasız)

A 184_{17}'de, 6604. beyitten sonra, metin tekrar devam etmektedir (krş. beyit 6520 not) *kịtab ... birür*] A_{17} *kidab ẹdez-i y. ḥaz ḥacib ... berür* C_8 *bab k. ịdi-si ... bịrür*
6605 *iḍi*] A_{18} *ẹti*

6606 biligsiz yürek til negüke yarar
bilig birle suv̇ teg ḳamuġḳa yara

6607 neçe bildiñg erse taḳı bir tile
biligli tegir kör tilekke sora

6608 bilir men tise sen biligdin yıraḳ
biligsizke sandıñg biligli ara

6609 bilig bir teñgiz ol uçı yoḳ tüpi
neçe suv̇ kötürgey semürgük sora

6610 bu bilgiñg bile öz başıñg tezginür
bilümez özüñgni özüñgde yıra

6611 bilig bil kişi bol beḍütgil özüñg
ya yılḳı atanġıl kişide yıra

6612 biliglig yazılmaz saḳınçın tügük
biligsiz sev̇inçin küler ḳatġura

6613 bilig bilse ḳaḍġun ḳalı ḳatġurar
biligsiz sıġun sen aġınap yora

6614 biliglig kişeldi turup yügrümez
biligsiz yorır kör tilekin süre

C 392 6615 ay bilge kişeldiñg biligsiz yorır
biligsiz kişelse kişenin bura

6616 elig sundum uş men biligni tilep
sözüg sözke tizdim şaşurdum ura

6617 keyik taġı kördüm bu türkçe sözüg
anı aḳru tuttum yaḳurdum ara

6606 A_{19}'da mısrâların yeri karıştırılmış; sonra sahife kenarında *burun* ve *song* sözleri ile, doğru sıraya işâret edilmiştir | *negüke*] C_{10} *nigüke* | *yara*] A_{19} *yarar* C_{10} *yạra* || 6607 *tegir*] A_{20} *teger* || 6608 *tise*] A_{21} *tez-e* | *biligli*] A_{21} *biliglig* || 6610 *bilgiñg ... başıñg*] A_{23} *bilig ... başı* | *özüñgde*] A_{23} *ọsüng-tin* || 6611 *özüñg*] A_{24} *ụnüng* | *kişide*] A_{24} *kişi-tin* C_{15} *kişideⁿ* || 6612 *biliglig ... tügük*] A_{25} *kişi-lik ... tụgün* | *sev̇inçin ... ḳatġura*] A_{25} *... ḳayġur-a* C_{16} *sẹv̇ünçün ...*

6613 C'de bu beyit yok | *ḳalı ḳatġurar*] A_{26} *ḳalı* (*ḳ-* tashih görmüş) *ḳat-ġurar* (*-r* ?) | *sıġun ... aġınap*] A_{26} *saġun sen avnap* (*-v-* ?)

6614 C'de bu beyit yok | *kişeldi*] A_{27} *keşel-ti* | *yorır ... süre*] A_{27} *buu kör tilekin sụr-e* (*s-* sonra tashih edilmiş: *y-, k-* ?) || 6615 *kişeldiñg*] A_{28} *keşel-tim* C_1 *kịşelding* | *kişelse kişenin*] C_1 *kịşelse kịşening* || 6616 *elig ... men*] A_{29} *ilig ... buu* || 6617 *keyik ... sözüg*] A_{30} *kesik ... sọsüg* C_3 *kẹyịk ... sọ̈züg* | *aḳru ... ara*] A_{30} *... yaḳur-tum* (*-a-* ?, tashih görmüş) *ar-a* C_3 *aḳrụ tut(t)um yạḳurdum a.*

6618 sıḳadım ṣevittim köŋgül birdi terk
takı ma beliŋgler birerde yire

6619 sunup tutmışımça eḏerdim sözüg
kelü birdi ötrü yıparı bura

6620 köni sözledim söz irig hem açığ
köni sözni yüḏgen uḳuşluğ ere

A 185 6621 oḳıġlıḳa artuḳ aġır kelmesün
özüm ʿuẕri ḳoldum aça hem yora

6622 köni sözde taştın sözüg söz time
köni egri farḳı örüŋgli ḳara

6623 yıl altmış iki erdi tört yüz bile
bu söz sözledim men tutup can süre

6624 tükel on sekiz ayda aydım bu söz
öḏürdüm aḏırdım sözẽ evdip tire

6625 yaḏım tü çiçek teg yıḏı kin burar
ötündüm men itnü tükettim tura

6626 sözüg kim tüketür neçe sözlese
aḳa tınmaz erter bulaḳlar ara

6627 ay yusuf kerek sözni sözle köni
kereksiz sözüg kizle ḳılġa ḳora

6628 öküş sözledinẽ söz suvı barmasun
öküş sözke yalḳar bu yalŋguḳ ire

6629 ınançsız ajun ḳılḳı irsel yayığ
uḳuşluğ özindin yıraḳ tur yıra

6618 *ṣevittim ... birdi*] A31 ... *berti* C4 *sạvit(t)im k. bi͂rdi* | *taḳı ... yire*] A31 *taḳım-a biling-ler birer-te bir-e* C4 ... *yire* (*-i-* noktasız) || 6619 *sunup ... sözüg*] A32 *sụsüp tut-mışınça ḡ. sọsüg* C5 ... *sọ̈züg* (*-z-* noktasız) | *birdi ... yıparı*] A32 *berti ọ. yebe-yüü* (?) || 6620 *irig*] A33 *ġrig* || 6621 *oḳıġlıḳa ... kelmesün*] C7 *oḳuġlı-ḳa ... ḳelmesü* | *yora*] A1 *yar-a* || 6622 *sözde ... time*] A2 ... *tem-e* C8 *sözdeⁿ ... ti͂me* (*-i-* altındaki işârete dikkat) | *farḳı örüŋgli*] A2 *farḳı* (?) *ġrüng-yi* (*-y-* ? *-g-* ?) C8 *f. örüng-li* (*-l-* dikkat) || 6623 *süre*] A3 *ser-e* || 6624 *sekiz*] C10 *sikiz* | *aḏırdım ... tire*] A4 *aḏırt-tım ... ter-e* || 6625 *tü çiçek*] A5 *tụ̈ çeçek* C11 *t. çiçek* | *itnü tükettim*] A5 *aydu t.* C11 *itnü* (*it-* noktasız) *tüket(t)im* || 6627 *ḳora*] A7 *ḳar-a* || 6628 *barmasun*] A8 *bar-masu* (*bar-* yerine önce *bol-* veya *bil-* yazılmış, sonra üzerinden tashih edilmiş) | *yalḳar ... ire*] A8 *y. buu yangluḳ ġr-e* C14 *yalḳar b. yangluḳ ire* || 6629 *ajun ... irsel*] A9 *acun ḳ. ġrsel* C15 *a. irsel* | *yıra*] A9 *bir-e* C15 *tire*

6630 sen emdi yapuşturŋ bu dünyaḳa berk
ḳatığlan köŋgül mundın üzgil bura

6631 imin bolma dünyaḳa artuḳ imin
bayatḳa sığınġıl ḳatığ yalvara

C — 6632 öküş ḫalḳnı ıḏtı bu irsel ajun
köni yolda azdı kişi keḏ köre

6633 saŋga ma itindi bezenip küler
ayı sevme azraḳḳına ḳatġura

6634 neçe dünya yigli ajun begleri
ölüm tuttı bardı közi telmire

6635 yigitlik yava boldı isiz künüm
tüker bu tiriglik ökün ḳaḏġura

6636 neçe miŋg yaşasa aḫır ölgülüg
neçe tirse dünya ḳalır arḳara

6637 saŋga oḳ sığındım bayat sen küḏez
bu ġaflet usından mini oḏġura

6638 uvutsuz ḳuluŋg men yazuḳum telim
tüzünlük seniŋgdin kelür belgüre

6639 saŋga yazdı sindin küredi özüm
bu kün sığnu keldim saŋga yalvara

6640 negüke ınandıŋg aya muŋgluġ öz
ḳayuḳa tayandıŋg körür köz köre

6641 yoluŋg tüzgil emdi yorıḳıŋg köni
özüŋg iki ajunda bulġıl töre

6642 sevinçin süzülmiş bu dünya bütün
munı ḳoḏ taḳı bir ajunḳa köre

6630 *dünyaḳa*] A10 *tụny-e-ke* C16 *dünyeke* || 6631 *imin ... imin*] A11 *ġmin b. ụny-e-ke a. ġmin* C17 ... *dünyeke* ...

C nushasında 6631. beyitten sonra gelen kısım eksiktir

6632 *irsel ajun*] A12 *ġrsel acun* | *yolda ... köre*] A12 *yol-tın astı k. ket kọr-e* || 6633 *saŋga ... bezenip*] A13 *sangga ma ẹdin-ti besenip* | *ḳatġura*] A13 *ḳadġur-a* || 6634 *yigli ajun*] A14 *yegli acun* || 6635 *isiz*] A15 *ẹ-siz* || 6636 *tirse ... arḳara*] A16 *terz-e ụny-e ḳalırar* (önce *ḳalır* yazılmış, sonra *ḳalırar* şekline sokulmuş) *ḳar-a* || 6637 *mini*] A17 *men-i* || 6638 *men yazuḳum*] A18 *men yas(u)ḳum* || 6639 *saŋga ... sindin*] A19 *ṣangga yastı sendin* || 6640 *körür*] A20 *kọrer* || 6641 *ajunda*] A21 *acun-ta* || 6642 *sevinçin süzülmiş*] A22 *sevinçin sụsülmiş* | *ajunḳa*] A22 *acun-ḳa* (*-ḳ-* ?)

6643 tiliŋg tıḳ boğuz yığ uḍıma öküş
közüŋg yum ḳulaḳ tu bir inçin tura

6644 ya rạb yarlıḳağıl ḳamuğ mü'minığ
telim raḥmetiŋgdin tükel turğura

6645 tegür savçımızḳa tümen miŋg selam
tözü tört işiŋge taḳı ertüre

6643 *bir inçin*] A23 *bir* (*b-* ?) *ençin* || 6644 *ya rạb*] A24 *yarab* || 6645 *savçımızḳa*] A25 *savçımız-ḳa* | *işiŋge*] A25 *eş-in-ge*

DÜZELTMELER

Ḳutaḍğu bilig'in metin neşrinde düzeltmelere lüzûm kalmaması için, gerek tarafımdan ve gerek mürettiplerce çok dikkat ve ihtimam gösterilmiş olduğu hâlde, maalesef, bu yolda muvaffak olunamamıştır. Harp te'siri altında çalışan matbaanın mâlzeme ekikliği, birden ancak 1 veya 2 formanın dizilebilmesi, zaman kaybetmemek için, makine tashihlerinden vazgeçmek mecbûriyeti v. b. v. b. kolayca ortadan kaldırılması mümkün olan yanlışların yerlerinde kalmasına ve tashih esnâsındaki aceleliğin de bâzı yenilerini bunlara eklemesine sebep olmuştur. Eserin metninden başka tercüme, izah ve lûgat kısımları ayrıca işleneceğinden, metinde kalan yanlışların bu münâsebetler ile daha dikkatli gözden geçirilmesi için, bu işi ileriye bırakmak ve istifâde edeceklerden tereddütlü yerlerde faksimilelere müracaatlerini rica etmek mümkün idi. Fakat her okuyucunun faksimileleri elinde bulundurmamak ihtimâli düşünülerek, hiç olmazsa, ilk bakışta göze çarpan yanlışlara işâret etmek uygun görülmüştür. Yalnız bunun kısa zamanda ve acele yapılmış olduğunu hatırlatmak yerinde olur.

Düzeltmelerdeki rakamlar — sahife, satır veya beyitleri, çizgilerin sol tarafındaki kısım — yanlış şekilleri ve sağ tarafındaki kısım — bunların doğru şekillerini gösterir.

1. Metin kısmında:

A17 *illerning — illeriŋg*

C3 *yalavçımızınıŋg — yalavaçımızınıŋg*, 62 *62 — A10 62*, s. 15 ve 16 köşe *A9 — A10*

D90 *yülek — yölek* (bir de 116, 122, 1045, 1248, 1268, 1345, 1646, 1801, 2105, 2541, 3053, 3056, 3261, 3315, 3324, 3410, 3466, 3521, 3727, 3772), 101 *topuğḳa — tapuğḳa*, 105 *ḳılıncı — ḳılınçı*, 265 *aşlı — aşlı* (bir de 265, 299, 300, 301, 303, 995, 999, 1159, 1596, 1637, 1949, 1958, 2132, 2437, 2969, 3181, 3416, 3507, 3764, 4235, 4284, 4285, 4287, 4288, 4289, 4291, 4488, 4501, 4519), 355 *555 — 355*, s. 61 köşe *C1 — C17*, 532 *topladı — tapladı*, 552 *topğıŋga — tapğıŋga*, 598 *498 — 598*, 599 *499 — 599*, 613 *yinçke — yinçge* (bir de 748, 2490, 4487, 4497, 5329), 666 *inanma — ınanma*, s. 103 köşe *C1 — C—*, 1015 *sezleyü — sözleyü*, s. 133 köşe *C0ç — C50*, 1322 *meşel — meşel*, 1323 *tübüŋke — tüpüŋke*, 1398 *ökünmüş — ökünmiş*, 1400 *tükeḍi — tükedi*, 1524 *evıng — eviŋg*, 1737 *ḳuyusı — ḳayusı*, 1755 *topuğçı — tapuğçı*, 1854 *sevüg — sevüg*, 1873 *belgülük — belgülüg*, 1995 *kişike — kişike*, 2005 *kişidetalu — kişide talu*, 2157 *kaç — ḳaç*, 2253 *küŋli — köŋli*, 2354 *büke — böke*, 2459 *körlüglüki — körklüglüki*, 2530 *ḳuraŋgḳu — ḳaraŋgḳu*, 2668 başlık *ögdümişke — ögdülmişke*, 2837 *emgegi — emgeki*, 2868 *iriklig — iriglig*, 2934 *2834 — 2934*, 2946 *seŋga — saŋga*, 2982 *köni — körü*, 3014 başlık *su'ali — cevabı*, 3122 ve 3200 *ülük — ülüg*, 3223 *tạmu — tamu*, 3281 *1281 — 3281*, 3300 *ġạyib — ġayib*, 3311 *ḳazı — ḳozı*, 3349 *yaḍı — yadı*, 3386 *utra — otra*, 3422 *itte — ıtta* (bir de 3422, 3526, 3601, 4711, 5379, 5869), 3571 ikinci mısrâ *tüş — tuş*, 3631 *bulmış — bolmış*, 3715 *törügken — törütgen*, 3754 *tınmaḍın — tınmadın*, 3774 *şevinçim — sevinçim*, 3828 ve 3830 *bulmağa — bolmağu*, 3955 *sevünçün — sevinçin*, 3970 başlık *münaẓara — münaẓara*, 4324 *köḍgi — küḍgi*, 4328 *ḥalḳlar — ḥalḳlar*, 4375 *ḳadas — ḳadaş*, 4386 *kön — kün*, 4565 *saŋglığ — yaŋlığ*, 4688 *meŋga — maŋga*, 4813 *alçak — alçaḳ*, 4814 *kisi — kişi*, 4816 *iḍmağıl — ıḍmağıl*, 4869 ikinci

mısrâ *tuş — tüş*, 4881 *keşti — kesti*, 4960 *zaʿfaran — zaʿferan*, 5056 *ɑman — eman*, (bir de 5058, 5069, 6307), 5060 *tɑmam — temam* (bir de 5431, 5431, 5432), 5130 ve 5283 *külük — külüg*, 5417 *olüm — ölüm*, 5435 *söledim — sözledim*, 5453 *altandı — atlandı*, 5474 *ölsa — ölse*, 5569 *üç — uç*, 5615 *körlüg — körklüg*, 5706 *telekçe — tilekçe*, 5734 *inçlig — inçlik*, 5800 *düşman — duşman*, 5953 *ögdümişe — ögdülmişe*, 6148 *içşe — içse*, 6254 *erti — erdi*, 6303 başlık *taʿziyet — taʿziyet*, 6430 *ḳalur — ḳalır*

2. Formalar basılırken, bunların bir kısmında, harflerin kırık olması veya makinenin atması yüzünden, bâzı harfler ya hiç çıkmamış veya okunmayacak şekilde bozuk çıkmıştır. Bu gibi harfler kavis içine alınmak sureti ile, bu kelimelerin en mühimleri aşağıda gösterilmiştir.

D 7 *sang̃a* (*-a-*), 12 *ay* (*-y*), 20 *yaḳın* (*-a-*), 28 *iḍim* (*i-*), 249 *isizlik* (*i-*), 396 *A24 396* (*A24*), 440 *işing̃e* (*i-*), 441 *tili* (*-li*), 443 *iki* (*-i*), 467 *yirde* (*-i-*), 1437 *silig* (*-l-*), 1586 *boldum* (*-l-*), 1597 *ḳıl* (*-l*), 1602 *uluġ* (*-l-*), 1668 *ḳılḳı* (*-l-*), 1678 *bilge* (*-l-*), 1684 *tilekni* (*-l-*), 1709 *bilip* (*-l-*), 1723 *ḳılmadı* (*-l-*), 1758 *bilgi* (*-l-*), 1772 *itildi* (*-i*), 1774 *yetildi* (*-i-*), 1815 *bilmişe* (*-l-*), 1816 *bolur* (*-l-*), 1820 *bilgi* (*-l-*), 1905 *bilig* (*-l-*), 1915 *bolur* (*-l-*), 1917 *sözledin̄g* (*-l-*), 1948 *ilig* (*-l-*), 1948 *tirilgil* (3. *-i-*), 1949 *alp* (*-l-*), 2005 *tolu* (*-l-*), 2038 *ḥalḳ* (*-l-*), 2059 *beglik* (*-l-*), 2070 *tilin* (2. *-i-*), 2078 *yinik* (2. *-i-*), 2702 *turur* (*-r*), 2961 *ḳılıç* (2. *-ı-*), 3127 *ḳuluġ* (*-l-*), 3508 *yorısa* (*-r-*), 3573 *nen̄g* (*n-*), 3751 *ḳılsa* (*-l-*), 4592 *müfliṣ* (*-l-*), 5162 *ḳılın* (*-l-*), 5292 *ḳatığlan* (*-l-*), 5330 *ḫalifet* (*-l-*), 5338 *itiglig* (*-l-*)

3. Not kısmında:

A73 *bizni(n)g*) — *bizni(n)g*) ...

D60 *oltında — altında*, 62 C6 ... *ḫan tengri* ... — *ḫan-nı öger tengri* ..., 600 *nigeḥdareḍ — nigeḥ dareḍ*, 647 *tobıḳ — topıḳ*, 713 *aa — ay*, 783 *yayık — yayık*, 791 *sanradan — sonradan*, 822 *tolda — toldı*, 823 *vazılmıştır — yazılmıştır*, 937 *küvnçin — küvençin*, 954 başlık *asiġ-lıḳın — asıġ-lıḳın*, 999 *taldıḳa — toldıḳa*, 1163 C14 *y. yaḫşı — y. yaḫşı* ..., 1201 *ölümka — ölümke*, 1280 *andn — andın*, 1424 *küvnme — küvenme*, 1654 başlık *toġti — toġtı*, 1693 *tagan — taġan*, 1902 *songga — sangga*, 2690 *ayır — ayırt*, 3386 *utra — otra*, 3401 *oḍgurmışḳa — oḍġurmışḳa*, 3743 *yarṭġan — yaratġan*, 3865 başlık *beşlık — başlık*, 3895 başlık *iḍmışı — ıḍmışı*, 3955 *sevünçün — sevinçin*, 3955 *bardı* ... — *bardı sevünçün* C11 *e. sevünçün*, 3958 *yet-tı — yet-ti*, 4003 *beinge — beginge*, 4303 *özungden — özüngden*, 4436 *cavıḳmaḳ — çavıḳmaḳ*, 4545 *sanradan — sonradan*, 4889 *ürker* (iyi çıkmamış), 4297 *bimegil — birmegil*